

T.C.

İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAMZANÂME

(20. CİLT)

(İNCELEME- METİN-SÖZLÜK)

Abdulkadir KORKMAZ

135160134

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Muhammet YELTEN

İSTANBUL-2017

T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

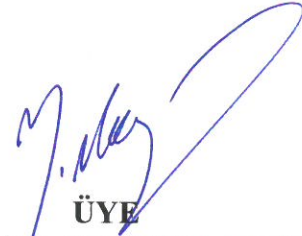
15/02/2017

Enstitümüz Türk Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden 135160134 numaralı **Abdulkadir KORKMAZ** “*İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim - Öğretim ve Sınav Yönetmeliği*” nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği “*Hamzaname (20.Cilt) (Özet-Metin-Sözlük)*” konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 02.01.2017 tarih ve 2017/01 sayılı toplantısında seçilen ve Sefaköy Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin 39. maddesi gereğince (75.) dakika süre ile savunmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında ~~oyçokluğu/oybirliği~~ ile **Kabul/Red veya Düzeltme** kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 3 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü’ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
PROF.DR. MUHAMMET YELTEN

ÜYE
PROF.DR. MEHDİ ERGÜZEL

ÜYE
YRD. DOÇ. DR. MUSTAFA ULUÇAY

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge ve şekillerin kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki hükümlere tabidir.

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Hamzanâme 20.Cilt (İnceleme-Metin- Sözlük) ” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlâk ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

17/02/2016

ABDULKADİR KORKMAZ

ONAY METNİ

Tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime acılabilir.
- Tezim/Raporum sadece İstanbul Arel yerleşkelerinden erişime acılabilir.
- Tezimin/Raporumunyıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

17/02/2017

ABDULKADİR KORKMAZ

ÖZGEÇMİŞ

Adı, Soyadı: Abdulkadir Korkmaz

Doğum tarihi ve yeri: 21.05.1987, Beyoğlu/ İstanbul.

Medeni Durumu: Bekâr

Adres: Mustafa Kemal Paşa Mah. Mehmet Akif Ersoy Cad. Kiptaş Konutları
B-5, D-29
Arnavutköy/ İstanbul

E-Posta Adresi: abdulcadirkorkmaz34@gmail.com

EĞİTİM BİLGİLERİ

Lisans: Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Bitirme Tezi: “*Mevlânâ Sekkākī Divānı'nın Dilbilgisel İncelemesi*”. Danışman: Prof. Dr. Zuhâl Ölmez. (2013)

İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Tarih Bölümü son sınıf öğrencisi.

Ön Lisans: Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi İlahiyat Bölümü son sınıf öğrencisi.

Ortaöğretim: Üsküdar Şeyh Şamil Lisesi, 2007.

İŞ DENEYİMİ

2010-2013 Meydan İstanbul Gazetesi- Editörlük ve Yazı İşleri Müdürlüğü

2013-2016 Marmara Güncel Gazetesi- İmtiyaz Sahibi ve Yazı İşleri Müdürlüğü

2012 Çözüm Dershanesi Arnavutköy, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği

2013 Arnavutköy, Köroğlu Orta Okulu, Ücretli Öğretmenlik

- 2014 Arnavutköy, Mehmet Zeki Obdan İÖO, Ücretli Öğretmenlik
- 2014 Tayakadın Ortaokulu Ücretli Öğretmenlik
- 2015 Arnavutköy, Mehmet Zeki Obdan İÖO, Ücretli Öğretmenlik
- 2015-2016 Mehmet Akif Ersoy ÇPA Lisesi, Türk Dili ve Edebiyatı
Öğretmenliği
- 2016 MEB Özel Zirve Motorlu Taşıtlar Sürücü Kursu, Kurs Müdürlüğü
- 2016-2017 Bahçelievler Doğa Anadolu Lisesi, Türk Dili ve Edebiyatı
Öğretmenliği

ÖZ

Hamzanâme, 14. yüzyılda Şair Ahmedî'nin kardeşi Hamzavî tarafından kaleme alınmış, Anadolu sahasında filizlenmeye başlayan klasik Türk nesrinin ilk örneklerinden biridir. Söz varlığı ve gramer açısından oldukça verimli bir metin olan Hamzanâme'nin tespit edilmiş yetmiş iki cildi vardır. Biz çalışmamızda Hamzanâme'nin yirminci cildini ele aldık. Öncelikle metnin transkripsiyonlu çevirisini yaptık. Ardından metnin özetini hazırladık. Daha sonra metnin tüm söz varlığını yansıtan kapsamlı bir sözlük oluşturduk.

Anahtar Kelimeler: Hamza, Hamzanâme, 14. yüzyıl, Eski Anadolu Türkçesi, masal, efsane, halk hikâyesi.

ABSTRACT

Hamzanama, written by poet Ahmedî's brother Hamzavî in 14th century is one of the first examples of classical Turkish prose formed in Anatolia. Hamzanama which has rich vocabulary and grammar, is known to have seventy-two volumes. In our work, we studied Hamzanama's 20th volume. Firstly, we did transcriptional translation of the text. Then, we summarized it. Finally, we prepared a comprehensive dictionary which reflects the vocabulary of the text.

Keywords: Hamza, Hamzanama, 14th century, Old Anatolian Turkish, Fairy Tale, Legend, Folk Tale.

ÖNSÖZ

Hamzanâme, 14. yüzyılda Şair Ahmedî'nin kardeşi Hamzavî tarafından kaleme alınmış, Anadolu sahasında filizlenmeye başlayan klasik Türk nesrinin ilk örneklerinden biridir. İçerisinde barındırdığı zengin söz varlığı ve taşıdığı gramer özellikleri bakımından Eski Anadolu Türkçesinin dil hususiyetlerini en iyi şekilde yansıtır. Sade bir dille ve akıcı bir üslupla kaleme alınmış olan Hamzanâme, taşıdığı bu hususiyetler itibariyle Eski Anadolu Türkçesi sahasında yapılacak tüm çalışmalar için eşsiz bir kaynak niteliğindedir.

Yapmış olduğumuz çalışmada esas alınan nüsha, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Nadir Eserler Kitaplığında kayıtlı olan Hamzanâme'nin 20. cildir. Bu eser 110 varaktan müteşekkildir. Okuduğumuz metninde hareke kullanılmaması münasebetiyle, Latin harflerine aktarırken Eski Anadolu Türkçesinin dil hususiyetleri göz önünde bulundurulmuştur.

Bu çalışma üç bölümden meydana gelmektedir. Birinci bölümde Hamzavî ve Hamzanâme hakkında bilgiler verilmiş, metnin dil ve anlatım özellikleri belirtilmiştir. Ardından metinde yer alan kelimelerin dillere göre sayısal değerleri ve oranları gösterilmiştir. Birinci bölümün son kısmında ise metnin özet kısmı sunulmuştur. İkinci bölümde Hamzanâme'nin 20. cildi Eski Anadolu Türkçesinin dil hususiyetleri ön planda tutularak transkribe edilmiştir. Üçüncü bölümde ise söz varlığı açısından oldukça zengin bir içeriğe sahip olan metnin sözlüğü hazırlanmıştır. Bu kısımda eserde geçen tüm kelimelerin metindeki anlamları verilmeye çalışılmıştır. Her bir sözcük için kökeni, sözlük anlamı, metinde geçtiği örnek cümle, kaç adet geçtiği ve hangi varakta, hangi satırda bulunduğu tek tek belirtilmiştir. Sonuç kısmında yaptığımız çalışmayla ilgili olarak vardığımız nihai sonuçlar ve değerlendirmeler belirtmeye çalışılmıştır. Kaynakça kısmında ise faydalanmış olduğumuz eserler belirtilmiştir. En son kısımda araştırmacıların karşılaştırma yapabilmeleri için Arap harfli orijinal nüshanın tıpkıbasımı bulunmaktadır.

Yapmış olduğumuz bu çalışmayla birlikte Türk Dil Tarihi açısından oldukça önemli bir yere sahip Eski Anadolu Türkçesi Döneminin en kapsamlı eserlerinden biri olan ve hakkında çok fazla çalışma bulunmayan Hamzanâme'nin 20. cildinin günümüz Türkçesine kazandırılması ve sözvarlığının ortaya konulması hedeflenmiştir.

Yüksek lisans çalışmalarımın her aşamasında, gerek derslerle ilgili olarak gerek diğer meselelerde olsun sürekli yanımda olan ve desteğini esirgemeyen, kendisini tanımaktan büyük bir onur duyduğum, değerli danışman hocam Prof. Dr. Muhammet Yelten'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Bugüne kadar yetişmemde emeği geçen, başta annem Günnaz Korkmaz olmak üzere tüm aileme, dostlarıma, ilkokuldan üniversiteye kadar tüm hocalarıma şükranlarımı sunuyorum.

ABDULKADİR KORKMAZ

2017

İÇİNDEKİLER

İÇ KAPAK.....	I
KABUL VE ONAY.....	II
YEMİN METNİ.....	IV
ONAY METNİ.....	V
ÖZGEÇMİŞ.....	VI
ÖZ/ ABSTRACT.....	VIII
ÖNSÖZ.....	IX
İÇİNDEKİLER.....	11
KISALTMALAR.....	12
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	13

BİRİNCİ BÖLÜM HAMZAVÎ VE HAMZANÂME

1. HAMZAVÎ	15
2. HAMZANÂME	15
2.1. HAMZANÂME’NİN DİL VE ANLATIM ÖZELLİKLERİ (20. Cilt)..	17
2.2. METİNDE YER ALAN KELİMELERİN DİLLERE GÖRE SAYISAL DEĞERİ VE ORANLARI (20. CİLT).....	26
2.3. HAMZANÂME METNİNİN ÖZETİ (20. Cilt).....	28

İKİNCİ BÖLÜM METİN

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM SÖZLÜK

Sonuç.....	576
BİBLİYOGRAFYA.....	577
TIPKIBASIM	

KISALTMALAR

a: Arapça
'am: Aleyhisselam
as: Aleyhisselam
a.g.e: Adı geçen eser
bk.: Bakınız
c. : Cilt
Doç: Doçent
Dr.: Doktor
f: Farsça
Hz.: Hazreti
i: İtalyanca
r: Rumca
rus: Rusça
Prof.: Profesör
s.: Sayfa
sav.: Sallallahu aleyhi ve sellem
TDK: Türk Dil Kurumu
TDV: Türk Diyanet Vakfı
vb.: ve benzeri
yay. Yayınları

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ا	a, ā, e	ص	ş
ء	'	ض	ž, đ
ب	b, p	ط	ṭ
پ	p	ظ	ẓ
ت	t	ع	'
ث	ṯ	غ	ġ
ج	c	ف	f
چ	ç	ق	q
ح	ḥ	ك	k, ñ, g
خ	ḫ	ل	l
د	d	م	m
ذ	ẓ	ن	n
ر	r	و	v, u, ü, o, ō, ö, ū
ز	z	ه	h, a, e
ژ	j	ی	y, ı, i, ī
س	s		
ش	ş		

BİRİNCİ BÖLÜM
HAMZAVÎ VE HAMZANÂME

1. HAMZAVÎ

Hamzavî'nin hayatı hakkında detaylı bir bilgi bulunmamaktadır. Onun hayatıyla ilgili olarak elimizde bulunan bilgiler, 14. yüzyılın ikinci yarısında yaşadığı ve Yıldırım Bayezid'in oğlu Emir Süleyman'ın musahiplerinden şair Ahmedî'nin kardeşi olduğudur. Hamzavî'nin gerçek adı da bilinmemekte, Hamzavî adını da yazıya geçirmiş olduğu Hamzanâmeler'den aldığı aktarılmaktadır.¹

Hamzavî'nin, Hamzanâme dışında, bir de İskendernâme (Kıssa-i İskender) adlı eseri bulunmaktadır. Bu eserde de Büyük İskender'in hikâyelerini anlatmıştır. Hamzavî'nin bu ikisi dışında yazmış olduğu bilinen başka bir eseri de yoktur.

2. HAMZANÂME

Eski Anadolu Türkçesi, Türk dilinin tarihsel gelişim evresi içerisinde gerek fonetik, gerek de gramer özellikleri açısından kendine has unsurları bünyesinde barındıran bir dönemdir. XIII. ve XV. yüzyılın ortalarına kadar faaliyetlerini metinler üzerinden takip ettiğimiz bu dönem eserler açısından da oldukça verimlidir. Bu dönem eserlerinde hem yabancı dillerden alınmış olan sözcükler kullanılmış hem de halkın anlayabileceği sade bir dil kullanılmıştır.² Türk Dili'nin gelişmesinde önemli bir yere sahip olan bu devrenin dikkat çekici mensur eserleri arasında Hamzanâmeler de bulunmaktadır.

Hamzanâmeler'in doğuşuyla ilgili çeşitli rivayetler bulunmaktadır. Nurettin Albayrak'ın, Takiyyüddün İbn-i Teymiyye'ye (ö. 728/1328) dayandırdığı bir rivayette, Halife Harun Reşit zamanında Suriye Türkmenleri'nin arasında yaşayan, kahramanlık ve yiğitliği ile meşhur Hamza bin Abdullah el- Harici adına bir bey vardır. Bu beyin kahramanlık menkıbelerinin o dönem Türkmen boyları arasında dilden dile dolaşır. Bu menkıbelerin Hz. Hamza ile pek ilgisi bulunmamaktadır.³ Fakat anlatıların zamanla ilk dönem İslam

¹ Abdullah Uçman, "Hamzanâme", Büyük Türk Klasikleri: Tarih, Antoloji, Ansiklopedi, c. 1, Ötüken yay., İstanbul: 1985, s. 375.

² Doç. Dr. Muhammet Yelten "Tarih-i İbn-i Kesir Tercümesi", TDK Yay. , Ankara: 1998, s. IX.

³ Nurettin Albayrak, "Hamzanâme", TDV İslam Ansiklopedisi, c. 15, Diyanet yay., İstanbul: 1997, s. 517.

kahramanlarından Hz. Hamza'nın menkıbeleriyle karıştırılıp destansı bir hüviyet kazanması ihtimal dâhilindedir.

Vasfi Mahir Kocatürk, daha önemli bir iddiada bulunarak, Anadolu'da oluşan ilk İslami kahramanlık destanlarının Hamzanâmeler olduğunu ileri sürer. Hz. Hamza hikâyelerinin anlatılmaya başlanması IX. yüzyıldan itibaren yaygınlık kazanmaya başlamıştır ve XIV. yüzyılda yazıya geçirilmiştir.⁴

Hz. Muhammed (sav)'in amcası ve aynı zamanda sütkardeşi olan Hz. Hamza ibn-i Abdülmuttalib yaşadığı dönemde yiğitliği ve cesareti ile tanınırdı. Kureyş kabilesinin “Beni Haşim” ailesine mensup olan Hz. Hamza, İslam'ı kabul eden otuz dokuzuncu kişidir. Mekke'de Müslümanların yaşamış olduğu zorluklar karşısında İslam'ın koruyucusu olmuştur. Hicret sonrasında Hz. Muhammed (sav), her bir Mekkeli ve Medineli müslümanı birbiriyle kardeş ilan etmiş, Hz. Hamza da Külsum ibn-i Hidm'le kardeş olmuşlardır. Bedir Savaşı esnasında Kureyş'in ileri gelenlerinden İslam düşmanları Şeybe ibn-i Rebia, Utbe ibn-i Rebia ve Tuayme ibn-i Adi gibi isimleri öldürmüştür. Bedir'in intikamı için düzenlenen Uhud Savaşı esnasında yaklaşık otuz müşrik onun eliyle can vermiştir. Savaş esnasında Habeşli bir köle olan Vahşi tarafından bir mızrak darbesiyle şehit edilmiş ve ciğerleri sökülerek Mekke'nin liderlerinden Ebu Süfyan'ın karısı Hind'e sunulmuştur.⁵

Daha sonra dilden dile yayılan Hz. Hamza'nın kahramanlık öyküleri ilk olarak Araplar arasında yaygınlık kazanmıştır. Araplar arasında Sîret-ü Hamza, Esmârü'l-Hamza gibi isimlerle yaygınlık kazanan anlatılar zamanla İran coğrafyasına geçmiş oradan da Kıssa-i Emîr Hamza, Kitâb-ı Rümûz-ı Hamza, Dâstân-ı Emîr Hamza gibi isimlerle anılmıştır. Geçtiği coğrafyaların etkisiyle masalsı ve efsanevi özelliklere bürünen hikâyeler, Türkler arasında Hamzanâme adıyla meşhur olmuştur. Bu anlatılar halk arasında oldukça rağbet görmüş ve halk kahvehanelerinden Yeniçeri ortalarına hatta sınır kalelerine kadar geniş bir yelpazede kendisine okunma alanları bulmuştur.⁶

Bu çalışmada Hamzanâme'nin 20. cildi toplam 110 varak esas alınmıştır. Eser, harekesiz ve Eski Anadolu Türkçesinin dil hususiyetlerine uygun bir

⁴ Vasfi Mahir Kocatürk, “Büyük Türk Edebiyatı Tarihi”, Edebiyat Kitabevi, Ankara: 1970, s. 191-192.

⁵ Hüseyin Algül, “Hamza”, TDV İslam Ansiklopedisi, c. 15, Diyanet yay., İstanbul: 1997, s. 500-501.

⁶ Prof. Dr. Fuad Köprülü, Edebiyat Araştırmaları, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara: 1986, s. 369.

biçimde yazılmıştır. Sade dille ve anlaşılır bir üslupla yazılan eserin her bir sayfası 19 satırdan meydana gelmiştir. Sadece 1b sayfası 16, 102a ve 102b sayfaları 18, 105a, 105b, 106a, 106b ve 110a sayfaları 15 satırdan oluşmuştur.

2.1 HAMZANÂMENİN DİL VE ANLATIM ÖZELLİKLERİ

Hamzanâmeler; XIII. yüzyıldan başlayarak XV. yüzyılın sonuna kadar süren Eski Anadolu Türkçesinin tesirinde filizlenmeye başlayan Türk nesrinin ilk örneklerindedir. Çalışma konumuz olan Hamzanâme'nin 20. cildi de hem fonetik hem de morfolojik açıdan bu dönemin karakteristik özelliklerini yansıtmaktadır.

Arkaik sözcükler bir dilin tarihsel gelişimini görmek açısından oldukça önemli bir işleve sahiptir. Hamzanâme'nin 20. cildi de bu sözcükleri ortaya koyma bakımından oldukça zengindir. Sade bir dille yazılmış olan eserde, bugün İstanbul Türkçesinde kullanılmayıp, Anadolu ağızlarında hâlâ varlığını sürdüren, arkaik olarak adlandırabileceğimiz çok sayıda kelime göze çarpmaktadır. Metinde sıkça geçen bu sözcüklerden bazıları şunlardır:

ağ- Yükselmek, havaya kalkmak: *havāya ağup ol yetmiş batman... 96a/16.*

eyit- Söylemek, konuşmak: *Hamza eyitdi: "Adam bir miqdār haddinden.. 2b/05.*

irte Ertesi, gelecek sabah, yarın: *Çünkü irtesi şabāh oldu. 8a/07.*

kaçan Ne zaman: *kaçan ben İslām'a geldikde kendü... 8b/08.*

kağı- Kızmak, öfkelenmek: *Ahır Kerb kağıyup bir gürz öyle urdı...5a/06.*

kaında Nerede: *'Ey server, Kaında bulursun... 18b/04.*

kağı Hangi: *buraya yakīn kağı diyārda zaḥīre vardır? 25a/12.*

kanı Hani: *Ammā 'Arab kani 'ahdüñ? 60a/08.*

uğru Hırsız, yolkesen: *Bu 'Arab'uñ uğrısı 'Ömer'dür. 90b/15.*

Metinimizde dikkat çeken hususlardan birisi de uzun cümlelerden müteşekkil olmasıdır. Cümleler birbirine bağlanırken zarf filli yapıların kullanıldığı tespit edilmiştir:

“[6b/1] Hemān bir yol el nīze ye urup raḥşına meydān virüp “Yā Sa‘d gāfil (2) olma, ol nīzenüñ intikāmuñ senden alsam gerekdür.” diyüp (3) ḥışm ile at sürüp yitişdi ve bir nīze şöyle urdı ki (4) Sa‘d siper virdükde nīze siper dāmeninden yol bulup kemer üzerinden (5) yol bulup söküüp dört parmak bir zaḥm urup Sa‘d bir cānibe (6) rikāba düşüp yıkılazdı.”

Metinde dönem eserlerinde yaygın şekilde görülen imladan farklı bir imla takip edilmiştir. Metin müstensih tarafından yazıya aktarılırken sözcüklerin imlalarında birlik olmasına dikkat edilmemiş, birçok sözcük için ikili imla kullanılmıştır.

tağıt-: 082b/15; **dağıt-**: 063a/03.

tavran-: 090b/19; **davran-**: 077a/13.

tepele-: 080a/16; **depele-**: 051b/13.

timür-: 084b/18; **demir-**: 097a/04.

toğun-: 015a/12; **doğun-**: 094a/12.

tol-: 059b/14; **dol-**: 017a/13.

tur-: 58b/16; **dur-**: 003a/09.

tuy-: 025b/15; **duy-**: 031b/02.

Metnin içerisinde başka dillerden alınmış çok sayıda sözcük bulunmaktadır. Arapça ve Farsça ağırlıklı olan alıntı yabancı sözcükler arasında İtalyanca, Yunanca hatta Rusça sözcüklere bile rastlanmaktadır. Fakat eserde bazı yabancı kökenli sözcüklerin yazımlarında hatalar yapıldığı tespit edilmiştir. Arapça kökenli sözcüklerin imlasındaki bozulmalara örnekler şu şekildedir:

ḥalīfe (a): **ḥalīfe** ve **şākirdlerin cem‘ idüp** 19a/14.

ḥalvet (a): **Ḥamza’nün ḥalvetine girüp ‘arzu ḥāl** 13b/14.

ḥançer (a): **hemān ḥançerin ‘üryān idüp** 17b/13.

ḥarāb (a): **Ḳal‘eni yıkup ḥarāb iderem** 39a/17.

ḥāş (a): **şehriyār buyurdı Ḥil‘ati ḥāş giyürdiler** 78b/08.

ḥased (a): *bu kadar ḥaṣet virüp cenk itmekden murādüñ nedür?* 67b/05.

ḥāṣ (a): *ṣehriyār buyurdu Ḥil‘ati ḥāṣ giyüirdiler* 78b/08.

ḥased (a): *bu kadar ḥaṣet virüp cenk itmekden murādüñ nedür?* 67b/05.

ḥatm (a): *sen de durasın, ḥālını.” diyüp ḥatm itmiş.* 63a/06.

ḥazm (a): *Bunamış pederimdür ben de ḥazm eyledüm* 48a/10.

ḥuṣūmet (a): *aradan ḥuṣūmet gide didi* 32b/13.

ḥuṣūṣ (a): *ḥuṣūṣa Rüstem ile mizāc alıṣdurup,* 39b/03.

iḥtiyār (a) *öyle iḥtiyār ḳulu baña öyle dimekle de bildüm* 16a/14.

Farsça kökenli sözcüklerin imlasında bozulmalara örnekler:

tār ü mār (f): *Yanında olanları dār ü mār idüp, tağıtdı* 82b/15.

ḥān (f): *Behrec Ḥān gibi ‘izzet bulup bizler de sizüñ* 23b/03.

ḥāne (f): *Ey mel‘ün, ḥāne ve māluñ ḥarāb olsun* 110a/05.

ḥarman (f): *Bir ḥarman kadar yiri siper arḳasında* 75b/15.

ḥasta (f): *Güneşde piyāde gezmekden ḥasta oldu.* 64a/15.

ḥāṭır (f): *ağlaşup, şarılup, ḥāl ḥāṭır soruṣdılar.* 77b/08.

ḥūy (f): *ḥuydur işte ḡurbete düşüp gitdi.* 16b/10.

Metinde “nazal nun” ile yazılması gereken genitif eki, ikinci tekil ve ikinci çoğul şahıs iyelik ekleri bazı yerlerde “nun” (ن) ile yazılmıştır:

Bundan soñra senüñ sözüñ (11) tutulmaz. 86a/10.

Metinde “nun” (ن) ile yazılması gereken –n akuzatif ekinin de bazı yerlerde “kef” (ك) (nazal nun) ile yazıldığı da görülmektedir.

Elçüb bakup ḳaddin az görüp ammā (12) heybetüñ ‘aceb gördi. Zengāve aḥvālüñ sorup bildi. 84a.

Hamzavî'nin yazıya geçirdiği Hamzanâmeler önemli bir rivayet geleneğine dayanmaktadır. Bu sebeple eserde çok defa râvilerden alıntı yapıldığı belirtilmiştir.

Râviyân-ı aḥbâr ve nâkilân-ı aşâr ve muḥaddiṣân-ı rûzigâr öyle beyân idüp 1b/01.

râvî eydür: "Neheng Peçe'ye bunlar 8a/10.

ammâ râvî eydür: Ebu'l Feth-i 'Ayyâr 16b/07.

Metnin bir yerinde şiir de yer almaktadır:

"Dâ'imâ şafrân bulansun (5) begenen az olsun begüm

Deste-gîrûñ nâr-ı nûrî 'ömrûñ az (6) olsun begüm.

Düşmanuñ fevka'l'alâda döstlaruñ tahte's-serâ

(7) saña yāvuz kaşd idenüñ 'ömri dirâz olsun begüm" 62/b.

Ayrıca az da olsa Hamzavî'nin secîli anlatım metoduna başvurduğu da görülmektedir: *"Merḥabâ Müştâḳ (14) idi. Dilerdi bu cân sizleri. Kıldıñ ihyâ Ḥazret-i 'İsâ (15) gibi, cânsuzları. Elḥamdülillâh Server. Mübârek cemâlün gördüm" 57/a.*

Hamzânâmeler özellikle, Türkler'in Anadolu'yu yurt edinme amacıyla fetih politikası yürüttükleri dönemin ürünleri olduğu için eserde savaş, savaşçılık, kahramanlık, yiğitlik gibi kavramlar ağırlık kazanmıştır.

*Zemîne ayak başdıkda dal **kılıc** olup Neheng 9a/06.*

*Ḳâkuyup **tig** çekmeye de elden 'âr ider 6a/19.*

*beglerinde zaḥm ı **şimsir** yetürmedik kimseler ḳalmamış 69b/09.*

*çıkarup bir **ok** şoḳup, aḡzını 22a/07.*

***tir-** i bārân idüp ḳapdılar 97a/11.*

*İslâm **tir-endâzları** oḳa tutup 22a/11.*

*devleti-i **tuḡların** perîşan eyledi Şâh bu ḥâli görüp; 109b/17.*

at sürüp hışm ile bir **nîze** şundu 6a/05.

sîne'i pākîne bir **hançer** öyle urdı ki 17b/14.

ellerinde kiminin **hançer** ve **teber**. 51b/17.

ve dört biñ dört yüz **teberkeş** 'Ayyār 94a/15.

Bir **kamçası** var idi. 084b/14.

oturmuş, **miğfer** ucu güç ile görünürdi 98b/13.

ammā 'aceb şarb **kal'edür**. **Cenk** mümkün degül 42b/13.

cümle '**askeriyle** gemilere girüp 54b/19.

cümle vilāyetüñ **feth** idüp 5b/13.

Ceng-i 'azīm oldı. 7b/01.

andan **Hamza**'ya **cāsūs** gönderüp, 66a/05.

haber gönderüp, **pehlivān** elem çekmesün 1b/09.

bir **delikanlu** içi kuvvetlü bir dilāverdür 1b/12.

*Ey Zālīm Öyle bir **merd- i güzine** niçün kıydın 21b/17.*

Müzikle ilgili terimlerin de eserde yer aldığı görülmektedir. Savaşlardan önce ya da sonra çalınan müzik aletleri askeri coşturmak ya da düşmana korku vermek için kullanılmıştır. Eserin son kısmında yer alan sünnet düğününde çalınan enstrümanlar da dikkat çekicidir.

davula döndi **Ba**'de darudan 027b/05.

iki cānibden **tabl- aram** çalınup dönüp **şondılar** 010a/07.

ve **tabl-ı cenk** çalmağa başladılar 075a/04.

içinden **kös**, **iskender** ve **tabl-ı halil** ve **kürre**'-i **ney-i Cemşidi** şadāsı 'alemi tutdı 069b/19.

İskender kösleri ve **tabl-ı melil** şadāsı dünyāyı tutdı 041b/10.

Hamza köslerinüñ şadāsıdur 41b/12.

ve **tabl-ı şād u mānī** çaldurup, 033a/12.

ceng-i harbîler dögülüp **kösler** çalındı. 22b/01.

ba‘de **rübābın** eline alup şenlikler ve şādmānlıklar 103b/16.

‘Alemşāh dahı ‘Ömer’ün **sāz** ve **sözünden** mestāne olup 103b/19.

Eserde denizcilik terimlerinin de hatırı sayılır bir yeri vardır. Özellikle Endülüs ve Kıbrıs civarıyla ilgili geçen olaylarda gemi, deniz, gemicilik ve denizcilikle ilgili kavramlar göze çarpmaktadır:

taşra çıkarup gemicilere en‘ām ve ihsān idüp gönderdiler. 24b/08.

Deryā tarafından yüz pāre **gemiler** zāhir oldı. 41b/08.

rāvī (18) eydür; bir **boğaz** var idi. Haylı içerü çekerdi. Şöyle dar idi ki (19) iki **gemi** güç ile şıgardı. 42b.

gice nāgāh bir **furtına çıkup** bir gün (4) bir gice esüp **gemiler** birbirinden ayrılıp tağıldılar. Çün **rūzgār** (5) sākın oldı. Gördiler **yigirmi pāre gemi** ile Rüstem tevābi‘i ile yoğdur. 44a.

Gemiye, boğaza (16) karşı olan **cezārenüñ limanına** sürüp yanaşdılar. 45b.

Gice içinde **deryā kenarında** bir **kayığ** bulup (9) elleriyle **kürek çeküp** 53a.

Gemümüz paralanup anlar hep **boğuldu**.53b/17

İzinsüz geçmek isteyen **gemilerü** urup **baturdılar**. 44a/14

İzmarit balığı ignesi gibi igneler ile 84b/7.

Meger öte cānibde bir **iskele** dahı var idi. 42a/17.

Bir şandugı muhkem **kalafāt** idüp ‘Ömer Ma‘dī’yi içine koyup 27b/06.

Bre **mellāhlar** alın **demiri**, açın **yelkeni** 46b/14.

Metinde çok sayıda hayvan adı kullanılmıştır. Bunların bazıları gerçekten o hayvanı kastetmek maksadıyla, bazıları ise benzetme, lakap, isim ya da yer adı olarak kullanılmıştır. Eserde 24 hayvanın adı toplamda 271 kez kullanılmıştır. Bunlardan en sık kullanılan 89 defa metinde geçen neheng (balina) sözcüğüdür. Fakat bu sözcük hiçbir zaman gerçek manasında kullanılmamış,

hikâyenin baş aktörlerinden iri cüssesiyle balınayı andıran Neheng Peçe'ye ad olmuştur. Hikâyede deniz kenarında, sarp kayalarla çevrili, alınması zor kalenin adı da Gâm-ı Neheng-nümâ olarak geçmektedir. Yine eserde 88 defa at, 25 defa fil, 16 defa da gergedan sözcüğü geçmektedir. Bunların en önemli özelliği ise askerler tarafından savaş esnasında taşıt olarak kullanılmalarıdır.

neheng (f) Balina: *Neheng gövdesin dīvāna getürüp* -89- 18a/18.

at: *at sürüp, yetüşüp; Ey nābekār Bizüm şabsız* -88- 003a/16.

fil: *fillerin acfurmasından,* -25- 22b/13.

gergedān (f) *hışm ile gergedān sürüp yetişüp bir gürz urdı* -16- 009a/04.

eşter (f) Katır: *Rüstem de eşteri sürüp tozdan taşra çıkup* -8- 76b/19.

kuş: *yukarıdan aşağı kuş gibi süzülüp inerdi* -7- 85a/08.

şir (f) Arslan: *İslām şirleri her biri bir (4) tarafa yürüyüp* -6- 101b/03.

arслан: *Erkek arslan arslundur. Dişi (13) arslan degül midür?* -5-73b/12.

koyun: *çıkup koyun sürüsüne rāst gelüp* -4- 60b/09.

deve: *Üç deve boğazladılar.* -3- 64b/06.

'aşkar (f) Doru at: *Baňa bir at bulun şöyle kim 'a.-ı sanī ola* -3- 094a/01.

pīlser (f) Fil: *kişi eliyle pīlser hortumıyla atup, gögün birinci katına* -2- 076a/16.

peleng (f) Leopar: *peleng mişāl yerinden atlayup* -2- 016a/02.

katır *katıra bile ters binüp,* -2- 110a/05.

tomuz Domuz: *Çāre olmadı, oklanmış tomuz gibi* -2- 106a/02.

kaplan: *Rüstem gördi bir pīlser ve kaplan* -1- 75b/14.

köpek: *Bahteki Hōd Köpek Būrūsī* -1- 069b/13.

kuzu: *Gelüp bizden koyun (17) kuza istediler* -1- 058a/16.

izmarit balığı (r): *İzmarit balığı ignesi gibi igneler ile* -1- 84b/7.

hımār (f) Eşek: *hımārvārī haykırup, cān virdi* -1- 077b/01.

şāhin (f) Rüstem *şāhin mişāl, la'īnūñ sīnesine çıkup*, -1- 088b/14.

bebr (f) Kaplan: *bebr ve peleng derisinden düzülmiş idi*. -1- 078a/06.

pars (f) *behlivānlar pars gönüllü olurlar* -1- 016b/03.

ahū (f) Ceylan, karaca: *İsfendiyār da şikāra çıkmışdı. Bir ahū urup*, -1- 057b/09.

Metinde Kur'an-ı Kerim'de yer alan Hz. Âdem, Hz. İbrahim, Hz. İsmail, Hz. Süleyman ve Hz. İsa gibi peygamberlerin, bilge kişiliği ile Hz. Lokman ve gizemli kişiliğiyle manevi sırlara mazhar olmuş Hz. Hızır gibi zatların isimlerine rastlamak mümkündür.

ben dīv degülem Âdem oğlanıyam 029a/03.

vākı'asında (19) Hâzret-i İbrāhim ('am)'ı görüp 74b/19.

Yok, bu Hâzreti İsmail Peygamber'e inen 020a/05.

Kılduñ ihyā Hâzret-i 'İsā (15) gibi, cānsuzları. 57a/15.

Zirā Loqmān, Hâzreti Hâzret-i Süleymān'a yapmışdur. 7b/14.

Huşūşa üstādı Hâzreti Hızır 'Aleyhisselām'dur didi 13b/11.

Eserde masallara ait unsurlar da görülmektedir. Masallarda geçen Kaf Dağı gibi hayali mekânlar, cadı, peri, cin gibi hayali kişi ve karakterler yer almaktadır.

Nice diyārlar fetḥ idüp Kūh-ı Kāf'da çok işler (14) eyledi. 70b/13.

cümlesin Rüstem'e virdi andan Bāğ-i İrem'e gelüp, Rüstem'e 77b/15.

Rābi'a'ya seyr itdürüp Şehr-i Zerrin'e gelüp 77b/17.

dīvler getirüp ve Rüstem'ün atın ve bu kadar malı dīvlere yükledüp 78a/01.

birbiri ardınca on yedi 'ifrit meydāna girüp 75b/10.

bu iş cāzūdan (17) ya cinniden olmuşdur. 72b/17.

gizlü kırık bin cinn ‘askeri alup, geldi. 73a/19.

Bunlar evvelā cāzū sevmezler 86b/01.

Ey Nirre, çün bir işdür (11) eyledin 72a/10.

Bir sihre mālīkdür ki havale itdükde bir ‘azīm ateş çıkar 063a/19.

Periler zāhir olup eyitdiler 74a/1.

Eserde olaylar geniş bir coğrafyada geçmektedir. Hindistan, Anadolu, Kıbrıs, Hicaz, Yemen, Mısır, Avrupa, Endülüs gibi diyarlar yer almaktadır. Dönemin diğer yazılı kaynaklarında geçtiği şekilde Anadolu’dan bahsedilirken “Rūm” ifadesi kullanılmıştır. Metinde, eserin istinsah edildiği dönemlerde henüz yok olmamış, İslam medeniyetinin önemli merkezlerinden olan Endülüs üzerinde de sıklıkla durulmuştur. Eserde yer alan kale ve şehir adları da dikkat çekmektedir.

Metinde geçen yer adlarına örnekler şu şekildedir:

Rūm diyārında bir şehir vardur Haraçne dirler. 71b/03.

Rūm ve Yūnān serverleri ve Mıṣır ve Şām ve (12) ‘Umūriyye ve Zāvīl ve Kābil ve Kūhistān ve Hākān-ı Cābelkā ve Frengistān (13) ve ‘Arab erenleri fevc fevc, fūṣūn fūṣūn ‘askerleri ve alāyları (14) ile gelüp geçüp 70a.

Ey server-i Hindistān, ben neyledüm ki 16a/08.

Endelūs şehrinde evlendüm bir oğlum olmuş. 65a/09.

Hāliyā Kıbrıs didükleri cezāreye gelüp 30a/02.

Kerb bir gün Hicāz’a çıkup (4) Mekke’i Mūkerreme’ye gelüp 41a/03.

Andan Yemen’e Nu‘mān (15) Şāh’a varup 24b/14.

Hattā bu haber Medāyin’e gelüp 25a/04.

çekilüp gitdi. Bir gün ‘Aden’e geldükde 25a/14.

Gūristān sultānı Zengāvedür. 58a/04.

buraya yakın (5) bir kal’e vardur, Kābūsabād dirler 83a/04.

Adına Gām -ı Neheng dirlerdi Etrāfi gāyet şarb idi 41b/19.

Ya biz seni ‘Ömer ile (15) Hümrān kal‘esine göndermişdük 53b/15.

2. 2. METİNDE YER ALAN KELİMELERİN DİLLERE GÖRE SAYISAL DEĞERİ VE ORANLARI (20. CİLT)

<u>HARF</u>	<u>ARAPÇA</u>	<u>FARŞÇA</u>	<u>TÜRKÇE</u>	<u>YEKÜN</u>
A	81	28	81	190
B	25	41	109	175
C	34	15	1	50
Ç	-	13	24	37
D	25	35	76	136
E	37	10	32	79
F	32	8	1	41
G	24	21	51	96
H	104	31	16	151
I	2	-	2	4
İ	62	1	38	101
J	-	-	-	-
K	79	30	126	235
L	17	5	1	23
M	157	16	4	177
N	38	24	10	72
O	-	-	21	21
Ö	3	-	17	20
P	-	35	7	42
R	22	17	-	39
S	64	34	76	174
Ş	28	19	9	56

T	65	16	57	138
U	2	-	27	29
Ü	1	2	7	10
V	26	-	6	32
Y	5	7	96	108
Z	33	15	-	48
YEKÜN	966	423	895	2284
NİSPET	%42	%18	%40	

2.3. HAMZANÂME METNİNİN ÖZETİ (20.CİLT)

Metin ilk olarak Kerb adındaki bir delikanlının hikâyesi ile başlar. Hamza'nın kurmuş olduğu bir cihan imparatorluğu vardır. Kerb adındaki isyankâr, Hamza'ya meydan okuyarak onun yerine geçmek istemektedir. Bu sebeple Kerb, İskender'i kolundan tutup fırlatır ve onun yerine geçer. Merzuk Şah ve Maruf Şah İskender'e teselli verirler. İskender bu olayın utancı içerisinde. Maruf Şah da Kerb'i alıp gider. Merzuk Şah, İskender'e gizlice haber gönderir ve Hamza'nın onun intikamını alacağını belirtir.

Merzuk Şah, divanını toplar. Kerb de usul ve kaidelere göre içeri gelir. Sonra divan yemeği yenir. Yemeğin ardından Kerb, Merzuk Şah'a Hamza'ya bir mektup yazacağından bahseder. Bu mektupta Hamza'ya kendisine tabi olması konusunda uyarılar bulunmaktadır. Teklifi kabul edilir ve mektup yazılır. Elçiler mektubu Hamza'ya ulaştırırlar. Mektupta Hamza'dan cihan hükümdarlığını bırakması ve sıradan bir hayat yaşayıp, kalan ömrünü Kabe'de ibadetle geçirmesi istenmektedir. Üç gün mühletleri vardır. Hamza ise elinden geleni yapmasını söyleyerek elçinin teklifini küçümser. Savaş için Kerb'i davet eder. Fillere ve gergedanlara binmiş askerlerin bulunduğu devasa ordular kurulur. Savaş davulları çalınır.

Kerb meydana gelip, nara atar ve er talep eder. Hamza ordusunda bulunan Ömer Ayyar, cesaretiyle meşhur olan Çoban Peçe'nin yanına yaklaşır babasının katilinin Kerb olduğunu söyleyerek onu meydan çıkarmak için teşvik eder. Çoban Peçe meydana çıkıp olayın aslını Kerb'den sorar. Kerb'in inkâr edişini inandırıcı bulmaz. Ardından aralarında bir mücadele başlar. Çoban Peçe mücadele sonunda yerde kalır. Hamza dayanamayıp Divane adındaki bir kişiyi Kerb'in yanına gönderir ve olayın hesabını ondan sorar. Fakat Kerb, gelen kişinin hamlelerini ustalıklı men eder. Hatta onu da mağlup edip yaralar.

Ömer Ma'di, Divane'yi meydandan alıp Hamza'nın yanına getirir. Hamza'ya, Kerb'in kendi çocuğu olabileceğini belirtir ve bu sebeple meydana çıkmak için izin ister. Hamza başta razı olmasa da sonunda gerekli izni verir ve onu Kerb'in karşısına çıkarır. Kerb, onu görünce babası olduğunu hisseder. Daha önce babasının Hamza ordusunda olduğunu söylemişlerdir. İkisinin de gözleri dolar. Ömer Ma'di kendisini Hamza olarak tanıtır. Hatta inandırıcı

olmak için Kaf Dağında Hamza'nın yaptığı savaşların hikâyesini anlatır. Hamza'da uzaktan haber göndererek, Ömer Ma'di'nin kılıca başvurmamasını başka yollardan olayı çözmelerini söyler. Ardından oğluyla mücadeleye başlar. Oğlu hamleleri bir bir savuşturur, sonrasında da Ömer Ma'di'yi yere vurur. Ömer Ayyar, Ömer Ma'di'yi kaptığı gibi Hamza'nın yanına getirir. Hamza ona neden kendi adını kullandığını sorar. O da Hamza ismiyle rakibi korkutacağını umarak böyle bir işe giriştiğini belirtir. Melik Behman Kūhsitānī, meydana çıkmak için Hamza'dan izin ister. Hamza izin verince meydana çıkar. Kerb'e salam verip tanışır. Ardından aralarında mücadele başlar ve Melik Behman Kūhsitānī yaralanarak yere düşer. Ömer onu da Hamza'nın yanına getirir. Olayın akabinde Behman-ı Kebir, Kerb'in karşısına çıkar ama o da Melik Behman Kūhsitānī ile aynı kaderi paylaşır. Merzuk Şah bu durumdan oldukça memnun olur ve Kerb'e hilatler giydirir. Hamza onun yiğitliğine hayran olur. Böyle kahramanlıklar gösteren birinin Maruf Şah'ın oğlu olamayacağını söyler. Ömer Ma'di ise kendi oğlu olsa bile yaptıklarının hakaret niteliği taşıdığını, mazur görülmemesi gerektiğini belirtir. Akşam olunca ordular ayrılır. Yemekler yenilir.

Ertesi gün Sa'd Nebire adındaki bir yiğit, Kerb'in karşısına çıkar. Mücadele sonunda kazanan yine Kerb olur. Rüstem Alemşah bu sefer meydana çıkar. Rüstem diğerlerinden daha çetin bir rakip olur. Yaralanmasına rağmen Kerb'i zor durumlara sokar. İşlerin yolunda gitmediğini gören Merzuk Şah, askerlere emir vererek, orduyu Rüstem'in üzerine salar. Hamza da kendi ordusuna işaret verince, iki taraf arasında büyük bir savaş başlar. Akşam olunca ordular ayrılır. İki taraf ta dinlenmeye çekilir. Hamza, Rüstem'e Süleyman merhemiyle tedavi uygular. Merhemi ilk bulan kişi Hz. Lokman'dır ve ilk kez Hz. Süleyman'a yapmıştır. Kaf Dağı'nda yaşayan Esmā Peri, Hamza'yı her ziyarete geldiğinde bu merhemden hediye getirir. Bu merhemden iyileştirmede bir yara yoktur. Hamza, Rüstem'in darbeleriyle yara almış olan Kerb'e de merhemden gönderir. Ömer Ayyar merhemi Kerb'e ulaştırır. Kerb ilk etapta zehirli olabileceğinden şüphelenerek kabul etmek istemez. Ömer ısrar eder ve merhemden gücünü anlatır. Kerb razı olarak merhemi kullanır ve üç saat içerisinde yaraları iyileşir. Bu olayın akabinde Kerb, Hamza'ya karşı muhabbet duymaya başlar.

Ertesi gün orular yine dizildiğinde Kerb'in karşısına bu sefer Neheng Peçe çıkar. Neheng Peçe, Kerb'e İslam'a girmeyi teklif eder. Eğer kabul ederse Hamza'nın yanında iyi bir mevki elde edeceğini anlatır. Kerb ise bu mevkileri kendi gücüyle almak istediğini söyler ve mücadeleye başlarlar. İki de birbirlerini fena halde hırpalılar. Fakat bir netice alamazlar. Birbirlerine girdikleri sırada Merzuk Şah askerlerini onların üzerine gönderir. İki ordu yine birbirine karışır ve büyük bir savaş olur. Kerb, yarasına aldırmadan savaşırken Hamza'nın adamlarından Lendüha'ya rastlar. Yarsının intikamını almak maksadıyla ona saldırır ve Lendüha'nın bindiği filin kafasını keser. Lendüha yere düşer. Hamza, Lendüha'ya Kerb'in karşısına kendisinin çıkacağını söyler. Hava kararır ve ordular yine ayrılır.

Gün ağardıktan sonra ordular yine dizilir. Hamza bir nara atarak meydana çıkar. Kerb, onun sesini duyunca dehşete kapılır. Korkar fakat meydana çıkar. Öğle vaktine kadar savaşılır. Sonunda Hamza onu yere yatırmayı başarır. Bu esnada Maruf Şah, koşarak gelir ve Hamza'nın ayağına kapanarak, Ömer Ma'di'nin oğlu olduğunu anlatır. Hamza ise neden önce söylemediğini söyler ve geri döner. Arka tarafta İslam askerleri ise saldırıya geçerler. 'Ömer 'Ayyār ise gelerek 'Ömer Ma'di'nin kulağından çekip, Kerb'in onun oğlu olduğunu söyler. 'Ömer Ma'di' ise Kerb'in daha önce yaraladığı beylerden gidip tek tek özür diler. Hamza kendisine izin verir ve giderek Kerb'le kucaklaşır. Kerb'i alıp Hamza'nın dergahına getirir. Kerb, herkesten özür diler. Yaşananlardan dolayı duyduğu pişmanlığı anlatır. Hamza'nın yanına gelip elini öper. Kendisine biat eder. Hamza'da kabul ederek ona hilatler giydirir. Neheng Peçe'nin altında bir vazife vererek ordusuna onu dâhil eder. Öte taraftan Ma'rûf Şâh askerlerine emir verir ve çadırlarını kaldırıp giderler.

İşlerin bu şekilde cereyan etmesinden dolayı Ma'rûf Şâh da kıymetli hediyelerle gelip, Hamza'dan affını ister ve kendisine biat eder. Hamza'da Behrec Hân'ın altında Ma'ruf Şah'a yer verir. Diğer taraftan Merzuk Şah, İskender'e danışır, durumdan haberdar eder. İskender ise yaralıdır bunu bahane ederek savaştan çekilir. Merzuk Şah savaş için ısrar eder, İskender ise yaralarının iyileşmesi için süre ister. Merzuk Şah Hamzaya mektup yazar ve kırk gün süre ister. Hamza teklifi kabul eder.

Kerb Ömer'i davet ederek kendisinin Hamza'dan silahşörlük eğitimi alması konusunda istek de bulunur. Çünkü Hamza'nın üstadı Hızır (as)'dır. Durumu anlatan kısa bir mektup yazılıp Hamza'ya gönderilir. Hamza eğitim vermeye razı olur.. Kerb gelir önce Hamza'nın elini öper ardından yedi gün boyunca savaçılık eğitimi alır. Bu olaydan sonra Kerb'in gücü daha da artar. Kerb bu talimden sonra Hamza'nın sağ kolu ve göz bebeği olur. Eğitimin sonunda Hamza Kerb'in beline kılıç kuşatır ve hayır dua eder. Kerb'in namı cihana yayılır bu arada İskender'in yarası iyileşir. Hamza bu olayı duyup İskender'i tekrardan İslam'a davet eder. İskender alaya alır ertesi gün savaş meydanı kurulur. Neheng Peçe Hamza'dan izin alıp meydana çıkar. Karşı ordudan otuz beş yiğit meydana çıkar Neheng birer darbe ile hepsini öldürür. Hamza bunu görüp endişelenir ve kan dökmemesi, esir alması konusunda Ömerle haber gönderir. Bu haberin ardından Neheng on yedi kişiyi esir alır İskender bu olayları gördükten sonra sinirlenerek meydana çıkar. Neheng Peçe'ye kırk yılda yetişen yiğitleri neden bir hamlede öldürdüğünü sorar. Neheng cevap olarak Hamza'ya dil uzatanları öldürdüğünü dil uzatmayanları esir aldığını anlatır. Bu sözlerden sonra Neheng'le İskender arasında mücadele başlar. İskender'in ilk üç hamlesini men eden Neheng gürz ile karşı hamle yapar. İskender'in kolu bükülür, darbe bindiği filin başına gelerek ezer. İskender yere düşer yerdeyken Neheng'in bindiği gergedanın ayaklarına hamle yapar. Neheng düşmemek için kendini yere atar. Yerdeki kıran kırana geçen mücadele sonucunda Neheng kemerinin parçalarını İskender'in başına çarpar Neheng bayılıp yere düşer. Neheng bağlamak istediği sırada düşman ordusu, gergedan ve atlara binen askerleri Neheg'in üstüne sürerler Neheng onlarla uğraşırken İskender'i kurtarırlar. Olayın akabinde iki ordu birbirine girer. Akşam olunca iki ordu çadırlarına çekilir.

Ertesi gün savaş olmaz, ölenler defnedilir, yaralıların yarası sarılır. Esirler Hamaza'nın huzuruna getirilir iman edenler kurtulur, inat edenler öldürülür. Esirler arasında Neheng'in babasının adamlarından birisi de vardır. Babası daha önce kâfir askerlerin arasında Hamza tarafından öldürülmüştür bu esir adam ise Neheng'in lalasıdır. Lala Neheng'i azarlayıp utanmazlık ve namussuzlukla suçlar. Bu sözlere dayanamayan Neheng kafasına sert bir yumruk indirip adamı yere yıkar. Hamza olanları görünce şaşırır ve uyarır. Af ve cezanın kendisinin elinde olduğunu hatırlatır. Neheng ise olaylardan sonra

çok utanır ve bir daha buralarda durmam diye terk-i diyar eder. Adamları mani olmak ister, fakat Neheng tek gider.

Hamza olayı işittiğinde Ömer'e üzüntüsünü bildirir ve Neheng'in kendi evladı hükmünde olduğunu ve babanın evladına nasihat etmesi gerektiği gibi nasihat ettiğini Neheng'i bulup getirmesini ister. Neheng ise nereye gideceğini bilmeden ilerlerken sapa bir ağaç dibinde akan suyu görür oraya inip su içer, dinlenir. Ömer orada yetişir selam verir, olayın aslını anlatır. Hamza'nın kendisini ne kadar çok sevdiğini, evladı Rüstem'den ayırmadığını, sadece nasihat etmek istediğini anlatır. Hamza'nın, "Eğer giderse bedduam onunladır." sözünü söyler. Neheng ise Hamza'nın sadık kulu olduğunu fakat herkesin içerisinde rezil olduğunu, bu utanç duygusuyla yakın zamanda gelemeyeceğini belirtir. Eğer aradan zaman geçer, olay unutulur ve kendisi sağ olursa, Hamza'nın dergahına geri geleceğini belirtir. Şu anda başını kesseler dönmeyeceğini söyler. Hamza'ya selam ve dua gönderir. Ömer ikna etmek için bin dereden su getirir fakat başarılı olamaz. Ve Ömer çaresiz geri döner. Hamza'ya olanları anlatır. Hamza bu sefer Lendüha'ya kesin talimat verir. Ömer'le beraber gidip Neheng'i geri getirmeleri emreder.

Vakt-i zamanında Zerhib-i Ayyar adında meşhur bir kâfir yiğit vardı. Bu adam Neheng Peçe ile bir savaşta karşılaşmış ve mağlup olmuştu. Olayın sonunda Neheng Peçe adamı öldürmemiş, sadece burnunu ve kulağını keserek serbest bırakmıştı. Olayın ardından Zerhib, Neheng'den intikamını almak için yeminler içmişti.

Ömer, Neheng'i ikna edemeyip Hamza'nın dergâhına döndüğü sırada Neheng Peçe bir ağaç dibine yaslanır, üzüntüden şarap içmeye başlar. Fakat bilmediği bir şey vardır. Zerhib onu takip etmektedir. Şarabın etkisiyle Neheng, kendinden geçip bayılır. Olayları uzaktan izleyen Zerhib, hareketsiz olduğunu görünce korkutmak için "düşman geldi" diyerek bağırır. Tepki vermediğini görür. Uzaktan taş atar yine kımıldamadığını görünce bayıldığına kanaat getirir. "Gün intikam günüdür" diyerek hançerini çıkarır ve Neheng'in göğsüne saplar. Hançerin ucu Neheng'in sırtında çıkar. Neheng Peçe acıdan öyle bir bağırır ki Zerhib yere düşer. Neheng acıyla yerinden fırlar o büyük ağaca sarılıp kökünden koparıp Zerhib'e fırlatır. Fakat kendisi yere düşüp can verir. Zerhib toparlanıp yanına gelir hemen başını keserek yanına alır ve

Merzuk Şah'ın yanına gider. Ömer ve Lendüha ise geldiklerinde Neheng Peçe'nin kanlar içerisinde başsız yerde yattığını görünce ah edip üzürlürler. Derin bir üzüntü içerisinde Hamza'ya gidip durumu haber verirler. Hamza üzüntüden öyle bir feryat eder ki dost ve düşman bu feyadı duymayan kalmaz.

Zerhib ise kelleyi Merzuk Şah'ın önüne yuvarlar. Karşılığında Merzuk Şah kendisine çok mal verir. Merzuk Şah eğer kelleyi Hamza'ya götürürlerse üzüntüsünü arttıracaklarını düşünür. Zerhib “Ben götürürüm” diyerek dışarı çıkar ölüm korkusundan başı alıp kaçıp gider. Lendüha ise başsız bedeni Hamza'nın dergâhına getirir herkes ağlar. Hamza Ömer'e kimin yaptığını bulma talimatını verir. Ömer ilk iş olarak Merzuk Şah divanına gider. Kelleyi meydana görünce eline alır ve bunu kim yaptı diye hesap sorar. Zerhib ile Halkum'dan şüphelenir. Onlara tehitler savurup kelleyi alıp Hamza'nın yanına döner. Cenazeyi defnedip üzerine bir kubbe yaparlar. Hamza Ömer'e bu olayı yapanı her kim olursa olsun bulup getirmesini ister. Halkum ise kılık değiştirerek bunların arasına girmiştir. Konuşulanları duymuştur. Korkudan ileri atılıp kendini tanıtır. Bu işi yapanın Zerhib olduğunu itiraf eder. Kendi suçunu bağışlanması için af diler, müslüman olur ve Zerhib'in nerede olduğunu bildiğini söyler. Hamza Halkum'u kabul eder hilat giydiren ve Zerhib'in yakalanması için Ömer'i vazifelendirir. Halkum, Zerhib'in sarp bir kalesi olduğunu kendisine bağlı çok sayıda askerin kalede bulunduğunu bildirir. Ömer ve Halkum yola koyulur bu sırada Merzuk Şah'ın casusları Hamza dergâhında yaşanan olayları Merzuk'a bildirirler.

Merzuk Şah'ın Camas-ı Frenk adında bir askeri vardı. Malaberd'in kız kardeşiyle evliydi. Merzuk Şah'ın önüne gelerek biraz asker ister, bu askerlerle Ömer'in önünü keseceğini ve döndürebileceğini belirtir. Beş bin asker verip gönderirler bir vadide önlerini keserler. Camas onlara teslim olma çağrısı yapar, itiraz ederlerse kellelerini Şah'a götüreceğini söyler. Ömer onun sözüne çok sert tepki gösterir, eline sapanını alır ve adama taş fırlatmaya başlar. Camas askerlerini Ömer'in üzerine sürer. Ömer sapanıyla taş atarak beş bin askeri dağıtıp kaçıtır. Onların mallarına da el koyar. Bütün malları bir torbaya koyar. Halkum o hali görüp şaşırır. Bunun sihir olup olmadığını sorar Ömer ise cevaben bunun sihir olmadığını bu torbanın İsmail (as)'a inen kurbanın derisinden yapıldığını söyleyerek kendisine keramet olarak verildiğini belirtir.

Yollarına devam ederler. Bir gün Zerhib'in kaya üzerine yapılmış olan kalesine gelirler. Kalenin kapısını üzerinde büyük bir kubbe vardır ve Zerhib kırk asker ile birlikte orda nöbet tutmaktadır. Ömer, Halkum'a içeri girmesini, kendisinin ise arkadan geleceğini söyler. Halkum kabul edip içeri girer. Nöbetçiler gidip Zerhib'e haber verir. Zerhib ise tedirgindir ve babası bile gelse asla kale kapısından içeri kimseyi almamaları gerektiğini söyler. Ömer'in kılık değiştirip içeri girebileceğinden korkmaktadır. Nöbetçiler gelip haber verirler. Halkum ağlamaya başlar gidecek yeri olmadığını belirtir. Zerhib'in bir kerecik olsun kendisini uzaktan görmesini ister. Zerhib uzaktan gördüğünde Halkum'u tanır niye geldiğini sorar. Halkum cevap verir Ömer'in divana gelerek Neheng'in hesabını sorduğunu bu işi Zerhib ya da Halkum'un yaptığını ve hesap soracağını anlatır. Zerhib, Ömer'in bu tarz oyunları olduğunu söyler. Fakat yine de Halkum'u kaleye kabul eder.

Halkum'u içeri alırlar gerçekten o olduğunu anlarlar. Zerhib ondan özür diler. Akşam olunca Halkum bir kaya üzerine çıkar bir açık pencere görür, askerlerin birçoğunun uyduğunu iki tanesinin nöbet tuttuğunu görür. Halkum bir ateş yakıp içeri darılı buhur tütürür içerdekiler kendinden geçerler. Halkum o esnada Ömer'i içeri alır. Ömer, daha önce toplamış olduğu kırk askeri yanına alır ve Zerhib'i yakalayıp bağlarlar. Ömer kalenin tepesine çıkıp kendisini tanıtarak nara atar. Kale halkı panikleyip dışarı çıktığında başka çatıya çıkar. Kendisini Hamza olarak tanıtarak bağırır. Dışarı çıkan kale halkı büyük bir panik yaşamaktadır. Bu panikle önüne her geleni düşman zannederler ve birbirleriyle savaşmaya başlarlar. Ömer Zerhib'in hazinesini torbasına doldurur ve Halkum'a kaleyi sonra zapt edeceklerini söyleyip giderler. Sabah olunca Hamza divanına gelirler. Ömer, Zerhib'i yere vurur. Hamza ve diğer beyler Ömer'e çok ihsan ederler. Hamza Zerhib'e, Neheng'i neden öldürdüğünü sorar. Zerhib ise burnu ve kulağının intikamını aldığını söyler. Hamza bu söze çok sinirlenir "Sen onunla bir misin?" diyerek kızar ve Ömer'e Zerhib'in derisinin yüzülerek öldürülmesi emrini verir. Ardından Zerhib idam edilir.

Zerhib'in haberi Merzuk Şah'a gelir İskender, Feliha ve Malaberd intikam yemini eder. İslam orduları da yola çıkar, iki ordu karşılaşınca çok şiddetli bir savaş olur. Hamza İskender'i görür ve bir hamlede onu yere yıkar Ömer bağlayıp onu götürür. Merzuk Şah ile Daray-ı Frenk kaçarlarken Hamza'nın

oğlu Rüstem Şah bunların önüne çıkar. Onun narasından korkan Merzuk Şah bir köşeye kaçarken bu sefer Kerb'e rastlar kerb her vurduğuna indirmektedir. "Bu Rüstem'den de beter" diye düşünüp kaçarken Lendüha'ya rastlar. Mecburen Lendüha'ya kılıç sallar. Lendüha hamleyi men eder, karşı hamle yapıp rakibini yıkar, bağlayarak götürür. Kerb de Daray-ı Frenk'i esir eder. Kâfir ordusu dağılıp kaçar, İslam ordusu şehre girer. Hamza şehir halkına aman verir. Merzuk Şah'ın sarayını ele geçirip tahtına oturur. Ertesi gün Hamza divan kurar ve tüm esirleri İslam'a davet eder dünya ve ahiret saadetinin İslam'da olduğunu anlatır. İslam'ın hoşgörüsünü gören kâfir beyleri tek tek İslam'a girer. Hamza hepsine yeni vazifeler ve görevler verip, ihsanlar eder. Şehirde kırk gün ziyafet verilir. Sonra düğünler yapılır Behrec Han kızı Frengisu Banu Sa'd ile, Daray kızı Mihra Firuz Lihra ile, Frengisu Banunun hizmetçisinin kızı da Ömer Ayyar'la evlendirilir. Ömerin ondan bir oğlu oldu. İskender ve Merzuk Şah aynı görevlerinde kaldılar. Feliha ve Malaberd Rüstem'e muhabbet edip onun has adamı oldular. Tüm Frengistan ülkesi fethedilmiştir. Uzun süre burada ikamet edip, asayiş sağlandıktan sonra Hamza askerlerine emir verir ve memlekete dönme zamanı geldiğini belirtir. Maruf Şah da Endülüs'e doğru gider.

Hamza ilk olarak Mekke'ye gider. Babası Abdülmuttalib'i ve Mekke'nin ileri gelenlerini ziyaret eder. Kardeşleri ve annesiyle buluşur, Kâbe ziyaret edilir. Kurbanlar kesilip Mekke fukarasına dağıtılır. Frengistan'ın fethedilmesi haberini Medayin Şah'ı ile Bahtek işitirler. Yeryüzünde ne kadar kâfir savaşçı varsa mektup yazıp Hamza ile savaş için çağırırlar.

O zamanlar Mekke'de kıtlık vardır. Hamza ordusuyla gelince şehrin gideri daha çok artar. Hamza yakınlarda erzakı bol olan bir şehir olup olmadığını araştırır. Aden şehrinde erzakın bol olduğu öğrenilir. Firuz-i Adeni adındaki şahlarına buğday, un ve arpa talebiyle mektup yazılır. Ömer Madi görevlendirilerek gönderilir. Firuz Şah kendisini çok iyi karşılar, ziyafetler verir, erzak toplanana kadar sarayında ağırlar. O gece ziyafette yemekler ve şaraplar ikram edilir. Şarabı fazla kaçıran Ömer Madi sarhoş olur, kalkıp yerine doğru giderken cariyelerin arasındaki Firuz Şah'ın kızını görür, âşık olur. Hadimler Ömer Madi'yi görünce kenara çekilmesini kızın kendisinden utandığını ve geçemediğini söylerler. Kız koridordan geçemeyeceğini

anlayınca yüzüne örtü örter ve yürümeye başlar. Ömer Madi vaktin geç olduğunu, bu saatte yürümenin tehlikeli olabileceğini söyler. Kendisinin burada misafir olduğunu ve sevgilisi olması gerektiğini söyler. Hadimler kızarak Ömer Madiyi uzaklaştırmak isterler. Ömer Madi hiddetlenerek bir kaç hadimi öldürür, kızı kucağına alarak koşup kendi konakladığı saraya götürür. O gece kızla birlikte olur. Kurtulan hadimler Firuz Şah'a gelip Kızın başına gelenleri anlatır. Firuz Şah olanlara akıl erdiremez. Kızı Allah'ın emriyle istese vereceğini böyle zorbalığa ne gerek olduğunu söyler. Veziri söze girerek eğer adamı öldürürlerse Hamza'yla başlarının belaya gireceğini, başka bir plan yapmaları gerektiğini söyler.

Ömer Madi sabah vakti kızı yanında görünce ne olduğunu anlayamaz. Kızı tanımaz, olanları kızdan öğrendiğinde yaptıklarına pişman olur. Hamza'nın olanları duyarsa kendisine ağır bir ceza vereceğinden korkar ve kızı bir süreliğine odaya kilitler. Vezir ise Şah'a planını anlatır. Plana göre Ömer Madi'ye gelip Şah'dan usullere uygun şekilde kızı istemesi söylenecektir, nikâh şöleninde kız Ömer'den alınacak, Ömer'in yemeğine darı koyulup bayılacak, bir sandığa koyulup denize atılacaktır. Şah bu planı beğenip uygulamaya koyarlar. Ömer'e kızı isteme konusunda haber uçururlar. Ömer kabul eder, akşam olur. Divanda af diler, ziyafet yemeğine darı koyarlar, Ömer bayılınca sandığa kilitleyip denize atarlar.

Sandık dört gün boyunca denizde dalgaların arasında yüzer. Ömer, açlıktan kendinden geçmiş bir vaziyettedir. Bu esnada bir gemi sandığı fark eder. İçerisinde hazine olabileceğini düşünerek sandığı gemiye çıkarırlar. Adamlar içerisnde altın, gümüş, yiyecek ya da tılsımlı bir şeytan olabileceğini konuşurlar. İçlerinden birisi diğerlerine sandığı kendisine satmalarını ister. Ne çıkarsa kendisinin olacaktır. Diğerleri teklifi kabuk etmezler ve ne varsa kendi aralarında pay etmeyi kararlaştırırlar. Sandığı açtıklarında içinden Ömer Madi'nin dev cüssesiyle çıktığını görüp şeytan zannederler, korkup kaçarlar. 'Ömer Madi kendisine gelip, şeytan olup olmadığını, haramiler tarafından yolunun kesilip, mallarına el koyulduktan sonra denize atıldığını ve şuan açlıktan ölmek üzere olduğunu anlatır. Biraz yiyecek bir şeyler getirirler. Hepsini yediğini görünce bunun "kıtlık" olabileceğini düşünürler. Anlatıya göre "kıtlık" denizden insan suretine girerek çıkar. Evden eve, şehirden şehire,

gemiden gemiye gezerek yiyecekleri tüketirmiş. Tekrardan yiyeceklerine darı koyarak sandığa koymayı ve denize atmayı planladılar. Ve aç olan Ömer'e bu planı rahat uygularlar.

Ömer, Kıbrıs kıyılarına vurur. O zamanlar oranın hükümdarı olan Frenk Eset Yek-Çeşm (Tek gözlü) vefat etmiştir ve tahtın veliahdı yoktur. Evladı olmadığı için sarayın ileri gelenleri kendilerine “Şah” bulmak için sahraya açılırlar. Denizden yaratık şeklinde bir adamın geldiğini görünce yanına yaklaşır. Eset'in birebir aynısı olduğunu fark edip, büyük bir şaşkınlık geçirirler. Adama kendi şahlarının yerine geçmesini teklif ederler. Karşılığında Hristiyan olmasını ve şapka takmasını isterler. Açlık canına tak eden Ömer içinden, “İslam'a zarar gelmez.” diye düşünür ve “Bir ay kadar bu adada kalıp kendimi toparlar, sonra da başımın çaresine bakarım.” der ve teklifi kabul eder.

Akşam olunca divanda yemekler kurulur. Herkes eski şahla olan benzerliğine şaşırıp kalır. Fakat sadece aşırı yemek yemesi ve iki gözünün de sağlam olması benzememektedir. Adada Esed'in düşmanı olan başka bir şah daha bulunmaktadır. Bu şah Esed'den aşırı korkmaktadır. Çare olarak onun da gözünü çıkarmayı ve arada fark kalmamasını Ömer'e önerirler. Ömer bu teklifin kabul edilemez olduğunu söyler. Vezirlerden birisi çare olarak gözünü bağlaması gerektiğini belirtir. Bu teklifi mantıklı bulan beyler hemen kabul ederler. Ömer artık gözüne kara bir bez bağlayacaktır.

Hamza ise her yerde Ömer'i aramaktadır. Firuz Şah'a tehditkâr bir mektup gönderir. Firuz Şah ise tedbir olarak müttefiki olan Esed'e ve adanın diğer şahı olan Karun'a birer mektup gönderip vaziyeti özetler. Orduları toparlayıp kendisine destek vermelerini ister. Ömer mektup kendisine ulaşınca Hamza ile cenk meydanına çıkma durumunda olayların kendi meselesini unutturacağını düşünür ve teklifi kabul eder. Vezirler Karun meselesinin hala kendileri için ciddi bir tehdit olduğunu hatırlatırlar. Karun'a bir mektup yazıp kendisine tabi olmasını emreder. Karun teklifi kabul etmeyince otuz bin asker toplayıp üzerine yürür ve mağlup ederler. Oradan da otuz bin asker toplayıp, Firuz Şah'ın yanına giderler. Hamza'nın ordusunun karşısına dikilirler.

Hamza bir mektup yazıp, Ömer'in başına ne geldiğini söylemelerini ve Müslüman olmalarını önerir. Eğer bu şekilde yaparlarsa kendilerini

affedeceklerini söyler. Karşı taraf teklifi kabul etmeyince savaş için ordular toplanır. Hamza, Esed'i tetkik etmek için adamlar gönderir. Gelenlerin verdiği cevap karşısında şaşkına döner. Çünkü Esed, Ömer'in tıpatıp benzeridir. Ömer Ayyar, daha iddialı konuşur ve Esed'in Ömer Madi olduğunun kesin olduğunu, kendisini tanıdığını ve gözünü bağladığını söyler. Bunu ortaya çıkarmak için Hamza'dan izin ister. Hamza kendisine istediği izni verir. Gelen haberler Ömer Madi'nin, Esed'in kılığına girdiği şeklindedir.

Ertesi gün Ömer Madi, kâfirlik alameti olan kadife bir şapka takar, gözünün tekini siyah bir bezle bağlar. Gergedana binerek meydana gelir. Lendüha ve Rüstem de onu tanırlar. Rüstem meydana çıkmak için Hamza'dan izin ister. Hamza, Rüstem'e izin vermez. Kendisinin çıkacağını bildirir ve meydana çıkar. Hamza, Ömer'e yaptığı işlerden dolayı duyduğu utancı söyler. Ömer inkâr eder. Ardından Ömer'le mücadeleye başlar. Ömer kendisini kurtarmak için tüm gayretiyle savaşır. Ondaki gücü gören Hamza, bunun Ömer olamayacağını düşünür çünkü bu daha güçlüdür. Akşama kadar savaşır. Akşam olunca ikisi de ayrılırlar.

Hamza, ordusuna döndüğü zaman Ömer Ayyar'la konuşmaya başlar. Ömer Ayyar'a cevap olarak haksız olduğunu ve karşısındaki kişinin Ömer Madi olmadığını belirtir. Ömer Ayyar ise yarın diğer gözünü bağlatarak ispat edeceğini söyler. Hamza söylenenleri kabul eder.

Akşam olunca Ömer Ayyar hadim kılığına girip karşı orduya geçer. Ömer Madi'nin yanındayken taşıdığı mumu söndürür ve eline bir avuç kül alarak gözüne atar. Daha sonra karanlıktan istifade edip kaçar. Ömer Madi'in gözü şişer ve kızarır. Mecburen ertesi gün şişmiş olan gözünü bağlamak zorunda kalır. Hamza'nın karşısına çıktığında diğer gözünü bağlar. Hamza bu sefer meseleyi anlar. Onu meydanda mağlup eder. Esir alır ve bağlar. Düşman ordusu karşı saldırıya geçince çoğunluğu kılıçtan geçirilir. Firuz Şah, kalan askerleriyle kaçıp bir kaleye sığınır. Geride kalan mallar ise İslam askerleri tarafından ganimet olarak alınır.

Ertesi gün idam sehpası kurulur ve Ömer Madi meydana getirilir. Hamza, yaptıklarından dolayı onu ayıplar ve ölüm emrini verir. O sırada diğer beyler devreye girer. Hamza'ya Ömer'in sütkardeşi olduğunu hatırlatırlar. Ona

acıymıyorsa yaşlı annesi Adıye Banu hatırına affetmesini söylerler. Hamza söylenenlere razı olur. Ölüm cezasını sürgüne çevirir. Ordudaki tüm görevlerinden de azleder. Karun, Hamza'nın ihtişam ve merhametini görünce İslam'a gelir. Ardından hem Kıbrıs'ın şahlığı hem de Esed'in toprakları kendisine verilir. Can korkusuna kapılan Firuz Şah da Hamza'nın huzurunda tövbe edip, İslam'a gelir ve Hamza'ya biat eder.

Hamza, Hicaz'a döner. Orada ziyaretlerini yapar. Dinlenmeye çekilir. Endülüs'ten bazı haberler gelir. Haberler şu şekildedir: Merzuk Şah, İslam'dan yüz çevirip eski dinine dönmüştür ve kendisine uymayan ya da haraç ödemeyi kabul etmeyen kimselerin ülkelerini zapt etmektedir. En son Maruf Şah'ın şehrini kuşatmıştır. Maruf Şah da Hamza'dan yardım istemektedir. Hamza derhal ordusunu toplayıp yardım etmek üzere yola koyulur.

Merzuk Şah, İslam'a girdiği zaman atalarından yadigâr kalan tüm putları kırmıştır. Sadece altınlarla kaplı bir put kalmıştır. O putu kırmak istediğinde, putun içerisine Şeytan girer. Ardından kendisine tabi olmasını emreder. Böyle yaparsa kurtuluşa ereceğini anlatır. Merzuk Şah da İslam'dan döner. Vezirleri ve beylerini de puta secde ettirir. Kendisine uymayan bazı kimseleri ise şehit eder. Ardından diğer ülkelere saldırır. Son olarak da Maruf Şah'ın topraklarına saldırmaktadır. Maruf Şah mağlup olmak üzereyken denizden Hamza'nın gemileri görülür. Yardıma gelmiştir. Merzuk Şah gelen orduları görünce korkudan canının derdine düşer. "Acaba puttan yardım olmaz mı?" diye düşünür. Hiç bir yardım gelmediğini görünce vezirlerine danışır. Onlar da putun kendisine bile faydasının olmadığını söylerler. Gam-ı Neheng diyarında çok sağlam bir kale olduğunu, ele geçirilmesinin mümkün olmadığını, kalenin şahının ise kendilerine dost olan Seyf'ül- Mülük olduğunu ve yardıma hazır olduğunu söylerler. Onlar böyle istişare yaparlarken İslam askerleri çıkarma yapmaya başlarlar. Hemen Gam-ı Neheng diyarına doğru yola koyulmak üzere kaçmaya başlarlar. Sahilin diğer kısımlarında hazır beklemekte olan gemilere binmeye başlarlar. İslam ordusu yetişir ve kaçamayan Kâfir ordusunu kılıçtan geçirmeye başlar. Merzuk Şah ve canını kurtarmayı başaran adamları gemilere binip Gam -ı Neheng'e doğru yola çıkarlar. Hamza ise ordusunu toplarlar. Bir kaç gün kalede misafir olarak kaldıktan sonra hazırlıkları tamamlayıp, Merzuk Şah'ı yakalamak üzere Gam-ı Neheng yoluna koyulurlar.

Gam-ı Neheng öyle sarp bir kaledir ki yüz binlerce kişilik ordu gelse, yanına bile yaklaşamazmış. Hace Mülük adında kurnaz bir adam yaptırmış. Kalenin oldukça dar bir boğazı varmış. İki üç gemi ancak geçebilirmiş. Bir de boğaz kıyısında yaklaşmak isteyen gemileri batıran burçlar dikiliymiş. Hace Mülük yaşlanınca Hindistan'a inzivaya çekilmiş ve oğlu Seyf'i buraya şah olarak bırakmış. Hace Mülük yıllardır bu diyarlara uğramıyormuş. Merzuk Şah, Hamza'dan kaçıp geldiğinde Seyf, babasının geldiğini zanneder. Merzuk Şah geldiğinde sığınma talep eder ve olanları anlatır.

Hamza kalenin namını duyduğunda buranın savaşarak alınamayacağını anlar. Ömer Ayyar'ı kaleyi ele geçirmesi konusunda vazifelendirir. Çoban Peçe'yi de yanına alır. Tek şart olarak kalenin tüm hazinelerinin kendisine ganimet olarak verilmesini ister. Teklifi kabul edilir. Ömer Ayyar, Seyf'in yaşlı babası Hace Mülük kılığına girer. Bir filo oluşturur ve yanına hediyeler de alır. Gam -ı Neheng'e doğru yola çıkarlar.

Kaleye yaklaştıklarında Seyf, kim olduklarını tetkik etmek için adam gönderir. Babası olduğunu söylediklerinde oldukça sevinir. Fakat Merzuk Şah, ihtiyatlı olmasını söyler. Çünkü Ömer Ayyar'ın böyle hileleri vardır. Seyf bu durumda tedbirli olmayı düşünür. Gelenin gerçekten babası olup olmadığını anlamak için eski vezirlerinden oluşan bir heyet gönderir. Heyet geldiği zaman, Ömer Ayyar içerlenip küsmüş numarası yapar. Oğlu Seyf için o kadar hediye getirdiğini fakat oğlunun kendisini karşılamaya bile gelmediğini söyler. Geri döneceğini söyler. Hediyeleri gören vezirler, onun Hace Mülük olduğuna kanaat getirirler. Özür dilerler ve Seyf'i de alarak onun huzuruna getirirler. Merzuk Şah'ın hala tereddütleri vardır. Hace Mülük kılığındaki Ömer Ayyar kendi hilesi hakkında konuşmalar yaptığını haber aldığı Merzuk Şah'a sopa cezası verilmesini uygun görür.

Ömer Ayyar ertesi gün eski dostlarını ziyaret edeceğini söyleyerek çıkar. Çoban Peçe'nin yanına uğrar. Çoban Peçe babasının katilini arıyordu. Ona katili bulduğunu söyler. Aynı zamanda saraydaki hazinelerin yerini de öğrenmişlerdir. Onlar böyle konuşurlarken Saba Ayyar adındaki Seyf'in has adamlarından biri, bunları dinler. Duyduklarını hemen Seyf'e yetiştirir. Plan olarak yediklerine darı koymayı uygun görürler. Onlar bayıldıklarına rahat bir şekilde bağlayabileceklerdir. Planı uygularlar. Fakat yanlarında otuz adam daha

vardır. Onların yemeklerine de darı koyarlar. Ömer'in adamlarında Ebul Feth, durumu sezer. Kendilerine darılı yemek getiren Saba Ayyar'ı hançerler. Diğer otuz adam da kendilerine darılı yemek getiren diğer adamları katlederler. Fakat Mezuk Şah'ın beş yüz kadar tedbir amaçlı gönderdiği adamlar oradadır. Bunlar kaçıp Hamza'nın yanına giderler. Durumu ona anlatırlar. Ömer ve Çoban Peçe bağlı bir şekilde kayıkla Hamran Kalesi'ne idama götürülmektedir. Fakat karışıklıktan istifade edip, iplerinden kurtulurlar. İçerideki Seyf'in adamlarını öldürürler. Kendilerini bilmedikleri bir sahile atarlar.

Ebul Feth, Hamza'nın yanına gelip olanları anlatır. Onun duası ve iznini alır. Yanına Seyyare'yi de alarak Gam -ı Neheng'e doğru yola çıkarlar. Kaleye yaklaştıklarında Seyyare yaralı bir hasta kılığında girerek feryat etmeye başlar. Kaleden bazı adamlar gelerek kim olduğunu öğrenmeye çalışırlar. Kendisini Çoban Peçe olarak tanıtır. Ömer Ayyar'la kaleye götürülürken gemilerinin battığını ve yaralanıp bu sahile vurduğunu, yaralandığını anlatır. Hamza'nın ordusundan kaçtığını söyler ve sığınma talep eder. Seyf ile Merzük Şah ona acırlar ve faydası olabileceğini düşünüp kaleye alırlar. Cerrahlar Seyyare'nin yarasını tedavi etmek için yanına uğrarlar. Fakat Seyyare çok fazla bağırır. Böyle olunca onlar müdahale edemezler. Akşam olduğunda herkes dinlenmeye çekilir. Karanlıktan istifade eden Seyyare, Seyf'in yattığı odaya girer ve onun başını keser. Sonra Ebül Feth'i bulur. Gidip Hamza'ya haber verip buraya çağırmasını söyler. Seyyare çatıdan çatıya sıçrayarak "Ben Hamza'yım, Ben Lendüha'yım, Ben Rüstem'im. Seyf'in başını kestim!" diyerek naralar atar. Sesleri duyan halk korkuyla dışarı fırlar. Paniğe kapılıp birbirlerini kırmaya başlarlar. Merzuk Şah canının derdine düşüp kaçır. Sabaha doğru Hamza'nın gemileri yetişir. Hamza'yı gören halk önünde diz çöküp İslam'a girer. Hamza, Seyyare'yi tebrik eder ve adanın ganimetlerini ona hediye eder.

Hamza'nın oğlu Rüstem, 20 parça gemisiyle fırtınada kaybolmuştur. Fırtına bunları bir kıyıya atar. Çıktıkları zaman Zengave ve Rüstem birlikte ilerlerler. Karşlarına bir ordu çıkar. Ordunun komutanı Keyfur adında bir yiğittir. Keyfur kendini tanıtır. Hamza'nın oğlu Rüstem'e duyduğu muhabbeti anlatır. Onun yiğitliklerini dinlediğini ve ona duyduğu muhabbetten İslam'a girdiğini, kendi beylerinin de müslüman olduğunu anlatır. Şu anda da Hamza'nın Gam -ı Nehenk'de olduğunu ve yardım etmek üzere yola çıktıklarını anlatırlar.

Zengave, Rüstem'in yanında olduğunu söyleyince adam duygulanır. En başta inanamaz. Sonra alametlerini görünce sevincinden şiirler okumaya başlar. Gam-ı Nehenk'in nerede olduğunu sorarlar. Keyfur, yolu tarif eder ancak ileride İsfendiyar adında bir pehlivan bulunduğunu anlatır. Rüstem buna sevinir. "Belki onu ele geçiririm, bu şekilde Neheng Peçe'nin yokluğunu doldurmuş olur." diye düşünür. İlerledikleri sırada yolda oklanmış bir av görürler. İsfendiyar bu ceylanı yakalamak üzere kovalamaktadır. Zengave avı ele geçirince İsfendiyar sinirlenir, bir kement atıp onu yere yıkar. Rüstem ona müdahale eder. İkisi şiddetli bir kavgaya tutuşurlar. Yedi gün süren kavga sonunda kale önünde mücadeleye devam etme kararı alırlar. Sekiz gün de kale önünde dövüşürler. Rüstem'in yiğitliğini gören askerler imana gelir. Rüstem, İsfendiyar'ı mağlup eder. İsfendiyar da imana gelir. Rüstem'e ziyafet hazırlarlar. Bu sırada sahil tarafında iki adamın açlıktan çobanların koyununu ele geçirdiğini duyarlar. Kim olduklarını öğrenmek için Zengave'yi gönderirler. Zengave, koyunu kebab yapıp yiyen bu adamların kim olduğunu anlamak için yanlarına yaklaşır. Ömer ve Çoban Peçe olduklarını öğrenince sevinir. Hep beraber kebab yerler. Sonra Rüstem'in yanına giderler. Rüstem'le hasret giderdikten sonra Merzuk Şah'ın İsfendiyar'ın kalesine sığınma talebi gelir. Rüstem bu olaya sevinir ve İsfendiyar'a kabul etmesini söyler. İsfendiyar kabul edince Merzuk Şah kaleye gelir. Tahtın üzerinde Rüstem'i görünce korkudan adeta aklı gider. Rüstem onu esir edip Gam -ı Nehenk'e Hamza'nın yanına götürür. Merzuk Şah tüm yaptıklarından dolayı pişmanlık duyar. Af diler ve tövbe eder. Tekrardan İslam'a gelir. Şeytan'ın kendisini kandırdığını anlatır. Hamza onu affeder ve o çok sevdiği putu gözlerinin önünde param parça eder. Kendisine eski yerindeki görevini iade eder.

Hep beraber Haraçna diyarına giderler. Oraya Nuşirevan'dan haberler gelir. Bahtek, Şah adına kalabalık bir ordu toplayıp Hamza'dan intikam almak istemektedir. Hamza, Şah'a mektup gönderir. Yaptığının yanlış olduğunu bir an önce savaş hazırlığı yapmaktan vazgeçmesini söyler. Şah'ın yanına topladığı adamlar ve Bahtek çok sert karşılık verirler. Savaşmaktan vazgeçmeyeceklerini söyleyip, Hamza'yı korkaklıkla itham ederler. Etrafta ne kadar bahadır er varsa ordularına davet ederler. Kendval ve Mihmal adında iki cadı kardeşi de ordularına davet ederler. Bu cadıların hem gizli güçleri vardır hem de savaşçılıklarıyla meşhurdurlar. Diğer uzak ülkelerden de akın akın

savaşçılar Şah'ın ordusuna katılmaktadır. Hamza bu haberleri gelen elçisinden detaylı bir şekilde öğrenir.

Ömer Madi, Hamza tarafından reddedilip uzaklaştırıldıktan sonra diyar diyar gezmiştir ve hiç kimse ona sahip çıkmamıştır. Aç ve susuz bir şekilde annesi Adiye Banu'nun yanına gelir. Hemen üç deve keserler, iki üç fırın ekmek ve bir kaç tulum şarap getirirler. Ömer Madi bunlarla ancak doyar. Ardından başından geçen olayları anlatır. Firuz Şah'a mektup gönderip kızını isterler. Firuz Şah da ne yapsın, kızının zaten adı çıkmış. Mecburen çeyizleriyle beraber kızını gönderir. Üç gün üç gece düğün yaparlar. Ömer Madi'nin bu evlilikten Madi ve Muadi adında iki oğlu olur. Ömer Madi diğer oğlu Kerb'le beraber Hamza'dan intikam almak istemektedirler. Kerb on bin kişilik bir orduyu babasının hizmetine sunar. Beraberce Hamza ordusunun geçeceği yere varırlar. Baba oğul bezirgân kılığına girip yüzlerine peçe takarlar. Hamza'nın seraskeri Estefenus Yunani bunlarla karşılaşır. Para vermeyi reddedince sert karşılık verirler. Otuz yedi nefer askeri, tek tek yaralayıp geçirmezler. Akşam üzeri Hamza ordusu yetişir. Rüstem karşısına çıkar fakat o da yaralanır. Ertesi gün tekrar savaşmak üzere ayrılırlar. Bu adamların kahramanlığına hayran kalırlar. Yirmi yedi gün kadar savaş yaparlar. Hamza en sonunda Kerb'i yere yatırır. Yüzündeki peçe düştüğü zaman onu tanır. Hemen hançerini çıkarıp öldürmek ister. Bu esnada Adiye Banu gelerek yetişir. Eğer onu öldürürse sütünü haram edeceğini ve ardından intihar edeceğini söyler. Ömer Madi de gelir ve Hamza'nın ayaklarına kapanıp özür diler. Kendi ölümünün onun elinden olmasını ister. Adiye'nin konuşmaları ve diğer beylerin aracı olması sonucu Hamza ikisini de affedip, onları tekrardan orduya alır. Hep beraber Medayin'e, Şah'a hesap sormaya giderler.

İslam ordusu Medayin'e yaklaştığında Şah ve Bahtek korku içerisinde birkaç gün mühlet isterler. Kendilerine mühlet verilir. Bu esnada Kaf Dağı'nda Gazban adında bir ifrit ortalığa korku salmaktadır. Kendisine bir hediye olarak sunulan sandıktan bir resim çıkar. Resimde dünyalar güzeli bir kadın bulunmaktadır. "Bu resmin sahibi kimdir?" diye sormaya başlar. Büyük bir aşka tutulmuştur. Bazı esir insanlara resmin sahibini söylerlerse serbest bırakılacaklarını vaat eder. Hamza'nın Kaf Dağı'nda buluna eşi Rabia Hatun olduğunu öğrenir. Adamları serbest bırakıp oraya yönelir ve Rabia'yı kaçıtır.

Rabia, Gazban'dan kırk günlük mühlet ister. Eğer bu süre zarfında Hamza ya da oğlu Rüstem yardıma gelmezse Gazban'a kendi rızasıyla geleceğini söyleyerek onu oyalar. Gazban bu duruma razı olur. Rabia'nın kaçırlmasının ardından Kaf Dağ'ında yer alan İrem Bağları da Gazban tarafından zapt edilir. Hamza'nın kızı olan Feriş Peri, babasına durumu haber verir. Oğlu Rüstem, annesini kurtarmak için babası tarafından görevlendirilir. Rüstem'in haberi olmadan Feriş Banu kırk bin cin askeriyle insan suretine girip, Medayin yakınlarına gelir. Hamza'ya mektup yazarak Rüstem'i cenk meydanına davet ederler. Rüstem haberi olmadan meydana çıkar ve onlarla mücadele eder. Amaçları Rüstem'i şeytanlara karşı savaş konusunda eğitmektir. Rüstem'in yeteneklerini görünce hayran olurlar. En sonunda tümü asıl suretlerine döner. Gidip Hamza'nın elini öperler ve artık Kaf Dağı için Rüstem'in hazır olduğunu söyleyerek izin alıp yola oyulurlar.

O gece Rabia Hatun rüyasında Hz. İbrahim (as)'ı görür. Ona müjdeli haberi verir ve yarın oğlu Rüstem'in kendisini kurtarmak üzere buraya geleceğini anlatır. Ertesi gün Rüstem kırk bin cin askeriyle beraber Gazban ordusunun karşısına çıkar. Meydan gelir ve er diler. Karşısına çıkan ifritleri helak eder. En sonunda Gazban onun karşısına dikilir. Çetin bir mücadele sonunda Rüstem, Gazban'ı mağlup edip öldürür. Geri kalan ifritler de cin ordusu tarafından kılıçtan geçirilir. Ardından annesini kurtarırlar. Gazban'ın tüm malı Rüstem'e kalır. Savaşın kazanılmasının ardından ziyafet düzenlerler. Ziyafetlerden sonra İrem Bağları, Süleyman Bağları, Altın Şehir gibi Kaf Dağ'ında bulunan mekânları gezerler. Rüstem daha sonra onlara veda edip Medayin'e babasının yanına döner.

Rüstem'in Kaf Dağı'nda yaptığı kahramanlıkları duyan Bahtek ve Şah korkuya kapılır fakat getirdiği ganimetleri duyunca ele geçirebilme planları yaparlar. Ertesi gün savaş meydanına hilekârlığı ile meşhur Rüstem-i Narezen'i çıkarırlar. Hamza'nın oğlu Rüstrem ile Narezen meydana mücadele başlarlar. On beş gün süren mücadele sonunda Narezen hile yaparak Rüstem'i yaralar. Onu yakalamak için iki ordu birbirine girer. Rüstem o öfkeyle çok kâfir öldürür. Akşam olduğunda iki ordu yerlerine çekilir. Rüstem yaralandığı için utanır ve orduya dönmez tek başına ıssız bir yere çekilir. Zengave onu

bulur. O da Rüstem'le birlikte kalır. Beraberce bir kaç gün ortalıkta görünmeme kararı alırlar.

Akşam karanlığı olduğunda ellerinde meşaleler yanan bir kabile görürler. Yaklaştıklarında aralarında dünyalar güzeli bir kız vardır. Rüstem onu gördüğü vakit kalbinden vurulmuşa döner. Âşık olur ve aklı başından gider. Zengave'yle birlikte kafilenin önüne geçerler. Vergi memuru olduklarını söyleyip geçiş ücreti isterler. Karşıdan sert bir karşılık gelince birbirlerine girerler. Kızı ele geçirirler. Yaşlı bir adam öne atılıp Zengave'yi yere yıkar. Rüstem karşı müdahale edip adamı öldüreceği sırada kız yalvarır ve karşısındaki adamın babası Sermuzen Pir olduğunu, affetmelerini söyler. Kızın hatırı için bırakırlar. Rüstem, kıza talip olduğunu Sermuzen'e anlatır. Sermuzen teklifi kabul etmiş gibi yapar ve onları ziyafet için kalesine davet eder. Saraydaki ziyafette bunların yemeğine darı koyup bayıltırlar. Sonra bağlayıp etkisiz hale getirirler. Hamza'nın oğlu olduğunu anladıkları için kendileri öldürmekten çekinir. Öldürmesi için Şah'a teslim ederler. Şah ve Bahtek öldürmeleri için cellatlara emir verir. Fakat cellatların kelleleri uçar ve Zengave'yle Rüstem yok olur. Kendileri bu işe anlam veremez. Fakat onları periler kurtarmıştır.

Rüstem ve Zengave gözlerini açtıklarında kendilerini Kaf Dağı'nda bulurlar. Zive Peri olanları onlara anlatır. Zengave hayatında ilk defa Kaf Dağı'na geldiği için etrafı gezmek ister. Özellikle Süleyman Bağlarını gezmek istemektedir. Ancak burada da başka bir sorun vardır. Zamanında Hamza'nın öldürmüş olduğu Rad Nirre adındaki dev bir şeytanın oğlu büyümüş ve insanlara musallat olmuştur. Kaf halkına zulüm etmektedir. Rad Nirre, Rüstem'in orada olduğunu duyunca babasının intikamını almak üzere onun yanına gelir. Rüstem'e saldırır. Rüstem onu mağlup eder ve başını keser. Böyle olunca Kaf halkı Rüstem'i tebrik eder. Kendilerini böyle bir musibetten kurtardıkları için Rüstem'in onuruna şölen düzenlerler. Ardından Zengave'yle birlikte Süleyman Bağları'nı gezerler. Gezme ve eğlence bittikten sonra Zive Peri'den kendilerini Sermuzen Şah'ın kalesi olan Kabusabad'a götürmesini rica eder. Zive Peri onları Kabusabad'a götürür. Rüstem, Sermuzen Şah'ın karşısına dikilir ve Kaf Dağı'nda gerçekleşen hadiseleri anlatır. Sermuzen Şah dikkatlice bakınca onun Rüstem olduğunu anlar. Hançerine davrandığı zaman Rüstem

atik olur ve onu yere yığar. Sermuzen yaptıklarından dolayı duyduğu pişmanlığı anlatır. Kızını ona verdiğini ve İslam dinine girdiğini, kendisini affetmesini ister. Rüstem teklifi kabul eder. Ama düğünden önce babasının yardımına gitmesi gerektiğini, onun rızasını aldıktan sonra düğün olacağını söyler. Zengave'yi de yanına alıp Hamza'nın ordusuna katılmak üzere Medayin'e doğru yola çıkarlar.

Rüstem ve Zengave orduya katılırlar ve başlarından geçenleri Hamza'ya ve diğer beylere anlatırlar. Sermuzen Pir'in müslüman olmasına herkes çok sevinir. Rüstem'i tebrik ederler. Karşı orduya ise yardım etmek üzere Kendval ve Mihmal adında iki cadı kardeş gelmişlerdir. Ömer kılıp değiştirip onların yanına gider. Kendval'ın atını ve hilatını kapıp kaçırmaya çalışır. Fakat muvaffak olmaz. Kaçacağı sırada Kendval, sihirle arkasından bir taş gönderir. Ömer'e sert bir şekilde çarpan taş onu yere düşürür. Ömer canının derdine düşüp hızlıca oradan uzaklaşır ve Hamza'nın yanına döner. Ertesi gün Ömer, intikamını almak için onların meclisine girer. Bahtek, Ömer'in yanlarına geldiğini anlar. Tam da cadılar onun arkasından konuşmaktadırlar. Bahtek konuyu değiştirmeye çalışır fakat başaramaz. Cadılara açık bir şekilde Ömer'in yanlarında olduğunu söylemek zorunda kalır. Cadılar inanmazlar. Onun ortaya çıkması için bir kese altını ortay koyarlar. Ömer, altınları görünce dayanamaz. Ortaya çıkar. Önce keseyi alır, sonra sırasıyla hepsinin başındaki taçları kapar ve birer tokatla onları yığıp, kaçar gider. Kendval Cadı ertesi gün Ömer'den savaş meydanında intikam alacağına dair yeminler eder.

Ertesi gün ikisi meydan çıkarlar. Kendval hile yaparak, Ömer'e doğru yanan bir mızrak atınca Ömer'in sakalları tutuşmaya başlar. Ömer koşarak Hamza'nın yanına gelir. Hamza ism-i azam duası okuyarak ateşi söndürür. Ömer olaydan yalnızca sakalları yanarak kurtulmuştur. Hamza'dan sakalının intikamını almasını ister. Bu sefer meydana Hamza çıkar. Hamza onu yere devirir. Kendisini İslam'a davet eder. Teklifi kabul edilmeyince Kendval'i oracıkta öldürür. Kardeşi Mihmal Cadı saldırınca onu da dört parçaya ayırır. Ardından iki ordu birbirine girer. Savaş meydanında karşı orduda Elçub adında bir yiğit vardır. Kısacık boyuna rağmen sıçradığı zaman at boyuna kadar çıkmaktadır. Ayaklarında demir çizmeler vardır. Vücuduna zehirli demir iğneler bulunan bir kıyafet giymiştir ki çıkarması mümkün değildir. O gün İslam askerlerinden çok

kimseyi ya yaralamış ya da şehit etmiştir. Hamza onu tutmak isterken elleri hafif yaralanmıştır. Rüstem de aynı durumdan muzdariptir. Akşam olunca Hızır (as) yardıma gelir ve Hamza'ya onu nasıl alt edebileceğini öğretir. Fakat öldürmemesini esir alıp buraya getirmesini tenbih eder. Çünkü İslam'a girecektir ve Allah yolunda çok gazaya katılacaktır. Hamza bunu işitince oldukça memnun olur. Ertesi gün Hızır (as)'dan öğrendiği şeyleri yapar ve Elçub'u ele geçirir. Esir alıp ordugâhına getirir. Elçub oradaki ortamı görünce İslam'a gelir. Yaraladığı beylerden helallik ister. Herkes onu İslam'a girdiği için tebrik eder ve haklarını da helal ederler. Düşmanın geri kalanı kılıçtan geçirilir ve mağlup edilir. Şah ve Bahtek aman dileyip bir süre mühlet isterler. Bu sürede Elçub, Ömer tarafından sünnet edilir ve şenlikler düzenlenir. Bu sırada Sermuzen Şah'ı da yanlarına davet ederler kızıyla oğlu Rüstem'in nikâhı da kıyılır.

Ardından tekrardan savaş meydanı kurulur. Narezen meydana çıkar, Rüstem'le cenk ederler. Rüstem onu İslam'a davet eder. Fakat teklifi reddedilir. Uzun süren mücadele sonunda Rüstem onu mağlup etmeyi başarır. İki ordu birbirine girer. Zafer yine İslam ordusunun olmuştur. Mağlup olan Şah ve Bahtek canlarının derdine düşüp kaçarlar.

İKİNCİ BÖLÜM

METİN

[1b/1] Rāviyān-ı aḥbār ve nākilān-ı aşār ve muḥaddiṣān-ı rūzigār öyle beyān idüp (2) bu yüzden ḥikāyet ider ki muḥaddimen beyān olınmışdur ki İskender-i (3) Heykelānī ‘inād idüp Kerb “Ḳalk oradan hey küstah.”] diyüp (4) ḳolundan fırlatdı. Beş on adum tekerlendi. Kerb geçdi anın yirinde (5) ḳarār eyledi. Marzūḳ Şāh, Ma‘rūf Şāh İskender’e tesellī virüp (6) “Öyle bir taze nev-civāndur.” didiler, ammā İskender ‘arlanup aldı, (7) yürüyivirdi. Dīvān şavulup herkes çadırına gitdi. Ma‘rūf (8) Şāh da Kerb’i alup gitdi. Marzūḳ Şāh vezīrin mahfice İskender’e (9) ḥaber gönderüp “Behlivān elem çekmesün. Ḳarşumuzda Ḥamza gibi ḥaşum var. (10) Görelüm Kerb cevāb virebilür mi? Şoñra ḳolaydur. İltifāt itmeyüp (11) varur gider yāḥūd Ḥamza senüñ intikāmüñ andan alur, ḳurtulursın. (12) İşte gördin bir deliḳanlı içi ḳuvvetlü bir dilāverdür. Hemān düşmanüñ (13) ḥaḳḳından gelsün. Senüñ mertebēñ bellüdür.” diyüp ḥatırın ele aldı. (14) Ol da zaḥmına tumara meşḡul oldu. Beriden ‘Ömer de bu aḥvāli temāşā (15) idüp Kerb’e buluşup naşīḥat idüp ba‘de Şāḥib-ḳırān öñine (16) gelüp Kerb’üñ itdügi erligi ḥikāye eyledi. Beyler ḥayrān oldılar ammā [2a/1] bu taraftan Marzūḳ Şāh gine dīvān idüp cümle şāhlar ve şehzādeler (2) ve behlivānlar dīvāna gelüp herkes yirinde ḳarār eylediler. Kerb’de gelüp (3) ḳa‘ide üzre şāhlara baş ḳoyup geçüp pāy-i taḥta ḳarār eyledi. (4) Ba‘de dīvān ta‘āmı gelüp yediler. Andan Kerb baş ḳoyup eyitdi: (5) Ey şehriyār. İcāzetüñüz ile Ḥamza’ya nāme gönderüp da‘vet ideyim. (6) Eger gelüp baña tābi’ olursa ne hōş, olmazsa ben bilürim ki neler (7) iderüm didi. Marzūḳ Şāh “Nola dilāver öyle gerekdür.” didi. Kerb’de kendü (8) eliyle ‘Ömer’üñ ta‘līm itdügi üzre bir nāme yazup Marzūḳ Şāhuñ (9) bir mütteḳīn vezīrūñ elci idüp gönderdi. Bunlar serāperde-i Süleymānī öñine (10) gelüp “Elciyüz Kerb’den nāmemüz vardır.” didiler. Serhengler gelüp (11) Ḳubad’a ve Şāḥib-ḳırān’a ḥaber virdiler. Getürin didükde muḳbil-i zerrīn kemer ile (12) ‘Ömer karşı çıkup öñlerine düşüp içerü getürdiler. Bunlar baş ḳoyup (13) Kerb’üñ nāmesin şundılar. Emīr-i Cihān alup okudı. Demiş ki “Yā Ḥamza, (14) nāmem saña vāşıl olduḳda, sizüñle ‘adāvet-i dīnīyyem yoḳdur, ammā (15) işitdüm bunca rūzgārdur ‘ālemde ḥutup ḳapudan şimden girü alāt-ı (16) Şāḥib-ḳırān baña teslīm idüp varup Ka‘be’de ‘ibādete (17) meşḡul olasın. Yoḳ dirseñ ben anları senden güç ile (18) almaḡa ‘aczum yoḳdur. Üc güne dek saña mühlet. Dördünci gün (19) ḡāfil idüm dimeyesin.” demiş. Sāḥib-ḳırān tebessüm idüp “Varın [2b/1] ol deli ḳanlıya söyleyin. Ben ḥāzırım. Arḳam

yire getirse dilerse başum (2) alsun, dilerse alât-ı esbâbum alsun.” didi. Ammâ Rüstem ve Sa’d-ı Nebîre (3) ve bir taraftan dağı Neheng Peçe kerem olup dönüp göre şol nâ-bekârı (4) itdügi edepsüzlüğü hele meger meydân içinde görmeyevüz keyfün (5) yaparuz didiler. Hâmza eyitdi: “Adam bir miqdâr haddinden kavî haşuma rast (6) gelmemişdür.” didi ve elçiye hil’at virüp gönderdi. Elçi gelüp (7) Emîr-i ‘Arabuñ cevâbın haber virdi. Kerb “Nola biz cenkden döner (8) degülüz.” diyüp cevâb eyitdi: “Andan Şâhum yarın cenk olsun.” (9) didi. Marzûk Şâh emr idüp cenk nidâ eylediler. Ehl-i islâm dağı (10) haber alup ol dağı cenk nidâ itdürdi. Üç günden soñra sahrâ (11) âb-ı deryâ mişâl ‘asker yirlerinden tırup at, fil, gergedanlarına (12) suvâr olup kösler döğülüp bölük bölük meydân kenarına (13) gelüp şâflar bezendi. ‘Aceb meydâna kim gire dirken heman, Kerb (14) nâmdâr meydâna geldi. Bir zamân ‘arz-ı hüner gösterüp andan (15) kol kaldurup iki taraftan çalınan cenk harbîleri (16) döğdürüp na’ra urup “Beni bilen bilsün, bilmeyen agâh olsun. (17) Benüm Kerb-i Dilâver. Yâ Hâmza çünkü sözüm tutmadın. Meydâna er (18) gönder.” didi. Bu maħalde ‘Ömer ‘Ayyâr Coban Peçe yanaşup (19) eyitdi: “Deli beg hemân her zamân babam öldüreñ isterdin. [3a/1] İşte meydanda!” diyince Dîvâne meydâna girüp “Bre babamı sen mi (2) öldürdün?” didi. Kerb yok didi. Dîvâne eyitdi: “Hem babamı (3) öldürürsin ve hem inkâr idersin.” diyüp yetişüp bir deste (4) çöp çarbdı. Kerb’den ğayrı dilâver olsa zîr ü zeber olurdu (5) ama Kerb gürzin berâber virüp men’ eyledi. Lâkin gözleri açıla- (6) düşdi. Coban Peçe bir kötek dağı urdu. Kerb anı da men’ (7) eyledi. Bir hâmler dağı eyledi. Kerb “Tır herîf. Nevbet benümdür. (8) Deli misin?” diyince Coban Peçe eyitdi: “Deli sensin ki (9) benden ‘ağıl umarsın. Hele dur ben yorulayum, nevbet (10) soñra saña deger.” didi. Kelb bildi ki delidür, kaçayıp (11) bir gürz urdu. Dîvâne deste Coban berâber virince, kolları (12) bükülüp baş kaçırıp arkaya aldıkda, bindügi gergedanuñ (13) beli kırılıp Coban Peçe yıkılıp zîr-i zeber oldu. ‘Ömer kabup (14) getürdi. Hâmza, Rüsteme ve Lendühâ’ya kabup “Ne dersünüz? Bu (15) delikanlıya ne acı kuvvete mâlikdür.” dirken hemân siyâh şîr-i (16) âşiyâbı at sürüp yetişüp “Ey nâ-bekâr, bizüm şabsız (17) deliyi neyledün, seni kırmıyam.” diyüp bir kötek urdu. Kerb (18) gürz Şaklan şâhı karşı virüp arkada men’ eyledi, (19) ammâ bunu da begendi. Bu andan uşlu ancak Hâmza bizi [3b/1] divânelere toğuşdurdı diyüp üç hâmler men’ eyledi. Siyâh-ı (2) Şîr bir dağı urunca Kerb “Tıra bre divane,

nevbet benümdür.” diyüp (3) yetişüp bir gürz öyle urdı ki dīvāne ‘aql dā’iresinden çıqup (4) raştından yıkıldı. ‘Ömer yetişüp qabup getürdi. Hemān sultān-ı (5) ‘ādiyān ‘Ömer, Ḥamza’nuñ öñine gelüp “Devletlü Emīr bu oğlanı (6) gördükçe yüregüm oynuyor. Bu dilāver benüm oğlumdur. Qorsañ (7) ‘Ömer’i gönderüp haber istedük. Bir toğrı haber getürmedi. (8) ‘Ömer bilür ammā dimez.” didi. Olsun nā-bekār ‘ayyār diyüp (9) Ḥamza’dan Kerb’üñ meydānuñ istedi. Ḥamza hoş imdi var, ammā (10) yoq yire ‘ırzın yıqdurursın, zīrā gösteriş budur ki (11) bu deliқанlınuñ elinden çok iş gelür. Eger oğluñ (12) olursa da saña himmet itmez ve merḥamet itmez didi. (13) ‘Ömer Ma’dī “Hele şabra mecālüm yoqdur” diyüp çil ayqırı meydāna (14) sürüp Kerb’e muqābil oldı. Kerb, ‘Ömer Ma’dī görünce (15) yüregi oynadı. İz’ān eyledi ki babasıdır. “İmdi senüñ (16) babañ Ḥamza gibi bir şahibqırānuñ ser-‘askeridür. Şol (17) şüretdür anı alanı.” diyüp bildürmişlerdi. Kerb’e Ma’rūf (18) Şāhuñ ol tedārikenden şafā itmişdi ammā ‘Ömer Ma’dī (19) yaqından görünce qanı qaynadı ve gözleri tola düşdi. [4a/1] Selām viridi. Kerb ‘aleyk alup “Hoş geldüñ dilāver, Ḥamza mısın?” didi. ‘Ömer Ma’dī (2) qaşd ile tecāhülden geldi. Göñlinden eyitdi: “Qo imdi şu oğlana (3) Ḥamzalıq şatayum şāyed benden qorqa, ben de furşatum bulam.” diyüp (4) bağırup “Ne şorarsın işte Ḥamza benüm.” didi. Kerb gine şüpheye (5) varup “Zāhir atam ‘Ömer Ma’dī olaydı böyle dimezdi.” diyüp (6) dönüp “Yā Ḥamza niçün alāt-ı şahibqırānı baña virdüñ? Sen qoca (7) olmuşsın.” didi, ‘Ömer Ma’dī eyitdi: “Baqa dilaver. Biz de on (8) sekiz yıl Qulle-i Kaf’da, divler ile nice cenkler eyledük. İmdi (9) ta mağlūb olmayınca virmek olmaz.” diyüp Ḥamza sergüzeştan (10) hikāyete başladı. Beriden Ḥamza ‘Ömere bakup “Var ‘Ömer Ma’dī’ye (11) söyle, qılıca el urmasun. Erligi var ise ğayrı yoldan (12) eylesün.” didi. ‘Ömer ayrı düşüp gördi, turmayup Ḥamzalıq (13) şatar. Tebessüm idüp ardından Kerb’e işaret eyledi. Ol da (14) bildi ammā ‘Ömer Ma’dī midür? didi. ‘Ömer “Belī.” didi. ‘Ömer Ma’dī dağı (15) “Nedür?” diyüp ardına baktı. ‘Ömeri gördi, ‘aqlı gitdi. Şimdi (16) beni rüsvāy ider diyüp ‘Ömer’e insiyāma başladı ‘Arab dilince. (17) ‘Ayyār “Aşlı var, şaқın açmaz qo” didi. ‘Ömer eyitdi: “N’ola ammā ne (18) virsin?” didi, ‘Ömer Ma’dī “Ey ‘Ayyār, bundan ötüri de aqça mı (19) istersin?” didi. ‘Ömer “Zāhir meydānda Ḥamzalıq şatmaq biñ altun [4b/1] deger.” didi. ‘Ömer Ma’dī eyitdi: “Hoş imdi on altun vireyim.” didi. ‘Ömer ‘Ayyār (2) gelüp merd kimsenüñ mihrin bozma, kendüne kıydın diyüp vāfir (3) laṭife

eyledi. ‘Ömer “Hoş imdi zebūna kıymağ olmaz, ğayrı maħalde (4) ħağlaşuruz” diyüp açmaz ħodı. Bunlar baba oğul cenge āġāz (5) eylediler. Ammā Kerb deliħanludur ħürmet-i peder nedür bilmez. ‘Ömer Ma‘dī’nüñ (6) üç ħamlesin men‘ idüp ammā begendi ve ħol ħaldurup bir (7) kötek öyle urdı ki ‘Ömer Ma‘dī alevde olup at boynına (8) düşdi. Hemān Kerb at başını çevirüp nīzesin uyluğ (9) altına şalup ‘Ömer Ma‘dī’ye ħol uzadup kemerinden ħabup (10) yire ura. Uyluġına rāst gelüp hemān şalvarıyla uyluġından (11) ħabup meydān ortasına doġrı fırladıvirdi. ‘Ömer ‘Ayyār (12) vāh diyüp ‘Ömer Ma‘dī’yi ħabup Ĥamza’ya getürdi ve itdüġi vaz‘ı (13) ħikāye eyledi. ‘Ömer Ma‘dī kendüyi cem‘ idüp yirinden tūrunca (14) Emir-i cihān eyitdi: “Yā ‘Ömer Ma‘dī, niçün böyle itdüñ? Benüm adum (15) çekdürürsin.” didi. ‘Ömer Ma‘dī “Neyleyim, server gördüm bir acı (16) ħuvvetlü dilāver sizüñ aduñuz ile ħorħudam ġalebe idem direm (17) olmadı. Bir nā-bekār kimseden elvirmez.” didi. Begler koşdılar, ammā (18) Şāħibķırān olur olmaz kimse meydāna girmesün diyüp tenbīh (19) eyledi. Hemān Melik Behmān Kūhsitānī, Emīr-i ‘Arab’dan destūr alup [5a/1] ‘azm-i meydān idüp gelüp Kerb’e selām virdi. Kerb ‘aleyk alup (2) gördi. Bir tūvānā dilāverdür. Su’āl idüp “Ey Server, Ĥamza beglerinden (3) kimsiniz?” didi. Behmen eyitdi: “Ey nev-civān baña Melik Behmān-ı Kūhsitānī” (4) dirler. Ĥamza ile otuz beş ġün cenk eyledüm diyüp nice ħül (5) olduġın ħikāye eyledi. Andan cenke başladılar. Bir faşıl cenk (6) eylediler. Aħir Kerb ħaħıyup bir ġürz öyle urdı ki Behmen ġürz virince (7) ħaťa idüp başın yardı. Andan inüp bindüġi filüñ başına (8) doħunup ħurd eyledi. Behmen yıķılınca ‘Ömer anı da ħapdı. Andan (9) Behmen-ı Kebīr girdi. Bir zaħm yedi. ‘Ömer ‘Ayyār anı da ħabup çıkardı. (10) Aħşam yaħın idi. Dönüp ħondılar. Marzūğ Şāħ şād olup (11) Kerb’e ħil’atlar ġiydürdi. Beriden Şāħib-ķırān beglere tesellī virüp (12) “Bu server zıyāde ħeri nev-civāndur. Ĥor ġörmen, ġāfil olman, ammā ben (13) bu erligi Ma‘rūf Şāħ’uñ belinden ġelen oġula düşürmem. Bu ne (14) ħikmetdür bu bir aşl-ı pāk ġerekdür” didi. ‘Ömer eyitdi: “Server ben (15) aña da ħayrānum, ammā daħı erligden ne ġördin?” didi. ‘Ömer Ma‘dī eyitdi: (16) “Yā Şāħib-ķırān. Bu oġlan şüphesüz benüm oġlumdur, ammā bu (17) nā-bekār beni bilmeyüp böyle ħaħāret eyledi yā-ħūd tıyulmayayum diyü (18) itdi, ammā bölüġüm oġlum çıkşa ne cefā iderse ħā’il idem. Böyle (19) bir bahādır oġul kimüñ eline ġirür.” didi, işte iki Behmenlere daħı [5b/1] tımār olınuپ iki tıarafdan ħaraġollar ħoyup kendüleri ‘ayş u nüş idüp

(2) zevk ü şafâlarında oldılar. Çün şabâh oldu, iki ‘asker yirlerinden (3) tırup ceng-i harbîlere müstağrak olup meydân ortasına gelüp (4) alaylar bağlayup yemine meysere kılup cenâh-ı âraste olup nazâr (5) yirinden kaldılar. Meydâna kim gire derken, Kerb-i nâmdâr rahşî (6) meydâna sürüp cevelân idüp na‘ra urup erdiler. Meger (7) giceden Sa‘d-ı Nebîre, Kerb’üñ meydânuñ dileyüp hil‘at giymişdi. (8) Hattâ ‘Ömer ‘Ayyâr gice varup Kerb’e buluşup “Gözüm nûrı berhüdâr (9) ol, bugün eyü cenkler eyledüñ. İşte Sa‘d-ı Nebîre senüñle (10) cenk idecekdür. Şağın gözün aç hayli ma‘reke eridür. Bizüm (11) bu diyâra gelmemüze sebeb olmışdur. Yalnız beş ile yüz biñ (12) ‘askere kendüsin urup ne erlikler itmişdür. Frengistan’da (13) höd Bahrac Hân’uñ götüri cümle vilâyetüñ fetḥ idüp (14) neler eylemişdür” didi. Kerb eyitdi: “Ey üstâd-ı kâmil ḥudâ (15) kerîmdür. Hemân sen du‘âdan unutma.” diyüp nice yâdigâr (16) bağışladı. Çünkü Kerb er diledi. Sa‘d-ı Nebîre altında olan (17) atı meydâna sürüp muḳâbil oldu. Kerb buña da “Kimsin?” (18) didi. Sa‘d kendüyi bildürüp “Ey nâ-bekâr, senüñ ne ḥaddüñdür (19) Ḥamza gibi şâhib-kırândan alât-ı harb isteyesin? Turma [6a/1] ḥamle eyle ben saña göstereyüm ḥâlini. Böyle fuzullık eylemek nice olur?” (2) didi. Kerb eyitdi: “Ḥayır ben Şâhib-kırânım, kimse evvel ḥamle itmem.” didi. (3) Sa‘d ateş olup mücâdeleye düşdiler. Şâhib-kırân ‘Ömer’e “Var Sa‘d’a (4) söyle, ḥamle eylesün.” didi. ‘Ömer gelüp didükde Sa‘d el nîzeye (5) urup at sürüp ḥışm ile bir nîze şundu. Kerb siper (6) şaklânı berâber virdi, ammâ kolları sîneye meyl eyledi. Sa‘d (7) iḳdâm idüp üzerine düşdi. Nîze siperden ḳabup ḳoltuḳ (8) altından zırḥın ḳabup tâ gömlegine varınca çâk eyledi. (9) Zırḥ toḳaların yire saçdı. Kerb men‘ idince ‘aceb elem çekdi. (10) Sa‘d geçüp gitdi. Meydân başına varup at başın çevirince (11) Kerb zahmlydum, kıyaş idüp yoḳlayup gördi hele zahm (12) yoḳ başın şalup “Üstâdım, ‘Ömer didügi ḳadar var imiş.” (13) dirken, Sa‘d irişüp bir nîze daḫı urdı. Hele üç ḥamlesin (14) men‘ idüp üç ḥamlede Kerb eyledi. Sa‘d men‘ idince ecel (15) terlerin dökdi. Andan el gürz-i girânlara urup yek-â-yek cenge (16) başladılar. Şöyle kim ol iki nevreste dilâverlerin itdügi (17) ma‘rekeye ḥayrân olup taḥsîn eylediler, tâ öyle zamânı (18) olınca cenk eylediler. Kerb buña bir güşmâl idemedüğine (19) ziyâde elem çekdi. Ḳaḳıyup tîg çekmeye de elden ‘âr ider. [6b/1] Hemân bir yol el nîzeye urup rahşına meydân virüp “Yâ Sa‘d ḡâfil (2) olma, ol nîzenüñ intîḳâmuñ senden alsam gerekdür.” diyüp (3) ḥışm ile at sürüp yitişdi ve bir nîze şöyle urdı ki (4) Sa‘d siper virdükde nîze

siper dāmeninden yol bulup kemer üzerinden (5) yol bulup söküp dört parmak bir zāḥm urup Sa‘d bir cānibe (6) rikāba düşüp yıkılayazdı. Kerb geçince Sa‘d ḳaddini (7) rāst ḳılıp el tīgā urup niçe olursa olsun (8) dirken Rüstem-i ‘Aleḡšāh yitişüp “Ey birāder çık meydāndan bu serkeşden (9) senüñ intikāmuñ ben aluram.” didi. Sa‘d muḡālefet itmeyüp çıktı. (10) Şāḡib-ḳırān, Sa‘dın zāḡmuñ sardurup “Elem çekme oğul, bunuñ (11) zāḡm ile ḡalāş olduğına ḳā’ilüm, zīrā bu deliḳanlunuñ ḳaşdı (12) yamāndur.” diyüp ne vāḡt eyledi ammā beriden çünki Rüstem muḳābil olup (13) ḡışm ile “Ey nā-bekār oğlan, nedür bu senüñ itdügin yanına ḳalur mı (14) ḳıyās idersin.” didi. Kerb eyitdi: “Baḳa dilāver bu şāḡib-ḳırānlıḳ (15) kimseye mīrāş olmaz dād-ı ḡaḳdur. ḡaḳ Te‘ālā her kime ḳuvveti (16) ziyāde virürse şāḡib-ḳırān olur.” didi. Rüstem eyitdi: (17) “Sen bu sözi baña ḡalebe itdükden soñra söyle.” diyüp (18) tīz bre nā-bekār ḡamle eyle. Ben saña miḳdārın bildüreyim didi. (19) Kerb de ‘inād itmiyüp ḡamle eyledi, zīrā ‘Ömer ‘Ayyār tenbīḡ [7a/1] itmişdi ki Rüstem’e ve Lendühā’ya ve ḡamza’ya ḡamle teklīf itme. Anlar (2) kimseye ḡamle itmezler. ‘Adāvet ziyāde olmasına sebep olur (3) dimişti. Andan cenge başladılar ammā Kerb gördi Rüstem, Sa‘d’a (4) beñzemez. Her ḡamlesin men‘ idince ecel terleri dökmege başladı. (5) Kerb gördi ḡalebe ḳābil degül(6), (7), (8), (9) çün Rüstem zāḡmdār oldu. Ey nā-bekār şāḡib-ḳırān geçinürsin. (10) Elinde tīg ne gezer, tīg çekmek bize maḡşūşdur ammā yine itmedük didi. (11) Kerb eyitdi: “Göñlüm degülsin, işte ben böyle tīgla şāḡib-ḳırānum.” (12) didükde, Rüstem zāḡmına baḳmayup Kerb’üñ kemer zincīrine dest (13) urup ḳapacaḳ maḡalde Kerb ḡayretle lenger virüp kemeri (14) ḳırılıp Rüstem’üñ elinde ḳaldı. Rüstem ḡazabından kemeri gine (15) Kerb’üñ başına çarpup iki şaḳ eyledi. Marzūk Şāḡ ol ḡālī (16) görüp ‘askere ḳül şaldı. Sekiz kerre yüz biñ ‘asker (17) Rüstem’üñ üzerine yürüdükde, ‘Ömer ‘Ayyār “Yā Şāḡib-ḳırān, Rüstem de (18) zāḡmdārdur, ‘asker yürisün.” didükde, Server-i ‘ālem ‘aşḡar sürüp (19) Lendühā vesair begler yürüyüp ‘asker-i İslām birbirine ḳarılıp [7b/1] ḳatıldı, ceng-i ‘aḳīm oldu. Kerb de Rüstem’üñ zāḡmlarına baḳmayup her biri (2) bir tarafa gidüp küffāra urdılar ḳılıcı. Aḡşām olduḳda gine (3) birbirinden ayrılıp ḳondılar. Emīr-i ‘Arab Rüstem’üñ zāḡmına merhem-i (4) Süleymānī sürüp tesellī virüp “Oğlum elem çekme, Kerb müteayyin (5) olacaḳdur.” didi. Ve ‘Ömer’e daḡı merhem-i Süleymān virüp “Var bunu (6) Kerb’e benden selām eyle ve ḡāşşasın bildür yarın cenke ḡāzır (7) olsun.” didi. ‘Ömer, Kerb

bārgāhına geldi Kerb de cerrāhlar getürdüp (8) zahmüñ şardurmuşdı. ‘Ömer içeri girüp “Kerb hāy sulţān-ı (9) ‘ayyārān, hōş geldüñ” diyüp ‘izzet eyledi. ‘Ömer eyitdi: “Gözüm nūrı (10) berhudār ol. Bugün Sa’d ve Rüstem ile eyü cenk eyledin ve eyü (11) yoldan baş kırtardın zīrā şöyle gerekdi ammā Hamza sizlere (12) selām idüp merhem-i Süleymān’ı gönderdi hāşşası budur ki (13) ne kadar şedid zaḥma sürseler bi-iznillāh üç sâ’atde şıḥhat (14) bulur. Zīrā Loḳmān, Ḥazret-i Süleymān’a yapmışdur ve her zamān sulţān (15) Ḳāf-ı Esmā Peri geldükde Şāḥib-kırāna hediye getürür. Şāḥib-kırān (16) bunu cevāhirden ziyāde sever, saḳlar ki böyle maḥallerde (17) lāzım olur.” didi. Kerb eyitdi: “Ey sulţān-ı ‘ayyārān luţufları (18) dā’im olsun ammā Hamza bizümle ‘adāvet üzeredür. Şāyed (19) bu merhem ile bir şey kaḳup baña zarar kaşd ide.” didi. ‘Ömer [8a/1] eyitdi: “Ḥāşā oḳlum, Hamza’nuñ saña ne ‘adāveti vardur. Ol didügin işi (2) Hamza kāfire bile itmez, bulsa seni oḳlu Rüstem ve Sa’d ile bile (3) yoldaş iderdi. Allāh şaḳlasun öyle bir ḥāl olsa ben saña getürür mi (4) idüm.” diyüp and içdi. Kerb i’timād idüp ‘Ömer kendü eliyle sürüp (5) baḳladı. Üç sâ’at geçmeden eyü olup eşer ḳalmadı. Kerb ḥazz (6) idüp Hamza’ya ziyade muḥabbet eyledi. Bu aḥvāli Ma’rūf Şāḥ işidüp (7) Hamza’nuñ mürüvvetine taḥsīn eyledi. Çünkü irte şabāḥ oldı (8) yirlerinden ṭurup iki ‘asker āhına ḡarḳ-ı suvār olup alaylar ve (9) şāflar baḳlayup ṭurdılar. Kerb-i nāmdār dilīr-āne meydāna girüp cevelān (10) eyleyüp er ṭaleb eyledükde rāwī eydür: “Neheng Peçe’ye bunlar anı (11) Lendühā’dan fark idemediler idi. Şāḥib-kırāndan Kerb’üñ meydānuñ (12) istedi, Emīr-i Cihān icāzet virüp şaḳın dilāver ikiñüze (13) daḫı zarar olduḡun istemem.” didi. Ḥayrola server, du’ādan (14) unutma diyüp ‘azm-i meydān idüp yaḳın geldükde selām (15) virdi, Kerb ‘aleyk alup gördi, kırḳ sekiz arış ḳad (16) çeker vücūdı kūh-pāredür. Ḳolları sūtūna beñzer başı kūnbed (17) mişāli bir mehīb tāze serverdür ki yüzine baḳanuñ zehresi (18) çāk olur. Ḥattā Ma’rūf Şāḥ, Neheng Peçe’yi görüp ‘aḳlı gitdi. (19) Ḥalkūm ‘ayyāra baḳup “Var Kerb’e söyle ḡāfil olmasın. Bu ol [8b/1] dilāverdür ki Hamza, Rüstem’i şaḳınup aḳlā cenk itmege ḳomadı.” didi. (2) Kerb eyitdi: “Hemān du’āya meşḡul olsun.” diyü ḥaber gönderdi. Andan (3) Neheng Peçe de Kerb’üñ merdāneligin görüp begendi. “Āferin yā Kerb, Hamza (4) gibi bir şāḥib-kırāna ḳarşu ḳoyup bu ḳadar beglerine el yetişdürdin (5) ammā gel benümle cenk eyleme. Şāyed ‘amūduma taḥammül idemeyüp bir ḥaṭā (6) iderüz. Zīrā Şāḥib-kırān işmarladı ne var arada ‘adāvet-i

dīniyye (7) yoğsa saña Süleymān bārgāhında istediğin yirde şandalye alıvirem. (8) Zīrā Ḥamza'da bir mürüvvet vardır ki kaçan ben İslām'a geldükde kendü (9) şandalyesi Sām yirine teklif eyledi." didükde "Kerb yok (10) dilāver tā arķam yire gelince ferāğat idemem. Murādum Şāhib-kırān (11) ile de mertebemce cenk idüp ol bārgāhda kılıcum ile (12) şandalye almağdur" didi ve ellerine nīze alup cenge başladılar. (13) Kerb, Neheng Peçe'ye bir nīze şandı. Neheng siper virüp (14) Kerb men' eyledi hele üç nīzesin men' eyledi andan üç nīzede (15) Neheng Peçe urdı. Kerb'de men' eyledi ammā ziyāde ıztırāb çekdi. (16) Andan ol gürze urup yek-ā yek cenge başladılar. Neheng Peçe, (17) Kerb'ün gürzinden aldurmaz ammā Kerb, Neheng her ḥamlesin (18) men' idince yeñi dünyāya gelmişe döndi. Gördi gürz ile buña (19) eşer-i kâbil degül, hemān el nīzeye urup yetişüp gayretle bir nīze [9a/1] urdı. Neheng Peçe siper yetiştirince Kerb çabuk siper dürüst (2) virmeyüp nīze siper dāmeninden yol bulup uyluğına zaḥm (3) urdı ve geçüp gitdi. Neheng Peçe ğazaba gelüp amūduñ kapup (4) ḥışm ile gergedān sürüp, yetişüp bir gürz urdı. Görenler (5) Kerb'den ümīdi kestiler. Kerb gördi men'i müşkildür. Kendüsin (6) bir cānibe atdı. Zemīne ayak başdıķda dal kılıc olup Neheng (7) Peçe'nün gergedānınıñ kış ayaklarını çalup kalem eyledi. Neheng (8) Peçe de "Hāy bre nā-bekār neyledüñ." diyüp kendüsin zemīne atup (9) Kerb bir tīg daḥı urdı. Neheng Peçe siper virüp yetiştüremeyüp (10) omuz başına bir zaḥm açdı. Neheng Peçe ateş olup hemān (11) elinde olan gürzi Kerb'e fırlatdı. Kubbesi yire, şapı Kerb'ün (12) arķasına tokunup yüzi üzere yıkılayazdı. Bunlar birbirine (13) girince Marzūk Şāh 'askere kıl şaldı, hemān cümle küffār (14) yüriyüp Mālāberd ile Felihā yetişüp Kerb'i atlandurdılar. (15) Beriden İslām 'askeri cümle yüriyüp karşıma cenk oldı. (16) Neheng Peçe'nün kulları yedek yetiştirüp süvār idüp ol (17) dilāverüñ iki yirden zaḥm var iken aşla aldurmayup küffāruñ (18) içine düşüp ğazab ile kıtāle başladı ammā Neheng Peçe (19) Kerb'i arardı. Kerb de Neheng Peçe'yi arardı ammā bulmayup elinde [9b/1] yalın kılıc Lendühā'ya rast gelüp Lendühā'dan intikāmum alayum diyüp (2) hemān na'ra urup "Benüm Kerb-i nāmdār" diyüp üzerine sürdi. Lendühā da (3) gördi Kerb bir dilāverdür ki Samlardan yüz çevirmez ḥayķırup (4) gelür. Lendühā da na'ra urup "Ey serkeş benüm Lendühā bin Su'dān, (5) gel berü benümde bir kerre kötegümüñ lezzetin gör." diyüp bir kötek urdı. (6) Kerb gürzin berāber virdi arķaya alınca men'ine kâdir olmayup (7) meşt oldı. Lendühā dönince Kerb

irişüp bir tîğ urdı. Lendühā (8) siperin berāber virdi ammā bunun da ƣaddi ziyāde olmağla zaħm irmedi (9) ammā siperin ƣayup bindügi filin kellesi yire düşdi. Lendühā (10) bir cānibe atıluپ ayağā ƣurdı. Eleminden diledi ki bir kötek dağı (11) oda nāğāh bir na‘ra-ı sehemnāk ƣopdı. Niceler cān girüp (12) yıƣıldı. Meger Emīr-i ‘Arab idi ‘aşƣar sürüp meydāna gelüp (13) geriye baƣup eyitdi: “Bre deliƣanlu nedür bu yiryüzünde cenke (14) ģarīş olman piyāde cenk idersin hele zaħmüñ yoğdur (15) ola.” didi. Lendühā “Server-i Hemnek ile zaħm yoğdur, ammā bu (16) nā-bekār filüm öldürdi göreyim murādı cenk ise ƣılıcı (17) elden ƣosun merdāne cenk idelüm.” didi. Kerb de eyitdi: “Yā (18) Şāhib-ƣırān herkesin bir alātı vardur benüm de Lendühā gürzi (19) gibi olaydı ƣābil idi. Bu da Lendühā’dur ƣon bir hoş ayırt [10a/1] olalum.” didi. Lendühā da eyitdi: “Luğf eyle yā Şāhib-ƣırān ƣo bu na-bekaruñ (2) ģaddin bildüreyim. Hem bir hoşca görsün Lendühā kimdür.” didi. Ħamza, Lendühāya (3) egri baƣup bir deliƣanluya uyup menāyı‘ mı itmek dilersin. (4) ‘Adāvet-i dīniyye yoğ arada diyüp Lendühā’yı döndürdi ve Kerb’e var (5) dilāver şimden girü cengi benümle eyle zirā ālāt-ı Şāhib-ƣırān bendedür. (6) Baña ģalebe iderseñ bermurād olursın diyüp ayrıldılar. Ağşām (7) yakın idi iki cānibden tabl-ārām ƣalınup dönüp ƣondılar. (8) Kerb, Marzūğ Şāh bārgāhına gelüp pāy-ı tahtından ƣarār eyledi. Cümlesi (9) “Āferīn ey server, Neheng Peçe eyü ma‘reke idüp eyü iş (10) eyledin.” didiler. Kerb eyitdi: “Begler siz görmedüñüz, Lendühā ile (11) bir eyü kütürdümüz geçti nā-bekār-i Hindi’yi tamām itdüm idi Ħamza gelüp (12) ayırdı, işte ƣaldı.” didi. Marzūğ Şāh şād olup ģil‘at (13) giyürdi. Beriden Şāhib-ƣırān serāperdeye gelüp begler cem‘ oldılar. (14) Neheng Peçe, merhem-i Süleymān’ı gönderdi oldı. Zaħmına şarup (15) gelüp yirine oturdı. Ammā Ħamza bunuñ elemüñ görüp, biraz tesellī (16) virüp “Ey dilāver ģalebe sendedür. Senüñ cengin cihāngirler (17) kārıdur. Anuñ kārı ģiledür. Eger zaħm yirseñ ƣabıklık ile (18) eyledi. Oğlum Rüstem’e de zaħm irişdiydi. İmdi Rüstem de zaħm (19) olucağ sende de olsa ‘aceb degüldür.” diyüp vāfir naşīhat [10b/1] eyledi. Andan ‘işrete başladılar. Çünki şabāh oldı iki cānibden cenk (2) kösleri döğülüp ol iki deryā mişāl ‘asker cüş u ģurūşa gelüp (3) cüpbe-i cevşenlerin giyüp tîğ ü sinānların üzerine arāste ƣılınup (4) at, fil, gergedānlarına suvār olup gürüh gürüh meydān kenārına gelüp (5) alāylar şāflar bağlayup meymene, meysere ƣalb-i cenāh arasına pīrāste (6) ƣılup Şāhib-ƣırān ƣırƣ sekiz pāre cenk ālātın üzerine (7) giyinüp ‘Aşƣar’ı ƣekdiler. Semek

nīzesin eline alup gürzin (8) urup ‘Aşkar’a suvār olup bu tarafından Kerb-i nāmdār dağı raşşına (9) suvār olup meydāna gireyim dirken Ḥamza bir na‘ra öyle urdı ki (10) cihān velvele ile doldı. Anı gördiler. Şāhib-kırān-ı ‘alem şağında (11) ‘Ömer ‘Ayyār, şolında Ebu’l Feth ‘Ayyār, rikābında Sīmurğ var. Cevalān (12) iderek meydāna girdi ve el gürze ve nīzeye urup bir iki (13) sā‘at ‘arz-ı hüner eyledi ki ‘Arab ve ğayri Frenk şāhları (14) görüp ḥayrān oldılar. Kerb’üñ ‘aqlı gitdi. Kimdür bunu koca (15) dīn diyüp kol kıaldurup iki cānibden cenk ḥarbīleri (16) dögdürüp na‘ra urup kanı ol Kerb didükleri oğlān, ḥaddinden (17) ziyāde da‘vā idüp ba‘zı sözler söyler imiş. Bugün meydānuma (18) gelsün görsün ki dünyānuñ kaç būcāğı var imiş didi. Hemān (19) Kerb de Ma‘rūf Şāh’dan himmet ve du‘ā alup ‘azm-i meydān eyledi. [11a/1] Emīr-i Cihān’a berāber olup selām virdi. Server ‘aleyk alup “Yā Kerb (2) ne ‘aceb ol dilāverlere biraz eşer komağ ile ḥaddüñden ziyāde laflar (3) urursın öyle mi Kıyās idersin ki anlar senden kıala. Nihāyet (4) ben şaқınıñ el tige ursan ol da Süleymān arada birüñüz zāyi’(5) olur diyü tenbīhler eyledüm. Senüñ ise elinden tīg düşmez.” (6) didi. Kerb eyitdi: “Yā Ḥamza ben gerçekden Şāhib-kırān degülem miqdārum (7) yitdügin kıadar cenk iderem. Murād ḥaşmdan intikām almaқdur, kıılıc ile (8) olsun hemān men‘ ide gör.” didi. Server eyitdi “Ḥōş imdi ḥamle (9) eyle ve bildüğinden kıalmaya kim yokdur.” didi. Kerb de bildi ki Ḥamza (10) yavuzlandı, el nīzeye urup cenge başladı. Emīr-i ‘Arab, Kerb’i (11) ‘aceb metīn buldı, meger ilerüde ‘Ömer’üñ kıızındañ Āyīne Şāh-ı (12) Mağribī gelecekdür. Āşinā ol da çabıklıkda buña menend olur. (13) El-kışşa Kerb Şāhib-kırān ile öyle vakti olınca kelle-ber-kelle (14) cenk eylediler. Andan Emīr-i Cihān, yā Kerb kanı kıılıcuñ çek (15) görelüm. Anda da arzun kıalmasun didi. Kerb “Ḥayır saña kıılıc (16) çekemem, öldürecegin bilsem.” didi. Server tebessüm idüp evvel (17) böyle eyleseñe idi. İmdi in atından yirde kemer tıtalum (18) didi, Kerb “Niçün inerem mağlūb degülem.” didükde Emīr-i ‘Arab “Gel imdi (19) at üzerinden tıt kemerüm.” didi. Kerb de at üzerinden yanaşup [11b/1] Emīr’üñ kemerine şarılıp zor ide gördi alamadı. Şāhib-kırān bir (2) zor idüp Kerb’i kıapup kıolına alup yire urdı. Ebu’l Feth (3) bende çeküp götürürken berīden Ma‘rūf Şāh olayı görüp a‘yān (4) ile gelüp yetişdi. Emīr’üñ ayağına düşüp “Amān Server (5) şaқın bu delikānluya kıyıma zīrā birāderüñüz ‘Ömer Ma‘dī’nüñ oğlıdur.” (6) didi. ‘Ömer de “Benüm şākirdümdür. Fenn-i sipāhīligi benden gördi.” didi. (7) Ḥamza “Ey nā-bekār-ı ‘Ayyār, yā niçün

evvel öyle dimezdüñ, arada bu kadar (8) şaķatlık oldu.” didi. ‘Ömer “Zāhir şākirdümüz ser-firāz olup (9) serāperdeyi kılıc ile yir alsun diyü dimedüm.” didi. Ḥamza “Güzel (10) ammā Rüstem de Neheng Peçe ve Sa’d zaḥmdār olan begler elinden nice (11) kurtulursın.” diyüp döndiler. Ma’rūf Şāh, Ḥamza’dan ayrılmayup (12) beri cānibe yürüdükde meger giceden ‘askerine ışmarlamışdı. (13) ḥāzır olmuşlardı. Hemān otuz biñ ‘asker İslām tarafına (14) alup yürüyü virdiler. Kimse māni’ olmayup gelüp bir cānibe (15) kōndılar. Küffār gördiler. Ḥāl böyle melül maḥzūn anlar da dönüp (16) kōndılar, ammā berīden cümleden evvel ‘Ömer ‘Ayyār segirdüp ‘Ömer Ma’dī’nüñ (17) kulaġuñ kōpup çekmege başladı “Bre hay nā-bekār ‘Ayyār pek (18) çekme kulaġum kōpardın. Nedür aşlı bundan murāduñ nedür?” didükde (19) ‘Ömer eyitdi: “Ey Şeküm-hare muştulık gözin ac bunca gündür [12a/1] meydān ortasında dilāverlik iden nev-civān senüñ belinden gelmiş (2) öz oġludur.” didükde ‘Ömer Ma’dī’nüñ şafāsından ‘aķlı gitdi. (3) Hemān Ḥamza’ya kōřu segirdüp hep begler tıyup Kerb daġı bend (4) ile ‘alem dībinde tıururđı. Başına üşdiler Rüstem ve Sa’d (5) ve Neheng Peçe ve Lendühā geldiler göre nā-bekārı yabancı gibi (6) bizümle bu kadar ḥařimāne cenk eyledi ammā řol ‘Ömer’e ne dersin ki (7) anı da řaķlayup böyle zor itdüre didiler. ‘Ömer işidüp Rüstem’e (8) eyitdi: “Ey Sultan-ı Rūm size ḥızmet itdüġümüz zamānda ḥōř imdi (9) cendere-i zengī ve raḥşende-i zengī olduġumuz bunda adum vardur. (10) Hem māl virüp yalvarurlar.” didi. Emīr-i ‘Arab eyitdi: “Yā ‘Ömer Ma’dī (11) var oġlunuñ bendin al.” didi. “Olur mı?” Bendin alup ve kōcaķ (12) layup baġrına başdı. Kerb de babasınunuñ elin öpdı. Bir miķdār (13) elemde idi ki Ḥamza benüm bir günde ‘ırzum yıķdı diyü. Şāḥib-kırān (14) Kerb’in vaz’ından bilüp “Yā Kerb elem çekme. Senüñ kuvvetüñ (15) bilindi. Saña Neheng Peçe’nin altında yir virürem. Evvel serkeştlik (16) eyledin yoḥsa böyle olmazdı. Şāḥib-kırānlar murād itdükte (17) bir nesne ḥā’il olmaz. Kırķ günde bařduġı eri bir günde (18) bir belki bir ḥamlede bařmaġa kādirdür.” didi. ‘Ömer ile Ma’rūf (19) iřāret itdiler. “Var Şāḥib-kırān’uñ elin öp, ḥāk-i pāyine [12b/1] yüzün sür, bu iltifāt saña çok iltifātdur dime, kimseye müyesser (2) olmaz, hele serāperde-i Süleymāna vara alt üst i’tibār (3) gör.” didiler. Kerb de varup Emīr Merdānuñ ayaġına dūřdı, (4) “Devletlü Şāḥib-kırān, ḥaṭā itdüm, ‘afv eyle.” didükde “Ber-ḥüdār ol (5) oġlum. Ben seni bahādırdan şafā iderem. Cenkinden elem çekmem.” (6) diyüp baġrına başup gözlerinden öpdı. ‘Ömer Ma’dī’ye eyitdi:

(7) “Birāder gözin aydın, ḥazḡ itdüm. Bizüm de oğlumuzdur.” didi. (8) Andan ‘Ömer Ma’dī, Rüstem’i ve Sa’d’ı ve Neheng Peçe’yi Lendühā’yı (9) karşılayup “Luṭf eylen serverler Kerb’üñ şuçun baña bağışlan. (10) İşte gayret ile böyle bir küstāhlık eyledi. Ben babası (11) iken baña sizden ziyāde iş itdi.” didi. Bunlar neylesünler (12) “Ey sulṭān-ı ‘ādiyān senüñ ḥāṭıruñ için geçdük” didiler. (13) Kerb de gelüp Rüstem’üñ, Sa’d’uñ ellerin öpüp Neheng Peçe ve (14) sā’ir dilāverlerden ‘özür dileyüp görışdiler ve geçenden geçüp (15) sīne-i şāf oldılar. İşte bunlardır dönüp serāperdeye (16) geldükde Kerb, Ḳubād-ı şehriyār’a baş koyup bī’at eyledi. Emīr-i (17) ‘Arab, Kerb’e ḥil’at giydürüp Neheng Peçe’nüñ alt yanında (18) şandalye viridi. Berīden ise Ma’rūf Şāh ‘askerine (19) tenbīh idüp daḡı cenk olurken çādırların ḳaldurup göçdiler.

[13a/1] Gelüp ‘Ömer Ma’dī ḳolunda ḳondılar. Küffār ol ḫāli görüp yürümek istediler. (2) Vezīrlar ḳomayup bir nesne ḫāşıl olmaz. Gitdükçe anlar ḳuvvet tutdı. (3) Bir ḳaç gün aramaylan İskender Heykelānī eyü olsun eger cevāb (4) viremezse çāresi bizler de tābī’ oluruz didiler. Merzūk Şāh (5) ḡama düşdi hele anlar da dönüp ḳondılar “İskender şaḡ olmadıkça (6) cengümüz yokdur.” didiler. Ma’rūf Şāh da bu ḳadar hedāyesüñ çeküp (7) Kerb’üñ ṭasmadan çıkardığı yādīgārlardan virüp Ḥamza ḳabūl (8) idüp cümle beglere yollu yolunca hediyyelerin virüp maḳbūle (9) geçüp Ma’rūf Şāh’a Behrec Ḥānuñ altında yir virüp ḳarār (10) eyledi. İslām ‘askeri içinde şāzılık olup bunları ziyāfete (11) başladılar. Öteden Marzūk Şāh “İskender Heykelānī’ye mürāca’at (12) lāzım geldi.” diyüp İskender ise zaḫmdār cenge iḳtidār yok. (13) Hele ‘özr idüp biraz nāzlandı. Eyitdi: “Bre nā-bekāra yüz virdüñüz. (14) Beni ḡāfilen zaḫmdār eyledi. İşte ne fā’idesi oldu.” didi. Marzūk (15) Şāh eyitdi: “Server da’vet itmiş olduğ ḳāhir ri’āyet lāzım (16) ve yezdān-perest olduğundan daḡı ḫaberdār idük, ammā murādumuz hemān (17) olsun diyü idi ammā olmadı. Luṭf ile bunlara bir çāre ideḡör, (18) zīrā velāyet elden gitdi.” didi. İskender de “Şāhum bir ḳaç gün (19) zaḫmum eyü olsun. Andan göresin ki meydān ortasında ben [13b/1] anlara neler iderem.” diyüp Marzūk Şāh, Ḥamza’ya bir nāme yazup gönderdi. (2) “Bize ḳırḳ gün mühlet vir. Tā kim behlivānumuñ zaḫmı eyü olsun andan ya (3) taḫt ola ya baḫt.” didi. Emīr-i ‘Arab “Nola öyle olsun.” diyüp kendü (4) ‘ālemlerinde oldılar. Ammā rāvī eydür; bir gün Kerb, ‘Ömer’i da’vet idüp (5) “Ey sulṭān-ı ‘ayyārān senden bir niyāzum vardur, ‘aceb olur mı?” didi. ‘Ömer eyitdi: (6) “Nedür gözüm nūrı söyle görelüm niçün

olmaya.” didi. Kerb eyitdi: “Gerçi (7) üstādum olup baña bir miqdār fenn-i silahşörlük ta’līm itdūñuz, ammā (8) üstātdan ta’līm almaduñuz. Hemān görmekle kendü kıbilyetūñuz kıadardur.” (9) didi. ‘Ömer “Belī oğlum öyledür.” didi. Kerb eyitdi: “İmdi Şāhib-kırān’dan (10) dağı bir miqdār görmek, görmek isterem ki ol fennūñ ferīdidür. (11) Hıuşūşa üstādı Hāzret-i Hızır ‘Aleyhis-selām’dur.” didi. ‘Ömer “Nola ma’kııldür. (12) Bir ‘arz-ı hāl yaz, varup ben Hāzma’ya vireyim. Bilürüm ki yok dimez. (13) Hıuşūşa babanuñ hātırını için hāzz ider.” didi. Kerb bildüğü üzere (14) bir ‘arz-ı hāl yazup ‘Ömer’e virdi. ‘Ömer, Hāzma’nuñ hālvetine girüp ‘arz-ı hāl (15) virdi. Hāzma “Nedür ‘Ayyār?” didükde ‘Ömer “Server saña bir şākird getürmek (16) isterem. ‘Arz-ı hāli görün ne yazar.” didi. Hāzma “Bu naşıl lañfedür.” diyüp (17) ‘arz-ı hāli okudı. Kerb demiş ki “Devletlü Şāhib-kırān bu kıulunı luñf (18) idüp şākirdlige kıabül idüp fenn-i sipāhılıgi ta’līm buyurmañuz (19) merāhim-i ‘aliyyelerūñuzden mercūdu redd buyurmayup kıabül buyurasız bu bābda [14a/1] emr-i fermān efendüm hāzretlerinūñdür.” demiş. Emīr-i ‘Arab “Nola ma’kıül, gelsün.” (2) didükde ‘Ömer varup getürdi. Kerb gelüp Emīr-i Merdān’uñ elin öpdü. (3) Andan Şāhib-kırān ve Kerb ālāt-ı harbe ğarķ olup raşşlarına süvār (4) olup meydāna kııkup ve halk temāşāya turup velhāşıl Hāzma, Kerb’e (5) yedi gün nīze ve tīg ve kemer ve ğürz ve siper ve tır ü kemān kıapma ve alma ve çarpma (6) ve ğayrī fennleri cümle ğösterüp Kerb ise ‘Ömer’den dağı ğörmüşdi. (7) Ama bu def’ā ziyāde çabuk ve kāmil oldu ve kıuvveti henüz ziyādelendi. (8) Bundan şoñra ğitdükçe ser-firāz olur ve işte Şāhib-kırān’uñ şākirdi (9) ve nazar-gerdesi oldu. Evlād-ı Hāzma’da aķrānı az vardur ve bunuñ zaħmūñ (10) yemedük yokdur. Meger ma’reke itmemiş ola andan Emir-i ‘Arab kendü eliyle (11) Kerb’uñ beline kıılıc kıuşadup “Yürü şimden şoñra saña destürdur. (12) Eyü nām şāhibi olasun.” diyüp hayır du’ā eyledi. İşte Kerb’i bilenler (13) bilürler ki ne mümtāz-ı ‘alemdür, ne erlikleri vardur kıyāsa gelmez. Aşāğıda (14) bir zuhūrı dağı vardur ki cümle begler ile ğüreşdükdü şoñra Hāzma (15) ile otuz beş gün cenk ider maħallinde zıkr olına. rāvī eydür: (16) Çünkü kırķ gün ğeçdi. İskender’in de zaħmı eyü oldu. Bu tarafından da (17) Şāhib-kırān işidüp tekrār nāme ğönderüp şāhları dīne da’vet (18) idüp bunlar da İskender’e baķup “Ne cevāb virelüm.” diyü meydāna tīg (19) birağup “Yarın cenkdür. Ben anlar ile eyü söyleşürem. Hemān Kerb’den [14b/1] ğayrısı gelsün.” diyüp laf urdu. İrtesi meydān açılıp kim ğire (2) dirken Neheng Peçe Şāhib-kırān’uñ öñine gelüp

meydānı istedi. (3) Server “Hele görelüm kimi ister seni da‘vet iderlerse giresin.” (4) didi. Neheng Peçe, Rüstem ‘Alemşāh ve Kūbād-ı Şehriyār başı için baña (5) icāzet kerem eyledi ve ikdām eyledi. Server destūr virüp hemān (6) Neheng Peçe ‘azm-i meydān idüp ra‘d-vār na‘ra urup er taleb (7) eyledi. Merzūk Şāh, Neheng’i meydānda görüp “Ah bu nā-bekār da başumuza (8) ne belā oldu.” diyüp İskender de Neheng’i bilür tayandı kendü (9) behlivānlarından otuz beş behlivān girüp Neheng birer darb ile (10) katl eyledi. Hamza anı görüp “Āh bu da Rüstem gibi kan dökmeği (11) sever şoñı eyü degüldür. Korqaram bu dilāveri elümüzden tiz (12) alduravuz.” didi. Lendühā, Server’e “Hayır söyle.” diyüp emir itdi: “Birāder (13) hele görürsin benüm gönüm şehādet ideyor. Bunlaruñ ya ‘ömri (14) azalur ya ruzigārda çok serencām görürler. Böyle cenge harış (15) olmak ‘alāmet-i hayr degüldür.” didi. Andan Hamza “‘Ömer ‘Ayyār’a var söyle (16) şuña ele götürmege sa‘y eylesün.” didi. ‘Ömer varup söyledükde (17) nola diyüp andan on yedi behlivān esir eyledi. Merzūk Şāh (18) İskender’e “Ne тұrursun Ol behlivānlara gārazın mı var idi, (19) böyle hazān itdürdüñ. İşte görürsün bu nā-bekāra bir kimesne [15a/1] hā‘ıl olmaz gir, şunuñ haqqından gel, kanı senüñ dünki da‘vān nice (2) oldu?” didi. İskender bu sözlerden elem çeküp ‘arlanup meydāna (3) girüp Neheng’e düşnām idüp “Ey nā-bekār ne bī-raħm olursun. (4) Bir yigit kırk yılda hāşıl olur. Niçün bir hamlede kıyarsın.” didi. (5) Neheng Peçe eyitdi: “Yā İskender çok söyleme. Anlar benüm efendüm Hamza’ya dil (6) uzatdılar, katl eyledüm. Serkeşlik itmeyüp dil uzatmayanları (7) esir eyledüm.” didi. İskender eyitdi: “İmdi anların intikāmların senden (8) alayum.” diyüp üç hamle eyledi. Neheng Peçe men‘ idüp İskender’e (9) bir gürz öyle urdı ki İskender gürz virince kolları bükülüp (10) gördi başına iner, baş girü çeküp gürz fil başına inüp (11) hurd eyledi. İskender yıkılıp Neheng Peçe geçince İskender davranup (12) elindeki köteği Neheng gergedānınuñ sağrına toqunup kıc (13) ayakları hurd olup Neheng Peçe “Hāy nā-bekār neyledin.” diyüp (14) kendün zemīne atup muşt muşt, sille silleye dirken, kemer kemere olup (15) İskender üç zor idüp bir nesne idemeyüp Neheng Peçe (16) bir zorda İskender’i kapup başına berāber kaldurup İskender (17) silkinüp kemer taħammül idemeyüp kemer kırılıp ayak üzere düşüp (18) Neheng gāzabından kemer pārelerin İskender’üñ başına çarpup (19) başı yarılıp gözleri kararup yıkıldı. Neheng bağlayam dirken [15b/1] küffār beriden yürüyüp Neheng Peçe’ye gergedān

yetişdürüp süvār olup (2) küffārı karşılayup ‘aşkla kırmağa başladı. Ammā İskender’i kapup (3) kırtardılar. Cümle İslām begleri de yürüyüp Hāmza ve Lendühā ve Rüstem taraf (4) taraf yürüyüp iki ‘asker birbirine karşıup ‘azīm kıtāl oldu. (5) Aḥşām yaklaşdı, Şāhib-kırān ‘alemlere kařd eyledi. Marzūk Şāh ol (6) ḥālī görüp tız tabl-ı arām çaldurdu dönüp kondılar. İrtesi (7) cenk olmayup dīvān oldu ölenleri defn idüp zaḥmların (8) zaḥmuñ sardılar. Ba‘de Emīr-i ‘Arab esīrleri bend-i zincīr ile öñine (9) getürdiler kimi imāna gelüp sa‘adet buldı. Kimi ‘inād idüp kıtl (10) eylediler, meger kim içlerinde biri Neheng Peçe’nün babası kıllarından (11) idi. Babası helāk olup Neheng Peçe de müslümān olduḡda firār (12) idüp Merzūk Şāh yanına gelmişdi. Neheng Peçe ana nařıḡat idüp (13) “Bağ a dilāver kaçmağla kırtulurşın, işte elüme girdin, gel müslümān (14) ol suçundan geçüp Şāhib-kırān’dan seni dilek idem.” didi. Ol (15) ḡerīf berbad aḡlağ idi. Eyitdi: “Ey bī ġayret oğlān, ḡayf senün (16) dilāverliğine. Evvelā sende ‘ār, nāmūs olaydı babañı öldüren kimesne (17) altında oturur mıyduñ ve ben senün baban öldüreñ adama boyun (18) egmem. Ben senün babañ yirinde adam iken utanmadan baña nařıḡat (19) idersin.” didükde Neheng Peçe hem mestāne idi ve hem lālāsı elinde [16a/1] esīr iken böyle nā-ma‘kūl söyledüğine ziyāde elem çeküp hemān (2) peleng miřāl yirinden atlayup ol ḡerīfün kıfasına bir muřt-ı behlivānī (3) öyle urdı kim kıfası tār-u-mār oldu ammā Şāhib-kırān elem çeküp (4) bir zamān hayrete daldı. Şabr idemeyüp eyitdi: “Bağ a yā Neheng (5) bir dağı bu meşellü iş itme, ‘aybdur bu divāndur, ‘afv ve siyāset (6) itmek pādiřāhuñdur. Sen şabr itmeñ gerek idin. Anuñ ḡaqqından (7) gelürler idi.” didi. Neheng dağı ziyāde elem çeküp mestānelikte (8) var. Döndi Lendühā’ya “Ey server-i Hindistān, ben neyledüm ki bu rütbe-i (9) ‘itāba müsteḡağ oldum?” didi. Lendühā da “Server vākı‘ā küstāhlıqdır. (10) Zīrā bu bārgāh anuñ ḡükmindedür, itmeñ gerek idin. Hele oldu (11) ne fā’ide elem çekme.” didi. Ammā nice kıabil eyitdi: “Biz bir adamuñ (12) kıliyuz. İsterse döger.” diyüp andan bir bahāne idüp kılkup (13) bārgāhına geldi, fikr idüp “Ben kendülerinün ġayretine babamuñ (14) öyle iḡtiyār kılı baña öyle dimekle de bildüm ol beni dīvān (15) ortasında azarlayup ḡacil eyledi. İmdi bunlaruñ yanında (16) ḡurmağdan terk-i diyār itmek yıgdür diyüp at getürin.” didi. (17) Bir at çekdiler, binüp “Arduma kimesne gelmesün.” diyüp kılları (18) “Sulḡanum nireye ġidersin biz de ġidelüm.” didiler. “Yoğ, birünüz istemem. (19) Her kim gelürse kıtl iderem.” didi.

Neheng yalnız çıkup gitdi. [16b/1] Ve nireye gitdügin kendü de bilmez. Hâtırına vilâyeti geldi. Neheng-âbâd (2) yolları diyüp gitdi. Hâzma'nun bu kadar sitemi gücine geldi. Zîrâ (3) behlivânlar pars gönüllü olurlar göre mukaddimen. Hâzma, Mihr-i Nigâr'ı (4) Haleb üzerinde evlâdın Merzübâna bir kerre aந்துğı için kırk (5) yıllık ma'sûkası iken redd idüp evlâda telsim eyledi. İmdi (6) Neheng Peçe de bu kadar sözden elem çeküp terk-i diyâr idüp (7) hem gider hem ağlardı, ammâ râvî eydür: Ebu'l Feth-i 'Ayyâr ol (8) cânibde idi. Segirdüp Şâhib-kırân'a geldi, eyitdi: "Server bu (9) ne işdür ki itdügin bilmez misiz ki Neheng Peçe şîr-i tab'-peleng (10) huydur işte ğurbete düşüp gitdi." didükde Hâzma ziyâde ğamgîn (11) olup 'Ömer'e "Meded 'ayyâr yetiş döndür ol baña cigerkuşem Rüstem (12) gibidür ve muhabbetde aşlâ ikisinün farkı yokdur. Benüm murâdum âna (13) naşîhat idi, ya ne var baba oğluna öğüt virsün 'aceb mi? İmdi (14) var söyle dönmezse inkisâr iderem." didi. 'Ömer can atup gitdi (15) meger Neheng Peçe dağı nireye gidecegin bilmezdi. Bir maħalle gelüp (16) gördi. Yoldan şapa bir ağaç dibinden âb-ı hayât gibi bir şü (17) akup tırur. Şuyı gördükde inüp şundan bir şü içeyim andan (18) gideyim diyüp yoldan şapup ol ağaç altına inüp ol (19) şudan içüp oturdu. Ol şuyun lefâfetle aந்துğını seyr [17a/1] idüp şafâlanurken 'Ömer ol araya çıka geldi, rahşı görüp yakın (2) geldi gördi Neheng Peçe arkasın ağaca virüp şuya bakup (3) oturur. 'Ömer selâm virüp du'â eyledi. Eyitdi: "Âferîn ey server, niçün böyle (4) itdüñüz? Şâhib-kırân'un murâdı size naşîhat idi ve kâ'ide-i Şâhib-kırân'ı (5) size öğretmek idi. Zîrâ sizi oğlı Rüstem'den ziyâde severem diyü (6) yemîn eyledi ve eger giderse hâtırım kalur, beddu'â iderem diyor, server (7) yüri gidelüm." didi. Neheng Peçe eyitdi: "Ey 'Ayyâr ben Şâhib-kırân'un bir (8) kemter ğulâmıyam lâkin bu kadar begler ortasında hacil oldum. Bu yakında varmak (9) ihtimâl yokdur. Nihâyet sağ olursam bir zamândan sonra gene gelürem. (10) Yoħsa şimdi başum kesseler dönmem. Var sağlığla, benden selâm (11) eyle. Du'âların ricâ iderüm." didi. 'Ömer çok meseleler getirüp döndürmege (12) sa'y eyledi, olmadı, döndüremedi. Âħir dönüp gitdi, meger ol (13) tâze nihâlün 'ömr-i bahârî hâzâna dönüp ecel peymânesi dolmuşdı. (14) Râvî eydür; 'Ömer gelüp Hâzma'ya Neheng Peçe'nün gelmeyüp virdügi (15) cevâbı söyledi. Emîr-i 'Arab dibelik elem çeküp Lendühâ'ya "Birâder sen de (16) 'Ömer'i alup var elbetde döndür." didi. Lendühâ dağı filine süvâr olup (17) 'Ömeri'i önine katup 'acele ile gitdiler. Bunlar gelmekde ammâ râvî

eydür; (18) meger Zerhīb-i ‘Ayyār ki muḳaddim Neheng Peçe burnun ve kulaḡuñ kesmişdi. (19) Hāramzāde leyl ü nehār fırsat arardı kim intiḡām ala. Çünkü gördi [17b/1] Neheng Peçe yalnız gitdi. Ol da ırāḡdan gözedüp gördi kim ağac (2) sāyesine inüp oturdı. Birazdan ‘Ömer gelüp döndürmege çok (3) çalışdı, mümkün olmayup ‘Ömer ḡalkup gitdi. Zerhīb “‘Aceb (4) neylesem.” dirken Neheng’i şarāb alup bir yol arḡası üzre (5) devrilüp lāya‘ḡıl oldı. Zerhīb-i la‘īn şafāsından semā‘a (6) girüp “‘Aceb daru mı virsem ammā belkim sarhoşdur. Hemān ḡatlı (7) itmek gerek. Ḳorḡaram ‘Ömer gelür.” diyüp ḡayḡırup server (8) üzerine “Düşman geldi şimdi seni helāk ider ḡalk.” diyüp (9) tecrübe eyledi. Zīrā ziyāde ḡalleş ‘Ayyārdur, gördi bir ḡareket yoḡ. (10) Anuñla da ḡanā‘at itmeyüp bir taş atdı, yanına düşüp gene (11) ašlā bir ḡareket yoḡ. Bildi kim tamām şarāb almış mest-i lāya‘ḡıl (12) olmuş. Şād olup yanına geldi, gördi gögsi açık meydān (13) gibi sīnesi açılıp yatur, ol bī-dīn la‘īn hemān ḡançerin (14) ‘üryān idüp ol tāze nihālūñ sīne-i pākīne bir ḡançer öyle (15) urdı ki arḡasından ḡıḡdı. Neheng Peçe cān acısıyla ḡayḡırup (16) yirinden atladı ve gördi bir ‘ayyār ḡaçup gider. Bu kerre şöyle (17) ḡayḡırdı ki Zerhīb yüzi üzre yıkıldı. Neheng Peçe şaşduḡından (18) ol ağac-ı ‘azīme şarılıp gögsiyle ḡopardı. ‘Ayyār’a doḡrı (19) atdı. ‘Ayyār kendüsin cem‘ idüp ammā Neheng Peçe de düşüp [18a/1] cān virdi. Zerhīb gene doḡrulup yanına geldi, gördi gitmiş. Şād (2) olup “İntiḡām aldum.” diyüp la‘īn yanına ḡalır ḡıyās eyledi. Hemān (3) başın kesüp ḡandasın Marzūḡ Şāh diyüp gitdi. Ammā bu taraftan (4) ‘Ömer ile Lendühā ol araya gelüp gördiler Neheng Peçe ḡana ḡarḡ olup (5) başı yoḡ yatur. Lendühā āh idüp ‘Ömer ‘Ayyār yaḡasın ḡāk idüp (6) Hāmaza‘ya segirdüp gitdi. Emīr-i ‘Arab oturup ‘işret iderdi. (7) Bir velvele oldı. Nedür diyince ‘Ömer feryād idüp ağlayarak dīvāna (8) girüp “Yā Şāḡīb-ḡırān, sen şaḡ ol. Neheng gitdi.” diyince “Bre bre (9) ne oldı.” didükde, Zerhīb-i ‘Ayyār şöyle eylemiş didükde nīze-i ‘Arab (10) āh idüp bir na‘ra-i cānistān öyle ḡayḡırdı kim dost ve (11) düşmandan işitmedük kimse ḡalmadı. Küffār ‘askeri birbirine girüp (12) şaşdılarie, ‘acabā ne ola aşlı diyüp aşāḡı yuḡarı tecessüs iderken (13) ol maḡalde Zerhīb-i ‘Ayyār gelüp kelleyi Marzūḡ Şāh’uñ önüne yuvalayup (14) du‘ā eyledi. Marzūḡ Şāh şād olup ‘Ayyār’a çok māl virdi. (15) Andan Marzūḡ Şāh eyitdi: “Bir kimesne olsa, bu kelleyi Hāmaza‘ya götürüp (16) virse ‘aceb elem üzere elem olurdu.” didi. Zerhīb-i Hāramzāde “Şimdi (17) ben gelüp götürüyüm.” diyüp taşra oldı. Bir daḡı gelür mi

‘ömrünün korqusundan (18) başın alup kaçup gitdi. Rāvī eydür; çünkü Lendühā, Neheng (19) gövdesin dīvāna getürüp arkasından yire bırağdı. Kubad-ı şehriyār [18b/1] anı gördükde ‘ağlı gitdi. Şāhib-kırān kezalik ve begler feryād idüp bir (2) ağlaşmadur kopdı. “Bre yā ‘Ömer bu işi ideni tiz ele getür ben de (3) ‘aşkar arkasına binüp arayam ve ‘ayyārları etrafa perākende olsunlar (4) ele getürüp haqqından geleyim.” didi. ‘Ömer “Ey Server, kanda bulursın (5) bu ‘ayyār işidür. Siz oturun, ben bir göreyüm küffār tarafın.” (6) diyüp gitdi. Aşikāre Marzūk Şāh dīvānına gelüp el hañçere (7) urdı. Marzūk Şāh, ‘Ömer’i gördi. Kelle dağı meydānda yatur idi. (8) ‘Ömer kapup eline alup “Ey nābekārlar, bunu kim eyledi? Hele ol (9) Zerhīb-i La‘īn ile Halkūm elüme girer ola. Derilerüne şaman (10) tıldurup ‘ibret-i ‘ālem ideyüm.” diyüp çıkup gitdi. Bir kimse (11) nuṭqa mecālī olmayup zīrā cümlesi birer kerre sillesin yiyüp (12) şerrinden havf iderlerdi ve Halkūm’uñ dağı derūnuna ateş düşüp (13) bu nābekārūñ elinden kurtulmağ müşkildür. Zerhīb terk-i diyār (14) eyledi. Benüm hālüm nice olur diyüp gāyet eleme düşdi. ‘Ömer de (15) kelleyi alup Hāmza’ya getürdi. Āhir bir bellü maḥalde defn idüp (16) üzerine kubbe binā idüp andan Hāmza eyitdi: “Yā ‘Ömer bu işi (17) ideni senden isterüm. Yirde gökde bulup getürmezsen bir dağı (18) bārgāhuma gelme.” didi. ‘Ömer de “Ḥayr ola yā Emīr, hemān du‘ān benümle (19) olsun.” diyüp ayağ tırdı kim aramağ gide, meger Halkūm-ı ‘Ayyār [19a/1] şüret-i tebdīl bunların sözlerin diñlerdi. Cān başına şıçrayup (2) hemān ilerü gelüp Şāhib-kırān’uñ ve ‘Ömer’uñ ayağına düşüp “Sultānum, (3) bu kulına Halkūm-u ‘Ayyār dirler. Bu işi Zerhīb-i ‘Ayyār eyledi. Benden (4) bilmen. Benüm şuçum ‘afv idüp beni kulluğa kabül iderseñüz ol (5) kanda gitdi ben bilürem, size dağı vireyim.” didi. Şāhib-kırān eyitdi: (6) “Çünkü senüñ şuçun yokmuş. İmdi müslimān ol. Ayağıyla gelene (7) zevāl olmaz.” didi. Halkūm, İslām’a gelüp Hāmza buyurdu “Halkūm’a (8) hil‘at virdiler. Varın imdi haramzādeyi tıutup getüre idüñüz.” diyüp (9) Halkūm eyitdi: “Server. Ben bilürem bir şarb kal‘ası vardur. Anda gitmişdür.” (10) didi. ‘Ömer eyitdi: “Gel imdi baña ol kal‘eyi göster didi. Halkūm “Nola” (11) diyüp ikisi çıkup gitdiler. Ammā haqıqat Zerhīb-i ‘Ayyār’uñ (12) kal‘ası şarb idi. Cihān halkı kendüye düşman olsa alamazlar (13) i‘tikādında idi. Varup kal‘esinde karar eyledi. Elbetde ‘Ömer ‘Ayyār (14) bunda gelür diyüp hālīfe ve şākirdlerin cem‘ idüp “Başiret (15) üzere olun.” diyüp işmarladı. Kendüsi kal‘enüñ etrafūñ devr (16) idüp kuş uçurmaz idi.

Bunlar bunda, ‘Ömer de gelmekte ammā (17) bu tarafda Marzūk Şāh’uñ bir kaç cāsūsları var idi. Gelüp (18) Halkūm’uñ müslümān olup ‘Ömer’e kulāgūz olduġuñ, Zerhīb-i (19) ‘Ayyār’ı getürmege gitdüklerin haber virdiler. Marzūk Şāh’uñ bir pehlivānı [19b/1] var idi. Cāmās-ı Frenk dirler idi. Mālāberd’uñ hemşiresini almış idi. (2) Marzūk Şāh öñinde da’vā eyledi ki “Biraz ‘asker virüñ, varup (3) ‘Ömer’uñ öñin alup döndüreyüm.” didi. Bilenler “Bre ol bir ‘ayyārdur ki (4) gökde uçan kuşa hüküm ider, ya sen aña neylesen gerek. Ferāġat (5) eyle.” didiler. Cāmās “Elbetde.” diyü ikdām eyledi. Āhır beş biñ ‘asker (6) koşup gönderdiler. Ve bir vādide ‘ayyārların öñin aldılar. Cāmās-ı (7) Frenk “Nereye bre nā-bekārlar. Gelin sizi bağlayup Marzūk Şāh’a (8) götüreyüm. Yok dirseñüz katl idüp başuñuz götürem.” didi. (9) ‘Ömer gelüp “Ey bī-‘aql, sen böyle kendü rızān ile mi geldin (10) Yoħsa zor ile mi gönderdiler.” diyince “Yok ben şahlar öñinde (11) da’vā ile geldüm ki yā bend ile yā-ħūd başlaruñuz alup götürem.” didi. (12) ‘Ömer eyitdi: “Ey ħaramzāde. Ma’lūm oldu kim seni bunda ecelüñ getürmiş. (13) İmdi cānını niçeye şatun alursun tiz söyle. Yoħsa elümden (14) sağ kurtulmazsın.” didi. Cāmās “Hay nā-bekār-ı ‘ayyār, ölüm eri (15) oldun. Böyle söylersin.” diyüp üzerine sürünce ‘Ömer şapanuñ (16) eline alup sağdan ve soldan taşlar başdı ki la’īni bar bar (17) baġırttı. La’īn göz kararup ‘Ömer’uñ üzerine sürdi ki ‘Ömer bir (18) neft urup rahşından yıķup başın gedā ‘askeri (19) yürüyüp ‘Ömer’i ortaya aldılar. ‘Ömer öyle halkūmgāh, tırügāh şapan [20a/1] taş ile fenā virüp el-kışsa beş biñ ‘askeri bozup kaçurdılar. (2) ‘Ömer bunlara mālı bıraķdırup enbānı az qaldı ki taldura yazdı. (3) Halkūm o hālī görüp ħayrān olup “Ey sultān-ı ‘ayyārān bunca (4) mālı qanda qorsun yoħsa efsün mı bilürsün enbāna qorsun (5) talmaz.” didi. ‘Ömer eyitdi: “Yok, bu Ĥazret-i İsmā’ıl Peyġamber’e (‘am) inen (6) qurbānuñ derisidür. Bu bize kerāmet virilmiştir.” didi. Halkūm bildi ki (7) ‘Ömer, şehriyār-ı cihāndır. Andan yollarına gidüp bir gün Zerhīb’in qal’asına (8) gelüp gördiler bir kaya üzerinde binā olunmuş, qapusunuñ üzerine bir qubbe (9) yapmış ve kırk ‘ayyār ile Zerhīb kendü bekleyüp kuş uçuramaz idi. (10) ‘Ömer eyitdi: “Yā Halkūm, Zerhīb senüñ müslimān olduġun bilmez. Var (11) sen çağır. Eger seni içerü alurlarsa darılmayasın. Ben de ardınca (12) gelürem.” didi. Halkūm “Nola” diyüp ol qapuya gelüp çağırdı ki açın diyü. (13) ‘Ayyārlar “Kimsin Ne istersin.” didiler. Eyitdi: “Halkūm-ı ‘Ayyār’um, Zerhīb’e (14) haber virüñ. Beni içeriye alsun.” didi. Bunlar varup Zerhīb’e söylediler. (15)

Zerhīb “Şaķınıñ ‘Ömerdür. Babam dađı olursa uğratman.” didi. (16) “Baķ a yā Halkūm. Zerhīb senüñ Halkūm olduğına inanmıyor. (17) Var sağlığıla.” didiler. Halkūm ağlayup “Ya ben ķanda gidem, bu inşāf mıdır, (18) hele bir kez kendüsi gelsün görem nedür?” didi. Gene Zerhīb’e gelüp söylediler. (19) Ol da ķapuya gelüp pencereden baķup gördi. Halkūm’dur “Bre ‘Ayyār niye [20b/1] geldin?” didi. Halkūm eyitdi: “Ya ķanda gideyüm, ‘Ömer aşikāre dīvān-ı Marzūk (2) Şāh’a geldi. Kelleyi alup “Bu işi iden ya Zerhīb veyāhūd Halkūmdur, (3) elbetde ikisini dađı bulup ķatl iderüm” diyüp ĥalīfeleriyle (4) aramağa başladı. Bilürsün ki Ebu’l- Fetĥ ve Tārık ve Fettāĥ gibi ‘ayyārlara (5) mālīkdür. “Ben de gicelik ile ķaçup bunda saña şıgınmağa geldüm. Kerem (6) eyle. Beni içerü al, ‘Ömer’üñ şerrinden ķurtar.” didi. Zerhīb eyitdi: (7) “Güzel ammā ‘Ömer’i şaķın bunda getürmeyesin.” didi. Halkūm eyitdi: (8) “Yā Zerhīb, bu naşıl söz.” didi. “Beni biñ pāre eyleseler ben ‘Ömer’e tābi‘ (9) degül yanına bile uğramam. Ben anuñ şerrinden ķaçup bunda geldüm.” didi. (10) Zerhīb eyitdi: “Güzel ammā bilürsin. ‘Ayyārlaruñ böyle dām u tezviri (11) çoķdur. İmdi senüñ ‘Ömer olmaduđuñ ve ‘Ömer’e delīl olmaduđuñ (12) andan bileyim ki telsīm ol. Ben de seni çeküp yoķlıyam ve bir (13) kaç gün bend içinde tūr, görelüm ne zuhūr ider. Nihāyet soñra şalı- (14) vireyüm.” didi. Halkūm “Nola rāzıyum hemān tek başum ķurtulsın.” (15) didi. Zerhīb bir iki ‘ayyār gönderüp gelüp Halkūm’ı bende (16) çeküp içerü ķal’eye getürdiler. Yoķlayup gördiler gerçekden (17) Halkūmdur. Bendlerin alup ‘özür diledi. Eyitdi: “İncinme yā Halkūm, (18) ‘Ömer’i bilürsin. Şerrinden ķorķarum.” didi. Halkūm ise “Bre elem çekme. (19) Lāt u Menāt ĥaķķı için ben de ĥile yoķdur.” didi. Ba‘de eyitdi: “Yā Zerhīb, [21a/1] elem çekme ‘Ömer böyle şarb ķal’eye yol bulamaz. Ĥuşūşa senüñ gibi ‘ayyār (2) için de ola.” didi. Ammā ‘Ömer buña ba‘zı nesnelere virüp şöyle (3) eyle böyle eyle diyüp öğretdi idi. Çünki aĥşām oldu. (4) ‘Ömer etrafı tolaşup Halkūm ol ķaya üzere gelüp “Neylesem.” diyü (5) ortalığı gözden geçürürken bir açık pencere görüp içerü baķdı. (6) Gördi ‘ayyārlar cümlesi yatmışlar. İki oturma noktası ile beklerler. (7) Halkūm bir ateş peydā idüp ol pencereden içerü dārūlu buhur (8) yaķup andan biraz tırdı. Anlar da bīhōş olup andan Halkūm (9) ķapuyu açdı, ‘Ömer’e işāret eyledi. ‘Ömer girdi, eyitdi: (10) “Yā Halkūm. Ne yāvuz eglendin.” didi. Halkūm aĥvālī taķrīr eyledi. (11) ‘Ömer ĥayrān oldu. Āferīn eyledi. Andan evvel kırķ ‘ayyārları toplayup (12) Zerhīb-i Ĥaramzāde’yi bende çekdiler.

‘Ömer eyitdi: “İmdi sen bunu şakla (13) benüm ehl-i kal‘eye bir şan‘atum vardur.” diyüp bir na‘ra urup “Benüm ‘Ömer (14) ‘Ayyār küşende-i Zerhīb-i ‘Ayyār” diyüp yakın olanlar yirlerinden şıçrayup; (15) “Bre bre nedür bu na‘ra ‘Ömer kal‘eye girmiş nice olur hāl?” dirken ‘Ömer bir cānibe (16) dağı varup “Benüm, Hamza-yı Şāhib-kırān fātihū’l-kal‘e” diyüp bir kıyāmet kıparup (17) halkı birbirine kıatup anlar da birbirleriyle çene tırup gice içre birbirlerine (18) çaldılar tūgi. ‘Ömer, Zerhīb’ün hāzinesinden ne buldıysa anbāra şalup (19) andan Halkūm’a “Yüri gidelüm şöra gelüp kal‘eyi zābt iderüz.” diyüp [21b/1] kal‘eden çıkup gitdiler ammā Halkūm, ‘Ömer’ün ayağıyla yürümege kādır (2) olmayup ‘Ayyār-ı Cihān eyitdi: “Yā Halkūm. Sen ardumca gel.” diyüp Zerhīb’i (3) arkasına urup öyle bir tātān kıaldurdu ki Halkūm, ‘Ömer’ün (4) yüzün bile göremedi. ‘Ömer şabağ olunca ser-ā perdeye gelüp Zerhīb’i (5) yire urup Şāhib-kırān ve cümle begler ‘Ömer’e tahsīn idüp çok (6) ihsān eylediler. Ebu’l Feth eyitdi: “Dayı Efendī. Hīç anda eline bir şey (7) girdi mi?” didi. ‘Ömer eyitdi: “Kānda girer hey oğlan ‘Ayyārları bilmez misin? (8) Mālını meydāna mı kıor. Kim bilir kānda şakladı Ben ise ‘acele geldüm elüme (9) bir pōsdāl bahāsı bile girmede.” didi. Bunlar “Eyvāh” diyüp tekrār (10) ihsān eylediler. ‘Ömer şād olup enbāna şaldı. Seyyāre eyitdi: “Baba (11) Efendī. Kıolay gele.” didi. ‘Ömer eyitdi: “Oğul, bu nā-bekārı ele getirince neler (12) çekdüm. Bu dağı kıanumuz bahāsı” diyüp andan Zerhīb’ün ‘aqlın (13) getirüp haramzāde gözün açıp gördi Hamza dīvānına gelmiş ‘Ömer (14) ‘Ayyār kıarşusunda. Böyle düş görmek istemem diyüp neye uğraduğün (15) bilmedi. hayf diyüp ümīdün kesdi. Şāhib-kırān eyitdi: “Ey la‘īn, (16) Neheng Peçe’yi sen mi öldürdin.” didi. Zerhīb “Zāhir ben öldürdüm.” (17) didi. Hamza “Ey Zālim, öyle bir merd-i güzine niçün kıydın?” didi. Zerhīb (18) eyitdi: “Bağ a benüm burnum ve kıulağuma elçilik ile gelmekle dilāverlikde (19) bu kıānun mıdur? Şimden girü nice olursa olsun intikāmum aldum.” [22a/1] didi. Hamza eyitdi: “Ey Pelīd, sen anuñla bir misin?” diyüp “Yā ‘Ömer, var şol (2) mel‘ūnuñ derisin yüz, siyāset eyle. Göreyum seni. Bundan bizüm (3) Cümlemüzün intikāmün al.” didi. ‘Ömer “Nola Emr Şāhib-kırān’uñ” diyüp (4) hemān kıolların şıgayup evvelā arkasından (5) kıayışlar kııkarup Zerhīb feryāda başladı. Ba‘de başın yüzüp (6) yelpāze gibi yüzünün üzerine şarkıtdı. Zerhīb sömege başladı. (7) ‘Ömer; Bağ a mel‘ūna diyüp dilin kııkarup bir ok şokup ağzını (8) gire kıodı. Dili hareketden kıalup andan bir deveye bindürüp ‘asker (9) içinde gezdürdiler. Dōst ve düşman

‘Ömer’den korkdı. Andan serāperde-i (10) Süleymānī öñine iki direk düküp ortasına kıoltuqlarından (11) aşup İslām tırendāzları oқа tutup vücūduñ kıalbura (12) döndürdiler. ‘Ömer’üñ bu siyāsetine herkes parmaq ışırdı. Ama küffār (13) Zerhīb’üñ ol hālin görenler gelüp Marzūk Şāh’a hikāyet eylediler. (14) Cümlesi acıyup mātem eylediler. İskender-i Heykelānī ayaga tırup; (15) “Ey Şāh. Biz bu kıadar ‘asker ile bunda avkırup kıarşumuzda Yezdan- (16) perestler gözümüze kıarşı böyle işler ideler. Bizüm ‘ār nāmūsumuz (17) yok mıdır? İmdi ben başum gidince çalışıram.” didükde Felihāy ve Mālāberd; (18) “Ya biz sağ kıalup neylerüz.” diyüp Marzūk Şāh “‘Acele itmen. Cümlemüz (19) süvār olup birden Cehenneme gidelüm. Ya taht ola ya baht” diyüp tız [22b/1] ‘askeri āgāh idüp ceng-i hārbiler döğülüp kösler kıalındı. Cümle sekiz (2) kerre yüz biñ ‘asker süvār olup İslām begleri “Bu nedür?” dirken Gülbād-ı (3) ‘Ayyār gelüp “Ey begler, küffāruñ ‘aceb tuğyānı var. Zerhīb’den ötüri. (4) Ğayrete gelüp hāzırlandılar.” didükde, Emīr-i Merdān dağı buyurdı, cenk-i (5) hārbiler döğülüp beş kerre yüz biñ ‘asker-i İslām süvār olup (6) Şāhib-kırān eyitdi: “Ey begler, elbetde bugün küffārı bertaraf idelüm.” (7) diyüp öteden küffār ‘askeri, berīden İslām ‘askeri yürüyüp (8) ne meydān ve ne şāf ve ne alāy, hemān birbirlerine ol iki deryā mişāl (9) ‘asker kıarışup bu kıadar tıg, bir uğurdan üryān olup urdılar. (10) Tıgi kıan sēl olup el, ayak, burun, kıulaq, tırnaq, parmaq, gövde, (11) yürek allaq bullaq olup çukur yirler kıan ile tölup kıan gövdeyi (12) götürme rütbesine varup erenlerüñ na‘rasından, atların sehbalinden, (13) fillerin acfurmasından, gergedanların böğürmesinden, gürz gürüldü- (14) sünden, nīze çıfısdısından, oq vızıldısından, kıılıç parıldısından (15) muhānetlerüñ feryādından, kıanın bahārından, kıyāmetden bir ‘alāmet (16) olup şemsüñ yüzi bakır kıasa dönüp Şāhib-kırān (17) ‘alemlere sürdükde İskender-i Heykelānī kıarşulayup “Ey nā-bekār-ı ‘Arab, (18) nedür bu ‘ālemi hārāba virdüñ.” diyüp üç hāme eyledi, Emīr-i ‘Arab (19) men’ idüp bir kıarb urup yıkıup ve kemerinden kıapup; yire urdı. [23a/1] ‘Ömer bendi çeküp götürdi. Andan na‘ralar urup ‘alemlere yetişdükle Marzūk (2) Şāh ile Dārāy-ı Frenk ol hālī görüp bir cānibe kıaçalum dirken gördiler. (3) Bir şīr-i ner gelür. Benüm Rüstem-i ‘Alemsāh diyüp öyle bir na‘ra urdı kim (4) cihān kıubbesi şadā ile tölup ve niceler rahşlarından ser-nigün (5) olup Marzūk Şāh serāsime olup güc ile kendün cem’ idüp (6) bir cānibe kıaçarken Kerb’e rāst gelüp bir urduğun (7) bir dağı urmağa hācet kıomaz “Hay nā-bekār bu da Rüstem’den beter oldı.” (8)

diyüp bir cānibi tutup kaçarken nāgāh Lendühā zāhir olup üçünüñ (9) arasında kalup ğayri ölüm eri olup Lendühā'ya bir tīg havāle eyledi. (10) Lendühā bir virüp men' eyledi. Andan kendü bir gürz urup sernigün (11) olduĝda bende çeküp siyāh kuş 'ayyārı alup götürdi. Beriden Kerb de (12) Dārāy-ı Frenk'i yıkup esir eyledi. Ba'de Şāhib-kırān 'alemleri yıkup (13) küffār tār-ü-mār olup ikisi bir yirde kalmayup ba'de Şāhib-kırān hemān (14) şehre yürüdi. Anı görüp Rüstem ve Lendühā ve sār begler daĝı her (15) taraftan yürüyüp bir kapuyı ve Lendühā ve Rüstem birer kapuları (16) gürz ile yıkup şehre girdiler. Ve 'asker daĝı kıyılup bir faşl-ı (17) cenk olup gördiler olmaz, āĥir "Amān ey şāhib-kırān-ı zamān" (18) diyüp çağırışdılar Nirre-i 'Arab bunlara amān virüp Marzūk Şāh'ıñ (19) sarāyına dāhil olup tahtuñ kılıçlayup Kıpād-ı Şehriyār'ı tahta geçürdi. [23b/1] İçerüde ve taşrada olan küffāruñ hāli zabt olunup ba'de irtesi dīvān (2) olup beş nefer esirleri götürüp Emīr-i 'Arab eyitdi: "Ey Şāh ve şehzadeler, (3) gelin müslimān olun. Behrec Hān gibi 'izzet bulup bizler de sizüñ (4) gibi insañuz. Dīnumüz haĝ olduĝı için dā'imā Cenab-ı Haĝ fırsatını bizlere (5) virir. Cümle 'ālem halkı bir yire gelseler gene ğālib oluruz." didi. Cümleden (6) evvel Marzūk Şāh baş kaldurup; Biz nice müslimān olalum Tāc u (7) taht, māl u emlāk gidüp müflis olduk. Şimden soñra saĝlığı (8) neylerüz didi. Hamza eyitdi: "Ey şehriyār. Biz bunda vīlāyet ve māl zabt (9) itmek için gelmedük ve sizüñle cengümüz, küfri terk idüb İslām'a (10) gelesiz, gene māl, diyār sizüñ olsun. Allāhu Te'ālā dünyāda bize 'izzet (11) virmişdür. Āĥiretde daĝı sizüñ İslāmuñuz'a sebep olduğumuz için (12) çok ihsānlar ide." didükde bunlar Şāhib-kırān'ıñ mürüvvetüñ görüp (13) cümlesi İslām'a geldiler. Server, bendlerin alup hil'atler giyürdi. (14) Bunlar Kıpād-ı Şehriyār'dan bī'at idüp eli öpdiler. Şāhib-kırān (15) bunlara gene māl ve diyārın viridi. Bunlar da du'āda oldılar. İskender-i (16) Heykelānī, Hamza koluna geçüp oturdu. Mālāberd, Rüstem koluna geçüp (17) anuñ altına Felihā'y-ı Āhen kaba oturup zīrā muĝaddum Rüstem bunları (18) başmışdı. Andan şehirde ve köylerde olanları çağırup cümlesi (19) müslimān oldılar. Ba'de kırk gün 'azīm ziyāfetler olunup Behrec [24a/1] Hān, kızı Frengisī Bānū'yı Sa'd'a ve Dārāy, kızı Mihrā Firüz'ı (2) Lihrā Sebb-i Kürdistāni'ye 'aĝd-i nikāh idüp bunları gerdek idüp bermurād (3) oldılar. Sa'd Nebire'nüñ bundan hāriş nev-civān nām bir oĝlı ola, Sa'd (4) Nebire'den soñra İslām 'askerine hālīfe olsa gerekür. Ve Lihrā Sebb'üñ (5) Mihrā Sebb nām bir oĝlı ve 'Ömer 'Ayyār ise iki taraflı hizmetde

bulunup (6) gene hayli māl taḥṣīl eyledi. Ḥattā Frengisī Bānū’nuñ bir ṭāyesi kıızı (7) var idi. Anı da ‘Ömer’e virüp bundan da ‘Ömer’üñ bir oğlı ol Ḥamza, (8) Frengüsiya’ya giderken zuhūr itse gerekdür. İşte İskender gene Marzūk (9) Şāh’a pāy-i taḥt behlivānı olup ammā Felīha’y-ı Āhen pūş ve Mālāberd, Rüstem’e (10) muḥabbet idüp serāperdenüñ cem‘iyyetini terk itmeyüp eyitdiler “Yā Şāhib-kırān- (11) zade, bizler senden ayrılmayuz.” diyüp Rüstem de “Nola” diyüp bunlara ri‘āyet (12) eyledi. Bundan soñra bir kaç gün ‘işret ve zevk olunup ğayri düşman (13) qalmayup cümle diyār-ı Frengistān fetḥ olup andan beglerüñ gönüllerine vaṭan (14) arzūsı düşüp bir gün Şāhib-kırān, Marzūk Şāh’a eyitdi: “Bizler haylī (15) zamāndır ki diyārlarumuzdan cüdā düşüp her birümüzüñ yüzer çadır aqrabālarımız (16) vardur. Bize ḥaşret çekerler. İmdi gemiler tedārik olsun, diyārlarumuza (17) gidelüm.” didi. Marzūk Şāh; Emir Şāhib-kırān’uñ diyüp gemiler tedārikine ve zād u (18) zaḥīre ḥāzırlamağa muqayyed oldı. Behrec Ḥān ve Dārāy ve Arslan Şāh icāzet (19) alup diyārlarına gitdiler. Sa’d ve Lihrā Sebb ve ‘Ömer, bānūlara vedā’ idüp [24b/1] ba’zı yādigārlar virdiler ki evlādlarımız olursa nişān ola diyü ve bizler (2) gene sizleri yoqlaruz diyüp Ma’rūf Şāh daḥı Kerb ile ve sār ile vedā’(3) idüp Şehr-i Endülūs’e gitdi. Emīr-i ‘Arab, ol diyār şāhlarına naşīḥat (4) idüp andan kifāyet miqdārı gemiler ḥāzır olup zaḥīrelerin ve at (5) esbābların gemilere qoyup kendülerü daḥı gemilere binüp Marzūk Şāh’a (6) vedā’ idüp muvaffaq rūzgār ile qanda Yemen, diyār-ı Ḥicāz diyüp gitdiler. (7) Yolda bir māni’ olmayup bir gün Ḥicāz yaqasına geçdiler. Cümle bārgāhların (8) taşra çıkarup gemicilere en‘ām ve iḥsān idüp gönderdiler. ‘Ömer (9) Ma’dī eyitdi: “Yā Şāhib-kırān, ne cānibe giderüz.” didükde Ḥamza eyitdi: (10) “Gerçi Şāh ile faşl olmaduq ammā anı soñra görelüm. On yıldur (11) vaṭana varmaduq. Bir kaç gün diyārumuza varup görelüm.” didi. Cümlesi (12) münāsib görüp ‘azm-i Mekke eylediler. Yaqın geldükde ‘Ömer ilerü segirdüp (13) ‘Abdulmuṭṭālib’e vesā’ir Mekke ulularına müjde kılıp andan fi’l-ḥāl Benī ‘Ād’a (14) varup ‘Ömer Ma’dī’nüñ vālidesine müjde kılıp ḥaqladı. Andan Yemen’e Nu’mān (15) Şāh’a varup Ḥamza gelince cümle beglerüñ vilāyetlerine varup hayli altun (16) cem’ eyledi. Çün Şāhib-kırān yaqın geldi ‘Abdulmuṭṭālib ondan oğulları (17) ve Mekke eşrāfiyla qarşu gelüp istikbāl eylediler. Server-i ‘Ālem pederi ve (18) qarındaşları ile görışdiler. ‘Asker şahrāda qonup Server pederi ile (19) şehre gelüp Ka’be -i Şerīf’i ziyāret idüp

välidesiyle buluşup du‘âsın [25a/1] aldı. Kırbânlar kesüp Mekke fuķarâsına taşadduk idüp andan şafalarında oldılar. (2) Ħamza’nuñ dostları gelüp ziyâret iderlerdi. Yedi iķlîm, dört köşede (3) şâyi’ oldı ki Ħamza cümle Frengistân’ı fetĥ idüp cümle şâhların müslimân (4) eylemiş, ĥâlâ Mekke’ye gelüp çıķmışlar didiler. Ħattâ bu ĥaber Medâyin’e gelüp Şâh ile (5) Baĥtek işitdükde ğamġin oldılar ve ĥavfa düşdiler. ‘Askerini daġıtmamış (6) idi. Murâdı bizüm üzerümze gelüp intikâm almaķdur didiler. Gene Baĥtek ĥaramzâde (7) ķanda bir namdâr behlivân varsa ĥaber alup defter iderdi ve Şâh aġzından (8) nâmeler gönderüp Ħamza ile cengüm vardır, ĥâzır olup da‘vet eyledüğümde (9) gelesiz deyü va‘dler idüp bunlar da bunda râvî eydür; Ol zaman ki Mekke (10) şehrinde ziyâde ķaĥt var idi. Ħalk bu şıķletde iken Şâhib-ķırân bu ķadar (11) ‘asker ile geldükde dibelik muzâyaķâ oldı. Emîr Merdân bu aĥvâlî bildükde (12) ehl-i tüccârdan suâl eyledükde buraya yakın ķangi diyârda zaĥîre vardır (13) diyü ‘Aden diyârında ne ķadar zaĥîre isterseñüz bulunur didiler. Tîz bir nâme (14) yazup şâhuna Fîrüz-i ‘Adenî dirler idi. Buġday ve un ve arpa talebiyle (15) ‘acaba kimi göndersek diyince ‘Ömer Ma‘dî “Ben varayum. Ol diyârı ben a‘lâ (16) bilürem.” didi. Bu ĥizmeti ben edâ ideyim didükde Server “Nola” diyüp ĥil‘at (17) giydürüp beş biñ adam ile vâfir ĥazîne ve mâl virüp tenbîh eyledükde “Bir (18) kimesne rencîde olmasun. Her ķaç virirler ise ziyâdesiyle bahâsın (19) virüp alasin.” didi. ‘Ömer Ma‘dî çekilüp gitdi. Bir gün ‘Aden’e geldükde [25b/1] Fîrüz-i ‘Adenî’ye ĥaber oldı ki Şâhib-ķırân’uñ ser‘askeri olan ‘Ömer Ma‘dî (2) zaĥîre için gelmiş didiler. Fîrüz “Nola Ħoş geldiler.” diyüp ķarşulayup (3) getürüp bir ‘âlî sarâya ķondurdi. Nuzül ni‘met gönderüp ziyâfetledi (4) irtesi dîvâna da‘vet idüp “Ħoş geldüñ ey Sultân-ı ‘Ādiyân-ı Şâhib-ķırân (5) ne buyurdi.” didükde, ‘Ömer Ma‘dî aĥvâlî diyüp nâme telsîm eyledi. Oķuyup; (6) “Ben kim Şâhib-ķırân-ı ‘âlem Ħamza bin ‘Abdulmuţtalib. Yâ Fîrüz Şâh. İstedüm diyârında (7) zaĥîre firâvân imiş. Bu tarafda muzâyaķâ olmaġla nâme gönderüp aķçası (8) irsâl olundi. Ve şonda luţf idüp re‘âyaya ĥaber idüp ele virdüklerinden (9) ziyâdeye alı virüp ser‘askerüm ile irsâl idesiz. Eger ser‘askerüm bir (10) kimseye rencîde iderse baña bildüresiz. Ħaķķından gelürem.” demiş. Fîrüz-i (11) ‘Adenî “Nola Baş üzere bir ķaç gün eglenüñ, cem‘ idelüm.” diyüp ‘Ömer Ma‘dî’ye (12) ta‘âm ve şarâb gönderüp yiyüp içüp tamâmı şafâya vâşıl oldı. (13) Fîrüz-i ‘Adenî, şehirde ve köylerde olan zaĥîrecilere adamlar irsâl idüp (14) istedikleri ķadar aķçe

ulaşdurup zaĥire cem'ine başladı. Ehl-i vilāyet (15) bu bāzārdan ĥaz̥z idüp her taraftan tıyup taşıyup getürdiler. şöyle kim (16) gitdükçe ucuzluk oldu. Bu ĥalde iken birgün 'Ömer Ma'dī, Fırüz řāĥ (17) dīvānında ol kadar bāde içdi ki ĥareketine mecāli kalmayıp aĥřām olduĥda (18) gitmek istedi. Fırüz eyitdi: "Server, ziyāde mest oldun, yabanda degülsin. (19) Bu gice bunda kal." didi. "Yoĥ ben tenĥaca ĥaz̥z iderüm." didi. [26a/1] Fırüz "Nola siz bilürsüz." diyüp bunu 'izzet ile gönderdi. 'Ömer Ma'dī (2) giderken şular ĥararmıřdı. Ķarřudan bir kaĥ bal mumları zuhūr bir alay (3) ĥādumler ve cāriyeler ve bir āfītāb-ı cemāl nigārı ortaya alup cevāhirlere ĥarĥ olmuş (4) t̥ayeler ĥoltuĥuna girmiş yaĥın gelince 'Ömer Ma'dī ol kıızı gördükde evvelden (5) 'aklı yoĥ dibelik deli olup t̥ura vardı. Ĥādumler 'Ömer Ma'dī 'yi görüp (6) bildiler. Uĥurlar olsun. Server sehlce bir tarafta şavulun Fırüz (7) řāĥuĥ kerīmesidür, geĥsün sizden ĥicāb ider didiler. 'Ömer Ma'dī (8) ĥoř biz yabandan degülüz. Bir gün istesem Fırüz řāĥ anı baĥa (9) virür diyüp gitmedi. Kııda gördi şavulur belā degüldür yüzine niĥāb (10) ařup geldi ki yanından geĥe 'Ömer Ma'dī öĥin alup eyitdi: Ey nigār-ı nāzenīn (11) buyurun ev yaĥın geĥ vaĥit nireye gidersin. Bizde misāfirüz diyārında (12) bize enīs ol didi. Ĥādumler eyitdiler: "Bre nābekār, bu naşıl sözdür. Fırüz (13) řāĥuĥ bu kadar ni'metlerīn yeyüp iĥřānuĥ görürken şimdi böyle (14) ĥıyanet itmek istersin. Kaĥ yoldan şimdi seni helāk iderüz." (15) didiler. 'Ömer Ma'dī yavuzlanup "Bre nābekār ĥara yüzlüler, dost kızını (16) benden řaĥınup ben anı yabana getürürem." diyüp meřt ile birkaĥ (17) ĥādum helāk eyledi ve sā'iri kaĥup 'Ömer Ma'dī nigārı ĥapup (18) ĥucaĥına alup doĥrı ĥonduĥı saraya getürdi. Öpüp ĥuĥmaĥa (19) başlayup kııda neylesün kendüyi öyle bir diyü dīv şüret elinde görüp [26b/1] ĥavfından muĥı' oldu. Berīden ĥādimler Fırüz řāĥ'a gelüp feryād idüp (2) Nigār ĥamāmdan gelürken "Geĥ ĥalmıřuz. Ol Ĥamza'dan gelen ĥarnı büyük (3) ĥerīf gelüp bir kaĥumuzu öldürüp Nigār'ı götürüp gitdi." (4) didiler. Fırüz'uĥ 'aklı gidüp göre řol tuz itmek bilmez nābekāra bize (5) nize 'arż eksikligi eyledi. Ķünkü görüp mā'il oldın. Benden (6) Allāĥ'uĥ emriyle istesen didüĥumi iderdüm. Böyle bed-mestlik (7) idecek ne var idi diyüp ziyāde elem ĥekdi ve eyitdi: "Biraz adam (8) varup sarayüĥ başup helāk ideler." didi. Vezīri eyitdi: (9) "řabr eyle řāĥum. Bu böyle olmaz. 'Ömer Ma'dī zīr-dest pehlivāndır. (10) Degme bir ĥāl ile el virmez. Yāĥüd öldürdüĥün ĥalde Ĥamza'ya (11) ne cevāb virirsin? İmdi buĥa bir ĥāre görelüm." didi ve hele řabr (12) idelüm didiler. İrtsesi 'Ömer

Ma'dī'nüñ 'aqlı gelüp kıızı yanında (13) görüp su'âl idüp kıız dağı aḥvâli olduğı üzere naql (14) eyledi. 'Ömer Ma'dī "Tüh, gene mi ḳabāḥat eyledük. Şāḥib-ḳırān (15) tıyarsa gör götürdi mi?" diyüp kıızı bir ḥücreye ḳoyup; (16) "Görelüm ne zuḥūr ider" dirken Fırüz Şāḥ'uñ bir ḥilekār vezīri (17) var idi. Ol eyitdi: "Şāḥum beni gönder, varup şaḳalına (18) gülüp; Saña nikāḥ idelüm. Ne çāre diyüp kıızı elinden alup şoñra (19) ziyāfet idüp dārūlayup bir şanduğa ḳoyup deryāya atalum. [27a/1] Ḥamza gelüp taleb iderse sağ gelüp sağ gitdi, deyu yemin eylesek (2) başumuz agrumaz." didi. Fırüz Şāḥ bu tedbiri begenüp āferīn edüp "Var (3) imdi göreyüm seni." diyüp ol vezīr sorup ḳonağa gelüp 'Ömer Ma'dī'nüñ (4) ḳullarına ḥaber didükde, vezīr eyitdi: "Beni Fırüz Şāḥ gönderdi, behlivāna (5) bulıḫacağum." didi. Ḥaber virdiler. 'Ömer Ma'dī, ḥicābından "Şimdi maslahatum var. (6) Birazdan ben dīvāna varuram." didi. Tekrar vezīr ḥaber gönderüp "Elem çekmesün. (7) Benüm sözüm aña fā'idelidür." diyü 'arz eylediler. 'Ömer Ma'dī gelsün diyüp (8) vezīr içerü girüp selam virdi, 'Ömer Ma'dī 'aleyk alup Vezīr eyitdi: (9) Server. "Aḫşam şöyle bir ḳışsa olmış ammā öyle olur. Mestānelik (10) ḥālidür ammā çünki siz fā'il olduñuz. Ḳabūl idiñüz. Fırüz Şāḥ'uñ (11) cānına minnetdür. Size selam eyledi. Kıızı gene haremüme göndersün. Heman (12) bugün nikāḥ olsun. Aḫşam gerdek idelüm. Şafāsında olsun (13) didi." diyince 'Ömer Ma'dī gerçek şanup şād olup Bānū'yı teslīm (14) eyledi. Alup gitdiler. Vezīr, 'Ömer Ma'dī'yi ḳaldurup Fırüz Şāḥ'uñ dīvānına (15) getürdiler. Şāḥ güler yüz gösterüp gene evvelki gibi ri'āyet idüp (16) taht üzere ḳıkkardı, üst yanına aldı ammā 'Ömer Ma'dī Ḳorsa 'özrin (17) beyān idüp şaçma ḳara söze başladı "Şāḥum, bize incinme. Bir ḳabāḥat (18) eyledük. Ammā gice içinde Bānū'ya rast geldüm. Yanında ricalden kimse yok, ḳorḳdum ki (19) bizüm tã'ifemüzden bir sarhoş rast gelüp dest rāzılık ideler diyüp [27b/1] alup ben de ḥāneye getürdüm." diyüp "ve ḳadir olduğum ḳadar ḥizmetinde ḳuşur (2) ḳomadum. Sizüñ idügin bulup 'arzuñı şiyānet eyledüm." didükde Fırüzüñ (3) elemden 'aqlı gitdi. "Āferīn behlivān, yüzün ağı olsun, eyü itdin, yanına ḳalursa (4) ḥazz eyledük." diyüp hele öñine ta'ām ve şarāb getürüp 'Ömer Ma'dī ol ḳadar (5) yedi, içdi ki ḳarnı şişüp davula döndi. Ba'de dārūdan geçirüp (6) yıkıldı. Bir şanduğı muḫkem ḳalafāt idüp 'Ömer Ma'dī'yi içine ḳoyup (7) arkası üzere yaturdılar. Ḳapağını muḫkem ḳapayup gice içinde (8) getürüp deryaya atdılar. İrtesi 'Ömer Ma'dī ḳulları dīvāna (9) gelüp gördiler 'Ömer Ma'dī yokdur.

Eyitdiler: “Serverümüz yokdur, nice oldı.” (10) didiler. Bunlar “Aḥşām yiyüp içüp ƣalƣup ƣonağa gitdi ya. (11) Size varmadı mı?” didiler. Bunlar “Ḥayır gelmedi. ‘Aceb nice oldı. Mestāne (12) bir yirde düşüp ƣalmasun görün.” diyüp aşıağı yuƣaru eṭrāfı (13) vāfir aradılar. Nām u nişānuñ bulmadılar. Aḥir bir ƣaç gün oturup (14) birbirleriyle müşāvere idüp gördiler ƣare yok. Şāhib ƣırān’a bir mektüb (15) yazup “Devletlü Şāhib-ƣırān, işte ‘Aden’e geldük. Fīrüz Şāh (16) muḥālefet itmeyüp emriñüz üzere vāfir zaḥire cem’ eyledi. Ol ƣarafa (17) gönderecek zamānda bir gice ‘Ömer Ma’dī mestāne gā’ib, öldi mi (18) ölmedi, bir nişānuñ bulamaduƣ Ammā sarāyından ƣıƣduğın görmiş (19) yok, Fīrüz Şāh’a gitdi diyü cevāb virdi. Emrūñüz nedür?” diyüp [28a/1] bir sāl ile açmazdan mektübü gönderdiler. Çün bu ḥaber Şāhib ƣırān’a geldi. (2) ‘Ömer’e “Var gör, baña bir ḥaber getür, bu iş Fīrüz Şāh’da mı olmuşdur?” didi. (3) ‘Ömer ṭaban getürüp ‘Aden’e geldi. Fīrüz Şāh’a buluşup eyitdi: “Şāhib-ƣırān (4) selam idüp bizüm ser‘askeri neyledi Zāhir göge uçmadı, yire göçmedi. (5) Kendü sarāyında ƣanda gider. Bilürem ƣabāḥat ‘Ömer Ma’dī’den zuhūr itmişdür. (6) Ammā niçün baña bildürmedi. Ben añın ḥaƣƣından gelürem. İmdi neyledi baña (7) doğrı ḥaber virsün. Yoḥsa ‘asker ƣeküp varup diyārūñ (8) altın üstüne getürürüm didi.” diyince, Fīrüz Şāh’uñ cān başına (9) şıçradı. ‘Ömer’e ri‘āyet idüp “Ey serbaz-ı cihan, benüm ne şuçum var ‘Ömer Ma’dī (10) gelüp Şāhib ƣırān’uñ emri üzere ri‘āyetler idüp işte bu ƣadar (11) zaḥire cem’ eyledi. Bugün yarın giderum dirken, bir gice dīvānumdan ƣalƣup (12) ƣondurduğum ƣonağa gitdi. Ammā ziyāde mestāne idi. Artuƣ görmiş (13) yok. Ya ben nice edeyum Hiç olur mı ki ben anı zāyi’ idem? İmdi dīvānuma (14) şağ gelüp şağ gitdi. Benüm anuñ nolduğundan ve ḥālā ƣanda olduğun (15) bilmem.” diyüp yemīnler eyledi ve ‘Ömer’e biraz māl virüp zaḥire teslīm (16) idüp ‘askeri ƣaldurup zaḥireyi alup Şāhib ƣırān’a gelüp şöyle (17) olmuş diyüp aḥvāli beyān eyledi. Server fikr idüp “Bunda bir ḥāl vardır. (18) Varup görelüm.” diyüp göç idüp ‘azm-i ‘Aden idüp gelmekde ammā rāvī (19) eydür; çün ‘Ömer Ma’dī’yi deryāya atdılar. Üç gün şandıƣ ile deryā yüzünde [28b/1] gezdi. ‘Aƣlı gelüp göz açup bir ƣaranlıƣ bir de kendü ammā ṭurmaz ḥareket (2) ider. Fikr idüp “Bre ben nerede idüm şimdi ƣandayum.” diyüp ƣulağına (3) şu ƣağıldısı geldi. Şöyle bir ƣalƣardum idi zāhir beni Çoban (4) Peçe ƣışşa itdüğü gibi şandüğe ƣoyup deryāya atdılar. Nice olur (5) ben bunda açlıƣdan helāk olurum diyüp eleme düşdi. İşte gitdüƣçe (6) açlıƣ cānına kār idüp köpük ƣuşmağa başladı.

Kāh bayılıp ve kâh (7) ‘aklı gelüp dördüncü gün bir gemi rāst gelüp şandığı görüp “Hay (8) bir gemi ğarķ olmış, belki içinde māl ve cevāhir ola.” diyüp şandığı yukarı (9) gemi içine alup bāzīrgānlar ve ğayriler şandığıñ eṭrāfına üşüp (10) Kimi; Altun olmaķ gerek, kimi; cevāhir ve kimi; esbābdur, kumaşdır diyüp (11) berīde şandığın içinde maḥbūs ‘ifrīt olmasun. Tılsım idüp deryāya (12) atmışlardur diyüp ‘Ömer Ma‘dī bunların sözlerin işidüp bildi ki (13) selāmete geldi. Açmaz koyup “Şimden girü ḥalāş oluram. Ammā beni dīv şanup (14) hücüm iderlerse ķarnum da açdur. Hep bu benüm çekdüğüm nefsum belāsıdır.” (15) dir idi. Ol maḥalde ḥācenūñ biri eyitdi: “Gelin tevekkeli buni baña şatun (16) baḥtuma her ne çıkarsa benüm olsun.” didi. Ol pırları “Ḥayır açalum. Her ne (17) varsa berāberce pāy iderüz.” didi. ‘Ömer Ma‘dī içerden gülüp “Şāfi (18) cevāhirüm, heman ulaşagörün, cümleñüze bir meger ḥādışemi alasuñuz.” (19) didi. Hele açup ‘Ömer Ma‘dī otuz altı arış ķaddiyle taşra atılıp [29a/1] ṭura vardı. Bunlar şaşup “Ḥāy gerçek dīv var imiş” diyüp ḥavfindan (2) kimi yüzi üzerine düşüp ve kimi anbara kaçup kimi öteberi (3) dağıldılar. ‘Ömer Ma‘dī gülüp “Ey kişiler. ben dīv degülem. Ādem oğlanıyam. Bendümi (4) alın. Ben de sizler gibi bir ulu ḥāce idüm. Ḥarāmiler malum alup beni (5) bu ḥāle ķodılar.” didi. Bunlar diķķat idüp gördiler gerçek adamdır. (6) Yanına gelüp bendin alup “Böyle dizman ḥāce görmedük.” diyüp (7) eyitdiler “Ne diyārlusun ve malın ne idi. Ḥarāmiler nice ṭıtdı. Eyü seni (8) öldürmemişler.” diyüp söze ṭıtdılar. ‘Ömer Ma‘dī “Behey adamlar, söz vaķti degül. (9) Dört gündür ta‘ām yimedüm. Hele ķarnum ṭoyurun. Andan şoḥbet idelüm.” (10) didi. Bunlar eyitdi: “Deryāya çokdan çıkđık. Tāze itmek yokdur.” (11) didiler. ‘Ömer Ma‘dī “Yirüm heman taşdan yumuşaķ olsun, getirin.” (12) didi. “Ķangısından getürelüm.” didiler. ‘Ömer Ma‘dī “Bre hep getirin, hiç (13) aç adama su‘āl olur mı?” didi. Her biri varup ne buldılar ise, (14) getirüp öñine yığdılar. ‘Ömer Ma‘dī ol ķuru etmegi öyle yedi ki; (15) Olamaz artuķ istemezsin ya didiler. ‘Ömer Ma‘dī eyitdi: “Ya bunda ne (16) var. Bu ķadarcıķ ekmek ile adam ṭoyar mı? Şol benüm ķarnımı görmez (17) misüñüz?” Ķarnı ise boş yelpāze gibi şallanurdu. “Bre ol (18) naşıl ṭolar. Zaḥīre bizlere lāzımdur.” didiler. Ḥāceler birbirine baķup (19) “Bu naşıl adamdur Buñun yedüğini bir kimesne ancaķ bir yılda yiyemez. Bu ne [29b/1] ḥāldür?” diyüp içlerinden bir ‘āķil kimse var idi. Gelüp ‘Ömer Ma‘dī’nün ḥālini (2) gördi. Daḥı ṭurmayup ol ķalan ekmegi, sekkeri ḥelvā gibi lōb (3) lōb yudar. Eyitdi:

“Ey hâceler, bilür mi siz, bu kimdür? didi. (4) “Yok sen bilürseñ söyle.” didiler. Ol herîf eyitdi: “Atalarumuzdan (5) işidürdük. Adam şekline ba‘zan kıtlık girer, deryâdan deryâya, (6) evden eve, şehirden şehire, gemiden gemiye gezüp zahîrelerin tükedürmiş. (7) Ol kıtlık işte budur.” didi. Bunlar havfa düşüp ya nice olur (8) diyüp tenhâya çekilüp müşâvereye başladılar. Gene ol herîf (9) eyitdi: “Heman zerâfet budur ki bunu dârûlayup gene şanduğa koyup (10) deryâya atup hâlâş oluruz.” didi. Bu tedbiri begenüp vâfir (11) ta‘âm dârûlayup ‘Ömer Ma‘dî’nün öñine yıgdılar. ‘Ömer Ma‘dî ise (12) sonuñ fikr itmeyüp heman virün diyüp anı da süpürdi, dañi (13) getürin dirken, yığılup ‘aklı gitdi. Bunlar gülüşüp “Hay nâ bekâr, (14) bu naşıl adamdır?” diyüp karnına bakup ta‘accüp idüp ol şanduğa (15) koyup deryâya atup geçüp gitdiler. “Eyü kırtulduğ varduğumuz diyârı (16) bile kırudur idi. Bize halk bed-du‘â iderlerdi.” diyüp sevindiler. (17) Ammâ rûzgâr ol şandığı sürüp götürürken ‘Ömer Ma‘dî’nün gene (18) ‘aklı gelüp düşünüp “Be cânım, gene boğazumuñ derdine uğradım. (19) Ne var idi, herîflerin bütün kımanyalarını yemek gene baña benden [30a/1] oldu.” diyüp şabr idüp gördi. Bendi yok, hazz eyledi. Nihâyet (2) bir cezîreye götürüp Hâliyâ Kıbrıs didükleri cezîreye gelüp bir kenâra (3) düşüp bir taşâ çarpup yaralandı. ‘Ömer Ma‘dî’nün cân başına (4) şıçrayup heman tavranup taşra çıkup şuyun akıdarak, (5) bir cânibe çekilüp gitdi. Kendüye bu şabırsızlık ile benüm hâlüm (6) nice olur. Göre şol çekdüğüm sıkleti kıandan bu kızmete çıkıdım (7) idi. Şâhibkıran da beni adam şanup kemâl üzere yüyüp içsün (8) diyü beni bu kızmete gönderdi. Kendü hâlâ baña minnettârdur. Kıbâhatüm (9) tıyarsa vay hâle. Böyle olduğı eyü oldı. Bârî bir zamân (10) seyâhat idüp baş harfiye çekeyüm. Yoğ olmaz her kıanda (11) varsam boğazum ile başum belâya uğrar. Göre bir Fîrüz Şâh (12) bu kıadar ri‘âyet iderken, nefsum hevâsına uyduğum için beni red (13) eyledi. Şimdi bâzırgânlar boğazum ucundan böyle itdiler dir (14) idi. Ve giderek bir şehir göründi. Meger ol cezîre şâhına Esed bin (15) Çeşm dirlerdi. Frenk idi. Ol günlerde ölüp evlâdı yok idi. (16) ‘Acaba kimi yirine şâh idelüm diyüp müşâvere eylediler. ‘Akıllılar bir yire (17) gelüp âñir sözi bunuñ üzerine kıodılar ki yarın kıal‘e kıapusını (18) açdıkıda her kime râst gelürsek misâfir ve mücâvir evvel uğurumuza (19) geleni kendümüze şâh idelüm diyüp çünkü ol gün kıapuyı açup şahrâya [30b/1] nazar idüp gördiler deryâ kıarından bir dîzmân herîf gelür. Yakın geldükde (2) hemen kendü şâhları olan Esed-i Yek-çeşm

kendüdür, ‘aynı (3) aña beñzerdi eyü sîr yoḥsa Esed yine mi dirildi dirken gördiler. (4) Bunuñ gözleri iki, ol degüldür. Ammā ne ‘aceb beñzer dirlerdi. Hadd-i zātında (5) Esed, ‘Ömer Ma‘dī gibi dīv cüsselü, şāhib-şikem ḥerîf idi. Ammā (6) bir gözi kör idi. Hele ‘Ömer Ma‘dī’yi qarşulayup “Ne diyār adamısın (7) ve kıandan gelürsin?” didiler. ‘Ömer Ma‘dī eyitdi: “Şehr-i Endülüs’ten gelürem. (8) Ol diyārlar şimdi müslimān oldu. Ḥamza cümle Frenk diyārını feth (9) eyledi. Anda bir ulu ḥāce idüm. Deryāda giderken gemümüz ğarķ oldu. (10) Ben bir taḥta üzerinde kıutulup kenāra kııkdum. Sā’irleri ğarķ (11) oldılar.” didi. Vezîrler eyitdi: “Bizüm şāhumuz var idi. Hemen saña (12) beñzer idi. Nihāyet anuñ bir gözi kör idi, öldi. Gel seni (13) şehrumuze şāh idelüm. Ammā gene Frenk olup şabķa giymege (14) iḥtiyār eyle.” didiler. ‘Ömer Ma‘dī “Yoğ a ben müslimānum. Nice şabķayı (15) iḥtiyār ideyüm. Olmaz hemen gene şöyle; ben müslimān, siz (16) Frenk, şāhuñuz olayum, kıabül idin.” didi. Kıā’il olmadılar. (17) “Eger iḥtiyār itmezseñ var sağlığıla, bir ğayri şāh buluruz.” (18) didiler. ‘Ömer Ma‘dī’nüñ kıarnı ziyāde aç idi. Neylesün, şabra mecāli (19) yoķ. Fikr idüp bir ay müḥlet, şāhlık ḥātırı için, birķaç [31a/1] gün giyeyüm ğoreyüm. Ne ḥāl zuḥūr ider diyüp rızā virdi. Öñine (2) düşüp sarāya ğötürüp a’lā Frenk libāsları giydürüp (3) ğöñlinden hele İslāma zarar gelmez diyüp ammā Şāhibkırān (4) duymasun. Beni kıatl ider diyüp andan eline bir ayna virdiler. (5) Bir mehîb olmış ki olamaz. Başıñ şalup ne ‘aceb iş eyledüm (6) Şonı ḥayr ola diyüp ta‘ām istedi. Getürdiler, öyle kıoyıldı kim (7) ğörenler ḥayrān oldılar. Esed böyle çok yimezdi diyüp hele (8) murād üzere yiyüp içüp aḥşam olduķda vüzerāsı meşveret (9) idüp “Bu ḥerîf şāhumuza pek beñzer. Bārī bir ḥāl ile (10) şunuñ bir ğözün kııķarsaķ. Artuķ hiç fark olmaz idi. (11) Zırā bir cezīre şāhı dağı var idi. Bunlara düşman idi. Ammā (12) Esed’den ḥavf iderdi. Şimdi öldüğün işidüp belki (13) ḥareket ide.” didiler. İmdi varup kendüye ‘arz idelüm. Ümıddür ki (14) anı da kıabül ide diyüp ittifaķ ile ‘Ömer Ma‘dī’nüñ ḥuzūrına (15) ğelüp du‘ā idüp “Ey Şehriyār, bizüm evvel şāhumuz olan Esed’ün (16) bir düşmanı vardur ammā Esed’den kıorķar idi. Şimdi ol olup (17) sen şāh olduğunı duyduķda, bizüm üzerümüze ğelüp cenk itmesi (18) muķadderdür. Sen ise bizüm şāhumuza beñzersin. Hemen bir ta‘ām (19) yidüğün, bir de ğozin beñzemez. Çünkü Frenk esbābını iḥtiyār [31b/1] eyledin. Gel bunu da iḥtiyār eyle ki bir ğözün kııķaralum ve adını Esed (2) kıoyalum. Hiç ol öldüğün bir kimesne duymasun. Biz de, siz de (3)

rāhat şafāda olalum.” didiler. ‘Ömer Ma’dī eyitdi: “İşte bu teklīfin (4) hazzı çıkmadı. Hiç adam göz göre kendü gözün nice çıkarur. İki (5) göz dağı eyüdür. Düşmandan korķarsañuz ben cevāb virürem.” (6) didi. Anlar eyitdiler: “Yok ara yirde çok adam telef olur. Belki (7) cevāb da virmiyessin. Elbetde bir gözün gülerken ve biri ağlarken (8) bir gözünü çıkaruruz “didiler. ‘Ömer Ma’dī eyitdi: “Bağ a adamlar, ben (9) bu belālara boğazum ucundan uğradum. Ol zamanlar pek aç idüm. (10) Gördüm helāk oluyorum. Bu hāli ihtiyār eyledüm. İmdi şāhlıktan (11) geçdüm. Gözümde geçemem.” didi. Bunlar çok ikdām eylediler. Gördiler (12) olmaz. Aħir bir ‘ākıl vezīr eyitdi: “Çünkü gözün çıkarmazsın (13) bārī bir kara bez bağla. Görenler kör şansun.” didi. ‘Ömer Ma’dī; (14) “Buña kā’ilüm.” diyüp gözün bağladı. Artuk bilenlere tenbīh idüp (15) ‘Ömer Ma’dī’yi tahta geçirüp huşumete başladı. Ne çäre görelüm (16) ertesi nice olur hele bugün kınumuz tok diyüp işte (17) ‘Ömer Ma’dī bu hālde. Ammā rāvī eydür: Bu tarafından Fīrüz Şāh-ı (18) ‘Adenī, Hāmza tarafına cāsuslar gönderdi. Bir haberle bir gün gelüp (19) cāsuslar “Ey Şāh, Hāmza yavuzlanup ‘asker ile geliyor. Elbetde [32a/1] ben aña ‘Ömer Ma’dī’nün ya ölüsün ya dirisin buldururam.” didi, (2) diyince Fīrüz’ün cān başına şıçrayup tiz ‘asker cem’ine meşğül (3) oldu. Meger ‘Ömer Ma’dī’nün şāh olduğu Esed-i Yek-çeşm ile de dostlığı (4) var idi. Ve Esed’ün haşmına dağı Kārū-ı Frenk dirlerdi. Anuñla da (5) āşinā idi. Tiz ikisine dağı nāmeler yazup başuma şöyle bir (6) hāl geldi. Baña imdāda gelesiz diyü gemiler ile bunlara elçi gönderdi. (7) Elçiler bir gün Cezīre-i ‘Aķībe’ye gelüp Esed-i Yek-çeşm diyü (8) ‘Ömer Ma’dī’nün dīvānına dāhil olup nāmesin virdiler. ‘Ömer Ma’dī (9) okutdı “Ben kim Fīrüz Şāh-ı ‘Adenī’yem. Sen ki Cezīre-i ‘Aķībe’nin şāhı (10) Esed-i Yek-çeşm’sin. Ey Şehriyār, başuma şöyle bir hāl geldi. (11) Hāmza ‘asker çeküp üzerüme gelür. Elbetde ser’askerüm bol diyü (12) cenk lāzım geldi. Zāhir senüñle bir nice zamāndır ‘ahd ü amānumuz var- (13) dur ki böyle maħalde birbirümüze imdād iderüz. Kerem idüp cümle ‘askerüñle (14) gelesin. Neyleyim ol ‘Ömer Ma’dī didükleri şikem-hāre şıtmalar hışmına (15) uğrasın. Zahīre için gelüp şöyle fesād eyledi. Ben de şanduk (16) ile deryāya şaldum. Başum belāya uğradı. Şimdi Hāmza’ya cevāb (17) virmek müşkil oldu. İmdi ümīddür ki tiz gelesin dimiş. ‘Ömer (18) Ma’dī fikr idüp bildi ki kabāhatin bir cānibi kendüde. Fīrüz’ı da (19) belāya uğratdı. Aħir göñlinden eyitdi: “Nice kimesneler zuhūr idüp [32b/1] Hāmza ile cenk idüp ne mertebeye vāşıl oldu.

Ben de bu yüzden zühür (2) ideyüm. Ta kim suçum başıla.” diyüp elçiye ri’āyet idüp “Nola, varın. (3) Ben de arduñuzdan ‘askerümle gelürem.” diyüp gönderdi. Ve buyurdı, (4) ‘asker cem’ olmağa başladı. Vezīrleri eyitdi: “Ey Şehriyār şimdi (5) biz giderüz. Ammā Qārūn’ı nice idersin, biz gidincek korqaruz (6) ol gelür, diyārumuzı urup ala.” didiler. ‘Ömer Ma’dī “Evvel anuñ üzerine (7) varalum.” diyüp yirine bir vezīrūñ qā’i-maḳām idüp otuz biñ (8) ‘asker ile Qārūn-ı Frenk olduğı cezīreye erişdi. Qārūn’a, (9) Esed-i Yek-çeşm geldi didiler. Meger aña da Fīrūz’dan nāme gelüp (10) gitme tedārikinde idi. Bu kez elemnāk olup ‘Ömer Ma’dī gelüp konup (11) Qārūn’a nāme gönderüp “Gelüp ḳullıgum ḳabūl idesin. Yok (12) dirsen meydāna gel. Ḳangumuz gālīb gelürse, ol aña tābi’ olup (13) aradan huşūmet gide.” didi. Qārūn-ı Frenk “Nola, ben de qā’ilüm ve ben (14) bahāne arardum gelsün beri.” diyüp bunlar ikisi meydāna girüp (15) cenk eylediler. Nihāyet ‘Ömer Ma’dī, Qārūn’ı başup ḳūl eyledi. (16) Ol da otuz biñ ‘asker cem’ idüp bunlar altmış biñ (17) ‘asker ile gemilere binüp girdiler. Berīden bir gün Şāhibḳırān (18) daḫı meydāna gelüp ḳondı. Ve bir nāme yazup “Elbetde ‘Ömer Ma’dī (19) nice oldı dođrı söylesün ve gelüp öñümde müslimān [33a/1] olsun. Yoḫsa diyārın aḫire virüp kendüni ḳatl iderüm.” didi. (2) ‘Ömer gelüp nāmeyi virdi. Oḳuyup eyitdi: “Behey ‘ayyār cevāb virdüm ya. (3) Eger anuñ derūnında bir yaramazlık var ise başına geldi. Benüm ne suçum (4) vardır.” didi. ‘Ömer eyitdi: “Sen bilürsin. İmdi bu söz ile ḳurtulmazsan (5) tedārik gör.” diyüp Şāhibḳırān’a gelüp ḫaber virdi. Emīr-i ‘Arab yavuzlanup (6) cenk nidāsın eyitdüirdi: “Ya ben anı buluram. Yaḫūd kellesin keserüm.” (7) diyüp yemīn eyledi. Cāsūslar gelüp Fīrūz’a ḫaber virdükde “Ya nice (8) olur ḫāl, ben otuz biñ ‘asker ile Ḥamza’ya nice ḳarşu ṫururam.” (9) diyüp ḳasāvetde iken, ḳapuda bir ḡalebe oldı. Nedür diyince, iḳerü birḳaç (10) adam girüp “Şāhum müjde Esed-i Yek-çeşm ile Qārūn-ı Frenk altmış (11) biñ ‘asker ile geldiler.” diyüp Fīrūz şād olup anların yardımıyla (12) bir ḳoz ḳırarum şanup ḳarşuladup ḳondurdi. Ve ṫabl-ı şādmānī (13) ḳaldurup Ḥamza işidüp “Nedür aşlı?” diyince, ‘ayyārlar gelüp; (14) “İki cezīre şāhları Fīrūz’a yardıma gelmiş. Birinde Esed-i (15) Yek-çeşm, birinde Qārūn dirler imiş. Altmış biñ ‘asker ile (16) geldi.” didiler. Felīhā ile Mālāberd bildügümüzdür. Ammā hele Esed-i (17) Yek-çeşm kim Bahādur degüldür.” didi. Ḥamza, ‘Ömer’e “Var ‘Ayyār, gör naşıl (18) ḫerīflerdür?” ‘Ömer “Nola” diyüp gelüp gördi. Esed-i Yek- (19) çeşm didükleri bey, ‘aynı ‘Ömer Ma’dī

kendüdür. Nihāyet bir gözi [33b/1] bağlu. Ta‘accüb idüp diğkat eyledi ve birine su‘āl idüp “Bu Esed (2) çoğdan mı, ol cezīrede řāhdur?” didi. “Ol kimesne otuz yıldan (3) ziyādedür” didi. ‘Ömer gene şübheye varup bir takrīb yanına yanaşup (4) gördi, řāhīh ‘Ömer Ma‘dī’dür. Gülererek řāhibkırān’a geldi. Emīr-i ‘Arab; (5) “Nedür aşlı ‘Ayyār ne gülersin hiç üzerümüze düşman geldükde (6) gülinür mi? Sebeb nedür?” didükde, ‘Ömer eyitdi: “Server, elem çekme. Düşman (7) degüldür. Gene dostdur.” didi. Emīr-i ‘Arab “Bre kimdür bize dost olan (8) bizümle cenge gelür mi?” didi. ‘Ömer eyitdi: “‘Ömer Ma‘dī’ muhibbünüzdür ammā (9) bir ‘aceb çehreye girmiş ki temāşa olup gülinecekdür, hattā bir (10) gözin bağlayup yek-çeřm olmuş.” didi. Ğamza eyitdi: “Bre ‘ayyār (11) gider, bu şoşbeti hiç ‘Ömer Ma‘dī’ varup başına řabķa (12) giyüp Frenk şüretine girer mi? Ne źarüret iķtizā eyledi (13) ve anuñ bize ne intiķāmı ola kim bu yüzden cenk murād eyleye? İşte (14) biz ise anuñ-çün bunda geldük. Bilmez mi işitmedi mi?” didükde (15) ‘Ömer eyitdi: “Tařķıķ odur. Bilmez misin anuñ ‘aķlı kendüye yār (16) olmayup ğaťasın ve řevābın fark itmeyüp varup ihtiyār itmiş. (17) Allāh bilür, muķaddim bunda ne ķabāğat eyledi. Fīrüz řāh’uñ Ķayřar-ı Çoban (18) Peçe’ye itdüği gibi bunu da deryāya şalup ol cezīreye düşüp (19) bu şüret ile gelse olur.” didi. Felīhā ve Mālāberd eyitdiler: “‘Ayyār böyle [34a/1] söyleme, ğaťā idersin. Esed-i Yek-çeřm tařķıķ-i ‘Ömer Ma‘dī’nüñ ‘aynıdur. ‘Ömer (2) Ma‘dī’nüñ günāhına girme, źirā biz Esed’i eyü bilürüz. Otuz seneden (3) Cezīre-i ‘Aķıťb’e ğükm ider.” didiler. ‘Ömer “Gerçeksiñüz, ammā ‘Ömer Ma‘dī ol (4) diyāra düşüp Esed’i öldürüp anuñ şüretine girmişdür. (5) Ğülāřa arada bir kışşa vardur. Bu yoldan zuhūr eyledi.” didi. Emīr-i (6) Cihān “Ya bir gözin neylersin?” didi. ‘Ömer “Bilmem, bir gözi bağlıdur.” didi. (7) Server “Ya neden bildin ‘Ömer Ma‘dī olduđuñ, tebdīl-i şüret itmek (8) iķün bir gözini çıkārur mı?” didi. ‘Ömer eyitdi: “‘İñād itmem, gelin hele (9) ben anuñ göz ğuşuşını meydāna çıkārayum.” didi. Emīr-i ‘Arab “Eger (10) bu ‘Ömer Ma‘dī olacaķ olursa, ben de aña bir iř idem ki dünyāda (11) olmaya.” didi. ‘Ömer yirinden şurup “Hele ben varup anı şınayayum. (12) Ziyāfetde veyā kendü bārgāhında göreyim. Gözi bir midür, iki midür?” (13) diyüp gitdi. Ammā berīden çün ‘Ömer Ma‘dī, Ķārūn-ı Frenk altmış (14) biñ ‘askeriyle gelüp ķondı. Peřeřler ğāzırlayup ķalkup (15) Fīrüz řāh dīvānına geldiler. Bu da ķarřulayup getürüp oturdılar. (16) Ziyāfete başladılar. ‘Ömer Ma‘dī hiç ‘Ömer’üñ gelüp tefťiř çıkāracađuñ (17) ğaťırına

getürmedi. Öñinde olan ta‘ām ve şarāba, hāpısdan hālāş (18) olmış gibi koyıldı. ‘Ömer seyr idüp eyü açgözlü, şikem-hāre zevi (19) tamām karnuñ toyurdu ve mest olup döndi “Ey Şehriyār, bu Hāmza [34b/1] sizden ne ister?” didi. Fırüz eyitdi: “‘Ömer Ma‘dī dirler bir şikem-hāre (2) ser ‘askeri var idi. Zaħıre için bunda göndermiş, ben de ri‘āyet (3) idüp sonra nāmerdlik eyleyüp serhoş kızum çekdi. Ben de (4) şanduğa koyup deryāya atdum.” diyüp cümle naql eyledi. ‘Ömer gönünden; (5) “Müstehāk olmuş, nābekār şikem-hāreye.” didi. ‘Ömer Ma‘dī gördi. (6) Kendüden şikāyet büyük. “Şāhum hemen nāme yazılsun hākkından (7) gelürem.” diyüp murādı üzere bir nāme yazdurdı. Andan elçi ta‘yin (8) idüp gönderdi. ‘Ömer muqaddim gelüp gene tebessüm iderek “Ben size (9) dimedüm mi bu ‘Ömer Ma‘dī’dür. Meger Fırüz’uñ kızın çekmiş, ol da (10) dārūlayup öldürmek isterkene sizden elem çeküp şanduğa (11) koyup deryāya atar. Şimdi kendünüñ yüzine düşnām iderek (12) naql eyledi. Ahır ‘Ömer Ma‘dī, nāme yazılsun, anların hākkından (13) gelürem diyüp lafları urdı. İşte elçisi gelür.” didi. Hāmza (14) başın şalup “Gör a şol nābekārı. ‘Ömer’in de bir hizmete (15) gönderdüm ne kadar kabāhat eyledi. Nola nābekār ben de saña neylerüm?” (16) didi. Ol maħalde elçi gelüp içerü getürdiler. Du‘ā idüp (17) nāmesin virdi. Emīr-i ‘Arab alup okudu “Ben kim Esed-i Yek-çeşm, (18) sen ki Hāmza’sın. Nāmem vuşulinde ma‘lüm ola kim Neheng-i Deryā- (19) nişin qarındaşı oğlıyam. Bunda ‘ammüm kanuñ almağa geldüm.” [35a/1] dimiş. Hāmza eyitdi: “Ben anlardan ‘Ömer Ma‘dī’yi isterüm. İmdi Esed-i (2) Yek-çeşm meydāna gelsün. Kādir olursa benden kanuñ alsun.” didi. (3) Elçiye ri‘āyet idüp gönderdi. Elçi gelüp ‘Ömer Ma‘dī’ye haber (4) virüp ‘Ömer Ma‘dī cenk nidāsı eyitdürdi. Ol gün, ol gice (5) tedāriklerin görüp irtesi iki taraftan alaylar ve şaflar bağlayup (6) ‘Ömer Ma‘dī siyāh kaṭife şabka üzerine, dört kat altun (7) zincir şarup bir gergedana binüp Frenk begleri öñine düşüp (8) meydāna getürdiler. ‘Ömer Ma‘dī cevalān idüp Rüstem ve Lendühā-i taḥkīk; (9) “Bu ‘Ömer Ma‘dī kendüsidür.” didiler. Andan begler meydāna girmek istediler. (10) Şāhibkırān “Hele haber idin. Görelüm kimi da‘vet ider. Eger şöyle (11) er isterse istesin, girsün.” didi. Ol maħalde ‘Ömer Ma‘dī (12) na‘ra urup “Yā Hāmza çünkü kātılüm olan, Rüstem’i bağlayup (13) göndermedin. Sen gel meydānuma anuñ intikāmuñ senden alayum.” (14) didi. Rüstem “Devletüm ata, baña izin vir. Varup göreyüm şol (15) şikem-hārenüñ, bize kaşdı nedür.” didi. Emīr-i ‘Ālem eyitdi: “Yoğ (16) oğlum ol kaşdeñ seni

bahâne ider. Korkaram elinden bir kaẓā çıkar. (17) Zīrā dīvāne-meşrebdür. Sözin bilmez, ben aña tīmār-ḥānecilik (18) iderem.” diyüp ‘azm-i meydān eyledi. ‘Ömer eyitdi: “Du‘ā eyle.” (19) didi. Ḥamza muḳābil olup ‘Ömer Ma‘dī kılıcuñ ‘üryān eyledi. [35b/1] Server, ‘Ömer’e bakup “‘Ayyār, ne pek beñzer. Ammā göre nābekāra tīziyye tīğa el (2) uruşuna.” didi. ‘Ömer bu da ‘Ömer Ma‘dī olduğına bir şāhiddür. Zīrā ‘aklı (3) başında olan tīziyye kılıca el urmaz didi. Server buña selām (4) virdi. ‘Ömer Ma‘dī, ‘aleyk alup Ḥamza diḳḳat idüp baḳdı. ‘Ömer Ma‘dī (5) eyitdi: “Ne çok baḳdın, satun mı alursın?” didi. Server eyitdi: “Seni bir (6) ‘azīm behlivāna beñzetedüm.” didi. ‘Ömer Ma‘dī “Ey nābekār, zāhir, dünyāda (7) baña beñzer bir behlivān daḳı var mı imiş?” didi. Emīr-i ‘Arab “Çünki bilürsin (8) niçün böyle eyledin? Senüñ şānına düşer mi bizüm bile ‘ırzumuza (9) noḳşān getürdin. Şimdi el ‘ālem; Şāḫibḳırān’uñ ser‘askeri (10) varup Frenk olmuş derler. ‘Ār iderüm.” didi. ‘Ömer Ma‘dī “Ne söyler (11) bu ‘Arab elümde kılıcı görüp ḫavfından ne diyecegin bilmezsin. (12) Bu sözler ile ben saña raḫm idem dırsen.” didi. Server eyitdi: (13) “Eger ‘Ömer Ma‘dī degül iseñ elümdeñ kurtulursın. Lākin ‘Ömer Ma‘dī (14) iseñ bir daḳı saña bārgāhda yir yoḳdur. Ḥamle eyle görelüm.” didi. (15) ‘Ömer Ma‘dī gönünden “Ola kim şol ‘Arab’la bir kaç gün cenk idüp (16) tekmīl-i ‘arz idem.” diyüp kılıcı ḡilāfına koyup el nīzeye urup (17) ḫavāle eyledi. Sever meth idüp gördi. Bunda ḫayli ḳuvvet var. (18) Bu ‘Ömer Ma‘dī degüldür didi. Zīrā ḡayretle eyü cenk eyledi. El-ḫāşıl (19) aḫşāma ḳadar cenk eylediler. Server taḫsīn idüp şabāḫ gene [36a/1] bulışalum didi. ‘Ömer Ma‘dī “Yüri, bugün eyü elümdeñ kurtuldın. Şabāḫ (2) kurtulmazsın.” didi. Server “Belki ‘aksi ola.” diyüp ḳondılar. (3) Emīr-i ‘Arab bārgāha geldükde ‘Ömer eyitdi: “‘Arab, nice şol ‘Ömer Ma‘dī (4) degül midür?” didi. Ḥamza eyitdi: “‘Ayyār seni de ‘ayıblamam. Her ḫāli ‘Ömer Ma‘dī’ye (5) benzer, ammā bir gözi kördür. Ve hem ḳuvvetde ziyādedür.” didi. ‘Ömer eyitdi: (6) “Eger bu ‘Ömer Ma‘dī degülse dünyāda ben bir şey bilmem.” didi. Ḥamza “Nāfile (7) ‘inād idersin. Ben ‘Ömer Ma‘dī’yi bilmez miyem?” didi. ‘Ömer “Odur.” Ḥamza “Degüldür.” (8) diyüp vāfir mücādele oldı. ‘Ömer “Hey server, benüm iz‘ānum yoḳ mı, ḳuvveti (9) ziyāde deli ḡayretindedür.” didi. Emīr “Güzeli ḡayret olsun. Ya bir (10) gözine ne dırsın?” didi. ‘Ömer “Neylesem gerek ammā çünki şüpheñüz (11) gözindedür. Bu göz kangı gözi baḡlu idi?” didi. Ḥamza “Bilürem şol (12) gözi baḡlu idi.” didi. ‘Ömer “Yarın sağ gözün baḡladursam

ne (13) buyurursun.” didi. Һamza “Ol zamān inanuram.” didi. ‘Ömer “Nola, bu Һavli (14) unutma.” diyüp hemen Һalkıp dīvān-ı Fīrūz’a varup gözetmege (15) başladı. Fīrūz eyitdi: “Ey behlivān-ı ‘AҺabeyn, Һamza’yı nice gördin?” didi. (16) ‘Ömer Ma’dī eyitdi: “AҺşām idi yoҺsa bugün ele getürürüm ne vücudı (17) vardur.” didi. Aferīn eylediler. ‘Ömer gönlinden “Olsun nābekār-ı şikem-Һāre. (18) Ben saňa bir denk vireyüm ki yarın iki ‘asker arasında rüsvāy (19) olasın. Bu da senüñ ‘aqlın olmaduğındandır. Eger baňa minnet idersen [36b/1] anlardan ziyāde mey oldı. Һōş imdi gör Һālini.” diyüp çünki dīvān (2) dağıldı. ‘Ömer Ma’dī bārgāhına giderken, ‘Ömer Һādım şüretinde öñince (3) balmumu getürüp düşer gibi olup mumı başup söndürdi. (4) ‘Ömer Ma’dī “Kör ol bre bedbaht.” didi. ‘Ömer “Kör sensin.” diyüp (5) ol açık gözine bir avuç kül ile kireç saçdı. ‘Ömer Ma’dī; (6) “OҺ, gözüm gitdi. Bre tutuñ şu Һādimi” diyüp Һanda bulursın. (7) ‘Ömer Ma’dī bārgāhına gelüp gözin yuya yuya çıkarayazdı. Şişüp (8) baҺmadan Һaldı. Bildi kim ‘Ömer’dür. Ammā şandı ki başında olan cevāhir (9) ile müzeyyen şabҺaya ҺamaҺ idüp Һapmağa. Hele Һapamadı diyüp (10) murādı nedür bilemedi. İrtesi cenge girmeyeyim, didi. Vezīrleri (11) Һayret virüp “Olmaz, yarın Һamza’ya kim cevāb virür. Ol bir (12) gözüñ şağa bu gözini bağla. Bir şey lāzım gelmez. Ol birin aç.” (13) didiler. ‘Ömer Ma’dī eyitdi: “Hay ҺorҺaram, ya ‘Ömer, ya Һamza bilüp nefsumüz (14) Һıķara.” didi. Bre kim taҺayyüd ider sağ olmış, şol olmış diyüp (15) gönlini eylediler. ‘Ömer Ma’dī ise Һālī ma’lüm ‘aqlı yoқ. Bunların (16) söziyle sağ gözin bağladı. İrtesi meydāna girüp Һamza’yı da’vet (17) eyledi. Server-i cihān, ‘Ömer öñince meydāna girüp gördi ‘Ömer Ma’dī (18) sağ gözin bağlayup şolını açmış. Server-i cihān Һayrān olup (19) selāmdan şoñra “Ey behlivān nedür aşlı gözlerin nöbetle mi bağlarsın? [37a/1] Biz seni a’lā bilürüz. Bir gün birin, bir gün birini mi Һullanursın? Ammā (2) giderek hiç görmez olursın. Bu eyü kār degüldür.” didi. ‘Ömer Ma’dī (3) eyitdi: “Yā Һamza, ben evvelde bu sözlere bilmem. Bu naşıl sözdür. Adamuñ (4) gözi gāh görür gāh görmez mi? Ben böyle elli yıldur yek-çesmüm.” didi. (5) Server eyitdi: “Ben de ol Һayretdeyüm ki dün şol gözin bağlardın (6) bugün sağ gözin bağlamışsın.” didi. ‘Ömer Ma’dī “Һayır yañlış. Evvel de (7) sağ gözüm ‘illetlüdür. İstersen gör diyüp bezi Һaldurdi. (8) Һamza gördi ‘ažīm şiş. Eyitdi: “Ya ‘Ömer Ma’dī, senüñ māhiyetüñ (9) ma’lüm oldı. Ol gözüñ, ‘Ömer’üñ şerrine uğramış ammā bir Һabāhtdür (10) eyledin. Şuçun bilüp in atından Һāk-i pāyime yüz sürüp tevbe

(11) eyle. Günāhuñ ‘afv olına, zīrā dīvānesin. İmdi sözüm tut yoħsa (12) seni redd idüp bir daħı bārgāha degül vilāyetde bile ҡomam.” didi. (13) “‘Ömer Ma‘dī’ye söylersin Ey Һamza. Ben añlamam. Bu sözler ile elümden (14) ħalāş olmazsın. Meger Rüstem’i bağlayup teslīm idesin. Andan (15) varup gidesin.” didi. ‘Aqlınca bu ҡadar ‘inād anuñ için (16) eyledi kim bir eşer ҡoyup hiç olmazsa birkaç gün cenk idüp (17) erenler beyninde mümtāz ola. Server “‘Hōş imdi ħamle eyle. Senüñ (18) gözine görinecek var ancağ diyüp ‘Ömer Ma‘dī gene ğayret (19) ile üç ħamle eyledi. Emīr-i ‘Arab men‘ idüp ba‘de bir gürz ħavāle [37b/1] idüp ‘Ömer Ma‘dī gürz virince, gürzi elinden fırlayup baş ҡaçurup (2) arķaya alduğda ‘aqlı dāiresinden ıķup rahşı gerdānuñ oça (3) dūşdı. Emīr-i ‘Arab, ‘aşķar başın çevirüp irişüp ‘Ömer Ma‘dī (4) kendüni cem‘ idüp ‘Ömer eyitdi: “Bre nābekār Frenk, ımıldama.” diyüp (5) beter döñdüsüyle, döñe döñe ellerin çevirüp bende çeküp (6) getürüp gitdi. ārūn ol ħāli görüp Emīr’e muķābil olup; (7) “Ey ‘Arab, or- mıyam seni efendüm esīr eyledüñ.” diyüp bir nīze ħavāle (8) eyledi. Server ğazaba gelmişdi. Çeküp nīzeyi elinden alup kendü (9) nīzesiyle iki dalınuñ ortasına bir nīze urup at (10) boynına birağup kemerinden apup yire urdı. ‘Ömer bende çeküp getürdi. (11) Altmış biñ cezire-nişin Frenk ‘askeri yürüyüp Fīrüz-ı (12) ‘Adenī gördi. Bu ҡadar ‘asker kendü için cenk iderler. Bu da (13) ‘askerine oma idüp otuz biñ ‘Aden ‘askeriyle yürüyüp (14) tamāmı toķsan biñ ‘asker, Emīr’üñ üzerine yürüyüp Server-i (15) ‘Ālem daħı tığ-i Daħĥāk’ı çeküp bunları ırmağa başladı. İslām (16) bahādırları da yürüyüp nücüm-ı sā‘atde küffārı bozup Fīrüz (17) al‘eye açup apandı. ‘Asker-i İslām, küffāruñ māluñ zabtı idüp (18) arār eylediler. Şāhibķırān-ı ‘Ālem, serāperdeye gelüp “Getürin şol (19) nābekārları.” didi. ‘Ömer ‘Ayyār bir iki cellād ile ħabışĥāneye varup [38a/1] bunları alup ‘Ömer Ma‘dī’nüñ ħicābından ‘aqlı gidüp aħir ‘Ömer’e baķup; (2) “Ey Serbāz-ı cihan, ben Frenk degülem, kerem eyle, beni şefā‘at eyle.” didi. (3) ‘Ömer “Bre nābekār, nedür ol başındaki?” didi. ‘Ömer Ma‘dī “Ey ‘Ayyār boğazum (4) belāsından oldu. Sen eyü bilürsin benüm ħālümü.” didi. ‘Ömer “Ben bilmem. (5) Şāhibķırān bilür.” didi. ‘Ömer Ma‘dī o mār idi ki bekler şefā‘at (6) ideler, çünkü serāperdeye girüp gördi. Nat‘i siyāset (7) döşenmiş. ‘Aqlı yoķ dibelik deli oldu. Cellādlar el (8) şatura urup ayak üzere toŗgurdılar. Emīr-i ‘Arab ħışm ile buña; (9) “Bre nābekār Frenk, senüñ ne ħaddindür ki gelüp nehenk derya-nişin (10) tamanını da‘vā idüp benüm gibi Şāhibķırān ile

cenk idesin. Şimdi (11) kendüni nice görürsün?” didi. ‘Ömer Ma’dī ağlayup “Ey server, işte (12) benüm hālüm zor bilürsin. Nice günahkār olursın ki hāşā (13) ben Frenk degülem. Ben senüñ kılun ‘Ömer Ma’dī’yem. Başuma bir hāldür (14) geldi. Bilürsin ben de eller gibi ‘aqlum olursa böyle olmazdum. Kõorsam (15) ben de bu yoldan zühür idüp senüñle bir kaç gün cenk idüp (16) tekmīl-i ‘arz idem.” diyü, bu ahvāl-i zarūrī irtikāb idüp gördüm. (17) Zāyi‘ oluyorum, bir ay hātır böyle eyledüm. Yoḥsa beni biñ pāre (18) eyleseler ben dīnümnden dönmem.” diyüp cümle sergüzeştüñ beyān (19) eyledi. Emīr-i Cihān “Ey Şekm-i hāre, turalum bizzarūr olup seni [38b/1] ‘ayıblamayalum. Anuñçün çokluk elemüm yoḥdur. Zīrā kim şāhibkırānlar bile (2) tekmīl-i ‘arz için tebdīl-i şüret olup her şürete girmişlerdür. Ol (3) ‘özrine kār’ilüm. Ammā ben seni adam yirine koyup hizmete gönderdüm. (4) Zulum itmeyesin ve itdürmeyesin diyü tekrār be tekrār işmarlamışken (5) gelüp bir şāhuñ tuz, etmegin yiyüp ve ‘ırzın pāymāl idesin. (6) Evvel bir daḡı sen bu kabāḡati idüp Baḡtek’üñ kızuñ çekdin. (7) Şāh ‘afv idüp bir cehūduñ şafāsı varsa kızın bī-vakt (8) taşra koyuvirmesin.” didi. Ol da “Revā degül idi. Şimdi ḡayri (9) bir kimesne zulm eyleye, sen def’ idecek iken, kendün idesin (10) kim cümle İslām beglerinüñ ‘ırzına noḡşān getüresin. Elbetde (11) seni katl iderem bre cellād.” diyince, yir yir serverler, Rüstem ve Lendühā (12) ve Sa’d-ı Nebīre ve hālīfe-i İslām Kubād-ı şehriyār gelüp Emīrūñ ayaḡına (13) düşdiler. “İtme devletlü Şāhibkırān. Süd qarındaşındur. Merḡamet (14) itmezsen vālidesi ‘Ādiye Bānū’ya merḡamet eylen. Bilürsünüñ ihtiyārı (15) elinde degüldür.” didiler. Server-i ‘Ālem eyitdi: “Neyleyem, sizüñ de ve ‘Ādiye (16) Bānūnuñ da hātırı için ‘afv eyledüm. Yoḥsa bu def’a tıḡden (17) hālāş olmazdı. Ammā böyle herīf benüm bārgāhumda ve ‘askerümde (18) tırmaḡ lāyık degüldür. Sürün, varup gitsin. Gözüñ görmesün. (19) ‘Askerde görürsem katl iderem ve bir kimesne etmek virmesün. [39a/1] Her kim buña bir loḡma ta‘ām virürse katl iderem.” diyüp tenbīh eyledi. (2) ‘Ömer Ma’dī’yi bārgāhdan taşra sürdiler. Dir “Yaḡ ben baña ta‘accüb iş (3) eyledüm.” diyüp ağlayarak bir cānibi tutup gitdi. Ba‘de Server-i ‘Ālem, (4) Kārūn-ı Frenk’e “Sen niçün buña uyup geldin.” didi. Ol eyitdi: (5) “Devletlü Şāhibkırān, ol Esed-i Yek-çeşm ile şınurdāş idük. (6) Ölmiş, bunu yirine şāh iderler. Şoñra Fīrüz Şāh, bizi da‘vet (7) eyledi. ‘Ömer Ma’dī, Esed nāmıyla benüm üzerüme gelüp cenk idüp (8) baña ḡalebe eyledi. Bendeligini kabūl eyledüm. Anuñçün bile geldüm. İşte (9) böyle oldu, emir

Şāhibkırān'ındur." didi. Emīr-i Merdān "Çünkü böyledür, (10) müslimān ol. Andan var hem kendü cezīreni ve hem Esed'ün (11) cezīresini zabt eyle. Saña vireyim." didi. Kārūn gördi. Mālāberd (12) ve Felihā'y-ı Āhenyūş gibi şehzādeler bunlara kıl olmuşlar. Ya (13) Şāhibkırān nola diyüp cān-ı gönülde müslimān oldu. Server (14) emr eyledi bendin alup Frenk begleri kolunda şandalye virüp (15) bunuñ 'askeri de gelüp kıl oldılar. Ba'de Emīr-i 'Arab, Fīrūz'a (16) nāme gönderüp "Müslimān olasin. Yok dirsən, 'Ömer Ma'dī'nün (17) öfkeseñ senden aluram. Kāl'eni yıkup harāb iderem." didi. (18) Fīrūz'ün cān başına şıçrayup ağızına kılıç, boynına dest-i māl (19) taķup geldi. Emīr'ün öñinde müslimān oldu. Ezincānib [39b/1] rāvī eydür: Çün Şāhibkırān Frengistan'dan Hicaz'a 'avdet itdi. Kerb de (2) Ma'rūf Şāh ile Şehr-i Endelūs'e geldi idi. Birkaç gün tırup (3) begler ile alısup huşūşa Rüstem ile mizāc alısdurup 'işretlerinden (4) şafā itmişdi bile gitmedüğüne pīşmān oldu. Şāhibkırān (5) bu kadar gāziler ile anda kāh 'işret ve kāh şikārda ve benüm atam da (6) anda benüm bunda ne işüm var idi, diyüp endīşe kendüsin (7) aldı. Āhir bir gün Ma'rūf Şāh'a eyitdi: "Ben Şāhibkırān'a giderem. (8) Kerem eyle baña icāzet vir." didi. Ma'rūf Şāh gördi. Men'i mümkün (9) degül. Sen bilürsin didi. Kerb, bir kaç bin adam yazup gemilere (10) binüp büyük vālidesine Benī 'Ād'a varup Ka'be-i Şerīf'i ziyāret (11) idüp "Babamı ve Şāhibkırān'ı görüp ve ol diyārları temāşa (12) ideyüm. Bir zamān anlar ile eglenüp gene bunda gelürem." didi. Vālidesi (13) neylesün, men'ine kādır degül. "Var Allāh kolay getüre oğlum. Gene (14) beni unutma." diyüp veda' idüp gitmekte ammā bu tarafdān Şāhib- (15) kırān, 'Aden şehri öñinde otururken, kapuda bir galebe oldu. Nedür diyince (16) serhengler içerü girüp "Sultānum. Şehr-i Endelūs'den birkaç adamlar (17) geldi. Ma'rūf Şāh göndermiş. 'Acele cevābumuz var. Bizi Şāhibkırān'a (18) bulısdurun dirler." diyince "Getürin görelüm." didi. Getürdiler bunlar (19) Şāhibkırān'a du'ālar idüp Ma'rūf Şāh'ün nāmesin şundılar. [40a/1] Emīr-i 'Arab alup oķudı "Devletlü Şāhibkırān, sizler gitdükdēn şoñra (2) Kerb daħı sizleri özleyüp gitdi. Çok geçmedi. Meger Merzūk (3) Şāh mürted olmuş. Küfrin āşikār idüp çok kavmi kendüye (4) uydurmuş. Hāber ümiz yok. Bir gün baña mektüb göndermiş. Biz gene (5) eski dīnüme girdüm. Sen daħı yañılıp küfri ihtiyār idesin (6) yāħūd harāc viresin." demiş. Ben eyitdüm "Bu ne olmaz sözdür. (7) Müslimān olmuşken kāfir olasin. Şāhibkırān'dan korkmaz mısın? (8) İmdi ben ne harāc virirem ve ne küfri

ihtiyâr iderem bildüğinden kalmayasın (9) diyüp cevâb virdüm. Ol da ‘asker çeküp üzerume geldi. Kerb de (10) bunda yok. Baña dermân olursa sizden olur. Luḫ idüp (11) yetişesiz.” demiş. Server bu ḫâli beglere bildürüp tedârik görmede. (12) Râvî eydür; meger Merzûḫ Şâh’uñ mürted olmasına sebep bu idi ki (13) müslimân olduḫda cümle tapduḫları şanemleri kırdılar. Meger mücevher (14) zî-kıymet altun ile murassa‘ bir büti var idi. Bunı kırmaḫa kıyamayup; (15) “Bir yâdigâr nesnedür. Cânı yok ne zarar vardır. Ḥazînedede tursun. (16) Belki zamân ile lâzım ola. Bozavuz.” diyüp ḫazîne içre bir yire ḫodı. (17) Bir zamândan soñra birgün Merzûḫ Şâh birkaç ḫaş kulları ile (18) ḫazîne seyrine girüp temâşâ iderken, ol bütüñ içine İblîs (19) girüp bir şadâ virdi. Eyitdi: “Yâ Merzûḫ, bunca zamândan berü atan [40b/1] ve deden tapa geldiḫi şanemden döndün. Seni çoḫdan helâk (2) iderdüm ammâ bilürem baña secde ideceksin. İmdi baña secde (3) eyle ve bu diyârda ne kadar İslâm’a gelmiş şâhlar var ise benüm (4) dînüme da‘vet eyle. Dînüñe girmeyeni ur kılcı. Ben saña (5) yardım iderem. Cümlesine ḡâlib olursın.” didi. Ol da uluların (6) cem‘ idüp bu aḫvâli bildürdi. Anlar da ol şanemüñ yanına gelüp (7) cümlesi secde eylediler. Andan şeh-i ḫavmin ve a‘yân-i ekâbirin az az (8) sarâya da‘vet idüp ol şanemüñ aḫvâlini bildürüp anlar da (9) kimi kılcı ḫavfindan imâna gelmişdi. Az kimesne muḫâlefet eyledi. Anları (10) şehîd eylediler. Bu yüzden ḫalkı tâbi‘ idüp iki üç yüz biñ (11) ‘asker ile İskender Heykelâni’yi yanına alup eṫrâf eknâfa (12) nâmlar irsâl eyledi. İşte Ma‘rûf Şâh, muḫâlefet itdükde üzerume (13) ‘asker çeküp yürüdi. Nâmede bu aḫvâl oḫunduḫda Mâlâberd (14) bu aḫvâli işidüp ‘aklı gitdi. Eyitdi: “Yâ Emîr, size zaḫmet olmasun. (15) Ben ḫulun bir el ‘asker ile varup başın kesüp getüreyim. (16) Bilürem ol diyârlarda baña cevâb virür bu kadar. Eger başın getürmezsem (17) benüm başum kes.” didi. Server-i ‘Âlem eyitdi: “Dilâver, bu iş senüñ (18) elin ile olmaz. Heb beyle gidevüz. Görelüm ne ḫâl zuhûr ider. (19) Gene bunda bir ḫikmet vardır. Zîrâ biz bu kadar vilâyet fetḫ eyledük. [41a/1] Biri mürted olmadı.” diyüp teziyye yüz dane gemi tedârik idüp bir gün (2) Fîrüz, ‘Aden’e vedâ‘ idüp girdiler. Gemilere girüp mellâḫlar dimür (3) alup revâne oldılar. Ammâ râvî eydür; Kerb bir gün Ḥicâz’a çıḫup (4) Mekke’i Mükerreme’ye gelüp ziyâret idüp görđi, Ḥamza anda yok. ‘Abdul- (5) Muṫṫalib ve eṫrâf-ı Mekke ile görđi. Bunı bilüp ve serfirâz (6) olduḫun işitmişlerdi. Ḥayli ‘izzet eylediler. Şâhibḫırân’a çoḫ (7) hediye getürmişdi. Cümlesin anda ulaḫdırdı.

Emîr'i su'âl eyledükde (8) Pederinüñ 'Aden diyârına zahîre için gidüp gâ'ib olduğun (9) haber virdiler. Kerb ğamgîn olup bunlar ile vedâ' idüp 'azm-i (10) 'Aden idüp bir gün 'Aden'e geldi, gördi. Şâhibkırân ol aradan (11) dahı gitmiş. Fîrüz Şah'a bulışup atasınüñ nihâyeti ne olduğını (12) haber alup ve Merzûk Şâh mürted olup Ma'rûf Şâh'uñ üzerine (13) gelüp Şâhibkırân cümle 'askeriyle anda gitdi didiler. Ammâ pederi (14) için ziyâde elem çekdi. Ammâ bu taraftan çünkü Merzûk Şâh, Ma'rûf (15) Şâh'dan hârac istedi. Bu da virmedi. Yüz biñ 'asker ile (16) üzerine gelüp muķâbil oldu. Ma'rûf Şâh muķâbeleye ķâdir ola- (17) mayup ķal'eye ķapandı. Merzûk Şâh'da gelüp haber gönderdi ki gelüp (18) hâk-i pâyme yüz sürüp eski dînüne giresin. Yâhûd hâraca (19) râzı olasin. Yoĥsa vilâyetüñ hâreb iderum didi. Ma'rûf [41b/1] Şâh yabana söyleme Müslimân, Kâfir'e hârac virmez. Ben Şâhibkırân'a nâme (2) gönderdüm. Bugün yarın gelüp ire. Göresin hâlini senüñ (3) derine şaman doldurur diyüp Merzûk Şâh yavuzlanup buyurdi. (5) 'Asker ķal'eye yürüyüş idüp cenge başladılar. Elķışsa on beş gün cenk olup Ma'rûf Şâh zebün oldu. Ammâ ğayret (6) idüp bildürmezdi. Bir gün 'azîm yürüyüş idüp Ma'rûf (7) Şâh münâcâta başladı. Ķal'e alınacaķ zamânda nâĝâh ķal'e (8) üzerinde gördiler. Deryâ tarafından yüz pâre gemiler zâhir oldu. (9) Ma'rûf Şâh'a müjde idüp yakın geldükde gördiler. İskender (10) kôsleri ve tabl-ı melîl şadâsı dünyâyı tutdı. Ķal'e'de olanlar (11) bilüp şâz oldılar. Ve tabl-ı şâdmânî çaldılar. Merzûk Şâh (12) işidüp "Nedür aşlı?" diyince "Ey Şâh, bu şadâ Ĥamza kôslerinüñ (13) şadâsıdur. Ğâlibâ geldi." didiler. Bre görün dirken yakın gelince (14) 'Alem-i Ezderhâ Peyker'i görüp bildiler. Merzûk Şâh'uñ cân başına (15) şıçrayup; Hây bre nâbekâr. Ne tîz gelüp erişdi. Bunlar ile (16) başa çıķmaķ ihtimâli yoķdur. Eyü hōş otururken ol şanemi (17) ķanda buldum. Bizi izlal eyledi. Yardımı dahı yoķ. Nice olur (18) hâl diyüp ammâ râvî eydür; meger ol diyârda bir ulu cezîre var (19) idi. Adına Gâm-ı Neheng dirlerdi. Etrâfı ğâyet şarb idi. [42a/1] Gemi yanaşmaķ mümkün degül idi. On adam kenârda tursa bir küçük (2) limanı var idi yalın ķaya. Bir gemi yanaşamazdı. Hâce Mülük (3) dirler bir mâldâr herîf evvel 'ayyâr idi. Şoñra mâlı çok olduķda (4) ticârete başladı. Bir gün Gâm-ı Neheng didükleri cezîreye uğrayup (5) görür ğâyet şarb cezîredür. Fikr idüp şunda bir ķal'e olsa (6) 'aceb düşmandan muĥafaza olurdu diyüp üstâdlar getürdüp (7) bir şarb ķal'e yaptı ve içine ikiyüz ķadar ķulların ve cârîyyeler (8) koyup bir oĝlı yetişdi. Adına Seyf'ül- Mülük dirler. Hem (9)

‘ayyār ve hem behlivāndur kendüsi. İstedügi diyārlarda gezer idi. (10) Bu kerre Merzūk Şāh’a ol al’e vezīrleri vaşf idüp “Ey Şāh, (11) bizler amza’nuñ elinden urtulma muāldür. Meger Gām-ı Neheng cezīresine (12) düşevüz. Yüz biñ amza olsa aña bir zafer bulmaya. Zīrā Merzūk, (13) Ay’a da varsañuz amza anda gelür. ‘Asker ve al’e hāil olmaz. Şoñra nireye (14) giderüz.” didiler. Merzūk Şāh “Ya şanemden imdād olmaz mı?” didi. (15) Eytidiler “Anuñ başına dermāni yodur. anda aldı saña ola?” didiler. (16) Merzūk Şāh heman at başın çevirüp açdı. Vezīrleri ardına (17) düşdiler. Meger öte cānibde bir iskele daı var idi. Bunlaruñ gemilerü (18) anda idi. Merzūk Şāh, yüz biñ ‘askerden otuz biñ ‘asker ile (19) küçük gemilere girüp andasın Gām-ı Neheng diyüp gitdiler. Berīden [42b/1] Şāhibırān iskele urup taşra ıup suvār olup ‘acele şehre (2) torı yürüdiler. Zīrā anlarda deryādan cenk ‘alāmetüñ görmişlerdi. (3) Çün al’eye yakın gelüp gördiler. Küffār cān u bāş apusu olmuş, (4) kimi öte ve kimi beri açarlar. Emīr-i ‘Arab omān idüp serverān (5) at şalup ol gemilere giremeyen yetmiş biñ kāfiri tīğden (6) geçürdiler. Ve nicesi esīr olup getürdiler. Server-i ‘Ālem birine (7) aman virmeyüp atl eyledi. Berīden Ma‘rūf Şāh, Şāhibırān’ı (8) arşulayup “Hay Sultānum, ‘aceb maallinde erişdüñüz.” diyüp ayaına apandı. (9) Ammā Merzūk’uñ açduuna elem çeküp elbetde ol nābekārı sa (10) omam diyüp etrāfa adamlar şalup aber aldılar. Şāhibırān’a eytidiler. (11) Bunda bir ‘azīm cezīre vardır. āce Mülük dirler ‘ayyārlıktan fāriğ (12) bir kimesne, bir al’e binā itmişdür. Ġāyet şarbdur. Merzūk Şāh anda (13) gitmiş ammā ‘aceb şarb al’edür. Cenk мүmkün degül. Yanına varma bile (14) muāldür didiler. Emīr-i Cihān “ayr ola, ya ben anı ele getürirem yaūd (15) bu yolda kelleyi virirem. Heman tedārik görin gidelüm.” didi. Ma‘rūf (16) Şāh ile bir aç gün eglenüp gemiler azır gemilere girüp (17) ulāguz alup Ma‘rūf Şāh’a veda‘ idüp gitdiler. Ammā rāvī (18) eydür; bir boaz var idi. ayli ierü çekerci. Şöyle dar idi ki (19) iki gemi güc ile şıgardı. Ammā al’enuñ yanı vāsi‘ idi. Ekşeri [43a/1] yalın aya idi. Ve bir cānibi bir yüce şarb ta idi. Aşla ol tarafdān (2) insān gelüp gitmek ābil degül idi. Ve āce Mülük ol boaza (3) bir burc yapırmışdı. İki yanına ulu taşlar yıdurmışdı. Düşmandan (4) bir ayık gelse, urup baurırdı. Nihāyet arşusunda bir küçük (5) cezīre daı var idi. Gelen gemiler aña yanaşurlardı. Zīrā icāzetsiz (6) Gām-ı Neheng’e varamazlardı. Üstād eydür; meger āce Mülük, ol zamān anda (7) yo idi.

Nice yıllar idi Hind ticâretine gidüp eglenüp qalmışdı. (8) Oğlı Seyf bin Mülük qal'ede oturup 'işret ider idi. (9) Ol boğazda burcı bekleyen heriflerden Adem geldi. Qarşu cezîreye (10) vâfir gemi geldi. Ammâ 'asker qavmine beñzer didiler. Seyf, pederi (11) geldi şanup zîrâ öyle işmarlamışdı ki "Ben de gelmedüğümde ol (12) cezîreye qonarum. Baña qayıq gönder bil andan yol vir. İmdi (13) ğayrilerden nice şaşınmaq gereksün ki qal'eyi aldurmayasın." (14) demiş idi. Çün bu haber geldi. Heman bir qayıq donadup gönderdi. (15) Tîz görün, pederüm midür Baña bir haber getirin didi. Anlar da gelüp (16) Merzûk Şâh olduğun haber alup bulışup "Hõş geldin Şâhum. (17) Hâce Mülük bunda yoğdur. Oğlı Seyf bin Mülük bundadır. Bunda (18) gelmekden murâduñuz nedür? Serdârumuz su'al eyledi." didiler. Merzûk (19) Şâh eyitdi: "Ey kişiler, benüm başuma bir hâl geldi. Vilâyetüm bile [43b/1] elümden gitdi. Hâlâ ben bu cezire-yi şarbdur diyü, düşman zafer bulamaz (2) diyü, anlara şıgına geldüm." diyüp hâlini cümle naql eyledi. Benüm ahvâlümü (3) 'arz idin. Qabül ider mi diyüp nâme yazup ol adamlar ile (4) gönderdi. Gelüp Seyf bin Mülük nâmeyi oqudı. Yazmış ki; (5) "Ey civân. Bizüm atan ile dostluğumuz vardır. Size şıgına (6) geldüm. Düşman bertaraf olduqa size bir eyü vilâyet vireyüm." (7) demiş. Seyf "Nola Hõş geldi. Varın getirin." didi. Varup Merzûk (8) Şâh'ı cümle adamlarıyla qal'eye getürdiler. Merzûk Şâh ol qal'eyi temâşâ (9) idüp gördi. 'Aceb şarb qal'adur. Burcları üzere taşlar (10) yıgılmışlar. Aşağıda olan pülâd olsa hürd olur. Merzûk Şâh (11) hața idüp "Düşman bunda gelemez. Hâlâş oldum." şandı. Hele qarşu- (12) layup bir sarâya qondurdi. Ziyâfet başladı. Şâhum elem çekme. Şimden (13) gerü Hamza degül bunda kerdanküşanlar yol bulamaz didi. Merzûk Şâh; (14) "Belî ey civân. Ben de öyle umârum. Hele ğâfil olmayalum. Zîrâ Hamza'nuñ (15) yanında 'ayyârlar vardır ki kerdanküşandan beş beterdür. Qal'a-yi (16) Kerdune yol bulurlar. Hüşüşa üç 'ayyâra mâlikdür. Biri 'Ömer, biri (17) Ebu'l Feth, biri Kelbâd dirler. Anlaruñ hîlesin 'aql irmez." diyüp (18) vâfir şikâyet eyledi. Seyf "Şâhum ğam degül. Sen şafânda ol." diyüp (19) muhkem begledür oldı. Her burca beşer yüz adam qoyup Hamza gele [44a/1] diyü, göz, qulaq tutmağa başladılar. Râvî eydür; ol zaman ki (2) Emîr-i 'Arab yüz pâre gemiler ile Endelüs'den qalkup 'azm-i Gâm-ı Neheng idüp (3) gitdiler. İki gün gidüp üçünci gice nâğâh bir furtına çıkup bir gün (4) bir gice esüp gemiler birbirinden ayrılıp tağıldılar. Çün rüzğâr (5) sâkin oldı. Gördiler yigirmi pâre gemi ile Rüstem tevâbi'i ile yoğdur.

(6) Emîr-i ‘Arab ğamġin oldu. Ne çäre heman Őaĝ olsun diyüp ħayr (7) du‘ā eyledi. Aĥir giderek ħara göründi. Őāhibķırān Ğām-ı Neheng (8) memleketine geldük mi didi. Mellāĥlar “Server. YaĥlaŐdık, otuz mîl yir (9) ħaldı. Ammā yanına yaĥlaŐmak ħābil degüldür. Nice olur iŐte geldük.” (10) didiler. Server-i ‘Ālem “Ta böyle Őarb mıdur?” Mellāĥlar “Server (11) hiĥ dünyāda buña beñzer ħal‘e yoĥdur. Zîrā ħal‘eye varınca bir boĝaz (12) vardur. İki gemi ancak Őıĝar. Lākin iki tarafında yir yir burclar vardur. (13) Her birinde büñer adam vardur ve mancınıĥlar ile taŐlar ĥāzırlamıŐlardur. (14) İzinsüz geĥmek isteyen gemilerü urup baturdılar. Ol boĝaz (15) ħal‘eye varınca dört mîl yirdür ve ziyāde issîdür. Adam bir sa‘at (16) taĥammül idemez.” didiler. Ĥāce Mülük, ĥoĥ nilür ‘ayyār olmaĥla (17) maĥāmı bilüp böyle bir ħal‘e yapdı. Frengistān Őāĥları ĥoĥ (18) ħaŐd idüp elinden almaĝa ħādir olmadılar. Ol ĥāce cevāb virdi kim; (19) “Her kim bu ħal‘eyi fetĥ iderse anuñ olsun.” didi. Mümkün olmayup [44b/1] ferāĝat eylediler. Yoĥsa Ĥāce Mülük, ĥoĥ zamāndır bunda yoĥdur. (2) Hind’e ticārete gitdi. Oĝlı Seyf görüp gözedür. Ammā ol da (3) atasından ħalleŐdür didiler. Hele sürüp bunlar da ol (4) cezîreye gelüp yanaŐdı. ‘Asker taŐra ĥıĥup ħondılar. Ol (5) burclardan görüp Seyf’e ĥaber virdiler. Cezîreye bir ‘azîm (6) ‘asker geldi. Ĥamza olmaĥ gerek didiler. Seyf zevraĥ ile adam (7) götürüp “Kimlersüñüz ve ne istersiz?” didiler. Őāhibķırān kendüni (8) bildürüp bir nāme yazup “Ey ĥācezāde Seyf, Merzūk Őāĥ (9) didükleri mürted bunda senüñ ħal‘ene gelmiŐdür. Anı baña teslîm idüp (10) sen daĥı ħavmüñ ile İslām’a gelesin. Gene ħal‘eñ senüñ olsun. (11) Yoĥ dirsen Őoñra pîŐmān olursun. Zîrā Őāhibķırānlara ħal‘e (12) ve ‘asker pāyidār olmaz.” diyüp gönderdi. Seyf gene cevāb (13) gönderüp “Bildüğinden ħalsun. Ne Merzūk Őāĥ’ı virürem ve ne (14) müslimān oluram. Eger bu ħal‘eyi almaĝa ħādir olurlarsa (15) Őāhibķırānlık anda ĥatm olur.” didi. Server-i ‘Ālem’üñ gücüne gelüp (16) ĥoĥ iĥdām eyledi. Bir ĥoĥ gemi baturdılar. Olmadı çäre idemedi. (17) Ol burçlardan ulu taŐlar atarlardı. Aĥir ‘aciz olup (18) ‘Ömer’e baĥup “Ey serbāz-ı cihan, gene buña çäre senden olur. Zîrā (19) senin laĥabuñ Ĥal‘egîr-i bî Cenĥ’dür. Ben ħanda iken bu ħadar [45a/1] ħal‘eler fetĥ eyledin. Őoñra Zāvîl gibi ħal‘eyi daĥı sen aldın. İmdi buña da (2) çäre gör.” didükde ‘Ömer ‘Ayyār eyitdi: “Yā Emîr, baŐ üstüne. İmdi himmetüñ (3) benümle olsun. Ammā Őol Őartĥla ki bu ħal‘ede ne ħadar māl var ise benüm (4) ola.” didi. Server-i Cihān “Öyle olsun. Ben malı neylerem ĥün Őunda (5) geldük. Bıraĝup gitmek olmaz.”

didi. ‘Ömer eyitdi: “Haber ola, Hâce Mülük’ün (6) bunda çok hazînesi vardır. İmdi buña çäre budur ki ben ‘askeri (7) bundan kaldurup bir cânibe giderüz. Anlar da kıyās iderler ki ‘aciz (8) olup birağup gitdiler diyüp bizden gâfil olurlar. Andan benüm (9) başka tedâriküm vardır. Hayr ola.” didi. Kalkup gitdiler. Bir irāk (10) yirde, bir lîmân bulup girdiler. ‘Ömer eyitdi: “Baña bir çeri virüñ ki (11) varıcı olup öldüğüne bakmayup düşünmeden yüz çevirmeye.” didi. (12) Server “Kimi istersen al.” didi. ‘Ömer ortalığı gözden geçirüp (13) Çoban Peçe’nüñ yüzine bakdı. Dîvâne “Nedür? Bilgince ne bakarsın?” didi (14) ‘Ömer “Baban öldüreni saña göstereyim mi?” didi. Çoban Peçe (15) heman ayağa durup “Yağın mıdur? Göster.” didi. ‘Ömer “Düş yanuma.” (16) diyüp deliyi yanına alup otuz nefer halîfelerinden ‘ayyârlar aldı. (17) “Yâ Emîr. Beni du‘âdan unutma.” diyüp çıkup gitdiler. ‘Ömer bunlar ile (18) tenhâya gelüp “İmdi baña uyup muvâfaakat eylen. Ben de sizi (19) mala toyum ideyüm.” didi. Çoban Peçe eyitdi: “Ey Bilgince, ben mal [45b/1] istemem. Heman baña babam öldüreni göster. Heb kırayum.” didi. ‘Ömer “Hōş (2) öyle olsun. Heman sen ğavurları kır. Ammâ şakın tâ ben kır demeyince (3) el uzatma.” didi. Andan ‘ayyârlar ile müşâvere idüp Ebu’l Feth (4) eyitdi: “Ey sultân-ı ‘ayyârân, ben de bir nesne fikr eyledim.” didi. ‘Ömer “Nedür?” (5) diyince Ebu’l Feth eyitdi: “Bu herîfüñ babası yabânda imiş. Siz (6) anuñ şüretine girseñüz. Pederi şevkiyle ve malı sevdâsıyla şâyed (7) aldana. Bizi içeri ala.” didi. ‘Ömer, Ebu’l Feth’üñ bu tedbîrüñ begenüp (8) Mülük ne şüretde idügün muğaddim haber almışdı. Andan bir zevrak ile (9) kenara çıkup gizlice bir kaç adam şikâr idüp andan haber (10) aldı. Andan bir nice yüz şanduklar peydâ idüp üstüne(11) ve cevâhir kumaş vardır diyü, ‘alâmet gösterdi ve Hamza’ya işte (12) şöyle şan‘at kıldum. Agâh olun. Ebu’l-Feth gelüp size haber virdi ki (13) gelesiz diyüp gemiye girdiler. ‘Ömer, Hâce Mülük şüretine girüp (14) ‘ayyârlar kulları şeklinde, Çoban Peçe’yi bir uzun Hindi ğulâmı (15) şüretine koyup mellâhlara da aĥvâli bildürüp emr eyledi. Gemiye, boğaza (16) karşı olan cezârenüñ limanına sürüp yanaşdılar. Anı görüp (17) fi’l-hâl Gâm-ı Neheng kal‘esinden bir kayık geldi. Bunlar da “Kimlersüñüz?” (18) didükde, Ebu’l-Feth eyitdi: “Varın, Seyf’e müjde idin. Pederi (19) Hâce Mülük geldi. Oğlını görmek ister. Bizler kullarıyuz.” [46a/1] diyüp ‘Ömer’i gösterdiler. ‘Ömer dağı ağlar gibi olup “Ne işler oğlum (2) sağ mı tîzce icâzet alın. Ben taĥammülden kaldum. Ĥasreti cânuma kâr (3) eyledi.”

didi. Anlar da “Bre meded, seyf’e eyü müjdedür.” diyüp ‘acele ile (4) sürüp
çal‘eye geldiler “Ey dilāver müjde. Pederüñ geldi ammā ‘aceb (5) pīr-i fānī
olmuş, senüñ ḥasretinden dibelik beli bükülmüş. (6) Bizi gördükde “Meded
oğluma haber idin. Ölmeden yüzün göreyim (7) diyüp ağlar ammā nasıl ağlar?”
didiler. Seyf şād olup “Bre (8) gerçek mi?” didi. Belī ya ḥilāf olur mı?
“İnanmazsañuz varın kendü (9) gözünüñ ile görün.” didi. Seyf yirinden tırınca
Merzūk Şāh (10) feryād idüp “Meded server, şaḫın Ḥamza’nuñ bir ‘ayyārı
vardır. (11) Anuñ böyle şan‘atları çokdur. İhtirāz lāzımdır. Şoñra ne sen (12)
çalursun ve ne ben. Anuñ ayağı başduğı yir ḥarāb olur.” (13) diyüp komadı.
Aḫir bir kaç eski lālaların gönderdi. (14) “Varın siz görün. Pederümi eyü
bilürsünüñüz.” didi. Anlar daḫı (15) zevrağa binüp ‘Ömer ‘Ayyār olduğı yire
gelüp ‘Ömer’i görüp (16) Ḥāce Mülük’i şandılar “Ḥāy efendümüz, ḥoş
geldünüñüz. Ne ‘aceb (17) pīr-i fānī olmuşsunuz.” diyüp ayağına düşdiler.
Bunlara bakup (18) “Bre kanı Seyfum niçün beni qarşulamağa gelmedi. Ben bu
kadar yıldur (19) ḥasretin çekerim ve bu kadar māl-ı firavanı diyār be diyār
taşıyup [46b/1] anuñ ḥāḫırını içün getürdüm. Ya ol beni böyle mi sever? Çünkü
böyledür. (2) Varır giderim, geçdüm anuñ oğulluğundan.” diyüp ağlamağa
başladı. (3) Bunlar gördiler geminüñ içi māl ve metā‘ mālān māldur. Tekrār
‘Ömer’üñ (4) ayağına düşüp “Sultānum oğluñuz gelmedüğüñüñ aşlı vardır. (5)
Cümle Frengistān’ı Ḥamza nām şāhibkırān gelüp fetḥ idüp Frenk (6) komadı.
Cümle yezdān eyledi. Ve ‘ayyārları vardır ki kerdune yol (7) bulurlar. Ḥattā
cümleden beri Merzūk Şāh kaçup bunda geldi. (8) Oğluñuz sizüñ geldüğüñüzi
işitdükde şād olup yirinden (9) tırdı ki qarşu gele Merzūk Şāh komayup eyitdi:
‘Ömer ‘Ayyār ola (10) ḫīle ile bunda gele çal‘eyi uğurlar ve bizi helāk ider.”
didi. (11) Seyf daḫı bizi “Varın pederümi görün şaḫīḥ mi?” diyüp bizi (12)
gönderdi.” didiler. ‘Ömer eyitdi: “Ma‘lüm oldu ki beni göñülde (13) çıkarmış.
Evvelā beni ‘Arab ‘ayyārlarına beñzetmek ne münāsib- (14) dūr. Bre mellāḫlar
alın demiri, açın yelkeni böyle olduğdan (15) şoñra gidüp ḡurbetde öleyim.”
didi. Bunlar tekrar ayağına (16) düşüp “İnāyet idüñ, gitmen. Hele Merzūk
Şāh’dan oldu.” (17) diyüp güç ile alıḫoydılar. Seyf’e adam uçurup bir de (18)
Seyf gördi birbirin başaraç geldiler. “Sultānum muştuluḫ” (19) diyenüñ ḫaddi
yoḫ “Ol kadar mal vardır ki vaşf olmaz ammā [47a/1] siz qarşu
varmaduğıñuza ‘aceb elem çekdi didiler. Seyf bu kerre gemiye (2) bakmayup
segirdüp gitti. Merzūk Şāh “Bre ‘Ömer” didi. “Aldanma (3) peşimān olursun.”

diye, gördi olmadı. Seyf deryā kenarına (4) gelüp “Hāy pederüm. Hōş geldüñ.” diyüp ayağına düşüp ağlamağa (5) başladı. ‘Ömer istiğnā idüp yüzün çevirdi “Ey oğlān, (6) ammā ki böyle mi istersin ki adımı işitdükde gelmeyesin. Beni ‘Ömer gibi (7) yezdānpereste beñzedürsin. Neyliyem eski kullarum komadı. (8) Yoḥsa benüm yüzümü bir daḥı görmezdüñ. Cümle malum ellere naşib (9) olurdu.” diyüp Seyf eyitdi: “Devletüm ammā ḥaḥā itdüm. Merzūk (10) Şāh korḳdu, komadı. Hāy ‘Ömer şöyledür, böyledür. Kerem eyle. ‘Afv (11) eyle.” diyüp biñ nāz ile ‘Ömer’i ḳaldurup getürdi. Cümle (12) ḳavmi ḳarşu gelüp ‘Ömer’i Hāce Mülük’i şanup Seyf ḳoltuğuna (13) girüp ḳal’eye getürdi. Merzūk Şāh’a eyitdiler “Var ol (14) pīr-i mübāregi ziyāret eyle. Bu ḳal’enuñ eşeridür ki senüñ de (15) başın ḳurtuldu.” didiler. Bi’z-zarūrī gelüp elin öpdi. Göñlünden; (16) “Eger bu ‘Ömer degül ise eyü ḳurtuldu başumuz.” didi. ‘Ömer tecāhülden (17) gelüp “Bu kimdür? didi. “Sultānum. Bu işte Merzūk Şāhdur. Tāc (18) ü taḥtuñ birağup Ḥamza’nuñ korḳusundan bunda. Sizüñ sāyeñüzde (19) şıgınuḡ geldi.” diyüp tekrār aşlını bildürdiler. ‘Ömer başın şalup; [47b/1] “Beni kendü ḳal’eme ḳodurmamak isteyen bu mıdur? didi. Seyf eyitdi: (2) “Devletüm ata, bize bed yalvarup ‘Arab ‘ayyārları vardır diyü bizi (3) korḳutdı. Yoḥsa evvel işitdükde ḥāk-i pāyine yüz sürmege (4) cān atdum idi. Bu beni komadı.” didi. ‘Ömer eyitdi: “İmdi oğlum eger (5) benüm rızām ister iseñ bunu bağlayup götüne beşyüz degnek (6) ur.” didi. Merzūk Şāh’uñ cān başına şıçrayup “Ey pīr, (7) şanemler ḥaḳḳı için ben bilmedüm. ‘Ömer’üñ ḥīlesinden gözüm korḳmuşdur. (8) Anuñçün didüm.” didi. ‘Ömer “Yok olmazsın, baña bu ḳadar cefā eyledin. (9) Ağac yimege ḳā’il olmazsın seni Ḥamza’ya teslīm iderim didi. (10) Merzūk Şāh “Hāy civān merdum, evvel bunca yıldan berü ḡā’ib (11) iken bu maḥalde nireden geldi. Ey bunamış ḳoca” didi. Nāçār (12) teslīm olup ḥayağa rāzı oldu. Ellerin bağladı kim Merzūk (13) Şāh’ı yüzi üzere yaturdılar. Seyf “Bir ḳaç degnek urun (14) sözi yirine gelsün.” diyüp ‘Ömer eyitdi: “Oğlān sen girü (15) ḥur, ḳarışma.” diyüp ḥizmetinde olan ‘ayyārlara “Gelin ikiñüz (16) beş yüz degnek urun şol gedānuñ götüne.” didükde Fettāḥ-ı (17) Mıḣrī ile Ḥalkūm ilerü gelüp ellerine degnek alup döğmege (18) başladılar. Merzūk Şāh’ın vezīrleri ve a’yānı ‘Ömer’üñ ayağına (19) düşüp “Sultānum bu şehriyār nāz u na’im ile ḥāşıl olmuşdur. [48a/1] Şimdi helāk olur. Ḳanına girmen bu da sizi bilüp itmedi.” didiler. (2) ‘Ömer “Hōş imdi yüzün size bağışladum. İki yüzünde oğluma bağışladum. (3) İmdi iki yüz

degnek urun.” didi. ‘Ayyārlar çaldılar degnegi götünden (4) kan atladı. Leş gibi kaldurdılar. ‘Ömer “Gene koyu virmen, bir iki gün (5) hapisde tursun zīrā ben buña ziyāde incindüm. Gene koyu virirem.” (6) didi. Seyf götürüp sarāyda bir oçaya haps eyledi. Merzūk (7) Şāh “Eyü belāya uğradık. Bu cefāyı baña Hamza itmezdi. Ammā ne çāre (8) taḥammül idelüm. Ola kim Hamza’nuñ pençesinden kurtulam didi. (9) Seyf; Hātırın hōş tūt pek pīr olmuş. Baña daḥı taḥdīr-i (10) cefā eyledi. Bunamış pederümdür. Ben de ḥazm eyledüm.” diyüp tesellī virdi. (11) Seyf, ‘Ömer’i vālidesinüñ yanına getürdi. ‘Ömer gördi ki bir ‘acūze (12) qarı libās-ı fāḥireler ile donanmış. ‘Ömer’e qarşu gelüp elin öpdi. (13) “Hāy efendüm. Otuz yıllık ḥasretüm. Hōş geldüñ.” diyüp ḳoltuḳlayup (14) şadra geçürdi ve yanına oturup elin eline aldı. Ammā ‘Ömer eyitdi: (15) “İşte bunuñ ḥazı yok. Bu ‘acūzenüñ elinden şimdi yatup (16) ḳalkmaḳ ister.” diyüp ‘Avrat ise “Erüm geldi. Bugün bayrām iderüm. (17) Unudulmuşlarum ḥātıruma geldi.” diyüp sevindi. Dönüp “Ey Hāce (18) Mülük, nedür ḥālın daḥı ḳuvvetüñ yirinde mi?” didi. ‘Ömer eyitdi: “Şimdi (19) bende ḳuvvet ḳudret ḳalmadı.” didi. Qarı “Öyle dime bunca zamāndır [48b/1] görmedüm. Beni yirindürme.” didi. ‘Ömer eyitdi: “Naşbüñ var ise ḳaşıḡında (2) çıkar.” didi. Qarınüñ yüzi gülüp “Ben bilürem seni olanca ḡayreti (3) elden ḳomazsın.” didi. ‘Ömer “Hōş imdi görürüz hemān ḡayri kaydumuz (4) vardır. Hele ondan berī olalum.” diyüp bīçāre qarıyı ḡāh umdurdı (5) ḡāh ḳorḳutdı. Seyf ise “Atam ile anam tenhāca biraz muḥā (6) ḥabbet eylesün.” diyüp taşra gitmişdi. ‘Ömer tekrār da‘vet idüp (7) Seyf geldükde “Baḳ a oḡlum, benüm ḥātırım istersüñ. Var Merzūk (8) Şāh-ı laḡne iki yüz degnek daḥı ur.” didi. Seyf eyitdi: “Behey (9) devletüm ata, Gedāyı öldürürsün. Çāḳ şöyle neyledi? Yeter (10) ol ḳadar degneg. Ḳorḳaram degnek altında ölür.” didi. Anası; (11) Bre oḡlan yürü var atan sözine qarşu söyleme. Atanuñ (12) ḥātırından anı ziyāde mi tütarsın? Ölürsen ölsün, pederinüñ (13) ḥātırından çıkma, rızāsın gözet. Ben de saña oḡlum diyüp (14) du‘ā ideyim.” didi. Seyf “Nola size ‘alem” diyüp eline nizesin (15) alup gitdi. Yolda göñlünden “Şol gedāyı ḳandan yanuma aldum. Gelüp (16) şıḡındı. Şimdi kendü elümle böyle cefā idem.” dir idi. (17) Meger Merzūk Şāh’a ta‘ām virmişlerdi. Seyf’i görünce “Gel böyle (18) yiyelüm.” didi. Seyf ise elinde taziyane “Şāhum yemek zamānı (19) degül. Yat aşıḡı.” didi. Merzūk “Uyḳum yok. Ne yatayum?” didi. [49a/1] Olmadı yaturdılar. Çaldı degnegi, la‘ın feryāda başladı. ‘Avrat (2) işidüp dilek eyledi. ‘Ömer yavuzlanup “Yok ḥātün

şakın (3) dilek itme. Gene çıkup giderim. Bir dağı gelmem ve yanına varmam.” (4) didi. Heman çarı yirinden şıçrayup çapuya varup “Bre oğlan (5) pek ur. Merhamet itme. Babanuñ sözün tut. Darılup gider, bir (6) dağı gelmez.” didi. Seyf neylesün, babası böyle der, anası iste (7) benden emdügin süd harām olsun. Olanca ur der. Seyf ol kadar (8) urdı ki Merzūk Şāh bīhōş oldu. Andan birağup geldi. (9) “İşte emrin yirine geldi. Kendün bilmeyince dögdüm.” didi. ‘Avrat da (10) oğlunu öpüp “Āferīn, hele babanuñ sözünü yirine getürdin. (11) Var oğul şafānda ol. Babañ da yoldan geldi. Don gömlek (12) giysün.” didi. Seyf “Nola” diyüp gitdi. Çarı şoyundı “Bir pāre (13) yat rāhat ol. Zīrā yoldan geldin. Falan” diyüp tırur. ‘Ömer gönünden; (14) “Eyü seyr ne iştahlu ‘avrat” diyüp eyitdi: “Ey hātün yatup (15) kalkmağ kolay. Hele mal cāndandur. Şabr eyle. Bunda olan malumı (16) bir yoğlayup hesāb ideyim andan huzūr ile yatalum.” didi. (17) Çarı miftāhları getürdi. Açup yoğlayup çok mal var. (18) Hep benümdür diyüp şafālandı. Andan hātūna eyitdi: “Biraz taşra (19) çıkayum. Eski emekdār kullarum ile biraz muşāhabet ideyum. Anlar da [49b/1] beni çokdan görmediler. Dirler ki; Hāce içerü girüp çarı yanında kaldı. (2) Biz de tıyunca görsek dirler.” diyüp çıkup gitdi. Gene ‘ayyārlar yanına (3) cem’ olup berīde ise ‘avrat “Seyf oğlan baban gideli (4) otuz yıldur şimdi geldi. Bir sehlce oturmadı. Kalkup gene eski (5) kullaruma giderüm diyüp gitdi. İnşaf mı? Kulları benden eyü mi (6) oldu?” didi. Seyf “Ey vālide öyle olur. Yarın da gönder şimden şoñra (7) hep senüñdür tek uşanma.” diyüp tesellī virdi. Ammā bu tarafdan (8) meger Merzūk Şāh’uñ yanında bir kıtāl ‘ayyārı var idi. Adına (9) Şabā ‘Ayyār dirlerdi. ‘Ömer’uñ bu vaz’ün görüp şüpheye varup (10) görelüm dağı naşıldur diyüp oturdukları odanuñ penceresine (11) gelüp diñleyüp gördi. ‘Ömer tırmayup meşveret ider. “Cümle malın (12) yirini gördüm ey Çobān Peçe. Yarın baban öldüreni (13) saña göstereyim hemen öldür. Merzūk da elümüzde kal’eyi feth (14) idüp şahibkırāna haber virelüm.” didi. Şabā ‘Ayyār bunları (15) diñleyüp kışşayı tıydı. Hemen sürüp Seyf’e geldi. “Ey Server. (16) Ne gāfilsin. Bu senüñ pederüñ şanup üstüne paralanduğun (17) hiç bilür misin kimdür? didi. Seyf “Kim olsa gerek, pederümdür.” (18) didi. Şabā “Ey Server, ‘Ömer ‘Ayyār kendüdür.” diyüp aḥvāli hikāye (19) eyledi. Seyf inanmayup “Yürü, yabana söyleme. Bunca yıllık eridür. [50a/1] Ve çok oğlana baba oldu.” Seyf’i alup Şabā ol maḥalle getürüp (2) Seyf çünki kulağıyla işidüp bildi. Can başına şıçrayup; (3) “Hay

nābekār ‘ayyār. Ol imiş vālidemden kaçup ‘özü bahāneler (4) ile bunda gelüp şimdi böyle tedbīr ve tedārik ideyor.” diyüp (5) ‘Ömer ise mal sevdāsına düşüp “Acabā bizüm de naķsumuz (6) çıkarırlar mı?” diyü, fikr itmeyüp ğāfil düşdi. Seyf, Merzūk (7) Şāh’a aĥvāli söyleyüp ‘özü diledi “Ne bileyim şāhum, nābekār ‘ayyārı. (8) Pederimdür diyüp sözünden çıkamadum. Şuçum ‘afv eyle.” didi. Merzūk (9) Şāh eyitdi: “Saña dimedüm mi ol ‘ayyāruñ böyle şan‘atları çokdur, (10) aldanma.” diyü. “Hele intiķām almağa bir çāre görelüm.” didi. Seyf, Merzūk’uñ (11) bendin alup.” İmdi bunlar otuz nefer ‘ayyārdır. ‘Asker çok dolayı (12) alup ursunlar kılıcı, kırsunlar.” didi. Şabā ‘Ayyār eyitdi: “‘Ömer’i (13) bilmez misin bir şıçraduğı gibi ğā’ib olur, soñra gene hīle ile (14) cihānı fenāya virir. Şimdi añlar bizden ğāfillerdür. Ola kim ‘Ömer’uñ (15) yanında bir dīzmān ħerīf var, behlivāna beñzer ikisin ele getüre (16) idük, sā’irlerinüñ işi asāndır.” didi. Seyf eyitdi: “Ben (17) varup vālidem yanına da‘vet idüp ta‘āmına daru koyup ele (18) getürelüm.” didi. “Tedbīri budur.” didiler. Seyf, vālidesine gelüp; (19) “Duydun mı kışşayı ol ħer ħerīf meger pederüm degül imiş. ‘Ömer ‘Ayyār dirler [50b/1] ‘Arab ‘askerinüñ bir kıttāl ‘ayyārı, bu şüret ile gelmişler. Ķal‘eyi feth idüp (2) Merzūk’ı ele getüreler. İmdi bunda getürüp dārūlu ta‘ām yidürüp (3) ele getüre idük, yoĥsa mal degül başumuz gider.” didi. Ķarı; (4) “Meded oğlum, baban ise daĥı öldür. Ben andan geçdüm, öyle ‘amelden (5) ħalmış kocayı neyleyem.” didi. Seyf, yavuzlanup “Bre hey furtına senüñ de (6) derdüñ hemen merceldür. Bu maşlahat gice ħalursa gitdi mal (7) ve ħal‘e ve başumuz. Cümlemüzi helāk ider.” didi. ‘Avrat ta‘āmlar (8) ħāzırladup Seyf içine dārū katdı. Andan ‘Ömer’ gelüp güle- (9) rek “Devletüm ata, vālidem biraz ta‘ām ħāzırlamış, sizi ister. Ta‘ām (10) yiyelüm.” didi ve hem Çoban Peçe’yi gösterüp “Bu tuvānā ħuluñuzu (11) görmüş, bunu yeñi almış, ancak anı da bile getürsün, göreyim, (12) dir.” diyince ‘Ömer gönñlünden “‘Aceb şol furtına dīvāneyi görüp (13) gürbüz yigit, gönñli çeküp kendüni yif‘allenmek mi ister? (14) Zīrā yanmış, tutuşmuş ancak.” didi. Hiç kendüye bir hīle ola (15) diyü fikr itmeyüp nola diyüp Çoban Peçe’yi yanına alup Seyf (16) ile ħareme gelüp oturdılar. ‘Avrat eyitdi: “Ey ħoca, bu ħulı (17) yakında almışsuñuz gibi eyü dilāver yigit.” didi. ‘Ömer “Yok on (18) yıldan ziyāde oldu ħizmet ider. Beni çok düşmandan ħurtardı.” (19) didi. Ĥātūn “Müpārek ola. Berĥüdār olsun. Ey Ĥāce çünki [51a/1] emekdār imiş. Bu ħadar ħizmet eylemiş, benüm ħātırım için bu yigidi

azād (2) eyle ve gelsün, bizümle ta‘ām yisün.” didi. ‘Ömer gönülünden “Taḥkīk bu (3) furtına deliye mā’il olmuş öyle ise biz kırtulduq. Dīvāne’yi (4) yirümüze bedel tutardık. Bölüğü kabül ide.” diyüp “Nola, senün (5) olsun. Ḥātırın için azād eyledüm var.” Oğlan kadınün elin (6) öpdü. Çoban Peçe de elin öpüp geçüp yanlarına oturdu. (7) Andan ta‘ām geldi. ‘Ömer ile Çoban Peçe’ nün önüne kodukları (8) şahānları daruladılar. ‘Ömer’ün ise hiç işkili yok ta‘āmdan (9) yiyüp Çoban Peçe ile bīhōş olup yıkıldılar. Seyf (10) bunları bende çekdi. Merzūk’a haber eylediler. Gelüp şoyup gördü (11) ‘Ömerdür. Öldürmek istedi. Şabā ‘Ayyār komadı. “Ḥālā bunlar bu kadar (12) ‘ayyār ile gelmişler. Anlar bunun intikāmün komazlar. Şoñra Şāhibkırān (13) bu qal‘eye yol bulur. Şoñra cevāb güç olur. İmdi bunları (14) haps ile Ḥamza’dan kırtulalum. Şoñra bunun işi asāndur.” (15) didi. Ammā rāvī eydür; ol boğazdan öte qal‘e var idi. (16) Begne Ḥamrān Qal‘egīr dirlerdi. Seyf’ün validesinin qarındaşı (17) oğlu idi. ‘Ömer ‘Ayyār ile Çoban Peçe’yi bir kayığa koyup anda (18) gönderdiler ki yoldaşları kırtarmayalar. Andan evvel otuz (19) ‘ayyārı nice idelüm diyüp müşavere eylediler. Şabā ‘Ayyār eyitdi: [51b/1] “Ol ta‘āmdan getirün. Seyf ‘ün validesi Ḥāce Mülük ziyāfet (2) eyledi. Ol da bu ta‘amları sizlere gönderdi.” diyüp beş on (3) ḥādum ellerine ta‘amları alup ‘ayyārlarun edüklerine kodular. Ebu- (4) l-Feth görünce Şabā ‘Ayyār bilüp Kelpād’a işaret idüp; (5) “Şol la‘īn zerhīb-i ‘ayyār halifesidür. Hayf Sultān-ı (6) ‘Ayyārānı divane ile ele getürmüşlerdür. Bunlar bizüm nakşumuzu (7) çıkarmışdur.” diyüp Şabā’ya eyitdi: “Ey ‘adam, senünle bizüm (8) birgün aşınālīgumuz var ancak nirede görüşdük.” didi. (9) ‘Ayyār “Belki de ‘aceb olmaya hele evvel ta‘am, şoñra kelām buyurun.” (10) diyince Ebu’l- Feth yirinden şıçrayup Şabā’nün sinesine bir (11) ḥaṇçer öyle urdu ki arkasından çıkup yıkılıp can (12) virdi. Hey neyledün diyince ol bir ‘ayyārlar da birer danesin (13) depeleyüp ol evden taşra oldılar. Meger Merzūk Şāh (14) Şabā’nün ḥīlesi tıyulu diyüp beş yüz bir silāh kılların (15) arkalarından göndermişdi. Taşrada tıururlardı. Gördiler (16) içerde gāvga büyüdi. Ne ola dirken, ‘ayyār ellerinde kiminin (17) ḥaṇçer ve teber. Bunlar kışsayı tıyup hüçüm itdiler. Gice vaḳti (18) idi ‘Ayyārlar dögüşe dögüşe qal‘eden taşra oldılar. (19) Can atup Şāhibkırān’a gitdiler. Ammā bu taraftan ‘Ömer ile Çoban [52a/1] Peçe kayık getürüp giderken ‘Ömer’ün ‘aqlı gelüp gördü dīvān ile kendüni (2) bende çekmişler. Ah idüp bildi ki bu iş kendülere Merzūk Şāh tarafından (3) oldu. Ḥayf ne ‘aceb gāflet eyledüm diyüp

“Bre bre adamlar, bizi kim tıtdı. (4) Ve kanda getürirsın?” dıdı. Anlarda eyıttıler “Sen ‘Ömerımışsın. Merzūk Şāh’uñ (5) Şabā nām ‘ayyārı seni bilüp Seyf’e söyleyüp tıtdırdı. Bize virin (6) bunları Ĥamrān Ķal’e Ķır’e teslīm idın. Ĥamza bir ĥāl olınca anda maĥbūsa (7) gönderdı. Şoñra azab ile helāk ideler.” dıdıler. Dīvānenüñ de ‘aĥlı (8) gelüp elinde bende görđı. Etrafına baĥup ‘Ömer’i görđı “Bre yelkence (9) bre bu boncuĥları kim taĥdı.” dıdı. ‘Ömer eyıtdı: “Baban öldüren ĥavurlar.” (10) dıdı. “Ben uyurdum ammā sen niĥün uyudun gel elümden boncugum al (11) ĥavurları ĥırayum.” dıdı. ‘Ömer “Olsun.” diyüp söyleşürken ‘Ömer şıĥrayup (12) tıziyye Ķoban Peĥe’nüñ bendin aldı. “Tırma imdı dīvāne şunları (13) hep öldür.” diyince dīvāne yirinden tırup eline bir ĥanca gırdı. (14) Rāst geldi gene girişüp depeledi. ‘Ömer de bir yakadan Seyf’üñ adamların (15) cümle ĥırup andan gemicilere “Yürüyün bizi gene Gām-ı Neheng’ e götürün.” (16) dıdıler. ‘Ömer bunu fıkr eyledi kim Seyf’üñ adamları şüretine girüp (17) varup ĥal’e de bir iş başara ammā sa’y ile olmaz fetĥi (18) bunuñ elinde degül idi. Bunlar giderken bir ‘aĥīm furtına kopup (19) rüzgār bunları bir cānibe sürüp getürüp ahir kenara bir taşa [52b/1] ĥaldı. Ķayıĥ paralandı. ‘Ömer taşra atılıp Dīvāne’yi daĥı güçle ĥıkardı. (2) Esbābların ĥurutdılar. Ammā neresi idügün bilmezler. Bir cānibi tıtup (3) gitdıler. ‘Ömer bu işe ĥayrān oldu. Mal ister iken başdan ĥıĥa- (4) yazdı. Deli ise “Ey Bilgince, biz bunda neylerüz yürı babam (5) öldüreni göster ya Sa’d-ı Şāmı ĥandadır? Aña gidelüm.” dıdı. (6) ‘Ömer “Vay Dīvāne, ben de bilmem ne ĥāldür Sa’d-ı Şāmı nırdedür?” diyüp (7) tevekkülı bir cānibi tıtup gitdıler. Ammā bu taraıdan ‘ayyārlar Gām-ı Neheng- (8) nümā’dan ĥaĥup gitdıler. Ķayıĥ ile Ĥamza’i Şāĥıbĥırān’a gelüp du‘ā (9) idüp olan aĥvāli ĥaber vırdıler. Ĥamza melül olup ‘Ömer anda (10) ĥaps ĥaldı. Ķıyās eyledi. Ya nice olur biz buña ne ĥare (11) iderüz dedükde Üstād eydür “‘Ömer’üñ oĥlı Seyyāre, Rüstem (12) ile degüldı. Bunda idi.” Seyyāre eyıtdı: “Devletlü Şāĥıbĥırān, (13) atam bu işi idemedı. Eger malı atamdan ĥırtarup baña (14) virirseñüz ümıddür ki himmetüñüz ile ol ĥal’eyi ben alup Seyf’i (15) ĥatl idüp ĥal’eyi size teslīm ideyüm.” dıdı. Server eyıtdı: (16) “Nola, tek sen iş gör, ben ‘Ömer’e daĥıl itdüremem. Eger lāzım (17) gelürse ben yanumdan aña bir mıĥdār mal virüp ĥātırın (18) ĥoş iderüm.” dıdı. “Luĥfuñuz mezıd olsun. Ammā bilürsüñüz (19) anam tamahĥārdır. Şoñra benümle belki nızā’ ider. Luĥf idüp [53a/1] bir tezkereĥik virüñ ben de ol zaman Şāĥıbĥırān bu ĥal’ede olan (2)

malı bana ihsân itdi. Anuñcün ben de başum meydāna koyup çalışam. (3) Hâk Te‘ālā virdi işte, temessüküm direm.” didi. Emîr-i Merdān dest-i (4) hattı ile ihsân eyledi. “Göreyim seni, sen de sultān-ı ‘ayyārān (5) oğlusun. Rüstem gibi güzîde-i ‘ālem-i ‘ayyārısın.” didi. Seyyāre; (6) “Himmetüñüz benümle olsun.” diyüp Ebu’l Feth yanına alup ğayrı (7) kimse almadı. İki yanına fedāyi ‘ayyārlar çıķup gitdiler. Gām-ı (8) Neheng Nümā’ya geldiler. Gice içinde deryā kenarında bir kayık bulup (9) elleriyle kürek çeküp yab yab ğal‘e ğapusuna erişdiler. (10) Bir yanı ğara olmağla Seyyāre, eyitdi: “Beni ğaçduğun (11) yoldan ğal‘e dibine ilet.” Ebu’l- Feth eyitdi: “Pek şarbdur (12) yolları biz cān ğavfiyle sōküp geldük.” didi. Seyyāre “Ĝam degül.” (13) diyüp gitdiler. Ammā ‘aceb mihnetler çekdiler. Tağları geğüp ba‘zan (14) yalın ğayalara kemend ile çıkarlardı. Seyyāre, (15) Ebu’l- Feth’e eyitdi: “Sen beni gözet mağallinde hevadārılıķ eyle. (16) Ve ğal‘e ğapusu açıldıķda řāhibķırān’a ğaber eyle.” didi. Andan ayaklarına (17) ğaba řaba nesnelere şarup tulum gibi şişüp ve üzerine (18) bir büyük tař ğodı. Mecrūh ğasta şeklinde ğal‘e dibinde (19) yatup zārī zārī inleyüp feryada başladı. Bāsbānlar görüp [53b/1] biri yanına gelüp bunu ol ğâlde görüp merğamet eyledi ve gelüp (2) Merzūk řāh’a ve Seyf’e “şöyle bir kimesne ğal‘e dibinde feryād ü (3) zārından ‘āciz olup Lākin icāzet olmayınca yanına varmağa (4) elem çekdük. Ne buyurursız?” didiler. Merzūk řāh eyitdi: “Gine ‘ayyārlaruñ (5) biridür. Kim bilür ne fitne ğaynatmağa geldi. Hemen kesin başın. (6) Anuñ öyle zebün gösterdüği ğilekārılığındandır.” didi. (7) Seyf “Hele görsünler ne ğällü kimsedür. Eger adamlarumuzdan (8) olup başına bir ğâl geldi ise zulum olur.” diyüp (9) bir ğaç adam gönderüp “Varın görün naşıl adamdur ve neden (10) mecrūh oldı ve tīmār itmek ğābil midür? didi. Gelüp eyitdiler; (11) “Adam sen bunda nereden geldin ve seni kim mecrūh eyledi? didiler. (12) Seyyāre ağlayup “Bārī beni öldürün.” didi. “Hele kimsin (13) ve noldın.” didiler. Seyyāre eyitdi: “Ben ‘Ömer’üñ yanında olan (14) Ğoban Peğe’yüm.” didi. Bunlar eyitdiler “Ya biz seni ‘Ömer ile (15) Ğümran ğal‘esine göndermişdük. Bunda ne ararsın ve ‘Ömer (16) nice oldı?” didiler. Seyyāre eyitdi: “Giderken furtına oldı. (17) Gemümüz paralanup anlar hep boğıldı. Ben bu cānibe düşdüm. (18) Artuķ Ğamza’dan yüz çevirüp size geldüm. Beni ğal‘eñüze (19) alın, size ğoķ fā’idem olur. Ben sizüñ yanuñuzda olduğdan [54a/1] řoñra Ğamza bu ğal‘eye zāfer bulamaz ve bu gice ğal‘e dibinde yatdum (2) idi. Üzerüme bir tař düşdi, ayaklarum ğırdı. Ve hem Ğamza

beni (3) sür bu al'eye yürüyü eyledükde beni öldürür." diyüp alt-ı (4) kelâm idüp delilige urdı şüreti. Bunlar gelüp Seyyâre'nün (5) cevâbını didükde Seyf ile Merzûk Şâh meramet idüp ierü (6) aldılar. Eyitdiler "İmdi şanemlerümüze secde eyle seni abül (7) idelüm." didiler. Seyyâre eyitdi: "Ayağum eyü olsun şöra (8) ideyüm zîrâ egilüp doğrulmağâ âkâtum yoğdur." didi. (9) "İmdi cerrâh gelsün." didiler. Cerrâh geldükde Seyyâre feryâd (10) idüp "Meded yapışma acıdırısın." diyüp başdı şamaayı. (11) "Bre dîvâne ölürsün. o tîmâr eylesün." didiler. Seyyâre (12) "Edebdür filanuma ölürsen öleyüm tek hemen şimdi acıtma." (13) didi. "Canuñ cehenneme görelüm kime zarar idersin." diyüp (14) cerrâhlar söğüp gitdiler. Seyyâre'nün zârîliğinden kimse (15) uramayup ağıldılar. Gice olup herkes uyğuya vardı. (16) Seyyâre yirinden urup Seyf'ün yatduğı yire varup (17) başın kesdi. Andan Merzûk Şâh'ı arayup bulamadı. (18) Ebu'l- Feth ile buluşup "İşte Seyf'ün işini gördüm. (19) İmdi gel senün bir aç kerre na'ra uralum. Bunlar birbirine girdükde [54b/1] ben gene bunda alup sen var Şâhibırân'ı getir." didi. (2) Nola diyüp hemen niş'ül-leylde ol iki 'ayyâr na'ralar (3) urup "Benüm amza'i Şâhibırân. Benüm Lendühâ. Benüm Rüstem 'Alemsâh (4) falân" diyüp amdan ama şökağdan şökağâ segirdüp (5) velvele ile dünyâyı oldurup alk uyanup "Hay (6) Yezdânperestler al'eye girmişler." diyüp gice aranlığında (7) yirağâ binüp şökağâ döküldiler. Düşman şanup birbir- (8) lerin ırmağâ başladılar. 'Ayyârlar ise musanna' na'ralar urup (9) köşe be köşe ehli al'enün başına ıyâmet opardılar. (10) Ebu'l- Feth ol âli görüp "Ya Seyyâre imdi ben gitdüm." (11) Şâhibırân'a "Yâ hu seni" diyüp amza'ya gitdi. Ammâ Merzûk Şâh, (12) uyğudan uyanup gördi. Şehrün iinde bir gavgâ, bir hay (13) huy gider ki cihân velveleye gelmiş, ulağ urdı. İşitdi ki (14) "Benüm amza'i Şâhibırân. Kesende-i Seyf" didi. "Hay! Seyf de mi (15) gitdi amza bunda ne zamân geldi? Meded imdi bundan baş (16) urtarmağ gerekdür." diyüp hemen bir aç mağbül kimesneleri ile birden (17) açup bir cânibi utup gitdiler. Ammâ üstâd eydür; Ebu'l- Feth amza'ya (18) gelüp du'â idüp avâli haber virdi. Hemen Server'i 'âlem cümle (19) 'askeriyle gemilere girüp gice aranlığında ol boğaza girüp [55a/1] burclarda olan cenğçiler de al'ede ol gavgâyı işidüp "Hay! (2) Yezdânperestler al'eyi almışlar." diyüp burcları birağup kimi şehre (3) ve kimi erâfa açdılar ki bir diyâra düşüp baş urtaralar. Emîr-i (4) 'Arab al'eye yağın geldi, gördi. al'enün ii hay huy ile

bir gavgâ- (5) dır ki kıyâmetden nişân virür. Kulağ urdı. Nâgâh bir na'ra gelür kim, (6) “Benüm Şâhibkırân. Kesende-i Seyf.” “Ben Mülük ve Merzûk Şâh” der. Ve “Benüm (7) Lendühâ”. Ve “Benüm Rüstem ‘Alemşâh’ı Rümî” deyü na'ralar gelüp halk ise; (8) “Aman el amân. Yâ Şâhibkırân” diyüp çağrışurlar. Server tebessüm (9) idüp “Eyü temâşâ, biz dahı bundayuz. Ammâ avâzumuz kal'e” didi. (10) Ebu'l- Feth, eyitdi: “Seyyâre'nün avâzı ve hüneri” didi. Çün kapuya geldiler. (11) Emîr-i Cihân dahı na'ra urup Seyyâre işidüp gelüp kapuyu açdı. (12) Hamza ve Lendühâ ve sâ'ir dilâverler kal'eye dâhil oldılar. Ammâ Şâhibkırân (13) gördi. Seyf, şahîh ölmüş. Merzûk Şâh kaçmış. Halk da aman (14) dirler. Cenk itmeyüp Seyf'ün sarâyına geldiler. Seyyâre, Seyf'ün (15) başını gultân eyledi. Hamza âferîn idüp hil'at giyürdi. Şabah da (16) oldu. Kal'e zabt olunup halkı da'vet olundu. İmâna geldiler. Andan (17) Mülük'ün hazînesün açup çok mal çıktı. Emîr-i Merdân ikrâr-ı (18) avazda cümlesin Seyyâre'ye viridi. Ammâ begler eyitdiler ““Ayyâr gerçi (19) bu kadar mal şahibi oldın. Ammâ bilmem atañ elinden nice kırtarırsın [55b/1] Ve bu kadar zahmet çekdi.” didiler. Seyyâre eyitdi: “Şâhibkırân sağ olsun. (2) Geçende ben anuñla Mâlâberd'ün atların çalup Rüstem ‘Alemşâh’a (3) bu kadar altuna şatdı. Baña bir altun virmedi. Müşterek iken (4) şimdi ise aşlâ anuñ ‘alâkası yokdur..” didi. Ammâ bunlar ‘Ömer (5) ile Çoban Peçe'nün olduğun bilmediler. Ve Merzûk Şâh'a (6) ne cânibe firâr itdi. Haber alamadılar. İşte bunlar kal'eyi zabt (7) idüp etrâfa adamlar şalup Merzûk Şâh kanda gitdi diyü, (8) habere muntazır oldılar. Ammâ bunların üç yitikleri var. Hayli elem (9) oldu. Biri Rüstem ve biri ‘Ömer ile Çoban Peçe ve biri Merzûk (10) Şâh. Bunlar da bunda. Ammâ bizüm kışşamız Rüstem ‘Alemşâh’ı Rümî'ye (11) geldi. Ol zamân ki Rüstem furtınada yigirmi pâre gemi ile ayrılup (12) gitdiler. Rûzgâr sâkin olduğda gördiler. Şâhibkırân yokdur. (13) Gemiden uşanmışlar idi. Gemilerü bir kenâra sürüp taşra (14) çıktılar. Zengâve bile idi. Gemilere izin virüp kendülerü (15) biraz ilerü gidüp bir otlu şulu mekânda kondılar. ‘Aceb bura (16) nire ola diyüp bir adam bulmadılar ki haber alalar. İrtesi güç idüp (17) kanda gideceklerin bilmezler. Hemen Rüstem yalnız ‘asker öñine düşüp (18) tevekkülî bir cânibe gitdiler. Kuşluk zamânı anı gördiler. Bir ‘azîm (19) toz kopdı. Rûzgâr ref' eyledükde kırk ‘alem zâhir olup kırk [56a/1] biñ ‘asker idi öñi gelüp irişdi. Rüstem bunlara su'al idüp (2) “Kimlersünüz ve kanda gidesünüz?.” didi. Anlar eyitdiler: “Serverümüze Keyfûr-ı (3) Şahrâ-

nişin dirler. İşitdi Hāmza’nuñ bir oğlı varmış. Aña (4) bulışmaq için gider.” didiler. Rüstem neticesin añlayup cenk (5) için kıyās idüp açmaz qodı ve seyre tırdı. Kıırk biñ (6) ‘asker gelüp geçdiler. Baş ‘alem dibinde bir dilāver elli sekiz arşın (7) qadd çeker. Başında şāhāne tāc giyüp arqasında mücevherciye ve (8) cevşen ve alāt-ı hārb, mükemmel ammā qulağına bir gevher menkūş taqmış. (9) Rüstem bunu bu şūret de görüp ol da Rüstem’i gördi. Kendü ‘askerinden (10) degüldür ve üzerinde maqbūl ālāt-ı hārb ve altında eşer-i Mālāberddür. Ya (11) necāt bir kimesnede görilmiş degül. Hemen at başın çeküp tırdı (12) ve bir piyāde gönderüp “Var şol dilāveri da‘vet eyle.” didi. (13) Ol piyāde gelüp luţf-ıla eyitdi: “Server buyurun salārumuz sizi (14) ister.” didi. Rüstem dağı gördi luţf-ıla da‘vet eyledi. Ester-i (15) Mālāberd’i sürüp yanına varup selām virdi. Keyfūr ‘aleyk (16) alup Rüstem’i yaqından görüp ol hūsn-i cemālī üzerinde olan (17) Daħħāk tılsımından çıkardığı yādigārları görüp hayrān oldı. (18) Eyitdi: “Ey nevcivān, kimsin ve bu diyārlarda ne gezersin? Bes (19) bellü bu diyār adamı degülsin?” didi. Rüstem eyitdi: “Ey server benüm [56b/1] sergüzeştüm çoqdur. Şoñra yab yab hikāyet iderüm. Ammā hele sen (2) kimsin ve bu qadar ‘asker ile qanda gidersin ve bu qulağında menkūş (3) nedür, yoqa bir kimseye bende mi olduñ?” didi. Ol dilāver eyitdi: (4) “Baña Keyfūr-ı Şāhrā-nişin dirler. On yıldur işitdüm. Diyār-ı Frengistan’a (5) Hāmza-i Şāhibqırān evlādlarından iki server düşmiş. Birine Sa‘d-ı (6) Nebire ve birine Rüstem-i ‘Aleşāh-ı Rūmi dirlermiş. Çok erlikler eylemişler. (7) ‘Aceb şunları nice görsem diyü gice gündüz fikr iderdüm. Hūşüşā (8) ol Rüstem nām dilāver on iki yaşında iken diyü hāl-i Hindü’yi (9) Eskiş Māzende’i Rānī nām behlivānları yitmiş beş arış qadd ile (10) qaçup yire urup hūrd eylemiş. Ol erlikleri işidüp ziyāde (11) muħabbet eyledüm. Aħir vāqı‘ā da üç def‘ā haşr ü neşri görüp müslimān (12) olup vezīrlerüm dağı muħālefet itmeyüp imāna geldiler. Ben de ol Rüstem’e (13) cān ile qūl olup bende olduğum bilsün diyü nişān için (14) qulağuma halka geçürdüm. Hālā işitdüm Şāhibqırān cümle ‘askeriyle (15) Endelūs’e gelmiş. Merzūq Şāh qaçup Gām-ı Neheng Nümā’ya gitmiş (16) ve Şāhibqırān ardına düşüp anda gitmiş, murādum oldur ki varup (17) Şāhibqırān’a yolların gösterüp ve Merzūq’ı tutup ellerine virüp (18) hizmet idem.” didi. Zengāve bunuñ sözün diñlerdi. Eyitdi: “Ya (19) Keyfūr, işte ol istedüğün Rüstem bu serverdür.” didi. Keyfūr [57a/1] diqqat idüp baqdı, gördi ki ‘ayniyle vāqı‘āsında gördüğüdür. (2) Ammā bu qad ile ol bālā qad

behlivānları filleriyle nice kaldurup (3) yire urdı diyü şüpheye düşdi. Āhîr “Ey server, vaşf (4) itdükleri üzere Rüstem’e beñzersin. Ammā neden ma’lūm gerçekden (5) Rüstem olduğun?” didi. Rüstem tebessüm idüp esterden (6) yire inüp “Ey dilaver, çünki şüpheñ var. Sen de anlardan kalur (7) dilāver degülsin. Raşında bir hoşca otur. Seni de anlar gibi (8) kaldurayum.” didi. Keyfūr, yire ferāgāt ile “Hiç olur mı? diyü, gördi (9) olmadı. Hemen Rüstem cebe eteklerin beline şokup filinüñ altına (10) girdi. Elli sekiz qarış qaddiyle, filiyle ve alāt-ı harb ve esbāb (11) hūner bile kaldurup kırk adum şağına ve şoluna gezdürdi. (12) ‘Askeri görüp hayrān oldılar. Andan yire kodı. Keyfūr dañı (13) filinden atılup gelüp Rüstem’in ayağına düşdi “Merhabā Müştāk (14) idi. Dilerdi bu cān sizleri. Kıldıñ ihyā Hāzret-i ‘Īsā (15) gibi, cānsuzları. Elhāmdülillāh Server. Müpārek cemālūñ gördüm.” didi. (16) Rüstem de nedāmet idüp görüşdüler. Ba’de atlarına binüp Rüstem (17) eyitdi: “Ey dilaver, bundan Gām-ı Neheng Nümā’ya yakın mıdur?” didi. (18) Keyfūr “Belī yakındur. Şunda bir derbend vardur. İsfendiyār-ı Derbend- (19) nişin dirler. Bir dilāver begler altmış arış qadd çeker hayli bahādır [57b/1] kimesnedür. İşte Neheng-i Deryā-nişin oğlu Neheng Peçe ile güreşmiş- (2) sūñüz. Kıyāsda bu da andan qalmaz.” didi. Rüstem, Neheng Peçe añladuğda (3) gözleri doldı “Ey dilaver, ol nevcivāna ‘aceb iş oldı. (4) Bir ‘ayyār helāk eyledi. Yüregümüzde bir tağ oldı kim ölince (5) gitmez.” didi. “İmdi çün İsfendiyār böyle bahādır erdür. Varup (6) görmek gerek. Ola kim ele getürüp Neheng Peçe yirine atam (7) bārgāhına getürem.” didi. “Nola server. Vaşfindan ziyāde erdür. Hele (8) görürsün.” didi. Andan çeküp gitdiler. Ol derbende yakın qondılar. (9) Şikāra çıkup İsfendiyār da şikāra çıkmışdı. Bir ahū urup (10) yıqılmayup cān acısıyla kaçup giderken Zengāve rāst (11) geldi. Urup yıqdı. İsfendiyār çıka gelüp gördi. Bir (12) bālā qadd kimesne şikārın yıqmış. Kaçıyup “Ey bigāne, ne haddindür ki (13) benüm oqlanmış şikārum alasın.” diyüp birbirine girüp añir (14) bir darb urup Zengāve’yi alūde idüp kemerine el uracağ (15) maħalde Rüstem irişüp na’ra urup “Çek elin andan. (16) Benüm haşmuñ.” diyüp üzerine sürdükde İsfendiyār, Zengāve’yi (17) bırağup “Bre nābekār, sen nireden geldin?” diyüp cenge başladılar. (18) Ammā ne Rüstem bunı ve ne bu Rüstem’i bilür. Keyfūr irişüp; (19) “Server. İşte İsfendiyār-ı Derbend-nişin bu serverdür.” [58a/1] “Sen bunūñ yanında ne ararsın ve bunlar kimlerdür?” didi. Keyfūr eyitdi: (2) “Dilāver bu ol Rüstemdür ki dīv-ħāl Hindī’yi filiyle yire urup (3) helāk eyledi.

Ve Nehenk-i deryā-niṣhīn gibi Şāhib-kırān Frengistān'ı (4) deryāya atup ve ol yıķduđın Ğūristān sultānı Zengāvedür. (5) Ve Rüstem'ün ķulıdır. Ben de hālā ķulıyam. İmdi 'aķluñ başına yār (6) ise sen de ķulluđuñ iħtiyār eyle, 'ırzuñ yıķdurma." didi. (7) İsfendiyār; yūri bre nābekār ben de seni bir er kıyās iderdüm. (8) Sen beni kendün gibi ğayretsüz mi şanursun? Şimdi ben (9) aña neylerüm diyerek cenge başladılar. El-ķışsa yedi ğün cenk (10) idüp ayırt olamadılar. İsfendiyār; ya Rüstem, gel senünle derbend (11) öñinde cenk idelüm, didi. Cümle 'asker anda varup sekiz ğünde (12) anda cenk idüp on yedinci ğün Rüstem bunı başup İslām'a (13) gelüp ķul oldu. İsfendiyār bunlara ziyāfet iderken birkaç (14) çobanlar gelüp Server-i deryā tarafından iki adam geldi, Biri (15) ğāyet küçük ve biri büyük divane-şıfat. Elinde bir deste (16) çöpü var. Ol küçük şapan ķullanur. Gelüp bizden ķoyun (17) ķuzu istediler. Deryādan çıķduķ gemümüz paralandı. Ķarnumuz açdur, (18) didiler. Biz de yoķ virmeyüz. Yođurtdan sütten virelüm. Hemen (19) yiyüp ķanā'at itmeyüp ol küçük büyüğe işāret eyledi. [58b/1] Bir ķoyun alup yürüyü virdi. Bizler otuz çoban arķalarına düşüp (2) bıraķduramaduk. Küçük herif bizi şapan taşıyla kaçurdi. (3) Andan bir şu kenarında oturup gözümüz karşıusunda kebāb (4) iderler. Hiç kimseden pākları yoķdur, didiler. İsfendiyār ta'accüb (5) idüp Rüstem şağlık virişlerinden bildi ki biri 'Ömer ve biri Çoban (6) Peçe'dür. Ammā bir haťā olmaya zīrā bunlar Şāhib-kırān'ın yanından (7) ayrılmazlar. Bā-ħuşuş ne hāldür diyüp Zengāve'ye "Var şunlar kimlerdür (8) 'Ömer ise getür, bir haber alalum diyüp elem düşdi. Zengāve Çoban- (9) ları öñine katup ol araya geldiler. Gördi Çoban Peçe kebāb (10) çevirüp 'Ömer ateş yaķar. Ammā 'Ömer'ün arķası beri Çoban (11) Peçe Zengāve'yi görüp hemen ayađ üzere tırup "Yelkence; (12) Sen bunı pişüretür. Ķāvurun bir büyüği geldi. Ben varup (13) öldüreyum. Zīrā kebabumuz elümüzden almaķ ister." diyüp deste (14) çöpün ķapup hayķırup "Ey kara ķāvur, nire gidersin? (15) Sa'd-ı Şāmī tañrısı birdür." diyüp sürdükde, 'Ömer; Kimdür diyüp (16) ardına baķup gördi Zengāvedür "Bre deli tır. Ol bizdendür." (17) diyüp 'Ömer karşıu varup görişdi. Dīvāne eyitdi: "Ey Yelkence, (18) bu kimdür?" didi. "Bre hey dīvāne, Rüstem'ün ķulıdır, Zengāve degül mi?" (19) didi. Deli "Hay kara gülmez beg, sen misin bilmedüm." diyüp görişdi. [59a/1] Ba'de birbirinün aħvālün şorup bildiler. Kebāb dağı pişmişdi. (2) Ortaya ķoyup yidiler. Andan ķalkup Rüstem'e gelüp görişdiler. (3) 'Ömer'i görünce ayağa ķalkup elin öpdü ve üst

yanına (4) alup Dīvāne de gelüp Rüstem'ün elin öpdi. Sa'd-ı Şāmī çocuğı (5) nicesin, didi. Rüstem de hoş geldün deli beg diyüp İsfendiyār (6) bu 'izzeti görüp "Bu kimdür?" didi. Rüstem "Ey serverler, atam Şahib- (7) kırān'ın yādigārı olan sultān-ı 'ayyārān 'Ömerdür." diyüp ta'rīf (8) eyledi. Anlar da bilüp 'izzet eylediler. Andan Rüstem "Ey serbāz-ı cihan, (9) atam Şāhibkırān'dan nice ayrıldın ve hālā anlar kandanadır?" didi. (10) 'Ömer eyitdi: Qal'e-i Gām-ı Neheng'e varup fetḥi mümkün olmayup anda (11) varup Hāce Mülük ölüp tutulup başına bu hāl geldügin (12) hikāye eyledi. Rüstem melül olup ya nice olur hāl biz de varup (13) görsek belki bir çāre olaydı, didi. 'Ömer; hey Server, mümkün degül. (14) Hāmza şāhib-kırānlık ile bir çāre idemedi. Ve ben bu kadar 'ayyār- (15) lıgla bir iş başaramayup baş vireyazdum, didi. Rüstem eyitdi: (16) "Ey serbāz-ı cihān Allāhu Te'ālā bu işi asān getüre. Belki fetḥi (17) bize naşīb ola." didi. 'Ömer "Nola haqqun luḥfına nihāyet yok (18) imdi varup getüreyum nice oldı. Size haber getüreyim." dirken (19) kapuda bir galebe oldı. "Nedür?" diyince, bir kaç adam içerü girüp [59b/1] İsfendiyār'a du'ā idüp "Ey Şāh, Hāmza Gām-ı Neheng Nümā qal'esin almış. (2) Merzūk Şāh, bir kaç biñ adam ile kaçmış. Size şıgınmağa geliyor. (3) Biz Merzūk Şāh'ın kullarıyuz. Bizi size gönderdi. Ne (4) buyurursuñuz? Gelsün mi yoḥsa diyār-ı āhire getsün mi? Bizi (5) habere gönderdi." didiler. Bunlar da müşāvere idüp "Qo gelsün. (6) Bunda zaḥmetsizce boğazın alalum." didiler. Ol adamlara eyitdiler; (7) "Varın söyleyin gelsün." didiler. Ol adamlar varup Merzūk Şāh'a (8) söylediler. Merzūk Şāh şād olup hemen a'yānıyla sürüp (9) yakın geldi. Bunlar karşı varup içerü bārgāha getürdiler. (10) Merzūk Şāh nazar idüp pāy-i tahtında Rüstem'i gördi. (11) 'Aklı gitdi. İsfendiyār "Buyurun taht üzerine." Bunlar da; (12) "Misāfirümüzdür." didi. Merzūk neye uğraduğün bilüp "Hey! (13) Dirīg bu nābekārlar bunda nireden geldiler? Yağmurdan kaçarken (14) toluya uğradık. Eñ son bunlar beni sağ komazlar. Bāri (15) Rüstem'i öldürmüş olayum." diyüp dal tıg olup Rüstem'ün (16) üzerine sürdi. Ve Rüstem atı olup kılıcı elinden alup bir (17) tapanca urup Merzūk yıkılıp maḥkum bende çekdi. Andan (18) cümle tevābi'ün haps eylediler. 'Askeri hareket itmek istediler. (19) Ammā müşāvere idüp "Bunda üç dört behlivān vardır ki her biri [60a/1] Yalnız bizüm kadar 'askere cevāb virir. Eyüsi görelüm şāhumuz nice olur?" didiler. (2) 'Ömer eyitdi: "Siz bunları alup gelin. Ben Şāhibkırān'a müjde ideyüm bizüm için (3) elemdedür." diyüp

taban aldurup gitdi. Rüstem de ol behlivānları ve Merzūk (4) Şāh'ı alup güç idüp 'Ömer muaddem al'e-i Gām-ı Neheng-nümā'ya geldi. Hāıat (5) Emīr-i 'Arab bunlar için elemde iken 'Ömer irişüp ierü girdi. Emīre bař (6) koyup Kubād'a du'ā eyledi. Ve sā'irleri hay serbāz-ı cihan, řafā geldin. Biz senüñ (7) elemi ni ekerdük. Hele nedür hālün anda idün didiler. 'Ömer eyitdi: "Dağı ecelümüz gelmemiş, (8) urtuldu ammā size bir iki cihetden 'azīm müjdem var. Ammā 'arab, anı 'ahdüñ (9) bu al'ede olan mal benim olacak idi. Zīrā ben o zamet ekdüm." didi. Server (10) ey 'ayyār ulumuz, al'eyi fet iderseñ idi. Sen fet idemedün oqlun (11) Seyyāre fet eyledi, malı aldı, didi. 'Ömer "Hayır!" diyüb rāzi olmadı. Dönüp (12) Seyyāre'ye "Oqlum baña da hişşe vir. Zīrā senüñ tāzeligin var, azanursın; (13) ammā ben ocadum. oqlu azan idemez oldum." diyüp Seyyāre "Bu bizüm haumuzdur." (14) didi. 'Ömer "Oqlun bu bir zararlı 'alāmeti degüldür." didi. Seyyāre yanına uğratmayup; (15) "Var Allāh vire. Senüñ var ise baña vir." didi. Hāza eyitdi: "Ya 'Ömer bir al'e (16) dağı fet olunduda malı senüñ olsun. Ferāgat eyle. Ol da senüñ oqlundur. (17) řikār almağı ögrensün. Hele müjden nedür bize bildür. Saña o ihsān (18) iderüz. oban Pee'yi neyledin ve Rüstem'den haber aldın mı?" 'Ömer "Yok diyemem. (19) Zīrā benim müjdem büyükdür. Hele beni ğamdan hālāř idün inřāf degüldür. [60b/1] Ben bu adar belā ekdüm." didi. Hāza "Behey 'Ayyār, ne bu derdüñ? 'Ahd olsun, bir al'e fet (2) olduda dūnyā adar malı da olursa senüñ olsun." didi. 'Ömer "Bilürem (3) Server saña alsa virürsin. Aña da ā'il oldum." diyüp elin öpdi. "İmdi (4) müjde ammā ne virürsin?" didi. Hāza "Hele söyle zāhir virürüz." 'Ömer eyitdi: (5) "Bilürem, sen cömerdsin. Ammā bölüğüm sā'irden dağı alıvire idün." didi. (6) Ebü'l-Fet "Hay ne 'ārsuz cebbār olursın. İşte hemen derdin hep (7) alamadum diyüp nice idecegin bilmezsin." didi. 'Ömer eyitdi: "Murādum laife" (8) diyüp "kendü tütulup oban Pee ile Hümran al'esi'ne götürülürken (9) urtulup zevra paralanup ıup oyun sürüsüne rāst gelüp (10) oyun alup deli ile kebab iderken gördük. Zengāve gelüp (11) meger Rüstem de deryādan ıup bir cānibe giderken Keyfūr řahrā-nişin (12) nām bir dilāver kır biñ 'asker ile meger vāı'a görüp imāna gelmişler. (13) Rüstem rāst gelüp kendüyü bilüp filiyle aldurup ul ider ve bu (14) şarafa gelürken, İsfendiyār-ı Derbend-nişin nām bir dilāver ile on yedi (15) ğün cenk idüp başup ul ider. Meger Merzūk řāh da bundan aup (16) ol iki

behlivānlara şıgınuv varmağ ister. Elçi gönderüp hālin ‘arz (17) ider. Añlar da gelsün dirler. Merzūk da geldükde Rüstem’e kılıç havāle ider. (18) Rüstem kılıcuñ elinden alup bir tabanca urup bende çeker. Cümle tevābi‘uñ (19) esīr ider. İşte bu kadar ‘asker ile Merzūk Şāh, hapsinde geliyor. [61a/1] Bu müjde büyük degül mi?” Hamza şād olup buyurdu. ‘Ömer’e vāfir mal virdiler. (2) Hālīfe ağzın cevāhir ile taldurdu ve hil‘at giyürdi. İrtesi Rüstem (3) çıka geldi yüz biñ ‘asker ile. Begler karşı çıkup buluşup görüldiler. (4) Andan Rüstem, Keyfūr ve İsfendiyār’ı yanına alup gelüp Şāhibkırān’uñ (5) elin öpdiler. Server taḥsīn idüp hil‘at giyürdi. Rüstem geçüp yirinde (6) karar eyledi. Andan Merzūk Şāh ile esīrleri ‘arz idüp meydān (7) siyāsetine çökerdiler. Şāhibkırān eyitdi: “Ya Merzūk, niçün böyle itdin? (8) İslām dīninden ne gördin ve küfürden ne fā’ide gördin? Senüñ şanem (9) didüğüñ hūd gördün ki kimseye ve kendüye bile dermānı yokdur?” didi. (10) Merzūk Şāh ağlayup “Ya Şāhibkırān, işte ahvāl şöyle oldu. Zī (11) kıymet cevāhir ile müzeyyen bir şanem var idi. Kıрмаğa kıyamayup şakla- (12) mışdum. Bir gün hazīnemi seyr iderken, ol şanemden bir şadā gelüp baña (13) şöyle didi. Benüm de kalbūme vesvese girüp korsa bu vezīrlerüm çağırup (14) bu ahvāli haber virdüm. Bunlar da fīlhāl döndiler. Hele bir haṭādur oldu. (15) Günāhum bildüm ve añladum. Ol bāṭıl imiş, bu dīn haq imiş.” diyüp tekrār (16) müslimān oldu. Şāhibkırān daḥı ‘afv idüp hepsinüñ bendlerin (17) alup hil‘at virdiler. Andan Neheng-nümā’ya bir beg diküp andan kalçup (18) revāne oldılar. Bir gün Merzūk Şāh diyārına gelüp Emīr-i ‘Arab, Merzūk’ı (19) gene diyārına şāh eyledi. Andan vāfir naṣīhat idüp ol puṭı daḥı gözi [61b/1] öñinde pāre pāre idüp andan gemiler tedārük idüp gemilere girüp bir gün (2) ‘azm-i diyār-ı Haraçna idüp revāne oldılar. Muvāfiq rüzgār ile bir gün (3) diyār-ı Haraçna’ya gelüp Gerdevs Şāh’a haber oldu. Vüzerāsıyla istiḳbāl (4) çıkup görüldiler. Andan Rüstem dedesiyle görüüp Gerdevs Şāh (5) gördi, Rüstem tüvānā yigit olmuş ve on sekiz arış kadd çekmiş. (6) şükr-i Yezdan eyledi. ‘Asker şahrāya konup Şāhibkırān ile Rüstem’i (7) sarāya getürdi. Rāyi‘ā’-i Atlās-pūs karşı gelüp Emīr elin (8) öpüp görüldiler. Rüstem de vālidesinüñ elin öpüp du‘ālar eyledi. (9) Bunlara ziyāfete başladılar. ‘Ömer ‘Ayyār ile Seyyāre daḥı varup (10) hānesinde görüldiler. Üç gün bunlar zevk u şafāda olup (11) dördüncü gün Emīr-i ‘Arab, Gerdevs Şāh’dan su‘āl idüp “Hiç (12) Nüşirevān’dan bir haber işidür misin? Hareketi yokdur ola.” didi. (13) Gerdevs Şāh eyitdi: “Server Nüşirevān’uñ ‘azīm

cem‘iyyeti var (14) imiş. Yakında baña haber geldi. Siz on yıldır ki Frengistân’a varup (15) eglendüñüz. Bahtek Haramzâde Şâh ağzından eţrâfa nâmeler yazup (16) nâmdâr behlivânlar ve dilâverler ne kadar var ise defter idüp inciler (17) ve hil‘atler, tûğ ve kemer irsâl idüp da‘vet ider. İmdi ma‘lûmuñuz (18) ola kim, murâdum Hamza’dan intikâm almağdur. Hâzırlanup her ne kadar ‘askere (19) mâlik iseñüz cümlesin cem‘ idüp tedârük üzere olup tamam [62a/1] vardıkda elgar ile gelesiz dimiş. Çünkü siz Frengistân’dan Hicâz’a (2) gelüp ‘askeri tağıtmađuñuzdan Bahtek-i La‘în gene şâhı (3) izlâl eyleyüp “Şâhum gâfil olma. Bir gün Hamza añsuzın (4) üzerine gelüp tahtını elinden alır. Hamza şimdi Daratı büyütdi.” (5) diyüp Şâh da her birlerine elçiler gönđerüp da‘vet ider. Anlar da (6) ‘asker cem‘ idüp kimi gelmiş ve kimi gelmekte imiş.” didi. Ve hâlâ (7) Medâyin öninde çok ‘asker var imiş didi. Hamza’nuñ levni (8) dönüp “Hay mel‘ûnlar uşlanmadılar gitdi. Hōş imdi hayrola. (9) Hağ’dan ümîdüm budur ki inşâ’allâh miqdârların bildürem.” diyüp (10) Seyf’e emr eyledi. Bir mufaşşal nâme yazup Server mühürleyüp ‘Ömer’e (11) virüp “Bu nâmeyi şâha götür, cevâb al, biz de ardınca giderüz.” didi. (12) ‘Ömer “Nola” diyüp nâmeyi enbâna koyup bunlara vedâ‘ idüp gitdi. Bir gün (13) Medâyin’e gelüp gördi. Şahrâ ‘asker ile dolmuş. Şâh’uñ otağı (14) önine gelüp “Elçiyem, Şâhibkırân’dan gelürem.” diyüp kendüni ‘arz eyledi. (15) Şehmürd-i ‘Ayyâr karşılayup “Hōş geldüñ ey sultân ı ‘ayyārân, ne haber?” didi. (16) ‘Ömer “Var Şâh’a söyle. Hamza’dan nâmem var. İcâzet al.” didi. Şehmürd; (17) “Nola” diyüp Şâh’a eyitdi: “Ey Şâh, gene dōstuñuz geldi.” didükde (18) Şâh bilüp bozıldı “Keşke birligüm ayağları kırılıp gelmeye idi. (19) Var gelsün görelüm. Ne ister?” didi. Varup önine düşüp götürdiler. [62b/1] Ammâ ‘Ayyâr-ı Cihân ol gün kendüyi zeyn idüp sağ şol hançerlerin (2) taqınup başında afitaba omuzunda bâdbânın teberin bir ‘azîmet ile (3) girdi ki gören hayrân olup vehm oldılar. Şâh’a istihzâ yüzünden (4) bir medğ okuyup eyitdi: Beyit;

“Dâ’imâ safrân bulansun (5) begenen az olsun begüm

Deste-gîrûñ nâr-ı nûrı ‘ömrüñ az (6) olsun begüm.

Düşmanuñ fevka’l‘alâda dōstlaruñ tahte’s-şerâ

(7) saña yāvuz kaşđ idenüñ ‘ömri dirâz olsun begüm” diyüp

Şāh; (8) “Hōş geldüñ ‘Ayyār “diyüp altına şandalye qodılar. ‘Ömer oturup (9) Bahtek-i haramzāde, ‘Ömer’e gururlanup söyletmek istedi. “Ey Sultān-ı (10) ‘Ayyārān, hōş geldüñ. Nedür aşlı gedālara tenezzül yoğa.” didi. ‘Ömer; (11) “Ey Hāce Bahtek, gönül dōstuñ bilür, on yıldan berü şaķāluñ (12) harācı çoğaldı. Hemen şimden girü turma, hāzırla.” didi. Şāh (13) başın şalup “Hay mel‘ün, ne söyledürsin?” didi. ‘Ömer de nāmeyi (14) şundi. Şāh alup Hāce’ye virdi. Hāce de ayag üzere (15) turup bülend-avāz ile okudu. Evvelinde ism-i Hudā’yı yād idüp (16) ba‘de “Ben ki Şāhibkırān-ı zamān ve Rüstem-i devrān Hamza ibn-i ‘Abdulmuṭṭālib. (17) Sen ki Nūşirevān’sın. Nāmem vuşülünde ma‘lüm ola kim ey şāh-ı bī- (18) dīn, işitdüm vāfir ‘asker cem‘ idüp benümle cenk itmek murād (19) eylemişsin. Ammā bunca yıldur benümle cenk idersin. Ne hayr eyledin? [63a/1] Ve bunca tabanca yidin. Gene uşlanmadın. Gene ol mekharın mel‘ūna uyup (2) fitne kaynadursın. Ama şoñra çok nedāmet çekersin. İmdi başın (3) ğavġadan emīn olsun dirsən, gene ‘askeri daġıdup hareket (4) itmeyüp tahtuñda oturasın. Yoķ dirsən, varan ‘ayyāruma cevab (5) viresin. Ben de ‘asker-i nuşret muhāşaram çeküp varduķda sen de (6) durasın, hālını.” diyüp hatm itmiş. Şāh, nāmeden bu cevābları işidüp (7) yüzleri ve nuṭķı tütildi. Ne cevāb virecegin bilmedi. Rāvī eydür: (8) Şāh’a bir kaç nāmdār behlivānlar gelmişler idi ki birine Cem Na‘ra-zen (9) dirlerdi. Altmış arış kıadd çekerdı. Sağ kol pāy-i tahtında oturur (10) idi. Bunlar yukarıda beyān olunmuşdı. Ve altı qarındaşlar gelmişlerdi. (11) Büyük qarındaşları şol kol pāy-i tahtında oturur idi ve bunuñ (12) emşāli iki yüzden mütecāviz nāmdār behlivānlar var idi. ‘Ömer (13) buları temāşā iderdı. Şāh cevābda tayancaķ bunlaruñ her biri (14) kerem olup “Bizler anuñ için geldük kim Hamza ile buluşup Şāh’uñ (15) intikāmuñ andan alavuz. Hemen gelsün beri. O da görsün ki cihānda (16) erlik nice olur?” diyüp lāf ü ğüzāf urdılar ve Bahtek eyitdi: (17) “Ey şāhum daķı gelecek çoķdur. Evvela ben Kūh-ı Elbrüz’da iki cāzūya haber (18) gönderdüm. Birine Kendvāl Cāzū ve birine Mihmāl Cāzū dirler ammā Kendvāl (19) Cāzū sihr ile ziyāde meşhūrdur. Bir sihre mālīkdür ki havale itdükde [63b/1] bir ‘azīm ateş çıkar qarşuda olan bir taġ olsa yakup kül ider. (2) Ve birine Şeşger zemin-i sultānü’l-çüb Şişgezi gelse gerekdür. (3) Ve Keyyūs ı Nīzedār ve sāir yedi iķlīmden ‘asker bī-şümār ve nām (4) şāhibleri behlivānlar aķup gelmededür. Ve daķı şimdi cem‘iyyet şāhibi (5) oldun. Ne elem çekersin Hamza olsa bunlara tāķat getüremezler. (6) ‘Arab Hamza’dan intikām alursun

şimdi.” didi. Şāh şād olup; (7) “Ha şöyle hey şer işüñ piki bu sözlerin ötesi çıka.” didi. (8) Ve döndi eyitdi: “Ya ‘Ömer ašlā benüm cenk murādum degüldür. Ammā hep Bahtek’üñ (9) düşürmesi oldu. Ammā bu gelen behlivānlar hep Hāmza’nuñ da‘vā- (10) cılarıdır. Kiminüñ babasın ve kiminüñ kardāşın ve kiminüñ oğlın (11) öldürmişdür. Ben de bunların eliyle Hāmza’dan intikām almağ isterim. (12) Zīrā Hāmza’da baña az iş itmedi.” didi. Bunlar der cevāb nāme yazdılar. (13) Ve Şāh buyurdi. ‘Ömer’e bī kuşūr cāizesin virdiler. Şafāsından (14) bir ol kadar da Bahtek virdi. ‘Ömer de alup yüzine karşı toñuzdan (15) bir kıl çekdük diyüp Bahtek kürküne yaranamadık diye kaldı. ‘Ömer der; (16) “Şafā eyle.” Çıķup gitdi. Şāh bu sözden elem çeküp dönüp (17) Bahtek’e “Behey cühud geda, ben tamām cāyizesin virdükten soñra sen (18) ne belādur ki sen daħı in‘ām idesin. Gör minnete mi geçti gör. İmdi (19) bu kadar behlivānlar ortasında seni şerm-sar kıldı.” diyüp Bahtek [64a/1] eyitdi: “Hey şāhum, ben aña madār iderem. Anuñçün virdüm görmez misin? Bizden (2) on yıllık şaķal harācı ister.” didi. Behlivānlar “Buña cāyize virmek (3) nedür?” didiler. Şāh “Aşlı vardur.” didi. Hele yüzi şuyı ile gitdi. (4) “Açmaz kōn.” didi. “Sizler muķayyed olman. Ol bir ‘ayyārdur ki anuñ (5) şerrinden benüm gibi şāhlar bile kōrķarlar. Heb biz anuñla madārā ile (6) geçünürüz.” didi. İşte bunlar da bunda. Bu tarafından ‘Ömer Şāhibķırān’a gelüp (7) cevāb nāme’i virdi. Çün aħvāl bilindi. Hāmza, Esteftenūs Yunānī’i (8) da‘vet idüp “Saña ser‘askerligüm virdüm. Var gözin aç. Hızmetinde (9) muķayyed ol.” diyüp hil‘at giyürdi. Andan yol tudarken, görüp bir gün (10) Gerdevs Şāh’a ve Rābi‘a’ya vedā‘ idüp ol aradan güç idüp (11) ‘azm-i Medāyin idüp revāne oldılar. Bunlar gelmede ammā bu tarafından (12) bizüm kışşamuz ‘Ömer Ma‘dī’ye geldi. Rāvī eydür; çünki ‘Ömer Ma‘dī (13) redd olup ac ve şusuz ‘Aden’den ağlıyarak, kabīle’i benī ‘Ād’a (14) toğrı çekilüp gitdi. Ammā yol iz bilmez. Berberiyyeler’e düşüp (15) çok belālar çekdi. Güneşde piyāde gezmekden hasta oldu. (16) Kābīleden kabīledeye düşüp boğazı ucundan çok dertler çeküp (17) kimi ri‘āyet idüp ve kimi koğup güneşden ensesinüñ derisi (18) kavlayup hezār meşakķatler ile hayyun Benī ‘Ād’a geldi. Vālidesi (19) ‘Ömer Mā‘di’i ol hālde görüp feryād eyledi. Eyitdi: “Gözüm nūrı, [64b/1] ne hāldür bu hāl? Kānı kullaruñ ve kārındaşların nice oldu?” didi. ‘Ömer (2) Ma‘dī’nüñ söylemege dermānı yok “Baña ta‘ām getirin. Söz vaķti (3) degül.” diyü işāret idüp yıķılıp ‘aklı gitdi. “Bre bre açlıķdan (4)

ölmüş.” diyüp tîz üç dört fırın ekmek buldılar. Üç deve boğaz- (5) ladılar. Beş tulum bâde getürdiler. ‘Ömer Ma‘dî bir miqdâr kendüye gelüp. (6) Ol ta‘âmı yedi şöyle kim kırmı bir depeye dönüp ve tulumların (7) ağzına ağzın virüp bir bir nüş idüp andan gözleri açıla (8) düşüp vâlidesi ‘Âdiye Bânû “Hey nedür bu hâl ve bu felâket Hâmza (9) kıandadır? Ve sen niçün ayrıldın ve libâsın nice oldı? didi. ‘Ömer Mâ‘di‘i (10) eyitdi: “Ne bileyim? Şol haqîkat. Siz nâ-bekârı keşke küçük (11) iken emzirmemiş olaydın. Açlıktan öleydi. Şimdi ol (12) şafâda. Ben bu kadar gündür ki cefâ çekerim.” didi. ‘Âdiye Bânû “Hâmza (13) saña neden incindi?” didi. ‘Ömer Mâ‘di‘i eyitdi: “Beni zahtîreye gönderdi. (14) Boğazum ucundan kabâhat etdüm. Hîle ile beni tutup deryâya (15) atmışlar. Bir Frenk diyârına çıkdum. Anda ta‘âm virdiler. Ben de Frenk (16) tâcın giydüm. Hâmza’nuñ üzerine geldüm ki ben de eller gibi zühür idüp (17) nâm koyam didüm. Olmadı, ol Hâmza didükleri nâbekâr baña haqâret (18) eyledi.” diyüp cümle kabâhatlerin hikâyet idüp bu kez ‘Âdiye Bânû (19) dahtı gâzaba gelüp “Behey oğul, ya saña düşer mi ki varup kız çeküp [65a/1] bir şahûñ ‘ırzûñ pây ü mâl idüp andan Frenk kıyâfetine giresin. (2) Hâşâ Hâmza kimseye zulm itmez. İmdi bu cefâlar saña maħal müsteħaħ olmuş.” (3) diyüp “İnfi‘âlinden hayf senûñ nâmına.” didi. Ömer Mâ‘di eyitdi: “Behey (4) valide, gerçekten ben varup Frenk olmadum. Boğazum ucundan öldüm. (5) Ya aç öleyim mi?” diyüp ağladı. Âdiye gene acıyup bile ağladı. (6) “Elem çekme oğul çünkü bir işdür, oldı. Ben gene dilek iderem.” didi. (7) ‘Ömer Mâ‘di “Ey valide, benüm aña ne ihtiyâcum var ki minnet idem. Kabîlemde (8) oturup şafâmda olurum.” didi. “Ammâ Fîrûz-ı ‘Adeni’ye bir nâme göndereyim.” didi. (9) “Kızın baña göndersin. Endelûs şehrinde evlendüm bir oğlum olmuş. (10) Kerb nâmında, ol da bir âfet ki nâbekârûñ güci baña yetüp meydân (11) ortasında ‘ırzum yıkdı. Benden çok bahâdır koymış. Hâmza ile ve begler (12) ile eyü ma‘reke eyledi. Şimdi ol benüm böyle olduğum gördi. (13) Kâil olmayup Hâmza’dan benüm intikâmum almağa kıadır idi. Ammâ haberi (14) yokdur.” didi. ‘Âdiye hażz eyledi. Andan Fîrûz Şâh’a nâme yazup (15) gönderdiler “Ey nâbekâr, benüm başuma bu hâller gelmege sebeb oldun. (16) Çünkü müslimân oldun. İmdi kızuñı Allâh emriyle baña virüp gönderesin. (17) Yok dersen bu acı ile varup saña çok iş iderim.” diyüp (18) biraz mal gönderdi. Çün nâme Fîrûz Şâh’a geldi. Okudı. Vezîrleri (19) ile müşâvere idüp virmesini ma‘kûl gördiler. Zîrâ kızuñ evvelen [65b/1] adı çıkdı. Degme bir kimesne

kabül itmez. Çün kendü ister evvelâsı (2) vir Benî ‘Ād sulţānidur, nidelüm didiler. Andan cihāzın hāzırlayup (3) kıızı bir nice maqbül adamları ile vezīrlerin vekīl idüp gönderdi. (4) Bir gün kabīle’i Benî Ād’a geldiler. Haber oldu. ‘Ādiye Bānū bunları (5) karşıladup ‘izzetle getürüp sarāya kondurdi. Ve kıızı cāriyeler (6) ile hareme alup bunları ziyāfete başlayup üç gün düğün (7) idüp andan vezīrlar nikāh eyleyüp kıızı ‘Ömer Ma’dī ile gerdek (8) eylediler. Ber-murād oldılar. İşte Ömer Ma’dī’nün bundan iki oğlu (9) ola. Birine Ma’dī ve birine Mu’ād didiler. İşte gene ‘Ömer Ma’dī (10) şafāya vāşıl oldu. Kıarı toğ develeri çok, şarāb bī nihāye. (11) “Bre yürü. Ne belādur ki Hāmza’nuñ yanında gice gündüz seferde (12) tıyunca yemek bile bulamaz.” dir idi. İşte bunlar da bunda (13) ammā ezincānib bu tarafdān çün Kerb, ‘Aden’e geldi, gördi ki (14) Hāmza gene Frengistān’a gitmiş. Fīrüz’ı Müslimān buldı. Yoħsa (15) katl iderdi. Andan pederin arayarak, bir gün Benî Ād’a geldi. (16) ‘Ömer Ma’dī ve ‘Ādiye Bānū karşı çıkup bulışup görüşdiler. (17) Hāl hātır soruşdılar. Andan ‘Ādiye Bānū, Kerb’i ziyāfete başladı. (18) ‘Ömer Ma’dī, Kerb’ün gelmesinden su’āl idüp ol da kendülerini (19) arzū idüp Mekke’ye gelüp bunları bulmayup andan bunda gelüp [66a/1] andan ‘Aden’e gidüp Şāhibkıran gene Frengistān’a gitdüğün haber alup (2) ve bunda geldüğün naql eyledi. ‘Ömer Ma’dī de Hāmza’dan şikāyet idüp (3) çekdüğü cefāları taqrīr eyledi. Kerb “Devletüm ana. Ammā ‘aceb yolsuzluğ (4) eylemiş. Elem çekme - inşāallāh- ben saña gene menşūbuñ alıvirürem.” (5) diyüp tesellī eyledi. Andan Hāmza’ya cāsūs gönderüp Frengistān’dan (6) gelür mi yoħsa anda daħı eglenürler mi diyü habere muntazır oldılar. Bir gün (7) haber getürdiler ki Hāmza varup Merzūk Şāh’ı tutup gene tekrār imāna (8) getürmiş. Ol aradan Rüm’a geçmiş ama Şāh-ı Nüşirevān’uñ (9) ‘azīm gene yığınağı varmış. Hāmza ol cānibe gidermiş didiler. Kerb (10) bu haberi işitdükde kendü atasına on biñ ‘asker virüp (11) ve kendü anası ‘Ādiye Bānū’yı yanına alup ‘azm-i rāh eylediler. (12) Günlerde bir gün Medāyin yolunda bir derbende geldiler kim Hāmza ol (13) derbenden gelüp geçecek yol üzere idi. ‘Ömer Ma’dī (14) görmeyüp Kerb daħı yüzine niķāb aşup bācdār oldu. (15) Bir iki gündēn soñra Hāmza ‘askeri gelüp Kerb de derbend ağızın (16) alup nīzesine tayanup tırdı. Öteden Esteftenūs Yunānī (17) ‘askerden ‘azīmetle gelüp irişdi. Cāsūslar haber virüp derbend (18) ağızında ‘asker vardur didiler. Görün kimdür ve ne ister didi. (19) Gelüp şorduğda bācdārum didi. Bre bu Şāhibkıran ‘askeridür. [66b/1]

Bāzīrgān degüldür. Şundan gidüñ. Yoĥsa ğāzab-ı Şāhibķırān'a uĝrarsın (2) cümleñüz kırar. Kerb “Yabana söylemen. Her kim olursa olsun. Vireñ (3) kırtulur, virmeyen bunda kıalur.” didi. Bunlar mücādelede iken Esteftenüs (4) gelüp ayırdı. Aĥvāli bilüp şavul yoldan eyledi, olmadı azĝışup (5) çünkü başladılar aĥir Kerb yıķup bende çeküp kıarındaşı Steftenüs (6) meydāna girüp ĥamle eyledi. Kerb men' idüp bir ĝürz ile yıķup (7) baĝladı ve bundan şoñra ta Behmen Kūhi'ye ve Behrām-ı Ĥāķāni'ye varınca otuz (8) yedi nefer behlivāna var Cebe ve 'İmrān Cābliķāyi'ye ve Mālik (9) Eşter Necefi'ye varınca kimüñ zaĥmdār ve kimüñ bend tamām otuz (10) yedi nefer kimesneye de zaĥm urup Mālik Ezder nīze ile ĥamle (11) itdükde Kerb siper virince siper, dāmeninden yol bulup zırĥ toķa- (12) ların bir nicesin yire düşürüp zaĥm urayazdı. Kerb “Hay” (13) diyüp ol nīze'i ne ĥāl ise men' eyledi. Ve nīze silküp bir nīze (14) urdı. Şıyrılıp eger kıaşına yetince Kerb, zor idüp raĥş- (15) mādi yanı üzere yıķıldı. Kerb çeküp nīzesīn aldı. Mālik (16) zaĥmdār “Hay nābekār, neyledin?” diyüp davranınca istediĝüm gene (17) muķābil ola. Rüstem na'ra urup irişdi “Ya Mālik, sen çık meydāndan. (18) Ben bu nābekārı ĝöreyim.” diyüp Kerb'e muķābil olup eyitdi: “Ey nābekār, (19) nedür senüñ bu dilāverlere itdüĝüñ işler. 'İrzlarun yıķdın yanına [67a/1] kıalur mı kıyās idersin?” didi. “Bre nābekār. Ĥamle eyle. Yeter öĝündün.” (2) didi. Andan Rüstemle cenge başladılar. Aĥir Kerb kıılıç çeküp Rüstem'e (3) çabıķlıķ ile bir zaĥm urdı. Rüstem “Hay nābekār, 'āķıbet böyle mi oldı?” (4) diyüp bir tıĝ ĥavāle kıldı. Kerb de siper virince kıılıç kıayup öyle bir (5) yādigār zırĥın çāk idüp ĝövden üzerine zaĥm urdı. Bu ana dek (6) 'asker kıayanup ilerüsü ĝitmeyüp Ĥamza'ya ĥaber virdiler. 'Aşķar sürüp (7) gelüp Rüstem ile cenkine erişdi. Bu ĥāli ĝördükde na'ra urup (8) 'aşķar sürüp ikisinüñ arasına girüp Kerb “Ey ĥarāmī nedür bu (9) kııtāllıĝuñ hele bugün yūri var yarın ben saña ĝöstereyüm” diyüp (10) Rüstem'i döndürüp bārgāha geldi. Şöyle kim eleminden ol ĝice (11) uyumadı. Ĥayrān idi kim bu naşıl bācdār olur Şāh böyle behlivāna (12) mālik degüldür didi. Ammā çün irtesi oldı. Kerb ile Ĥamza meydāna (13) girdi. Nice sözden şoñra cenge başladılar. Ama Ĥamza, Kerb'e her ĥamle (14) urup men' idişine taĥsīn iderdi. “Bu nābekār naşıl kimesnedür (15) Çünkü üstātdan ĝörmüş” dirdi. “Ömer şaķın 'Arab bunuñ (16) tutumu yaramaz. Rüstem gibi bigāne'i 'ālime zaĥm urdı” dir. Zīrā maĥfice (17) Kerb' bulışdum ve kim olduĝunu bildi. Kerb de ol ĝün 'azīm cenk (18) idüp aĥşam döndiler. Lendühā

su'āl idüp devletlü emīr; (19) “Bu bācdārı nice gördüñüz?” diyüp Ḥamza ziyāde medḥ eyledi. “Bu hüneleri [67b/1] bir Kerb de gördüm, bir de bunda gördüm. Ama bu Kerb'den çok ziyādedür.” didi. (2) Cümle begler ta'accüp eylediler. İrtesi ikisi gene cenge girüp elkişşa (3) yigirmi altı gün 'azīm cenk idüp yigirmi yedinci gün olduḡda (4) bir miḡdār begler Şāhibḡırān'a i'tirāz idüp “Bācdār nāmında bir ḡarāmī'i (5) bu ḡadar medḥ idesiz ve bu ḡadar ḡašet virüp cenk itmekden (6) murādūñ nedür?” diyü, ḡa'n idüp işitdördiler. Server-i 'ālem eyitdi: (7) “Bugün beni ḡayır du'ādan ferāmūş itmek inşāallāḡ bugün ele (8) getüreyim. İşte gördüñüz, nice bir merdgüzindür. Teziyye 'ırzun (9) yıḡmaḡ revā degüldür. Ben bulsam kırḡ gün cenk eylerdüm. Keşke (10) bārgāhumda ancılayın bir ḡaç er olaydı.” didi. Ammā begler söylemedi. (11) Rüstem ziyāde medḡ eyledüğine elem çekdi. Eyitdi: “Devletüm ata, niçün (12) böyle buyurursun? Bir nābekārı gördin. Bizümle ne yoldan cenk (13) eyledi. Nice görüşdi. Gerçi ḡuvvetde daḡı kem degül ammā hüneri (14) tıḡla biz sizden elem çekerüz. Yoksa ḡılıç nice olur O da (15) göreydi?” didi. Ḥamza eyitdi: “Cigerkuşem senden ziyadedür dimek (16) degüldür murādum. Nihāyet nefsinde yarar erdür. Emşāli az bulunur. (17) Ve hem böyle erüñ žāyi' olduḡun istemem.” didi. Andan irtesi (18) gene muḡābil olup Kerb ile öyle zamānı olunca özge ma'reke (19) eyledi. Döndi, Ḥamza eyitdi: “Ey ḡarāmī, benüm beglerümüñ her birine [68a/1] bir yüzden zaḡm urdın. Niçün baña da ḡılıç çekmezsın Bir yol añınla da (2) ḡālī'üñ döñe.” didi. Kerb eyitdi: “Anlar benüm aḡrānum bir ḡaç kimesneler (3) idi. Çekdüm ammā sen Şāhibḡırān-ı 'ālemsin. Sā'ir alāt ile ne ḡayr (4) itdüm ki ḡılıçla ne ḡayr idem. Hemen murādum sizüñle imtiḡān olmaḡdur.” (5) didi. Ḥamza ḡazḡ idüp eyitdi: “Atından in kemer ḡotalum, ayırt olalum.” (6) didi. Kerb eyitdi: “Niçün inerem Maḡlūb degülem ki ḡādirsen indür.” didi. (7) Ḥamza eyitdi: “Ḥamle eyle, görelüm ḡādir miyüz?” didi. Kerb bir gürz urdı. (8) Şāhibḡırān gürzin berāber virüp arḡaya aldıḡda elf ḡaddi dāl (9) olup Lendühā'dan yedüḡi ḡarblar ḡātırına gelüp cümle a'zāsı (10) ḡaberdār oldu. Aşḡar'uñ beli çenber çenber oldu. Kerb geçüp gitdi. (11) Ḥamza “Bre bre” diyüp ḡaddin rāst ḡıldı. Ve Kerb'üñ bu ḡarbindan (12) sām köteḡine el urup ḡayḡırup “Ey nābekār, ḡut imdi sen de (13) er isen men' eyle.” diyüp irişüp bir gürz urdı. Kerb gürzin (14) berāber virdükde ḡolları bükülüp arḡaya aldıḡda raḡşa taḡammül itmeyüp (15) yüzünüñ üzerine yıḡıldı. Kerb ol ḡālī görüp kendüyi bir cānibe (16) atdı. Muştüñ döñüp

‘aşkara karşı yürüdükde Hamza dağı ‘aşkardan (17) atlayup birbirine şarılıp muşt mušta, yağa yakaya oldılar. (18) Âhir Şāhibkırān kemerin telsīm idüp Kerb, üç kemere zor idüp (19) çok ikdām eyledi. Ökçelerin dört parmak hareket itdürdi. Emīr-i ‘Arab [68b/1] lenger virüp ökçeleri yirin bulup artuq kâdir olmayup kapup şalıvirdi. (2) Nirre’-i ‘Arab bir kerre Kerb’ün kemer zincīrine dest vurup zabt idüp ve zor (3) idüp kolına aldı ve başmūn üzerinden devr itdürüp yire urduqda (4) yüzünden niqāb gidüp Server gördi Kerb’dür. Bağa nābekārı sen misin (5) Ey yabān oğlanı ne idi bu aqdām beni başmak mı isterdin belki fırsatın (6) bulsañ helāk iderdin. Atan şöyle bir kabāhat eyledi. Yoḥsa (7) intikām almağa mı geldin İmdi sen de atan gibi bedhūy musun (8) Bāri ben de seni katl ideyum diyüp hançerin ‘üryān idince ‘Ömer Ma’dī’nün (9) vālidesi ‘Ādiye ol ḥālī görüp hemen feryād iderek ilerü geldi. (10) Oğlum neylersin Evvel beni öldür diyüp ayağına düşdi. Ḥāşā ki (11) bunuñ saña yamān kaşdı ola. Nihāyet çekdügi pederi gayretidür. (12) İmdi ol da kabāhatūñ bildi. Bir dağı böyle kabāhat itmesün elbetde. (13) İḥsān eyle yoḥsa südüm ḥarām iderüm saña ve hançeri çeküp kendümi (14) helāk iderüm şoñra el ‘ālem içinde bednām olursun didi. ‘Ömer de (15) beglere ḥaber itdi. Cümle gelüp Kerb’ün bu erligine telsīm olup (16) cümleden evvel Lendühā gelüp “Server iḥsān eyle. Şöyle serfirāzūñ. (17) Her ne şuçı var ise bize bağışla. ‘Aḥasınūñ günāhuñ bağışla.” (18) didi. “‘Ömer Ma’dī de gelüp yüzün ḥāk-i pāyine sürdi. Server beni (19) bārī sen kendü elüñle öldür. Qanum ḥelāl olsun.” didi. “Böyle [69a/1] dirilikden ölmek yegdür ki altmış yıldan berü ḥizmetinde olam da şimdi (2) beni kapundan redd idesin.” Hamza da gördi olmaz. “Begler’ün ḥāḫır (3) için ve ‘Ādiye Bānū ḥāḫır için geçdüm. Neyleyin kabāhatūñden ötüri seni (4) biñ pāre eyleseler derūnum acumazdı. Sen benüm gibi Şāhibkırān-ı zamān (5) ser‘askeri olasın da böyle bednāmlık idesin. Adumuz zālīm ola.” (6) diyüp hele ‘afv itdi. Tekrār Kerb’le ‘Ömer Ma’dī ve ‘Ādiye Bānū gelüp (7) Emīr-i Merdān’ün elin öpdiler. Hamza bunlar ile görüşüp andan beglerle (8) görüşdiler. Rüstem “Ya Kerb, özge zuhūrlar eyledin ve bize özge (9) nişānlar ḳodun ammā ḥayr ola. Yiri düşürse ḥaḳla severüz.” (10) didi. Kerb “Hay Server, ḥaḫā itdüm, ammā luḫf idüp ‘afv eylen.” (11) diyüp ayağına düşdi. Rüstem ḳomayup “Ey dilaver, laḫife iderem. (12) Sencileyin şaḫbāzlardan zaḫm getürmek iftiḫārdır.” didi. Andan (13) Kerb cümle beglerden ‘özrin dileyüp barışdılar. Ammā Kerb’ün bu (14) cürā‘atine taḫsīn iderlerdi. Andan

serāperdeye gelüp bunlar (15) Hālīfe’i İslām’a kúpād şehriyār ile dağı görüşüp herkes yirlerinde (16) karar eylediler. Emīr-i ‘Arab gene ser’askerligin gene ‘Ömer Ma’dī’ye viridi. Hālīfe (17) ‘Ömer Ma’dī’ye ve Kerb’e dağı hil’at giyürüp anlar da geçüp yirlerinde karar (18) idüp ‘azīm şāzīlīk eylediler. Dördüncü gün, Emīr-i Merdān, ‘Ādiye (19) Bānū’ya vāfir mal virüp adamlar ile kabīlesine irsāl eyledi. İrte [69b/1] Hāmza ol aradan ‘azm-i Medāyin eyledi. Ammā bu tarafından muḳaddem Şāh’a haber gelmiş (2) idi ki işte Hāmza yakın geldi. Falān derbende ḳondı didiler. Aradan (3) kırk elli gün geçti. Gelüp çıḳmadı. Nedür aşı diyüp cāsūslar gönderdi. (4) Varup haber getirüp Kerb kışşası “Ey Şehriyār, ‘Ömer Ma’dī’nüñ Endelūs de (5) Ma’rūf Şāh kızından Kerb nām bir oğlı zuhūr eylemiş. Frengistān’da (6) Hāmza ve begleriyle ‘azīm mā’rekeler eylemiş. Şimdi Ömer Ma’dī’i şöyle bir kabāhat (7) için Hāmza yanından redd ider. Kerb şüret i tebdīl ile ol derbende (8) bācdārum diyüp önlerin alup otuz kırk gündür ‘azīm cidāl (9) idüp nāmdār beglerinde zaḫm ı şimşir yetürmedük kimseler ḳalmamış. (10) Hattā Rüstem’e bile zaḫm urmuş. Aḫir Hāmza ile yigirmi yedi gün cenk (11) idüp aḫir Hāmza arḳasın yire getüre göre. Kendüyi bildürüp barışup (12) babasın gene ser’asker ider. Hālā işte filān gün gelir.” didiler. (13) Şāh bu cevābı işidüp ğamgīn oldu. Baḫtek-i Hōd Köpek Būrūsī (14) tutdı. “Ne dirsiz Şol nābekārlara kim her yirden ot gibi biterler. (15) Şoñra ezder olurlar. Göresin ol nābekār da ateşperestlerin (16) ocağına ne şular dökse gerekdür.” didi. Bunlar da Hāmza gelür diyü (17) alāyın ve ‘askerin ve behlivānların seyr için çıḳup bir sāyebān (18) ḳurdılar. Çün şabāh oldu. Anı gördiler. Rūm tarafından tozlar (19) belürüp cihānı zulümāt kapladı. Ve toz içinden kös-i İskender ve tabl-ı [70a/1] Hālīl ve kürrē’-i nāy-i Cemşīdī sadāsı ‘ālemi tutdı. Çün yakın geldi (2) Sulṫān bādiye ḳarşu varup ol tozu dāmeninden geri yanına varınca (3) şaḳḳ idüp içinden kırk altın başlı ‘alem zāhir olup kırk biñ (4) erin nişānidur. Şimdi Ömer Ma’dī’ ve oğlı Kerb Ğāzī ve yanında beş (5) ḳarındaşları ile gelüp geçüp varup şāt kenārında bir müferreḫ yirde (6) bārgāh-ı Süleymānī’yi ḳurup andan şağına bārgāh-ı İshāḳ’ı ve bārgāh-ı (7) Ebā ‘Ömer-i Şeddād-ı Hābeşī ve şolına bārgāh-ı Hişāmī ve bārgāh-ı Keykāvūs (8) ḳurilup ve Rüstem’üñ Daḫḫāk bārgāhı ve Sa’d-ı Nebīre’nüñ Ḳarūn-ı dīv-bend (9) bārgāhı, babası ‘Ömer bin Hāmza-i Yunānī’den ḳalmışdur ve Kerb’üñ (10) Sa’lāb Şāh bārgāhı ve Lendühā’nuñ Zāl-i zamān bargāhı. El-ḳışşa (11) cümle müte’ayyin dilāverler Rūm ve Yūnān serverleri ve

MıŖır ve Ŗām ve (12) ‘amūdiyye ve Zāvīl ve Kābil ve Kūhistān ve Hākān-ı Cābelkā ve Frengistān (13) ve ‘Arab erenleri fevc fevc, fūŖūn fūŖūn ‘askerleri ve alāyları (14) ile gelūp geçūp Ŗāhibkırān’uñ bu ‘asker bī-pāyānuñ ve serverlerūñ (15) mehabetin dārāt-ı devletin görūp görmeyenlerūñ ‘aķılları çāk (16) olup hayrān oldılar. Ŗāh hōd bilūr ammā Rūstem ķolında Frengistān (17) beglerin ve bahādırların görūp melūl oldılar. Cūmlesi gelūp geçūp (18) Ŗāhibkırān ve ĥalīfe ve Rūstem ve Lendūhā cūmle begler bārgāhlarında ķarār (19) idūp Ŗāh da dōnūp melālet ile oķađına gitdi. Baĥtek’e [70b/1] sōgmege baŖladı. Bre hey mel‘ūn biz her zamān ateŖi def‘ idūp ĥuzūr ile (2) otururken, sen gene fitne ateŖin ‘aevlendūrūp bōyle bizi belālara (3) uđradursın. Hālā bizūm ‘askerūmūz de Hāmza’ya degūl Rūstem’e bir cevāb (4) virecek er yođdur. Ŗoñra nice olur ĥāl didi. Baĥtek “Elem çekme (5) Ŗāh’um, isterseñūz bir ķaç gūnden soñra Elçūb-i ŖeŖgezī ve Keyyūs-i (6) Nīzedār gelsūnler de gōresin ĥāllerin.” diyūp vāfir vaŖf eyledi. (7) İŖte Hāmza nāme gōnderdūkte bir ķaç gūn mūhlet istediler. Dađı (8) ‘askerūmūz vardur gelecek diyūp cevāb virdiler. Ezīncānib (9) ammā bu ĥarafdan Ŗāhib-kırān-ı ‘Ālem, Kūh-ı Kāf’da mūte‘ayyin dīvler ki ķatlı itmiŖdi. (10) Ol maĥalde Ġazbān nām-ı ‘ifrit, Hāmza’nuñ mehābetine tākāt getūremeyūp (11) tīđi ķorķusundan ķaçūp zulumāta gitdi. Bir nice yıllar baŖ gōster- (12) meyūp ķalmıŖdı. Ba‘de iŖitdi ki Hāmza, Kāf’dan gidūp gene ĥurūc (13) idūp Kāf’a geldi. Nice diyārlar fetĥ idūp Kūh-ı Kāf’da çok iŖler (14) eyledi. Giderek Sultān-ı Kāf Esmā Perī’nuñ vilāyetine dađı (15) el Ŗundı. Esmā’ya ĥaber virdiler. Esmā ol la‘inden ĥavf idūp (16) Mu‘allim Kāf’a nice idelūm diyūp ol da reml eyledi. Sen buña ķarŖu (17) Ŗuramazsın. Ammā dađı zamānı vardur didi. Esmā hel gāfil (18) bulunmada ‘ālim yođdur diyūp ‘asker cem‘ idūp Ŗehr-i zerrīn (19) oñinde ĥāzır durdı. Ammā bu ĥarafdan Ġazabān-ı ‘ifrit de bir Ŗāhrāda [71a/1] ‘askeriyle oĥururken birgūn birķaç ‘ifritler gelūp reb‘-i meskūndan (2) gelūrūz diyū ba‘zı hediyeler ve adamlar getūrūp Ġazabān bunları (3) görūp “Nedūr bunlar?” didi. ‘İfritleri eyitdi: “Hind diyārına varup (4) bir yiri gārāt idūp bunları size armađan getūrdūk, yiyūp (5) Ŗafā idesin, ammā bunlardan mā‘adā bir ķıŖŖa vāķi‘ oldı. Mal (6) arasında bir Ŗandıķ bulduķ ađdıķ. İçinde bir nesne yođ, ancak (7) bir Ŗumarda bir insān gūzelinūñ Ŗūretini taŖvīr eylemiŖler. Ta‘accūb (8) eyledūk, gōrelūm.” didūkte Ġazabān ““Aceb naŖıl kimesnenūñ taŖvīri (9) ola? Getūrīn seyr idelūm.” didi. Eline virdiler. Ġazabān baķup (10) gōrdi. Ŗol

kadar güzel kim ta‘bīr olmaz. La‘īn bī-iḥtiyār ‘āşık (11) olup “Meded ben bu taşvīrūñ şāhibesin kanda buluram?” diyüp (12) eleme düşdi. Aḥir ol adem esīrlerini önine getirüp su‘āl (13) idüp eyitdi: “Ey ademler, zāhir bu taşvīr bir meşhūr kimesnenūñ (14) olmağ gerekdür. Eger bilürseñüz baña haber virüñ, sizi azād ideyüm.” didi. (15) Esīrler baqdılar, bilüp eyitdiler: “Biz bilürüz, ammā bunuñ şāhibi (16) kavī ḥaşımdur, elinden almağ güçdür.” didiler. Ğazabān ğazabnāk (17) olup eyitdi: “Siz ne söylersiz bre ḥākīler, benüm gibi ‘ifrīte (18) naşıl ḥākī vardur ki rub‘-i meskūnda cevāb vire. Hemen baña haber virüñ. (19) Eger şāhibi qahramān-ı zamān ise daḥı qahr idüp elinden aluram.” [71b/1] didi. Anlar eyitdiler “Bu ol Ḥamza’nuñ ḥātūnidur ki on sekiz sene bu Kūh-ı (2) Qāf’ı şikār idüp bu kadar dīv ü ‘ifrītlere kılc urup ol ḥātūnı (3) Rūm diyārında bir şehir vardur Ḥaraçne dirler ve ol diyārūñ şāhına (4) Gürdüs Şāh dirler, anuñ kızıdır. Adına Rābi‘a-i Aṭlāspūş (5) dirler. Ḥamza anı çoqdan almışdur ve yigirmi beş yaşında kadar bir oğlı olmışdur. (6) Adına Rüstem-i ‘Aleşāh dirler. Öyle bir bahādır qoymışdur ki Rüstem-i Dāsītān (7) hemen kendüdür. Ol da zuhūr ideliden berü erlikler eylemişdür ki Ḥamza’yı (8) unutturdı.” didiler. Ğazabān bu haberden şafā idüp ol esīrleri (9) azād idüp diyārlarına gönderdi. Andan tīz iki cinni gönderüp (10) Rābi‘ā cām-ı ḥābında yaturken qapup Ğazabān’a getürdiler. La‘īn şād (11) olup rakşa girdi. Tīz ‘aqlın getürdüp çün Rābi‘ā’nuñ (12) ‘aqlı gelüp gözin açup qarşusunda ol Ğazabān-ı ‘ifrīdi görüp (13) tekrār ‘aqlı gitdi. Gene kendüne gelüp ḥāl böyledür, qalkup oturdu. (14) Ammā ditremege başlayup ḥavfindan, la‘īn bunuñ ol ḥālını görüp (15) “Ey insān güzeli, elem çekme benden saña zarar gelmez. Ben de Kūh-ı (16) Qāf’da ḥālā bir şāhibkırānam hezār Rüstem benüm pençem burmağa qādir (17) degüldür. İşte senüñ quşūruñ görüp ‘āşık oldum, aḥir (18) haber alup seni bunda getürdüm. Bunda benümle olursun. Senüñ (19) ile şafālar iderüz.” didi. Rābi‘a bir miqdār gözin ilişdürüp [72a/1] eyitdi: “Ey mel‘ūn, bu senüñ itdügin ne qabāḥatdur ve teklīf eyledügin (2) ne muḥāl işdür. Hiç fikr itmedin mi ki beni haber alup beni qapduḡuñ (3) gibi Ḥamza da senüñ mekānuñ haber alup bunda gelüp seni daḥı (4) ra‘d-ı nirre gibi ve mehleheli nirreler gibi ‘azāb ile helāk eyler. Ḥuşūşa (5) bir ḥātūnı daḥı bunda, Sulṭān-ı Qāf Esmā Perīdür. Ol tıyarsa (6) görürsin ḥālını.” didi. Ğazabān bre benüm kimseden pāküm yoqdur. Ve (7) anların bunda gelmesi daḥı iḥtimālī yoqdur. Sen hemen benümle ol (8) yoqsa hemen saña cefā iderüm.” didi. Rābi‘a fikr

idüp bu la‘în (9) ile sertlik ile söyleşilmez. “Bārī mādārā ideyim. Göreyüm Allāh (10) ne gösterir.” diyüp döndi, eyitdi: “Ey Nirre, çün bir işdür (11) eyledin imdi. Şimdi ben saña rām olursam erüm Hamza işidüp (12) gelür hem seni ve hem beni öldürür. İmdi baña kırık gün mühlet (13) vir görelüm. Hamza gelür beni arar mı eger ol gelüp sen de anı katl (14) idersen ben de saña rām oluram. Eger gelmezse bilürem ki benden (15) ferāgat itmişdür. Ol zamān sen de bildügin işle. Yok dersen (16) ben kendü kendümi helāk iderem.” didi. Ğazabān-ı La‘în de bu kavle (17) rāzī olup zīrā dīvlerüñ bengi olmaz, aldatması kolaydur. İşte (18) dīv, Nigār’uñ cemāli seyrine rāzī oldu. Bunlar bunda ammā bu taraftan (19) rāvī eydür; çün ol gice Nigār ğā’ib oldu. İrtesi hānum ve cāriyyeler [72b/1] Bānū’yı bulmayup feryād ü figān idüp nedür diyince Gürdüz Şāh’a (2) haber virdiler. Nigār bu gice cām-i hābında ğā’ib oldu diyü, ziyāde (3) ğamgīn oldu. Ve ašlā ne olduĝın bilemediler ve bir çāre bulamadılar. (4) Aħir iki oĝlı var idi. Birine İlyās ve birine Kelpād-ı Rūmī (5) dirlerdi. Anları şāhibkırāna gönderdi. Varın bu aħvāli bildürüñ. (6) Görelüm nice olur didi. Çünki bunlar bir gün Medāyin’e gelüp (7) Hamza’ya bulısup bu aħvāli haber virdiler. Hamza ve Rüstem ziyāde elem (8) çekdiler. Hey dīrīg, iki def’adur bunuñ başına böyle hāl gelür (9) diyüp gene küffār ‘ayyārı eliyle oldu şandı. ‘Ömer’e minnet (10) idüp ol cānibe aramaĝa gönderdi. Ebu’l Feth’i bir cānibe, (11) Kelpād’ı ve Fettāh-ı Ma’dī’yi her biri bir taraflı ol çabık cihānlar ki (12) her biri nice günlük yollar ki bir günde alurlar. Etrāf ‘ālī ol (13) kadar geşt ü güzār eylediler ki yedi iklīmi ayakları altına aldılar. (14) Bir haber alamayup aħir ‘āciz olup dönüp geldiler. Emīr’e (15) bulamadık diyü, haber virdiler. ‘Ömer bahāne ile hātūnların birer yol (16) tolaştı. Hamza bu işe hayrān olup bu iş cāzūdan (17) ya cinnīden olmuşdur. Ammā nice haberin aluruz didi. Bu fikr (18) ile tūrurken Kāf’dan Ferīş Bānū çıka geldi. Meger Ğazabān (19) gelüp Bāĝ ü İrem’i de zabt eyledi. Esmā’ya haber virdiler. Esmā [73a/1] Rābi’a’ya acıyup Ferīş’e “Meded kızum yetiş, babana haber vir gelüp bu (2) mel’ūnı katl idüp ol bīçāreyi hālāş ide.” diyüp Ferīş (3) bir nice perīler ile ‘azm-i rub’-i meskūn idüp ‘acele ile gelüp (4) irdi. Pederi şāhibkırānuñ elin öpüp du‘ā idüp Server (5) “Hōş geldüñ gözüm nūrı. Ne haber?” didükde, Ferīş “Devletüm ata, vālīdem (6) size selām ider.” diyüp Ğazabān’uñ tuĝyānını ve Rābi’a Bānū habsinde (7) olduĝun haber virdi. Emīr-i Merdān “Hay mel’ūn, ol kabāhātı (8) ol mı işlemiş? Bizler bunda dünyāyı aradık. Bizler de ol gözde (9) idük.” diyüp

istedi ki kendüsi Ferîş ile Kâf'a gide. Hemen (10) Rüstem-i 'Alem Şâh ayağa turup eyitdi: "Devletüm ata, luţf eylen. Bu hizmete (11) beni gönderin. Zîrâ hem vâlideme hizmet itmiş olurum ve hem dîv (12) cengi naşıl olur görürüm. Ve bahâne ile Kâf 'âlemlerin temâsâ (13) iderüm." didi. Hamza "Nola var Allâh mu'înüñ olsun." didi. Ferîş (14) Bânü da getirüp gitdi. Ammâ bir rivâyetde çünki Esmâ, Ferîş'e; (15) "Var Şâhibkırân'ı getir." didi. Ferîş'üñ hâtırına bu geldi ki "İşitdüm. (16) Karındaşum Rüstem ziyâde bahâdır olmuş. Varup anı getirsem diyü (17) cengin nice ider. Hem vâlidesidür." didi. "Ammâ imtiḥân gerekdür. (18) Şâyed dîv ile cenk itmege kâdir olmaya." diyüp Esmâ'dan (19) gizlü kırk biñ cin 'askeri alup geldi. Medâyin'e qarîb yirde [73b/1] konup cümlesi insân şüretine girüp Ferîş daḡı bir Hindî behlivânı (2) şüretine girüp bir nâme yazup Hamza'ya gönderdi. Nâmede (3) cevâb bu idi kim "Ya Hamza ben dîv ḡâl Hindî'nüñ ammusı oḡlyam. Aduma (4) Dîvzâr-ı Hindî dirler. Rüstem benüm kanlumdur. İmdi er ise gönder (5) gelsün merdâne görîşelüm, ya budur ki andan intiḡâm alam. Yâḡüt (6) beni katl ide." didi. Çün nâme Hamza'ya geldi. Nâme okındı. Mefhûm ma'lûm (7) olduḡda Hamza Rüstem'e baḡup "Oḡlum ne cevâb virelüm." didi. Rüstem, (8) "Devletüm ata, nola cânuma minnet. Varup duâ'ñuz berekâtıyla ya bend ile (9) ya başın kesüp ḡuzûruñuza getüreyüm." didi. Emîr-i merdân icâzet (10) virüp Rüstem âlâta müsteḡraḡ olup yanına Ḥaraçne 'askerinden on (11) biñer alup Ferîş'e qarşu varup ḡondı. Tekrâr ḡaber leşüp (12) Ferîş'de şâhibkırân zâdedür. Erkek arslan arslundur. Dişi (13) arslan degül midür? Ferîş meydâna girüp Rüstemle kelle ber kelle on (14) yedi gün cenk itdiler. Aḡir Rüstem ḡayrete gelüp bir gürz vurup (15) atın helâk idüp andan ikisi de piyâde olup muşt (16) muşt, yaḡa yaḡaya oldılar. Hamza ise, Rüstem ol behlivâna kıymaya (17) diyü açmazdan gözedür idi. Bu maḡalde görindi aḡir kemer kemere oldılar. (18) Rüstem kemeri teslîm idüp Ferîş üç kerre zor idüp alamadı. (19) Rüstem bir zorda ḡapup ḡoluna aldı yire urup diledi ki [74a/1] baḡlıya. Perîler zâhir olup eyitdiler "Ey server, şaḡın hemşireñ Ferîş (2) Bânü'dur." didiler. Ferîş daḡı yirinden turup kendü şüretine girüp (3) Rüstem'üñ elin öpdî. Rüstem de "Ey hemşire, ya böyle itmeden murâdın ne (4) idi ve bize ḡuşümetüñ nedendür?" didi. Ferîş du'â idüp "Benüm karındaşum (5) işte aḡvâl şöyle. Ḡazabân nâm bir dîv, vâlideni ḡapup Kâf'a götürmiş. (6) Atam Hamza'ya itmege geldüm. Sizüñ erligüñüz işidüp ḡâtıruma (7) bu geldi ki bir kez imtiḡân olayum. Ḳuvvetin

göreyüm. Eger baña galebe iderse (8) ol dīve de gālib olur diyü. Sizi murādum Qāf'a götürmek idi.” (9) didi. Rüstem bu sözden hazz itdi. Ve hem vālidesinden haber aldı. (10) Hamza öteden bakarken Zīve Perī öteden zāhir olup serverüñ ayağına (11) düşüp ‘Ömer’üñ elin öpdi. ‘Ömer “Hey bizümki, hoş geldüñ, ne haber?” (12) didükde Zīve Perī “Sulṭānum bu meydānda Rüstem’le cenk iden (13) kızuñuz Ferīş Bānū’dur.” didi. Emīr-i ‘Arab yavuzlanup “Nedür aşlı? (14) Bundan murād ne ola?” diyüp sürüp bunlaruñ yanına geldi. Ferīş, (15) emīrūñ ayağına düşüp Ġāzabān aḥvālūñ haber virdi. Ve “Murādum (16) qarındaşımı götürmekdür.” didi. Rüstem de “Elbetde ben giderüm. Vālidemüñ (17) intikāmüñ kendüm aluram.” didi. Hamza da nola diyüp icāzet virdi. (18) Andan bārgāha gelüp Qubād ve Sa’d ve Lendühā ve sā’ir begler ile veda’ (19) idüp her birinden du’ā alup Ferīşe, Rüstem’i bir taht üzerine ve raḥşan [74b/1] daḥı alup berhevā çıkup gıtdiler. Şāh bu kışşayı işidüp elem çekdi. “Begler (2) görün, bu Hamza didükleri nābekārı, nice eṭrāf ‘aleme şāhlar (3) şaldı. Ve kendü aqranı oğullar da piyāde idüp artuḳ kendü (4) oturursa oğulları her ḳanda bir düşmān olursa varup (5) ḥaḳḳından gelürler. İşte biri Rüstem’dür ki görün Ḥāzret’i Süleymān gibi (6) havā yüzünde tahtla perīler götürüp gıtdiler rūzgārda. Ne ‘aceb (7) ḥaşma dūş oldum. Āh, bu nābekārdan benüm ciğerüm ḥūn oldı.” (8) diyüp Baḥtek Ḥaramzāde “Şāhum ḡam yime, Rüstem anda ölür, Hamza bunda ölür; (9) biz de ḳurtuluruz.” didi. Şāh; hey la’in, sen her zamān böyle poḥı (10) yirsin, ötesi çıḳmaz.” diyüp Ḥāce’den su’āl eyledi. “Ey Ḥāce, (11) sen de bir söz söyle, Rüstem gene gelür mi?” didi. Ḥāce “Şāhum, (12) tiz gelür ve sizüñ behlivānlaruñuz ile çok ma’reke ider.” didi. (13) Şāh başın şalup elemle ḳaldı. Rüstem de çeküp gitmekde ammā (14) bu ṭarafdan Rābi’a Bānū kırḳ gün mühlet almışdı. Geldi otuz (15) toḳuz gün oldı. Şāhibḳırān’dan bir iş zuhūr itmedi. Kendünden (16) ümīdin kesüp bir ḥançer ḥāzırladı kim yarın kırḳ tamām olur. (17) Baña yapışursa ben de ḥançere düşüp kendümi helāk (18) iderüm diyüp ḳan aḡlardı. Ol gice yatup vāḳı’asında (19) Ḥāzret-i İbrāhim (‘am)’ı görüp “Ya Rābi’a, elem çekme, yarın oḡlun Rüstem [75a/1] gelüp seni bu dīvden ḥalāş ider.” didi. Bānū şād olup uyanup şükr-i (2) Yezdān eyledi. Sevindüğinden şabāḥa ḳadar uyumayup irtesi ḳuşluḳ (3) zamānı olduḳda Rüstem, Ferīş ile kırḳ biñ ‘asker havā yüzünden inüp (4) yire ḳondılar. Ve ṭabl-ı cenk çalmaḡa başladılar. ‘İfrīt ‘askeri görüp (5) Ġāzabān haber virdiler. Biraz dīv, perī ‘askeri geldi. Ammā

içlerinde bir cevher (6) pūş adem güzeli vardır didiler. La'īnūñ cān başına
 şıçradı. “Yohsa (7) Ḥamza mı ola?” diyüp hemen yirinden tırup kötegin kapup
 yürüdükde (8) ‘askeri daḡı ardına düşüp Rüstem’i görüp alāy bağladılar. Anlar
 da (9) bağlayup tırdılar. Rüstem, Eşter-i Mālāberd’i sürüp meydāna girdi. (10)
 ve ra’d-var na’ra urdı kim ol vādiler şadā ile tı olup “Ey la’īn-i ebedī, (11)
 benem Rüstem-i ‘Alemşāh-ı Rūmī, gel berī ben saña göstereyüm. Benüm gibi
 serfirāzuñ (12) vālidesin kapup götürmek nice olur? diyüp Ğāzabān-ı ‘ifrīt (13)
 beñilleyüp şaḡına ve şolına ḡayvānvārī bakup “Bre bu ḡākī (14) ne pek çağırur.
 Bre varın görün, ol ḡākī kimdür? diyüp bir (15) şīr-i ser ‘ifrītine işāret idüp ol
 da ‘umūduñ kapup Rüstem’i (16) añladuḡda çevirüp bir ‘umūd ḡavāle kıldı.
 Rüstem fikr idüp “Pederüm dīvlerūñ (17) ‘amūdına arḡa virmemiş. Anuñçün
 itmānuñ bulup kimsenūñ zārbından (18) elem çekmez, soñra kāmildür. Ve hem
 bir merd Ḳāf’a düşmeyince Şāhibḡırān (19) olmaz, dirler. Evvelā göreyüm
 şunuñ kötegin elinden alabilür miyem? [75b/1] Ben de Ḥamza oḡluyam.” diyüp
 ḡürz yuḡarıdan görölüp inerken pençe (2) açup deste çöpi dibinden kavrayup
 zabt eyledi. Ve zor idüp (3) çeküp elinden aldı. Ve başı üzere devr itdürüp
 gitdi. ‘Umūdıyla (4) bir kötek öyle urdı ki ‘ifrīt siper virüp “Ya Şeyḡ-i Necdī”
 diyüp (5) ‘umūd öyle bir itdi kim kemerine varınca ḡurd olup cān virdi. (6)
 Ğāzabān-ı nirre “Bre neyler bu nābekār, bir budı ḡadar yok. Ḥākī böyle (7)
 nirre’i helāk eyledi.” diyüp ḡayrān oldı. “Hey dirēḡ, bu varsa (8) Ḥamza olmaḡ
 gerek.” diyüp “Ḳorḡarum benüm düḡünüm mātem ide.” diyüp (9) şaḡa ve şola
 bakup “Bire bir kimesne yok mıdur? Şol nābekār bī (10) vücūduñ ḡaḡḡından
 gele.” diyüp birbiri ardınca on yedi ‘ifrīt (11) meydāna girüp Rüstem vücūd
 virmeyüp birer ḡamlede helāk itdi. (12) Aḡır dīvler çağırışup “Ya Ğāzabān, ne
 tırursın buña senden (13) ḡayri cevāb kimesne viremez.” didiler. Ğāzabān
 aḡirkār ‘azm-i meydān (14) idüp Rüstem görđi bir pīlser ve kaplan dest ve
 ezder dem (15) bir ‘ifrīt yüz otuz arış ḡadd çeker. Bir ḡarman ḡadar yiri siper
 (16) arḡasında omuzunda bir Ḳūḡpāre ‘umūd meydāna girüp Rüstem’e (17)
 berāber olduḡda ‘amūdın ḡubbesi üzere yire ḡoyup aḡır aḡır Rüstem’e (18)
 baḡmaḡa başladı. Rüstem de ḡāzabla eyitdi: “Ey la’īn, sen ne ‘aḡl ile (19)
 pederüm şimşīrinden zūlümāta ḡaçduḡuñ şāhibḡırānuñ ḡātūnına ḡast [76a/1]
 eyledin. Hiç dimedin mi, kim ol ḡātūnuñ Rüstem gibi oḡlı vardır. Gelüp (2)
 beni ḡatl ider? didi. Ğāzabān ḡüldi “Yā Rüstem, saña bir su’ālüm vardır. (3)
 Baña toḡrı söyle.” didi. Rüstem “Nedür su’ālūñ?” didükde Ğāzabān eyitdi: (4)

“Ḥamza da senüñ gibi kütāh qadli midür yoksa yitmiş seksen (5) arış qadd var mıdur?” didi. Rüstem eyitdi: “Ey pelīd, sen Ḥamza’yı görmedin mi?” (6) didi. Ġazabān “Yok görmedüm.” didi. “Ya niçün zulümāta qaçdın?” didi. (7) Ġazabān “Ya ne bileyüm? Yüz elli ve yüz altmış arış qadd çeker diyü, (8) işitdüm. Yüz altmış beş arış qadlü ve yedi başlu ve biñ ellü (9) dīvleri helāk eyledi didiler. Ben de ḥavf idüp qaçdum.” didi. (10) Rüstem “Tü yüzine bre muḥanneş pelīd, şu qadar boyuñla yüzünü görmeden (11) bir ḥaşmdan qaçarsın. İmdi ey mel’ün, agāh ol kim atam Ḥamza ‘aynı (12) benüm gibidür. Her ḥâlde aşlā zerre qadar benden farqı yokdur.” diyince, Ġazabān (13) elin eline çalup qahqaha ile güldi. “Ḥayf ben bilmedüm, nāmı cümle (14) Qāf’ı töldürdi. Yūḥ cānlarına. Ol ra’d u berqūñ ve Semetdü’nüñ (15) kim öyle bir za’if ol vücūd-ı ḥākī elinde helāk olmuşlar. Bre sen (16) naşıl kişi eliyle pīlser ḥortumıyla atup gögün birinci qatına (17) atup yire inüp pāre pāre olur veya bir ‘umūd urisa zemīne ġarq (18) olup gidersin. Ey bīçāre bārī vāliden ḥātırı içün saña (19) kıymayayum. Sözüm tut gel. Elüm alup vālideni baña vir. Seni ‘āleme [76b/1] şāḥibkırān ideyim. Ve hem var vālidene naşīḥat eyle. Zīrā serkeşlik (2) ideyor. Dügün edüp bermurād olayum.” didükde Rüstem şöyle bir ġazaba (3) geldi kim, ol qahramānī gözleri taşu pürḥün döndi. Ve istedi ki (4) eleminden evvel ḥamle idüp qatl eyleye ve gene taḥammül idüp ḥışm ile (5) yüzine baqıp eyitdi kim “Ey pelīd, ḥamle eyle. Ben saña böyle olmaz hiza- (6) yum ki nice olur göstereyüm.” didükde la’īnūñ zehresi çāk ola- (7) yazdı. “Ey Şeyḥ-i necdī. Bu ḥışmına uğrayacağın nedür bu (8) baqışı bārī seni qatl ideyim. Zīrā söz qabül itmezsin.” diyüp (9) ol ‘acāyib sengi havādan bu qadar qadd üzerinden öyle urdı kim (10) gerçi Rüstem de gürzin berāber virüp tırdı. Ammā qolları taqat (11) getüremeyüp başın ilerü virüp arqaya aldıkda ağızından (12) ve burnundan acı acı dūḥānlar çıkup cihān gözlerine rengā (13) renk görindi. Başu eşterdür. Yā necād. Başına bir āyar olup (14) toz bürüdi. Eşterüñ ayakları aşıklarına varınca zemīne (15) ġarq oldu. Ve beli cenber olup şekm-i taḥte’s-şerāya döşendi. (16) Ferīş Bānū, Rüstem’den ümīdin kesüp getürdüğüne pīşmān olup (17) tiz tura girdi. Gördi Rüstem henüz qaddin rāst kıilup (18) başın şalar. Ferīş “Meded birader, tozdan taşra çık. Seni (19) dōst düşman görsün.” didi. Rüstem de eşteri sürüp [77a/1] tozdan taşra çıkup ammā iler tutar yiri qalmamış. Eyitdi: “Yā Ferīş, (2) bu dīvlerüñ ḥamlesi ne ‘aceb qavī olur?” didi. “Belī server meşhürdur. (3) Dīvüñ, evvel ḥamlesinden ḥazar gerekdür. Şimden soñra elem

çekme. Ol (4) kadar olmaz. Hattâ atam şâhibkırân evvel gelüp Sinhâb Nirre ile (5) cenk itdükde, evvel ‘umüd havâle eyledükde yir değışdürüp öñinden (6) şalup Sinhâb kendüye ta‘n ider. Andan berâber gürzüñ virir.” (7) didi. Çün perîden Ğazbân, Rüstem’i sağ u selâmet görüp “Hay (8) hâkî, sen dağı sağ mısın?” diyüp tekrâr kötegin kapup iki ‘umüd (9) dağı urdı. Rüstem anları dağı men‘ eyledi. Nevbet kendüye geldükde (10) Dağhâk gürzine dest urup bir gürz öyle urdı kim la‘în (11) ‘umüduñ karşı virdükde, çınâr dalı gibi kolları bükülüp gürzi (12) elinden fırlayup arķaya aldıķda tākāt getüremeyüp göti üzere (13) otura düşdi. Rüstem geçince davranup yaķasından yapışup (14) Rüstem göğsüne bir tîğ behlivânî öyle urdı kim kemerine varınca (15) iki päre olup mel‘ün hemen cân çıkmadan kavuşup (16) şaķındı. “Ey hâkî kolun kopsun. Cigergâhum sökdün. Bir dağı (17) ur tîzce ölüp kırtulayum.” didi. Rüstem diledi ki bir tîğ dağı (18) ura. Ferîş Bânü görüp “Şaķın birader, urma dîve iki kerre (19) olmaz.” didükde Rüstem el çekdi. Ğazbân, nâ ümîd olup [77b/1] humârvârî hayķırup cân virdi. ‘Askeri ol hâlî görüp hücum (2) itdiler. Rüstem na‘ra urup Hamzavârî bunları kırmağa başladı. (3) Ferîş kırķ biñ perî ve cinnî ‘askeri ile Rüstem’e kafadâr olup (4) bir naşıl eyü cenk eylediler. Rüstem bunları kırup perîşân (5) eyledi. Ferîş varup Râbi‘a’ya müjde eyledi ve kendüyi bildürdi. (6) Râbi‘a şâd olup Ferîş ile görüşüp hayr du‘â eyledi. Andan (7) Rüstem’e karşı geldiler. Birbirin gördükde sevindüklerinden ağlaşup (8) şarılıp hâl hâtır şoruşdılar. Bu maħalde meger Esmâ’ya dağı (9) haber gitmişdi. Vüzerâsıyla irişüp Rüstem’e hayr du‘â itdiler. (10) “Aferîn gözüm nûrı. Bu iki vâlidelerine eyü zamânda imdâd (11) eyledin.” diyüp Râbi‘a da gelüp Esmâ’nüñ elin öpüp zîrâ (12) evvelden aşınalık var idi. Andan Ğazbân-ı ‘İfrî’üñ cem‘ (13) eyledügi ol malı zabt eylediler. Ve fetħ eyledügi diyârlara Esmâ (14) kendü tarafından hâkîmler koyup zabt eyledi. Ve ol malüñ (15) cümlesin Rüstem’e virdi. Andan Bâğ-u İrem’e gelüp Rüstem’e (16) ve Râbi‘a’ya seyr itdürüp Şehr-i Zerrîn’e gelüp Esmâ bunlara (17) Bâğ-ı Süleymânî’de seyr itdürüp andan Rüstem’e bir kıat (18) alât-ı Süleymânî ve bir munaķķaş bârgâh virdi. Ve üç gün (19) ziyâfet idüp dördinci gün Ferîş, Rüstem’le Râbi‘a’yı taht [78a/1] üzere alup dîvler getürüp ve Rüstem’üñ atın ve bu kadar malı dîvlere (2) yükledüp Esmâ’ya vedâ‘ idüp gitdiler. Bir gün şehir haricine (3) geldiler. Gürdüs Şâh’a ve oğulları Kelpâd ve İlyâs-ı Rümî’ye (4) bulışdılar. Bunda ‘azîm şâdlıklar olup Rüstem’in ol munaķķaş (5) bârgâhuñ

şahrāya kurdılar. Görenler hayrān oldılar. Bir rivāyetde (6) ol bārgāh Ġāzbān-ı Nirre'nün idi. Bebr ve peleng derisinden (7) düzülmiş idi. Bānū da sarāya sarāya gelüp pederi ve māderi (8) ile bulışup görüşdiler. Rābi'a daḡı bunlara sergüzeştini (9) naḡl idüp 'acebe ḡaldılar. Ve Rüstem'ün erligine taḡsīn idüp (10) andan Ferīş bunlara veda' idüp Ḳāf'a gitdi. Rüstem daḡı anda (11) üç gün eglenüp ba'de "Pederüm Medāyin öñinde bu ḡadar düşmana (12) ḡarşu eglenüp ben anda bulunmaḡ lāzım." diyüp cümleye vedā' idüp (13) bir iki biñ adam ile 'azm-i Medāyin idüp gitdi. Bir gün (14) yaḡın gelüp Ḥamza'ya müjdeyi gönderdi. Gelüp müjde idüp (15) Ġāzbān'ı öldürdi. Ve vālidesini Ḥaraḡna'ya getürdi. Ve vāfir (16) mal ile geliyor didiler. Emīr-i Merdān ve sā'ir dilāverān şād olup (17) buyurdi. Ṭabl ü şādmānı ḡaldılar. Hemen ḡarşu gemiden gidenün (18) olup Seyyāre ve 'Ömer malı işidüp cümleden evvel irişdi. (19) Bulışup görüşdiler. "Oḡlum ḡāzān müpārek ola. Kūh-ı Ḳāf'da mal [78b/1] ve cevāhir ḡoḡdur. Ḳulına ḡissecik getürdin ola." diyüp Rüstem (2) tebessüm idüp "Ey sultān-ı 'ayyārān, unutmuşam, ḡāḡırumdan ḡıḡdı." (3) didi. 'Ömer "Yoḡ a meded oḡul, öyle dime. Ben saña gene lāzım olurum." (4) didi. Rüstem "Elem ḡekme. Ḳābildür." diyüp güle güle serāperde öñine geldiler. (5) Begler ile görüşüp raḡşından inüp Emīr-i Merdān ḡuzūrına (6) geldükde ayaḡa ḡurup ḡörüp elin öpdi. Emīr-i 'Arap Rüstem'e (7) taḡsīn idüp du'ālar eyledi. Andan Rüstem, Ḥalīfe'ye baş ḡoyup (8) ḡörüşdi. Ḳubād-ı Şehriyār buyurdi. Ḥil'at-i ḡāş giyürdiler. Lendühā (9) ve Sa'd-ı Nebīre ve cümle begler ile görüşüp yirinde ḡarār eyledi. (10) Ġāzbān'ın munaḡḡaş bārgāhuñ ḡurup mal ü menāli ḡaḡlar (11) gibi yıḡdılar. Herkes ta'accüp eylediler. Andan Rüstem'i ziyāfete başladılar. (12) Rüstem de sergüzeştün ḡikāyet idüp ammā berīden ḡabl ü şādmānī'yi (13) işidüp nedür aşlı diyince cāsūslar gelüp ḡaber virdiler ki (14) Rüstem geldi. "Ol dīvi öldürmüş bir muşanna' bārgāhuñ ve (15) bī ḡıyās malün alup getürdi." didiler. Şāh melül olup; (16) "Nice olur ḡāl? Ḥamza iki oldu. Hafta yedi gün, sekiz Kūh ı (17) Ḳāf'a varırlar, gelürler." didi. Baḡtek ḡöd dili dīmāḡı ḡutuldi. (18) Bu maḡalde Rüstem na'rezen eyitdi: "Ey şehriyar, dīvānuñda bu ḡadar (19) behlivānların vardır. Bu ḡadar 'asker cem' olmuş daḡı ne ḡurursun [79a/1] Emr eylen. Cenk olsun. Ol devlet bizümdür ki şimdi Rüstem ḡoḡ mal (2) getürmüş, bizüm olur." didi. Şāh eyitdi: "Keyyūs ile Elḡüb (3) gelecek idi gelmedi." didi. Fānūs Dīvzād eyitdi: "Şāhum, ya (4) bizi niḡün da'vet eyledin? Hemen emr eyle, cenk olsun. Biz (5) anlara cevāb virmege

ķadırüz.” diyüp lāf ü güzāflar urup (6) aķdām eyledi. Şāh “Nola” diyüp “Göreyim sizi hemen er gibi olun.” (7) diyüp emr itdi. ‘Asker içinde cenk nidā itdiler. İslām (8) ‘ayyārları işidüp haber virdiler. Emīr-i ‘Arab dağı ‘Ömer Ma’dī’ye (9) buyurup ‘Asker-i İslām’ı agāh eylediler. Rüstem-i ‘Alemsāh ayaga (10) tırup “Devletüm ata, küffār cānibinde benüm için ba’zı sözler (11) söylerler umiş. Sizden ricā iderüm ki yarın meydānı baña viresiz.” (12) didi. Şāhibķırān neylesün? Hātırından geçemez. İcāzet virdi. (13) Hālīfe hīl‘at giyürdi. İki taraftan ol gün ol gice tedārik (14) görilüp çün şabāh oldu. İki deryā mişāl ‘asker yirlerinden (15) tırup at, fil, gergedānlarına suvār olup meydān merkezine (16) gelüp alāylar ve şāflar bağlayup meydān açıldıkda ‘aceb kim gire (17) dirken Rüstem Na‘rezen, küffār tarafından ‘azm-i meydān idüp ve bir (18) na‘ra öyle urdı ki dōst düşman haberdār olup bildiler zīrā (19) hayli bahādır behlivān idi. Çün meydāna girüp hayķırup “Kanı [79b/1] bu gice hīl‘at giyen server meydāna gelsün.” didükde, Rüstem ‘Alemsāh-ı Rūmī (2) na‘ra urup eşter-i deryā necātı sürüp berāber oldu, eyitdi: (3) “Yā Rüstem. Aferīn. İsmīnūñ hūkmün virüp Kāf’a varup bir dīv (4) katl idüp geldin ammā hūner budur ki bugün baña cevāb viresin.” didi. (5) “İmdi hamle eyle “didükde Rüstem eyitdi: “Yoķ dilāver hamle senūñ (6) meydān erenlerindür.” didükde ve “Bizler şā Şāhibķırān-zādelerüz. Kimesneye (7) evvel hamle eylemeyüz.” didi. Rüstem-i Na‘rezen gördi olmaz. El (8) nīzeye urup at sürüp Rüstem’e bir nīze urdı. Rüstem ‘Alemsāh (9) siper virdi. Ammā nīze sipere tōķundukda siper çarķı urup (10) kolları bükülüp sīneye meyl itdi. Rüstem gerçi cihāngirlik (11) kuvvetiyle men’ itdi. Ammā kendü bilür ne çekdi. Ba‘de yan yana (12) geçüp gitdiler. Rüstem ‘Alemsāh başın şaldı. Hele üç hamle eyledi. (13) Rüstem men’ idüp üç nīze de Rüstem ‘Alemsāh urdı. Rüstem (14) Na‘rezen de men’ eyledi. Ammā ol da ‘Alemsāh’ı begendi. Andan ol gürze (15) urup yek-ā-yek cenge başladılar. Kelle ber kelle aķşām olunca (16) cenk eylediler. Andan dönüp ķondılar. İki taraftan bunlara taħsīn (17) olundu. Hāmza “Gözüm nūrı aferin, bugün eyü cenk eyledin. Ola kim (18) ele getüresin.” didi. Rüstem “hayrola” diyüp ķarār eyledi. İrtesi (19) oldukda gene meydāna girüp cenge başladılar. Elķışsa Rüstem [80a/1] bunu ele getürmek murād idüp on dōrt gün cenk eylediler. On (2) beşinci gün Rüstem-i Na‘rezen ‘āciz olup gördi. Erlik ile bir iş (3) idemedi. Hemen dal ķılıç olup bir iki hāmleden şoñra furşatuñ (4) bulup hīle ile Rüstem’ūñ başına bir parmaķ zaħm urdı. Rüstem de (5) kaķıyup

bir tîğ urdı. Siper virince siperi dört pāre idüp (6) arķasına bir zaħm i ‘azīm açdı. Kendüni bir cānibe atdı. Yoħsa (7) iki pāre iderdi. Andan tîğ inüp raħşın iki pāre eyledi. (8) Ĥamza, Lendühā’ya baķup eyitdi: “Gördün mi şunuñ gibi bir dilāveri (9) helāk eyledi. Ĥayf eger icāzet virmesem baña daħı incinür.” (10) diyüp öldürdi. Ĥıyās eyledi. Şāh da öyle şanup ‘askere (11) ĵol şaldı. Cümle küffār ‘askeri birden yürüyüp Rüstem’üñ üzerine (12) hücum eylediler. Bunları karşılayınca Rüstem Na’rezen’i ĵapdular. (13) Berīden ‘asker-i İslām daħı yürüyüp ceng-i ma’lub oldu. Ammā (14) Rüstem ‘Alemşāh gene Rüstem Na’rezen’i arardı kim ĵatl ide, intiķāmüñ (15) ala. Ammā anuñ cenge iķtidārı olmayup bārgāhına getürdiler. Rüstem (16) ‘Alemşāh ol elem ile çok kāfir tepeledi. Zengāve yetişüp ĵafadār (17) oldu. Aħşām yaķın olunca Şāh’uñ ‘alemlerine yaķlaşdı. Şāh (18) gördi olmaz. Ĥabl-i Arām çaldılar. İki ‘asker dönüp ĵondılar. (19) Ammā Rüstem ‘Alemşāh bārgāha varmayup iki ‘askerden ĵıķup [80b/1] bir tenhā yire varup zaħmın bend eyledi. Aħşām ĵaranlığında Zengāve (2) irişdi. “Nedür aşlı server?” diyince Rüstem bîgāne şanup “kimsin? didi. (3) Zengāve kendün bildürüp eyitdi: “Server bu tenhā yirde neylersin? (4) Niķün bārgāha gitmedüñüz?” didi. Rüstem eyitdi: “Yā Zengāve, ol nābekār (5) ile on beş gündür cenk iderim. Ĥaķķından gelmeyüp aħir zaħmdār (6) oldum. Şimdi begler arasında serāperdeye ne şüret ile varam.” didi. (7) Zengāve “Behey server, ol seni ĵile yüzünden zaħmdār eyledügi aşıķardur. (8) Siz aña urduñuz tîğüñ öñinden ĵaçmasa iki pāre olurdu. (9) Ĥattā ĵatl eyledüñüz ĵıyās eyledük bunda ne var sizün erliginüz ĵöd (10) bellüdür. Cümle bilürler. Buyurun gidelüm şimdi atañuz şāhibķırān (11) daħı elemdedür.” didi. Rüstem “Yoķ varmam. Baña ĵāyet ‘ār geldi. Ta zaħmum (12) eyü olunca bir ĵaç gün ĵurbetde gezerüm. Görelüm Ĥüdā neyler zīrā şimdi (13) ben varsam bir daħı atam beni añınla cenge ĵomaz. Bilür ki ĵatl (14) iderim.” didi. “İstersen bile gel, istersen var bārgāha git.” (15) didi. Zengāve “Ey server siz olmadıķdan soñra ben bārgāhi neylerüm Tek (16) ĵizmetüñüzden dūr buyürman. Gidelüm.” diyüp atlarına süvār olup (17) ‘azm-i ĵurbet eylediler. Gice içre bir ĵarafı tutup gitdiler. Ammā bu ĵarafdān (18) ķün iki ‘asker dönüp ĵondılar. Ĥamza gördi. Cümle begler gelüp (19) Rüstem ve Zengāve gelmedi. Ziyāde eleme düşdi. “Nedür aşlı Rüstem’üñ ĵöd zaħmı [81a/1] ol ĵadar degüldi. Tā bu ĵadar tedārikden ĵalup bārgāha gelmeye. Ama Zengāve’nüñ (2) daħı gelmedügi de ĵarīb ĵışşā, şaķınup ol nābekār gene ‘işyān (3) idüp Sa’d ile olan mācerāya

dönmesün.” diyüp ‘ayyârların (4) kimüñ kâfir ‘askerine ve kimin dağı cenk maḥalline ve kimin eṭrāfâ aramağa (5) gönderüp ve ‘Ömer’e minnet idüp “Luṭf eyle ey serbâz-ı cihân. Baña Rüstem’den (6) bir ḥaber getir.” didi. ‘Ömer nola diyüp şüret-i tebdîl idüp aramağa gitdi. (7) Ammâ berîden Rüstem Na’rezen’i bârgâhına getirüp zaḥmuñ şarup (8) yaturdular. Aşla oturmağa bile dermânı yoğ idi. Tîmâra meşgûl (9) oldılar. Şâh ile Baḥtek eyitdiler “Bu da cevâp viremedi.” diyüp (10) kaşâvetde idi. Ol maḥalde bir kimesne gelüp “Şâhum, Ḥamza dîvânına vardum. (11) Bugün cenkden dönüldükde Rüstem ile Zengâve gelmemiş. Aramağa gitdiler. (12) Ḥamza elemdedür.” didi. Baḥtek eyitdi: “Hiç degül, Rüstem Na’rezen’üñ (13) ḳorḳusundan ḳaçdı.” diyüp eṭrâfda olan behlivânlar belî didiler. (14) Baḥtek “Ben gice kitâbında gördüm. Bir dağı muḳâbil olduḳda Rüstem (15) Na’rezen, Rüstem ‘Aleṃşâh’ı ḳatlı ider.” didi. İşte bunlar da bunda ama (16) Rüstem ile Zengâve biraz gidüp dıraḥt yanına gelüp (17) atlarından inüp ota şaldılar. Zîrâ yorulmuşlardı. Biraz musâḥabbet (18) iderken anı gördiler kim ḳarşudan bir nice meş’aleler zâhir oldı. (19) Rüstem kim ola bunlar diyüp atların ṭutup binüp ḥâzır oldılar. [81b/1] Gördiler biraz atlı adamlar gelür. Ortalarında bir duḥter-i afitâb cemâl pâkîze (2) aḥter. Eṭrâfında bal mumyalar yanar. At üzerinde bî-niḳâb yanınca ḥüddâm (3) ve ḥâdimler Rüstem bunda bir ḥüsn ü cemâl gördi kim evvel nazarda âh idüp (4) serâsime olup raḥşından yıḳıla yazdı. Anların bunlardan ḥaber i (5) yoğ. Gelüp geçüp gitdiler. Rüstem, Zengâve’ye eyitdi: “Yâ Zengâve, oldı (6) baña olacaḳ ammâ bu afet kimüñ nesi ola. Böyle bî vaḳt ḳandan (7) gelüp ḳanda gider?” didi. Zengâve “Bilmem server, siz oturun ben varup (8) ardlarından göreyim. Ne cânibe giderler?” didi. Rüstem “Yoğ a soñra bulmaḳ (9) güç olur. Hemen kim olursa olsun şikâr itmek gerekdür.” (10) didi. Gör a bizüm ‘askerden ayrıldıḳumuza ḥikmet bu imiş.” diyüp (11) hemen at sürüp arḳalarına düşdiler. Zengâve “Hey server, ṭür (12) senin zaḥmuñ var. Bu ḳadar adam tudar. Ben varup nigârı ḳapup (13) saña getüreyüm.” didi. Rüstem “Bre zaḥm ḥoş oldı. Şimdi bunu (14) gördüğüm gibi zaḥmdâr oldum. İmdi ben varup elbetde aluram.” diyüp (15) arḳurudan öñin aldı. Ve nîzesine ṭayanup ṭurdu. Zengâve (16) ḳafasında meyl ü minâre mişâl ṭurdu. Anlar da yaḳın gelüp bu iki (17) dîläverleri gördiler. Ezderserler gibi yolu alup ṭururlar. (18) “Bre kimlersiz, ne ṭurursuz? Şalunup bu geleni görmez misiz? (19) didiler. Rüstem eyitdi: “Biz bâcdâruz, bâc virüñ yoğsa yol [82a/1] yoğdur.” didi. Bunlar “Bre biz sizüñ

didüğüñüz kimesneler degülüz. Şoñra (2) zarar görürsüz.” didiler. Rüstem “Kim olursañuz olun. Bâc virmeyince (3) yol virmeyüz. Eger biz sizlerden korqa idük, bizi i‘timâd idüp (4) bunda kıomazlar idi.” Bunlar “Hõş virelüm ne isterseñüz.” didiler. Rüstem; (5) “Şol nâbekâr’ı ‘âlemi virin de siz gidin.” didi. Anlar eyitdiler “Bunlar (6) hâramî ancak” diyüp “urun şunlara.” diyüp hücum idince Rüstem (7) tığ çeküp bir nicesin kıatl idüp bunlar gördiler ki bu bir afet-i (8) semâvî. Târ u mâr olup kaçdılar. Server erişüp şol eliyle (9) nigârı belinden kıavrayup kıucağına alup dönüp ol dirâhtuñ (10) dibine getürdi. Kıız feryâd idüp “Ben bir büyük kimesnenüñ kıızıyım. (11) Şimdi haber virirler görürsüñüz hâlünüzi.” didi. Rüstem eyitdi: “Ey nâzenîn, (12) ben seni anandan ve babandan ziyâde severüm. Ve ben de bir büyük kimesnenüñ (13) oğluyum. Hâlâ şâhibkıırân-ı şark ve ğarbdur. İmdi hemen sen yeni (14) gör. Yoğsa saña bir kimesneden kıâ’ide yok.” didi. Arasından bir (15) sâ‘at geçmeden vâfir meş‘aleler dağı zâhir oldı. Ve bir velvele kıopdı. (16) Biñ kııkdârı adam irişdi. Rüstem nâzar şalup gördi. Bunlaruñ içinde (17) elli sekiz arış kıadd çekerek bir pîr-i sefid pülâda ğark olmış, bir (18) zinde gergedâna süvâr olmuş “Kıandadır. Ol nâbekârlar baña gösterüñ.” (19) diyüp hâykırup gelüp hemen Zengâve kötegin kıapup kıarşu [82b/1] vardı. Ol pîr, Zengâve’ye bir kötek öyle urdı kim Zengâve’nüñ başın (2) yarup alüde eyledi. Rüstem ol hâli görüp ğazaba geldi. Hemen (3) kıızı ol arada kıoyup na‘ra urup “Ey pîr-i nâ-halef, neylersin (4) çek elin andan hâşmuñ benüm. Kıızı ben aldum.” diyüp irişdi. Ol (5) pîr de “Gel bre nâbekâr, ben de seni isterem.” diyüp irişüp Rüstem’e bir kötek (6) urdı. Rüstem ğürzin berâber virüp ğerçi merdâne men‘ eyledi. Ammâ (7) hâyli ıztırâb çekdi. “Hey kıoca baba sen kıocalıkda böyle, sen (8) ğenç vâkıtde nice idüñ?” diyüp bağıdı. Nigârı kıapup getürmişler. (9) “Âh idüp ol elem ile bir ğürz urdı. Pîr ğürzün kıarşu virüp (10) ama ğürz elinden fırlayup arkıaya aldıkda siper hürd olup pîr (11) yıkıilup zîr ü zeber oldı. Rüstem şâhuñ ğibi inüp pîri bende (12) çekdi. Ve Zengâve’ye telsîm eyledi. Andan kendü rahşına süvâr olup (13) ol pîrüñ adamlarına urdı. Tîği tîz elden târ ü mâr eyledi. Ve gördi (14) bir meş‘ale ile kıızı getürüp ğiderler. At sürüp yetişdi. (15) Yanında olanları dâr ü mâr idüp tağıtdı. Bânüyı ellerinden (16) alup döndi. Ol yire ğeldi. Kıız eyitdi: “Ey ateşpâre kıimsin, (17) baña bildür yoğsa kendümi helâk iderim.” didi. Rüstem kendüni (18) bildürüp ama kıız meyl itmedi. Zîrâ bir ğayriye virmişlerdi. Dağı (19) vâşıl olmamışdı. Meyli anda idi. Zengâve de pîri kıarşu [83a/1] getürüp

“Server bu pîr benüm başum yardı, ne emr idersin, bunu nice (2) ideyim?” didi. Rüstem pîrûñ yürüyince kız feryād idüp; (3) “Server kıyma, atamdur.” didi. Rüstem eyitdi: “Ey pîr sen kimsin ve bu (4) kız bu yolda gice ile neyler?” didi. Pîr eyitdi: “Server, buraya yakın (5) bir ƣal’e vardur, Kābūsabād dirler. Ben anuñ Şāhıyam. Bu nigār benüm (6) kızumdur. Baña Sermūzen Pîr dirler. Bir bāğum vardur. Şehrden bir miğdār (7) uzacığdur. Bir ƣaç gündür kızum anda idi. Şāh’uñ Ħamza ile cengi vardur. (8) Cemi‘ ‘ālem ayak üzeredür diyü, ƣorsak bir kimseye rāst (9) gelmeye diyü, gice gelsün diyü, ħaber gönderdüm. İşte gelürken (10) size rāst gelmiş ƣullarum. Ƙaçup baña ħaber virdiler. Ben de geldüm. (11) Böyle oldu, emir sizüñdür.” didi. Rüstem eyitdi: “-Elĥamdülillāh-göñül virdüğümüz (12) nigār fūrumāye degülmiş. Senüñ gibi bir ‘ālīcenāb ve pîr-i rüşen (13) zamîrūñ duĥteri imiş.” diyüp “Luţf eyle, elem çekme, bilmedük. ‘Arzuñ (14) yığduğ. İşte bu senüñ başunu yarduğun dīlāver de Ğüristān (15) sulţānıdır. Zengāve dirler. Ben Ħamza’nuñ oğlı Rüstem ‘Aleşāh’um. (16) Bir sebep ile ‘askerden ayrıldum. Bu cāniblere düşdük. İşte (17) nāgāh bu senüñ kızına rāst gelüp ‘āşık oldum. İmdi (18) ümīddür ki kızını baña virüp beni oğulluğā ƣabül idesin.” (19) didi. Ol pîr bu cevābı işidüp “Hay nābekār oğlān, sen [83b/1] ol mısın? Baña böyle ‘arz eksikliği idesin ve dağı kızum isteyesin. (2) Ben bilürem saña neylerüm? diyüp ama madārāya başladı. “Nola Server (3) biz de bilmedük mağrūr olsun ben ƣulun ve kızum cāriyeñdür.” (4) diyüp “Tek hemen ƣabül buyurun.” didi. Ve ħile yolundan müslimān (5) oldu. Zengāve bendin aldı. Buyurun imdi ƣal’eye gidelüm didi. (6) “Ve hemen düğün olsun. Cihāzı ħāzırdur. Ben de bir kimseye ikrār (7) itmişdüm. Virsem gerek idi. Ammā naşīb senüñ imiş.” diyüp bir at (8) çekdiler bendi ve Rüstem’üñ öñine düşüp ƣal’esine aşurdu. Ve (9) ziyāfete başladı. Bunlar gāfil ta’amalarına dārū ƣatup bīhōş (10) itdi. İkisine de muĥkem bende çekdi. Hemen öldürmek istedi. (11) Vezîrleri ƣomadılar. Bunuñ da‘vācısı Ħamza ve ‘Ömer ‘Ayyār’dur. Hemen (12) bunu Şāh’a gönder. Ol helāk eylesün. Ol cevāb virür. Sen de (13) intīkām almış olursun didiler. Bu da münāsib görüpi tedārik (14) görürken, ħaber geldi kim Şeşger-i Zemīn-i Sulţānı Elçüb geldi. (15) Ƙırğ biñ ‘askeriyle Şāh’a yardıma gider didiler. Vezîrleri; (16) “Hemen Şāhum. Elçüb’e virüñ götürsün.” didiler. Sermūzen Pîr de (17) ƣarşuladup nüzül ni‘met gönderüp irtesi sarāyına da‘vet idüp (18) ziyāfet eyledi. Elçüb “Ey pîr, şāhla Ħamza’nuñ aĥvāli nice oldu (19) bilür

müsün?” didi. Sermüzen Pîr eyitdi: “Ya H̄amza ile kim başa çıka- [84a/1] bilür Bunca yıldur Şāh anuñla cenk ve cidāldedür. Ölmedi faşl (2) olamadılar. Cenk üzeredürler. Ama H̄amza’nuñ bir oğlu vardur ki dīv hāl (3) Hindī’yi ve Eşkbūs Māzenderānī gibi behlivānları filleriyle kapup (4) yire urmuşdur. Hālā şimdi h̄absumdedür.” diyüp nice ele getürdügün (5) hikāyet eyledi. Elçüb “Meded, getürin göreyüm.” didi. Sermüzen “Nola, benüm de (6) murādum ol idi kim size telsīm idem. Şāh’a götüresiz. Ammā bu şartla ki (7) gördükde bendin alayum dimeyesin. Tā Şāh dīvānına getürüp tutdum (8) di, Şāh’uñ ihsānuñ al, senüñ olsun. Anda vardıktan (9) soñra neylerse eylesün. Velhāşıl benüm bağladuğum bilmesün.” didi. (10) Elçüp yemīn itdükde Şāh h̄uzūrına varınca ‘aqlüñ bile getürmeye (11) andan varup getürdiler. Elçüb bakup kıaddın az görüp ammā (12) heybetüñ ‘aceb gördi. Zengāve aḥvālüñ şorup bildi. İki (13) kafes peydā idüp Rüstem ile Zengāve’yi içlerine koyup Elçüb (14) alup gitdi. Pîr, kıurtuldum, diyüp kendü ‘āleminde oldı ammā (15) bu taraftan rāwī eydür; ‘Ömer de Rüstem’i çok arayup girü gelmişdi. Ol gün (16) Şāh dīvānına varup seyri derken, müjdeciler geldi kim “Bugün sultān (17) Şeşgüzī gelür.” diyü Şāh, şād olup hemen Baḥtek yirinden tırup (18) “Şāhum varup ol dīlāveri kıarşulayup ‘izzetle getüreyüm.” diyüp (19) icāzet virdi. Baḥtek biraz armağan alup tevābī’iyle gitdi. ‘Ömer de [84b/1] bile gidüp Elçüb’i ‘Ömer gördükde h̄ayrān oldı. Üstād eydür; bu Elçüb (2) bir rivāyetde Şeşgüzī dimedden murād, hemen kıaddı altı eriş idi. (3) Ammā ‘Ömer gibi ziyāde çapuk, ‘Ömer eyitdi: “Eyü temāşā dünyāda benden (4) küçük adam var imiş.” didi. Zīrā ‘Ömer’üñ kıaddı yedi erişdür. Bunuñ (5) altı eriş ama şakalı uzun. Kemerinden aşāğa inmiş. Bıyıklar (6) eñsesüñe bağlanur. Gözleri büyük bir şahrā heybet kim ta‘bīr (7) olunmaz. İzmarit balığı ignesi gibi igneler ile zehr ile (8) şuvār olmuşdi. Cümle yaķasından, kıoltuğuna tācından çizmeleri (9) ile zeyn idüp bir h̄aşum bir taraftına el ursa zehirlenüp derdiyle (10) şih̄hat bulamazdı. Ve yüz kıadar mu‘allum atları var idi. Kıaçan cenk (11) lāzım geldükde on iki dane atları birbirinüñ kıuyruğuna (12) bağlayup egerüñ öñi dar da kıaşı öyle yüksek idi kim (13) Elçüb altı arış kıaddiyle egere oturduķda görünmezdi. Ekşer (14) ‘ādeti at üzre ayak üzre tırurdu. Bir kıamçısı var (15) idi. Bir yol çıtladı virirdi. Atlar öğrenmişdi. Degirmen (16) beygirleri gibi fir fir dönerlerdi. Ve dönerek meydāna girerlerdi. (17) Elçüb bu atlarıñ üzerinde andan añā şıçrayup atlar idi. (18) Ve şāfī tīmürdan çizmeler giyirdi. Yetmiş batman ağırlığı (19) var idi. Ve

ol çizmeler daħi serāpa demrenlü igneler ile [85a/1] donanmışdı. Yapışmak mümkün degül idi. İllā ökçelerinde bir cüz‘iyce (2) hizmetkār tutup çekecek kadar hālī yir var idi. Ve bir haşumla cenk (3) itdükde, bir ayağun ilerü egerüñ ön kaşuna ve bir ayağüñ egerüñ (4) orta kaşuna başup ‘arz-ı kāmēt iderdi. Ve öyle çapuk (5) idi kim hamle itdükde alātı harb kullanmazdı. Hemen atdan ata (6) şıçrayup yukarı doğru şöyle atılurdu ki havānuñ (7) bir katına çıkardı. Ve ayakların kendüye çeküp yukarudan (8) aşağı kuş gibi süzülüp inerdi. Ol iki sengin çizme- (9) leri ile bir depme öyle ururdu ki vücūdı pūlād olsa hırd (10) iderdi. Ve bir gürz ile hamle eyleseler, başı miğferüñ milin (11) eger hānesine tayayup ayakların karşı virirdi. Bir alātdan (12) kendüye bir haṭā getürmezdi. Ve bir haşum bir yirine yapıssa (13) idi, eli pāre pāre olurdu. Ve yire ursalar kedi gibi ayak (14) üzerine düşerdi. Ve şıçrayup atlar üzerine kaçardı. (15) ‘Ömer bu haberleri işitmişdi. Bu kez gözi ile gördi. Hāyrān (16) oldu. Bu nābekārdan korqulur didi. Ammā işte Baḥtek (17) varup görüşüp kondurdi. Andan Elçüb peşkeşin düzüp (18) ve Rüstem’le Zengāve’yi kafesiyle alup Şāh’a geldi. Elçüb’i ol (19) şüretde görenler ta‘accüp iderlerdi. Çün içerü girdi. Şāh’a [85b/1] başın koyup hedāyāsın virdükden soñra “Şāhum saña bir büyük armağanum vardır. Rüstem’i (2) Kābūsābād’a varup zevri Sermūzen Pīr’üñ kızın almak ister. Ol da (3) madārā idüp ziyāfet ider. Dārūdan geçirüp Zengāve nām kulıyla (4) tutup bende çekerkene öldürmege havf idüp ben ol cānibe uğradum. (5) Baña telsīm eyledi. İşte getürdüm. Neylerseñüz eylen.” didi. ‘Ömer bunu (6) işidüp ‘aklı gitdi. Ammā Şāh şād olup Elçüb’e birbiri üzerine (7) üç kat hil‘at giydürdi. Ve Elçüb’e Rüstem’i Dāsītān şandāliyesini (8) pāy-i taht Nūşirevāndan oraya teklif eylediler. Elçüb eyitdi: “Ol (9) şandāliyede kim otururdu?” didi. Rüstem Na‘rezen oturur idi. (10) Ama şimdi ol zaḥmdār yatur.” didiler. Elçüb eyitdi: “İnşāf degüldür. (11) Hem benden evvel geldi. Ve hem zaḥmdār ola.” diyü, alt yanına oturdu. (12) Andan Rüstem’le Zengāve’yi ortaya getürdiler. Baḥtek şafāsından (13) rakşa girdi. “Meded Şāhum hemen öldür, düşmānuñ biri eksik (14) olsun.” didi. Şāh da “Bre Cellād” diyince, Hāce’i ‘Ākıl, Baḥtek’e bakup; (15) “Ey la‘in. Otur yirinde. Şāh’ı da belāya uğratmak istersin. (16) Habs eyle Şāhum.” didi. Baḥtek eyitdi: “Bunları öldür yoksa (17) bugün hapse korsan aḥşāma qalmaz ‘Ömer kırtarır. Hemen (18) öldür, kırtul.” didi. Şāh da elem çeküp “Ey Hāce, böyle (19) maḥalde niçün işüme qarışursun otur yirinde.” didi. Hāce [86a/1] eyitdi: “Öldüremezsın

Şāhum yoğ yire ‘arz eksikligi olur. Ben (2) senüñ ‘ırzun şaşunurum. Zīrā söz yirine varmaz. Bir mel‘ün işüñ (3) şonunu fik idemez.” didi. Meger ‘Ömer anda idi. Hemen cān atup (4) Ĥamza’ya ĥaber virmege gitdi. Bu ĥalleri görmişdi. Ķorĥar idi kim (5) Rüstem’e ve Zengāve’ye bir zarar ola diyü ammā Ĥamza’ya ĥacet ĥalmadı. (6) Ĥikmet-i Ĥüdā gör kim Şāh daĥı ‘itāb idüp “Öldürün şunları.” (7) diyüp emr eyledi. Cellādlar ilerü gelüp bunlaruñ henüz ‘aĥılları (8) gelmedi. Ķaç gündür ta‘ām ťatmadılar. Serāseme bura nire dirken (9) cellādlar bunları, siyāsete diz çökerüp Baĥtek eyitdi: (10) “Ey Ĥāce. İşte ikisi de gitdi. Bundan şoñra senüñ sözün (11) ťutulmaz.” didi. Cellādlar da ĥılıĥların ‘üryān idüp uracaĥ (12) zamānda nāgāh bir ťarāfa ĥopdı. Cellādların başları ve ĥılıĥları (13) yire düşdi. Rüstem ile Zengāve ġā’ib oldılar. Ĥāce; (14) “Gördün mi Şāhum. Ķanı anlar nice oldılar?” didi. “Ya bu başlar (15) anlaruñ degül mi? didi. Ĥāce “Yoğ cellād du‘ācılarındır.” didi. (16) Baĥdılar gerçek cellādlar imiş. “Rüstem’le Zengāve yoğdur.” didiler. (17) Ĥāce “Şāhum, Baĥtek’e şor.” didi. Şāh, Baĥtek’e “Bre bedbaĥt la‘īn, (18) Rüstem’le Zengāve nice oldılar?” didi. Baĥtek eyitdi: “Cāzūlar (19) sevmezler nār-ı nūr bir ĥikmet gösterdi.” didi. Şāh “Behey mel‘ün, [86b/1] bunlar evvelā cāzū sevmezler, nār ı nūr bunları ĥiç sevmez. Bu maĥalde nice (2) ĥurtarur. Belki ĥādir olsa yaĥar.” didi. Bunlar bu mücādelede (3) ama berīden ‘Ömer, Ĥamza’ya gelüp “Meded yā Emīr, yetiş, Rüstem’i aldurdın.” (4) diyüp aĥvāli ĥaber virdi. Server yirinden atılıp “Bre ‘aşĥarı” (5) diyüp ĥāzırlanınca Ebu’l-Fetĥ ile Kelpād-ı ‘Ayyār gelüp “İşte (6) aĥvāl şöyle oldı. Bir ťarraĥa çatladı. Cellādlaruñ başları (7) zemīne düşdi. Rüstem ve Zengāve ġā’ib oldılar. Gene Ĥāce (8) ile Baĥtek, ‘aĥīm mübāĥaseleri vardır.” didiler. Ĥamza gene oturup; (9) “Yā ‘Ömer, var Ĥāce’den bir ĥaber al. Eger bir zarar olursa Şāh-ı (10) Gümrāh’uñ ĥanuñ dökmevince” ‘aşĥar arĥasından inmedi. (11) ‘Ömer “nola” diyüp Şāh dīvānına geldi, gördi. Ťurmayup Baĥtek’e (12) sögerler. Aĥir, Şāh bunu azarlayup döndi “Ey Ĥāce, imdi (13) bize ĥaber vir. Ĥikmet ne oldı? Anları kim ĥaptı?” didi. Ĥāce (14) eyitdi: “Dōstları ĥurtardı.” didi. Şāh “Ĥālā ĥandadır?” (15) didi. Ĥāce “Gene hemşiresi Ferīş, Ķāf’a götürdi.” didi. (16) Baĥtek Ĥaramzāde gelüp “İşte bu kez yalān söyledin. Bu (17) senüñ Ķāf didügin, Medāyin’uñ şaĥrāġāhı mıdur ki (18) haftada varup gelmege başladı.” didi. Ammā Elçüb (19) yirden bu cevābları işidüp güldi. Baĥtek “Ne gülersin [87a/1] behey Server. Bunları biri getüre cenge. Hemen öldürüp başların (2) getürsen olmaz

mıydı?” dedi. Elçüb eyitdi: “Ne bileyüm ben (3) tutmadum. Elüñ, eli bağılu esirüñ öldürmek revā mıdur? Ve (4) erlik midür? Bugün yarın meydān olduḡda göresin kim ben (5) anların her birine neyelerem birer depe ile.” dedi. Hāce ṡaşra çıkup (6) ‘Ömer’e bulışup ne zamān gelecegin ta’yin eyledi. ‘Ömer gelüp Hāmza’ya (7) ḡaber virdi. Server şād olup işte bunlar da bunda ammā (8) rāvī eydür; ol zamān ki Feriř, Rüstem’i vālidesiyle Haraçna’ya (9) getürüp anda koyup Qāf’a geldi. Vālidesine bulışup “Nice (10) oldı?” dedi. Feriř varup “Haraçna’ya iletüm.” Rüstem “Ben bundan (11) qaradan giderüm.” dedi. “Ben de geldüm.” dedi. Esmā kaķıyup “Niçün tā (12) atası şāhibķırāna ulaşdur madın böyle eyledin ve nice cinnī dūřmānları (13) vardur. Şāyed bir ḡāl ola. Şoñra Hāmza bize incine, ḡuřūřa saña (14) nice getürürsen öyle getür demiş. İmdi tiz var gör. Vāřıl (15) oldı.” dedi. Feriř, Zive periyi alup çekilüp birgün Medāyin’e (16) geldiler. Ol maḡalde geldiler ki gördiler Şāh ‘askerinde ‘azim keşret (17) var. Ne ola aşlı diyüp Maḡfi Şāh dīvānına geldiler. Rüstem’le Zengāve’yi (18) siyāsetḡāhda görüp cān başlarına şıçrayup hemen (19) cellādları ḡatl idüp bunları ḡapup getürdiler. Esmā “Nedür [87b/1] aşlı?” dedi. Feriř işte kışşa şöyle: “İřlām ‘askerine vardum. (2) Rüstem’i bulmadum. Küffār ‘askerinde bir ḡalebe keşret. Halk durmayup (3) segirdüp Şāh dīvānına giderler. Biz de, ne ola diyü varup gördüm (4) Rüstem ve Zengāve meydān-ı siyāsetde ḡatl itmek isterler. ḡapup (5) getürdüm.” dedi. Rüstem gözin açup kendüñ gene Qāf ‘āleminde (6) görüp ta’accüp eyledi. Su’āl idüp Feriř aḡvāli beyān (7) eyledi, ammā çünki Zengāve’nüñ de ‘aḡlı geldi. Esmā’nüñ dīvānuñda (8) ol meḡib ‘ifritleri görüp ta’accüp eyledi. Bu eyü dūř (9) degül diyüp gözlerin yumdı. Rüstem “Yā Zengāve yeter uyudun. Bu (10) ‘ālemi daḡı seyr eyle.” dedi. Zengāve “Behey server, bize noldu? Nedür bu (11) dīvler ve periler?” Rüstem “Bre bura Kūh-ı Qāf’dır. Bizi kılıc altından (12) ḡapup bunda getürmişler.” dedi. Zengāve de gözün alışdurup (13) yirinden şurup Esmā’ya bař koyup du’ā eyledi. Rüstem de Feriř’e (14) du’ā idüp “Ey hemşire, çok zaḡmetler çekdüñüz. Ammā gene luř (15) idüp bizi Kābūsabād’a ilet. Ol ḡoca nābekāra ḡile (16) itmek nice olur göstereyüm.” dedi. Esmā “Ey server, çünki (17) geldüñüz bār üç gün eglenün. Sizi ziyāfet ideyim. Nedür (18) ‘aceleñüz? Geçende tiz tiz gelüp ḡitdüñüz. Hele bāḡ-ı Süleymān’ı temāřa (19) idin, andan gidüñ.” dedi. Zengāve de “Server hele bār sāyeñüzde [88a/1] bize daḡı Qāf’a gelmek naşıb oldı. İmdi geldük bār biraz (2) seyrān idelüm. Andan naşıb olursa gidelüm.”

didi. Rüstem de (3) Zengāve'nün sözüne tebessüm idüp rızā viridi. Andan Esmā (4) bunları ziyāfete başladı. Rüstem bir gün gördi. Zīve Perī (5) gelüp Esmā'nuñ kulağına bir nesne söyledi. Esmā'nuñ beñzi (6) bozıldı. Rüstem "Noldın ey valide, Zīve ne söyledi size." didi. (7) Esmā eyitdi: "Oğlum Ra'd-ı Nirre ki atan Ḥamza evvel Ḳāf'a geldükde (8) katl eylemişdi. Andan büyük dīve rāst gelmemişdür ki ḥālā anuñ (9) kellesini ḳadeḥ itmişdür. On sekiz baṭmān bāde olur. Ol Ra'd'uñ (10) bir küçük oğlu ḳalur. Kimesnesi yokdur diyü ben bağa alup (11) oğul idüp besledüm. Büyük Nirre oldu. Ammā ziyāde bedḥūy mel'ūn (12) ḳopdı. Ğayrī diyārda olur. Ammā tecāvüzden ḥālī degüldür. Ben (13) ḳorḳumdan madārā iderüm. Kāhī bir gelür, gene gider. Ammā Ḥamza (14) babasın öldürdüğün bilür. Bil kim sizi görüp intikām (15) murād ide ve bir fesād olur. Luṭf eylesen sizi bir yire ṣaḳlayam. (16) Gelür biraz eglenür gider. Şavalum ṣoñra ḥuzūr ile ṣafā (17) idelüm." didi. Rüstem eyitdi: "Ey valide, babam Ra'd'a cevāb (18) viridi. Ben oğluna cevāb viremez miyem Zāhir ben de anı (19) öldüren Ḥamza'nuñ oğlıyam. Ḳo gelsün, siz hemen seyrān [88b/1] eylesen." didi. Çün Berḳ Nirre geldi. Meger ṣıgārī pelīdler, Rüstem bunda idügün (2) ḥaber virmişler idi. Gümrenerek iḳerü girdi. Baḳdı Rüstem'i gördi. (3) Pāy-i taḥta oturmış. Yanında bir dīv ṣıfat insān daḥı oturur. (4) Esmā daḥı taḥt üzerinde oturur gördi. Hemen mel'ūn ḥıṣmla; (5) "Yā Esmā nedür bu itdügün bu da Ḥamza mıdur ki bir nābekār oğlanı (6) pāy-i taḥta oturdursun?" didi. Esmā eyitdi: "Yabana söyleme. Ḥamza (7) benüm erümdür. Ve bu oğlumdur oturur. Ne de sen benüm dīvānum ketḥüdāsı (8) degülsin. Edebsizliği ḳo." didi. Ra'd "Yā Esmā senüñle ṣoñra (9) söyleşürem. Hele evvel bu oğlanuñ ḥaḳḳından geleyim." diyüp (10) hemen yüz kırḳ arıṣ ḳaddiyle Rüstem'e ḥücüm eyledükde, Rüstem bir (11) kere yirinden ṣıçrayup gögsüne bir el arḳası çarpdı ki (12) dīv ḳıçın ḳıçın gidüp göti üzerine yıḳıldı. Ḳalkayum (13) didükde, bir depme daḥı urup arḳası üzerine yıḳdı. (14) Rüstem ṣāhin mişāl, la'īnūñ sīnesine ḳıçup ḥançerüñ (15) 'uryān idüp hemen başın kesüp fırlatdı. Esmā "Bāreke'l-lāh- (16) oğlum berḥüdār ol. Beni ṣol mel'ūnuñ ṣerrinden ḳurtardın." (17) diyüp du'ālar eyledi. Ve leşin ḳaldurup atdılar. Andan üç (18) gün 'ālī ziyāfetler idüp tamām bāğ-ı Süleymān'uñ ṣafāsın (19) idüp ba'de gene Rüstem'e hedāyālar ve Zengāve'ye güzellik. Andan Rüstem'e [89a/1] "Ey Sulṭān-ı Ḳāf, luṭf ile gene beni gönderin. Zīrā pederüm ṣimdi (2) benüm anda n'olduğum bilmez ve hem cenkde zaḥmdār olup 'askerden (3)

çıķup gitdüm. Kābūsabād dirler bir ķal'e beginüñ kızına 'āşık (4) oldum. Babası olan nābekār bize hīle eyledi. İmdi beni anda (5) getürsünler. Ümıddür ki himmetüñüzde bermurād olam." didi. Esmā; (6) "Nola gözüm nūrı, zāhir sen de babanuñ oğlısun. Her varduđuñ (7) diyārda olan diyüp düğün için yādigārlar virüp andan cinīler (8) tahtı hāzırlayup Esmā'ya vedā' idüp Ferīş ile berhevā gitmekde (9) olsunlar. Ammā bu tarafından Sermūzen Pīr'üñ ķulları Rüstem ile (10) Elķüb ile bile gitmişlerdi. Bir gün gelüp "Nice oldu Şāh, (11) Rüstem'i öldürdi mi?" didükde "Yok işte şöyle olup ķapdılar. (12) Ğayrī bilmeyüz ne hāl oldu." didiler. Sermūzen "Hele ķurtulduķ." (13) diyüp kendü 'āleminde oldu. Bir gün Ferīş, Rüstem'i götürüp (14) Kābūsabād ķal'esi öñine ķodılar. Rüstem, şūret-i tebdīl tācın (15) gözine çeküp Zengāve'yi taşrada ķoyup eyitdi: "Eger ben (16) cenge başladıķda na'ra ururam, gelesin." diyüp kendü sürüp (17) Sermūzen'üñ dīvānına erişdi. Bevvāblar ve serhengler ķarşulayup (18) "Ne haber ve ne istersin?" didiler. Rüstem "Nūşirevān'dan gelürem, müjdem (19) vardur." didi. İçeri getirüp "Nedür müjden?" didiler. Rüstem du'ā idüp [89b/1] "Pīrüm, Şāh'üñ dīvānında Rüstem'i ķapdılar. Nice olur hālümüz?" didi. Sermūzen; (2) "Ne yabana söylersin, ol haberi biz de işitdük, ya bu nasıl müjde?" didi. (3) Rüstem eyitdi: "Müjdenüñ bende dağı eyüsi vardur. Meger Rüstem'i ķapan (4) Ferīş Perī imiş. Ķāf'a götürür andan gene Esmā bunda gönderür. (5) Hālā bundadır. İmdi sen itdüđüñ bilür misin? Göñlün nitek (6) aşın ister." didi. Sermūzen "Bre bu herīf nedür?" diyüp bir nazar (7) idüp gördi Rüstem'dür. 'Aķlı gidüp "Hay bre nābekār, sen gene mi (8) geldin?" diyüp diledi ki ķoca Rüstem irişüp dev el kemerinden tutup (9) yire urdı. El hānçere urup "Ey hīlekār, kızın baña virmeyüp (10) ve andan ma'adā dağı böyle ķabāhat eyledin." didi. Sermūzen Pīr "Aman (11) Server haţā eyledüm, 'afv eyle, şimden girü ve bir dağı itmeyem." diyüp niyāza başladı (12) ve şidķ ile imāna geldi ve yirinden turup görışdiler. Server (13) saña eyledüğüm işe peşīmān oldum. Bildüm ki dīnüñ haķdur, zīrā (14) Haķ Te'ālā sizlere nuşret virüp her belādan hıfz ider. İmdi (15) Ğayrī muhālefetüm yoķdur. Ķızum da cāriyeñdür. Düđün idelüm, alup (16) bermurād olun." didi. Rüstem eyitdi: "Yok pīrüm, atamuñ icāzeti (17) olmayınca olmaz. Şāh ile cenk bertaraf olduķda ben saña haber (18) gönderürem. Ol zamān sen de gelesin. Hemen İslām'üñ ve iķrāruñ (19) üzere şābit ķadem ol." diyüp Zengāve ile Pīr'e vedā' idüp 'azm-i [90a/1] Medāyin idüp gıtdiler. Ćün 'askere gelüp görenler

segirdüp şāhibkırāna (2) müjde kıldılar. Hamza şād olup qarşuladup serāperdeye getürdiler. Rüstem (3) atası Hamza ile ve Halife ve Sa'd ve Lendühā, Kerb ve sār begler ile görüüp (4) andan geçüp yirinde qarār idüp sergüzeştin su'al itdüklerinde Sermüzen (5) pīr ile olan aḥvāli ve Feriṣ Bānū, Şāh dīvānından qapup gene Kāf'a (6) iletüp üç gün anda eglenüp bāğ-ı Süleymān'ı seyrān idüp Ra'd Nirre'nün (7) oğlu Berķ dīvi öldürüp ba'de gene Kābūsabād'a varup pīri (8) İslām'a getürüp cümlesin haber virdi. Serverler ve halife-i zamān ve (9) Hamza-i şāhibkırān işidüp Rüstem'e taḥsīn vāfirin eylediler. Halife (10) buyurdi, tabl-ı şādmānī çaldılar. Şāh işidüp "Bre nedür aşlı? didükde (11) Şehmürd-i 'Ayyār gelüp Şāh'a "Rüstem'ün geldüğün ve Feriṣ qapup (12) Kāf'a götürür. Ra'd dīvūn oğlu Berķ nām dīvi helāk ider. Andan (13) Kābūsabād'a varup Sermüzen pīr'i müslimān ider. Andan bunda geldi." (14) diyüp Şāh, Baḥtek ve ğayriler 'azīm melül oldılar. Ol maḥalde (15) haber geldi kim "Şāhum müjde iki yüz biñ 'asker ile Kendvāl Cāzū (16) Mihā'il Cāzū geliyor." didiler. Baḥtek şād olup qarşu gitdi. (17) 'Ömer de serheng şüret bile gitdi. Baḥtek görđi. Kendvāl Cāzū (18) 'askerinden ilerüce gelür. Baḥtek ḥil'at getürmişdi. Yaqın geldükde (19) atdan indi. Anlar da inüp görüşdiler. Baḥtek bunlara Şāh'ün [90b/1] ḥil'atūn giydürüp "Ḥōş geldüñüz." diyüp 'izzet itdi, ammā çün (2) Kendvāl atından indi. 'Ömer serheng şüretinde görüp "Tut sol (3) atı." didi. 'Ömer "Nola sulṭānum" diyüp tutdı. Gerçi bunlar cāzūlar (4) idi, ammā emīr-āne libāslar giyüp ata binüp cāzūlūğın izḥār (5) itmezlerdi. 'Ömer bilmeyüp görđi. Bir mücevher eyerlü, uyanlu atdur. (6) Hażz idüp "Yol üstüdür, toz olur diyüp ḥil'ati de (7) çıkarup ḥizmetkāra vireyim." didükde, 'Ömer gene ilerü gelüp (8) "Vir baña sulṭānum." diyüp aldı. Tīziyye devşürüp koltuqladı. (9) Baḥtek görüp "Şol serheng 'Ömer olmaya, zīrā yavuz çāpuk (10) ḥerif ancak" didi. Andan "Buyurun, ata süvār olun, gidelüm." didi. (11) Kendvāl "Nola, çek atı." diyüp binmek istedükde, 'Ömer şıçrayup (12) atūn üstine geldi. "Neyledin, getür ben binecegüm." didi. (13) 'Ömer eyitdi: "Atın çok var birine daḥı bin." didi. "Bu baña lāzımdur." (14) diyüp alup yürüyü virdi. Baḥtek "Meded ey sulṭān-ı (15) sāḥirān, bu 'Arab'ün uğrısı 'Ömer'dür; koma, at. Ve ḥil'at (16) gitdi." didi. Kendvāl, bir efsün idüp ardınca bir taş (17) gönderdi. Taş 'Ömer'ün arqasına toqunup 'Ömer atdan (18) düşüp ḥil'at bir cānibe gitdi. Ve kendü tācı başından (19) düşüp 'Ömer güç ile yirinden tavrānup niye uğraduğūn [91a/1] bildi. Hemen atı ve ḥil'ati birağup

gitdi. Tācın güciyle apup açdı. (2) Cāzū artu muayyed olmadı. Atı tutup Kendvāl bindi. Batek bua tasīn (3) idüp “İmdi sizden ayrī bir kimesne bua arīm olamadı. Bu nābekār bua at (4) gelince bir Őey bıradı. Mūyesser olmamıŐdur. Hūner, aferīn eyū renk virdin.” (5) didi. Kendvāl ulüp “Daı ne gōrdin.” didi. Andan revāne oldılar. ‘Ömer de (6) açup tā amza’ya geldi. Emīr-i ‘Arab gōrdi. ‘Ömer’ūñ ziyāde melāleti var. “Noldın (7) ‘Ayyār” didi. ‘Ömer “Nolsa gerek. Küffāra iki yūz biñ ‘asker ile Kendvāl (8) ve Mihyāl nām iki arındaŐlar yardım itmege gelmiŐler. Batek arŐu gitdi. (9) Ben de bile gitdüm. il‘atin ve atın alup açayum Őandum. Ardumdan bir taŐ (10) gelüp beni yıdı. Ve baŐumdan tācum dūŐdı. Ĝayret ile güc ile açup (11) cān urtardım. Cāzūlardur diyüp; bilmem ne hāldür aŐlā böyle bir iŐ (12) baŐuma gelmedi. İmdi baa bu iŐi iden nice olmadur ıyās eylen. (13) İmdi hele Őaa da eyū aŐımdur, āfil olma.” didi. amza tebessüm idüp (14) “udā kerīmdür, sen evvelden ora bir ‘ayyārsın.” didi. Berīden Batek bunları (15) getürüp ondurdu ve sürüp Őāh’a geldi: “Őāhum Őöyle bir ıŐŐa (16) oldu. ‘Ömer gene gelüp bir Őekāvet itmek istedi. Ammā kendüye bir iŐ (17) oldu ki olamaz. Tāc apma Őan‘atı iken kendü tācın bile bıradı.” (18) didi. Őāh Őafā eyledi. İrtesi bunlardur, hedāyāların hāzırlyayup dīvāna (19) geldiler. Hedāyāların virüp Őāh ile gōriŐdiler. Rūstem-i Na‘rezen eyū olmıŐdı. [91b/1] Őa olda oturup Elūb alt yanında oturdu. Őol olda Kendvāl (2) oturdu. Altına arındaŐı Mihyāl oturdu. Andan ni‘met geldi. Ba‘de (3) kimi amza’yı ve kimi Lendühā’yı vaŐ idüp iŐte Őöyle böyle itdiler (4) diyüp zem yūzünden vāfir med eylediler. Bu yeñi gelenler daı biz anlara Őöyle (5) iderüz, böyle idelüm diyüp vāfir laf urdılar. Meger ‘Ömer de “Őol gedā (6) ne ‘aceb renk virdi?” diyüp fikr iderdi kim “Ben andan bu intiāmı (7) ya aluram yāūd kendümi helāk iderüm.” diyüp gene Őāh dīvānına gelüp (8) bunların cevābların dinlerdi. Kendvāl Cāzū eyitdi: “Ey Hōca Batek, (9) her kiŐi bir dūŐmandan Őikāyet eyledi. Sen de kimden Őikāyet idersin, (10) Őöyle imdi.” didi. Batek eyitdi: “Yezdānperestler hep benüm dūŐmānumdur. (11) Hemen cümle ādirseñüz ırın ben az iderüm.” didi. Kendvāl eyitdi: (12) “Ammā cümleten ziyāde uŐümetin ‘Ömer’e ziyādece gibi” didi. Batek erāfı (13) gözden geirüp Ömer’ūñ gözi gözine rāst geldi, eyitdi: “Őimdi (14) benüm ‘Ömer’den Őikāyetüm yodur. Ben andan rāzıyam, geenden gedük, anı (15) Őöylemen.” didi. Kendvāl “Ne hōŐ laife idersin hey āce Batek, (16) ben iŐitdüm. Ol seni

çok boğa şokmuş.” didi. Bahtek “Belī behlivān, (17) buyurduğunu gibidür. Ammā boğı çokluk karışdırmada ‘ālem yoğdur. (18) Zīrā kim dībelik koğudursun. İmdi biz kīn tutmayuz ve (19) nice yirde iyiligini dağı gördük bundadır, açmaz ço.” diyüp [92a/1] işāret eyledi. Ammā bunların koğkuları yoğ, anlamadılar “Hāce Bahtek (2) hele söyle, ol ‘Ayyār saña neler eyledi? Elbetde biz andan senün dādını (3) alvirirüz.” didiler. La‘īn yavuzlandı. Bunlar gene ferāğat itmeyüp “Ey (4) Hāce Bahtek, ne ‘aceb elem çekdüñ, şu nāme senün yazun degül midür? (5) Her birümüze ‘azīm şikāyet itmişsin.” didiler. Bahtek baş şalup (6) “De imdi neylersin? Hāmākat de ‘aceb dertdür, adamı çatladır. Bre şus. (7) Ol ‘Ayyār hālā bu dīvāndadır. Bizüm cümle sözlerümüz işideyor. Bizi bir (8) belāya şoğarsız.” didi. Kendvāl kağkağ ile gülüp “Bre cühüd geda, (9) ben de nedür ağı direm? Ya niçün dimezsın, kağı göster hağğından gelem.” didi. (10) Ağı Bahtek eyitdi: “Ya ‘Ömer işte gördin, bunlar kendü kağaların isterler. (11) Saña devlet olayum, ammā kerem eyle, beni incitme. Eñ şon sen ol hil‘ati (12) ile anun intikāmun bunlara koğmazsın alursın.” didi. ‘Ömer de işāret (13) idüp “De imdi göre seni mel‘ün.” didi kimesne işkil itmedi. (14) “De imdi, sen bize göster de seyrān eyle.” didiler. Bahtek “Ben (15) ol seyri çoğ gördüm, ammā ol şöyle görünmez bir ‘ādeti vardur. (16) Biñ dane altunı bir kiseye koğup “Yā ‘Ömer kağda iseñ gel şol (17) altunı al.” dirsün. Ol şabr idemez, gelür. Siz de kağdir olursañuz (18) ele getüresiz.” didi. Kendvāl “Bre ol dünki tağ ile yığduğum (19) degül midür? Ne vücūdı vardur?” diyüp hazīnedārına buyurdı, biñ [92b/1] dane altunı kiseye koğup getürdi. Eline viridi. Kendvāl alup “Yā ‘Ömer seni (2) bu kağdar vaşf itdiler. Gel imdi eger er iseñ bu büyük altunı benüm elümden (3) al.” didi. Elçüb ve Rüstem-i Na‘rezen çaldığ seyr iderlerdi. ‘Ömer de “‘‘‘Aceb (4) neylesem şol gedālar cāzūluk ile meşhürdür. Koğkarum boğazı (5) ele virem.” diyüp çoğ endişe itdi. Ammā neylesün, altunı gördükden (6) şonra şabra mecālī yoğ. ‘Ömer Ma‘dī boğazı ucından ‘Ömer tağah belāsından (7) her zamān kendülerin ateşe atarlar. Hemen herci-bād-ābādına ne olmağ (8) ihtimālī var diyüp bir bevvāb şüretine girüp ilerü girüp “Vir Server, (9) ben ulaşdırayum.” didi. Kendvāl “Bre yüri, şundan ben ‘Ömer’i görmek (10) isterim.” didi. Bahtek “Vir Server, bu da ‘Ömer’e beñzer. Eyü adamdur buña (11) degen ‘Ömer’e deger.” didi. “‘‘‘Ömer’e degen buña deger.” diyüp işāret eyledi. (12) “Ol kendüsidür işte gör.” diyüp ammā çokluk Kendvāl anlamadı. (13) “Yoğ

ben ‘Ömer’i görmeyince virmem.” dirken, ‘Ömer “İşte gör.” diyüp bir yol (14) sıçrayup eñsesine geçüp bir tabanca öyle urdı kim yüzi üstüne (15) kapandı. Bir eli de altını kapup ve bir eliyle təcın kapdı tiziyye enbāna (16) şalup Mihyāl Cāzū “Bre neyler bu bevvāb?” diyince, sıçrayup bir tabanca da (17) anuñ eñsesine urup alūde yıkıldıkda təcın kapdı. Andan Bahtek’e (18) yürüdükde Bahtek “Yā ‘Ayyār benüm ne şuçum vardur?” didükde, ‘Ömer “Ey pelīd, (19) dün beni taş ile urduran sen degül miydin?” diyüp bir tabanca da [93a/1] aña urup harāmzāde yıkıılınca təcın kapdı. Meger kapmasın diyü, boğazınıñ (2) altından muhkem bağlamışdı. ‘Ömer yapışup çeker alamaz. Aħır sürükleyüp (3) tahtından aşağı yıkdı. Bahtek’in ‘aklı gidüp boğazı horlamağa başladı. (4) Aħır, ‘Ayyār-ı Cihān gördi, mel‘ün öleyor, hançer çıkarup boğazından (5) ipin kesdi. Ve təcı alup çıqup gitdi. Elçüb ‘Ömer’ün bu kışşasın (6) görüp güldi ve hażż itdi “Ne çapuk ve cigerdār olur.” diyüp aferīn (7) eyledi. Cümleden evvel Bahtek’in ‘aklı gelüp yirinden tırdı. Gördi cümle (8) yaturlar. “Tü yüzünüze bre küfretsüz nābekārlar. Da‘vānuza degmedüñüz.” (9) didi. Kendvāl başın kaldurup “Bre bre teber ile mi çaldı cerrāh (10) getirin.” didi. Bahtek “korqma yırtuğın yoğdur. Nihāyet bir miğdār (11) şişmiş, şıcāk zıft urun gider.” didi. Kendvāl “Kanı tıtduñuz mı? (12) Getürin öldürmeyince komam.” didi. Bahtek “Bre virüñ eline öldürsün.” (13) didi. Etrāfdan gülişüp kimi “Ol tıttulur kuş degül. Kendü başuñuza (14) tımār idüñ, ol gitdi ve nice kimselere dağı zararüñuz toğundu.” didiler. (15) Aħır ‘āciz olup başlarına tımāra meşğül oldılar. Berīden ‘Ömer ‘Ayyār (16) serāperdeye gelüp tācları meydāna koyup “Yā Emīr himmetüñüzle hele ol (17) nābekārlardan dünki intikāmı aldum.” diyüp olan kışşayı naql eyledi. (18) Begler ‘Ömer’e taħsīn idüp gördiler. Bahtek, təcın ip ile bağlamış. (19) ‘Ömer kesüp almış. Gülişdiler. Bu tarāfdan Kendvāl, kendüye bu iş olduğuna [93b/1] ziyāde elem çeküp yemīn idüp “Nāmerdüm eger yarın ‘Ömer’i meydāna da‘vet idüp (2) katl itmezsem, hemen Şāhum, cenk nidā itdür. ‘Asker agāh olsun.” didi. (3) Bahtek güzel gayret senüñdür, ammā katı, aħmak herīf imişsin. Ben saña (4) bu kadar işāret idüp gösterdüm, tuymazsın imdi andan ferāgat (5) itseñ pek iyi idi. Zırā anuñla rüzgārda başa çıqmaq yoğdur.” (6) didi. Kendvāl “Sen yabana söylersin. Ben yemīn itdüm, komam. Dün taş ile (7) yıqduğum degül mi ne vücūdı var?” didi. Bahtek “Siz bilürsüz. Bugün de (8) sözüm tıttmadın gör ne belā geldi başumuza. Gözine dağı görinecek (9) belā geldi.” Şāh da gördi

olmaz, buña hil‘at giyürüp “Yarın (10) size bir eyü seyr çaldurayum.” diyüp cenk nidā itdürdi. ‘Ömer’üñ (11) şäkirdlerinden gelüp bu ahvāli haber virdiler. ‘Ömer de ayağa turup (12) “Ey şehriyar, baña da hil‘at vir yarın size bir eyü temāşā göstereyim ki (13) cihānda böyle seyr kimse görmüş olmaya.” didi. Hamza eyitdi: “Ey ‘Ayyār, (14) maşharalığı ço. İştüdük cāzū imiş. Kendüne bir haṭā ola dimez misin?” (15) didi. ‘Ömer “Ḥayr ola, hemen du‘ādan unutman.” didi. Kūbād hil‘at virüp (16) begler gülişüp eyü seyr dirlerdi. İşte bunlar hāzır oldılar. (17) Hamza başın şalurdı. Begler ise ol gidiyi gör ki böyle ‘ayyārı (18) meydāna oğur dirlerdi. ‘Ömer de alınup “Nicedür begüm, yoḥsa biz (19) behlivān degül miyüz? Kaṅğı düşmāndan yüz çevirdük.” dirdi. Andan [94a/1] ‘Ömer şäkirdlerine “Bre durman, baña bir at bulun. Şöyle kim ‘aşkar-ı sanī ola. (2) Ve silāhlar hāzır idüñ. Şāhibkırānuñuz bir ḥaşm-ı kavī ile ‘azīm cengi (3) vardur.” didi. ‘Ayyārlar “N’ola, emr-i Şāhibkırān, ‘ayyār gider.” diyüp vardılar. (4) Küllükde bir at buldılar kim şāhibi boğazlamağa kıyamayup şalıvirmişdi. (5) Ayağ üzere güç ile turabiliyordu. Hele alup getürdiler. Eger urdılar. (6) ‘Ömer de kāmışdan bir nīze peydā idüp kağıddan gürz, keçeden (7) siper, şışeden kılıc peydā idüp hāzır eylediler. Çün şabāḥ (8) oldı. İki ‘asker yirinden turup herkez meydānda alāylar ve şāflar (9) bağlayup naṣar ber meydān oldılar. Ol maḥalde hemen Kendvāl Cāzū ‘azm-i (10) meydān idüp ve Şāh’a ğururlanup “Şāhum benüm hünerüm seyrān (11) idin.” diyüp havāya bir taş atdı. Taşdur çıkup gitdi. Ardından (12) bir taş daḥı atup iki taş birbirine doğunup pāre pāre olup (13) düşdi. Bu kere begendiler. Andan na‘ra urup ‘Ömer’i da‘vet eyledi. (14) ‘Ömer de ol ‘acebe şüret ile kūbāda, baş koyup Şāhibkırān’ı selāmlayup (15) ‘azm-i meydān eyledükde yetmiş ḥalīfe ve dört biñ dört yüz teberkeş ‘ayyār (16) öñine düşüp Ebu’l Fetḥ şağında, Kelpād şolında rikābın tutup (17) giderlerdi. Ve at yıkılmasun diyü her cānibde tayanup giderlerdi. (18) Bu heybet-i ‘acībe ile meydāna gelüp Kendvāl’a selām virdi, Alūde (19) ‘aleyk alup ‘Ömer’üñ ol şekline ve ‘ayyārlarınıñ çoḳluğuna ve ve zīnet [94b/1] tertībine bakup ḥayrān oldı “Hay nābekār ‘ayyār, bu kadar nefer at ve dārāta (2) müstaḳil mālik olmuş mısın?” didi. Ve ol gün dōst ve düşman, ‘Ömer’üñ (3) dārātına ḥayrān olup taḥsīn eylediler. Anuñçün ‘Ömer’üñ bir adına daḥı (4) Sultān-ı piyādegān dirlerdi. Andan ‘Ayyārlar iki cānibe dizilüp (5) ‘Ömer’i selāmlayup alḳış eylediler. “Allāh asān ide.” diyüp dönüp (6) gitdiler. ‘Ömer de atdan inüp atı ‘ayyārlara telsīm idüp “Varın (7) bir

gölgeligde çayıra şaluñ. Zîrâ haşım piyâde, biz atlu olmağ inşâf (8) degüldür.” didi. Ammâ Kendvâl Câzû ‘Ömer’e baķup “Ey ‘Ayyâr-ı hîlekar, (9) şimdi yalnız eyü elüme girdüñ. Dünki gün ne idi bu senüñ (10) itdügün kabâhat.” didi. ‘Ömer eyitdi: “Anda nesne yok idi. Şimdi (11) görürsin kabâhati.” didi. Kendvâl “Höş imdi hamle eyle. Ben (12) saña kendüni bildüreyüm.” didi. ‘Ömer “Yok, ben Sultân-ı ‘Ayyārân’am. Sencileyin (13) bir tabancalık herîfe hamle itmem.” didi. Kendvâl yavuzlanup bir taş (14) kavrayup ‘Ömer’e atdı. ‘Ömerde tîziyye şapâna bir taş koyup karşı (15) atdı. Taş taş a rast gelüp ikisi de hürd olup saçıldı. (16) Görenler ta‘accüp idüp hayrân oldılar. Kendvâl bir taş dağı alup (17) atdı. ‘Ömer anı dağı men‘ idüp “Bu fenninde sen mâhirsin ancak.” diyüp; (18) “Er iseñ bunu da men‘ eyle.” diyüp nîzesin eline aldı. (19) Parmağıyla çevirmege başladı. ‘Ömer gülüp “Bu la‘în mashara ancak [95a/1] ne var bunda.” didi. Bilmedi meger ol nîzeyi şahrâ ile hâzırlamış idi. Meger (2) ol nîzenüñ içi mücef idi çün ‘Ömer’e havâle kıldı. ‘Ömer de ol keçeden (3) siperin karşı virüp nîzedden bir ateş çıkup siperi ve kendüyi (4) tutuşdurup yanmağa başladı. ‘Ömer ah idüp siperi birağup (5) kaçdı. Hamza’nuñ yanına geldi. “Meded ‘Arab, beni helâk ideyor.” diyüp (6) feryâd eyledi. Server, ism-i a‘zam okuyup üfledi. Ve başlar başına (7) üşüdüp biñ belâ ile söndürdiler. Ammâ ‘Ömer’üñ evvelden şakâlı (8) az idi. Olancası da yandı. Hamza elem çeküp ‘aşkarı sürüp (9) irişdi. ‘Ömer ise “Hey gidi baña ne‘aceb renk virdi.” didi. (10) Kıbâd’ı Şehriyâr eyitdi: “İşte atam şâhibkırân saña bu idi didügi. (11) Bunlar câzûdur. Ama sen söz tutmadın. Bu kadarca ile eyü kırtuldın. (12) Şakâluñ başına kırbân olsun.” diyü tesellî eyledi. Ammâ ‘Ömer, Ebu’l-Feth’e (13) baķup “Var Şâhibkırân’a söyle benim dâdum alıvirsin ol mel‘ûndan. (14) Yoksa incinürem.” didi. Ol da gelüp Emîr’üñ rikâbin öpüp “Tâyum (15) sultân-ı ‘ayyārân söyle ricâ ider.” didi. Hamza tebessüm idüp “Nola (16) hele hayr ola. Ol benim yâdiğârumdur.” didi. Çün Hamza meydâna girdi (17) Kendvâl’a Şâh haber gönderdi ki bu meydâna giren Hamza’dur. Gözün aç (18) Kendvâl de at getürüp süvâr oldu. Ve Hamza’yı karşılayup (19) ba‘de “Nedür bu nîze? didi. Kendvâl “Yâ Hamza. Şâhibkırân geçünürsün. Er iseñ [95b/1] men‘ eyle.” didi. Andan el nîzeye urup ferâfer çevirüp bir nîze havâle eyledi. (2) Nîzedden ateş çıkacak zamân ‘aşkara mahmûz idüp kolu altına (3) girüp nîzenüñ ucu aşurı gitdi. Ateş havây a gidüp Hamza’ya (4) bir zarar olmadı. Ve nîzeyi kapup iki pâre eyledi. Kendvâl elem çeküp (5)

gürz havāle eyledi. Emīr-i ‘Arab ol Őanup gürziye Őarıilup eküp (6) elinden alup yabana atdı. Kendvāl “Vāy nābekār” diyüp hemen dal tīg (7) olup bir kılıc havāle eyledi. amza tīgini daı elinden alup yabāna atdı. (8) Andan sam gürzine el urup ‘aŐkara sürüp yetiŐüp urur (9) gibi olup hemen gürzi arfıyla Őalup bir yol düvāl kemerine (10) el idüp ol üzerine alup eyitdi: “Gel müslimān ol. (11) Seni evvelki gibi gene diyārına Őāh ideyüm.” didi. abül itmeyüp (12) düşünām eyledükde Őāhibırān bunu evirüp bir yirlü ayaya baŐı (13) aŐağı Őöyle arpdı ki endāmı hürd kendü mürd olup cānuñ (14) cehenneme iŐmarladı. ‘Ömer görüp azz eyledi. Ammā Mihyāl ol hālī (15) görüp āh idüp feryād iderek at sürüp dal kılıc (16) olup Emīr-i ‘Arab’a üç amle eyledi. Server men‘ idüp tīg-i dāhāk (17) ile buña bir tīg öyle urdı kim atıyla kendüyi dört pāre (18) eyledi. İki yüz biñ ‘askerleri bu hālī görüp hemen amza’nuñ (19) üzerine hücum idüp Nirre’i ‘Arab bunları arŐulayup ‘aŐkla [96a/1] ırmaa baŐladı. Berīden Rüstem, Lendühā’ya baup “Daı ne uralum.” diyüp (2) at Őalup ve begler ve sā’ir ‘asker birden öyle bir giriŐ girdiler ki (3) fi’l-hāl yüzlerin döndürüp Őāh’ın üzerine bıradılar. Őāh daı (4) iki arafa ul Őaldı. Cümle on kere yüz biñ ‘asker yürüyüp (5) ubād’ı Őehriyār da ol hālī görüp ul Őaldıda üç kere yüz biñ (6) ‘asker-i İslām bir ogurdan yürüyüp gel gör seyri, ol iki deryā (7) miŐāl ‘asker birbirine arıŐup fi’l-hāl baŐlar kesilüp anlar dökülüp (8) bir cenk-i ‘azīm oldu ki diller vaŐf idemez. ıyāmetden bir ‘alāmet (9) oldu. Küffār arafından Elub ve Rüstem-i Na’rezen ve ānūs Dīvzār (10) ve arındaŐları yürüyüp İslām arafından Sa’d-ı Nebīre ve Behmen Kebīr (11) Őavān bin Lendühā VarŐun bin Lendühā vesā’ir nāmdārlar küffārı (12) önlerine atup ırmaa baŐladılar. Ammā Emīr-i Cihān, ‘Alem Őāh’ı (13) ‘arzulayup giderken gördi ki Elub ol mezbūr atları birbirine (14) balamıŐ, Őaban elinde atladup sür‘atle devr ider ki göz eriŐmez. (15) Elub ayak üzerinde uŐ gibi andan aña atlayup arŐusına bir (16) düşman geldükde havāya aup ol yetmiŐ baman izme-i kerrāt ile (17) bir depme öyle urur kim vücūdı pūlād olsa hürd olurdu. Ammā (18) Elub de amza’yı gördi kim elinde kılıc ve bir elinde siper. alduın atıyla (19) dört pāre ider. Ve na’ra urduca nice adamların zehresi āk olup [96b/1] atlarından olmiŐ amrūd gibi dökilür idi. Elub baŐın Őalup ayırdı (2) “Yā ‘Arab, yā ‘Arab, er iseñ benüm daı amlemi men‘ eyle.” diyüp yaın geldükde, hemen (3) bir kerre el aup yuarı orı Őöyle ayırup atladı kim amza’dan (4) on iki arıŐ, yuaruya

çıkup havādan devr olup bükülüp (5) top gibi olup yukarıdan aşağı süzilüp Emīr’uñ üzerine (6) indükde, Server siperin arķaya çeküp arķasın berāber virdi. (7) Elçüb bir depme öyle urdı kim başı ‘aşķar başına berāber olup (8) ve ‘aşķarüñ ayakları zemīne mihlanup beli hāllac yayı gibi çenber (9) çenber oldı. Elçüb gene siper üzerinden atılup ol dönen (10) atlaruñ birinüñ üzerinde bulındı. Hāmza kıddini rāst kıılınca Elçüb (11) gördi, Hāmza yıķılmadı. İstedı ki bir daķı ura. Gene havāya atladuķda (12) ‘Ömer “Yā Hāmza neylersin tedārik gör.” didükde Hāmza fikr idüp “Bunuñ (13) böyle hāmlesin men’ itmede ‘ālim yok. Hemen bunu ele getürmek (14) gerekdür.” diyüp Elçüb yukarıdan süzilüp indükde, Server (15) siperin gögsine tutup daķı depme urmazdan evvel kōlın (16) uzadup kemerinden kıpdı ve başı üzerinden ğāzab ile şöyle (17) bir yire çarpdı ki eñ pūlād olsa hūrd olurdı. Ammā Elçüb (18) ayak üzere düşüp bir zarar olmayup gene şıçrayup (19) bir at üzerinde bulındı. Ve bildi kim Hāmza ne hāşımdur. Hemen atların [97a/1] bir tarafa sürüp gitdi. Ve kendüyi ‘askere urup Hāmza diledi ki (2) el tıģe urup kendüni ‘askere urdı. Gördi pençesinden (3) kıan çeşme olup aķar “Nedür aşı?” diyüp Elçüb’uñ cümle cūbbesi (4) demürüñ öyle donanmışdur. Unutdı bir rivāyetde kemere iki eliyle (5) yapışmışdı. Artuķ kılıç tutmaģa iķtidāri olmayup ‘alem ezderhā- (6) peyker cānibine çekildi. Ve bir rivāyetde sağ eli mecrūh oldı gene (7) kılıç şol eline alup cenge girdi. Ammā berīden Elçüb bir tarafa (8) daķı cenk idüp giderken Sa’d Nebīre’ye rāst geldi. Bir depme (9) öyle urdı kim aģzından burnundan kıan gelüp atınuñ beli kıırılup (10) yıķıldı. Elçüb tekrār Sa’d’uñ üzerine gelmek istedi. Kıafadārları (11) tūr-i bārān idüp kıpdılar. Elçüb bir cānibe daķı gitdi. Rāvī eydür; (12) Lendühā beglerinden Kıīnān Cezīrenişīn ve İsfendiyār Māhībenden (13) gibi dīlāverleri birer depme ile şehīd eyledi. Ve oğulları Şadvān (14) ve Erşūn’uñ fillerüñ helāk eyledi. Lendühā bu maħalde irişüp ol (15) hāli görüp ateş oldı. Na’ra urup “Ey nābekār, nedür bu senüñ (16) kıtāllıģuñ yanına kıalır mı kıyās idersin?” diyüp öñin alup (17) ve hışm ile “Hāmle eyle bre nābekār.” didükde, Elçüb hemen “Hāzır ol (18) diyüp bir kerre nice şıçrayup havāya çıkup gitdi. Lendühā seksen (19) altı arış kıadd çeker. On iki arış daķı yukarı çıkup bir depme [97b/1] öyle urdı kim Lendühā’nüñ başı fil başına berāber olup bindüģi (2) filüñ beli kıırılup Lendühā ğayretle bir cānibe atılup tavranınca (3) Elçüb irişüp bir depme daķı urdı. Şöyle kim Lendühā’nuñ bir (4) dizi ve bir pençesi yire gelüp aģzından ve burnundan

bir kaç damla (5) kan gelüp Lendühā şöyle gāzaba geldi kim kara iken aġarup
 (6) küle döndi. Hemen Müntehā kütüğün ġapup bir kötekde Elġüb'i (7) yire
 berāber itmek ġaġdıyla yürüdi. Meger Elġüb Lendühā'yı aldum (8) šanup bir
 cānibe daġı gitmišdi. Zīrā ceng-i maġlūbe de göremedi. (9) Aġir Lendühā'ya
 bir yedek fil daġı çekdiler. Binüp Elġüb'i aramaġa (10) bašladı. Aġir gene
 buldı. Na'ra urup "Ey bī-ġāmet nābekār. (11) İki ġamle idüp ġaçmak hüner
 degüldür. Er iseñ, sen de benüm (12) ġamlemi men' eyle." diyüp Elġüb "Ey
 rū'y-i siyah, sen daġı (13) šaġ mısın? Gel berü." diyüp bir elin egerüñ öñ
 ġašına ġoyup (14) ve bir elin ard ġašına ġodı. Bašın eger ġānesine ġayayup (15)
 ayakların gürze ġaršu virdi. Lendühā gāzab ile bir kötek urdı. (16) Elġüb'e bir
 ziyān olmayup ama at helāk olup Elġüb gene (17) šıġrayup bir cānibe ġaçdı.
 Lendühā gürzi ardınca fırladup (18) gürzüñ ġubbesi ata toġunup atı helāk itdi.
 Ammā šapı (19) Elġüb'ün bašına toġunup šaġġ eyledi. Yüzi gözi kan [98a/1]
 bürüdi. Ve yüzünüñ üzerine yıkıldı. Cān ġavliyle gene ġalġup ġaçdı. (2) Bir
 cānibe daġı gitdi. Aġšāmda yaġlašmıšdı. šāh hemen emr eyledi. (3) Ţabl-ı
 arām ġalınup iki 'asker birbirinden ayrılıp döndiler. Lendühā (4) serāperdeye
 geldi. İstedı ki ġamza'ya, Elġüb'den šikāyet ide. İki nāmdār (5) behlivānı šehīd
 eyledi. Ve oġullarum šol ġāle ġodı. Ve beni šöyle eyledi (6) diye. Bir de gördi
 kim Sa'd gelmiš šikāyet ider. ġamza da ellerin šarmıš. (7) Kendüye šöz
 ġalmayup geġüp yirinde oturdı. Rüstem de gelüp bu aġvāli (8) görüp elem
 çekdi. Böyle dirken nābekārdan intikām alınmaġa bir ferd ġādir (9) olmañuz
 didükde ġamza eyitdi: "Ben daġı ġādir olamadum. Bir ġerīf ki (10) üç
 felekden düşüp gene ayak üzere düşer. Cümlede beri, Lendühā (11) köteġinden
 müškül, andan ġurtuldu. İmdi hele yarın cenk olmasun. (12) Görelüm nice
 olur?" didi. Rüstem "Devletüm ata, šimdi düşmāndan 'āciz mi (13) oldılar
 disünler. Ben anuñla bugün bulıšmadum. Yarın cenk (14) iderem. Allāh
 oñara." didi. Gene cenk muġarrer oldu. Ammā berīden (15) Elġüb de bārgāhına
 gelüp zaġmüñ šarup cenk libāsların (16) ġıġarup šāhāne libāsların giyüp šāh
 dīvānına gelüp yirinde (17) ġarār eyledi. Anlarda gördiler. Zaġmı var "Server
 bugün yeñmekle cenk (18) eyledin. Ve bu zaġmı kimden gördin?" didiler.
 Elġüb eyitdi: "ġoġ kimesneler (19) ile cenk eyledüm. Evvel ġamza ile 'aġīm
 ma'reke eyledüm. Nābekārda [98b/1] 'aceb ġuvvet var. Beni kemerümden
 ġapup yire urdı. Ama elleride tamām oldu. (2) Peykānlardan pāre pāre
 olmušdur. Ve Sa'd'i Ya'ġüb ve Lendühā'nüñ (3) iki behlivānların helāk idüp

oğulların ve kendüsün yıkdum, ammā (4) nābekār Hindī beni öldüreyazdı.” diyüp her biriyle itdügi (5) ma’rekeleri hikāyet idüp bunlar da işidüp taḥsīn eylediler. (6) Bu maḥalde İslām tarafından Şehmurd, cāsūsluḡdan gelüp Ḥamza “Yarın (7) cenk olmasun.” demişken, Rüstem “Ben Elçüb ile cenk iderüm.” (8) diyüp gene cenk muḡarrer olduḡuñ haber virdi. Elçüb eyitdi: (9) “Çün cengümüz istermiş. Benüm depmem Rüstem’e yeter.” didi. Çün dīvān (10) dağılup irtesi şabāḥ yirlerinden ṡurup alāylar baḡlayup (11) anı gördiler kim Elçüb on dane atları birbirine baḡlu degirmen (12) beygiri gibi döne döne meydāna girdi. Ama Elçüb eger üzerinde (13) oturmuş, miḡferinüñ ucu güç ile görünürdi. Çün meydāna (14) meydāna girdi. Na’ra urup er diledi. Rüstem girmek istedükde (15) Erceb ‘Ādī rahşın sürüp ‘azm-i meydān eyledi. Berāber (16) olup az ḡoşup Elçüb bir depme urup başın yarup (17) sernigün eyledi. ‘İmrān Cābilkā girüp zaḡmdār olup yııldı. (18) Her kim girdi ise gözlerine tabanuñ karşı virüp men’(19) iderdi. Ḥamza, Rüstem’e “Gir imdi oḡlum göreyim ammā ḡāfil olma. [99a/1] Nābekāruñ depmesi yamandur. Eṡtere binme, bir gergedāna bin. Şāyed bir (2) ḡaṡā olmaya.” didi. Rüstem de bir gergedāna süvār olup ‘azm-i meydān (3) eyledi. Berāber olup selām virdi. Ol da ‘aleyk alup “Yā Rüstem, (4) sen Ḥamza’dan ziyāde mi oldun kim meydānuma ṡālib oldun.” (5) didi. Rüstem de “Yabana söyleme. Ḥamle eyle lāzım gelirse. Ben de Süleymānī (6) kılıçlar vardur. Nābekār vücūduñ Dımişki pūlāddan olsa (7) lābūd iki biçirem.” didi. Elçüb “Ḥōş imdi sen de benüm depmemden (8) baş ḡurtarursan bildüḡün idesin.” diyüp atdan ata (9) şıçrayup bir yol havāya çıkup ve yukarıdan süzölüp (10) indükde Rüstem de siper arkaya geçüp bir depme şöyle urdı ki (11) Rüstem’üñ vücūdı eger ḡānesine naḡş olup bindügi (12) gergedānuñ beli kırılıp helāk oldı. Rüstem bir cānibe atladı. (13) ‘Ömer bir gergedān daḡı yetiştirdi. Rüstem süvār olunca Elçüb (14) yetişüp bir depme daḡı ḡavāle eyledi. Hemen bu da Ḥamza gibi siperin (15) göḡsüne alup istedi ki kemerinde ḡurd peykānlar var imiş. (16) Ḥamza’nuñ eline elem andan gelmiş. Ḥorsam bu kemerine el urup (17) bir eliyle yaḡasından ve bir eliyle kemeri altından ḡavrayup ve başı (18) üzerinden devr itdürüp yire urdı. Elçüb ayak üzerine düşüp (19) şıçrayup bir at daḡı süvār oldı. Şapanuñ çıtladup [99b/1] devre başladı. Ama Rüstem’üñ iki elleri Ḥamza’dan ziyāde yaralanup (2) ḡanlar boşandı. Bir daḡı eline alāt almadan ḡaldı. Ḥamza aḡvāli (3) bilüp “Ol benden daḡı beter oldu.” diyüp gene kendü meydāna

gireyim, (4) dirken hemen Kerb at sürüp berāber oldu. Ve bir tūg urdı (5) Elçüb şıçrayup bir at dağı bindi. Kerb atı iki pāre eyledi. (6) Elçüb şıçrayup Kerb'e bir depme öyle urdı kim atın helāk (7) idüp zīrūzeber eyledi. Hemen Lendühā siperinūñ Şeddādi'yi (8) sürüp "Behey nābekār. Sen de bir hamlemüzi dürüst buldun. (9) Men' eyle." diyüp bir kötek urdı. Kalleş turur mu? Gene bir cānibe (10) atlayup gürz inüp bir atın helāk itdi. "Ey nābekār, seni (11) kor mıyam?" diyüp üzerine sürdükde, Şāh, 'askere "Koman." (12) eyledi. 'Asker yürüyince Elçüb çapuk kendün alaya urdı. (13) Çünkü Küffār yürüdü. Berīden İslām 'askeri de yürüyüp (14) aḥşām olunca 'azīm cenk oldu. Elçüb gene ol gün (15) çok dilāver şehīd idüp ve çok kimesne zaḥmdār eyledi. (16) Ama Lendühā da ilerü düşüp müntehā kötegiyle çok kāfir (17) katl eyledi. Öfkemin alup çün aḥşām oldu. İki (18) cānibden dönüp kondılar. Hamza, Rüstem'e eyitdi: "Oğul, (19) gördün mi, söz kabūl itmedin; hem kendün mecrūḥ oldun hem [100a/1] bu kadar müslimān şehīd olmasına sebep oldun." didi. Rüstem eyitdi: (2) "Devletüm ata, bir nābekār her ne iderse cümle ḥīle ider." didi. Hamza (3) "Ya nice itmek gerekdür, sen cenk itme, ben cenk itmeyeyim. (4) Bir herīfe belī mi diyelüm; çāresi nedür? didi. "Yok buña bir ğayrī (5) tedarik gerekdür. Bir kaç gün cenk olmasun görelüm." didi. Meger (6) gene Şehmürd, anda cāsūsluğda idi. Bu herīf gelüp Şāh (7) dīvānında takrīr eyledi "Hamza'nuñ gözi korqıdı. Hattā bir kaç gün (8) cenk olmasun. Bir ğayrī tedarik görelüm diyüp söyleşürler." (9) didi. Elçüb kerem olup "Ya'nī cenk olmasun dimeden (10) murādları nedür? Ben cenk iderim didükdeñ soñra, ol itmem dimeye (11) nice kādır olur meger aman dileyeler." didi. Baḥtek eyitdi: "Ey (12) sultān-ı şeşgürzmīn, niçün aman virürsün ben gice kitābında (13) gördüm. Hamza'nuñ ve Rüstem'ün, 'Ömer'ün ve Lendühā'nuñ ölümleri senün (14) elindedür." didi. Elçüb'ün dibelik omuzları qabarup bıyıkların (15) burup laf urmağa başladı. Meger Ebu'l-Feth anda idi. Serā- (16) perdeye gelüp Şehmürd'ün ve bunlarun cevāblarını anda getürüp (17) Elçüb de "Aman dilerlerse mühlet virirem." didügin, haber virdükde (18) Şāhibkırān şöyle ğazabnāk oldu ki qahramānī gözleri (19) taş pürhūna döndi. "İmdi yarın cenkdür- inşāallāh- Haq Te'ālā [100b/1] 'ināyetiyle gör kim aña neylerüm." didi. Ve emr eyledi, cenk nidāsı olındı. Küffār (2) haberdār olup nedür diyince, Hāce'i Dānā eyitdi: "Yañlış itdünüz (3) Hamza'yı daratduñuz. Bu öfke ile çok iş ider." didi. Şāh; (4) "Gene elüme düşdi." Zīrā bilürdi ki bunca zamān bir sözi ḥilāf (5) çıkmamışdur. İki

tarafdan tedārike başladılar. Ammā Emīr-i ‘Arap ol (6) gice tenhāsına çekilüp ‘ibādet idüp çok niyāz eyleyüp (7) Elçüb’üñ cenginüñ asānlığını temenni eyledi. Şabāha qarīb anı (8) gördi ki Hāzret-i Hızır -‘aleyhisselām- zāhir olup Emīr yirinden (9) turup ayağına düşdi. Elleri ise yaralu, şişmiş. (10) Hāzret-i Hızır‘am, ağzı yarasın sürüp şiḥḥat buldı. Andan (11) “Yā Hāmza elem çekme. Elçüb saña bende olur. Şaḡın kıyma zīrā çok (12) ğazālar idecekdür. İmdi saña ḥamle itdükde siperüñ gögsüne (13) alasin ve gözedesin. Topuğunda çizmesini çekecek (14) yiri vardır ki di‘renlerü yoḡdur. Hızmetkārları çekmek için (15) ol maḥalden ḡapup başın üzere ol ḡadar şallayup (16) çeviresin ki ‘aklı gide. Andan yire urup bende çekesin. (17) bārgāha getürsünler. Müslimān olur.” diyüp gitdi. Hāmza, şād (18) olup çün şabāḥ oldı. Gene iki cānibden cenk kösleri (19) çalınup iki deryā mişāl ‘asker meydān kenārına gelüp [101a/1] alāylar bağlayup nazar ber meydān kıldılar. Hemen Emīr-i ‘Arap ‘aşḡarı meydāna (2) sürüp biraz cevelān idüp andan na‘ra urup “Ya Elçüb gele (3) imdi meydāna göreyim. Neye ḡādir olursun?” didükde, Elçüb gene (4) ol mezbūr atların sürüp devr iderek, Hāmza’ya berāber olup (5) selām virdi. Hāmza ‘aleyk alup “Ya Hāmza ne ‘aceb gene cengüme ḡālib (6) oldun?” didi. Bir yol bulıḡdun ne ḡayr itdin kim şimdi neylesek? (7) didi. Hāmza eyitdi: “Yā Elçüb senüñ kārūñ ḡiledür. Toḡru (8) yoldan bir kārın yoḡdur. Ammā bu kez göresin ki ben de saña neyelerem?” didi. (9) Elçüb eyitdi: “Ḥuydum, Baḡtek’in sözü çıḡa gibi. Saña bir depme urayum ki (10) cihāna gelmedüñe dönesin.” diyüp bir yol şıçrayup mināre boyu (11) havāya çıḡup ve yukarıdan süzülüp diledi ki Hāmza’ya bir eyü (12) depme ura. Hāmza gene siperüñ sīneye çeküp sermüzeleri (13) sipere bir ḡarıḡ ḡaldıḡda, ḡol uzadup iki eliyle topuḡlarından (14) pek tutup zābḡ eyledi. Bu kez Elçüb ciger gibi elinde aşılı (15) ḡaldı. Server-i ‘Ālem, Elçüb’i başından ol ḡadar şalladı ki ‘aklı (16) gitdi. Andan Emīr-i ‘Arab başınıñ üzerinden ferāfer çevirüp (17) İslām’dan tekbīr āvāzı ‘ayyūḡa çıḡdı. Andan Hāmza yire urdı. (18) ‘Ömer ḡāzır idi. Hemen bende çeküp getürdi. Şāḡ, şaşduḡundan (19) ‘askere ḡoman eyledi. ‘Asker yürüyüp Hāmza’yı ortaya aldılar. [101b/1] Şāḡibḡırān-ı ‘Ālem daḡı tūḡ-i Ḍaḡḡāk’ı ‘uryān idüp siperin çeküp (2) cenge başladı. ‘Ömer, Elçüb’i ḡapishāne bārgāhına iletüp müvekillere (3) telsīm eyledi. Ve gene Hāmza yanına geldi. İslām şīrleri her biri bir (4) ḡarafa yürüyüp Küffarı bölük bölük idüp kıırmaḡa başladılar. (5) Ve Şāḡibḡırān daḡı öñine geleni ḡürz ile ve kıılıḡ

ile çarpup (6) giderken nāgāh Qānūs Dīvzārī gördi. Öñin alup Qānūs (7) bir gürz urdı. Emīr men‘ idüp ve bir gürz şöyle urdı ki (8) filinüñ kellesi hürd oldı. Qānūs bir cānibe atladı. Ve bir (9) tarafından Ğunāyem irişüp “Nābekār ‘Arab neyledün?” diyüp bir kötek (10) urdı. Server anı da men‘ idüp ve bir gürz urup fili (11) helāk oldı. Ba‘de bunlar süvār olup ikisi dağı kılıçların (12) iki tarafından havāle eylediler. Server birine siper ve birine gürz (13) virüp men‘ eyledi. Ve Server tiz destlik idüp bir gürz (14) Qānūs’a ve bir gürz Ğunāyem’e urup ālūde eyledi. Ve gürzün (15) tarafıyla şalup sağ eliyle Qānūs’ı ve şol eliyle Ğunāyem (16) Şahbāz’ı birbiri üzerine yire urduğda birin ‘Ömer ve birin Ebu’l Feth (17) bağlayup getürdiler. Gene aḥşām olunca, ‘azīm cenk oldı. (18) Ḥamza, Rüstem ve Lendühā ‘alemlere yaklaştılar. Küffār ‘āciz olup (19) tahtı arām çaldılar. İki ‘asker birbirinden ayrılıp dönüp [102a/1] kondular. İslām begleri Maṣṣūr Muḥaffer Şāh, melül, maḥzün, kasavetden (2) Baḥtek’ün başına şol kadar yumruğ urdı kim başın yarup (3) “Ey mel‘ün, beni kendü ḥālūme kōmaduñ işte edem.” diyüp her birin (4) öge öge getürdüğün beride Ḥamza’ya cevāb viremedi. Kimi esir (5) oldı. Kimi helāk oldı. “Bundan soñra bizüm ḥālümüz nice olur? (6) didi. Baḥtek “Behey Şāhum, ya benüm suçum nedür ben çalışurum ki (7) intikām alına aşınā bu nābekār ‘Arab’a cevāb virir bir kimesne (8) bulunmadı.” diyüp cāsūs lar gönderdi. “Var gör Ḥamza ol esirleri (9) neyler?” Ammā bu tarafından Emīr-i ‘Arab serāperdeye gelüp cümle evlādları (10) ve begleri sağ ve sālīm gelüp yirlerinde karar eylediler. Andan dīvān (11) olup buyurdu. Naḥ‘i siyāset düşündi. Emretti varup (12) Elçüb’i bend ile getürdiler. Ve altına bir şandalye kodılar. Elçüb (13) oturdu. Bir zamān kimesne söz söylemedi. Elçüb bārgāhı Süleymānı (14) gözden geçirüp evvel taht’ı Süleymān’ı gördi. Sağı mücevher (15) Ḥazret-i Süleymān - ‘aleyhisselām- tahtı zerrīnpüş ile örtmişler. (16) Kimesne oturamazdı. Qubād-ı Şehriyār, Süleymān-ı Şānī gibi oturmuş. (17) Sağ kolda vezirler ve ḥakimler otururlar. Ve sağ kol pāy-i (18) tahtında sām şandaliyyesidür, Ḥamza oturmuş. Zāl şandaliyyesinde [102b/1] seksen altı arış kadd ile Lendühā oturmuş ve altında Rüstem ‘Aleṣāh’ı Rümī ve (2) Sa‘d-ı Nebire ve Melik Behrām Kürd Ḥāḳānı ve Melik Behmen Kūhistānī ve Kerb (3) Ğāzī ve Behmen Kebir ve sārilerleri oturup ve bir kolda Qıṭfāy Qubbenişin (4) cümle beglerün ve sārilerün ‘alemdārıları üzere bir Lendühā’y-ı Şānī oturmuş. (5) Ve ser‘asker yirinde cümle begler, kōnaqçıları ‘Ömer Ma‘dī ol heybetle karar (6) eylemiş. Ve bir

tarafda Hālīfe ve Rüstem Kavli, ‘İmrān Cābilkā ve Erceb ‘Ārī (7) ve sâ’ir Mālāberd ve Felihā ve Keyfūr ve sâ’irleri ile ol bārgāh-ı mu‘azzam (8) māl-ā-māl olmuş, hayrān-ı dembeste olup “Hezār aferīn bu Hāmza’ya ki böyle (9) cihāngīrleri cem‘ eylemiş.” didi. Andan Şāhibkırān yaş getirüp “Yā (10) Elçüb ne fikri dersin Zāhir inşāf eyledin ola. İmdi senüñle (11) cenk muhāl iken dīn-i İslām bre kātında kolayın bulup seni ele (12) getüreyim imdi. Sen de muhālefet itmeyüp imāna gel. Bize yār, kārındāş (13) ol. Saña kādır olduğumuz kadar ri‘āyet ideyüm.” didi. Elçüb gördi. (14) Hāmza kendüye luṭfla söyleyüp kendüyi kulluğa da‘vet ider. (15) İnşāf idüp eyitdi: “Ey Şāhibkırān-ı rüy-i zemīn cānum ve başum (16) üzere. Saña kim kul olmaz. Ama bu bārgāhda benüm depmemden hālāş (17) olmuş yokdur. Baña nirede yir virirsin?” didi. Hāmza eyitdi: “Yā Elçüb (18) sen kanda münāsib iseñ ben de seni ser halka idüp bārgāh-ı [103a/1] Süleymānīde başka bir kul vireyum ki bir kimesneden aşāğı veya (2) yukaru olmasın ki beglerum ne elem çekeler. Ve ne kimesneden aşāğı (3) olmasın ki sen elem çekesin. Çapuk süvārlarüñ serfirāzı olasın.” (4) diyüp Elçüb hazz idüp şıdqla müslimān oldu. Bendin alup (5) ve Hālīfe’ye baş koyup Hāmza’nuñ elin öpdü. Serāperdenüñ direginüñ (6) öñinde ‘Ayyār-ı Bād ü Pāy ‘Ayyār oturduğu yirdür ki ‘Ömer’üñ maḳāmıdır. (7) Tahta muḳābil bir şandalye kodular. ‘Ömer de bunüñ kulağın delüp (8) bir halka geçürdi. Elçüb birer geçüp ol maḳāmda karar eyledi. Hāmza’da (9) şād olup şafāsından tabl-ı şādmānī çaldurdu. Andan Şāhib (10) kırān bu kātibine idüp eyitdi: “Yā Elçüb, bu bārgāhda bir kaç kimesne (11) vardur kim benüm icāzetüm oldu. Benām behlivānlara kıymazlar. Evvelā ‘Ömer hīle ve (12) şebḫūn ve sâ’ir ile bir kimesne kıymaya. Ve Sa’d ibni Vakḳāş razī. (13) oḳu redd olunmaz. Ol da anuñla kimesneye oḳ atmaz ve Lendühā’nuñ (14) müntehā gürzü redd olunmaz. Ol da anuñla hamlene itmez. Ve andan (15) Mālīk Eşterī’nuñ nīzesi ve senüñ bu depme hamlene daḫı (16) sāmılar tākāt getürmezler. İmdi rızām yokdur ki benüm icāzetüm (17) olmayınca meydāna girmeyesin.” didi. Elçüb “Nola Emir Şāhibkırān’uñ” (18) didi. Andan emr idüp Ḳānūs Dīvzār ile Ğunāyem Şahbāz’ı (19) gördüler. Hāmza bunları da dīne da‘vet eyledi. Bunlara daḫı hidāyet [103b/1] irişüp imāna geldiler. Bendlerin alup Elçüb altında şandalyeler virdiler. (2) Şāh’uñ cāsūsı gelüp bu aḫvālī Şāh’a haber virdükde zehr (3) yudmuş Kelb’e döndü. Şāh gene Baḫtek’e vāfir söğdi. “Ne çāre bir kaç gün (4) cenk olmasun bari, görelüm hāl nice olur? Evvelā kim Keyyūs Nīzedār

(5) gele idi.” didiler. “Şāhum bu yakında Keyyūs gelmez.” didi. Şāh “Ya nice (6) idelüm?” didi. Hāce “Bilmem Şāhum, siz bilürsünüz. Zīrā bu yakında barışmañuz (7) yokdur. Meger bu diyārı terk idüp bir diyār-ı ahire dañı gidesin.” didi. (8) Şāh dībelik eleme düşdi. Ammā Bahtek hazz idüp “Ne çekersem (9) çekeyim. Tek, hemen barışuñ olmasun.” diyüp ahir Hāmza’ya elçi (10) gönderüp bir kaç gün mühlet istediler. Çün elçi Hāmza’ya geldi. (11) Hāmza “Hōş nola, öyle olsun. Ammā Elçüb’ün cümle malun gönder- (12) sünler.” didi. Varup Şāh’a didiler. Şāh “Virün kurtulalum.” (13) didi. Varup cümle bī kuşūr getürdiler. Andan ‘ayş ü nūşa (14) meşgöl olup bu dilāverleri ziyāfete başladılar. ‘Ömer ol gice (15) Elçüb’i sünnet idüp pek cerrāhlık eyleyüp gelüp Hāmza’yı ve begleri (16) haqladı. ‘Ömer’ün bu sünnetciligine gülüşüp ba’de rübābın (17) eline alup şenlikler ve şadmānlıklar ile sünnet düğününü (18) ihyā idüp ‘Ömer’e vāfir en’ām eylediler. Bu cānibden Rüstem (19) ‘Aleşāh dañı ‘Ömer’ün sāz ve sözüden mestāne olup ‘aşkı [104a/1] hurūca gelüp ma’sūqası hātırına geldi. Haber idemeyüp bir ah-ı ser (2) çekdi. Gözlerinden yaş döküldi. Emīr-i ‘Arab ol hāli görüp “Nedür ciger (3) kuşem noldun?” didi. Rüstem hicāb idüp “Devletüm ata, aşlı var hele (4) gene size i’lām olunur. Şimdi zamānı degüldür.” diyüp birazdan bārgāhına (5) varup bir kāğıd yazup Seyyāre ile gönderdi. Seyyāre gelüp (6) tenhāda Hāmza’ya virdi. Hāmza açup okudu. Demiş ki “Benüm devletüm ata, (7) Sermūzen Pīr’ün kızına gönül virüp ber-murād olmañ müyesser olmayup (8) şimdi cenk ta’dil olmağla münāsib ise düğün ve ber-murād (9) buyurmaları bābında emr-i fermān Şāhibkīrān’undur.” demiş. Hāmza “Nola (10) ma’kül” diyüp Kūbād’a ve beglere bu ahvāli bildürdi. Hemen “Ber-murād (11) buyurun.” didiler. Hāmza “kanı bir yarar er kanı ol ki varup ol kıızı (12) pederiyle bunda getüre ve Rüstem’e sağdıç ola.” didi. Hemen (13) Sa’d-ı Nebīre ayağā tūrup du’ā idüp “Devletüm ata, ben (14) tūrurken kim olsa gerekdür Frengistān’da ol baña sağdıçlık (15) itmişdür. İmdi bu hizmeti ‘umam, Rüstem’e bendeñüz idem.” didi. (16) Hāmza “Nola berhūdār ol.” didi. Kūbād sağdıçlık hil’atun giydürdi. (17) Andan üç adam alup Sermūze Pīr’e nāme yazup Sa’d’ı (18) gönderdiler. Ama bu haber Şāh’a gelüp Şāh ah idüp “Görür müsün (19) bu başumuza gelen belāları. İşte Rüstem de evlendi. Bugün yarın [104b/1] anun da bir oğlı olur. O da bize ‘adüvv olur. Ne ‘aceb derde giriftār (2) olduñ.” didi. Melik Efkendār u sām u sīmīn pūş ayağā (3) kałkup “Şāhum on bin’asker vir. Elfāz ile gidüp (4)

Sa'd'den evvel varup Sermüzen ile kızuñ alup bunda (5) getüreyüm. Cenk iderse katl idelüm. Ve kıızı alup getürelüm.” (6) didiler. Şāh “Nola diyüp bunlara hil’at virüp on bin (7) ‘asker ile gice içinde bir şapa yoldan Alğar ile çekilüp (8) gitdiler. İslām ‘askerinden kimesne tuymayup Sa’d dağı bilmez. (9) Hemen yab yab çekilüp giderdi. İki günden soñra Hāmza (10) duydu ki, iki behlivān ol da’va ile gitmişler. ‘Ömer’i da’vet (11) idüp “Ey Alğar iriş Sa’d’a bu kışşadan haber (12) vir. Ve ağāh ile küffārdan gāfil olmasun. Ve sen de Kāvus (13) abād’a bile git.” didi. ‘Ömer de tabān qaldurup gitdi. Gelüp (14) bir şahrāda irişdi. Qonmuşlardı. Sa’d, ‘Ömer’i görüp ayağa (15) tırdı. Ta’zīm idüp “Hōş geldüñ, ey sultān-ı ‘ayyārān. (16) Ne haber?” didükde, ‘Ömer, Emīr’üñ selāmüñ degürüp aḥvāli haber (17) virdi. Sa’d “İmdi sür’atle gidelüm. ‘Acabā şahīḥ midür? (18) didi. “Ammā Sermüzen Pīr imāna gelmişdür. Eger şahīḥ imāna (19) geldiyse anları qabül eylemez. Eger dönerse de kolaydur.” didi. [105a/1] “İmdi sen var Şāhibkırān’a bizden selām eyle. Hāk-i pāyine yüz sürerüz. (2) Bizleri du’ādan ferāmüş buyurmasun. Ümīddür ki bu ḥizmeti yirine (3) getürevüz.” didi. Ve ‘Ömer’i girüye dönderüp gitdi. Üç bin (4) ‘asker ile ‘acele idüp gitdiler. Ammā bu taraftan Melik Efkendār (5) ve Sām u Sīmīñpüş, on bin ‘asker ile qal’e-i Qābūs- (6) abād’a geldiler. Sermüzen Pīr’e haber oldu. Tiz qal’e qapuların (7) qapayup cenk yirlerin alup durdılar. Bunlar da gelüp gördiler (8) ḥāl böyle. Oqla bir nāme yazup qal’eye atup bulup Pīr’e (9) virdiler. Şöyle yazmış ki “Ey pīr şāhuñ emri budur ki (10) kızını Rüstem’e virmeyesin. Ve anlardan qorkmayasın. (11) Eger qorkarsan kızını yanına alup bizümle şāha bile (12) gidelüm. Kızını bir şehzādeye virsün. Yoq dirsən ziyān (13) görürsin. İmdi seni bağlayup veyāḥūd başın ile (14) kızını alup götürürüz.” demiş. Pīrüñ ma’lūmı olduqda (15) fikr idüp; qal’e şarbdur, bir iki gün cenk iderem. Şāyed [105b/1] Hāmza veya Rüstem işidüp bize imdād ide diyüp bunlara cevāb (2) nāme yazdılar kim “Bildügüñüzden qalmañ. Ben Rüstem’üñ qulıyam ve kızum (3) cāriyyesidür. La’net, şāha da ve size de. Ve sizler benüm (4) kızumdan ve benden ne ‘alāqañuz vardur?” didi. “Bugün yarın (5) Hāmza haber alup geldükde hünerüñüz var ise cevāb virüñ.” (6) didi. Ve gene nāmeyi aşāğı atdılar. Bunlar bu cevābı işitdükde (7) qaқыyup qal’eye yürüyüş itdiler. Pīr qal’eden, bunlar taşradan (8) ol gün ‘azīm cenk olup bir iş idemediler. İrtesi (9) birbirine gayret virüp “Bugün qal’eyi alamazsaq yarın (10) Sa’d gelür irişür. Ḥāl müşkül olur diyüp ziyāde (11) aqđām itdiler. Çäre

olup yaklaşamadılar. Aḥşām olup (12) dönüp kondılar. İrtesi; işte taḥkīk bugün Sa’d gelir. (13) Bārī gelmeden ḳal’eyi alalum diyüp gene yürüyüş (14) eylediler. Ammā olmadı. Gene gelüp beyne’ş-şalāteyn oldu. (15) Aḥir Sām u Sīmīñpūş piyāde olup ve siperin yüzine [106a/1] çeküp gürzin ḳapup öldüğüne bakmayup yukarudan seng (2) ve dıraht atagördiler. Çāre olmadı, oklanmış tomuz gibi (3) ḳal’e ḳapusuna irişüp gürz ile döğmege başladı. Sermūzen (4) Pīr ol ḥālī görüp cān başına şıçrayup Ḥaḳḳa niyāza (5) başladı. Berīden meger Nigār da evvel Rüstem’den kaçmışdı ammā (6) sonra dīvānesi olmuşdı. Bir cānibden ağlayup niyāz iderdi. (7) Anı gördüler ki Medāyin tarafından tozlar ḳopdı. Cümleden, (8) ilerü Sa’d Nebīre, ardınca Zengāve ve Lehrā-sebb Ğüristānī (9) erişdiler. Gördüler ḥāl böyle hemen na’ralar urup ol (10) üç biñ bahādırlar, Küffār ‘askerine bir giriş girdiler kim birbirine (11) ḳaḳup şoḳaḳ şoḳaḳ eylediler. Pīr yukarudan görüp (12) şād olup şükr ü Yezdān eyledi. Nigār’a müjdeciler gidüp (13) Sām u Sīmīñpūş daḫı bu ḥālī görüp ḳal’eyi biraḡup (14) girüye dönüp ve atına süvār olup Sa’d’ı ḳarşulayup (15) cenge başladılar. Berīden Zengāve daḫı Melik Efkendār’a rāst [106b/1] gelüp cenge başladılar. Ammā bunlar müte’ayyin behlūvānlardur. Birbirinden (2) ḳalmayup kelle ber kelle bir faşıl eyü cenk itdiler. Meger Ebu’l-Fetḥ (3) bunlar ile berāber gelmişdi. Gördi bunlar ḫayandı. Hemen Sa’d’a (4) yanaşup “Ey Server, ne oynarsın Zengāve de Melik Efkendār (5) ile cenk ider, ammā çokdan ḫaşmūñ yıḳup esīr eyledi.” (6) didükde Sa’d ḡayrete gelüp bir gürz urup Sām’ı yıḳup (7) bende çekdi. Ebu’l-Fetḥ telsīm idüp andan sürüp (8) Zengāve’ye geldi. “Zengāve bu behlivān ile niceye dek cenk (9) idersin Sa’d çokdan Sām’ı yıḳup esīr eyledi. (10) Eger cevāb viremezsen varup Sa’d’a ḫaber ideyim gelüp (11) cevāb virsin.” didükde Zengāve de ḡayrete gelüp var ḳuvvetin (12) pazuya getirüp bir kötek urup yıḳdı. Bu daḫı ḫaşmūñ (13) esīr idüp Ebu’l-Fetḥ getirüp gitdi. Andan ol (14) ‘asker nücūm-ı sā’atde tār u mār itdiler. Ḳal’adur açıldı. (15) Pīr gelüp Sa’d ile görüşüp “ḡazāñuz mübārek olsun.” [107a/1] diyü alkış eyledi. Ve mal ü ḡanāimi zabḫ idüp ḳal’e öninde kondılar. (2) Andan Sa’d, Şāḫibḳırān’uñ nāmesin Pīr’e virdi. Pīr daḫı alup (3) ta’zīm ile açup oḳudu. Selāmdan sonra “Ey Pīr-i Rūşen-i zamīr, (4) -elḫamdülillāh- sizler ciğer kuşem Rüstem öninde İslām’a gelüp (5) sa’adet bulmuşsuz. Ve kızuñuz virmege iḳrār itmişsünüz. (6) İmdi kızını cihāz ile alup bunda gelesiz. Dügün idüp (7) ikisini de bermurād idelüm.” demiş. Pīr “Nola, ‘aler’rās ve’l ‘ayn.” (8) diyüp ben

Şāhibkırān'ıñ köşesinüñ kılıyam. Kızum cāriyyesidür.” (9) diyüp şāz olup Sām u Sīmīñpüş ile Melik Efkendār'ı (10) maḥkum-ı ḥaps idüp Pīr bunları üç gün ziyāfet idüp (11) andan tedārikin görüp Bānū'nuñ cihāzuñ, ḥādım ve cāriyyelerin (12) alup ve yerine kāımaḳām naşb idüp yanına beş biñ'asker (13) ile Bānū'yı alup esīrleri der-zincīr idüp ve Ebu'l-Fetḥ'i (14) müjdecı gönderüp kendüleri de 'azm-i rāh eylediler işte (15) bunlar gelmekde ammā bu taraıdan şıman 'asker Şāh'a gelüp (16) aḥvāli ḥaber virdiler. Şāh'a dert üzere dert olup (17) “İşte ol behlivānlar da gıtdiler.” didi. Ḥamza da 'asker (18) geldüğini görüp “‘Aceb Sa'd nice oldu?” dirken Ebu'l-Fetḥ (19) gelüp müjde eyledi. Ve geıen mācerāyı ḥaber virdi. Ḥamza ve Rüstem [107b/1] ve sā'ir begler şād olup Ebu'l-Fetḥ vāfir iḥsān itdiler ve ṭabl-ı (2) şādmānī çaldurup Şāh “Nedür?” diyince, Şehmürd'e gelüp Ebu'l-Fetḥ (3) geldi. Sa'd ve Sermūzen Pīr ile kıızı ve ol behlivānlar bend-i (4) zincīr ile getürürler imiş. Odur şenlikleri.” didi. Baḥtek eleminden (5) çatladı. Ammā berīden Rüstem gene 'Ömer'e minnet idüp gıtdi. (6) Begleri ile karşı gönderdi. Varup karşıladılar. 'Ömer, Sa'd (7) ile buluşup ve Pīr ile görışdi, vāfir ḥaḳladı. Bunlar önlerine (8) düşüp çün yakın gelüp Pīr, Ḥamza'nuñ ol 'acāyib (9) bārgāhların görüp 'acebe ḳaldı. Andan karşı çıkanlar ile (10) görışdiler ve ta'zīm ile getürüp Rüstem ḳolına ḳondurdılar. (11) Andan Pīr hedāyasın alup Ḳubād'a baş ḳoyup bī'at (12) eyledi. Sa'd, Şāhibkırān'ıñ elin öpüp Rüstem ile görışdiler. (13) Ve esīrleri 'arz eylediler. Ḳubād bunlara ḥil'at giyürüp her (14) biri yirlü yirinde oturdılar. Ḥamza baş getürüp “Ey dilaverler, (15) ne dirsünüz, görün ḳarındaşlarıñuz Ḳānūs müslimān olup (16) 'izzet buldı. İmdi lāyık olan budur ki siz de müslimān (17) olup 'izzet bulunuz.” didi. Bunlar da serāperdenüñ ol (18) mahabbetini ve erenlerüñ cem'ıyyetini görüp du'ā idüp “Yā Şāhib- (19) kırān, muḥālefetümüz yokdur, tek ḳulluğa ḳabül eyle.” didükde [108a/1] Ḥamza bendlerin alup bunlar da şıdḳla müslimān oldılar. Bunlara ḥil'at (2) giyürüp ḳarındaşları yanında yir gösterüp geıüp ḳarār eylediler. (3) Andan on beş gün düğün olup yiyüp içüp ba'de 'Ömer (4) nikāḥ idüp Rüstem'i ve Pīr'i vāfir ḥaḳladı. Bir gıce cümle begler (5) önine düşüp Rüstem 'Aleşāh'ı gerdege ḳodular. Nigār ile (6) bermurād oldılar. İşte Rüstem'üñ bundan 'Ömer bin Rüstem nām bir (7) oğlı ola. Ğāyet güzel olduğundan niḳāb ile gezer. Çün (8) irtesi Rüstem el öpüp ḥil'at giyüp bunlar şafālarında, ammā (9) berīden bir gün Sām-i Ezrāḳpüş ve Zā'yum Zerpüş ve Asīl Sīm (10) Endāz tenhālarında

birbiriyle buluşup eyitdiler: “Dört qarındaşumuz (11) H̄amza’ya k̄ül oldu. Safâlarında ya biz böyle t̄urmaqdan fâ’ide (12) oldu. Bārī biz de H̄amza ile görışüp eger ğalebe ider ise (13) anlaruñ yanına varalum. Zīrā Şāh’uñ kuvveti k̄almadı. İşte (14) Rüstem-i Na’rezen de māhiyeti ma’lūm oldu. Artuq meydāna (15) girmege cūrāt idemedi.” diyüp ittifāk ile bir gün Şāh’a (16) du‘ā idüp eyitdiler: “Şāhumuz biz bunda nice bir oṭuralum? (17) Emr eyle, cenk olsun biz meydāna girüp elleşelūm, eger (18) biz bir iş başaramazsaḳ ‘askerin çok havāle eyle.” didiler. (19) Şāh da bunlara h̄il‘at giydürüp cenk nidāsını eyitdüirdi. [108b/1] Cāsūslar H̄amza’ya haber getürdiler. H̄amza da emr eyledi. ‘Ömer ‘asker-i İslām’ı (2) agāh idüp “Yarın ceng-i sultānī ve tanburd-ı h̄ākānīdür.” diyü (3) nidā eylediler. Çün irtesi iki bölük ‘asker ālāt-ı harbe (4) müstefriḳ olup at ve fil ve gergedānlarına süvār olup (5) meydāna geldiler. Rāvī eydür, işte gene bu üslūb üzere (6) küffār tarafından Sām-i Ezrāḳpūş meydāna girüp er taleb (7) eyledi. Rüstem icābet olup ‘azm-i meydān idüp berāber (8) oldu. Sām gürz ile üç hamle eyledi. Rüstem men‘ idüp (9) nevbet kendüye geldükde bir gürz ile alūde idüp kemerinden (10) ḳapup yire urdı. Seyyāre bağlayup getürdi. Zerā’yum Zerpūş (11) girdi. Rüstem bunuñda hamlelerin men‘ idüp esīr eyledi. (12) Ve gene er taleb eyledükde Şāh sağa şola baḳmağa başladı. (13) Rüstem-i Na’rezen gördi, olmaz. Raḥşın sürüp meydāna (14) girdi. Eyitdi: “Ey nābekār, nedür bu senüñ itdügüñ yanına (15) ḳalır mı?” didi. Rüstem eyitdi: “Ey nādān, eger senüñ de ‘aḳluñ (16) var ise müslimān ol. Baḳ a ol birleri īmāna geldi. (17) Ne h̄uzur gördiler.” didi. Rüstem-i Na’rezen eyitdi: “Ey nābekār oğlān, (18) sen beni ol birileri gibi ḳıyās idersin. Bir yol zaḥmum yidin (19) ğurbete düşdün. Göreyim bu def‘a h̄ālūñ nice olur?” [109a/1] didi. Rüstem bir ateş olup “Hamle eyle bre nābekār. Ben saña göstereyim (2) ḥaddūñden ziyāde söz söylemek nice olur?” didükde, Rüstem-i Na’rezen (3) daḫı ḳaḳıyup el ālāt-ı harbe urup cenge başladılar. Ammā ‘aceb (4) çerī nābekār idi. Ol gün gene Rüstem’le bir cenk eyledükde görenler (5) ḥayrān oldular. Güneş ḳubbe-i felege dökildi. Rüstem ‘Alemsāh eyitdi: (6) “Ey dilaver, hezār āferīn senüñ erligine. Benümle yaḥşi cenk (7) eyledin. Ve adında benüm adırma beñzer. Gel senüñle yār u qarındaş olalum. (8) Küffāra t̄iĝ uralum. ‘İnād idersen, ‘aḳıbet seni helāk iderem.” (9) didi. Rüstem Na’rezen “Ey nābekār, senüñ gibi oğlan uşaq (10) makulesine tābi‘ olur kimesnelerden degülem. Hemen elinden geleni (11) ardına ḳoma. Ve dīnümdeñ dönmenüñ ihtimāli yoḳdur.” diyüp nice (12)

olmaz sözler söyledi. Rüstem ‘Alemsâh kaçıyup nevbet de kendünüñ (13) idi. Hemen gürz-i Daḥḥāk’a el urup buña öyle bir kötek (14) urdı ki gürz berâber virince, gürzü elinden fırlayup arḳaya (15) aldıḳda öyle bir toḳundı kim ‘aḳlı dâ’iresinden çıkup Rüstem (16) yekmîḥ üzere dönüp ḳol şunup kemer zincîrinden ḳapup (17) ḳoluna aldı. Rüstem-i Na’rezen göz açup kendüyi ol ḥâlde (18) görüp lenger virüp ikisinüñ zorundañ kemer ḳırılıp (19) yire düşdi. Ve ‘âr u nāmûsu terk idüp ‘askere toḳru [109b/1] sivri tutup kaçdı. Şâh ol ḥâli görüp ‘asker ḳol (2) şaldı. Küffâr ‘askeri yürüyüp Rüstem Na’rezen’i atlandurdılar. (3) Rüstem daḫı şikâruñ alurmuş arslan gibi tîḡüñ ‘uryân (4) idüp ol gelen küffârı karşılayup ḳırmaḡa başladı. (5) Berîden Şâhibḳırân daḫı Lendühâ’ya baḳup beglere ve sâ’irlerine (6) baḳup “Himmet eylen kim bugün küffârın cemî’yyetin perîşân (7) idevüz.” diyüp ‘aşḳarın üçüncü gözinüñ perdesin açup (8) na’ra urup yürüdükde hemen ardınca Lendühâ ve Sa’d ve Kerb (9) ve sâ’ir cemî’an ‘asker-i İslâm yürüyüp ol iki deryâ mişâl (10) ‘asker birbirine ḳarışup ḳatıldı. Bir ceng-i ‘azîm oldı ki vaşf (11) olmaz. Küştelerden müşteler yığılup ḳan gövdeyi götürdi. (12) Elkışsa bir taraftan Rüstem ve bir cânibden Emîr-i ‘Arab ve Lendühâ alaylar (13) bozup şâflar sökerek, Şâh’uñ ‘alemlerin sernigün idüp (14) andan, Şâh’uñ tahtını getüren fillerine sürdiler. Gün ḳubbe-i (15) fil ki dükeline Şâhibḳırân-ı ‘Ālem alaylar bozup şâflar söküp (16) ‘alemlere irişüp ‘alem ‘alemdârları çalup dört pâre idüp (17) devlet-i tuḡların perîşân eyledi. Şâh bu ḥâli görüp (18) “Ey Hâce-i nādân, nice idelüm?” didi. Hâce eyitdi: “Ne tırursun, (19) şimdi boḡazı ele virürsün.” diyüp ḳaḫırına binüp [110a/1] kaçdı. Şâh, Baḫtek’e baḳup “Sen ne dirsın bu ḫuşuşda?” (2) didükde, Baḫtek eyitdi: “Şâh’um böyle maḫalde tırmaḳ olmaz. (3) Söz Hâce-i dānānuñdur. Hele düş arduma kaçanuñ anası (4) aḡlamamış. Şoñra bir tedbîr ideriz.” diyüp ‘acelesinden (5) ḳaḫıra bile ters binüp Şâh daḫı “Ey mel’un, ḫâne ve (6) mâluñ ḫarâb olsun.” diyü söḡerek ardına (7) düşüp kaçdılar. Ammâ ne kaçdılar. Server-i ‘Ālem, Medāyin’e (8) yürüdükde, Hürmüz boynuna destmâl taḳup “Amân el amân, (9) yâ Şâhibḳırân-ı zamân” didi. Şehr-i Medāyin daḫı amân (10) ile fetḫ olunup andan Şâhibḳırân, Hürmüz’e “Şâh (11) ḳanda gitdi ola?” didi. Hürmüz “Ḥaberüm yoḡdur, (12) ey Şâhibḳırân-ı zamân!” didi. Ḥamza; (13) “Aransun.” didi. İşte (14) bu cild bunda tamâm (15) oldı.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SÖZLÜK

-A-

āb (f) Su: *ā.-ı deryā mişāl ‘asker yerlerinden turup at, fil, gergedanlarına -2- 002b/11, 016b/16.*

ābād (f) Mamur, bayındır: *Ve nireye gitdügin kendü de bilmez Hâşırına vilâyeti geldi Neheng ā. -4- 016b/01, 104b/13, 105a/06, 092b/07.*

‘Abdulmuṭṭālib (a) Özel isim. Hz. Hamza’nın babası ve Mekke’nin reisi: *Mekke’i Mükerrime’ye gelüp, ziyâret edüp, gördi, Hâşırında yok ‘A. -5- 041a/04, 025b/06, 024b/16, 062b/16, 024b/13.*

ac- bk. aç-

‘acaba (a) Merak ve şüphe uyandıran soru zarfı, acaba: *‘a. kimi göndersek deyince ‘Ömer Ma’dî; ben varayım ol diyârı ben a’lâ -5- 025a/15, 030a/16, 018a/12, 050a/05, 104b/17.*

‘acāyib (a) Garip veya şaşılacak tuhaf (şey ya da iş): *ol ‘a. sengi havādan bu kadar kıadd üzerinden öyle urdı kim -2- 076b/09, 107b/08.*

‘aceb (a) Taaccüb, şaşma, hayret edilen şey: *gelüp, şāflar bezendi ‘A. meydāna kim gire dirken heman, Kerb -41- 002b/13, 006a/09, 010a/19, 011a/02, 011a/11, 013b/05, 016b/13, 017b/06, 018a/16, 022b/03, 027b/11, 031a/05, 033b/09, 042a/06, 042b/08, 042b/13, 043b/09, 046a/04, 046a/16, 047a/01, 050b/12, 051b/09, 053a/13, 055b/15, 056b/07, 057b/03, 066a/03, 071a/08, 077a/02, 078a/09, 079a/16, 084a/12, 092a/06, 092b/03, 094a/14, 098b/01, 101a/05, 104b/01, 107b/09, 107a/18, 109a/03.*

‘acele (a) Bir işi çabuk yapmaya ve çabuk bitirmeye çalışma, çabuk, çabukluk: *‘Ömeri’i önüne katup ‘a. ile gitdiler Bunlar gelmekde ammā rāvi eydür, -10- 017a/17, 021b/08, 022a/18, 039b/17, 042b/01, 046a/03, 073a/03, 087b/18, 105a/04, 110a/04.*

‘acele it- Acele etmek: *‘asker ile ‘acele idüp, gitdiler -2- 105a/04, 022a/18.*

acfur- Fillerin bağırması: *fillerin a. gergedanların böğürmesinden, güz gürüldü -1- 022b/13*

acı Keder, elem, rahatsızlık verici: *deli kanluya ne a. kuvvete mālīkdür dirken hemān siyāh şīri -12- 003a/15, 004b/15, 065a/17, 076b/12, 054a/10, 069a/04, 017b/15, 057b/10, 054a/12, 022a/14, 065a/05, 073a/01.*

‘acībe (a) Acayip, şaşılacak tuhaf: *Bu heybeti ‘a. ile meydāna gelüp, Kendvāl’a selām virdi -1- 094a/18.*

‘āciz (a) Gücü yetmeyen, zayıf: *ol burçlardan ulu taşlar atarlardı Aḥir ‘ā. olup, -8- 044b/17, 045a/07, 053b/03, 072b/14, 080a/02, 093a/15, 098a/12, 101b/18.*

‘āciz ol- Gücü yetmemek: *ol burçlardan ulu taşlar atarlardı Aḥir ‘ā. olup, -7- 044b/17, 045a/07, 053b/03, 072b/14, 080a/02, 093a/15, 101b/18.*

‘acūze (a) Yaşlı, zayıf ve güçten düşmüş kadın: *İşte bunuñ ḥazzı yok Bu ‘a. elinden şimdi yatup, -2- 048a/11, 048a/15.*

‘acz (a) Takat, güç: *almağa ‘a. yokdur. Üc güne dek saña mühlet dördüncü gün -1- 002a/18.*

aç Tok olmayan, acıkmış: *a. adama su’āl olur mı didi. Her biri varup, ne buldılar ise, -12- 029a/13, 030b/18, 031b/09, 034a/18, 036b/12, 064a/08, 065a/05, 095a/17, 028b/06, 028b/05, 064b/03, 064b/11.*

aç- , ac- Kapalı olan şeyi açık duruma getirme: *baḥtīma her ne çıkarsa benim olsun didi ol pırleri; Ḥayır a. Her ne -35- 028b/16, 009a/10, 021a/09, 055a/11, 080a/06, 071a/06, 030a/18, 028b/14, 058a/17, 003a/05, 064b/07, 106b/14, 053a/16, 079a/16, 014b/01, 017b/13, 020a/12, 046b/14, 036b/18, 021b/13,*

028b/01, 028b/19, 030a/19, 049a/17, 055a/17, 071b/12, 087b/05, 104a/06, 107a/03, 109a/17, 109b/07, 75b/02, 005b/10, 011b/19, 064a/13.

açık Kapalı olmayan: *Şād olup yanına geldi, gördi gögsi a. meydān* -3- 017b/12, 021a/05, 036b/05.

açmaz İçinden çıkılması zor hal: *'Ayyār aşlı var şağın a. kıo didi 'Ömer eyitdi; Nola ammā ne* -8- 004a/17, 004b/04, 028b/13, 056a/05, 064a/04, 091b/19, 028a/01, 073b/17.

'Ād (a) Hz. Hud'un peygamber olarak gönderildiği kavim: *vir Benī 'Ā. sulṭānidur, nidelüm didiler andan cihāzın hāzırlayup,* -8- 065b/02, 024b/13, 039b/10, 064a/13, 064a/18, 065b/04, 065b/15, 098b/15.

ad İsim: *a. çıkdı Degme bir kimesne kabül itmez Çün kendü ister evvelāsı* -18- 065b/01, 012a/09, 057a/11, 073b/03, 047a/06, 041b/19, 042a/08, 049b/08, 071b/04, 071b/06, 094b/03, 109a/07, 031b/01, 109a/07, 001b/04, 004b/14, 069a/05, 004b/16.

ad çek- Adını dillere düşürmek: *Niçün böyle itdin? Benüm adum çektirirsın* -1- 004b/15.

adı çık- Adı çıkmak: *Zirā kızuñ evvelden adı çıkdı.* -1- 065b/01.

adam, adem (a) Adam, insan, kişi: *yaparız didiler Hamza eyitdi; A. bir miqdār haddinden kavī haşıma rast; ol boğazda burcı bekleyen heriflerden A. geldi karşı cezireye* -67- 002b/05, 015b/18, 025a/17, 026b/07, 029a/16, 029b/05, 030a/07, 031b/04, 031b/06, 033a/10, 038b/03, 039b/09, 042a/01, 043b/19, 044a/13, 044a/15, 044b/06, 045b/09, 046b/17, 051b/07, 053b/09, 053b/11, 055b/16, 058a/14, 059a/19, 059b/02, 078a/13, 081b/12, 082a/16, 084b/04, 015b/17, 029a/13, 104a/17, 029a/05, 029b/14, 029a/19, 053b/09, 092b/10, 056a/19, 092a/06, 030b/06, 025b/13, 029a/08, 031b/08, 039b/16, 042b/10, 043b/03, 052a/03, 055b/07, 059b/07, 069a/19, 071a/02, 081b/01, 059b/06, 065b/03, 053b/07, 052a/14, 096a/19, 082b/13, 043b/08, 016a/11, 037a/03, 052a/16, 043a/09, 071a/12, 071a/13, 075a/06.

‘adāvet (a) Düşmanlık: *Nāmem saña vāşıl olduḡda, sizüñle ‘a.-i dīñyyem yoḡdur ammā* -6- 002a/14, 008a/01, 008b/06, 010a/04, 007a/02, 007b/18.

adem bk. adam.

Ādem (a) Özel isim. İlk insan ve ilk peygamber: *daḡıldılar ‘Ömer Ma‘dī gülüp; Ey kişiler ben dīv degülem Ā. oḡlanıyam Bendümi* -1-029a/03.

‘Aden (a) Yemen civarında bir şehir: *deyü ‘A. diyārında ne ḡadar zaḡīre isterseñiz bulunur didiler Tīz bir nāme* -22- 025a/13, 028a/18, 037b/13, 039b/15, 041a/08, 041a/10, 064a/13, 025a/19, 027b/15, 028a/03, 041a/02, 041a/10, 065b/13, 066a/01, 025a/14, 037b/12, 025b/13, 031b/18, 025b/11, 065a/08, 025b/01, 032a/09.

‘ādet (a) Alışkanlık, gelenek: *‘ā. at üzre ayak üzre ṡururdı Bir ḡamçısı var* -2- 084b/14, 092a/15.

‘Ādiyān Özel isim: ‘Ā. ‘Ömer, ḡamza’nüñ önüne gelüp; *Devletlü Emīr Bu oḡlānı* -3- 003b/05, 012b/12, 025b/04.

‘Ādiye Bānū, Adiye Özel isim: *etmezsen vālidesi ‘Ā. Bānū’ya merḡamet eylen bilürsünüz iḡtiyārı* -15- 038b/14, 038b/15, 064b/08, 064b/12, 064b/18, 065a/14, 065b/04, 065b/16, 065b/17, 066a/11, 068b/09, 069a/03, 069a/06, 069a/18, 65a/05.

Ādiye, bkz. ‘Ādiye Bānū

‘adüvv (a) Düşman, hasım: *anuñ da bir oḡlı olur. O da bize ‘a. olur. Ne ‘aceb derde giriftar* -1- 104b/01.

‘adüvv ol- Düşman olmak: *anuñ da bir oḡlı olur. O da bize ‘a. olur. Ne ‘aceb derde giriftar* -1- 104b/01.

āferīn (f) Beğenme, takdir etme: *Āferīn ey server. Neheng Peçe eyü ma'reke idüp* -16- 010a/09, 017a/03, 027b/03, 049a/10, 077b/10, 079b/03, 079b/17, 091a/04, 093a/06, 102b/08, 109a/06, 008b/03, 021a/11, 027a/02, 036a/17, 055a/15.

āferīn eyle- Beğenmek, takdir etmek: *vardur didi A. eylediler 'Ömer gönülünden; olsun nābekārı şikemhāre* -5- 008b/03, 021a/11, 027a/02, 036a/17, 055a/15.

āfet (a) Son derece kuvvetli, aşırı güzel kimse: *Kerb nāmında, ol da bir ā. ki nābekārūñ güci baña yetüp, meydān* -3- 065a/10, 081b/06, 082a/07.

āfitāb (f) Güneş, güneş gibi parlak yüzlü: *hādimler ve cāriyeler ve bir ā.-ı cemāl nigārı ortaya alup, cevāhirlere gark olmuş* -3- 026a/03, 062b/02, 081b/01.

'afv (a) Bağışlama, affetme: *Aybdur, bu divāndur, 'afv ve siyāset* -12- 016a/05, 012b/04, 019a/04, 037a/11, 038b/07, 038b/16, 047a/10, 050a/08, 061a/16, 069a/06, 069a/10, 089b/11.

'afv eyle- Bağışlamak, affetmek: *Devletlū Şāhibkırān Haṭā itdüm, 'a. eyle didikde; Berhūdār ol* -11- 012b/04, 019a/04, 037a/11, 038b/07, 038b/16, 047a/10, 050a/08, 061a/16, 069a/06, 069a/10, 089b/11.

ağ Beyaz, ak: *elemden 'aklı gitdi Āferīn behlivān yüzün a. olsun eyü etdin Yanına kalursa* -2- 027b/03, 097b/05.

ağ- Yükselmek, havaya kalkmak: *düşman geldükde havāya ağup ol yetmiş batman.* -1- 96a/16.

ağaç Meyve verebilen, gövdesi odun veya kereste olmaya elverişli bulunan ve uzun yıllar yaşayabilen bitki: *geldi gördi Neheng Peçe arkasın a. girüp, şuya bakup* -6- 016b/16, 016b/18, 017a/02, 017b/01, 017b/18, 047b/09.

āgāh (f) Haberdar, haberi olan: *dögdürüp na'ra urup; Beni bilen bilsün, bilmeyen a. olsun* -8- 002b/16, 022b/01, 045b/12, 076a/11, 079a/09, 093b/02, 104b/12, 108b/02.

āgāh it- Haberdar etnek: *'askeri āgāh idüp, ceng-i harbiler dögülüp* -1- 22b/1.

āgāh ol- Haberdar olmak: *dögdürüp na'ra urup; Beni bilen bilsun, bilmeyen a. olsun* -1- 002b/16.

āgāz (f) Başlama, başlangıç: *hağlaşuriz diyüp, açmaz qodı Bunlar baba Oğul cenge a.* -1- 004b/04.

ağır Tartıda çok çeken, hafif karşıtı, yavaş: *berāber olduqda 'amūdın qubbesi üzere yere koyup, a. a. Rüstem'e* -2- 75b/17, 084b/18.

ağız 1.Yüzde, avurtlarla iki çene arasında bulunan, ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye yarayan ve besinlerin sindirilmeye başlandığı organ, kapların veya içi boş şeylerin açık tarafı: *Hazreti Hızır 'am, a. yarasın sürüp, şıhhat buldu* -14- 100b/10, 066a/15, 039a/18, 064b/07, 066a/18, 025a/07, 061b/15, 076b/11, 097a/09, 097b/04, 022a/07, 027a/02.

2. Kapların veya içi boş şeylerin açık tarafı: *ve tulumların ağızına ağızın virüp* -2- 064b/07, 061a/02.

ağla- Üzüntü, acı, sevinç, pişmanlık vb.nin etkisiyle gözyaşı dökmek: *ya aç öleyim mi diyüp, a. Ādiye gene acıyup, bile a.* -19- 065a/05, 046b/02, 047a/04, 110a/04, 046a/01, 046a/07, 016b/07, 074b/18, 031b/07, 018b/02, 077b/07, 018a/07, 039a/03, 106a/06, 020a/17, 038a/11, 053b/12, 061a/10, 064a/13.

āh İnleyip sızlama, feryat: *qatl eyledi Hamza anı görüp; Ā. bu da Rüstem gibi qan dökmegi* -5- 014b/10, 074b/07, 014b/07, 104a/01, 008a/08.

āh it-: İnleyip sızlamak, feryat etmek: *Lendühā āh idüp, ‘Ömer ‘Ayyār yaqasın çāk idüp* -8- 018a/05, 018a/10, 081b/03, 082b/09, 095b/15, 052a/02, 095a/04, 104a/18.

aḥbār (a) Haberler: *Rāviyān-ı a. ve nāqilān-ı aşār ve muḥaddiṣān-ı rūzigār öyle beyān idüp*, -1- 001b/01.

‘ahd (a) Yemin, and: *cenk lāzım geldi Zāhir senüñle bir nice zamāndır ‘a. ü amānımız var* -3- 032a/12, 060b/01, 060a/08.

āhen (f) Demir: *anuñ altına Felihā’yı Ā. kaba oturup, zīrā muḥaddim Rüstem bunları* -3- 023b/17, 024a/09, 039a/12.

āḥir (a) Son, en son, sonra: *rūzgār bunları bir canibe sürüp getürüp, a. kenara bir taşa* -45- 052a/19, 005a/06, 097b/09, 027b/13, 032a/19, 034b/12, 038a/01, 044a/07, 044b/17, 046a/13, 056b/11, 057b/13, 066b/05, 067a/02, 069b/10, 071a/12, 071b/17, 072b/04, 072b/14, 073b/14, 073b/17, 080b/05, 092a/10, 093a/02, 093a/15, 097b/10, 103b/09, 105b/15, 75b/12, 75b/13, 017a/12, 018b/15, 019b/05, 030a/17, 031b/12, 039b/07, 068a/18, 086b/12, 093a/04, 023a/17, 057a/03, 033a/01, 103b/07, 059b/04, 069b/11.

āḥiret (a) Kıyamet koştuktan sonra insanların dirileceği alem: *virmişdür Ā. daḥī sizüñ İslāmuñuz’a sebep* -1- 023b/11.

aḥlak (a) Huy: *ḥerīf berbad a. idi Eyitdi; Ey bī gayret oḡlān Ḥayf senüñ* -1- 015b/15.

ahmak (a) Budala, aptal: *Baḥtek güzel gayret senüñdür Ama katı, a. ḥerīf imişsin ben saña* -1- 093b/03.

aḥşām Akşam: *dīvānında ol kadar bāde içdi ki hareketine mecālī qalmayup, a. oldukda* -22- 025b/17, 080a/17, 099b/14, 101b/17, 105b/11, 067a/18, 005a/10, 027a/09, 031a/08, 007b/02, 010a/06, 015b/05, 021a/03, 027a/12, 027b/10, 036a/16, 079b/15, 080b/01, 099b/17, 035b/19, 085b/17, 098a/02.

aḥter (f) Yıldız: *a. Etrāfinda bal mumular yanar At üzerinde bī niḳāb yanınca ḥüddām* -1- 081b/02.

ahū (f) Ceylan, karaca: *Şikāra çıkup, İsfendiyār da şikāra çıkmışdı Bir a. urup,* -1- 057b/09.

aḥvāl (a) Haller, durumlar: *‘asker çeküp, yürüdi Nāmede bu a. oḳunduḳda Mālāberd* -40- 040b/13, 061a/10, 064a/07, 074a/05, 086b/06, 025b/05, 026b/13, 028a/17, 038a/16, 040b/06, 040b/14, 045b/15, 049b/18, 050a/07, 052b/09, 054b/18, 061a/14, 066b/04, 072b/05, 072b/07, 083b/18, 086b/04, 087b/06, 090a/05, 093b/11, 098a/07, 099b/02, 103b/02, 104a/10, 104b/16, 107a/16, 008a/06, 021a/10, 025a/11, 001b/14, 043b/02, 040b/08, 059a/01, 074a/15, 084a/12.

‘Aḳabeyn, ‘Aḳīb, ‘Aḳībe (a) Geçilmesi güç taşlıklı yokuş: *başladı Fīrūz eyitdi; Ey behlivānī ‘A. Ḥamza’yı nice gördin didi* -4- 036a/15, 034a/03, 032a/07, 032a/09.

aḳ- Sıvı maddelerin aşağıya doğru ilerlemek: *ḳan çeşme olup, a. Nedür aşlı diyüp, Elçüb’uñ cümle cüpbesi* -5- 016b/17, 016b/19, 030a/04, 063b/04, 097a/03.

aḳca Akçe: *virsin didi, ‘Ömer Ma’dī; Ey ‘Ayyār Bundan ötüride a. mı* -3- 004a/18, 025b/07, 025b/14.

‘aḳd (a) Nikāh: *Lihrā Sebbi Kürdistāni’ye ‘a.-i nikāḥ idüp, bunları gerdek idüp, bermurād* -1- 024a/02.

‘aḳd -i nikāḥ it- Nikāh kıymak: *Lihrā Sebbi Kürdistāni’ye ‘a.-i nikāḥ idüp, bunları gerdek idüp, bermurād* -1- 024a/02.

aḳdām (a) Ayaklar: *Ey yabān oḳlanı ne idi bu a. beni başmaq mı isterdin belki fursatın* -3- 068b/05, 079a/06, 105b/11.

‘ākıbet (a) Son: *çabıklık ile bir zaḥm urdı Rüstem; Hay nābekār ‘Ā. böyle mi oldı -2- 067a/03, 109a/08.*

‘akıl bk. ‘akl

‘ākıl bk. ‘ākıl

‘ākıl, ‘akıl (a) Akıllı: *ḥāldür diyüp, içlerinden bir ‘ā. kimse var idi Gelüp, ‘Ömer Ma‘dī’nüñ ḥālını -2- 029b/01, 031b/12.*

‘akl, ‘akıl (a) Akıl: *Ey la‘īm. Sen ne ‘akl ile pederüm şimşirinden -51- 75b/18, 019b/09, 026a/05, 033b/15, 035b/02, 038a/07, 036b/15, 038a/14, 036a/19, 037a/15, 058a/05, 108b/15, 003b/03, 037b/02, 109a/15, 043b/17, 026b/12, 028b/01, 028b/07, 029b/18, 052a/01, 052a/07, 071b/12, 087b/07, 093a/07, 021b/12, 084a/10, 004a/15, 008a/18, 010b/14, 012a/02, 018b/01, 026b/04, 027b/03, 029b/13, 038a/01, 040b/14, 059b/11, 064b/03, 071b/13, 085b/06, 089b/07, 093a/03, 100b/16, 101a/15, 071b/11, 003a/09, 070a/15, 086a/07, 030a/16, 085b/14.*

‘akl dāiresinden çık-: Akılı başından gitmek, düşünemeyecek duruma gelmek: *yetişüp, bir gürz öyle urdıki dīvāne ‘a. dā’iresinden çıkup, -3- 003b/03, 037b/02, 109a/15.*

‘akl irme- : Akılı yetmemek, anlamamak: *Anlarüñ ḥīlesin ‘akl irmez” diyüp, -1- 043b/17.*

‘aklı gel-: Akılı başına gelmek: *İrtesi ‘Ömer Ma‘dī’nüñ ‘aklı gelüp -11- 026b/12, 028b/01, 028b/07, 029b/18, 052a/01, 052a/07, 071b/12, 087b/07, 093a/07, 021b/12, 084a/10.*

‘aklı git-: Korkmak, kendini kaybetmek: *‘Ömeri gördi, ‘aklı gitdi. Şimdi -19- 004a/15, 008a/18, 010b/14, 012a/02, 018b/01, 026b/04, 027b/03, 029b/13, 038a/01, 040b/14, 059b/11, 064b/03, 071b/13, 085b/06, 089b/07, 093a/03, 100b/16, 101a/15, 071b/11.*

akraba (a) Yakınlar, aralarında kan bağı olan kimseler: *zamāndır ki diyārlarımızdan cūdā düşüp, her birimizün yüzer çādır a. -1- 024a/15.*

akrān (a) Yaşıt, denk: *ve nazargerdesi oldı Evlādı Hamza'da a. az vardur ve bunuñ zaħmüñ -3- 014a/09, 068a/02, 074b/03.*

'aksi (a) Ters, zıt, huysuz: *ķurtulmazsın didi Server; Bil ki 'a. ola diyüp, ķondılar -1- 036a/02.*

'aksi ol- Ters olmak: *ķurtulmazsın didi Server; Bil ki 'a. ola diyüp, ķondılar -1- 036a/02.*

al- 1. Bir şeyi birinden veya bir yerden almak, bulunduğu yerden ayırmak, elde etmek: *var oğlınuñ bendin a. didi olur mı? Bendin alup ve ķucaķ -182- 012a/11, 022a/03, 045a/12, 052a/10, 062a/11, 062a/16, 086b/09, 092a/17, 092b/03, 017a/19, 080a/15, 075a/19, 055b/16, 58b/08, 073b/05, 055b/06, 060b/07, 072b/14, 003b/17, 028b/180, 63a/15, 009b/01, 015a/08, 035a/13, 084a/07, 001b/13, 025a/01, 039b/07, 045a/16, 045b/10, 052a/12, 066b/15, 068b/03, 073b/19, 074a/09, 083b/05, 094b/18, 109a/17, 001b/06, 037b/02, 068a/08, 068a/14, 076b/11, 077a/12, 082b/10, 109a/15, 003a/12, 042b/10, 060a/18, 097b/07, 018a/02, 048b/15, 093a/17, 029a/04, 046a/02, 046b/14, 102a/07, 099b/02, 034b/19, 050a/10, 065a/13, 068b/07, 060a/17, 063b/11, 071a/16, 008b/12, 011a/07, 025a/06, 061b/18, 083b/13, 093a/19, 050b/11, 045b/08, 074b/14, 006b/02, 002b/02, 035a/02, 004b/19, 005a/01, 010b/07, 023b/13, 024a/19, 025a/07, 026a/18, 027a/08, 028a/16, 028b/09, 029a/04, 034b/17, 035b/04, 037b/08, 038a/01, 039a/14, 040a/01, 040b/11, 041a/03, 042b/17, 043a/16, 045a/16, 047b/17, 050a/01, 050a/12, 050b/15, 051b/03, 053a/06, 056a/16, 059a/04, 059b/16, 060a/02, 060a/04, 060b/10, 060b/18, 061a/04, 061a/17, 062b/14, 063b/14, 066a/01, 066a/11, 066a/16, 071b/18, 072a/02, 072a/03, 073a/19, 073b/11, 074a/19, 074b/01, 076a/19, 078a/01, 078b/15, 081b/17, 082a/09, 082b/16, 084a/14, 084a/19, 085a/18, 087a/15, 088a/10, 093a/05, 094a/19, 094b/16, 095b/06, 095b/07, 095b/10, 097a/07, 099b/17, 103a/04, 103b/01, 103b/17, 104a/17, 104b/04, 105a/07, 105a/11, 105a/14, 107a/02, 107a/06, 107a/12, 107a/13, 107b/11, 108a/01, 58b/01,*

011a/01, 018b/08, 020b/02, 029a/06, 050a/11, 092b/01, 099a/03, 101a/05, 062a/04, 001b/11, 006b/09, 039a/17, 071a/19, 074a/17, 081b/14, 091b/07, 072b/12, 109b/03, 092a/12, 063b/06, 072b/17, 091a/09.

2. Satın almak: *ziyādesiyle bahāsın virüp, alasin* -4- 025a/19, 050b/17, 035b/05, 019b/13.

3. Ele geçirmek, fethetmek: *Ol gelür, diyārumuzı urup, ala* -27- 032b/06, 105b/13, 059b/06, 011b/01, 073b/18, 093a/02, 019a/12, 105b/09, 057b/13, 060a/11, 75b/03, 072b/13, 045a/01, 082b/04, 041b/07, 014a/05, 053a/07, 002a/18, 044a/18, 044b/14, 58b/13, 059b/01, 055a/02, 011b/09, 002b/02, 026b/18, 052b/14.

4. Kabul etmek: *Şāh'ün ihsānuñ al, senün olsun.* -5- 084a/08, 027a/16, 090b/08, 053b/19, 013b/08.

5. Önüne geçmek, karşısına çıkmak: *önün aldı ve nizesine tayanup* -4- 081b/15, 019b/06, 069b/08, 101b/06.

6. Erkek, kadınla evlenmek: *Sermūzen Pīr'ün kızın almak ister* -4- 085b/02, 019b/01, 071b/05, 089b/15.

7. Bir yere koymak: *siperün gögsüne alasin ve gözedesin.* -4- 100b/13, 048a/14, 009b/06, 099a/15.

8. İçeri girmesini sağlamak: *Beni içeri al, 'Ömer'ün şerrinden kırtar* -9- 020b/06, 045b/07, 019b/19, 054a/06, 101b/19, 020a/14, 026a/03, 065b/06, 020a/11.

alıkoy- Rehin almak, tutmak: *diyüp, güç ile a. Seyf'e adam uçurup, bir de* -1- 046b/17.

alıvir- Almak: *ziyādeye a. virüp, ser'askerim ile irsāl idesiz Eger ser'askerim bir* -6- 025b/09, 060b/05, 008b/07, 092a/03, 095a/13, 066a/04.

a'lā (a) Ulu, en yüce: *'acaba kimi göndersek deyince 'Ömer Ma'dī; ben varayım ol diyārı ben a.* -3- 025a/15, 031a/02, 037a/01.

'alāka (a) ilgi, yakınlık: *kızım dan ve benden ne 'a. vardur didi Bugün yarın* -2- 105b/04, 055b/04.

‘alāmet (a) İşaret, iz, belirti: *olmaḵ ‘a.-i ḥayr degüldür didi andan Ḥamza; ‘Ömer ‘Ayyār’a var söyle -6-* 014b/15, 060a/14, 022b/15, 045b/11, 096a/08, 042b/02.

ālāt (a) Aletler: *alsun, dilerse a.-ı esbābım alsun didi Ammā Rüstem ve Sa‘d Nebīre -19-* 002b/02, 004a/06, 005b/19, 009b/18, 010a/05, 014a/03, 056a/08, 056a/10, 057a/10, 077b/18, 085a/05, 108b/03, 109a/03, 002a/15, 068a/03, 099b/02, 073b/10, 085a/11, 010b/06.

alāy Sıralı birliklerden oluşan asker topluluğu: *ne meydān ve ne şāf ve ne alāy, hemān birbirlerine -7-* 022b/08, 069b/17, 070a/13, 026a/02, 099b/12, 109b/12, 109b/15.

alay(lar) bağla- Asker saf saf olup dizilmek, savaş düzenine girmek: *‘askeri dahī ardına düşüp, Rüstem’i görüp, a. bağladılar Anlar da -9-* 075a/08, 010b/05, 079a/16, 094a/08, 098b/10, 101a/01, 005b/04, 008a/08, 035a/05.

aldan- Yanlış bir fikre yönelmek: *a. Bizi içeri ala didi ‘Ömer, Ebu’l Feth’üñ bu tedbīrūñ begenüp, -3-* 045b/07, 047a/02, 050a/10.

aldat- Hile yapmak: *rāzī olup, zīrā dīvlerūñ bengi olmaz A. kolaydır İşte -1-* 072a/17.

aldur- Aldırmak: *a. didi Lendühā, Server’e; Ḥayr söyle diyüp Emīr eyitdi; birāder -5-* 014b/12, 086b/03, 009a/17, 043a/13, 008b/17.

‘ālem (a) Cihan, dünya: *cihān velvele ile doldı Anı gördiler Şāhibḳırānı ‘a. şağında -78-* 010b/10, 012a/04, 055b/19, 056a/06, 070a/03, 073a/10, 096a/12, 097a/05, 109b/16, 041b/14, 070a/01, 018b/10, 023b/05, 024b/17, 025b/06, 035a/15, 037b/15, 038b/15, 040b/17, 042b/06, 054b/18, 067b/06, 068b/14, 083a/08, 101b/01, 109b/15, 022b/18, 053a/05, 082a/05, 087b/10, 037b/18, 039a/03, 070b/09, 101a/15, 110a/07, 035b/09, 044a/10, 044b/15, 002a/15, 014a/13, 074b/02, 076a/19, 084a/14, 087b/05, 089a/13, 073a/12, 013b/04, 023a/12, 068a/03, 001b/08, 002a/13, 002b/10, 008a/15, 008b/12, 010b/19,

011b/02, 011b/14, 012a/11, 017a/16, 017b/04, 018a/18, 018b/15, 019b/03, 019b/11, 019b/16, 020b/17, 023a/11, 026a/10, 027a/14, 027b/01, 041a/12, 048b/15, 090b/14, 094a/05, 097a/16, 104b/05, 105b/05, 048b/14.

‘**alem (a)** Sancak: *Aḥṣām yaḥlaṣdı, Şāhibkırān ‘a. ḳaşd eyledi Marzūk Şāh ol-* 7- 015b/05, 022b/17, 023a/01, 101b/18, 109b/16, 109b/13, 080a/17.

‘**alemdār (f)** Sancaktar: *cümle beglerüñ ve sâ’irlerüñ ‘a. üzere bir Lendühā’yı* *Şānī* oturmuş -2- 102b/04, 109b/16.

‘**alemşāh (f)** Cihan hükümdarı, hükümdarlık nişanı: *dirken Rüstem ‘A. yetişüp;* *Ey birāder çıḳ meydāndan bu serkeşden* -26- 006b/08, 014b/04, 023a/03, 054b/03, 071b/06, 079a/09, 079b/08, 079b/12, 079b/13, 080a/14, 080a/16, 080a/19, 103b/19, 109a/05, 109a/12, 056b/06, 075a/11, 079b/01, 055b/02, 055a/07, 055b/10, 079b/14, 081a/15, 102b/01, 108a/05, 083a/15.

‘**aler’rās ve’l ‘ayn (a)** Baş göz üstüne: *ikisini de bermurād idelüm demiş PİR;* *Nola, ‘a. ve’l ‘ayn* -1- 107a/07.

alev (f) Sıcaklık, ateşten çıkan parlak hava, kıvılcım: *kötek öyle urdı ki ‘Ömer* *Ma ‘dī a. olup at boynuna* -2- 004b/07, 070b/02.

‘**aleyhisselām (a)** Selam onun üzerine olsun: *gördi ki Ḥazreti Hızır ‘a. zāhir* *olup, Emīr yerinden* -3- 100b/08, 102a/15, 013b/11.

‘**aleyk (a)** Selam verildiğinde karşılık olarak söylenen söz: *Selām virdi Kerb ‘a.* *alup, Hoş geldin dilāver, Ḥamza mısın didi‘Ömer Ma ‘dī* -10- 004a/01, 005a/01, 011a/01, 027a/08, 035b/04, 056a/15, 094a/19, 099a/03, 101a/05, 008a/15.

‘**aleyk al-** Selam almak: *Selām virdi Kerb ‘a. alup, Hoş geldin dilāver,* *Ḥamza mısın didi‘Ömer Ma ‘dī* -10- 004a/01, 005a/01, 011a/01, 027a/08, 035b/04, 056a/15, 094a/19, 099a/03, 101a/05, 008a/15.

algar Ateş veya dal çekmeye yarayan araç, gelberi: *'asker ile gice içinde bir şapa yoldan A. ile çekilüp, -2- 104b/07, 104b/11.*

alın- 1. Üstüne alınmak: *meydāna oğur dirlerdi 'Ömer de a. Nicedür begüm, yoğsa biz -1- 093b/18.*

2. Bir şeyin ya da niyetin elde edilmesi: *görüp, elem çekdi böyle dirken nābekārdan intikām a. bir ferd kādīr -1- 098a/08.*

alış- Bir işi tekrarlayarak kolaylıkla yapabilmek, sıradanlaşmak: *begler ile 'alışup, huşūşa Rüstem ile mizāc a. 'işretlerinden -2- 039b/03, 039b/03.*

'ālī (a) Yüce, yüksek: *getürüp, bir 'ā. sarāya kondurdi Nuzūl ni'met gönderüp, ziyāfetledi -3- 025b/03, 072b/12, 088b/18.*

'ālīcenāb (a) Cömert, haysiyetli: *nigār fūrumāye degülmüş Senüñ gibi bir 'ā. ve pīr i rüşen -1- 083a/12.*

'ālim (a) Bilgin: *bulunmada 'ā. yoğdur diyüp 'Asker cem' idüp, Şehri zerrīn -4- 070b/18, 091b/17, 096b/13, 067a/16.*

'aliyye (a) Necip, yüksek meşhur: *merāhimi 'a. mercūdu red buyurmayup, kabūl buyurasız bu bābda -1- 013b/19.*

alkış İyi dilekte bulunma, hayır dua etme, tebrik etme: *'Ömer'i selāmlayup, a. eylediler Allāh asān ide diyüp, dönüp, -2- 094b/05, 107a/01.*

alkış eyle- İyi dilekte bulunmak, hayır dua etmek, tebrik etmek: *'Ömer'i selāmlayup, a. eylediler Allāh asān ide diyüp, dönüp, -2- 094b/05, 107a/01.*

Allāh (a) Kâinatta var olan her şeyi yaratan, koruyan, tek ve yüce varlık: *yoldaş iderdi A. şaklasun öyle bir hāl olsa ben saña getirür mi -13- 008a/03, 023b/10, 033b/17, 039b/13, 059a/16, 060a/15, 065a/16, 072a/09, 073a/13, 088b/16, 094b/05, 098a/14, 026b/06.*

allak bullak Karma karışık: *yüreğ a. bullağ olup, çukur yerler kan ile tolup, kan gövdeyi* -1- 022b/11.

allak bullak ol- Karma karışık hale gelmek: *a. bullağ olup, çukur yerler kan ile tolup, kan gövdeyi* -1- 022b/11.

alt Aşağı, dip: *'Arab, Kerb'e hil'at giydürüp, Neheng Peçe'nün a. yanında* -26- 012b/17, 085b/11, 091b/01, 012b/02, 028a/08, 004b/09, 016b/18, 023b/17, 057a/09, 062b/08, 072b/13, 091b/02, 095b/02, 102a/12, 005b/16, 012a/15, 013a/09, 015b/17, 048b/10, 056a/10, 102b/01, 103b/01, 006a/08, 087b/11, 093a/02, 099a/17.

altı Beşten sonra gelen sayı: *didi Hele açup, 'Ömer Ma'dī otuz a. ediş fidyeyle taşra atılıp,* -8- 028b/19, 063a/10, 067b/03, 084b/02, 084b/05, 084b/13, 097a/19, 102b/01.

altmış Elli dokuzdan sonra gelen sayı: *ol da otuz bin 'asker cem' idüp, bunlar a. bin* -10- 032b/16, 033a/10, 033a/15, 034a/13, 037b/11, 057a/19, 063a/09, 069a/01, 076a/07, 076a/08.

altun Yüksek değerli maden, altın: *istersin didi 'Ömer; Zāhir meydānda Hamzalıq satmaq bin a.* -15- 004a/19, 004b/01, 024b/15, 028b/10, 035a/06, 040a/14, 055b/03, 070a/03, 055b/03, 092a/16, 092a/17, 092b/01, 092b/02, 092b/05, 092b/15.

alūde (f) Bulanmış, bulaşmış: *bir darb urup, Zengāve'yi a. idüp, kemerine el uracağ* -6- 057b/14, 082b/02, 092b/17, 094a/18, 108b/09, 101b/14.

alūde eyle- Bulaştırmak: *Zengāve'nün başın yarup, alūde eyledi.* -1- 082b/02.

alūde it- Bulaşmak: *bir darb urup, Zengāve'yi a. idüp, kemerine el uracağ* -2- 057b/14, 108b/09.

‘am (a) Aleyhisselām sözcüğünün kısaltılmış hali: *Ḥazreti Hızır ‘a. ağız yarasın sürüp, şıḥhat buldu Andan;* -1- 100b/10.

ama (a) Fakat, lakin: *a. Kerb gürzin berāber virüp men‘ eyledi Lakin gözleri açıla* -30- 003a/05, 014a/07, 022a/12, 063a/02, 066a/08, 067a/13, 067b/01, 069a/10, 081a/01, 081a/15, 082b/10, 082b/18, 083b/02, 084a/02, 084b/05, 085b/10, 086b/03, 086b/18, 093b/03, 095a/11, 095a/12, 095b/14, 096a/12, 097b/16, 098b/01, 098b/12, 099b/01, 099b/16, 102b/16, 104a/18.

amān (a) Bir suçun bağışlanmasının istendiğini anlatan bir söz: *“Aman el amān. Yā Şāhibkırān” diyüp, çağrışurlar.* -14- 055a/08, 055a/13, 089b/10, 011b/04, 023a/17, 055a/08, 110a/08, 110a/09, 032a/12, 100a/11, 100a/17, 100a/12, 023a/18, 042b/07.

amān dile-: Bağışlama dilemek: *nice kâdir olur meger aman dileyeler* -2- 100a/11, 100a/17.

amān vir-: Fırsat vermek, rahat bırakmak, bağışlamak: *Niçün aman virürsün ben gice kitābında* -3- 100a/12, 023a/18, 042b/07.

‘amel (a) Yapılan iş, çalışma: *meded oğlum, baban ise daḥī öldür ben andan geçdüm, öyle ‘a.* -1- 050b/04.

ammā (a) Ama, fakat, lakin: *Öyle bir taze nevcivāndur didiler a. İskender ‘arlanup aldı,* -234- 001b/06, 001b/16, 002a/14, 002b/02, 003a/19, 003b/08, 003b/09, 003b/18, 004a/14, 004a/17, 004b/05, 004b/06, 004b/17, 005a/12, 005a/15, 005a/16, 005a/18, 006a/06, 006b/12, 007a/03, 007a/10, 007b/11, 007b/18, 008b/05, 008b/15, 008b/17, 009a/18, 009a/19, 009b/08, 009b/09, 009b/15, 010a/15, 011b/10, 011b/16, 012a/06, 013a/16, 013a/17, 013b/04, 013b/07, 015b/02, 016a/03, 016a/11, 016b/07, 017a/17, 017b/06, 017b/19, 018a/03, 019a/11, 019a/16, 020b/07, 020b/10, 021a/02, 021b/01, 024a/09, 024b/10, 027a/09, 027a/10, 027a/16, 027a/18, 027b/18, 028a/06, 028a/12, 028a/18, 028b/01, 028b/13, 029b/17, 030b/04, 030b/05, 030b/13, 031a/03, 031a/11, 031a/16, 031b/17, 032b/05, 033a/16, 033b/08, 034a/03, 034a/13, 035b/01, 036a/05, 036a/10, 036b/08, 037a/01, 037a/09, 038b/03, 038b/17, 039b/14, 040b/02, 041a/03, 041a/13, 041a/14, 041b/05, 041b/17, 042b/09,

042b/13, 042b/17, 042b/19, 043a/10, 044a/09, 044b/02, 045a/03, 045b/02, 046a/04, 046a/07, 046b/19, 047a/06, 047a/09, 048a/07, 048a/14, 049b/07, 051a/15, 051b/19, 052a/10, 052a/17, 052b/02, 052b/07, 052b/18, 053a/13, 054b/11, 054b/17, 055a/09, 055a/12, 055a/18, 055a/19, 055b/04, 055b/08, 055b/10, 056a/08, 056b/01, 057a/02, 057a/04, 057b/18, 059b/19, 060a/08, 060a/13, 060b/04, 060b/05, 062b/01, 062b/19, 063a/18, 063b/08, 063b/09, 064a/11, 064a/14, 065a/08, 065a/13, 065b/13, 066a/03, 067a/12, 067b/10, 067b/13, 068a/03, 069a/09, 069a/13, 069b/01, 070a/16, 070b/09, 070b/17, 070b/19, 071a/05, 071a/15, 071b/14, 072a/18, 072b/17, 073a/14, 073a/17, 074b/13, 075a/05, 076b/10, 077a/01, 078b/12, 079b/04, 079b/09, 079b/11, 079b/14, 080a/13, 080a/15, 080a/19, 080b/17, 081a/07, 081b/06, 082b/06, 083b/07, 084a/06, 084a/11, 084a/14, 084b/03, 085a/16, 085b/06, 086a/05, 087a/07, 087b/14, 088a/11, 088a/12, 088a/13, 089a/09, 090b/01, 090b/04, 091a/16, 091b/12, 091b/17, 092a/01, 092a/11, 092a/15, 092b/05, 092b/12, 094b/08, 095a/07, 096a/17, 096b/17, 097a/07, 097b/18, 098a/14, 098b/03, 098b/19, 100b/05, 101a/08, 102a/09, 103b/08, 103b/11, 104b/18, 105a/04, 105b/14, 106a/05, 106b/01, 106b/05, 107a/15, 107b/05, 108a/08, 109a/03, 110a/07, 58b/06, 58b/10, 087b/07.

‘amm (a) Amca: *karındaşı oğluyam bunda ‘a. kanuñ almağa geldüm -2-034b/19, 073b/03.*

amrūd (a) Armut, bir çeşit meyve: *atlarından olmuş a. gibi dökülür idi Elçüb başın şalup, haykırdı -1- 096b/01.*

‘amūd (a) Direk: *berāber olduĝda ‘a. kubbesi üzere yere koyup, ağır ağır Rüstem’e -4- 75b/17, 075a/17, 008b/05, 009a/03.*

añ- Hatırlamak, yâd etmek: *Haleb üzerinde evlādın merzüpāna bir kerre a. için kırk -1- 016b/04.*

añā Ona: *a. da hayrānım ammā dahı erligden ne gördin didi ‘Ömer Ma‘dī eyitdi; -28- 005a/15, 016b/12, 019b/04, 027a/07, 030b/03, 032a/01, 032b/09, 032b/12, 034a/10, 035a/17, 042a/12, 043a/05, 052b/05, 052b/17, 056a/03, 058a/09,*

060b/03, 064a/01, 065a/07, 080b/08, 084b/17, 093a/01, 096a/15, 100b/01, 015b/12, 066a/03, 067a/05, 090b/04.

ana Anne: *gāh korꞑutdı Seyf ise; Atam ile a. tenhāca biraz muḥā -7-* 048b/05, 052b/19, 082a/12, 049a/06, 066a/11, 110a/03, 048b/10.

anbar Depo: *kimi yüzi üzerine düşüp ve kimi a. kaçup, kimi öteberi -2-* 029a/02, 021a/18.

ancaḳ Yalnızca□ anlamında, sınırlama bildiren bir söz: *ammā bunıda begendi Bu andan uşlu a. Ḥamza bizi -12-* 003a/19, 029a/19, 037a/18, 044a/12, 050b/11, 050b/14, 071a/06, 082a/06, 090b/10, 094b/17, 094b/19, 051b/08.

ancılayın Onun gibi: *bārgāhında a. bir kaç er olaydı didi Ammā begler söylemedi -1-* 067b/10.

and Yemin: *idüm diyüp, ā. içdi Kerb i'timād idüp, 'Ömer kendü eliyle sürüp, -1-* 008a/04.

and iç- Yemin etmek: *diyüp, ā. içdi Kerb i'timād idüp -1-* 008a/04.

anda Onda, orada: *görelüm a. da arzün ḳalmasun didi Kerb; Ḥayır saña ḳılıc -38-* 011a/15, 019a/09, 021b/06, 030b/09, 039b/05, 039b/06, 041a/04, 041a/07, 041a/13, 042a/13, 042a/18, 042b/12, 043a/06, 044b/15, 051a/17, 052a/06, 052b/09, 056b/16, 058a/11, 058a/12, 059a/10, 064b/15, 066a/06, 074b/08, 078a/10, 078a/12, 082b/19, 083a/07, 084a/08, 086a/03, 087a/09, 089a/02, 089a/04, 090a/06, 094b/10, 100a/06, 100a/15, 100a/16.

andan Ondan, oradan: *varur gider yāḥūd Ḥamza senüñ intikāmüñ a. alur, ḳurtulursın -168-* 001b/11, 002a/04, 002b/14, 003a/19, 005a/05, 005a/07, 005a/08, 006a/15, 007a/03, 008b/02, 008b/14, 008b/16, 010b/01, 011a/14, 012b/08, 013a/19, 013b/02, 014a/03, 014a/10, 014b/15, 014b/17, 016a/12, 016b/17, 018a/15, 018b/16, 020a/07, 020b/12, 021a/08, 021a/11, 021a/19, 021b/12, 022a/08, 022a/09, 023a/01, 023a/10, 023b/18, 024a/13, 024b/04,

024b/13, 024b/14, 025a/01, 029a/09, 031a/04, 034b/07, 035a/09, 037a/14, 039a/10, 040b/07, 043a/12, 045a/08, 045b/03, 045b/08, 045b/09, 045b/10, 049a/08, 049a/16, 049a/18, 050b/04, 050b/08, 051a/07, 051a/18, 052a/15, 053a/16, 054a/17, 055a/16, 057a/12, 057b/02, 057b/08, 057b/15, 059a/02, 059a/08, 059b/17, 061a/04, 061a/06, 061a/17, 061a/19, 061b/01, 061b/04, 063a/15, 064a/09, 064b/07, 065a/01, 065a/14, 065b/02, 065b/07, 065b/15, 065b/17, 065b/19, 066a/01, 066a/05, 067a/02, 067b/17, 069a/07, 069a/12, 069a/14, 070a/06, 071b/09, 073b/05, 073b/15, 074a/18, 077a/06, 077b/06, 077b/12, 077b/15, 077b/17, 078a/10, 078b/07, 078b/11, 079b/14, 079b/16, 080a/07, 082b/04, 082b/12, 084a/11, 084b/17, 085a/17, 085b/12, 087b/19, 088a/02, 088a/03, 088a/08, 088b/17, 088b/19, 089a/07, 089b/04, 089b/10, 090a/04, 090a/12, 090a/13, 091a/05, 091b/02, 091b/06, 091b/14, 092a/02, 092b/17, 093b/04, 093b/19, 094a/13, 094b/04, 095b/01, 095b/08, 096a/15, 098a/11, 099a/16, 100b/16, 101a/02, 101a/16, 101a/17, 102a/10, 102b/09, 103a/09, 103a/14, 103a/18, 103b/13, 104a/17, 106b/07, 106b/13, 107a/02, 107a/11, 107b/09, 107b/11, 108a/03, 110a/10, 58b/03, 002b/08, 090b/10, 100b/10, 109b/14.

anı Onu: *şuretdür a. alanı diyüp bildürmişlerdi Kerb'e Ma'ruf -37-* 003b/17, 008a/10, 010b/10, 014b/10, 018b/01, 023a/14, 024a/07, 024b/10, 026a/08, 026a/17, 028a/13, 029b/12, 031a/14, 033a/06, 034a/11, 042b/14, 044b/09, 045b/16, 048b/12, 050b/11, 055b/18, 069b/18, 071b/05, 072a/13, 073a/16, 081a/18, 088a/18, 091b/14, 098b/11, 100b/07, 101b/10, 106a/07, 003a/06, 005a/08, 005a/09, 012a/07, 094b/17.

anla- Anlamak, idrak etmek: *a. çevürüp, bir 'umüd havāle kıldı Rüstem fikr idüp, pederim dīvlerüñ -7-* 075a/16, 061a/15, 092b/12, 092a/01, 037a/13, 056a/04, 057b/02.

anlar Onlar: *etmişdi ki Rüstem'e ve Lendühā'ya ve Hamza'ya hamle tekliif etme A. -61-*

007a/01, 011a/03, 011b/15, 013a/02, 014a/19, 015a/05, 021a/08, 031b/06, 039b/12, 040b/06, 040b/08, 043a/15, 045a/07, 046a/14, 049a/19, 051a/12, 053b/17, 056a/02, 057a/07, 059a/08, 059a/09, 062a/05, 068a/02, 069a/17,

071b/01, 075a/08, 081b/16, 082a/05, 086a/14, 090a/19, 050a/14, 060b/17, 013b/01, 043b/02, 079a/05, 091b/04, 013a/05, 021a/17, 042b/02, 052a/04, 098a/17, 046a/03, 035a/01, 036b/01, 057a/06, 105a/10, 002a/17, 040b/09, 072b/05, 077a/09, 086b/13, 104b/19, 015a/07, 033a/11, 034b/12, 072a/07, 081b/04, 087a/05, 043b/17, 086a/15, 108a/13.

añsuzun Aniden: *izlal eyleyüp; Şāhum gāfil olma Birgün Hamza a. -1- 062a/03.*

anuñ Onun: *kārıdur A. kārı hīledür Eger zaḥm yirseñ çabıklık ile -47-010a/17, 016a/06, 016a/10, 020b/09, 023b/17, 028a/14, 030b/12, 032b/06, 033a/03, 033b/13, 033b/15, 034a/04, 034a/09, 035a/13, 037a/15, 042a/15, 044a/19, 045b/06, 046a/11, 046a/12, 046b/01, 046b/02, 053b/06, 055b/04, 063a/14, 064a/04, 071b/04, 080a/15, 083a/05, 092a/12, 092b/17, 104b/01, 017b/10, 022a/01, 032a/04, 055b/02, 064a/05, 084a/01, 093b/05, 098a/13, 103a/13, 103a/14, 001b/04, 088a/08, 028a/06, 068a/01, 080b/13.*

anuñçün Onun için: *eyitdi; Hey Şāhum ben aña madār iderem A. virdüm görmez misin Bizden -8- 064a/01, 033b/14, 038b/01, 039a/08, 047b/08, 053a/02, 075a/17, 094b/03.*

‘ār (a) Utanma: *ziyāde elem çekdi Qāquyup tığ çekmeye de elden ‘ā. ider -8- 006a/19, 022a/16, 035b/10, 080b/11, 109a/19, 015b/16, 001b/06, 015a/02.*

ara Orta, ara: *didi Anlar eyitdiler; yoḡ a. yerde çoḡ adam telef olur Belki -23- 031b/06, 008b/06, 010a/04, 011a/04, 011b/07, 034a/05, 082b/03, 032b/13, 041a/10, 064a/10, 066a/08, 069b/01, 069b/02, 010b/05, 067a/08, 023a/09, 036a/18, 071a/06, 080b/06, 082a/14, 017a/01, 018a/04, 58b/09.*

‘Arab (a) Arap: *beni rüsvāy ider deyüp, ‘Ömere insiyāma başladı ‘A. dilince -73- 004a/16, 007b/03, 009b/12, 010b/13, 012a/10, 014a/10, 015b/08, 017a/15, 018a/06, 018a/09, 022b/17, 022b/18, 023a/18, 023b/02, 033a/05, 035b/11, 036a/03, 037a/19, 037b/07, 038a/08, 040a/01, 042b/04, 044a/02, 044a/06, 046b/13, 047b/02, 050b/01, 055a/04, 060a/05, 060a/08, 063b/06, 067a/15, 068a/19, 068b/02, 069a/16, 070a/13, 074a/13, 079a/08, 091a/06, 095a/05,*

095b/05, 095b/19, 096b/02, 101a/16, 101b/09, 102a/09, 104a/02, 109b/12, 011a/10, 012b/17, 024b/03, 034b/17, 036a/03, 037b/03, 039a/15, 061a/18, 061b/11, 078b/06, 100b/05, 101a/01, 011a/18, 013b/03, 014a/01, 033b/04, 033b/07, 034a/09, 035b/07, 095b/16, 102a/07, 035b/15, 090b/15, 004b/19, 002b/07.

ara- Bulmaya çalışmak: *ol mı işlemiş Bizler bunda dünyâyı a. Bizler de ol gözde* -22- 073a/08, 027b/13, 018b/19, 020b/04, 072b/10, 081a/04, 081a/06, 081a/11, 097b/09, 013a/03, 110a/13, 072a/13, 009a/19, 017a/19, 080a/14, 032b/14, 053b/15, 058a/01, 018b/03, 065b/15, 054a/17, 084a/15.

ārām (f) yerleşme: *hāli görüp tiz tablı a. çaldurdu dönüp kondılar İrtesi* -4- 015b/06, 080a/18, 098a/03, 101b/19.

tabl ı ārām çal- Yerleşme davulu çaldırmak: *hāli görüp tiz tablı a. çaldurdu dönüp kondılar İrtesi* -4- 015b/06, 080a/18, 098a/03, 101b/19.

ārāste (f) Süslü, süslenmiş: *cüpbei cevşenlerin giyüp tîğ ü sinānların üzerine a. kıluup,* -2- 010b/03, 005b/04.

ārāste kııl- Süslemek: *cüpbei cevşenlerin giyüp tîğ ü sinānların üzerine a. kıluup,* -1- 010b/03.

ard Art, arka: *Nedür deyüp, a. baktı ‘Ömeri gördi, ‘aklı gitti Şimdi* -23- 004a/15, 042a/16, 056b/16, 075a/08, 109a/11, 110a/06, 58b/16, 097b/14, 020a/11, 090b/16, 097b/17, 106a/08, 109b/08, 75b/10, 004a/13, 094a/11, 081b/08, 016a/17, 110a/03, 021b/02, 091a/09, 032b/03, 062a/11.

arış, eriş (f) Eski dokumacıların kullandıkları bir uzunluk ölçüsü, arşın: *virdi Kerb ‘aleyk alup gördi kırk sekiz a. kad* -18- 008a/15, 082a/17, 75b/15, 056b/09, 057a/19, 061b/05, 063a/09, 076a/05, 076a/07, 076a/08, 084b/02, 084b/05, 084b/13, 088b/10, 097a/19, 102b/01, 096b/04, 084b/04.

'ārī (a) soyutlanmış: *eylemiş Ve bir tarafda Halife ve Rüstem Kavli, 'Imrān Cābilkā ve Erceb 'Ā. -1- 102b/06.*

arka Ön karşıtı: *'amūdına a. virmemiş Anuñcün itmānuñ bulup kimsenüñ zārbından -38- 075a/17, 003a/18, 081b/11, 58b/01, 051b/15, 002b/01, 008b/10, 027b/07, 017b/04, 088b/11, 088b/13, 58b/10, 017a/02, 069b/11, 096b/06, 009a/12, 018b/03, 021b/03, 080a/06, 090b/17, 056a/07, 75b/16, 051b/11, 017b/15, 018a/19, 022a/04, 086b/10, 003a/12, 009b/06, 037b/02, 068a/08, 068a/14, 076b/11, 077a/12, 082b/10, 096b/06, 099a/10, 109a/14.*

arķunı Çarpaz, eğri: *a. önün aldı Ve nizesine tayanup, tırdı Zengāve -1- 081b/15.*

armağan Hediye: *bir yeri gārāt idüp, bunları size a. getürdük, yeyüp, -3- 071a/04, 084a/19, 085b/01.*

arpa Buğdaygillerden bir bitki: *yazup, şāhuna Fırūzi 'Adenī dirler idi Buğday ve un ve a. talebiyle -1- 025a/14.*

'ārsız Utanmaz: *Ebu'l Fetḥ; Hay ne 'ā. cebbār olursun İşte hemen derdin hep -1- 060b/06.*

arşlan Kedigiller familyasından, erkekleri yeleli, cesareti ile ünlü olan hayvan, aslan: *zāḥire ḥāzırlamağa muķayyed oldı Behrac Ḥān ve Dārāy ve A. Şāh icāzet -5- 024a/18, 073b/12, 073b/13, 109b/03, 073b/12.*

arşın Açılmış iki kol arasındaki uzunluk: *'asker gelüp, geçdiler Baş 'alem dibinde bir Dilāver elli sekiz a. -1- 056a/06.*

artık Artık: *ķondurduğum ķonağa gitdi Ammā ziyāde mestāne idi A. görmüş -10- 028a/12, 029a/15, 031a/10, 031b/14, 053b/18, 068b/01, 074b/03, 091a/02, 097a/05, 108a/14.*

‘arz (a) Sunma: *‘arz için tebdil-i şüret olup* -19- 026b/05, 038b/02, 083b/01, 086a/01, 085a/04, 031a/13, 035b/16, 038a/16, 043b/03, 060b/16, 061a/06, 010b/13, 002b/14, 013b/12, 013b/14, 013b/17, 062a/14, 107b/13, 027a/07.

‘arz eyle- Sunmak: *Şāhibkırān’dan gelürem” diyüp, kendüni ‘arz eyledi* -3- 062a/14, 107b/13, 027a/07.

‘arz-ı hāl Dilekçe: *Bir ‘arz-u hāl yaz, varup ben Ḥamza’ya vireyim* -3- 013b/12, 013b/14, 013b/17.

‘arz-ı hüner eyle- Yeteneğini sergilemek: *‘arz-ı hüner eyledi ki ‘Arab ve ğayri Frenk Şāhları* -2- 010b/13, 002b/14.

‘arz it- Sunmak: *İmdi varup, kendüye ‘arz idelüm* -6- 031a/13, 035b/16, 038a/16, 043b/03, 060b/16, 061a/06.

‘arz-ı kāmēt it- Ayakta durmak: *orta kaşuna başup, ‘arz-ı kāmēt iderdi* -1- 085a/04.

arzu (f) İstek, heves: *a. idüp, Mekke’ye gelüp bunları bulmayup, andan bunda gelüp,* -6- 065b/19, 096a/13, 083a/13, 011a/15, 024a/14, 027b/02.

arzu it- İstemek, arzu etmek: *a. idüp, Mekke’ye gelüp bunları* -6- 065b/19, 096a/13, 083a/13, 011a/15, 024a/14, 027b/02.

aş- Bir şeyi aşağıya sarkacak bir biçimde bir yere iliştirip sarkıtmak: *a. İslām tīrendāzları oka futup vücūduñ kalbura* -3- 022a/11, 026a/10, 066a/14.

āsān (f) Kolay: *Ey Serbāzı cihān Allāh u Te‘ālā bu işi a. getüre Belki Fetḥi* -5- 059a/16, 094b/05, 050a/16, 051a/14, 100b/07.

āsār (a) Eserler: *Rāviyānı aḥbār ve nākilānı a. ve muḥaddiṣānı rūzigār öyle beyān idüp,* -1- 001b/01.

aşılı Asılmış olan: *pek tutup, zabt eyledi Bu kez Elçüb, ciger gibi elinde a. -1-101a/14.*

asıl Soyu belli olan, soylu: *beriden bir gün Sāmi Ezrākpūş ve Zā'yim Zerpūş ve A. Sīm -1- 108a/09.*

'aşkar (f) Doru at: *'Ömer şākirdlerine; Bre durman Baña bir at bulun şöyle kim 'a.-ı sanī ola -3- 094a/01, 101a/01, 109b/07.*

'asker (a) Er, ordu: *ābı deryā mişāl 'a. yerlerinden turup at, fil, gergedanlarına -179- 002b/11, 005b/02, 007a/16, 007a/18, 008a/08, 010b/02, 011b/13, 015b/04, 019b/02, 019b/05, 022a/08, 022a/15, 022b/02, 022b/09, 023a/16, 024b/18, 025a/11, 028a/07, 031b/19, 032a/02, 032a/11, 032b/04, 032b/08, 032b/16, 032b/17, 033a/08, 033a/11, 033a/15, 036a/18, 037b/12, 040a/09, 040b/11, 040b/13, 040b/15, 041a/15, 041b/04, 042a/13, 042a/18, 043a/10, 044b/04, 044b/06, 044b/12, 050a/11, 055b/17, 056a/01, 056a/06, 056b/02, 058a/11, 060b/12, 060b/19, 061a/03, 061b/06, 062a/06, 062a/07, 062a/13, 062b/18, 063a/05, 063b/03, 066a/10, 066a/18, 067a/06, 070a/14, 070b/18, 075a/03, 078b/19, 079a/07, 079a/14, 080a/18, 080b/18, 090a/15, 091a/07, 093b/02, 094a/08, 096a/02, 096a/04, 096a/07, 098a/03, 099b/12, 100b/19, 101a/19, 101b/19, 104b/03, 104b/07, 105a/04, 105a/05, 106b/14, 107a/12, 107a/15, 107a/17, 108b/03, 109b/01, 109b/10, 007a/19, 009a/15, 013a/10, 018a/11, 019b/18, 020a/01, 022b/01, 022b/05, 022b/07, 028a/16, 034b/02, 037b/11, 037b/17, 039a/15, 045a/06, 057a/12, 059b/18, 062a/02, 063a/03, 066a/15, 073a/19, 075a/04, 075a/05, 075a/08, 077b/01, 077b/03, 079a/09, 080a/11, 080a/13, 096a/06, 099b/13, 108b/01, 109b/02, 109b/09, 037b/14, 038b/19, 042a/18, 066a/17, 080a/19, 081b/10, 083a/16, 089a/02, 005b/12, 007a/16, 009a/13, 060a/01, 061b/18, 080a/10, 090a/01, 097a/01, 097a/02, 109a/19, 101a/19, 099b/11, 022b/07, 066a/19, 038b/17, 070b/03, 070b/08, 032b/03, 069b/17, 108a/18, 087a/16, 087b/02, 056a/09, 073b/10, 090a/18, 104b/08, 011b/12, 012b/18, 024a/04, 037b/13, 081a/04, 087b/01, 106a/10, 025a/05, 050b/01, 034a/14, 037b/13, 041a/13, 054b/19, 056b/14, 071a/01, 083b/15, 070a/13, 095b/18, 032a/13.*

aşlā Hiçbir zaman, hiçbir şekilde: *dilāverūñ iki yerden zaḥm var iken a. aldurmayup küffāruñ* -11- 009a/17, 043a/01, 081a/08, 008b/01, 016b/12, 017b/11, 055b/04, 063b/08, 072b/03, 076a/12, 091a/11.

aşlı (a) Asıl: *'Ayyār a. var şaḥın açmaz ḳo didi 'Ömer eyitdi; Nola ammā ne* -23- 004a/17, 005a/14, 011b/18, 018a/12, 033a/13, 033b/05, 036b/19, 041b/12, 046b/04, 062b/10, 064a/03, 069b/03, 074a/13, 078b/13, 080b/02, 080b/19, 087a/17, 087b/01, 090a/10, 092a/09, 097a/03, 104a/03, 047a/19.

aşağı Bir şeyin alt bölümü, yukarı karşıtı: *şaşdılar 'acabā ne ola aşlı diyüp a. yukarı tecessūs iderken* -13- 018a/12, 048b/19, 085a/08, 093a/03, 095b/13, 096b/05, 103a/01, 103a/02, 105b/06, 084b/05, 043b/10, 027b/12, 014a/13.

aşdur- Açtırmak: *ḳapup, bunda getürmüşler didi Zengāve de gözün a.* -1- 087b/12.

'āşık (a) Bir kimseye veya bir şeye karşı aşırı sevgi ve bağlılık duyan, vurgun, tutkun kimse: *gördi Şol ḳadar güzel kim ta'bīr olmaz la'in bī iḥtiyār 'ā.* -5- 071a/10, 071b/17, 083a/17, 089a/03, 076b/14.

āşinā (f) Tanıdık, bildik: *intiḳām alına a. bu nābekār 'Arab'a cevāb virir bir kimesne* -5- 102a/07, 051b/08, 011a/12, 032a/05, 077b/12.

āşikār (f) Açık, belli: *Şāh mürted olmuş Küfrin ā. idüp, çok ḳavmi kendüye* -4- 040a/03, 080b/07, 018b/06, 020b/01.

āşikār it- Açık etmek, belli etmek: *Şāh mürted olmuş Küfrin ā. idüp, çok ḳavmi* -1- 040a/03.

āşiyāb (f) Atın lakabı: *ā. at sürüp, yetüşüp; Ey nābekār Bizüm şabsız* -1- 003a/16.

'aşkar (f) Doru at: *zaḥmdārdır 'asker yürisün didikde, Serveri'ālem 'a. sürüp* -18- 007a/18, 009b/12, 018b/03, 037b/03, 067a/06, 067a/08, 086b/10, 096b/07,

010b/08, 010b/07, 068a/10, 068a/16, 095b/02, 095b/08, 068a/16, 086b/04, 096b/08, 095a/08.

‘aşk (a) Aşk, sevgi, muhabbet: *‘Aleṣṣāh daḥī ‘Ömer’ün sāz ve sözünden mestāne olup, ‘a. -3- 103b/19, 015b/02, 095b/19.*

aşur- Yüksek veya geçilmesi güç bir yerin üstünden diğer yanına geçirmek: *çekdiler bendi ve Rüstem ’ün önüne düşüp, ḳal’esine a. Ve -1-083b/08.*

aşurı Aşırı: *girüp, nīzenüñ ucu a. gitdi Ateş havāya gidüp, Ḥamza’ya -1-095b/03.*

at Binme, yük çekme, taşıma vb. hizmetlerde kullanılan, tek tırnaklı hayvan: *āşiyābı a. sürüp, yetüşüp; Ey nābekār Bizüm şabsız -88- 003a/16, 004b/07, 004b/08, 006a/05, 006a/10, 006b/03, 011a/19, 016a/16, 016a/17, 024b/04, 037b/09, 042a/16, 042b/05, 079b/08, 081b/02, 081b/11, 082b/14, 083b/07, 084b/14, 090b/15, 091a/03, 094a/01, 094a/04, 094a/17, 094b/01, 095a/18, 095b/15, 096a/02, 096b/19, 097b/16, 099a/19, 099b/04, 099b/05, 108b/04, 056a/11, 002b/11, 010b/04, 079a/15, 085a/05, 090a/19, 090b/17, 094b/06, 099a/08, 005b/17, 090b/03, 090b/11, 091a/01, 091a/02, 094b/06, 097b/18, 099b/05, 073b/15, 078a/01, 090b/13, 091a/09, 099b/06, 099b/10, 106a/14, 011a/17, 037a/10, 068a/05, 090b/02, 097a/09, 095b/17, 096a/18, 009a/14, 109b/02, 084b/15, 084b/17, 085a/14, 084b/10, 084b/11, 096a/13, 098b/11, , 022b/12, 055b/02, 081a/19, 096b/19, 101a/04, 057a/16, 080b/16, 081a/17, 096b/01, 096b/10, 084b/17, 081b/01, 094b/07, 090b/12.*

ata Baba: *didi Rüstem devletüm a. Baña izin vir Varup, göreyim şol -50-035a/14, 048b/09, 050b/09, 067b/11, 073a/05, 073a/10, 073b/08, 079a/10, 085a/05, 090b/04, 090b/10, 097b/18, 098a/12, 099a/08, 100a/02, 104a/03, 104a/06, 104a/13, 047b/02, 029b/04, 004a/05, 039b/05, 048b/05, 052b/13, 057b/06, 059a/06, 059a/09, 074a/06, 076a/11, 077a/04, 080b/13, 095a/10, 052b/13, 083a/03, 089b/16, 040a/19, 043b/05, 048b/11, 068b/06, 068b/07, 088a/07, 055a/19, 080b/10, 048b/11, 066a/10, 087a/12, 090a/03, 044b/03, 041a/11, 068b/17.*

at- Bir cismi bir yöne doğru fırlatmak: *ziyāfet idüp, darulayup, bir şanduga koyuḥb, deryāya a.* -38- 026b/19, 034b/11, 092b/07, 044b/17, 009a/06, 017b/19, 068a/16, 080a/06, 094a/11, 094b/15, 094b/17, 095b/06, 095b/07, 094b/14, 017b/10, 027b/08, 028a/19, 028b/04, 088b/17, 105b/06, 090b/05, 034b/04, 047b/04, 103a/13, 064b/15, 028b/12, 009a/08, 016b/14, 015a/14, 029b/10, 029b/15, 051b/19, 058a/04, 076a/16, 076a/17, 086a/03, 094a/12, 105a/08.

atagör- Atma işini gerçekleştirmek: *ve diraht a. Çāre olmadı, oḳlanmıř tomuz gibi* -1- 106a/02.

atıl- Bir şeye doğru birden gitmek, birden bir davranışta bulunmak: *bir cānibe a. ayaḡa tırdı Eleminden diledi ki bir kötek daḡı* -9- 009b/10, 028b/19, 052b/01, 057a/13, 059b/16, 096b/09, 097b/02, 086b/04, 085a/06.

atla- Bir engeli sıçrayarak veya fırlayarak aşmak: *yerinden a. ve gördi bir ‘Ayyār kaçup gider, bu kerre söyle* -10- 017b/16, 048a/04, 096b/03, 099a/12, 101b/08, 096b/11, 016a/02, 068a/17, 096a/15, 099b/10.

ateş (f) Yanıcı cisimlerin tutuşmasıyla beliren ısı ve ışık, od, nār: *Sa‘d a. olup mücādeleye düşdiler řāhibkırān ‘Ömer’e; var Sa‘d’a* -14- 006a/03, 009a/10, 018b/12, 021a/07, 063b/01, 095a/03, 095b/02, 095b/03, 097a/15, 109a/01, 58b/10, 092b/07, 070b/01, 070b/02.

ateřpāre (f) Ateş parçası, kıvılcım, yiḡit: *alup, döndi ol yere geldi Kız eyitdi; Ey a. kimsin* -1- 082b/16.

ateşperest (f) Mecusi, ateşe tapan kimse: *řoñra ezder olurlar Göresin ol nābekār da a.* -1- 069b/15.

Atlāspūř (a) Özel İsim: *Gürdüz řāh dirler Anuñ kızdır Adına Rābi‘a A.* -2- 071b/04, 061b/07.

avaz (f) Ses: *Ebu'l Feth, eyitdi; Seyyāre'nūn a. ve hüneri didi Çün kapuya geldiler* -4- 055a/10, 101a/17, 055a/18, 055a/09.

'avdet (a) Geri dönüş: *rāvī eydür; Çün Şāhibkırān Frengistan'dan Hicaz'a 'a. itdi Kerb de* -1- 039b/01.

'avdet it- Geri dönmek: *rāvī eydür; Çün Şāhibkırān Frengistan'dan Hicaz'a 'a. itdi Kerb de* -1- 039b/01.

avkur- Afgurmak, ürümek, havlamak: *Ey Şāh Biz bu kadar 'asker ile bunda a. qarşumuzda Yezdan* -1- 022a/15.

'avrat (a) Kadın: *kalğmağ ister diyüp, 'A. ise; Erim geldi Bugün bayrām iderim* -7- 048a/16, 049a/01, 049a/09, 049a/14, 050b/07, 050b/16, 049b/03.

avuç Elin iç tarafı: *ol açık gözine bir a. kül ile kireç saçdı 'Ömer Ma'dī; -1- 036b/05.*

ay Yılın on iki bölümünden her biri: *yoğ Fikr idüp, bir a. mühlet, şāhlik hātırı için, birkaç* -2- 030b/19, 038a/17.

ay Dünya'nın uydusu olan gök cismi, kamer: *A. da varsañız Hamza anda gelür 'Asker ve kal'e hāil olmaz Soñra nireye* -1- 042a/13.

ayak Bacakların bilekten aşağıda bulunan bölümü: *bir cānibe atdı Zemīne a. başdığda dal kılc olup Neheng* -59- 009a/06, 015a/17, 038a/08, 083a/08, 084b/14, 085a/13, 094a/05, 096a/15, 096b/18, 098a/10, 099a/18, 062b/14, 58b/11, 009b/10, 018b/19, 022a/14, 045a/15, 059a/03, 073a/10, 078b/06, 079a/09, 093b/11, 104a/13, 104b/02, 104b/14, 046a/12, 054a/07, 011b/04, 012b/03, 019a/02, 038b/12, 042b/08, 046a/17, 046b/04, 046b/15, 047a/04, 047b/18, 057a/13, 068b/10, 069a/11, 074a/10, 074a/15, 100b/09, 019a/06, 021b/01, 085a/03, 085a/03, 022b/10, 015a/13, 062a/18, 072b/13, 076b/14, 096b/08, 054a/02, 085a/07, 085a/11, 097b/15, 053a/16, 009a/07.

a'yān (a) Bir yerin ileri gelenleri: *cümlesi secde eylediler andan Şehri kavmin ve a.-i ekābirin az az -4- 040b/07, 011b/03, 047b/18, 059b/08.*

'ayb (a) Ayıp, hata, kusur: *Bir daḥī bu meşellü iş itme 'A. bu divāndur, 'afv ve siyāset -3- 016a/05, 036a/04, 038b/01.*

āyar Eyer, at eyeri: *renk göründi Başı eştür Yā necād Başına bir ā. olup, -1- 076b/13.*

ayır- Bir bütünden bir parçayı herhangi bir amaçla bir tarafa koymak, saklamak, bölmek: *a. İş te kaldı didi Marzūk Şāh şād olup ḥil'at -2- 010a/12, 066b/04.*

ayrd Fayda: *gibi olaydı kābil idi Bu da Lendühā'dur ḳon bir hoş a. -3- 009b/19, 068a/05, 058a/10.*

Āyīne Şāh Özel isim: *'aceb metīn buldı meger ilerüde 'Ömer'üñ kızındañ Ā. Şāh -1- 011a/11.*

aykır Damızlık erkek at, aygır: *'Ömer Ma'dī; Hele şabra mecālīm yokdur diyüp, çil a. meydāna -1- 003b/13.*

ayna Işıḡı yansıtan, varlıkların görüntüsünü veren, cilalı ve sırlı cam: *duymasun Beni ḳatlı ider diyüp, andan eline bir a. virdiler -1- 031a/04.*

'aynı (a) Benzer: *hemen kendü şāhları olan Esed YekÇeşm kendü der 'a. -5- 030b/02, 033a/19, 076a/11, 034a/01, 057a/01.*

ayrı Başka, başka türlü, yalnız, bir yerden, bir kimseden, bir şeyden uzaklaşmak: *eylesün didi 'Ömer a. düşüp gördi, ṭurmayup Ḥamzalı -14- 004a/12, 081b/10, 010a/06, 083a/16, 059a/09, 064b/09, 011b/11, 024a/11, 58b/07, 007b/03, 044a/04, 055b/11, 098a/03, 101b/19.*

‘ayş- i nūş (a) Yiyip, içme, eğlenme: *didî Varup, cümle bî kuşūr getürdiler andan ‘a.-i nūşa -2- 103b/13, 005b/01.*

‘ayş ü nūş it- Yiyip içmek, eğlenmek: *kendüleri ‘ayş u nūş idüp -1- 005b/01.*

‘Ayyār (a) Kurnaz: *‘Ömer bilür ammā dimez, didî olsun nābekār ‘A. diyüp, - 150- 003b/08, 004a/17, 004a/18, 005a/09, 005b/08, 006b/19, 011b/07, 011b/16, 011b/17, 013b/15, 016b/07, 016b/11, 017a/07, 017a/18, 017b/16, 017b/19, 018a/05, 018a/09, 018a/13, 018b/05, 018b/19, 019a/03, 019a/13, 019b/14, 020a/09, 020a/19, 020b/15, 021a/01, 021a/14, 021b/14, 022b/03, 024a/05, 033a/02, 033b/05, 033b/10, 033b/19, 035b/01, 036a/04, 037b/19, 038a/03, 042a/03, 042a/09, 044a/16, 045a/02, 046a/15, 046b/09, 049b/09, 049b/14, 049b/18, 050a/03, 050a/12, 050a/19, 051a/11, 051a/12, 051a/17, 051a/19, 051b/04, 051b/05, 051b/16, 054b/02, 055a/18, 057b/04, 059a/14, 060a/10, 060b/01, 061b/09, 062a/15, 062b/08, 086b/05, 090a/11, 091a/07, 092a/02, 092a/07, 092b/18, 093a/15, 093b/13, 094a/03, 094a/15, 094b/01, 103a/06, 004b/01, 004b/11, 021b/02, 023a/11, 046a/10, 049b/08, 050a/07, 051a/19, 052a/05, 062b/01, 072b/09, 093a/04, 093b/17, 094b/08, 103a/06, 010b/11, 033a/17, 007a/17, 051b/09, 014b/15, 017b/18, 018a/14, 083b/11, 019a/19, 020a/13, 019a/11, 008a/19, 043b/16, 050a/11, 017b/09, 019b/03, 064a/04, 050b/01, 063a/04, 053a/05021a/06, 033a/13, 043b/15, 045a/16, 045b/03, 045b/14, 048a/03, 049b/02, 051b/12, 051b/18, 052b/07, 053a/07, 054b/08, 094b/04, 020a/13, 094a/03, 020b/04, 094b/06, 047b/15, 018b/03, 021a/11, 021b/07, 046b/06, 047b/02, 079a/08, 019b/06, 081a/03, 046b/13, 094a/19, 020b/10, 053b/04, 042b/11, 091a/14, 050a/09, 051b/03.*

‘ayyārān (a) Ayyarlar: *‘a. hōş geldin diyüp ‘izzet eyledi ‘Ömer eyitdi; Gözim nūrı -13- 007b/09, 007b/17, 013b/05, 020a/03, 045b/04, 053a/04, 059a/07, 062a/15, 062b/10, 078b/02, 095a/15, 104b/15, 051b/06.*

‘ayyūk (a) Sesin yükselmesi: *İslām’dan tekbīr avāzı ‘a. çıkdı andan Hamza yere urdı -1- 101a/17.*

‘ayyūka çık- En yükseğe çıkmak: *İslām’dan tekbīr avāzı ‘a. çıkdı andan Hamza yere urdı -1- 101a/17.*

az Güç, süre, sayı bakımından eksik, çok karşıtı: *ve nazargerdesi oldı Evlādı Hamza’da akrānı a. vardur ve bunuñ zahmūñ -10- 014a/09, 020a/02, 040b/07, 040b/09, 062b/05, 063b/12, 067b/16, 084a/11, 095a/08, 098b/16.*

‘azāb (a) Büyük sıkıntı, eziyet: *gönderdi Şoñra a. ile helāk ideler didiler Dīvānenūñ de ‘aqlı -2- 052a/07, 072a/04.*

azād (f) Özgür: *emekdār imiş Bu kadar hizmet eylemiş, benüm hātırım için bu yigidi a. -4- 051a/01, 051a/05, 071a/14, 071b/09.*

āzād eyle- Serbest bırakmak: *hātırım için bu yigidi azād eyle -2- 051a/01, 051a/05.*

āzād it- Serbest bırakmak: *baña haber virin. Sizi azād ideyüm -2- 071a/14, 071b/09.*

azal- Eksilmek: *a. ya rūzi gārda çok serencām görürler böyle cenge hārīş -1- 014b/14.*

a‘zam (a) Büyük, çok büyük: *feryād eyledi Server, ismi a. okuyup, üfledi Ve başlar başına -1- 095a/06.*

azarla- Kırıcı ve sert söz söylemek, paylamak, takdir etmek: *ortasında a. hacīl eyledi imdi bunlaruñ yanında -2- 016a/15, 086b/12.*

a‘zā (a) Organ: *olup, Lendühā’dan yedügi darblar hātırına gelüp, cümle a. -1- 068a/09.*

azgış- Kızmak, kızışmak, azgınlaşmak: *gelüp, ayırdı Ahvāli bilüp, şavul yoldan eyledi, olmadı a. -1- 066b/04.*

‘azīm (a) Büyük, ulu: *katıldı Cengi ‘a. oldu Kerb de Rüstem’ün zaḥmlarına bakmayup, her biri* -33- 007b/01, 015b/04, 023b/19, 035b/06, 037a/08, 041b/06, 042b/11, 044b/05, 052a/18, 055b/18, 060a/08, 061b/13, 063b/01, 066a/09, 067a/17, 067b/03, 069a/18, 069b/06, 069b/08, 078a/04, 080a/06, 086b/08, 087a/16, 090a/14, 092a/05, 094a/02, 096a/08, 098a/19, 099b/14, 101b/17, 105b/08, 109b/10, 017b/18.

‘azīmet (a) Kesin karar verme, yola çıkma: *taḳınup, başında afitaba omuzunda bādbānın teberin bir ‘a. ile* -2- 062b/02, 066a/17.

‘azm (a) Kast, niyet: *‘a.-i meydān idüp, gelüp Kerb’e selām virdi Kerb ‘aleyke alup,* -25- 005a/01, 008a/14, 010b/19, 014b/06, 024b/12, 028a/18, 035a/18, 041a/09, 044a/02, 064a/11, 066a/11, 069b/01, 073a/03, 078a/13, 079a/17, 080b/17, 089b/19, 094a/09, 094a/15, 098b/15, 099a/02, 107a/14, 108b/07, 75b/13, 061b/02.

‘azm- i diyār-ı Ḥaraçna it- Ḥaraçna’ya yönelmek, Ḥaraçna’ya gitmek üzere hareket etmek: *‘azm i diyār-ı Ḥaraçna idüp, revāne oldılar.* -1- 061b/02.

‘azm-i ğurbet eyle- Gurbete gitmek üzere yola çıkmak: *‘azm-i ğurbet eylediler. Gice içre bir taraḫı tutup, gitdiler.* -1- 080b/17.

‘azm-i meydān eyle- Meydana yönelme: *gergedāna süvār olup, ‘azm-i meydān eyledi.* -5- 099a/02, 010b/19, 035a/18, 094a/15, 098b/15.

‘azm-i meydān it- Meydana yönelme: *‘azm-i meydān idüp, gelüp Kerb’e selām virdi* -8- 005a/01, 008a/14, 014b/060, 078a/13, 079a/17, 094a/09, 108b/07, 75b/13.

‘azm-i Mekke eyle- Mekke’ye yönelmek, Mekke’ye gitmek üzere hareket etmek: *münāsib görüp, ‘azm-i Mekke eylediler* -1- 024b/12.

‘azm-i ‘Aden it- Aden’e yönelmek, Aden’e gitmek üzere hareket etmek: *göç idüp, ‘azm-i ‘Aden idüp, gelmekde* -2- 028a/18, 041a/09.

‘azm-i Gām-ı Neheng it- Kām-ı Neheng’e yönelmek, Kām-ı Neheng’e gitmek üzere hareket etmek: *gemiler ile Endelūs’den kalkup, ‘azm-i Gām-ı Neheng idüp* -1- 044a/02.

‘azm-i Medāyin it- Medāyin’e yönelmek, Medāyin’e gitmek üzere hareket etmek: *‘azm-i Medāyin idüp, revāne oldılar.* -2- 064a/11, 089b/19.

‘azm-i Medāyin eyle- *Medāyin’e yönelmek, Medāyin’e gitmek üzere hareket etmek:* Hamza ol aradan ‘azm-i Medāyin eyledi -1- 069b/01.

‘azm-i rāh eyle- Yola koyulmak: *Bānū’yı yanına alup, ‘azm-i rāh eylediler* -2- 066a/11, 107a/14.

‘azm-i reb‘i meskūn it- Eve gitmek üzere yola koyulmak: *bir nice perīler ile ‘azm-i reb‘i meskūn idüp, ‘acele ile gelüp,* -1- 073a/03.

-B-

bā (f) İle: *ayrılmazlar B.-huşuş ne hāldür diyüp, Zengāve’ye; var şunlar kimlerdür* -1- 58b/07.

ba‘de (a) Sonra: *idüp, Kerb’e buluşup, naşihat idüp, b. Şāhibkırān önüne* -26- 001b/15, 002a/04, 015b/08, 020b/19, 022a/05, 023a/12, 023a/13, 023b/01, 023b/19, 027b/05, 037a/19, 039a/03, 039a/15, 057a/16, 059a/01, 070b/12, 079b/11, 088b/19, 090a/07, 091b/02, 101b/11, 103b/16, 108a/03, 062b/16, 078a/11, 095a/19.

baba Çocuğu olan erkek: *hağlaşurız diyüp, açmaz qodı Bunlar b. Oğul cenge ağaz* -41- 004b/04, 016b/13, 021b/10, 050a/01, 002b/19, 020a/15, 045b/01, 052b/04, 088a/17, 003a/01, 003a/02, 039b/11, 016a/13, 003b/16, 015b/18, 045a/14, 049b/03, 049b/12, 050b/04, 052a/09, 049a/11, 073a/01, 082a/12, 015b/16, 013b/13, 049a/05, 049a/10, 089a/06, 012b/10, 015b/10, 015b/11,

045b/05, 049a/06, 070a/09, 089a/04, 003b/15, 063b/10, 069b/12, 088a/14, 012a/12, 082b/07.

bāb (a) Konu bölüm: *merāḥimi ‘aliyyelerüñüzden mercūdu red buyurmayup, ḳabūl buyurasız bu b. -2- 013b/19, 104a/09.*

bāc (f) Haraç, vergi, gümrük vergisi: *didiler Rüstem eyitdi; Biz bācdārız B. virüñ yoḥsa yol -2- 081b/19, 082a/02.*

bācdār (f) Vergi tahsildarı: *görmeyüp, Kerb daḥī yüzine niḳāb aşıp, b. oldı -7- 066a/14, 067a/11, 067b/04, 067a/19, 066a/19, 069b/08, 081b/19.*

bād (f) Rüzgar, yel: *her zamān kendülerin ateşe atarlar Hemen herce b. abādına ne olmaḳ -2- 092b/07, 103a/06.*

Bādbā (f) Özel İsim: *Sulṭān B. ḳarşu varup, ol tozı dāmeninden geri yanına varınca -1- 070a/02.*

bādbān (f) Yelken, gemi: *ṭaḳınup, başında afitaba omuzunda b. teberin bir ‘azīmet ile -1- 062b/02.*

bāde (f) İçki, şarap: *dīvānında ol ḳadar b. içdi ki ḥareketine mecālī ḳalmayup, aḥşām olduḳda -3- 025b/17, 064b/05, 088a/09.*

bāḡ (f) Baḡ, bahçe: *gelüp, B. ü İrem’i de zabṭ eyledi Esmā’ya ḥaber virdiler Esmā -8- 072b/19, 087b/18, 088b/18, 090a/06, 077b/17, 077b/15, 088a/10, 083a/06.*

baḡır- Yüksek ve gür ses çıkarmak: *b. ne şorarsın işte Ḥamza benüm didi Kerb gine şüpheye -2- 004a/04, 019b/17.*

baḡışla- Ceza vermekten vazgeçmek, affetmek: *Her ne şuçı var ise bize b. ‘Aṭasınuñ günāhuñ b. -4- 068b/17, 048a/02, 012b/09, 005b/16.*

bağla- Bir şeyi bir yere veya bir şeye tutturmak: *bārī bir kıara bez b. Görenler kör şansun didi ‘Ömer Ma‘dī; -44-* 031b/13, 036b/12, 008a/05, 031b/14, 036b/16, 047b/12, 066b/07, 075a/08, 084a/09, 036a/12, 093a/18, 093a/02, 037a/06, 096a/14, 084b/06, 037a/05, 036b/19, 075a/09, 008a/09, 019b/07, 105a/13, 005b/04, 010b/05, 033b/10, 035a/05, 035a/12, 036b/18, 037a/14, 047b/05, 079a/16, 084b/12, 094a/09, 098b/10, 101a/01, 101b/17, 108b/10, 034a/06, 074a/01
015a/19, 033b/01, 036a/11, 036a/12, 087a/03, 098b/11.

bağır Göğüs: *layup b. başdı Kerb de babasınun elin öpdi Bir miqdār -2-* 012a/12, 012b/06.

bahādır (f) Yiğit: *bir b. Oğul kimün eline girür didi, işte iki behmanlara dağı -12-* 005a/19, 057a/19, 057b/05, 065a/11, 071b/06, 073a/16, 079a/19, 012b/05, 106a/10, 037b/16, 070a/17, 033a/17.

bahāne (f) Sebep: *‘Ömer bahāne ile hātūnların birer yol tolaşdı -6-* 072b/15, 016a/12, 032b/14, 035a/16, 073a/12, 050a/03.

bahāne it- Mazeret öne sürmek: *andan bir b. idüp, kalkup -3-* 016a/12, 016a/12, 035a/16.

bahāne ara- Mazeret bulmaya çalışmak: *ben bahāne arardum gelsün beri -1-* 032b/14.

bahār (f) İlkbahar: *tāze nihālün ‘ömri b. hazāna dönüp ecel peymānesi dolmuşdı -2-* 017a/13, 022b/15.

bahā (f) Değer, kıymet: *bir pōsdāl b. bile girmedid didi Bunlar; Eyvāh diyüp tekrār -3-* 021b/09, 021b/12, 025a/18.

baht (f) Şans, talih: *taht ola ya b. didi Emīri ‘Arab; Nola öyle olsun diyüp kendü -3-* 013b/03, 022a/19, 028b/16.

Bahtek Özel İsim: *B. işitdikde ğamgīn oldılar ve ħavfa düşdiler ‘Askerini dağıtmamış* -74- 025a/05, 025a/06, 061b/15, 062b/09, 062b/11, 063a/16, 063b/14, 063b/15, 063b/19, 074b/08, 078b/17, 081a/09, 081a/12, 084a/17, 084a/19, 085a/16, 085b/12, 085b/16, 086a/09, 086a/18, 086b/16, 086b/19, 090a/14, 090a/16, 090a/17, 090a/18, 090a/19, 090b/09, 091a/02, 091a/08, 091a/14, 091b/08, 091b/10, 091b/12, 091b/15, 092a/01, 092a/04, 092a/05, 092a/10, 093a/10, 093b/03, 100a/11, 103b/08, 107b/04, 110a/02, 062a/02, 069b/13, 086b/08, 093a/18, 070b/04, 081a/14, 090b/14, 091b/16, 092a/14, 092b/10, 092b/18, 093a/12, 093b/07, 102a/06, 070a/19, 085b/14, 086a/17, 086b/11, 092b/17, 103b/03, 110a/01, 063b/17, 086a/17, 093a/03, 093a/07, 101a/09, 038b/06, 063b/08, 102a/02.

bağ- Bakışı bir şey üzerine çevirmek: *B. a Dilāver kaçmağla kurtulurşun, işte elüme girdin, gel müslümān* -64- 015b/13, 016a/04, 020a/16, 021b/18, 022a/07, 031b/08, 048b/07, 108b/16, 004a/07, 006b/14, 068b/04, 008a/17, 074a/10, 045a/13, 021a/05, 035b/04, 045a/13, 082b/08, 088b/02, 057a/01, 086a/16, 071a/15, 035b/05, 076b/08, 036b/08, 108b/12, 75b/18, 007a/12, 007b/01, 045a/11, 047a/02, 106a/01, 004a/15, 009b/13, 010a/03, 017a/02, 020a/19, 029a/18, 029b/14, 046a/17, 052a/08, 071a/09, 073b/07, 076b/05, 080a/08, 084a/11, 094b/01, 095a/13, 109b/05, 58b/16, 004a/10, 003a/14, 008a/19, 014a/18, 035b/01, 038a/01, 044b/18, 075a/13, 085b/14, 094b/08, 096a/01, 109b/06, 110a/01, 75b/09.

bāk, pāk (f) Korku: Hiç kimseden pākları yokdur -1- 58b/4.

bağır Kolay dövülür ve işlenir olduğundan eski çağlardan beri türlü işlerde kullanılan, kızıl renkli element: *olup, şemsün yüzi b. taşta dönüp, Şāhibkırān* -1- 022b/16.

bal mumu Arıların peteklerini yapmak için karın halkalarında (segmentlerde) bulunan balmumu bezlerinden salgıladıkları yumuşak sarı veya daha koyu madde: *giderken şular kararışdı Karşudan bir kaç b. mumları zuhūr bir alay* -3- 026a/02, 081b/02, 036b/03.

bālā (f) Boy, yukarı, üst: *Ammā bu kad ile ol b. kad behlivānları filleriyle nice kaldurup*, -2- 057a/02, 057b/12.

balık Omurgalılardan, suda yaşayan, solungaçla nefes alan ve yumurtadan üreyen hayvanların genel adı: *olunmaz İzmarit b. iğnesi gibi iğneler ile zehr ile* -1- 084b/07.

baña Ben zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi: *Eger gelüp b. tābi' olursa ne hōş, olmazsa ben bilürim ki neler* -86- 002a/06, 002a/16, 004a/06, 005a/03, 006b/17, 007b/19, 010a/06, 012b/09, 012b/11, 013b/07, 014b/04, 015b/18, 016a/14, 016b/11, 019a/10, 025b/10, 026a/08, 028a/02, 028a/06, 028b/15, 029b/19, 030a/08, 032a/06, 035a/14, 035b/07, 036a/19, 039a/02, 039a/08, 039b/08, 040a/04, 040a/10, 040b/02, 040b/16, 043a/12, 043a/15, 044b/09, 045a/10, 045a/18, 045b/01, 047b/08, 048a/07, 048a/09, 052b/13, 055b/03, 060a/12, 060a/15, 061a/12, 061b/14, 063b/12, 064b/02, 064b/17, 065a/09, 065a/10, 065a/16, 068a/01, 071a/14, 071a/18, 072a/12, 074a/07, 074b/17, 076a/03, 076a/19, 079a/11, 079b/04, 080a/09, 080b/11, 081a/05, 081b/06, 082a/18, 082b/17, 083a/06, 083a/10, 083a/18, 083b/01, 085b/05, 089b/09, 090b/08, 090b/13, 091a/12, 093b/12, 094a/01, 095a/09, 102b/17, 104a/14, 053a/02, 056b/04.

Bānū Bayan, büyük hanım: *eyledi diyüp, cümle kabāhatlerin hikāyet idüp, bu kez 'Ādiye B.* -32- 064b/18, 065b/04, 065b/16, 069a/03, 069a/06, 072b/18, 073a/06, 073a/14, 074b/14, 075a/01, 077a/18, 078a/07, 065b/17, 076b/16, 090a/05, 064b/08, 064b/12, 074a/02, 074a/13, 024a/06, 107a/11, 027a/18, 038b/14, 069a/19, 027a/13, 066a/11, 072b/01, 107a/13, 024a/01, 024a/19, 038b/16, 082b/15.

bar bar Yüksek sesle ve hızlı bir şekilde anlaşılmaz tarzda konuşma: *eline alup şağdan ve şoldan taşlar başdı ki la'īni b. b. bağırtı.* -1- 019b/16.

bārān (f) Yağmur: *tīri b. idüp, kapdılar Elçüb bir cānibe daḥī gitdi Rāvī eydür;* -1- 097a/11.

Barek Özel İsim: *'uryān idüp, hemen başın kesüp, fırlatdı Esmā; B. -1-088b/15.*

bārgāh (f) Yüksek huzur, padişah huzuru, otağ: *Zīrā bu b. anuñ hükmündedür etmek gerek idin Hele oldı -49- 016a/10, 077b/18, 078a/06, 070a/06, 070a/07, 070a/08, 070a/10, 080b/15, 102a/13, 102b/07, 102b/18, 036a/03, 037a/12, 059b/09, 067a/10, 074a/18, 080a/19, 080b/04, 080b/14, 081a/01, 100b/17, 008b/11, 035b/14, 102b/16, 103a/10, 039a/02, 070a/09, 018b/18, 038b/17, 067b/10, 007b/07, 010a/08, 016a/13, 036b/02, 036b/07, 057b/07, 080a/15, 081a/07, 098a/15, 101b/02, 104a/04, 008b/07, 034a/12, 024b/07, 107b/09, 070a/18, 078a/05, 078b/10, 078b/14.*

barış- Uzlaşmak, anlaşmak: *Kerb cümle beglerden 'özrin dileyüp, b. Ammā Kerb 'üñ bu -4- 069a/13, 069b/11, 103b/06, 103b/09.*

bārī (f) Hiç olmazsa, hiç degülse, o hâlde, öyleyse: *ıuyarsa vay hāle böyle oldığı eyü oldı B. bir zamān -16- 030a/09, 031a/09, 031b/13, 053b/12, 068b/19, 072a/09, 076a/18, 076b/08, 087b/17, 087b/19, 088a/01, 105b/13, 108a/12, 059b/14, 068b/08, 103b/04.*

bāsbān (f) Polis memuru: *Yatup, zārī zārī üñleyüp, feryada başladı B. görüp, -1- 053a/19.*

başiret (a) Gerçekleri yanılmadan görebilme yeteneği: *bunda gelir diyüp halife ve şakirdlerin cem' idüp; B. -1- 019a/14.*

baş- Vücudun ağırlığını verecek bir biçimde ayak tabanını bir yere veya bir şeyin üzerine koymak, baskın yapmak: *Ey yabān oğlanı ne idi bu aqdām beni b. mı isterdin belki fırsatın -18- 068b/05, 046b/18, 012a/12, 019b/16, 054a/10, 009a/06, 012a/17, 046a/12, 032b/02, 023b/18, 060b/15, 012b/06, 026b/08, 032b/15, 036b/03, 058a/12, 085a/04, 012a/18.*

baş Kafa, başlangıç: *ka'ide üzre şahlara b. koyup, geçüp pāyi tahta karar eyledi -159- 002a/03, 002a/04, 002a/12, 003a/12, 005b/11, 007b/11, 012b/16,*

015a/10, 023b/06, 025b/11, 030a/10, 037b/01, 045a/02, 054b/15, 055a/03, 056a/06, 070b/11, 078b/07, 087b/13, 092a/05, 094a/14, 099a/08, 103a/05, 107b/11, 107b/14, 042b/03, 041b/16, 083b/19, 093b/05, 052b/03, 008a/16, 014b/04, 015a/19, 018a/05, 076b/13, 085a/10, 095b/12, 096b/07, 096b/16, 097b/01, 099a/17, 75b/03, 002b/01, 020b/14, 022a/17, 030a/11, 032a/16, 040b/17, 053a/02, 102b/15, 032a/05, 032a/10, 038a/13, 043a/19, 065a/15, 091a/12, 091a/10, 027a/02, 047a/16, 050b/03, 050b/07, 014b/07, 093b/08, 104a/19, 005a/07, 006a/10, 006a/12, 018a/03, 018a/18, 019b/18, 022a/05, 031a/05, 034b/14, 037b/03, 040b/15, 040b/16, 042a/16, 047a/15, 047a/19, 053b/05, 054a/17, 056a/11, 060a/05, 062b/13, 063a/02, 073b/09, 074b/13, 076b/11, 076b/18, 079b/12, 082b/01, 085b/01, 088b/15, 093a/09, 093b/17, 096b/01, 097b/14, 098b/16, 100b/15, 102a/02, 105a/13, 005a/07, 006a/10, 007a/15, 009a/10, 012a/04, 015a/10, 015a/16, 015a/18, 019a/01, 028a/08, 030a/03, 032a/02, 033a/03, 033b/11, 039a/18, 041b/14, 042a/15, 047b/06, 050a/02, 053b/08, 054b/09, 058a/05, 059a/11, 072b/08, 075a/06, 076b/13, 080a/04, 095a/06, 095a/12, 096b/07, 097b/01, 097b/19, 102a/02, 106a/04, 035b/03, 036b/08, 056a/07, 062b/02, 038a/03, 090b/18, 101a/15, 004b/08, 055a/15, 101a/16, 068b/03, 086a/12, 086b/06, 087a/01, 087a/18, 093a/15, 019b/11, 070a/03, 076a/08, 017a/10, 083a/01, 083a/14, 019b/08, 093a/13.

başa çık- Gücü yetmek: *başa çıkmak ihtimâli yokdur.* -3- 41b/16, 83b/19, 93b/5.

baş getir- Baş kaldırmak: *Hamza baş getirüp "Ey dilâverler. Nedersünüz?"* -1- 107b/14.

baş göster- Belirmek, ortaya çıkmak, zuhur etmek: *Bir nice yıllar baş göstermeyüp, kalmışdı.* -1- 70b/11.

başına üş- Başına toplanmak: *'alem dibinde tururdu. Başına üşdiler Rüstem* -1- 12a/04.

baş kaldur- Başını çıkarmak, asi olmak, karşı gelmek: *evvel Marzûk Şâh baş kaldurup* -1- 23b/06.

baş ko-, baş koy- Baş eğmek: *Andan Rüstem, Halife'ye baş koyup* -8-78b/07, 02a/04, 02a/12, 12b/16, 87b/13, 94a/14, 103a/5, 107b/11.

başvireyaz- Neredeyse baş verecek hale gelmek: *bir iş başaramayup, b. didi Rüstem eyitdi*; -1- 059a/15.

başar- Muvaffak olmak: *varup, kal'e de bir iş b. ammā sa'y ile olmaz Fethi* -3- 052a/17, 059a/15, 108a/18.

başka Bilinenden ayrı, değişik, farklı: *b. tedārikim vardur Hayr ola didi Kalkup, girdiler Bir irāk* -2- 045a/09, 103a/01.

başla- Bir işe girişmek, harekete geçmek: *hikāyete b. Beriden Hamza 'Ömere bakup; var 'Ömer Ma'dī'ye* -82- 004a/10, 004a/16, 007a/04, 009a/18, 011a/10, 015b/02, 020b/04, 022a/05, 022a/06, 025b/14, 028b/06, 031b/15, 032b/04, 036a/15, 037b/15, 041b/07, 042a/04, 043b/12, 046b/02, 047a/05, 049a/01, 053a/19, 065b/17, 070b/01, 077b/02, 083b/02, 083b/09, 086b/18, 088a/04, 089b/11, 093a/03, 094b/19, 095a/04, 096a/01, 097b/10, 099b/01, 100a/15, 101b/02, 106a/03, 106a/05, 108b/12, 109b/04, 75b/18, 011b/17, 027a/17, 089a/16, 005a/05, 006a/16, 007a/03, 008b/12, 008b/16, 010b/01, 013a/11, 029b/08, 034a/16, 041b/04, 044a/01, 047b/18, 054b/08, 057b/17, 058a/09, 061b/09, 066b/05, 067a/02, 067a/13, 075a/04, 078b/11, 079b/15, 079b/19, 096a/12, 100b/05, 101b/04, 103b/14, 106a/15, 106b/01, 109a/03, 086a/14, 095a/06, 096a/07, 071b/14, 026a/19, 065b/06.

batır- Batırmak: *İzinsiz geçmek isteyen gemileri urup, b. ol boğaz* -3- 044a/14, 044b/16, 043a/04.

bāṭıl (a) Hükümsüz, boş: *Günāhım bildüm ve aṅladım ol b. imiş, bu dīn haq imiş diyüp, tekrār* -1- 061a/15.

batman Eski bir ağırlık ölçüsü: *Ve sāfi tīmürdan çizmeler giyerdi Yetmiş b. ağırlığı* -3- 084b/18, 096a/16, 088a/09.

bayıl- Baygın duruma girmek: *açlık cānına kār idüp, köpük kuşmağa başladı Kāh b. ve k̄āh -1- 028b/06.*

bayrām (f) Sevinç, neşe: *kaḵmaḵ ister diyüp, ‘Avrat ise; Erim geldi Bugün b. iderim -1- 048a/16.*

bayrām it- Sevinmek: *kaḵmaḵ ister diyüp, ‘Avrat ise; Erim geldi Bugün b. iderim -1- 048a/16.*

ba‘zan (a) Bazen: *işidürdik Adam şekline b. kıtlık girer, deryādan deryāya, -2- 029b/05, 053a/13.*

bāzār (f) Çarşı: *bu b. ḥazz idüp, her taraftan tıyup, taşıyup getürdiler şöyle kim -1- 025b/15.*

ba‘zı (a) Bazı: *ziyāde da‘vā idüp, b. sözler söyler imiş Bugün meydānıma -5- 010b/17, 021a/02, 024b/01, 071a/02, 079a/10.*

bāzırgān (f) Tüccar: *B. degüldür Şundan gidüñ Yoḥsa gāzabı Şāhibkırān’a uğrarsın -3- 066b/01, 030a/13, 028b/09.*

be Ey, hey, yahu anlamlarında bir seslenme sözü: *‘aḳlı gelüp, düşünüp; B. cānim Gene boğazumüñ derdine uğradum -4- 029b/18, 038b/04, 046a/19, 054b/09.*

bebr (f) Kaplan: *ol bārgāh Ğazbānı Nirre’nüñ idi B. ve peleng derisinden -1- 078a/06.*

bed (f) Kötü: *yemīn eyledi ve eger giderse ḥātırım ḵalur, b.-du‘ā iderem diyür server -4- 017a/06, 029b/16, 026b/06, 047b/02.*

bedbaḥt (f) Talihsiz: *‘Ömer Ma‘dī; Kör ol bre b. didi ‘Ömer; Kör sensin diyüp, -2- 036b/04, 086a/17.*

bedel (a) Karşılık, fiyat, kıymet: *yerimize b. tutardık Bölüğü kabül ide diyüp; Nola, senüñ -1- 051a/04.*

bedel tut- Fiyatın karşılığını bulmak: *yerimize b. tutardık -1- 051a/04.*

bedhüy (f) Kötü huylu, huysuz: *intikām almağa mı geldin imdi sen de atan gibi b. musun -2- 068b/07, 088a/11.*

bednām (a) Adı kötüye çıkmış: *helāk iderim soñra él ‘ālem içinde b. olursun didi ‘Ömer de -2- 068b/14, 069a/05.*

beg Bey, ileri gelen nüfuzlu kimse: *eyitdi; Deli b. hemān her zamān babam öldüreñ isterdin -76- 002b/19, 059a/05, 061a/17, 062b/05, 062b/06, 062b/07, 093b/18, 089a/03, 043b/19, 004b/17, 007a/19, 010a/10, 010a/13, 011b/10, 012a/03, 014a/14, 017a/08, 018b/01, 021b/05, 022b/03, 022b/06, 023a/14, 035a/09, 038a/05, 039b/03, 055a/18, 057a/19, 061a/03, 065a/11, 067b/02, 067b/04, 067b/10, 070a/18, 074a/18, 074b/01, 078b/05, 078b/09, 080b/06, 080b/18, 090a/03, 093a/18, 093b/16, 093b/17, 096a/02, 107b/01, 108a/04, 102b/05, 069a/02, 069a/13, 005a/11, 013a/08, 040a/11, 068b/15, 104a/10, 109b/05, 015b/03, 035a/07, 039a/14, 102a/01, 102a/10, 103b/15, 107b/06, 022b/02, 103a/02, 067b/19, 070a/17, 069b/09, 005a/02, 097a/12, 008b/04, 038b/10, 069b/06, 069a/07, 024a/13, 024b/15, 102b/04.*

begen- Beğenmek, hoşuna gitmek: *ammā bunı da b. Bu andan uşlu ancağ Ĥamza bizi -9- 003a/19, 004b/06, 008b/03, 079b/14, 094a/13, 062b/05, 027a/02, 029b/10, 045b/07.*

Begne Ĥamrān Özel İsim: *B. Ĥamrān Ķal‘egīr dirlerdi Seyf’üñ validesinin Ķarındāşu -1- 051a/16.*

behey Çıkışma bildirmek için kullanılan bir söz: *öldürmemişler diyüp, söze tutdılar ‘Ömer Ma’dī; B. adamlar Söz vaḳti degül -13- 029a/08, 033a/02, 048b/08, 060b/01, 063b/17, 064b/19, 065a/03, 080b/07, 086a/19, 087a/01, 087b/10, 099b/08, 102a/06.*

behlivān, pehlivan (f) Pehlivan, boylu poslu ve güçlü kimse: *haber gönderüp, b. elem çekmesün Karşumuzda Hamza gibi haşım var -58-* 001b/09, 014b/09, 014b/17, 025a/07, 027b/03, 035b/07, 036b/19, 059b/19, 079a/19, 091b/16, 093b/19, 104b/10, 106b/08, 024a/09, 036a/15, 073b/01, 098a/05, 027a/04, 035b/06, 050a/15, 066b/08, 067a/11, 073b/16, 042a/09, 013b/02, 016a/02, 077a/14, 002a/02, 016b/03, 063a/08, 063a/12, 063b/04, 063b/09, 063b/19, 064a/02, 081a/13, 107a/17, 107b/03, 014b/18, 060b/16, 061b/16, 103a/11, 056b/09, 057a/02, 060a/03, 084a/03, 069b/17, 078b/19, 098b/03, 014b/09, 074b/12, 106b/01, 004b/19, 005a/03, 005a/06, 005a/08, 102b/02, 102b/03.

Behman Özel İsim: *kimsiniz didi Behman eyitdi; Ey nevcivān baña Melik B.-i Kūhsitānī -5-* 005a/03, 005a/09, 005a/19, 066b/07, 096a/10.

Behrac Hān Özel İsim: *zahīre hāzırlamağa muqayyed oldı B. Hān ve Dārāy ve Arslan Şāh icāzet -5-* 024a/18, 013a/09, 023b/03, 023b/19, 005b/13.

Behrām Özel İsim: *bağladı ve bundan soñra ta Behmen Kūhi'ye ve B.-i Hākāni'ye varınca -2-* 066b/07, 102b/02.

bekār Evlenmemiş kimse: *getürin dirken, yığılup, 'aqlı gitdi Bunlar gülüşüp; Hay nā b. -1-* 029b/13.

bekle- Bir yerde kalmak, durmak: *gördi 'ayyārlar cümlesi yatmışlar İkişi oturup nöbet ile b. -3-* 021a/06, 043a/09, 020a/09.

belā (a) Felaket, musibet: *ne b. oldı diyüp İskender de Neheng'i bilür tayandı kendü -22-* 014b/08, 026a/09, 060b/01, 093b/08, 093b/09, 095a/07, 089b/14, 063b/18, 065b/11, 064a/15, 031b/09, 070b/02, 104a/19, 028b/14, 038a/04, 092b/06, 030a/11, 032a/16, 032a/19, 048a/07, 085b/15, 092a/08.

belā çek- Sıkıntılara uğramak: *Ben bu kadar belā çekdüm -2-* 060b/01, 064a/15.

belāya uğra- Sıkıntıya düşmek, musibetle karşılaşmak: *Başum belāya uğradı. Şimdi Hamza'ya cevāb -5-* 032a/16, 032a/19, 030a/11, 048a/07, 085b/15.

bel Sırtın altına rastlayan bölge: *b. kırılıp, Coban Peçe yıkılıp, zīri zēber oldı 'Ömer kabup, -13-* 003a/13, 046a/05, 068a/10, 076b/15, 096b/08, 097a/09, 099a/12, 097b/02, 005a/13, 012a/01, 082a/09, 014a/11, 057a/09.

belī (a) Evet: *bildi ammā 'Ömer Ma'dī midür didi 'Ömer; B. didi 'Ömer Ma'dī daḥı -9-* 004a/14, 013b/09, 043b/14, 046a/08, 057a/18, 077a/02, 081a/13, 091b/16, 100a/04.

belki (a-f) Olabilir, muhtemel olarak: *bir b. bir ḥamlede başmağa kādirdür didi 'Ömer ile Ma'rūf -11-* 012a/18, 028b/08, 031a/12, 031b/06, 040a/16, 051b/09, 052b/19, 059a/13, 059a/16, 068b/05, 086b/02.

belkim (f) Belki: *girüp; 'Aceb daru mı virsem Ammā b. sarḥoşdur hemān katl -2-* 017b/06, 088a/14.

bellü Belli, açık, net: *kelleyi alup Hamza'ya getürdi Āḥir bir b. maḥalde defn idüp -4-* 018b/15, 056a/19, 001b/13, 080b/10.

belür- Belirmek, iyice görünür ve anlaşılır bir durum almak: *b. cihānı zulumāt kapladı Ve toz içinden kös, İskender ve tabl -1-* 069b/19.

ben Teklik birinci kişiyi gösteren söz: *Eger gelüp baña tābi' olursa ne hōş, olmazsa b. bilürim ki neler -323-* 002a/06, 002a/17, 002b/01, 003a/09, 005a/12, 005a/14, 006a/01, 006a/02, 006b/09, 006b/18, 007a/11, 008a/03, 008b/08, 011a/04, 011a/06, 012b/05, 012b/10, 013a/19, 013b/12, 014a/19, 015b/17, 015b/18, 016a/08, 016a/13, 017a/07, 018a/17, 018b/05, 019a/05, 019a/09, 019b/10, 020a/17, 020b/05, 020b/08, 020b/09, 020b/12, 020b/19, 021b/08, 021b/16, 022a/17, 025a/15, 025a/16, 025b/06, 025b/19, 026a/17, 027a/06, 027b/01, 028a/06, 028a/13, 028b/02, 028b/05, 029a/03, 029a/04, 030b/10, 030b/14, 030b/15, 031b/05, 031b/08, 032a/01, 032a/09, 032a/15, 032b/01,

032b/03, 032b/13, 033a/06, 033a/08, 034a/09, 034a/10, 034a/11, 034b/03,
034b/08, 034b/15, 034b/17, 035a/01, 035a/17, 035b/12, 036a/06, 036a/07,
036a/18, 037a/03, 037a/04, 037a/05, 037a/13, 038a/02, 038a/04, 038a/13,
038a/15, 038a/18, 038b/03, 039a/02, 039b/07, 040a/06, 040a/08, 040b/04,
040b/15, 041b/01, 042b/14, 043a/11, 043b/01, 043b/14, 044b/19, 045a/04,
045a/06, 045a/18, 045a/19, 045b/02, 045b/04, 046a/02, 046a/12, 046a/18,
047b/07, 048a/05, 048a/10, 048b/02, 048b/13, 050a/16, 050b/04, 052a/10,
052b/06, 052b/14, 052b/16, 052b/17, 053a/01, 053a/02, 053b/13, 053b/17,
053b/19, 054b/01, 054b/10, 055a/06, 055b/02, 056b/12, 058a/05, 058a/07,
058a/08, 059a/14, 060a/02, 060a/09, 060a/13, 060b/01, 062b/16, 063a/05,
063a/17, 063b/11, 063b/17, 064a/01, 064b/12, 064b/15, 064b/16, 065a/04,
065a/06, 066a/04, 066b/18, 067a/09, 067b/09, 068b/08, 071a/11, 071b/15,
072a/11, 072a/14, 072a/16, 073b/03, 074a/16, 074b/17, 075a/11, 076a/09,
076a/13, 076b/05, 078a/12, 078b/03, 080b/13, 080b/15, 081a/14, 081b/07,
081b/12, 081b/14, 082a/10, 082a/12, 082b/04, 082b/05, 083a/05, 083a/10,
083a/15, 083b/02, 083b/03, 083b/06, 085b/04, 086a/01, 087a/02, 087a/04,
087a/10, 087a/11, 088a/10, 088a/12, 088a/18, 089a/15, 089b/17, 090b/12,
091a/09, 091b/06, 091b/11, 091b/14, 091b/16, 092a/09, 092a/14, 092b/09,
092b/13, 093b/03, 093b/06, 094b/11, 094b/12, 098a/09, 098a/13, 098b/07,
099a/05, 100a/03, 100a/10, 100a/12, 101a/08, 102a/06, 102b/18, 104a/13,
105b/02, 107a/08, 109a/01, 58b/12, 75b/01, 58b/19, 004a/03, 018b/02,
020a/11, 034b/02, 038a/14, 048a/19, 082a/12, 089b/03, 002b/16, 004a/16,
005a/17, 013a/14, 016a/14, 019a/04, 020a/14, 020b/06, 020b/08, 026b/17,
027a/04, 028b/03, 028b/13, 029a/04, 030a/07, 030a/08, 030a/12, 031a/04,
038a/02, 038a/17, 039b/14, 045a/17, 046a/18, 046b/01, 046b/12, 046b/13,
047a/06, 047b/01, 047b/04, 48b/01, 049b/01, 050b/18, 053a/10, 053a/15,
053b/12, 053b/18, 054a/02, 054a/03, 058a/08, 059b/14, 060a/19, 064b/13,
064b/14, 067b/07, 068b/05, 068b/10, 068b/18, 069a/02, 072a/02, 072a/12,
072a/13, 073a/11, 073b/06, 076a/02, 080b/13, 083a/18, 088b/16, 089a/04,
091a/10, 092a/11, 092b/19, 095a/05, 098a/05, 098b/01, 098b/04, 102a/03,
108b/18, 003a/09, 004a/03, 007b/06, 011b/06, 017a/10, 019a/03, 026a/17,
026b/05, 029b/19, 035a/02, 049a/07, 049b/05, 065a/11, 071b/15, 072a/14,
076a/12, 084b/03, 085b/11, 099b/03, 105b/04, 089a/01.

benām (f) Nadide, az bulunur: *Benām behlīvānlara kıymazlar*. -1- 103a/11.

bend (f) Bağ, yular, düğüm: *zaḥmūñ sardılar Ba‘de Emīri ‘Arab esīrleri b.-i zincīr ile öñüne* -45- 015b/08, 023a/01, 030a/01, 083b/08, 107b/03, 011b/03, 020b/15, 021a/12, 023a/11, 037b/05, 037b/10, 051a/10, 052a/02, 059b/17, 060b/18, 066b/05, 082b/11, 083b/10, 085b/04, 100b/16, 101a/18, 106b/07, 012a/03, 019b/11, 020b/13, 066b/09, 070a/09, 073b/08, 080b/01, 102a/12, 012a/11, 029a/06, 039a/14, 050a/11, 052a/12, 083b/05, 084a/07, 103a/04, 012a/11, 020b/17, 023b/13, 061a/16, 103b/01, 108a/01, 029a/03.

bend eyle- Bağlamak: *yire varup, zaḥmın bend eyledi* -1- 80b/01.

bende çek- Bağlamak: *Ebu’l Feth bende çeküp götürürken* -19- 011b/03, 020b/12, 020b/16, 021a/12, 023a/01, 023a/11, 037b/05, 037b/10, 051a/10, 052a/02, 059b/17, 060b/18, 066b/05, 082b/12, 083b/10, 085b/04, 100b/16, 101a/18, 106b/07.

bende (f) Köle: *nedür yoğa bir kimseye bende mi oldun didi. Ol dilāver eyitdi;* -6-, 056b/03, 056b/13, 052a/08, 100b/11, 010a/05, 039a/08.

bendeñiz Alçak gönüllülük göstererek ben yerine ve köleniz anlamında kullanılan bir söz: *etmişdür imdi bu hizmeti ‘umam, Rüstem’e b. idem didi* -1- 104a/15.

beng Beyin: *rāzī olup, zīrā dīvlerüñ b. olmaz Aldatması kolaydır İşte* -1- 072a/17.

benī (a) Oğullar: *‘Abdulmuṭṭālib’e ve sā’ir Mekke ulularına müjde kıilup, andan filhāl B. ‘Ād’a* -7- 024b/13, 039b/10, 064a/13, 064a/18, 065b/02, 065b/04, 065b/15.

beñille- Şaşkınlıkla karışık korku duymak, irkilmek, korkmak: *Ğazabān-ı ‘ifrit beñilleyüp şağına ve şolına ḥayvānvārī bakup* -1- 75a/13.

benüm Mülkiyet ve mensubiyet beyan eder: *b. Kerbi Dilāver Yā Ḥamza çünkü sözüm tutmadın Meydāna er* -113- 002b/17, 003b/06, 004a/04, 004b/14,

005a/16, 009b/04, 009b/18, 011b/06, 012a/13, 014b/13, 015a/05, 016b/12, 018b/14, 019a/04, 021a/13, 021b/18, 023a/03, 027a/07, 028a/09, 028a/14, 028b/14, 028b/16, 029a/16, 030a/05, 033a/03, 036a/08, 038a/04, 038a/10, 038a/12, 038b/17, 039a/07, 039b/05, 039b/06, 040b/03, 040b/17, 043a/19, 043b/02, 045a/03, 045a/08, 047a/08, 047b/05, 048b/07, 051a/01, 054b/03, 054b/14, 055a/06, 055a/07, 056a/19, 057b/13, 057b/16, 060a/09, 060a/19, 061a/13, 063b/08, 064a/05, 065a/07, 065a/12, 065a/13, 065a/15, 067b/19, 068a/02, 069a/04, 071a/17, 071b/16, 072a/06, 073b/04, 074a/04, 074b/07, 075a/11, 076a/12, 079a/10, 082b/04, 083a/01, 083a/05, 084a/05, 084a/09, 088b/07, 089a/02, 091b/10, 091b/14, 092b/02, 092b/18, 094a/10, 095a/13, 095a/16, 096b/02, 097b/11, 098b/09, 099a/07, 102a/06, 102b/16, 103a/11, 103a/16, 104a/06, 105b/03, 109a/07, 75b/08, 009b/02, 021a/16, 009b/05, 003a/07, 003b/02, 049a/18, 008b/05, 010a/05, 018b/18, 045a/03, 052b/19, 053a/06, 062b/18, 062b/19, 071b/18, 072a/07, 109a/06.

benze- İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak, andırmak: *yezdānpereste b. Neyliyem eski kıllarım kımadı* -20- 047a/07, 007a/04, 031a/19, 008a/16, 030b/04, 030b/12, 031a/09, 035b/01, 035b/07, 036a/05, 043a/10, 044a/11, 050a/15, 092b/10, 109a/07, 030b/03, 031a/18, 057a/04, 035b/06, 046b/13.

beñzi Yüz rengi: *gelüp, Esmānuñ kulağına bir nesne söyledi Esmānuñ b.* -1- 088a/05.

ber (f) Üzeri, üzere, göğüs: *Elkıssa Kerb Şāhibkırān ile öyle vaḳti olunca kelle b. kelle* -6- 011a/13, 073b/13, 079b/15, 094a/09, 101a/01, 106b/02.

berāber (f) Birlikte, eşit: *Kerb gürzin b. virdi arḳaya alınca men'ine kādir olmayup* -26- 009b/06, 009b/08, 003a/05, 003a/11, 028b/17, 006a/06, 011a/01, 015a/16, 068a/08, 068a/14, 75b/17, 076b/10, 077a/06, 079b/02, 082b/06, 096b/06, 096b/07, 097b/01, 097b/07, 098b/15, 099a/03, 099b/04, 101a/04, 106b/03, 108b/07, 109a/14.

berbād (f) Mahvolmuş, kötü, pis: *herīf b. aḥlāk idi Eyitdi; Ey bī ḡayret oḡlān Ḥayf* senüñ -1- 015b/15.

berberiyye (a) Çöl, sahra: *toḡrı çekilüp, gitti Ammā yol iz bilmez B. düşüp*, -1- 064a/14.

berekāt (a) Bereketler: *Devletüm ata Nola cānıma minnet Varup, duā'ñız b. ya bend ile* -1- 073b/08.

berḥüdār (f) Mutlu, muradına ermiş: *Ḥattā 'Ömer 'Ayyār gice varup, Kerb'e buluşup, gözüm nūru b.* -6- 005b/08, 007b/10, 012b/04, 050b/19, 088b/16, 104a/16.

beri Daha yakın tarafta olan: *b. cānibe yürüdükde meger giceden 'askerine ışmarlamışdı* -51- 011b/12, 032b/14, 042b/04, 046b/07, 063a/15, 58b/10, 048b/04, 075a/11, 098a/10, 028b/11, 049b/03, 102a/04, 001b/14, 004a/10, 005a/11, 006b/12, 009a/15, 010a/13, 015b/01, 011b/03, 011b/16, 012b/18, 022b/07, 023a/11, 026b/01, 032b/17, 034a/13, 042a/19, 042b/07, 078b/12, 080a/13, 081a/07, 086b/03, 091a/14, 093a/15, 096a/01, 097a/07, 098a/14, 099b/13, 106a/05, 106a/15, 107b/05, 108a/09, 109b/05, 009b/05, 040a/19, 047b/10, 062b/11, 069a/01, 071b/07, 097b/13.

Berḡ (a) Özel İsim: *eylen didi Çün B. nirre geldi Meger şıḡārī pelīdler, Rüstem bunda idüḡün* -4- 088b/01, 090a/07, 090a/12, 076a/14.

bermurād (f) Muradına eren, isteḡine, arzusuna kavuşan: *Bañā ḡalebe iderseñ b.-murād olursun diyüp ayrıldılar Aḡşām* -9- 010a/06, 024a/02, 076b/02, 089a/05, 089b/16, 104a/07, 104a/10, 107a/07, 108a/06.

ber-murād it- Dileḡini yerine getirmek, muradına erdirmek: *ikisini de bermurād idelüm* -1- 107a/07.

ber-murād ol- Dileḡini yerine getirmek, muradına erdirmek: *bunları gerdek idüp, bermurād oldılar* -5- 024a/02, 76b/02, 89a/05, 89b/16, 108a/06.

bertaraf (f-a) Bir yana, giderilmiş: *eyitdi; Ey begler elbetde bugün küffârı b. idelüm -3- 022b/06, 043b/06, 089b/17.*

bertaraf it- Dileğini yerine getirmek, muradına erdirmek: *Elbetde bugün küffârı bertaraf idelüm -1- 22b/06.*

bes (f) Yeterli, çok: *Eyitdi; Ey nevcivân kimsin ve bu diyârlarda ne gezersin b. -1- 056a/18.*

besle- Yiyecek ve içeceğini sağlamak: *Oğul idüp, b. büyük nirre oldu Ammâ ziyâde bedhüy mel'ün -1- 088a/11.*

beş Dörtten sonra gelen sayının adı: *kolundan fırlatdı B. on adum tekerlendi Kerb geçdi anın yirinde -18- 001b/04, 005a/04, 014a/15, 014b/09, 022b/05, 023b/02, 041b/05, 043b/15, 051b/02, 051b/14, 056b/09, 064b/05, 070a/04, 071b/05, 076a/08, 080b/05, 107a/12, 108a/03.*

beşbin Dört bin dokuz yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayı: *eyle didiler Câmâs; elbetde diyü iqdâm eyledi Âhîr b. 'asker -3- 019b/05, 020a/01, 025a/17.*

beşer Beş sayısının üleştirme sayı sıfatı: *muhkem begledür oldı Her burca b. yüz adam koyup, Hamza gele -1- 043b/19.*

beşinci Beş sayısının sıra sıfatı, sırada dördüncüden sonra gelen: *b. gün Rüstem Na'rezen 'âciz olup, gördi Erlik ile bir iş -1- 080a/02.*

beşyüz Dört yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayı: *benüm rızâm ister iseñ bunı bağlayup, götüne b. degnek -2- 047b/05, 047b/16.*

beter (f) Daha kötü, şiddetli: *bir dağır urmağa hâcet kıomaz; Hay nâbekâr bu da Rüstem'den b. oldı -4- 023a/07, 037b/05, 099b/03, 043b/15.*

bevvāb (a) Kapıcı: *iḥtimāli var diyüp, bir b. şūretine girüp, ileri girüp; vır server* -3- 092b/08, 092b/16, 089a/17.

bey Küçük bir toplumun veya küçük bir devletin başkanı, ileri gelen kimse: *Çeşm didikleri b. ‘aynı ‘Ömer Ma‘dī kendüdür Nihāyet bir gözi* -2- 033a/19, 001b/16.

beyān (a) Açıklama: *Rāviyāni aḥbār ve nākilāni aṣār ve muḥaddiṣāni rūzigār öyle b. idüp,* -7- 001b/01, 001b/02, 027a/17, 028a/17, 038a/18, 063a/10, 087b/06.

beyān it- Bildirmek, açıklamak: *muḥaddiṣān-ı rūzigār öyle beyān idüp* -2- 001b/01, 27a/17.

beyān eyle- Bildirmek, açıklamak: *aḥvāli beyān eyledi.* -3- 028a/17, 038a/18, 87b/06.

beyān ol- Bildirilmek, açıklanmak: *muḥaddimen beyān olunmuşdır ki* -2- 001b/02, 063a/10.

beygir (f) At: *b. gibi döne döne meydāna girdi Ama Elçüb eger üzerinde* -2- 098b/12, 084b/16.

beyit (a) Anlam bakımından birbirine bağlı iki dizeden oluşmuş şiir parçası: *bir medḥ okuyup, eyitdi; B. “Dā’imā safrān bulanasun* -1- 062b/04.

beyle Böyle: *elin ile olmaz Heb b. gidevüz görelüm ne ḥāl zuhūr ider* -1- 040b/18.

beyn (a) Ara, orta: *erenler b. mümtāz ola Server; Hōş imdi ḥamle eyle Senüñ* -1- 037a/17.

beyne’şalāteyn (a) İki namaz arası: *eylediler Ammā olmadı Gene gelüp, b.-şalāteyn oldu* -1- 105b/14.

bez (a) Kumaş veya dokumadan yapılmış, çaput: *bārī bir qara b. bağla Görenler kör şansun didi ‘Ömer Ma ‘dī; -2- 031b/13, 037a/07.*

bezen- Süslenmek: *gelüp, şāflar b. ‘Aceb meydāna kim gire dirken heman, Kerb -1- 002b/13.*

bırak- Elde bulunan bir şeyi tutmaz olmak, koymak: *urđı ki Merzūk Şāh bīhōş oldı andan b. geldi -17- 049a/08, 037b/10, 045a/05, 045a/08, 047a/18, 055a/02, 091a/01, 095a/04, 106a/13, 014a/19, 057b/17, 018a/19, 091a/04, 091a/17, 096a/03, 58b/02, 020a/02.*

bıyık Üst dudak üzerinde çıkan kıllar: *altı erīş ama şağalı uzun Kemerinden aşığa inmiş B. -2- 084b/05, 100a/14.*

bī (f) Başına eklendiği kelimenin manasını olumsuz yapan Farsça ön ek.

bī-‘aql Akılsız: *Ey bī ‘aql. Sen böyle kendü rızān ile mi geldin -1- 019b/09.*

bī-cenk Savaşmadan: *seni laqabuñ Qal‘egīr-i bī Cenk’dür -1- 044b/19.*

bi-çare Çaresiz, zavallı: *vardır Hele ondan berī olalım diyüp b. qarıyı gāh umdurdı -3- 048b/04, 076a/18, 073a/02.*

bī-dīn (f-a) Dinsiz: *gibi sīnesi açılıp yatur ol b.-i la‘īn hemān hañçerin -2- 017b/13, 062b/17.*

bī-gāne Yabancı: *bālā qadd kimesne şikārın yıkmış Qaşıyup; Ey b. Ne haddindür ki -3- 057b/12, 080b/02, 067a/16.*

bī-ğayret Gayretsiz, çabasız: *herīf berbad aqlağ idi Eyitdi; Ey b. ğayret oğlān Hayf senūñ -1- 015b/15.*

bī-hōş Akılsız, deli, şaşkın, sersem: *yağup andan biraz tırdı Anlar da b. olup andan Halkūm -4- 021a/08, 049a/08, 051a/09, 083b/09.*

bī-ihtiyār Elinde olmadan: *La 'in bī ihtiyār 'āşık olup -1- 071a/10.*

bī-kāmet Endamsız: *Na'ra urup; Ey bī kāmet nabekār -1- 097b/10.*

bī-kiyās Eşsiz, benzersiz: *bī kiyās malūñ alup, getürdi didiler -1- 078b/15.*

bī-kuşūr Eksiksiz, tam: *Ve Şāh buyurdi. 'Ömer'e bī kuşūr cāizesin virdiler. -2- 063b/13, 103b/13.*

bī-nihāye Sonsuz, çok fazla: *Ķarnı toğ develeri çok, şarāb bī nihāye. -1- 065b/10.*

bī-nikāb Peçesi olmadan: *Etrāfinda bal mumılar yanar. At üzerinde bī nikāb yanınca -1- 081b/02.*

bī-pāyān (f) Sonsuz: *ile gelüp, geçüp, şāhibķırān'uñ bu 'asker b. ve serverlerüñ -1- 070a/14.*

bī-raħm Merhametsiz, acımasız: *girüp Neheng'e düşnam idüp; Ey nābekār Ne b.-raħm olursun -1- 015a/03.*

bī-raħm ol- Merhametsiz, acımasız: *Ne b.-raħm olursun -1- 015a/03.*

bī-şümār Sayısız: *Ve Keyyūs ı Nizedār ve sāir yedi iķimden 'asker b.-şümār ve nām -1- 063b/03.*

bī-vaķt Zamansız: *Şāh 'afv idüp, bir cehūduñ şafāsı varsa kızın bī vaķt -2- 038b/07, 081b/06.*

bī-vücūd Vücutsuz: *Şol nābekār bī vücūduñ haķķından gele -1- 75b/09.*

bi- (a) Başına eklendiği kelimeye “ile, için” manasını kazandıran ön ek.

bi’z-żarūr Zorunlu olarak: *eyledi Emīri Cihān; Ey Şekmi hāre Tatalım b. olup, seni -1- 038a/19.*

bi’z-żarūr ol- Zaruri olmak: *Tatalım b. olup, seni -1- 038a/19.*

bi’z- żarūrī Zorunlu olarak: *başın kırtuldu didiler B. żarūrī gelüp, elin öpdi Göñlünden; -1- 047a/15.*

bi-iznillāh Allah’ın izniyle: *ne kadar şedid zaḥma sürseler b.-iznillāh üç sâ’atde şihhat -1- 007b/13.*

bī’at (a) Bir kimsenin egemenliğini tanıma: *geldikde Kerb Kıpādı şehriyār’e baş koyup b. eyledi Emīri -3- 012b/16, 023b/14, 107b/11.*

biç- Biçmek, kesmek: *labüd iki b. didi Elçüb; Hōş imdi sen de benüm depmemden -1- 099a/07.*

bil- Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak: *kırtulmazsın didi Server; B. ki ‘aksi ola diyüp, kondılar -165- 036a/02, 043a/12, 003a/10, 004a/14, 011a/09, 020a/06, 028b/12, 032a/18, 036b/08, 050a/02, 052a/02, 067a/17, 068b/12, 084a/12, 091a/01, 096b/19, 58b/05, 013b/13, 011a/09, 040a/08, 044b/13, 105b/02, 033a/16, 099a/08, 025a/11, 026a/06, 041b/14, 059a/01, 079a/18, 034a/07, 072a/15, 016a/14, 061a/15, 089b/13, 036b/10, 072b/03, 002b/16, 014a/12, 019b/03, 031b/14, 020b/12, 050a/07, 064b/10, 076a/07, 087a/02, 012a/15, 064a/07, 016b/09, 021b/08, 034a/02, 021b/15, 063a/07, 095a/01, 055b/05, 047b/07, 076a/13, 58b/19, 028a/15, 036a/06, 037a/03, 038a/04, 052b/06, 055a/19, 081b/07, 091a/11, 103b/06, 034a/06, 019a/04, 084a/09, 002b/16, 049a/09, 005a/17, 090b/05, 089a/12, 004b/05, 016b/01, 016b/09, 020a/10, 021b/07, 026b/04, 033b/14, 033b/15, 036a/07, 050a/13, 064a/14, 089a/02, 104b/08, 035a/17, 016b/15, 052b/02, 055b/17, 035b/11, 060b/07, 011a/16, 002b/16, 056b/13, 041a/05, 071a/15, 036b/13, 037a/10, 041b/11,*

044a/17, 048a/01, 051b/04, 052a/05, 059a/08, 060b/13, 062a/18, 066b/04, 012a/14, 059b/12, 099b/03, 003b/08, 014b/08, 029b/03, 038a/05, 049b/17, 053b/05, 057b/18, 062b/11, 070a/16, 079b/11, 080b/13, 083b/19, 084a/01, 088a/14, 089b/05, 033b/17, 100b/04, 019a/09, 025a/16, 028a/05, 036a/11, 040b/02, 040b/16, 048b/02, 060b/02, 060b/05, 083b/02, 019a/05, 002a/06, 013b/12, 014a/13, 080b/10, 071a/14, 020b/10, 020b/18, 038a/04, 038a/14, 039b/09, 020a/04, 020b/04, 033a/04, 035b/07, 038a/12, 038b/14, 046a/14, 052b/18, 103b/06, 026a/01, 093b/07, 037a/01, 071a/15, 072a/14, 017b/11.

bildür- Herhangi bir şeyi haber vermek, bildirmek: *Kerb'e benden selām eyle ve hāşşasın b. yarın cenke hāzır -27-* 007b/06, 060a/17, 082b/17, 040b/06, 077b/05, 104a/10, 047a/19, 062a/09, 025b/10, 006b/18, 010a/02, 094b/12, 028a/06, 041b/06, 003b/17, 072b/05, 040a/11, 040b/08, 044b/08, 045b/15, 069b/11, 080b/03, 082b/18, 005b/18, 083a/13, 083b/03, 029b/04.

bile Da, de, dahi: *Hamza kāfire b. itmez bulsa seni oğlu Rüstem ve Sa'd ile b. -31-* 008a/02, 020b/09, 021b/04, 021b/09, 029b/16, 035b/08, 037a/12, 038b/01, 039a/08, 039b/04, 042b/13, 043a/19, 050b/11, 055b/14, 057a/11, 061a/09, 064a/05, 065a/05, 065b/12, 069b/10, 080b/14, 081a/08, 084a/10, 084b/01, 089a/10, 090a/17, 091a/09, 091a/17, 104b/13, 105a/11, 110a/05.

bilgince Bilgine yakışır bir biçimde, bilgin gibi: *Çoban Peçe'nün yüzine bağıdı Dīvāne; Nedür B. ne bağıarsın didi -3-* 045a/13, 045a/19, 052b/04.

bin Dokuz yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayının adı: *istersin didi 'Ömer; Zāhir meydānda Hamzalık şatmağ b. altun -68-* 004a/19, 009b/04, 011b/13, 025b/06, 043a/08, 043a/17, 043b/04, 070a/09, 090b/13, 096a/11, 099a/01, 108a/06, 090a/15, 094a/15, 005b/11, 007a/16, 020b/08, 022b/02, 022b/05, 030a/14, 032b/07, 032b/16, 033a/08, 033a/11, 033a/15, 033a/18, 034a/14, 037b/11, 037b/13, 037b/14, 038a/17, 039b/09, 040b/10, 041a/15, 042a/12, 042a/18, 042b/05, 047a/11, 056a/01, 056a/05, 059b/02, 060b/12, 061a/03, 066a/10, 069a/04, 070a/03, 073a/19, 073b/11, 075a/03, 076a/08, 077b/03, 078a/13, 082a/16, 083b/15, 091a/07, 092a/16, 092a/19, 095a/07, 095b/18,

096a/04, 096a/05, 104b/03, 104b/06, 105a/03, 105a/05, 106a/10, 107a/12, 044a/13.

bin pāre eyle- Bin parçaya ayırmak: *bin pāre eyleseler derūnum acumazdı.* - 1- 69a/04.

binā (a) Yapı yapma, kurma, inşa edilme: *üzerine kıpbe b. idüp andan Hamza eyitdi; Yā ‘Ömer bu işi -3- 018b/16, 020a/08, 042b/12.*

bin- Yüksek bir şeyin veya bir hayvanın üstüne çıkıp ayaklarını sallandırarak oturmak: *Cāzū artuķ muķayyed olmadı Atı tutup, Kendvāl b. Baḥtek buña taḥsīn -25- 091a/02, 099b/05, 005a/07, 009b/09, 003a/12, 097b/01, 099a/11, 022a/08, 090b/12, 099a/01, 090b/11, 018b/03, 024b/05, 032b/17, 035a/07, 039b/10, 046a/15, 054b/07, 057a/16, 081a/19, 090b/04, 097b/09, 109b/19, 110a/05, 016a/17.*

bir Sayıların ilki: *Öyle b. taze nevcivāndur didiler ammā İskender ‘arlanup aldı, -778- 001b/06, 001b/12, 002a/08, 002a/09, 002b/03, 002b/05, 002b/14, 003a/03, 003a/06, 003a/07, 003a/11, 003a/17, 003b/02, 003b/03, 003b/07, 003b/16, 004b/06, 004b/15, 004b/17, 005a/02, 005a/05, 005a/06, 005a/09, 005a/14, 005a/19, 006a/05, 006a/13, 006a/18, 006b/01, 006b/03, 006b/05, 007b/02, 007b/19, 008a/03, 008a/17, 008b/04, 008b/05, 008b/08, 008b/13, 008b/19, 009a/04, 009a/06, 009a/09, 009a/10, 009b/03, 009b/05, 009b/07, 009b/10, 009b/11, 009b/18, 009b/19, 010a/02, 010a/03, 010a/11, 010b/09, 010b/12, 011b/01, 011b/14, 012a/12, 012a/13, 012a/17, 012a/18, 012b/10, 013a/02, 013a/03, 013a/17, 013a/18, 013b/01, 013b/04, 013b/05, 013b/07, 013b/10, 013b/12, 013b/14, 013b/15, 014a/14, 014b/19, 015a/04, 015a/09, 015a/15, 015a/16, 016a/02, 016a/04, 016a/05, 016a/11, 016a/12, 016a/17, 016b/04, 016b/15, 016b/16, 016b/17, 017a/07, 017a/09, 017b/04, 017b/09, 017b/10, 017b/11, 017b/14, 017b/16, 018a/07, 018a/10, 018a/15, 018a/17, 018b/01, 018b/05, 018b/10, 018b/15, 018b/17, 019a/09, 019a/17, 019a/19, 019b/03, 019b/06, 019b/17, 020a/07, 020a/08, 020a/18, 020b/12, 020b/15, 021a/05, 021a/07, 021a/13, 021a/15, 021a/16, 021b/03, 021b/06, 021b/09, 021b/17, 022a/01, 022a/07, 022a/08, 022b/09, 022b/15, 022b/19, 023a/02, 023a/03, 023a/06, 023a/07, 023a/08, 023a/09, 023a/10, 023a/13, 023a/15,*

023a/16, 023b/05, 024a/03, 024a/05, 024a/06, 024a/07, 024a/12, 024a/14,
024b/07, 024b/11, 025a/07, 025a/13, 025a/17, 025a/19, 025b/03, 025b/09,
025b/11, 026a/02, 026a/03, 026a/08, 026a/19, 026b/03, 026b/10, 026b/11,
026b/15, 026b/16, 026b/19, 027a/09, 027a/17, 027a/19, 027b/06, 027b/12,
027b/13, 027b/14, 027b/17, 027b/18, 028a/01, 028a/02, 028a/11, 028a/17,
028b/01, 028b/03, 028b/07, 028b/08, 028b/18, 029a/04, 029a/19, 029b/01,
030a/02, 030a/03, 030a/05, 030a/09, 030a/11, 030a/14, 030a/16, 030b/01,
030b/06, 030b/09, 030b/10, 030b/12, 030b/17, 030b/19, 031a/04, 031a/05,
031a/09, 031a/10, 031a/11, 031a/16, 031a/18, 031a/19, 031b/01, 031b/02,
031b/07, 031b/08, 031b/12, 031b/13, 031b/18, 032a/05, 032a/07, 032a/10,
032a/12, 032a/18, 032b/07, 032b/17, 032b/18, 033a/03, 033a/09, 033a/12,
033a/19, 033b/03, 033b/09, 034a/05, 034a/06, 034a/08, 034a/10, 034a/12,
034b/01, 034b/07, 034b/14, 035a/07, 035a/16, 035b/02, 035b/05, 035b/07,
035b/14, 035b/15, 036a/05, 036a/06, 036a/09, 036a/18, 036b/05, 036b/11,
036b/12, 037a/01, 037a/09, 037a/12, 037a/16, 037a/19, 037b/07, 037b/09,
037b/19, 038a/13, 038a/15, 038a/17, 038b/05, 038b/06, 038b/07, 038b/09,
038b/19, 039a/01, 039a/03, 039b/02, 039b/07, 039b/09, 039b/12, 039b/15,
039b/16, 040a/04, 040a/14, 040a/15, 040a/16, 040a/17, 040a/19, 040b/15,
040b/19, 041a/01, 041a/03, 041a/10, 041b/06, 041b/17, 042a/01, 042a/02,
042a/03, 042a/04, 042a/05, 042a/07, 042a/08, 042a/12, 042a/17, 042b/11,
042b/12, 042b/16, 042b/18, 043a/01, 043a/03, 043a/04, 043a/14, 043a/15,
043a/19, 043b/06, 043b/12, 044a/03, 044a/04, 044a/11, 044a/15, 044a/17,
044b/05, 044b/08, 044b/16, 045a/07, 045a/09, 045a/10, 045b/04, 045b/08,
045b/09, 045b/10, 045b/17, 046a/10, 046a/13, 046b/17, 047a/08, 047b/13,
048a/04, 048a/06, 048a/11, 049a/03, 049a/05, 049a/12, 049a/16, 049b/04,
049b/08, 050a/10, 050a/13, 050a/15, 050b/01, 050b/14, 051a/17, 051b/10,
051b/12, 051b/14, 052a/06, 052a/13, 052a/14, 052a/17, 052a/18, 052a/19,
052b/02, 052b/07, 052b/17, 053a/01, 053a/08, 053a/10, 053a/18, 053b/02,
053b/08, 053b/09, 054a/02, 054a/19, 054b/12, 054b/16, 054b/17, 055a/03,
055a/04, 055a/05, 055b/03, 055b/13, 055b/15, 055b/16, 055b/18, 056a/03,
056a/06, 056a/08, 056a/11, 056a/12, 056b/03, 057a/07, 057a/18, 057a/19,
057b/04, 057b/09, 057b/11, 057b/14, 058a/07, 058a/15, 059a/13, 059a/14,
059a/15, 059a/19, 059b/02, 059b/16, 060a/08, 060a/14, 060a/15, 060b/01,
060b/11, 060b/12, 060b/14, 060b/18, 061a/11, 061a/12, 061a/14, 061a/17,

061a/18, 061b/02, 061b/12, 062a/10, 062a/18, 062b/02, 062b/04, 063a/08,
063a/19, 063b/01, 063b/14, 063b/15, 064a/04, 064a/09, 064b/05, 064b/06,
064b/07, 064b/15, 065a/01, 065a/06, 065a/08, 065a/09, 065a/10, 065b/01,
065b/03, 065b/04, 065b/08, 065b/15, 066a/06, 066a/12, 066a/15, 066b/06,
066b/12, 066b/13, 067a/03, 067a/04, 067b/01, 067b/04, 067b/08, 067b/10,
067b/12, 068a/01, 068a/02, 068a/07, 068a/13, 068a/15, 068b/02, 068b/06,
068b/12, 069b/05, 069b/06, 069b/17, 070a/05, 070b/03, 070b/05, 070b/07,
070b/11, 070b/19, 071a/01, 071a/04, 071a/05, 071a/06, 071a/07, 071a/13,
071b/03, 071b/05, 071b/06, 071b/16, 071b/19, 072a/05, 072a/10, 072b/03,
072b/06, 072b/10, 072b/11, 072b/12, 072b/14, 073a/03, 073a/14, 073b/01,
073b/02, 073b/14, 073b/19, 074a/05, 074a/07, 074a/19, 074b/01, 074b/04,
074b/11, 074b/15, 074b/16, 075a/05, 075a/14, 075a/16, 075a/18, 076a/02,
076a/11, 076a/15, 076a/17, 076b/02, 076b/13, 077a/10, 077a/14, 077a/16,
077a/17, 077b/04, 077b/17, 077b/18, 078a/02, 078a/05, 078a/13, 078b/14,
079a/17, 079b/03, 079b/08, 080a/02, 080a/03, 080a/04, 080a/05, 080a/06,
080a/08, 080b/01, 080b/12, 080b/13, 080b/17, 081a/06, 081a/10, 081a/14,
081a/18, 081b/01, 081b/03, 082a/07, 082a/10, 082a/12, 082a/14, 082a/15,
082a/17, 082b/01, 082b/05, 082b/09, 082b/14, 082b/18, 083a/05, 083a/06,
083a/07, 083a/08, 083a/12, 083a/16, 083b/06, 083b/07, 084a/02, 084b/02,
084b/06, 084b/09, 084b/14, 084b/15, 085a/01, 085a/02, 085a/03, 085a/07,
085a/09, 085a/10, 085a/11, 085a/12, 085b/01, 086a/02, 086a/05, 086a/12,
086a/19, 086b/06, 086b/09, 087a/13, 087b/02, 088a/04, 088a/05, 088a/10,
088a/13, 088a/15, 088b/03, 088b/05, 088b/10, 088b/11, 088b/13, 089a/03,
089a/08, 089a/10, 089a/13, 089b/06, 089b/11, 090b/05, 090b/16, 090b/18,
091a/03, 091a/04, 091a/09, 091a/11, 091a/14, 091a/15, 091a/16, 091b/09,
092a/07, 092a/15, 092a/16, 092b/08, 092b/13, 092b/14, 092b/15, 092b/16,
092b/19, 093a/10, 093b/10, 093b/12, 093b/14, 094a/01, 094a/02, 094a/04,
094a/06, 094a/11, 094a/12, 094b/03, 094b/07, 094b/13, 094b/14, 094b/16,
095a/03, 095b/01, 095b/04, 095b/07, 095b/09, 095b/12, 095b/17, 096a/02,
096a/06, 096a/08, 096a/15, 096a/17, 096a/18, 096b/03, 096b/07, 096b/11,
096b/17, 096b/18, 096b/19, 097a/01, 097a/04, 097a/06, 097a/07, 097a/08,
097a/11, 097a/17, 097a/19, 097b/02, 097b/03, 097b/04, 097b/06, 097b/08,
097b/09, 097b/13, 097b/14, 097b/15, 097b/16, 097b/17, 098a/02, 098a/06,
098a/08, 098a/09, 098b/16, 099a/01, 099a/02, 099a/09, 099a/10, 099a/12,

099a/13, 099a/14, 099a/17, 099a/19, 099b/02, 099b/04, 099b/05, 099b/06, 099b/08, 099b/09, 099b/10, 100a/02, 100a/04, 100a/05, 100a/07, 100a/08, 100b/04, 101a/06, 101a/08, 101a/09, 101a/10, 101a/11, 101a/13, 101b/03, 101b/07, 101b/08, 101b/09, 101b/10, 101b/13, 101b/14, 102a/07, 102a/12, 102a/13, 102b/03, 102b/04, 102b/06, 103a/01, 103a/07, 103a/08, 103a/10, 103a/12, 103b/03, 103b/07, 103b/10, 104a/01, 104a/05, 104a/08, 104a/11, 104b/01, 104b/07, 104b/14, 105a/08, 105a/12, 105a/15, 105b/08, 106a/06, 106a/10, 106b/02, 106b/06, 106b/12, 108a/04, 108a/06, 108a/09, 108a/15, 108a/16, 108a/18, 108b/09, 108b/18, 109a/01, 109a/04, 109a/13, 109a/15, 109b/10, 109b/12, 110a/04, 58b/01, 58b/03, 58b/06, 58b/08, 58b/12, 75b/04, 75b/05, 75b/06, 75b/09, 75b/14, 75b/15, 75b/16, 045b/14, 108b/16, 108b/18, 062a/05.

bir yire çarp- Bir yere vurmak: *Bir yire çarpdı ki eñ pōlād olsa -1- 96b/17.*

bir yire gel- Bir araya gelmek, aynı yerde toplanmak: *Cümle ‘ālem halkı bir yire gelseler gene -2- 23b/05, 30a/16.*

bir yire қо- Bir yere bırakmak, yerleştirmek: *hazīne içre bir yire қодı. Bir zamāndan -1- 40a/16.*

bir yire şaklı- Bir yere saklamak: *Luḡf eylen sizi bir yire şaklıyam -1- 88a/15.*

birāder (f) Erkek kardeş: *dirken Rüstem ‘Alemsāh yetişüp; Ey b. çık meydāndan bu serkeşden -7- 006b/08, 012b/07, 014b/12, 017a/15, 076b/18, 077a/18, 011b/05.*

biraz Bir parça, azıcık: *gelüp yerine oturdı Ammā Hamza bunuñ elemüñ görüb, b. tesellī -21-010a/15, 011a/02, 013a/13, 019b/02, 021a/08, 026b/07, 028a/15, 048b/05, 049a/18, 049a/19, 050b/09, 055b/15, 065a/18, 075a/05, 081a/16, 081a/17, 081b/01, 084a/19, 088a/01, 088a/16, 101a/02.*

birazdan Az sonra: *sāyesine inüp oturdı B. ‘Ömer gelüp döndürmege çok -3- 017b/02, 027a/06, 104a/04.*

birbir Tek tek: *yerağa binüp, şoğağa döküldiler Düşman şanup, b. -1- 054b/07.*

birbiri Karşılıklı olarak bir diğeri: *işidüp, 'aqlı gitdi Ammā Şāh şād olup, Elçüb'a b. üzerine -34- 085b/06, 101b/16, 75b/10, 068a/17, 032a/13, 046b/18, 077b/07, 007b/03, 044a/04, 098a/03, 101b/19, 106b/01, 007a/19, 009a/12, 015b/04, 018a/11, 021a/17, 029a/18, 054a/19, 057b/13, 094a/12, 096a/07, 096a/13, 098b/11, 105b/09, 106a/10, 109b/10, 059a/01, 084b/11, 108a/10, 021a/17, 022b/08, 021a/17, 027b/14.*

birden Aniden: *süvār olup, b. Cehenneme gidelüm ya taht ola ya baht diyüp tiz -4- 022a/19, 054b/16, 080a/11, 096a/02.*

birdür Aynıdır, eşittir, birdir: *Sa'dı Şāmī tañrısı b. diyüp, sürdükde, 'Ömer; Kimdür diyüp, -1- 58b/15.*

bire bir Denk: *sağa ve şola baqup; B. bir kimesne yoq mıdur Şol nābekār bī -1- 75b/09.*

birer Teker, bir sayısının üleştirme almış hali: *behlivānlarından otuz beş behlivān girüp Neheng b. darb ile -9- 014b/09, 018b/11, 023a/15, 051b/12, 072b/15, 087a/05, 097a/13, 103a/08, 75b/11.*

birgün Herhangi bir gün: *Bir zamāndan şoñra b. Merzūk Şāh bir kaç hāş kulları ile -8- 040a/17, 051b/08, 061b/01, 062a/03, 062a/12, 071a/01, 087a/15, 025b/16.*

biri Bir tanesi, bilinmeyen bir kimse: *katıldı Cengi 'azīm oldı Kerb de Rüstem'ün zahmlarına baqmayup, her b. -50- 007b/01, 015b/10, 028b/15, 029a/13, 031b/07, 041a/01, 043b/16, 043b/17, 053b/01, 055b/09, 058a/14, 058a/15, 059b/19, 063a/13, 072b/11, 072b/12, 074b/05, 085b/13, 101b/03, 107b/14, 58b/05, 053b/05, 092a/05, 024a/15, 036b/12, 101b/16, 102a/03, 037a/01, 033a/14, 033a/15, 044a/13, 074a/19, 033b/01, 042b/06, 056b/05,*

056b/06, 063a/08, 063a/18, 063b/02, 065b/09, 067b/19, 072b/04, 087a/05, 090b/13, 101b/12, 037a/01, 096b/10, 098b/04, 011a/04, 016a/18.

birinci İlk: *naşıl kişi eliyle pîlser hortumıyla atup, gögün b. katına* -1- 076a/16.

birkaç Çok olmayan, az sayıda, az: *benden şakınup, ben anı yabana getürirem deyüp, meşt ile b.* -3- 026a/17, 030b/19, 058a/13.

bit- Birden ortaya çıkmak: *tutdı Ne dirsiz Şol nâbekârlara kim heryerden ot gibi b.* -1- 069b/14.

biz Çokluk birinci kişiyi gösteren söz: *Emîri ‘Arabuñ cevâbın haber virdi Kerb; Nola b. cenkden döner* -120- 002b/07, 016a/11, 016a/18, 022a/15, 022a/18, 023b/06, 023b/08, 026a/08, 031b/02, 032b/05, 033b/14, 034a/02, 037a/01, 040a/04, 040b/19, 049b/02, 051a/03, 052b/04, 052b/10, 053a/12, 053b/14, 055a/09, 058a/18, 059a/12, 059b/03, 060a/06, 062a/11, 064a/05, 067b/14, 070b/01, 071a/15, 074b/09, 079a/04, 081b/19, 082a/01, 082a/03, 083b/03, 087b/03, 089b/02, 091b/04, 091b/18, 092a/02, 093b/18, 094b/07, 108a/11, 108a/12, 108a/16, 108a/17, 108a/18, 004a/07, 026a/11, 045a/08, 050a/14, 058a/16, 064a/01, 105a/01, 58b/16, 007a/10, 013b/02, 020a/06, 023b/10, 024a/16, 026a/12, 026b/04, 027a/17, 029b/16, 033b/07, 033b/13, 035a/15, 047b/02, 052a/05, 059a/17, 060a/17, 068b/17, 069a/08, 074a/04, 086b/13, 087a/13, 087b/10, 088a/01, 089a/04, 092a/14, 102b/12, 104b/01, 105b/01, 003a/19, 039a/06, 039b/17, 041b/17, 045b/07, 046a/06, 046b/10, 046b/11, 047b/02, 052a/03, 052a/15, 059b/03, 059b/04, 070b/02, 079a/04, 082a/03, 087b/11, 087b/15, 092a/07, 58b/02, 046b/11, 023b/03, 024a/11, 024a/14, 024b/01, 042a/11, 045b/19, 063a/14, 073a/08, 079b/06, 58b/01, 013a/04, 023b/04, 029a/18, 105a/02.

bizüm Birinci çokluk şahıs zamiri “biz”in tamlayan şekli: *cenk idecektir Şakın gözün ac hayli ma‘reke eridür b.* -35-005b/10, 012b/07, 022a/02, 022a/16, 025a/06, 027a/19, 028a/04, 030b/11, 031a/15, 031a/17, 031a/18, 035b/08, 043b/05, 050a/05, 051b/06, 051b/07, 055b/10, 060a/01, 060a/02, 060a/13,

064a/12, 070b/03, 079a/02, 081b/10, 092a/07, 102a/05, 079a/01, 074a/11, 007b/18, 012a/06, 033b/08, 051a/02, 067b/12, 105a/11, 003a/16.

boğaz 1. Boynun ön bölümü ve bu bölümü oluşturan organlar: *Ḳabīleden kabīledeye düşüp, b. ucundan çok dertler çeküp*, -16- 064a/16, 092b/04, 092b/06, 093a/03, 109b/19, 030a/11, 030a/13, 031b/09, 038a/03, 064b/14, 029b/18, 059b/06, 093a/04, 093a/01, 065a/04, 051a/15.

2. İki kara arasındaki dar deniz: *eydür; Bir b. var idi Ḥayli içeri çekerti şöyle dar idi ki* -7-042b/18, 044a/11, 044a/14, 043a/02, 045b/15, 054b/19, 043a/09.

boğazla- Hayvan veya insanı boğazından keserek öldürmek: *Küllükde bir at buldılar kim şāḥibi b. kıyamayup, şalıvirmişdi* -2- 094a/04, 064b/04.

boğul- Havasızlıktan ölmek: *Gemimiz paralanup, anlar hep b. ben bu cānibe düşdüm* -1- 053b/17.

boğ Dışkı, pislik: *ben işitdüm ol seni çok b. şokmuş didi Baḥtek; Belī behlivān* -2- 091b/16, 091b/17.

bol Çok: *Ḥamza ‘asker çeküp, üzerime gelür elbetde ser‘askerim b. deyü* -1- 032a/11.

boncuk Ortası delik, çoğu yuvarlak ve renkli süs tanesi: *didi ben uyurdum ammā sen niçün uyudun gel elümden b. al* -2- 052a/10, 052a/09.

boş Dolu olmayan: *Ḳarnı ise boş yelpāze gibi şallanurdu* -1- 029a/17.

boşan- Bol bol akmak: *kanlar b. Bir daḥī eline alāt almadan kaldı Ḥamza aḥvālī* -1- 099b/02.

boyun Gövdenin başla omuz arasında kalan bölgesi: *kötek öyle urdu ki ‘Ömer Ma‘dī alevde olup at b.* -6- 004b/07, 037b/10, 039a/18, 110a/08, 015b/17, 076a/10.

boy Uzunluk: *cihāna gelmedüñe dönesin diyüp, bir yol şıçrayup, mināre b.* -1- 101a/10.

boz- İki yan arasında yapılmış olan sözleşmeyi temelinden bozma, aslını değiştirme: *gelüp, Merd kimsenüñ mihrin b. Kendüne kıydın, deyüp vāfir* -8- 004b/02, 040a/16, 088a/06, 062a/18, 020a/01, 037b/16, 109b/13, 109b/15.

bögür- Öküz, manda, deve, gergedan gibi hayvanlar için bağirmek: *fillerin acfurmasından, gergedanların b. güz güürldü* -1- 022b/13.

bölik Parça, kısım: *itdi, ammā b. oğlum çıkısa ne cefā iderse kā'il idem böyle* -6- 005a/18, 060b/05, 051a/04, 002b/12, 101b/04, 108b/03.

böyle Bunun gibi, buña benzer: *varup; Zāhir atam 'Ömer Ma'dī olaydı b. dimezdi diyüp,* -88- 004a/05, 004b/14, 005a/17, 005a/18, 006a/01, 007a/11, 007b/16, 011a/17, 011b/15, 012a/07, 012a/16, 012b/10, 014b/14, 014b/19, 016a/01, 017a/03, 019b/09, 019b/15, 020b/10, 021a/01, 021a/03, 021b/14, 022a/16, 026a/13, 026b/06, 026b/09, 029a/06, 030a/09, 030a/13, 031a/07, 032a/13, 033b/19, 035b/08, 037a/04, 038a/14, 038a/17, 038b/17, 039a/09, 044a/10, 044a/17, 046a/11, 046b/01, 046b/14, 047a/06, 048b/16, 048b/17, 049a/06, 050a/04, 050a/09, 057b/05, 061a/07, 065a/12, 067a/03, 067a/11, 067b/12, 067b/17, 068b/12, 068b/19, 069a/05, 070b/02, 072b/08, 074a/03, 074b/09, 076b/05, 081b/06, 083a/11, 083b/01, 085b/18, 087a/12, 089b/10, 091a/11, 091b/03, 091b/05, 093b/13, 093b/17, 096b/13, 098a/08, 102b/08, 105a/08, 106a/09, 108a/11, 110a/02, 75b/06, 082b/07, 039a/09, 046b/01, 047a/10, 071b/13.

böyle eyle- Böyle yapmak, bu şekilde yapmak: *böyle eyle diyüp öğretti idi* -5- 021a/03, 011a/17, 035b/08, 038a/17, 087a/12.

bre (r) Ey, hey anlamında kullanılan bir seslenme sözü: *İşte meydanda deyince Dīvāne, meydāna girüp; B. babamı sen mi* -82- 003a/01, 003b/02, 006b/18, 009a/08, 009b/13, 011b/17, 013a/13, 018a/08, 018b/02, 019b/03, 019b/07,

020a/19, 020b/18, 021a/15, 026a/12, 026a/15, 028b/02, 029a/12, 029a/17, 033b/07, 033b/10, 036b/04, 036b/06, 036b/14, 037b/04, 038a/03, 038a/09, 038b/11, 041b/13, 041b/15, 046a/03, 046a/07, 046a/18, 046b/14, 047a/02, 048b/11, 049a/04, 050b/05, 052a/03, 052a/08, 052a/09, 054a/11, 057b/17, 058a/07, 064b/03, 065b/11, 066a/19, 067a/01, 068a/11, 070b/01, 071a/17, 072a/06, 075a/13, 075a/14, 076a/10, 076a/15, 081b/13, 081b/18, 082a/01, 082b/05, 085b/14, 086a/17, 086b/04, 087b/11, 089b/06, 089b/07, 090a/10, 092a/06, 092a/08, 092a/18, 092b/09, 092b/16, 093a/08, 093a/09, 093a/12, 094a/01, 097a/17, 102b/11, 109a/01, 58b/16, 58b/18, 75b/06.

bu Bu, işaret zamiri ve sıfatı: *b. yüzden hikāyet ider ki muḳaddimen beyān olunmuşdur ki İskenderi -454-* 001b/02, 001b/14, 002a/01, 002b/18, 003a/14, 003a/19, 003b/05, 003b/06, 003b/11, 005a/12, 005a/13, 005a/14, 005a/16, 005b/11, 006b/08, 006b/11, 006b/13, 006b/14, 006b/17, 007b/19, 008a/06, 008a/19, 008b/04, 009b/13, 009b/15, 009b/19, 010a/01, 010b/08, 011b/05, 011b/07, 012a/06, 012b/01, 013a/06, 013b/16, 013b/17, 013b/19, 014a/07, 014a/16, 014b/07, 014b/10, 014b/11, 014b/19, 015a/02, 016a/05, 016a/08, 016a/10, 016b/02, 016b/06, 016b/08, 017a/08, 017b/16, 018a/03, 018a/15, 018b/02, 018b/05, 018b/13, 018b/16, 019a/03, 019a/17, 020a/05, 020a/06, 020a/17, 020b/02, 020b/08, 021a/15, 021b/11, 021b/12, 021b/19, 022a/12, 022a/15, 022b/02, 022b/09, 022b/18, 023a/07, 025a/04, 025a/10, 025a/11, 025a/16, 025b/07, 025b/15, 025b/16, 025b/19, 026a/12, 026a/13, 026b/09, 027a/02, 028a/01, 028a/02, 028a/10, 028b/14, 029a/05, 029a/16, 029a/19, 029b/03, 029b/10, 029b/14, 030a/05, 030a/06, 030a/08, 030a/12, 031a/09, 031b/03, 031b/09, 031b/10, 031b/17, 032b/01, 032b/10, 033a/04, 033b/01, 033b/11, 033b/13, 033b/19, 034a/05, 034a/10, 034a/15, 034a/19, 034b/09, 035a/09, 035b/02, 035b/11, 035b/12, 035b/18, 036a/06, 036a/11, 036a/13, 036a/19, 036b/12, 037a/02, 037a/03, 037a/13, 037a/15, 037b/12, 038a/15, 038a/16, 038b/06, 038b/16, 039b/05, 039b/14, 040a/06, 040a/11, 040a/12, 040b/03, 040b/06, 040b/10, 040b/13, 040b/14, 040b/16, 040b/17, 040b/19, 041a/14, 041a/15, 041b/12, 042a/10, 042b/15, 043a/14, 043b/01, 044a/19, 044b/14, 044b/19, 045a/03, 045b/05, 045b/07, 046a/18, 046a/19, 047a/01, 047a/14, 047a/16, 047a/17, 047b/01, 047b/04, 047b/08, 047b/11, 047b/19, 048a/01, 048a/07, 048a/15, 049b/07, 049b/09, 049b/16, 050b/01, 050b/06,

050b/10, 050b/16, 051a/01, 051a/02, 051a/11, 051a/13, 051b/02, 051b/19,
052a/02, 052a/09, 052b/03, 052b/07, 052b/13, 053a/01, 053b/17, 054a/01,
054a/03, 055a/19, 055b/01, 055b/03, 056a/09, 056a/18, 056a/19, 056b/02,
056b/19, 057a/02, 057a/14, 057b/02, 057b/18, 057b/19, 058a/02, 059a/06,
059a/11, 059a/14, 059a/16, 059b/13, 060a/09, 060a/13, 060a/14, 060b/01,
060b/13, 060b/19, 061a/01, 061a/13, 061a/14, 061a/15, 062a/11, 063a/06,
063b/07, 063b/09, 063a/13, 063b/16, 063b/19, 064a/06, 064a/11, 064b/01,
064b/08, 064b/12, 064b/18, 065a/02, 065a/15, 065a/17, 065b/13, 066a/10,
066a/19, 066b/18, 066b/19, 067a/05, 067a/07, 067a/08, 067a/11, 067a/14,
067a/19, 067b/01, 067b/05, 068a/11, 068b/05, 068b/15, 069a/13, 069b/01,
069b/13, 070a/14, 070b/09, 070b/19, 071a/11, 071a/13, 071b/01, 071b/02,
071b/08, 072a/01, 072a/08, 072a/16, 072a/18, 072b/02, 072b/05, 072b/07,
072b/16, 072b/17, 073a/01, 073a/10, 073a/15, 073b/03, 073b/17, 074a/07,
074a/09, 074a/12, 074b/01, 074b/02, 074b/07, 074b/14, 075a/01, 075a/13,
076b/07, 076b/09, 077a/02, 077b/08, 077b/10, 078a/01, 078a/11, 078b/18,
078b/19, 079b/01, 080b/03, 080b/17, 081a/01, 081a/09, 081b/06, 081b/10,
081b/12, 081b/16, 081b/18, 082a/07, 083a/01, 083a/03, 083a/04, 083a/05,
083a/14, 083a/16, 083a/17, 083a/19, 083b/13, 084a/06, 084a/15, 084b/01,
084b/17, 085a/15, 085a/16, 086a/04, 086a/14, 086b/01, 086b/02, 086b/16,
086b/19, 087b/08, 087b/09, 087b/10, 088b/05, 088b/07, 088b/09, 089a/09,
089b/02, 089b/06, 090b/13, 090b/15, 091a/03, 091a/12, 091b/04, 091b/06,
092a/07, 092b/02, 092b/10, 092b/16, 093a/05, 093a/19, 093b/04, 093b/11,
094a/13, 094a/18, 094b/01, 094b/09, 094b/17, 094b/19, 095a/10, 095a/11,
095a/17, 095a/19, 095b/18, 097a/14, 097a/15, 098a/07, 098a/18, 098b/06,
099a/14, 099a/16, 100a/01, 100a/06, 100b/03, 101a/08, 101a/14, 102a/07,
102a/09, 102b/08, 102b/16, 103a/10, 103a/15, 103b/02, 103b/05, 103b/06,
103b/07, 103b/14, 103b/16, 103b/18, 104a/10, 104a/15, 104a/18, 104a/19,
104b/11, 105a/02, 105a/04, 105b/06, 106a/13, 106b/08, 106b/12, 107a/15,
108b/05, 108b/14, 108b/19, 109b/17, 110a/01, 110a/14, 58b/18, 75b/06,
75b/07, 003b/10, 007b/12, 029b/07, 029b/09, 045a/06, 050a/18, 062a/09,
073b/05, 079b/04, 105a/09, 107b/16, 029b/09, 006b/10, 051a/12, 051a/14,
010a/15, 014a/09, 030a/17, 030b/04, 039a/15, 048a/15, 052a/18, 056b/18,
058a/01, 063a/11, 067a/15, 068b/11, 071a/15, 071b/14, 072b/08, 083b/11,

084b/04, 096b/12, 103a/07, 029a/19, 009b/08, 108b/11, 055b/15, 086a/08, 087b/11.

būcāk Memleket, semt, mahalle: *gelsün görsün ki dünyānūñ kaç b. var imiş didi hemān* -1- 010b/18.

bud Arka bacakların gövdeye bitişik olan dolgun, etli bölümü: *Ġāzbānı nirre; Bre neyler bu nābekār Bir b. kadar yoķ hākī böyle* -1- 75b/06.

buğday Tohumu ekmek yapımında kullanılan bitki ve aynı bitkinin başaktan ayrılmış tanesi: *yazup, şāhuna Fīrūzi ‘Adenī dirler idi B. ve un ve arpa talebiyle* -1- 025a/14.

bugün İçinde bulunulan gün: *ol b. eyü cenkler eyledüñ işte Sa‘d Nebīre senüñle* -28- 005b/09, 007b/10, 010b/17, 022b/06, 027a/12, 028a/11, 031b/16, 036a/01, 036a/16, 037a/06, 041b/02, 048a/16, 067a/09, 067b/07, 079b/04, 079b/17, 081a/11, 084a/16, 085b/17, 087a/04, 093b/07, 098a/13, 098a/17, 104a/19, 105b/04, 105b/09, 105b/12, 109b/06.

buhur (a) Tütsü: *Halkūm bir ateş peydā idüp ol pencereden içerü darulı b.* -1- 021a/07.

bul- Arayarak veya aramadan bir şeyle, bir kimse ile karşılaşmak: *Hamzalık şatayım şāyed benden qorqa ben de fūrşatum b. diyüp,* -71- 004a/03, 054a/17, 027b/18, 072b/15, 072b/03, 021a/01, 043b/01, 043b/13, 054a/01, 084b/10, 011a/11, 015b/09, 065b/14, 097b/10, 029a/13, 064b/04, 094a/04, 021a/18, 100b/10, 107b/16, 071a/06, 041b/17, 099b/08, 032a/01, 027b/13, 055b/16, 087b/02, 081b/08, 042a/12, 009a/19, 065b/19, 072b/01, 107a/05, 008a/02, 067b/09, 068b/06, 065b/12, 094a/01, 096b/10, 096b/19, 070b/18, 102a/08, 078a/12, 024a/05, 025a/13, 067b/16, 107b/17, 018b/17, 020b/03, 023b/03, 075a/17, 006b/04, 006b/05, 009a/02, 027b/02, 045a/10, 053a/08, 066b/11, 068b/01, 080a/04, 102b/11, 105a/08, 007b/14, 051a/13, 033a/06, 071a/11, 043b/16, 046b/07, 018b/04, 036b/06, 030b/17.

bulan- Her yanı bir şeyle kaplanmak: *bir medh okuyup, eyitdi; Beyit; Dā'imā safrān b. -1- 062b/04.*

buluş- b. için gider didiler Rüstem neticesin anlayup, cenk -25- 056a/04, 036a/01, 078a/04, 067a/17, 101a/06, 039b/18, 098a/13, 027a/05, 024b/19, 107b/07, 001b/15, 005b/08, 028a/03, 041a/11, 061a/03, 063a/14, 065b/16, 072b/07, 078a/08, 078a/19, 087a/06, 108a/10, 043a/16, 054a/18, 087a/09.

buña Buraya, bunu: *atı meydāna sürüp, muķābil oldı Kerb b. da; kimsin -28- 005b/17, 006a/18, 008b/18, 011a/12, 021a/02, 026b/11, 031b/14, 035b/03, 039a/01, 039a/04, 044a/11, 044b/18, 045a/01, 045a/06, 048a/05, 064a/02, 070b/16, 091a/02, 092b/10, 093b/09, 095b/17, 109a/13, 75b/12, 038a/08, 052b/10, 091a/03, 092b/11, 100a/04.*

buna- Çeşitli sebeplerle zihin gücünü yitirerek ne yaptığını bilemez duruma gelmek: *iken bu maḥalde nireden geldi Ey b. ḳoca didi Nāḳār -2- 047b/11, 048a/10.*

bunca Bu kadar, bu denli, epey: *işitdüm b. rüzgārdır 'ālemde tutup, ḳapudan şimden girü -11- 002a/15, 011b/19, 020a/03, 040a/19, 047b/10, 048a/19, 049b/19, 062b/19, 063a/01, 084a/01, 100b/04.*

bunda Buraya, burada: *cenderei zengī ve raḥşende-i zengī olduğumuz b. adım vardır -79- 012a/09, 019a/14, 019b/12, 020b/05, 020b/07, 020b/09, 022a/15, 023b/08, 025a/09, 025b/19, 028a/17, 028b/05, 029a/15, 033b/14, 033b/17, 034b/02, 034b/19, 035b/17, 039b/06, 039b/12, 040a/10, 040b/19, 042b/11, 043a/17, 043b/11, 043b/13, 044b/01, 044b/09, 045a/06, 046b/07, 046b/10, 047a/18, 049a/15, 050a/04, 050b/02, 052b/04, 052b/12, 053b/11, 053b/15, 054b/01, 054b/15, 055b/10, 059b/06, 059b/13, 059b/19, 064a/06, 065b/12, 065b/19, 066a/02, 066b/03, 067b/01, 071b/18, 072a/03, 072a/05, 072a/07, 072a/18, 073a/08, 074b/08, 078a/04, 080b/09, 081a/15, 081b/03, 082a/04, 087a/07, 087b/12, 088b/01, 089b/04, 090a/13, 095a/01, 104a/12, 104b/04, 107a/06, 108a/16, 110a/14, 019a/16, 043a/17, 089b/05, 091b/19, 055a/09.*

bundan Bu nedenle, buradan: *virsin didi, 'Ömer Ma'dî; Ey 'Ayyār B. ötüride aḳca mı* -18- 004a/18, 011b/18, 014a/08, 022a/02, 024a/03, 024a/07, 024a/12, 045a/07, 054b/15, 057a/17, 060b/15, 065b/08, 066b/07, 074a/14, 086a/10, 087a/10, 102a/05, 108a/06.

bunu Bunu: *olacaḳdur didi ve 'Ömer'e daḳı merhemi Süleymān virüp var b.* -30- 007b/05, 007b/16, 010b/14, 018b/08, 021a/12, 026a/01, 028b/15, 039a/06, 040a/14, 041a/05, 047b/05, 050b/11, 052a/16, 053b/01, 056a/09, 057b/18, 058a/12, 080a/01, 081b/13, 083a/01, 083b/12, 085b/05, 086b/12, 094b/18, 095b/12, 096b/13, 58b/12, 003a/19, 031b/01, 033b/18.

bunlar Bu zamirinin çokluk biçimi: *bir mütteḳīn vezīrūn elci idüp, gönderdi B. serperdei Süleymānī önüne* -166- 002a/09, 002a/12, 004b/04, 008a/10, 009a/12, 012b/11, 014a/18, 017a/17, 019a/16, 020a/14, 023b/12, 023b/14, 023b/15, 027b/10, 029a/01, 029a/05, 029a/10, 029b/07, 029b/13, 031b/11, 032b/14, 032b/16, 039b/18, 041a/09, 041b/15, 045a/17, 046b/03, 046b/15, 050a/11, 051a/11, 051b/06, 051b/17, 052a/18, 053b/14, 054a/04, 054a/19, 055b/04, 055b/06, 055b/10, 058a/01, 059b/05, 059b/09, 059b/14, 060a/05, 061a/14, 061b/10, 063a/10, 063b/12, 064a/06, 064a/11, 065b/12, 066b/03, 069a/07, 069a/14, 069b/16, 071a/03, 072a/18, 072b/06, 081a/15, 081a/19, 082a/05, 082a/07, 083b/09, 086b/01, 086b/02, 090b/03, 092a/03, 092a/10, 093b/16, 095a/11, 101b/11, 105a/07, 105b/06, 105b/07, 106b/01, 106b/03, 107a/15, 107b/07, 107b/17, 108a/01, 108a/08, 58b/06, 021b/09, 027b/11, 082a/01, 082a/04, 013a/17, 020a/02, 023a/18, 023b/15, 024a/11, 031a/11, 032a/06, 039a/12, 046a/17, 056a/01, 058a/13, 061b/09, 062a/12, 063b/05, 077b/16, 078a/08, 078a/10, 079b/16, 090a/19, 092a/12, 103a/19, 104b/06, 105b/01, 107b/13, 108a/01, 108a/19, 025a/09, 044b/03, 087a/07, 098b/05, 045b/17, 059b/11, 071a/05, 081b/04, 012b/15, 091a/18, 013a/10, 023b/17, 024a/02, 037b/15, 038a/01, 049b/14, 051a/10, 051a/13, 052a/06, 052a/19, 060a/02, 065b/04, 065b/06, 065b/19, 071a/02, 071a/04, 077b/02, 077b/04, 080a/12, 085b/16, 086b/01, 087a/01, 087a/19, 088a/04, 091a/14, 095b/19, 103a/19, 107a/10, 086a/09, 019a/01, 028b/12, 036b/15, 055b/08, 063b/11, 091b/08, 014b/13, 016a/15, 042a/17, 074a/14, 082a/16, 086a/07, 100a/16, 063a/13, 092a/01.

bur- Bir şeyi iki ucundan tutup eksenini etrafında ters yönlerde çevirerek bükme: *Ḳāf da ḥālā bir Şāhibḳırānım hezār Rüstem benüm pençem b. ḳādir -2- 071b/16, 100a/15.*

bura Bu yer: *Ehli tüccārdan suāl eyledikte b. yaḳīn ḳangi diyārda zaḥīre vardır -2- 025a/12, 083a/04.*

burc (a) Kale duvarlarından daha yüksek, yuvarlak, dört köşe veya çok köşeli kale çıkıntısı: *bir b. yapırmışdı İki yanına ulu taşlar yıgdurmuşdı -9- 043a/03, 043b/19, 043a/09, 044a/12, 055a/01, 044b/05, 043b/09, 055a/02, 044b/17.*

burun Alınla üst dudak arasında bulunan, çıkıntılı, iki delikli koklama ve solunum organı: *tīgi ḳan sēl olup, el, ayak, b. ḳulaḳ, tırnaḳ, parmaḳ, gövde, -6- 022b/10, 021b/18, 017a/18, 076b/12, 097a/09, 097b/04.*

Bürüsī Özel İsim: *Şāh bu cevābı işidüp, ḡamḡīn oldı Baḥteki Ḥōd Köpek B. -1- 069b/13.*

but (f) Put. Bazı ilkel toplumlarda doğaüstü güç ve etkisi olduğuna inanılan canlı veya cansız nesne, tapınak, sanem, fetiş: *zī ḳıymet altun ile murassa‘ bir b. var idi Bunı ḳırmaḡa ḳıyamayup; -2- 040a/14, 040a/18.*

buyur- Bir şeyin yapılmasını veya yapılmamasını kesin olarak söylemek, emretmek: *Ġayrete gelüp ḥāzırlandılar didikte Emīri Merdān daḡī b. cenki -33- 022b/04, 013b/19, 019a/07, 025b/05, 041b/03, 061a/01, 063b/13, 078a/17, 078b/08, 102a/11, 032b/03, 090a/10, 092a/19, 091b/17, 104a/09, 080b/16, 013b/18, 105a/02, 013b/19, 026a/11, 051b/09, 056a/13, 059b/11, 080b/10, 083b/04, 083b/05, 104a/11, 090b/10, 079a/09, 036a/13, 067b/12, 059b/04, 053b/04.*

bükül- Eğilmek: *pīri fānī olmuş, senüñ ḥasretinden dibelik beli b. -7- 046a/05, 003a/12, 015a/09, 068a/14, 077a/11, 079b/10, 096b/04.*

bülendavāz (f) Haykırma, yüksek ses: *turup, b. ile oğudı Evvelinde ism i Hudā'yı yād idüp, -1- 062b/15.*

bürü- Sarmak, kaplamak, örtmek, basmak: *toz b. Eşterüñ ayakları aşıklarına varınca zemīne -2- 076b/14, 098a/01.*

bütün Eksiksiz, tam: *Ne var idi, heriflerin b. kumanyalarını yemek gene baña benden -1- 029b/19.*

büyü- Eskisinden büyük duruma gelmek: *içerüde gavğa b. Ne ola dirken, 'Ayyār ellerinde kiminin -1- 051b/16.*

büyük Küçük karşıtı: *Nigār hamāmden gelürken; Geç kalmışuz ol Hamza'dan gelen karnı b. -18- 026b/02, 034b/06, 039b/10, 053a/18, 058a/15, 061a/01, 063a/11, 082a/10, 082a/12, 084b/06, 085b/01, 088a/08, 088a/11, 092b/02, 058a/19, 58b/12, 060a/19, 062a/04.*

-C-

Cābīlīkā, Cābīlkā Özel isim: *'Umūriyye ve Zāvīl ve Kābil ve Kūhistān ve Hākānı C. ve Frengistān -4- 070a/12, 098b/17, 102b/06, 066b/08.*

Cābīlkā, bk. Cābīlīkā

cāize (a) Ödül: *Ve Şāh buyurdu 'Ömer'e bī kuşūr c. virdiler Şafāsından -1- 063b/13.*

cām-ı hāb (f) Yatak: *rāyi'ā c.-ı hābında yaturken, kapup, Ğāzbān'a getürdiler la'in şād -2- 071b/10, 072b/02.*

Cāmās Özel isim: *var idi C.-ı Frenk dirler idi Mālāberd'üñ hemşiresini almış idi -4- 019b/01, 019b/06, 019b/05, 019b/14.*

cān (f) Yaşama, hayat: *oda nāgāh bir na'ra ı sehemnāk kıobdı Niceler c. girüp -* 44- 009b/11, 017b/15, 018a/01, 019a/01, 028a/08, 030a/03, 032a/02, 039a/18, 041b/14, 042b/03, 047b/04, 047b/06, 053a/12, 056b/13, 057a/14, 057b/10, 075a/06, 077a/15, 077b/01, 086a/03, 087a/18, 091a/11, 098a/01, 106a/04, 75b/05, 016b/14, 050a/02, 051b/11, 051b/19, 039a/13, 040a/15, 049a/15, 029b/18, 102b/15, 046a/02, 073b/08, 027a/11, 028b/06, 019b/13, 076a/14, 057a/15, 054a/13, 095b/13, 018a/10.

cān başına şıçra- Çok korkmak: *Cān başına şıçrayup, hemān ilerü gelüp -6-* 19a/01, 32a/02, 39a/18, 47b/06, 75a/06, 106a/04.

cān vir- Ölmek: *Neheng Peçe de düşüp cān viridi. -3-* 18a/01, 75b/05, 77b/01.

cāni (a) Acımasız, gaddar: *şāhibkırāna ulaştır madın, böyle eyledin ve nice c. düşmanları -1-* 087a/12.

cānib (a) Taraf: *'askerimiz vardur gelecek diyüp, cevāb virdiler İzīn c. -55-* 070b/08, 016b/08, 042a/17, 094a/17, 010a/07, 010b/01, 010b/15, 099b/18, 100b/18, 103b/18, 106a/06, 109b/12, 052a/19, 006b/05, 009a/06, 009b/10, 011b/12, 011b/14, 021a/15, 023a/02, 023a/06, 024b/09, 030a/05, 045a/07, 053b/17, 055b/06, 055b/18, 060b/11, 066a/09, 068a/15, 072b/10, 080a/06, 081b/08, 085b/04, 090b/18, 094b/04, 097a/11, 097b/02, 097b/08, 097b/17, 098a/02, 099a/12, 099b/09, 101b/08, 072b/10, 052b/02, 023a/08, 032a/18, 039a/03, 043a/01, 052b/07, 054b/17, 079a/10, 097a/06, 083a/16.

cāriye (a) Kadın hizmetçi, köle: *hādimler ve c. ve bir āfitābı cemāl nigārı ortaya alup, cevāhirlere ğarķ olmuş -9-* 026a/03, 065b/05, 042a/07, 072a/19, 107a/11, 083b/03, 089b/15, 105b/03, 107a/08.

cāsūs (a) Bir devlet veya kuruluşun gizli amaçları için çalışan kimse: *diyüp, tesellī eyledi andan Hamza'ya c. gönderüp, Frengistān'dan -13-* 066a/05, 031b/18, 033a/07, 066a/17, 069b/03, 078b/13, 102a/08, 108b/01, 031b/19, 019a/17, 103b/02, 100a/06, 098b/06.

cāyize (a) Bahşış: *on yıllık şakal harācı ister didi Behlivānlar buña c. virmek -2- 064a/02, 063b/17.*

cāzū (f) Cadı, çoğu kez yaşlı, kimi kez de genç bir kadındır. Daha çok geceleri gezen bir hortlaktır. Kızdığı zaman çarpar ve kötülük yapar: *Bunlar evvelā c. sevmezler nār ı nūr bunları hiç sevmez Bu maḥalde nice -20- 086b/01, 090a/15, 090a/16, 090a/17, 091a/02, 091b/08, 093b/14, 094a/09, 094b/08, 063a/18, 063a/19, 092b/16, 072b/16, 095a/11, 090b/04, 086a/18, 090b/03, 091a/11, 092b/04, 063a/17.*

cebbār (a) Zorba, güçlü: *Ebu'l Fetḥ; Hay ne 'ārsız c. olursun İşte hemen derdin hep -1- 060b/06.*

cebbār ol- Güçlü olmak: *Hay ne 'ārsız c. olursun -1- 060b/06.*

cebe (m) Zırh, silah: *olmadı Hemen Rüstem c. eteklerin beline şokup, filinün altına -2- 057a/09, 066b/08.*

cefā (a) Üzme, eziyet eme: *itdi, ammā böligim oğlum çıksa ne c. iderse kā'il idem böyle -9- 005a/18, 047b/08, 048a/10, 048b/16, 064b/12, 072a/08, 065a/02, 066a/03, 048a/07.*

cefā çek- Büyük sıkıntı ve üzüntü çekmek: *Ben bu kadar gündür ki cefā çekerim -2- 064b/12, 066a/03.*

cefā eyle- Üzmek, eziyet etmek: *Baḥā bu kadar cefā eyledin. -2- 47b/08, 48a/10.*

cefā it- Üzmek, eziyet etmek: *Şimdi kendü elümle böyle cefā idem -3- 48b/16, 005a/18, 072a/08.*

Cehennem (a) Dünyada günah işleyenlerin öldükten sonra ceza görecekleri yer: *C. ısmarladı 'Ömer görüp, ḥazz eyledi Ama Mihyāl ol ḥālī -3- 095b/14, 022a/19, 054a/13.*

cehūd (a) Yahudi, Çıfıt: *Şāh ‘afv idüp, bir c. şafāsı varsa kızın bī vaqt -1- 038b/07.*

cellād (a) Öldürmekle görevli olan kimse: *nābekārları didi ‘Ömer ‘Ayyār bir iki c. ile ḥabishāneye varup, -12- 037b/19, 038b/11, 085b/14, 086a/15, 086a/07, 086a/09, 086a/11, 086a/16, 087a/19, 086a/12, 086b/06, 038a/07.*

cem‘ (a) Toplama: *ḥikāye eyledi ‘Ömer Ma‘dī kendüyi c. idüp yerinden ṭurunca -25- 004b/13, 010a/13, 017b/19, 019a/14, 023a/05, 024b/16, 025b/11, 027b/16, 028a/11, 032b/04, 032b/16, 037b/04, 040b/06, 049b/03, 061b/19, 062a/06, 062b/18, 070b/18, 077b/12, 078b/19, 102b/09, 083a/08, 109b/09, 025b/14, 032a/02.*

cem‘ eyle- Toplamak: *cihāngīrleri cem‘ eylemiş -4- 102b/09, 024b/16, 027b/16, 028a/11.*

cem‘ it- Toplamak: *otuz bin ‘asker cem‘ idüp -12- 032b/16, 004b/13, 017b/19, 019a/14, 023a/05, 025b/11, 032b/16, 037b/04, 040b/06, 061b/19, 062a/06, 70b/18.*

cem‘ ol- Toplanmak: *Bu kadar ‘asker cem‘ olmuş -4- 078b/19, 010a/13, 032b/04, 049b/03.*

Cem Na‘razen Özel İsim: *bir kaç nāmdār behlivānlar gelmişler idi ki birine C. Na‘razen -1- 063a/08.*

cemāl (a) Yüz güzelliği: *ḥādimler ve cāriyeler ve bir āfitābı c. nigārı ortaya alup, cevāhirlere gark olmuş -6- 026a/03, 081b/01, 081b/03, 072a/18, 056a/16, 057a/15.*

cem‘iyyet (a) Topluluk, toplum: *behlivānlar aqup, gelmededür Ve daḥı şimdi c. şāḥibi -5- 063b/04, 061b/13, 109b/06, 024a/10, 107b/18.*

Cemşīdi (f) İran’ın efsanevi dördüncü şahı Cemşit gibi, bu şah görünüşünde olan: *ḥalīl ve kürre’i neyi c. şadāsı ‘Alemi ṭıtdı Çün yakīn geldi -1- 070a/01.*

cenab (a) Hazret: *gibi insaînz Dînimiz haq olduğı için dâ'imâ C.-i Haq fırsatını bizlere* -1- 023b/04.

cenâh (a) Kanat: *alaylar bağlayup, yemine meysere kılib, c.-i araste olup, nazâr* -2- 005b/04, 010b/05.

cenber (f) Çember, yuvarlak: *ğark oldu Ve beli c. olup, Şekmi tahte'sşerāya döşendi* -1- 076b/15.

kendere (a) Baskı: *c.-i zengî ve rahşendei zengî olduğumuz bunda adım vardır* -1- 012a/09.

cene (f) Çene: *halkı birbirine kıtup, anlarda birbirleriyle c. tırup gice içre birbirlerine* -1- 021a/17.

ceng (f) Savaş: *katıldı C.-i 'azîm oldu Kerb de Rüstem'ün zahmlarına bakmayup, her biri* -175- 007b/01, 080a/13, 010a/05, 022b/01, 073a/12, 083a/07, 094a/02, 108b/02, 109b/10, 004b/04, 006a/15, 007a/03, 008b/12, 008b/16, 011a/10, 013a/12, 014b/14, 033b/08, 036b/10, 041b/04, 057b/17, 058a/09, 067a/02, 067a/13, 067b/02, 079b/15, 079b/19, 080a/15, 080b/13, 087a/01, 089a/16, 097a/07, 101b/02, 106a/15, 106b/01, 109a/03, 025a/08, 101a/05, 013a/06, 098b/09, 023b/09, 010a/16, 073a/17, 100b/07, 002b/08, 002b/09, 002b/10, 002b/15, 005a/04, 005a/05, 005b/10, 006a/18, 007b/10, 008b/01, 008b/05, 008b/11, 009a/15, 009b/14, 009b/16, 009b/17, 010b/01, 010b/06, 010b/15, 011a/07, 011a/14, 012a/06, 012b/19, 014a/15, 015b/07, 023a/17, 031a/17, 032a/12, 032b/01, 032b/15, 033a/06, 033b/13, 035a/04, 035b/15, 035b/18, 035b/19, 037a/16, 037b/12, 038a/10, 038a/15, 039a/07, 041b/05, 042b/02, 042b/13, 055a/14, 056a/04, 058a/09, 058a/11, 058a/12, 060b/15, 062b/18, 062b/19, 063b/08, 067a/17, 067b/03, 067b/05, 067b/09, 067b/12, 069b/10, 073a/18, 073b/14, 074a/12, 075a/04, 077a/05, 077b/04, 079a/01, 079a/04, 079a/07, 079b/16, 079b/17, 080a/01, 080b/05, 081a/04, 084a/01, 084a/02, 084b/10, 085a/02, 089b/17, 093b/02, 093b/10, 096a/08, 097a/08, 097b/08, 098a/11, 098a/13, 098a/14, 098a/15, 098a/17, 098a/19, 098b/07, 098b/08, 099b/14, 100a/03, 100a/05, 100a/08, 100a/09, 100a/10,

100b/01, 100b/18, 101b/17, 102b/11, 103b/04, 104a/08, 104b/05, 105a/07, 105a/15, 105b/08, 106b/02, 106b/05, 106b/08, 108a/17, 108a/19, 109a/04, 109a/06, 005b/03, 022b/04, 044b/19, 055a/01, 089a/02, 002b/07, 081a/11, 014a/19, 100a/19, 005a/05, 007b/06, 009b/13, 012b/05, 067a/07, 004a/08, 005b/09, 080a/13.

ceng eyle- Savaşmak, dövüşmek: *Ḥamza ile otuz beş gün cenk eyledüm -16-* 005a/04, 006a/18, 007b/10, 008b/05, 011a/14, 012a/06, 032b/15, 035b/18, 035b/19, 067b/09, 077b/04, 079b/16, 079b/17, 080a/01, 098a/19, 109a/04.

ceng it- Savaşmak, dövüşmek: *Sa'd Nebire senüñle cenk idecektir -37-* 005b/10, 008b/01, 008b/11, 009b/14, 009b/17, 011a/07, 014a/15, 031a/17, 032b/01, 035b/15, 037a/16, 037b/12, 038a/10, 038a/15, 039a/07, 055a/14, 058a/11, 058a/12, 060b/15, 062b/18, 062b/19, 067b/03, 067b/05, 073a/18, 073b/14, 074a/12, 077a/05, 080b/05, 097a/08, 098b/07, 100a/03, 100a/03, 100a/10, 104b/05, 105a/15, 106b/02, 106b/05.

cerrāḥ (a) Ameliyat yapan hekim: *imdi c. gelsün, didiler c. geldikte Seyyāre feryād -5-* 054a/09, 093a/09, 007b/07, 054a/14, 103b/15.

cevāb (a) Karşılık, yanıt: *görelüm Kerb c. virebilür mi Şoñra kolaydur İltifāt etmeyüp, -53-* 001b/10, 002b/08, 013a/03, 014a/18, 026b/11, 027b/19, 031b/05, 031b/07, 032a/16, 033a/02, 036b/11, 039b/17, 040a/09, 040b/16, 044a/18, 044b/12, 051a/13, 060a/01, 062a/11, 063a/04, 063a/07, 063b/12, 064a/07, 070b/03, 070b/08, 071a/18, 073b/03, 073b/07, 079a/05, 079b/04, 083b/12, 088a/17, 088a/18, 102a/04, 102a/07, 105b/01, 105b/05, 106b/10, 106b/11, 75b/13, 063a/13, 017a/15, 069b/13, 083a/19, 105b/06, 039b/17, 002b/07, 054a/05, 063a/06, 086b/19, 091b/08, 100a/16, 081a/09.

cevāb al- Yanıt almak: *Bu nāme'i Şāh'a götür. Cevāb al. -1-* 062a/11.

cevāb eyit- Yanıt vermek, karşılık vermek: *"Nola biz cenkden döner degülüz." diyüp, cevāb eyitdi -1-* 002b/08.

cevāb gönder- Yanıt yollamak: *Seyf gene cevāb gönderüp -1-* 44b/13.

cevāb vir- Yanıt vermek, karşılık vermek: *görelüm Kerb c. virebilür mi* -28- 001b/10, 013a/03, 014a/18, 026b/11, 027b/19, 031b/05, 031b/07, 032a/16, 033a/02, 036b/11, 040a/09, 040b/16, 044a/18, 060a/01, 063a/07, 070b/03, 070b/08, 071a/18, 073b/07, 079a/05, 079b/04, 083b/12, 088a/18, 102a/04, 102a/07, 105b/05, 106b/10, 106b/11.

cevāhir (a) Mücevherler: *bir gemi garķ olmuş, belki içinde māl ve c. ola diyüp, şanduğı* -10- 028b/08, 028b/10, 036b/08, 045b/11, 061a/02, 061a/11, 078b/01, 007b/16, 028b/18, 026a/03.

cevelān (a) Dolaşma, gezinti: *mevdāna sürüp c. idüp, na'ra urup, erdiler Meger* -5- 005b/06, 008a/09, 010b/11, 035a/08, 101a/02.

cevher (a) Mücevher, öz, elmas: *Ġazbān haber virdiler Biraz dīv, perī 'askeri geldi Ammā içlerinde bir c.* -1- 075a/05.

cevşen (f) Zırhlı giysi: *c. ve alātı harb, mükemmel ammā kulağına bir gevheri menküş taķmış* -2- 056a/08, 010b/03.

cezīre (a) Ada: *idi Ve giderek bir şehir göründi Meger ol c. şāhına Esed bin* -25- 030a/14, 031a/11, 033a/14, 037b/11, 041b/17, 042b/11, 043a/05, 043b/01, 032a/07, 032a/09, 034a/03, 033b/02, 042a/05, 039a/10, 045b/16, 042a/11, 039a/11, 030a/02, 032b/08, 033b/18, 042a/04, 043a/09, 043a/12, 044b/04, 044b/05.

Cezīrenişin (a-f) Adada ikamet eden: *Lendühā beglerinden Kīnān C. ve İsfendiyār Māhībeden* -1- 097a/12.

cidāl (a) Mücadele: *bācdārım diyüp, önlerin alup, otuz kırķ gündür 'azīm c.* -2- 069b/08, 084a/01.

ciger (f) Ciğer: *olup ‘Ömer’e; meded ‘Ayyār Yetiş döndür ol baña c. köşem Rüstem -8- 016b/11, 101a/14, 104a/02, 107a/04, 074b/07, 093a/06, 077a/16, 067b/15.*

cihān (f) Dünya, âlem: *Kerb ’üñ nāmesin şundılar Emīri c. alup okudu demiş ki; Yā Hamza -38- 002a/13, 004b/14, 008a/12, 010b/10, 019a/12, 021b/02, 023a/04, 036b/18, 038a/02, 044b/18, 054b/13, 055a/11, 059a/08, 059a/16, 060a/06, 062b/01, 076b/12, 081a/05, 093a/04, 011a/14, 036b/17, 096a/12, 034a/06, 038a/19, 042b/14, 045a/04, 011a/01, 101a/10, 063a/15, 093b/13, 020a/07, 010a/16, 102b/09, 079b/10, 050a/14, 069b/19, 072b/11, 028a/09.*

cihāz (a) Çeyiz, aygıt, sistem: *imdi kızını c. ile alup, bunda gelesiz Dügün idüp -4- 107a/06, 083b/06, 065b/02, 107a/11.*

cihet (a) Yön, taraf, sebep: *kırtulduğ ammā size bir iki c. ‘azīm müjdem var Ammā ‘Arab Kani ‘ahdüñ -1- 060a/08.*

cild (a) Kitap, cilt: *bu c. bunda tamam -1- 110a/14.*

cinn (a) Cin, şeytan: *gizlü kırk bin c. ‘askeri alup, geldi Medāyin’e qarīb yerde -3- 073a/19, 071b/09, 089a/07.*

cinnī (a) Cin sınıfından bir varlık: *Ferīş kırk bin perī ve c. ‘askeri ile Rüstem’e kafādār olup, -2- 077b/03, 072b/17.*

civān (f) Yakışıklı genç erkek veya güzel genç kadın: *Ey c. Bizüm atan ile dostluğumuz vardur Size şığına -3- 043b/05, 043b/14, 047b/10.*

Coban Özel İsim: *gönder didi Bu maħalde ‘Ömer‘Ayyār C. Peçe yanaşup, -5- 002b/18, 003a/06, 003a/08, 003a/11, 003a/13.*

cömerd (f) Para ve malını esirgmeden veren, eli açık: *Bilürem Sen c. Ammā böligim sâ’irden daħī alıvire idüñ didi -1- 060b/05.*

cūş (f) Coşku: *kösleri dögülüp, ol iki deryā mişāl ‘asker c.-ı hurūşa gelüp, -1- 010b/02.*

cūş u hurūşa gel- Coşmak, kendinden geçmek: *ol iki deryā mişāl ‘asker c.-ı hurūşa gelüp -1- 010b/02.*

cübbe (a) Elbise üstüne giyilen uzun, yanları geniş, düğmesiz giysi, cübbe: *c.-ı cevşenlerin giyüp tığ ü sinānların üzerine arāste kılıup, -2- 010b/03, 097a/03.*

cüdā (f) Ayrı: *zamāndır ki diyārlarımızdan c. düşüp, her birimizün yüzer çadır aqrabālarımız -1- 024a/15.*

cühūd (f) Bilerek inkâr eden: *belāya şoqarsız didi Kendvāl qahqaha ile gülüp; Bre c. geda -2- 092a/08, 063b/17.*

cümle (a) Bütün, hep: *bu taraftan Marzūk Şāh gine dīvān idüp, c. şāhlar ve şehzādeler -91- 002a/01, 005b/13, 009a/13, 009a/15, 013a/08, 014a/06, 014a/14, 015b/03, 021b/05, 022b/01, 023b/05, 024a/13, 024b/07, 024b/15, 025a/03, 030b/08, 032a/13, 034b/04, 038a/18, 038b/10, 040a/13, 041a/13, 043b/02, 043b/08, 046b/05, 046b/06, 047a/08, 047a/11, 049b/11, 052a/15, 054b/18, 056b/14, 058a/11, 059b/18, 060b/18, 064b/18, 067b/02, 068a/09, 068b/15, 069a/13, 070a/11, 070a/18, 076a/13, 078b/09, 080a/11, 080b/10, 084b/08, 091b/11, 092a/07, 093a/07, 096a/04, 097a/03, 100a/02, 102a/09, 102b/04, 102b/05, 103b/11, 103b/13, 098a/10, 011b/16, 023b/05, 046b/07, 068b/16, 078a/18, 093a/07, 106a/07, 022a/18, 050b/07, 022a/03, 066b/02, 028b/18, 080b/18, 108a/04, 018b/11, 021a/06, 022a/14, 023b/13, 023b/18, 024b/11, 040b/07, 070a/17, 073b/01, 010a/08, 041a/07, 055a/18, 061b/19, 077b/15, 090a/08, 040b/05, 091b/12, 078a/12.*

cürāt (a) Cesaret: *girmege c. idemedi diyüp, ittifāk ile bir gün Şāh’a -2- 108a/15, 069a/14.*

cüsse (a) Gövde, yapı: *Esed, ‘Ömer Ma’dī gibi dīv c. şāhibşikem herīf idi Ammā -1- 030b/05.*

cüz'i (a) Çok az: *donanmışdı Yapışmağ mümkün degül idi İllā ökçelerinde bir c. -1- 085a/01.*

-Ç-

çabık, çabuk, çapuk Çabuk, tez: *Kelpād'ı ve Fettāhı Ma'dī'yi her biri bir tarafı ol ç. cihānlar -12- 072b/11, 010a/17, 067a/03, 011a/12, 009a/01, 014a/07, 085a/04, 099b/12, 093a/06, 103a/03, 090b/09, 084b/03.*

çabuk bk. çabık

çadır (f) Keçe, deri, kıl dokuma, sık dokunmuş kalın bez veya plastik maddelerden yapılarak direklerle tutturulan, taşınabilir barınak: *zamāndır ki diyārlarımızdan cüdā düşüp, her birimizün yüzer ç. akrabālarımız -3- 024a/15, 001b/07, 012b/19.*

çağıldı Suyun, akarken taşlara, kayalara çarparak çıkardığı sesin adı: *şu ç. geldi şöyle bir kalğardım idi zāhir beni Çoban -1- 028b/03.*

çağır- Herhangi birinin bir yere gelmesini istemek, davet etmek: *sen ç. Eger seni içeri alurlarsa darulmayasın Bende ardınca -8- 020a/11, 020a/12, 075a/14, 023a/18, 75b/12, 023b/18, 061a/13, 055a/08.*

çāk (f) Yırtık: *altından zirḥuñ kabup tā gömlegine varınca ç. eyledi -8- 006a/08, 008a/18, 018a/05, 067a/05, 070a/15, 076b/06, 096a/19, 048b/09.*

çāk eyle- Yırtmak: *tā gömlegine varınca ç. eyledi -1- 006a/08.*

çāk it- Yırtmak: 'Ömer 'Ayyār yaqasın çāk idüp -2- 018a/05, 067a/05.

çāk ol- Yırtılmak, parçalanmak: *baḡanuñ zehresi çāk olur -3- 008a/18, 076b/06, 096a/19.*

çal- 1. Vurarak, sürterek veya üfleyerek ses çıkartmak, çalmak: *iki taraftan çalınan cenk harbîleri dögdürüp* -18- 002b/15, 010a/07, 015b/06, 022b/01, 033a/13, 041b/11, 075a/04, 078a/17, 080a/18, 090a/10, 092b/03, 093a/09, 098a/03, 100b/19, 101b/19, 103a/09, 107b/02, 015b/06.

2. Vurmak, atmak: *olmadı yaturdılar ç. degnegi, la'in feryâda başladı 'Avrat* -8- 049a/01, 009a/07, 21a/18, 048a/03, 049a/01, 052b/01, 076a/13, 109b/16.

3. Çalmak, hırsızlık yapmak: *Mâlâberd'ün atların çalup* -2- 055b/02, 096a/18.

4. İzletmek: *Yarın size bir eyü seyr çaldurayum* -1- 093b/10.

çalış- Bir şeyi oluşturmak veya ortaya çıkarmak için emek harcamak: *malı bana ihsân itdi Anuñçün ben de başum meydâna koyup, ç.* -4- 053a/02, 017b/03, 022a/17, 102a/06.

çapuk bk. çabık

çarb- bk. çarp-

çäre (f) tedbir, ilaç, derman: *olsun diyü idi ammâ olmadı Luţf ile bunlara bir ç. idegör,* -21- 013a/17, 026b/11, 026b/18, 031b/15, 044a/06, 044b/16, 044b/18, 045a/02, 045a/06, 048a/07, 050a/10, 059a/13, 059a/14, 072b/03, 103b/03, 105b/11, 106a/02, 027b/14, 052b/10, 013a/04, 100a/04.

çäre bul- Çözüm yolu bulmak: *aşlâ ne olduğın bilemediler ve bir çäre bulamadılar* -1- 072b/03.

çäre ol- Çözüm olmak: *görsek belki bir çäre olaydı* -3- 059a/13, 105b/11, 106a/02.

çarĖ (f) Tuzak: *siper virdi Ammâ nîze sipere toğunduğda siper ç. urup,* -1- 079b/09.

çarp-, çarb- Sert vurmak: *kere yerinden sıçrayup, göğsüne bir el arĖası ç. ki* -8- 088b/11, 095b/13, 096b/17, 014a/05, 007a/15, 015a/18, 030a/03, 101b/05, 003a/04.

çatla- Parçaları ayrılıp dağılmayacak biçimde yarılmak: *aḥvāl şöyle oldu Bir tarraka ç. Cellādlaruñ başları -4-* 086b/06, 107b/05, 092a/06, 096a/14.

çayır Üzerinde gür ot biten düz ve nemli yer: *bir gölgeide ç. şaluñ Zīrā ḥaşm piyāde, biz atlu olmağ inşāf-1-* 094b/07.

çehre (f) Yüz: *bir ‘aceb ç. girmiş ki temāşa olunup, gülünecekdür hattā bir -1-* 033b/09.

çek- 1. Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek: *cenk alātn üzerine giyinüp, ‘Aşkar’ı çekdiler -43-* 010b/07, 011b/17, 011b/18, 013a/06, 015a/10, 16a/17, 025a/19, 028a/07, 029b/08, 030a/05, 030a/10, 032a/11, 034b/03, 034b/09, 038b/06, 40a/09, 040b/13, 056a/11, 057b/08, 057b/15, 063a/05, 064a/14, 064b/19, 074b/13, 075a/03, 077a/19, 082b/04, 083b/08, 085a/02, 085a/07, 087a/15, 089a/15, 090b/11, 096b/06, 097a/06, 097b/09, 100b/06, 100b/13, 100b/14, 101a/12, 101b/01, 104b/07, 104b/09.

2. Bir silahla saldırmak için davranmak: *cenk eylediler andan Emīri Cihān, Yā Kerb kanı kılıcuñ ç. -15-* 011a/14, 006a/19, 007a/10, 011a/14, 011a/16, 016b/06, 017a/15, 037b/08, 037b/15, 066b/15, 067a/02, 068a/01, 068a/13, 082a/07, 95b/05.

3. Çizgi durumunda uzatmak: *Ömer yapışup, çeker alamaz -1-* 093a/02.

4. Bir duyguyu içine yaşatmak: *Bu nā-bekārı ele getirince neler çekdüm -4-* 21b/12, 068a/03, 068a/11, 104a/02.

5. Dayanmak, katlanmak: *bu benüm çekdügüm nefsum belāsidir -6-* 028b/14, 030a/06, 053a/13, 079b/11, 103b/08, 103b/09.

6. Boy uzunluğunu belirtmek: *kırk sekiz arış kad çeker vücudı kūh-pāredür -9-* 008a/16, 056a/07, 057a/19, 061b/05, 063a/09, 075b/16, 076a/07, 082a/17, 097a/19.

7. İçine almak: *Bir boğaz var idi. Ḥayli içeri çekerdi -1-* 042b/18.

çekil- Geriye veya bir yana çekmek: *peyker cānibine ç. Ve bir rivāyetde şağ eli mecrūh oldu gene* -9- 097a/06, 025a/19, 029b/08, 030a/05, 064a/14, 087a/15, 100b/06, 104b/07, 104b/09.

çember (f) Çember, yuvarlak: *haberdār oldu Aşkar'ıñ beli ç. ç. oldu Kerb geçüp, gitdi* -3- 068a/10, 096b/08, 096b/09.

çeri (f) Asker: *Bu server ziyāde ç. nevcivāndur Hor görmen, gāfil olman ammā ben* -3- 005a/12, 045a/10, 109a/04.

çeşm (f) Göz: *Ç. dirlerdi Frenk idi Olgünlerde ölüp, Evlādı yok idi* -2- 030a/15, 033a/19.

çeşme (f) Genellikle yol kenarlarında herkesin yararlanması için yapılan, borularla gelen suyun bir oluktan veya musluktan aktığı, yalaklı su hazinesi veya yapısı, pınar: *kan ç. olup, aklar Nedür aşlı diyüp, Elçüb'ıñ cümle cüpbesi* -1- 097a/03.

çevir- Bir şeyin yönünü değiştirmek: *başladı 'Ömer istiğnā idüp, yüzün ç. Ey oğlān* -17- 047a/05, 093b/19, 100b/16, 006a/10, 094b/19, 045a/11, 009b/03, 004b/08, 037b/03, 037b/05, 042a/16, 053b/18, 075a/16, 095b/01, 095b/12, 101a/16, 58b/10.

çifış- Mızrakların çıkardığı ses: *nīze ç. oğ vızıldısından, kılıç parıldısından* -1- 022b/14.

çık İçeriden dışarıya varmak, gitmek, ayrılmak: *dirken Rüstem 'Aleṣāh yetişüp; Ey birāder ç. meydāndan bu serkeşden* -40- 006b/08, 066b/17, 076b/18, 017a/01, 052b/03, 057b/11, 061a/03, 063b/07, 072b/18, 083b/19, 101a/09, 095b/02, 050a/08, 107b/09, 049a/19, 006b/09, 017b/15, 055a/17, 065b/01, 078b/02, 101a/17, 029a/10, 058a/17, 055b/14, 027b/18, 030b/10, 030a/06, 064b/15, 048b/13, 077a/15, 031b/04, 069b/03, 041b/16, 093b/05, 100b/05, 074b/10, 057b/09, 025a/04, 005a/18, 002a/12.

çıkār- Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak: *oğlum ol kaçdeñ seni bahāne ider Korkaram elinden bir kaçā ç. -72-* 035a/16, 048b/02, 063b/01, 036b/14, 034a/16, 031b/01, 036b/07, 034a/09, 005a/09, 052b/01, 085a/07, 027a/16, 013a/07, 056a/17, 031b/04, 034a/08, 031b/08, 050a/06, 053a/14, 031b/12, 046b/13, 051b/07, 028b/16, 031a/10, 022a/05, 022a/07, 024b/08, 090b/07, 093a/04, 098a/16, 014a/04, 016a/19, 018b/10, 019a/11, 021b/01, 053a/07, 060b/09, 077a/01, 097a/19, 099a/09, 101a/11, 030a/04, 003b/03, 037b/02, 041a/03, 042b/01, 044a/03, 044b/04, 045a/17, 045b/09, 049a/03, 049b/02, 051b/11, 057b/09, 060b/11, 061a/03, 061b/04, 063b/16, 065b/16, 069b/17, 074b/01, 076b/12, 080a/19, 087a/05, 088b/14, 089a/03, 093a/05, 094a/11, 095a/03, 096b/04, 097a/17, 109a/15.

çınār (f) Gövdesi kalın, uzun ömürlü, geniş yapraklı bir ağaç: *‘umūduñ karşı virdikde, ç. dalı gibi kolları bükülüp, gürzi -1-* 077a/11.

çıtlat- Bir kimseye, bilmediği bir şeyden ancak sezdirecek kadar söz etmek: *idi Bir yol ç. Atlar öğrenmişdi Degirmen -2-* 084b/15, 099a/19.

çil Tüyünde küçük benekler bulunan: *‘Ömer Ma‘dī; Hele şabra mecālim yoğdur diyüp, ç. aykırı meydāna -1-* 003b/13.

çizme Koncu diz kapaklarına kadar çıkan bir çeşit ayakkabı: *aşağı kuş gibi süzülüp, inerdı ol iki sengin ç. -6-* 085a/08, 096a/16, 084b/18, 084b/19, 084b/08, 100b/13.

Çoban (f) Özel İsim, sürülerini otlatan kimse: *şu çağıldısı geldi şöyle bir kalkardım idi zāhir beni Ç. -26-* 028b/03, 033b/17, 045a/13, 045a/14, 045a/19, 045b/14, 050b/10, 050b/15, 051a/06, 051a/07, 051a/09, 051a/17, 051b/19, 052a/12, 053b/14, 055b/05, 055b/09, 060a/18, 060b/08, 58b/01, 58b/05, 58b/08, 58b/09, 58b/10, 049b/12, 058a/14.

çocuk Küçük yaştaki oğlan veya kız: *alup, dīvāne de gelüp, Rüstem’ün elin öpdı Sa‘dı Şāmī ç. -1-* 059a/04.

çoğal- Azken çok olmak: *harācī ç. Hemen şimden girü turma Hāzırla didi Şāh -*
1- 062b/12.

çok Az karşıtı: *bu deli kanlunuñ elinden ç. iş gelür Eger oğlun -75-* 003b/11,
012b/01, 014b/14, 015a/05, 017a/11, 017b/02, 018a/14, 021b/05, 023b/12,
031a/07, 031b/06, 031b/11, 035b/05, 040a/02, 040a/03, 041a/06, 042a/03,
044a/16, 044b/01, 044b/16, 045a/06, 049a/17, 050a/01, 050a/11, 050b/18,
053b/19, 055a/17, 056b/06, 060a/09, 060a/17, 062a/07, 063a/02, 064a/15,
064a/16, 065a/11, 065a/17, 067b/01, 068a/19, 070b/13, 074b/12, 079a/01,
080a/16, 084a/15, 087b/14, 090b/13, 091b/16, 092a/15, 092b/05, 098a/18,
099b/15, 099b/16, 100b/03, 100b/06, 100b/11, 108a/18, 044a/17, 065b/10,
029a/10, 033b/02, 040b/01, 049b/01, 071b/05, 106b/05, 106b/09, 020b/11,
046a/11, 056b/01, 063a/17, 078b/01, 050a/09, 094a/19, 038b/01, 060a/13,
091b/17, 092b/12.

çöker- Çökertmek, çöktürmek, oturtmak: *siyāsetine ç. Şāhibkırān eyitdi; ya*
Merzūķ Niçün böyle itdin -2- 061a/07, 086a/09.

çöp (f) Bir sap, dal veya tahta parçası: *ç. çarbdı Kerbden gayrı Dilāver olsa zīri*
zeber -4- 003a/04, 058a/16, 58b/14, 75b/02.

çukur Çevresine göre aşağı çökmüş olan yer: *yüreķ allak bullak olup, ç. yerler*
kan ile tolup, kan gövdeyi -1- 022b/11.

çün (f) Gibi, mademki, nasıl, için, çünkü: *cevāb nāme’i virdi Ç. aḥvāl bilindi*
Ḥamza, Esteftenūs Yunānī’i -43- 064a/07, 080b/18, 085a/19, 090a/01,
090b/01, 094a/07, 095a/02, 095a/16, 098b/09,
098b/13, 099b/17, 100b/18, 103b/10, 107b/08, 108a/07, 108b/03, 005b/02,
007a/09, 024b/16, 028a/01, 028a/19, 034a/13, 039b/01, 042b/03, 043a/14,
044a/04, 045a/04, 055a/10, 057b/05, 065a/18, 065b/01, 065b/13, 067a/12,
069b/18, 070a/01, 071b/11, 072a/10, 072a/19, 073b/06, 077a/07, 079a/14,
079a/19, 088b/01.

çünkü (f) Çünkü: *Ç. Küffār yürüdü Beriden İslām ‘askeri de yürüyüp, -37- 099b/13, 087b/07, 002b/17, 006b/12, 008a/07, 010b/01, 014a/16, 017a/19, 018a/18, 019a/06, 021a/03, 026b/05, 027a/10, 030a/19, 031a/19, 031b/12, 035a/12, 035b/07, 036a/10, 036b/01, 038a/06, 039a/09, 041a/14, 046b/01, 050a/02, 050b/19, 057a/06, 064a/12, 065a/06, 065a/16, 066b/05, 067a/15, 072b/06, 073a/14, 087b/16, 005b/16, 062a/01.*

-D-

dā'im (a) Sürekli: *d. olsun ammā Hamza bizümle ‘adāvet üzeredür Şāyed -1- 007b/18.*

dā'imā (a) Sürekli olarak: *gibi insañız Dīnimiz haķ oldığı için d. Cenabı Haķ fırsatını bizlere -2- 023b/04, 062b/04.*

dā'ire (a) Belli sınıır, ölçü: *yetişüp, bir gürz öyle urdıkı dīvāne ‘aķl d. çıkup, -2- 003b/03, 109a/15.*

dād (f) 1. Adalet: *kimseye mīrās olmaz d.-ı haķdır Haķ Te ‘ālā her kime kuvveti -2- 006b/15, 095a/13.*

2. Vergi, hak: *Elbetde biz andan senüñ dādını alıvirirüz.” didiler. -1- 092a/02.*

dağid- Belli bir orana göre bölüştürmek, pay etmek, uzaklaştırmak veya ayırmak: *ğavğadan emīn olsun dırsen, gene ‘askeri d. hareket -5- 063a/03, 036b/02, 029a/03, 098b/10, 025a/05.*

Daħħāk (f) Cemşid'in yerini almış olan İran'ın zalim ve gaddar bir hükümdarı: *D. tılsımından çıkardığı yādigārları görüp, hayrān oldu -7- 056a/17, 070a/08, 077a/10, 095b/16, 109a/13, 101b/01, 037b/15.*

daħī da/de bağlacı, bile: *sizleri yoķlarız diyüp, Ma‘rūf Şāh d. Kerb ile ve sā'ir ile vedā‘ -185- 024b/02, 024b/05, 029b/02, 031a/11, 032a/04, 032a/05, 035b/07, 060a/07, 060a/16, 061a/16, 069a/15, 070b/07, 070b/17, 072a/05, 072a/07, 073b/01, 074a/02, 075a/08, 077a/08, 077a/09, 077a/17, 077b/08,*

078a/08, 078a/10, 078b/19, 079a/08, 080a/09, 080a/13, 080b/11, 081a/04, 081a/14, 082a/15, 082b/18, 083b/01, 086a/06, 087b/10, 088a/01, 088b/03, 088b/04, 088b/13, 089b/03, 089b/11, 090b/13, 091a/05, 091b/04, 091b/19, 093a/14, 093b/08, 094b/16, 095b/07, 096a/01, 096b/02, 096b/15, 097a/08, 097a/11, 097a/19, 097b/03, 097b/08, 097b/09, 098a/02, 099a/13, 099a/14, 099a/19, 099b/02, 099b/03, 099b/05, 101b/01, 101b/05, 103b/19, 104b/08, 106a/13, 106a/15, 107a/02, 109a/03, 109b/03, 109b/05, 005a/15, 063b/18, 094a/12, 002b/03, 002b/09, 002b/10, 003a/06, 003a/07, 003b/02, 004a/14, 005a/19, 006a/13, 007b/05, 008a/13, 009a/09, 009b/10, 010b/08, 012a/03, 012b/19, 013a/16, 014a/14, 016b/15, 063b/04, 074b/01, 110a/09, 029b/12, 063a/17, 080b/13, 084b/19, 013b/10, 014a/06, 032b/18, 046a/01, 046a/14, 046b/11, 052b/01, 071a/19, 016a/05, 016a/07, 017a/16, 018a/17, 018b/07, 018b/12, 018b/17, 019a/05, 020a/15, 020b/03, 021a/16, 021b/12, 022b/04, 023a/07, 023a/14, 023a/16, 023b/11, 026b/13, 031b/05, 035b/14, 037a/12, 037b/15, 038b/06, 040a/02, 040a/05, 041a/11, 041b/17, 042a/17, 043a/05, 044b/10, 045a/01, 047a/08, 048a/09, 048a/18, 048b/08, 049a/03, 049a/06, 049b/10, 050b/04, 055a/09, 055a/11, 056a/14, 056b/12, 057a/12, 059a/01, 060b/05, 061a/19, 061b/09, 064b/19, 066a/06, 066a/14, 067b/13, 068a/16, 068b/12, 069a/17, 070b/14, 072a/03, 077a/16, 081a/02, 089b/10, 094b/03, 096a/03, 096b/11, 097b/12, 098a/09, 101b/11, 103a/15, 103a/19, 103b/07, 106b/12, 110a/05, 094b/17.

dāh̄il (a) İç, içeri: *Nola, tek sen iş gör, ben ‘Ömer’e d. itdürmem Eger lâzım -4-* 052b/16, 032a/08, 023a/19, 055a/12.

dāh̄il ol- İçeri girmek: *Marzūk Şāh’uñ sarāyına dāh̄il olup -3-* 023a/19, 055a/12, 032a/08.

dāh̄il it- İçeri almak: *ben ‘Ömer’e dāh̄il itdürmem -1-* 052b/16.

dā’ire (a) Belli sınıır, ölçü: *arķaya aldıķda ‘aķlı d. çıķup, raķşı gerdānuñ ķoķa -1-* 037b/02.

dal Çıplak, yalın: *bir cānibe atdı Zemīne ayak başdıķda d. kılıc olup Neheng -5- 009a/06, 059b/15, 080a/03, 095b/06, 095b/15.*

dāl Sırt, arka, omuz: *Şāhibķırān gürzin berāber virüp, arķaya aldıķda elf ķaddi d. -1- 068a/08.*

dal- Kendini bilmez duruma gelmek, kendinden geçmek: *bir zamān hayrete d. Şabr idemeyüp eyitdi; Baķ a yā Neheng -1- 016a/04.*

dal Ağacın gövdesinden ayrılan kollardan her biri: *‘umūduñ karşı virdikde, çınār d. gibi ķolları bükülüp, gürzi -2- 077a/11, 037b/09.*

dām (f) Tuzak, kapan: *Zerhīb eyitdi; Güzel ammā bilürsin ‘Ayyāraruñ böyle d. u tezviri -1- 020b/10.*

dāmen (f) Etek: *Sa‘d siper virdikde nīze siper d. yol bulup, kemer üzerinden -4- 006b/04, 009a/02, 066b/11, 070a/02.*

damla Yuvarlak biçimde, çok küçük miktarda sıvı: *dizi ve bir pençesi yere gelüp, ağızından ve burnundan bir kaç d. -1- 097b/04.*

dānā (f) Bilgili, iyi bilen: *ķaberdār olup, nedür deyince, Hāce‘i D. eyitdi; yañlış etdüñüz -2- 100b/02, 110a/03.*

dāne (f) Tane: *Biri mürted olmadı diyüp, teziyye yüz d. gemi tedārik idüp, bir gün -6- 041a/01, 084b/11, 092a/16, 092b/01, 098b/11, 051b/12.*

dar Ölçüleri yetersiz olan, geniş ve bol karşıtı: *eydür; Bir boğaz var idi Hāyli içeri çekerdı şöyle d. idi ki -2- 042b/18, 084b/12.*

dār ü mār (f) Dağınık, karışık, perişan: *Yanında olanları d. ü mār idüp, tağıtdı Bānūyı -1- 082b/15.*

dārāt (f) Debdebe, tantana, gösteriş, şan, çalım: *tertībine baķup, ĥayrān oldı; Hay nābekār ‘Ayyār Bu ķadar nefēr at ve d. -4- 094b/01, 094b/03, 062a/04, 070a/15.*

darat- Daraltmak, sıkmak: *Ĥamza’yı d. Bu öfke ile çok iş ider didi Şāh; -1- 100b/03.*

Dārā Özel isim, eski Fars hükümdarlarından dokuzuncusu Keykubat’ın bir ismi, büyük hükümdar: *Şāh ile D.-ı Frenk ol ĥālī görüp bir cānibe kaçalım dirken gördiler -4- 023a/02, 023a/12, 024a/18, 024a/01.*

darb (a) Vuruş, dövme: *behlivānlarından otuz beş behlivān girüp Neheng birer d. İle -5- 014b/09, 022b/19, 057b/14, 068a/11, 068a/09.*

darul- Gücenmek, küsmek, ilgiyi kesmek: *pek ur Merĥamet etme Babanuñ sözün tüt D. gider, bir -2- 049a/05, 020a/11.*

daru (f) İlaç: *girüp; ‘Aceb d. mı virsem Ammā belkim sarĥoşdur hemān katl -13- 017b/06, 050a/17, 050b/08, 083b/09, 027b/05, 085b/03, 051a/08, 026b/19, 029b/09, 029b/11, 034b/10, 021a/07, 050b/02.*

dārūla- İlaç vermek: *ziyāfet idüp dārūlayup bir şanduĥa koyup deryāya atalum. -4- 26b/19, 29b/09, 29b/11, 34b/10.*

dārūlu İlaçlı: *pencereden içerü dārūlu buhur yaķup -2- 21a/7, 50b/2.*

Dāsītān (f) Özel İsim, destan: *Adına Rüstem ‘Alemşāh dirler Öyle bir bahādır koymuşdur ki Rüstem i D. -2- 071b/06, 085b/07.*

da’vā (a) Dava, mesele, sorun: *ziyāde d. idüp, ba’zı sözler söyler imiş Bugün meydānıma -8- 010b/17, 019b/02, 019b/11, 038a/10, 063b/09, 104b/10, 083b/11, 093a/08.*

da'vā eyle- İddiada bulunmak: *Marzūk Şāh önünde da'vā eyledi* -1- 019b/02.

da'vā it- İddiada bulunmak: *ziyāde d. idüp, ba'zı sözler söyler imiş* -2- 010b/17, 038a/10.

da'vet (a) Çağrı: *Ey şehriyār İcāzetüñüz ile Hamza'ya nāme gönderüp d. ideyim* -27- 002a/05, 013a/15, 013b/04, 014a/17, 014b/03, 025a/08, 025b/04, 035a/10, 036b/16, 039a/06, 040b/04, 040b/08, 048b/06, 050a/17, 055a/16, 056a/12, 056a/14, 061b/17, 062a/05, 064a/08, 079a/04, 083b/17, 093b/01, 094a/13, 102b/14, 103a/19, 104b/10.

da'vet eyle- Çağırarak, davet etmek: *hāzır olup, da'vet eyledüğümde gelesiz* -7- 025a/08, 040b/04, 056a/12, 056a/14, 079a/04, 094a/13, 103a/19.

da'vet it- Çağırarak, davet etmek: *İcāzetüñüz ile Hamza'ya nāme gönderüp da'vet ideyim* -15- 002a/05, 013a/15, 013b/04, 014b/03, 025b/04, 035a/10, 040b/08, 048b/06, 050a/17, 061b/17, 062a/05, 064a/08, 083b/17, 093b/01, 102b/14.

davran- Bir şeye el atmak, girişmek: *zaḥmdār; Hay nābekār Niyledin diyüp, d. istedigim gene* -3- 066b/16, 015a/11, 077a/13.

davul (a) Büyük ve enlice bir kasnağın iki yanına deri geçirilerek yapılan, tokmak ve değnekle çalınan çalgı: *yedi, içdi ki karnı şişüp, d. döndi Ba'de darudan geçirüp,* -1- 027b/05.

dayı Yaşlı erkeklere söylenen bir seslenme sözü: *iḥsān eylediler Ebu'l Fetḥ eyitdi; D. Efendī Hiç anda eline bir şey* -1- 021b/06.

de da, de (bağlaç), dahi: *ol da zaḥmına tımara meşgül oldu Beriden 'Ömer d. bū aḥvāli* -232- 001b/14, 006a/19, 006b/19, 007a/17, 007b/01, 007b/07, 008b/03, 008b/11, 009a/19, 009b/17, 009b/18, 010a/18, 010a/19, 010b/19, 011a/19, 011b/10, 012a/12, 012b/03, 012b/07, 012b/13, 014a/16, 014b/08, 015b/03, 015b/11, 016a/14, 016a/18, 016b/01, 016b/06, 017a/15, 017a/16,

017b/19, 018b/14, 019a/16, 020b/05, 020b/12, 020b/19, 023a/11, 023b/03, 027b/01, 028b/01, 029a/04, 031a/19, 031b/02, 032a/03, 032a/15, 032b/01, 032b/03, 032b/13, 034a/10, 034b/03, 034b/14, 034b/15, 036a/04, 037a/05, 037a/06, 038a/15, 038b/15, 039a/15, 039b/01, 040a/09, 043a/11, 043b/14, 045a/18, 045b/04, 046b/17, 047a/14, 048a/10, 048b/13, 049b/02, 050a/05, 050b/05, 051a/06, 051b/09, 052a/07, 052a/14, 052a/17, 052b/06, 053a/01, 053a/02, 053a/04, 054b/14, 055a/01, 056a/09, 056b/12, 057a/06, 057a/07, 057a/16, 058a/05, 058a/06, 058a/07, 059a/04, 059a/12, 060a/03, 060b/11, 061a/13, 061b/08, 062a/11, 062b/13, 062b/14, 063a/05, 063a/19, 063b/11, 063b/14, 064b/15, 064b/16, 066a/02, 066a/15, 066b/10, 067a/04, 067a/17, 067b/01, 068a/12, 068b/07, 068b/08, 068b/14, 068b/18, 069b/04, 070b/03, 070b/06, 070b/19, 071b/15, 072a/13, 072a/14, 072a/15, 072a/16, 072b/19, 073a/08, 073b/15, 074a/08, 074a/16, 074b/09, 074b/11, 074b/13, 074b/17, 076a/09, 076b/10, 076b/19, 078b/12, 079b/13, 079b/14, 080a/04, 081a/02, 082a/05, 082b/05, 082b/19, 083a/10, 083a/14, 083b/03, 083b/06, 083b/10, 083b/12, 083b/16, 084a/05, 084a/15, 084a/19, 086a/10, 087a/11, 087b/07, 087b/12, 087b/13, 088a/02, 088a/18, 088b/07, 089a/06, 089b/02, 089b/18, 090a/17, 090b/06, 091a/05, 091a/09, 091b/05, 091b/09, 092a/06, 092a/09, 092a/12, 092a/13, 092a/14, 092a/17, 092b/15, 093b/07, 093b/11, 093b/18, 094a/06, 094a/14, 094b/06, 094b/15, 095a/02, 095a/18, 097b/11, 098a/06, 098a/07, 099a/02, 099a/05, 099a/07, 099a/10, 099b/08, 099b/13, 101a/08, 102b/12, 102b/18, 103a/07, 104a/19, 104b/12, 104b/13, 104b/19, 105b/03, 106b/04, 106b/11, 107a/07, 107a/14, 107b/16, 108a/12, 108a/14, 108b/15, 109a/12, 75b/01, 75b/18, 031b/02, 084a/08, 087b/03, 009a/08, 011b/06, 013a/18, 018b/18, 024a/11, 058a/18, 059a/05, 074a/03, 082b/05, 087b/19, 092b/03, 099a/05.

dede Torunu olan erkek, büyük baba, büyük peder: *ve d. tapa geldiği şanemden döndün seni çokdan helāk* -2- 040b/01, 061b/04.

def (a) Uzaklaştırmak, gidermek: *bir kimesne zulm eyleye, sen d. idecek iken, kendün idesin* -2- 038b/09, 070b/01.

def it- Uzaklaştırmak, gidermek: *bir kimesne zulm eyleye, sen def' idecek iken* -2- 038b/09, 070b/01.

def'a (a) Kez, kere: *Bānūnuñ da hātırı için 'afv eyledüm Yoğsa bu d. tığden* -5- 038b/16, 108b/19, 014a/07, 056b/11, 072b/08.

defn (a) Gömmek: *cenk olmayup, dīvān oldı ölenleri d. idüp, zaḥmların* -2- 015b/07, 018b/15.

defn it- Gömmek: *ölenleri d. idüp, zaḥmların* -2- 015b/07, 018b/15.

defter (a) Yazı yazmak için bir araya tutturulmuş kâğıt yaprakları: *ḳanda bir namdār behlivān varsa ḫaber alup, d. iderdi ve Şāh ağzından* -2- 025a/07, 061b/16.

defter it- Deftere yazmak, defter tutmak: *ḳanda bir namdār behlivān varsa ḫaber alup, d. iderdi ve Şāh ağzından* -2- 025a/07, 061b/16.

deg bk. dek

deg- Dokunmak, temas etmek: *d. 'Ömer'e deger didi 'Ömer'e d. buñadeger diyüp, işāret* -5- 092b/11, 004b/01, 092b/11, 003a/10, 093a/08.

degül Olumsuzluk anlamı taşıyan sözcük: *Kerb gördi galebe ḳābil d.* -85- 007a/05, 008b/19, 020b/09, 029a/08, 035b/13, 037a/12, 038b/08, 039b/09, 039b/13, 042a/01, 042b/13, 043a/02, 043b/18, 047a/16, 048b/19, 050a/19, 050b/03, 056a/11, 059a/13, 061a/01, 067b/13, 070b/03, 081a/12, 085a/01, 086a/15, 087b/09, 092a/04, 092a/19, 092b/19, 093a/13, 093b/07, 093b/19, 58b/18, 064b/03, 081a/01, 014b/11, 014b/15, 030b/04, 033a/17, 033b/07, 035b/18, 036a/07, 037a/02, 038b/15, 038b/18, 044a/09, 056a/10, 060a/14, 060a/19, 063b/08, 066b/01, 067a/12, 067b/09, 067b/16, 071b/17, 085b/10, 088a/12, 094b/08, 097b/11, 104a/04, 010a/19, 029a/03, 011a/06, 038a/02, 038a/13, 068a/06, 109a/10, 011a/18, 083a/12, 036a/06, 007a/11, 025b/18,

056a/19, 057a/07, 088b/08, 026a/08, 082a/01, 043b/13, 073b/13, 002b/08, 036a/04, 052a/18, 053a/12, 052b/12, 026a/09.

degirmen İçinde öğütme işi yapılan yer: *idi Bir yol çıtladıvirirdi Atlar öğrenmişdi D.* -2- 084b/15, 098b/11.

değişdür- Başka bir biçime sokmak, değişikliğe uğratmak: *cenk etdikde, evvel 'umūd havāle eyledikde yer d. önünden* -1- 077a/05.

degme Her, her bir, herhangi bir: *D. bir hāl ile el virmez yāhūd öldürdüğün hālde Hamza'ya* -2- 026b/10, 065b/01.

degnek Elde taşınacak incelikte düzgün ağaç, sopa, çomak: *ol kadar d. Korqaram degnek altında ölür didi Anası;* -9- 048b/10, 048a/03, 049a/01, 047b/05, 047b/13, 047b/17, 048a/03, 048b/08, 048b/10.

degür- Ulaştırmak: *Ne haber didikde, 'Ömer, Emīr'ün selāmūñ d. aḥvāli haber* -1- 104b/16.

deg, dek Kadar, değin: *almağa 'aczim yokdur Üc güne d. saña mühlet Dördüncü gün* -3- 002a/18, 067a/05, 106b/08.

del- Delik açmak, delik duruma getirmek: *Tahta muqābil bir şandalye qodular 'Ömer de bunuñ kulağın d.* -1- 103a/07.

deli Aklını yitirmiş olan, akli dengesi bozulmuş olan, mecnun: *ol d. kanluya söyleyin ben hāzırım Arkam yere getürse dilerse başum* -19- 002b/01, 002b/19, 003a/08, 003a/15, 003b/11, 008a/09, 026a/05, 036a/09, 038a/07, 052b/04, 059a/05, 060b/10, 58b/16, 58b/19, 003a/10, 051a/03, 003a/17, 045a/16, 054a/04.

delikanlu Çocukluk çağından çıkmış genç erkek, sözünün eri, dürüst, namuslu kimse: *İşte gördin bir d. içi kuvvetlü bir dilāverdür hemān düşmanuñ* -6- 001b/12, 009b/13, 004b/05, 006b/11, 010a/03, 011b/05.

delil (a) Kanıt: *çoğdur imdi senüñ ‘Ömer olmaduğün ve ‘Ömer’e d. olmaduğün* -1- 020b/11.

delil ol- Kanıt olmak: *senüñ ‘Ömer olmaduğün ve ‘Ömer’e d. olmaduğün* -1- 020b/11.

dembeste (f) Sesi soluğu kesilmiş, susumuş: *mālāmāl olmuş, hayrānı d. olup, Hezār Aferīn bu Hamza’ya ki böyle* -1- 102b/08.

dembeste ol- Sesi soluğu kesilmiş, susumuş: *mālāmāl olmuş, hayrānı d. olup, Hezār Aferīn bu Hamza’ya ki böyle* -1- 102b/08.

demir Sağlamlık, dayanıklılık gibi özelliklerinden dolayı kullanılan maden: *Bre mellāhlar alın d. açın yelkeni böyle olduğdan* -2- 046b/14, 097a/04.

demren Genellikle okun ucuna geçirilen kemik veya demir parça: *var idi Ve ol çizmeler daħi serāpa d. igneler ile* -1- 084b/19.

denk Uygun, nitelik yönünden eşit: *ben saña bir d. vireyim ki yarın iki ‘asker arasında rüsvāy* -1- 036a/18.

depe 1. Baş: *anların her birine niyelerüm birer d. ile didi Hāce taşra çıkup*, -1- 087a/05.

2. Tepe: *ol ға‘āmı yedi şöyle kim qarnı bir d. dönüp ve tulūmların* -1- 064b/06.

depele- Kıyasıya dövmek, vurup öldürmek: *Rāst geldü gene girişüp, d. ‘Ömer de bir yakadan Seyf’üñ adamların* -2- 052a/14, 051b/13.

depme Tekme, çifte: *ile bir d. öyle ururdu ki vücūdı pulād olsa ħurd* -20- 085a/09, 088b/13, 096a/17, 096b/07, 096b/15, 097a/08, 097a/13, 097a/19, 097b/03, 098b/16, 099a/10, 099a/14, 099b/06, 101a/09, 101a/12, 103a/15, 098b/09, 099a/07, 102b/16, 099a/01.

derbend (f) Geçit, sınırdaki bulunan küçük kale: *Keyfūr; Belī yakīndur Şunda bir D. vardur İsfendiyārı D.* -11- 057a/18, 058a/10, 060b/14, 066a/15, 066a/17, 066a/12, 057b/19, 066a/13, 057b/08, 069b/02, 069b/07.

derd bk. dert

deri İnsan ve hayvan vücudunu kaplayan tüy, kıl veya pulla kaplı tabaka, cilt, ten: *Zerhībi la ‘īn eyle Halkūm elūme girer ola D. şaman* -6- 018b/09, 041b/03, 064a/17, 020a/06, 022a/02, 078a/06.

dermān (f) İlaç, çare, deva: bunda yok Baña d. olursa sizden olur Luṭf idüp, -5- 040a/10, 042a/15, 061a/09, 064b/02, 081a/08.

dermān ol- Çare olmak: bunda yok Baña d. olursa sizden olur Luṭf idüp, -1- 040a/10.

dert, derd (f) Üzüntü: *aḥvālī haber virdiler Şāh’a d. üzere d. olup*, -9- 107a/16, 092a/06, 064a/16, 104b/01, 060b/06, 029b/18, 084b/09, 050b/06, 060b/01.

dert ol- Sıkıntı olmak: *Şāh’a dert üzere dert olup*, -1- 107a/16.

dertler çek- Dertler, sıkıntılar çekmek: *boğazı ucundan çok dertler çeküp* -1- 064a/14.

derūn (f) İç, içerisi, gönül: *bin pāre eyleseler d. acımazdı Sen benüm gibi Şāhibkırānı zamān* -3- 069a/04, 018b/12, 033a/03.

deryā (f) Deniz: *ābı d. mişāl ‘asker yerlerinden turup at, fil, gergedanlarına* -36- 002b/11, 010b/02, 022b/08, 028a/19, 030b/01, 034b/18, 038a/09, 041b/08, 047a/03, 058a/14, 079a/14, 079b/02, 096a/06, 100b/19, 109b/09, 030b/09, 029b/05, 042b/02, 058a/17, 060b/11, 027b/08, 026b/19, 028a/19, 028b/04, 028b/11, 029a/10, 029b/10, 029b/15, 032a/16, 033b/18, 034b/04, 034b/11, 058a/04, 064b/14, 029b/05, 053a/08.

Deryā nişin (f) Özel İsim: *kimesnedür İşte Nehengi D.-nişin oğlu Neheng Peçe ile gūreşmiş* -2- 057b/01, 058a/03.

derzincīr (f) Zincire vurmak: *ile Bānū'yı alup, esīrleri d. idüp ve Ebu'lfeth'i* -1- 107a/13.

derzincīr it- Zincire vurmak: *ile Bānū'yı alup, esīrleri d. idüp ve Ebu'lfeth'i* -1- 107a/13.

dest (f) El: *didikde, Rüstem zaḥmına baḫmayup Kerb'ün kemer zincīrine d.* -14- 007a/12, 027a/19, 068b/02, 077a/10, 75b/14, 039a/18, 053a/03, 003a/03, 003a/11, 058a/15, 062b/05, 58b/13, 75b/02, 101b/13.

destmāl (f) Mendil: *yürüdükde Hürmüz boynuna d. taḫup; amān el amān* -1- 110a/08.

destūr (f) İzin, müsaade: *eyledi hemān Melik Behman Kūhsitānī, Emīri 'Arabdan d. alup,* -3- 004b/19, 014b/05, 014a/11.

destūr al- İzin almak: *eyledi hemān Melik Behman Kūhsitānī, Emīri 'Arabdan d. alup,* -1- 004b/19.

destūr vir- İzin vermek: *Server destūr virüp hemān Neheng Peçe 'azm-i meydān idüp* -1- 014b/05.

dev (f) Korkunç, çok iri, çok büyük: *geldin diyüp, diledi ki ḫoca Rüstem irişüp, d. el kemerinden tūtup,* -1- 089b/08.

deve Geviş getiren memelilerden, boynu uzun, sırtında bir veya iki hörgücü olan, yük taşımakta kullanılan hayvan: *ölmüş diyüp, tiz üç dört firun ekmek buldılar Üç d. boğaz* -3- 064b/04, 065b/10, 022a/08.

devlet (a) Mutluluk, büyüklük, mevki: *Emr eylen Cenk olsun ol d. bizümdür ki şimdi Rüstem çok mal* -29- 079a/01, 092a/11, 109b/17, 070a/15, 003b/05,

012b/04, 013b/17, 027b/15, 038b/13, 039a/05, 040a/01, 052b/12, 067a/18, 035a/14, 047a/09, 047b/02, 048b/09, 050b/09, 066a/03, 067b/11, 073a/05, 073a/10, 073b/08, 079a/10, 098a/12, 100a/02, 104a/03, 104a/06, 104a/13.

devr (a) Devir, dönme: *üzere olun diyüp ısmarladı kendüsi ƙal‘enüñ eṭrāfūñ d. -8- 019a/15, 068b/03, 096a/14, 096b/04, 099a/18, 101a/04, 75b/03, 099b/01.*

devr it- Dönmek: *ƙal‘enüñ eṭrāfūñ devr idüp, ƙuş uçurmaz idi -6- 019a/15, 068b/03, 75b/03, 096a/14, 099a/18, 101a/04.*

devrān (a) Felek, zamane: *ba‘de; ben ki Şāhibķırānı zamān ve Rüstemi d. Ḥamza ibni ‘Abdulmuṭṭālib -1- 062b/16.*

devrül- Ayakta veya dik duran bir şey düşmek: *d. lāya‘kıl oldı Zerhībi la‘īn şafāsından semā‘a -1- 017b/05.*

devşür- Bir araya getirmek, toplamak: *Tīziyye devşürüp ƙoltuƙladı. -1- 90b/1.*

Dımışki Şam: *ƙılıçlar vardur nābekār vücūduñ D. pōlāddan olsa -1- 099a/06.*

dıraht (f) Ağaç: *Rüstem ile Zengāve biraz gidüp, d. yanına gelüp, -3- 081a/16, 106a/02, 082a/09.*

di- , de- Demek, söylemek: *iderüm d. Marzūķ Şāh; Nola Dilāver öyle gerekdür d. Kerb‘de kendü -1483- 002a/07, 002b/02, 002b/06, 002b/09, 002b/18, 003a/02, 003a/10, 003b/08, 003b/12, 004a/04, 004a/12, 004a/14, 004a/17, 004a/19, 004b/01, 004b/17, 005a/03, 005a/14, 005b/14, 005b/18, 006a/02, 006a/04, 006b/09, 006b/14, 006b/16, 006b/18, 007a/10, 007b/05, 007b/07, 007b/17, 007b/19, 008a/13, 008b/01, 008b/12, 009b/15, 009b/17, 010a/01, 010a/02, 010a/12, 010b/18, 011a/06, 011a/08, 011a/09, 011a/15, 011a/16, 011a/19, 011b/06, 011b/08, 011b/09, 012a/10, 012a/11, 012a/18, 012b/07, 012b/11, 013a/14, 013a/18, 013b/03, 013b/05, 013b/06, 013b/09, 013b/11, 013b/13, 013b/16, 014b/04, 014b/12, 014b/15, 014b/16, 015a/02, 015a/04, 015a/07, 015b/14, 016a/07, 016a/09, 016a/11, 016a/16, 016a/19, 016b/14,*

017a/07, 017a/11, 017a/16, 018a/16, 018b/04, 018b/18, 019a/05, 019a/07,
019a/10, 019b/03, 019b/08, 019b/11, 019b/14, 020a/05, 020a/06, 020a/12,
020a/14, 020a/15, 020a/18, 020b/01, 020b/06, 020b/07, 020b/08, 020b/09,
020b/14, 020b/15, 020b/18, 020b/19, 021a/02, 021a/10, 021b/07, 021b/09,
021b/11, 021b/16, 021b/17, 022a/01, 022a/03, 023b/05, 023b/08, 024a/17,
024b/11, 025a/16, 025a/19, 025b/19, 026a/12, 026b/08, 026b/11, 027a/02,
027a/05, 027a/06, 027a/13, 028a/02, 028a/08, 028b/16, 028b/17, 028b/19,
029a/05, 029a/10, 029a/12, 029a/13, 029b/03, 029b/07, 029b/10, 030b/11,
030b/16, 031b/06, 031b/11, 031b/13, 032a/01, 032b/13, 033a/01, 033a/04,
033a/17, 033b/02, 033b/03, 033b/07, 033b/08, 033b/10, 033b/19, 034a/05,
034a/06, 034a/08, 034a/09, 034a/11, 034b/01, 034b/05, 034b/13, 034b/16,
035a/02, 035a/11, 035a/14, 035a/15, 035a/19, 035b/02, 035b/03, 035b/05,
035b/06, 035b/07, 035b/10, 035b/12, 035b/14, 035b/18, 036a/01, 036a/02,
036a/04, 036a/05, 036a/06, 036a/07, 036a/09, 036a/10, 036a/11, 036a/12,
036a/13, 036a/15, 036a/17, 036b/04, 036b/10, 036b/14, 037a/02, 037a/04,
037a/06, 037a/12, 037a/15, 037b/19, 038a/02, 038a/03, 038a/04, 038a/05,
038a/11, 038b/08, 039a/04, 039a/09, 039a/11, 039a/17, 039b/08, 039b/09,
039b/12, 039b/18, 040b/05, 040b/17, 041a/19, 042a/14, 042b/15, 043a/15,
043b/07, 043b/13, 044a/08, 044a/19, 044b/15, 045a/04, 045a/05, 045a/09,
045a/11, 045a/12, 045a/13, 045a/14, 045a/15, 045a/19, 045b/01, 045b/03,
045b/04, 045b/07, 046a/03, 046a/08, 046a/09, 046a/14, 046b/10, 046b/15,
047a/02, 047a/16, 047a/17, 047b/01, 047b/04, 047b/06, 047b/08, 047b/09,
047b/11, 048a/03, 048a/06, 048a/08, 048a/18, 048a/19, 048b/01, 048b/02,
048b/03, 048b/08, 048b/10, 048b/14, 048b/18, 048b/19, 049a/04, 049a/06,
049a/09, 049a/12, 049a/16, 049b/06, 049b/17, 049b/18, 050a/08, 050a/10,
050a/12, 050a/16, 050a/18, 050b/03, 050b/05, 050b/07, 050b/10, 050b/14,
050b/17, 050b/19, 051a/02, 051a/15, 051b/08, 052a/04, 052a/09, 052a/10,
052a/11, 052b/05, 052b/15, 052b/18, 053a/03, 053a/05, 053a/12, 053a/16,
053b/06, 053b/10, 053b/12, 053b/14, 054a/08, 054a/13, 054b/01, 054b/14,
055a/09, 055a/10, 055b/04, 056a/02, 056a/12, 056a/14, 056a/19, 056b/03,
056b/18, 056b/19, 057a/05, 057a/08, 057a/15, 057a/17, 057b/02, 057b/05,
057b/07, 057b/08, 058a/01, 058a/06, 058a/11, 059a/05, 059a/06, 059a/09,
059a/13, 059a/15, 059a/17, 059b/12, 060a/09, 060a/11, 060a/14, 060a/15,
060b/01, 060b/02, 060b/04, 060b/05, 060b/07, 061a/09, 061a/13, 061b/12,

062a/06, 062a/07, 062a/11, 062a/15, 062a/16, 062a/19, 062b/10, 062b/12,
062b/13, 063b/06, 063b/07, 063b/12, 064a/02, 064a/03, 064a/04, 064a/06,
064b/01, 064b/09, 064b/12, 064b/13, 065a/03, 065a/06, 065a/08, 065a/14,
066a/18, 066a/19, 066b/03, 067a/01, 067a/02, 067a/12, 067b/01, 067b/10,
067b/15, 067b/17, 068a/02, 068a/05, 068a/06, 068a/07, 068b/14, 068b/18,
068b/19, 069a/10, 069a/12, 069b/16, 070b/04, 070b/17, 071a/03, 071a/09,
071a/14, 071b/01, 071b/19, 072a/06, 072a/08, 072a/16, 072b/06, 072b/17,
073a/13, 073a/15, 073a/17, 073b/06, 073b/07, 073b/09, 074a/04, 074a/09,
074a/13, 074a/16, 074a/17, 074b/09, 074b/11, 074b/12, 075a/01, 076a/02,
076a/03, 076a/05, 076a/06, 076a/09, 076b/19, 077a/02, 077a/07, 077a/17,
078b/03, 078b/04, 078b/17, 079a/02, 079a/03, 079a/12, 079b/04, 079b/07,
079b/18, 080b/02, 080b/04, 080b/06, 080b/11, 080b/14, 080b/15, 081a/12,
081a/15, 081b/07, 081b/08, 081b/10, 081b/13, 082a/01, 082a/05, 082a/11,
082a/14, 082b/17, 083a/02, 083a/03, 083a/04, 083a/11, 083a/19, 083b/04,
083b/05, 083b/19, 084a/05, 084a/09, 084b/04, 085a/16, 085b/05, 085b/09,
085b/14, 085b/16, 085b/18, 085b/19, 086a/03, 086a/11, 086a/14, 086a/15,
086a/17, 086a/18, 086a/19, 086b/02, 086b/13, 086b/14, 086b/15, 086b/18,
087a/02, 087a/05, 087a/10, 087a/11, 087a/15, 087b/01, 087b/05, 087b/10,
087b/12, 087b/16, 087b/19, 088a/02, 088a/06, 088a/17, 088b/01, 088b/06,
088b/08, 089a/05, 089a/19, 089b/01, 089b/02, 089b/06, 089b/10, 089b/16,
090b/03, 090b/10, 090b/12, 090b/13, 090b/16, 091a/05, 091a/07, 091a/13,
091a/14, 091a/18, 091b/10, 091b/11, 091b/12, 091b/15, 091b/16, 092a/08,
092a/09, 092a/12, 092a/13, 092a/18, 092b/03, 092b/09, 092b/10, 092b/11,
093a/09, 093a/10, 093a/11, 093a/12, 093a/13, 093b/02, 093b/06, 093b/07,
093b/13, 093b/15, 094a/03, 094b/02, 094b/08, 094b/10, 094b/11, 094b/12,
094b/13, 095a/01, 095a/09, 095a/14, 095a/15, 095a/16, 095a/19, 095b/01,
095b/11, 098a/12, 098a/14, 098b/09, 099a/02, 099a/05, 099a/07, 100a/01,
100a/02, 100a/04, 100a/05, 100a/09, 100a/11, 100a/14, 100b/01, 100b/03,
101a/06, 101a/08, 102a/06, 102b/09, 102b/13, 102b/17, 103a/17, 103a/18,
103b/05, 103b/06, 103b/07, 103b/12, 103b/13, 104a/03, 104a/12, 104a/15,
104a/16, 104b/02, 104b/13, 104b/18, 104b/19, 105a/03, 105b/04, 105b/06,
107a/17, 107b/04, 107b/17, 108b/15, 108b/17, 109a/01, 109a/09, 109b/18,
110a/09, 110a/11, 110a/12, 110a/13, 58b/18, 58b/19, 004a/18, 004a/01,
004b/01, 004b/15, 005a/15, 081a/06, 101a/07, 049b/14, 004a/07, 005a/19,

011a/18, 008a/01, 086b/17, 100a/17, 061a/09, 082a/01, 002a/11, 006a/04,
008b/09, 011a/18, 011b/18, 012a/02, 013b/15, 014a/02, 015b/19, 016b/10,
018a/09, 022a/17, 022b/04, 023b/12, 024b/09, 025a/16, 027b/02, 033b/14,
045a/02, 047b/16, 054a/05, 062a/17, 071a/08, 074a/12, 076a/03, 076b/02,
076b/06, 077a/19, 079b/05, 079b/06, 090a/10, 096b/12, 098a/09, 106b/06,
106b/11, 107b/19, 007a/12, 007a/18, 018a/09, 025b/05, 027a/04, 033b/06,
045b/18, 073a/05, 079b/01, 088b/13, 090b/07, 092b/18, 097a/17, 101a/03,
104b/16, 109a/02, 110a/02, 012b/04, 089a/11, 100a/10, 010b/16, 030a/02,
032a/14, 033a/19, 042a/04, 044b/09, 064b/17, 074b/02, 001b/06, 002a/10,
002b/05, 010a/10, 012a/07, 012b/03, 012b/12, 013a/04, 013a/06, 016a/18,
019b/05, 020a/13, 020a/17, 025a/04, 025a/06, 025a/13, 025b/02, 026a/15,
026b/04, 026b/12, 027b/11, 029a/11, 029a/12, 029a/15, 029a/18, 029b/04,
030b/07, 030b/18, 031a/13, 031b/03, 031b/08, 032b/06, 032b/09, 033a/16,
034a/03, 035a/09, 036b/13, 038b/15, 041a/13, 041b/13, 042a/14, 042a/15,
042b/14, 043a/10, 043a/18, 044a/10, 044a/16, 044b/03, 044b/06, 044b/07,
046a/07, 046b/12, 047a/01, 047a/15, 048a/01, 050a/18, 052a/07, 052a/16,
053b/04, 053b/11, 053b/13, 053b/16, 054a/07, 054a/09, 054a/11, 055b/01,
056a/04, 058a/18, 059b/05, 059b/06, 059b/07, 060a/01, 060a/07, 064a/03,
065b/02, 065b/09, 066a/09, 066a/18, 069b/02, 069b/12, 071a/16, 071b/08,
074a/02, 075a/06, 076a/09, 078a/16, 078b/15, 081a/13, 081b/19, 082a/02,
082a/04, 083b/13, 083b/15, 083b/16, 085b/10, 086a/16, 086b/08, 089a/12,
089a/18, 089a/19, 090a/16, 092a/03, 092a/05, 092a/14, 093a/14, 098a/18,
103b/05, 103b/12, 104a/11, 104b/06, 108a/18, 58b/04, 75b/13, 026a/07,
030b/14, 027b/10, 006a/12, 026b/06, 047b/08, 064b/17, 012b/01, 048a/19,
078b/03, 084b/02, 100a/09, 076a/01, 011b/09, 034b/09, 050a/09, 067b/15,
016a/14, 002a/19, 010a/11, 013b/12, 093b/14, 003b/08, 004a/05, 011b/07,
092a/09, 002a/19, 007a/03, 067a/15, 093b/19, 004b/16, 053a/03, 092a/09,
002b/13, 003a/15, 006b/08, 014b/02, 015a/19, 021a/15, 022b/02, 023a/02,
026b/16, 030b/03, 041b/13, 059a/18, 079a/17, 086a/08, 098a/08, 099b/04,
107a/18, 015a/14, 028a/11, 029b/13, 051b/16, 092b/13, 005a/04, 019a/03,
019b/01, 025a/14, 033a/15, 034b/01, 039b/18, 042a/03, 042a/08, 042b/11,
043b/17, 049b/01, 049b/02, 050a/19, 055a/14, 056a/03, 056b/04, 057a/19,
060b/17, 063a/18, 071b/03, 071b/04, 071b/05, 071b/06, 073b/04, 075a/19,
083a/05, 083a/06, 083a/15, 089a/03, 030a/15, 030b/04, 032a/04, 041b/19,

049b/09, 051a/16, 063a/09, 072b/05, 093b/16, 093b/18, 094b/04, 056b/06,
032b/12, 035b/12, 044b/11, 065a/17, 072a/15, 105a/12, 002a/17, 039a/16,
063a/03, 063a/04, 019b/08, 036a/10, 110a/01, 069b/14, 098a/06, 047a/03,
035b/11, 063b/15, 100a/04, 060a/18, 046b/19, 058a/09, 019b/10, 011b/09,
004b/18, 003a/17, 003b/01, 004a/05, 005a/04, 004b/12, 005a/17, 008b/02,
011a/05, 012a/13, 013a/17, 014a/18, 017a/05, 019b/05, 021a/04, 110a/06,
044a/01, 003b/02, 003b/17, 007b/09, 008a/14, 009a/08, 009b/01, 009b/02,
009b/05, 010a/04, 010a/06, 010a/19, 010b/15, 011b/11, 012b/06, 013b/03,
013b/16, 014a/12, 014b/01, 014b/08, 014b/12, 014b/17, 015a/08, 015a/13,
016b/02, 017b/08, 018a/02, 018a/03, 018a/12, 018a/17, 018b/06, 018b/14,
018b/19, 019a/08, 019a/14, 019a/15, 019b/15, 020b/03, 021a/03, 021a/19,
021b/02, 021b/09, 021b/14, 021b/15, 022a/03, 022a/19, 023a/18, 024b/06,
025a/16, 027a/19, 028b/10, 048b/04, 051b/07, 070b/18, 075a/14, 026b/18,
001b/03, 001b/13, 002b/08, 003b/08, 003b/13, 004a/03, 004a/09, 004b/04,
005b/15, 006b/02, 006b/12, 006b/17, 008a/04, 013a/12, 013b/01, 016a/12,
016a/16, 016a/17, 016b/18, 017b/07, 018b/10, 019a/11, 020a/12, 021a/13,
021a/14, 021a/16, 021b/12, 022a/07, 022a/18, 022b/07, 022b/18, 023a/03,
023a/08, 024a/11, 024a/17, 024b/02, 025b/02, 025b/11, 026b/15, 027a/03,
027a/07, 027b/01, 027b/04, 027b/12, 027b/19, 028a/15, 028a/17, 028a/18,
028b/02, 028b/05, 028b/08, 028b/12, 029a/01, 029a/06, 029a/08, 029b/01,
029b/08, 029b/12, 029b/14, 029b/16, 030a/01, 030a/16, 030a/19, 031a/01,
031a/03, 031a/04, 031a/06, 031a/07, 031a/14, 031b/14, 031b/16, 032b/02,
032b/03, 032b/07, 032b/14, 033a/05, 033a/07, 033a/09, 033a/11, 033a/18,
034a/13, 034b/04, 034b/07, 034b/13, 035a/18, 035b/16, 036a/02, 036a/08,
036a/14, 036b/01, 036b/04, 036b/06, 036b/09, 036b/14, 037a/07, 037a/18,
037b/04, 037b/07, 038a/18, 039a/01, 039a/03, 039a/13, 039b/06, 039b/14,
040a/09, 040a/16, 041a/01, 041b/03, 041b/17, 042a/06, 042a/19, 042b/08,
042b/10, 043b/02, 043b/03, 043b/17, 043b/18, 044a/06, 044b/12, 045a/08,
045a/16, 045a/17, 045b/13, 046a/01, 046a/03, 046a/07, 046a/13, 046a/17,
046b/02, 046b/11, 046b/17, 047a/04, 047a/09, 047a/11, 047a/19, 047b/14,
047b/15, 048a/10, 048a/13, 048a/16, 048a/17, 048b/06, 048b/13, 048b/14,
049a/12, 049a/13, 049a/14, 049a/18, 049b/02, 049b/05, 049b/07, 049b/10,
049b/18, 050a/04, 050a/08, 050b/15, 051a/19, 051b/02, 051b/14, 052a/11,
052b/06, 053a/06, 053a/13, 053b/08, 054a/03, 054a/10, 054a/13, 054b/02,

054b/04, 054b/06, 054b/11, 054b/16, 055a/02, 055a/08, 055b/16, 057b/13,
057b/16, 057b/17, 059a/05, 059a/07, 059b/15, 060a/03, 060a/13, 060b/03,
060b/07, 060b/08, 061a/15, 062a/05, 062a/09, 062a/12, 062a/14, 062a/17,
062b/07, 062b/08, 063a/16, 063b/15, 063b/19, 064a/09, 064b/04, 064b/18,
065a/05, 065a/17, 066a/05, 066b/13, 066b/16, 066b/18, 067a/04, 067a/09,
067a/19, 068a/11, 068a/13, 068b/08, 068b/10, 069a/06, 069a/11, 069b/03,
069b/08, 070b/06, 070b/08, 070b/16, 071a/11, 072a/10, 072b/09, 073a/02,
073a/06, 073a/09, 073a/18, 074a/14, 074a/17, 074b/08, 074b/10, 074b/18,
075a/07, 075a/12, 076b/08, 077a/08, 077b/11, 078a/12, 078b/01, 078b/04,
079a/05, 079a/07, 079b/18, 080a/10, 080b/16, 081a/03, 081a/06, 081a/09,
081a/13, 081a/19, 081b/10, 081b/14, 082a/06, 082a/19, 082b/04, 082b/05,
082b/08, 083b/02, 083b/04, 083b/07, 084a/04, 084a/14, 084a/18, 086a/07,
086b/04, 086b/05, 086b/11, 087a/17, 087b/09, 088b/09, 088b/17, 089a/07,
089a/13, 089a/16, 089b/06, 089b/08, 089b/11, 089b/19, 090a/14, 090b/01,
090b/03, 090b/06, 090b/08, 090b/11, 090b/14, 091b/04, 091b/05, 091b/06,
091b/07, 091b/19, 092a/19, 092b/05, 092b/08, 092b/11, 092b/12, 092b/13,
092b/19, 093a/06, 093a/17, 093b/10, 094a/03, 094a/11, 094b/05, 094b/18,
095a/05, 095b/06, 096a/01, 096b/02, 096b/14, 097a/03, 097a/16, 097a/17,
097b/12, 097b/13, 098b/04, 098b/08, 099a/08, 099b/03, 099b/09, 099b/11,
100a/08, 100b/17, 101a/10, 101b/09, 102a/03, 102a/08, 103a/04, 103b/09,
104a/04, 104a/10, 104b/06, 105b/01, 105b/10, 105b/13, 107a/09, 108a/15,
109a/11, 109b/07, 109b/19, 110a/04, 58b/07, 58b/08, 58b/13, 58b/15, 58b/17,
58b/19, 75b/01, 75b/04, 75b/07, 75b/08, 75b/10, 022a/01, 051a/04, 052a/03,
065a/03, 079a/06, 083a/13, 091a/11, 094b/17, 107a/08, 75b/08, 017a/06,
095a/10, 052b/11, 100a/10, 084a/07, 045b/02, 002a/13, 013b/17, 014a/01,
025b/10, 032a/17, 035a/01, 040a/06, 040a/11, 043a/14, 043b/07, 062a/01,
087a/14, 104a/06, 104a/09, 105a/14, 107a/07, 098b/07, 010b/09, 017b/04,
005b/05, 006a/13, 084a/16, 035b/10, 012a/06, 102b/10, 098a/13, 003a/01,
003a/08, 018a/07, 025a/15, 027a/13, 032a/02, 039b/15, 045b/05, 050b/12,
051b/10, 051b/12, 052a/13, 072b/01, 078b/13, 080b/02, 028a/08, 033a/09,
033a/13, 038b/11, 059a/19, 076a/12, 085b/14, 092b/16, 100b/02, 107b/02,
018a/08, 039b/18, 041b/12, 027a/01, 003a/03, 004b/02, 026a/09, 060a/11,
004a/16, 025b/05, 026a/01, 026a/17, 063a/06, 020a/12, 025a/09, 025a/13,
026a/19, 027a/07, 027b/19, 030a/08, 032a/06, 032a/07, 032a/11, 038b/04,

047b/02, 050a/10, 050b/15, 055a/07, 056b/07, 056b/08, 056b/13, 057a/03, 058a/02, 064b/03, 066a/06, 069b/16, 070a/08, 071a/02, 073a/16, 073b/17, 074a/08, 084a/17, 086a/05, 087b/03, 088a/10, 094a/17, 095a/12, 107a/01, 108b/02, 024b/01, 038a/16, 043b/01, 043b/02, 045b/11, 050a/06, 055b/07, 057a/08, 067b/06, 072b/02, 072b/15, 076a/07, 083a/08, 083a/09, 085b/11, 093a/01, 026b/07, 004a/15, 107b/15, 003a/14.

dibelik Büsbütün, tamamıyla: *Zirā kim d. koğudursun imdi biz kīn tutmayuz*
Ve -8- 091b/18, 103b/08, 017a/15, 025a/11, 026a/05, 038a/07, 046a/05,
100a/14.

dignek Değnek: *beşyüz d. urun şol gedānūñ götüne didikde Fettāhı -1-*
047b/16.

dik- Ayakta düz duruma getirmek: *alup, hil'at virdiler andan Neheng Nümā'ya*
bir beg d. andan kalğup, -2- 061a/17, 022a/10.

dikil- Doğrulma, dik duruma gelme: *hayrān oldular Güneş kıpbe'i felege d.*
Rüstem 'Alemşāh eyitdi; -2- 109a/05, 109b/15.

dikkat (a) Düşünceyi bir şey üzerinde toplama, uyanıklık: *bu hāle kodılar, didi*
Bunlar d. idüp, gördiler gerçek adamdır -4- 029a/05, 033b/01, 035b/04,
057a/01.

dil 1. İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan: *Neheng Peçe eyitdi; Yā İskender Çok*
söyleme Anlar benim efendüm Hamza'ya d. uzatdılar -3- 015a/05, 015a/06,
004a/16.

2. Ağız boşluğunda, tatmaya, yutkunmaya, sesleri boğumlamaya yarayan etli, uzun, hareketli organ, tat alma organı: *gire kodu D. hareketden kalup, andan bir*
deveye bindürüp 'asker -4- 022a/08, 078b/17, 022a/07, 096a/08.

dilāver (f) Yürekli, yiğit: *iderüm didi Marzūk Şāh; Nola D. öyle gerekdür didi*
Kerb'de -54- 002a/07, 002b/17, 003a/04, 003b/06, 004b/16, 006b/14, 008a/12,

008b/10, 010a/05, 010a/16, 015b/13, 046a/04, 050b/17, 056a/06, 056b/03, 056b/08, 057a/06, 057a/07, 057a/17, 057a/19, 057b/03, 058a/02, 060b/12, 060b/14, 069a/11, 079b/05, 099b/15, 109a/06, 040b/17, 083a/14, 004a/01, 001b/12, 005a/02, 008b/01, 009b/03, 004a/07, 014b/11, 056a/12, 080a/08, 084a/18, 055a/12, 061b/16, 070a/11, 107b/14, 012b/14, 011a/02, 066b/19, 103b/14, 081b/17, 097a/13, 006a/16, 015b/16, 012a/01, 021b/18, 009a/17.

dilāverān (f) Dilaverler: *mal ile geliyor didiler Emīri Merdān ve sā'ir d. şād olup, -1- 078a/16.*

dile- Bir şeyin yapılmasını ya da olmasını istemek: *bağışladı Çünkü Kerb er d. Sa'd Nebīre altında olan -19- 005b/16, 009b/10, 020b/17, 073b/19, 077a/17, 089b/08, 097a/01, 098b/14, 101a/11, 050a/07, 057a/14, 100a/17, 002b/01, 002b/02, 010a/03, 100a/11, 012b/14, 005b/07, 069a/13.*

dilek İstek, talep, temenni, rica, murat: *ol suçundan geçüp, Şāhibkırān'dan seni d. idem didi ol -4- 015b/14, 049a/02, 049a/03, 065a/06.*

dilek eyle- İstemek: *'Avrat işidüp dilek eyledi. -1- 049a/02.*

dilek it- İstemek: *ol suçundan geçüp, Şāhibkırān'dan seni d. idem didi ol -2- 015b/14, 065a/06.*

dīlir-āne (f) Yiğitçesine, mertçesine: *Kerb-i nāmdār dilirāne meydāna girüp cevelān eyleyüp er taleb eyledükde. -1- 8a/9.*

dīmāg (a) Beyin, bilinç, şuur: *Ḳāf'a varırlar, gelürler didi Bahtek hōd dili d. tutuldu -1- 078b/17.*

dimūr Demir: *Fīrūz, 'Aden'e vedā' idüp, gitdiler Gemilere girüp, meddāhlar d. alup -1- 041a/02.*

dīn (a) Tanrı'ya, doğüstü güçlere, çeşitli kutsal varlıklara inanmayı ve tapınmayı sistemleştiren toplumsal bir kurum, diyanet: *cenk muḥāl iken d.-i*

İslām bre kâtında kolayın bulup, seni ele -18- 102b/11, 010b/15, 061a/15, 062b/18, 014a/17, 103a/19, 038a/18, 109a/11, 040a/05, 040b/04, 023b/04, 061a/08, 041a/18, 008b/06, 010a/04, 002a/14, 089b/13, 040b/04.

dinle- İşitmek için kulak vermek: *bunların cevâbların d. Kendvâl Câzû eyitdi; -5- 091b/08, 019a/01, 056b/18, 049b/11, 049b/15.*

dip Çukur bir şeyin en alt bölümü: *ile ‘alem d. tururdu Başına üşdiler Rüstem ve Sa‘d -9- 012a/04, 053a/18, 053b/02, 054a/01, 056a/06, 016b/16, 75b/02, 053a/11, 082a/10.*

dirâz (f) Uzun: *saña yāvuz kaşd idenüñ ‘ömri d. olsun begüm diyüp, Şāh; -1- 062b/07.*

dirâz ol- Uzun olmak: *saña yāvuz kaşd idenüñ ‘ömri d. olsun begüm diyüp, Şāh; -1- 062b/07.*

direk Ağaçtan veya demirden yapılan uzun ve kalın destek: *ve Halîfe’ye baş koyup, Hamza’nüñ elin öpdü Serāperdenüñ d. -2- 103a/05, 022a/10.*

di’ren Taşımak için kullanılan demir araç, digren: *yeri vardur ki d. yoğdur Hizmetkârları çekmek için -1- 100b/14.*

diri Yaşayan, canlı, ölü karşıtı: *Behey server Bunları d. getüre cenge Hemen öldürüp, başların -4- 087a/01, 030b/03, 069a/01, 032a/01.*

dirîg (f) Esirgeme: *d. bu nābekârlar bunda nireden geldiler Yağmurdan kaçarken -3- 059b/13, 75b/07, 072b/08.*

dişi Kadın: *Ferîş’de Şāhibkırān zādedür Erkek arslan arslundur d. -1- 073b/12.*

ditre- Titremek: *Ammā d. başlayup havfindan, la’in bunuñ ol hālını görüp, -1- 071b/14.*

dīv (f) Korkunç, çok iri ve olağanüstü güçlü yaratık: *başlayup, kızda neylesün kendüyi öyle bir deyü d. şüret elinde görüp* -35- 026a/19, 028b/13, 029a/01, 029a/03, 030b/05, 073a/11, 073a/18, 073b/03, 079b/03, 084a/02, 088b/03, 088b/12, 072a/18, 074a/05, 075a/05, 075a/01, 074a/08, 077a/18, 088a/08, 078b/14, 090a/07, 090a/12, 004a/08, 070b/09, 078a/01, 087b/11, 75b/12, 078a/01, 076a/09, 072a/17, 075a/16, 077a/02, 090a/12, 077a/03, 071b/02.

dīvān (a) Yüksek düzeydeki devlet adamlarının kurduğu büyük meclis: *geldin didi Halkūm eyitdi; ya kıanda gideyim ‘Ömer aşikāre d.-ı Marzūk* -45- 020b/01, 036a/14, 001b/07, 002a/01, 002a/04, 015b/07, 016a/14, 023b/01, 036b/01, 052a/01, 098b/09, 102a/10, 002a/02, 018a/07, 018a/19, 025b/04, 027a/06, 027b/08, 091a/18, 092a/07, 016a/05, 088b/07, 028a/13, 028a/11, 018b/06, 021b/13, 027a/14, 032a/08, 034a/15, 081a/10, 084a/07, 086b/11, 087a/17, 087b/03, 089a/17, 091b/07, 098a/16, 015a/01, 025b/17, 089b/01, 100a/07, 090a/05, 078b/18, 087b/07, 084a/16.

dīvān it- Meclis kurmak, toplantı yapmak: *bu tarafından Marzūk Şāh gine dīvān idüp* -2- 002a/01, 052a/01.

dīvāne (f) Deli, kaçık, budala: *öldürdün didi Kerb yok didi d. eyitdi; Hem babamı* -23- 003a/02, 003a/11, 003b/03, 035a/17, 052a/12, 052a/13, 052b/06, 054a/11, 058a/15, 059a/04, 58b/17, 58b/18, 003b/02, 051b/06, 003a/01, 045a/13, 051a/03, 052b/01, 003b/01, 052a/07, 106a/06, 037a/11, 050b/12.

Dīvzār Özel İsim: *oldu Küffār tarafından Elçüb ve Rüstem Na‘rezen ve Kānūs D.* -4- 096a/09, 103a/18, 073b/04, 101b/06.

diyār (a) Ülke, topraklar, memleket: *tırmağdan terki d. itmek yegdür diyüp, at getirin didi* -54- 016a/16, 016b/06, 018b/13, 023b/10, 024b/03, 030b/06, 046a/19, 056a/19, 042a/09, 024a/13, 024b/06, 025a/15, 029b/15, 056b/04, 059b/04, 061b/02, 061b/03, 103b/07, 005b/11, 034a/04, 055a/03, 025a/12, 040b/03, 041b/17, 088a/12, 089a/07, 024b/11, 032b/06, 033a/01, 041a/08, 061a/18, 061a/19, 064b/15, 071a/03, 095b/11, 025a/13, 025b/06, 026a/11,

071b/03, 030b/08, 030b/08, 070b/13, 077b/13, 040b/16, 056a/18, 039b/11, 024a/16, 024a/15, 023b/15, 024a/19, 071b/09, 029a/07, 028a/07, 071b/03.

diz Kaval, baldır ve uyluk kemiğinin birleştiği yer: *cellādlar bunları, siyāsete d. çökerüp, Bahtek eyitdi; -2- 086a/09, 097b/04.*

dizil- Sıralanmak: *sultānı Piyādegān dirlerdi andan ‘Ayyārılar iki cānibe d. -1- 094b/04.*

dīzmān Şeytan: *nazar idüp, gördiler deryā tarafından bir d. herif gelür Yakīn geldikde -3- 030b/01, 050a/15, 029a/06.*

doğrı Yönü değişmeyen, eğri ve çarpık karşıtı. Gerçek, yalan olmayan: *ķabup, meydān ortasına d. fırladıvirdi ‘Ömer ‘ayyar -6- 004b/11, 017b/18, 026a/18, 032b/19, 085a/06, 028a/07.*

doğrul- Bükülü duruştan doğal duruşa geçirme: *ideyim zīrā egilüp, d. tākātım yoķdur didi -2- 054a/08, 018a/01.*

doķun- Temas etmek: *d. ģard eyledi Behman yıķılınca ‘Ömer anıda ķapdı andan -2- 005a/08, 094a/12.*

dol- Bir şeyin içerisinde bütünüyle kaplanmak: *cihān velvele ile d. Anı gördiler Şāhibķırānı ‘alem şağında -4- 010b/10, 057b/03, 062a/13, 017a/13.*

dolayı Ötürü: *bendin alup; imdi bunlar otuz nefer ‘ayyārdır ‘Asker çoķ d. -1- 050a/11.*

doldur- Doldurmak: *derine şaman d. diyüp, Merzūk Şāh yavuzlanup, buyurđı -1- 041b/03.*

don Giysi, vücudun belden aşağısına giyilen uzun veya kısa iç giysisi: *var Oğul şafānda ol Babañ da yoldan geldi D. gömlek -1- 049a/11.*

donan- Gerekli nesnelere bir araya getirmek: *kar ı libāsı fāhireler ile d. ‘Ömer’e karşı gelüp, elin öpdi* -3- 048a/12, 085a/01, 097a/04.

donat- Teçhiz etmek: *demış idi Çün bu haber geldi Heman bir kayık d. gönderdi* -1- 043a/14.

dōst (f) Sevilen, güvenilen, yakın arkadaş, düşman karşıtı: *içinde gezdürdiler D. ve düşman ‘Ömer’den korktu andan serāperde* -15- 022a/09, 076b/19, 079a/18, 094b/02, 018a/10, 026a/15, 033b/07, 033b/07, 025a/02, 086b/14, 062b/06, 032a/03, 043b/05, 062b/11, 062a/17.

dōst ol- Yakın arkadaş olmak, ahbab olmak: *Bre kimdür bize dost olan* -1- 033b/07.

dōg- Dövmek, vurmak: *İşte emrin yerine geldi Kendün bilmeyince d. didi ‘Avrat da* -11- 049a/09, 016a/12, 047b/17, 106a/03, 002b/12, 010b/02, 022b/01, 022b/05, 051b/18, 002b/16, 010b/16.

dök- Bir yerden bir yere dökülen, aktarılan: *terlerin d. andan el gürzi girānlara urup, yekā yek cenge* -9- 006a/15, 007a/04, 014b/10, 086b/10, 069b/16, 054b/07, 104a/02, 096a/07, 096b/01.

dön- Kendü eksenini üzerinde veya başka bir şeyin dolayında hareket etmek: *men’ idince yeñi dünyāya gelmişe d. gördi gürz ile buña* -75- 008b/18, 016a/08, 027b/05, 063b/08, 072a/10, 076b/03, 082b/16, 067b/19, 034a/19, 086b/12, 011b/11, 061a/14, 067a/18, 098a/03, 105a/03, 097b/06, 100a/19, 103b/03, 040b/01, 016b/11, 017a/16, 010a/04, 022a/12, 017a/12, 019b/03, 017a/11, 017b/02, 067a/10, 096a/03, 037b/05, 098b/12, 037b/05, 068a/02, 096b/09, 002b/07, 084b/16, 084b/16, 104b/19, 101a/10, 009b/07, 017a/10, 038a/18, 109a/11, 081a/03, 016b/14, 081a/11, 002b/03, 005a/10, 010a/07, 011b/15, 012b/15, 013a/05, 015b/06, 017a/12, 017a/13, 064b/06, 101b/19, 106a/14, 022b/16, 060a/11, 063b/16, 070a/19, 072b/14, 079b/16, 080a/18, 080b/18, 082a/09, 094b/05, 099b/18, 105b/12, 109a/16, 068a/16, 004a/06, 048a/17, 062a/08.

dördinci Dört sayısının sıra sıfatı, sırada üçüncüden sonra gelen: *idüp, ‘azīm şāzīlīk eylediler D. gün, Emīri Merdān, ‘Ādiye -5- 069a/18, 077b/19, 028b/07, 061b/11, 002a/18.*

dört Üçten sonra gelen sayı: *yol bulup, söküüp d. parmak bir zaḥm urup, Sa‘d bir cānibe -16- 006b/05, 025a/02, 029a/09, 035a/06, 044a/15, 059b/19, 064b/04, 068a/19, 080a/01, 080a/05, 094a/15, 095b/17, 096a/19, 108a/10, 109b/16.*

döşen- Sermek, yaymak, açmak: *garḫ oldı Ve beli cenber olup, Şekmi taḥte ‘şserāya d. -2- 076b/15, 038a/07.*

du‘ā (a) Allah’a yalvarma: *Kerb de Ma‘rūf Şāh’dan himmet ve d. alup ‘azmi meydān eyledi -41- 010b/19, 014a/12, 017a/03, 018a/14, 031a/15, 034b/16, 035a/18, 044a/07, 048b/14, 052b/08, 054b/18, 059b/01, 060a/06, 073a/04, 074a/04, 074a/19, 077b/06, 077b/09, 087b/13, 087b/14, 089a/19, 104a/13, 107b/18, 108a/16, 086a/15, 023b/15, 005b/15, 008a/13, 045a/17, 067b/07, 093b/15, 105a/02, 039b/19, 061b/08, 078b/07, 088b/17, 017a/11, 018b/18, 073b/08, 024b/19, 008b/02.*

du‘ā al- Dua almak: *Kerb de Ma‘rūf Şāh’dan himmet ve d. alup ‘azmi meydān eyledi -2- 010b/19, 074a/19.*

du‘ā eyle- Dua etmek, Allah’a yalvarmak: *Eyü nām şāḥibi olusun” diyüp ḥayr du‘ā eyledi -8- 014a/12, 017a/03, 018a/14, 035a/18, 044a/07, 060a/06, 077b/06, 087b/13.*

du‘ā it- Dua etmek, Allah’a yalvarmak: *‘Ömer Ma‘dī’nün ḥuzūrına gelüp, du‘ā idüp -13- 031a/15, 034b/16, 048b/14, 054b/18, 059b/01, 073a/04, 074a/04, 077b/09, 087b/14, 089a/19, 104a/13, 107b/18, 108a/16.*

dūḥān (a) Duman: *ve burnundan acı acı d. çıkup, cihān gözlerine rengā -1- 076b/12.*

duḥter (f) Kız: *gördiler biraz atlu adamlar gelür Ortalarında bir d.-i afitāb cemāl pākīze* -2- 081b/01, 083a/13.

dur- Beklemek, dikilmek: *benden ‘aḳıl umarsın Hele d. ben yorulayım, nevbet* -11- 003a/09, 021b/19, 022a/17, 032a/13, 063a/06, 070b/19, 105a/07, 094a/01, 087b/02, 092a/17, 045a/15.

dūr (f) Uzak: *ḥizmetüñüzden d. buyürman gidelüm diyüp, atlarına süvār olup,* -1- 080b/16.

duş (f) Tesadüf etme, rastlama: *ḥaşma d. oldum Āh bu nābekārdan benüm cigerim ḥün oldı* -1- 074b/07.

duş ol- Tesadüf etmek: *ḥaşma d. oldum Āh bu nābekārdan benüm cigerim ḥün oldı* -1- 074b/07.

duy- İşitmek, ses almak, haber almak: *d. ki; İki behlivān ol da‘va ile gitmişler ‘Ömer’i da‘vet* -5- 104b/10, 031a/17, 050a/19, 031a/04, 031b/02.

dügün Evlenme veya sünnet dolayısıyla yapılan tören, eğlence: *ile ḥareme alup, bunları ziyāfete başlayup, üç gün d.* -10- 065b/06, 076b/02, 083b/06, 089a/07, 089b/15, 104a/08, 107a/06, 108a/03, 75b/08, 103b/17.

dügün it- Düğün yapmak: *Ḳızum da cāriyyeñdür. Düğün idelüm.* -2- 089b/15, 107a/06.

dün Bugünden bir önceki gün: *server eyitdi; ben de ol ḥayretdeyim ki d. şol gözin bağlardın* -7- 037a/05, 092b/19, 093b/06, 015a/01, 092a/18, 093a/17, 094b/09.

dünyā (a) Üzerinde yaşadığımız toprak, yeryüzü: *olduḳda d. ḳadar malı da olursa senüñ olsun didi ‘Ömer Bilürem* -12- 060b/02, 023b/10, 034a/10, 035b/06, 036a/06, 044a/11, 084b/03, 010b/18, 008b/18, 041b/10, 054b/05, 073a/08.

dünyāya gel- Doğmak: *yeñi dünyāya gelmişe döndi* -1- 008b/18.

dürüst (f) Tam, doğru: *urđı Neheng Peçe siper yetişdürince Kerb çabuk siper d.*
-2- 009a/01, 099b/08.

düş Rüya: *‘Ayyār karşıusunda böyle d. görmek istemem diyüp neye uğradıguñ -*
2- 021b/14, 087b/08.

düş gör- Rüya görmek: *‘Ayyār karşıusunda böyle d. görmek istemem diyüp*
neye uğradıguñ -1- 021b/14.

düş- Yer çekiminin etkisiyle boşlukta, yukarıdan aşağıya inmek: *d. Coban Peçe*
bir kötek dağı urđı Kerb anıda men‘-102- 003a/06, 003b/19, 004b/08, 006a/07,
009b/09, 012b/03, 013a/05, 018b/14, 028b/05, 037b/03, 050a/06, 057a/03,
068b/10, 069a/11, 071a/12, 077a/13, 080b/19, 086a/13, 086b/07, 091a/10,
094a/13, 100b/09, 109a/19, 054a/02, 58b/08, 057a/13, 006a/03, 025a/05,
038b/13, 042a/17, 046a/17, 081b/11, 100b/04, 103b/08, 083a/16, 053b/17,
108b/19, 035b/08, 036b/03, 064b/19, 098a/10, 085a/14, 042a/12, 075a/18,
011a/05, 056b/05, 004a/12, 006b/06, 009a/18, 015a/17, 016b/10, 017b/10,
017b/19, 018b/12, 027b/12, 029a/02, 029b/07, 002a/12, 024a/14, 024a/15,
030a/03, 031a/02, 033b/18, 034a/04, 035a/07, 047a/04, 055a/03, 055b/17,
056b/16, 062a/19, 064a/14, 064a/16, 064b/08, 074a/11, 074a/15, 074b/17,
075a/08, 083b/08, 090b/18, 094a/16, 096b/18, 098a/10, 099a/18, 099b/16,
107b/08, 108a/05, 110a/07, 58b/01, 090b/19, 011b/04, 019a/02, 046b/04,
046b/16, 047b/19, 050a/05, 005a/13, 063b/09, 069a/09, 066b/12, 090b/08,
045a/15, 110a/03.

düşmān (f) Aralarında birbirleriyle çatışmaya varacak ölçüde anlaşmazlık olan
 taraflar: *üzerine; D. geldi şimdi seni helāk ider kalç diyüp* -31- 017b/08,
019a/12, 022a/09, 024a/12, 031a/11, 033b/05, 033b/06, 043b/01, 043b/06,
043b/11, 054b/07, 076b/19, 079a/18, 096a/16, 094b/02, 098a/12, 087a/12,
074b/04, 078a/11, 018a/11, 031b/05, 042a/06, 043a/03, 050b/18, 091b/09,
093b/19, 001b/12, 062b/06, 085b/13, 031a/16, 091b/10.

düşnām (f) Küfür, sövgü: *girüp Neheng'e d. idüp; Ey nābekār Ne bīrahm olursun* -3- 015a/03, 095b/12, 034b/11.

düşnām eyle- Küfür etmek: *Ḳabūl itmeyüp, düşnām eyledükde* -1- 095b/12.

düşnām it- Küfür etmek: *girüp Neheng'e d. idüp; Ey nābekār Ne bīrahm olursun* -2- 015a/03, 034b/11.

düşün- Düşünmek, tefekkür etmek: *olup, buyurdı Naṭ'i siyāset d. Emretti varup*, -3- 102a/11, 045a/11, 029b/18.

düvāl (f) Tasma, kayış: *bir yol düvāl kemerine el idüp* -1- 95b/09.

düz- Düzene sokmak, düzene koymak, sıralamak, elverişli, uygun bir duruma getirmek: *d. idi Bānū da sarāya sarāya gelüp, pederi ve māderi* -2- 078a/07, 085a/17.

-E-

ebā (a) Babası: *E. 'Ömer Şeddād'ı Ḥabeşī ve şoluna bārgāhı Hişāmī ve bārgāhı Keykāvūs* -1- 070a/07.

ebedī (a) Sonsuz: *ve ra'dvar na'ra urdı kim ol vādīler şadā ile tolup; Ey la'īn i e.* -1- 075a/10.

Ebu'l (a) Baba: *'Ömer 'Ayyār, şolunda E. Fetḥ 'Ayyār, rikābında Sīmurğ var Cevelān* -34- 010b/11, 011b/02, 016b/07, 020b/04, 021b/06, 043b/17, 045b/03, 045b/05, 045b/07, 045b/12, 045b/18, 051b/10, 053a/06, 053a/11, 053a/15, 054a/18, 054b/10, 054b/17, 055a/10, 060b/06, 072b/10, 094a/16, 101b/16, 051b/03, 086b/05, 100a/15, 106b/02, 106b/07, 106b/13, 107a/18, 107b/01, 107b/02, 095a/12, 107a/13.

ecel (a) Hayatın sonu, ölüm zamanı: *elemini çekerdik Hele nedür hālūñ Kıanda idūñ didiler ‘Ömer eyitdi; Daḥī e. gelmemiş -5- 060a/07, 006a/14, 007a/04, 017a/13, 019b/12.*

ecel gel- Yaşamın sonu gelmek: *elemini çekerdik Hele nedür hālūñ Kıanda idūñ didiler ‘Ömer eyitdi; Daḥī e. gelmemiş -1- 060a/07.*

ecel terleri dök- Çok korkmak: *Sa’d men’ idince ecel terlerin dökdi. -2- 006a/14, 007a/04.*

edā (a) Yerine getirme: *Bilürem didi Bu hizmeti ben e. ideyim didikde Server; Nola diyüp hil’at -1- 025a/16.*

edā it- Yerine getirmek: *Bilürem didi Bu hizmeti ben e. ideyim didikde Server; Nola diyüp hil’at -1- 025a/16.*

edeb (a) Terbiye, utanma duygusu: *e. filanuma ölürsem öleyim tek hemen şimdi acıtma -3- 054a/12, 088b/08, 002b/04.*

efendi (r) Özel adlardan sonra kullanılan ikinci derecede bir unvan: *iḥsān eylediler Ebu’l Fetḥ eyitdi; Dayı E. Hiç anda eline bir şey -7- 021b/06, 021b/11, 014a/01, 037b/07, 048a/13, 046a/16, 015a/05.*

Efkendār Özel İsim: *olduḡ didi Melik E. u sām u sīmīn pūş ayaga -5- 104b/02, 105a/04, 106b/04, 106a/15, 107a/09.*

efsūn (f) Büyü: *mālī kıanda kıorsun yoḡsa e. mı bilürsün enbāna kıorsun -2- 020a/04, 090b/16.*

eg- Düz olan bir şeyi eğik duruma getirmek: *taḥtı hāzırılayup, Esmā’ya vedā’ idüp, Feriṣ ile bir hava e. -4- 089a/08, 015b/18, 096a/16, 054a/08.*

eger (f) Eğer, şayet: *E. gelüp baña tābi’ olursa ne hōş, olmazsa ben bilürim ki neler -45- 002a/06, 003b/11, 010a/17, 013a/03, 017a/06, 020a/11, 025b/09,*

030b/17, 033a/03, 034a/09, 035a/10, 035b/13, 036a/06, 036a/19, 040b/16, 044b/14, 047a/16, 047b/04, 052b/13, 052b/16, 053b/07, 066b/14, 071a/14, 071a/19, 072a/13, 072a/14, 074a/07, 080a/09, 082a/03, 085a/11, 086b/09, 089a/15, 092b/02, 093b/01, 094a/05, 097b/14, 098b/12, 099a/11, 104b/18, 104b/19, 105a/11, 106b/10, 108a/12, 108a/17, 108b/15.

eger Binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya yarayan nesne, eyer: *Elçüb altı eriş kıddiyle e. oturduķda görünmezdi Ekşer* -4- 084b/13, 084b/12, 085a/03, 097b/13.

eglen- Beklemek, zaman geçirmek: *Yā Halkūm Ne yāvuz e. didi Halkūm aĥvāli taķrīr eyledi* -12-021a/10, 061b/15, 087b/17, 025b/11, 039b/12, 042b/16, 043a/07, 078a/11, 078a/12, 090a/06, 088a/16, 066a/06.

egri Doğru veya düz olmayan: *e. baķup bir deliķanluya uyup menāyi‘ mı itmek dilersin* -1- 010a/03.

ehl (a) Bir yere veya bir görüşe mensup: *didi Marzūķ Şāh emr idüp cenk nidā eylediler E.-i islām daķı* -5- 002b/09, 021a/13, 025a/12, 025b/14, 054b/09.

ekābirin (a) Büyükler, ileri gelenler: *cümlesi secde eylediler andan Şehri ķavmin ve a‘yāni e. az az* -1- 040b/07.

ekmek Tahıl unundan yapılmış hamurun fırında, sacda veya tandırda pişirilmesiyle yapılan yiyecek: *gördi Daķı tırmayup ol ķalan e. sekkeri ĥelvā gibi löb* -3- 029b/02, 029a/16, 064b/04.

eknāf (a) Yerler, yöreler: *‘asker ile İskender Heykelāni’yi yanına alup, eķrāf e.* -1- 040b/11.

ekşer (a) En çok: *Elçüb altı eriş kıddiyle egere oturduķda görünmezdi E.* -1- 084b/13.

ekşeri (a) Çoğunlukla: *iki gemi güç ile şıgardı Ammā kal'enüñ yanı vāsi' idi E.*
-1- 042b/19.

eksik Noksan, tam olmayan: *rağşa girdi meded Şāhım hemen öldür, düşmānuñ biri e.* -4- 085b/13, 026b/05, 083b/01, 086a/01.

el Kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü: *söyle, kılıca e. urmasun Erligi var ise gayrı yoldan* -213- 004a/11, 006a/04, 006a/15, 006b/01, 006b/07, 008b/04, 008b/19, 010b/12, 011a/04, 011a/10, 018b/06, 026b/10, 035b/01, 035b/03, 035b/09, 035b/16, 038a/07, 040b/15, 045b/03, 055a/08, 057b/14, 068a/12, 070b/15, 077a/19, 079b/07, 084b/09, 088b/11, 089b/08, 089b/09, 095b/01, 095b/08, 095b/10, 096b/03, 097a/02, 099a/16, 108a/08, 109a/03, 109a/13, 110a/08, 022b/10, 017a/16, 006a/19, 009b/17, 013a/18, 048b/03, 082b/13, 001b/13, 014b/16, 021b/11, 036a/16, 042b/14, 050a/15, 050a/17, 050b/02, 050b/03, 051b/06, 057b/06, 067b/07, 079b/18, 080a/01, 084a/04, 092a/18, 092b/05, 096b/13, 102b/11, 109b/19, 023b/14, 085a/13, 087a/03, 092b/15, 097a/06, 076a/19, 035b/11, 019b/13, 035b/13, 036a/01, 037a/13, 043b/01, 052a/10, 092b/02, 015b/13, 018b/09, 021b/08, 094b/09, 100b/04, 049b/13, 014b/11, 58b/13, 048b/16, 012a/12, 012a/19, 014a/02, 040b/18, 047a/15, 048a/12, 048a/14, 051a/05, 051a/06, 057b/15, 059a/03, 059a/04, 060b/03, 061a/05, 061b/07, 061b/08, 069a/07, 073a/04, 074a/03, 074a/11, 076a/13, 077b/11, 078b/06, 082b/04, 097b/13, 097b/14, 103a/05, 107b/12, 007a/10, 007a/14, 009a/11, 009a/19, 015b/19, 026a/19, 038b/15, 048b/18, 052a/08, 052a/18, 058a/15, 076a/15, 096a/14, 096a/18, 101a/14, 100a/14, 015a/12, 003b/11, 011a/05, 011b/10, 018b/13, 026b/18, 035a/16, 037b/01, 037b/08, 042a/11, 044a/18, 048a/15, 055a/19, 059b/16, 060b/18, 062a/04, 071a/16, 071a/19, 075a/19, 077a/12, 082b/10, 095b/06, 095b/07, 109a/10, 109a/14, 75b/03, 005a/19, 010b/07, 018b/08, 019b/16, 021b/06, 031a/04, 048a/14, 048b/14, 052a/13, 071a/09, 076a/13, 092b/01, 093a/12, 094b/18, 097a/07, 099a/16, 099b/02, 103b/17, 002a/08, 008a/04, 014a/10, 063b/11, 072b/09, 076a/16, 082a/08, 092b/15, 097a/04, 099a/17, 101a/13, 101b/15, 038a/14, 064b/16, 047a/08, 099b/01, 100b/09, 098b/01, 012b/13, 037b/05, 047b/12, 098a/06, 051b/16, 082b/15,

008b/12, 047b/17, 051b/03, 056b/17, 053a/09, 108a/17, 087a/03, 068b/19, 004b/17, 018b/02, 018b/04, 025b/08.

el öp- Saygı belirtisi olarak el öpmek: *Rüstem el öpüp, hil'at giyüp* -1- 108a/01.

el şun- Elini uzatmak: *Esmā Perī'nün vilāyetine daħı el şundi.* -1- 070b/15.

el uzat- Zarar vermeye çalışmak, vurmaya kalkışmak: *Ammā şaħın tā ben kır demeyince el uzatma* -1- 45b/03.

ele getir- Ele geçirmek: *'Ömer bu işi ideni tiz ele getir* -15- 018b/02, 018b/04, 021b/11, 036a/16, 042b/14, 050a/15, 050b/02, 050b/03, 051b/06, 057b/06, 079b/18, 080a/01, 084a/04, 092a/18, 096b/13.

el- (a) Arapça'da belirli durumlarda isimden önce kullanılan takı: *E.-kışsa Kerb Şāhibkırān ile öyle vaħti olunca kelle ber kelle* -9- 011a/13, 020a/01, 041b/04, 058a/09, 067b/02, 070a/10, 079b/19, 109b/12, 068b/14.

elbetde (a) Her hâlde, şüphesiz, kuşkusuz, elbet: *i'tikādında idi Varup ħal'esinde ħarār eyledi e. 'Ömer 'Ayyār* -14- 019a/13, 019b/05, 020b/03, 022b/06, 031b/07, 031b/19, 032a/11, 032b/18, 038b/10, 042b/09, 068b/12, 074a/16, 081b/14, 092a/02.

Elbrüz Yer adı: *Ey Şāħım daħı gelecek çoħdur Evvela ben Kūh E. iki cāzūya ħaber* -1- 063a/17.

elçi Bir uzlaşma sağlamak veya iş bitirmek için birinin yanına gönderilen kimse: *gelmemişdür didi ve elçiye hil'at virüp gönderdi E. gelüp,* -18- 002b/06, 032a/06, 034b/07, 034b/16, 035a/03, 060b/16, 103b/09, 103b/10, 002a/09, 002a/10, 032a/07, 062a/05, 021b/18, 034b/13, 002b/06, 032b/02, 035a/03, 062a/14.

Elçüb Özel isim: *getürmüş, bizüm olur didi Şāħ eytdi; Keyyūs ile E.* -88- 079a/02, 083b/14, 084a/11, 084a/13, 084b/01, 084b/13, 084b/17, 085b/08, 085b/10, 086b/18, 087a/02, 089a/10, 091b/01, 092b/03, 096a/09, 096a/15,

096a/18, 096b/01, 096b/09, 096b/10, 096b/17, 097a/11, 097a/17, 097b/03, 097b/16, 098a/15, 098a/18, 098b/07, 098b/08, 098b/11, 098b/12, 098b/16, 099a/18, 099b/05, 099b/06, 099b/14, 100a/09, 100b/11, 101a/02, 101a/03, 101a/07, 101a/09, 102a/12, 102a/13, 102b/10, 102b/13, 102b/17, 103a/04, 103a/08, 103a/10, 103b/01, 084a/10, 085a/17, 093a/05, 096a/13, 096b/07, 096b/14, 097a/07, 097a/10, 097b/07, 099a/13, 099b/12, 101a/14, 083b/18, 084a/05, 097b/12, 099a/07, 103a/17, 083b/16, 085b/06, 085b/07, 097b/16, 100a/17, 098a/04, 084b/01, 085a/18, 097b/06, 097b/09, 102a/12, 101a/15, 101b/02, 103b/15, 097a/03, 097b/19, 100a/14, 100b/07, 103b/11, 070b/05.

elem (a) Acı, üzüntü: *haber gönderüp, behlivān e. çekmesün Karşumuzda Hamza gibi -74-* 001b/09, 006a/09, 006a/19, 006b/10, 007b/04, 012a/14, 012b/05, 015a/02, 016a/01, 016a/03, 016a/07, 016a/11, 016b/06, 017a/15, 018a/16, 020b/18, 021a/01, 026b/07, 027a/06, 033b/06, 034b/10, 041a/14, 042b/09, 043b/12, 047a/01, 053b/04, 055b/08, 063b/05, 063b/16, 065a/06, 066a/04, 067b/11, 067b/14, 070b/04, 071b/15, 072b/07, 074b/01, 074b/19, 075a/18, 077a/03, 078b/04, 080a/16, 082b/09, 083a/13, 085b/18, 092a/04, 093b/01, 095a/08, 095b/04, 098a/08, 099a/16, 100b/11, 103a/02, 103a/03, 58b/08, 012a/13, 060a/05, 060a/03, 080b/11, 081a/12, 027b/03, 018b/14, 028b/05, 071a/12, 080b/19, 103b/08, 038b/01, 009b/10, 067a/10, 076b/04, 107b/04, 060a/07, 074b/13, 010a/15.

elem çek- Acı çekmek: *haber gönderüp, behlivān e. çekmesün Karşumuzda Hamza gibi haşım var -48-* 001b/09, 006a/09, 006a/19, 006b/10, 007b/04, 012a/14, 012b/05, 015a/02, 016a/01, 016a/03, 016a/07, 016a/11, 016b/06, 017a/15, 020b/18, 021a/01, 026b/07, 027a/06, 033b/06, 034b/10, 041a/14, 042b/09, 043b/12, 047a/01, 053b/04, 063b/05, 063b/16, 065a/06, 066a/04, 067b/11, 067b/14, 070b/04, 071b/15, 074b/01, 074b/19, 075a/18, 077a/03, 078b/04, 083a/13, 085b/18, 092a/04, 093b/01, 095a/08, 095b/04, 098a/08, 100b/11, 103a/02, 103a/03.

elemnāk (a) Elem verici: *gitme tedārikinde idi Bu kez e. olup, ‘Ömer Ma’dī gelüp, konup, -1-* 032b/10.

elemnāk ol- Elem verici olmak: *gitme tedāriginde idi Bu kez e. olup, ‘Ömer Ma‘dī gelüp, konup, -1- 032b/10.*

elf (a) Bin sayısının ismi: *Şāhibkırān gürzin berāber virüp, arçaya aldıķda e. ķaddi dāl -1- 068a/08.*

elfāz (a) Lafızlar, sözler: *ķalkup; Şāhım on bin ‘asker vir E. ile gidüp, -1- 104b/03.*

elgar Koşma, ivme: *tamam vardıkda elgar ile gelesiz dimiş. -1- 062a/01.*

elḥamdülillāh (a) Allah'a şükür anlamında kullanılan bir söz: *gibi, cānsızları E. server Müpārek cemālūñ gördüm didi -3- 057a/15, 083a/11, 107a/04.*

elḥāşıl (a) Sonuçta: *Bu ‘Ömer Ma‘dī degüldür didi Zīrā gayretle eyü cenk eyledi E. -1- 035b/18.*

elli Kırk dokuzdan sonra gelen sayının adı: *gözi gāh görür gāh görmez mi ben böyle e. yıldur yekçeşmim didi -7- 037a/04, 056a/06, 057a/10, 069b/03, 076a/07, 082a/17, 076a/08.*

em- Emmek: *benden e. süd ḥarām olsun Olanca ur der Seyf ol ķadar -1- 049a/07.*

emekdār (f) Emeği geçmiş: *çıkayım Eski e. ķullarım ile biraz muşāḥabet ideyim Anlar da -2- 049a/19, 051a/01.*

emīn (a) Emniyetli: *ğavğadan e. olsun dirsən, gene ‘askeri dağıdup, ḥareket -1- 063a/03.*

emīn ol- Emniyetli olmak: *ğavğadan e. olsun dirsən, gene ‘askeri dağıdup, ḥareket -1- 063a/03.*

emīr (a) Bey, emirlik başkanı, emir: *Kerb'üñ nāmesin şundılar E.-i cihān alup okudu demiş ki; Yā Hamza* -105- 002a/13, 002b/07, 004b/19, 007b/03, 008a/12, 009b/12, 011a/01, 011a/10, 011a/14, 011a/18, 012a/10, 012b/16, 013b/03, 014a/01, 014a/02, 015b/08, 017a/15, 018a/06, 022b/04, 022b/18, 023b/02, 024b/03, 033a/05, 033b/04, 033b/07, 034a/05, 034a/09, 034b/17, 035a/15, 035b/07, 036a/03, 037a/19, 037b/03, 038a/08, 038a/19, 039a/09, 039a/15, 040a/01, 042b/04, 042b/14, 044a/06, 053a/03, 055a/03, 055a/11, 055a/17, 060a/05, 061b/11, 068a/19, 069a/07, 069a/16, 069a/18, 073a/07, 073b/09, 074a/13, 078a/16, 078b/05, 078b/06, 079a/08, 095b/05, 095b/16, 096a/12, 101a/16, 109b/12, 004b/14, 014a/10, 024a/17, 039a/09, 083a/11, 103a/17, 003b/05, 012b/03, 014b/12, 018b/18, 025a/11, 036a/09, 040b/14, 045a/02, 045a/17, 061b/07, 086b/03, 090b/04, 093a/16, 100b/08, 101b/07, 067a/18, 037b/06, 060a/05, 072b/14, 041a/07, 044a/01, 061a/18, 091a/06, 100b/05, 101a/01, 102a/09, 104a/02, 011b/01, 011b/04, 037b/14, 039a/19, 074a/15, 095a/14, 096b/05, 104b/16, 038b/12.

emlāk (a) Mülkler: *taht, māl u e. gidüp, müflis olduk Şimden şoñra sağlığı* -1- 023b/07.

emr (a) Emir, buyruk, iş: *didi Marzūk Şāh e. idüp cenk nidā eylediler Ehli islām dahı* -26- 002b/09, 022a/03, 039a/14, 045b/15, 062a/10, 079a/01, 079a/04, 079a/07, 083a/01, 086a/07, 098a/02, 100b/01, 103a/18, 108a/17, 108b/01, 014a/01, 028a/10, 094a/03, 104a/09, 105a/09, 102a/11, 049a/09, 027b/16, 026b/06, 065a/16, 027b/19.

emr eyle- Buyurmak, emretmek: *Server emr eyledi bendin alup* -10- 039a/14, 045b/15, 062a/10, 079a/01, 079a/04, 086a/07, 098a/02, 100b/01, 108a/17, 108b/01.

emr it- Buyurmak, emretmek: *Marzūk Şāh emr idüp cenk nidā eylediler.* -4- 002b/09, 079a/07, 083a/01, 103a/18.

emşāl (a) Benzerler, örnekler: *e. ikiyüzden mütecāviz nāmdār nāmdār behlivānlar var idi* -2- 063a/12, 067b/16.

emzir- Emzirmek: *iken e. olaydın Açlıktan öleydi Şimdi ol -1- 064b/11.*

eñ Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime: *toluya uğradık E. şon bunlar beni sağ kımazlar Bâri -3- 059b/14, 092a/11, 096b/17.*

en'âm (a) Hediye, armağan: *taşra çıkarup, gemicilere e. ve ihsân idüp gönderdiler Ömer -2- 024b/08, 103b/18.*

enbân (f) Heybe: *mâlı kıanda kıorsun yoħsa efsün mı bilürsün e. kıorsun -4- 020a/04, 021b/10, 062a/12, 020a/02.*

endām (f) Boy: *aşığı şöyle çarpdı ki e. hürd kendü mürd olup, cânüñ -1- 095b/13.*

Endelüs Endülüs, İber yarımadasında 711-1492 yılları arasında hüküm sürmüş olan müslümanların şehirlerine verilen ad: *Kızın baña göndersin E. şehrinde evlendüm bir oğlum olmuş -8- 065a/09, 069b/04, 039b/16, 044a/02, 039b/02, 056b/15, 024b/03, 030b/07.*

endişe (f) Düşünce, kaygı: *anda benüm bunda ne işim var idi diyüp, e. kendüsin -2- 039b/06, 092b/05.*

enīs (a) Dost, sevgili: *bize e. ol didi Hādimler eyitdiler; Bre nābekār Bu nasıl sözdür Fırüz -1- 026a/12.*

eñise Boynun arkası: *şıçrayup, e. geçüp, bir tabanca öyle urdı kim yüzi üstüne -4- 092b/14, 092b/17, 064a/17, 084b/06.*

er Asker, nefer, erkek: *benüm Kerbi Dilāver Yā Hamza çünkü sözüm tutmadın Meydāna e. -34- 002b/17, 005b/16, 008a/10, 014b/06, 035a/11, 058a/07, 067b/10, 068a/13, 070b/04, 073b/04, 073b/11, 079a/06, 092b/02, 094b/18, 095a/19, 096b/02, 097b/11, 098b/14, 104a/11, 108b/06, 108b/12, 057b/05, 057b/07, 067b/16, 012a/17, 019b/14, 023a/09, 005b/10, 049b/19, 048a/16, 072a/11, 088b/07, 070a/04, 067b/17.*

er- Varmak, ulaşmak: *meydāna sürüp cevelān idüp, na'ra urup, e. Meger* -1-005b/06.

Erceb 'Ādī Özel İsim: E. 'Ādī raḥşın sürüp, 'azmi meydān eyledi berāber -2-098b/15, 102b/06.

erenler Benliğinden sıyrılmış, öz varlığından geçmiş, kendüni Allah'a adanmış kimseler: *e. beyninde mümtāz ola Server; Hōş imdi ḥamle eyle Senüñ* -5-037a/17, 070a/13, 079b/06, 022b/12, 107b/18.

eriş bk. arış

eriş- Bir yere ulaşmak, varmak: *'asker ile Qārūnı Frenk oldığı cezāreye e. Qārūn'a* -10- 032b/08, 041b/15, 067a/07, 089a/17, 053a/09, 106a/09, 042b/08, 082a/08, 096a/14, 037b/03.

erkek Yetişkin adam, bay, er kişi: *Ferīş'de Şāhibkırān zādedür E. arslan arslandur* -1- 073b/12.

erlik Erkeklik, yiğitlik: *e. nice olur diyüp, lāf ü güzāf urdılar ve Baḥtek eyitdi;* -17- 063a/16, 080a/02, 087a/04, 001b/16, 004a/11, 005a/13, 005a/15, 068b/15, 078a/09, 109a/06, 080b/09, 074a/06, 005b/12, 056b/06, 071b/07, 014a/13, 056b/10.

Erşün Özel İsim: *ve E. fillerüñ helāk eyledi Lendühā bu maḥalde irişüp, ol* -1-097a/14.

ertesi Sonrası: *E. nice olur Hele bugün karnımız toḳ diyüp, işte* -1- 031b/16.

es- Hava bir yönden bir yöne akmak, rüzgār olmak: *bir gice e. gemiler birbirinden ayrılıp, tağıldılar Çün rüzgār* -1- 044a/04.

esbāb (a) Esvap kelimesinin halk ağzındaki şekli, elbise: *Kimi; Altun olmağ gerek, kimi; cevāhir ve kimi; e. kımaşdır diyüp* -6- 028b/10, 057a/10, 002b/02, 031a/19, 024b/05, 052b/02.

Esed (a) Özel İsim: *idi Ve giderek bir şehir göründi Meger ol cezire şāhına E. bin* -27-030a/14, 030b/02, 030b/03, 031a/07, 031b/01, 032a/03, 032a/07, 032a/10, 032b/09, 033a/10, 033a/14, 033a/16, 033a/18, 033b/01, 034a/01, 034b/17, 035a/01, 039a/05, 039a/07, 030b/05, 031a/12, 031a/16, 034a/02, 034a/04, 032a/04, 039a/10, 031a/15.

eşer (a) İz: *bağladı Üç sâ‘at geçmeden, eyü olup, e. kalmadı Kerb hazz* -6- 008a/05, 011a/02, 037a/16, 008b/19, 056a/10, 047a/14.

esİR (a) Tutsak: *Nola diyüp andan on yedi behlivān e. eyledi Merzūk Şāh* -22- 014b/17, 015a/07, 016a/01, 023a/12, 037b/07, 042b/06, 060b/19, 102a/04, 106b/05, 106b/09, 106b/13, 108b/11, 071a/15, 015b/08, 023b/02, 061a/06, 071b/08, 102a/08, 107a/13, 107b/13, 071a/12, 087a/03.

esİR eyle- Esir etmek, tutsak etmek: *on yedi behlivān esİR eyledi* -7- 014b/17, 015a/07, 023a/12, 037b/07, 106b/05, 106b/09, 108b/11.

esİR it- - Esir etmek, tutsak etmek: *Cümle tevābi‘üñ esİR ider* -2- 060b/19, 106b/13.

esİR ol- Esir edilmek, tutsak edilmek, tutsak olmak: *ve nicesi esİR olup, getürdiler.* -1- 042b/06.

eski Yeni karşıtı: *e. dīnime girdüm Sen dağī yañılıp, küfri ihtiyār idesin* -6- 040a/05, 041a/18, 046a/13, 047a/07, 049a/19, 049b/04.

Eskiyüş Māzende’i Rānī Özel İsim: *E. Māzende’i Rānī nām behlivānları yetmiş beş eriş kıadd* -1- 056b/09.

Esmā Özel isim: *Qāfi E. Peri geldikde şāhibkırāna hediye getürür Şāhibkırān* -32- 007b/15, 070b/14, 070b/15, 070b/17, 072a/05, 072b/19, 077b/13, 077b/16,

087a/11, 088a/03, 088a/07, 088b/04, 088b/05, 088b/06, 088b/08, 089b/04, 073a/14, 087a/19, 087b/16, 088b/15, 089a/05, 073a/18, 077b/11, 087b/07, 070b/15, 072b/19, 077b/08, 078a/02, 087b/13, 089a/08, 088a/05, 088a/05.

Esteftenüs Özel İsim: *cevāb nāme’i virdi Çün aḥvāl bilindi Ḥamza, E. Yunānī’i*
-3- 064a/07, 066a/16, 066b/03.

eşter (f) Katır: *bağlayıb, turdılar Rüstem, E.-i Mālāberd’i sürüp, meydāna girdi*
-8- 075a/09, 076b/19, 079b/02, 056a/14, 057a/05, 076b/13, 099a/01, 076b/14.

Eşkbūs Māzenderānī Özel İsim: *Hindī’yi ve E. Māzenderānī gibi behlivānları filleriyle* -1- 084a/03.

eşrāf (a) İleri gelenler: *Muṭṭalib ve e.-i Mekke ile görüşdi Bunı bilüp ve serfirāz*
-2- 041a/05, 024b/17.

Eşter Necefi Özel İsim: *E. Necefi’ye varınca kimüñ zaḥmdār ve kimüñ bend tamām otuz* -1- 066b/09.

et- Etmek; yapmak; hazırlamak: *ne cānibe firār e. Ḥaber alamadılar İşte bunlar*
Ḳal’eyi zabt -106- 055b/06, 074a/09, 079b/10, 083b/10, 090b/01, 092b/05, 097b/18, 75b/05, 002a/08, 012a/16, 084a/10, 085a/05, 077a/05, 085a/03, 006b/17, 057a/04, 090a/04, 030a/13, 073b/14, 077b/09, 079a/07, 091b/03, 092b/02, 105b/11, 106b/02, 106b/14, 027b/03, 101a/06, 001b/16, 002b/04, 004b/12, 028b/04, 033b/18, 098b/04, 006b/13, 016b/09, 072a/01, 089b/05, 094b/10, 066b/19, 066b/11, 010a/11, 064b/14, 068a/04, 069a/10, 093b/06, 013b/07, 100b/02, 068a/19, 012a/07, 052b/16, 038b/04, 007a/01, 038b/13, 049a/03, 049a/05, 074a/03, 048a/01, 016a/10, 026a/14, 034a/07, 059b/18, 097b/07, 006a/02, 034a/08, 100a/10, 031a/17, 038b/04, 006b/09, 024a/10, 001b/10, 027b/16, 029b/12, 033b/16, 068a/14, 003b/12, 007a/02, 038b/14, 013a/15, 033b/16, 073a/11, 003b/18, 007a/01, 039b/04, 083b/07, 005b/12, 028a/05, 042b/12, 072a/15, 088a/09, 104a/15, 092a/05, 089b/11, 093b/05, 102a/03, 026a/07, 050b/07, 017a/11, 028a/13, 060a/02, 023b/09, 012a/10, 028b/19, 041a/04, 076b/02, 027a/02.

etek Giysin belden aşağıda kalan bölümü: *olmadı Hemen Rüstem cebe e. beline şokup, filinüñ altına* -1- 057a/09.

etmek Ekmek: *getürüp, önüne yığıldılar 'Ömer Ma'dī ol çuru e. öyle yedi ki;* -5- 029a/14, 038b/05, 026b/04, 029a/10, 038b/19.

eṭrāf (a) Yöre, çevre: *'asker ile İskender Heykelāni'yi yanına alup, e. eknāfa* -19- 040b/11, 072b/12, 074b/02, 018b/03, 042b/10, 055a/03, 055b/07, 061b/15, 081a/04, 081a/13, 093a/13, 021a/04, 027b/12, 041b/19, 091b/12, 052a/08, 028b/09, 081b/02, 019a/15.

ev Konut, hane: *buyurun e. yakīn geç vakit nireye gidersin Bizde misāfiriz diyārında* -4- 026a/11, 029b/06, 051b/13, 029b/06.

evlād (a) çocuklar, soy: *ve nazargirdesi oldu E.-ı Hamza'da akrānı az vardır ve bunuñ* -7- 014a/09, 030a/15, 016b/05, 016b/04, 102a/09, 024b/01, 056b/05.

evlen- izdivaç etmek: *bu başumıza gelen belāları İşte Rüstem de e. Bugün yarın* -2- 104a/19, 065a/09.

evvel (a) İlk, önce: *didi Kerb eyitdi; Hayır ben Şāhibkırānım kimse e. hamle etmem didi* -45- 006a/02, 011a/16, 011b/07, 011b/16, 012a/15, 021a/11, 023b/06, 030a/18, 030b/04, 031a/15, 032b/06, 037a/06, 038b/06, 042a/03, 047b/03, 047b/10, 051a/18, 051b/09, 068b/10, 068b/16, 076b/04, 077a/03, 077a/04, 077a/05, 078a/18, 079b/07, 081b/03, 085b/11, 088a/07, 088b/09, 093a/07, 096b/15, 098a/19, 102a/14, 104b/04, 106a/05, 026a/04, 037a/03, 065a/19, 077b/12, 091a/14, 095a/07, 062b/15, 027a/15, 095b/11.

evvelā (a) İlk, ilk önce: *dilāverligine E. sende 'ār, nāmūs olaydı babañ öldüren kimesne* -9- 015b/16, 022a/04, 046b/13, 075a/19, 086b/01, 103a/11, 103b/04, 063a/17, 065b/01.

ey, iy Kendisine söz söylenen kimse veya kimselerin dikkati çekilmek istendiğinde adının başına getirilen ve uzatılabilen bir seslenme sözü: *E. şehriyâr İcâzetüñüz ile Hamza`ya nâme gönderüp da`vet ideyim* -172- 002a/05, 003a/16, 004a/18, 005a/02, 005a/03, 005b/14, 005b/18, 006b/08, 006b/13, 007a/09, 007b/17, 009b/04, 010a/09, 010a/16, 011b/07, 011b/19, 012a/08, 012b/12, 013b/05, 015a/03, 015b/15, 016a/08, 017a/03, 017a/07, 018b/04, 018b/08, 019b/09, 019b/12, 020a/03, 021b/15, 021b/17, 022a/01, 022a/15, 022b/03, 022b/06, 022b/17, 023a/17, 023b/02, 023b/08, 025b/04, 026a/10, 028a/09, 029a/03, 029b/03, 031a/15, 031b/19, 032a/10, 032b/04, 034a/19, 035b/06, 036a/15, 036b/19, 037a/13, 037b/07, 038a/02, 038a/03, 038a/11, 038a/19, 041b/12, 042a/10, 043a/19, 043b/05, 043b/14, 044b/08, 044b/18, 045a/19, 045b/04, 046a/04, 047a/05, 047b/06, 047b/11, 048a/17, 049a/14, 049b/06, 049b/12, 049b/15, 049b/18, 050b/16, 050b/19, 051b/07, 052b/04, 056a/18, 056a/19, 057a/03, 057a/06, 057a/17, 057b/03, 057b/12, 059a/06, 059a/08, 059a/16, 059b/01, 060a/10, 062a/15, 062a/17, 062b/09, 062b/11, 062b/17, 063a/17, 065a/07, 065a/15, 066b/18, 067a/08, 067b/19, 068a/12, 068b/05, 069a/11, 069b/04, 071a/13, 071b/15, 072a/01, 072a/10, 074a/01, 074a/03, 074b/10, 075a/10, 076a/05, 076a/11, 076a/18, 076b/05, 076b/07, 077a/16, 078b/02, 078b/18, 080b/15, 081a/05, 082a/11, 082b/03, 082b/16, 083a/03, 083b/18, 085b/15, 085b/18, 086a/10, 086b/12, 087b/14, 087b/16, 088a/06, 088a/17, 089a/01, 089b/09, 090b/14, 091b/08, 092a/03, 092b/18, 093b/12, 093b/13, 094b/08, 097a/15, 097b/10, 097b/12, 099b/10, 100a/11, 102a/03, 102b/15, 104b/11, 104b/15, 105a/09, 106b/04, 107a/03, 107b/14, 108b/14, 108b/15, 108b/17, 109a/06, 109a/09, 109b/18, 110a/05, 110a/12, 58b/14, 58b/17, 75b/18.

eydür Söyler, anlatır: *eyleyüp er taleb eyledikde râvī e. Neheng Peçe`ge bunlar anı* -26- 008a/10, 108b/05, 016b/07, 017a/14, 017a/17, 018a/18, 025a/09, 028a/19, 031b/17, 039b/01, 040a/12, 041a/03, 041b/17, 042b/18, 043a/06, 044a/01, 051a/15, 052b/11, 054b/17, 063a/07, 064a/12, 072a/19, 084a/15, 084b/01, 087a/08, 097a/11.

eyerlü Üzerinde eyeri olan, eyerli: *Bir mücevher eyerlü, uyanlu atdır*, -1- 90b/05.

eyit- Söylemek, konuşmak: *degülüz diyüp, cevāb e. Andan; Şāhim yarın cenk olsun* -300- 002b/08, 011b/19, 076b/05, 085b/08, 011a/06, 011a/08, 024b/09, 002a/04, 002b/05, 002b/19, 003a/02, 003a/08, 004a/02, 004a/07, 004a/17, 004b/01, 004b/14, 005a/03, 005a/14, 005a/15, 005b/14, 006a/02, 006b/14, 006b/16, 007a/11, 007b/09, 007b/17, 008a/01, 008b/02, 009b/13, 009b/17, 010a/01, 010a/10, 012a/08, 012a/10, 012b/06, 013a/13, 013a/15, 013b/05, 013b/06, 013b/09, 014b/12, 015a/05, 015a/07, 015b/15, 016a/04, 016a/11, 016b/08, 017a/03, 017a/07, 018a/15, 018b/16, 019a/05, 019a/09, 019a/10, 019b/12, 020a/05, 020a/10, 020a/13, 020b/01, 020b/06, 020b/07, 020b/10, 020b/17, 020b/19, 021a/09, 021a/12, 021b/02, 021b/06, 021b/07, 021b/10, 021b/11, 021b/15, 021b/18, 022a/01, 022b/06, 023b/02, 023b/08, 024a/14, 024b/09, 025b/18, 026a/10, 026b/07, 026b/08, 026b/17, 027a/04, 027a/08, 028a/03, 028b/15, 029a/10, 029a/15, 029b/03, 029b/04, 029b/09, 030b/07, 030b/11, 031b/03, 031b/08, 031b/12, 032a/19, 032b/04, 033a/02, 033a/04, 033b/06, 033b/08, 033b/10, 033b/15, 034a/08, 034b/01, 035a/01, 035a/15, 035a/18, 035b/05, 035b/12, 036a/03, 036a/04, 036a/05, 036a/15, 036a/16, 036b/13, 037a/03, 037a/05, 037a/08, 037b/04, 038b/15, 039a/04, 039b/07, 040a/19, 040b/14, 040b/17, 043a/19, 045a/02, 045a/05, 045a/10, 045a/19, 045b/04, 045b/05, 045b/18, 046b/09, 046b/12, 047a/09, 047b/01, 047b/04, 047b/14, 048a/14, 048a/18, 048b/01, 048b/08, 049a/14, 049a/18, 050a/09, 050a/12, 050a/16, 050b/16, 051a/19, 051b/07, 052a/09, 052b/12, 052b/15, 053a/10, 053a/11, 053a/15, 053b/04, 053b/13, 053b/16, 054a/07, 055a/10, 055b/01, 056a/13, 056a/18, 056a/19, 056b/03, 056b/18, 057a/17, 058a/01, 059a/10, 059a/15, 060a/02, 060a/07, 060a/15, 060b/04, 060b/07, 061a/07, 061b/13, 062a/17, 062b/04, 063a/16, 063b/08, 064a/01, 064a/19, 064b/10, 064b/13, 065a/03, 066b/18, 067b/11, 067b/15, 067b/19, 068a/02, 068a/05, 068a/06, 068a/07, 071a/03, 071a/13, 071a/17, 072a/01, 072a/10, 073a/10, 076a/03, 076a/05, 077a/01, 078b/18, 079a/02, 079a/03, 079b/02, 079b/05, 080a/08, 080b/03, 080b/04, 081a/12, 081b/05, 081b/19, 082a/11, 082b/16, 083a/03, 083a/04, 083a/11, 083b/19, 084b/03, 085b/10, 085b/16, 086a/01, 086a/09, 086a/18, 086b/14, 087a/02, 088a/07, 088a/17, 088b/06, 089a/15, 089b/03, 089b/16, 090b/13, 091b/08, 091b/10, 091b/11, 091b/13, 092a/10, 093b/13, 094b/10, 095a/10, 095b/10, 098a/09, 098a/18, 098b/08, 099b/18,

100a/01, 100a/11, 100b/02, 101a/07, 101a/09, 102b/15, 102b/17, 103a/10, 108b/14, 108b/15, 108b/17, 109a/05, 109b/18, 110a/02, 58b/17, 75b/18, 063a/19, 042b/10, 108a/10, 024a/10, 026a/12, 027b/09, 029a/07, 031b/06, 033b/19, 042a/15, 047a/13, 053b/10, 053b/14, 054a/06, 055a/18, 056a/02, 059b/06, 071a/15, 071b/01, 074a/01, 081a/09, 082a/05, 108a/16, 040a/06, 033a/06, 035a/04, 108a/19, 052a/04, 067b/06.

eyle- Etmek, yapmak: *hamle e. ben saña göstereyim hālini böyle füzullik eylemek nice olur -498-* 006a/01, 006b/18, 007b/06, 010a/01, 010a/05, 011a/09, 012b/04, 017a/11, 018b/09, 019b/05, 020b/06, 021a/03, 022a/02, 026b/09, 030b/14, 031b/01, 035a/18, 035b/14, 037a/11, 037a/17, 038a/02, 039a/11, 039b/08, 040b/03, 040b/04, 047a/10, 047a/11, 047a/14, 049a/15, 050a/08, 051a/02, 053a/15, 053a/16, 054a/06, 056a/12, 058a/06, 060a/16, 063b/16, 067a/01, 068a/07, 068a/13, 068b/13, 068b/16, 076b/01, 076b/05, 079b/05, 081a/05, 083a/13, 085b/16, 087b/10, 089b/11, 092a/14, 094b/11, 094b/18, 095b/01, 096b/02, 097a/17, 097b/12, 099a/05, 099b/09, 105a/01, 107b/19, 108a/18, 109a/01, 038a/02, 079a/04, 092a/11, 108a/17, 001b/05, 001b/16, 002a/03, 003a/05, 003a/07, 003a/18, 003b/15, 004a/13, 004b/03, 004b/19, 005a/05, 005a/08, 005a/17, 006a/06, 006a/08, 006a/14, 006b/12, 007a/15, 007b/09, 008a/06, 008a/07, 008b/09, 008b/14, 008b/15, 009a/07, 010a/08, 010a/18, 010b/01, 010b/13, 010b/19, 012a/06, 012b/10, 012b/16, 013a/10, 013a/14, 014a/12, 014b/05, 014b/07, 014b/10, 014b/17, 015a/08, 015a/11, 015b/05, 016a/15, 016b/05, 017a/03, 017a/06, 017a/12, 017b/09, 018a/02, 018a/14, 018b/08, 018b/14, 019a/03, 019a/13, 019b/02, 019b/05, 021a/09, 021a/10, 021a/11, 023a/09, 023a/10, 023a/12, 024a/06, 024a/12, 024b/16, 025b/05, 026a/16, 026b/05, 026b/14, 027a/11, 027a/14, 027b/16, 028a/11, 028a/15, 028a/17, 030a/01, 030a/13, 030b/09, 032a/15, 032b/15, 033a/07, 033b/01, 033b/12, 033b/17, 034a/05, 034b/04, 034b/12, 034b/15, 035a/18, 035a/19, 035b/17, 035b/18, 036b/17, 037a/16, 037a/19, 037b/08, 038a/19, 039a/01, 039a/07, 039a/08, 039a/14, 040b/09, 040b/12, 041b/17, 042b/07, 043a/18, 043b/02, 043b/18, 044a/07, 044b/16, 045b/15, 046a/03, 046b/06, 048a/06, 048a/10, 049a/02, 049b/19, 051b/02, 052a/16, 052b/10, 053a/04, 053b/11, 055a/15, 056a/14, 057b/04, 058a/03, 058a/19, 059a/08, 059a/12, 060a/06, 061a/06, 061a/19, 061b/06, 061b/08, 062a/14, 064a/19,

064b/18, 065a/12, 065a/14, 066a/02, 066a/03, 066a/05, 066b/06, 066b/13,
067a/19, 067b/13, 067b/19, 068a/19, 068b/06, 069a/19, 069b/01, 070b/06,
070b/14, 070b/16, 072b/19, 074b/10, 075a/02, 076a/09, 077a/09, 077b/05,
077b/06, 077b/14, 078b/07, 078b/09, 079a/06, 079b/12, 079b/14, 079b/18,
080a/07, 080a/09, 080a/10, 080b/01, 082b/02, 082b/06, 082b/12, 082b/13,
083b/18, 084a/05, 085b/05, 086a/07, 087a/06, 087b/06, 087b/07, 087b/08,
087b/13, 088b/17, 089a/04, 091a/18, 091b/09, 092a/01, 092a/02, 092b/11,
093a/07, 093a/17, 094a/13, 095a/06, 095a/12, 095b/01, 095b/04, 095b/05,
095b/07, 095b/14, 095b/16, 095b/18, 097a/13, 097a/14, 097b/19, 098a/02,
098a/05, 098a/17, 098b/15, 098b/17, 099a/03, 099a/14, 099b/05, 099b/07,
099b/12, 099b/15, 099b/17, 100b/07, 101a/14, 101a/19, 101b/03, 101b/13,
101b/14, 103a/08, 103a/19, 106a/12, 106b/05, 106b/09, 107a/01, 107a/19,
107b/12, 108b/01, 108b/07, 108b/08, 108b/11, 109b/17, 75b/02, 75b/07,
004b/13, 006b/19, 022b/18, 060a/11, 066b/04, 100b/01, 062a/10, 100a/07,
077b/13, 089b/13, 025a/08, 067b/11, 004a/08, 026b/14, 027a/18, 027b/04,
040b/19, 080b/09, 071a/08, 008a/10, 025a/12, 025a/17, 041a/07, 054a/03,
077a/05, 094a/15, 095b/12, 108b/12, 109a/04, 055b/19, 088b/10, 002a/02,
002b/09, 004b/05, 005a/06, 006a/17, 006a/18, 011a/14, 015b/10, 021b/06,
021b/10, 022a/13, 022a/14, 024b/12, 024b/17, 027a/07, 030a/16, 031b/11,
032b/15, 035b/19, 036a/17, 036b/15, 037b/18, 040b/07, 040b/10, 041a/06,
044b/01, 051a/10, 051a/19, 059a/08, 059b/18, 065b/08, 066a/11, 067b/02,
069a/16, 069a/18, 072b/13, 077b/04, 077b/13, 078b/11, 079a/09, 079b/16,
080a/01, 080a/12, 080b/17, 085b/08, 090a/09, 091b/04, 094a/07, 094b/03,
094b/05, 098b/05, 101b/12, 102a/10, 103b/18, 105b/14, 106a/11, 107a/14,
107b/13, 108a/02, 108b/03, 045b/04, 007b/10, 010a/10, 012a/16, 031b/01,
035b/08, 037a/10, 045a/01, 047b/08, 062b/19, 069a/08, 072a/11, 076a/01,
077b/11, 079a/04, 079b/17, 087a/12, 089b/10, 098a/18, 102b/10, 109a/07,
053b/01, 080b/07, 072a/01, 005a/04, 011a/05, 015a/06, 015a/07, 027b/02,
031a/05, 031b/10, 038a/17, 038b/16, 039a/03, 039a/08, 048a/10, 051a/05,
052a/03, 056b/11, 089b/11, 098a/19, 005b/09, 037b/07, 080b/09, 008b/05,
006a/01, 079b/07, 104b/19, 018a/09, 056b/10, 066a/04, 069b/05, 069b/06,
102b/06, 102b/09, 025a/04, 051a/01, 088a/08, 005b/14, 071b/07, 056b/06,
071a/07, 062b/19, 038b/14, 045a/18, 069a/10, 073a/10, 079a/01, 085b/05,
088a/15, 088b/01, 091a/12, 109b/06, 012b/09, 072a/04, 067b/09, 027a/01,

020b/08, 038a/18, 069a/04, 085a/10, 011a/17, 004a/12, 006a/04, 014b/16, 048b/06, 054a/11, 083b/12, 084a/09, 033b/13, 076b/04, 038b/09, 008a/10, 034b/03, 065b/07, 100b/06, 103b/15, 062a/03.

eyü İyi: *ol bugün e. cenkler eyledüñ işte Sa'd Nebîre senüñle -55-* 005b/09, 007b/10, 008a/05, 010a/09, 010a/11, 013a/03, 013a/19, 013b/02, 014a/12, 014a/16, 014a/19, 014b/11, 027b/03, 029a/07, 029b/15, 030a/09, 030b/03, 034a/02, 034a/18, 035b/18, 036a/01, 037a/02, 038a/04, 041b/16, 043b/06, 046a/03, 046a/14, 047a/16, 048a/07, 049a/14, 049b/05, 050b/17, 054a/07, 055a/09, 065a/12, 077b/04, 077b/10, 079b/17, 080b/12, 084b/03, 087b/08, 091a/04, 091a/13, 091a/19, 092b/10, 093b/10, 093b/12, 093b/16, 094b/09, 095a/11, 101a/11, 106b/02, 031b/05, 060a/01, 089b/03.

eyvâh (f) Beklenmedik, kötü, hoş gitmeyen bir haber veya olay karşısında duyulan acınma, üzüme sözü: *bir pōsdāl bahāsı bile girmedî didî Bunlar; E. diyüp tekrâr -1-* 021b/09.

ezderhâ (f) Ejderha: *yapışmışdı Artuğ kılıç tutmağa iktidârı olmayup, 'alem E. -1-* 097a/05.

Ezderhâ Peyker Özel İsim: *'Alemi E. Peyker'i görüp, bildiler Merzûk Şâh 'uñ cân başına -1-* 041b/14.

ezderser Bir çeşit sürüngen: *dîlâverleri gördiler E. gibi yolu alup, tururlar -1-* 081b/17.

ezincânib (f) Biraz sonra, daha sonra: *tağup, geldi Emîr'üñ önünde müslimân oldı E. rāvî eydür; -2-* 039a/19, 065b/13.

-F-

fâ'ide (a) Yarar, fayda: *ne f. elem çekme didî ammâ nice kâbil eyitdi; Biz bir adamuñ -6-* 016a/11, 061a/08, 108a/11, 027a/07, 053b/19, 013a/14.

fā'il (a) Eden, yapan, işleyen: *hālīdür ammā çünki siz f. olduñuz Kabül idiniz Fīrüz Şāh 'uñ -1- 027a/10.*

fāhire (a) Kıymetli, değerli: *kar ı libāsı f. ile donanmış 'Ömer'e karşı gelüp, elin öpdi -1- 048a/12.*

falān (a) Cümlede belirtilen nesne veya nesnelere sonra gelerek [ve benzerleri] anlamında kullanılan bir söz: *f. diyüp, tamdan tama şoşakdan şoşaga segirdüp, -3- 054b/04, 069b/02, 049a/13.*

fānī (a) Ölümlü, yok olucu, geçici: *pīri f. olmuş, senüñ hasretinden dibelik beli bükülmüş -2- 046a/05, 046a/17.*

Fānūs Dīvzād Özel İsim: *gelecek idi gelmedi didi F. Dīvzād eyitdi; Şāhim ya -1- 079a/03.*

fāriğ (a) Boş, vazgeçen: *bunda bir 'azīm cezīre vardır Hāce Mülük dirler 'ayyārlıktan f. -1- 042b/11.*

farq (a) Ayrıcalık, ayrılık: *Lendühā'dan f. idemediler idi şāhibkırāndan Kerb 'uñ meydānuñ -5- 008a/11, 031a/10, 033b/16, 016b/12, 076a/12.*

faşıl, faşl (a) Bölüm, kısım, devre: *olduğın hikāye eyledi andan cenke başladılar Bir f. cenk -5- 005a/05, 106b/02, 023a/16, 024b/10, 084a/01.*

faşl bk. faşl

fātiḥ (a) Fetheden: *daḥī varup; Benüm, Hamzayı Şāhibkırān f.-ül kal'e diyüp, bir kıyāmet koparup -1- 021a/16.*

fedāyi (a) Yoluna canını hiçe sayan: *kimse almadı İki yanına f. 'ayyārlar çıkup gitdiler Kāmı -1- 053a/07.*

felāket (a) büyük bela, musibet: *‘Ādiye Bānū; Hey nedür bu hāl ve bu f. Hamza -1- 064b/08.*

felek (a) Gökyüzü, talih, kader: *hayrān oldular Güneş kupa’i f. dikildi Rüstem ‘Alemşāh -2- 109a/05, 098a/10.*

Felīhā Özel İsim: *yüriyüp, Mālāberd ile F. yetişüp Kerb’i atlandurdılar -8- 009a/14, 033a/16, 033b/19, 102b/07, 024a/09, 023b/17, 039a/12, 022a/17.*

fenā (a) Kötülük, yokluk: *taş ile f. virüp Elkışsa beşbin ‘askeri bozup kaçurdılar -2- 020a/01, 050a/14.*

fenā vir- Yok etmek: *taş ile f. virüp Elkışsa beşbin ‘askeri bozup kaçurdılar -2- 020a/01, 050a/14.*

fenn (a) Bilim, teknik, tür: *ve ğayrī f. cümle gösterüp, Kerb ise ‘Ömer’den daği görmişdi -6- 014a/06, 011b/06, 013b/07, 013b/18, 094b/17, 013b/10.*

ferāfer (f) Fır fır çevirme: *men‘ eyle didi andan el nīzeye urup, f. çevürüp, bir nīze havāle eyledi -2- 095b/01, 101a/16.*

ferāgat (a) Bırakma, terketme: *Dilāver tā arķam yere gelince f. idemem Murādım Şāhibķırān -8- 008b/10, 019b/04, 044b/01, 060a/16, 072a/15, 092a/03, 093b/04, 057a/08.*

ferāgat it- Bırakmak, terketmek: *Dilāver tā arķam yere gelince f. idemem Murādım Şāhibķırān -3- 008b/10, 072a/15, 092a/03.*

ferāmūş (f) Unutma: *Bugün beni hayır du‘ādan f. itmek inşāallāh bugün ele -2- 067b/07, 105a/02.*

ferāmūş it- Unutmak: *Bugün beni hayır du‘ādan f. itmek inşāallāh bugün ele -1- 067b/07.*

ferāmūş buyur- Unutmak: *Bizleri du‘ādan ferāmūş buyurmasun* -1- 105a/02.

ferd (a) Birey: *görüp, elem çekdi böyle dirken nābekārdan intikām alınmağa bir f. kādir* -1- 098a/08.

ferīd (a) Biricik, tek: *daği bir miqdār görmek, görmek istemege ol fennūñ f.* -1- 013b/10.

Ferīş Özel İsim: *ile tururken Kāf’dan F. Bānū çıka geldi Meger Ġāzbān* -41- 072b/18, 073a/02, 073a/09, 073a/13, 073b/01, 073b/13, 073b/18, 074a/01, 074a/02, 074a/04, 074a/13, 075a/03, 076b/16, 077a/01, 077a/18, 077b/03, 077b/05, 077b/06, 078a/10, 087a/10, 087b/06, 089a/08, 089b/04, 090a/05, 090a/11, 074a/14, 077b/19, 086b/15, 087a/08, 087a/15, 089a/13, 073a/05, 076b/18, 087b/01, 073b/12, 073b/11, 087b/13, 073a/01, 073a/14, 073a/15, 074a/19.

fermān (f) Buyruk: *emri f. efendim ħāzretlerinūñdür demiş Emīri ‘Arab; Nola ma‘kūl, gelsün* -2- 014a/01, 104a/09.

feryād (f) Haykırış, çığlık: *Bir velvele oldu Nedür deyince ‘Ömer f. idüp ağlayarak dīvāna* -17- 018a/07, 018b/01, 026b/01, 046a/10, 054a/09, 064a/19, 068b/09, 072b/01, 082a/10, 083a/02, 095a/06, 095b/15, 053b/02, 053a/19, 022a/05, 049a/01, 022b/15.

feryād ü figān it- Ağlayıp bağırarak: *Bānū’yı bulmayup, feryād ü figān idüp* -1- 072b/01.

feryād eyle- Haykırmak, bağırarak: *‘Ömer Mā‘di’i ol ħāalde görüp, feryād eyledi* -2- 064a/19, 095a/06.

feryād it- Haykırmak, bağırarak: *Bir velvele oldu Nedür deyince ‘Ömer f. idüp ağlayarak dīvāna* -8- 018a/07, 018b/01, 026b/01, 046a/10, 068b/09, 082a/10, 083a/02, 095b/15.

fesād (a) Bozukluk, kötülük: *uğrasın Zaḥīre için gelüp, şöyle f. eyledi ben de şanduk -2- 032a/15, 088a/15.*

fesād eyle- Kötülük yapmak: *uğrasın Zaḥīre için gelüp, şöyle f. eyledi ben de şanduk -1- 032a/15.*

fesād ol- Kötülük çıkmak: *intikām murād ide ve bir fesād olur. -1- 088a/15.*

feth (a) Fetih, tamamen ele geçirme, açma, açılma: *hōd Bahrac Ḥānuñ götürü cümle vilāyetüñ f. idüp, -43- 005b/13, 010b/11, 011b/02, 020b/04, 021b/06, 024a/13, 025a/03, 030b/08, 040b/19, 044a/19, 045a/01, 045b/03, 045b/05, 045b/12, 045b/18, 046b/05, 049b/13, 050b/01, 051b/10, 053a/06, 053a/11, 054a/18, 054b/10, 054b/17, 060a/10, 060a/11, 060a/16, 060b/01, 070b/13, 077b/13, 094a/16, 101b/16, 110a/10, 016b/07, 052a/17, 059a/10, 059a/16, 043b/17, 055a/10, 060b/06, 053a/15, 072b/10, 045b/07.*

feth eyle- Açmak, fethetmek: *Zirā biz bu kadar vilāyet feth eyledük. -4- 040b/19, 045a/01, 060a/11, 077b/13.*

feth it- Açmak, fethetmek: *hōd Bahrac Ḥānuñ götürü cümle vilāyetüñ f. idüp, -8- 005b/13, 025a/03, 044a/19, 046b/05, 050b/01, 054a/18, 060a/10, 070b/13.*

feth ol- Açılmak, fethedilmek: *cümle diyār-ı Frengistān feth olup, -3- 024a/13, 060a/16, 110a/10.*

Fettāḥ (a) Özel İsim: *aramağa başladı bilürsün ki Ebu'l Feth ve Ṭāriḫ ve F. gibi 'ayyārlara -3- 020b/04, 047b/16, 072b/11.*

fevc fevc (a) Dalga dalga: *ve 'Arab erenleri f. fevc, füşün füşün 'askerleri ve alāyları -2- 070a/13, 070a/13.*

fevkal'alāde (a) Olağanüstü, olağan dışı, alışılmıyın ötesinde: *olsun begüm Düşmanuñ f. dōstlaruñ taḥteşserā -1- 062b/06.*

fırla- Hızla atmak, bulunduğu yerden dışarı atmak: *ķabup, meydān ortasına doğru f. ‘Ömer ‘ayyar -9- 004b/11, 097b/17, 001b/04, 009a/11, 088b/15, 077a/12, 082b/10, 109a/14, 037b/01.*

fırun (r) İçinde genellikle odun yanan, her yanda aynı derecede ısı oluşturarak ekmek vb. pişirmeye yarayan, tavanı tonoz biçiminde, önünde tek açıklık bulunan ocak: *ölmüş diyüp, tız üç dört f. ekmek buldılar Üç deve boğaz -1- 064b/04.*

fi’l-ħāl (a) Şimdi hemen, bu halde: *f.-ħāl Gāmı Neheng ķal’esinden bir ķayık geldi Bunlarda; Kimlersünüz -5- 045b/17, 024b/13, 061a/14, 096a/03, 096a/07.*

fidye (a) Tutsak edilen veya rehin alınan bir kimsenin serbest bırakılması için istenen para, kurtulmalık: *didi Hele açup, ‘Ömer Ma’dī otuz altı ediş f. taşra atılu, -1- 028b/19.*

fiğān (f) Feryat etme, ah çekme: *Bānū’yı bulmayup, feryād ü f. idüp, nedür deyince Gürdüz Şāh’a -1- 072b/01.*

fiğān it- Feryat etmek, ah çekmek: *Bānū’yı bulmayup, feryād ü f. idüp, nedür deyince Gürdüz Şāh’a -1- 072b/01.*

fıkr (a) Fikir, düşünce: *bārgāhına geldi F. idüp; ben kendülerinüñ ğayretine babamuñ -21- 016a/13, 028a/17, 028b/02, 029b/12, 030b/19, 032a/18, 042a/05, 045b/04, 050a/06, 050b/15, 052a/16, 056b/07, 072a/02, 072a/08, 072b/17, 075a/16, 086a/03, 091b/06, 096b/12, 102b/10, 105a/15.*

fıkr eyle- Düşünmek: *‘Ömer bunu fıkr eyledi -2- 052a/16, 045b/04.*

fıkr it- Düşünmek: *bārgāhına geldi F. idüp; ben kendülerinüñ ğayretine babamuñ -16- 016a/13, 028a/17, 028b/02, 029b/12, 030b/19, 032a/18, 042a/05, 050a/06, 050b/15, 056b/07, 072a/02, 072a/08, 075a/16, 091b/06, 096b/12, 105a/15.*

fil (a) Afrika ve Asya'nın sıcak bölgelerinde yaşayan, çok iri, kalın derili, hortumlu hayvan: *gördi başına iner, baş girü çeküp, gürz f. başına inüp* -25-015a/10, 097b/01, 097b/09, 109b/15, 108b/04, 002b/11, 010b/04, 079a/15, 101b/10, 009b/16, 009b/09, 057a/13, 017a/16, 057a/09, 101b/08, 057a/10, 058a/02, 060b/13, 022b/13, 109b/14, 057a/02, 084a/03, 097a/14, 005a/07, 097b/02.

filân (a) Falan: *babasın gene ser'asker ider Hâlâ işte f. gün gelir didiler* -2-069b/12, 054a/12.

fir fir Hızlıca dönme: *beygırleri gibi f. f. dönerlerdi Ve dönerek meydâna girerlerdi* -1- 084b/16.

firâr (a) Kaçış, kaçma: *idi Babası helâk olup Neheng Peçe de müslümân olduğda f.* -2- 015b/11, 055b/06.

firāvân (f) Bol, çok, ziyade, aşırı fazla: *zahîre f. imiş Bu tarafda muzâyakâ olmağla nâme gönderüp aqçası* -2- 025b/07, 046a/19.

Firüz Özel İsim: *oturup, şafâmda olurum didi Ammâ F.-ı 'Adeni'ye bir nâme göndereyim* -52- 065a/08, 025a/14, 025b/01, 025b/10, 025b/13, 025b/06, 025b/16, 025b/18, 026a/01, 026a/06, 026a/08, 026a/12, 026b/01, 026b/16, 027a/02, 027a/04, 027a/10, 027a/14, 027b/15, 027b/19, 028a/02, 028a/03, 028a/08, 030a/11, 031b/17, 032a/09, 033a/11, 033b/17, 034a/15, 034b/01, 036a/15, 037b/16, 039a/06, 041a/11, 065a/14, 065a/18, 041a/02, 025b/02, 033a/07, 033a/14, 036a/14, 039a/15, 032b/09, 024a/01, 032a/18, 037b/11, 065b/14, 026b/04, 032a/02, 034b/09, 039a/18, 027b/02.

fitne (a) Bölücülük, kargaşa çıkartma: *biridür Kim bilür ne f. kaynatmağa geldi Hemen kesin başın* -3- 053b/05, 063a/02, 070b/02.

fitne kaynat- Fitne çıkmasına sebep olmak: *Kim bilür ne fitne kaynatmağa geldi* -2- 053b/05, 063a/02.

Frengisî Özel İsim: *Hān, kıızı F. Bānū'yu Sa'd'a ve Dārāy, kıızı Mihrā Firūz'ı - 2- 024a/01, 024a/06.*

Frengistān Frenklerin oturduğu memleket, Avrupa: *kalmayup, cümle diyārı F. fetḥ olup, andan beglerüñ gönüllerine vaṭan 17- 024a/13, 044a/17, 070a/12, 070a/16, 056b/04, 061b/14, 065b/14, 066a/01, 005b/12, 069b/05, 104a/14, 039b/01, 062a/01, 066a/05, 025a/03, 046b/05, 058a/03.*

Frengüsiya Coğrafi yer adı: *F. giderken zuhūr itse gerekdür İşte İskender gene Marzūk -1- 024a/08.*

Frenk Avrupalılara, özellikle Fransızlara verilen isim: *sā'at 'arzı hüner eyledi ki 'Arab ve gayri F. Şāhları -30- 010b/13, 019b/01, 023a/02, 030a/15, 030b/08, 030b/13, 031a/02, 031a/19, 032a/04, 032b/08, 033a/10, 033b/12, 034a/13, 035a/07, 035b/10, 037b/04, 037b/11, 038a/02, 038a/09, 038a/13, 039a/14, 046b/05, 064b/15, 065a/01, 065a/04, 030b/16, 019b/07, 032b/13, 039a/04, 023a/12.*

fukarā (a) Yoksullar: *aldı Qurbānlar kesüp, Mekke f. taşadduḡ idüp andan şafalarında oldılar -1- 025a/01.*

furşat (a) Herhangi bir şey için en uygun zaman, uygun durum veya şart, vesile: *Ey yabān oğlanı ne idi bu aḡdām beni başmaḡ mı isterdin belki f. -5- 068b/05, 023b/04, 004a/03, 080a/03, 017a/19.*

furşat ara- Uygun zaman, durum veya şart elde etmeye çalışmak: *Haramzāde leyl-ü nehār furşat arardı kim intikām ala -1- 017a/19.*

furşat bul- Uygun zaman, durum veya şart elde etmek: *benden ḡorḡa ben de furşatum bulam -3- 004a/03, 068b/05, 080a/03.*

furtına (i) Çok güçlü esen rüzgâr: *girdiler İki gün gidüp, üçünci gice nāḡāh bir f. çıkup, bir gün -7- 044a/03, 052a/18, 053b/16, 055b/11, 050b/05, 050b/12, 051a/03.*

furtına çık- Fırtına çıkmak: *gıtdiler İki gün gidüp, üçüncü gice nāgāh bir f. çıkup, bir gün -1- 044a/03.*

furtına kop- Fırtına çıkmak: *Bunlar giderken bir ‘azīm furtına kopup -1- 052a/18.*

furtına ol- Fırtına çıkmak: *Giderken furtına oldu. Gemümüz paralanup, anlar hep boğuldu -1- 053b/16.*

fuzullık (a-t) Gereksizlik, zorbalık: *hamle eyle ben saña göstereyim hālını böyle f. eylemek nice olur -1- 006a/01.*

fuzullık eyle- Gereksizlik, zorbalık yapmak: *hamle eyle ben saña göstereyim hālını böyle f. eylemek nice olur -1- 006a/01.*

fürümāye (f) Aşağılık, alçak: *nigār f. degülmüş Senüñ gibi bir ‘ālīcenāb ve pīr i rüşen -1- 083a/12.*

füşün (f) Afsun, büyü: *ve ‘Arab erenleri fevc fevc, f. f. ‘askerleri ve alāyları -1- 070a/13.*

-G-

ğā’ib (a) Bulunmayan, ortada görünmeyen, kayıp: *Pederi’nüñ ‘Aden diyārına zaḥīre için gidüp, ğ. olduğun -8- 041a/08, 047b/10, 050a/13, 072a/19, 072b/02, 086a/13, 086b/07, 027b/17.*

ğā’ib ol- Kayıp olmak: *Pederinüñ ‘Aden diyārına zaḥīre için gidüp, ğ. olduğun -7- 041a/08, 050a/13, 072a/19, 072b/02, 086a/13, 086b/07, 027b/17.*

ğāfil (a) Çevresinden ve gerçeklerden habersiz olan, gaflet içinde bulunan, dalgın dikkatsiz ve düşüncesiz: *ğ. idüm dimeyesin dimiş Sāhibkırān te bessüm idüp; varın -16- 002a/19, 005a/12, 006b/01, 008a/19, 043b/14, 045a/08,*

050a/06, 062a/03, 070b/17, 083b/09, 091a/13, 098b/19, 104b/12, 013a/14, 050a/14, 049b/16.

ġaflet (a) Habersizlik, dikkatsizlik, dalgınlık: *oldı Ĥayf ne‘aceb ġ. eyledüm diyüp; Bre bre adamlar Bizi kim tutdı -1- 052a/03.*

ġaflet eyle- Habersiz, dikkatsiz ve dalgın olmak: *oldı Ĥayf ne‘aceb ġ. eyledüm diyüp; Bre bre adamlar Bizi kim tutdı -1- 052a/03.*

ġāh (f) Bazen, kimi vakit, bazı bazı, kah: *ġözi g. ġörür g. ġörmez mi ben böyle elli yıldur yekçeşmim didi -3- 037a/04, 048b/04, 048b/05.*

ġalebe (a) Üstünlük: *ķuvvetlü Dilāver sizüñ aduñuz ile ķorķudam ġ. idem direm -12- 004b/16, 006b/17, 007a/05, 010a/06, 010a/16, 033a/09, 039a/08, 039b/15, 059a/19, 087b/02, 108a/12, 074a/07.*

ġalebe it- Yenmek: *ķuvvetlü Dilāver sizüñ aduñuz ile ķorķudam ġ. idem direm -5- 004b/16, 006b/17, 010a/06, 074a/07, 108a/12.*

ġalebe ol- Kalabalık olmak, kargaşa çıkmak: *ķasāvetde iken, ķapuda bir ġalebe oldu. -2- 033a/09, 039b/15.*

ġālib (a) Üstün gelen, yenen: *virir Cümle ‘ālem ħalkı bir yere ġelseler ġene ġ. oluruz didi -4- 023b/05, 032b/12, 040b/05, 074a/08.*

ġālib ol- Kazanmak: *virir Cümle ‘ālem ħalkı bir yere ġelseler ġene ġ. oluruz didi -3- 023b/05, 040b/05, 074a/08.*

ġālibā (a) Sanırım, belki: *şadāsıdur Ġ. ġeldi didiler Bre ġörin dirken yaķın ġelince -1- 041b/13.*

ġam (a) Keder, üzüntü: *vāfir şikāyet eyledi Seyf; Şāhım ġ. degül Sen şafānda ol diyüp, -5- 043b/18, 053a/12, 074b/08, 013a/05, 060a/19.*

Gām-1 Neheng Bir kale adı: *idi Adına G.-1 Neheng dirlerdi Eṭrāfi gāyet şarb idi*
-15- 041b/19, 042a/04, 042a/11, 042a/19, 043a/06, 044a/02, 044a/07, 052a/15,
052b/07, 053a/07, 056b/15, 057a/17, 059a/10, 059b/01, 060a/04.

ġamġīn (f) Gamlı, kederli: *Baḥtek işitdikde ġ. oldılar ve ḥavfa düşdiler*
‘Askerini dağıtmamış -6- 025a/05, 041a/09, 044a/06, 069b/13, 072b/03,
016b/10.

ġamġīn ol- Gamlı, kederli olmak: *Baḥtek işitdikde ġ. oldılar ve ḥavfa*
düşdiler ‘Askerini dağıtmamış -6- 025a/05, 041a/09, 044a/06, 069b/13,
072b/03, 016b/10.

ġanāim (a) Ganimetler: *deyü alkış eyledi Ve mal ü ġ. zabt idüp, ḳal‘e önünde*
ḳondular -1- 107a/01.

ġārāt (a) Yağma: *bir yeri ġ. idüp, bunları size armağan getürdük, yeyüp, -1-*
071a/04.

ġārāt it- Yağmalamak: *bir yeri ġ. idüp, bunları size armağan getürdük,*
yeyüp, -1- 071a/04.

ġarb (a) Batı: *oğluyum Ḥālā Şāhibḳırānı şarḳ ve ġ. imdi hemen sen yeni -1-*
082a/13.

ġarez (a) Maksat, amaç: *İskender’e; Ne ṭurursun ol behlivānlara ġ. mi var idi -*
1- 014b/18.

ġarīb (a) Gurbette yaşayan, yabancı, kimsesiz, tuhaf: *daḥī gelmedüġi de ġ.*
ḳışşa, şaḳınup ol nābekār gene ‘işyān -1- 081a/02.

ġarīm (a) Haram: *idüp; imdi sizden ġayrī bir kimesne buña ġ. olamadı Bu*
nābekār buña at -1- 091a/03.

ğark (a) Bir şeyle aşırı derecede dolmuş olma, bir şeye batma: *yerlerinden turup iki ‘asker āhına ğ.-ı suvār olup alaylar ve* -10- 008a/08, 014a/03, 018a/04, 026a/03, 028b/08, 030b/09, 030b/10, 076a/17, 076b/15, 082a/17.

ğark ol- Bir şeyle aşırı derecede dolmak: *Kerb alāt-ı harbe ğark olup* -9- 014a/03, 018a/04, 026a/03, 028b/08, 030b/09, 030b/10, 076a/17, 076b/15, 082a/17.

ğavğa (f) Kavga, dövüş: *içerüde ğ. büyüdi Ne ola dirken, ‘Ayyār ellerinde kiminin* -5- 051b/16, 055a/04, 054b/12, 063a/03, 055a/01.

ğavur (f) Müslüman olmayan kimse: *öyle olsun Heman sen ğ. kır Ammā şaşın tā ben kır demeyince* -1- 045b/02.

ğāyet (a) Son, çok, son derece: *eyledi benüm hālīm nice olur diyüp ğ. eleme düşdi ‘Ömer de* -7- 018b/14, 041b/19, 042a/05, 042b/12, 058a/15, 080b/11, 108a/07.

ğayret (a) Çaba: *İşte ğ. ile böyle bir küstāhlık eyledi ben babası* -22- 012b/10, 015b/15, 036a/09, 036b/11, 037a/18, 041b/05, 091a/10, 093b/03, 105b/09, 022b/04, 073b/14, 106b/06, 106b/11, 048b/02, 068b/11, 036a/09, 016a/13, 007a/13, 008b/19, 035b/18, 097b/02, 058a/08.

ğayret it- Çalışmak, çaba göstermek: *Ammā ğayret idüp, bildürmezdi* -1- 041b/05.

ğayret ol- Çalışmak, çaba göstermek: *Güzel ğayret olsun. Ya bir gözüne ne dırsin?* -1- 036a/09.

ğayr (a) Başka, yabancı, olmayan, değil: *çöp çarbdı Kerbden ğ. Dilāver olsa zīri zeber olurdu* -23- 003a/04, 004a/11, 004b/03, 053a/06, 010b/13, 023a/09, 024a/12, 030b/17, 038b/08, 048b/03, 75b/13, 014a/06, 088a/12, 089a/12, 089b/15, 091a/03, 100a/04, 028b/09, 090a/14, 043a/13, 014b/01, 100a/08, 082b/18.

ġazab (a) Hiddet, kızgınlık: *içine düşüp ġ. ile kıtāle başladı ammā Neheng Peçe* -13- 009a/18, 096b/16, 097b/15, 066b/01, 009a/03, 037b/08, 064b/19, 076b/02, 082b/02, 097b/05, 007a/14, 015a/18, 75b/18.

ġazaba gel- Öfkelenmek, kızmak, hiddetlenmek: *Neheng Peçe ġazaba gelüp* -6- 009a/03, 037b/08, 064b/19, 076b/02, 082b/02, 097b/05.

ġazabnāk (a-f) Öfkeli, hiddetli: *ķavī ġaşımdur Elinden almak güçdür didiler Ğazbān ġ.* -2- 071a/16, 100a/18.

ġazā (a) Savaş: *ġ. idecekdür imdi saña ġamle itdikde siperüñ göğsüne* -3- 100b/12, 078a/19, 106b/15.

ġazā it- Savaşmak: *Şaşın kıyma zīrā çok ġazālar idecekdür* -1- 100b/12.

Ğazabān Özel isim: *ol maħalde Ğ. nāmı ‘ifrit, Ğamza’nuñ mehabetine tākāt getüremeyüp,* -31- 070b/10, 070b/19, 071a/02, 071a/08, 071a/09, 071a/16, 071b/08, 072b/18, 074a/05, 074a/15, 075a/05, 076a/02, 076a/03, 076a/12, 75b/12, 75b/13, 071b/12, 072a/16, 075a/12, 077b/12, 078a/06, 75b/06, 077a/07, 077a/19, 072a/06, 076a/06, 076a/07, 071b/10, 078a/15, 073a/06, 078b/10.

ġāzī (a) Savaşmış, gaza yapmış: *erın nişānıdur Şimdi Ömer Ma’dī’ ve oġlu Kerb Ğ. ve yanında beş* -3- 070a/04, 102b/03, 039b/05.

geç Kararlaştırılan, beklenen veya alışılan zamandan sonra, erken karşıtı: *buyurun ev yaķın ġ. vaķit nireye ġidersin Bizde misāfiriz diyārında* -2- 026a/11, 026b/02.

geç- Bir yerden başka bir yere gitmek: *ķolundan fırlatdı Beş on adum tekerlendi Kerb ġ. anın yirinde* -51- 001b/04, 014a/16, 069b/03, 091b/14, 024b/07, 056a/06, 031b/11, 046b/02, 069a/03, 050b/04, 026a/10, 066a/13, 031b/11, 079a/12, 006b/06, 015a/11, 077a/13, 082a/15, 008a/05, 040a/02, 044a/14, 066a/08, 026a/07, 010a/11, 063b/18, 012b/12, 064a/06, 002a/03,

006a/10, 009a/03, 012b/14, 013a/09, 029b/15, 081b/05, 098a/07, 103a/08, 015b/14, 023b/16, 051a/06, 053a/13, 061a/05, 068a/10, 069a/17, 070a/05, 070a/14, 070a/17, 079b/12, 090a/04, 092b/14, 099a/10, 108a/02.

geçen Biten olay, bir önceki (hafta, ay, yaz, kış vb.): *gelüp, müjde eyledi Ve g. mācerāyı haber virdi Hamza ve Rüstem -5-* 107a/19, 055b/02, 087b/18, 012b/14, 091b/14.

geçin- Taslamak: *çün Rüstem zahmdār oldu Ey nābekār Şāhibkırān g. -2-* 007a/09, 095a/19.

geçir- Geçme işini yaptırmak, geçmesini sağlamak: *yedi, içdi ki karnı şişüp, davula döndi Ba‘de darudan g. -11-* 027b/05, 031b/15, 045a/12, 085b/03, 091b/13, 102a/14, 042b/06, 023a/19, 048a/14, 103a/08, 056b/14.

gedā (f) Dilenci, yoksul: *neft urup, rahşından yıkup, başın g. ‘askeri -7-* 019b/18, 091b/05, 092b/04, 062b/10, 047b/16, 048b/09, 048b/15.

gel- Ulaşmak, varmak: *ammā g. benümle cenk eyleme Şāyed ‘amūduma taħammül idemeyüp bir haṭā -722-* 008b/05, 009b/05, 011a/18, 015a/01, 015b/13, 019a/10, 021b/02, 030b/12, 031b/01, 032b/12, 035a/13, 048b/17, 052a/10, 054a/19, 058a/10, 075a/11, 076a/19, 082b/05, 092a/16, 092b/02, 095b/10, 096a/06, 097b/13, 101a/02, 102b/12, 109a/07, 080b/14, 002b/14, 004a/02, 007b/07, 013a/12, 016a/13, 016b/01, 016b/02, 016b/08, 017a/01, 017a/02, 017b/08, 020b/02, 024b/16, 026a/10, 028a/01, 028a/03, 028b/03, 028b/13, 032a/06, 032a/10, 032a/12, 032b/09, 033a/03, 033a/16, 033b/04, 038a/14, 039a/19, 039b/02, 039b/17, 040a/09, 041b/13, 043a/09, 043a/10, 043a/11, 043a/14, 043a/19, 043b/07, 044b/06, 045b/17, 045b/19, 046a/04, 046b/07, 047a/19, 047b/11, 048a/16, 048a/17, 049a/08, 049a/09, 049a/11, 049b/04, 049b/15, 053b/05, 053b/08, 054b/15, 055b/11, 057b/11, 058a/14, 059b/09, 060a/04, 061a/03, 061b/14, 062a/17, 064a/12, 064a/18, 065a/18, 065b/15, 067a/10, 068b/09, 069b/02, 070a/01, 070b/13, 072b/18, 073a/15, 073a/19, 073b/06, 074a/07, 074a/14, 074b/14, 075a/05, 076b/03, 078b/14, 080b/11, 082b/02, 082b/16, 083b/14, 084a/16, 085a/18, 085b/11, 087a/09,

087b/07, 088b/01, 089b/12, 090a/13, 090a/15, 090b/12, 091a/06, 091a/15,
091b/02, 091b/13, 093b/08, 093b/09, 095a/05, 097a/08, 097b/05, 098a/04,
101b/03, 103b/10, 104a/01, 106b/08, 107b/03, 108b/16, 58b/12, 051a/07,
017b/12, 018a/01, 041a/10, 055a/04, 065b/13, 086b/11, 040b/01, 033b/14,
044a/08, 044a/09, 045a/05, 053a/12, 063a/14, 088a/01, 007b/15, 008a/14,
008b/08, 012b/16, 024b/12, 025a/11, 025a/19, 030b/01, 033b/05, 036a/03,
041b/09, 054a/09, 060b/17, 077a/09, 078b/06, 084b/11, 088a/07, 090a/18,
096a/16, 105b/05, 108b/09, 096b/02, 048b/07, 012a/05, 023b/13, 025b/02,
033a/11, 034a/15, 046b/18, 053a/08, 055a/10, 055a/14, 055a/16, 056b/12,
059b/13, 065b/04, 066a/12, 072b/14, 077b/07, 078a/03, 078b/04, 087a/16,
087a/17, 091a/19, 103b/01, 105a/06, 108b/05, 58b/09, 046a/04, 004a/01,
007b/09, 019b/09, 020b/01, 025b/04, 039a/04, 043a/16, 047a/04, 048a/13,
049a/13, 053b/11, 057b/17, 059a/05, 060a/06, 062a/15, 062b/08, 062b/10,
068b/07, 073a/05, 074a/11, 079b/04, 089b/08, 104b/15, 104b/19, 052a/14,
059a/11, 066a/02, 090a/11, 107a/18, 046b/08, 027b/15, 019b/11, 020b/05,
020b/09, 021b/08, 027a/18, 034b/19, 039a/08, 043b/02, 043b/06, 053b/18,
064b/16, 074a/06, 083a/10, 087a/11, 046a/16, 087b/17, 090b/01, 021b/11,
043b/19, 046b/09, 046b/10, 103b/05, 75b/10, 087a/06, 063a/17, 070b/08,
079a/03, 011a/12, 092a/09, 043b/11, 005a/13, 026b/02, 043a/05, 063b/09,
104a/19, 109b/04, 019a/06, 030a/19, 081b/18, 101b/05, 109a/10, 091b/04,
032a/14, 032a/17, 044b/10, 089a/16, 089b/18, 025a/09, 032a/06, 045b/13,
062a/01, 107a/06, 023b/10, 018b/04, 088b/09, 034a/16, 019b/07, 023b/03,
028b/15, 034a/08, 047b/15, 060a/02, 008b/10, 024b/15, 026a/04, 041b/13,
091a/04, 069b/12, 031b/19, 059b/02, 060b/19, 078a/16, 090a/16, 018b/18,
064a/11, 063b/04, 105b/13, 027b/11, 046a/18, 079a/03, 080b/19, 086a/08,
091a/12, 043a/11, 023b/09, 081a/02, 046b/04, 101a/10, 065a/15, 086b/18,
088a/01, 097a/10, 017a/17, 019a/16, 028a/18, 062a/06, 107a/15, 043a/18,
021b/18, 049a/03, 060a/07, 081a/11, 002b/06, 088a/08, 005b/11, 072a/07,
065b/18, 016a/17, 062a/18, 081a/01, 083a/09, 047a/06, 017a/14, 080b/05,
014a/13, 031a/03, 036b/12, 049a/06, 071b/15, 103b/05, 072a/14, 012a/01,
021b/13, 025b/02, 033a/14, 040b/03, 056b/15, 062a/06, 069b/01, 083a/10,
098a/06, 099a/16, 054b/13, 015b/12, 037b/08, 040b/09, 084a/15, 106b/03,
044b/09, 104b/18, 008b/18, 050b/01, 051a/12, 060b/12, 063a/08, 091a/08,
063a/10, 033b/19, 063b/02, 043a/04, 023b/05, 001b/13, 010b/18, 014a/01,

014b/01, 020a/18, 027a/07, 032b/14, 035a/02, 047b/14, 059b/04, 059b/05,
059b/07, 060b/17, 062a/19, 063a/15, 073b/05, 079b/01, 083a/09, 051a/02,
054a/09, 088a/19, 070b/06, 002a/04, 002a/06, 002a/10, 005a/01, 006a/04,
009a/03, 010a/08, 010a/13, 010a/15, 011b/04, 011b/14, 012b/13, 013a/01,
014a/02, 014b/02, 015b/09, 016b/15, 017a/14, 017b/02, 018a/04, 018a/17,
018b/06, 019a/02, 019a/07, 019a/17, 020a/08, 020a/12, 020a/18, 020b/15,
021a/19, 021b/04, 022b/04, 025a/04, 027a/03, 032b/11, 041b/02, 046b/05,
052a/08, 064b/05, 065b/19, 066a/13, 087a/06, 100b/19, 001b/16, 002a/02,
002b/06, 002b/13, 004b/02, 004b/10, 005b/03, 009b/01, 009b/12, 010a/11,
010b/02, 010b/04, 018a/13, 020a/19, 022a/13, 023a/06, 024b/17, 024b/19,
025a/02, 025a/04, 025a/06, 026b/01, 026b/03, 026b/12, 027a/01, 027a/19,
027b/09, 028a/10, 028a/14, 028a/16, 028b/01, 028b/07, 029a/06, 029b/01,
029b/18, 030a/02, 030a/17, 031a/15, 031a/17, 031b/18, 032a/07, 032a/15,
032b/09, 032b/10, 032b/18, 032b/19, 033a/02, 033a/05, 033a/07, 033a/18,
034a/14, 034b/08, 034b/16, 035a/03, 036b/07, 037b/18, 038a/09, 038b/05,
038b/12, 039a/07, 039a/15, 040b/06, 041a/04, 041a/13, 041a/16, 041a/17,
041b/15, 042b/03, 043a/02, 043a/15, 043b/04, 044b/04, 044b/15, 045b/12,
046a/15, 047a/04, 047a/12, 047a/15, 047b/17, 048a/12, 048b/15, 049b/11,
050a/04, 050b/08, 050b/16, 051a/10, 052a/01, 052b/08, 053b/01, 053b/10,
054a/04, 054b/18, 055a/07, 055a/11, 056a/06, 056a/13, 057a/13, 057b/11,
058a/13, 058a/16, 059a/02, 059a/04, 060b/09, 060b/10, 060b/13, 061a/04,
061a/12, 061a/18, 061b/03, 061b/07, 062a/02, 062a/04, 062a/13, 064a/06,
065b/19, 066a/15, 066a/17, 066b/04, 067a/07, 068a/09, 068b/15, 068b/18,
069a/06, 069a/14, 069b/03, 070a/05, 070a/14, 070a/17, 071a/01, 071b/12,
071b/13, 072a/03, 072a/13, 072b/06, 072b/19, 073a/01, 073a/03, 073b/14,
074a/18, 075a/01, 076a/01, 077a/04, 077b/11, 077b/15, 077b/16, 078a/07,
078a/14, 078b/13, 079a/16, 080b/18, 081a/16, 081b/05, 081b/07, 081b/16,
082a/19, 083a/17, 086a/07, 087b/18, 088a/05, 089a/10, 090a/01, 090a/11,
091a/10, 091a/16, 091b/07, 093a/07, 093a/16, 093b/11, 094a/18, 094b/15,
095a/14, 097a/09, 097b/04, 097b/05, 098a/07, 098a/15, 098a/16, 098b/06,
100a/06, 100a/16, 102a/09, 102a/10, 103b/02, 103b/15, 104a/01, 104a/05,
104a/18, 104b/13, 105a/07, 105b/14, 106b/01, 106b/06, 106b/10, 106b/11,
106b/15, 107a/04, 107a/15, 107a/19, 107b/02, 107b/08, 002a/10, 003b/05,
019b/09, 021a/04, 022b/03, 033a/13, 045a/18, 047a/17, 050a/18, 058a/14,

062a/14, 064b/19, 068b/16, 081a/10, 086b/03, 086b/05, 086b/16, 090b/07, 056a/01, 003b/11, 009b/04, 017b/07, 018a/17, 019a/14, 023a/03, 030b/01, 032a/11, 032b/06, 033b/08, 034b/13, 042a/13, 055a/05, 066a/06, 069b/16, 072a/12, 072a/13, 072b/08, 074b/11, 074b/12, 081b/01, 084a/17, 088a/16, 090a/18, 092a/17, 105b/10, 105b/12, 088a/13, 017a/09, 020a/12, 025b/10, 028a/06, 030b/07, 032b/03, 034b/07, 034b/13, 039b/12, 062a/14, 089a/18, 083a/09, 060b/14, 026b/02, 016a/07, 074b/05, 078b/17, 016a/19, 052b/17, 099a/05, 032b/12, 030a/18, 030b/07, 071a/02, 066a/19.

gemi Su üstünde yüzen, insan ve yük taşımaya yarayan büyük taşıt: *'aklı gelüp, dördüncü gün bir g. rāst gelüp, şandığı görüp; Hay -46- 028b/07, 028b/08, 028b/09, 041a/01, 042a/01, 042a/02, 042b/19, 043a/10, 044a/05, 044a/12, 044b/16, 055b/11, 029b/06, 055b/13, 078a/17, 024a/16, 024a/17, 024b/04, 032a/06, 041b/08, 042b/16, 043a/05, 044a/02, 044a/04, 061b/01, 024b/05, 032b/17, 039b/09, 041a/02, 042a/19, 042b/05, 042b/16, 054b/19, 055b/14, 061b/01, 042a/17, 044a/14, 055b/13, 030b/09, 053b/17, 058a/17, 046b/03, 029b/06, 045b/13, 047a/01, 045b/15.*

gemici Gemide çalışan veya gemi işleten kimse: *taşra çıkarup, g. en'ām ve ihsān idüp gönderdiler 'Ömer -2- 024b/08, 052a/15.*

genç Yaşı ilerlememiş olan: *g. vakitte nice idüñ diyüp, baqdı nigāri kapup, getürmişler -1- 082b/08.*

gene Yine, tekrar: *ihtimāl yoqdur Nihāyet sağ olursam bir zamāndan sonra g. gelürem -117- 017a/09, 017b/10, 018a/01, 020a/18, 023b/05, 023b/10, 023b/15, 024a/06, 024a/08, 024b/02, 025a/06, 026b/14, 027a/11, 027a/15, 029b/08, 029b/09, 029b/17, 029b/18, 029b/19, 030b/13, 030b/15, 033b/03, 033b/07, 034b/08, 035b/19, 037a/18, 039b/12, 039b/13, 040a/04, 040b/19, 044b/10, 044b/12, 044b/18, 048a/04, 048a/05, 049a/03, 049b/04, 050a/13, 052a/14, 052a/15, 054b/01, 061a/19, 062a/02, 062a/17, 063a/01, 063a/03, 065a/05, 065a/06, 065b/09, 065b/14, 066a/01, 066a/04, 066a/07, 066a/09, 066b/16, 067b/02, 067b/18, 069a/16, 069b/12, 070b/02, 070b/12, 071b/13, 072b/09, 074b/11, 076b/04, 078b/03, 079b/19, 080a/14, 081a/02, 086b/07,*

086b/08, 086b/15, 087b/05, 087b/14, 088a/13, 088b/19, 089b/04, 089b/07, 090a/05, 090a/07, 090b/07, 091a/16, 091b/07, 092a/03, 095b/11, 096b/09, 096b/11, 096b/18, 097a/06, 097b/10, 097b/16, 098a/01, 098a/10, 098a/14, 098b/08, 099b/03, 099b/09, 099b/14, 100a/06, 100b/04, 100b/18, 101a/03, 101a/05, 101a/12, 101b/03, 101b/17, 103b/03, 104a/04, 105b/06, 105b/13, 105b/14, 107b/05, 108b/05, 108b/12, 109a/04, 089a/01, 049b/02.

gerçek Yalan olmayan, doğru olan şey, hakikat: *didi deyince ‘Ömer Ma‘dī g. şanup, şād olup, Bānū’yı teslim -10- 027a/13, 029a/01, 029a/05, 046a/08, 086a/16, 011a/06, 020b/16, 057a/04, 065a/04, 034a/03.*

gerçi (f) Her ne kadar... ise de, vakıa: *Nedür gözim nūri söyle görelüm niçün olmaya didi Kerb eyitdi; G. -8- 013b/06, 024b/10, 055a/18, 067b/13, 076b/10, 079b/10, 082b/06, 090b/03.*

gerdān (f) Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ön bölümü: *arķaya aldıķda ‘aķlı dāiresinden çıkup, raķşı g. ķoça -3- 037b/02, 043b/13, 043b/15.*

gerdek (f) Gelin ve damadın düğün gecesi baş başa kalmaları ve ilk kez birlikte olmaları: *Lihrā Sebbi Kürdistāni’ye ‘aķdi nikāh idüp, bunları g. idüp, bermurād -4- 024a/02, 027a/12, 065b/07, 108a/05.*

gerdek eyle- Gerdeğe girmek: *andan vezīrlar nikāh eyleyüp, kıızı ‘Ömer Ma‘dī ile gerdek eylediler. -1- 065b/07.*

gerdek it- Gerdeğe girmek: *Lihrā Sebbi Kürdistāni’ye ‘aķdi nikāh idüp, bunları g. idüp, bermurād -2- 024a/02, 027a/12.*

gerdege ķo- Gerdeğe girmesini sağlamak: *Rüstem ‘Aleṃşāh’ı gerdege ķodular -1- 108a/05.*

Gerdevs Özel İsim: *diyāri Haraçna’ya gelüp, G. Şāh’a haber oldı Vüzerāsiyla istikbāl -5- 061b/03, 061b/04, 061b/11, 061b/13, 064a/10.*

gerək Gerçekleşmesi zorunlu olarak beklenen, lazım, icap: *itmek pādişāhūndır Sen şabr itmek g. idin Anuñ haqqından* -30- 016a/06, 016a/10, 017b/07, 019b/04, 036a/10, 044b/06, 057b/06, 083b/07, 091a/07, 75b/08, 028b/10, 049b/17, 007b/11, 002a/07, 005a/14, 006b/02, 024a/08, 054b/16, 063b/02, 069b/16, 071a/14, 073a/17, 077a/03, 081b/09, 096b/14, 100a/03, 100a/05, 104a/14, 043a/13, 024a/04.

gergedān (f) sıcak ülkelerde yaşayan, burnunun üstünde bir veya iki boynuzu bulunan, kalın derili, saldırgan bir hayvan: *hışm ile g. sürüp yetişüp bir gürz urdı Görenler* -16- 009a/04, 099a/13, 035a/07, 082a/18, 099a/01, 099a/02, 009a/07, 015a/12, 022b/13, 002b/11, 010b/04, 079a/15, 108b/04, 003a/12, 099a/12, 015b/01.

geri Arka, bir şeyin sonra gelen bölümü, art, alt taraf, ileri karşıtı: *Sulţān Bādbā karşı varup, ol tozı dāmeninden g. yanına varınca* -3- 070a/02, 009b/13, 043b/13.

geştügüzār (f) Dolaşma, gezinti: *ķadar g.-ü güzār eylediler ki yedi iķlīmi ayakları altına aldılar* -1- 072b/13.

geştügüzār eyle- Dolaşmak: *ķadar g.-ü güzār eylediler ki yedi iķlīmi ayakları altına aldılar* -1- 072b/13.

getür- Gelmesini sağlamak, getirmek: *anuñ hātırı için g. ya ol beni böyle mi sever Çünkü böyledür* -187- 046b/01, 007b/07, 106b/13, 010a/11, 018b/02, 054b/01, 073a/15, 081a/06, 087a/14, 028a/02, 090b/12, 58b/08, 003a/14, 003b/04, 004b/12, 014a/02, 018b/15, 037b/10, 047a/11, 047a/13, 048a/11, 049a/17, 061b/07, 078a/15, 078b/15, 082a/10, 092b/01, 101a/18, 108b/10, 002a/12, 015b/09, 020b/16, 025b/15, 027a/15, 034b/16, 035a/08, 039b/18, 042b/06, 043b/08, 059b/09, 064b/05, 066a/07, 071b/10, 080a/15, 084a/11, 085b/12, 087a/19, 090a/02, 094a/05, 101b/17, 102a/12, 103b/13, 108b/01, 031a/06, 035b/09, 049a/10, 078b/01, 084a/04, 102a/04, 076b/16, 071a/04, 027b/01, 071b/18, 085b/05, 087b/05, 042a/06, 071b/11, 019a/08, 039b/13, 050a/15, 050b/03, 059a/16, 069b/11, 087a/01, 104a/12, 050b/02, 050a/18,

104b/05, 029a/12, 057b/07, 070b/10, 076b/11, 077a/12, 063b/05, 109b/14, 038b/10, 079b/18, 092a/18, 105a/03, 040b/15, 059a/18, 067b/08, 073b/09, 081b/13, 084a/18, 102b/12, 104b/05, 002a/11, 016a/16, 029b/13, 037b/18, 039b/18, 043a/15, 043b/07, 064b/02, 071a/09, 084a/05, 093a/10, 093a/12, 029a/11, 029a/12, 021b/11, 026a/17, 042b/14, 052a/04, 003b/07, 034a/17, 019a/19, 013b/15, 069a/12, 080a/01, 096b/13, 084a/10, 020b/07, 085a/12, 103a/16, 040b/16, 018b/17, 019b/12, 066a/08, 090a/18, 082b/08, 051b/06, 079a/02, 041a/07, 087b/12, 002b/01, 073a/16, 087a/02, 050b/11, 089a/05, 100b/17, 051b/01, 017a/11, 018a/19, 018b/04, 052a/01, 078a/01, 021b/13, 025b/03, 027b/04, 027b/08, 028a/03, 029a/14, 034a/15, 036b/03, 037b/06, 050a/01, 050b/02, 052a/19, 057b/06, 065b/05, 069b/04, 071a/02, 071a/12, 073a/14, 081a/07, 082b/14, 084a/07, 087a/09, 090a/08, 091a/15, 095a/18, 100a/16, 106b/12, 107b/10, 083a/01, 089a/19, 102b/09, 107b/14, 007b/15, 008a/03, 107b/04, 087a/14, 028a/08, 036a/16, 026a/18.

gevher (f) Elmas, mücevher, öz: *cevşen ve alâti ħarb, mükemmel ammā kulağına bir g.-i menkūş taqmış -1- 056a/08.*

gez- Hava alma, hoş vakit geçirme vb. amaçlarla bir yere gitmek, seyran etmek: *g. 'Aklı gelüp, göz açup, bir қaranlık bir de kendü ammā tırmaz ħareket -10- 028b/01, 057a/11, 022a/09, 042a/09, 108a/07, 007a/10, 080b/12, 056a/18, 064a/15, 029b/06.*

ğilâf (a) Kın, kılıf: *tekmîli 'arz idem diyüp, kılıcı ğ. koyup, el nîze ye urup, -1- 035b/16.*

gibi -e benzer: *ħaber gönderüp, behlivān elem çekmesün Қарşumuzda Ħamza g. ħaşım var -85- 001b/09, 003b/16, 005b/19, 008b/04, 009b/19, 012a/05, 014b/10, 016b/16, 017b/13, 020b/04, 021a/01, 022a/06, 023b/03, 023b/04, 027a/15, 028b/04, 029a/04, 029a/17, 029b/02, 030b/05, 033b/18, 034a/18, 036b/03, 038a/10, 038a/14, 039a/12, 045a/01, 046a/01, 047a/06, 048a/04, 050a/13, 050b/17, 053a/05, 053a/17, 057a/07, 058a/03, 058a/08, 064a/05, 064b/16, 067a/16, 068b/07, 069a/04, 069b/14, 071a/17, 072a/03, 072a/04, 074b/05, 075a/11, 076a/01, 076a/04, 077a/11, 078b/11, 079a/06, 080a/08,*

081b/14, 081b/17, 082b/11, 083a/12, 084a/03, 084b/03, 084b/07, 084b/16, 085a/08, 085a/13, 091b/12, 095b/09, 095b/11, 096a/15, 096b/01, 096b/05, 096b/08, 097a/13, 098b/12, 099a/14, 101a/09, 101a/14, 102a/16, 106a/02, 108b/18, 109a/09, 109b/03, 057a/15, 016b/12, 076a/12, 091b/17.

gice Gün kararından gün ağarmasına dek geçen zaman aralığı: *Hattā ‘Ömer ‘Ayyār g. varup, Kerb’e buluşup, gözüm nūru berhūdār -36- 005b/08, 021a/17, 025b/19, 027a/18, 027b/07, 027b/17, 028a/11, 035a/04, 044a/03, 044a/04, 050b/06, 051b/17, 053a/08, 054a/01, 054a/15, 054b/06, 054b/19, 056b/07, 065b/11, 067a/10, 072a/19, 072b/02, 074b/18, 079a/13, 079b/01, 080b/17, 081a/14, 083a/04, 083a/09, 100a/12, 100b/06, 103b/14, 104b/07, 108a/04, 005b/07, 011b/12.*

gicelik Yatakta giyilen giysi, gömlek: *mālikdür ben de g. ile kaçup bunda sana şığınmağa geldüm Kerem -1- 020b/05.*

gidi Azarlama sözü: *irişdi ‘Ömer ise; Hey g. baña ne‘aceb renk virdi didi -1- 095a/09, 093b/17.*

gine Yine, tekrar: *bu tarafından Marzūk Şāh g. dīvān idüp, cümle şāhlar ve şehzādeler -5- 002a/01, 004a/04, 007a/14, 007b/02, 053b/04.*

gir- Dışarıdan içeriye geçmek: *iderdi Hamza, Rüstem’e; G. imdi oğlum göreyim ammā gāfil olma -131- 098b/19, 015a/01, 010b/12, 021a/09, 021b/07, 052a/13, 057a/10, 060a/05, 062b/03, 067a/13, 071b/11, 075a/09, 076b/17, 085a/19, 085b/13, 088b/02, 095a/16, 097a/07, 098b/12, 098b/14, 098b/18, 108b/11, 108b/14, 054a/19, 023a/16, 045a/10, 045b/13, 096a/02, 106a/10, 015b/13, 040a/05, 094b/09, 002b/13, 005b/05, 014b/01, 022a/08, 079a/16, 042b/05, 095a/17, 062b/05, 018b/09, 021b/07, 033b/12, 029b/05, 084b/16, 014b/03, 041a/18, 065a/01, 010b/09, 099b/03, 009a/13, 096a/02, 106a/10, 052a/14, 034a/02, 021b/09, 108a/15, 035a/09, 098b/14, 048a/01, 004b/18, 040b/04, 103a/17, 036b/10, 021a/15, 026a/04, 033b/09, 034a/04, 054b/06, 038b/02, 045b/06, 035a/11, 002a/15, 010a/05, 015a/10, 021b/19, 028b/13, 047b/14, 062b/12, 084a/15, 089b/11, 007b/08, 008a/09, 009b/11, 013b/14,*

014b/09, 015a/03, 018a/11, 073b/13, 017a/02, 027a/08, 032b/14, 036b/16, 036b/17, 038a/06, 040a/18, 040a/19, 041a/02, 042a/19, 042b/16, 045b/13, 047a/13, 049b/01, 052a/16, 054b/19, 057b/13, 059a/19, 061a/13, 061b/01, 066b/06, 067a/08, 067b/02, 073b/01, 073b/02, 074a/02, 079a/19, 079b/19, 092b/08, 095b/03, 098b/17, 108a/17, 108b/06, 75b/11, 75b/16, 003a/01, 017b/06, 018a/08, 033a/10, 039b/16, 092b/08, 005a/19.

girān (f) Ağır, katı, pahalı: *terlerin dökdi andan el gürzi g. urup, yekā yek cenge* -1- 006a/15.

giriftār (f) Yakalınmış, tutulmuş: *anuñda bir oğlı olur O da bize ‘adüvv olur Ne ‘aceb derde g.* -1-104b/01.

giriftār ol- Yakalınmak: *anuñda bir oğlı olur O da bize ‘adüvv olur Ne ‘aceb derde g.* -1-104b/01.

girü Geri: *getürevüz didi Ve ‘Ömer’i g. dönderüp, gitdi Üç bin* -2- 105a/03, 106a/14.

git- Bir yere doğru yönelmek, bir yerden ayrılmak, çıkmak, ulaşmak: *iderim didi İstersen bile gel, istersen var bārgāha g.* -284- 080b/14, 104b/13, 001b/07, 001b/08, 004a/15, 006a/10, 008a/18, 009a/03, 010b/14, 012a/02, 013a/18, 016a/19, 016b/02, 016b/10, 016b/14, 017b/01, 017b/03, 018a/03, 018a/06, 018a/18, 018b/01, 018b/06, 018b/10, 019a/05, 024b/03, 025a/19, 026b/03, 027b/03, 027b/10, 027b/19, 028a/12, 028a/14, 029b/13, 030a/05, 034a/13, 036b/06, 037b/06, 039a/03, 040a/02, 040b/14, 041a/13, 043b/01, 044b/02, 047a/02, 048b/15, 049a/12, 049b/02, 049b/05, 050b/06, 054b/11, 054b/15, 055b/07, 059b/11, 060a/03, 062a/08, 062a/12, 063b/16, 064a/03, 064a/14, 064b/03, 068a/10, 070a/19, 070b/11, 071b/13, 073a/14, 078a/10, 078a/13, 081a/06, 084a/14, 084a/19, 085b/06, 086a/04, 086a/10, 090a/16, 090a/17, 090b/16, 090b/18, 091a/01, 091a/08, 093a/05, 093a/14, 094a/11, 095b/03, 097a/01, 097a/11, 097a/17, 098a/02, 100b/17, 101a/16, 104b/13, 105a/03, 106b/13, 107b/05, 110a/11, 75b/03, 017a/12, 018a/08, 027a/01, 013a/02, 014a/08, 025b/16, 028b/05, 040a/01, 019a/19, 017a/17, 019a/11, 024a/19,

024b/06, 027a/14, 029b/15, 032b/17, 041a/02, 042a/19, 042b/17, 044a/03, 045a/08, 045a/09, 045a/17, 051b/19, 052b/03, 052b/07, 052b/08, 053a/07, 053a/13, 054a/14, 054b/17, 055b/12, 055b/18, 057b/08, 074b/01, 074b/06, 078a/02, 079b/12, 080b/17, 081a/11, 081b/05, 090a/01, 094b/06, 104b/08, 105a/04, 107a/17, 016b/01, 066a/01, 054b/10, 089a/03, 091a/09, 087b/18, 032b/10, 026a/09, 039b/04, 080b/04, 025b/18, 043a/02, 045a/05, 039b/14, 074b/13, 046b/16, 067a/06, 057b/05, 018a/01, 041a/11, 042b/13, 056b/15, 065b/14, 056b/16, 048b/06, 077b/09, 097b/08, 019a/09, 104b/10, 089a/10, 038b/18, 032b/13, 073a/09, 100b/16, 018b/19, 016b/15, 055b/17, 049b/03, 016a/18, 021a/19, 022a/19, 024a/17, 052b/05, 080b/10, 080b/16, 083b/05, 088a/02, 090b/10, 104b/17, 105a/12, 017a/07, 042b/15, 020a/17, 078a/17, 001b/11, 016b/07, 028a/05, 050b/03, 054b/13, 056a/04, 081b/07, 083b/15, 088a/13, 088a/16, 093a/11, 094a/03, 070b/14, 039b/07, 028a/11, 049a/03, 049b/05, 074a/16, 087a/11, 046b/02, 024b/09, 032b/05, 042a/14, 045a/07, 062a/11, 024a/08, 026a/02, 030b/09, 052a/01, 052a/18, 053b/16, 057b/10, 060b/11, 096a/13, 097a/08, 101b/06, 036b/02, 081b/08, 082b/14, 087b/03, 094a/17, 066a/09, 017a/06, 016a/18, 026a/11, 056b/02, 076a/18, 58b/14, 037a/15, 103b/07, 056a/02, 040b/18, 016b/18, 020b/01, 088b/12, 082a/05, 022a/17, 032b/05, 066b/01, 087b/19, 007b/02, 020a/07, 023b/07, 026b/04, 038a/01, 041a/08, 043a/07, 044a/03, 046b/15, 055b/15, 066a/01, 068b/04, 070b/12, 081a/16, 084b/01, 093a/03, 095b/03, 104b/03, 106a/12, 089b/07, 059b/04, 021b/01, 017b/16, 033b/11, 049a/05, 104b/09, 030a/14, 037a/02, 044a/07.

giy- Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek: *tācın g. Ḥamza'nūñ üzerine geldüm ki ben de eller gibi zuhūr idüp*, -34- 064b/16, 005a/11, 085b/07, 104a/16, 012b/17, 025a/17, 031a/02, 090b/01, 108a/19, 079b/01, 084b/18, 031a/01, 010b/07, 030b/13, 005b/07, 049a/12, 010b/03, 033b/12, 056a/07, 090b/04, 098a/16, 108a/08, 010a/13, 023b/13, 055a/15, 061a/02, 061a/05, 064a/09, 079a/13, 078b/08, 069a/17, 093b/09, 107b/13, 108a/02.

gizlü Görünmez, belli olmaz bir durumda olan: *g. kırk bin cinn 'askeri alup, geldi Medāyin'e qarīb yerde* -2- 073a/19, 045b/09.

ğoş- Koşmak: *olup, az ğ. Elçüb bir depme urup, başın yarup, -1- 098b/16.*

göç Bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret: *Varup görelüm diyüp, g. idüp, ‘azmi ‘Aden idüp, gelmekde ammā rāvī -3- 028a/18, 012b/19, 028a/04.*

göç it- Bir yerden başka bir yere gitmek, taşınmak: *Varup görelüm diyüp, g. idüp, ‘azmi ‘Aden idüp, gelmekde ammā rāvī -1- 028a/18.*

gögüs Vücutun boyun ile karın arasında kalan bölümü: *olmuş Şād olup yanına geldi, gördi g. açık meydān -7- 017b/12, 017b/18, 077a/14, 088b/11, 096b/15, 099a/15, 100b/12.*

gök Gökyüzü: *naşıl kişi eliyle pîlser hortumıyla atup, g. birinci kıtına -4- 076a/16, 028a/04, 018b/17, 019b/04.*

gölgelik Gölge altında bulunan yer: *bir g. çayıra şaluñ Zirā haşm piyāde, biz atlu olmak inşāf -1- 094b/07.*

gömlük Vücutun üst kısmına giyilen kollu veya yarım kollu, yakalı giysi: *altından zırhuñ kabup tā g. varınca çāk eyledi -2- 006a/08, 049a/11.*

gönder- Bir yere doğru yola çıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak: *g. didi Bu maħalde ‘Ömer‘Ayyār Coban Peçe yanaşup, -97- 002b/18, 043a/12, 049b/06, 073b/04, 083b/12, 103b/11, 026b/17, 002a/09, 002b/06, 007b/12, 008b/02, 010a/14, 013b/01, 026a/01, 030a/08, 031b/18, 032a/06, 032b/03, 034b/08, 035a/03, 041a/17, 043a/14, 043b/04, 044b/12, 046a/13, 046b/12, 051b/02, 052a/07, 059b/03, 059b/05, 064b/13, 065a/18, 065b/03, 069b/03, 071b/09, 072b/05, 072b/10, 073b/02, 078a/14, 090b/17, 095a/17, 102a/08, 104a/05, 107b/06, 027a/04, 070b/07, 019b/06, 019b/10, 024b/08, 028a/01, 051a/18, 104a/18, 065a/15, 034b/15, 038b/03, 041b/02, 063a/18, 083a/09, 027b/17, 065a/16, 065a/08, 073a/11, 089a/01, 089b/04, 089b/18, 035a/13, 039b/17, 040a/04, 034b/02, 051b/15, 053b/15, 025a/15,*

065a/09, 027a/11, 002a/05, 003b/07, 025b/07, 081a/05, 001b/09, 014a/17, 020b/15, 025a/08, 025b/03, 025b/12, 032b/11, 060b/16, 066a/05, 071b/09, 083b/17, 103b/10, 107a/14, 062a/05, 027a/06, 039a/16, 044b/13, 053b/09, 056a/12.

gönk Bir çeşit savaş aleti: *gel berü benümde bir kerre g. lezzetin gör diyüp bir kötek urdı -1- 009b/05.*

göñül Kalp, yürek, gönül: *Ey Hâce Bahtek G. dōstuñ bilür On yıldan berü şaķālūñ -23- 062b/11, 083a/11, 104a/07, 024a/13, 016b/03, 050b/13, 007a/11, 014b/13, 089b/05, 004a/02, 031a/03, 032a/19, 034b/04, 035b/15, 036a/17, 047a/15, 048b/15, 049a/13, 050b/12, 051a/02, 036b/15, 039a/13, 046b/12.*

göñli çek- Canı çekmek, istemek: *dīvāneyi görüp, gürbüz yigit, göñli çeküp -1- 050b/13.*

göñül vir- Gönül vermek, severek bağlanmak: *Elḥamdülillāh göñül virdügümüz nigār fūrumāye degülmüş -1- 083a/11.*

gör- Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek: *gel berü benümde bir kerre gönkimüñ lezzetin g. diyüp bir kötek urdı -463- 009b/05, 011a/08, 012b/03, 026b/15, 033a/05, 033a/17, 036b/01, 037a/07, 045a/02, 063b/18, 081b/10, 082a/14, 086a/06, 087a/14, 092b/12, 092b/13, 093b/08, 093b/17, 096a/06, 096b/12, 100b/01, 102a/08, 028a/02, 052b/16, 005a/02, 006a/11, 007a/03, 007a/05, 008a/15, 008b/18, 009a/05, 009b/03, 011b/01, 011b/06, 015a/10, 016b/16, 017a/02, 017a/19, 017b/01, 017b/09, 017b/12, 017b/16, 018a/01, 018b/07, 020a/19, 021a/06, 021b/13, 026a/09, 029b/02, 030a/01, 033a/18, 033b/04, 034b/05, 035b/17, 036b/17, 037a/08, 037b/12, 038a/06, 039a/11, 039b/08, 041a/10, 043b/09, 046b/18, 049b/11, 051a/10, 052a/01, 052a/08, 054b/12, 055a/04, 055a/13, 056a/09, 056a/14, 057a/01, 057a/08, 057b/11, 059b/10, 061b/05, 062a/13, 065a/12, 065b/13, 069a/02, 071a/10, 076b/17, 079b/07, 080a/02, 080a/18, 080b/18, 081b/03, 082a/16, 082b/13, 084a/12, 085a/15, 086b/11, 088a/04, 088b/02, 088b/04, 089b/07, 090a/17, 090b/05, 091a/06, 093a/07, 093b/09, 096a/13, 097a/02, 100b/08, 58b/09,*

58b/16, 75b/14, 004a/12, 004a/15, 041a/04, 093a/04, 096b/11, 052a/08,
081b/14, 057a/01, 010b/10, 011b/15, 018a/04, 020a/08, 020b/16, 023a/02,
023a/17, 027b/09, 027b/14, 029a/05, 030b/01, 030b/03, 031b/11, 041b/08,
041b/09, 042b/03, 044a/05, 046b/03, 051b/15, 055b/12, 055b/18, 065a/19,
069b/18, 081a/18, 081b/01, 081b/17, 082a/07, 087a/16, 093a/18, 098a/17,
098b/11, 108b/17, 001b/12, 005a/15, 036a/15, 061a/08, 067b/12, 091a/05,
092a/10, 098a/18, 047a/03, 048a/11, 068b/04, 096a/18, 098a/06, 101b/06,
102a/14, 102b/13, 106b/03, 108b/13, 060b/10, 091b/19, 003b/06, 016b/17,
018b/01, 026a/04, 067a/07, 077b/07, 084a/07, 084b/01, 046a/06, 092b/05,
103a/19, 105a/07, 106a/07, 106a/09, 004b/15, 031b/10, 038a/16, 049b/12,
054a/18, 057a/15, 067b/01, 081a/14, 087b/03, 092a/15, 100a/13, 067b/01,
061a/09, 080a/08, 086a/14, 099b/19, 067a/19, 067b/08, 002b/03, 012a/05,
016b/03, 026b/04, 030a/06, 030a/11, 031b/04, 034b/14, 035b/01, 069b/11,
092a/13, 020b/13, 035b/14, 039b/18, 050a/10, 054a/13, 068a/07, 071a/08,
072b/06, 080b/12, 098a/12, 100a/05, 100a/08, 001b/10, 011a/15, 013b/06,
014b/03, 024b/10, 024b/11, 026b/11, 026b/16, 028a/18, 031b/15, 035a/10,
040b/18, 049b/10, 060a/01, 062a/19, 072a/13, 103b/04, 020a/18, 021b/04,
097b/08, 062b/03, 009a/04, 022a/13, 031a/07, 031b/13, 078a/05, 085a/19,
090a/01, 094b/16, 109a/04, 013a/19, 041b/02, 069b/15, 070b/06, 087a/04,
101a/08, 067b/15, 009b/16, 018b/05, 022a/02, 027a/03, 031a/01, 034a/12,
035a/14, 046a/06, 053a/04, 066b/18, 072a/09, 074a/07, 075a/19, 079a/06,
081b/08, 084a/05, 098b/19, 101a/03, 108b/19, 050b/11, 010a/15, 079a/14,
75b/01, 027b/12, 041b/13, 042b/15, 053b/09, 043a/15, 059a/03, 073b/17,
037a/18, 098b/13, 091a/19, 040a/11, 076a/10, 029a/06, 049b/01, 076a/05,
048b/01, 076a/06, 010a/10, 013b/10, 021b/14, 045b/19, 057b/06, 092b/09,
013b/10, 013b/08, 005a/12, 038b/18, 070a/15, 002b/04, 092b/13, 066a/14,
029a/16, 037a/02, 037a/04, 064a/01, 081b/18, 047a/08, 027b/18, 014a/06,
028a/12, 067a/15, 093b/13, 050b/11, 086a/04, 042b/02, 049b/02, 059a/13,
056b/07, 010a/02, 010b/18, 063a/15, 076b/19, 053b/07, 056a/11, 013b/16,
046a/09, 046a/14, 046b/11, 066a/18, 074b/02, 074b/05, 107b/15, 075a/14,
003b/14, 003b/19, 051b/04, 048b/17, 030a/14, 044a/07, 076b/13, 093b/08,
092a/15, 084b/13, 008a/18, 008b/03, 010b/14, 011b/03, 013a/01, 015b/06,
017a/01, 021a/05, 023a/02, 023a/14, 026a/05, 026a/19, 026b/05, 039b/11,
064a/09, 007a/16, 020a/03, 023b/12, 024b/12, 026b/13, 035a/05, 035b/11,

037b/06, 041b/14, 044b/02, 044b/05, 045b/16, 046a/15, 049b/09, 050b/12, 053a/19, 053b/01, 056a/09, 056a/16, 056a/17, 056b/11, 057a/12, 059a/06, 060b/12, 064a/19, 068a/15, 068b/09, 070a/15, 070a/17, 071a/03, 071b/12, 071b/14, 071b/17, 075a/04, 075a/08, 077b/01, 078b/06, 082b/02, 084a/11, 087a/18, 087b/06, 087b/08, 088a/14, 093a/06, 095b/14, 095b/15, 095b/18, 096a/05, 097a/15, 098a/08, 104b/14, 106a/04, 106a/11, 106a/13, 107a/11, 107b/09, 107b/18, 109a/18, 109b/01, 58b/11, 014b/07, 028b/07, 054b/10, 074b/19, 077a/07, 077a/18, 090b/02, 090b/09, 104a/02, 107a/18, 109b/17, 083b/13, 037a/04, 042a/05, 104a/18, 026a/13, 083b/14, 014b/14, 038b/19, 014b/13, 014b/19, 038a/11, 082a/11, 082a/02, 073a/12, 057b/08, 072a/06, 094b/11, 105a/13, 048b/03, 014b/10, 075a/19.

görüŖ- BuluŖup konuŖmak, konuŖup sohbet etmek: *MuŖtalib ve eŖrâfi Mekke ile g. Bunı bilüp ve serfirâz* -34- 041a/05, 067b/13, 078b/08, 58b/17, 58b/19, 012b/14, 024b/18, 059a/02, 061a/03, 061b/04, 061b/08, 061b/10, 065b/16, 069a/08, 078a/08, 078a/19, 089b/12, 090a/19, 107b/07, 051b/08, 057a/16, 107b/10, 107b/12, 073b/05, 061b/04, 069a/07, 069a/15, 077b/06, 078b/05, 078b/09, 085a/17, 090a/03, 106b/15, 108a/12.

göster Birini veya bir Ŗeyi iŖaretle belirtmek: *didi ‘Ömer eyitdi; gel imdi baña ol Kal’eyi g. didi Halküm; Nola* -29- 019a/10, 045a/15, 045b/01, 052b/05, 070b/11, 092a/09, 092a/14, 045b/11, 086a/19, 046a/01, 053b/06, 093b/04, 006a/01, 045a/14, 049b/13, 067a/09, 075a/11, 076b/06, 087b/16, 093b/12, 109a/01, 072a/10, 082a/18, 002b/14, 056b/17, 014a/06, 027a/15, 108a/02, 050b/10.

gösteriŖ Gösterme iŖi: *yoğ yere ‘ırzın yığdurursın, zîrâ g. budur ki* -1- 003b/10.

göt Alt taraf, dip, kaba et: *elinden fırlayup, arğaya aldığda tākāt getüremeyüp, g. üzere* -5- 077a/12, 088b/12, 048a/03, 047b/05, 047b/16.

götür- TaŖımak, ulaŖtırmak veya koymak: *virüp; Bu nâme’i Ŗāh’a g. Cevāb al Biz de ıardınca gideriz didi* -36- 062a/11, 023a/01, 086b/15, 062a/19, 023a/11, 109b/11, 026b/15, 019b/08, 019b/11, 084a/06, 018a/17, 019b/08, 005b/13,

022b/12, 014b/16, 074a/08, 075a/12, 074a/16, 074a/05, 083b/16, 060b/08, 052a/15, 018a/15, 023b/02, 026b/03, 030a/02, 031a/02, 048a/06, 074b/06, 044b/07, 089b/04, 090a/12, 011b/03, 029b/17, 105a/14, 089a/13.

gövde Bir şeyin asıl bölümü: *tîgi kan sël olup, el, ayak, burun, kulak, tırnak, parmak, g.* -5- 022b/10, 067a/05, 022b/11, 109b/11, 018a/19.

göz Görme organı: *bağırtıdı la'ın g. qarardup 'Ömer'ün üzerine sürdi ki 'Ömer bir -98-* 019b/17, 028b/01, 031b/04, 031b/05, 034a/09, 036a/11, 096a/14, 109a/17, 044a/01, 073a/08, 021a/05, 045a/12, 091b/13, 102a/14, 030b/06, 030b/12, 033a/19, 034a/06, 034a/12, 036a/05, 036a/11, 036a/12, 037a/04, 061a/19, 085a/15, 100a/07, 007b/09, 013b/06, 073a/05, 005b/10, 011b/19, 012b/07, 021b/13, 031a/19, 031b/04, 031b/12, 031b/14, 033b/10, 034a/06, 036a/12, 036b/07, 036b/16, 036b/18, 037a/05, 037a/06, 064a/08, 071b/12, 071b/19, 087b/05, 036b/05, 037a/18, 089a/15, 031b/08, 034a/08, 036b/12, 109b/07, 003a/05, 003b/19, 015a/19, 030b/04, 057b/03, 064b/07, 076b/03, 084b/06, 100a/18, 036b/19, 087b/09, 012b/06, 104a/02, 076b/12, 098b/18, 034a/18, 091b/13, 005b/08, 036b/06, 037a/07, 038b/18, 047b/07, 064a/19, 077b/10, 079b/17, 089a/06, 031b/11, 58b/03, 022a/16, 087b/12, 095a/17, 031a/10, 031b/01, 031b/07, 036b/12, 037a/09, 036a/11, 036a/10, 091b/13, 093b/08, 046a/09, 097b/19.

göz alışdur- Göz uyumlu hale gelmek, göz normal görmek: *Zengāve de gözün alışdurup* -1- 87b/12.

göz göre: Göz göre göre: *Hiç adam göz göre kendü gözün nice çıkarır* -1- 031b/04.

gözi kork- Korkmak, gözü korkmak: *Hamza'nün gözi korkdı.* -1- 100a/07.

gözün aç- Uyanık *davranmak:* *haramzāde gözün açup, gördi* -4- 021b/13, 064a/08, 071b/12, 087b/05.

gözlerinden yaş dökil- Ağlamak: *Gözlerinden yaş dökildi.* -1- 104a/02.

gözet- Gözetlemek, beklemek, bakmak, ummak: *alasin ve g. Topuğunda çizmesini çekecek -7-* 100b/13, 017b/01, 044b/02, 073b/17, 048b/13, 053a/15, 036a/14.

gülm (a) Genç, köle: *'ayyārlar kılları şeklinde, Çoban Peçe'yi b ir uzun Hindi ğ. -2-* 045b/14, 017a/08.

Ġunāyem Özel İsim: *tarafdan Ġ. irişüp; nābekār 'Arab niyledün diyüp, bir kötek -4-* 101b/09, 101b/15, 103a/18, 101b/14.

ğurbet (a) Gariplik, yabancı diyar: *'azmi ğ. eylediler Gice içre bir tarafı tutup, gitediler Ammā bu tarafdan -5-* 080b/17, 046b/15, 080b/12, 016b/10, 108b/19.

Ġüristān Coğrafi yer adı: *deryāya atup, ve ol yıkdüğün Ġ. sultānı Zengāvedür -3-* 058a/04, 083a/14, 106a/08.

ğürür (a) Mağruruluk: *Bahtek Ġaramzāde, 'Ömer'e ğ. söyletmek istedi Ey Sultān ı -2-* 062b/09, 094a/10.

ğüşmāl (f) Yola getirme, ihtar etme: *olunca cenk eylediler Kerb buña bir g. idemedigine -1-* 006a/18.

ğüşmāl it-Yola getirmek: *olunca cenk eylediler Kerb buña bir g. idemedigine -1-* 006a/18.

ğüç Ağır ve yorucu emekle yapılan, çetin, müşkül, efor, kolay karşıtı: *meşğül olasin yok dirseñ ben anları senden g. ile -19-* 002a/17, 023a/05, 042b/19, 046b/17, 051a/13, 055b/16, 060a/04, 064a/10, 081b/09, 090b/19, 091a/10, 094a/05, 098b/13, 071a/16, 052b/01, 065a/10, 016b/02, 091a/01, 044b/15.

Ġülbād Özel İsim: *kerre yüz bin 'asker süvār olup, İslām begleri; Bu nedür dirken G.-ı -1-* 022b/02.

gül- İnsan, hoşuna veya tuhafına giden olaylar, durumlar karşısında, genellikle sesli bir biçimde duygusunu açığa vurmak: *elin eline çalup, kahkaha ile g. Hayf ben bilmedüm nāmı cümle* -26- 076a/13, 093a/06, 076a/02, 086b/19, 050b/08, 078b/04, 027a/15, 033b/04, 031b/07, 033b/05, 086b/19, 58b/19, 033b/09, 033b/06, 026b/18, 028b/17, 029a/03, 048b/02, 091a/05, 092a/08, 094b/19, 093a/19, 093a/13, 093b/16, 103b/16, 029b/13.

Gümrah, Gümren Özel İsim: *G. kanuñ dökmeyince ‘aşkar arkasından inmedi* -2- 086b/10, 088b/02.

Gümren bk. Gümrah

gün Gündüz, ortalığın aydınlık olduğu zaman aralığı: *almağa ‘aczim yokdur Üc güne dek saña mühlet Dördüncü g.* -122- 002a/18, 005a/04, 013a/03, 013a/18, 013b/04, 014a/05, 014a/15, 014a/16, 020a/07, 020b/13, 023b/19, 024a/12, 024a/14, 024b/07, 024b/11, 025a/19, 025b/11, 026a/08, 027b/13, 028a/19, 028b/07, 030a/19, 031a/01, 031b/18, 032a/07, 032b/17, 037a/01, 037a/16, 038a/15, 039b/02, 039b/07, 040a/04, 041a/01, 041a/03, 041a/10, 041b/05, 041b/06, 042a/04, 042b/16, 044a/03, 048a/04, 058a/09, 058a/12, 060b/15, 061a/12, 061a/18, 061b/02, 061b/10, 061b/11, 062b/01, 064a/09, 065b/04, 065b/06, 065b/15, 066a/06, 066a/12, 067a/17, 067b/03, 067b/09, 069b/03, 069b/10, 069b/12, 070b/07, 072a/12, 072b/06, 073b/14, 074b/14, 074b/15, 077b/18, 077b/19, 078a/02, 078a/11, 078a/13, 079a/13, 080a/01, 080a/02, 080b/12, 084a/15, 087b/17, 088a/04, 088b/18, 089a/10, 089a/13, 090a/06, 094b/02, 094b/09, 099b/14, 100a/05, 100a/07, 103b/03, 103b/10, 105a/15, 105b/08, 107a/10, 108a/03, 108a/09, 108a/15, 109a/04, 109b/14, 035a/04, 069a/18, 078b/16, 012a/13, 012a/17, 058a/11, 072b/12, 002b/10, 066a/15, 070b/05, 104b/09, 011b/19, 029a/09, 064b/12, 069b/08, 080b/05, 083a/07, 086a/08, 002a/18, 066a/12, 072b/12, 013b/02, 030a/15.

günāh (f) Suç, kabahat: *G. bildüm ve añladım ol bātil imiş, bu dīn haq imiş diyüp, tekrār* -5- 061a/15, 034a/02, 038a/12, 068b/17, 037a/11.

gündüz Günün sabahtan akşama kadar süren aydınlık bölümü: *'Aceb şunları nice görsem deyü gice g. fikr iderdüm Hüşüşa -2- 056b/07, 065b/11.*

güneş Gezegenlere ve yer yuvarlağına ışık ve ısı veren büyük gök cismi: *hayrān oldular G. kıpbe'i felege dikildi Rüstem 'Alemşāh eyitdi; -3- 109a/05, 064a/15, 064a/17.*

gürbüz (f) Sağlam, güçlü ve iyi gelişmiş: *g. yigit, gönli çeküp, kendini yif'allenmek mi ister -1- 050b/13.*

Gürdüs Şāh, Gürdüz Özel İsim: *geldiler G. Şāh'a ve oğulları Kelpād ve İlyāsı Rūmī'ye -3- 078a/03, 071b/04, 072b/01.*

Gürdüz bk. Gürdüs Şāh

güreş- İki kişi türlü oyunlarla birbirinin sırtını yere getirmeye çalışmak: *bir zuhūri dahı vardur ki cümle begler ile g. şoñra Hamza -2- 014a/14, 057b/01.*

gürüh (f) Topluluk, zümre, bölük: *at, fil, gergedānlarına suvār olup, g. g. meydān kenārına gelüp, -1- 010b/04.*

gürüldü Aralarında uyum bulunmayan düzensiz seslerin bütünü, patırtı, şamata: *fillerin acfurmasından, gergedanların böğürmesinden, gürz g. -1- 022b/13.*

gürz (f) Topuz: *bir g. urdı dīvāne deste Coban berāber verince, kıolları -67- 003a/11, 003a/18, 003b/03, 005a/06, 008b/18, 009a/04, 015a/09, 015a/10, 023a/10, 023a/16, 037a/19, 037b/01, 066b/06, 068a/07, 068a/13, 073b/14, 077a/10, 082b/09, 082b/10, 085a/10, 095b/05, 099b/10, 101b/05, 101b/07, 101b/10, 101b/12, 101b/13, 101b/14, 106a/03, 106b/06, 108b/08, 108b/09, 109a/14, 75b/01, 006a/15, 009a/11, 009b/18, 037b/01, 077a/11, 095b/09, 097b/17, 103a/14, 109a/13, 109a/14, 014a/05, 094a/06, 008b/16, 010b/12, 079b/14, 097b/15, 003a/05, 009b/06, 010b/07, 068a/08, 068a/13, 076b/10, 082b/06, 106a/01, 077a/10, 095b/08, 095b/05, 082b/09, 077a/06, 097b/18, 101b/14, 008b/17, 022b/13.*

güzāf (f) Saçma sapan, ipe sapa gelmez, boş, beyhude: *erlik nice olur diyüp, lāf ü g. urdılar ve Bahtek eyitdi*; -2- 063a/16, 079a/05.

lāf ü güzāf ur- Boş söz söylemek: *erlik nice olur diyüp, lāf ü g. urdılar ve Bahtek eyitdi*; -2- 063a/16, 079a/05.

güzēl Göze ve kulağa hoş gelen, hayranlık uyandıran, çirkin karşıtı: *Ey insān g. Elem çekme benden saña zarar gelmez ben de Kūhı* -11- 071b/15, 075a/06, 011b/09, 020b/07, 020b/10, 036a/09, 071a/10, 093b/03, 108a/07, 071a/07, 088b/19.

güzīde (f) Seçkin: *oğlusun Rüstēn gibi g.-i ‘ālemi ‘ayyārısın didi Seyyāre*; -1- 053a/05.

güzīn (f) Seçilmiş: *didi Hamza; Ey Zālīm Öyle bir merdi g. niçün kıydın didi Zerhīb* -1- 021b/17.

-H-

hā’īl (a) Engel: *bir nesne h. olmaz Kırk günde başduğı eri bir günde* -3- 012a/17, 015a/01, 042a/13.

hā’īl ol- Engel olmak: *bir nesne h. olmaz Kırk günde başduğı eri bir günde* -3- 012a/17, 015a/01, 042a/13.

haber, haber (a) Bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi: *h. gönderüp, behlivān elem çekmesün Karşumuzda Hamza gibi haşım var* -128- 001b/09, 003b/07, 008b/02, 020a/14, 025b/08, 033a/05, 042b/10, 044b/05, 045a/05, 046a/06, 049b/14, 051a/10, 052b/09, 053a/16, 054b/18, 055b/06, 055b/16, 059a/18, 061b/03, 061b/12, 061b/14, 065b/04, 066a/07, 068b/15, 070b/15, 072a/03, 072b/02, 072b/07, 072b/15, 073a/07, 074a/09, 078b/13, 079a/08, 083a/10, 086a/04, 086b/13, 087a/07, 088b/02, 090a/08, 093b/11, 095a/17, 100a/17, 104a/01, 104a/18, 105a/06, 105b/05, 107a/16, 107a/19, 108b/01, 002a/11, 002b/07, 002b/10, 019a/19, 025a/04, 025a/07, 025b/01, 027a/04, 027a/05,

027a/06, 028a/01, 028a/02, 028a/07, 033a/07, 035a/03, 035a/10, 041a/09, 041a/12, 041a/17, 043a/14, 043a/15, 043a/16, 045b/08, 045b/09, 045b/12, 060a/18, 061a/14, 062a/15, 063a/17, 066a/01, 066a/17, 067a/06, 069b/01, 069b/04, 071a/14, 071a/18, 071b/18, 072a/02, 072b/14, 072b/19, 073a/01, 073a/05, 074a/11, 074a/15, 075a/05, 077b/09, 081a/06, 082a/11, 083a/09, 083b/14, 086b/04, 086b/09, 089a/18, 089b/17, 090a/15, 098b/08, 103b/02, 104b/11, 104b/16, 106b/10, 58b/08, 013a/16, 068a/10, 079a/18, 100b/02, 071b/08, 055b/08, 059b/05, 066a/06, 081b/04, 089b/02, 065a/13, 066a/10, 110a/11, 040a/04, 072b/17, 031b/18, 085a/15, 073b/11.

haber al- Bir şeyle ilgili bilgi almak: *Ehl-i islām dahı haber alup* -18- 002b/10, 025a/07, 041a/12, 043a/16, 045b/08, 58b/08, 060a/18, 066a/01, 071b/18, 072a/02, 072b/14, 086b/09, 042b/01, 055b/06, 055b/16, 072a/03, 074a/09, 105b/05.

haber gönder- Bir şeyle ilgili bilgi göndermek: *Tekrar vezir haber gönderüp "Elem çekmesün* -6- 027a/06, 041a/17, 083a/09, 001b/09, 008b/02, 095a/17.

haber ol- Bildirilmek, haber verilmek: *Firuz-i Adeni'ye haber oldu ki* -5- 25b/1, 045a/05, 061b/03, 065b/04, 105a/06.

haber vir- Haber vermek, bilgi vermek: *Şahib-kıran'a haber virdiler* -44- 002a/11, 002b/07, 019a/19, 027a/05, 028a/07, 033a/07, 041a/09, 045b/12, 061a/14, 066a/17, 067a/06, 071a/14, 071a/18, 072b/19, 073a/01, 074a/15, 075a/05, 082a/11, 086b/04, 098b/08, 103b/02, 020a/14, 033a/05, 044b/05, 049b/14, 052b/09, 054b/18, 070b/15, 072b/02, 072b/07, 072b/15, 073a/07, 078b/13, 079a/08, 083a/10, 086a/04, 086b/13, 087a/07, 088b/02, 090a/08, 093b/11, 100a/17, 107a/16, 107a/19.

Habeşi Etiyopyalı: *Eba 'Ömer Şeddād'ı H. ve soluna bargāhı Hişāmī ve bargāhı Keykāvūs* -1- 070a/07.

habishāne (f) Cezaevi: *nābekārları didi 'Ömer 'Ayyār bir iki cellād ile h. varup*, -2- 037b/19, 101b/02.

ḥabs (a) Hapis, bir yere kapatıp salıvermeme: *H. eyle Şāhım didi Baḥtek eyitdi; Bunları öldür yoḡsa* -12- 085b/16, 085b/17, 084a/04, 073a/06, 048a/05, 034a/17, 048a/06, 051a/14, 052b/10, 059b/18, 107a/10, 060b/19.

ḥabs eyle- Hapsetmek: *H. eyle Şāhım didi Baḥtek eyitdi; Bunları öldür yoḡsa* -1- 085b/16.

ḥāce (f) Hoca, ağa, sahip, efendi: *alın ben de sizler gibi bir ulu H. idüm Ḥarāmīler malım alup, beni* -51- 029a/04, 029a/06, 030b/09, 042a/02, 042b/11, 043a/02, 043a/06, 043a/17, 044a/16, 044a/18, 044b/01, 045a/05, 045b/13, 045b/19, 046a/16, 047a/12, 048a/17, 049b/01, 050b/19, 051b/01, 059a/11, 062b/11, 062b/14, 074b/10, 085b/18, 085b/19, 086a/10, 086b/07, 086b/12, 086b/13, 086b/15, 087a/05, 091b/15, 092a/01, 092a/04, 109b/18, 109b/18, 110a/03, 074b/11, 086a/13, 086a/15, 086a/17, 103b/06, 074b/10, 086b/09, 085b/14, 100b/02, 062b/14, 029a/18, 029b/03, 028b/15.

ḥācet (a) İhtiyaç: *bir daḥī urmaḡa ḥ. ḡomaz; Hay nābekār bu da Rüstem'den beter oldı* -2- 023a/07, 086a/05.

ḥācezāde (f) Efendi oḡlu: *bildürüp, bir nāme yazup; Ey ḥ. Seyf Merzūḡ Şāh* -1- 044b/08.

ḥacīl (a) Utanma: *ortasında azarlayup ḥ. eyledi imdi bunlaruñ yanında* -2- 016a/15, 017a/08.

ḥacīl eyle- Utandırmak: *ortasında azarlayup ḥ. eyledi imdi bunlaruñ yanında* -1- 016a/15.

ḥacīl ol- Utanmak: *lakin bu ḡadar begler ortasında ḥacīl oldum* -1- 017a/08.

ḥadd (a) Sınır: *diyenüñ ḥ. yoḡ, ol ḡadar mal vardur ki vaşf olmaz ammā* -9- 046b/19, 010a/02, 002b/05, 010b/16, 005b/18, 038a/09, 057b/12, 011a/02, 109a/02.

ḥaddizātında Aslında: *Bunuñ gözleri iki, evvel degüldür Ammā ta‘accüp beñzer dirlerdi H. -1- 030b/04.*

ḥādım (a) Hizmetçi: *dağıldı ‘Ömer Ma‘dī bārgāhına giderken, ‘Ömer ḥ. şüretinde öñünce -10- 036b/02, 107a/11, 036b/06, 026a/16, 051b/03, 026a/03, 026a/05, 026a/12, 026b/01, 081b/03.*

ḥādise (a) Haber: *cevāhirim Heman ulaşagörün, cümleñize bir meger ḥ. alasuñuz -1- 028b/18.*

ḥādise al- Haber almak: *cevāhirim Heman ulaşagörün, cümleñize bir meger ḥ. alasuñuz -1- 028b/18.*

hafta (f) Birbiri ardınca gelen yedi günlük dönem: *Nice olur ḥāl Ḥamza iki oldı H. yedi gün, sekiz Kūh ı -2- 078b/16, 086b/18.*

Ḥaḵ (a) Allah’ın bir ismi, doğru, adalet, pay: *kimseye mīrās olmaz dādı ḥaḵdır H. Te‘ālā her kime kuvveti -34- 006b/15, 023b/04, 053a/03, 061a/15, 012a/19, 062a/09, 006b/15, 089b/13, 089b/14, 100a/19, 106a/04, 020b/19, 047b/07, 060a/13, 001b/13, 015a/01, 016a/06, 025b/10, 028a/06, 034b/06, 034b/12, 074b/05, 080b/05, 088b/09, 092a/09, 75b/10, 018b/04, 059a/17, 069a/09, 024b/14, 103b/16, 107b/07, 108a/04, 004b/04.*

ḥaḵkıñdan gel- Üstesinden gelmek, baş etmek: *Hemān düşmanuñ ḥaḵkıñdan gelsün -9- 001b/13, 015a/01, 025b/10, 028a/06, 074b/05, 75b/10, 080b/05, 088b/09, 092a/09.*

ḥaḵ ol- Gerçek olmak, doğru olmak: *Dīnumüz ḥaḵ olduğı içün -1- 023b/04.*

Ḥaḵān Hükümdar: *‘Umūriyye ve Zāvīl ve Kābil ve Kūhistān ve H.-ı Cābiliḵā ve Frengistān -4-070a/12, 102b/02, 066b/07, 108b/02.*

ḥaḵāret (a) Aşağılama: *nābekār beni bilmeyüp, böyle ḥ. eyledi yāḥūd tıyulmiyayım diyü -2- 005a/17, 064b/17.*

ḥakāret eyle- Aşağılamak: *nābekār beni bilmeyüp, böyle ḥ. eyledi yāḥūd tıyulmıyayım diyü -2- 005a/17, 064b/17.*

ḥākī (a) Anlatan, hikâye eden: *naşıl ḥ. vardur ki reb‘i meskūnda cevāb vire Hemen baña ḥaber virün -8- 071a/18, 075a/13, 075a/14, 077a/16, 076a/15, 077a/08, 75b/06, 071a/17.*

ḥakīkat (a) Gerçek: *diyüp, ikisi çıkup gıtdiler Ammā ḥ. Zerhībi ‘Ayyār’uñ -3- 019a/11, 060a/04, 064b/10.*

ḥakīm (a) Yargıç: *Şağ kolda vezīrler ve ḥ. oturlar Ve şağ kol pāy -2- 102a/17, 077b/14.*

ḥakīpāy (f) Ayak toprağı, tozu (saygı sözü): *ḥ. yüz sürüp, eski dīnüne giresin yāḥūd ḥaraca -5-041a/18, 037a/10, 068b/18, 105a/01, 047b/03.*

ḥāl (a) Hal, durum: *yoldaş iderdi Allāh şaḳlasun öyle bir ḥ. olsa ben saña getirür mi -107- 008a/03, 011b/15, 013b/12, 013b/14, 021a/15, 026b/10, 028a/17, 029b/01, 031a/01, 031a/09, 032a/06, 032a/10, 033a/08, 040b/18, 041b/17, 043a/19, 052a/06, 053b/08, 056b/08, 058a/02, 059a/11, 059a/12, 064b/01, 064b/08, 065b/17, 066b/13, 070b/04, 071b/13, 072b/08, 073b/03, 077b/08, 078b/16, 084a/02, 087a/13, 089a/12, 103b/04, 105a/08, 105b/10, 106a/09, 025b/16, 026b/10, 031b/17, 064a/19, 076a/12, 109a/17, 029b/01, 052b/06, 064b/01, 091a/11, 58b/07, 038a/13, 029a/05, 030a/09, 098a/05, 007a/15, 013a/01, 013b/16, 013b/17, 015b/06, 023b/01, 031b/10, 036a/04, 036b/15, 037b/06, 040a/11, 054b/10, 067a/07, 068a/15, 068b/09, 082b/02, 095b/18, 096a/05, 097a/15, 104a/02, 109b/01, 109b/17, 020a/03, 023a/02, 077b/01, 085a/02, 088a/12, 095b/14, 106a/13, 106a/04, 027a/10, 018b/14, 030a/05, 038a/12, 102a/03, 038a/04, 089b/01, 102a/05, 022a/13, 048a/18, 060b/16, 006a/01, 036b/01, 041b/02, 043b/02, 063a/06, 071b/14, 072a/06, 065a/15, 086a/04, 070b/06, 053b/07, 053b/01.*

hāl hātır şoruş- Birbirinin hatırını, durumunu sormak: *aglaşup, şarılıp, hāl hātır şoruşdılar.* -1- 077b/08.

hālā (a) Şimdi: *eylemiş, h. Mekke'ye gelüp çıkmışlar didiler Hattā bu haber Medāyin'e gelüp, Şāh ile* -18- 025a/04, 028a/14, 030a/08, 043b/01, 051a/11, 056b/14, 058a/05, 059a/09, 062a/06, 069b/12, 070b/03, 071b/16, 082a/13, 084a/04, 086b/14, 088a/08, 089b/05, 092a/07.

hālāş (a) Kurtuluş, kurtulma: *hātırına getürmedi Önünde olan ta'am ve şarāba, hapisden h.* -11- 034a/17, 037a/14, 038b/17, 043b/11, 060a/19, 073a/02, 102b/16, 006b/11, 028b/13, 029b/10, 075a/01.

hālāş it- Kurtarmak: *Hele beni gamdan hālāş ideñ inşāf degüldür* -2- 060a/19, 073a/02.

hālāş ol- Kurtulmak: *hapisden hālāş olmuş gibi koyıldı* -3- 037a/14, 038b/17, 043b/11.

Haleb Suriye'de bir kent: *H. üzerinde evlādın merzüpāna bir kerre añduğı için kırık* -1- 016b/04.

halef (a) Evlat, oğul, yerine geçen kimse: *kızı ol arada koyup, na'ra urup; Ey pīri nā h. Niyilersin* -1- 082b/03.

hālīfe (a) Müslümanların imamlığını ve din koruyuculuğunu yapmakla görevli kimse, birinin yerine geçecek kimse: *bunda gelür diyüp h. ve şākirdlerin cem'idüp; Başiret* -18- 019a/14, 024a/04, 061a/02, 069a/16, 070a/18, 079a/13, 090a/03, 090a/09, 094a/15, 102b/06, 038b/12, 069a/15, 090a/08, 078b/07, 103a/05, 045a/16, 020b/03, 051b/05.

hālīyā (a) Şu anda, şimdi: *bir cezireye götürüp, H. Kıbrıs didikleri cezireye gelüp, bir kenāra* -1- 030a/02.

ḥalk (a) İnsanlar: *şehrinde ziyāde kaḥṭ var idi H. bu şıḳletde iken Şāhibkırān bu ḳadar* -7- 025a/10, 014a/04, 029b/16, 054b/05, 055a/07, 055a/13, 087b/02.

ḥalka (a) Halka: *sen ḳanda münāsib iseñ ben de seni ser ḥ. idüp, bārgāhı* -3- 102b/18, 103a/08, 056b/14.

Ḥalkūm Özel İsim: *H. ‘ayyāra baḳup; var Kerb’e söyle gāfil omasın Bu ol* -36- 008a/19, 047b/17, 018b/09, 019a/09, 020a/03, 020a/06, 020a/10, 020a/16, 020a/17, 020b/01, 020b/07, 020b/17, 020b/18, 021a/04, 021a/07, 021a/08, 021a/10, 021b/02, 020a/13, 018b/19, 019a/03, 019a/07, 021b/01, 021b/03, 019a/10, 020a/12, 020b/14, 019a/07, 021a/19, 020b/15, 019a/18, 020b/02, 020b/17, 020a/19, 019b/19, 018b/12.

ḥallac (a) Halaç: *ve ‘aşḳarūñ ayaḳları zemīne mıḥlanup, beli ḥ. yayı gibi çenber* -1- 096b/08.

ḥalt (a) Karıştırma: *sür bu ḳal‘eye yürüyü eyledikde beni öldürür diyüp, ḥ.-ı* -1- 054a/03.

ḥalvet (a) Tenha, başbaşa kalma: *bir ‘arzu ḥāl yazup ‘Ömer’e virdi ‘Ömer, Ḥamza’nüñ ḥ. girüp ‘arzu ḥāl* -1- 013b/14.

ḥalvete gir- Başbaşa kalmak: *bir ‘arzu ḥāl yazup ‘Ömer’e virdi ‘Ömer, Ḥamza’nüñ ḥ. girüp ‘arzu ḥāl* -1- 013b/14.

ḥamāḳat (a) Ahmaklık, budalalık, bönlük, anlayıssızlık: *de imdi niylersin H. de ‘aceb dertdür Adamı çatladır Bre şus* -1- 092a/06.

ḥamām (a) Yıkanılacak yer, yunak, ısıdam: *Nigār ḥ. gelürken; Geç ḳalmışuz ol Ḥamza’dan gelen ḳarnı büyük* -1- 026b/02.

ḥamle (a) Atılma, saldırma, hücum etme: *eyledi Bir ḥ. daḥı eyledi Kerb; Tur ḥerif Nevbet benümdür* -54- 003a/07, 006a/01, 006a/02, 006a/04, 006b/18, 006b/19, 007a/01, 007a/02, 011a/08, 015a/08, 022b/18, 035b/14, 037a/17,

037a/19, 066b/06, 066b/10, 067a/01, 067a/13, 068a/07, 076b/04, 076b/05, 079b/05, 079b/07, 079b/12, 085a/05, 085a/10, 094b/11, 094b/13, 095b/16, 097a/17, 097b/11, 099a/05, 100b/12, 103a/14, 108b/08, 109a/01, 006a/14, 012a/18, 015a/04, 75b/11, 080a/03, 108b/11, 096b/02, 097b/12, 099b/08, 103a/15, 003b/01, 077a/02, 004b/06, 006a/13, 007a/04, 008b/17, 096b/13, 077a/03.

hamle eyle- Atak yapmak, saldırmak: *Ṭurma hamle eyle ben saña göstereyüm* -23- 006a/01, 006a/04, 006b/18, 006b/19, 015a/08, 022b/18, 035b/14, 037a/17, 037a/19, 066b/06, 067a/01, 068a/07, 076b/05, 079b/05, 079b/07, 079b/12, 085a/10, 094b/11, 095b/16, 097a/17, 099a/05, 108b/08, 109a/01.

hamle it- Atak yapmak, saldırmak: *Şāhib-kırānum kimse evvel hamle itmem* -8- 006a/02, 007a/02, 076b/04, 085a/05, 094b/13, 097b/11, 100b/12, 103a/14.

Ḥamrān Özel İsim: *Begne Ḥ. Kal'egir dirlerdi Seyf'ün validesinin qarındası* -2- 051a/16, 052a/06.

Ḥamza Özel İsim: *haber gönderüp, behlivān elem çekmesün Karşumuzda Ḥ. gibi haşım var* -334- 001b/09, 001b/11, 002a/13, 002b/05, 002b/17, 003a/19, 003b/09, 003b/16, 004a/01, 004a/04, 004a/06, 004a/09, 004a/10, 005a/02, 005a/04, 005b/19, 007b/11, 007b/18, 008a/02, 008b/01, 008b/03, 010a/02, 010a/11, 010a/15, 010b/09, 011a/06, 011a/09, 012a/13, 013a/07, 014a/14, 014b/10, 015b/03, 016b/10, 018b/16, 019a/07, 021b/13, 022a/01, 023b/08, 023b/16, 024b/09, 024b/15, 025a/03, 025a/08, 025b/06, 027a/01, 030b/08, 031b/18, 031b/19, 032a/11, 032b/01, 033a/13, 033b/10, 034a/19, 034b/13, 035a/01, 035a/12, 035a/19, 035b/04, 036a/04, 036b/13, 037a/03, 037a/08, 037a/13, 041a/04, 041b/12, 042a/12, 042a/13, 043b/13, 043b/19, 044b/06, 046b/05, 048a/07, 052a/06, 052b/09, 054a/01, 054a/02, 054b/15, 055a/12, 055a/15, 059a/14, 059b/01, 060a/15, 061a/01, 062a/03, 062a/04, 062b/16, 063a/14, 063b/05, 064b/08, 064b/12, 064b/17, 065a/02, 065a/11, 065b/14, 066a/07, 066a/09, 066a/12, 066a/15, 067a/12, 067a/19, 067b/15, 067b/19, 068a/05, 068a/07, 068a/16, 069a/02, 069a/07, 069b/01, 069b/02, 069b/06, 069b/07, 069b/10, 069b/11, 069b/16, 070a/09, 071b/05, 072a/03, 072a/11, 072a/13, 072b/07, 072b/16, 073b/03, 073b/07, 073b/16, 074a/10, 074a/17,

074b/02, 074b/08, 075a/07, 076a/04, 076a/11, 078b/16, 080b/18, 081a/10, 081a/12, 083a/07, 083b/11, 083b/19, 086b/08, 087a/13, 088a/07, 088a/13, 088b/05, 088b/06, 090a/02, 090a/03, 091a/13, 093b/13, 093b/17, 095a/15, 095a/16, 095a/19, 095b/07, 096b/10, 096b/11, 096b/12, 096b/19, 097a/01, 098a/06, 098a/09, 098a/19, 099a/14, 099b/02, 100b/11, 101a/05, 101a/12, 101a/17, 101b/03, 102a/08, 102a/18, 102b/14, 102b/17, 103a/19, 104a/06, 104a/09, 104a/11, 104b/09, 105b/01, 105b/05, 107a/17, 107a/19, 107b/14, 108a/01, 108a/12, 108b/01, 75b/01, 75b/08, 021a/16, 003a/14, 014a/04, 016b/03, 024a/07, 033a/17, 064a/07, 067a/13, 070b/07, 070b/12, 080a/08, 098b/19, 099b/18, 100b/17, 101b/18, 011b/07, 011b/09, 013b/15, 013b/16, 014b/15, 021b/17, 036a/06, 036a/07, 036a/11, 036a/13, 060b/01, 060b/04, 068a/11, 073a/13, 079b/17, 098b/06, 100a/02, 103b/11, 104a/16, 110a/12, 008b/08, 014a/09, 063b/12, 103a/08, 003b/09, 011b/11, 026b/02, 051a/14, 053b/18, 061b/18, 062a/16, 063b/06, 063b/11, 065a/13, 066a/02, 096b/03, 099a/04, 099b/01, 095a/17, 052b/08, 054b/03, 054b/14, 056b/05, 090a/09, 003b/05, 008a/01, 008a/07, 013b/14, 016b/02, 025a/02, 042a/11, 043b/14, 046a/10, 047a/18, 048a/08, 056a/03, 062a/07, 063b/09, 064b/16, 065b/11, 070b/10, 071b/01, 083a/15, 083b/18, 084a/02, 088a/19, 095a/05, 095b/18, 099a/16, 100a/07, 100a/13, 103a/05, 107b/08, 034b/18, 002a/05, 007a/01, 008a/06, 012a/03, 013b/01, 013b/12, 015a/05, 017a/14, 018a/06, 018a/15, 018b/15, 026b/10, 032a/16, 033a/08, 036b/11, 045b/11, 047b/09, 054b/11, 054b/17, 066a/05, 067a/06, 070b/03, 072b/07, 073b/02, 073b/06, 074a/06, 078a/14, 086a/04, 086a/05, 086b/03, 087a/06, 091a/06, 095b/03, 101a/04, 101a/11, 102a/04, 102b/08, 103b/09, 103b/10, 104a/06, 108a/11, 108b/01, 098a/04, 036a/15, 036b/16, 071b/07, 076a/05, 091b/03, 095a/18, 096a/18, 100b/03, 101a/19, 103b/15, 004a/03, 004a/12, 004a/19, 077b/02, 004b/12.

Ḥamzalıḡ Hazreti Hamza gibi, Hamza'ya benzeme: *Göñlinden eyitdi: "Ḳo imdi şu oğlana Ḥamzalıḡ şatayum -3- 4a/3, 4a/12, 4a/19.*

Ḥamzalıḡ şat- Hazreti Hamza'yı taklit etmek, Hamza'ya benzemek: *Göñlinden eyitdi: "Ḳo imdi şu oğlana Ḥamzalıḡ şatayum -3- 4a/3, 4a/12, 4a/19.*

hān Padişahların ya da beylerin adlarının sonuna getirilen unvan: *gelin müslīmān olun Behrec H. gibi 'izzet bulup bizler de sizūñ -5- 023b/03, 024a/18, 024a/01, 005b/13, 013a/09.*

hançer (a) Ucu eğri ve sivri, kamaya benzer, silah olarak kullanılan bir tür bıçak: *'üryān idüp ol tāze nihālūñ sīne'i pākīne bir h. öyle -13- 017b/14, 051b/11, 051b/17, 074b/16, 093a/04, 018b/06, 074b/17, 089b/09, 068b/13, 017b/13, 068b/08, 062b/01, 088b/14.*

hāne (f) Ev: *kaṭıra bile ters binüp, Şāh daḥī; Ey mel'ün H. ve -6- 110a/05, 061b/10, 085a/11, 097b/14, 099a/11, 027b/01.*

hānım Kız ve kadınlara verilen unvan, bayan: *rāvī eydür; Çün ol gice Nigār gā'ib oldı İrtesi h. ve cāriyyeler -1- 072a/19.*

harāb (a) Yıkık: *öfkessin senden aluram Kal'eni yıkup, h. iderem didi -5- 039a/17, 046a/12, 110a/06, 041a/19, 022b/18.*

harāb it- Yıkmaq: *öfkessin senden aluram Kal'eni yıkup, h. iderem didi -1- 039a/17.*

harāb ol- Yıkılmak: *Anuñ ayağı başduğı yir harāb olur -2- 046a/12, 110a/06.*

harāc (a) Bir yerden, bir kimseden zorbalıkla alınan para, Müslüman olmayanların devlete ödemekle yükümlü oldukları vergi: *yāḥūd h. viresin demiş ben eyitdüm; Bu ne olmaz sözdür -7- 040a/06, 040a/08, 041a/15, 041b/01, 041a/18, 062b/12, 064a/02.*

harāc iste- Zorla para istemek: *Şāh'dan harāc istedi. Bu da virmedi. -2- 041a/15, 064a/02.*

harāc vir- Zorla para vermek: *küfri ihtiyār idesin yāḥūd harāc viresin -3- 040a/06, 040a/08, 041b/01.*

Ḥaraçne Anadolu'da bir şehir: *'azm i diyârî Ḥ. idüp, revâne oldılar Muvâfiḳ rûzgâr ile bir gün -7- 061b/02, 061b/03, 087a/10, 087a/08, 071b/03, 073b/10, 078a/15.*

ḥarām (a) Din kurallarına aykırı olan, dinî bakımdan yasak olan: *benden emdigin süd ḥ. olsun Olanca ur der Seyf ol ḳadar -2- 049a/07, 068b/13.*

ḥarām ol-Haram olmak: *benden emdigin süd ḥ. olsun Olanca ur der Seyf ol ḳadar -1- 049a/07.*

ḥarām it- Haram etmek: *İḥsân eyle yoḥsa südüm ḥarām iderum saña -1- 068b/13.*

ḥarāmî (a) Eşkıya: *'aşḳar sürüp, ikisinüñ arasına girüp, Kerb; Ey ḥ. nedür bu -6- 067a/08, 067b/19, 082a/06, 067b/04, 029a/04, 029a/07.*

ḥaramzāde (a-f) Nikahsız meydana gelen çocuk anlamında hakaret olarak kullanılan bir söz: *ḥ. leylü nehār fūrşat arardı kim intikām ala Çünkü gördi -12- 017a/19, 019b/12, 021b/13, 025a/06, 061b/15, 086b/16, 093a/01, 062b/09, 018a/16, 074b/08, 021a/12, 019a/08.*

ḥarb (a) Savaş: *Ḥamza gibi şāhibḳırāndan alātı ḥ. isteyesin ṭurma -8- 005b/19, 056a/10, 057a/10, 085a/05, 056a/08, 014a/03, 108b/03, 109a/03.*

ḥarbî (a) Savaşla ilgili, savaşa ait: *'askeri āgāh idüp, Cengi ḥ. döğülüp, kösler çalındı Cümle sekiz -5- 022b/01, 022b/05, 005b/03, 002b/15, 010b/15.*

ḥareket (a) Bir cismi veya vücudu oynatma, kıpırdatma veya kimıldanma: *tecrüpe eyledi Zirā ziyādei ḳalleş 'Ayyārdır, gördi bir ḥ. yoḳ -10- 017b/09, 017b/11, 028b/01, 031a/13, 059b/18, 063a/03, 068a/19, 022a/08, 061b/12, 025b/17.*

ḥareket it:- Kıpırdamak, hareket etmek: *'Askeri ḥareket itmek istediler. -3- 059b/18, 031a/13, 068a/19.*

ḥarem (a) herkesin giremeyeceği yer: *ile ḥ. gelüp, oturdılar ‘Avrat eyitdi; Ey ḳoca Bu ḳulı -3- 050b/16, 065b/06, 027a/11.*

ḥarf (a) Harf, söz: *seyāḥat idüp, baş ḥ. çekeyim Yoḥ olmaz her ḳanda -1- 030a/10.*

ḥaric (a) Dış, dışarı: *Esmā’ya vedā’ idüp, gıtdiler Bir gün şehir ḥ. geldiler. -1- 078a/02.*

ḥarīṣ (a) Hırslı: *ḥ. olman piyāde cenk idersin hele zaḥmūñ yoḳdur -3- 009b/14, 024a/03, 014b/14.*

ḥarman (f) Biçildikten sonra tahıl demetlerinin üzerinden düven geçirilerek tanelerin başaklarından ayrılması işi: *bir ‘ifrīt yüz otuz arıṣ ḳad çeker Bir ḥ. ḳadar yiri siper -1- 75b/15.*

ḥāṣ (a) Özgü, has, saf, özel: *görüṣdi Ḳabādı şehriyār buyurdi Ḥil’ati ḥ. giyürdiler Lendühā -2- 078b/08, 040a/17.*

ḥaṣet (a) Kıskançlık, çekemezlik: *bu ḳadar medḥ idesiz ve bu ḳadar ḥ. virüp, cenk itmekden -1- 067b/05.*

ḥaṣet vir- Kıskançlık yapmak: *bu ḳadar medḥ idesiz ve bu ḳadar ḥ. virüp, cenk itmekden -1- 067b/05.*

ḥāṣıl (a) Olan, ortaya çıkan, görünen: *Vezīrler ḳomayup bir nesne ḥ. olmaz Gıtdikçe anlar ḳuvvet tıtdı -3- 013a/02, 015a/04, 047b/19.*

ḥāṣıl ol- Ortaya çıkmak: *Vezīrler ḳomayup bir nesne ḥ. olmaz Gıtdikçe anlar ḳuvvet tıtdı -3- 013a/02, 015a/04, 047b/19.*

ḥaṣım (a) Düşman: *ḥaber gönderüp, behlivān elem çekmesün Ḳarṣumuzda Ḥamza gibi ḥ. var -18- 001b/09, 084b/09, 085a/12, 002b/05, 071a/16, 096b/19,*

085a/02, 094b/07, 074b/07, 011a/07, 076a/11, 091a/13, 094a/02, 032a/04, 106b/05, 057b/16, 082b/04, 106b/12.

ḥaṣīmāne (f) Düşmanca: *bizümle bu kadar ḥ. cenk eyledi ammā şol ‘Ömer’e ne dersin ki -1- 012a/06.*

ḥaşret (a) Özlem: *vardur Bize ḥ. çekerler imdi gemiler tedārik olsun, diyārlarımıza -5- 024a/16, 046a/02, 048a/13, 046a/19, 046a/05.*

ḥaşret çek- Özlemek: *Bize ḥaşret çekerler imdi gemiler tedārik olsun -3- 024a/16, 033b/06, 046a/19.*

ḥāşşa (a) Özellik: *selām idüp merhemi Süleymān’ı gönderdi ḥ. budur ki -2- 007b/12, 007b/06.*

ḥasta (f) Sağlığı bozuk olan, esenliği yerinde olmayan, hastalanmış, rahatsız: *bir büyük taş kodı Mecrūḥ ḥ. şeklinde ḳal’e dibinde -2- 053a/18, 064a/15.*

ḥasta ol- Hastalanmak: *Güneşde piyāde gezmekden ḥasta oldu -1- 064a/15.*

ḥāşā (a) Bir durum veya davranışın kesinlikle kabul edilmediğini anlatan bir söz: eyitdi: *Ḥ. oğlum Ḥamza’nüñ saña ne ‘adāveti vardur ol didigin işi -4- 008a/01, 038a/12, 065a/02, 068b/10.*

ḥaşr ü neşr (a) Toplanıp dağılma, yayılma: *muḥabbet eyledüm Aḥir vāḳı‘ā da üç def‘ā ḥ. ü neşri görüp, müslīmān -1- 056b/11.*

ḥātır (a) Tedbir: *Žāyi‘ oluyorum, bir ay ḥ. böyle eyledüm Yoḥsa beni bin pāre -1- 038a/17.*

ḥatm (a) 1. Mühür: *durasın, ḥālını deyüp, ḥ. itmiş Şāḥ, nāmeden bu cevābları işidüp, -1- 063a/06.*

2. Son: *şāhibḳırānlık anda ḥatm olur -1- 044b/15.*

ḥatm it- Mühürlemek: *durasın, ḥālını deyüp, ḥ. itmiş Şāh, nāmeden bu cevābları işidüp*, -1- 063a/06.

ḥatm ol- Son bulmak: *şāhibkırānlık anda ḥatm olur* -1- 044b/15.

ḥattā (a) Bile, hem de: *H. ‘Ömer ‘Ayyār gice varup, Kerb’e buluşup, gözüm nūru berḥūdār* -10- 005b/08, 008a/18, 024a/06, 025a/04, 033b/09, 046b/07, 069b/10, 077a/04, 080b/09, 100a/07.

ḥātūn Kadın: *işidüp dilek eyledi ‘Ömer yavuzlanup; yok ḥ. şaḡın* -10- 049a/02, 049a/14, 050b/19, 049a/18, 071b/02, 072a/05, 071b/01, 75b/19, 072b/15, 076a/01.

ḥatā (a) Yanlış: *ḥ. idüp başın yardı andan inüp, bindigi filūñ başına* -14- 005a/07, 085a/12, 093b/14, 58b/06, 043b/11, 008b/05, 012b/04, 034a/01, 047a/09, 069a/10, 089b/11, 099a/02, 061a/14, 033b/16.

ḥatā getir- Yanlış yapılmak: *kendüye bir ḥatā getirmezdi.* -1- 085a/12.

ḥatā it- Yanlış yapmak: *ḥ. idüp başın yardı andan inüp, bindigi filūñ başına* -1- 005a/07.

ḥatā ol- Yanlış yapılmak: *Kendüne bir ḥatā ola dimez misin?* -2- 093b/14, 58b/06.

ḥāṭır (a) Düşünme, akılda tutma, hafıza, zihin, akıl, yâd, durum, keyif, hâl: *şarılup, ḥāl ḥ. şoruşdılar Bu maḥalde meger Esmā’ya daḥī* -28- 077b/08, 065b/17, 013b/13, 030b/19, 038b/16, 046b/01, 069a/02, 069a/03, 076a/18, 017a/06, 048b/07, 051a/01, 048a/17, 074a/06, 078b/02, 001b/13, 048a/09, 051a/05, 052b/17, 068a/09, 016b/01, 034a/17, 073a/15, 104a/01, 048b/12, 048b/13, 079a/12, 012b/12.

havā (a) Heva, nefis isteği: *dağı alup, bir h. çıkup, gıtdiler Şāh bu kışşayı işidüp, elem çekdi begler* -6- 074b/01, 089a/08, 074b/06, 075a/03, 076b/09, 096b/04.

havāle (a) Yollama: *arasında kalup, gayri ölüm eri olup, Lendühā'ya bir tığ h. eyledi* -16- 023a/09, 035b/17, 037a/19, 037b/07, 060b/17, 063a/19, 067a/04, 075a/16, 077a/05, 095a/02, 095b/01, 095b/05, 095b/07, 099a/14, 101b/12, 108a/18.

havāle eyle- Yollamak: *arasında kalup, gayri ölüm eri olup, Lendühā'ya bir tığ h. eyledi* -9- 023a/09, 035b/17, 077a/05, 095a/02, 095b/05, 095b/07, 099a/14, 101b/12, 108a/18.

havā (a) Hava, gökyüzü: *şıçrayup, yukarı doğru şöyle atılırdı ki h.* -8- 085a/06, 094a/11, 095b/03, 096a/16, 096b/11, 097a/17, 099a/09, 101a/11.

havf (a) Korku: *şerrinden h. iderlerdi ve Halkūmuñ dağı derünuna ateş düşüp* -12- 018b/12, 031a/12, 070b/15, 076a/09, 085b/04, 025a/05, 026b/01, 029b/07, 029a/01, 035b/11, 040b/09, 071b/14, 053a/12.

havfa düş- Korkuya kapılmak: *Bahtek işitdükde gamgān oldılar ve havfa düşdiler.* -2- 029b/07, 025a/05.

havf it- Korkmak: *şerrinden h. iderlerdi ve Halkūmuñ dağı derünuna ateş düşüp* -3- 018b/12, 031a/12, 070b/15.

havl (a) Güç: *bürüdü Ve yüzünüñ üzerine yıkıldı Cān h. gene kalçup, kaçdı* -1- 098a/01.

hay İyi dilek, azarlama, şaşma ve sevinç bildirmede kullanılan bir söz: *kulaguñ kapup çekmege başladı; Bre H. nābekār 'Ayyār pek* -37- 011b/17, 019b/14, 023a/07, 028b/07, 029b/13, 036b/13, 042b/08, 050a/03, 054b/05, 054b/12, 054b/14, 055a/01, 055a/04, 060a/06, 060b/06, 062a/08, 062b/13, 066b/12, 066b/16, 067a/03, 069a/10, 073a/07, 077a/07, 083a/19, 089b/07, 094b/01,

58b/19, 007b/08, 009a/08, 015a/13, 029a/01, 041b/15, 046a/16, 047a/04, 047a/10, 047b/10, 048a/13.

ḥayāt (a) Yaşam: *gördi Yoldan şapa bir ağaç dibinden ābı ḥ. gibi bir şu -1-016b/16.*

ḥayf (a) Yazık, vah vah: *ḥerīf berbad aḥlaḳ idi Eyitdi; Ey bī ḡayret oḡlān Ḥ. senüñ -7- 015b/15, 052a/03, 065a/03, 076a/13, 080a/09, 021b/15, 051b/05.*

ḥayır Yok, öyle değil, olmaz anlamlarında onamama, inkâr bildiren bir söz: *didi Kerb eyitdi; Ḥ. ben Şāhibḳırānım kimse evvel ḥamle etmem didi -7-006a/02, 027b/11, 028b/16, 067b/07, 011a/15, 037a/06, 060a/11.*

ḥayḳır- Telaş, şikâyet vb. sebeplerle yüksek sesle bağırarak: *ḥ. ki Zerhīb yūzi üzre yıḳıldı Neheng Peçe şaşduḡından -12- 017b/17, 018a/10, 096b/01, 009b/03, 017b/07, 017b/15, 077b/01, 082a/19, 096b/03, 068a/12, 079a/19, 58b/14.*

ḥayli (f) Çok fazla: *cenk idecektir Şaşın gözün ac ḥ. ma‘reke eridür bizüm -11-005b/10, 024a/06, 035b/17, 041a/06, 042b/18, 055b/08, 057a/19, 079a/19, 024a/14, 082b/07, 024b/15.*

ḥayr (a) İyilik: *daḡı zarar olduḡun istemem didi Ḥ. ola server, du‘ādan -18-008a/13, 014a/12, 014b/12, 014b/15, 018b/18, 031a/06, 045a/09, 068a/03, 068a/04, 069a/09, 093b/15, 095a/16, 042b/14, 044a/06, 062b/19, 077b/06, 077b/09, 101a/06.*

ḥayrol- İyi, güzel neticelensin anlamında kullanılan bir söz: dönüp; *Hay Mel‘ūnlar uşlanmadılar gitdi Ḥōş imdi ḥ. -2- 062a/08, 079b/18.*

ḥayrān (a) Tutkun, şaşkın: *gelüp, Kerbin etdüḡi erligi ḥikāye eyledi Beyler ḥ. oldılar ammā -24- 001b/16, 006a/17, 010b/14, 020a/03, 021a/11, 031a/07, 036b/18, 052b/03, 056a/17, 057a/12, 062b/03, 067a/11, 070a/16, 072b/16,*

078a/05, 084b/01, 085a/15, 094b/01, 094b/03, 094b/16, 109a/05, 75b/07, 102b/08, 005a/15.

ḥayret (a) Şaşkınlık: *server eyitdi; ben de ol ḥ. ki dün şol gözün bağlardın -2-037a/05, 016a/04.*

ḥayvānvārī (a) Hayvan gibi: *şagına ve şolina ḥ. bakup; Bre bu ḥākī -1- 075a/13.*

ḥayy (a) Diri: *kavlayup hezār meşakḳatler ile ḥ. Benī ‘Ād’a geldi Vālidesi -1-064a/18.*

ḥazān (f) Güz, sonbahar: *tāze nihālūñ ‘ömri bahārı ḥ. dönüp ecel peymānesi dolmuşdı -2- 017a/13, 014b/19.*

ḥazar (a) Güvenlik: *Dīvūñ, evvel ḥamlesinden ḥ. gerekdür Şimden soñra elem çekme ol -1- 077a/03.*

ḥāzır (a) Bir iş yapmak için gereken her şeyi tamamlamış olan: *Kerb’e benden selām eyle ve ḥāşşasın bildür yarın cenke ḥ. -14- 007b/06, 011b/13, 025a/08, 042b/16, 070b/19, 081a/19, 094a/02, 094a/07, 097a/17, 024b/04, 101a/18, 093b/16, 083b/06, 002b/01.*

ḥāzır eyle- Hazırlamak: *şışeden kılıc peydā idüp, ḥāzır eylediler -1- 094a/07.*

ḥāzır it- Hazırlamak: *ve silāḥlar ḥāzır idūñ -1- 094a/02.*

ḥāzırı- Bir şeyi kullanılacak, yararlanılacak duruma getirmek: *ḥarācı çoğaldı Hemen şimden girü turma Ḥ. didi Şāh -14- 062b/12, 074b/16, 050b/08, 024a/18, 095a/01, 050b/09, 044a/13, 034a/14, 065b/02, 089a/08, 091a/18, 022b/04, 086b/05, 061b/18.*

ḥazīne (a) Altın, gümüş, mücevher vb. değerli eşya yığını, büyük servet: *giydürüp, beşbin adam ile vāfir ḥ. ve māl virüp tenbīh eyledikde bir -8-025a/17, 040a/16, 040a/18, 040a/15, 061a/12, 045a/06, 021a/18, 055a/17.*

ḥazīnedār (f) Haznedar, hazinenin birinci derecede sorumlusu: *degül midür Ne vüçüdi vardur diyüp, ḥ. buyurdi; Bin -1- 092a/19.*

ḥazm (a) Sindirim, benimseme, kabul etme: *cefā eyledi Bunamış pederimdür ben de ḥ. eyledüm diyüp, tesellī virdi -1- 048a/10.*

ḥazm eyle- Sindirimek, benimsemek, kabul etmek: *cefā eyledi Bunamış pederimdür ben de ḥ. eyledüm diyüp, tesellī virdi -1- 048a/10.*

ḥazret (a) Yüce kabul edilen kimselerin adlarının başına saygı, övme, yüceltme amacıyla getirilen unvan: *bulur Zīrā Loḳmān, Ḥ.-i Süleymān'a yapmışdır ve her zamān sultān -10- 007b/14, 013b/11, 020a/05, 057a/14, 074b/19, 100b/08, 100b/10, 102a/15, 074b/05, 014a/01.*

ḥazz (a) Sevinç: *bağladı Üç sâ'at geçmeden, eyü olup, eser kalmadı Kerb ḥ. -18- 008a/05, 012b/07, 013b/13, 025b/15, 025b/19, 027b/04, 030a/01, 065a/14, 068a/05, 074a/09, 090b/06, 091b/11, 093a/06, 095b/14, 103a/04, 103b/08, 031b/04, 048a/15.*

ḥazz it- Sevinmek: *Kerb ḥazz idüp, Ḥamza'ya ziyāde muḥabbet eyledi. -18- 008a/05, 012b/07, 013b/13, 025b/15, 025b/19, 027b/04, 030a/01, 065a/14, 068a/05, 074a/09, 090b/06, 091b/11, 093a/06, 095b/14, 103a/04, 103b/08, 031b/04, 048a/15.*

hedāyā (a) Armağanlar: *idüp, ba'de gene Rüstem'e h. ve Zengāve'ye güzellik andan Rüstem'e; -6- 088b/19, 091a/18, 091a/19, 107b/11, 085b/01, 013a/06.*

hediye (a) Armağan: *h. getürmüşdi Cümlesin anda ulaşırdı Emīr'i su'āl eyledikte -4- 041a/07, 007b/15, 071a/02, 013a/08.*

hel (a) Arapçada soru cümlesinin başına gelir, bazen emir bazen ispat fonksiyonlarını karşılar: *ṭuramazsın Ammā dahī zamānı vardır didi Esmā h. ḡāfil -1- 070b/17.*

helāk (a) Yok olma, ortadan kalkma: *idi Babası h. olup Neheng Peçe de müslümān olduḡda firār -40-* 015b/11, 017b/08, 026a/14, 026a/16, 026b/08, 028b/05, 031b/10, 040b/01, 046b/10, 048a/01, 050b/07, 052a/07, 057b/04, 058a/03, 068b/06, 068b/14, 072a/04, 072a/16, 073b/15, 074b/17, 076a/09, 076a/15, 080a/09, 082b/17, 083b/12, 090a/12, 091b/07, 095a/05, 097a/14, 097b/16, 097b/18, 098b/03, 099a/12, 099b/06, 099b/10, 101b/11, 102a/05, 109a/08, 75b/07, 75b/11.

helāl (a) Dinin kurallarına aykırı olmayan, dinî bakımdan yasaklanmamış olan: *bārī sen kendü elüñle öldür Kānım ḡ. olsun didi böyle -1-* 068b/19.

hele Sonunda anlamıyla geciken davranışları bildirmek için kullanılan bir söz: *etdüḡi edebsüzliḡi h. meḡer meydān içinde görmeyevüz keyfūñ -62-*002b/04, 003a/09, 003b/13, 006a/11, 006a/13, 008b/14, 009b/14, 012b/02, 013a/05, 013a/13, 014b/03, 014b/13, 016a/10, 018b/08, 020a/18, 026b/11, 027b/04, 028b/19, 029a/09, 030b/06, 031a/03, 031a/07, 031b/16, 033a/16, 034a/08, 034a/11, 035a/10, 036b/09, 043b/11, 043b/14, 044b/03, 046b/16, 048b/04, 049a/10, 049a/15, 050a/10, 051b/09, 053b/07, 053b/12, 056b/01, 057b/07, 060a/07, 060a/17, 060a/19, 060b/04, 061a/14, 064a/03, 067a/09, 069a/06, 079b/12, 087b/18, 087b/19, 088b/09, 089a/12, 091a/13, 092a/02, 093a/16, 094a/05, 095a/16, 098a/11, 104a/03, 110a/03.

helvā (a) Şeker, yağ, un veya irmikle yapılan tatlı: *gördi Daḡī ṡurmayup ol ḡalan ekmeḡi, sekkeri ḡ. gibi löb -1-* 029b/02.

hem (f) Bir kimseyi uyarmak, bir şeyi açıklamak veya anlamı güçlendirmek için özellikle, zaten, bir de, şurası da var ki anlamlarında kullanılan bir söz: *öldürdün didi Kerb yoḡ didi dīvāne eyitdi; H. babamı -22-* 003a/02, 003a/03, 010a/02, 012a/10, 015b/19, 016b/07, 036a/05, 039a/10, 042a/08, 042a/09, 050b/10, 054a/02, 067b/17, 072a/12, 073a/11, 073a/17, 074a/09, 075a/18, 076b/01, 085b/11, 089a/02, 099b/19.

hemân, hemen (f) Çabucak: *İşte gördün bir delikanlı içi kuvvetli bir dilâverdür h. düşmanuñ* -136- 001b/12, 002b/19, 003a/15, 003b/04, 004b/08, 004b/10, 004b/19, 005b/15, 006b/01, 008b/02, 008b/19, 009a/10, 009a/13, 009b/02, 010b/18, 011a/08, 011b/13, 012a/03, 013a/16, 013b/08, 014a/19, 014b/05, 016a/01, 017b/06, 017b/13, 018a/02, 018b/18, 019a/02, 020b/14, 022a/04, 022b/08, 023a/13, 048b/03, 027a/11, 028b/18, 029a/11, 029b/09, 029b/12, 030a/04, 042a/16, 042b/15, 043a/14, 044a/06, 045a/15, 045b/01, 045b/02, 049a/04, 002b/13, 030b/02, 030b/11, 030b/15, 031a/18, 034b/06, 036a/14, 049b/13, 049b/15, 050b/06, 053b/05, 054a/12, 054b/02, 054b/16, 054b/18, 055b/17, 056a/11, 057a/09, 058a/18, 059b/08, 060b/06, 062b/12, 063a/15, 068a/04, 068b/09, 071a/18, 071b/07, 072a/07, 072a/08, 073a/09, 075a/07, 077a/15, 078a/17, 079a/04, 079a/06, 080a/03, 081b/09, 081b/11, 082a/13, 082a/19, 082b/02, 083b/04, 083b/06, 083b/10, 083b/11, 083b/16, 084a/17, 084b/02, 085a/05, 085b/13, 085b/17, 086a/03, 087a/01, 087a/18, 088a/19, 088b/04, 088b/10, 088b/15, 089b/18, 091a/01, 091b/11, 092b/07, 093b/02, 093b/15, 094a/09, 095b/06, 095b/09, 095b/18, 096b/02, 096b/13, 096b/19, 097b/06, 098a/02, 099a/14, 099b/04, 099b/07, 101a/01, 101a/18, 103b/09, 104a/10, 104a/12, 104b/09, 106a/09, 106b/03, 109a/10, 109a/13, 109b/08, 58b/11, 097a/17.

hemen bk. hemân

Hemnek Özel İsim: *ola didi Lendehâ serveri H. ile zaħm yokdur ammâ bu* -1- 009b/15.

hemsîre (f) Kız kardeş: *Rüstem'ün elin öpdü Rüstem de; Ey h. ya böyle etmeden murâdın ne* -5- 074a/03, 087b/14, 074a/01, 086b/15, 019b/01.

henüz (f) Az önce, daha şimdi, yeni: *Ama bu def'â ziyâde çabuk ve kâmil oldu ve kuvveti h. ziyâdelendi* -3- 014a/07, 076b/17, 086a/07.

hep (f) Hiçbiri dışta tutulmamak veya eksik olmamak üzere, bütün, tüm olarak: *hemân Hamza'ya karşı segirdüp h. begler tıyup Kerb daħı bend* -14- 012a/03,

028b/14, 029a/12, 049a/18, 049b/07, 052a/13, 053b/17, 060b/06, 063b/08, 063b/09, 091b/10, 040b/18, 045b/01, 064a/05.

hepsi Bütünü, tamamı, tümü, cümlesi, hep: *müslimān oldı Şāhibkırān daḥī ‘afv idüp, h. bendlerin -1- 061a/16.*

her (f) Önüne geldiği ismin benzerlerini teker teker hepsi, birer birer hepsi, birer birer tamamı□ anlamıyla kapsayacak biçimde genelleştiren söz: *eyitdi; Deli beg hemān h. zamān babam öldüreñ isterdin -50- 002b/19, 006b/15, 007a/04, 007b/01, 007b/14, 008b/17, 016a/19, 023a/14, 024a/15, 025a/18, 025b/15, 028b/16, 029a/13, 030a/10, 030a/18, 036a/04, 038b/02, 039a/01, 043b/19, 044a/13, 044a/19, 059b/19, 061b/18, 062a/05, 063a/13, 066b/02, 067a/13, 067b/19, 068b/17, 070b/01, 072b/11, 072b/12, 074a/19, 074b/04, 074b/09, 076a/12, 087a/05, 089a/06, 089b/14, 091b/09, 092a/05, 092b/07, 094a/17, 098b/04, 098b/18, 100a/02, 101b/03, 102a/03, 107b/13, 050a/19.*

herce bād abād (f) Ne olursa olsun: *her zamān kendülerin ateşe atarlar Hemen h. bād abādına ne olmaḡ -1- 092b/07.*

herif (a) Adam: *eyledi Bir ḡamle daḡı eyledi Kerb; Tur ḡ. Nevbet benümdür -25- 003a/07, 015b/15, 026b/03, 029b/04, 029b/08, 030b/01, 030b/05, 031a/09, 038b/17, 042a/03, 050a/15, 050a/19, 089b/06, 090b/10, 093b/03, 58b/02, 100a/06, 094b/13, 100a/04, 098a/09, 043a/09, 033a/18, 029b/19, 016a/02, 045b/05.*

herkes (f) İnsanların bütünü: *yürüyivirdi Dīvān şavulup, h. çadırına gitdi Ma‘rūf -8- 001b/07, 002a/02, 022a/12, 054a/15, 069a/15, 078b/11, 009b/18, 094a/08.*

heryer (f-t) Tüm çevre: *ḡutdı Ne dirsiz Şol nābekārlara kim h. ot gibi biterler -1- 069b/14.*

ḥesāb (a) Hesap tutma: *bir yoḳlayup, ḥ. ideyim andan ḥuzūr ile yatalım didi* -1-049a/16.

ḥesāb it- Hesap tutmak: *bir yoḳlayup, ḥ. ideyim andan ḥuzūr ile yatalım didi* -1-049a/16.

hevā (a) Nefis isteği: *bu kadar ri‘āyet iderken, nefsim h. uyduğum için beni red* -1-030a/12.

hevādār (f) Havası bol, temiz olan yer: *Ebu’l Feth’e eyitdi; Sen beni gözet maḥallinde h. eyle* -1-053a/15.

hey Seslenmek veya ilgi ve dikkat çekmek için söylenen bir söz: *Heykelānī ‘inād idüp; Kerb; ḳalḳ oradan H. küstah,/ diyüp,* -20-001b/03, 021b/07, 036a/08, 050b/05, 051b/12, 059a/13, 059b/12, 063b/07, 064a/01, 064b/08, 070b/01, 072b/08, 074a/11, 074b/09, 081b/11, 082b/07, 091b/15, 095a/09, 58b/18, 75b/07.

heybet (a) Korku ve saygı uyandıran görünüş, mehabet: *eñsesüñe bağlanur Gözleri büyük bir şahrā h. kim ta‘bīr* -4-084b/06, 094a/18, 102b/05, 084a/12.

Heykelānī Özel İsim: *H. ‘inād idüp; Kerb; ḳalḳ oradan Hey küstah,/ diyüp,* -7-001b/03, 013a/03, 022a/14, 022b/17, 023b/16, 013a/11, 040b/11.

hezār (f) Bin: *kavlayup h. meşakḳatler ile ḥayyun Benī ‘Ād’a geldi Vālidesi* -4-064a/18, 071b/16, 102b/08, 109a/06.

ḥıfz (a) Koruma: *Ḥaḳḳ Te‘ālā sizlere nuşret virüp, her belādan ḥ. ider imdi* -1-089b/14.

ḥıfz it- Korumak: *Ḥaḳḳ Te‘ālā sizlere nuşret virüp, her belādan ḥ. ider imdi* -1-089b/14.

hımārvārī (f) Eşek gibi: *h. haykırup, cān virdi ‘askeri ol hālī görüp, hücüm -1-077b/01.*

hısm (f) Öfke: *urup, at sürüp h. ile bir nīze şundu Kerb siper -10- 006a/05, 006b/13, 009a/04, 076b/04, 097a/17, 038a/08, 006b/03, 032a/14, 076b/07, 088b/04.*

hıyanet (a) Hainlik: *h. itmek istersin Kaç yoldan şimdi seni helāk ideriz -1-026a/14.*

hıyanet it- Hainlik yapmak: *h. itmek istersin Kaç yoldan şimdi seni helāk ideriz -1- 026a/14.*

Hızır Özel İsim: *Huşūşa üstādī Hāzreti H. ‘Aleyhisselām’dur didi ‘Ömer; Nola ma ‘kūldür -3- 013b/11, 100b/08, 100b/10.*

hicāb (a) Utanma: *Şāhuñ kerīmesidür, geçsün sizden h. ider didiler ‘Ömer Ma ‘dī -4- 026a/07, 104a/03, 038a/01, 027a/05.*

hicāb it- Utanmak: *Şāhuñ kerīmesidür, geçsün sizden h. eder didiler ‘Ömer Ma ‘dī -2- 026a/07, 104a/03.*

Hicāz (a) Arabistan’da Mekke ve Medine’nin yer aldığı kutsal bölge: *vedā’ idüp, muvaffāk rüzgār ile qanda Yemen, diyārī H. diyüp gitdiler -5- 024b/06, 024b/07, 039b/01, 041a/03, 062a/01.*

hiç (f) Boş, değersiz, önemsiz olan şey veya kimse: *yoğ ya ben nice edeyim H. olur mı ki ben anı zāyi’ idem imdī dīvānuma -22- 028a/13, 029a/12, 031a/10, 031b/02, 031b/04, 033b/05, 033b/11, 034a/16, 037a/02, 037a/16, 044a/11, 049b/17, 050b/14, 051a/08, 057a/08, 061b/11, 072a/02, 076a/01, 081a/12, 086b/01, 58b/04, 021b/06.*

hidāyet (a) Doğru yolu gösterme: *gördüler Hamza bunları da dīne da ‘vet eyledi Bunlara dağī h. -1- 103a/19.*

hikāye, hikāyet (a) Anlatma, nakletme: *gelüp, Kerbin etdügi erligi h. eyledi Beyler hayrān oldılar ammā* -13- 001b/16, 004b/13, 005a/05, 049b/18, 059a/12, 001b/02, 022a/13, 056b/01, 064b/18, 078b/12, 084a/05, 098b/05, 004a/10.

hikāye eyle- Anlatmak, nakletmek: *gelüp, Kerbin etdügi erligi h. eyledi Beyler hayrān oldılar ammā* -6- 001b/16, 004b/13, 005a/05, 022a/13, 059a/12, 084a/05.

hikāyet it- Anlatmak, nakletmek: *bu yüzden hikāyet ider ki* -5- 001b/02, 056b/01, 064b/18, 078b/12, 098b/05.

hikāyet bk. hikāye

hikmet (a) Bilgelik, sebep: *Gene bunda bir h. vardır Zīrā biz bu kadar vilāyet feth eyledik* -6- 040b/19, 081b/10, 086a/19, 086b/13, 005a/14, 086a/06.

hilāf (a) Aykırı, zıt: *gerçek mi didi Belī ya h. olur mı İnanmazsañız varın kendü* -2- 046a/08, 100b/04.

hilāf çık- Zıttı olmak: *bunca zamān bir sözi hilāf çıkmamışdur.* -1- 100b/04.

hilāf ol- Aykırı, zıt olmak: *gerçek mi didi Belī ya h. olur mı İnanmazsañız varın kendü* -1- 046a/08.

hil'at (a) Kaftan: *gelmemişdür didi ve elçiye h. virüp gönderdi Elçi gelüp,* -36- 002b/06, 005b/07, 010a/12, 012b/17, 025a/16, 061a/05, 061a/17, 064a/09, 069a/17, 079b/01, 085b/07, 090a/18, 090b/15, 090b/18, 093b/09, 093b/12, 093b/15, 104b/06, 107b/13, 108a/01, 108a/08, 108a/19, 019a/08, 055a/15, 061a/02, 079a/13, 078b/08, 090b/06, 091a/01, 092a/11, 091a/09, 005a/11, 023b/13, 061b/17, 104a/16, 090b/01.

hile (a) Düzen, oyun: *Lāt u Menāt hakkı için ben de h. yokdur didi Ba'de eyitdi; Yā Zerhīb* -17- 020b/19, 046b/10, 050a/13, 050b/14, 064b/14, 080a/04,

080b/07, 083b/04, 087b/15, 089a/04, 100a/02, 103a/11, 010a/17, 101a/07, 051b/14, 043b/17, 047b/07.

hîle it- Aldatmak: *nābekār her ne iderse cümle hîle ider* -1- 100a/02.

hîlekār (f) Düzenbaz, hileci: *görelüm ne zuhr ider dirken Fîrüz Şāh' uñ bir h. vezîri* -4- 026b/16, 089b/09, 094b/08, 053b/06.

himmet (a) Yardım: *olursa da saña h. etmez ve merhamet etmez didi* -8- 003b/12, 010b/19, 109b/06, 045a/02, 052b/14, 053a/06, 089a/05, 093a/16.

himmet it- Yardım etmek: *olursa da saña h. etmez ve merhamet etmez didi* -1- 003b/12.

himmet eyle- Yardım etmek: *Himmet eylen kim bugün küffārın cemî'yyetin perîşān idevüz* -1- 109b/06.

Hind Hindistan: *yoğ idi Nice yıllar idi H. ticāretine gidüp, eglenüp, qalmışdı* -3- 043a/07, 071a/03, 044b/02.

Hindî (a) Hinde ait, Hintli: *'ayyārlar qulları şeklinde, Çoban Peçe'yi bir uzun H. gulāmı* -8- 045b/14, 073b/01, 073b/04, 098b/04, 073b/03, 058a/02, 084a/03, 056b/08.

Hindistān Hindistan: *var döndi Lendühā'ya; Ey serveri H. ben niyledüm ki bu* -1- 016a/08.

hişşe (a) Pay: *Seyyāre'ye; oğlum baña da h. vir Zîrā senüñ tāzeligin var Qazanursun* -2- 060a/12, 078b/01.

hişşe vir- Pay vermek: *Seyyāre'ye; oğlum baña da h. vir Zîrā senüñ tāzeligin var Qazanursun* -1- 060a/12.

Hişāmī (a) Haşimoğulları ailesine mensup: *Ebā ‘Ömer Şeddād’ı Habeşī ve şoluna bārgāhı H. ve bārgāhı Keykāvūs -1- 070a/07.*

hıza (a) Doğru bir çizgi üzerinde bulunma durumu: *yüzine bakup, eyitdi kim; Ey pelīd Hamle eyle ben saña böyle olmaz h. -1- 076b/05.*

hizmet (a) Görev, vazife: *eyitdi; Ey Sultanı Rum size h. itdigimiz zamānda hōş imdi -19- 012a/08, 050b/18, 056b/18, 073a/11, 051a/01, 024a/05, 030a/06, 030a/08, 034b/14, 038b/03, 073a/10, 025a/16, 104a/15, 105a/02, 027b/01, 047b/15, 064a/08, 069a/01, 080b/16.*

hizmet it- Görev yapmak, vazife yapmak: *eyitdi; Ey Sultanı Rum size h. itdigimiz zamānda hōş imdi -4- 012a/08, 050b/18, 056b/18, 073a/11.*

hizmetkār (a-f) Uşak: *h. tutup, çekecek kadar hālī yer var idi Ve bir haşımla cenk -3- 085a/02, 090b/07, 100b/14.*

hōca (f) Öğretici, üstad: *bunların cevābların dinlerdi Kendvāl Cāzū eyitdi; Ey H. Bahtek -1- 091b/08.*

hōd (f) Kendü: *didigün h. gördün ki kimseye ve kendüye bile dermānı yoğdur didi -7- 061a/09, 005b/13, 069b/13, 070a/16, 078b/17, 080b/09, 080b/19.*

hōr (f) Değersiz, önemi olmayan, aşağı: *Bu server ziyāde çeri nevcivāndur H. görmen, gāfīl olman ammā ben -1- 005a/12.*

hōr gör- Aşağılamak, düşkün görmek: *H. görmen, gāfīl olman ammā ben -1- 005a/12.*

hōrla- Soluk alırken boğaz ve burundan gürültülü sesler çıkarmak: *tahtından aşağı yığdı Bahtek’in ‘ağlı gidüp, boğazı h. başladı -1- 093a/03.*

hōrtum (a) Uzun boru: *naşıl kişi eliyle pīlser h. atup, göğün birinci katına -1- 076a/16.*

hōş (f) Beğenilen, duyguları okşayan, zevk veren: *'ayyārān h. geldin diyüp 'izzet eyledi 'Ömer eyitdi; Gözim nūrı -40- 007b/09, 011a/08, 012a/08, 025b/02, 025b/04, 036b/01, 037a/17, 041b/16, 043b/07, 003b/09, 004a/01, 004b/01, 004b/03, 009b/19, 026a/08, 045b/01, 046a/16, 047a/04, 048a/02, 048a/09, 048a/13, 048b/03, 052b/18, 059a/05, 062a/08, 062a/15, 062b/08, 062b/10, 073a/05, 074a/11, 081b/13, 082a/04, 090b/01, 091b/15, 094b/11, 099a/07, 104b/15, 043a/16, 103b/11, 002a/06.*

hōş gel- Geleni iyi karşılamak, güzel söz söylemek: *'ayyārān h. geldin diyüp 'izzet eyledi 'Ömer eyitdi; Gözim nūrı -15- 007b/09, 025b/02, 025b/04, 043b/07, 046a/16, 047a/04, 048a/13, 059a/05, 062a/15, 062b/08, 062b/10, 073a/05, 074a/11, 090b/01, 104b/15.*

hōşca (f-t) İyice, güzel şekilde: *haddin bildüreyim Hem bir h. görsün Lendühā kimdür didi Hamza Lendühāya -2- 010a/02, 057a/07.*

Ḥudā (f) Allah: *ṭurup, bülendavāz ile oḡudı Evvelinde ism i Ḥ. yād idüp, -5- 062b/15, 005b/14, 091a/14, 080b/12, 086a/06.*

hūn (f) Kan: *haşma dūş oldum Āh bu nābekārdan benüm cigerim h. oldı -2- 074b/07, 035b/15.*

hūn ol- Kanamak: *haşma dūş oldum Āh bu nābekārdan benüm cigerim h. oldı -1- 074b/07.*

ḥurd (f) Kırılmış, ufalanmış, paramparça olmuş: *atdı Taş taşā rāst gelüp, ikisi de h. olup, şaçıldı -14- 094b/15, 099a/15, 101b/08, 75b/05, 043b/10, 056b/10, 082b/10, 095b/13, 096a/17, 096b/17, 015a/11, 015a/13, 085a/09, 005a/08.*

ḥurd eyle- Kırmak, paramparça etmek: *Andan inüp, bindügi filüñ başına doḡunup, ḥurd eyledi -1- 005a/08.*

hurud ol- Kırılmak, paramparça olmak: *atdı Taş taşā rāst gelüp, ikisi de h. olup, saçıldı* -3- 094b/15, 75b/05, 101b/08.

huruc (a) Çıkma, dışarı çıkma, ayaklanma, isyan: *meyüp, kalmışdı Ba‘de işitdi ki Hamza, Kāf‘dan gidüp, gene h.* -2- 070b/12, 104a/01.

huruca gel- Dışarı çıkmak, belirlemek: *sāz ve sözünden mestāne olup, ‘aşkı huruca gelüp,* -1- 104a/01.

huruc it- Çıkmak: *Kāf‘dan gidüp, gene huruc idüp* -1- 070b/12.

hurüş (f) Coşku: *kösleri dögülüp, ol iki deryā mişāl ‘asker cūşı h. gelüp,* -1- 010b/02.

hurüşa gel- (f) Coşmak: *kösleri dögülüp, ol iki deryā mişāl ‘asker cūşı h. gelüp,* -1- 010b/02.

huşümet (a) Düşmanlık: *aradan h. gide didi Kārūnı Frenk; Nola, ben de kā‘ilim ve ben* -4- 032b/13, 091b/12, 074a/04, 031b/15.

huşüş (a) Konu: *begler ile ‘alışup, h. Rüstem ile mizāc alışdurup, ‘işretlerinden* -10- 039b/03, 043b/16, 087a/13, 013b/11, 013b/13, 021a/01, 072a/04, 056b/07, 110a/01, 034a/09.

huy (f) Alışkanlık, mizaç: *h. işte gurbete düşüp gitdi didikde Hamza ziyāde gamkīn* -3- 016b/10, 054b/13, 055a/04.

huzur (a) Dirlik, baş dinçliği, gönül rahatlığı, rahatlık, erinç: *Ne h. gördiler didi Rüstem na‘rezen eyitdi; Ey nābekār oġlān* -8- 108b/17, 070b/01, 088a/16, 049a/16, 031a/14, 078b/05, 084a/10, 073b/09.

hücre Tutukluların veya hükümlülerin yalnız olarak kapatıldıkları küçük oda: *tuysa gör götürdüyi diyüp, kıızı bir h. koyup;* -1- 026b/1.

hücüm (a) Saldırı, akın: *h. iderlerse arnım da adur Hep bu benüm ekdigim nefsim belāsıdır*, -7- 028b/14, 051b/17, 077b/01, 080a/12, 082a/06, 088b/10, 095b/19.

hücüm it- Saldırmak: *h. iderlerse arnım da adur Hep bu benüm ekdigim nefsim belāsıdır*, -4- 028b/14, 051b/17, 082a/06, 095b/19.

hüddām (a) Hizmetçiler: *ater Etrāfında bal mumılar yanar At üzerinde bī niāb yanınca h.* -1- 081b/02.

hüküm (a) Hüküm, emir, karar: *gökde uan ua h. ider, ya sen ana niylesen gerek Ferāgat* -4- 019b/04, 034a/03, 079b/03, 016a/10.

hüküm it- Hükmetmek: *gökde uan ua h. ider, ya sen ana niylesen gerek Ferāgat* -2- 019b/04, 034a/03.

hükümün vir- Hakkını vermek: *Aferūn. İsmiūn hūkmūn virūp, āf'a varup, bir dīv atl idūp* -1- 079b/03.

hülāa (a) Özet: *H. arada bir ıa vardur Bu yoldan zuhūr eyledi didi Emīri* -1- 034a/05.

Hümrān Özel İsim: *H. al'esine gōndermidik bunda ne ararsın ve 'Ömer* -2- 053b/15, 060b/08.

hüner (f) Yetenek, beceri: *nāmdār meydāna geldi Bir zamān 'arzı h. gōsterūp andan* -11- 002b/14, 010b/13, 079b/04, 097b/11, 057a/11, 091a/04, 055a/10, 067b/13, 094a/10, 067a/19, 105b/05.

hüner eyle- Marifet göstermek: *bir iki sā'at 'arz-ı hüner eyledi ki* -1- 010b/13.

hüner gōster- Yeteneğini sergilemek: *Bir zamān 'arzı h. gōsterūp andan* -1- 002b/14.

hürmet (a) Saygı: *eylediler ammā Kerb deliḳanludur ḫ.-i peder nedür bilmez*
‘Ömer Ma‘dī’nün -1- 004b/05.

hürmet- i peder Babaya hürmet: *Kerb deliḳanludur ḫ.-i peder nedür bilmez -*
1- 004b/05.

Hürmüz Özel İsim: *yürüdükde H. boynuna destmāl taḳup; amān el amān -3-*
110a/08, 110a/11, 110a/10.

hüsn (a) Güzellik: *alup, Rüstem’i yaḳından görüp, ol ḫ. ü cemālū üzerinde olan*
-2- 056a/16, 081b/03.

-I-

irāk Uzak: *Neheng Peçe yalnız gitdi ol da ī. gözedüp gördi kim ağac -2-*
017b/01, 045a/09.

‘ırz (a) Bir kimsenin, başkaları tarafından dokunulmaması ve saygı gösterilmesi
gerekten iffeti: *ortasında ‘i. yıḳdı Benden çok bahādır ḳoymuş Ḥamza ile ve*
begler -6- 065a/11, 038b/05, 003b/10, 038b/10, 065a/01, 058a/06.

‘ırzın yıḳ – Herkesin içinde küçük düşürmek: *ortasında ‘i. yıḳdı Benden çok*
bahādır ḳoymuş Ḥamza ile ve begler -7- 065a/11, 012a/13, 058a/06, 065a/11,
66b/19, 67b/08, 86a/02.

ıṣır- Dişleri arasına alıp sıkamak: *döndürdiler ‘Ömer’ün bu siyāsetine herkes*
parmaḳ ı. Ama küffār -1- 022a/12.

parmaḳ ıṣır- Hayran olmak: *Ömer’ün bu siyāsetine herkes parmaḳ ı. Ama*
küffār -1- 022a/12.

ısmarla- Sipariş etmek: *ideriz Zirā Şāhibḳırān ı. ne var arada ‘adāveti dīniyye -*
6- 008b/06, 019a/15, 095b/14, 011b/12, 043a/11, 038b/04.

ıztırāb (a) Acı: *Neheng Peçe urdı Kerb'de men' eyledi ammā ziyāde 1. çekdi -2- 008b/15, 082b/07.*

ıztırāb çek- Acı çekmek: *Neheng Peçe urdı Kerb'de men' eyledi ammā ziyāde 1. çekdi -2- 008b/15, 082b/07.*

-İ-

'ibādet (a) Dinin buyruklarını yerine getirme: *Şāhibkırān baña telsīm idüp, varup Ka'be'de 'i. -2- 002a/16, 100b/06.*

'ibādet it-İbadet etmek: *gice tenhāsına çekülüp, 'ibādet idüp, -1- 002a/16.*

İblīs (a) Şeytan: *hazīne seyrine girüp, temāşā iderken, ol buñuñ içine İ. -1- 040a/18.*

ibn (a) Oğul: *ba'de; ben ki Şāhibkırānı zamān ve Rüstemi devrān Hamza i. 'Abdulmuṭṭālib -2- 062b/16, 103a/12.*

İbrāhim (a) Hazret-i İbrahim (as) Özel isim: *Hazreti İ. görüp; ya Rābi'a Elem çekme Yarın oğlun Rüstem -1- 074b/19.*

'ibret (a) Hayat dersi: *toldurup 'i.-i 'ālem ideyim diyüp, çıqup gitdi Bir kimse -1- 018b/10.*

icabet (a) Kabul edilme, uyma: *eyledi Rüstem i. olup, 'azmi meydān idüp, berāber -1- 108b/07.*

icabet it- Kabul etmek: *eyledi Rüstem i. olup, 'azmi meydān idüp, berāber -1- 108b/07.*

icāzet (a) İzin: *istedi Emīri cihān i. virüp şaķın Dilāver ikūñüze* -17- 008a/12, 014b/05, 024a/18, 039b/08, 046a/02, 053b/03, 062a/16, 073b/09, 074a/17, 079a/12, 080a/09, 084a/19, 089b/16, 103a/11, 103a/16, 043a/05, 002a/05.

icāzet al- İzin almak: *tüzce icāzet alın. Ben taħammülden ħaldum* -1- 046a/02.

icāzet vir- İzin vermek: *istedi Emīri cihān i. virüp şaķın Dilāver ikūñüze* -5- 008a/12, 039b/08, 074a/17, 080a/09, 084a/19.

iç- Bir sıvıyı ağza alıp yutmak: *ol ħadar bāde içdi ki ħareketine mecāli ħalmayup*, -9- 025b/17, 008a/04, 027b/05, 025b/12, 027b/10, 031a/08, 108a/03, 016b/17, 030a/07.

içerü İç yan, iç bölüm, dışarı karşıtı: *‘Ömer ħarşu çıkup önlerine düşüp, i. getürdiler Bunlar baş koyup*, -26- 002a/12, 007b/08, 020a/11, 020b/06, 020b/16, 021a/05, 021a/09, 027a/08, 034b/16, 039b/16, 042b/18, 045b/07, 049b/01, 054a/05, 059a/19, 059b/09, 060a/05, 085a/19, 088b/02, 089a/19, 020a/14, 021a/07, 033a/09, 023b/01, 051b/16, 028b/17.

iç Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer: *İşte gördin bir deliķanlı i. ħuvvetlü bir dilāverdür hemān düşmanuñ* -35- 001b/12, 046b/03, 055a/04, 095a/02, 002b/04, 013a/10, 020b/13, 021a/02, 022a/09, 027a/18, 027b/07, 028b/08, 028b/11, 053a/08, 054b/12, 068b/14, 071a/06, 079a/07, 082a/16, 104b/07, 069b/19, 070a/03, 009a/18, 027b/06, 028b/09, 040a/18, 042a/07, 050b/08, 015b/10, 075a/05, 029b/01, 084a/13, 021a/17, 040a/16, 080b/17.

içün Amacıyla, maksadıyla: *Ey sultānı ‘ādiyān senüñ ħāķıruñ i. geçtik didiler* -38- 012b/12, 013b/13, 014b/04, 016b/04, 016b/19, 020b/19, 023b/04, 023b/09, 023b/11, 025b/02, 030a/12, 032a/15, 034a/08, 034b/02, 037a/15, 037b/12, 038b/02, 038b/16, 041a/08, 041a/14, 046b/01, 047b/07, 051a/01, 051a/05,

056a/04, 056a/05, 056b/13, 060a/02, 060a/05, 063a/14, 069a/03, 069b/07, 069b/17, 076a/18, 079a/10, 089a/07, 100b/14, 030b/19.

id- Etmek, eylemek, yapmak: *bu merhem ile bir şey kaķup baña zarar kaşd i didi ‘Ömer -743-* 007b/19, 011a/08, 011b/01, 023b/12, 031a/13, 031a/14, 051a/04, 073a/02, 073b/06, 088a/15, 094b/05, 098a/04, 105b/01, 080a/14, 75b/08, 060b/07, 026b/07, 038b/09, 100b/12, 040b/02, 005b/10, 013a/17, 013a/16, 022a/16, 026b/08, 027a/19, 038a/06, 052a/07, 071b/07, 009b/17, 022b/06, 026b/12, 026b/18, 029a/09, 030a/16, 030a/19, 030b/13, 048a/08, 051a/19, 054a/07, 058a/11, 070b/16, 071a/09, 088a/02, 088a/17, 091b/05, 103b/06, 104b/05, 107a/07, 109b/18, 025b/11, 027a/12, 031a/13, 089b/15, 004b/16, 005a/18, 015b/14, 028a/13, 034a/10, 035b/12, 035b/16, 038a/16, 048b/16, 056b/18, 065a/07, 068a/04, 084a/06, 104a/15, 044b/16, 052b/13, 059a/14, 080a/03, 108a/15, 006a/18, 008a/11, 105b/08, 060a/10, 008b/10, 008b/05, 016a/04, 015a/15, 015a/17, 104a/01, 044a/16, 060a/13, 086a/03, 096a/08, 092a/17, 012a/01, 020b/02, 074a/12, 091a/12, 060a/19, 018b/02, 018b/17, 062b/07, 001b/02, 004a/16, 006a/19, 013b/04, 013b/13, 014a/15, 017b/08, 020b/13, 026b/16, 028b/02, 031a/01, 031a/04, 034a/03, 035a/10, 035a/16, 036b/14, 040b/18, 043a/08, 043b/03, 046b/10, 049b/11, 050b/18, 052b/19, 060b/13, 060b/15, 060b/17, 060b/19, 061b/17, 062a/05, 063b/01, 069b/07, 069b/12, 073a/06, 073a/17, 074b/12, 075a/01, 076a/02, 077a/06, 081a/15, 085b/03, 089b/14, 090a/12, 090a/13, 095a/15, 096a/14, 096a/19, 098a/06, 100a/02, 100b/03, 102b/14, 106b/05, 108a/12, 019b/04, 008a/03, 018a/06, 025a/07, 031a/12, 063a/13, 065b/15, 067a/14, 080a/07, 085a/04, 085a/10, 091b/06, 098b/19, 106a/06, 068b/06, 026b/06, 040b/02, 056b/07, 058a/07, 010b/12, 034b/11, 068b/09, 095b/15, 101a/04, 034b/08, 011a/07, 012b/05, 013b/01, 016a/19, 016b/14, 017a/06, 035a/18, 038b/11, 038b/19, 039a/01, 039a/17, 040a/08, 040b/05, 064a/01, 065a/06, 069a/11, 072a/16, 105a/15, 109a/08, 025b/19, 033a/01, 035b/10, 041a/19, 047b/09, 048a/16, 052b/18, 056b/01, 065a/17, 068b/13, 068b/14, 072a/08, 073a/13, 074b/18, 079a/11, 080b/05, 080b/14, 082b/17, 088a/13, 091b/07, 091b/11, 098a/14, 098b/07, 100a/10, 008b/06, 021a/19, 026a/14, 028b/17, 060a/18, 110a/04, 091b/05, 018a/12, 058a/13, 060b/10, 081a/18, 030a/12, 040a/18, 061a/12, 037b/12, 039a/06, 045a/07, 58b/04, 018b/12, 025a/02, 029b/16, 069a/14,

085a/19, 092b/03, 014b/03, 028b/14, 005a/18, 025b/10, 027a/01, 044a/19,
074a/07, 100a/02, 104b/05, 036a/19, 072a/14, 010a/06, 060a/10, 109a/08,
019a/04, 003a/03, 006b/14, 009b/14, 011a/03, 015b/19, 032b/05, 034a/01,
036a/07, 054a/13, 062b/19, 067a/01, 083a/01, 091b/09, 091b/15, 097a/16,
106b/09, 108b/18, 002a/07, 020b/03, 032a/13, 052b/11, 071b/19, 032b/11,
037a/14, 038a/10, 038b/05, 038b/09, 040a/05, 063b/18, 069a/02, 069a/05,
071a/05, 083a/18, 083b/01, 099a/08, 025b/09, 067b/05, 109b/07, 002a/05,
018b/10, 025a/16, 030b/15, 032b/02, 039b/12, 045a/19, 048b/14, 049a/16,
049a/19, 052b/15, 068b/08, 071a/14, 072a/09, 076b/01, 076b/08, 083a/02,
087b/17, 095b/11, 102b/13, 106b/10, 054a/08, 014b/13, 050a/04, 076b/02,
095a/05, 006a/09, 006a/14, 007a/04, 008b/18, 068b/08, 082a/06, 027a/10,
067a/14, 045b/08, 052b/02, 088b/01, 027b/02, 002a/19, 008a/04, 028b/02,
029a/04, 030b/09, 031b/09, 060a/07, 060b/05, 082b/08, 094a/02, 046b/16,
093a/14, 019a/08, 002b/09, 004b/06, 004b/13, 005a/07, 006a/07, 006a/11,
007b/12, 008a/14, 008b/11, 011a/16, 012b/19, 013a/08, 013a/13, 014a/18,
014b/06, 015a/08, 015a/15, 015b/09, 015b/12, 016b/05, 016b/06, 017a/01,
017b/14, 018a/05, 018a/07, 018a/10, 018b/01, 018b/15, 018b/16, 019a/04,
019b/08, 021a/07, 021b/05, 024a/19, 024b/08, 025a/01, 025b/08, 027a/17,
052a/02, 064a/17, 068b/02, 073b/18, 074b/03, 079a/17, 099b/15, 101b/07,
101b/10, 102b/15, 107a/06, 107a/13, 001b/01, 001b/15, 002a/01, 002a/09,
002a/16, 004a/13, 005a/01, 005a/02, 005b/01, 005b/06, 005b/13, 006a/14,
008a/04, 008a/06, 009a/16, 010a/09, 010b/17, 011b/02, 013b/18, 015b/07,
016a/12, 017b/19, 018a/05, 019a/16, 022b/01, 022b/19, 023a/05, 023b/14,
024a/02, 024a/10, 024b/03, 024b/04, 024b/06, 024b/19, 025a/03, 025a/09,
025b/13, 025b/15, 026b/01, 026b/13, 026b/19, 027a/15, 027b/06, 027b/14,
028a/04, 028a/10, 028a/16, 028a/18, 028b/06, 028b/11, 029a/05, 029b/14,
030a/01, 030a/10, 030b/01, 030b/19, 031b/14, 032a/13, 032a/18, 032a/19,
032b/01, 032b/07, 032b/16, 033b/01, 034b/03, 034b/08, 034b/16, 035a/03,
035a/08, 035b/04, 035b/15, 035b/17, 035b/19, 036b/09, 037a/12, 037a/16,
037a/19, 037b/01, 037b/04, 037b/13, 037b/17, 038a/10, 038a/15, 038a/16,
038b/06, 038b/07, 039a/07, 039b/14, 039b/19, 040a/03, 040a/10, 040b/06,
040b/08, 040b/10, 041a/01, 041a/02, 041a/09, 041a/10, 041b/04, 041b/06,
041b/09, 042a/05, 042b/04, 042b/17, 043b/09, 044a/02, 044a/18, 044b/09,
045b/03, 045b/09, 045b/10, 046b/05, 047a/05, 048b/06, 049b/14, 050a/17,

050b/01, 052b/09, 052b/15, 052b/19, 054a/04, 054a/05, 054b/18, 055a/15, 055b/07, 055b/16, 056a/05, 057a/01, 057a/05, 057a/16, 057b/14, 058a/10, 058a/12, 059b/10, 059b/19, 060a/04, 060b/15, 061a/05, 061a/06, 061a/16, 061a/19, 061b/01, 061b/02, 061b/16, 061b/17, 061b/19, 062a/06, 062a/12, 062b/01, 062b/15, 062b/18, 064a/10, 064a/11, 064b/03, 064b/07, 064b/16, 064b/18, 065a/01, 065a/19, 065b/03, 065b/07, 065b/18, 065b/19, 066a/02, 066b/06, 066b/14, 067a/05, 067a/18, 067b/03, 067b/06, 068a/05, 068a/18, 068b/03, 069a/10, 069a/18, 069b/09, 069b/11, 070a/03, 070a/19, 070b/01, 070b/13, 070b/15, 070b/18, 071a/04, 071a/13, 071a/19, 071b/02, 071b/08, 071b/09, 072a/08, 072b/01, 072b/10, 073a/02, 073a/03, 073a/04, 073b/15, 074a/19, 075a/15, 075a/16, 076a/09, 076b/04, 077b/19, 078a/02, 078a/09, 078a/10, 078a/12, 078a/13, 078a/14, 078b/07, 078b/12, 079b/04, 079b/13, 080a/05, 081a/03, 081a/06, 081b/03, 082a/03, 082a/07, 082b/09, 082b/15, 083b/17, 084a/13, 084b/09, 085b/03, 085b/04, 086a/11, 087a/19, 087b/06, 087b/15, 088a/03, 088a/11, 088b/15, 088b/18, 088b/19, 089a/08, 089b/07, 089b/19, 090a/01, 090a/04, 090a/06, 090b/06, 090b/16, 091b/03, 093a/18, 093b/01, 093b/04, 094a/06, 094a/07, 094a/10, 094b/16, 095a/04, 095b/02, 095b/10, 095b/15, 095b/16, 095b/19, 096b/12, 097a/08, 097a/11, 097b/11, 098b/03, 098b/05, 099b/07, 100b/06, 101a/02, 101b/01, 101b/04, 101b/13, 102b/18, 103a/04, 103a/10, 103a/18, 103b/07, 103b/15, 103b/18, 105a/04, 106b/07, 106b/13, 107a/01, 107a/10, 107a/12, 107b/05, 108a/04, 108a/16, 108b/07, 108b/08, 108b/09, 108b/11, 109a/19, 109b/04, 109b/13, 109b/16, 58b/05, 75b/02, 75b/14, 001b/03, 002a/19, 013b/04, 015a/03, 015b/12, 016a/13, 019a/14, 025b/04, 028a/09, 028a/17, 028b/02, 031a/09, 031a/15, 032b/02, 033b/01, 034a/18, 039b/11, 042a/10, 043b/11, 046a/10, 051b/04, 054a/10, 055a/09, 056a/01, 059b/01, 059b/05, 061b/11, 064a/08, 067b/04, 074a/04, 078b/02, 081a/05, 082a/10, 083a/02, 086a/06, 087b/14, 089a/19, 091a/03, 091a/13, 092a/13, 093b/01, 094b/06, 094b/17, 095a/15, 103b/08, 104a/03, 104a/13, 104a/18, 104b/11, 104b/15, 105a/15, 107b/18, 108b/02, 080a/01.

idi Bilinen geçmiş zaman ek fiili: *Ahşam yakın i. Dönüp kondılar Marzûk Şâh şâd olup*, -169-005a/10, 008a/11, 009b/12, 009b/19, 010a/07, 010a/11, 011a/17, 012a/13, 013a/17, 014b/18, 015b/11, 015b/15, 015b/19, 016a/07,

016b/08, 016b/13, 017a/04, 017a/05, 018b/07, 019a/12, 019a/13, 019a/16, 019a/17, 019b/01, 020a/09, 021a/03, 024a/07, 025a/06, 025a/10, 025a/14, 026b/07, 026b/17, 027b/02, 028a/12, 028b/03, 028b/15, 029a/07, 029b/01, 029b/16, 030a/07, 030a/14, 030a/15, 030b/05, 030b/06, 030b/11, 030b/12, 030b/18, 031a/10, 031a/11, 031a/16, 032a/04, 032a/05, 032b/10, 034b/02, 036a/11, 036a/12, 036a/16, 038a/05, 038b/08, 039b/02, 039b/06, 040a/12, 040a/14, 041b/19, 042a/01, 042a/02, 042a/03, 042a/09, 042a/17, 042a/18, 042b/18, 042b/19, 043a/01, 043a/02, 043a/05, 043a/07, 043a/08, 043a/14, 047b/04, 048b/16, 049b/08, 051a/15, 051a/17, 051b/18, 052a/18, 052b/12, 054a/02, 055b/13, 055b/14, 056a/01, 057a/14, 060a/09, 060a/10, 061a/11, 062a/18, 063a/08, 063a/10, 063a/11, 063a/12, 065a/13, 065b/12, 066a/13, 067a/11, 068a/03, 068b/05, 069b/02, 072b/04, 073b/03, 073b/17, 074a/04, 074a/08, 077b/12, 078a/06, 078a/07, 079a/03, 079a/19, 081a/08, 081a/10, 082a/04, 082b/19, 083a/07, 083b/07, 084a/06, 084b/02, 084b/10, 084b/12, 084b/15, 084b/17, 084b/19, 085a/01, 085a/02, 085a/05, 085b/09, 086a/03, 086a/04, 088b/02, 090b/04, 093b/05, 094b/09, 094b/10, 095a/01, 095a/02, 095a/08, 095a/10, 096b/01, 100a/06, 100a/15, 101a/18, 103b/05, 109a/04, 109a/13, 029b/19, 030b/12, 085a/13, 039a/05, 073a/09, 050a/16, 050b/03, 082a/03, 016a/06, 016a/10, 030b/16, 035a/10, 043b/03, 045b/18, 046a/06, 052a/06, 087b/19, 094a/11.

‘İfrīt (a) Şeytan: *evvelden aşınālık var idi andan Ġāzbānı ‘I. cem‘* -16- 077b/12, 071b/12, 028b/11, 075a/04, 075a/12, 75b/04, 75b/10, 75b/15, 070b/10, 071a/17, 070b/19, 075a/15, 071a/01, 071b/02, 071a/03, 087b/08.

iftihār (a) Övünme, kıvanma, kıvanç, övünç: *Sencileyin şahbāzlardan zahm getürmek i. didi andan* -1- 069a/12.

igne İnce, ucu sivri araç: *olunmaz İzmarit balığı iğnesi gibi i. ile zehr ile* -3- 084b/07, 084b/07, 084b/19.

ih̄sān (a) Bağışlama, yardım etme, lütuf: *çok i. ide didikde bunlar şahibkırān uñ mürüvvetüñ görüp,* -12- 023b/12, 021b/06, 021b/10, 024b/08, 053a/02, 053a/04, 060a/17, 068b/13, 068b/16, 107b/01, 026a/13, 084a/08.

ihsān eyle: Bağışlamak, yardım etmek: *Ömer'e taḥsīn idüp çok ihsān eylediler.* -4- 021b/06, 021b/10, 053a/04, 068b/16.

ihsān it- Bağışlamak, yardım etmek: *çok i. ide didikde bunlar şāhibkırān 'uñ mürüvvetüñ görüp,* -4- 023b/12, 024b/08, 053a/02, 107b/01.

iḥtimāl (a) Olasılık: *i. yoḡdur Nihāyet saḡ olursam bir zamāndan sonra gene gelürem* -5- 017a/09, 041b/16, 072a/07, 092b/08, 109a/11.

iḥtirāz (a) Çekinme, sakınma: *Anuñ böyle şan'atları çoḡdur İ. lāzımdır Soñra ne sen* -1- 046a/11.

iḥtiyāc (a) Gereksinme, gerekseme: *'Ömer Mā'di; Ey vālide benüm aña ne i. var ki minnet idem Ḳabīlemde* -1- 065a/07.

iḥtiyār (a) Yaşlı, kocamış olan, pir (kimse), genç karşıtı, seçme: *öyle i. ḡulu baña öyle dimekle de bildüm ol beni dīvān* -13- 016a/14, 030b/14, 030b/15, 030b/17, 031a/19, 031b/01, 031b/10, 033b/16, 040a/05, 040a/08, 071a/10, 058a/06, 038b/14.

iḥyā (a) Yeniden canlandırma, diriltme: *idi Dilerdi bu cān sizleri Ḳılduñ i. Ḥazreti 'İsā* -2- 057a/14, 103b/18.

iḡdām (a) Gayretle çalışma, sürekli uğraşma: *i. idüp üzerine düşdi Nīze siperden ḡabup, ḡoltuḡ* -6- 006a/07, 014b/05, 019b/05, 031b/11, 044b/16, 068a/19.

iḡdām eyle- Girişmek: *icāzet kerem eyledi ve iḡdām eyledi.* -5- 014b/05, 019b/05, 031b/11, 044b/16, 068a/19.

iḡdām it- Girişmek: *i. idüp üzerine düşdi Nīze siperden ḡabup, ḡoltuḡ* -1- 006a/07.

iken Zarf fiil eki: *dilāverüñ iki yerden zaḥm var i. aşla aldurmayup küffāruñ -*
20- 009a/17, 012b/11, 015b/18, 016a/01, 016b/05, 025a/10, 025b/16, 044b/19,
047b/11, 052b/03, 055b/03, 056b/08, 060a/05, 064b/11, 066b/03, 091a/17,
097b/05, 102b/11, 033a/09, 038b/09.

iki Birden sonra gelen sayının adı: *kol kaldurup i. taraıdan çalınan cenk*
ḥarbīleri -118- 002b/15, 005a/19, 005b/01, 005b/02, 006a/16, 007a/15,
008a/08, 009a/17, 010a/07, 010b/01, 010b/02, 010b/12, 010b/15, 015b/04,
020b/15, 022a/10, 022b/08, 024a/05, 031b/04, 033a/14, 034a/12, 035a/05,
036a/18, 037b/09, 037b/19, 040b/10, 042b/19, 043a/03, 044a/03, 044a/12,
048a/02, 048a/03, 048a/04, 048b/08, 053a/07, 054b/02, 056b/08, 058a/14,
060a/08, 060b/16, 063a/17, 065b/08, 066a/15, 071b/09, 072b/04, 072b/08,
077a/08, 077a/15, 077a/18, 077b/10, 078a/13, 078b/16, 079a/13, 079a/14,
079b/16, 080a/03, 080a/07, 080a/18, 080a/19, 080b/08, 080b/18, 081b/16,
084a/12, 084b/11, 085a/08, 090a/15, 091a/07, 091a/08, 094a/08, 094a/12,
094b/04, 095b/04, 095b/18, 096a/04, 096a/06, 096b/04, 097a/04, 097a/19,
097b/11, 098a/03, 098a/04, 098b/03, 099a/07, 099b/01, 099b/05, 099b/17,
100b/05, 100b/18, 100b/19, 101a/13, 101b/12, 101b/19, 104b/09, 104b/10,
105a/15, 108b/03, 109b/09, 056b/05, 030b/04, 019a/11, 021a/06, 023a/13,
032b/14, 067b/02, 073b/15, 086a/10, 094b/15, 101b/11, 050a/15, 032a/05,
083b/10, 020b/03, 107a/07, 016b/12, 067a/08, 109a/18, 008a/12, 047b/15.

ikiyüz Yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayı: *bir şarb kal'e yaptı ve içine i.*
ḳadar ḳulların ve cāriyyeler -2- 042a/07, 063a/12.

iklīm (a) Ülke, diyar: *Ḥamza'nüñ dostları gelüp, ziyāret iderlerdi yedi i. dört*
köşede -3- 025a/02, 063b/03, 072b/13.

ikrār (a) Benimseme, onama, kabul, tasdik: *gönderirem ol zamān sen de gelesin*
Hemen İslām'uñ ve i. -4- 089b/18, 055a/17, 083b/06, 107a/05.

ikrār it- Benimsemek, kabul etmek: *Ve kızuñuz virmege ikrār itmişüñüz -2-*
107a/05, 083b/06.

iktidār (a) Bir işi yapabilme gücü, erk, kudret: *lāzım geldi diyüp, İskender ise zaḥmdār cenge i. yoḵ* -3- 013a/12, 080a/15, 097a/05.

iktizā (a) Gerek, ihtiyaç: *giyüp, Frenk şüretine girer mi, ne zārüret i. eyledi* -1- 033b/12.

iktizā eyle- Gerekmek: *giyüp, Frenk şüretine girer mi, ne zārüret i. eyledi* -1- 033b/12.

i'lām (a) Bildirme, anlatma: *gene size i. olunur Şimdi zamānı degüldür diyüp, birazdan bārgāhına* -1- 104a/04.

i'lām ol- Anlatılmak: *gene size i. olunur Şimdi zamānı degüldür diyüp, birazdan bārgāhına* -1- 104a/04.

ile Birliktelik, beraberlik, araç, neden veya durum anlatan iki ögeyi birbirine bağlamaya yarayan bir söz: *Ey şehriyār İcāzetüñüz i. Ḥamza'ya nāme gönderüp da'vet ideyim* -346- 002a/05, 002a/11, 002a/17, 004a/08, 004b/16, 005a/04, 005b/11, 006a/05, 006b/03, 006b/11, 007b/10, 007b/19, 008a/02, 008b/11, 008b/18, 009a/04, 009a/14, 009a/18, 009b/15, 010a/10, 010a/17, 010b/10, 011a/02, 011a/07, 011a/13, 011b/04, 011b/09, 012a/04, 012a/18, 012b/10, 013a/17, 014a/14, 014a/15, 014a/19, 014b/09, 015b/08, 017a/17, 018a/04, 019b/09, 019b/10, 019b/11, 020a/01, 020a/09, 020b/05, 021a/06, 021b/18, 022a/15, 022b/11, 023a/02, 023a/04, 023a/05, 023a/16, 024b/02, 024b/06, 024b/10, 024b/18, 025a/04, 025a/08, 025a/11, 025a/17, 025b/09, 026a/01, 026a/17, 026b/10, 028a/01, 028a/19, 029a/16, 030a/05, 030a/11, 031a/09, 031a/14, 031b/19, 032a/03, 032a/06, 032a/16, 032b/01, 032b/08, 032b/17, 033a/04, 033a/08, 033a/10, 033a/11, 033a/15, 033a/16, 033b/19, 035b/12, 036b/05, 036b/09, 037a/13, 037a/19, 037b/19, 038a/08, 038a/10, 039a/05, 039b/02, 039b/03, 039b/05, 039b/12, 040a/14, 040a/16, 040a/17, 040b/11, 040b/15, 040b/18, 041a/05, 041a/09, 041a/15, 041b/15, 042a/18, 042b/16, 042b/19, 043b/03, 043b/05, 044a/02, 044a/05, 044a/13, 044b/06, 044b/10, 045a/17, 045b/03, 045b/08, 046a/03, 046a/09, 046b/10, 046b/17, 047a/11, 047b/17, 047b/19, 048a/12, 048b/05, 049a/16, 049a/19, 050a/04,

050a/13, 050b/01, 050b/16, 051a/07, 051a/09, 051a/12, 051a/14, 051a/17,
051b/06, 051b/19, 052a/01, 052a/07, 052a/17, 052b/08, 052b/12, 052b/14,
053a/04, 053a/14, 053b/14, 054a/05, 054a/18, 054b/05, 054b/16, 055a/04,
055b/05, 055b/09, 055b/11, 056b/02, 056b/09, 056b/13, 057a/02, 057a/08,
057b/01, 059a/14, 059b/02, 060b/08, 060b/10, 060b/12, 060b/14, 060b/19,
061a/02, 061a/03, 061a/06, 061a/11, 061b/02, 061b/06, 061b/09, 062a/01,
062a/13, 062b/02, 062b/15, 063a/14, 063a/19, 064a/03, 064a/05, 064a/18,
064b/14, 065a/11, 065a/12, 065a/17, 065a/19, 065b/03, 065b/06, 065b/07,
066b/06, 066b/10, 067a/03, 067a/07, 067a/12, 067b/18, 068a/03, 069a/07,
069a/15, 069a/19, 069b/07, 069b/10, 070a/05, 070a/14, 070a/19, 070b/01,
071b/19, 072a/04, 072a/09, 072b/15, 072b/18, 073a/03, 073a/09, 073a/12,
073a/18, 073b/08, 074a/18, 074b/12, 075a/03, 075a/10, 076a/13, 076b/04,
077a/04, 077b/03, 077b/06, 078a/08, 078a/13, 078a/16, 078b/05, 078b/09,
079a/02, 080a/02, 080a/04, 080a/16, 080b/05, 080b/06, 081a/03, 081a/09,
081a/11, 081a/16, 082b/09, 082b/14, 083a/04, 083a/07, 083a/16, 083b/19,
084a/13, 084b/07, 084b/09, 084b/19, 085a/09, 085a/10, 085a/15, 086a/13,
086b/05, 086b/08, 087a/05, 088a/16, 089a/01, 089a/08, 089a/10, 089b/12,
089b/17, 089b/19, 090a/03, 090a/05, 090a/15, 090b/19, 091a/07, 091a/10,
091a/19, 092a/08, 092a/12, 092a/18, 092b/04, 092b/19, 093a/09, 093a/18,
093b/06, 094a/02, 094a/05, 094a/14, 094a/18, 095a/01, 095a/07, 095a/11,
095b/17, 096a/16, 096b/16, 097a/13, 097b/15, 098a/19, 098b/07, 098b/13,
100b/03, 101b/05, 102a/12, 102a/15, 102b/01, 102b/07, 103a/12, 103a/18,
103b/17, 104a/05, 104b/03, 104b/04, 104b/07, 104b/10, 104b/12, 105a/04,
105a/05, 105a/13, 106a/03, 106b/03, 106b/05, 106b/08, 106b/15, 107a/03,
107a/06, 107a/09, 107a/13, 107b/03, 107b/04, 107b/06, 107b/07, 107b/09,
107b/10, 107b/12, 108a/05, 108a/07, 108a/12, 108a/15, 108b/08, 108b/09,
110a/10, 75b/18, 089a/09, 006b/13, 097a/17.

ilerü Herhangi bir şeye göre daha ötede olan yer, ileri: *hemān i. gelüp*
şāhibkırān`uñ ve `Ömer`üñ ayağına düşüp; Sultānım -16- 019a/02, 024b/12,
047b/17, 055b/15, 068b/09, 076b/11, 086a/07, 090b/07, 092b/08, 077a/01,
085a/03, 099b/16, 106a/08, 090a/18, 011a/11, 067a/06.

ilerüce Önden, daha önde, ileri halde: *Kendvāl Cāzū ‘askerinden ilerüce gelür,*
-1- 90a/18.

ilerüce gel- Daha önde gelmek, önde yürümek: *Kendvāl Cāzū askerinden ilerüce gelür,* -1- 90a/18.

ilet- Götürmek, ulaştırmak, nakletmek, geçirmek: *yoldan kal‘e dibine i. Ebu’l Feth eyitdi; Pek şarbdur* -5- 053a/11, 087b/15, 087a/10, 090a/06, 101b/02.

ilişdür- Bağlamak, tutturmak, eklemek, dikmek: *ile şafālar iderüz didi Rābi‘a bir miqdār gözin i.* -1- 071b/19.

illā (a) Ne olursa olsun, hangi şartta olursa olsun, her hâlde: *donanmışdı Yapışmağ mümkün degül idi İ. ökçelerinde bir cüz’iyce* -1- 085a/01.

‘illetlü Hastalığı olan, illetli: *şag gözüm ‘i. İstersen gör diyüp, bezi kaldurdı* -1- 037a/07.

iltifāt (a) İlgi gösterme, rağbet etme: *görelüm Kerb cevāb virebilür mi Şoñra kolaydur İ. itmeyüp,* -3- 001b/10, 012b/01, 012b/01.

iltifāt it- İlgi göstermek: *görelüm Kerb cevāb virebilür mi Şoñra kolaydur İ. itmeyüp,* -2- 001b/10.

İlyās -ı Rūmī Özel İsim: *Añir iki oğlu var idi Birine İ. ve birine Kelpādı Rūmī* -2- 072b/04, 078a/03.

īmān (a) Din, inanç: *getürdiler kimi ī. gelüp se‘ādet buldı Kimi ‘inād idüp katl* -11- 015b/09, 040b/09, 055a/16, 056b/12, 060b/12, 066a/07, 089b/12, 102b/12, 103b/01, 104b/18, 108b/16.

īmāna gel- İnanmak: *getürdiler kimi ī. gelüp se‘ādet buldı Kimi ‘inād idüp katl* -10- 015b/09, 040b/09, 055a/16, 056b/12, 060b/12, 089b/12, 102b/12, 103b/01, 104b/18, 108b/16.

īmāna getir- İnandırmak: *Merzūk Şāh'ı tıttup, gene tekrār īmāna getürmiş -*
1- 066a/07.

imdād (a) Tehlikede olana yapılan yardım: *dur ki böyle maħalde birbirimize i. iderüz Kerem idüp, cümle 'askerüñle -5- 032a/13, 042a/14, 077b/10, 105b/01, 032a/06.*

imdāda gel- Yardıma gelmek: *Baña imdāda gelesiz deyü gemiler ile bunlara elçi gönderdi -1- 032a/06.*

imdād it- Yardım etmek: *dur ki böyle maħalde birbirimize i. iderüz Kerem idüp, cümle 'askerüñle -2- 032a/13, 105b/01.*

imdād ol- Yardım edilmek: *Ya şanemden imdād olmaz mı? -1- 042a/14.*

imdi Buna göre, şu hâlde, artık: *Ĥamza'dan Kerb'üñ meydānuñ istedi Ĥamza hoş i. var ammā -110- 003b/09, 003b/15, 004a/02, 004a/08, 004b/01, 004b/03, 010a/18, 011a/08, 011a/17, 011a/18, 012a/08, 013b/09, 015a/07, 016a/15, 016b/05, 016b/13, 019a/06, 019a/08, 019a/10, 019b/13, 020b/11, 021a/12, 022a/17, 024a/16, 026b/11, 027a/03, 028a/06, 028a/13, 031a/13, 031b/10, 032a/17, 033a/04, 035a/01, 036b/01, 037a/11, 037a/17, 040a/08, 040b/02, 043a/12, 045a/01, 045a/02, 045a/06, 045a/18, 047b/04, 048a/02, 048a/03, 048b/03, 050a/11, 050b/02, 051a/13, 052a/12, 054a/06, 054a/09, 054a/19, 054b/10, 054b/15, 057b/05, 058a/05, 059a/18, 060b/03, 061b/17, 062a/08, 063a/02, 063b/18, 065a/02, 065a/16, 068a/12, 068b/07, 068b/12, 072a/11, 072a/12, 073b/04, 076a/11, 079b/05, 081b/14, 082a/13, 083a/17, 083b/05, 086b/12, 087a/14, 088a/01, 089a/04, 089b/05, 089b/14, 091a/03, 091a/12, 091a/13, 091b/10, 091b/18, 092a/06, 092a/13, 092b/02, 093b/04, 094b/11, 098a/11, 098b/19, 099a/07, 100a/19, 100b/12, 101a/03, 102b/10, 102b/12, 103a/16, 104a/15, 104b/17, 105a/01, 105a/13, 107a/06, 107b/16, 092a/14.*

imiş Öğrenilen geçmiş zaman ek fiili: *yok başın şalup; Üstādum 'Ömer didügi kadar var i. -28- 006a/12, 010b/17, 010b/18, 025b/07, 029a/01, 033a/15,*

035b/07, 045b/05, 050a/03, 050a/19, 051a/01, 061a/15, 061b/14, 062a/06, 062a/07, 079a/11, 081b/10, 083a/13, 083b/07, 084b/04, 086a/16, 089b/04, 093b/14, 099a/15, 107b/04, 061a/15, 052a/04, 093b/03.

‘İmrān Cābelkā Özel İsim: *yedi nefër behlivāna var Cebe ve ‘İ. Cābliḳāyī’ye ve Mālik -3- 066b/08, 098b/17, 102b/06.*

imtiḥān (a) Sınav: *etdüm ki ḳılıçla ne ḥayr idem Hemen murādum sizüñle i. olmaḳdur -3- 068a/04, 073a/17, 074a/07.*

imtiḥān ol- Sınav olmak: *etdüm ki ḳılıçla ne ḥayr idem Hemen murādum sizüñle i. olmaḳdur -1- 068a/04.*

in- Yüksekten veya yukarıdan aşağıya doğru gelmek: *böyle eylesene idi imdi i. atundan yerde kemer tūalum -32- 011a/17, 037a/10, 068a/05, 090a/19, 090b/02, 096b/14, 099a/10, 096b/06, 068a/06, 020a/05, 015a/10, 085a/08, 068a/06, 75b/01, 011a/18, 084b/05, 086b/10, 015a/10, 016b/17, 016b/18, 017b/02, 005a/07, 075a/03, 076a/17, 078b/05, 080a/07, 081a/17, 082b/11, 090a/19, 094b/06, 099b/10, 057a/06.*

‘inād (a) Bir konuda direnme, ayak direme, diretme, direnim: *Heykelānī ‘i. idüp; Kerb; ḳalḳ oradan Hey küstah, diyüp, -7- 001b/03, 006b/19, 015b/09, 034a/08, 036a/07, 037a/15, 109a/08.*

‘inād it- İnat etmek: *Heykelānī ‘i. idüp; Kerb; ḳalḳ oradan Hey küstah, diyüp, -4- 001b/03, 006b/19, 015b/09, 036a/07.*

in‘ām (a) Emanet: *ne belādur ki sen daḥı i. idesin gör minnete mi geçti gör imdi -1- 063b/18.*

inan- Bir şeyi doğru olarak benimsemek: *eyledi Seyf i. Yürü, yabana söyleme Bunca yıllıḳ eridür -4- 049b/19, 046a/08, 020a/16, 036a/13.*

‘ināyet (a) İyilik, kayra, atıfet, ihsan, lütuf: *düşüp; ‘İ. idüñ, gitmen Hele Merzūk Şāh’dan oldı -2- 046b/16, 100b/01.*

‘ināyet it- İyilik yapmak: *düşüp; ‘İ. idüñ, gitmen Hele Merzūk Şāh’dan oldı -1- 046b/16.*

inbāt Karadan denize esen rüzgar: *kapandı Bir eli de altını kapup ve bir eliyle təcın kapdı Teziyye i. -1- 092b/15.*

inci (a) İstiridyeye gibi bazı kavkılı deniz hayvanlarının içerisinde oluşan, değerli, küçük, sert, sedef renginde süs tanesi: *nāmdār behlivānlara ve dilāverler ne kadar var ise defter idüp, i. -1- 061b/16.*

incin- Çarpma, sıkışma, burkulma vb. etkenlerle vücudun bir yeri ağrı verir duruma gelmek: *saña neden i. didi ‘Ömer Mā’di’i eyitdi; Beni zaḥḥireye gönderdi -7- 064b/13, 048a/05, 087a/13, 020b/17, 027a/17, 080a/09, 095a/14.*

incit- İncinmesine yol açmak: *Saña devlet olayım ammā kerem eyle, beni i. Eñ son sen ol Hil’ati -1- 092a/11.*

infi‘āl (a) Birine içerleme, gücenme, kızgınlık duyma, etkilenme: *diyüp; İ. ḥayf senüñ nāmına didi Ömer Mā’di eyitdi; Behey -1- 065a/03.*

inkār (a) Yaptığını, söylediğini, tanık olduğunu saklama, gizleme, yadsıma: *öldürürsün ve hem i. idersin deyüp yetişüp, bir deste -1- 003a/03.*

inkār it- Yalanmak: *öldürürsün ve hem i. idersin deyüp yetişüp, bir deste -1- 003a/03.*

inkisār (a) Gücenme, gönlü kırılma: *var söyle dönmezse i. iderem didi ‘Ömer can atup gitdi -1- 016b/14.*

inkisār it- Gücenmek, gönlü kırılmak: *var söyle dönmezse i. iderem didi ‘Ömer can atup gitdi -1- 016b/14.*

inşāf (a) Acımaya, vicdana veya mantığa dayanan adalet: *var sağlığıla didiler Halkūm ağlayup; ya ben kıanda gidem Bu i. mıdur -7- 020a/17, 060a/19, 085b/10, 094b/07, 102b/10, 102b/15, 049b/05.*

insān (a) Düşünme ve konuşma yetileri olan bilinçli, toplumsal canlı, Adem evladı: *i. gelüp, gitmek kâbil degül idi Ve Hâce Mülük ol boğaza -6- 043a/02, 071a/07, 071b/15, 073b/01, 088b/03, 023b/04.*

insiyām (f) Dayanışma: *beni rüsvāy ider deyüp, ‘Ömere i. başladı ‘Arab dilince -1- 004a/16.*

inşā’allāh (a) Allah’ın izniyle: *Hak’dan ümüdüm budur ki i. miqdārların bildürem diyüp, -4- 062a/09, 066a/04, 067b/07, 100a/19.*

intikām (a) Öç: *yetdügin kıadar cenk iderem Murād haşmdan i. almakıdur kıılıc ile -31- 011a/07, 017a/19, 018a/02, 025a/06, 050a/10, 061b/18, 063b/06, 063b/11, 068b/07, 073b/05, 083b/13, 088a/14, 098a/08, 102a/07, 033b/13, 091b/06, 093a/17, 009b/01, 021b/19, 065a/13, 015a/07, 001b/11, 006b/02, 006b/09, 022a/03, 035a/13, 051a/12, 063a/15, 074a/17, 080a/14, 092a/12.*

intikām al- Öç almak: *yetdügin kıadar cenk iderem Murād haşmdan i. almakıdur kıılıc ile -30- 011a/07, 017a/19, 018a/02, 025a/06, 050a/10, 061b/18, 063b/06, 063b/11, 068b/07, 073b/05, 083b/13, 088a/14, 098a/08, 102a/07, 091b/06, 093a/17, 009b/01, 021b/19, 065a/13, 015a/07, 001b/11, 006b/02, 006b/09, 022a/03, 035a/13, 051a/12, 063a/15, 074a/17, 080a/14, 092a/12.*

ip İplik: *begler ‘Ömer’e taşsın idüp, gördiler Bahtek, tācın i. ile bağlamış -2- 093a/18, 093a/05.*

irāk uzak: *Neheng Peçe yalnız gitdi ol da ī. gözedüp gördi kim ağac -2- 017b/01, 045a/09.*

ir- Ermek, ulaşmak: *gönderdüm Bugün yarın gelüp i. Göresin hālini senüñ -4- 041b/02, 073a/04, 043b/17, 009b/08.*

İrem (a) Efsanelerde, masallarda ve edebiyatta adı geçen mutluluk simgesi olan şehir veya bahçe: *cümlesin Rüstem'e virdi andan Bāğu Ī. gelüp, Rüstem'e -2- 077b/15, 072b/19.*

iri Olağandan daha hacimli, olağanı aşan büyüklüğü olan: *itmezlerdi 'Ömer bilmeyüp, gördi Bir mücevher i. uyanlu atdır -1- 090b/05.*

iriş Bir yere ulaşmak, varmak: *idüp; Ey Algar i. Sa'd'a bu kıışadan haber -27- 104b/11, 066a/17, 078a/18, 080b/02, 082a/16, 082b/04, 095a/09, 104b/14, 056a/01, 066b/17, 010a/18, 082b/05, 009b/07, 006a/13, 057b/15, 060a/05, 068a/13, 077b/09, 089b/08, 097a/14, 097b/03, 103b/01, 106a/03, 109b/16, 057b/18, 101b/09, 105b/10.*

irsāl (a) Gönderme: *i. olundı Ve şonda luṭf idüp re'āyaya haber idüp ala virdiklerinden -6- 025b/08, 025b/09, 025b/13, 040b/12, 061b/17, 069a/19.*

irsāl ey- Göndermek: *yanına alup, eṭrāf eknāfa nāmlar irsāl eyledi. -2- 040b/12, 069a/19.*

irsāl it- Göndermek: *virüp, ser'askerüm ile irsāl idesiz -3- 025b/09, 025b/13, 061b/17.*

irsāl ol- Gönderilmek: *i. olundı Ve şonda luṭf idüp re'āyaya haber idüp ala virdiklerinden -1- 025b/08.*

irte Ertesi, gelecek, sonra: *Hamza'nüñ mürüvvetine taḥsîn eyledi Çünkü i. şabāḥ oldı -26- 008a/07, 069a/19, 014b/01, 015b/06, 023b/01, 025b/04, 026b/12, 035a/05, 036b/10, 036b/16, 055b/16, 061a/02, 067a/12, 067b/02, 067b/17, 072a/19, 075a/02, 079b/18, 083b/17, 091a/18, 098b/10, 105b/08, 108a/08, 108b/03, 105b/12, 027b/08.*

irtikāb Hile yapma: *tekmili ‘arz idem deyü, bu aḥvāli żarūrī i. idüp, gördüm* -1- 038a/16.

irtikāb it- Hile yapmak: *tekmili ‘arz idem deyü, bu aḥvāli żarūrī i. idüp, gördüm* -1- 038a/16.

‘İsā (a) Hazreti İsa (as) Özel isim: *idi Dilerdi bu cān sizleri Kılduñ iḥyā Ḥazreti ‘İ.* -1- 057a/14.

ise Olunca, olursa, olsa da, -ince, -diği için, -diği vakit: *söyle, kılıca el urmasun Erligi var i. gayrı yoldan* -63- 004a/11, 009b/16, 011a/05, 012b/18, 013a/12, 014a/06, 021b/08, 024a/05, 025a/18, 029a/17, 029b/11, 031a/18, 033a/03, 033b/14, 036b/15, 040b/03, 045a/03, 047a/16, 048b/01, 048b/18, 049b/03, 050a/05, 050b/04, 051a/03, 051a/08, 053b/08, 054b/08, 055b/04, 058a/06, 060a/15, 061b/16, 066b/13, 068b/17, 071a/19, 073b/04, 093b/17, 098b/18, 100b/09, 104a/08, 105b/05, 108a/12, 108b/16, 58b/08, 029a/13, 073b/16, 020b/18, 048a/16, 048b/05, 052b/04, 055a/07, 095a/09, 068a/13, 035b/13, 035b/14, 047b/05, 092a/16, 092b/02, 094b/18, 095a/19, 096b/02, 102b/18, 097b/11, 061b/19.

İsfendiyār Özel isim: *Keyfūr; Belī yaķındur Şunda bir Derbend vardur İ.-ı Derbend* -16- 057a/18, 057b/19, 060b/14, 057b/05, 057b/09, 057b/11, 058a/13, 059a/05, 097a/12, 58b/04, 057b/16, 058a/07, 058a/10, 059b/11, 059b/01, 061a/04.

İşhāk (a) Özel isim: *bārgāhı Süleymāni’yi kurup, andan şağına bārgāhı İ. ve bārgāhı* -1- 070a/06.

isim (a) İsim, ad: *tırup, bülendavāz ile oқudı Evvelinde i. i Ḥudā’yı yād idüp,* -3- 062b/15, 095a/06, 079b/03.

iskele (i) Kıyıya yanaşan deniz aracına doğru uzatılan eğreti küçük köprü veya gemiye çıkmayı sağlayan merdiven: *düşdiler Meger öte cānibde bir i. daḥī var idi Bunlaruñ gemileri* -2- 042a/17, 042b/01.

İskender Özel isim: *Öyle bir taze nevcivāndur didiler ammā İ. ‘arlanup aldı, -31-* 001b/06, 013a/03, 013a/05, 013a/11, 013a/12, 013a/18, 014b/08, 015a/02, 015a/05, 015a/07, 015a/09, 015a/11, 015a/15, 015a/16, 024a/08, 040b/11, 041b/09, 069b/19, 001b/02, 022a/14, 022b/17, 023b/15, 001b/05, 001b/08, 014a/18, 015a/08, 014b/18, 015a/16, 015b/02, 014a/16, 015a/18.

İslām (a) Hz. Muhammed (sav)’in insanlığa tebliğ ettiği, Allah tarafından gönderilen son din, müslümanlık: *kal’eye kaçup, kapandı ‘askeri İ. küffāruñ mālūñ zabt idüp, -44-* 037b/17, 002b/09, 007a/19, 009a/15, 011b/13, 013a/10, 015b/03, 022a/11, 022b/02, 022b/05, 022b/07, 024a/04, 037b/15, 038b/10, 038b/12, 061a/08, 079a/07, 080a/13, 087b/01, 096a/06, 096a/10, 098b/06, 099b/13, 101b/03, 102a/01, 102b/11, 104b/08, 109b/09, 008b/08, 019a/07, 023b/09, 023b/13, 040b/03, 044b/10, 058a/12, 069a/15, 090a/08, 107a/04, 101a/17, 079a/09, 108b/01, 089b/18, 031a/03, 023b/11.

İsmā‘īl (a) Hazreti İsmail (as). Özel isim: *tolmaz didi ‘Ömer eyitdi; Yok, bu Hazreti İ. Peygamber’e inen -1-* 020a/05.

issī Sıcak: *kal’eye varınca dört mīl yerdür ve ziyāde i. Adam bir sa‘at -1-* 044a/15.

iste- İstek duymak, arzulamak: *Hamza’dan Kerb’üñ meydānuñ i. Hamza hoş imdi var ammā -91-* 003b/09, 008a/12, 014b/02, 025b/18, 031a/06, 041a/15, 051a/11, 062b/09, 076b/03, 083b/10, 091a/16, 096b/11, 097a/10, 098a/04, 099a/15, 049a/06, 066b/16, 008b/07, 003b/07, 098b/14, 090b/11, 025b/14, 013a/01, 035a/09, 058a/17, 059b/18, 070b/07, 103b/10, 073a/09, 042a/09, 056b/19, 025b/06, 013b/10, 008a/13, 016a/18, 021b/14, 045b/01, 067b/17, 029a/15, 014b/03, 034b/01, 045b/19, 047b/05, 048a/16, 050b/09, 050b/13, 052b/03, 056a/14, 060b/16, 062a/19, 064a/02, 065b/01, 066a/18, 085b/02, 089b/06, 58b/13, 002b/19, 068b/05, 018b/17, 035a/01, 063b/11, 082b/05, 092b/10, 013b/16, 034b/10, 087b/04, 092a/10, 098b/09, 016a/12, 035a/11, 037a/07, 045a/12, 080b/14, 025a/13, 082a/04, 070b/05, 004a/19, 020a/13,

026a/14, 047a/06, 085b/15, 089a/18, 044b/07, 048b/07, 026a/08, 026b/06, 035a/11, 044a/14, 047b/01, 005b/19, 083b/01.

istiġnā (a) Önerilen bir işe karşı nazlanma, nazlı davranma: *başladı ‘Ömer i. idüp, yüzün çevürdi; Ey oġlān -1- 047a/05.*

istiġnā it- Nazlanmak: *başladı ‘Ömer i. idüp, yüzün çevürdi; Ey oġlān -1- 047a/05.*

istihzā (a) Gizli veya ince alay: *girdi ki gören hayrān olup, vehm oldılar Şāh’a i. yüzünden -1- 062b/03.*

istikbāl (a) Gelecek, karşılama: *ve Mekke eşrāfiyla karşı gelüp, i. eylediler serveri ‘Ālem pederi ve -2- 024b/17, 061b/03.*

istikbāl eyle- Karşılama: *ve Mekke eşrāfiyla karşı gelüp, i. eylediler serveri ‘Ālem pederi ve -1- 024b/17.*

‘iṣyān (a) Başkaldırı: *daġī gelmedüġi de ġarīb kıṣṣa, ṣaġınup ol nābekār gene ‘i. -1- 081a/02.*

‘iṣyān it- Başkaldırmak: *ṣaġınup ol nābekār gene ‘i. idüp -1- 081a/02.*

iṣ Emek, işçilik, ustalık: *bu deli ḳanlunuñ elinden çok i. gelür Eger oġlun -48- 003b/11, 010a/09, 010a/12, 012b/11, 016a/05, 028a/02, 031a/05, 034a/10, 039a/02, 040b/17, 052a/02, 052a/17, 052b/16, 057b/03, 059a/15, 063b/12, 065a/17, 072b/16, 074b/15, 080a/02, 091a/11, 091a/16, 093a/19, 100b/03, 105b/08, 108a/18, 016b/09, 072a/02, 072a/10, 065a/06, 052b/03, 072b/16, 089b/13, 008a/01, 018b/02, 018b/16, 019a/03, 020b/02, 050a/16, 051a/14, 052b/13, 059a/16, 091a/12, 039b/06, 085b/19, 054a/18, 063b/07, 086a/02.*

iṣāret (a) Belirti, gösterge, alamet: *i. itdiler var ṣāhibḳırān’uñ elin öp, ḫāki pāyine -11- 012a/19, 021a/09, 051b/04, 058a/19, 064b/03, 075a/15, 092a/01, 092a/12, 092b/11, 004a/13, 093b/04.*

işit- Duymak: *ol ‘Ayyār ḥālā bu dīvādadur Bizüm cümle sözlerimiz i. Bizi bir*
-55- 092a/07, 012a/07, 014a/17, 049a/02, 008a/06, 028b/12, 031a/12, 040b/14,
050a/02, 055a/11, 056b/10, 063a/06, 069b/13, 072a/11, 074a/06, 074b/01,
078a/18, 078b/13, 079a/08, 085b/06, 086b/19, 090a/09, 098b/05, 105b/01,
033a/13, 041b/12, 055a/01, 083a/19, 090a/10, 018b/05, 061b/12, 029b/05,
054b/13, 056a/03, 070b/12, 089b/02, 093b/14, 025a/05, 046b/08, 047a/06,
047b/03, 066a/10, 105b/06, 002a/15, 056b/04, 056b/14, 062b/18, 073a/15,
076a/08, 091b/16, 067b/06, 033b/14, 018a/11, 085a/15, 041a/06.

işkil (r) Kuruntu: *idüp; de imdi göre seni mel‘ün didi kimesne i. itmedi* -2-
092a/13, 051a/08.

işkil it- Şüphelenmek: *idüp; de imdi göre seni mel‘ün didi kimesne i. itmedi*
-1- 092a/13.

işle- Bir şeye emek vererek onu daha elverişli bir duruma getirmek, iyi
çalışmak: *ferāgat etmişdür ol zamān sen de bildüğün i. yok dersen* -6- 072a/15,
073a/08, 022a/16, 046a/01, 066b/19, 070b/13.

‘işret (a) İçki içme: *Ḥamza’ya segirdüp gitti Emīri ‘Arab oturup ‘i. iderdi* -6-
018a/06, 024a/12, 039b/05, 043a/08, 010b/01, 039b/03.

‘işret it- Eğlenmek, yiyip içmek : *Ḥamza’ya segirdüp gitti Emīri ‘Arab*
oturup ‘i. iderdi -2- 018a/06, 043a/08.

iştahlu (a) İstekli: *Eyü seyr ne i. ‘avrat diyüp, eyitdi; Ey ḥātūn Yatup,* -1-
049a/14.

işte Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz, aha,
ahacık: *İ. gördin bir delikanlu içi kuvvetlü bir dilāverdür hemān düşmanuñ* -80-
001b/12, 003a/01, 004a/04, 005a/19, 005b/09, 007a/11, 012b/10, 012b/15,
013a/14, 014a/08, 014a/12, 014b/19, 015b/13, 016b/10, 024a/08, 027b/15,
028a/10, 028b/05, 029b/07, 031b/03, 031b/16, 033b/13, 034b/13, 038a/11,

039a/08, 040b/12, 044a/09, 045b/11, 047a/17, 048a/15, 049a/09, 054a/18, 055b/06, 056b/19, 057b/01, 057b/19, 060b/06, 060b/19, 061a/10, 064a/06, 065b/08, 065b/09, 065b/12, 067b/08, 069b/02, 069b/12, 070b/07, 071b/17, 072a/17, 074a/05, 074b/05, 081a/15, 083a/09, 083a/14, 083a/16, 085a/16, 085b/05, 086a/10, 086b/05, 086b/16, 087a/07, 087b/01, 089a/11, 091b/03, 092a/10, 092b/12, 092b/13, 093b/16, 095a/10, 102a/03, 104a/19, 105b/12, 107a/14, 107a/17, 108a/06, 108a/13, 108b/05, 110a/13, 053a/03, 010a/12.

‘itāb (a) Paylama, azarlama: *Hikmeti Hüdā gör kim Şāh daḥī ‘i. idüp; Öldürün şunları -2- 086a/06, 016a/09.*

‘itāb it- Paylamak, azarlamak: *Hikmeti Hüdā gör kim Şāh daḥī ‘i. idüp; Öldürün şunları -1- 086a/06.*

it- Etmek, bir işi yapmak: *iken baña sizden ziyāde iş i. didi Bunlar niylesünler -95- 012b/11, 039b/01, 053a/02, 068b/15, 069a/06, 079a/07, 079b/11, 093a/06, 099b/10, 75b/11, 005a/18, 012a/08, 040b/12, 100b/12, 012a/19, 051b/17, 077b/02, 105b/07, 107b/01, 004b/14, 061a/07, 006a/16, 088b/05, 108b/14, 012b/07, 047a/09, 012b/04, 017a/04, 093b/02, 002b/10, 093b/10, 014b/19, 068b/03, 077b/16, 077b/17, 099a/18, 75b/03, 016a/05, 100a/03, 096b/13, 063b/12, 074b/15, 082b/18, 092a/13, 007a/10, 072a/02, 099b/19, 008b/01, 073a/18, 074a/06, 091a/08, 010a/03, 016a/06, 016a/16, 017b/07, 023b/09, 053b/10, 062b/18, 067b/07, 081b/09, 087b/04, 087b/16, 091a/16, 100a/03, 067b/05, 094b/13, 014a/10, 022a/18, 068b/12, 100a/03, 015a/06, 017b/10, 050a/06, 050b/15, 055a/14, 056b/12, 058a/19, 063a/04, 095b/11, 102b/12, 092a/03, 008a/02, 065a/02, 065b/01, 103a/14, 048a/07, 090b/05, 093b/02, 030b/17, 076b/08, 063a/06, 070b/09, 107a/05, 006b/19, 024a/08.*

i‘tibār (a) Saygınlık: *olmaz hele serā perde’i Süleymāna vara ālt, üst, i. -1- 012b/02.*

i‘tibār gör- Saygınlık görmek: *serā perde’i Süleymāna vara ālt, üst, i. gör didiler -1- 012b/02.*

i'tikād (a) İnanma, inan, inanç: *i. idi Varup ƙal'esinde ƙarār eyledi elbetde 'Ömer 'Ayyār -1- 019a/13.*

i'timād (a) Güven, güvenç, emniyet: *idüm diyüp, ānd içdi Kerb i. idüp, 'Ömer kendü eliyle sürüp, -2- 008a/04, 082a/03.*

i'timād it- Güvenmek: *idüm diyüp, ānd içdi Kerb i. idüp, 'Ömer kendü eliyle sürüp, -2- 008a/04, 082a/03.*

i'tirāz (a) Karşı çıkma: *bir miqdār begler Şāhibƙırān'a i. idüp; Bācdār nāmında bir ƙarāmī'i -1- 067b/04.*

i'tirāz it- Karşı çıkmak: *bir miqdār begler Şāhibƙırān'a i. idüp; Bācdār nāmında bir ƙarāmī'i -1- 067b/04.*

ittifāƙ (a) Anlaşma, uyuşma, bağlaşma: *anı da ƙabül ide diyüp, i. ile 'Ömer Ma'dī'nüñ ƙuzūrına -2- 031a/14, 108a/15.*

iyi Beğenilen nitelikleri taşıyan, beğenilecek biçimde olan: *etseñ pek i. idi Zīrā anuñla rüzgārda başa çıƙmaƙ yoƙdur -1- 093b/05.*

iyilig Karşılık beklenilmeden yapılan yardım: *nice yerde i. daƙī gördük Bundadır, açmaz ƙo diyüp, -1- 091b/19.*

iz Belirti, nişan, alamet, emare: *toğrı çekilüp, gitdi Ammā yol i. bilmez Berberiyyeler'e düşüp, -1- 064a/14.*

iz'ān (a) Anlayış, anlama yeteneği: *yüregi oynadı İ. eyledi ki babasıdur imdi senüñ -2- 003b/15, 036a/08.*

iz'ān eyle- Anlamak: *yüregi oynadı İ. eyledi ki babasıdur imdi senüñ -1- 003b/15.*

izhār (a) Belirtme, gösterme, açığa vurma: *idi ammā Emīr ana libāslar giyüp, ata binüp, cāzūlagın i.* -1- 090b/04.

izhār it- Göstermek, belirtmek: *ata binüp, cāzūlagın izhār itmezlerdi.* -1- 090b/04.

izin (a) Ruhsat: *Gemilere i. virüp, kendüleri* -4- 055b/14, 035a/14, 070b/08, 044a/14.

izin vir- İzin vermek: *Gemilere i. virüp, kendüleri* -2- 055b/14, 035a/14.

izlāl (a) Alçaltma: *ķanda buldum Bizi i. eyledi Yardımı daķı yoķ Nice olur ķāl diyüp, ammā rāvī eydür;* -2- 041b/17, 062a/03.

izlāl eyle- Alçaltmak: *ķanda buldum Bizi i. eyledi Yardımı daķı yoķ* -2- 041b/17, 062a/03.

izmarit (r) Pullu ve kılçıklı bir çeşit küçük balık: *olunmaz İ. balıķı iğnesi gibi iğneler ile zehr ile* -1- 084b/07.

‘izzet (a) Büyüklük, yücelik, ululuk: *‘ayyārān hōş geldin diyüp ‘i. eyledi ‘Ömer eyitdi; Gözim nūri* -12- 007b/09, 023b/03, 023b/10, 026a/01, 041a/06, 059a/08, 090b/01, 107b/16, 107b/17, 059a/06, 065b/05, 084a/18.

-K-

ķā’immaķām (a) Yetkili yönetim görevlisi: *varalım diyüp, yerine bir vezīrūñ ķ. maķām idüp, otuz bin* -2- 032b/07, 107a/12.

ķā’il (a) Söyleyen, inanmış, akli yatmış: *oğlum çıkısa ne cefā iderse ķ. idem böyle* -9- 005a/18, 030b/16, 047b/09, 060b/03, 006b/11, 031b/14, 032b/13, 038b/03, 065a/13.

ķā’il it- İknâ etmek: *oğlum çıkısa ne cefā iderse ķ. idem böyle* -1- 005a/18.

ķā'il ol- İkna olmak: *ķabūl idin" didi. ķā'il olmadılar.* -3- 030b/16, 047b/09, 060b/03.

ķaba Özensiz, gelişigüzel yapılmış, zevksiz: *anuñ altına Felihā'yı Āhen ķ. oturup, zīrā muķaddim Rüstem bunları* -2- 023b/17, 053a/17.

ķabāhat (a) Uygunsuz hareket, çirkin, yakışıksız davranış, suç, kusur, töhmet: *eyledi 'Ömer Ma'dī; Tüh, gene mi ķ. eyledik Şāhibķırān* -21- 026b/14, 027a/17, 028a/05, 033b/17, 034b/15, 064b/14, 068b/06, 068b/12, 069b/06, 089b/10, 094b/10, 037a/09, 072a/01, 038b/06, 073a/07, 094b/11, 030a/08, 032a/18, 064b/18, 068b/12, 069a/03.

ķabar- Ağırlığı artmadan hacmi büyüme: *elindedür didi Elķub'uñ dibelik omuzları ķ. bıyıķların* -1- 100a/14.

Ka'be (a) Mekke'de bulunan, Müslümanlarca kible olarak kabul edilen ve hac ibadeti yapılırken tavaf edilen kutsal yer: *şehre gelüp, K. Şerīf'i ziyāret idüp, vālidesiyle buluşup du'āsm* -3- 024b/19, 039b/10, 002a/16.

Kābil (a) Özel isim: *'Umūriyye ve Zāvīl ve K. ve Kūhistān ve Hāķānı Cābiliķā ve Frengistān* -1- 070a/12.

ķābil (a) Yetenekli, mümkün: *Kerb gördi gālebe ķ. degül* -8- 007a/05, 008b/19, 009b/19, 016a/11, 043a/02, 044a/09, 053b/10, 078b/04.

ķabīle (a) Boy: *redd olup, ac ve şusuz 'Aden'den aęlıyaraķ, ķ. benī 'Ād'a* -6- 064a/13, 065b/04, 064a/16, 064a/16, 065a/07, 069a/19.

ķābiliyet (a) Yetenek: *üstātdan ta'līm almaduñuz hemān görmekte kendü ķ. ķadardur* -1- 013b/08.

ķabūl (a) Bir řeye isteyerek veya istemeyerek razı olma: *Kerb'üñ taşmadan çıkarduęı yādigārlardan virüp Hāmma ķ.* -28- 013a/07, 013b/18, 013b/19,

019a/04, 027a/10, 030b/16, 031a/14, 032b/11, 039a/08, 043b/03, 051a/04, 054a/06, 065b/01, 076b/08, 083a/18, 083b/04, 095b/11, 099b/19, 104b/19, 107b/19, 003b/04, 006a/08, 003a/13, 004b/09, 004b/11, 004b/12, 005a/09, 006a/07.

ḳabūl buyur- Kabul etmek: *mercūdu redd buyurmayup, ḳabūl buyurasız -2-* 013b/19, 083b/04.

ḳabūl eyle- Kabul etmek: *Bendeligini ḳabūl eyledüm -3-* 039a/08, 104b/19, 107b/19.

ḳabūl it- Kabul etmek: *Ḥamza ḳabūl idüp cümle beglere yollu yolunca -15-* 013a/07, 013b/18, 019a/04, 027a/10, 030b/16, 031a/14, 032b/11, 043b/03, 051a/04, 054a/06, 065b/01, 076b/08, 083a/18, 095b/11, 099b/19.

Kābūsabād Coğrafi bir yer adı: *bir ḳal'e vardur K. dirler ben anuñ Şāhıyam Bu nigār benüm -8-* 083a/05, 089a/03, 089a/14, 087b/15, 090a/07, 090a/13, 085b/02, 105a/05.

ḳaç Herhangi bir şeyin niceliğini sormak için kullanılan soru sıfatı: *gelsün görsün ki dünyānūñ ḳ. būcāğı var imiş didi hemān -44-* 010b/18, 013a/03, 013a/18, 019a/17, 020b/13, 024a/12, 024b/11, 025b/11, 026a/02, 026a/14, 027b/13, 033a/09, 037a/16, 038a/15, 039b/02, 039b/09, 039b/16, 040a/17, 042b/16, 045b/09, 046a/13, 047b/13, 053b/09, 054a/19, 054b/16, 059a/19, 059b/02, 063a/08, 067b/10, 068a/02, 070b/05, 070b/07, 071a/01, 080b/12, 083a/07, 086a/08, 097b/04, 100a/05, 100a/07, 103a/10, 103b/03, 103b/10, 025a/18, 026b/03.

ḳaç- Kurtulmak, yakayı sıyırmak, firar etmek: *Şāh ile Dārāyı Frenk ol ḳālī görüp bir cānibe ḳ. dirken gördiler -54-* 023a/02, 110a/03, 085a/14, 023a/06, 023a/08, 059b/13, 042b/04, 076a/11, 091a/09, 042a/16, 081a/13, 091a/01, 095a/05, 097b/17, 098a/01, 109b/01, 110a/01, 055a/03, 082a/08, 110a/07, 076a/06, 053a/10, 75b/19, 042b/09, 076a/09, 003a/12, 037b/01, 015b/13, 097b/11, 080b/08, 055a/13, 059b/02, 106a/05, 017b/16, 018a/18, 020b/05,

020b/09, 026a/16, 029a/02, 037b/17, 046b/07, 050a/03, 052b/08, 054b/17, 056b/10, 056b/15, 057b/10, 060b/15, 070b/11, 083a/10, 091a/06, 091a/10, 58b/02, 020a/01.

kaçan Ne zaman: *Zirā Hamza'da bir mürüvvet vardır ki k. ben İslām'a geldikde kendü -2-* 008b/08, 084b/10.

kaç, kaçd (a) Boy: *virđi Kerb 'aleyk alup görđi kırk sekiz arış k. -29-* 008a/15, 057a/02, 75b/15, 076a/04, 076a/08, 009b/08, 068a/08, 084b/02, 084b/04, 056a/07, 056b/09, 057a/19, 057b/12, 061b/05, 063a/09, 076a/05, 076a/07, 076b/09, 082a/17, 097a/19, 102b/01, 076b/17, 084a/11, 068a/11, 006b/06, 096b/10, 084b/13, 088b/10, 057a/10.

kaçar (a) Ölçüsünde, derecesinde: *yok başın şalup; Üstāđum 'Ömer didügi k. var imiş -85-* 006a/12, 007b/13, 008b/04, 011a/07, 011b/07, 012a/06, 013a/06, 016b/02, 016b/06, 017a/08, 022a/15, 022b/09, 025a/10, 025a/13, 025b/14, 025b/17, 026a/13, 027b/01, 027b/04, 028a/10, 030a/12, 034b/15, 035b/19, 037a/15, 037b/12, 039b/05, 040b/03, 040b/16, 040b/19, 042a/07, 044b/19, 045a/03, 046a/18, 046a/19, 046b/19, 047b/08, 048b/10, 049a/07, 051a/01, 051a/11, 055a/19, 055b/01, 055b/03, 056b/02, 059a/14, 060a/01, 060b/01, 060b/02, 060b/19, 061b/16, 061b/18, 063b/14, 063b/19, 064b/12, 067b/05, 071a/10, 071b/02, 071b/05, 072b/13, 075a/02, 076a/10, 076a/12, 076b/09, 077a/04, 078a/01, 078a/11, 078b/18, 078b/19, 081a/01, 081b/12, 084b/10, 085a/02, 092b/02, 093b/04, 094b/01, 100a/01, 100b/15, 101a/15, 102a/02, 102b/13, 75b/06, 75b/15, 095a/11, 029a/16, 013b/08.

kağeğ (a) İçki içmeye yarayan ayaklı bardak: *kellesini k. etmişdür On sekiz bađmān bāde olur ol Ra 'd'uiñ -1-* 088a/09.

kağem (a) Ayak: *üzere sābit k. ol diyüp, Zengāve ile Pīr'e vedā' idüp, 'azmi -1-* 089b/19.

kağın Hatun, hatun kişi: *olsun Ğāđırın için azād eyledüm var Oğlan k. elin -1-* 051a/05.

ḳādir (a) Güçlü, gücü yeter: *Kerb gürzin beraber virdi arḳaya alınca men‘ine ḳ. olmayup* -24- 009b/06, 021b/01, 035a/02, 039b/13, 041a/16, 044a/18, 044b/14, 065a/13, 068a/07, 068b/01, 071b/16, 073a/18, 086b/02, 092a/17, 098a/08, 098a/09, 100a/11, 101a/03, 102b/13, 027b/01, 012a/18, 068a/06, 091b/11, 079a/05.

ḳādir ol- Güçlü olmak: *men‘ine ḳādir olmayup meşt oldı.* -13- 009b/06, 035a/02, 041a/16, 044a/18, 044b/14, 068b/01, 073a/18, 086b/02, 092a/17, 098a/09, 100a/11, 101a/03, 102b/13.

Ḳāf (a) Masallarda adı geçen, arzın etrafını kuşatan dağın adı: *idüp, Ḳ. geldi Nice diyārlar feth idüp, Kūhı Ḳāf‘da çok işler* -32- 070b/13, 073a/09, 074a/05, 074a/08, 075a/18, 078a/10, 078b/17, 079b/03, 086b/15, 087a/09, 088a/01, 088a/07, 089b/04, 090a/05, 090a/12, 007b/15, 070b/14, 072a/05, 073a/12, 086b/17, 087b/05, 089a/01, 070b/09, 070b/13, 071b/16, 078a/19, 004a/08, 070b/12, 072b/18, 087b/11, 076a/14, 071b/02.

ḳafadār (f) Görüş ve anlayışları birbirine uyan kimselerden her biri, kafadaş, kafa dengi: *Ferīş kırḳ bin perī ve cinnī ‘askeri ile Rüstem’e ḳ. olup,* -3- 077b/03, 080a/16, 097a/10.

ḳafadār ol-: Aynı görüş ve anlayışı paylaşmak, kafa dengi olmak: *Ferīş kırḳ bin perī ve cinnī ‘askeri ile Rüstem’e ḳ. olup,* -1- 077b/03.

ḳafa (a) Baş, ser: *öyle urdı kim ḳ. tāru mār oldı ammā Şāhibḳırān elem çeküp* -3- 016a/03, 016a/02, 081b/16.

ḳafes (a) Aralıklı tel, metal veya ağaç çubuklardan yapılmış taşınabilir bölme: *ḳ. peydā idüp, Rüstem ile Zengāve’yi içlerine koyup, Elçüb* -2- 084a/13, 085a/18.

Kāfir (a) Müslüman olmayanlara verilen ad: *Müslimān olmuşken K. olasin Şāhibkırān'dan korğmaz mısın -7- 040a/07, 080a/16, 081a/04, 099b/16, 041b/01, 008a/02, 042b/05.*

Kāfir ol- İslam dışınlere geçmek: *Müslimān olmuşken K. olasin Şāhibkırān'dan korğmaz mısın -1- 040a/07.*

kāğid (f) Yazı yazmak, baskı yapmak, bir şey ambalajlamak gibi amaçlarda kullanılabilen, hamur durumuna getirilmiş bitkisel liflerden yapılan kuru ve ince yaprak: *varup, bir k. yazup, Seyyāre ile gönderdi Seyyāre gelüp, -2- 104a/05, 094a/06.*

kāh (f) Bazen, kimi vakit, bazı bazı, gâh: *açlık cānına kār idüp, köpük kuşmağa başladı K. bayılup ve kār -4- 028b/06, 039b/05, 028b/06, 088a/13.*

kağkaha (a) Yüksek sesle gülme: *elin eline çalup, k. ile güldi Hayf ben bilmedüm nāmı cümle -2- 076a/13, 092a/08.*

kağr (a) Derin üzüntü veya acı, sıkıntı: *Eger şāhibi kağramānı zamān ise daği k. idüp, elinden aluram -1- 071a/19.*

kağr it- Derin üzüntü acı veya sıkıntıya uğratmak: *Eger şāhibi kağramānı zamān ise daği k. idüp, elinden aluram -1- 071a/19.*

kağramān (f) Savaşta veya tehlikeli bir durumda yararlık gösteren (kimse), alp, yiğit: *Eger şāhibi k.-ı zamān ise daği kağr idüp, elinden aluram -3- 071a/19, 076b/03, 100a/18.*

kağt (a) Kıtılık: *şehrinde ziyāde k. var idi Halk bu şıketde iken Şāhibkırān bu kağdar -1- 025a/10.*

kā'ide (a) Kural: *gör Yoğsa saña bir kimesneden k. yok didi Arasından bir -3- 082a/14, 002a/03, 017a/04.*

ķakı- Kızmak, öfkelenmek: *Aħır Kerb ķ. bir ğürz öyle urdı ki Behman ğürz virince* -9- 005a/06, 003a/10, 080a/05, 105b/07, 109a/03, 109a/12, 057b/12, 087a/11, 006a/19.

ķak- İtmek, vurmak: *bir şey ķ. baña zarar ķaşd ide didi* ‘Ömer -3- 007b/19, 106a/11, 096b/03.

ķal- Olduĝu yeri ve durumu korumak, sürdürmek: *Bu ĝice bunda ķ. didi yok ben tenhāca ĝazz iderim didi* -63- 025b/19, 011a/03, 029b/02, 007a/14, 010a/12, 020a/02, 036b/08, 042a/15, 044a/09, 049b/01, 052b/10, 074b/13, 099b/02, 101a/15, 107b/09, 063b/15, 101a/13, 005b/05, 078a/09, 046a/02, 008a/05, 018a/11, 048a/19, 086a/05, 108a/13, 069b/09, 077a/01, 105b/02, 011a/15, 027b/12, 011a/09, 040a/08, 023a/13, 024a/13, 025b/17, 098a/07, 106b/02, 057b/02, 085b/17, 050b/05, 043a/07, 070b/12, 070a/09, 026b/02, 060b/03, 044b/13, 022a/18, 022a/08, 023a/09, 054b/01, 081a/01, 006b/13, 018a/02, 057a/06, 066b/03, 067a/01, 088a/10, 097a/16, 108b/15, 017a/06, 027b/03, 050b/06, 046a/12.

ķal’e (a) Askerî önem taşıyan şehirlerde, geçit ve dar boğazlarda güvenliĝi sağlamak için yapılan kalın duvarlı, burçlu, mazgallı yapı, kermen: *yanında ĝitmiş ammā ‘aceb şarb ķ. Cenk mümkün degül Yanına varmak bile* -110- 042b/13, 043b/15, 043b/09, 106b/14, 039a/17, 019a/09, 019a/12, 089a/14, 020a/07, 021a/16, 030a/17, 041b/07, 042a/05, 042a/07, 042a/10, 042a/13, 042b/12, 044a/11, 044a/17, 044b/11, 050b/07, 051a/15, 052a/06, 052a/17, 053a/09, 053a/11, 053a/16, 053a/18, 053b/02, 054a/01, 055a/09, 055a/16, 060a/15, 060b/01, 083a/05, 089a/03, 105a/06, 105a/15, 106a/03, 107a/01, 041b/10, 059a/10, 105a/05, 043a/08, 045a/03, 053a/01, 055a/01, 060a/09, 021b/01, 051b/18, 105b/07, 044b/19, 051a/16, 045a/01, 047b/01, 044b/10, 044b/09, 053b/18, 019a/15, 042b/19, 054b/09, 055a/04, 060b/08, 059b/01, 019a/13, 045b/17, 053b/15, 083b/08, 019a/10, 021a/19, 043a/13, 043b/08, 044a/19, 044b/14, 045a/01, 046b/10, 049b/13, 050b/01, 052b/14, 052b/15, 055a/02, 055b/06, 060a/04, 060a/10, 105b/09, 105b/13, 106a/13, 020b/16, 021a/01, 021a/13, 021a/15, 037b/17, 041a/17, 041b/04, 042b/03, 043b/08,

044a/11, 044a/15, 046a/04, 047a/13, 047a/14, 051a/13, 054a/01, 054a/03, 054b/06, 055a/04, 055a/12, 083b/05, 105a/08, 105b/07.

ḳalafāt (r) Geminin kaplama tahtaları arasını üstüğü ile doldurup ziftleyerek su geçirmez duruma getirme işi: *yıkıldı Bir şandığı muḳkem ḳ. idüp, ‘Ömer Ma’dī’yi içine ḳoyup, -1- 027b/06.*

ḳalb (a) Gönül: *şöyle didi benüm de ḳ. vesvese girüp, ḳorsa bu vezīrlirim çağırup, -2- 061a/13, 010b/05.*

ḳalbur (a) Büyük delikli veya seyrek telli elek: *İslām tīrendāzları oḳa tutup vüçüduñ ḳ. döndürdiler -1- 022a/11.*

ḳaldur- Yukarı doğru hareket ettirmek: *arḳasına urup, öyle bir ḫabān ḳ. ki Ḥalḳūm, ‘Ömer’üñ -21- 021b/03, 037a/07, 048a/04, 002b/15, 004b/06, 012b/19, 015a/16, 027a/14, 028a/16, 045a/07, 047a/11, 057a/02, 057a/11, 060a/03, 060b/13, 104b/13, 023b/06, 093a/09, 010b/15, 088b/17, 057a/08.*

ḳalem (a) Yazma, çizme vb. işlerde kullanılan çeşitli biçimlerde araç: *Peçe’nüñ gergedānınuñ ḳıç ayaḳlarını ḳalup ḳ. eyledi Neheng -1- 009a/07.*

ḳalk- Oturma durumundan dik duruma gelmek, doğrulmak: *Heykelānī ‘inād idüp; Kerb; ḳ. oradan Hey küstah diyüp, -21- 001b/03, 017b/08, 028b/03, 088b/12, 048a/16, 049a/15, 016a/12, 034a/14, 049b/04, 017b/03, 027b/10, 028a/11, 036a/14, 044a/02, 045a/09, 059a/02, 059a/03, 061a/17, 071b/13, 098a/01, 104b/03.*

ḳalleş (a) Birine gizlice kötülük eden: *tecrüpe eyledi Zīrā ziyādei ḳ. ‘Ayyārdır, gördi bir ḫareket yok -3- 017b/09, 099b/09, 044b/03.*

ḳamçı Bir ucuna ip, deri vb. bağlı vurma, dövme aracı: *‘ādeti at üzre ayaḳ üzre tururdu Bir ḳ. var -1- 084b/14.*

ķāmet (a) Boy, endam: *orta ķaşuna başup, ‘arżı ķ. iderdi Ve öyle çapuk -2-085a/04, 097b/10.*

ķamıř Buğdaygillerden, sulak, nemli yerlerde yetişen, boğumlu, sert gövdesi olan bitkiler: *‘Ömer de ķ. bir nīze peydā idüp, kağıddan gürz, keçeden -1-094a/06.*

ķāmil (a) Olgun, yetkin kimse: *neler eylemişdür didi Kerb eyitdi; Ey üstādı k. ħudā -3- 005b/14, 014a/07, 075a/18.*

ķan Damarlarda dolaşan hayat sıvısı: *ķatl eyledi Ħamza anı görüp; Āh bu da Rüstem gibi ķ. dökmegi -35- 014b/10, 022b/10, 022b/11, 048a/04, 074b/18, 097a/03, 097a/09, 097b/05, 097b/19, 109b/11, 070b/16, 018a/04, 003b/19, 010b/16, 011a/14, 015a/01, 046a/18, 079a/19, 086a/14, 092a/09, 093a/11, 104a/11, 068b/19, 021b/12, 022b/15, 048a/01, 096a/07, 099b/02, 073b/04, 003b/11, 002b/01, 003a/15, 034b/19, 035a/02, 086b/10.*

ķanā‘at (a) Elindekinden hoşnut olma durumu: *Anuñla da ķ. itmeyüp bir taş atdı, yanına düşüp gene -2- 017b/10, 058a/19.*

ķanā‘at it- Elindekinden hoşnut olmak: *Anuñla da ķ. itmeyüp bir taş atdı, yanına düşüp gene -2- 017b/10, 058a/19.*

ķanca Bir şey çekmeye yarar, ucu çengelli demir çubuk: *hep öldür deyince dīvāne yerinden ħurup, eline bir ķ. girdi -1- 052a/13.*

ķanda Nerede, nereye: *getürüp ħaķķından geleyim didi ‘Ömer; Ey server K. bulursun -40- 018b/04, 019a/05, 020a/04, 020a/17, 020b/01, 021b/07, 021b/08, 024b/06, 025a/07, 028a/05, 028a/14, 030a/10, 036b/06, 041b/17, 042a/15, 044b/19, 052a/04, 055b/07, 055b/17, 056a/02, 056b/02, 060a/07, 071a/11, 074b/04, 081b/07, 092a/16, 102b/18, 110a/11, 052b/05, 059a/09, 064b/09, 082a/18, 086b/14, 030a/06, 030b/07, 048b/15, 081b/06, 018a/03, 042a/19, 028b/02.*

kaᅇi Hangi: *Ehli tüccārdan suāl eyledikde buraya yaᅇin ᅇ. diyārda zaᅇire vardır* -5- 025a/12, 093b/19, 036a/11, 032b/12, 029a/12.

kaᅇi Hani: *ᅇurtulduᅇ ammā size bir iki cihetden ‘azīm müjdem var Ammā ‘Arab ᅇ. ‘ahdüñ* -2- 060a/08, 064b/01.

kaᅇun (a) Geçerli olan kural: *bu ᅇ. mı dur ᅇimden girü nice olursa olsun intiᅇāmım aldım* -1- 021b/19.

ᅇānūs Özel isim: *Küffār tarafından Elᅇüb ve Rüstem Na‘rezen ve ᅇ. Dīvzār* -7- 096a/09, 101b/06, 101b/08, 103a/18, 107b/15, 101b/14, 101b/15.

kaᅇ- Birdenbire yakalayarak, çekerek almak: *urup, ᅇ. maᅇalde Kerb gayretle lenger virüp kemeri* -54- 007a/13, 036b/09, 005a/08, 092b/15, 092b/17, 093a/01, 096b/16, 089a/11, 089b/01, 097a/11, 072a/02, 080a/12, 089b/03, 014a/05, 036b/09, 091a/17, 093a/01, 086b/13, 009a/03, 011b/17, 015b/02, 018b/08, 026a/16, 092b/15, 098b/01, 011b/02, 015a/16, 037b/10, 068b/01, 071b/10, 073b/19, 074a/05, 075a/07, 075a/12, 075a/15, 077a/08, 081b/12, 082a/19, 082b/08, 084a/03, 087a/19, 087b/04, 087b/12, 090a/05, 090a/11, 091a/01, 095b/04, 097b/06, 100b/15, 106a/01, 108b/10, 109a/16, 58b/14, 022b/19.

kaᅇa- Bir açıklığı örtmek için bir şeyi, açık yerin üzerine getirmek: *arkası üzere yaturdılar ᅇapaᅇını muhkem ᅇ. gice içinde* -2- 027b/07, 105a/07.

kaᅇak Her türlü kabın üstünü örtmeye veya bir deliᅇi kapamaya yarayan nesne: *arkası üzere yaturdılar ᅇ. muhkem kaᅇayup, gice içinde* -1- 027b/07.

kaᅇan- Kapalı duruma gelmek: *ᅇal‘eye kaᅇup, ᅇ. ‘askeri İslām, küffāruñ māluñ zaᅇt idüp,* -4- 037b/17, 041a/17, 042b/08, 092b/15.

kaᅇla- Her yanını örtmek, istila etmek: *belürüp, cihānı ᅇulumāt ᅇ. Ve toz içinden kös, İskender ve ᅇabl* -1-069b/19.

kaplan Kedigillerden, enine siyah çizgili, koyu sarı postu olan, Asya'da yaşayan çevik ve yırtıcı hayvan: *idüp, Rüstem gördi bir pîlser ve k. dest ve ezder dem -1- 75b/14.*

kapu Bir yere girip çıkarken geçilen ve açılıp kapanma düzeni olan duvar veya bölme açıklığı, kapı: *diyüp, kasâvetde iken, k. bir galebe oldı Nedür deyince, içeri bir kaç -21- 033a/09, 039b/15, 059a/19, 002a/15, 023a/15, 105a/06, 069a/02, 042b/03, 053a/16, 030a/17, 053a/09, 106a/03, 020a/08, 020a/12, 020a/19, 049a/04, 055a/10, 021a/09, 023a/15, 030a/19, 055a/11.*

kâr (f) Yarar, fayda: *Anuñ k. hiledür Eger zaħm yirseñ çabıklık ile -6- 010a/17, 028b/06, 037a/02, 046a/02, 75b/13, 101a/08.*

kara Siyah: *didiler 'Ömer Ma'dî yavuzlanup; Bre nâbekâr k. yüzlüler Dost kızım -8- 026a/15, 027a/17, 031b/13, 044a/07, 053a/10, 097b/05, 58b/14, 58b/19.*

kara (a) Yeryüzünün denizle örtülü olmayan bölümü, toprak: *k. giderim didi ben de geldüm didi Esmâ kaçıyup; Niçün tâ -1- 087a/11.*

karagöl Karakol: *tîmâr olunup iki taraftan k. koyup, kendüleri 'ayşu nüş idüp, -1- 005b/01.*

karanlık Işık olmama durumu: *Yezdânperestler kal'eye girmişler diyüp, gice k. -4- 054b/06, 054b/19, 080b/01, 028b/01.*

karâr (a) Bir iş veya sorun hakkında düşünülerek verilen kesin yargı: *k. eyledi Marzûk Şâh, Ma'rûf Şâh İskender'e tesellî virüp, -19- 001b/05, 002a/02, 002a/03, 010a/08, 013a/09, 019a/13, 037b/18, 061a/06, 069a/16, 069a/17, 070a/18, 078b/09, 079b/18, 090a/04, 098a/17, 102a/10, 102b/05, 103a/08, 108a/02.*

karar- Işık sönmek, kısılmak veya gücü azalmak: *giderken şular k. Karşudan bir kaç bal mumları zühür bir alay -2- 026a/02, 015a/19.*

ķarart- Işığı kısmak veya örtmek: *bađırtđı la‘ın göz ķ. ‘Ömer’ün üzerine sürdi ki ‘Ömer bir -1- 019b/17.*

ķardāş Kardeş: *Kiminün babasın ve kiminün ķ. ve kiminün oğın -1- 063b/10.*

ķarı Kadın: *didi Heman ķ. yerinden şıçrayup, ķapuya varup; Bre oğlan -9- 049a/04, 049a/12, 049a/17, 049b/01, 048a/19, 050b/03, 048a/12, 048b/02, 048b/04.*

ķarındāş Kardeş: *getüeyim imdi Sen de muĥālefet itmeyüp, imāna gel Bize yār, ķ. -20- 102b/12, 034b/19, 066b/05, 091b/02, 051a/16, 073a/16, 074a/04, 074a/16, 108a/10, 038b/13, 063a/10, 091a/08, 024b/18, 063a/11, 070a/05, 096a/10, 108a/02, 064b/01, 107b/15, 109a/07.*

ķarış Parmaklar birbirinden uzak duracak biçimde gergin duran elde, başparmak ile serçe parmağın uçları arasındaki açıklık: *girdi Elli sekiz ķ. ķaddiyle, filiyle ve alāti ĥarb ve esbāb -2- 057a/10, 101a/13.*

ķarış- Birbirinin içinde dağılmak, birbirinin içine girmek: *Beriden İslām ‘askeri cümle yürüyüp ķ. cenk oldu -7- 009a/15, 047b/15, 015b/04, 022b/09, 096a/07, 109b/10, 085b/19.*

ķarışdur- Kurcalamak, oynamak: *Buyurduğun ģibidür Ammā boğı çođluķ ķ. ‘ālim yoğdur -1- 091b/17.*

ķarıb (a) Yakın: *gizlü kırķ bin cinn ‘askeri alup, geldi Medāyin’e ķ. yerde -2- 073a/19, 100b/07.*

ķarın Gövdenin, kaburga alt kenarlarından kasıklara kadar olan ön bölgesi: *Nigār ĥamāmden gelürken; Geç ķalmışuz ol Ĥamza’dan gelen ķ. büyük -13- 026b/02, 027b/05, 029a/17, 064b/06, 065b/10, 028b/14, 029a/09, 029a/16, 031b/16, 058a/17, 029b/14, 034a/19, 030b/18.*

karşu Bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin, esas tutulan yüzünün ilerisi, karşı: *‘Ömer k. çıkup önlerine düşüp, içeri getürdiler Bunlar baş koyup, -52- 002a/12, 003a/18, 008b/04, 009a/15, 012a/03, 022a/16, 024b/17, 033a/08, 043a/09, 043b/11, 045b/16, 046b/09, 047a/01, 047a/12, 048a/12, 048b/11, 059b/09, 061a/03, 061b/07, 063b/14, 065b/16, 068a/16, 070a/02, 070b/16, 073b/11, 077a/11, 077b/07, 078a/12, 078a/17, 082a/19, 082b/09, 082b/19, 085a/11, 090a/16, 091a/08, 094b/14, 095a/03, 097b/15, 098b/18, 107b/06, 107b/09, 58b/17, 001b/09, 022a/15, 096a/15, 021b/14, 043a/04, 071b/12, 58b/03, 063b/01, 026a/02, 081a/18.*

karşula- Dışarıdan gelen bir kimseye karşılayıcı olarak çıkmak: *Begleri ile karşu gönderdi Varup, k. ‘Ömer, Sa’d -21- 107b/06, 033a/12, 015b/02, 034a/15, 022b/17, 065b/05, 083b/17, 090a/02, 046a/18, 080a/12, 025b/02, 084a/18, 095a/18, 095b/19, 106a/14, 109b/04, 012b/09, 030b/06, 042b/08, 062a/15, 089a/17.*

karul- Karma işi yapılmak, karışmak: *Lendihā vesair begler yürüyüp ‘askeri İslām birbirine k. -1- 007a/19.*

karūn Özel isim: *kurulup ve Rüstem’ün Dahhāk bārgāhı ve Sa’dı Nebire’nün K. deyü -15- 070a/08, 101a/07, 032a/04, 033a/15, 037b/06, 039a/11, 032b/08, 032b/13, 033a/10, 034a/13, 039a/04, 032b/08, 032b/11, 032b/05, 032b/15.*

kasāvet (a) Katılık, sertlik: *diyüp, k. iken, kapuda bir galebe oldu Nedür deyince, içerü bir kaç -3- 033a/09, 081a/10, 102a/01.*

kaşd (a) Kasıt: *bu merhem ile bir şey kaşup baña zarar k. ide didi ‘Ömer -11- 007b/19, 015b/05, 044a/18, 062b/07, 035a/16, 006b/11, 035a/15, 068b/11, 097b/07, 004a/02, 75b/19.*

kaş Kemerli ve çıkıntılı şey veya yer: *bağlayup, egerün öni dar da k. öyle yüksek idi kim -6- 084b/12, 066b/14, 097b/13, 097b/14, 085a/03, 085a/04.*

kaşık Yiyecekleri ağza götürmeye yarayan saplı sofraya aracı: *görmedüm Beni yerindürme didi 'Ömer eyitdi; Naşbin var ise k.* -1- 048b/01.

kat Katman, makam, mevki: *'Ömer Ma'di siyāh kaṭīfe şabka üzerine, dört k. altun* -6- 035a/06, 077b/17, 085b/07, 076a/16, 085a/07, 102b/11.

kat- Ekleme, karıştırmak: *hāzırladup, Seyf içine daru k. andan 'Ömer' gelüp, güle* -8- 050b/08, 007b/01, 109b/10, 017a/17, 021a/17, 083b/09, 096a/12, 58b/09.

katı Sert: *Baḥtek güzel gayret senüündür Ama k. aḥmak herif imişsin ben saña* -1- 093b/03.

kātib (a) Yazman: *kirān bu k. idüp, eyitdi; Yā Elçüb Bu bārgāhda bir kaç kimesne* -1- 103a/10.

kātil (a) İnsan öldüren kimse, canı: *na'ra urup; Yā Hamza çünkü k. olan, Rüstem'i bağlayup,* -1- 035a/12.

kātil ol- İnsan öldürmek: *na'ra urup; Yā Hamza çünkü k. olan, Rüstem'i bağlayup,* -1- 035a/12.

katl (a) Öldürme: *k. eyledi Hamza anı kgorüp; Āh bu da Rüstem gibi kan dökmegi* -35- 014b/10, 015a/06, 015b/09, 016a/19, 017b/06, 019b/08, 020b/03, 031a/04, 033a/01, 038b/11, 038b/19, 039a/01, 042b/07, 052b/15, 065b/15, 068b/08, 070b/09, 072a/13, 073a/02, 073b/06, 076a/02, 076b/04, 076b/08, 079b/04, 080a/14, 080b/09, 080b/13, 081a/15, 082a/07, 087a/19, 087b/04, 088a/08, 093b/02, 099b/17, 104b/05.

katl eyle- Öldürmek: *k. eyledi Hamza anı kgorüp; Āh bu da Rüstem gibi kan dökmegi* -7- 014b/10, 015a/06, 042b/07, 076b/04, 080b/09, 088a/08, 099b/17.

katl it- Öldürmek: *Her kim gelirse katl iderem* -24- 016a/19, 019b/08, 020b/03, 031a/04, 033a/01, 038b/11, 038b/19, 039a/01, 052b/15, 065b/15,

068b/08, 070b/09, 073a/02, 073b/06, 076a/02, 076b/08, 079b/04, 080a/14, 081a/15, 082a/07, 087a/19, 087b/04, 093b/02, 104b/05.

kaṭır Atgillerden, kısırak ile erkek eşeğin çiftleşmesinden doğan melez hayvan: *ḳ. bile ters binüp, Şāh daḥī; Ey mel'ün Hāne ve -2- 110a/05, 109b/19.*

kaṭīfe (a) Kadife: *'Ömer Ma'dī siyāh ḳ. şabḳa üzerine, dört ḳat altun -1- 035a/06.*

ḳavī (a) Güçlü: *yaparız didiler Ḥamza eyitdi; Adam bir miḳdār ḥaddinden ḳ. ḥaşıma rast -4- 002b/05, 071a/16, 077a/02, 094a/02.*

ḳavla- Kabarıp dökülmek, soyulmak: *ḳ. hezār meşāḳḳatler ile ḥayyun Benī 'Ād'a geldi Vālidesi -1- 064a/18.*

ḳavl (a) Söz: *ben kendü kendümi helāk iderem didi Ġazbānı la'in de bu ḳ. -3- 072a/16, 036a/13, 102b/06.*

ḳavm (a) Kavim, ulus: *Şāh mürted olmuş Küfrin āşikār idüp, çok ḳ. kendüye -5- 040a/03, 047a/12, 040b/07, 043a/10, 044b/10.*

ḳavra- Elle sıkıca tutmak: *bir eliyle yaḳasından ve bir eliyle kemeri altından ḳ. ve başı -4- 099a/17, 082a/09, 094b/14, 75b/02.*

ḳāvur (f) Müslüman olmayan kimse, gāvur: *çöpün ḳapup, ḥayḳırup; Ey ḳara ḳ. Nire gidersin? -4- 58b/14, 052a/09, 052a/11, 58b/12.*

Kāvus Özel isim: *vir Ve agāh ile küffārdan ḡāfil olmasun Ve sen de K. -1- 104b/12.*

ḳavuş- Bir araya gelmek, birleşmek: *iki pāre olup, mel'ün hemen cān çıkımadan ḳ. -1- 077a/15.*

ķay- Bir yūzey ūzerinde sŭrtŭnerek kolayca yer deęiřtirmek: *ammā siperin ķ. bindigi filin kellesi yere dŭřdi Lendŭhā -2- 009b/09, 067a/04.*

ķaya Bŭyŭk ve sert tař kŭtlesi: *gelŭp gŭrdiler bir ķ. ūzerinde binā olunmuř, ķapusunuñ ūzerine bir ķupbe -6- 020a/08, 021a/04, 042a/02, 043a/01, 053a/14, 095b/12.*

ķayd Dŭřŭnce, endişe; emel, arzu; iş gŭç: *elden ķomazsın didi ‘Ömer; Hŭř imdi gŭrŭrŭz hemān ğayri k. -1- 048b/03.*

ķayık Kŭrek veya yelkenle yŭrŭtŭlen ufak tekne: *bir ķ. gelse, urup, başurırdı Nihāyet ķarřusunda bir kŭçŭk -9- 043a/04, 043a/12, 043a/14, 045b/17, 051a/17, 052a/01, 052b/01, 052b/08, 053a/08.*

ķayıř Bağlamak, tutmak veya sıkmak amacıyla kullanılan, dar ve uzun kŭsele dilimi: *ķ. ķıķarup Zerhīb feryāda başladı Ba‘de başın yŭzŭp -1- 022a/05.*

ķayna- Ćalkantı durumunda olmak, dalgalanmak, fokurdamak, ısınmak: *yaķından gŭrŭnce ķanı ķ. ve gŭzleri řola dŭřdi -3- 003b/19, 063a/02, 053b/05.*

ķayřar-ı Ćoban Őzel isim: *Allāh bilŭr, muķaddim bunda ne ķabāhat eyledi Fŭrŭz řāh‘uñ Ķ.-ı Ćoban -1- 033b/17.*

ķazā (a) Beklenmedik olay: *oğlum ol ķařdeñ seni bahāne ider Ķorķaram elinden bir ķ. ķıķar -1- 035a/16.*

ķazā Ćık- Kaza Ćıkmak: *oęlum ol ķařdeñ seni bahāne ider Ķorķaram elinden bir ķ. ķıķar -1- 035a/16.*

ķazan- Kazanç sağlamak: *Seyyāre‘ye; oğlum baña da ħiřře vir Zŭrā senŭñ tāzeligin var Ķ. -1- 060a/12.*

ķazanĆ Emek karřılıęında elde edilen para, getiri: *Ammā ben ķocadam Ćoķluķ ķ. idemez oldum diyŭp, Seyyāre; Bu bizŭm ħaķķımızdur -1-060a/13.*

kebāb (a) Doğrudan doğruya ateşte veya kap içinde susuz olarak pişirilmiş et: *koynun alup, deli ile k. iderken gördük Zengāve gelüp, -5- 060b/10, 58b/03, 58b/09, 58b/13, 059a/01.*

kebīr (a) Büyük, ulu: *ve qarındaşları yürüyüp, İslām tarafından Sa‘d Nebīre ve Behmen K. -3- 096a/10, 102b/03, 005a/09.*

keçe Yapağı veya keçi kılının dokunmadan yalnızca dövülmesiyle elde edilen kaba kumaş: *‘Ömer de qamışdan bir nīze peydā idüp, kağıddan gürz, k. -2- 094a/06, 095a/02.*

kedi Kedigiller familyasından evlerde beslenebilen küçük memeli: *idi, eli pārepāre olurdu Ve yere ursalar k. gibi ayak -1- 085a/13.*

kelām (a) Söz: *k. idüp, delülüge urdı şūreti Bunlar gelüp, Seyyāre’nüñ -2- 054a/04, 051b/09.*

kelām it- Söz söylemek: *k. idüp, delülüge urdı şūreti Bunlar gelüp, Seyyāre’nüñ -1- 054a/04.*

Kelb Özel isim: *şoñra saña deger, didi K. bildi ki delidür, qaқыyup -2- 003a/10, 103b/03.*

Kelbād, Kelpād Özel isim: *Ebu’l Fetḥ, biri K. dirler Anlarüñ ḥīlesin ‘aql irmez diyüp, -7- 043b/17, 072b/04, 086b/05, 078a/03, 094a/16, 051b/04, 072b/11.*

kelle (f) Baş, kafa: *Elkışsa Kerb Şāhibkırān ile öyle vaḳti olunca k. ber k. -14- 011a/13, 018b/07, 073b/13, 079b/15, 106b/02, 009b/09, 101b/08, 033a/06, 088a/09, 018a/13, 018a/15, 018b/15, 020b/02, 042b/15.*

Kelpād bk. Kelbād

kem (f) Noksan, eksik: *eyledi Nice görüşdi Gerçi kuvvetde dahī k. degül ammā hüneri -1- 067b/13.*

kemāl (a) Olgunluk, yetkinlik, erginlik, eksiksizlik: *idi Şāhibkırān da beni adam şanup, k. üzere yüyüp içsün -1- 030a/07.*

kemān (f) Yay: *Yedi gün nīze ve tiğ ve kemer ve gürz ve siper ve tīrū k. kapma ve alma ve çarpma -1-014a/05.*

kemend (f) Yakalamak için kullanılan, ucu ilmikli, kaygan uzun ip: *yalın kayalara k. ile çıkarlardı Seyyāre, -1- 053a/14.*

kemer (f) Bele dolayarak toka ile tutturulan, kumaş, deri veya metalden yapılan bel bağı: *Ḳupad'a ve Şāhibkırān'a haber virdiler getirin didikde muḳbili zerrīn k. ile -39- 002a/11, 006b/04, 007a/12, 011a/17, 014a/05, 015a/14, 015a/17, 015a/18, 061b/17, 068a/05, 068b/02, 073b/17, 109a/16, 109a/18, 015a/14, 068a/18, 073b/17, 097a/04, 007a/13, 007a/14, 073b/18, 099a/17, 011a/19, 098b/01, 068a/18, 099a/15, 004b/09, 022b/19, 037b/10, 084b/05, 089b/08, 096b/16, 108b/09, 011b/01, 057b/14, 077a/14, 095b/09, 099a/16, 75b/05.*

kemter (f) Daha aşağı, daha değersiz: *k. gulāmiyam lakin bu kadar begler ortasında hacīl oldum Bu yakīnda varmaḳ -1- 017a/08.*

kenār (f) Bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını, kıyı, yaka: *bir cezīreye götürüp, Hāliyā Kıbrıs didikleri cezīreye gelüp, bir k. -13- 030a/02, 030b/10, 055b/13, 045b/09, 052a/19, 042a/01, 002b/12, 047a/03, 010b/04, 100b/19, 053a/08, 58b/03, 070a/05.*

kendü İyelik ekleri alarak kişilerin öz varlığını anlatmaya yarayan dönüşlülük zamiri, zat: *iderüm didi Marzūḳ Şāh; Nola Dilāver öyle gerekdür didi Kerb'de k. -134- 002a/07, 008a/04, 008b/08, 013b/03, 013b/08, 014a/10, 014b/08, 019b/09, 020a/09, 023a/10, 028a/05, 028b/01, 030a/08, 030b/02, 031b/04, 034a/12, 037b/08, 037b/12, 039a/10, 046a/08, 047b/01, 048b/16, 056a/09,*

060b/08, 065b/01, 066a/10, 066a/11, 068b/19, 072a/16, 074a/02, 074b/03, 077b/14, 079b/11, 082b/12, 084a/14, 089a/13, 089a/16, 090b/18, 091a/17, 092a/10, 093a/13, 095b/13, 099b/03, 102a/03, 033a/19, 049b/18, 071b/07, 024b/05, 055b/14, 015a/14, 023a/05, 038b/09, 049a/09, 058a/08, 080b/03, 099b/12, 099b/19, 074b/15, 004b/02, 093b/14, 037b/04, 038a/11, 044b/07, 080a/06, 034b/11, 109a/12, 039b/06, 016b/01, 030b/02, 032a/18, 034b/06, 052a/02, 005b/01, 107a/14, 092b/07, 065b/18, 016a/13, 074a/17, 068b/13, 072a/16, 074b/17, 082b/17, 091b/07, 030a/19, 087b/05, 071b/13, 033a/01, 050b/13, 052a/01, 062a/14, 082b/17, 094b/12, 097a/02, 019a/15, 020a/18, 042a/09, 073a/09, 035a/09, 092b/12, 005b/12, 009a/05, 009a/08, 017b/19, 098b/03, 019a/12, 030a/05, 031a/13, 033b/15, 040a/03, 050b/14, 061a/09, 064b/05, 077a/06, 077a/09, 085a/07, 085a/12, 091a/16, 093a/19, 098a/07, 102b/14, 108b/09, 004b/13, 005b/18, 026a/19, 062b/01, 068a/15, 069b/11, 077b/05, 095a/03, 095b/17, 097a/01, 102b/14, 109a/17, 060b/13.

Kendvāl Özel isim: *gönderdüm Birine K. Cāzū ve birine Mihmāl Cāzū dirler ammā K.* -33- 063a/18, 090a/15, 090a/17, 090b/02, 091a/02, 091a/05, 091a/07, 091b/01, 091b/08, 091b/11, 092a/08, 092b/01, 092b/12, 093a/09, 093a/11, 094a/09, 094b/08, 094b/13, 094b/16, 095a/18, 095b/04, 090b/16, 093a/19, 090b/11, 091b/15, 092a/18, 092b/09, 093b/06, 094b/11, 095a/19, 095b/06, 094a/18, 095a/17.

kerāmet (a) Cömertlik, kerem, velilerin gösterdikleri olağandışı hal: *ḳurbānuñ derisidür Bu bize k. virilmişdür didi Ḥalḳūm bildi ki* -1- 020a/06.

Kerb Özel isim: *ḳolundan fırlatdı Beş on adum tekerlendi K. geçdi anın yirinde* -192- 001b/04, 001b/10, 002a/04, 002b/13, 003a/02, 003a/05, 003a/06, 003a/17, 004a/01, 004a/04, 004b/05, 004b/08, 005a/01, 005a/06, 005b/05, 005b/14, 005b/16, 005b/17, 006a/02, 006a/05, 006a/09, 006a/11, 006a/14, 006a/18, 006b/06, 006b/14, 006b/19, 007a/03, 007a/05, 007a/11, 007a/13, 007b/01, 007b/04, 007b/07, 007b/08, 007b/17, 008a/04, 008a/05, 008a/09, 008a/15, 008b/02, 008b/03, 008b/09, 008b/14, 009a/01, 009a/05, 009a/09, 009a/19, 009b/02, 009b/03, 009b/06, 009b/07, 009b/17, 010a/08, 010a/10, 010b/08, 010b/16, 010b/19, 011a/01, 011a/06, 011a/13, 011a/14, 011a/19,

012a/03, 012a/12, 012a/14, 012b/03, 012b/13, 012b/16, 013b/06, 013b/09, 013b/13, 013b/17, 014a/02, 014a/03, 014a/06, 023a/11, 024b/02, 039b/01, 040a/02, 040a/09, 041a/03, 041a/09, 065a/10, 066a/09, 066a/14, 066a/15, 066b/05, 066b/06, 066b/11, 066b/15, 067a/02, 067a/04, 067a/12, 067a/17, 067b/01, 067b/18, 068a/02, 068a/06, 068a/07, 068a/10, 068a/13, 068a/15, 069a/08, 069a/13, 069b/04, 069b/05, 069b/07, 070a/04, 090a/03, 099b/04, 099b/05, 102b/02, 109b/08, 002b/17, 003b/14, 008b/13, 008b/17, 013b/04, 039b/09, 065b/13, 066b/14, 068a/18, 001b/03, 002b/07, 003b/02, 011a/15, 011a/18, 066a/03, 066b/02, 066b/12, 067a/08, 069a/10, 003a/07, 067a/17, 002a/02, 002a/07, 008b/15, 011a/09, 002a/10, 009a/05, 014a/19, 067b/01, 068b/04, 001b/15, 003b/14, 003b/17, 004a/13, 005a/01, 005a/11, 005b/08, 007b/06, 008a/19, 009a/11, 010a/04, 012b/17, 014a/04, 023a/06, 066b/18, 067a/13, 069a/17, 099b/06, 009a/14, 009a/19, 011a/10, 011b/02, 014a/12, 065b/17, 012a/14, 069a/06, 001b/08, 002a/13, 003b/09, 005b/07, 007a/12, 008a/11, 008b/03, 008b/17, 010b/14, 012b/09, 013a/07, 014a/11, 065b/18, 068a/11, 068b/02, 068b/15, 069a/13, 070a/09, 003a/04, 001b/16, 007a/15, 009a/11.

Kerdun Özel isim: *K. yol bulurlar Hüşüşa üç ‘ayyāra mālīkdür Biri ‘Ömer, biri -2- 043b/16, 046b/06.*

kere, kerre (a) Defa: *k. yerinden şıçrayup, gögsüne bir el arçası çarpdı ki -19- 088b/11, 094a/13, 096a/04, 096a/05, 007a/16, 009b/05, 016b/04, 017b/16, 018b/11, 022b/02, 022b/05, 042a/10, 047a/01, 054a/19, 068b/02, 073b/18, 077a/18, 096b/03, 097a/17.*

kerem (a) Cömertlik: *ve bir tarafından dağı Neheng Peçe k. olup, dönüp göre şol nābekāri -10- 002b/03, 014b/05, 020b/05, 032a/13, 038a/02, 039b/08, 047a/10, 063a/14, 092a/11, 100a/09.*

kerim (a) Yüce, cömert: *k. hemān sen du‘ādan unutma diyüp, nice yādi gār -2- 005b/15, 091a/14.*

kerīme (a) Kız çocuk: *Şāhuñ k. geçsün sizden hicāb eder didiler* ‘Ömer Ma‘dī -1- 026a/07.

kerrāt (a) Defalarca: *düşman geldikde havāya egüp, ol yetmiş batman çizmei k. ile* -1- 096a/16.

kerre bk. kere

kes- Bıçak, makas vb. bir araçla bir şeyi ikiye ayırmak, parçalamak, doğramak: *benüm başum k. didi serveri ‘Ālem eyitdi; Dīlāver Bu iş senüñ* -20- 040b/17, 021b/15, 054a/17, 093a/05, 054b/14, 055a/06, 033a/06, 096a/07, 053b/05, 017a/18, 017a/10, 009a/05, 018a/03, 025a/01, 040b/15, 073b/09, 074b/16, 076b/16, 088b/15, 093a/19.

keşret (a) Çokluk, bolluk: *geldiler ol maḥalde geldiler ki gördiler Şāh ‘askerinde ‘azīm k.* -2- 087a/16, 087b/02.

keşke (f) Dilek anlatan cümlelerin başına getirilerek [ne olurdu] anlamında özlem veya pişmanlık bildiren bir söz, bari: *Şāh bilüp, bozuldı; K.* -3- 062a/18, 064b/10, 067b/09.

kethüdā (f) Zengin kimselerin ve devlet büyüklerinin buyruğunda çalışan, onların birtakım işlerini gören kimse, kâhya: *benüm erimdür Ve bu oğlumdur oturur Ne de sen benüm dīvānum k.* -1- 088b/07.

Keyfūr Özel isim: *Mālāberd’i sürüp, yanına varup, selām virdi K. ‘aleyke* -12- 056a/15, 056b/19, 057a/12, 057b/18, 058a/01, 060b/11, 061a/04, 102b/07, 056a/02, 056b/04, 057a/08, 057a/18.

keyf (a) Keyif, afiyet: *etdügi edebsüzliği hele meger meydān içinde görmeyevüz k.* -1- 002b/04.

Keykāvūs Özel isim: *Ebā ‘Ömer Şeddād’ı Habeşī ve şoluna bārgāhı Hişāmī ve bārgāhı K.* -1- 070a/07.

Keyyūs Özel isim: *Ve K. ı Nīzedār ve sāir yedi iḳīmden ‘asker bīşümār ve nām*
-5- 063b/03, 070b/05, 079a/02, 103b/04, 103b/05.

kez Defa, kere, sefer: *Hele bir k. kendüsi gelsün görem nedür didi Gene Zerhīb’e gelüp söylediler* -8- 020a/18, 032b/10, 064b/18, 074a/07, 085a/15, 086b/16, 101a/08, 101a/14.

kezalik (a) Aynı şekilde: *anı gördükde ‘aḳlı gitdi Şāhibḳırān k. ve begler feryād idüp bir* -1- 018b/01.

Ḳıbrıs Kıbrıs Adası: *bir cezīreye götürüp, Hāliyā Ḳ. didikleri cezīreye gelüp, bir kenāra* -1- 030a/02.

ḳıç Arka bölümde olan: *Peçe’nüñ gergedānınuñ ḳ. ayaklarını çalup ḳalem eyledi Neheng* -3- 009a/07, 015a/12, 088b/12.

ḳıl İplik biçiminde herhangi bir deri uzantısı, tüy: *bir ḳ. çekdik diyüp, Baḫtek kürküne yaranamadıḳ diyekaldı ‘Ömer der;* -1- 063b/15.

ḳıl çek- Zor bir iş başarmak: *toñuzdan bir ḳıl çekdük diyüp,* -1- 063b/15.

ḳıl- Yapmak, etmek: *bu ḳadar behlivānlar ortasında seni şermsar ḳ. diyüp, Baḫtek* -17- 063b/19, 067a/04, 068a/11, 075a/16, 095a/02, 090a/02, 101a/01, 045b/12, 057a/14, 005b/04, 096b/10, 010b/03, 010b/06, 006b/07, 024b/13, 024b/14, 076b/17.

ḳılıc Uzun, düz veya eğri, ucu sivri, bir veya her iki yüzü keskin, kın içinde bele takılan, çelikten silah: *bir cānibe atdı Zemīne ayak başdıḳda dal ḳ. olup Neheng* -43- 009a/06, 009b/01, 011a/07, 011a/15, 011b/09, 014a/11, 071b/02, 087b/11, 094a/07, 095b/07, 004a/11, 035b/03, 007b/02, 009b/16, 035b/11, 035b/16, 040b/04, 059b/16, 050a/12, 008b/11, 035a/19, 060b/18, 011a/14, 022b/14, 040b/09, 060b/17, 067a/02, 067a/04, 067b/14, 068a/01, 080a/03,

095b/15, 096a/18, 097a/05, 097a/07, 101b/05, 039a/18, 068a/04, 099a/06, 086a/12, 086a/11, 101b/11, 023a/19.

kımlıda- Yerinde hafifçe hareketlenmek: *kendüni cem‘ idüp, ‘Ömer eyitdi; Bre nābekār Frenk k. diyüp, -1- 037b/04.*

kıır- Sert şeyleri vurarak veya ezerek parçalamak: *öyle olsun Heman sen gavurları k. Ammā şağın tā ben k. demeyince -29- 045b/02, 066b/02, 033a/12, 045b/01, 052a/11, 054a/02, 040a/13, 097a/09, 003a/13, 007a/14, 015a/17, 062a/18, 099a/12, 109a/18, 097b/02, 091b/11, 015b/02, 037b/15, 040a/14, 054b/08, 061a/11, 077b/02, 096a/01, 096a/12, 101b/04, 109b/04, 050a/12, 052a/15, 077b/04.*

kıırk Otuz dokuzdan sonra gelen sayının adı: *virdi Kerb ‘aleyk alup gördi k. sekiz arış kad -27- 008a/15, 010b/06, 012a/17, 013b/02, 014a/16, 015a/04, 016b/04, 020a/09, 021a/11, 023b/19, 055b/19, 056a/05, 057a/11, 060b/12, 067b/09, 069b/03, 069b/08, 070a/03, 072a/12, 073a/19, 074b/14, 074b/16, 075a/03, 077b/03, 083b/15, 088b/10, 013b/02.*

kıışsa (a) Ders alınması gereken kısa hikâye: *server Aḥşam şöyle bir k. olmuş ammā öyle olur Mestānelik -17- 027a/09, 028b/04, 034a/05, 071a/05, 087b/01, 091a/15, 081a/02, 104b/11, 055b/10, 064a/12, 069b/04, 093a/05, 049b/15, 050a/19, 051b/17, 074b/01, 093a/17.*

kıışsa ol- Olay olmak: *server Aḥşam şöyle bir k. olmuş ammā öyle olur Mestānelik -2- 027a/09, 091a/15.*

kııtāl (a) Vuruşma, birbirini öldürme: *ṭaraf yūriyüp iki ‘asker birbirine kıarışup ‘azīm k. oldı -6- 015b/04, 049b/08, 009a/18, 067a/09, 097a/16, 050b/01.*

kııtāl ol- Vuruşmak, birbirini öldürmek: *ṭaraf yūriyüp iki ‘asker birbirine kıarışup ‘azīm k. oldı -1- 015b/04.*

kıtlık Kuraklık, savaş vb. nedenlerle ürünün yetişmemesi ve bundan doğan açlık: *işidürdik Adam şekline ba‘zan k. girer, deryādan deryāya, -2- 029b/05, 029b/07.*

kıyāfet (a) Giysi: *bir şāhūñ ‘ırzūñ pāy ü māl idüp, andan Frenk k. giresin -1- 065a/01.*

kıy- Acımayıp öldürmek: *Bir yigit kırk yılda hāşıl olur Niçün bir hamlede k. didi -12- 015a/04, 021b/17, 004b/02, 023a/16, 011b/05, 100b/11, 083a/03, 004b/03, 073b/16, 103a/12, 076a/19, 103a/11.*

kıyama- Acımak: *kıymet cevāhir ile müzeyyen bir şanem var idi Kıрмаğa k. şakla -3- 061a/11, 094a/04, 040a/14.*

kıyāmet (a) Gürültülü karışıklık, gürültü patırtı: *daḥī varup; Benüm, Ḥamzayı Şāhibkırān fātiḥül kal‘e diyüp, bir k. koparup -5- 021a/16, 054b/09, 022b/15, 055a/05, 096a/08.*

kıyaş (a) Karşılaştırma, oranlama, mukayese: *Kerb zaḥmlıydum, k. idüp yoḳlayup gördi hele zaḥm -17- 006a/11, 006b/14, 011a/03, 018a/02, 045a/07, 052b/10, 056a/05, 058a/07, 067a/01, 078b/15, 080a/10, 080b/09, 091a/12, 097a/16, 108b/18, 014a/13, 057b/02.*

kıymet (a) Değer: *zī k. altun ile murassa‘ bir butı var idi Bunı kıрмаğa kıyamayup; -2- 040a/14, 061a/11.*

kıız Dişi çocuk: *görüüp, su‘āl idüp, k. daḥī aḥvāli olduḡu üzere naḳl -60- 026b/13, 064b/19, 082a/10, 082b/16, 082b/18, 083a/02, 083a/04, 026a/09, 026a/19, 024a/01, 024a/06, 026a/04, 026b/12, 026b/15, 026b/18, 027a/11, 065b/03, 065b/05, 065b/07, 082b/03, 082b/04, 082b/14, 104a/11, 104b/05, 107b/03, 071b/04, 034b/03, 073a/01, 083a/07, 083b/01, 083b/03, 089b/15, 105b/02, 107a/08, 105b/04, 083a/06, 034b/09, 038b/07, 065a/09, 085b/02, 089b/09, 083a/17, 089a/03, 104a/07, 069b/05, 011a/11, 026a/15, 083a/18,*

105a/10, 105a/12, 105a/14, 107a/06, 082a/10, 104b/04, 105a/11, 065a/16, 074a/13, 107a/05, 038b/06, 065a/19.

ki (f) Anlam bakımından birbirleriyle ilgili cümleleri birbirine bağlayan bir söz: *bu yüzden hikāyet ider k. muḳaddimen beyān olınmışdır k. İskenderi -224-* 001b/02, 002a/06, 003a/08, 003a/10, 003b/10, 003b/15, 004b/07, 005a/06, 006b/03, 007a/01, 007b/12, 007b/16, 008a/17, 008b/01, 008b/08, 009b/03, 009b/10, 010b/09, 010b/13, 010b/18, 011a/03, 011a/09, 012a/06, 012a/13, 013a/19, 013b/12, 014a/13, 014a/14, 015a/09, 016a/08, 016b/09, 017a/18, 017b/17, 019b/03, 019b/11, 019b/16, 019b/17, 020a/02, 020a/06, 020a/12, 020b/04, 020b/12, 021b/03, 024a/15, 024b/01, 025a/03, 025a/09, 025b/01, 025b/17, 026a/10, 027a/18, 027b/05, 028a/13, 028b/12, 029b/09, 030a/17, 031a/05, 031a/13, 031b/01, 032a/09, 032a/13, 032a/17, 032a/18, 033b/09, 034a/10, 034b/18, 036a/02, 036a/18, 036b/08, 037a/05, 038a/05, 038a/09, 038a/12, 040a/12, 041a/17, 042b/18, 043a/13, 043b/15, 044a/01, 045a/03, 045a/06, 045a/07, 045a/10, 045b/12, 046b/06, 046b/09, 046b/12, 046b/19, 047a/06, 047a/14, 048a/11, 049a/08, 051a/18, 051b/11, 052a/02, 052b/14, 054b/13, 055a/03, 055a/05, 055b/11, 055b/16, 056b/16, 057a/01, 057b/12, 058a/02, 059b/19, 061a/09, 061b/14, 062a/09, 062b/03, 062b/16, 062b/17, 063a/08, 063a/15, 063a/19, 063b/18, 064a/04, 064b/12, 064b/16, 064b/19, 065a/07, 065a/10, 065b/11, 065b/13, 066a/07, 068a/04, 068a/06, 068b/10, 069a/01, 069b/02, 070b/09, 070b/12, 071a/18, 071b/01, 071b/06, 071b/07, 072a/02, 072a/14, 072b/11, 072b/12, 072b/13, 073a/09, 073a/15, 073b/05, 073b/19, 074a/07, 074b/05, 076b/03, 076b/06, 077a/17, 078b/13, 079a/01, 079a/11, 079a/18, 079b/04, 080b/13, 082a/07, 083a/18, 084a/02, 084a/06, 085a/06, 085a/09, 086b/17, 087a/08, 087a/16, 088a/07, 088a/08, 088b/05, 088b/11, 089a/05, 089b/08, 089b/13, 091a/17, 093b/12, 093b/17, 095a/17, 095b/13, 096a/02, 096a/08, 096a/13, 096a/14, 096b/11, 096b/17, 097a/01, 098a/04, 099a/10, 099a/15, 100a/18, 100b/04, 100b/08, 100b/14, 100b/16, 101a/08, 101a/09, 101a/11, 101a/15, 101b/07, 102a/06, 102b/08, 103a/01, 103a/02, 103a/03, 103a/06, 103a/16, 104a/11, 105a/02, 106a/07, 107b/16, 109a/14, 109b/10, 109b/15, 58b/05, 75b/04, 017b/15, 002a/13, 013b/17, 019b/02, 029a/14, 043a/11, 043b/04, 049b/01, 104a/06, 104b/10, 105a/09.

kifāyet (a) Yeterli olma, yararlılık: *idüp, andan k. miğdārı gemiler hāzır olup, zaḥirelerin ve at -1- 024b/04.*

kim “Hangi kişi?” anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz: *gelüp, şāflar bezendi ‘Aceb meydāna k. gire dirken heman, Kerb -171- 002b/13, 005b/05, 011a/09, 013b/02, 014b/01, 015b/10, 016a/03, 016a/19, 017a/19, 017b/01, 017b/11, 018a/10, 018b/08, 018b/19, 019b/12, 021b/08, 023a/03, 025b/06, 025b/15, 031a/06, 032a/09, 032b/02, 033a/17, 033b/13, 034b/17, 034b/18, 035b/15, 036b/08, 036b/11, 036b/14, 037a/16, 038b/01, 038b/10, 039a/01, 044a/19, 047b/12, 048a/08, 049b/17, 050a/14, 052a/03, 052a/09, 052a/16, 053b/05, 053b/11, 057b/04, 057b/06, 062b/17, 063a/14, 064b/06, 066a/12, 066b/02, 067a/10, 067a/11, 067a/17, 069b/14, 071a/10, 074b/16, 075a/10, 076a/01, 076a/11, 076a/15, 076b/09, 077a/10, 077a/14, 079a/16, 079b/17, 080a/14, 081a/18, 081a/19, 081b/03, 081b/09, 082a/02, 082b/01, 083b/14, 083b/19, 084a/06, 084b/06, 084b/12, 085a/05, 085b/09, 086a/04, 086a/06, 086b/13, 087a/04, 091b/06, 091b/18, 092b/14, 094a/01, 094a/04, 095b/17, 096a/17, 096a/18, 096b/03, 096b/07, 096b/19, 097a/09, 097b/01, 097b/03, 097b/05, 098a/06, 098b/11, 098b/18, 099a/04, 099b/06, 100b/01, 101a/06, 102a/02, 102b/16, 103a/11, 103b/04, 104a/14, 106a/10, 109a/15, 109b/06, 75b/05, 091b/09, 098a/18, 010a/02, 010b/14, 029b/03, 033b/07, 047a/17, 049b/17, 059a/06, 066a/18, 075a/14, 58b/15, 58b/18, 006b/15, 030a/18, 054a/13, 014b/03, 015b/09, 025a/15, 029a/02, 030a/16, 035a/10, 040b/09, 042b/04, 045a/12, 055a/02, 055a/03, 062a/06, 064a/17, 091b/03, 102a/04, 102a/05, 028b/10, 093a/13, 081a/04, 051b/16, 063b/10, 058a/01, 58b/07, 081b/18, 044b/07, 045b/17, 056a/02, 005b/17, 020a/13, 053b/12, 056a/18, 056b/02, 080b/02, 082b/16, 083a/03, 005a/03, 005a/19, 066b/09, 081a/04, 081b/06.*

kim ki bağlacı: *ola k. murādum Ḥamza’dan intiḳām almaḳtır Ḥāzırlanup, her ne kadar ‘askere -10- 061b/18, 076b/03, 090a/15, 044a/18, 055a/05, 073b/03, 076b/05, 084a/16, 105b/02, 006a/16.*

kimesne Kimse: *böyle hezān itdürdüñ İşte görürsün bu Nābekāra bir k. -47- 014b/19, 015b/16, 016a/17, 018a/15, 025a/18, 029a/19, 031b/02, 038b/09,*

038b/19, 040b/09, 053b/02, 057b/12, 065b/01, 081a/10, 091a/03, 092a/13, 099b/15, 102a/07, 102a/13, 102a/16, 103a/10, 103a/12, 104b/08, 75b/09, 75b/13, 042b/12, 033b/02, 056a/11, 082a/14, 103a/01, 103a/02, 057b/01, 067a/14, 032a/19, 068a/02, 082a/01, 098a/18, 109a/10, 054b/16, 071a/08, 071a/13, 082a/10, 082a/12, 088a/10, 066b/10, 079b/06, 103a/13.

kimse Herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi: *Şāhibkırān olur olmaz k. meydāna girmesün diyup tenbīh* -27- 004b/18, 006a/02, 011b/14, 018a/11, 018b/10, 027a/18, 029b/01, 053a/07, 054a/14, 093b/13, 004b/17, 072a/06, 58b/04, 053b/07, 069b/09, 093a/14, 004b/02, 075a/17, 006b/15, 007a/02, 012b/01, 025b/10, 056b/03, 061a/09, 065a/02, 083a/08, 083b/06.

kīn (f) Birine karşı duyulan öç alma isteği, garaz: *Zīrā kim dībelik çoğudursun imdi biz k. tūtmayuz* -1- 091b/18.

Ķīnān Cezīreniřin Özel isim: *Lendühā beglerinden Ķ. Cezīreniřin ve İsfendiyār Māhībeden* -1- 097a/12.

kireç (f) Mermer, tebeşir, kireç taşı, alçı taşı gibi birçok taşın özünü oluşturan kalsiyum oksit: *ol açık gözine bir avuç kül ile k. şaçdı ‘Ömer Ma’dī;* -1- 036b/05.

kise (f) Cepte taşınan, içine para, tütün vb. konulan, kumaştan veya örgüden küçük torba, kese: *Bin dane altını bir k. koyup; Yā ‘Ömer kıanda iseñ gel şol* -2- 092a/16, 092b/01.

kişi Şahıs, zat, nefer: *naşıl k. eliyle pīlser hortumıyla atup, göğün birinci kıatına* -4- 076a/16, 091b/09, 029a/03, 043a/19.

kitāb (a) Herhangi bir konuda yazılmış eser: *Bahtek; ben gice k. gördüm Bir dahī muķābil olduķda Rüstem* -2- 081a/14, 100a/12.

Ķıtfāy Ķupbeniřin Özel isim: *Ķāzī ve Behman Kebīr ve sā’irleri oturup ve bir kıolda Ķ. Ķupbeniřin* -1- 102b/03.

ko- Koymak, bırakmak: *haqlaşuriz diyüp, açmaz k. Bunlar baba Oğul cenge ağaz -72-* 004b/04, 040a/16, 053a/18, 057a/12, 097b/14, 098a/05, 030a/17, 062b/08, 089a/14, 102a/12, 029a/05, 022a/08, 056a/05, 051a/07, 051b/03, 103a/07, 108a/05, 069a/09, 047b/01, 090b/15, 037b/13, 109a/11, 008b/01, 046a/13, 046b/06, 047a/07, 047a/10, 047b/04, 051a/11, 083b/11, 027b/02, 102a/03, 011a/02, 037a/12, 042b/10, 093a/12, 093b/06, 099b/11, 101a/19, 013a/02, 046b/09, 069a/11, 080b/13, 023a/07, 051a/12, 059b/14, 082a/04, 048b/03, 092a/12, 021b/08, 037b/07, 099b/11, 003a/17, 027a/16, 061a/13, 083a/08, 038a/14, 099a/16, 085b/17, 003b/06, 020a/04, 009b/17, 042b/04, 004a/02, 004a/17, 010a/01, 054a/11, 059b/05, 088a/19, 088b/08, 091b/19, 093b/14.

kob- Kopmak: *oda nāgāh bir na'ra ı sehemnāk k. Niceler cān girüp -1-* 009b/11.

koça Yaşlı, ihtiyar, pir, yüksek, büyük, ulu: *dönüp; Yā Hamza niçün alāti şahibkırān'ı baña virdin Sen k. -10-* 004a/06, 010b/14, 047b/11, 050b/16, 087b/15, 089b/08, 082b/07, 060a/13, 082b/07, 050b/05.

koç Et tahtası: *arqaya aldıqda 'aqlı dāiresinden çıqup, rahşı gerdānuñ k. -1-* 037b/02.

koğ- Kovmak: *kimi ri'āyet idüp ve kimi k. güneşden ensesinüñ derisi -1-* 064a/17.

koğu Maddelerin duyularla algılanabilen uçucu kısımları: *Zirā kim dībelik k. imdi biz kīn tıtmayuz Ve -1-* 091b/18.

kol İnsan vücudunda omuz başından parmak uçlarına kadar uzanan bölüm: *k. kaldurup iki tarafdan çalınan cenk harbīleri -38-* 002b/15, 004b/06, 004b/09, 010b/15, 063a/09, 063a/11, 080a/11, 095b/05, 095b/10, 101a/13, 102a/17, 109a/16, 109b/01, 091b/01, 102a/17, 102b/03, 095b/02, 096b/15, 011b/02, 068b/03, 070a/16, 003a/11, 006a/06, 008a/16, 015a/09, 068a/14, 076b/10,

077a/11, 079b/10, 022a/04, 077a/16, 023b/16, 073b/19, 107b/10, 109a/17, 013a/01, 039a/14, 001b/04.

kolay Sıkıntı çekmeden, yorulmadan yapılabilen, emeksiz, zahmetsiz, güç ve zor karşısı: *Efendī k. gele didi ‘Ömer eyitdi; Oğul Bu nābekārı ele getürince neler-7-* 021b/11, 039b/13, 049a/15, 072a/17, 001b/10, 104b/19, 102b/11.

kolay gel- Kolay gelmek: *Efendī k. gele didi ‘Ömer eyitdi; Oğul Bu nābekārı ele getürince neler-1-* 021b/11.

koltuk Omuz başının altında, kolun gövde ile birleştiği yer: *ṭāyeler k. girmiş yaqīn gelince ‘Ömer Ma‘dī ol kıızı gördükde evvelden -7-* 026a/04, 047a/12, 084b/08, 006a/07, 090b/08, 022a/10, 048a/13.

kon- Bir yerde kalmak, konuk olmak: *gibi olaydı kâbil idi Bu da Lendühā’dur k. bir hoş ayırd -42-* 009b/19, 064a/04, 043a/12, 032b/18, 034a/14, 069b/02, 073b/11, 026a/18, 005a/10, 007b/03, 010a/07, 011b/15, 011b/16, 013a/01, 015b/06, 036a/02, 044b/04, 055b/15, 057b/08, 075a/04, 079b/16, 080a/18, 080b/18, 099b/18, 013a/05, 102a/01, 105b/12, 107a/01, 025b/03, 033a/12, 043b/12, 065b/05, 085a/17, 091a/15, 107b/10, 028a/12, 104b/14, 024b/18, 032b/10, 061b/06, 073b/01, 105a/12.

konak Yolculukta geceyi geçirmek için inilen, konaklanılan yer: *imdi göreyim seni diyüp, ol vezīr sorup, k. gelüp ‘Ömer Ma‘dī’nüñ -3-* 027a/03, 027b/10, 028a/12.

konakçı Sefere çıkan askerin önünden gidip konak yeri sağlamakla görevli subay: *Ve ser’asker yerinde cümle begler, k. ‘Ömer Ma‘dī ol heybetle qarār -1-* 102b/05.

kop- Herhangi bir yerinden ikiye ayrılmak: *ol ağacı ‘azīme şarılıp gögsiyle k. ‘Ayyār’a doğrı -12-* 017b/18, 054b/09, 011b/18, 021a/16, 018b/02, 055b/19, 082a/15, 086a/12, 088a/12, 106a/07, 077a/16, 052a/18.

ķorkķ- Korku duymak, űrkmek, dehşete kapılmak: *Ħamzalıķ űatayım űāyed benden ķ. bende fursatum bulam diyűp*, -35- 004a/03, 082a/03, 091a/14, 031a/16, 086a/04, 017b/07, 035a/16, 048b/10, 014b/11, 020b/18, 036b/13, 092b/04, 75b/08, 032b/05, 064a/05, 105a/11, 031b/05, 022a/09, 100a/07, 047a/10, 027a/18, 093a/10, 105a/10, 040a/07, 047b/07, 004b/16, 092a/01, 085a/16, 088a/13, 018a/17, 047a/18, 070b/11, 081a/13, 048b/05, 047b/03.

ķoş- Adım atışlarını artırarak ileri doğru hızla gitmek: *olmadı Bir nābekār kimseden elvermez didi begler k. ammā* -2- 004b/17, 019b/06.

ķoy- Bir űeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek: *ķ. Hiç ol öldüğün bir kimesne duymasun Biz de, siz de* -58- 031b/02, 064b/17, 065a/11, 071b/06, 038b/08, 048a/04, 048a/05, 026b/19, 031a/06, 034a/18, 058a/16, 060b/09, 060b/10, 58b/01, 002a/04, 008b/04, 012b/16, 028b/13, 078b/07, 002a/03, 002a/12, 005b/01, 024b/05, 027b/06, 028b/04, 029b/09, 029b/15, 034b/04, 034b/11, 035b/16, 037a/16, 038b/03, 042a/08, 043b/19, 045b/15, 050a/17, 051a/17, 053a/02, 059a/02, 060a/06, 062a/12, 077b/14, 082b/03, 084a/13, 085b/01, 087a/09, 087b/13, 089a/15, 092b/01, 094a/14, 094b/14, 097b/13, 103a/05, 107b/11, 75b/17, 026b/15, 092a/16, 093a/16.

ķoyun Geviş getirenlerden, eti, sűtű, yapaęısı ve derisi için yetiştiren evcil hayvan: *Bir ķoyun alup yűrűyű virdi*. -4- 58b/1, 58a/16, 60b/08, 60b/10.

ķoz (f) Elverişli durum, saldırış ve savunma fırsatı: *bir ķ. ķırarum űanup, ķarşılakup, ķondurdu Ve tabl űād u mānī* -1- 033a/12.

ķopek Kōpekgillerden, boy ve biçim bakımından pek çok cinsi olan, çok iyi koku alan, sadık, bekçilik ve avcılık gibi işler için beslenen memeli hayvan: *Şāh bu cevābı işidűp, ğamgīn oldu Baħteki Ħōd K. Bűrűsī* -1- 069b/13.

ķoűk Genellikle bir sıvı içinde, asıltı durumunda bulunan gaz kabarcıklarının oluşturdukları nesne: *alıķ cānına kār idűp, k. ķuşmaęa başladı Kāh bayılup ve ķāh* -1- 028b/06.

kör (f) Görme engelli: *bir gözi k. idi Hele ‘Ömer Ma‘dī’yi karşılayup; Ne diyār adamısın -5- 030b/06, 030b/12, 031b/13, 036b/04, 036a/05.*

kös (f) Savaşlarda, alaylarda at, deve veya araba üzerinde taşınan ve işaret vermek için kullanılan büyük davul: *belürüp, cihānı zulumāt kapladı Ve toz içinden k. İskender ve tabl -7- 069b/19, 002b/12, 022b/01, 010b/02, 041b/10, 100b/18, 041b/12.*

köşe (f) Birbirini kesen iki çizginin, iki düzlemin oluşturduğu açı, zaviye: *k. be k. Ehli kal‘enüñ başına kıyāmet kopardılar -6- 054b/09, 025a/02, 016b/11, 104a/03, 107a/04, 107a/08*

kötek (f) Sopayla atılan dayak, patak, değnek: *elindeki k. Neheng gergedānınıñ sağına toğunup kıc -22- 015a/12, 075a/07, 075a/19, 077a/08, 098a/11, 068a/12, 099b/16, 003a/06, 003a/17, 004b/07, 009b/05, 009b/10, 082b/01, 082b/05, 097b/15, 099b/09, 101b/09, 106b/12, 109a/13, 75b/04, 097b/06, 082a/19.*

köy (f) Genellikle tarımsal alanda çalışılan, konutları ve öteki yapıları bu hayata uygun yerleşim birimi, köylük yer, köy yeri: *başmışdı andan şehirde ve k. olanları çağırup, cümlesi -2- 023b/18, 025b/13.*

Ḳubād Çirkin, kaba, biçimsiz: *Ḳ. şehriyār eyitdi; İşte atam Şāhibḳırān saña bu idi dedügi -20- 095a/10, 078b/08, 094a/14, 018a/19, 023a/19, 069a/15, 074a/18, 093b/15, 104a/16, 107b/13, 012b/16, 014b/04, 023b/14, 038b/12, 060a/06, 002a/11, 104a/10, 107b/11, 096a/05, 102a/16.*

ḳubbe (a) Yarım küre biçiminde olan ve yapıyı örten dam, kümbet: *berāber olduḳda ‘amūdın ḳ. üzere yere koyup, ağır ağır Rüstem’e -9-75b/17, 018b/16, 020a/08, 109b/14, 109a/05, 102b/03, 009a/11, 023a/04, 097b/18.*

ḳucaḳ Açık kollarla göğüs arasına sığabilen miktarda olan: *ḳ. alup, doḡrı ḳondığı saraya getürdi Öpüp, ḳuçmaḡa -3- 026a/18, 082a/09, 012a/11.*

kuç- Kucaklamak, kucaklaşmak, sarılmak: *kucağına alup, doğru kondığı sarayagetürdi Öpüp, k.* -1- 026a/18.

kucret (a) Güç: *bende kuvvet k. kalmadı didi Karı; Öyle dime bunca zamandır* -1- 048a/19.

küh (f) Dağ: *ammā bu tarafından Şāhibkırānı ‘Ālem, k.-ı Kāf’da müte‘ayyin dīvler ki katl itmişdi* -15- 070b/09, 070b/13, 071b/01, 071b/15, 078a/19, 087b/11, 008a/16, 063a/17, 078b/16, 066b/07, 070a/12, 102b/02, 75b/16, 005a/03, 004b/19.

kul Köle: *gelüp, k. oldı İsfendiyār bunlara ziyāfet iderken birkaç* -55- 058a/13, 060b/13, 060b/15, 096a/04, 096a/05, 102b/16, 103a/01, 005a/04, 007a/16, 009a/13, 032b/15, 039a/12, 039a/15, 056b/13, 108a/11, 050b/16, 058a/05, 58b/18, 060a/10, 019a/03, 078b/01, 058a/05, 105b/02, 107a/08, 085b/03, 016a/12, 027b/08, 040a/17, 045b/14, 049b/05, 089a/09, 009a/16, 016a/17, 047a/07, 049a/19, 083a/10, 049b/05, 042a/07, 051b/14, 027a/04, 015b/10, 045b/19, 059b/03, 064b/01, 019a/04, 102b/14, 107b/19, 032b/11, 058a/06, 016a/14, 038a/13, 040b/15, 083b/03, 013b/17, 050b/10.

kul ol- Köle olmak, kul olmak: *gelüp, k. oldı İsfendiyār bunlara ziyāfet iderken birkaç* -2- 058a/13, 102b/16.

kul it- Kul etmek, köle etmek: *filiyle kaldurup, kul ider ve bu tarafa gelürken* -2- 060b/13, 060b/15.

kul şal- Kul göndermek, köle göndermek: *Şāh dahı iki tarafa kul şaldı* -2- 096a/04, 096a/05.

kulak İşitme organı: *çekme k. kıopardın Nedür aşlı bundan murādün nedür didikde* -17- 011b/18, 021b/18, 056b/14, 103a/07, 028b/02, 056a/08, 088a/05, 056b/02, 050a/02, 011b/17, 042b/17, 019a/18, 017a/18, 044a/01, 054b/13, 055a/05, 022b/10.

kulak tut- Kulak vermek, dinlemek: *kulak tutmağa başladılar* -1- 044a/01.

kullan- Bir şeyden belli bir amaçla yararlanmak: *idi kim hamle etdikde alâti harb k. Hemen atdan ata* -3- 085a/05, 058a/16, 037a/01.

kulle (a) Zirve: *sekiz yıl K.-i Kaf'da, divler ile nice cenkler eyledik imdi* -1- 004a/08.

kumanya (i) Yolculuk için hazırlanan yiyecek, azık: *Ne var idi, heriflerin bütün k. yemek gene baña benden* -1- 029b/19.

kumaş (a) Pamuk, yün, ipek ve benzerinden dokunmuş her türlü dokuma: *ve cevâhir k. vardur deyü, 'alâmet gösterdi ve Hamza'ya işte* -2- 045b/11, 028b/10.

Kur'an (a) Kutsal kitap, Kuran-ı Kerim: *K.-yâri gârı olan sultânı 'ayyârân 'Ömerdür diyüp, ta'rif* -1- 059a/07.

kurbân (a) Bir amaç uğruna canını feda etme: *Şakâluñ başına k. olsun deyü tesellî eyledi Ama 'Ömer,* -3- 095a/12, 025a/01, 020a/06.

kurbân ol- Yoluna canını feda etmek: *Şakâluñ başına k. olsun deyü tesellî eyledi Ama 'Ömer,* -1- 095a/12.

Kürd Kürt: *Sa'd Nebîre ve Melik Behrâm K. Hâkânı ve Melik Behman Kūhistānī ve Kerb* -1- 102b/02.

kur- Bir şeyi oluşturan parçaları birleştirerek bütün durumuna getirmek, monte etmek: *k. Çün sabâh oldı Anı gördiler Rūm tarafından tozlar* -6- 069b/18, 078a/05, 042b/01, 070a/06, 078b/10, 070a/08.

kırtar- Felaketten, tehlikeden veya zor durumdan uzaklaştırmak: *eyle Beni içeri al, 'Ömer'üñ şerrinden k. didi Zerhīb eyitdi;* -15- 020b/06, 050b/18,

055a/03, 086b/14, 015b/03, 007b/11, 088b/16, 091a/11, 085b/17, 099a/08, 055a/19, 054b/16, 051a/18, 052b/13, 086b/02.

ķurtul- Tehlikeli veya kötü bir durumu atlatmak: *öldür, ķ. didi Şāh da elem çeküp; Ey Hāce böyle -29-* 085b/18, 051a/14, 103b/12, 077a/17, 047a/15, 047a/16, 036a/01, 095a/11, 098a/11, 029b/15, 051a/03, 060a/08, 089a/12, 084a/14, 018b/13, 042a/11, 033a/04, 019b/14, 036a/02, 020b/14, 030b/10, 060b/09, 066b/03, 001b/11, 011b/11, 035b/13, 015b/13, 074b/09, 048a/08.

ķuru Suyu, nemi olmayan, yaş ve nemli karşıtı: *getürüp, önüne yıgdılar ‘Ömer Ma‘dī ol ķ. etmegi öyle yedi ki; -2-* 029a/14, 029b/16.

ķurut- Suyunu ve ıslaklığını giderip kuru duruma getirmek: *Esbābların ķ. Ammā niresi idügün bilmezler Bir canibi ğutup -1-* 052b/02.

ķuş- İstifra etmek: *açlık cānına kār idüp, köpük ķ. başladı Kāh bayılıp ve ķāh -1-* 028b/06.

ķuşūr (a) Eksiklik, noksan, hata: *Ve Şāh buyurdu ‘Ömer’e bī ķ. cāizesin virdiler Şafāsından -3-* 063b/13, 103b/13, 027b/01, 071b/17.

ķuş Yumurtlayan omurgalılarından, akciğerli, sıcakkanlı, vücudu tüylerle örtülü, gagalı, iki ayaklı, iki kanatlı uçucu hayvanların ortak adı: *olduķda bende çeküp siyāh ķ. ‘Ayyārı alup götürdü Beriden Kerb de -7-* 023a/11, 019a/16, 020a/09, 085a/08, 093a/13, 096a/15, 019b/04.

ķuşad- Çevrelemek, beline bağlamak: *Kerb‘ün beline ķılıc ķ. yūri Őimden Őoñra saña destūrdur -1-* 014a/11.

ķuşluk Günün sabahla öğle arasındaki bölümü, kuşluk vakti: *tevekkūlī bir cānibe gitdiler Ķ. zamānı anı gördiler Bir ‘aẓīm -2-* 055b/18, 075a/02.

ķūtāh (f) Kısa: *Ħamza da senūñ gibi ķ. ķadli midūr yoķsa yetmiş seksen -1-* 076a/04.

ķuvvet (a) Güç: *Vezīrler ķomayup bir nesne hāşıl olmaz Gitdikçe anlar ķ. tıtdı*
-18- 013a/02, 035b/17, 048a/19, 098b/01, 036a/05, 067b/13, 003a/15, 006b/15,
014a/07, 036a/08, 108a/13, 074a/07, 106b/11, 079b/11, 001b/12, 004b/16,
012a/14, 048a/18.

ķuvvet tıtdı- Güçlenmek: *Vezīrler ķomayup bir nesne hāşıl olmaz Gitdikçe*
anlar ķ. tıtdı -1- 013a/02.

ķuyruk Hayvanların çoğunda, gövdenin sonunda bulunan, omurganın uzantısı
olan uzun ve esnek organ: *lāzım geldikde on iki dane atları birbirinüñ ķ.* -1-
084b/11.

ķuzı Kuzu: *ķ. istediler Deryādan çıkdık gemimiz paralandı Ķarnımız açdur* -1-
058a/17.

ķüçük Boyutları, benzerlerinininkinden daha ufak olan: *Gemi yanaşmak*
mümkün degül idi On adam kenārda tırsa bir ķ. -10- 042a/01, 043a/04,
058a/15, 058a/16, 058a/19, 064b/10, 084b/04, 088a/10, 58b/02, 042a/19.

ķüffār (a) Müslüman olmayanlar, kâfirler: *girince Marzūk Şāh ‘askere ķül şaldı*
hemān cümle ķ. -37- 009a/13, 011b/15, 013a/01, 015b/01, 018a/11, 018b/05,
022a/12, 022b/07, 023a/13, 042b/03, 072b/09, 079a/10, 079a/17, 080a/11,
087b/02, 096a/09, 099b/13, 100b/01, 101b/18, 106a/10, 108b/06, 109b/02,
007b/02, 091a/07, 109a/08, 104b/12, 015b/02, 022b/06, 037b/16, 096a/11,
101b/04, 109b/04, 109b/06, 009a/17, 022b/03, 023b/01, 037b/17.

ķüfretsiz (a) Sıkıntısız, kolay, özen istemeyen, rahatına düşkün: *yaturlar Tü*
yüzünüze bre ķ. nābekārlar Da ‘vāñıza degmedünüz -1- 093a/08.

ķüfr, ķüfür (a) Kâfirlik: *itmek için gelmedik ve sizünle cengimiz, ķ. terk edib*
İslām ‘a -5- 023b/09, 040a/05, 040a/08, 040a/03, 061a/08.

ķüfür bk. ķüfr

kül Yanan şeylerden artakalan toz madde: *ol açık gözine bir avuç k. ile kireç saçdı 'Ömer Ma'dī; -3- 036b/05, 063b/01, 097b/06.*

küllük Çevresi çalı ile sarılarak kış için saklanan saman yığını: *K. bir at buldılar kim şāhibi boğazlamağa kıyamayup, şalıvirmişdi -1- 094a/04.*

künbed (f) Kubbe: *çeker vücūdı kūhpāredür Kolları sūtūna beñzer başı k. -1- 008a/16.*

kürek Deniz teknelerini yürütmeye yarayan, bir ucu yassı, uzun ağaç: *elleriyle k. çeküp, yap yap kal'e kapusuna erişdiler -1- 053a/09.*

kürek çek- Deniz teknesini yürütmek için küreği kullanmak: *bir kayık bulup, elleriyle kürek çeküp -1- 53a/09.*

kürk Hayvan postundan yapılan giysi: *bir kı1 çekdik diyüp, Bahtek k. yaranamadık diye kaldı 'Ömer der; -1- 063b/15.*

kürre (a) Bütün noktaları merkezden aynı uzaklıkta bulunan bir yüzeyle sınırlı cisim: *halil ve k.-i neyi cemşīdi şadāsı 'Alemi futdı Çün yaqīn geldi -1- 070a/01.*

küstāh (f) Saygısız, kaba, terbiyesiz: *İşte gayret ile böyle bir k. eyledi ben babası -3- 012b/10, 001b/03, 016a/09.*

küstāhlık eyle- Saygısızlık yapmak: *İşte gayret ile böyle bir k. eyledi ben babası -1- 012b/10.*

küşe (f) Köşe: *'Ayyār k.-i Zerhībi 'Ayyār diyüp, yaqīn olanlar yerlerinden sıçrayup; -1- 021a/14.*

küşte Çıkın: *olmaz k. müşteler yığılup, kan gövdeyi götürdü -1- 109b/11.*

kütük Kalın odun parçası: *diyüp, haykırup, gelüp, hemen Zengāve k. kapup, karşı* -1- 097b/06.

kütürdü Mücadele, kavga: *Kerb eyitdi: "Begler siz görmedünüz, Lendühā ile bir eyü kütürdümüz geçti,* -1- 10a/10.

-L-

laf (f) Söz, lakırtı: *gayrīsi gelsün diyüp l. urdı İrtesi meydān açılıp kim gire* -5- 014b/01, 091b/05, 100a/15, 011a/02, 034b/13.

laf ur- Söz söylemek: *gayrīsi gelsün diyüp l. urdı İrtesi meydān açılıp kim gire* -4- 014b/01, 034b/13, 091b/05, 100a/15.

lāf ü güzāf (f) Boş söz, zırva: *erlik nice olur diyüp, l. ü güzāf urdılar ve Bahtek eyitdi;* -2- 063a/16, 079a/05.

lāf ü güzāf ur- Zırvalamak: *erlik nice olur diyüp, l. ü güzāf urdılar ve Bahtek eyitdi;* -2- 063a/16, 079a/05.

la'ın (a) Lanetlenmiş, melun: *devrilüp lāya 'kıl oldı Zerhībi l. şafāsından semā'a* -28- 017b/05, 017b/13, 018a/02, 018b/09, 019b/17, 021b/15, 048b/08, 049a/01, 051b/05, 062a/02, 071a/10, 071b/10, 071b/14, 072a/08, 072a/16, 074b/09, 075a/10, 077a/10, 085b/15, 086a/17, 092a/03, 094b/19, 75b/18, 075a/06, 070b/15, 019b/16, 076b/06, 088b/14.

lakab (a) Takma ad: *senin l. Kal'egiri bī Cenk'dür ben kıanda iken bu kıadar* -1- 044b/19.

lākin (a) Ama, fakat: *ama Kerb gürzin berāber virüp men' eyledi L. gözleri açıla* -5- 003a/05, 017a/08, 035b/13, 044a/12, 053b/03.

lāla (f) Çocuğun bakım, eğitim ve öğretimiyle görevli kimse: *diyüp, kıomadı Ahir bir kıaç eski l. gönderdi* -2- 046a/13, 015b/19.

la'net (a) Beddua: *cāriyyesidür L. Şāh'a da ve size de Ve sizler benüm -1- 105b/03.*

Lāt (a) Cahiliye döneminde Kab'nin içerisinde yer alan bir put: *L. u Menāt haqqı için ben de hīle yokdur didi Ba'de eyitdi; Yā Zerhīb -1- 020b/19.*

laṭīfe (a) Şaka: *l. eyledi 'Ömer hoş imdi zebūna kıymağ olmaz, ğayrı maḥalde -5- 004b/03, 060b/07, 069a/11, 091b/15, 013b/16.*

laṭīfe eyle- Şaka yapmak: *l. eyledi 'Ömer hoş imdi zebūna kıymağ olmaz, ğayrı maḥalde -1- 004b/03.*

laṭīfe it- Şaka yapmak: *Ey dilāver. Laṭīfe iderem -2- 069a/11, 091b/15.*

lāya'kıl (a) Kendinde olmayan: *devrilüp l. oldı Zerhībi la'in şafāsından semā'a -2- 017b/05, 017b/11.*

lāya'kıl ol- Akli başından gitmek: *devrilüp l. oldı Zerhībi la'in şafāsından semā'a -2- 017b/05, 017b/11.*

lāyık (a) Uygun, değer, yakışır: *ṭurmağ l. degüldür Sürün, varup gitsin Gözüm görmesün -2- 038b/18, 107b/16.*

lāzım (a) Gerek, gerekli: *l. olur didi Kerb eyitdi; Ey sulṭānı 'ayyārān luṭfları -14- 007b/17, 013a/12, 013a/15, 032a/12, 036b/12, 040a/16, 052b/16, 078a/12, 078b/03, 084b/11, 099a/05, 046a/11, 090b/13, 029a/18.*

lāzım gel- Gerekmek: *mürāca'at l. geldi -5- 013a/12, 032a/12, 036b/12, 084b/11, 099a/05.*

lāzım ol- Gerekli olmak: *l. olur didi Kerb eyitdi; Ey sulṭānı 'ayyārān luṭfları -3- 007b/17, 040a/16, 078b/03.*

lenger (f) Yayvan ve kenarları geniş, büyük bakır kap: *urup, kapacağ maħalde Kerb ğayretle l. virüp kemeri* -3- 007a/13, 068b/01, 109a/18.

leş (f) Kokmuş hayvan ölüsü: *kan atladı L. gibi kaldurdılar ‘Ömer; Gene koyu virmen, bir iki gün* -2- 048a/04, 088b/17.

letāfet (a) Güzellik, hoşluk: *şudan için oturdu ol şuyuñ l. ağıdığını seyr* -1- 016b/19.

levn (a) Renk: *medāyin önünde çok ‘asker var imiş didi Ğamza’nüñ l.* -1- 062a/07.

leyl (a) Gece: *ħaramzāde l.-ü nehār fırsat arardı kim intikām ala Çünkü gördi* -1- 017a/19.

lezzet (a) Tat: *gel berü benimde bir kerre gönkimüñ l. gör diyüp bir kötek urdu* -1- 009b/05

libās (a) Giysi: *karı l.-ı fāhireler ile donanmış ‘Ömer’e karşı gelüp, elin öpdi* -6- 048a/12, 064b/09, 090b/04, 031a/02, 098a/15, 098a/16.

Lihrā Özel isim: *ilerü Sa‘d Nebire, ardınca Zengāve ve L.-sebb Ğüristānī* -4- 106a/08, 024a/02, 024a/04, 024a/19.

līmān (r) Gemilerin barınmalarına, yük alıp boşaltmalarına, yolcu indirip bindirmelerine yarayan doğal veya yapay sığınak: *yerde, bir l. bulup, girdiler ‘Ömer eyitdi; Baña bir çeri virüñ ki* -3- 045a/10, 042a/02, 045b/16.

Lendühā Özel isim: *hemān na‘ra urup, Benüm Kerb nāmdār diyüp üzerine sürdi L.-hā da* -75- 009b/02, 009b/04, 009b/07, 009b/09, 009b/18, 010a/01, 010a/02, 010a/10, 012a/05, 015b/03, 016a/09, 017a/16, 018a/04, 018a/05, 023a/08, 023a/10, 023a/14, 023a/15, 035a/08, 038b/11, 054b/03, 055a/07, 055a/12, 067a/18, 068b/16, 070a/18, 074a/18, 078b/08, 096a/11, 097a/12, 097a/14, 097a/17, 097b/02, 097b/05, 097b/15, 097b/17, 098a/03, 098a/10,

099b/07, 099b/16, 101b/18, 102b/01, 109b/08, 109b/12, 014b/12, 018a/18, 090a/03, 009b/15, 007a/19, 012b/08, 003a/14, 008a/11, 009b/01, 068a/09, 009b/19, 070a/10, 097b/01, 097b/03, 098b/02, 100a/13, 103a/13, 091b/03, 097b/07, 102b/04, 007a/01, 009b/01, 023a/09, 080a/08, 096a/01, 097b/09, 109b/05, 016a/08, 017a/15, 010a/02, 010a/04.

loḡma (a) Ağza bir defada alınıp götürülen yiyecek parçası, sokum: *Her kim buña bir l. ta ‘ām virirse ḡatlı iderem diyüp, tenbîh eyledi* -1- 039a/01.

Loḡmān (a) Hekimliği ile ünlü kutsal kitaplarda geçen bilge kişi: *bulur Zîrā L. Ḥāzreti Süleymān’a yapmışdır ve her zamān sulṡān* -1- 007b/14.

lōb Lōp, iri lokma: *gōrdi Daḡî ṡurmayup ol ḡalan ekmeḡi, sekkeri ḡelwā gibi l.* -2- 029b/02, 029b/03.

luṡf (a) İyilik, yardım, ihsan, inayet: *olalım didi Lendühā da eyitdi; L. eyle yā ṡāḡibḡırān ḡo bu nabekaruñ* -20- 010a/01, 012b/09, 013a/17, 013b/17, 025b/08, 040a/10, 052b/19, 069a/10, 073a/10, 081a/05, 083a/13, 087b/14, 088a/15, 089a/01, 056a/13, 056a/14, 102b/14, 007b/17, 059a/17, 052b/18.

luṡf eyle- İyilik yapmak: *olalım didi Lendühā da eyitdi; L. eyle yā ṡāḡibḡırān ḡo bu nabekaruñ* -6- 010a/01, 012b/09, 073a/10, 081a/05, 083a/13, 088a/15.

luṡf it- İyilik yapmak: *şonda luṡf idüp re‘āyaya ḡaber idüp* -5- 025b/08, 040a/10, 052b/19, 069a/10, 089a/01.

-M-

mā’il (a) Hevesli, istekli: *nize ‘arz eksikliği eyledi Ḣünki görüp m. oldın Benden* -2- 026b/05, 051a/03.

mā’il ol- İstekli olmak: *nize ‘arz eksikliği eyledi Ḣünki görüp m. oldın Benden* -2- 026b/05, 051a/03.

mācerā (a) Serüven: *idüp, Sa‘d ile olan m. dönmesün diyüp, ‘ayyārların -2- 081a/03, 107a/19.*

ma‘adā (a) Dışında, -den başka, başka, öte, yanı sıra: *şafā idesin ammā bunlardan m. bir kışşa vāki‘ oldı Mal -2- 071a/05, 089b/10.*

madārā (f) Kötü, utanılacak bir duruma düşürmek, utandırmak: *eyitdi; Hey Şāhum ben aña m. iderem Anuñçün virdüm görmez misin Bizden -6- 064a/01, 064a/05, 085b/03, 088a/13, 072a/09, 083b/02.*

madārā it- Utandırmak: *eyitdi; Hey Şāhum ben aña m. iderem Anuñçün virdüm görmez misin Bizden -3- 064a/01, 085b/03, 088a/13.*

māder (f) Anne: *düzülmüş idi Bānū da sarāya sarāya gelüp, pederi ve m. -1- 078a/07.*

mağlūb (a) Yenik: *didi, Kerb; Niçün inerüm m. degülim, didikde Emīri ‘Arab; gel imdi -4- 011a/18, 068a/06, 004a/09, 097b/08.*

Mağribī Kuzey Afrikalı: *M. gelecekdür Āşinā ol da çabıqlıķda buña menend olur -1- 011a/12.*

mağrūr (a) Gururlu: *biz de bilmedik m. olsun ben ķulun ve kızım cāriyyeñdür -1- 083b/03.*

mağrūr ol- Gururlanmak: *biz de bilmedik m. olsun ben ķulun ve kızım cāriyyeñdür -1- 083b/03.*

mahabbet (a) Muhabbet: *m. ve erenlerüñ cem‘iyyetini görüp, du‘ā idüp; Yā Şāhib -3- 107b/18, 070a/15, 070b/10.*

mahal (a) Yer: *gönder didi Bu m. ‘Ömer‘Ayyār Coban Peçe yanaşup, -33- 002b/18, 004b/03, 007a/13, 018a/13, 018b/15, 028b/15, 032a/13, 034b/16,*

035a/11, 047b/11, 057b/15, 070b/10, 073b/17, 077b/08, 078b/18, 081a/10, 085b/19, 086b/01, 087a/16, 090a/14, 094a/09, 097a/14, 098b/06, 110a/02, 100b/15, 065a/02, 016b/15, 050a/01, 007b/16, 014a/15, 042b/08, 053a/15, 081a/04.

maḥbūs (a) Hapsedilmiş: *berīde şandüğün içinde m. ‘ifīt olmasun Tılsım idüp, deryāya -2- 028b/11, 052a/06.*

maḥfī (a) Gizli: *var Ne ola aşlı diyüp, m. Şāh dīvānına geldiler Rüstem’le Zengāve’yi -3- 087a/17, 001b/08, 067a/16.*

māhir (a) Usta, yetenekli: *atdı ‘Ömer anıdaḥī men’ idüp; Bu fenninde sen m. ancak diyüp; -1- 094b/17.*

māhiyet (a) Asıl, esas, içyüzü: *Rüstem Nevāzeng de m. ma’lūm oldu Artuḡ meydāna -2- 108a/14, 037a/08.*

maḥkum (a) Hüküm giymiş: *ṭapanca urup, Merzūḡ yıḡılup, m. bende çekdi andan -2- 059b/17, 107a/10.*

mahmūz (a) Çizmenin, potinin arkasına takılan ve binek hayvanlarını dürtüp hızlandırmaya yarayan demir veya çelik parça: *Nīzeden ateş çıkacak zamān ‘aşḡara m. idüp, ḡolı altına -1- 095b/02.*

mahmūz it- Mahmuzlamak: *Nīzeden ateş çıkacak zamān ‘aşḡara m. idüp, ḡolı altına -1- 095b/02.*

maḥşūş (a) Özgü: *Elinde tiḡ ne gezer, tiḡ çekmek bize m. ammā yine itmedik didi -1-007a/10.*

maḥzūn (a) Üzgün: *ḡondılar Küffār gördiler Ḥāl böyle melūl m. anlar da dönüp -2- 011b/15, 102a/01.*

maḳām (a) Kat, huzur: *bir ḥalka geçürdü Elçüb birer geçüp ol m. qarār eyledi*
Ḥamza 'da -3- 103a/08, 044a/17, 103a/06.

maḳbūl (a) Kabul edilen: *ḳurtarmaḳ gerekdür diyüp, hemen bir ḳaç m.*
kimesneleri ile birden -4- 054b/16, 056a/10, 065b/03, 013a/08.

ma'ḳūl (a) Akla uygun, akıllıca: *esīr iken böyle nā m. söyledüğine ziyāde elem*
çeküp hemān -6- 016a/01, 065a/19, 104a/10, 014a/01, 013b/11, 109a/10.

mal (a) Bir kimsenin, bir tüzel kişinin mülkiyeti altında bulunan, taşınır veya taşınmaz varlıkların bütünü: *mala toyum ideyim didi Çoban Peçe eyitdi; Ey Bilgince ben m. -65-* 045a/19, 046b/19, 049a/15, 049a/17, 050a/05, 050b/03, 050b/06, 052b/03, 052b/17, 055a/17, 055a/19, 060a/09, 061a/01, 065a/18, 069a/19, 071a/05, 078a/16, 078a/19, 078b/10, 079a/01, 107a/01, 012a/10, 018a/14, 023b/07, 023b/08, 023b/15, 024a/06, 025a/17, 028a/15, 028b/08, 039a/18, 045a/03, 046b/03, 065a/01, 102b/08, 020a/02, 020a/04, 042a/03, 046a/19, 023b/10, 045a/19, 046b/03, 046b/03, 042a/03, 045a/04, 045b/06, 052b/13, 053a/02, 060a/11, 060a/16, 060b/02, 077b/13, 078a/01, 078a/18, 029a/04, 047a/08, 049a/15, 029a/07, 049b/11, 021b/08, 103b/11, 037b/17, 110a/06, 077b/14, 078b/15.

Mālāberd Özel isim: *yüriyüp, M. ile Felīhā yetişüp Kerb'i atlandurdılar -14-* 009a/14, 033a/16, 033b/19, 039a/11, 040b/13, 102b/07, 023b/16, 024a/09, 022a/17, 056a/15, 075a/09, 019b/01, 055b/02, 056a/10.

mālik (a) Sahip: *M. iseñiz cümlesin cem' idüp, tedārik üzere olup, tamam -12-* 061b/19, 066b/08, 066b/10, 066b/15, 066b/17, 067a/12, 094b/02, 103a/15, 003a/15, 020b/05, 043b/16, 063a/19.

ma'lub (a) Yenik: *Berīden 'asker-i İslām daḫı yürüyüp ceng-i ma'lub oldı. -1-* 80a/13.

ma'lūm (a) Bilinen, belli: *'Ömer eyitdi; Ey ḥaramzāde m. oldı kim seni bunda*
ecelüñ getürmiş -11- 019b/12, 034b/18, 036b/15, 037a/09, 046b/12, 057a/04, 062b/17, 073b/06, 108a/14, 105a/14, 061b/17.

ma'lûm ol- Bilinmek: *‘Ömer eyitdi; Ey haramzāde m. oldı kim seni bunda ecelüñ getürmiş* -6- 019b/12, 034b/18, 037a/09, 046b/12, 062b/17, 108a/14.

mancınık (a) Top yapımının bilinmediği çağlarda, kale kuşatmalarında, ağır taş gülle fırlatmakta kullanılan basit bir savaş aracı: *Her birinde biner adam vardur ve m. ile taşlar hâzırlamışlardur* -1- 044a/13.

māni‘ (a) Bir şeyin yapılmasını önleyen şey, engel: *alup yürüyü virdiler Kimse m. olmayup gelüp bir cānibe* -2- 011b/14, 024b/07.

māni‘ ol- Engel olmak: *alup yürüyü virdiler Kimse m. olmayup gelüp bir cānibe* -2- 011b/14, 024b/07.

mānī Genellikle birinci, ikinci ve dördüncü dizeleri uyaklı olan halk koşuğu: *bir koz kırarum şanup, karşıladup, kondurdu Ve tabl şād u m.* -1- 033a/12.

manşür (a) Galip: *ğondular İslām begleri m. muzaffer Şāh melül, mağzün, çasavetden* -1- 102a/01.

ma‘reke (a) Savaş alanı, harp meydanı, cenk yeri: *cenk idecektir Şağın gözin ac hayli m. eridür bizüm* -10- 005b/10, 010a/09, 014a/10, 067b/18, 006a/17, 065a/12, 074b/12, 098a/19, 069b/06, 098b/05.

Ma‘rûf Şāh (a) Özel isim: *ğarār eyledi Marzūk Şāh, M. Şāh İskender’e tesellī virüp,* -31- 001b/05, 001b/07, 003b/17, 005a/13, 008a/06, 008a/18, 010b/19, 011b/03, 011b/11, 012a/18, 012b/18, 013a/06, 013a/09, 024b/02, 039b/02, 039b/17, 039b/19, 040b/12, 041a/12, 041a/14, 041a/16, 041a/19, 041b/05, 041b/06, 041b/09, 042b/07, 042b/15, 042b/17, 069b/05, 039b/07, 039b/08.

Marzūk Şāh Özel isim: *ğarār eyledi M. Şāh, Ma‘rûf Şāh İskender’e tesellī virüp,* -36- 001b/05, 001b/08, 002a/01, 002a/07, 002a/08, 002b/09, 005a/10, 007a/15, 009a/13, 010a/08, 010a/12, 013a/14, 013b/01, 015b/05, 018a/03, 018a/13, 018a/14, 018a/15, 018b/06, 018b/07, 019a/17, 019a/19, 019b/02,

019b/07, 020b/01, 022a/13, 022a/18, 023a/01, 023a/05, 023a/18, 023b/06, 024a/08, 024a/14, 024a/17, 024b/05, 013a/11.

mashara (a) Soyтары: *Parmağıyla çevürmege başladı ‘Ömer gülüp; Bu la‘ın m. ancaq* -2- 094b/19, 093b/14.

maşlahat (a) İş, dirlik düzenlik: *derdüñ hemen merceldür Bu m. gice qalursa gitdi mal* -2- 050b/06, 027a/05.

ma‘şūqa (a) Bayan sevgili: *yıllıq m. iken redd idüp evlāda telsīm eyledi imdi* -2- 016b/05, 104a/01

mātem (a) Yas: *Cümlesi acıyup m. eylediler İskenderi Heykelānī ayağa turup;* -2- 022a/14, 75b/08.

mātem eyle- Yas tutmak: *Cümlesi acıyup m. eylediler İskenderi Heykelānī ayağa turup;* -1- 022a/14.

mātem it- Yasa çevirmek: *Qorqarum benüm düğünüm mātem ide* -1- 75b/08.

Māzende’i Rānī Özel isim: *Eskiyüş M. Rānī nām behlivānları yetmiş beş eriş qadd ile* -1- 056b/09.

mecāl (a) Güç, kuvvet, fırsat: *nuṭqa m. olmayup zīrā cümlesi birer kerre sillesin yiyüp* -5- 018b/11, 025b/17, 030b/18, 092b/06, 003b/13.

mecāl olma- Gücü kalmamak: *nuṭqa m. olmayup zīrā cümlesi birer kerre sillesin yiyüp* -1- 018b/11.

mecrūh (a) Yaralı: *bir büyük taş qodı M. hasta şeklinde qal’e dibinde* -5- 053a/18, 053b/10, 053b/11, 097a/06, 099b/19.

Medāyin (a) Sasanî devletinin başşehri, Slesifon. Yedi şehirden oluştuğu için “şehirler” anlamına gelir: *eylemiş, hālā Mekke’ye gelüp çıkmışlar didiler Hattā bu haber M. gelüp, Şāh ile -16- 025a/04, 062a/13, 072b/06, 073a/19, 087a/15, 110a/07, 062a/07, 064a/11, 066a/12, 069b/01, 078a/11, 078a/13, 090a/01, 106a/07, 110a/09, 086b/17.*

meddāh (a) Çok öven: *Fīrūz, ‘Aden’e vedā’ idüp, gitdiler Gemilere girüp, m. dīmūr -1- 041a/02.*

meded (a) Yardım: *olup ‘Ömer’e; m. ‘Ayyār Yetiş döndür ol baña ciger köşem Rüstem -16- 016b/11, 046a/03, 046a/06, 046a/10, 050b/04, 054a/10, 054b/15, 071a/11, 073a/01, 076b/18, 078b/03, 084a/05, 085b/13, 086b/03, 090b/14, 095a/05.*

medh (a) Övgü: *bir m. okuyup, eyitdi; Beyit; Dā’imā safrān bulanasun -5- 062b/04, 067a/19, 067b/05, 067b/11, 091b/04.*

mefhūm (a) Anlaşılan, mana, kavram, ifade: *beni katl ide didi Çün nāme Hamza’ya geldi Nāme okundi M. ma’lūm -1- 073b/06.*

meger (f) Oysa: *etdügi edebsüzliği hele m. meydān içinde görmeyevüz keyfūñ -46- 002b/04, 005b/06, 009b/12, 011a/11, 011b/12, 014a/10, 015b/10, 016b/15, 017a/12, 017a/18, 018b/19, 028b/18, 030a/14, 032a/03, 032b/09, 034b/09, 037a/14, 040a/02, 040a/12, 040a/13, 041b/17, 042a/11, 042a/17, 043a/06, 048b/17, 049b/08, 050a/19, 051b/13, 060b/11, 060b/12, 060b/15, 072b/18, 077b/08, 086a/03, 088b/01, 089b/03, 091b/05, 093a/01, 095a/01, 097b/07, 100a/05, 100a/11, 100a/15, 103b/07, 106a/05, 106b/02.*

mehīb (a) Heybetli: *mişāli bir m. tāze serverdür ki yüzine baķanuñ zühresi -3- 008a/17, 031a/05, 087b/08.*

Mehlehel Nirre Özel isim: *ra’dı nirre gibi ve M. Nirreler gibi ‘azāb ile helāk eyler Huşūşa -1- 072a/04.*

mekân (a) Yer: *biraz ileri gidüp, bir otlu şulu m. kıondılar ‘Aceb bura -2- 055b/15, 072a/03.*

mekkâr (a) Hilekâr, düzenbaz: *bunca tabanca yedin Gene uşlanmadın Gene ol m. mel‘ûna uyup, -1- 063a/01.*

Mekke (a) Mekke ya da Mekke-i Mükerrerme, Arap Yarımadası’nın Hicaz Bölgesi’nde yer alan, Kabe-i Muazzama ve Harremi Şerif’i bünyesinde barındıran kutsal şehir: *münāsib görüp, ‘azmi M. eylediler Yaķın geldikde ‘Ömer ileri segirdüp, -9- 024b/12, 024b/13, 024b/17, 025a/01, 025a/09, 041a/05, 041a/04, 025a/04, 065b/19.*

mektüb (a) Yazılı, yazılmış kâğıt, mektup: *birbirleriyle müşāvere idüp, gördiler çare yok Şāhib kırān’a bir m. -3- 027b/14, 040a/04, 028a/01.*

melālet (a) Sıkıntılı: *idüp, Şāh da dönüp, m. ile otağına gitdi Baħtek’e -2- 070a/19, 091a/06.*

melik (a) Padişah: *eyledi hemān M. Behman Kūhsitānī, Emīri ‘Arabdan destūr alup, -8- 004b/19, 005a/03, 102b/02, 104b/02, 105a/04, 106a/15, 106b/04, 107a/09.*

melīl (a) Hararet, sıcaklık, üzüntü: *kösleri ve tablı m. şadāsı dünyāyı tutdı Ķal’e’de olanlar -1- 041b/10.*

mellāh (a) Gemici: *Bre m. alın demiri, açın yelkeni böyle olduğdan -4- 046b/14, 044a/08, 044a/10, 045b/15.*

melül (a) Üzgün: *ķondılar Kūffār gördiler Ħāl böyle m. maħzūn anlar da dönüp -7- 011b/15, 052b/09, 059a/12, 070a/17, 078b/15, 090a/14, 102a/01.*

mel‘ün (a) Lanet olası: *başın şalup; Hay m. Ne söyledürsin didi ‘Ömer de nāme’i -21- 062b/13, 070b/01, 072a/01, 073a/07, 076a/11, 077a/15, 086a/02,*

086a/19, 088a/11, 088b/04, 092a/13, 093a/04, 102a/03, 110a/05, 022a/07, 063a/01, 095a/13, 073a/02, 062a/08, 022a/02, 088b/16.

memleket (a) Ülke, şehir: *m. geldik mi didi Mellāhlar; server Yaklaşdık, otuz mīl yer* -1- 044a/08.

men' (a) Engel olma, alıkoyma: *ama Kerb gürzin berāber virüp m. eyledi Lakin gözleri açıla* -43- 003a/05, 003a/06, 003a/18, 004b/06, 006a/09, 006a/14, 007a/04, 008b/14, 008b/15, 008b/18, 011a/08, 015a/08, 022b/19, 023a/10, 037a/19, 066b/06, 066b/13, 067a/14, 068a/13, 077a/09, 079b/11, 079b/13, 079b/14, 082b/06, 094b/17, 094b/18, 095b/01, 095b/16, 096b/02, 096b/13, 097b/12, 098b/18, 099b/09, 101b/07, 101b/10, 101b/13, 108b/08, 108b/11, 003b/01, 009a/05, 039b/08, 009b/06, 039b/13.

men' eyle- Engellemek: *ama Kerb gürzin berāber virüp m. eyledi Lakin gözleri açıla* -16- 003a/05, 003a/18, 008b/14, 008b/15, 023a/10, 066b/13, 068a/13, 077a/09, 079b/14, 082b/06, 094b/18, 095b/01, 096b/02, 097b/12, 099b/09, 101b/13.

men' it- Engellemek: *'Ömer Ma'dī'nūñ üç hamlesin men' idüp* -20- 004b/06, 006a/09, 006a/14, 007a/04, 008b/18, 011a/08, 015a/08, 022b/19, 037a/19, 066b/06, 067a/14, 079b/11, 079b/13, 094b/17, 095b/16, 096b/13, 101b/07, 101b/10, 108b/08, 108b/11.

menāl (a) Sahip olunan şey: *Ġazbān'uñ munaqqaş bārgāhuñ kurup, mal ü m. tağlar* -1- 078b/10.

Menāt (a) Cahiliye Dönemi'nde Kâbe'nin içerisinde yer alan Kureyş putu: *Lāt u M. haqqı için ben de hīle yoğdur didi Ba'de eyitdi; Yā Zerhīb* -1- 020b/19.

menend (f) Eş, benzer: *Mağribī gelecekdür Āşinā ol da çabıqlıkda buña m. olur* -1- 011a/12.

menend ol- Benzemek: *Mağribī gelecekdür Āşinā ol da çabıklıkda buña m. olur* -1- 011a/12.

menküş (a) Nakışlı, işlemeli, desenli: *cevşen ve alāti harb, mükemmel ammā kulağına bir gevheri m. tağmış* -2- 056a/08, 056b/02.

menşüb (a) Nispet edilen, ait, bağlı: *eylemiş Elem çekme inşāallāh ben saña gene m. alıvirürem* -1- 066a/04.

merāhim (a) Merhametler: *m.-i ‘aliyyelerüñüzden mercüdu red buyurmayup, kabül buyurasız bu bābda* -1- 013b/19.

mercü (a) Ümit edilmiş, rica olunan: *merāhimi ‘aliyyelerüñüzden m. redd buyurmayup, kabül buyurasız bu bābda* -1- 013b/19.

merd (f) Yiğit: *didi Hamza; Ey Zālīm Öyle bir m.-i güzine niçün kıydın didi Zerhīb* -5- 021b/17, 004b/02, 075a/18, 047b/10, 067b/08.

merdān (f) Yiğitler, mertler: *Ġayrete gelüp hāzırlandılar didikde Emīri M. daħī buyurdi, cenki* -13- 022b/04, 025a/11, 053a/03, 055a/17, 073b/09, 078a/16, 078b/05, 069a/18, 039a/09, 073a/07, 014a/02, 069a/07, 012b/03.

merdāne (f) Yiğitçe: *elden kosun m. cenk idelüm didi Kerb de eyitdi; Yā* -4- 009b/17, 073b/05, 082b/06, 008b/03.

merhabā (a) Bir selamlaşma sözü: *filinden atıup, gelüp, Rüstem’in ayağına düşdi; M. Müştāk* -1- 057a/13.

merhamet (a) Acıma: *olursa da saña himmet etmez ve m. itmez didi* -6- 003b/12, 038b/13, 038b/14, 049a/05, 053b/01, 054a/05.

merhamet eyle- Acımak: *vālidesi ‘Ādiye Bānū’ya merhamet eylen* -2- 038b/14, 053b/01.

merḥamet it- Acımak: *olursa da saña himmet etmez ve m. itmez didi* -3-003b/12, 049a/05, 054a/05.

merhem (a) İlaç, merhem: *birbirinden ayrılıp kondılar Emīri ‘Arab Rüstem’üñ zaḥmına m.* -5- 007b/03, 007b/05, 007b/12, 010a/14, 007b/19.

merkez (a) Bir şeyin tam ortası: *ṭurup, at, fil, gergedānlarına suvār olup, meydān m.* -1- 079a/15.

mertebe (a) Derece, miktar: *ile de m. cenk idüp ol bārgāhda kılcım ile* -3-008b/11, 001b/13, 032b/01.

Merzūk Şāh Özel isim: *viremezse çāresi bizlerde tābi‘ oluruz didiler M. Şāh* -85- 013a/04, 014b/07, 014b/17, 015b/12, 040a/02, 040a/12, 040a/17, 040a/19, 041a/12, 041a/14, 041a/17, 041b/03, 041b/11, 041b/14, 042a/10, 042a/14, 042a/16, 042a/18, 042b/12, 043a/16, 043a/18, 043b/07, 043b/08, 043b/10, 043b/13, 044b/13, 046a/09, 046b/07, 046b/09, 046b/16, 047a/02, 047a/09, 047a/13, 047a/17, 047b/06, 047b/10, 047b/12, 047b/18, 048a/06, 048b/07, 048b/17, 049a/08, 049b/08, 049b/13, 050a/06, 050a/08, 051b/13, 052a/02, 052a/04, 053b/02, 053b/04, 054a/05, 054a/17, 054b/11, 055a/06, 055a/13, 055b/05, 055b/07, 055b/09, 056b/15, 059b/02, 059b/03, 059b/07, 059b/08, 059b/10, 059b/12, 059b/17, 060a/03, 060b/15, 060b/17, 060b/19, 061a/06, 061a/07, 061a/10, 061a/18, 066a/07, 044b/08, 042a/12, 048b/19, 051a/10, 050b/02, 056b/17, 061a/18, 042b/09, 050a/10.

Merzüpāna Özel isim: *Ḥaleb üzerinde evlādın m. bir kerre añduğı için kırık* -1-016b/04.

mesele (a) Konu, sorun, problem: *eyle Du‘āların ricā ederüm didi ‘Ömer çok m. getürüp döndürmege* -1- 017a/11.

meşel (a) Örnek: *Bir daḥī bu m. iş itme ‘Aybdur, bu divāndur, ‘afv ve siyāset* -1- 016a/05.

meskūn (a) Yerleşilmiş, iskân edilmiş: *bir nice perīler ile ‘azmi reb’i m. idüp, ‘acele ile gelüp, -3- 073a/03, 071a/18, 071a/01.*

meskūn it- Yerleşmek: *bir nice perīler ile ‘azmi reb’i m. idüp, ‘acele ile gelüp, -1- 073a/03.*

mest (f) Sarhoş, kendinden geçme: *aşlā bir hareket yoķbildi kim tamām, şarāb almuş, m.-ü lāya‘kıl -5- 017b/11, 025b/18, 034a/19, 009b/07, 026a/17.*

mest-ü lāya‘kıl ol- Akli başından gitme derecesinde sarhoş olmak: *şarāb almış, mest-ü lāya‘kıl olmuş -1- 017b/11.*

mest ol- Sarhoş olmak: *Ziyāde mest oldun, yabanda degülsin -2- 025b/18, 034a/19.*

mestāne (f) Sarhoşça: *idersin didikde Neheng Peçe hem m. idi ve hem lālāsı elinde -7- 015b/19, 027b/11, 027b/17, 028a/12, 103b/19, 027a/09, 016a/07.*

mestāne ol- Kendinden geçip sarhoş gibi olmak: *‘Aleşāh daķī ‘Ömer’ün sāz ve sözünden mestāne olup -1- 103b/19.*

meşakķat (a) Sıkıntı: *kavlayup hezār m. ile hayyun Benī ‘Ād’a geldi Vālidesi -1- 064a/18.*

meş‘ale (a) Ucunda, alev çıkararak yanıcı bir madde bulunan, aydınlatmaya yarayan değnek: *bir m. ile kıızı getürüp, giderler At sürüp, yetişdi -3- 082b/14, 081a/18, 082a/15.*

meşgūl (a) Bir işle uğraşan, iş görmekte olan: *ol da zaķmına tımara m. oldu Beriden ‘Ömer de bū aķvāli temāşā -7- 001b/14, 002a/17, 008b/02, 032a/02, 081a/08, 093a/15, 103b/14.*

meşgûl ol- Bir işle uğraşmak: *ol da zaḥmına tımara m. oldu Beriden ‘Ömer de bû aḥvâli temâşâ -7- 001b/14, 002a/17, 008b/02, 032a/02, 081a/08, 093a/15, 103b/14.*

meşhûr (a) Ünlü, tanınmış, bilinen: *idüp, eyitdi; Ey ademler Zâhir bu taşvîr bir m. kimesnenüñ -4- 071a/13, 063a/19, 077a/02, 092b/04.*

meşreb (a) Yaratılış, tabiat: *Zîrâ dîvâne m. Sözin bilmez, ben aña tîmârḥâncilik -1- 035a/17.*

meşveret (a) Danışma: *murâd üzere yiyüp, içüp, aḥşam olduğda vüzerâsı m. -2- 031a/08, 049b/11.*

meşveret it- Danışmak: *aḥşam olduğda vüzerâsı m. idüp -2- 031a/08, 049b/11.*

metâ’ (a) Mal, eşya: *Bunlar gördiler geminüñ içi mâl ve m. mâlan mâldur Tekrâr ‘Ömer’üñ -1- 046b/03.*

meth (a) Övmek işi, sena, medih: *ḥavâle eyledi Sever m. idüp, gördi bunda ḥayli kuvvet var -1- 035b/17.*

meth it- Övmek: *ḥavâle eyledi Sever m. idüp, gördi bunda ḥayli kuvvet var -1- 035b/17.*

metîn (a) Sağlam, dayanıklı: *‘aceb m. buldı meger ilerüde ‘Ömer’üñ kızındañ Āyîne Şâh -1- 011a/11.*

mey (f) Şarap: *anlardan ziyâde m. oldı Hōş imdi gör ḥâlini diyüp, çünki dîvân -1- 036b/01.*

meydân (a) Alan: *etdügi edebsüzliği hele meger m. içinde görmeyevüz keyfüñ -105- 002b/04, 002b/12, 004b/11, 005a/01, 005b/03, 006a/10, 006b/01, 008a/14, 010b/04, 010b/19, 012a/01, 013a/19, 014b/01, 014b/06, 017b/12,*

022b/08, 035a/18, 061a/06, 065a/10, 079a/15, 079a/16, 079a/17, 079b/06, 087a/04, 094a/09, 094a/10, 094a/15, 098b/15, 099a/02, 100b/19, 101a/01, 108b/07, 75b/13, 014b/02, 079a/11, 087b/04, 002b/13, 002b/14, 002b/17, 003a/01, 003b/13, 004b/18, 005b/05, 005b/06, 005b/17, 008a/09, 009b/12, 010b/09, 010b/12, 014a/04, 014a/18, 015a/02, 021b/08, 032b/12, 032b/14, 032b/18, 034a/09, 035a/02, 035a/08, 035a/09, 036b/16, 036b/17, 053a/02, 066b/06, 067a/12, 073b/13, 075a/09, 079a/19, 079b/01, 079b/19, 084b/16, 093a/16, 093b/01, 093b/18, 094a/18, 095a/16, 095a/17, 098b/12, 098b/13, 098b/14, 099b/03, 101a/01, 101a/03, 103a/17, 108a/14, 108a/17, 108b/05, 108b/06, 108b/13, 75b/11, 75b/16, 003a/01, 004a/19, 014b/07, 018b/07, 074a/12, 094a/08, 006b/08, 066b/17, 010b/17, 035a/13, 099a/04, 003b/09, 005b/07, 008a/11.

meyl (a) Eğilim: *şaklānı berāber virdi ammā kolları sīneye m. eyledi Sa‘d -5- 006a/06, 079b/10, 081b/16, 082b/18, 082b/19.*

meyl eyle- Yönelmek: *şaklānı berāber virdi ammā kolları sīneye m. eyledi Sa‘d -1- 006a/06.*

meyl it- Yönelmek: *kolları bükülüp, sīneye meyl itdi -2- 079b/10, 082b/18.*

meymene (a) Sağ kanat: *alāylar şāflar bağlayup, m. meysere kalbi cenāhı arasına peyreste -1- 010b/05.*

meysere (a) Sol kanat: *alaylar bağlayup, yemine m. kılib, cenāhı araste olup, nazār -4- 005b/04, 010b/05, 096a/13, 101a/04.*

mezīd (a) Artma, çoğalma: *hōş iderim didi Luţfuñuz m. olsun Ammā bilürsünüz -1- 052b/18.*

mezīd ol- Artmak, çoğalmak: *hōş iderim didi Luţfuñuz m. olsun Ammā bilürsünüz -1- 052b/18.*

mıhlān- Olduğu yerde kalıp bir yere kıpırdayamaz olmak: ve *'aşkarūn ayaqları zemīne m. beli hallac yayı gibi çenber -1- 096b/08.*

Mışır Kuzey Afrika'da yer alan bir ülke, Mısır: *cümle müte'ayyin dilāverler Rūm ve Yūnān serverleri ve M. ve Şām -1- 070a/11.*

Mışrī Mısırlı: *M. ile Halkūm ileri gelüp, ellerine degnek alup, döğmege -1- 047b/17.*

miftāh (a) Anahtar: *Karı m. getürdi Açup, yoqlayup, çok mal var -1- 049a/17.*

miğfer (a) Muharebede başa gelebilecek darbelerden korunmak için takılan başlık: *oturmuş, m. ucu güç ile görünürdi Çün meydāna -2- 098b/13, 085a/10.*

mīh (f) Kazık: *yek m. üzere dönüp, kol şunup, kemer zincirinden kapup, -1- 109a/16.*

Mihā'ıl Cāzū Özel isim: *M. Cāzū geliyor didiler Bahtek şād olup, karşı gitti -1- 090a/16.*

Mihmāl Cāzū Özel isim: *gönderdüm Birine Kendvāl Cāzū ve birine M. Cāzū dirler ammā Kendvāl -1- 063a/18.*

mihnet (a) Sıkıntı: *diyüp, gitdiler Ammā 'aceb m. çekdiler Tağları geçüp, ba'zan -1- 053a/13.*

mihnet çek- Sıkıntı çekmek: *diyüp, gitdiler Ammā 'aceb m. çekdiler Tağları geçüp, ba'zan -1- 053a/13.*

mihr (a) Söz verme: *gelüp, Merd kimsenūn m. bozma Kendüne kıydın, deyüp vāfir -1- 004b/02.*

Mihr -i Nigār Özel isim: *behlivānlar pars gönüllü olurlar göre muqaddime Hamza, M.-i Nigār'ı -1- 016b/03.*

Mihrā Firūz Özel isim: *Hān, kızısı Frengisī Bānū'yu Sa'd'a ve Dārāy, kızısı M. Firūz'ı* -2- 024a/01, 024a/05.

Mihyāl Özel isim: *ve M. nām iki qarındaşlar yardım itmege gelmişler Bahtek qarşu gitdi* -4- 091a/08, 091b/02, 092b/16, 095b/14.

miḳdār (a) Parça, kısım, değer, derece: *yaparız didiler Ḥamza eyitdi; Adam bir m. ḥaddinden ḳavī ḥaşıma rast* -15- 002b/05, 012a/12, 013b/07, 013b/10, 052b/17, 064b/05, 067b/04, 071b/19, 083a/06, 093a/10, 024b/04, 082a/16, 011a/06, 006b/18, 062a/09.

mīl Uzunluk ölçüsü: *memleketine geldik mi didi Mellāḥlar; server Yaḳlaşdıḳ, otuz m. yer* -2- 044a/08, 044a/15.

mil (a) İğne gibi sivri kısım: *iderdi Ve bir gürz ile ḥamle eyleseler, başı miḡferūñ m.* -1- 085a/10.

mināre (a) Yüksek, ince yapıllı kule: *ḳafasında meyl ü m. mişāl ṭurdı Anlar da yaḳñ gelüp, bu iki* -2- 081b/16, 101a/10.

minnet (a) İyiliḡe qarşı duyulan şükür hissi: *olasın Bu da senüñ 'aḳlın olmadıḡındandır Eger baña m. idersen* -9- 036a/19, 065a/07, 072b/09, 073b/08, 081a/05, 107b/05, 027a/11, 063b/18, 030a/08.

minnet it- Yapılan bir iyiliḡe qarşı kendini borçlu saymak: *olasın Bu da senüñ 'aḳlın olmadıḡındandır Eger baña m. idersen* -5- 036a/19, 065a/07, 081a/05, 107b/05, 072b/09.

mīrās (a) Birine, ölen bir yakınından kalan mal mülk, para veya servet: *kimseye m. olmaz dādı ḥaḳdır Ḥaḳ Te'ālā her kime ḳuvveti* -1- 006b/15.

misāfir (a) Konuk: *açdıḳda her kime rāst gelürsek m. ve mücāvır evvel uğurumuza* -3- 030a/18, 059b/12, 026a/11.

mişāl (a) Örnek: *ābı deryā m. ‘asker yerlerinden turup at, fil, gergedanlarına - 11- 002b/11, 010b/02, 016a/02, 022b/08, 079a/14, 081b/16, 096a/07, 100b/19, 109b/09, 088b/14, 008a/17.*

mizāc (a) Huy: *begler ile ‘ālışup, huşūşa Rüstem ile m. alışdurup, ‘işretlerinden -1- 039b/03.*

Mu‘ād Özel isim: *ola Birine Ma‘dī ve birine M. didiler İşte gene ‘Ömer Ma‘dī -1- 065b/09.*

Mu‘allim Özel isim: *M. Kān’a nice idelüm diyüp, ol da reml eyledi Sen buña karşı -2- 070b/16, 084b/10.*

mu‘azzam (a) Azametli, ulu: *ve sār Mālāberd ve Felihā ve Keyfūr ve sārleri ile ol bārgāhı m. -1- 102b/07.*

mufaşşıl (a) Kısımlara ayıran, fasıl fasıl: *Seyf’e emr eyledi; Bir m. nāme yazup, server mühürleyüp, ‘Ömer’e -1- 062a/10.*

muḥabbet (a) Sevgi, sevmek, sohbet: *idüp, Ḥamza’ya ziyāde m. eyledi Bu aḥvālī Ma‘rūf Şāh işidüp, -5- 008a/06, 024a/10, 048b/05, 056b/11, 016b/12.*

muḥabbet eyle- Sevmek: *idüp, Ḥamza’ya ziyāde m. eyledi Bu aḥvālī Ma‘rūf Şāh işidüp, -2- 008a/06, 056b/11.*

muḥabbet it- Sevmek: *Mālāberd, Rüstem’e muḥabbet idüp -1- 024a/10.*

muḥaddiṣān (a): Hadisçiler, hadis bilginleri: *Rāviyānı aḥbār ve nākilānı aşār ve m.-ı rūzigār öyle beyān idüp, -1- 001b/01.*

muḥafaẓa (a) Koruma: *‘aceb düşmandan m. olurdı diyüp, üstādlar getürdüp, -1- 042a/06.*

muḥafaza ol- Korumak: *‘aceb düşmandan m. olurdı diyüp, üstādlar getürdüp, -1- 042a/06.*

muḥāl (a) İmkansız: *ne m. işdür Hiç fikr itmedin mi ki beni haber alup, beni kapduḡuñ -4- 072a/02, 102b/11, 042a/11, 042b/14.*

muḥālefet (a) Karşı düşüncede olma: *senüñ intikāmüñ ben aluram didi Sa‘d m. etmeyüp çıkdı -8- 006b/09, 027b/16, 040b/09, 040b/12, 056b/12, 102b/12, 089b/15, 107b/19.*

muḥālefet it- Karşı çıkmak: *senüñ intikāmüñ ben aluram didi Sa‘d m. etmeyüp çıkdı -5- 006b/09, 027b/16, 040b/12, 056b/12, 102b/12.*

muḥānet (a) Kalleş: *m. feryādından, kanın bahārından, kıyāmetden bir ‘alāmet -1- 022b/15.*

muḥanneş (a) Kalleş: *Rüstem; Tü yüzine bre m. pelīd Şu kadar boyuñla yüzünü görmeden -1- 076a/10.*

muḥāşara (a) Sarma, kuşatma: *viresin ben de ‘asker nuşret m. çeküp, vardıkda sen de -1- 063a/05.*

muḥib (a) Seven: *bizümle cenge gelür mi didi ‘Ömer eyitdi; ‘Ömer Ma‘dī’ m. ammā -1- 033b/08.*

muḥkem (a) Sağlam, sağlamlaştırılmış: *yıkıldı Bir şandığı m. kalafāt idüp, ‘Ömer Ma‘dī’yi içine koyup, -5- 027b/06, 027b/07, 043b/19, 083b/10, 093a/02.*

mu‘īn (a) Yardımcı: *iderim didi Ḥamza; Nola var Allāh m. olsun didi Ferīş -1- 073a/13.*

mu‘īn ol- Yardımcı olmak: *iderim didi Ḥamza; Nola var Allāh m. olsun didi Ferīş -1- 073a/13.*

muḳābele (a) Karşılık: *üzerine gelüp, muḳābil oldı Ma'rūf Şāh m. ḳādir ola -1- 041a/16.*

muḳābil (a) Bedel, karşılık: *sürüp, Kerb'e m. oldu Kerb, 'Ömer Ma'dī görünce -11- 003b/14, 005b/17, 006b/12, 035a/19, 037b/06, 041a/16, 066b/17, 066b/18, 067b/18, 081a/14, 103a/07.*

muḳābil ol- Karşı, karşıda bulunan: *sürüp, Kerb'e m. oldu Kerb, 'Ömer Ma'dī görünce -11- 003b/14, 005b/17, 006b/12, 035a/19, 037b/06, 041a/16, 066b/17, 066b/18, 067b/18, 081a/14, 103a/07.*

muḳaddem (a) Önceden: *Ḥamza ol aradan 'azmi Medāyin eyledi Ammā bu tarafından m. Şāh'a haber gelmiş -1- 069b/01.*

muḳadder (a) Yazgıda var olan, yazgı ile ilgili olan, alında yazılı olan: *m. Sen ise bizüm şāhımıza beñzersin Hemen bir ta 'ām -1- 031a/18.*

muḳaddim (a) Giriş, önsöz, önceden, evvela: *Meger Zerhībi 'Ayyār ki m. Neheng Peçe burnun ve ḳulaḡüñ kesmişdi -8- 017a/18, 023b/17, 033b/17, 034b/08, 045b/08, 060a/04, 016b/03, 001b/02.*

muḳarrer (a) Kararlaştırılmış, kesin: *iderim Allāh onara didi Gene cenk m. oldu Ammā berīden -2- 098a/14, 098b/08.*

muḳayyed (a) Kayıtlı, bağlı: *zahīre ḥāzırlamaḡa m. oldı Behrac Ḥān ve Dārāy ve Arslan Şāh icāzet -4- 024a/18, 064a/04, 064a/09, 091a/02.*

muḳayyed ol- Kayıtlı olmak: *zahīre ḥāzırlamaḡa m. oldı Behrac Ḥān ve Dārāy ve Arslan Şāh icāzet -4- 024a/18, 064a/04, 064a/09, 091a/02.*

muḳbil (a) Mübarek, kutlu: *Ḳupad'a ve Şāhibḳırān'a ḡaber virdiler getirin didikde m.-i zerrīn kemer ile -1- 002a/11.*

mum (f) Bir fitilin etrafına erimiş bal mumu, içyağı, stearik asit veya parafin dökülerek genellikle silindir biçiminde dondurulan ince, uzun aydınlatma aracı: *bal mumu getirüp, düşer gibi olup, m. başup, söndürdi* -3- 036b/03, 081b/02, 026a/02.

munakkaş (a) Nakışlı, süslü: *alāti Süleymānī ve bir m. bārgāh virdi Ve üç gün* -3- 077b/18, 078a/04, 078b/10.

muntazır (a) Hazır: *habere m. oldılar Ammā bunların üç yitikleri var Hayli elem* -2- 055b/08, 066a/06.

muntazır ol- Hazır olmak: *habere m. oldılar Ammā bunların üç yitikleri var Hayli elem* -1- 055b/08.

mupāhese (a) Bir şeyin bahsini yapmak: *ile Bahtek, ‘azīm m. vardur didiler Hamza gene oturup;* -1- 086b/08.

murād İstek, arzu: *yedügin kadar cenk iderem M. haşmdan intikām almağdur kılıc ile* -34- 011a/07, 012a/16, 031a/08, 033b/13, 062b/18, 065b/08, 074a/14, 080a/01, 084b/02, 088a/15, 089b/16, 104a/08, 009b/16, 017a/04, 025a/06, 034b/07, 036b/10, 008b/10, 016b/12, 060b/07, 074a/03, 100a/10, 056b/16, 061b/18, 063b/08, 067b/16, 068a/04, 074a/08, 074a/15, 084a/06, 013a/16, 043a/18, 011b/18, 067b/06.

murassa‘ (a) Değerli taşlarla süslenmiş: *zī kıymet altun ile m. bir butı var idi Bunı kırmağa kıyamayup;* -1- 040a/14.

musāhabet (a) Konuşma, sohbet etme: *atlarından inüp, ota şaldılar Zīrā yorulmuşlardı Biraz m.* -2- 081a/17, 049a/19.

musanna‘ (a) Gösterişli: *kırmağa başladılar ‘Ayyārlar ise m. na‘ralar urup,* -2- 054b/08, 078b/14.

muşt (f) Yumruk, avuç: kendün zemîne atup, m. mušta, sille silleye dirken, kemer kemere olup, -9- 015a/14, 068a/17, 073b/15, 016a/02, 015a/14, 068a/17, 073b/16, 068a/16, 109b/11.

muştuluk Müjde, müjdelik: *Seyf gördi birbirin başarığ geldiler Sulţānım m. -2- 046b/18, 011b/19.*

muţīʿ (a) İtaatli, terbiyeli, isyan etmeyen: *görüp havfindan muţīʿ oldı. -1- 026b/01.*

Muţţalib Özel isim: *M. ve eşrāfi Mekke ile görüşdi Bunı bilüp ve serfirāz -1- 041a/05.*

muvāfaqat (a) Uygun görme, onama, kabul etme: *tenhāya gelüp; imdi baña uyup, m. eylen ben de sizi -1- 045a/18.*

muvaffak (a)Başarılı: *vedāʿ idüp, m. rüzgār ile kıanda Yemen, diyāri Hicāz diyüp gitdiler -1- 024b/06.*

muvāfiq (a) Uygun: *ʿazm i diyāri Haraçna idüp, revāne oldılar M. rüzgār ile bir gün -1- 061b/02.*

muẓaffer (a) Zafer kazanma: *ķondular İslām begleri Mañşūr M. Şāh, melül, maħzūn, ķasavetden -1- 102a/01.*

muẓāyakā (a) Sıkıntı, darlık, yokluk, parasızlık, zorluk: *ʿasker ile geldikde dibelik m. oldı Emīr Merdān bu aħvālī bildikde -2- 025a/11, 025b/07.*

muẓāyakā ol- Zorluk olmak: *ʿasker ile geldikde dibelik m. oldı Emīr Merdān bu aħvālī bildikde -2- 025a/11, 025b/07.*

mübāhase (a) Karşılıklı konuşma, sohbet etme: *Gene Hāce (8) ile Baħtek, ʿazīm mübāhaseleri vardur, 86b/8.*

mübârek (a) Mübarek: *pîri m. ziyâret eyle Bu al'nûn eşeridür ki senûn de -5-047a/14, 050b/19, 057a/15, 078a/19, 106b/15.*

mücâdele (a) Savaşım: *diyüp, vâfir m. oldu 'Ömer; Hey server benüm iz'ânım yok mı kuvveti -4- 036a/08, 066b/03, 086b/02, 006a/03.*

mücâdele ol- Mücadele olmak: *diyüp, vâfir m. oldu 'Ömer; Hey server benüm iz'ânım yok mı kuvveti -4- 036a/08, 066b/03, 086b/02, 006a/03.*

mücâvir (a) Komuşu: *açdıda her kime râst gelürsek misâfir ve m. evvel uğurumuza -1- 030a/18.*

mücef (a) İçi boş: *ol nîzenûn içi m. idi çün 'Ömer'e havâle kıldı 'Ömer de ol keçeden -1- 095a/02.*

mücevher (a) Değerli süs eşyası: *müslîmân olduda cümle tapdıları şanemleri kırdılar Meger m. -3- 040a/13, 090b/05, 102a/14.*

mücevherci Mücevher satan kişi: *add çeker Başında şâhâne tâc giyüp, arkasında m. ve -1- 056a/07.*

müferre (a) Ferahlanmış: *arındaları ile gelüp, geçüp, varup, sâhil kenârında bir m. yerde -1- 070a/05.*

müflis (a) İflas etmiş: *tat, mâl u emlâk gidüp, m. oldu Şimden sonra sağıı -1- 023b/07.*

müflis ol- İflas etmek: *tat, mâl u emlâk gidüp, m. oldu Şimden sonra sağıı -1- 023b/07.*

mühlet (a) Tanınmış süre: *almaa 'aczim yokdur Üc güne dek sana m. Dördüncü gün -8- 002a/18, 013b/02, 070b/07, 072a/12, 074b/14, 100a/17, 103b/10, 030b/19.*

mühürle- (f-t) Bir yazı, belge vb.'nin doğruluğunu veya kabul ve onayını belirtmek amacı ile altına mühür koymak, mühür basmak: *Seyf'e emr eyledi; Bir mufaşşil nāme yazup, server m. 'Ömer'e -1- 062a/10.*

müjde (f) Sevindirici haber: *'Abdulmuṭṭālib'e ve sâ'ir Mekke ulularına m. kılup, andan filhāl Benī 'Ād'a -23- 024b/13, 024b/14, 033a/10, 041b/09, 045b/18, 046a/04, 060a/02, 060b/04, 061a/01, 077b/05, 078a/14, 089b/02, 090a/02, 090a/15, 107a/19, 046a/03, 060a/08, 060a/19, 089a/18, 060a/17, 089a/19, 089b/03, 078a/14.*

müjde it- Müjdelemek: *Ma'rūf Şāh'a müjde idüp, yaḳīn geldükde gördiler. -4- 041b/09, 045b/18, 060a/02, 078a/14.*

müjde kıl- Sevindirici haber vermek: *'Abdulmuṭṭālib'e ve sâ'ir Mekke ulularına m. kılup, andan filhāl Benī 'Ād'a -3- 024b/13, 024b/14, 090a/02.*

müjdecı Sevindirici haber getiren kişi: *m. gönderüp, kendüleri de 'azmi rāh eylediler işte -3- 107a/14, 084a/16, 106a/12.*

mükemmel (a) Eksiksiz, kusursuz, tam, yetkin, şahane: *cevşen ve alāti harb, m. ammā ḳulaḡına bir gevheri menkūş taḳmış -1- 056a/08.*

mükerrem (a) Hürmet ve tazim edilen. İkram olunmuş: *Mekke'i M. gelüp, ziyāret edüp, gördi, Ḥamza anda yoḳ 'Abdul -1- 041a/04.*

mülük (a) Melikler: *bunda bir 'azīm cezīre vardır Ḥāce M. dirler 'ayyārılıktan fāriḡ -21- 042b/11, 043a/02, 043a/08, 043a/17, 043b/04, 045b/08, 045b/13, 045b/19, 051b/01, 055a/06, 059a/11, 043a/06, 044a/16, 044b/01, 046a/16, 047a/12, 055a/17, 045a/05, 042a/02, 042a/08, 048a/18.*

mümkün (a) İmkan dahilinde olan: *çalışdı, m. olmayup, 'Ömer ḳalkup, gitdi Zerhīb; 'Aceb -8- 017b/03, 039b/08, 042a/01, 042b/13, 044a/19, 059a/10, 059a/13, 085a/01.*

mümkün ol- Mümkün olmak: *çalışdı, m. olmayup, ‘Ömer kalkıp, gitdi Zerhīb;’ Aceb -3- 017b/03, 044a/19, 059a/10.*

mümtāz (a) Seçkin: *bilürler ki ne m.-ı ‘alemdür, ne erlikleri vardur kıyāsa gelmez aşığıda -2- 014a/13, 037a/17.*

münācāt (a) Allah’a yalvarma: *Şāh m. başladı Qal’e alınacaq zamānda nāgāh qal’e -1- 041b/07.*

münāsib (a) Uygun, yerinde: *m. görüp, ‘azmi Mekke eylediler Yaqīn geldikde ‘Ömer ileri segirdüp, -5- 024b/12, 046b/13, 083b/13, 102b/18, 104a/08.*

münāsib gör- Uygun görmek: *m. görüp, ‘azmi Mekke eylediler Yaqīn geldikde ‘Ömer ileri segirdüp, -2- 024b/12, 083b/13.*

müntehā (a) Son: *küle döndü Hemen M. kütüğün çapup, bir kötekde Elçüb’ı -3- 097b/06, 099b/16, 103a/14.*

mürāca‘at (a) Başvurmak: *başladılar Öteden Marzūk Şāh; İskender Heykelānī’ye m. -1- 013a/11.*

mürd (f) Ölü: *aşığı şöyle çarpdı ki endāmı hürd kendü m. olup, cānūñ -1- 095b/13.*

mürd ol- Ölmek: *aşığı şöyle çarpdı ki endāmı hürd kendü m. olup, cānūñ -1- 095b/13.*

mürted (a) İslam dininden çıkan: *Şāh m. olmuş Küfrin āşikār idüp, çok kavmi kendüye -5- 040a/03, 040a/12, 041a/01, 041a/12, 044b/09.*

mürüvvet (a) İnsanlık, iyilik: *Zirā Hamza’da bir m. vardur ki kaçan ben İslām’a geldikde kendü -3- 008b/08, 008a/07, 023b/12.*

müslimān, müslümān (a) İslam dininden olan kimse: *Çünkü senüñ suçun yokmuş imdi m. ol Ayağıyla gelene* -35- 019a/06, 020a/10, 023b/03, 023b/06, 023b/19, 025a/03, 032b/19, 039a/10, 039a/13, 039a/16, 039a/19, 040a/07, 040a/13, 044b/14, 056b/11, 061a/16, 065a/16, 065b/14, 083b/04, 090a/13, 095b/10, 100a/01, 100b/17, 103a/04, 107b/15, 107b/16, 108a/01, 108b/16, 030b/15, 041b/01, 030b/14, 015b/11, 015b/13, 019a/18, 030b/08.

müslimān eyle- Müslüman olmasını sağlamak: *Hamza cümle Frengistān'ı feth idüp, cümle şāhların müslimān eylemiş* -1- 025a/03.

müslimān it- Müslüman olmasını sağlamak: *Kābūsabād'a varup, Sermūzen Pīr'i müslimān ide* -1- 090a/13.

müslimān ol- İslam dinine girmek: *Zerhīb senüñ müslimān olduğun bilmez* -24- 020a/10, 019a/06, 023b/03, 023b/06, 023b/19, 032b/19, 039a/10, 039a/13, 039a/16, 039a/19, 040a/07, 040a/13, 044b/14, 056b/11, 061a/16, 065a/16, 083b/04, 095b/10, 100b/17, 103a/04, 107b/15, 107b/16, 108a/01, 108b/16.

müslümān ol- İslam dinine girmek: *idi Babası helāk olup Neheng Peçe de m. olduḡda firār* -4- 015b/11, 015b/13, 019a/18, 030b/08.

müslümān bk. müslimān

müstaḡraḡ (a) Gark olmuş: *ṭurup cenki ḡarbīlere m. olup, meydān ortasına gelüp*, -2- 005b/03, 073b/10.

müstaḡraḡ ol- Gark olmak: *ṭurup cenki ḡarbīlere m. olup, meydān ortasına gelüp*, -2- 005b/03, 073b/10.

müstaḡil (a) Bağımsız: *m. Mālik olmuş musun didi Ve ol gün dōst ve dūşman, 'Ömer'üñ* -1- 094b/02.

müstefrik (a) Kusan: *m. olup, at ve fīl ve gergedānlarına süvār olup*, -1- 108b/04.

müsteḥak (a) Hak kazanmış: *'itāba m. oldum didi Lendühā da; server Vāḳı'ā küstāhlıḳdır* -3- 016a/09, 034b/05, 065a/02.

müsteḥak ol- Hak kazanmak: *'itāba m. oldum didi Lendühā da; server Vāḳı'ā küstāhlıḳdır* -3- 016a/09, 034b/05, 065a/02.

müşāvere (a) Danışma: *birbirleriyle m. idüp, gördiler çare yok Şāhib ḳırān'a bir mektüb* -8- 027b/14, 030a/16, 045b/03, 059b/05, 059b/19, 065a/19, 051a/19, 029b/08.

müşāvere eyle- Danışmak: *'Acaba kimi yirine şāh idelüm diyüp, müşāvere eylediler* -2- 030a/16, 051a/19.

müşāvere it- Danışmak: *birbirleriyle m. idüp, gördiler çare yok Şāhib ḳırān'a bir mektüb* -5- 027b/14, 045b/03, 059b/05, 059b/19, 065a/19.

müşkil, müşkül (a) Güç, zor: *Kerb'den ümīdi kestiler Kerb gördi men'i m. Kendüsin* -5- 009a/05, 032a/17, 105b/10, 098a/11, 018b/13.

müşkül ol- Zor olmak: *virme m. oldu imdi ümīddür ki tiz gelesin demiş 'Ömer* -2- 032a/17, 105b/10.

müşkül bk. müşkil

müşṭāk (a) Çok isteyen, can atan: *filinden atılıp, gelüp, Rüstem'in ayağına düşdi; Merḥabā M.* -1- 057a/13.

müşterek (a) Ortak: *bu kadar altuna şatdı Baña bir altun virmedi M. iken* -1- 055b/03.

müte'ayyin (a) İleri gelen kimse: *cümle m. dilāverler Rūm ve Yūnān serverleri ve Mışır ve Şām* -4- 070a/11, 007b/04, 070b/09, 106b/01.

mütecāviz (a) Saldırgan: *emşāli ikiyüzden m. nāmdārnāmdār behlivānlar var idi ‘Ömer -1- 063a/12.*

müttekīn (a) Hata yapmaktan çekinen: *bir m. vezīrūñ elci idüp, gönderdi Bunlar serperdei Süleymānī önüne -1-002a/09.*

müvekkil (a) Vekalet veren: *cege başladı ‘Ömer, Elçüb’u hāpishāne bārgāhına iletüp, m. -1- 101b/02.*

müyesser (a) Gerçekleşmek: *yüzin sür bu iltifāt saña çok iltifātdır dime kimseye m. -3- 012b/01, 091a/04, 104a/07.*

müzeyyen (a) Süslü: *ile m. şabka’ya tahaş idüp, kapmağa; Hele kapamadı diyüp, -2- 036b/09, 061a/11.*

-N-

nā (f) Olumsuzluk eki: *āşiyābı at sürüp, yetüşüp; Ey n.-bekār Bizüm şabsız -88- 003a/16, 003b/08, 004b/17, 005a/17, 005b/18, 006b/13, 006b/18, 007a/09, 009a/08, 010a/11, 010a/01, 009b/16, 011b/07, 011b/17, 014b/07, 015a/03, 015a/13, 023a/07, 026a/12, 026a/15, 034b/05, 034b/15, 035b/06, 037b/04, 038a/03, 038a/09, 041b/15, 050a/03, 050a/07, 057b/17, 058a/07, 064b/17, 065a/15, 066b/16, 066b/18, 067a/01, 067a/03, 067a/14, 068a/12, 069b/15, 080b/04, 081a/02, 082b/05, 083a/19, 088b/05, 089a/04, 089b/07, 091a/03, 094b/01, 095b/06, 097a/15, 097a/17, 097b/10, 098b/04, 099a/06, 099b/08, 099b/10, 100a/02, 101b/09, 102a/07, 108b/14, 108b/17, 109a/01, 109a/04, 109a/09, 75b/06, 75b/09, 013a/13, 014b/19, 026b/04, 035b/01, 087b/15, 002b/03, 012a/05, 019b/14, 021b/11, 022b/17, 034b/14, 042b/09, 064b/10, 066b/18, 067b/12, 068b/04, 019b/07, 016a/01, 029b/13, 077a/19, 082b/03.*

nābekār (f-a) Hayırsız, yaramaz, müfsit, kötü hareket sahibi: *vardur didi Aferīn eylediler ‘Ömer gönlünden; olsun n.-ı şikemhāre -17- 036a/17, 082a/05, 098a/19, 074b/07, 085a/16, 098a/08, 074b/02, 018b/08, 059b/13, 082a/18, 093a/08, 069b/14, 093a/17, 037b/19, 065a/10, 018b/13, 099a/01.*

nāçār (f) Çaresiz, ister istemez: *iken bu maḥalde nireden geldi Ey bunamış
ḳoca didi N. -1- 047b/11.*

nādān (f) Cahil: *ḳalur mı didi Rüstem eyitdi; Ey n. Eger senüñ de ‘aḳlün -2-
108b/15, 109b/18.*

nāfile (a) Boşuna: *Eger bu ‘Ömer Ma‘dī degülse dünyāda ben bir şey bilmem
didi Hamza; N. -1- 036a/06.*

nāgāh (f) Ansızın: *oda n. bir na‘ra ı sehemnāk ḳobdı Niceler cān girüp -8-
009b/11, 023a/08, 041b/07, 044a/03, 055a/05, 083a/17, 086a/12, 101b/06.*

na‘īm (a) Uyuyan: *düşüp; Sultānım bu şehriyār nāz u n. ile ḥāşıl olmuşdur -1-
047b/19.*

nāḳilān (a-f) Nakledenler: *Rāviyānı aḥbār ve n.-ı aşār ve muḥaddiṣānı rūzigār
öyle beyān idüp, -1- 001b/01.*

naḳl (a) Taşıma, nakil: *görüp, su‘āl idüp, ḳız daḥī aḥvāli olduḡu üzere n. -7-
026b/13, 034b/04, 034b/12, 043b/02, 066a/02, 078a/09, 093a/17.*

naḳl eyle- Anlatmak: *ḳız daḥī aḥvāli olduḡu üzere naḳl eyledi -6- 026b/13,
034b/04, 034b/12, 043b/02, 066a/02, 093a/17.*

naḳl it- Anlatmak: *Rābi‘a daḥī bunlara sergüzeştini naḳl idüp -1- 078a/09.*

naḳş (a) Noksan, eksik: *‘Ömer ise mal sevdāsına düşüp; ‘Acabābizüm de n. -1-
050a/05.*

naḳş (a) Nakış, desen: *Rüstem ‘ün vüçüdu eger ḥānesine n. olup, bindüḡi -2-
099a/11, 051b/06.*

naķş ol- Desen olmak: *Rüstem 'üñ vücudu eger hānesine n. olup, bindügi* -1-099a/11.

nām (f) Ad, adında, adlı, ün, şöhret: *Eyü n. şāhibi olasun diyüp hayr du'ā eyledi İşte Kerb'i bilenler* -25- 014a/12, 024a/03, 024a/05, 027b/13, 046b/05, 052a/05, 056b/08, 056b/09, 060b/12, 060b/14, 063b/03, 064b/17, 069b/05, 074a/05, 085b/03, 090a/12, 091a/08, 108a/06, 070b/10, 076a/13, 065a/03, 067b/04, 065a/10, 039a/07, 040b/12.

nāmdār (f) Ünlü, namlı: *n. meydāna geldi Bir zamān 'arzi hüner gösterüp andan* -12- 002b/14, 005b/05, 008a/09, 009b/02, 010b/08, 025a/07, 061b/16, 063a/08, 069b/09, 098a/04, 096a/11, 063a/12.

nāme (f) Mektup, kitap: *Ey şehriyār İcāzetüñüz ile Hamza'ya n. gönderüp da'vet ideyim* -52- 002a/05, 002a/08, 013b/01, 014a/17, 025a/13, 025b/05, 025b/07, 032b/09, 032b/11, 032b/18, 034b/06, 034b/07, 034b/12, 039a/16, 041b/01, 043b/03, 044b/08, 062a/10, 063b/12, 065a/08, 065a/14, 065a/18, 070b/07, 073b/02, 073b/06, 092a/04, 104a/17, 105a/08, 105b/02, 033a/02, 062a/11, 062a/12, 062b/13, 064a/07, 105b/06, 040b/13, 073b/02, 063a/06, 025a/08, 032a/05, 061b/15, 002a/14, 034b/18, 062a/16, 062b/17, 002a/10, 002a/13, 032a/08, 034b/17, 039b/19, 107a/02, 043b/04.

nāmerd (f) Alçak, aşağılık, namert: *idüp, soñra n. eyleyüp, serhoş kızım çekdi ben de* -2- 034b/03, 093b/01.

nāmūs (a) Irz, dürüstlük, yasa: *dilāverligine Evvelā sende 'ār, n. olaydı babañi öldüren kimesne* -3- 015b/16, 109a/19, 022a/16.

nār (a) Ateş: *begenen az olsun begüm Deste gireñ n. nūrı 'ömrüñ az* -3- 062b/05, 086a/19, 086b/01.

na'ra (a) Haykırma, bağırma: *düñdürüp n. urup; Beni bilen bilsun, bilmeyen agāh olsun* -38- 002b/16, 005b/06, 009b/02, 009b/04, 009b/11, 010b/09, 010b/16, 021a/13, 021a/15, 023a/03, 035a/12, 054a/19, 055a/05, 055a/11,

057b/15, 066b/17, 067a/07, 075a/10, 077b/02, 079a/18, 079b/02, 082b/03, 089a/16, 094a/13, 096a/19, 097a/15, 097b/10, 098b/14, 101a/02, 109b/08, 018a/10, 023a/01, 054b/02, 054b/08, 055a/07, 106a/09, 022b/12, 014b/06.

na'ra ur- Haykırmak, bağırarak: *Neheng Peçe 'azmi meydān idüp ra'dvār n. urup, er tarleb -27-* 014b/06, 002b/16, 005b/06, 009b/02, 009b/04, 010b/16, 014b/06, 021a/13, 023a/03, 035a/12, 054a/19, 055a/11, 057b/15, 066b/17, 067a/07, 075a/10, 077b/02, 079b/02, 082b/03, 089a/16, 094a/13, 096a/19, 097a/15, 097b/10, 098b/14, 101a/02, 109b/08.

na'razen (a) Nara atan, yüksek sesle uzun uzun bağırarak: *Şāh'a bir kaç nāmdār behlivānlar gelmişler idi ki birine Cem N. -21-* 063a/08, 079b/07, 079b/14, 080a/02, 091a/19, 092b/03, 096a/09, 108b/13, 108b/17, 109a/02, 109a/17, 078b/18, 085b/09, 081a/15, 079a/17, 109a/09, 080a/12, 080a/14, 081a/07, 109b/02, 081a/12.

naşb (a) Atama: *alup, ve yerine kâimaqām n. idüp, yanına beş bin 'asker -1-* 107a/12.

naşb it- Atamak: *alup, ve yerine kâimaqām n. idüp, yanına beş bin 'asker -1-* 107a/12.

naşıl (t-a) Nasıl, ne şekilde: *Hamza; Bu n. laîfedür diyüp -19-* 013b/16, 020b/08, 026a/12, 029a/18, 029a/19, 029b/14, 033a/17, 037a/03, 046a/07, 053b/09, 067a/11, 067a/14, 071a/08, 071a/18, 073a/12, 076a/16, 077b/04, 089b/02, 049b/10.

naşib (a) Pay, Allah'ın kula verdiği: *Yoḥsa benüm yüzümü bir daḥī görmezdün Cümle malım ellere n. -6-* 047a/08, 059a/17, 083b/07, 088a/01, 088a/02, 048b/01.

naşib ol- Nasip olmak: *Yoḥsa benüm yüzümü bir daḥī görmezdün Cümle malım ellere n. -5-* 047a/08, 059a/17, 083b/07, 088a/01, 088a/02.

naşihat (a) Ögüt: *idüp, Kerb'e buluşup, n. idüp, ba'de Şāhibkırān öñine* -9- 001b/15, 010a/19, 015b/12, 015b/18, 016b/13, 017a/04, 024b/03, 061a/19, 076b/01.

naşihat eyle- Ögüt vermek: *diyüp vāfir naşihat eyledi* -2- 010a/19, 076b/01.

naşihat it- Ögüt vermek: *idüp, Kerb'e buluşup, n. idüp, ba'de Şāhibkırān öñine* -3- 001b/15, 015b/12, 061a/19.

nat' (a) Görünen, açık, zahir: *ideler çünki serāperdeye girüp, gördi N. siyāset* -2- 038a/06, 102a/11.

nāz (f) Cilve, eda: *eyle diyüp, bin n. ile 'Ömer'i kaldırup, getürdi Cümle* -3- 047a/11, 047b/19, 013a/13.

nazar (a) Bakış: *alaylar bağlayup, yemine meysere kılib, cenāhı araste olup, n.* -9- 005b/04, 030b/01, 059b/10, 089b/06, 094a/09, 101a/01, 082a/16, 014a/09, 081b/03.

nazar it- Bakmak: *nazar idüp, gördiler deryā tarafından* -3- 030b/01, 059b/10, 089b/06.

nāzenīn (f) Nazlı, narin: *aşup geldi ki yanından geçe 'Ömer Ma'dī öñün alup eyitdi; Ey nigāri n.* -2- 026a/10, 082a/11.

nazyāne (f) Nazlı bir şekilde: *du'ā ideyim didi Seyf; Nola size'alem diyüp, eline n.* -1- 048b/14.

ne, ni Hangi şey, her şey: *Eger gelüp baña tābi' olursa n. hōş, olmazsa ben bilürim ki neler* -276- 002a/06, 003a/14, 003a/15, 004a/04, 004a/17, 005a/13, 005a/15, 005a/18, 005b/12, 005b/18, 007a/10, 007b/13, 008a/01, 008b/06, 011a/02, 012a/06, 013a/14, 013b/16, 014a/13, 014a/18, 014b/08, 014b/18, 015a/03, 016a/11, 016b/09, 016b/13, 018a/09, 018a/12, 020a/13, 020b/13, 021a/10, 021a/18, 022b/08, 024b/09, 025a/13, 025b/05, 026b/07, 026b/11,

026b/16, 026b/18, 028a/09, 028b/16, 029a/07, 029a/13, 029a/15, 029a/19,
029b/19, 030b/06, 031a/01, 031a/05, 031b/15, 032b/01, 033a/03, 033b/05,
033b/12, 033b/13, 033b/17, 034b/01, 034b/15, 035b/01, 035b/05, 035b/10,
035b/11, 036a/10, 036a/12, 036a/16, 038a/09, 039b/06, 040a/06, 040a/08,
040a/15, 040b/03, 040b/18, 041a/11, 041b/15, 044a/06, 044b/07, 044b/13,
045a/03, 045a/13, 045b/08, 046a/01, 046a/11, 046a/12, 046a/16, 046b/13,
048a/07, 048b/19, 049a/14, 049b/16, 050a/07, 051b/16, 052b/06, 052b/10,
053b/04, 053b/05, 053b/07, 053b/15, 054b/15, 055b/06, 056a/18, 057b/12,
057b/18, 058a/01, 059b/03, 060b/01, 060b/04, 060b/06, 061a/08, 061b/16,
061b/18, 062a/15, 062a/19, 062b/13, 062b/19, 063a/07, 063b/05, 063b/18,
064b/01, 064b/10, 065a/07, 065b/11, 066a/18, 066b/13, 067b/12, 068a/03,
068a/04, 068b/05, 068b/17, 069b/14, 069b/16, 071a/17, 072a/01, 072a/02,
072a/10, 072b/03, 073a/05, 073b/07, 074a/03, 074a/11, 074a/14, 075a/14,
076a/07, 077a/02, 078b/19, 079b/11, 080b/06, 080b/09, 081b/08, 081b/18,
082a/04, 083a/01, 086b/13, 086b/19, 087a/02, 087a/06, 087a/17, 087b/03,
088a/06, 088b/07, 089a/12, 089a/18, 089b/02, 091a/05, 091a/11, 091b/15,
092a/19, 092b/07, 092b/18, 093a/06, 093b/07, 093b/08, 094b/09, 095a/01,
096a/01, 096b/19, 100a/02, 101a/05, 101a/06, 102b/10, 103a/02, 103b/03,
103b/08, 104b/01, 104b/16, 105b/04, 106b/04, 108b/17, 109b/18, 110a/01,
110a/07, 58b/07, 75b/12, 75b/18, 107b/15, 004a/15, 004b/05, 006b/13,
009b/13, 011b/18, 013b/06, 013b/15, 018a/07, 020a/18, 021a/15, 022b/02,
022b/18, 027b/19, 033a/09, 033a/13, 033b/05, 033b/06, 035a/15, 036b/10,
036b/19, 038a/03, 039b/15, 041b/12, 043a/18, 045a/13, 045b/04, 048a/18,
056b/03, 059a/19, 060a/07, 060a/17, 062b/10, 064a/03, 064b/08, 066b/19,
067a/08, 067b/06, 069b/03, 071a/03, 072b/01, 074a/13, 076a/03, 076b/07,
078b/13, 080b/02, 080b/19, 087a/19, 087b/10, 087b/17, 088b/05, 089a/19,
089b/06, 090a/10, 092a/09, 095a/19, 097a/03, 097a/15, 100a/04, 100a/10,
100b/02, 102a/06, 104a/02, 107b/02, 108b/14, 021b/14, 059b/12, 101a/03,
028a/04, 028a/06, 75b/06, 026a/19, 004b/15, 047a/07, 002a/06, 005b/14,
013b/01, 021b/11, 092a/02, 081b/06, 065b/02, 003a/17.

ne‘aceb (t-a) Ne kadar şaşkırtıcı bir iş: *oldı Hayf n. ğaflet eyledüm diyüp; Bre bre adamlar Bizi kim tıtdı -5- 052a/03, 030b/04, 074b/06, 091b/06, 092a/04, 095a/09.*

necād (a) Kurtuluş: *renk göründi Başı eşterdür Yā n. Başına bir āyer olup*, -3- 076b/13, 056a/11, 079b/02.

Necdi (a) Arabistan'da bulunan Necid şehrinden olan kimse: *bir kötek öyle urdı ki İfrīt siper virüp; ya Şeyhi N. diyüp*, -2- 75b/04, 076b/07.

Necefi (a) Irak'ta bulunan Necef şehrinden olan kimse: *Eşter N. varınca kimüñ zaḥmdār ve kimüñ bend tamām otuz* -1- 066b/09.

nedāmet (a) Pişmanlık: *Rüstem de n. idüp, görüşdüler Ba'de atlarına binüp, Rüstem* -2- 057a/16, 063a/02.

nedāmet çek- Pişman olmak: *şoñra çok nedāmet çekersin* -1- 063a/02.

nedāmet it- Pişman olmak: *Rüstem de n. idüp, görüşdüler Ba'de atlarına binüp, Rüstem* -1- 057a/16.

nedēn Bir olayı doğuran başka bir olayı sormak için kullanılan bir söz; niçin: *göriñ naşıl adamdur ve n. mecrūḥ oldı* -5- 034a/07, 053b/09, 057a/04, 064b/13, 074a/04.

nefer (a) Kişi: *olup beş n. esīrleri götürüp, Emīri 'Arab eyitdi; Ey Şāh ve şehzādeler* -6- 023b/02, 045a/16, 050a/11, 066b/08, 066b/10, 094b/01.

nefs (a) Nefis, can, kendi: *hücüm iderlerse karnım da açdur Hep bu benüm çekdigim n. belāsıdır*, -4- 028b/14, 030a/12, 036b/13, 067b/16.

neft (f) Bir çeşit yağ, nefit yağı: *n. urup, rahşından yıkup, başın gedā 'askeri* -1- 019b/18.

nehār (a) Gündüz: *ḥaramzāde leylü n. fırsat arardı kim intikām ala Çünkü gördi* -1- 017a/19.

Neheng Özel isim: *ve bir taraftan dağı N. Peçe kerem olup, dönüp göre şol nābekāri* -89- 002b/03, 008a/10, 008a/18, 008b/03, 008b/13, 008b/15, 008b/16, 008b/17, 009a/01, 009a/03, 009a/06, 009a/07, 009a/09, 009a/10, 009a/16, 009a/18, 009a/19, 010a/09, 010a/14, 011b/10, 012a/05, 012a/15, 012b/08, 012b/13, 012b/17, 014b/02, 014b/04, 014b/06, 014b/09, 015a/05, 015a/08, 015a/11, 015a/12, 015a/13, 015a/15, 015a/18, 015b/01, 015b/10, 015b/11, 015b/12, 015b/19, 016a/04, 016a/07, 016a/19, 016b/01, 016b/06, 016b/09, 016b/15, 017a/02, 017a/07, 017a/14, 017a/18, 017b/01, 017b/15, 017b/17, 017b/19, 018a/04, 018a/08, 018a/18, 021b/16, 041b/19, 042a/04, 042a/11, 042a/19, 044a/02, 044a/07, 045b/17, 052b/07, 053a/08, 056b/15, 057a/17, 057b/01, 057b/02, 057b/06, 059b/01, 060a/04, 061a/17, 034b/18, 057b/01, 015a/19, 052a/15, 015a/03, 043a/06, 059a/10, 014b/07, 014b/08, 017b/04, 038a/09, 058a/03.

nesne Belli bir ağırlığı ve hacmi, rengi olan her türlü cansız varlık, şey, obje: *içinde ola didi Ammā ‘Ömer buña ba‘zı n. virüp şöyle* -10- 021a/02, 053a/17, 012a/17, 013a/02, 015a/15, 045b/04, 071a/06, 088a/05, 094b/10, 040a/15.

nefice (a) Sonuç: *buluşmak için gider didiler Rüstem n. añlayup, cenk* -1- 056a/04.

nev (f) Yeni, taze, körpe: *kimsiniz didi Behman eyitdi; Ey n.-civān baña Melik Behmanı Kūhsitānī* -6- 005a/03, 012a/01, 024a/03, 056a/18, 001b/06, 005a/12.

nevāht (f) Okşama: *yamāndır diyüp, n. eyledi ammā beriden çünkü Rüstem muqābil olup,* -1- 006b/12.

nevāht eyle- Okşamak: *yamāndır diyüp, n. eyledi ammā beriden çünkü Rüstem muqābil olup,* -1- 006b/12.

nevbet (a) Sıra, nöbet: *eyledi Bir hamle dağı eyledi Kerb; Tur herif N. benümdür* -6- 003a/07, 003a/09, 003b/02, 077a/09, 108b/09, 109a/12.

nevcivān (f) Delikanlı, genç: *gözleri doldı; Ey Dilāver ol n. ‘aceb iş oldı -1-057b/03.*

nevreste (f) Yeni yetişmiş, genç, taze: *başladılar Şöylekim ol iki n. dilāverlerin itdügi -1- 006a/16.*

ney (f) Kaval biçiminde, yanık sesli, kamıştan bir üflemeli çalgı: *halīl ve kürre’i n.-i cemşīdi şadāsı ‘Alemi tutdı Çün yakīn geldi -1- 070a/01.*

ni bk. ne

nice Nasıl, kaç, ne kadar, hangi, birçok: *sekiz yıl Kullei Kaf’da, divler ile n. cenkler eyledik imdi -109- 004a/08, 005a/04, 005b/15, 006a/01, 011b/10, 016a/11, 018b/14, 021a/15, 021b/19, 023b/06, 027b/09, 027b/11, 028a/13, 028b/04, 029a/07, 029b/07, 030a/06, 030b/14, 031b/04, 031b/16, 032a/12, 032a/19, 032b/05, 032b/19, 033a/07, 033a/08, 036a/03, 036a/15, 038a/11, 038a/12, 041b/17, 043a/07, 043a/13, 044a/09, 045b/10, 051a/19, 052b/10, 053b/16, 055a/19, 056b/07, 057a/02, 059a/09, 059a/12, 059a/18, 060a/01, 060b/07, 063a/16, 064b/01, 064b/09, 065b/03, 067a/13, 067a/19, 067b/08, 067b/13, 067b/14, 070b/04, 070b/11, 070b/13, 070b/16, 072b/06, 072b/12, 072b/17, 073a/03, 073a/17, 074b/02, 075a/12, 076b/06, 078b/16, 081a/18, 082b/08, 083a/01, 083b/18, 084a/04, 086a/14, 086a/18, 086b/01, 087a/09, 087a/12, 087a/14, 087b/16, 089a/10, 089b/01, 091a/12, 091b/19, 093a/14, 096a/19, 097a/17, 098a/12, 100a/03, 100a/11, 102a/05, 103b/04, 103b/05, 107a/18, 108a/16, 108b/19, 109a/02, 109a/11, 109b/18, 093b/18, 009b/11, 023a/04, 042b/06, 059a/05, 066b/12, 082a/07, 106b/08, 006b/07, 019b/13.*

niçün Niçin, neden: *dönüp; Yā Hamza n. alātı şahibkırān’ı baña virdin Sen koca -25- 004a/06, 004b/14, 011a/18, 011b/07, 013b/06, 015a/04, 017a/03, 021b/17, 028a/06, 035b/08, 039a/04, 046a/18, 052a/10, 061a/07, 064b/09, 067b/11, 068a/01, 068a/06, 076a/06, 079a/04, 080b/04, 085b/19, 087a/11, 092a/09, 100a/12.*

nidā (a) Ses: *didī Marzūḳ Şāh emr idüp cenk n. eylediler Ehli islām daḥı* -10-002b/09, 002b/10, 079a/07, 093b/02, 093b/10, 108b/03, 035a/04, 100b/01, 033a/06, 108a/19.

nigār (f) Resim gibi güzel, sevgili: *ḥādım̄ler ve cāriyeler ve bir āfītābı cemāl n.-ı ortaya alup, cevāhirlere ġarḳ olmuş* -17- 026a/03, 026a/10, 026a/16, 081b/12, 082a/09, 082b/08, 026b/02, 072a/19, 072b/02, 083a/05, 083a/12, 106a/05, 108a/05, 106a/12, 016b/03, 026b/03, 072a/18.

niḥāl (f) Fidan, ince: *tāze n. ‘ömri bahārı ḥazāna dönüp ecel peymānesi dolmuşdı* -2- 017a/13, 017b/14.

niḥāye (a) Son: *şafāya vāşıl oldı Ḳarnı toḳ develeri çoḳ, şarāb bī n.* -1- 065b/10.

niḥāyet (a) Son, sonuç: *iḥtimāl yoḳdur N. şaḡ olursam bir zamāndan sonra gene gelürem* -13- 017a/09, 011a/03, 020b/13, 030a/01, 030b/12, 032b/15, 033a/19, 043a/04, 059a/17, 067b/16, 068b/11, 093a/10, 041a/11.

niḳāb (a) Peçe: *virür deyüp ġitmedi Ḳızda ġördi şavulur belā degüldür yüzine n.* -5- 026a/09, 066a/14, 068b/04, 081b/02, 108a/07.

niḳāh (a) Evlilik akdi: *bugün n. olsun Aḥşām gerdek idelüm Şafāsında olsun* -5- 027a/12, 024a/02, 026b/18, 065b/07, 108a/04.

ni‘met (a) İyilik, yiyecek, içecek: *ġetürüp, bir ‘ālī sarāya ḳondurdu Nuzül n. ġönderüp, ziyāfetledi* -4- 025b/03, 083b/17, 091b/02, 026a/13.

nire, nere Nere: *n. ola diyüp, bir adam bulmadılar ki ḥaber alalar İrtesi ġüç idüp,* -18- 055b/16, 086a/08, 58b/14, 052b/06 , 051b/08, 102b/17, 028b/02 ,047b/11, 057b/17, 059b/13, 053b/11, 052b/02, 016a/18, 016b/01, 016b/15, 026a/11, 042a/13, 019b/07.

niṛre Şeytan: *ra'dı n. gibi ve Mehlehel Nirreler gibi 'azāb ile helāk eyler*
Huşūşa -14- 072a/04, 072a/10, 077a/04, 088a/07, 088a/11, 088b/01, 75b/06,
068b/02, 095b/19, 75b/07, 023a/18, 078a/06, 090a/06, 072a/04.

nişf (a) Yarı, yarım: *hemen n.-leylde ol iki 'Ayyār na'ralar-1- 054b/02.*

nişf'ül- leyl (a) Gece yarısı: *Nola diyüp, hemen n.-leylde ol iki 'Ayyār na'ralar*
-1- 054b/02.

nişān (f) İz, belirti: *ba'zı yādīgārlar virdiler ki evlādlarımız olursa n. ola ddeyü*
ve bizler-7- 024b/01, 055a/05, 056b/13, 070a/04, 069a/09, 027b/13, 027b/18.

nişān ol- Belirti olmak: *ba'zı yādīgārlar virdiler ki evlādlarımız olursa n. ola*
deyü ve bizler-1- 024b/01.

nişīn (f) Oturan: *n. qarındaşı oğluyam bunda 'ammim kanuñ almağa geldüm -*
5- 034b/19, 037b/11, 038a/09, 057a/19, 060b/14.

niyāz (f) Yalvarma, dua: *gice tenhāsına çekilüp, 'ibādet idüp, çok n. eyleyüp, -*
5- 100b/06, 106a/06, 089b/11, 106a/04, 013b/05.

niye Niçin, neden: *ol da kapuya gelüp, pencereden bakup gördi Halkūmdur;*
Bre 'Ayyār n. -2- 020a/19, 090b/19.

niyle- Ne yapmak, ne etmek, ne eylemek: *devletüm ata Gedāyı öldürürsün Çāk*
şöyle n. Yeter -48- 048b/09, 015a/13, 060a/18, 066b/16, 090b/12, 016a/08,
101b/09, 009a/08, 051b/12, 080b/12, 083a/04, 092b/16, 102a/09, 045a/04,
034b/15, 058a/09, 101a/08, 022a/18, 023b/08, 052b/04, 084a/09, 085b/05,
034a/06, 068b/10, 080b/03, 082b/03, 092a/06, 096b/12, 080b/15, 083b/02,
087a/05, 100b/01, 101a/06, 017b/04, 021a/04, 036a/10, 092b/04, 019b/04,
079a/12, 030b/18, 039b/13, 049a/06, 092b/05, 012b/11, 032a/14, 069a/03,
038b/15, 050b/05.

nizā‘ (a) Kavga, çekişme: *anam tamahkârdır Şoñra benümle belki n. ider Luţf idüp, -1- 052b/19.*

nizā‘ it- Çekişmek: *anam tamahkârdır Şoñra benümle belki n. ider Luţf idüp, -1- 052b/19.*

nīze (f) Mızrak, süngü: *urup, at sürüp hışm ile bir n. şundu Kerb siper -54- 006a/05, 006a/07, 006a/13, 006b/03, 006b/04, 008b/12, 008b/13, 008b/19, 009a/02, 014a/05, 022b/14, 026b/05, 037b/07, 037b/09, 066b/10, 066b/13, 079b/08, 079b/09, 079b/13, 094a/06, 095a/19, 095b/01, 018a/09, 066b/13, 095a/01, 063b/03, 070b/06, 103b/04, 008b/14, 095a/03, 095b/02, 006b/02, 095a/02, 095b/03, 103a/15, 004b/08, 008b/14, 010b/07, 094b/18, 066b/15, 066a/16, 081b/15, 037b/09, 006a/04, 006b/01, 008b/19, 010b/12, 011a/10, 035b/16, 079b/08, 095b/01, 037b/08, 095b/04, 048b/15.*

noqşān (a) Eksiklik, kusur: *n. getürdin Şimdi el ‘ālem; şāhibkırān’uñ ser‘askeri -2- 035b/09, 038b/10.*

noqşān getir- Kusur yapmak: *n. getürdin Şimdi el ‘ālem; şāhibkırān’uñ ser‘askeri -2- 035b/09, 038b/10 .*

nola Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı, nedir, ne olabilir: *iderüm didi Marzūk Şāh; N. Dilāver öyle gerekdür didi Kerb’de kendü -52- 002a/07, 002b/07, 004a/17, 013b/03, 013b/11, 014a/01, 014b/17, 019a/10, 020a/12, 020b/14, 022a/03, 024a/11, 025a/16, 025b/02, 025b/11, 026a/01, 033a/18, 034b/15, 039a/13, 043b/07, 048b/14, 050b/15, 054b/02, 057b/07, 059a/17, 062a/12, 062a/17, 073a/13, 073b/08, 074a/17, 079a/06, 081a/06, 083b/02, 084a/05, 086b/11, 089a/06, 090b/03, 095a/15, 103a/17, 104a/09, 104a/16, 104b/06, 032b/02, 032b/13, 036a/13, 049a/12, 051a/04, 052b/16, 090b/11, 094a/03, 103b/11, 107a/07.*

noldm Ne oldun, ne yaptın: *ve n. didiler Seyyāre eyitdi; ben ‘Ömer’uñ yanında olan -4- 053b/13, 088a/06, 091a/06, 104a/03.*

noldu Ne oldu: *'ālemi dahī seyr eyle didi Zengāve; Behey server Bize n. Nedür bu -3-087b/10, 089a/02, 028a/14.*

nolsa Ne olsa: *'Ayyār didi 'Ömer; N. gerek Küffāra iki yüz bin 'asker ile Kendvāl -1- 091a/07.*

nöbet (a) Sıra ile yapılan görev, iş: *gördi 'ayyārlar cümlesi yatmışlar İkisi oturup n. ile beklerler -2- 021a/06, 036b/19.*

Nu'mān Özel isim: *varup, 'Ömer Ma'dī'nün vālidesine müjde kılp, haqladı andan Yemen'e N. -1- 024b/14.*

nūr (a) Işık: *'ayyārān hōş geldin diyüp 'izzet eyledi 'Ömer eyitdi; Gözim n. -11- 007b/09, 062b/05, 064a/19, 073a/05, 077b/10, 079b/17, 086a/19, 086b/01, 089a/06, 013b/06, 005b/08.*

nuşret (a) Yardım, üstünlük: *viresin ben de 'asker n. muhāşaram çeküp, vardıqda sen de -2- 063a/05, 089b/14.*

Nüşirevān Özel isim: *N. bir haber işidür misin Hareketi yoqdur ola didi -6- 061b/12, 089a/18, 062b/17, 061b/13, 066a/08, 085b/08.*

nuṭṭ (a) Nutuk, konuşma: *n. mecālī olmayup zīrā cümlesi birer kerre sillesin yiyüp -2-018b/11, 063a/07.*

nücüm (a) Yıldızlar: *bahādırları da yürüyüp, n.-1 sā'atde küffāri bozup, Fīrüz -2- 037b/16, 106b/14.*

nümā (f) Gösteren, gözüken: *n. kaçup, gitdiler Kayık ile Hamza'i Şāhibkırān'a gelüp, du'ā -7- 052b/08, 059b/01, 053a/08, 056b/15, 057a/17, 060a/04, 061a/17.*

nuzül (a) İnme: *getürüp, bir 'ālī sarāya kondurdi N. ni'met gönderüp, ziyāfetledi -2- 025b/03, 083b/17.*

-O-

o Teklik üçüncü kişiyi gösteren bir söz: *Ḥalkūm o. ḥālī görüp, ḥayrān olup; Ey sultānī ‘ayyārān bunca -7- 020a/03, 036a/07, 063a/15, 067b/14, 104b/01, 033b/15, 107b/04.*

ocak Ateş yakmaya yarayan, pişirme, ısıtma, ısınma vb. amaçlarla kullanılan yer: *o. ne şular dökse gerekdür didi Bunlar da Ḥamza gelür deyü -1- 069b/16.*

oda Evin veya herhangi bir yapının oturma, çalışma, yatma gibi işlere yarayan, banyo, salon, giriş vb. dışında kalan, bir veya birden fazla çıkışı olan bölmesi, göz: *o. nāgāh bir na‘ra ı sehemnāk ḳobdı Niceler cān girüp -3- 009b/11, 049b/10, 048a/06.*

oğlan Erkek çocuk: *Yā Şāhibḳırān Bu o. şüphesiz benüm oğlumdur ammā bu -20- 005a/16, 021b/07, 048b/11, 049a/04, 049b/03, 051a/05, 109a/09, 015b/15, 047a/05, 047b/14, 083a/19, 108b/17, 010b/16, 004a/02, 050a/01, 068b/05, 088b/05, 003b/05, 029a/03, 088b/09.*

oğul Erkek evlat: *Ḥamza kāfire bile itmez bulsa seni o. Rüstem ve Sa‘d ile bile -96- 008a/02, 017a/05, 024a/03, 024a/05, 024a/07, 042a/08, 043a/08, 043a/17, 051a/17, 052b/11, 056a/03, 057b/01, 065b/08, 069b/05, 076a/01, 083a/15, 084a/02, 088a/10, 090a/07, 090a/12, 104b/01, 108a/07, 011b/05, 012a/02, 073b/07, 063b/10, 016b/13, 045b/19, 012a/11, 089a/06, 073b/03, 088a/19, 75b/01, 070a/04, 071b/05, 072b/04, 005a/18, 007b/04, 008a/01, 010a/18, 012b/05, 013b/09, 035a/16, 039b/13, 046a/01, 047b/04, 048b/07, 048b/13, 060a/12, 065a/09, 068b/10, 078a/19, 088a/07, 088b/16, 098b/19, 050b/04, 046a/06, 048a/02, 005a/16, 088b/07, 012b/07, 003b/11, 060a/10, 074b/19, 088a/18, 060a/16, 049a/10, 046b/04, 046b/08, 053a/05, 034b/19, 082a/13, 004b/04, 005a/19, 006b/10, 021b/11, 049a/11, 060a/14, 064b/19, 065a/06, 078b/03, 088a/11, 099b/18, 005a/13, 074b/03, 024b/16, 074b/04, 078a/03, 097a/13, 098a/05, 098b/03, 083a/18, 046b/02, 006b/13, 044b/02, 003b/06 .*

oğur İstikamet, yön, taraf, sıra: *‘askeri İslām bir o. yürüyüp, gel gör seyri, ol iki deryā -1- 096a/06.*

oğ Acı belirtme ünlemi: *O. gözüm gitdi Bre tutuñ şu hādımı diyüp, kanda bulursun -1- 036b/06.*

oğ Yayla atılan, ucunda sivri bir demir bulunan ince ve kısa tahta çubuk: *‘Ömer; Bağ a mel‘ūna diyüp, dilin çıkarup bir o. şoğup, ağzını -7- 022a/07, 022b/14, 103a/13, 022a/11, 105a/08, 057b/13, 106a/02.*

oğu- Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları seslendirmek veya düşünceyi anlamak: *‘arzu hāli o. Kerb demiş ki; Devletlū Şāhibkırān Bu kulumı luğf -17- 013b/17, 062b/15, 065a/18, 034b/17, 040a/01, 002a/13, 043b/04, 104a/06, 107a/03, 073b/06, 040b/13, 093b/18, 032a/09, 033a/02, 062b/04, 095a/06, 025b/05.*

ol O gösterme sıfatı: *o. da zaħmına tımara meşgūl oldu Beriden ‘Ömer de bū aħvāli temāşā -361- 001b/14, 002b/01, 002b/10, 003b/18, 004a/13, 005b/09, 006a/16, 006b/02, 007a/15, 007b/10, 008a/01, 008a/19, 008b/11, 008b/16, 009a/16, 010b/02, 010b/16, 011a/02, 011a/04, 011a/12, 012b/04, 013a/01, 013b/10, 014b/18, 015b/05, 015b/14, 016a/02, 016a/14, 016b/07, 016b/11, 016b/18, 016b/19, 017a/01, 017a/12, 017b/01, 017b/13, 017b/14, 017b/18, 018a/04, 018a/08, 018a/13, 018b/08, 019a/04, 019a/06, 019a/10, 019b/03, 020a/12, 020a/19, 020b/12, 021a/04, 021a/07, 022a/13, 022b/08, 023a/02, 024b/03, 025a/09, 025a/15, 025b/17, 026a/04, 026a/12, 026b/02, 026b/17, 027a/03, 027b/04, 027b/16, 028b/15, 028b/16, 029a/14, 029a/17, 029b/02, 029b/04, 029b/07, 029b/08, 029b/14, 029b/17, 030a/14, 030a/19, 030b/04, 030b/08, 031a/16, 031b/02, 031b/09, 032a/14, 032b/06, 032b/12, 032b/16, 033b/02, 033b/18, 034a/03, 034b/09, 034b/16, 035a/04, 035a/11, 035a/16, 036a/13, 036b/04, 036b/05, 036b/11, 036b/12, 037a/05, 037a/09, 037b/06, 038a/03, 038b/02, 038b/08, 039a/04, 039a/05, 039a/10, 039b/11, 040a/09, 040a/18, 040b/05, 040b/06, 040b/08, 040b/16, 041a/10, 041b/16, 041b/17, 042a/10, 042b/05, 042b/09, 043a/01, 043a/02, 043a/06, 043a/09, 043a/11, 043b/03, 043b/08, 043b/18, 044a/01, 044a/14, 044a/18, 044b/02, 044b/03,*

044b/04, 044b/17, 046b/01, 046b/19, 047a/13, 048b/10, 049a/07, 049a/11, 049a/13, 050a/01, 050a/03, 050a/09, 050a/19, 051a/15, 051b/01, 051b/02, 051b/12, 051b/13, 052b/14, 053a/01, 054b/02, 054b/10, 054b/19, 055a/01, 055b/11, 056a/09, 056a/13, 056a/16, 056b/03, 056b/08, 056b/10, 056b/12, 056b/19, 057a/02, 057b/03, 057b/08, 058a/02, 058a/04, 058a/16, 058a/19, 059b/06, 059b/07, 060a/03, 060a/16, 060b/16, 061a/12, 061a/15, 061a/19, 062b/01, 063a/01, 063b/14, 064a/04, 064a/09, 064a/10, 064a/19, 064b/06, 064b/11, 064b/17, 065a/10, 065a/12, 065b/18, 066a/08, 066a/09, 066a/12, 066b/13, 067a/10, 067a/17, 068a/15, 068b/09, 068b/12, 069b/01, 069b/07, 069b/15, 070a/02, 070b/10, 070b/15, 070b/16, 071a/12, 071b/01, 071b/02, 071b/03, 071b/07, 071b/08, 071b/12, 071b/14, 072a/05, 072a/07, 072a/13, 072a/15, 072a/19, 072b/10, 072b/11, 072b/12, 073a/02, 073a/07, 073a/08, 073b/16, 074a/08, 074b/18, 075a/10, 075a/14, 075a/15, 076a/01, 076a/11, 076a/14, 076a/15, 076b/03, 076b/09, 077a/03, 077b/01, 077b/13, 077b/14, 078a/04, 078a/06, 078b/14, 079a/01, 079a/13, 079b/14, 080a/16, 080b/04, 080b/07, 081a/01, 081a/02, 081a/10, 082a/09, 082a/18, 082b/01, 082b/02, 082b/03, 082b/04, 082b/09, 082b/13, 082b/16, 083a/19, 083b/01, 083b/12, 084a/06, 084a/15, 084a/18, 084b/19, 085a/08, 085a/18, 085b/02, 085b/04, 085b/08, 085b/10, 087a/08, 087a/16, 087b/08, 087b/15, 088a/09, 088b/16, 089b/02, 089b/18, 089b/19, 090a/14, 091b/16, 092a/02, 092a/07, 092a/11, 092a/15, 092a/17, 092a/18, 092b/12, 093a/13, 093a/14, 093a/16, 093b/17, 094a/09, 094a/14, 094a/19, 094b/02, 095a/01, 095a/02, 095a/13, 095a/14, 095a/16, 095b/10, 095b/14, 096a/05, 096a/06, 096a/13, 096a/16, 096b/09, 097a/14, 097a/17, 099a/03, 099b/03, 099b/14, 100a/10, 100b/05, 100b/15, 101a/04, 101a/15, 102a/08, 102b/05, 102b/07, 102b/13, 103a/08, 103a/11, 103a/13, 103a/14, 103b/14, 104a/02, 104a/11, 104a/14, 104a/16, 104b/10, 105b/08, 106a/04, 106a/09, 106b/13, 107a/17, 107b/03, 107b/08, 107b/17, 108b/16, 108b/18, 109a/04, 109a/17, 109b/01, 109b/04, 109b/09, 58b/09, 58b/16, 024b/16, 048b/04.

ol- Meydana gelmek, varlık kazanmak, vuku bulmak, olmak: *bu ‘Ömer Ma’dī o. olursa, ben de aña bir iş idem ki dünyāda* -1031- 034a/10, 060a/09, 081b/06, 007b/05, 010a/01, 023b/06, 048b/04, 109a/07, 031b/03, 068a/05, 069a/01, 089a/05, 091a/03, 058a/10, 084a/02, 098a/09, 029a/15, 031a/05, 091a/17,

005b/16, 009a/11, 011b/10, 023b/01, 025b/01, 025b/13, 030b/02, 031a/15,
033b/07, 034a/17, 035b/03, 036b/08, 043b/10, 045b/16, 047b/15, 049a/15,
052b/09, 053a/01, 053b/13, 055a/01, 056a/16, 059a/07, 060a/09, 063b/01,
081a/03, 081a/13, 089a/04, 089a/07, 090a/05, 093a/17, 107b/16, 035a/12,
048b/02, 049a/07, 095a/08, 021a/14, 041b/10, 023b/18, 082b/15, 002a/17,
036a/19, 040a/07, 041a/19, 069a/05, 103a/03, 014a/12, 039a/16, 004a/05,
009b/19, 015b/16, 059a/13, 067b/10, 064b/11, 011b/03, 030b/16, 059b/15,
074a/07, 092a/11, 076b/02, 003a/13, 005b/02, 005b/17, 007a/09, 007b/01,
008a/07, 009a/15, 009b/07, 010a/14, 010b/01, 011b/08, 013a/14, 014a/07,
014a/09, 014a/16, 014b/08, 015a/02, 015b/04, 015b/07, 016a/03, 016a/10,
017b/05, 018a/09, 018a/17, 019b/12, 021a/03, 021a/11, 023a/07, 024a/18,
025a/11, 025b/01, 025b/12, 025b/16, 026b/01, 027b/09, 030a/01, 030a/09,
030b/09, 032a/03, 032a/17, 032b/01, 032b/19, 033a/09, 036a/08, 036b/01,
037a/09, 038a/04, 038a/07, 039a/09, 039a/13, 039a/19, 039b/04, 039b/15,
041a/16, 041b/05, 041b/08, 043b/19, 044a/05, 044a/06, 046b/16, 049a/08,
049b/06, 050a/01, 050b/18, 052a/03, 052b/03, 053b/10, 053b/16, 055a/16,
055b/09, 056a/17, 057b/03, 057b/04, 058a/13, 059a/18, 059a/19, 061a/10,
061a/14, 061a/16, 061b/03, 063b/09, 064a/15, 064b/01, 064b/09, 065a/06,
065b/04, 065b/10, 066a/14, 067a/03, 067a/12, 068a/10, 069b/13, 069b/18,
071a/05, 072a/19, 072b/02, 072b/03, 072b/09, 074b/07, 074b/15, 076b/15,
078b/16, 079a/14, 080a/13, 080a/17, 081a/18, 081b/05, 081b/13, 082a/15,
082b/11, 083b/05, 083b/18, 084a/14, 084b/01, 085a/16, 086b/06, 086b/13,
087a/15, 088a/01, 089a/10, 089a/12, 089a/13, 091a/16, 091a/17, 094a/08,
095a/18, 096b/09, 097a/15, 108a/11, 108a/12, 110a/15, 75b/07, 079b/02,
083a/11, 094b/01, 023b/04, 030a/09, 032a/03, 032b/08, 023b/11, 006b/11,
035b/02, 013a/16, 031a/17, 001b/16, 005b/02, 010a/13, 010b/14, 012b/15,
013b/04, 023b/15, 023b/19, 024a/03, 025a/01, 025a/05, 030b/11, 031a/07,
039a/15, 041a/03, 041b/11, 051b/13, 051b/18, 055a/12, 055b/08, 057a/12,
061a/18, 061b/02, 062b/03, 064a/11, 065b/08, 066a/06, 068a/17, 070a/16,
070a/17, 073b/16, 073b/17, 078a/05, 081a/09, 081a/19, 086a/13, 086a/14,
086a/18, 086b/07, 090a/14, 091a/05, 093a/15, 094a/09, 094b/16, 098a/13,
026b/05, 055a/19, 001b/14, 003b/14, 018a/07, 024a/07, 025a/03, 027b/11,
030b/08, 046b/12, 047b/12, 072a/18, 087a/10, 088a/11, 096a/08, 096a/09,
097a/06, 098a/14, 098b/01, 099a/12, 099a/19, 099b/03, 099b/04, 099b/14,

099b/17, 100a/18, 100b/18, 101b/08, 101b/11, 101b/17, 102a/05, 103a/04,
105a/06, 105b/14, 107a/18, 108a/14, 108b/08, 109b/10, 046a/15, 005a/05,
072b/03, 020a/16, 041a/11, 026b/13, 027b/01, 056b/13, 065a/12, 012a/09,
102b/13, 008a/13, 020a/10, 028a/14, 041a/06, 041a/08, 043a/16, 055b/05,
057a/05, 067b/17, 073a/07, 034a/07, 098b/08, 019a/18, 093a/19108a/07,
067a/17, 013a/15, 023b/07, 104b/02, 043b/06, 007b/02, 015b/11, 023a/11,
025b/17, 031a/08, 040a/13, 042a/03, 055b/12, 060b/02, 067b/03, 073b/07,
075a/03, 079b/19, 081a/14, 087a/04, 089b/17, 105a/14, 75b/17, 002a/14,
046b/14, 053b/19, 093b/16, 108a/01, 108a/06, 109a/05, 016a/09, 017a/08,
043b/11, 060a/13, 060b/03, 071b/17, 074b/07, 080b/06, 081b/14, 083a/17,
089a/04, 089b/13, 019b/15, 056b/03, 063b/05, 065a/15, 065a/16, 099a/04,
099b/19, 100a/01, 101a/06, 025b/18, 027a/10, 056b/16, 030a/15, 053b/01,
014a/15, 011a/13, 052a/06, 079b/15, 001b/02, 006b/02, 062a/03, 091a/13,
098b/19, 004b/17, 013a/17, 041a/01, 044b/16, 047a/03, 049a/01, 057a/09,
060a/11, 066b/04, 091a/02, 095b/04, 105b/14, 017a/12, 064b/17, 106a/02,
036a/19, 024b/10, 013a/05, 080b/15, 030b/16, 044a/18, 020b/11, 065a/04,
032b/04, 009b/08, 025b/07, 053a/10, 104a/08, 014b/15, 028b/10, 044b/06,
071a/14, 092b/07, 094b/07, 104a/07, 75b/08, 091a/12, 068a/04, 044a/16,
082b/19, 091a/04, 005a/12, 009b/14, 064a/04, 098a/09, 103a/02, 103a/03,
007a/02, 040a/12, 100a/01, 025a/18, 028b/11, 040b/14, 098a/11, 098b/07,
100a/05, 100a/08, 100a/09, 103b/04, 103b/09, 104b/12, 013b/06, 034a/11,
051b/09, 073a/18, 090b/09, 093b/13, 099a/02, 58b/06, 043b/14, 004a/09,
053b/03, 089b/17, 103a/17, 009b/06, 011b/14, 018b/11, 021b/02, 059a/10,
015b/07, 017b/03, 024b/07, 033b/16, 044a/19, 065a/13, 068b/01, 080a/15,
096b/18, 097a/05, 097b/16, 104a/07, 004a/09, 004b/18, 006b/15, 012a/17,
012b/02, 013a/02, 015a/01, 019a/07, 026b/09, 030a/10, 030b/15, 031a/10,
031b/12, 036b/11, 040a/06, 040b/18, 042a/13, 042a/14, 044b/12, 045a/05,
046b/19, 052a/17, 069a/02, 071a/10, 072a/17, 075a/19, 076b/05, 077a/04,
077a/19, 079b/07, 080a/18, 087a/02, 089b/17, 093b/09, 102b/16, 108b/13,
109a/12, 109b/11, 110a/02, 004b/03, 023a/17, 012a/16, 038b/17, 038a/14,
002a/06, 037a/16, 037a/14, 047b/08, 047b/09, 033b/10, 017b/12, 026a/03,
027a/09, 028a/17, 031a/05, 034a/18, 035b/10, 036b/14, 040a/03, 048a/09,
051a/03, 061b/05, 065a/02, 065a/09, 073a/16, 078b/19, 082a/18, 094b/02,
096b/01, 102b/17, 028b/08, 034b/05, 036b/14, 042b/03, 046a/05, 082a/17,

102b/08, 084b/08, 091a/19, 106a/06, 005b/11, 028a/02, 047b/19, 071b/05,
072b/17, 098b/02, 040a/07, 039a/12, 076a/15, 011b/13, 004a/07, 046a/17,
003a/04, 008a/03, 010a/19, 019a/12, 024a/04, 042a/05, 042a/12, 043b/10,
049b/17, 063b/01, 063b/05, 085a/09, 086b/02, 096a/17, 096b/17, 099a/06,
104a/14, 018a/15, 002b/08, 002b/16, 003b/08, 006b/07, 007b/07, 007b/18,
008b/02, 011a/08, 013a/03, 013a/17, 013a/19, 013b/02, 013b/03, 018b/19,
021b/19, 023b/10, 026a/06, 027a/12, 027b/03, 028b/16, 033a/01, 036a/09,
036a/17, 044a/06, 044a/19, 044b/10, 045a/03, 045a/04, 045b/02, 049a/07,
050b/19, 051a/05, 052a/11, 052b/18, 053a/06, 054a/07, 055b/01, 060a/16,
060b/01, 060b/02, 062b/05, 062b/06, 062b/07, 063a/03, 066b/02, 068b/19,
073a/13, 079a/01, 079a/04, 081b/09, 083b/03, 083b/06, 084a/08, 085b/14,
093b/02, 095a/12, 103b/11, 106b/15, 108a/17, 110a/06, 024a/16, 029a/11,
018b/03, 089a/09, 010a/19, 019a/15, 023b/03, 045b/12, 079a/06, 082a/02,
089b/16, 090b/10, 037a/11, 006a/18, 021b/04, 067b/18, 080a/17, 080b/12,
099a/13, 099b/14, 101b/17, 025b/08, 079b/17, 055a/16, 100b/01, 060a/16,
084b/07, 103a/13, 103a/14, 020a/08, 063a/10, 005b/01, 023b/19, 023b/01,
024a/12, 033b/09, 055a/16, 110a/10, 104a/04, 004b/07, 006a/03, 006a/17,
008a/08, 009a/06, 009a/10, 010a/12, 011b/08, 013a/10, 013b/07, 015a/13,
015b/11, 016b/11, 017a/16, 017b/12, 018a/04, 021a/08, 021b/10, 022b/05,
022b/09, 023a/08, 023b/02, 026a/05, 046b/08, 054a/15, 077a/19, 105b/15,
002b/03, 002b/12, 005a/10, 005b/03, 005b/04, 006b/12, 008a/05, 010b/04,
010b/08, 010b/09, 011a/01, 014a/03, 014a/04, 015a/14, 015b/01, 018a/14,
019a/18, 022a/19, 022b/02, 022b/10, 022b/11, 022b/16, 023a/05, 023a/09,
023a/13, 023a/17, 023a/19, 024a/09, 024a/13, 024b/04, 025a/08, 027a/13,
030b/13, 031a/16, 032a/08, 032b/10, 032b/12, 033a/11, 034a/19, 035a/19,
036b/03, 036b/18, 038a/19, 038b/02, 041a/09, 041a/12, 041b/05, 042b/01,
042b/06, 044b/17, 045a/08, 045a/11, 046a/01, 047b/12, 049b/03, 051a/09,
052b/09, 053b/03, 053b/08, 055b/19, 056b/12, 056b/13, 059b/08, 059b/15,
061a/01, 061b/10, 061b/19, 062b/03, 064a/13, 066b/18, 067b/18, 068a/09,
068b/15, 070a/03, 070a/16, 071a/17, 071b/11, 072a/17, 072b/14, 072b/16,
073b/10, 073b/15, 074a/01, 074a/10, 075a/01, 076a/18, 076b/13, 076b/15,
076b/16, 077a/15, 077b/03, 077b/06, 078a/04, 078a/16, 078a/18, 079a/15,
079a/18, 080a/02, 080a/03, 080b/16, 081b/04, 082a/08, 082b/10, 082b/12,
084a/17, 085b/06, 087a/07, 089a/02, 089a/11, 090a/02, 090a/16, 093a/15,

094a/12, 094b/03, 094b/15, 095b/07, 095b/09, 095b/13, 095b/16, 096a/19, 096b/04, 096b/05, 096b/07, 097a/03, 097b/01, 097b/16, 098b/16, 098b/17, 099a/02, 099a/03, 099a/11, 100b/02, 100b/08, 100b/18, 101a/04, 101b/11, 101b/18, 102a/11, 102b/08, 103a/09, 103b/14, 103b/19, 105b/08, 105b/11, 106a/12, 106a/14, 107a/09, 107a/16, 107b/01, 107b/15, 107b/17, 108a/03, 108b/04, 108b/07, 75b/05, 018a/02, 020a/03, 037b/06, 046a/07, 059a/12, 063a/14, 063b/06, 071a/11, 078b/15, 100a/09, 109a/01, 004b/18, 006a/01, 006b/16, 007a/02, 007b/17, 008a/18, 011a/05, 011a/12, 012a/11, 013b/05, 014a/08, 015a/04, 018b/14, 021a/15, 027a/09, 028a/13, 028b/04, 029a/13, 029b/07, 030a/06, 031b/06, 031b/16, 033a/08, 033b/19, 040a/10, 041b/17, 043b/10, 044a/09, 044b/15, 044b/18, 046a/08, 046a/12, 048a/01, 049b/06, 051a/13, 052b/10, 053b/08, 053b/19, 057a/08, 059a/12, 060a/01, 063a/16, 067a/11, 067b/14, 070b/04, 072b/06, 073a/12, 074a/08, 074b/16, 075a/12, 076a/17, 076b/06, 077a/02, 078b/16, 079a/02, 081b/09, 086a/01, 087b/16, 088a/09, 088a/12, 088a/15, 089b/01, 090b/06, 093a/06, 098a/12, 100a/11, 100b/11, 100b/17, 102a/05, 103b/04, 104b/01, 105b/10, 108b/19, 109a/02, 109a/10, 050a/13, 028b/13, 044b/14, 072a/14, 003a/04, 018a/16, 042a/06, 047a/09, 080b/08, 085a/13, 096a/17, 096b/17, 012b/19, 016b/03, 045a/08, 069b/15, 044b/14, 002a/06, 003b/12, 006b/07, 020a/15, 021b/19, 024b/01, 035a/02, 038a/14, 040a/10, 060b/02, 066b/02, 074b/04, 081b/09, 086b/09, 088a/02, 034a/10, 017a/09, 072a/11, 082a/02, 092a/17, 010a/06, 015a/03, 037a/02, 038a/12, 040b/05, 044b/11, 047a/03, 060b/06, 068b/14, 071b/18, 083b/13, 101a/03, 028b/05, 065a/08, 073a/11, 078b/03, 013a/04, 023b/05, 029b/10, 031b/10, 038a/17, 008a/19.

ola Acaba, belki, -mi acaba, ihtimal: *dağı zarar olduğun istemem didi Hayr o. server, du‘ādan* -64- 008a/13, 009b/15, 013b/03, 014a/10, 018a/12, 018b/09, 018b/18, 021a/02, 022a/19, 024b/01, 028b/08, 031a/06, 033b/13, 034b/18, 035b/15, 036a/02, 037a/17, 040a/16, 041a/16, 042a/15, 042b/14, 045a/04, 045a/05, 045a/09, 046b/09, 048a/08, 050a/14, 050b/14, 050b/19, 051b/16, 055b/16, 057b/06, 059a/17, 061b/12, 061b/18, 062b/17, 065b/09, 066b/17, 068b/11, 069a/05, 069a/09, 071a/09, 074a/14, 075a/07, 076b/06, 078a/19, 078b/01, 079b/17, 081a/19, 081b/06, 085b/11, 086a/05, 087a/13, 087a/17,

087b/03, 093b/14, 094a/01, 095a/16, 102b/10, 104a/12, 108a/07, 110a/11, 024a/03, 093b/15.

olanca: Mecut bulunan, şu anda görülen: *'az idi. Olancası da yandı.* -1- 95a/7.

omuz Boynun iki yanında, kolların gövdeye bağlandığı bölüm: *o. başına bir zaħm açdı Neheng Peçe ateş olup hemān* -4- 009a/10, 100a/14, 062b/02, 75b/16.

on Dokuzdan sonra gelen sayının adı: *kolundan fırlatdı Beş o. adum tekerlendi Kerb geçdi anın yirinde* -34- 001b/04, 004a/07, 004b/01, 014b/17, 024b/10, 041b/04, 042a/01, 050b/17, 051b/02, 056b/04, 056b/08, 058a/12, 060b/14, 061b/05, 061b/14, 062b/11, 064a/02, 066a/10, 071b/01, 073b/10, 073b/13, 080a/01, 080b/05, 084b/11, 088a/09, 096a/04, 096b/04, 097a/19, 098b/11, 104b/03, 104b/06, 105a/05, 108a/03, 75b/10.

onar- Bozulmuş, eskimiş olan bir şeyi düzeltip işler veya kullanılabilir duruma sokmak, işe yarar duruma getirmek, tamir etmek: *iderim Allāh o. didi Gene cenk muqarrer oldu Ammā berīden* -1- 098a/14.

ora O yer: *Heykelānī 'inād idüp; Kerb; qalk o. Hey küstah, diyüp,* -2- 001b/03, 085b/08.

orta Bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer: *gördiler biraz atlu adamlar gelür O. bir duħteri afitāb cemāl pākīze* -19- 081b/01, 021a/05, 045a/12, 004b/11, 005b/03, 022a/10, 037b/09, 012a/01, 013a/19, 016a/15, 017a/08, 063b/19, 065a/11, 026a/03, 059a/02, 085b/12, 101a/19, 085a/04, 019b/19.

ot Toprak üstü gövdeleri genelde yeşil renkli olan ve ikincil kalınlaşmanın olmadığı bitkiler: *tutdı Ne dirsiz Şol nābekārlara kim heryerden o. gibi biterler* -3- 069b/14, 081a/17, 055b/15.

otāğ Büyük ve süslü çadır: *Medāyin'e gelüp, gördi Şahrā 'asker ile dolmuş Şāh'uñ o.* -2- 062a/13, 070a/19.

otur- Vücudun belden yukarısı dik duracak biçimde ağırlığı kaba etlere vererek bir yere yerleşmek: *Dilāver degülsin Raḥşında bir hoşca o. seni de anlar gibi* -62- 057a/07, 085b/15, 085b/19, 077a/13, 102a/16, 063a/04, 010a/15, 016b/19, 017b/02, 023b/16, 051a/06, 071b/13, 085b/11, 091b/01, 091b/02, 098a/07, 102a/13, 034a/15, 050b/16, 107b/14, 103a/06, 084b/13, 049b/10, 088b/06, 049b/04, 081a/08, 088b/03, 102a/16, 102a/18, 102b/01, 102b/04, 098b/13, 081b/07, 018b/05, 018a/06, 021a/06, 102b/03, 023b/17, 027b/13, 043a/08, 048a/14, 062b/08, 065a/08, 091b/01, 58b/03, 086b/08, 017a/03, 063a/09, 063a/11, 085b/09, 088b/03, 088b/04, 088b/07, 085b/09, 041b/16, 039b/15, 070b/02, 102a/17, 015b/17, 074b/04, 108a/16, 071a/01.

otuz Yirmi dokuzdan sonra gelen sayının adı: *dirler Ḥamza ile o. beş gün cenk eyledüm diyup, nice kıl* -24- 005a/04, 011b/13, 014a/15, 014b/09, 028b/19, 032b/07, 032b/16, 033a/08, 033b/02, 034a/02, 037b/13, 042a/18, 044a/08, 045a/16, 048a/13, 049b/04, 050a/11, 051a/18, 066b/07, 066b/09, 069b/08, 074b/14, 58b/01, 75b/15.

oyna- Kıvıldamak, hareket etmek: *yüregi o. İz'ān eyledi ki babasıdur imdi senüñ* -3- 003b/15, 106b/04, 003b/06.

-Ö-

öfke Engelleme, incinme veya gözdağı karşısında gösterilen saldırganlık tepkisi, kızgınlık, hışım, hiddet, gazap: *Ḥamza'yı daratduñuz Bu ö. ile çok iş ider didi Şāh;* -3- 100b/03, 039a/17, 099b/17.

ög- Yüceltmek, övmek: *ö. ö. getürdügün beride Ḥamza'ya cevāb viremedi Kimi esir* -2- 102a/04, 067a/01.

öğren- Bilgi edinmek: *idi Bir yol çıtladıvirirdi Atlar ö. Degirmen* -4- 084b/15, 060a/17, 021a/03, 017a/05.

öğüt Bir kimseye yapması veya yapmaması gereken şeyler için söylenen söz, nasihat: *naşihat idi ya ne var baba oğluna ö. virsün 'aceb mi imdi -1- 016b/13.*

öğüt vir- Öğüt vermek: *naşihat idi ya ne var baba oğluna ö. virsün 'aceb mi imdi -1- 016b/13.*

ökçe Ayakkabı altının topuğa rastlayan yüksek bölümü, topuk: *lenger virüp, ö. yerin bulup, artuq kâdir olmayup, kapup, şalivirdi -3- 068b/01, 068a/19, 085a/01.*

öl- Yaşamaz olmak, hayatı sona ermek, can vermek: *gönderecek zamânda bir gice 'Ömer Ma'dî mestâne gâ'ib, ö. mi -34- 027b/17, 030b/12, 031a/12, 031b/02, 045a/11, 106a/01, 065a/04, 015b/07, 064b/11, 046b/15, 054a/12, 065a/05, 093a/04, 046a/06, 084a/01, 027b/18, 069a/01, 055a/13, 064b/04, 039a/06, 048b/12, 019b/14, 023a/09, 100a/13, 057b/04, 030a/15, 059a/11, 077a/17, 048b/10, 074b/08, 048b/12, 054a/12, 054a/11, 032a/01.*

öldür- Bir canlının hayatına son vermek: *saña göstereyim hemen ö. Merzûk da elümüzde Kal'eyi fetḥ -51- 049b/13, 050b/04, 052a/13, 068b/10, 068b/19, 085b/16, 085b/13, 085b/18, 009b/16, 078a/15, 080a/10, 089a/11, 021b/16, 026b/10, 088a/14, 021b/16, 003a/02, 011a/16, 086a/01, 015b/16, 052a/09, 088a/19, 002b/19, 015b/17, 045a/14, 045b/01, 049b/12, 052b/05, 098b/04, 58b/13, 085b/04, 034b/10, 051a/11, 083b/10, 087a/03, 029a/08, 093a/12, 059b/15, 078b/14, 063b/11, 093a/12, 053b/12, 086a/06, 026b/03, 034a/04, 087a/01, 090a/07, 054a/03, 072a/12, 003a/03, 048b/09.*

'Ömer (a) Özel isim: *ol da zaḥmına tımara meşgûl oldu Beriden 'Ö. de bû aḥvâli temâşâ -570- 001b/14, 002a/12, 003a/13, 003b/04, 003b/08, 003b/13, 003b/14, 003b/18, 004a/05, 004a/07, 004b/09, 004a/10, 004a/12, 004a/14, 004a/17, 004b/01, 004b/03, 004b/05, 004b/07, 004b/11, 004b/12, 004b/14, 005a/08, 005a/09, 005a/14, 005b/08, 006a/04, 006a/12, 006b/19, 007a/17, 007b/08, 007b/09, 007b/19, 008a/04, 010b/11, 011b/05, 011b/06, 011b/16, 011b/19, 012a/02, 012a/07, 012a/10, 012a/18, 012b/06, 012b/08, 013a/01,*

013b/05, 014a/02, 014b/15, 014b/16, 016b/14, 017a/01, 017a/03, 017a/11,
017a/14, 017b/02, 017b/03, 017b/07, 018a/04, 018a/05, 018a/07, 018b/02,
018b/08, 018b/14, 018b/16, 018b/18, 019a/10, 019a/13, 019a/16, 019b/09,
019b/12, 019b/15, 019b/17, 019b/19, 020a/02, 020a/05, 020a/10, 020b/01,
020b/11, 021a/01, 021a/02, 021a/04, 021a/09, 021a/11, 021a/12, 021a/13,
021a/15, 021b/04, 021b/07, 021b/10, 021b/11, 021b/13, 022a/01, 023a/01,
024a/05, 024b/08, 024b/12, 024b/14, 025a/15, 025a/19, 025b/01, 025b/05,
025b/11, 026a/01, 026a/04, 026a/05, 026a/10, 026a/15, 026a/16, 026b/09,
026b/12, 026b/14, 027a/03, 027a/05, 027a/07, 027a/08, 027a/13, 027a/14,
027a/16, 027b/04, 027b/06, 027b/08, 027b/09, 027b/17, 028a/03, 028a/05,
028a/09, 028a/19, 028b/12, 028b/17, 028b/19, 029a/03, 029a/08, 029a/11,
029a/12, 029a/14, 029a/15, 029b/01, 029b/11, 029b/17, 030a/03, 030b/05,
030b/06, 030b/07, 030b/18, 031a/14, 031b/03, 031b/08, 031b/13, 031b/15,
031b/17, 032a/01, 032a/03, 032a/08, 032a/14, 032a/17, 032b/06, 032b/10,
032b/15, 032b/18, 033a/02, 033a/04, 033a/19, 033b/03, 033b/04, 033b/06,
033b/08, 033b/11, 033b/15, 034a/01, 034a/03, 034a/07, 034a/08, 034a/10,
034a/11, 034a/13, 034a/16, 034a/18, 034b/01, 034b/04, 034b/05, 034b/08,
034b/09, 034b/12, 035a/01, 035a/03, 035a/04, 035a/06, 035a/08, 035a/09,
035a/11, 035a/18, 035a/19, 035b/02, 035b/04, 035b/06, 035b/10, 035b/13,
035b/15, 035b/18, 036a/01, 036a/03, 036a/04, 036a/05, 036a/06, 036a/07,
036a/10, 036a/16, 036a/17, 036b/02, 036b/04, 036b/05, 036b/07, 036b/13,
036b/15, 036b/17, 037a/02, 037a/06, 037a/08, 037a/13, 037a/18, 037b/01,
037b/03, 037b/04, 037b/10, 037b/19, 038a/01, 038a/03, 038a/05, 038a/11,
038a/13, 039a/02, 039a/07, 039a/16, 045a/02, 045a/05, 045a/10, 045a/12,
045a/17, 045b/01, 046a/01, 046a/15, 046b/09, 046b/12, 047a/02, 047a/05,
047a/06, 047a/10, 047a/16, 047a/19, 047b/04, 047b/14, 048a/11, 048a/14,
048a/18, 048b/01, 048b/06, 049a/02, 049a/13, 049b/11, 049b/18, 050a/05,
050a/19, 050b/12, 051a/02, 051a/17, 051b/19, 052a/04, 052a/09, 052a/11,
052a/14, 052a/16, 052b/01, 052b/03, 052b/09, 053b/14, 053b/15, 055b/04,
055b/09, 059a/10, 060a/02, 060a/04, 060a/05, 060a/07, 060a/15, 060a/18,
060b/02, 060b/04, 060b/07, 061b/09, 062b/08, 062b/13, 063a/12, 063b/08,
063b/14, 063b/15, 064a/06, 064a/12, 064a/19, 064b/01, 064b/05, 064b/09,
064b/13, 065a/07, 065b/07, 065b/09, 065b/16, 065b/18, 066a/02, 066a/13,
067a/15, 068b/08, 068b/14, 068b/18, 069a/06, 069a/16, 069a/17, 069b/04,

070a/07, 070a/09, 072b/15, 078a/18, 079a/08, 083b/11, 084a/15, 084a/19, 084b/01, 084b/03, 085a/15, 085b/05, 085b/17, 086a/03, 086b/09, 086b/11, 087a/06, 090a/17, 090b/02, 090b/05, 090b/07, 090b/09, 090b/11, 090b/13, 090b/17, 090b/19, 091a/05, 091a/16, 091b/05, 092a/10, 092a/12, 092a/16, 092b/01, 092b/03, 092b/06, 093a/02, 093a/15, 093a/19, 093b/11, 093b/18, 094a/01, 094a/06, 094a/14, 094b/06, 094b/10, 094b/17, 094b/19, 095a/02, 095a/04, 095a/09, 095b/14, 099a/13, 101a/18, 101b/16, 102b/05, 103a/07, 103a/11, 103b/14, 104b/13, 108a/03, 108a/06, 108b/01, 58b/05, 58b/08, 58b/10, 58b/17, 025b/16, 002b/18, 065a/03, 065b/08, 069b/06, 070a/04, 003b/05, 007b/07, 013b/14, 020a/07, 021a/18, 024a/19, 036b/13, 043b/16, 045b/07, 045b/13, 086b/03, 090b/03, 095a/12, 101b/02, 104b/16, 107b/06, 004a/14, 004a/19, 011b/08, 013b/09, 013b/11, 013b/15, 018b/04, 022a/03, 022a/07, 033a/18, 034a/03, 034a/06, 036a/07, 036a/08, 036a/12, 036a/13, 036b/04, 038a/03, 038a/04, 045a/14, 045a/15, 045b/04, 047b/08, 048a/02, 048a/04, 048b/03, 050b/17, 052a/11, 052b/06, 059a/13, 059a/17, 060a/11, 060a/14, 062a/12, 062a/16, 062b/10, 074a/11, 078b/03, 091a/07, 092b/13, 092b/18, 093b/15, 094b/12, 096b/12, 58b/15, 050b/08, 014a/06, 022a/09, 091b/14, 036b/08, 090b/15, 007b/05, 012a/06, 013b/14, 019a/18, 020b/08, 020b/11, 021a/09, 021b/05, 024a/07, 028a/02, 028a/09, 028a/15, 035b/01, 038a/01, 044b/18, 048a/12, 052b/16, 061a/01, 062a/10, 062b/09, 063b/13, 072b/09, 081a/05, 087a/06, 092b/10, 092b/11, 093a/18, 094b/08, 094b/14, 095a/02, 103b/18, 107b/05, 006a/03, 016b/11, 033a/17, 091b/12003b/07, 013b/04, 017a/16, 018b/07, 019b/19, 020b/07, 020b/18, 046a/01, 046a/15, 047a/11, 047a/12, 048a/11, 050a/12, 052a/08, 059a/03, 092b/09, 092b/13, 093b/01, 094a/13, 094b/05, 104b/10, 104b/14, 105a/03, 034b/14, 093a/05, 103b/19, 002a/08, 011a/11, 019a/02, 019b/03, 019b/17, 020b/06, 021b/01, 021b/03, 022a/12, 024a/07, 034a/16, 037a/09, 046b/03, 047b/07, 047b/18, 049b/09, 050a/14, 052a/01, 052b/11, 053b/13, 074a/11, 084b/04, 090b/17, 091a/06, 093b/10, 094a/19, 094b/02, 094b/03, 095a/07, 100a/13, 103a/06, 103b/16, 58b/10, 091b/13, 020a/15, 051a/11, 059a/07, 004a/10, 004a/16, 004a/15, 017a/17.

‘ömr (a) Yaşam: *hele görürsün benim gönlüm şehadet ideyor Bunların ya ‘ö.-i*
-5- 014b/13, 017a/13, 062b/07, 062b/05, 018a/17.

ön Bir kimsenin ilerisi: *etdikde, bir ayagun ilerü egerüñ ö. kaçuna ve bir ayagüñ egerüñ -57-* 085a/03, 097b/13, 056a/01, 084b/12, 019b/06, 081b/15, 001b/15, 069b/08, 002a/12, 096a/12, 107b/07, 032b/19, 019b/03, 026a/10, 097a/16, 101b/06, 036b/02, 036b/17, 019b/02, 019b/10, 034a/17, 039a/19, 039b/15, 058a/11, 061b/01, 062a/07, 070b/19, 078a/11, 103a/06, 107a/01, 107a/04, 077a/05, 080b/08, 051a/07, 002a/09, 003b/05, 014b/02, 015b/08, 017a/17, 018a/13, 022a/10, 027b/04, 029a/14, 029b/11, 031a/01, 035a/07, 055b/17, 062a/14, 062a/19, 071a/12, 078b/04, 083b/08, 089a/14, 094a/16, 101b/05, 108a/05, 58b/09.

öp- Sevgi, saygı, bağlılık, teşekkür belirtmek amacıyla dudaklarını bir şeye veya birine değdirmek: *işāret itdiler var şāhibkırān'ıñ elin ö. hāki pāyine -27-* 012a/19, 012a/12, 012b/06, 014a/02, 047a/15, 048a/12, 051a/06, 059a/03, 059a/04, 074a/03, 074a/11, 078b/06, 060b/03, 023b/14, 061a/05, 069a/07, 103a/05, 012b/13, 026a/18, 051a/06, 061b/08, 073a/04, 077b/11, 107b/12, 108a/08, 049a/10, 095a/14.

ört- Kapamak: *Hāzreti Süleymān 'aleyhisselām tahtı zerrīnpüş ile ö. -1-* 102a/15.

öte Bulunulan yere göre karşı yanda olan: *düşdiler Meger ö. cānibde bir iskele dahtı var idi Bunlaruñ gemileri -9-* 042a/17, 042b/04, 051a/15, 013a/11, 022b/07, 066a/16, 074a/10, 063b/07, 074b/10.

öteberi Ufak tefek şeyler: kimi yüzi üzerine düşüp ve kimi anbara kaçup, kimi ö. -1- 029a/02.

ötürü Bir şeyden dolayı, bir şey yüzünden, dolayı, naşi: *'Ayyār gelüp; Ey begler Küffāruñ 'aceb tuğyānı var Zerhīb'den ö. -3-* 022b/03, 069a/03, 004a/18.

öyle Onun gibi olan, ona benzer: *Rāviyānı aḥbār ve nāḳilānı aşār ve muḥaddişānı rūzigār ö. beyān idüp, -66-* 001b/01, 001b/06, 002a/07, 003b/03, 004b/07, 005a/06, 006a/17, 008a/03, 010b/09, 011a/03, 011a/13, 011b/07,

013b/03, 015a/09, 016a/03, 016a/14, 017b/14, 018a/10, 019b/19, 021b/03, 021b/17, 023a/03, 026a/19, 027a/09, 029a/14, 031a/06, 043a/11, 043b/14, 045a/04, 045b/02, 048a/19, 049b/06, 050b/04, 051a/03, 051b/11, 053b/06, 067a/04, 067b/18, 071b/06, 076a/15, 076b/09, 077a/10, 077a/14, 078b/03, 079a/18, 080a/10, 082b/01, 084b/12, 085a/04, 085a/09, 087a/14, 092b/14, 095b/17, 096a/02, 096a/17, 096b/07, 097a/04, 097a/09, 097b/01, 099b/06, 103b/11, 109a/13, 109a/15, 75b/04, 75b/05, 013b/09.

öz Kendi, zat: *ö. oğludur didikde ‘Ömer Ma’dî’nüñ şafâsından ‘aklı gitdi -1- 012a/02.*

özge İyi, güzel: *gene muqâbil olup, Kerb ile öyle zamâni olunca ö. ma’reke -2- 067b/18, 069a/08.*

özle- Bir kimseyi veya bir şeyi görmeyi, kavuşmayı istemek, göreceği gelmek: *Kerb dahî sizleri ö. gitdi Çok geçmedi Meger Merzûk -1- 040a/02.*

‘özü (a) Bir kusurun hoş görülmesini gerektiren sebep, mazeret: *sâ’ir dilâverlerden ‘ö. dileyüp görüşdiler ve geçenden geçüp -8- 012b/14, 013a/13, 050a/03, 050a/07, 027a/16, 069a/13, 038b/03, 020b/17.*

‘özü dile- Özür dilemek: *sâ’ir dilâverlerden ‘ö. dileyüp görüşdiler ve geçenden geçüp -2- 012b/14, 050a/07.*

‘özü it- Özür dilemek: *Hele ‘özü idüp biraz nâzlandı -1- 013a/13.*

-P-

pâdişâh (f) Hükümdar, sultan: *itmek p. Sen şabr itmek gerek idin Anuñ haqqından -1- 016a/06.*

pâk (f) Temiz: *hikmetdür bu bir aşlı p. gerekdür didi ‘Ömer eyitdi; server ben -3- 005a/14, 072a/06, 017b/14.*

pāk (f) bk. bāk

pākīze (f) Temiz, lekesiz: *gördiler biraz atlu adamlar gelür Ortalarında bir duḡteri afitāb cemāl p. -1- 081b/01.*

paralan- Parça parça olmak, sıkıntı ve üzüntü içinde, olmayacak bir işle uğraşmak, didinmek: *çaldı Kayık p. ‘Ömer taşra atıluḡ, Dīvāne’yi daḡi güçle çıkardı -5- 052b/01, 058a/17, 049b/16, 053b/17, 060b/09.*

pāre (f) Parça, kısım: *kıluḡ Şāhibkırān kırk sekiz p. cenk alātın üzerine -23- 010b/06, 020b/08, 038a/17, 041b/08, 044a/02, 044a/05, 049a/12, 055b/11, 061b/01, 069a/04, 076a/17, 077a/15, 080a/05, 080a/07, 080b/08, 094a/12, 095b/04, 095b/17, 096a/19, 098b/02, 099b/05, 109b/16, 015a/18.*

pāre pāre it- Parça parça yapmak: *ol puḡı daḡı gözi önünde pāre pāre idüp -1- 061b/01.*

pāre pāre ol- Parça parça olmak: *idi, eli p. olurdu Ve yere ursalar kedi gibi ayaḡ -1- 085a/13.*

parıldı Parıldama, göze çarpan parlaklık: *nīze çıfışdıııdan, oḡ vızıldıııdan, kılıç p. -1- 022b/14.*

parmaḡ Ellerin ve ayakların son bölümünü oluşturan, boḡumlu, oynak, uzunca organların her biri: *döndürdiler ‘Ömer’üñ bu siyāsetine herkes p. ııırdı Ama küffār -6- 022a/12, 068a/19, 094b/19, 080a/04, 006b/05, 022b/10.*

parmaḡ ıııır- Hayran olmak: *Ömer’üñ bu siyāsetine herkes parmaḡ ı. Ama küffār -1- 022a/12.*

pars (f) Kedigillerden, genellikle Asya ve Afrika'nın sıcak bölgelerinde yaşayan, postu benekli, bazen de düz siyah, çevik, yırtıcı, etçil, memeli hayvan: *behlivānlar p. gönüllü olurlar göre muḡaddime Ḥamza, Mihri Nigār’ı -1- 016b/03.*

pāy Birden fazla kişi arasında bölüşülmüş bir bütünden, bu kişilerin her birine düşen bölüm, hisse: *Her ne varsa berāberce pāy iderüz -1- 028b/17.*

pāy it- Pay etmek: *Her ne varsa berāberce pāy iderüz -1- 028b/17.*

pāyitaht (f) Başşehir, başkent: *Merzūk Şāh nazār idüp, p. Rüstem'i gördi -9- 059b/10, 085b/08, 088b/03, 088b/06, 063a/09, 063a/11, 02a/03, 010a/08, 024a/09.*

pāyidār (f) Kalıcı, sonsuza kadar yaşayacak olan: *ve 'asker p. olmaz diyüp, gönderdi Seyf gene cevāb -1- 044b/12.*

pāyidār ol- Kalıcı olmak: *ve 'asker p. olmaz diyüp, gönderdi Seyf gene cevāb -1- 044b/12.*

pāymāl (f) Ayak altında kalmış, mahvolmuş, telef olmuş, sürünmüş: *gelüp, bir şāhūñ tuz, etmegın yiyüp ve 'ırzın p. idesin -1- 038b/05.*

pāymāl it- Mahvetmek: *gelüp, bir şāhūñ tuz, etmegın yiyüp ve 'ırzın p. idesin -1- 038b/05.*

pazu Boynun iki yanında, kolların gövdeye bağlandığı bölüm: *p. getirüp, bir kötek urup, yıkdı Bu daḥī ḥaşmūñ -1- 106b/12.*

peçe (i) Yüz örtmeye yarayan ince siyah örtü, nikap: *ve bir taraftan daḥī Neheng P. kerem olup, dönüp göre şol nābekārı -80- 002b/03, 002b/18, 003a/06, 003a/08, 003a/13, 008b/03, 008b/15, 008b/16, 009a/01, 009a/03, 009a/08, 009a/09, 009a/10, 009a/18, 010a/09, 011b/10, 012a/05, 012b/13, 014b/02, 014b/04, 014b/06, 015a/05, 015a/08, 015a/11, 015a/15, 015b/11, 015b/12, 015b/19, 016b/06, 016b/09, 016b/15, 017a/02, 017a/07, 017a/18, 017b/01, 017b/15, 017b/17, 017b/19, 018a/04, 028b/04, 045a/14, 045a/19, 049b/12, 051a/06, 051a/09, 052a/01, 055b/09, 057b/01, 057b/02, 057b/06, 060b/08, 58b/09, 58b/11, 010a/14, 015a/13, 051a/07, 58b/06, 008a/10, 012a/15, 009a/07, 009a/16, 012b/17, 015b/10, 017a/14, 045a/13, 052a/12,*

055b/05, 008b/13, 015b/01, 033b/18, 008a/18, 009a/19, 012b/08, 021b/16, 045b/14, 050b/10, 050b/15, 051a/17, 060a/18, 053b/14.

peder (f) Baba, ata: *eylediler ammā Kerb deliḳanludur ḥürmeti p. nedür bilmez ‘Ömer Ma‘dī’nüñ -29-* 004b/05, 024b/17, 024b/18, 041a/13, 043a/10, 045b/06, 045b/18, 068b/11, 073a/04, 078a/07, 041a/08, 043a/15, 047a/04, 050a/19, 075a/16, 078a/11, 089a/01, 75b/19, 048a/10, 049b/17, 050a/08, 046a/14, 046b/11, 065b/15, 048b/12, 104a/12, 046a/04, 049b/16, 075b/16.

pehlivān bk. behlivān (f) Boylu boslu ve güçlü kimse: *Şabr eyle Şāhum Bu böyle olmaz ‘Ömer Ma‘dī zīrdest p. -2-* 026b/09, 019a/19.

pek Gereken, beklenen veya alışılmış olandan çok, sağlam, dayanıklı: *ḳulaḡuñ ḳapup çekmege başladı; Bre Hay nābekār ‘Ayyār p. -11-* 011b/17, 031a/09, 031b/09, 035b/01, 048a/09, 049a/05, 053a/11, 075a/14, 093b/05, 101a/14, 103b/15.

peleng (f) Leopar, kaplan: *p. mişāl yerinden atlayup ol ḥerīfūñ ḳafasına bir muştı behlivānī -2-* 016a/02, 078a/06.

pelīd (f) Kirli: *didi Ḥamza eyitdi; Ey p. Sen anuñla bir misin diyüp; Yā ‘Ömer var şol -6-* 022a/01, 076a/05, 076a/10, 076b/05, 092b/18, 088b/01.

pençere (f) Yapıları aydınlatmak, havalandırmak amacıyla yapılan, çerçeve, cam, panjur, perde gibi eklentilerle daha kullanışlı bir duruma getirilen açıklık: *ortalığı gözden geçürürken bir açık p. görüp içeri baḳdı -4-* 021a/05, 020a/19, 021a/07, 049b/10.

pençe (f) Yırtıcı hayvanların ön ayaklarının parmaklarıyla tırnakları: *ben de Ḥamza oḡlyam diyüp, gürz yukarıdan görilüp, inerken p. -5-* 75b/01, 071b/16, 097b/04, 048a/08, 097a/02

perākende (f) Dağınık, toptan olmayan: *‘aşḳar arḳasına binüp arayam ve ‘ayyārları eṫrafā p. olsunlar -1-* 018b/03.

perākende ol- Dağılmak: *‘aşkar arķasına binüp arayam ve ‘ayyārları etrafā p. olsunlar -1- 018b/03.*

perde (f) Görüşü, ışığı engellemek, bir şeyi gizlemek için pencereye veya bir açıklığın önüne gerilen örtü: *olmaz hele serā p. Süleymāna vara ālt, üst, i‘tibār -5- 012b/02, 109b/07, 012b/15, 021b/04, 100a/16.*

perest (f) Tapan: *p. gözümüze karşı böyle işler ideler Bizüm ‘ār nāmūsumuz -1- 022a/16.*

perī (f) Doğüstü güçleri olduğuna inanılan, düşsel dişi varlık: *didikde Zīve P. Sulṭānım bu meydānda Rüstem’le cenk iden -15- 074a/12, 007b/15, 074a/10, 075a/05, 077b/03, 088a/04, 089b/04, 070b/14, 077a/07, 072a/05, 073a/03, 074a/01, 074b/06, 087b/11, 087a/15.*

perīşan (f) Dağınık, kötü durumda, perişan: *devleti tuğların p. eyledi Şāh bu hāli görüp; -3- 109b/17, 077b/04, 109b/06.*

perīşan eyle- Dağıtmak: *devleti tuğların p. eyledi Şāh bu hāli görüp; -2- 109b/17, 077b/04.*

peşimān, pīşmān (f) Pişman: *p. olursun diye, gördü olmadı Seyf deryā kenarına -5- 047a/03, 089b/13, 039b/04, 044b/11, 076b/16.*

pīşmān ol- Pişman olmak: *şafā etmişdi bile gitmedüğüne p. oldı Şāhibkırān -3- 039b/04, 044b/11, 076b/16.*

peşimān ol- Pişman olmak: *p. olursun diye, gördü olmadı Seyf deryā kenarına -2- 047a/03, 089b/13.*

peşkeş (f) Özellikle hükümdarların birbirlerine yolladıkları ya da hükümdarlara sunulan armağan: *varup, görüşüp, kondurdu andan Elçüb, p. düzüp, -2- 085a/17, 034a/14.*

peşkeş düz- Hediyeleri hazırlamak: *varup, görüşüp, kondurdu andan Elçüb, p. düzüp, -1- 085a/17.*

peydā (f) Ortada, açıkta: *Halkūm bir ateş p. idüp ol pencereden içerü darulı buhur -5- 021a/07, 045b/10, 084a/13, 094a/06, 094a/07.*

peydā it- Ortaya çıkmak: *Halkūm bir ateş p. idüp ol pencereden içerü darulı buhur -5- 021a/07, 045b/10, 084a/13, 094a/06, 094a/07.*

peygamber (f) İnsanlara Tanrı'nın buyruklarını bildiren, onları Tanrı yoluna, dine çağıran kimse, yalvaç, yalavaç, elçi: *tolmaz didi 'Ömer eyitdi; Yok, bu Hazreti İsmā'ıl P. inen -1- 020a/05.*

peykān (f) Okun ucundaki sivri demir: *gögsüne alup, istedi ki kemerinde hürd p. var imiş -2- 099a/15, 098b/02.*

peyker (f) Surat, yüz, sevgili: *p. cānibine çekildi Ve bir rivāyetde sağ eli mecrūh oldu gene -2- 097a/06, 041b/14.*

peymāne (f) Kadeh: *tāze nihālūñ 'ömri bahāri hazāna dönüp ecel p. dolmuşdı -1- 017a/13.*

pik Pek: *Ha şöyle Hey şer işüñ p. bu sözlerin ötesi çıka didi -1- 063b/07.*

pīlser (f) Fil: *naşıl kişi eliyle p. hortumıyla atup, gögün birinci katına -2- 076a/16, 75b/14.*

pīr (f) Yaşlı: *Seyf; Hātırın hoş tüt pek p. olmuş Baña dahī taqdīri -56- 048a/09, 082b/05, 082b/09, 082b/10, 083a/01, 083a/03, 083a/04, 083a/06, 083a/12, 083a/19, 083b/16, 083b/18, 083b/19, 090a/05, 104b/18, 105a/09, 105b/07, 106a/04, 106a/11, 106b/15, 107a/02, 107a/10, 107b/03, 107b/07, 046a/05, 046a/17, 047a/14, 082a/17, 082b/03, 082b/11, 082b/19, 107a/03, 047b/06, 082b/01, 084a/14, 107b/08, 107b/11, 089b/10, 107a/07, 089b/19, 104a/17,*

105a/06, 105a/08, 107a/02, 090a/07, 090a/13, 108a/04, 085b/02, 089a/09, 104a/07, 105a/14, 089b/01, 089b/16, 028b/16, 082b/13, 083a/02.

pīr olmak Yaşlanmak: *Seyf; Hâtırın hōş tūt pek p. olmuş Baña daḥī taḳdīri - 2- 048a/09, 106a/04.*

pīrāste (f) Tertiplenmiş, düzenlenmiş, donatılmaş, süslü: *alāylar şāflar bağlayup, meymene, meysere ḳalbi cenāḥ arasına p. -1- 010b/05.*

piş- Ateşte, fırında, kaynar suda veya yağda ısı etkisiyle yenilebilir duruma gelmek: *Ba‘de birbirinüñ aḥvālün şorup, bildiler Kebap daḥī p. -2- 059a/01, 58b/12.*

pīşmān bk. peşīmān

piyāde (f) Yaya, yürüyen, askerlikte piyade sınıfı: *ḥarīş olman p. cenk idersin hele zaḥmün yokdur -9- 009b/14, 056a/12, 056a/13, 064a/15, 073b/15, 074b/03, 105b/15, 094b/07, 094b/04.*

poḥ Dışkı, güç durum: *Biz de ḳurtuluruz didi Şāh; Hey la‘īn Sen her zamān böyle p. -1- 074b/09.*

pūlād (f) Çelik: *yıgılmışlar Aşağıda olan p. olsa ḥürd olur Merzūk Şāh -6- 043b/10, 096a/17, 096b/17, 099a/06, 085a/09, 082a/17.*

pōsdāl (f) Genellikle askerlerin giydiği konçlu ve kaba potin: *bir p. bahāsı bile girmede didi Bunlar; Eyvāh diyüp tekrār -1- 021b/09.*

pūş (f) Giyen, örten: *p. adem güzeli vardur didiler La‘īn’ün cān başına şıçradı Yoḥsa -2- 075a/06, 104b/02.*

puṭ (f) Bazı ilkel toplumlarda doğaüstü güç ve etkisi olduğuna inanılan canlı veya cansız nesne, tapıncak, sanem, fetiş: *gene diyārına Şāh eyledi andan vāfir naşīhat idüp, ol p. daḥī gözi -1- 061a/19.*

pürhün (f) Kan dolu: *geldi kim, ol kahramānī gözleri taşı p. döndi Ve istedi ki -2- 076b/03, 100a/19.*

-R-

Rābi'a (a) Özel isim: *Gürdüz Şāh dirler Anuñ kızidir Adına R. Atlāspūş -15- 071b/04, 071b/19, 072a/08, 073a/06, 074b/14, 074b/19, 077b/06, 077b/11, 078a/08, 071b/11, 073a/01, 077b/05, 077b/16, 077b/19. 064a/10.*

Ra'd (a) Özel isim: *Ḳāf'ı taldurdu Yūh cānlarına ol R. ve Berḳ'uñ ve Semetdū'nūñ -10- 076a/14, 090a/06, 090a/12, 075a/10, 072a/04, 088a/07, 014b/06, 088b/08, 088a/17, 088a/09.*

rāh (f) Yol: *ve kendü anası 'Ādiye Bānū'yı yanına alup, 'azmi r. eylediler -2- 066a/11, 107a/14.*

'azmi rāh eyle- Yola çıkmak: *ve kendü anası 'Ādiye Bānū'yı yanına alup, 'azmi r. eylediler -2- 066a/11, 107a/14.*

rāhat (a) İnsanda üzüntü, sıkıntı, tedirginlik olmama durumu, huzur: *r. şafāda olalum didiler 'Ömer Ma'dī eyitdi; İşte bu teklīfīn -2- 031b/03, 049a/13.*

rāhat ol- Rahat olmak: *Bir pāre yat rāhat ol -1- 049a/13.*

rahm (a) Acıma, merhamet etme: *Bu sözler ile ben saña r. idem dirsən didi server eyitdi; -1- 035b/12.*

rahm it- Acımak, merhamet etmek: *Bu sözler ile ben saña r. idem dirsən didi server eyitdi; -1- 035b/12.*

rahş (f) Gösterişli güzel at: *neft urup, r. yıḳup, başın gedā 'askeri -17- 019b/18, 078b/05, 081b/04, 005b/05, 037b/02, 066b/14, 068a/14, 017a/01, 080a/07, 098b/15, 108b/13, 006b/01, 082b/12, 010b/08, 057a/07, 014a/03, 023a/04.*

raḥṣan (f) Parlak: *idüp, her birinden du‘ā alup, Ferīşe, Rüstem’i bir taht üzerine ve r. -1- 074a/19.*

raḥşende (f) Parlayan: *cenderei zengī ve r.-i zengī olduğumuz bunda adım vardur -1- 012a/09.*

raḳş (a) Dans: *olup, r. girdi Tiz ‘aqlīn getürdüp, çün Rābi‘ā’nüñ -2- 071b/11, 085b/13.*

raḳşa gir- Dans etmek: *olup, r. girdi Tiz ‘aqlīn getürdüp, çün Rābi‘ā’nüñ -2- 071b/11, 085b/13.*

rām (f) İtaat eden, boyun eğen: *eyledin imdi Şimdi ben saña r. olursam erim Ḥamza işidüp, -2- 072a/11, 072a/14.*

rām ol- İtaat eden, boyun eğen: *eyledin imdi Şimdi ben saña r. olursam erim Ḥamza işidüp, -2- 072a/11, 072a/14.*

rāst (f) Doğru, düz, sağ: *yere ura Uyluğına r. gelüp, hemān şalvarıyla uyluğundan -25- 004b/10, 006b/07, 023a/06, 028b/07, 030a/18, 052a/14, 057b/10, 060b/09, 060b/13, 068a/11, 076b/17, 083a/08, 083a/17, 088a/08, 091b/13, 094b/15, 096b/10, 097a/08, 106a/15, 002b/05, 009b/01, 027a/18, 027a/19, 003b/04, 083a/10.*

rāst gel- Rast gelmek: *yere ura Uyluğına r. gelüp, hemān şalvarıyla uyluğundan -22- 004b/10, 004b/10, 023a/06, 028b/07, 030a/18, 052a/14, 057b/10, 060b/09, 060b/13, 083a/08, 083a/17, 088a/08, 091b/13, 094b/15, 097a/08, 106a/15, 002b/05, 009b/01, 027a/18, 027a/19, 003b/04, 083a/10.*

rāst kı1- Rast getirmek: *Kerb geçince Sa‘d ḳaddini rāst kı1up, -4- 006b/07, 068a/11, 076b/17, 096b/10.*

rāvī (a) Rivayet eden, anlatan, hikaye eden: *eyleyüp er taleb eyledikde r. eydür Neheng Peçe’ge bunlar anı -24- 008a/10, 013b/04, 014a/15, 016b/07, 017a/14,*

017a/17, 018a/18, 025a/09, 028a/18, 031b/17, 039b/01, 040a/12, 041a/03, 041b/17, 042b/17, 044a/01, 051a/15, 063a/07, 064a/12, 072a/19, 084a/15, 087a/08, 097a/11, 108b/05.

rāviyān (a) Anlatanlar: *R.-ı aḥbār ve nāqilānı aṣār ve muḥaddiṣānı rūzigār öyle beyān idüp*, -1- 001b/01.

Rāyi‘ā’i Atlās Pūs Özel isim: *sarāya getürdi R. Atlās Pūs karşı gelüp, Emīr elin* -1- 061b/07.

rāzı (a) Uygun bulan, benimseyen, isteyen, kabul eden: *r. olasın Yoḥsa vilāyetüñ ḥarāb iderim didi Ma‘rūf* -9- 041a/19, 047b/12, 060a/11, 027a/19, 091b/14, 020b/14, 103a/12, 072a/17, 072a/18.

rāzı ol- Kabul eden: *r. olasın Yoḥsa vilāyetüñ ḥarāb iderim didi Ma‘rūf* -3- 041a/19, 047b/12, 060a/11.

re‘āya (a) Halk: *irsāl olundı Ve şonda luṭf idüp r. ḥaber idüp ala virdiklerinden* -1- 025b/08.

redd (a) Geri çevirme, inkâr etme: *yıllık ma‘şūqası iken r. idüp evlāda telsīm eyledi imdi* -9- 016b/05, 030a/12, 037a/12, 064a/13, 069a/02, 069b/07, 103a/13, 103a/14, 013b/19.

redd it- Geri çevirmek inkâr etmek: *yıllık ma‘şūqası iken r. idüp evlāda telsīm eyledi imdi* -4- 016b/05, 037a/12, 069a/02, 069b/07.

ref (a) Kaldırma: *toz ḳopdı Rūzgār r. ‘eyledikde ḳırḳ ‘alem zāhir olup, ḳırḳ* -1- 055b/19.

ref eyle- Kaldırmak: *toz ḳopdı Rūzgār r. ‘eyledikde ḳırḳ ‘alem zāhir olup, ḳırḳ* -1- 055b/19.

reml (a) Kum, remil, falcılık: *Mu'allim Kān'a nice idelüm diyüp, ol da r. eyledi Sen buña karşı -1- 070b/16.*

rencide (f) İncinme: *kimesne r. olmasun Her kaçā virirler ise ziyādesiyle bahāsm -2- 025a/18, 025b/10.*

rencide it- İncitmek: kimseye rencide iderse baña bildüresiz. -1- 025b/10.

rencide ol- İncinmek: *kimesne r. olmasun Her kaçā virirler ise ziyādesiyle bahāsm -1- 025a/18.*

rengārenk (f) Renkli renkli: *ve burnundan acı acı dūhānlar çıkup, cihān gözlerine r. -1- 076b/12.*

renk (f) Cisimler tarafından yansılan ışığın gözde oluşturduğu duyum: *r. göründi Başı eṣterdür Yā necād Başına bir āyer olup, -4- 076b/13, 091a/04, 091b/06, 095a/09.*

revā (f) Uygun, layık: *taşra koyu virmesin didi ol da r. degül idi Şimdi gayri -3- 038b/08, 067b/09, 087a/03.*

revāne (f) Yola çıkma: *alup, r. oldılar Ammā rāvī eydür; Kerb bir gün Hicāz'a çıkup, -5- 041a/03, 061a/18, 061b/02, 064a/11, 091a/05.*

revāne ol- Yola çıkmak: *alup, r. oldılar Ammā rāvī eydür; Kerb bir gün Hicāz'a çıkup, -5- 041a/03, 061a/18, 061b/02, 064a/11, 091a/05.*

rızā (a) Razılık, memnunluk, istek: *gün giyeyim göreyim Ne hāl zuhūr ider diyüp, r. virdi Öñüne -6- 031a/01, 088a/03, 047b/05, 103a/16, 019b/09, 048b/13.*

rızā vir- Rıza vermek: *gün giyeyim göreyim Ne hāl zuhūr ider diyüp, r. virdi Öñüne -2- 031a/01, 088a/03.*

ri'āyet (a) Uyma, boyun eğme: *Şāh eyitdi; server da'vet etmiş olduk zāhir r. lāzım* -11- 013a/15, 024a/11, 027a/15, 028a/09, 030a/12, 032b/02, 034b/02, 035a/03, 064a/17, 102b/13, 028a/10.

ri'āyet eyle- Uymak: *bunlara ri'āyet eyledi* -1- 024a/11.

ri'āyet it- Uymak: *Şāh güler yüz gösterüp, gene evvelki gibi ri'āyet idüp,* -9- 027a/15, 028a/09, 030a/12, 032b/02, 034b/02, 035a/03, 064a/17, 102b/13, 028a/10.

ricā (a) Dileyiş, dileme, dilek: *eyle Du'āların r. iderüm didi 'Ömer çok meseleler getirüp döndürmege* -3- 017a/11, 079a/11, 095a/15.

ricā it- Dilemek: *eyle Du'āların r. iderüm didi 'Ömer çok meseleler getirüp döndürmege* -3- 017a/11, 079a/11, 095a/15.

rical (a) Üst düzeyde bulunanlar: *eyledik Ammā gice içinde Bānū'ya rast geldüm Yanında r. kimse yok, korçdum ki* -1- 027a/18.

rikāb (a) Üzengi, huzur, kat: *r. düşüp yıkılayazdı Kerb geçince Sa'd kaddini* -4- 006b/06, 094a/16, 010b/11, 095a/14.

rivāyet (a) Nakletme, hikaye etme, söylenti: *Bānū da getirüp, gitdi Ammā bir r. çünkü Esmā, Feriṣ'e;* -5- 073a/14, 078a/05, 084b/02, 097a/06, 097a/04.

rub' (a) Dörtte bir, bir şeyin dört kısmından bir kısmı: *'askeriyle otururken birgün bir kaç 'ifritler gelüp, r.-i meskūndan* -3- 071a/01, 071a/18, 073a/03.

rübāb (f) Saz: *haqladı 'Ömer'ün bu sünnetçiligine gülüşüp, ba'de r.* -1- 103b/16.

Rūm (a) Anadolu: *eyitdi; Ey Sultani R. size hizmet itdigimiz zamānda hōş imdi* -5- 012a/08, 069b/18, 070a/11, 071b/03, 066a/08.

Rūmi (a) Anadolu: *Nebīre ve birine Rüstemi ‘Aleṣāhı R. dirlermiş Çok erlikler eylemişler* -8- 056b/06, 055a/07, 072b/04, 075a/11, 079b/01, 102b/01, 055b/10, 078a/03.

rūṣen (f) Aydınlık, açık: *nigār fūrumāye degülmiş Senüñ gibi bir ‘ālīcenāb ve pīr i r.* -2- 083a/12, 107a/03.

rūy (f) Yüz, sima: *Elçüb; Ey r. siyāh Sen daḥī* -2- 097b/12, 102b/15.

rūy i siyāh Kara yüzlü, siyah yüzlü: *ḥamlemi men‘ eyle diyüp, Elçüb; Ey r. siyāh Sen daḥī* -1- 097b/12.

rūy-i zemīn (f) Yeryüzü: *İnşāf idüp eyitdi; Ey Şāhibkırān-ı r. zemīn cānım ve başum* -1- 102b/15.

rūzgār (f) Zaman, yel: *vedā‘ idüp, muvaffāḫ r. ile ḳanda Yemen, diyārı Hicāz diyüp gitdiler* -12- 024b/06, 029b/17, 044a/04, 055b/12, 055b/19, 061b/02, 014b/14, 074b/06, 093b/05, 002a/15, 001b/01, 052a/19.

Rüstem Özel isim: *alsun, dilerse alātı esbābım alsun didi Ammā R. ve Sa‘d Nebīre* -356- 002b/02, 006b/08, 006b/12, 006b/16, 007a/09, 007a/12, 007a/14, 007a/17, 007b/10, 008a/02, 010a/18, 011b/10, 012a/04, 014b/04, 014b/10, 015b/03, 016b/11, 023a/14, 023a/15, 023b/16, 023b/17, 024a/11, 035a/08, 035a/14, 038b/11, 039b/03, 044a/05, 052b/11, 053a/05, 054b/03, 055a/07, 055b/02, 055b/09, 055b/10, 055b/11, 055b/17, 056a/01, 056a/04, 056a/09, 056a/14, 056a/19, 056b/08, 056b/19, 057a/05, 057a/09, 057a/16, 057b/15, 057b/18, 058a/10, 058a/12, 059a/05, 059a/08, 059a/12, 059a/15, 059b/16, 060a/03, 060b/11, 060b/13, 060b/18, 061a/02, 061a/05, 061b/04, 061b/05, 061b/08, 066b/17, 067a/07, 067a/16, 067b/11, 069a/11, 070a/16, 070a/18, 071b/06, 071b/16, 072b/07, 073a/16, 073b/04, 073b/10, 073b/14, 073b/16, 073b/18, 073b/19, 074a/03, 074a/09, 074a/16, 074b/08, 074b/11, 074b/13, 074b/19, 075a/16, 076a/01, 076a/02, 076a/05, 076b/02, 076b/10, 076b/17, 076b/19, 077a/09, 077a/13, 077a/14, 077a/17, 077a/19, 077b/02, 077b/04, 078a/10, 078b/01, 078b/12, 078b/14, 078b/18, 079a/01, 079a/17, 079b/01,

079b/03, 079b/05, 079b/07, 079b/08, 079b/10, 079b/12, 079b/13, 079b/18,
079b/19, 080a/02, 080a/04, 080a/12, 080a/14, 080a/15, 080a/19, 080b/02,
080b/04, 080b/19, 081a/07, 081a/11, 081a/12, 081a/14, 081a/15, 081a/16,
081a/19, 081b/03, 081b/19, 082a/06, 082a/11, 082a/16, 082b/02, 082b/06,
082b/11, 082b/17, 083a/02, 083a/03, 083a/11, 083a/15, 084a/13, 085b/09,
086a/13, 086b/07, 087b/04, 087b/05, 087b/13, 088a/02, 088a/04, 088a/17,
088b/01, 088b/10, 088b/14, 089a/09, 089a/19, 089b/03, 089b/08, 089b/16,
090a/02, 091a/19, 092b/03, 096a/09, 098a/07, 098b/14, 099a/02, 099a/03,
099a/05, 099a/10, 099a/12, 099a/13, 100a/01, 101b/18, 102b/01, 102b/06,
103b/18, 104a/03, 104a/19, 105b/01, 107a/04, 107a/19, 107b/05, 107b/10,
107b/12, 108a/05, 108a/06, 108a/08, 108a/14, 108b/07, 108b/08, 108b/11,
108b/13, 108b/15, 108b/17, 109a/01, 109a/02, 109a/05, 109a/09, 109a/12,
109a/15, 109a/17, 109b/02, 109b/03, 109b/12, 58b/05, 75b/11, 75b/14, 75b/18,
012b/08, 023a/03, 056b/06, 062b/16, 073a/10, 075a/11, 079a/09, 007a/03,
057b/02, 061a/04, 075a/03, 075a/09, 078b/07, 081b/05, 089a/14, 096a/01,
059a/06, 067a/03, 069a/08, 073b/07, 076a/03, 076a/10, 078b/04, 080b/11,
081b/08, 081b/13, 082a/02, 082a/04, 087a/10, 087b/09, 087b/11, 088a/06,
089a/18, 098a/12, 098b/07, 104a/12, 017a/05, 023a/07, 060a/18, 076b/16,
081a/05, 106a/05, 074b/05, 089b/07, 007a/01, 010a/18, 012a/07, 024a/09,
056b/12, 057a/04, 059a/02, 060b/17, 067a/02, 069b/10, 070b/03, 073b/07,
077b/03, 077b/07, 077b/09, 077b/15, 077b/17, 078b/06, 079b/08, 082b/05,
086a/05, 088b/10, 088b/19, 090a/09, 098b/09, 099b/18, 104a/15, 105a/10,
75b/16, 75b/17, 088b/19, 098b/19, 008b/01, 035a/12, 037a/14, 056a/09,
056a/16, 057b/18, 059b/10, 059b/15, 061b/06, 067a/10, 074a/19, 075a/08,
075a/15, 077a/07, 078b/11, 084a/15, 085b/01, 085b/07, 086b/03, 087a/08,
087b/02, 088b/02, 089a/11, 089a/13, 089b/01, 089b/03, 108a/04, 057a/13,
078a/04, 074a/12, 077b/19, 085a/18, 085b/12, 086a/16, 086a/18, 087a/17,
109a/04, 007a/14, 007a/17, 007b/01, 007b/03, 058a/05, 059a/04, 059b/15,
070a/08, 074a/03, 078a/01, 078a/09, 080a/04, 080a/11, 080b/19, 083b/08,
090a/11, 099a/11, 099b/01, 105b/02, 108a/06, 58b/18, 012b/13, 100a/13,
058a/02, 003a/14, 067a/02, 073b/13.

rüsvây (f) Rezil: *beni r. ider deyüp, 'Ömere insiyâma başladı 'Arab dilince -2-
004a/16, 036a/18*

rüsvāy it- Rezil etmek: *beni r. ider deyüp, ‘Ömere insiyāma başladı ‘Arab dilince* -1- 004a/16.

rüsvāy ol- Rezil olmak: *‘asker arasında rüsvāy olasin.* -1- 036a/18.

rütbe (a) Mertebe, derece, paye: *götürme r. varup, erenlerün na‘rasından, atların sehbalinden,* -2- 022b/12, 016a/08.

-S-

sā’ir (a) Başka, öteki, diğer: *s. dilāverlerden ‘özü dileyüp görüşdiler ve geçenden geçüp* -25- 012b/14, 023a/14, 024b/02, 024b/13, 055a/12, 068a/03, 074a/18, 078a/16, 090a/03, 096a/02, 096a/11, 102b/07, 103a/12, 107b/01, 109b/09, 060b/05, 026a/16, 030b/10, 102b/03, 102b/07, 060a/06, 109b/05, 050a/16, 102b/04, 063b/03.

sa‘adet (a) Mutluluk: *s. bulmuşsuz Ve kızuñuz virmege ikrār itmişñüz* -2- 107a/05, 015b/09.

sa‘adet bul- Mutlu olmak: *s. bulmuşsuz Ve kızuñuz virmege ikrār itmişñüz* -3- 107a/05, 015b/09, 015b/09.

sā‘at (a) Saat: *bağladı Üç s. geçmeden, eyü olup, eşer kalmadı Kerb hazz* -7- 008a/05, 010b/13, 082a/15, 044a/15, 007b/13, 037b/16, 106b/14.

Şabā Özel isim: *Ş. ‘Ayyār dirlerdi ‘Ömer’ün bu vaz‘ün görüp, şüpheye varup,* -12- 049b/09, 050a/01, 050a/12, 051a/11, 051a/19, 051b/04, 051b/08, 052a/05, 049b/18, 051b/10, 051b/14, 051b/07.

şabāh (a) Güneşin doğduğu andan öğleye kadar geçen zaman: *zevku şafālarında oldılar Çün ş. oldu iki ‘asker yerlerinden* -14- 005b/02, 008a/07, 010b/01, 035b/19, 036a/01, 069b/18, 079a/14, 094a/07, 098b/10, 021b/04, 055a/15, 100b/18, 075a/02, 100b/07.

şaban Tarla sürme aracı: *bağlamuş, ş. elinde çatladu, sür'atle devr ider ki göz erişmez* -1- 096a/14.

şabırsızlık Sabır göstermeyen, sabrı olmayan: *bir cānibe çekilüp, gitdi Kendüye bu ş. ile benüm hālim* -1- 030a/05.

şābit (a) Yerinden oynamayan, yerini değiştirmeyen, durağan: *üzere ş. kadem ol diyüp, Zengāve ile Pīr'e vedā' idüp, 'azmi* -1- 089b/19.

şābit kadem ol- Kararlı olmak: *üzere ş. kadem ol diyüp, Zengāve ile Pīr'e vedā' idüp, 'azmi* -1- 089b/19.

şabr (a) Sabır: *bir zamān hayrete daldı Ş. idemeyüp eyitdi; Baq a yā Neheng* -10- 016a/04, 016a/06, 026b/09, 026b/11, 030a/01, 049a/15, 092a/17, 003b/13, 030b/18, 092b/06.

şabr eyle- Sabretmek: *şabr eyle Şāhum. Bu böyle olmaz.* -2- 026b/09, 049a/15.

şabr it- Sabretmek: *bir zamān hayrete daldı Ş. idemeyüp eyitdi; Baq a yā Neheng* -5- 016a/04, 016a/06, 030a/01, 092a/17, 026b/11.

şabsız Haylaz, serseri, hayta: *āşiyābı at sürüp, yetüşüp; Ey nābekār Bizüm ş.* -1- 003a/16.

şaç- Bir şeyi ortalığa dağıtmak, dökmek: *Zırh toğaların yire ş. Kerb men' idince aceb' elem çekdi* -3- 006a/09, 036b/05, 094b/15.

şaçma Akla uygun olmayan, absürt: *beyān idüp ş. kara söze başladı; Şāhum Bize incinme Bir kabāhat* -1- 027a/17.

Sa'd Özel isim: *alsun, dilerse alāti esbābım alsun didi Ammā Rüstem ve S. Nebīre* -68- 002b/02, 005b/07, 005b/09, 005b/16, 005b/18, 006a/03, 006a/04,

006a/06, 006a/10, 006a/13, 006a/14, 006b/01, 006b/04, 006b/05, 006b/06, 006b/09, 007b/10, 008a/02, 011b/10, 012a/04, 024a/03, 024a/19, 038b/12, 056b/05, 074a/18, 078b/09, 081a/03, 090a/03, 096a/10, 097a/08, 098a/06, 102b/02, 103a/12, 104a/13, 104b/08, 105b/10, 105b/12, 106a/08, 106b/06, 106b/09, 106b/15, 107a/18, 107b/03, 107b/06, 109b/08, 052b/05, 052b/06, 059a/04, 070a/08, 58b/15, 104b/14, 107a/02, 107b/12, 104b/17, 006a/03, 007a/03, 024a/01, 104b/11, 106b/03, 106b/10, 104b/04, 012b/08, 104a/17, 106a/14, 098b/02, 012b/13, 097a/10, 006b/10.

şadā (a) Ses: *cihān kúpbesi ş. ile toľup ve niceler raşşlarından sernigūn* -8- 023a/04, 040a/19, 041b/12, 061a/12, 075a/10, 041b/10, 070a/01, 041b/13.

şadr (a) Göğüs: *ş. geçürdi ve yanına oturup, elin eline aldı Ammā ‘Ömer eyitdi;* -1- 048a/14.

Şadvān Özel isim: *gibi dīlāverleri birer depme ile şehīd eyledi Ve oğulları Ş.* -1- 097a/13.

şāf (a) Temiz, pak: *sīne’i ş. oldılar İşte bunlardur dönüp serā perdeye* -4- 012b/15, 022b/08, 028b/17, 084b/18.

şafā (a) Gönlün şen olması: *Şāhuñ ol tedārikinden ş. etmişdi ammā ‘Ömer Ma’dī* -32- 003b/18, 012b/05, 039b/04, 060a/06, 063b/16, 071a/05, 071b/08, 088a/16, 091a/18, 031b/03, 061b/10, 064b/12, 049a/18, 017a/01, 071b/19, 108a/11, 025a/01, 005b/02, 108a/08, 065a/08, 043b/18, 049a/11, 038b/07, 088b/18, 027a/12, 012a/02, 017b/05, 063b/13, 085b/12, 103a/09, 025b/12, 065b/10.

şafā eyle- Safa etmek: *Şāh şafā eyledi. İrtesi bunlardur,* -2- 091a/18, 063b/16.

şafā gel- Hoşgelmek, iyilikler, mutluluklar getirmek: *Serbāz-ı Cihān. Şafā geldin* -1- 060a/06.

şafâ it- Safa etmek: *Şāhuñ ol tedārikinden ş. itmişdi ammā ‘Ömer Ma‘dī -2- 003b/18, 039b/04.*

şāf (a) Dizi, sıra: *gelüp, ş. bezendi ‘Aceb meydāna kim gire dirken heman, Kerb -8- 002b/13, 008a/09, 010b/05, 079a/16, 094a/08, 109b/13, 109b/15, 035a/05.*

şafrān (a) Safran, lokum ve ilaç yapımında kullanılan bir bitki: *bir medħ okuyup, eyitdi; Beyit; Dā’imā ş. bulanasun -1- 062b/04.*

şag Sol karşıtı, diri, hayatta: *gama düşdi hele anlarda dönüp kondılar; İskender ş. olmadıkça -38- 013a/05, 017a/09, 018a/08, 019b/14, 022a/18, 027a/01, 028a/14, 036a/12, 036b/14, 036b/16, 036b/18, 037a/06, 037a/07, 042b/09, 044a/06, 046a/02, 055b/01, 059b/14, 062b/01, 063a/09, 077a/07, 077a/08, 091b/01, 097a/06, 097b/13, 101b/15, 102a/10, 102a/17, 036b/12, 108b/12, 75b/09, 019b/16, 102a/14, 057a/11, 070a/06, 075a/13, 010b/10, 094a/16.*

şagdıç Düğünde gelin veya damada kılavuzluk eden kimse: *pederiyle bunda getüre ve Rüstem’ e ş. ola didi Hemen -3- 104a/12, 104a/14, 104a/16.*

şagdıç ol- Sağdıç olmak: *pederiyle bunda getüre ve Rüstem’ e ş. ola didi Hemen -1- 104a/12.*

şagdıçlık Düğünde gelin veya damada kılavuzluk etme: *Frengistān’da ol baña şagdıçlık itmişdür. -2- 104a/14, 104a/16.*

şahlık Vücudun hasta olmaması durumu, vücut esenliği, esenlik, sıhhat, afiyet: *idüp, Rüstem ş. virişlerinden bildi ki biri ‘Ömer ve biri Çoban -5- 58b/05, 020a/17, 030b/17, 023b/07, 017a/10.*

şagır Kalp: *elindeki kötegi Neheng gergedānınuñ ş. toğunup kıc -1- 015a/12.*

şahān (a) Derinliği az olan kap: *ş. daruladılar ‘Ömer’üñ ise hiç işkili yok ta ‘āmdan -1- 051a/08.*

şāhib (a) Herhangi bir şey üstünde mülkiyeti olan, onu yasaya uygun bir biçimde dilediği gibi kullanabilen kimse, iye, malik: *Eyü nām ş. olusun diyüp hayr du‘ā eyledi İşte Kerb’i bilenler -7-* 014a/12, 055a/19, 063b/04, 071a/15, 071a/19, 094a/04, 063b/04.

şāhib ol- Sahip olmak: *Eyü nām ş. olusun diyüp hayr du‘ā eyledi İşte Kerb’i bilenler -2-* 014a/12, 055a/19.

şāhibe (a) Herhangi bir şey üzerinde mülkiyeti olan kadın: *olup; meded ben bu taşvīrūñ ş. kıanda buluram diyüp, -1-* 071a/11.

şāhibkırān (a-f) Muzaffer hükümdar: *birbirleriyle müşāvere idüp, gördiler çare yoğ S. kırān’a bir mektüb -204-* 027b/14, 027b/15, 028a/01, 028a/03, 028a/10, 028a/16, 039b/14, 103a/09, 107b/18, 001b/15, 002a/16, 004b/18, 005a/11, 005a/16, 006a/03, 006b/16, 007a/09, 007a/17, 007b/15, 008b/06, 008b/10, 009b/18, 010a/01, 010a/05, 010a/13, 010b/06, 011a/06, 011a/13, 011b/01, 012a/13, 012b/04, 013b/17, 014a/03, 014a/17, 015b/05, 016a/03, 018a/08, 018b/01, 019a/05, 021a/16, 021b/05, 021b/15, 022b/06, 022b/16, 023a/12, 023a/13, 023a/17, 023b/14, 024a/10, 024b/09, 024b/16, 025a/10, 025b/04, 026b/14, 030a/07, 031a/03, 032b/17, 038a/05, 038a/10, 038b/13, 039a/05, 039a/13, 039b/01, 039b/04, 040a/01, 041a/10, 041a/13, 042b/01, 044a/07, 044b/07, 046b/05, 051a/12, 052b/12, 053a/01, 054b/03, 054b/14, 055a/06, 055a/08, 055a/12, 055b/01, 055b/12, 056b/05, 056b/14, 056b/16, 061a/07, 061a/10, 061a/16, 061b/06, 066a/01, 066a/19, 068a/08, 068a/18, 070a/18, 073b/12, 075a/18, 076b/01, 077a/04, 079a/12, 080b/10, 095a/10, 095a/19, 095b/12, 100a/18, 101b/05, 102b/09, 102b/15, 109b/05, 006b/10, 024a/14, 094a/03, 110a/10, 002a/11, 016b/08, 033a/05, 033b/04, 039b/07, 039b/17, 039b/19, 041a/06, 041b/01, 042b/10, 052b/08, 053a/16, 056b/17, 060a/02, 064a/06, 066b/01, 067b/04, 095a/13, 105a/01, 013b/09, 015b/14, 040a/07, 059a/09, 062a/14, 074b/15, 017a/04, 039b/11, 042b/07, 054b/01, 073a/15, 094a/14, 101b/01, 012a/19, 014a/08, 014b/02, 017a/04, 017a/07, 019a/02, 022a/03, 023b/12, 024a/17, 025b/01, 035b/09, 061a/04, 070a/14, 103a/17, 107a/02, 107a/08, 107b/12, 58b/06, 007b/15, 008b/04, 072b/05, 087a/12,

090a/01, 005b/19, 008a/11, 010b/10, 025b/06, 037b/18, 058a/03, 062b/16, 068a/03, 069a/04, 070b/09, 082a/13, 109b/15, 110a/09, 110a/12, 006a/02, 007a/11, 071b/16, 012a/16, 038b/01, 006b/14, 044b/15, 059a/14, 059a/06, 002a/19, 004a/06, 003b/16, 051b/19, 090a/09, 079b/06, 035a/10, 054b/11, 039a/09, 104a/09, 049b/14, 044b/11, 073a/04, 75b/19, 094a/02.

şāhibşikem (a-f) Karın sahibi, midesine düşkün: *Esed, ‘Ömer Ma‘dī gibi dīv cūsseü ş. herīf idi Ammā -1- 030b/05.*

şāhīh (a) Doğru, gerçek: *gördi ş. ‘Ömer Ma‘dī’dür Gülerək Şāhibkırān’a geldi Emīri ‘Arab; -5- 033b/04, 046b/11, 055a/13, 104b/17, 104b/18.*

şāhil (a) Kıyı: *karındaşları ile gelüp, geçüp, varup, s. kenārında bir müferreḥ yerde -1- 070a/05.*

şāhīrān (a) Büyücüler: *s. Bu ‘Arab’uñ uğrūsı ‘Ömer’dür Koma At ve hil‘at -1- 090b/15.*

şāhrā (a) Çöl, kır: *Medāyin’e gelüp, gördi Ş. ‘asker ile dolmuş Şāh’uñ oṭāğı -14- 062a/13, 095a/01, 084b/06, 024b/18, 070b/19, 104b/14, 086b/17, 030a/19, 061b/06, 078a/05, 056a/03, 056b/04, 060b/11, 002b/10.*

sā‘ī (a) Postacı: *bir s. ile açmazdan mektübı gönderdiler Çün bu haber Şāhib kırān’a geldi -1- 028a/01.*

şakal Yetişkin erkeklerde yanak ve alt çenede çıkan kılların tümü: *altı erīş ama ş. uzun Kemerinden aşağa inmiş Bıyıklar -6- 084b/05, 064a/02, 095a/07, 026b/17, 095a/12, 062b/11.*

şakatlık Sakat olma durumu, malullük, maluliyet, hata: *ş. oldı didi ‘Ömer; zāhir şakirdümüz serfirāz olup -1- 011b/08.*

şakın İhtiyatlı, temkinli ol, kendini koru anlamında kullanılan bir ad. Asla: *‘Ayyār aşlı var ş. açmaz ko didi ‘Ömer eyitdi; Nola ammā ne -17- 004a/17,*

005b/10, 020b/07, 045b/02, 046a/10, 049a/02, 067a/15, 077a/18, 100b/11, 074a/01, 077a/16, 043a/13, 020a/15, 008b/01, 081a/02, 026a/17, 011a/04.

sākin (a) Durgun, dingin: *s. oldı gördiler yigirmi pāre gemi ile Rüstem tevābi‘i ile yoḡdur* -4- 044a/05, 055b/12, 008a/12, 011b/05.

sākin ol- Durgun olmak: *s. oldı gördiler yigirmi pāre gemi ile Rüstem tevābi‘i ile yoḡdur* -2- 044a/05, 055b/12.

şakla- Görünmesine engel olmak, ortalıkta bulundurmamak: *Zerhībi Ḥaramzāde‘yi bende çekdiler ‘Ömer eyitdi; imdi sen bunu ş.* -8- 021a/12, 061a/11, 021b/08, 006a/06, 007b/16, 008a/03, 012a/07, 088a/15.

şakun- Herhangi bir korku veya düşünce ile bir şeyi yapmaktan uzak durmak: *senüñ ‘arzın ş. Zīrā söz yerine varmaz Bir mel‘ün işüñ* -1- 086a/02.

Sa‘lāb Şāh Özel isim: *S. Şāh bārgāhı Ve Lendühā‘nūñ zāl ü zamān bārgāhı Elkışşa* -1- 070a/10.

şal- Serbest kılmak, bırakmak, koyuvermek: *görüp, ‘askere ḡul ş. Sekiz kerre yüz bin ‘asker* -38- 007a/16, 009a/13, 021b/10, 074b/03, 076b/18, 079b/12, 080a/11, 096a/04, 109b/02, 096a/05, 081a/17, 032a/16, 020b/13, 068b/01, 094a/04, 094b/07, 081b/18, 021a/18, 096a/02, 031a/05, 033b/18, 034b/14, 042b/05, 042b/10, 055b/07, 074b/13, 077a/06, 082a/16, 092b/16, 095b/09, 096b/01, 101b/15, 004b/09, 006a/12, 047a/19, 062b/13, 092a/05, 093b/17.

salār (f) Başkumandan, başbuḡ, önder: *ol piyāde gelüp, luṭfla eyitdi; server buyurun s. sizi* -1- 056a/13.

sālim (a) Sağ, esenlik içinde, sağlam: *ve begleri sağ ve s. gelüp, yerlerinde ḡarār eylediler andan dīvān* -1- 102a/10.

şalla- Düzenli bir biçimde ve hep aynı doğrultuda hareket ettirmek: *kaldu Server'i 'Ālem, Elçüb'u başından ol kadar ş. ki 'aqlı -3-* 101a/15, 029a/17, 100b/15.

Sām Özel isim: *berīden bir gün S.-i Ezrākpūş ve Zā'yim Zerpūş ve Asīl Sīm -* 13- 108a/09, 108b/06, 008b/09, 068a/12, 102a/18, 104b/02, 105a/05, 105b/15, 106a/13, 107a/09, 108b/08, 106b/06, 106b/09.

şaman Ekinlerin harmanda dövülüp taneleri ayrıldıktan sonra kalan, hayvanlara yedirilen ufalanmış sapları: *Zerhībi la'in eyle Halkūm elūme girer ola Derilerine ş. -2-* 018b/09, 041b/03.

sam Boyunduruğu koşu hayvanının boynuna bağlayan ağaç çubuklar: *gördi Kerb bir dilāverdür ki S. yüz çevürmez haykırup -2-* 009b/03, 103a/16.

saña Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi: *Nāmem s. vāşıl olduḡda, sizūnle 'adāveti dīnīyyem yokdur ammā -69-* 002a/14, 002a/18, 003a/10, 003b/12, 006a/01, 006b/18, 008a/01, 008a/03, 008b/07, 011a/15, 012a/15, 012b/01, 013b/15, 014a/11, 020b/05, 026b/18, 030b/11, 034b/15, 035b/12, 035b/14, 036a/18, 039a/11, 040b/04, 042a/15, 045a/14, 048b/13, 049b/13, 050a/09, 060a/17, 060b/03, 062b/07, 064a/08, 064b/13, 064b/19, 065a/02, 065a/17, 066a/04, 067a/09, 068b/11, 068b/13, 071b/15, 072a/08, 072a/11, 072a/14, 075a/11, 076a/02, 076a/18, 076b/05, 078b/03, 081b/13, 082a/14, 083b/02, 085b/01, 087a/13, 089b/13, 089b/17, 091a/13, 092a/02, 092a/11, 093b/03, 094b/12, 095a/10, 100b/11, 100b/12, 101a/08, 101a/09, 102b/13, 102b/16, 109a/01.

şan'at (a) Bir şey yapmada gösterilen ustalık: *şöyle ş. kıldum Agāh olun Ebu'l Fetḡ gelüp, size haber virdi ki -5-* 045b/12, 091a/17, 021a/13, 046a/11, 050a/09.

şan'at kı1- Ustalık yapmak: *şöyle ş. kıldum Agāh olun Ebu'l Fetḡ gelüp, size haber virdi ki -1-* 045b/12.

şandāliye (a) Makam, koltuk, mevki, iskemle: *ş. kim otururdu didi Rüstem Na'rezen oturur idi* -12- 085b/09, 102a/18, 085b/07, 102a/18, 008b/07, 008b/12, 012b/18, 062b/08, 102a/12, 103a/07, 103b/01, 008b/09, 039a/14.

şan- Zannetmek: *bakmadan kaldı bildi kim 'Ömer'dür Ammā ş. ki başında olan cevāhir* -19- 036b/08, 043b/11, 072b/09, 046a/16, 091a/09, 031b/13, 027a/13, 028b/13, 030a/07, 033a/12, 043a/11, 047a/12, 049b/16, 054b/07, 080a/10, 080b/02, 095b/05, 097b/08, 058a/08.

şanduk (a) İçine çeşitli şeyler konulan, tahtadan yapılmış, kapaklı ev eşyası: *ziyāfet idüp, darulayup, bir ş. koyub, deryāya atalum* -16- 026b/19, 034b/04, 028a/19, 071a/06, 045b/10, 028b/04, 029b/09, 029b/14, 034b/10, 027b/06, 028b/07, 028b/08, 029b/17, 028b/11, 028b/09, 032a/15.

şanem (a) Put: *İslām dīnünden ne gördin ve küfürden ne fā'ide gördin Senin ş.* -11- 061a/08, 061a/11, 040b/01, 042a/14, 061a/12, 041b/16, 047b/07, 040a/13, 054a/06, 040b/06, 040b/08.

şānī (a) İkinci: *Kimesne oturamazdı Kūpād'ı Şehriyār, Süleymānı Ş. gibi oturmuş* -3- 102a/16, 102b/04, 094a/01.

şap Bir aracı tutmaya yarayan bölüm: *elinde olan gürzi Kerb'e fırlatdı Kupbesi yere, ş. Kerbin* -2- 009a/11, 097b/18.

şap- Yön değiştirmek: *gideyim diyüp, yoldan ş. ol ağaç altına inüp ol* -1- 016b/18.

şapa Gidilen yol üzerinde olmayan, sapılarak varılan: *gördi Yoldan ş. bir ağaç dibinden ābī hayāt gibi bir şu* -2- 016b/16, 104b/07.

şapan İki ucu ip, ortası örme veya meşin olan bir taş atma aracı: *yüriyüp 'Ömer'i ortaya aldılar 'Ömer öyle halkūmgāh, tīrügāh ş.* -6- 019b/19, 058a/16, 58b/02, 094b/14, 019b/15, 099a/19.

sar- Kuşatmak, çevirmek, ihata etmek: *zaḥmūñ s. Ba'de Emīri 'Arab esīrleri bendi zincīr ile öñüne* -9- 015b/08, 007b/08, 006b/10, 098a/06, 035a/07, 010a/14, 053a/17, 081a/07, 098a/15.

sarāy (f) Hükümdarların veya devlet başkanlarının oturduğu büyük yapı: *getürüp, bir 'ālī s. kondurdi Nuzūl ni'met gönderüp, ziyāfetledi* -15- 025b/03, 031a/02, 040b/08, 043b/12, 061b/07, 065b/05, 078a/07, 026a/18, 048a/06, 023a/19, 055a/14, 083b/17, 028a/05, 027b/18, 026b/08.

şarb Dik, çıkması ve geçilmesi güç yer: *Ḥalkūm eyitdi; server ben Bilürem bir ş. kal'ası vardur anda gitmişdür* -14- 019a/09, 019a/12, 021a/01, 041b/19, 042a/05, 042a/07, 042b/13, 043a/01, 043b/09, 044a/10, 042b/12, 043b/01, 053a/11, 105a/15.

sarhoş, serhoş (f) Alkollü içki veya keyif verici bir madde sebebiyle kendini bilmeyecek durumda olan kimse: *bizüm tā'ifemizden bir s. rast gelüp, dest rāzılık ideler diyüp* -3- 027a/19, 017b/06, 034b/03.

şarıl- Kollarını dolamak, kucaklamak: *ol ağacı 'azīme ş. gögsiyle kopardı 'Ayyār'a doğrı* -5- 017b/18, 011b/01, 068a/17, 077b/08, 095b/05.

şarkıt- Bir şeyin sarkmasını sağlamak: *yelpāze gibi yüzünüñ üzerine ş. Zerhīb sögmege başladı* -1- 022a/06.

şat- Bir değer karşılığında bir malı alıcıya vermek, taslamak: *bu kadar altuna ş. Baña bir altun virmedi Müşterek iken* -7- 055b/03, 004a/03, 004a/13, 004a/19, 019b/13, 028b/15, 035b/05.

şatur (a) Ağır ve enli bir tür bıçak: *ş. urup, ayak üzere toğurdılar Emīri 'Arab hışm ile buña;* -1- 038a/08.

şatur ur- Satırla vurmak: *ş. urup, ayak üzere toğurdılar Emīri 'Arab hışm ile buña;* -1- 038a/08.

Şatvān bin Lendühā Özel isim: *Ş. bin Lendühā Varşūn bin Lendühā ve sā'ir nāmdārlar küffārı* -1- 096a/11.

şav- Yanından uzaklaştırmak: *gelür biraz eglenür gider Ş. şoñra huzūr ile şafā* -1- 088a/16.

şavul Dağılmak, uzaklaşmak, bir tarafa çekilmek, savuşturulmak: *gelüp, ayırdı Aḥvāli bilüp, ş. yoldan eyledi, olmadı azgışup* -4- 066b/04, 026a/06, 001b/07, 026a/09.

sa'y (a) Çalışma, çabalama, gayret gösterme: *şuña ele götürmege s. eylesün didi 'Ömer varup söyledikde* -3- 014b/16, 017a/12, 052a/17.

sa'y eyle- Çalışmak, çabalamak, gayret göstermek: *şuña ele götürmege s. eylesün didi 'Ömer varup söyledikde* -2- 014b/16, 017a/12.

sāye (f) Yardım, koruma, aracılık: *taḥtuñ birağup, Ḥamza'nüñ korqusundan bunda Sizüñ s.* -3- 047a/18, 087b/19, 017b/02.

sāyebān (f) Gölge, çadır: *alāyın ve 'askerin ve behlivānların seyr için çıkup, bir s.* -1- 069b/17.

sāz (f) Müzik aracı, çalgı: *'Alemşāh daḥī 'Ömer'ün s. ve sözünden mestāne olup, 'aşkı* -1- 103b/19.

Sebb Özel isim: *Lihrā S.-i Kürdistāni'ye 'aḳdi nikāḥ idüp, bunları gerdek idüp, bermurād* -4- 024a/02, 024a/19, 024a/04, 024a/05.

sebeb (a) Bir şeyin olmasına veya belli bir hâlde bulunmasına yol açan şey: *bu diyāra gelmemize s. olmuşdur Yalñız baş ile yüz bin* -8- 005b/11, 007a/02, 023b/11, 033b/06, 040a/12, 065a/15, 083a/16, 100a/01.

sebeb ol- Bir şeyin olmasına veya belli bir hâlde bulunmasına yol açmak: *bu diyâra gelmemize s. olmuşdur Yalnız baş ile yüz bin -5- 005b/11, 007a/02, 023b/11, 065a/15, 100a/01.*

secde (a) İbadet esnasında alını, el ayaklarını, dizleri ve ayak parmaklarını yere getirerek alınan durum: *iderdüm ammā Bilürem baña s. ideceksin imdi baña s. -4- 040b/02, 040b/03, 040b/07, 054a/06.*

secde eyle- Secde etmek: *İmdi baña secde eyle -3- 040b/03, 040b/07, 054a/06.*

secde it- Secde etmek: *iderdüm ammā Bilürem baña s. ideceksin imdi baña s. -1- 040b/02.*

sefer (a) Yolculuk: *Bre yürü Ne belâdur ki Hamza'nün yanında gece gündüz s. -1- 065b/11.*

sefid (f) Beyaz, ak: *elli sekiz arış kıdd çeker bir pîri s. pülâda garķ olmuş, bir -1- 082a/17.*

segirt- Koşmak, seğırtmek: *hemân Hamza'ya karşı s. hep begler tuyup Kerb dağı bend -9- 012a/03, 016b/08, 018a/06, 047a/02, 011b/16, 024b/12, 054b/04, 087b/03, 090a/01.*

sehemnāk (f) Korkunç: *oda nāgāh bir na'ra ı s. kıobdı Niceler cān girüp -1- 009b/11.*

sehl (a) Kolayca: *bildiler Ugurlar olsun server s. vir tarafa şavulun Fîrüz -2- 026a/06, 049b/04.*

sekiz Yediden sonra gelen sayının adı: *s. yıl Kullei Kaf'da, divler ile nice cenkler eyledik imdi -13- 004a/08, 007a/16, 008a/15, 010b/06, 022b/01, 056a/06, 057a/10, 058a/11, 061b/05, 071b/01, 078b/16, 082a/17, 088a/09.*

sekker (a) Şeker: *gördi Daḥī tırmayup ol kıalan ekmeği, s. ḥelvā gibi löb* -1- 029b/02.

seksen Yetmiş dokuzdan sonra gelen sayının adı: *Ḥamza da senüñ gibi kütāh kıadli midür yoğsa yetmiş s.* -3- 076a/04, 097a/17, 102b/01.

sél (a) Su taşkını: *tıği kıan s. olup, el, ayak, burun, kıulağ, tırnağ, parmağ, gövde,* -1- 022b/10.

selām (a) Bir kimseyle karşılağıldığında, birinin yanına gidildiğinde veya yanından uzaklağıldığında kendisine söz ve işaretle bir nezaket gösterisi yapma, esenleme, merhaba: *S. virdi Kerb ‘aleyke alup, Ḥoş geldin dilāver, Ḥamza mısın didi‘Ömer Ma‘dī* -23- 004a/01, 005a/01, 007b/06, 007b/12, 008a/14, 011a/01, 017a/03, 017a/10, , 027a/08, 027a/11, 028a/04, 035b/03, 056a/15, 073a/06, 094a/18, 099a/03, 101a/05, 105a/01, 036b/19, 107a/03, 104b/16, 094a/14, 094b/05.

selām eyle- Selam yollamak: *Kerb’e benden selām eyle ve ḥāşşasın bildür* -3- 007b/06, 017a/10, 105a/01.

selām it- Selam etmek: *Ḥamza sizlere selām idüp* -2- 007b/12, 073a/06.

selām vir- Selam vermek: *S. virdi Kerb ‘aleyke alup, Ḥoş geldin dilāver, Ḥamza mısın didi‘Ömer Ma‘dī* -10- 004a/01, 005a/01, 008a/14, 011a/01, 017a/03, 035b/03, 056a/15, 094a/18, 099a/03, 101a/05.

selāmet (a) Esen olma durumu, esenlik: *didi Çün perīden Ğazbān, Rüstem’i sağ u s. görüp; Hay* -2- 077a/07, 028b/13.

semā‘(a) Dönme: *devrilüp lāya‘kııl oldı Zerhībi la‘īn şafāsından semā‘a girüp* -1- 017b/05.

semā‘gir- Dönmek: *devrilüp lāya‘kııl oldı Zerhībi la‘īn şafāsından semā‘a girüp* -1- 017b/05.

semāvī (a) Gökke ilgili: *s. Tār u mār olup, kaçdılar server erişib, şol eliyle* -1-082a/08.

semek (a) Balık: *giyinüp, 'Aşkar'ı çekdiler S. nizesin eline alup, gürzin* -1-010b/07.

Semetdü Özel isim: *Ḳāf'ı taldurdı Yūḥ cānlarına ol Ra'd ve Berḳ'uñ ve S.* -1-076a/14.

sen Teklik ikinci kişiyi gösteren söz: *İşte meydanda deyince Dīvāne, meydāna girüp; Bre babamı s. mi* -258- 003a/01, 004a/06, 005b/15, 006b/17, 016a/06, 017a/15, 018a/08, 019b/04, 019b/09, 020a/11, 021a/12, 021b/02, 021b/16, 022a/01, 029b/04, 031a/17, 031a/18, 032a/09, 033a/04, 034b/18, 035a/13, 038a/04, 038b/06, 038b/09, 039a/04, 039b/09, 040a/05, 043b/18, 044b/10, 045a/01, 045b/02, 046a/11, 047b/14, 052a/04, 052a/10, 052b/16, 053a/04, 053a/15, 053b/11, 054b/01, 056b/01, 057a/06, 057b/17, 058a/01, 058a/06, 058a/08, 060a/10, 060b/05, 062b/17, 063a/05, 063b/17, 063b/18, 064b/09, 066b/17, 068a/03, 068a/12, 068b/04, 068b/07, 068b/19, 069a/04, 070b/02, 070b/16, 072a/07, 072a/13, 072a/15, 074b/09, 074b/11, 076a/05, 076a/15, 077a/08, 082a/13, 082b/07, 083a/03, 083a/19, 083b/12, 088b/07, 089a/06, 089b/05, 089b/07, 089b/18, 091a/14, 091b/09, 092a/11, 092a/14, 092b/19, 093b/06, 094b/17, 095a/11, 097b/11, 097b/12, 099a/04, 099a/07, 099b/08, 100a/03, 102b/12, 102b/18, 103a/03, 104b/12, 105a/01, 108b/18, 110a/01, 58b/12, 58b/19, 75b/18, 010a/19, 015b/16, 010a/16, 002a/17, 006b/02, 013b/05, 015a/07, 018b/17, 024a/11, 035a/13, 039a/17, 044b/18, 067b/15, 75b/12, 003a/17, 008a/02, 012b/05, 014b/03, 015b/14, 017b/08, 019b/12, 020a/11, 020b/12, 022a/02, 026a/14, 027a/03, 029a/07, 030b/12, 035a/16, 035b/05, 036a/04, 037a/01, 037a/12, 037b/07, 038a/19, 038b/03, 038b/11, 040b/01, 044b/19, 047b/09, 048b/02, 052a/05, 053b/11, 053b/14, 054a/06, 054b/11, 057a/07, 058a/07, 063b/19, 068b/08, 069a/03, 071b/18, 072a/03, 072a/12, 075a/01, 076a/19, 076b/08, 076b/18, 080b/07, 082a/12, 082b/05, 091b/16, 092a/13, 092b/01, 095b/11, 099b/10, 102b/11, 102b/18, 105a/13, 109a/08, 053a/04, 061a/08, 071b/17, 071b/18, 081b/12, 058a/10, 003a/08,

036b/04, 011a/03, 001b/11, 001b/13, 003b/15, 005b/18, 006b/09, 006b/13, 010a/16, 011a/05, 012a/01, 012a/14, 012b/12, 015a/01, 015b/15, 015b/17, 015b/18, 019a/06, 020a/10, 020a/16, 020b/11, 021a/01, 035b/08, 036a/19, 037a/08, 037a/17, 038a/09, 038a/13, 040b/17, 041b/02, 044b/09, 044b/10, 046a/05, 047a/14, 049b/16, 050b/05, 051a/04, 054a/19, 060a/06, 060a/12, 060a/15, 060a/16, 060b/02, 065a/03, 066b/19, 072a/01, 072a/03, 076a/04, 079b/05, 083a/12, 083a/14, 083a/17, 083b/07, 084a/08, 086a/02, 086a/10, 086b/17, 092a/02, 092a/04, 094b/09, 097a/15, 100a/13, 101a/07, 103a/15, 108b/14, 108b/15, 109a/06, 109a/09, 049b/07, 093b/03, 005b/09, 032a/12, 038a/15, 051b/07, 088b/08, 102b/10, 109a/07.

sencileyin Senin gibi: *S. şahbâzlardan zaḥm getürmek iftiḥârdır didi andan -2- 069a/12, 094b/12.*

sene (a) Yıl: *didi Anlar eyitdiler; Bu ol Ḥamza'nüñ ḥâtûnidur ki on sekiz s. bu Kûhî -2- 071b/01, 034a/02.*

seng (f) Taş: *ol 'acâyib s. havâdan bu kadar ḳadd üzerinden öyle urdı kim -2- 076b/09, 106a/01.*

sengîn (f) Ağır, taştan: *aşağı kuş gibi süzülüp, inerdî ol iki s. çizme -1- 085a/08.*

ser (f) Baş, uç: *iseñ ben de seni ser ḥalka idüp -3- 102b/18, 104a/01, 075a/15.*

serâpa (f) Baştan ayağa, bir baştan bir başa, tüm: *var idi Ve ol çizmeler daḥî s. demrenlü igneler ile -1- 084b/19.*

serâperde (f) Saray perdesi, otağ: *didi Rüstem; Elem çekme Ḳâbildür diyüp, güle güle s. önüne geldiler -20- 078b/04, 021b/04, 022a/09, 012b/02, 012b/15, 010a/13, 011b/09, 024a/10, 103a/05, 107b/17, 037b/18, 038a/06, 069a/14, 080b/06, 090a/02, 093a/16, 098a/04, 102a/09, 100a/15, 002a/09.*

serāseme (f) Afallamış, sersemleşmiş: *s. olup, rahşından yıķıla yazdı Anların bunlardan haberi* -3- 081b/04, 023a/05, 086a/08.

ser'asker (f-a) Başkomutan: *babasının gene s. ider Hālā işte filān gün gelir didiler* -12- 069b/12, 102b/05, 003b/16, 025b/01, 028a/04, 035b/09, 069a/05, 034b/02, 025b/09, 032a/11, 064a/08, 069a/16.

serbāz (f) Yürekli, yiğit, korkusuz: *Ey S.-ı cihān ben Frenk degülim Kerem eyle, beni şefā'at eyle didi* -7- 038a/02, 044b/18, 059a/08, 059a/16, 060a/06, 081a/05, 028a/09.

serdār (f) Önder, komutan: *gelmekden murāduñuz nedür S. su'al eyledi didiler Merzūk* -1- 043a/18.

serencām (f) Son, başa gelen olay: *azalur ya rūzi gārda çok s. görürler böyle cenge harış* -1- 014b/14.

serfirāz (f) Başı yüce: *olmasın ki sen elem çekesin Çapuk süvārlarūñ s. olasin* -6- 103a/03, 011b/08, 014a/08, 041a/05, 068b/16, 075a/11.

serfirāz ol- Başı yüce olmak: *olmasın ki sen elem çekesin Çapuk süvārlarūñ s. olasin* -3- 103a/03, 011b/08, 041a/05.

sergüzeşt (f) Macera, serüven: *ta mağlūp olmayınca virmek olmaz Diyüp, Hamza s.* -6- 004a/09, 056b/01, 090a/04, 078a/08, 038a/18, 078b/12.

serheng (f) Çavuş: *'Ömer de s. şüret bile gitti Bahtek gördi Kendvāl Cāzū* -6- 090a/17, 090b/02, 090b/09, 002a/10, 039b/16, 089a/17.

serkeş (f) İnatçı: *gelür Lendühā da na'ra urup; Ey s. benüm Lendühā bin Su'dān* -5- 009b/04, 012a/15, 006b/08, 015a/06, 076b/01.

Sermüzen Özel isim: *kızımdur Baña S. pır dirler Bir bāğım vardur Şehrden bir miğdār* -20- 083a/06, 083b/16, 083b/19, 085b/02, 089a/09, 089b/10, 090a/04,

090a/13, 104a/07, 104b/04, 104b/18, 105a/06, 106a/03, 107b/03, 104a/17, 084a/05, 089a/12, 089b/01, 089b/06, 089a/17.

sernigūn (f) Başaşağı, tepetakla: *s. eyledi 'İmrān Cābilkā girüp, zaḥmdār olup, yıkıldı -4- 098b/17, 023a/04, 023a/10, 109b/13.*

sernigūn eyle- Tepetaklak olmasını sağlamak: *s. eyledi 'İmrān Cābilkā girüp, zaḥmdār olup, yıkıldı -1- 098b/17.*

sernigūn it- Tepetaklak etmek: *Şāh'ūñ 'alemlerin sernigūn idüp, -1- 109b/13.*

sernigūn ol- Tepetaklak olmak: *raḥşlarından ser-nigūn olup -2- 023a/04, 023a/10.*

sertlik Sert, kırıcı, katı davranış, şiddet, husumet: *ile s. ile söyleşilmez Bārī mādārā ideyim göreyim Allāh -1- 072a/09.*

server (f) Önder, lider, baş: *çektirirsin, didi 'Ömer Ma'dī; Neyleyim, s. gördüm bir acı -133- 004b/15, 005a/12, 005a/14, 010a/09, 011a/01, 011a/08, 011a/16, 011b/04, 013a/15, 014b/05, 016a/09, 016b/08, 017a/03, 017a/06, 017b/07, 018b/04, 019a/09, 024b/18, 025b/18, 026a/06, 027a/09, 028a/17, 033b/06, 035b/03, 035b/05, 035b/12, 035b/19, 036a/08, 037a/05, 037b/08, 038a/11, 039a/13, 040a/11, 044a/08, 044a/10, 046a/10, 049b/15, 049b/18, 052b/15, 055a/08, 056a/13, 056a/19, 056b/05, 057a/03, 057a/15, 057b/07, 057b/19, 058a/14, 059a/13, 060b/03, 061a/05, 061b/13, 062a/10, 068b/04, 068b/16, 068b/18, 069a/10, 074a/01, 077a/02, 079b/01, 080b/02, 080b/03, 080b/07, 081b/07, 081b/11, 082a/08, 083a/01, 083a/03, 083a/04, 083b/02, 086b/04, 087a/01, 087a/07, 087b/10, 087b/16, 087b/19, 089b/11, 089b/12, 092b/08, 092b/10, 095b/16, 096b/06, 096b/14, 098a/17, 101b/10, 101b/12, 101b/13, 106b/04, 009b/15, 016a/08, 024b/17, 036b/17, 036b/18, 037b/14, 038b/15, 039a/03, 040b/17, 042b/06, 044b/15, 045a/04, 067b/06, 110a/07, 007a/18, 005a/02, 008a/13, 023b/13, 035b/01, 095a/06, 014b/03, 025a/16, 034a/07, 036a/02, 037a/17, 045a/12, 060a/09, 073a/04, 014b/12, 101a/15,*

008a/17, 056b/19, 057b/19, 027b/09, 056a/02, 012b/09, 059a/06, 090a/08, 038b/11, 070a/11, 070a/14, 074a/10, 080b/15, 044a/10, 054b/18.

serverān (f) Önderler, liderler, başlar: *kimi öte ve kimi beri kaçarlar Emīri* ‘Arab *ḵūmān idüp*, s. -1- 042b/04.

sev- Birine sevgiyle bağlanmak, gönül vermek: *bunı bunı cevāhirden ziyāde s. saḵlar ki böyle maḥallerde* -8- 007b/16, 013b/15, 014b/11, 035b/17, 046b/01, 082a/12, 069a/09, 017a/05.

şevāb (a) Sevap, hayır, iyilik: *olmayup, ḥaḥāsın ve s. fark etmeyüp, varup, ihtiyār etmiş* -1- 033b/16.

sevdā (a) Aşırı ve güçlü tutku, istek: ‘Ömer ise mal s. düşüp; ‘Acabābizüm de *naḵsımız* -2- 050a/05, 045b/06.

sevin- Sevinç duymak: *Unutulmuşlarım ḥāḥırırma geldi diyüp, s. Dönüp; Ey Ḥāce* -4- 048a/17, 075a/02, 077b/07, 029b/16.

sevmez Hoşlanmaz, istemez: *Bunlar evvelā cāzū sevmezler nār ı nūr bunları hiç s. Bu maḥalde nice* -3- 086b/01, 086a/19, 086b/01.

seyāḥat (a) Gezi: *s. idüp, baş ḥarfīye çekeyim Yoḥ olmaz her ḵanda* -1- 030a/10.

seyāḥat it- Gezme: *s. idüp, baş ḥarfīye çekeyim Yoḥ olmaz her ḵanda* -1- 030a/10.

Seyf Özel isim: *Oḡlı S. bin Mülūk ḵal‘ede oturup, ‘işret ider idi* -69- 043a/08, 043a/17, 043b/04, 044b/02, 044b/06, 044b/08, 044b/12, 046a/07, 046a/09, 046b/11, 046b/18, 047a/01, 047a/03, 047a/09, 047a/12, 047b/01, 048a/06, 048b/05, 048b/07, 048b/08, 048b/18, 049a/06, 049a/07, 049b/03, 049b/19, 050a/02, 050a/16, 050b/08, 050b/15, 051a/09, 051b/01, 054a/05, 054b/14, 055a/06, 043a/10, 048a/11, 050a/06, 050a/10, 050a/18, 050b/05, 055a/13,

043b/07, 043b/18, 047b/13, 048a/09, 048b/14, 049a/12, 049b/06, 049b/17, 053b/07, 044b/05, 045b/18, 046a/03, 046b/17, 049b/15, 052a/05, 062a/10, 053b/02, 048b/17, 050a/01, 052b/14, 042a/08, 051a/16, 052a/14, 052a/16, 054a/16, 054a/18, 055a/14, 046a/18.

seyr (a) Seyir, yürüme, gezi, izleme: *şudan için oturdu ol şuyuñ leñāfetle ağdığını s.* -20- 016b/19, 030b/03, 034a/18, 049a/14, 061a/12, 069b/17, 071a/09, 077b/16, 077b/17, 087b/10, 092b/03, 093b/10, 093b/13, 093b/16, 056a/05, 084a/16, 092a/15, 096a/06, 040a/18, 072a/18.

seyr çaldur- İzlettirmek: *Yarın size bir eyü seyr çaldurayum* -1- 093b/10.

seyr eyle- İzlemek: *Bu ‘ālemi dağı seyr eyle* -1- 087b/10.

seyr it- İzlemek: *Ol şuyuñ leñāfetle ağdığını seyr idüp* -7- 016b/19, 034a/18, 061a/12, 071a/09, 077b/16, 077b/17, 092b/03.

seyre tur- İzlemeye koyulmak: *açmaz kodı. Ve seyre turdı.* -1- 056a/05.

seyrān (a) Gezinme: *s. idelüm andan naşıb olursa gidelüm didi Rüstem de* -5- 088a/02, 088a/19, 090a/06, 092a/14, 094a/10.

seyrān eyle- Gezinmek: *Ķo gelsün, siz hemen seyrān eylen* -3- 088a/19, 092a/14, 094a/10.

seyrān it- Gezinmek: *s. idelüm andan naşıb olursa gidelüm didi Rüstem de* -2- 088a/02, 090a/06.

Seyyāre Özel isim: *ihsān eylediler ‘Ömer şād olup enbāna şaldı S. eyitdi; Baba* -30- 021b/10, 052b/12, 053a/12, 053b/12, 053b/13, 053b/16, 054a/07, 054a/09, 054a/11, 054a/16, 054b/10, 055a/11, 055b/01, 060a/11, 060a/14, 061b/09, 078a/18, 104a/05, 108b/10, 052b/11, 053a/10, 053a/14, 055a/14, 053a/05, 060a/13, 054a/04, 054a/14, 055a/10, 055a/18, 060a/12.

şıcağ Isısı yüksek olan, çok ısınmış: *şışmış, ş. zift urun gider didi Kendvāl kıanı tutduñuz mı* -1- 093a/11.

şıçra- Ayaklarla, birdenbire ve kuvvetle yeri teperek hızla yukarıya veya ileriye atılmak: *ş. ‘Ömer’e ri‘āyet idüp; Ey serbazı cihan benüm ne şuçum var ‘Ömer Ma‘dī -31- 028a/09, 075a/06, 050a/13, 019a/01, 052a/11, 092b/16, 030a/04, 032a/02, 039a/18, 049a/04, 051b/10, 084b/17, 085a/06, 085a/14, 087a/18, 088b/11, 090b/11, 092b/14, 096b/18, 097a/17, 097b/17, 099a/09, 099a/19, 099b/05, 099b/06, 101a/10, 106a/04, 021a/14, 041b/15, 047b/06, 050a/02.*

şıdk (a) Doğruluk, kalp temizliği: *Ve ş. ile imāna geldi Ve yerinden turup, görüşdiler server -3- 089b/12, 103a/04, 108a/01.*

şifat (a) Özellik, vasıf: *ğāyet küçük ve biri büyük dīvāne ş. Elinde bir deste -2- 058a/15, 088b/03.*

şığ- bir yere bütünüyle girebilmek veya içinden geçebilmek: *vardur İki gemi ancak ş. Lakin iki tarafında yer yer burclar vardur -2- 044a/12, 042b/19.*

şığa- Kolu, paçayı yukarı çekip toplamak veya kıvrırmak, sıvamak: *hemān kolların ş. evvelā arkasından -1- 022a/04.*

şığārī (a) Küçüklerinden: *eylen didi Çün Berķ nirre geldi Meger ş. pelīdler, Rüstem bunda idügün -1- 088b/01.*

şığm- Korunmak amacıyla bir yere veya birine başvurmak, başkalarının yardım ve korunmasına ihtiyaç duymak: *deyü, anlara ş. geldüm diyüp, hālını cümle nakl eyledi benüm ahvālīmi -7- 043b/02, 043b/05, 048b/16, 020b/05, 059b/02, 047a/19, 060b/16.*

şıhhat (a) Sağlık: *ne kadar şedid zaḥma sürseler biiznillāh üç sâ‘atde ş. -3- 007b/13, 084b/10, 100b/10.*

şıhhat bul- İyileşmek: *bi-iznillāh üç sâ‘atde şihhat bulur -3- 007b/13, 084b/10, 100b/10.*

şıklıklet (a) Güçlük, sıkıntı: *şehrinde ziyāde kaht var idi Halk bu ş. iken Şāhibkırān bu kadar* -2- 025a/10, 030a/06.

şın- Kırılmak, parçalanmak, bozulmak: *bunlar gelmekde ammā bu tarafından ş. 'asker Şāh'a gelüp,* -1- 107a/15.

şına- Bilgisini, yeteneğini, yeterliliğini veya niteliğini yoklamak, imtihan etmek: *olmaya didi 'Ömer yerinden turup; Hele ben varup anı ş.* -1- 034a/11.

şınurdāş Sınır komşusu: *Devletlü Şāhibkırān ol Esed Yek Çeşm ile ş. idik* -1- 039a/05.

şıtma Titreme, ateş ve ter nöbetleriyle kendini gösteren bir hastalık: *gelesin Niyleyim ol 'Ömer Ma'dī didikleri şikemhāre ş. hışmına* -1- 032a/14.

şıyırıl- Bir yerden veya bir durumdan çıkmak, kurtulmak: *urdu Ş. eger kaşına yetince Kerb, zevr idüp, raşş* -1- 066b/14.

sihr (a) Sihir, büyü: *Cāzū s. ile ziyāde meşhūrdur Bir sihre mālīkdür ki havale itdik de* -2- 063a/19, 063a/19.

silāh (a) Savunmak veya saldırmak amacıyla kullanılan araç: *Şabā'nūñ hīlesi tıyulu diyüp, beş yüz bir s. kılların* -2- 051b/14, 094a/02.

silahşörlük (a-t) Silah kullnma işi: *üstādum olup baña bir miqdār Fenni s. ta'līm etdüñüz ammā* -1- 013b/07.

silik- Kuvvetle sallamak, sarsmak: *diyüp, ol nīze'i ne hāl ise men' eyledi Ve nīze s. bir nīze* -2- 066b/13, 015a/17.

silile (f) Elin iç yüzüyle vurulan tokat: *kendün zemīne atup, muşt muşt, s. silleye dirken, kemer kemere olup,* -3- 015a/14, 018b/11, 015a/14.

sīm (f) Gümüş: *berīden bir gün Sāmi Ezrākpūş ve Zā'yim Zerpūş ve Asīl S. -1- 108a/09.*

sīmīn (f) Gümüşten: *olduğ didi Melik Efkenār u sām u s. pūş ayāğa -5- 104b/02, 105b/15, 106a/13, 107a/09, 105a/05.*

Sīmurğ (f) Özel isim: *'Ömer 'Ayyār, şolunda Ebu'l Fetḥ 'Ayyār, rikābında S. var Cevlān -1- 010b/11.*

sinān (a) Mızrak: *cüpbei cevşenlerin giyüp tīg ü s. üzerine arāste kılıup, -1- 010b/03.*

sīne (a) Göğüs: *Rüstem şāhin mişāl, la'inūñ s. çıkup, ḥançerūñ -8- 088b/14, 006a/06, 079b/10, 101a/12, 051b/10, 017b/13, 012b/15, 017b/14.*

Sinhāb Özel isim: *ḳadar olmaz Ḥattā atam Şāhibḳırān evvel gelüp, S. nirre ile -2- 077a/04, 077a/06.*

sipāhī (f) Atlı asker: *didi 'Ömer de; benüm şākirdümdür Fenni s. benden gördi didi -2- 011b/06, 013b/18.*

siper (f) Korunulacak, arkasına, altına veya içine girerek saklanılacak yer veya eşya: *urup, at sürüp ḥışm ile bir nīze şundu Kerb s. -37- 006a/05, 006b/04, 008b/13, 009a/01, 009a/02, 009a/09, 014a/05, 066b/11, 067a/04, 079b/09, 080a/05, 082b/10, 096a/18, 096b/09, 099a/10, 101b/12, 75b/04, 75b/15, 066b/11, 094a/07, 006a/07, 079b/09, 101a/13, 080a/05, 095a/03, 095a/04, 009b/08, 009b/09, 095a/03, 096b/06, 096b/15, 099a/14, 101b/01, 105b/15, 099b/07, 100b/12, 101a/12.*

sitem (f) Bir kimseye, yaptığı bir hareketin veya söylediği sözün üzüntü, alınganlık, kırgınlık vb. duygular uyandırdığını öfkelenmeden belirtme: *yolları diyüp gitdi Ḥamza'nūñ bu ḳadar s. gücine geldi Zīrā -1- 016b/02.*

siyri Ucu keskin ve batıcı olan: *s. tıttup, kaçdı Şāh ol hāli görüp, ‘asker kol -1- 109b/01.*

siyāh (f) Kara renkte olan, beyaz karşıtı: *deli kanluya ne acı kuvvete mālīkdür dirken hemān s. şīri -5- 003a/15, 023a/11, 035a/06, 097b/12, 003b/01.*

şiyānet (a) Koruma, muhafaza: *komadum Sizüñ idüken bulup, ‘arzüñi ş. eyledüm didikde Fīrūzuñ -1- 027b/02.*

şiyānet eyle- Korumak: *komadum Sizüñ idüken bulup, ‘arzüñi ş. eyledüm didikde Fīrūzuñ -1- 027b/02.*

siyāset (a) İdam cezası: *Bir daḥī bu meşellü iş itme ‘Aybdur, bu divāndur, ‘afv ve s. -8- 016a/05, 022a/02, 038a/06, 102a/11, 087b/04, 086a/09, 022a/12, 061a/07.*

siyāsetgāh (a-f) İdam sehpası: *s. görüp, cān başlarına şıçrayup, hemen -1- 087a/18.*

siz Çokluk ikinci kişi zamiri: *eyledin didiler Kerb eyitdi; begler s. görmedüñüz Lendühā ile -103- 010a/10, 016b/09, 018b/05, 026a/01, 027a/10, 030b/15, 031b/02, 045b/05, 046a/14, 047a/01, 060a/02, 061b/14, 062a/01, 064b/10, 071a/17, 080b/08, 080b/15, 081b/07, 082a/05, 088a/19, 092a/17, 093b/07, 103b/06, 107b/16, 029b/03, 012b/11, 026a/07, 034b/01, 034b/10, 040a/10, 067b/14, 079a/11, 091a/03, 012a/08, 017a/04, 017a/05, 019a/05, 027a/11, 027b/11, 034b/08, 040b/14, 043b/05, 043b/06, 045b/12, 048a/02, 052b/15, 053b/18, 053b/19, 059a/18, 059b/02, 059b/03, 060a/08, 071a/04, 073a/06, 084a/06, 088a/06, 093b/10, 093b/12, 104a/04, 105b/03, 048b/14, 083a/10, 017a/05, 019b/07, 045a/18, 048a/01, 050b/09, 056a/13, 071a/14, 074a/08, 079a/06, 087b/17, 088a/14, 088a/15, 080b/09, 029a/04, 040a/01, 064a/04, 105b/03, 107a/04, 082a/03, 007b/11, 051b/02, 089b/14, 024b/02, 040a/02, 057a/14, 004b/16, 023b/03, 023b/10, 023b/11, 027b/02, 038b/15, 046b/08, 047a/18, 053b/19, 074a/06, 074b/12, 082a/01, 083a/11, 002a/14, 023b/09, 068a/04.*

şoĥbet (a) Konuşma: *Dört gündür ta‘ām yemedüm Hele ħarnım toyurun andan ş. idelüm -2- 029a/09, 033b/11.*

şoĥbet it- Konuşmak: *Dört gündür ta‘ām yemedüm Hele ħarnım toyurun andan ş. idelüm -1- 029a/09.*

şoĥak (a) İki yanında evler olan, caddeye oranla daha dar veya kısa olabilen yol: *falān diyüp, tamdan tama ş. şoĥaġa segirdüp, -4- 054b/04, 054b/04, 054b/07, 106a/11.*

şoĥ- Bir yere girmesini sağlamak: *belāya ş. didi Kendvāl ħahħaha ile gülüp; Bre cühüd geda -4- 092a/08, 091b/16, 022a/07, 057a/09.*

şol Vücutta kalbin bulunduğu tarafta olan, sağ karşıtı: *gözündendür Bu göz ħanħi gözi baġlu idi didi Ħamza; Bilürem ş. -18- 036a/11, 036b/14, 037a/05, 062b/01, 063a/11, 082a/08, 091b/01, 097a/07, 101b/15, 108b/12, 75b/09, 019b/16, 075a/13, 057a/11, 070a/07, 010b/11, 094a/16, 036b/18.*

şon Şimdiki zamana en yakın zamandan beri olan veya bu zamanda yapılmış, olmuş olan, ilk karşıtı: *toluya uğradıħ Eñ ş. bunlar beni sağ ħomazlar Bāri -7- 059b/14, 092a/11, 025b/08, 031a/06, 014b/11, 029b/12, 086a/03.*

soñra Daha ileri bir zamanda, müteakiben, önce karşıtı: *Şāh'im İsterseñüz bir ħaç günden s. Elçüp Şeşgezi ve Keyyūs -64- 070b/05, 017a/09, 001b/10, 002b/10, 003a/10, 006b/17, 014a/08, 014a/11, 014a/14, 020b/13, 021a/19, 023b/07, 024a/04, 024a/12, 024b/10, 026b/18, 034b/03, 039a/06, 040a/01, 040a/17, 042a/03, 042a/13, 044b/11, 045a/01, 046a/11, 046b/15, 049b/06, 050a/13, 051a/12, 051a/14, 051b/09, 052a/07, 052b/19, 054a/01, 054a/07, 056b/01, 063a/02, 063b/17, 066a/15, 066b/07, 067a/13, 068b/14, 069b/15, 070b/04, 075a/18, 077a/03, 080a/03, 080b/15, 081b/08, 082a/01, 084a/09, 086a/10, 087a/13, 088a/16, 088b/08, 092b/06, 102a/05, 104b/09, 106a/06, 110a/04, 100a/10, 036b/19, 085b/01, 107a/03.*

şor- Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek: *Hâce; Şāhim Baḥtek'e ş. didi Şāh, Baḥtek'e; Bre bedbaḥt la'in* -8- 086a/17, 004a/04, 066a/19, 027a/03, 059a/01, 084a/12, 065b/17, 077b/08.

şoy- Bir şeyin üzerindeki çıkarmak: *bunları bende çekdi Merzuḳ'a haber eylediler Gelüp, ş. gördi* -1- 051a/10.

şoyun- Üstündeki giysilerin bir bölümünü veya tümünü çıkarmak: *giysün didi Seyf; Nola, diyüp, gitdi Karı ş. Bir pāre* -1- 049a/12.

sög- Onur kırıcı, çoğu basmakalıp kaba sözler söylemek, küfretmek: *yudmuş Kelb'e döndü Şāh gene Baḥtek'e vāfir s. Ne çāre bir kaç gün* -6- 103b/03, 110a/06, 086b/12, 022a/06, 070b/01, 054a/14.

sök- Bir şeyi bulunduğu yerden kuvvet kullanarak veya gevşeterek çıkarmak, çekip ayırmak: *şakındı Ey ḥākī ḳolun ḳopsun Cigergāhim s. Bir daḥī* -5- 077a/16, 109b/13, 006b/05, 053a/12, 109b/15.

söndür- Ateş ve ışığın yanmasına, aydınlatmasına son vermek: *balmumu getirüp, düşer gibi olup, mumı başup, s.* -2- 036b/03, 095a/07.

söyle- Düşündüğünü veya bildiğini sözle anlatmak: *Sen bu sözi baña galebe etdikden soñra s. diyüp,* -61- 006b/17, 008a/19, 013b/06, 014b/12, 014b/15, 016b/14, 019b/13, 029b/04, 060b/04, 062a/16, 074b/11, 076a/03, 091b/10, 092a/02, 095a/13, 004a/11, 006a/04, 017a/15, 088a/05, 088a/06, 109a/12, 014b/16, 020a/14, 020a/18, 059b/08, 086b/16, 016a/01, 062b/13, 015a/05, 034a/01, 041b/01, 048b/11, 049b/19, 088b/06, 099a/05, 067b/10, 102a/13, 064b/02, 109a/02, 066b/02, 091b/15, 010b/17, 035b/10, 079a/11, 019b/15, 037a/13, 089b/02, 093b/06, 071a/17, 032b/19, 072a/09, 014a/19, 088b/09, 100a/08, 052a/11, 062b/09, 002b/01, 059b/07, 052a/05, 050a/07, 102b/14.

söz Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, lakırtı, kelam, laf: *Yā Zerhīb Bu naşıl s. didi Beni bin pāre eyleseler ben 'Ömer'e tābi'* -53- 020b/08, 029a/08, 033a/04, 064b/02, 074b/11, 076b/08, 086a/02, 095a/11, 098a/07,

099b/19, 102a/13, 109a/02, 016b/06, 063b/16, 067a/13, 074a/09, 026a/12, 037a/03, 040a/06, 027a/17, 029a/08, 006b/17, 030a/17, 047b/14, 100b/04, 035a/17, 056b/18, 048b/11, 036b/16, 010b/17, 035b/12, 037a/13, 079a/10, 109a/12, 015a/02, 037a/03, 092a/07, 019a/01, 028b/12, 063b/07, 101a/09, 002b/17, 027a/07, 037a/11, 076a/19, 093b/08, 049a/05, 086a/10, 050a/08, 103b/19, 088a/03, 049a/10, 110a/03.

söz söyle- Söz söylemek: *Sen de bir söz söyle. Rüstem gene gelür mi* -7- 074b/11, 102a/13, 109a/02, 076a/19, 102a/13, 109a/02, 109a/12.

söz tut- Söz dinlemek: *Yâ Hamza çünkü sözüm tutmadın* -6- 002b/17, 037a/11, 049a/05, 086a/10, 093b/08, 095a/11.

Steftenüs Özel isim: *çünkü başladılar ahir Kerb yıkup, bende çeküp, qarındaşı* S. -1- 066b/05.

şu Hidrojenle oksijenden oluşan, sıvı durumunda bulunan, renksiz, kokusuz, tatsız madde, ab: *gördi Yoldan şapa bir ağaç dibinden âbı hayât gibi bir ş.* -13- 016b/16, 016b/17, 028b/03, 58b/03, 016b/19, 069b/16, 055b/15, 064a/13, 016b/17, 064a/03, 017a/02, 030a/04, 016b/19.

şu iç- Su içmek: *şundan bir şu içeyüm* -2- 016b/17, 016b/19.

şu Zaman, vakit: *giderken ş. qararmışdı Qarşudan bir kaç bal mumları zuhür bir alay* -1- 026a/02.

su'âl (a) Soru: *gördi Bir tuvana dilâverdür S. idüp, Ey Server, Hamza beglerinden* -17- 005a/02, 026b/13, 029a/13, 033b/01, 041a/07, 043a/18, 056a/01, 061b/11, 065b/18, 067a/18, 071a/12, 074b/10, 087b/06, 090a/04, 076a/02, 076a/03, 025a/12.

su'âl eyle- Sorgulamak: *Emîr'i su'âl eyledükde Pederinüñ* -3- 041a/07, 043a/18, 074b/10.

su'āl it- Soru sormak: *gördi Bir tuvana dilāverdür S. idüp, Ey Server, Hamza beglerinden -10- 005a/02, 026b/13, 033b/01, 056a/01, 061b/11, 065b/18, 067a/18, 087b/06, 090a/04, 071a/12.*

su'āl ol- Soru sorulmak: *aç adama su'āl olur mı -1- 029a/13.*

şuç Yasalara aykırı davranış, cürüm: *Her ne ş. var ise bize bağışla 'Ataşınıñ günāhuñ bağışla -12- 068b/17, 019a/04, 028a/09, 032b/02, 033a/03, 050a/08, 092b/18, 102a/06, 012b/09, 019a/06, 037a/10, 015b/14.*

Su'dān Özel isim: *gelür Lendühā da na'ra urup; Ey serkeş benüm Lendühā bin S. -1- 009b/04.*

sultān (a) Padişah: *eyitdi; Ey S.-ı Rum size hizmet itdigimiz zamānda hōş imdi -44- 012a/08, 003b/04, 007b/08, 007b/17, 012b/12, 013b/05, 020a/03, 025b/04, 045b/04, 051b/05, 053a/04, 058a/04, 059a/07, 070b/14, 072a/05, 078b/02, 083b/14, 089a/01, 090b/14, 094b/04, 095a/15, 100a/12, 104b/15, 094b/12, 007b/14, 062a/15, 062b/09, 070a/02, 084a/16, 083a/15, 065b/02, 016a/18, 019a/02, 039b/16, 042b/08, 046b/04, 046b/18, 047a/17, 047b/19, 074a/12, 090b/03, 090b/08, 108b/02, 063b/02.*

şun- Bir büyüğe veya nezaket gereğince bir kimseye bir şeyi vermek, arz etmek, yollamak, göndermek, takdim etmek: *Kerb, Neheng Peçe'ye bir nīze ş. Neheng siper virüp -7- 008b/13, 062b/14, 070b/15, 002a/13, 039b/19, 006a/05, 109a/16.*

şüret (a) Görünüş, biçim: *ş.-i tebdīl bunların sözlerin düñlerdi Cān başına şıçrayup -31- 019a/01, 054a/04, 081a/06, 089a/14, 026a/19, 033b/19, 034a/07, 038b/02, 050b/01, 056a/09, 069b/07, 080b/06, 090a/17, 094a/14, 045b/08, 085a/19, 003b/17, 038b/02, 036b/02, 090b/02, 033b/12, 034a/04, 045b/06, 045b/13, 045b/15, 052a/16, 073b/01, 073b/02, 074a/02, 092b/08, 071a/07.*

şüret-i tebdīl it- Kılık değiştirmek: *'Ömer nola diyüp, şüret-i tebdīl idüp, aramağa gitdi -2- 081a/06, 034a/07.*

şus- Konuşmasını kesmek: *de imdi niylersin Hamākat de ‘aceb dertdür Adamı çatladır Bre ş. -1- 092a/06.*

süd, süt Süt, kadınların ve memeli dişi hayvanların yavrularını beslemek için memelerinden gelen, besin değeri yüksek beyaz sıvı: *düşdiler etme devletlü Şāhibkırān S. qarındaşındur Merhamet -4- 038b/13, 049a/07, 068b/13, 058a/18.*

süd qarındaşı Sütkardeş: *düşdiler etme devletlü Şāhibkırān S. qarındaşındur Merhamet -1- 038b/13.*

Süleymān Hz. Süleyman (as) İsrailoğullarına hükümdarlık yapmış bir peygamber: *olacağdur didi ve ‘Ömer’e dahı merhemi S. virüp var bunı -23- 007b/05, 008b/07, 011a/04, 074b/05, 102a/15, 102a/13, 102a/16, 007b/14, 007b/12, 010a/14, 087b/18, 090a/06, 102a/14, 088b/18, 012b/02, 002a/09, 007b/04, 022a/10, 077b/18, 099a/05, 077b/17, 070a/06, 103a/01.*

sünnet (a) Erkek çocukta, erkeklik organının ucundaki derinin çepeçevre kesilmesi: *Elçüb’u s. idüp, pek cerrāhlık eyleyüp, gelüp, Hamza’yı ve begleri -2- 103b/15, 103b/17.*

sünnet it- Sünnet etmek: *Elçüb’u s. idüp, pek cerrāhlık eyleyüp, gelüp, Hamza’yı ve begleri -1- 103b/15.*

sünnetcilik (a-t) Sünnet işini yapan kimse: *hağladı ‘Ömer’ün bu s. gülüşüp, ba‘de rüpābın -1- 103b/16.*

süpür- Bir şeyin, bir yerin üstündeki çer çöp, toz toprak vb. şeyleri süpürge, fırça veya başka bir araçla toplamak, temizlemek: *sonuñ fikr etmeyüp, heman virün diyüp, anı da s. dahı -1- 029b/12.*

sür- Dokundurmak, değdirmek: *yüzin s. bu iltifāt saña çok iltifâtdır dime kimseye müyesser -2- 012b/01, 054a/03.*

sür- Yönetip yürütmek, sevk etmek, önüne katıp götürmek: *hemān na'ra urup, Benüm Kerb nāmdār diyüp üzerine s. Lendühā da* -60- 009b/02, 019b/17, 059b/16, 068b/18, 109b/14, 022b/17, 057b/16, 099b/11, 58b/15, 039a/02, 105a/01, 047b/03, 007b/13, 038b/18, 019b/15, 005b/06, 006a/05, 006b/03, 007a/18, 009a/04, 009b/12, 052a/19, 076b/19, 003a/16, 003b/14, 005b/17, 007b/04, 008a/04, 029b/17, 037a/10, 041a/18, 044b/03, 045b/16, 046a/04, 049b/15, 055b/13, 056a/15, 059b/08, 067a/06, 067a/08, 074a/14, 075a/09, 079b/02, 079b/08, 081b/11, 082b/14, 089a/16, 091a/15, 095a/08, 095b/08, 095b/15, 097a/01, 098b/15, 099b/04, 100b/10, 101a/02, 101a/04, 106b/07, 108b/13, 099b/08.

sür'at (a) Hızlılık, çabukluk: *bağlamuş, şaban elinde çatladup, s. devr ider ki göz erişmez* -2- 096a/14, 104b/17.

sürü Bir insanın bakımı altındaki hayvanların tümü: *kırtulup, zevrağ paralanup, çıkup koyun s. rāst gelüp*, -1- 060b/09.

sürükle- Bir şeyi yerden kaldırmadan iterek veya çekerek götürmek: *altından muhkem bağlamışdı 'Ömer yapışup, çeker alamaz Ahîr* s. -1- 093a/02.

sütün (f) Silindir biçiminde düşey destek, kolon: *çeker vücūdı kühpāredür Kolları s. beñzer başı künbed* -1- 008a/16.

süvār (f) Binmiş, binen: *s. olup, kösler döğülüp, bölük bölük meydān kenarına* -28- 002b/12, 008a/08, 009a/16, 010b/04, 010b/08, 010b/09, 042b/01, 079a/15, 084b/08, 009a/16, 014a/03, 015b/01, 017a/16, 022a/19, 022b/02, 022b/05, 080b/16, 082a/18, 082b/12, 090b/10, 095a/18, 099a/02, 099a/13, 099a/19, 101b/11, 106a/14, 108b/04, 103a/03.

süvār it- Bindirmek: *yedek yetiştürüp süvār idüp*, -1- 009a/16.

süvār ol- Binmek: *s. olup, kösler döğülüp, bölük bölük meydān kenarına* -18- 002b/12, 014a/03, 015b/01, 017a/16, 022a/19, 022b/02, 022b/05, 080b/16,

082a/18, 082b/12, 090b/10, 095a/18, 099a/02, 099a/13, 099a/19, 101b/11, 106a/14, 108b/04.

süzil- Bir sıvıyı, içindeki katı maddelerden ayırmak için bez veya delikli bir kaptan geçirmek: *tōb gibi olup, yukarıdan aşağı s. Emīr'ün üzerine* -5-096b/05, 085a/08, 096b/14, 099a/09, 101a/11.

-Ş-

şabka (rus) Çoğunlukla Hristiyanların takmış olduğu başlık: *şehrimize Şāh idelüm Ammā gene Frenk olup, ş. giymege* -5- 030b/13, 033b/11, 035a/06, 036b/09, 030b/14.

şabka giy- Şapka giymek: *şehrimize Şāh idelüm Ammā gene Frenk olup, ş. giymege* -2- 030b/13, 033b/11.

şād (f) Mutlu olma: *Aḥşam yakın idi Dönüp kondılar Marzūk Şāh ş. olup*, -28-005a/10, 010a/12, 017b/12, 018a/01, 018a/14, 021b/10, 027a/13, 033a/11, 033a/12, 046a/07, 046b/08, 059b/08, 061a/01, 063b/06, 071b/10, 075a/01, 077b/06, 078a/16, 084a/17, 085b/06, 087a/07, 090a/02, 090a/16, 100b/17, 103a/09, 106a/12, 107b/01, 078a/04.

şād ol- Mutlu olmak: *Aḥşam yakın idi Dönüp kondılar Marzūk Şāh ş. olup*, -27- 005a/10, 010a/12, 017b/12, 018a/01, 018a/14, 021b/10, 027a/13, 033a/11, 046a/07, 046b/08, 059b/08, 061a/01, 063b/06, 071b/10, 075a/01, 077b/06, 078a/16, 084a/17, 085b/06, 087a/07, 090a/02, 090a/16, 100b/17, 103a/09, 106a/12, 107b/01, 078a/04.

şādmān (f) Sevinç: *buyurdı Tabl ü ş. çaldılar Hemen karşı gemiden gidenün* -4- 078a/17, 090a/10, 107b/02, 103b/17.

şādmānī (f) Sevinçli: *bilüp, şāz oldılar Ve tablı ş. çaldılar Merzūk Şāh* -3-041b/11, 103a/09, 078b/12.

Şāh (f) Padişah: *karār eyledi Marzūk Şāh, Ma'rūf Ş. İskender'e tesellī virüp, -*
381- 001b/05, 001b/08, 002a/01, 002b/09, 005a/10, 007a/15, 008a/06, 008a/18,
009a/13, 010a/08, 010a/12, 011a/11, 011b/03, 012b/18, 013a/04, 013a/06,
013a/15, 013b/01, 014b/07, 014b/17, 015b/05, 015b/12, 018a/03, 018a/14,
018a/15, 018b/06, 019b/02, 022a/15, 023a/02, 023a/05, 023b/02, 023b/06,
024a/18, 024b/02, 024b/10, 025a/04, 025a/07, 025b/06, 025b/16, 026a/08,
027a/02, 027a/04, 027a/15, 027b/15, 030a/11, 030a/16, 030a/19, 030b/13,
030b/17, 031a/17, 031b/19, 032a/03, 034a/15, 038b/07, 039a/06, 039b/02,
039b/08, 039b/17, 040a/03, 040a/17, 041a/12, 041a/16, 041b/01, 041b/03,
041b/05, 041b/07, 041b/11, 041b/12, 042a/10, 042a/16, 042b/12, 042b/16,
043a/16, 043a/19, 043b/08, 043b/10, 044b/08, 046a/09, 046b/07, 046b/09,
047a/10, 049a/08, 050a/09, 051b/13, 052a/02, 053b/04, 054a/05, 055a/06,
055a/13, 055b/07, 055b/10, 056b/15, 059b/01, 059b/08, 059b/10, 061a/06,
061a/10, 061a/18, 061a/19, 061b/04, 061b/13, 061b/15, 062a/05, 062a/17,
062a/18, 062b/12, 062b/14, 062b/17, 063a/13, 063b/06, 063b/13, 063b/16,
067a/11, 069b/05, 069b/13, 070a/10, 070a/16, 070a/19, 071b/04, 073a/10,
074b/01, 074b/13, 078b/15, 079a/02, 079a/06, 080a/10, 080a/17, 081a/09,
084a/01, 084a/07, 084a/10, 085b/06, 085b/14, 085b/18, 086a/06, 086b/11,
086b/12, 087a/16, 087a/17, 087b/03, 089b/17, 090a/05, 090a/10, 091a/18,
091a/19, 091b/07, 093b/09, 095a/17, 095b/11, 096a/03, 098a/02, 098a/16,
100a/06, 103b/03, 103b/08, 104a/18, 108a/19, 108b/12, 109b/01, 109b/17,
110a/05, 110a/10, 003a/18, 031a/11, 031b/17, 032a/09, 048b/08, 062a/02,
066a/08, 086b/09, 001b/05, 011b/11, 018b/07, 039a/06, 040b/12, 041a/14,
042a/18, 042b/07, 054b/11, 059b/02, 060b/19, 063a/06, 084a/17, 086a/17,
089a/10, 090a/14, 099b/11, 101a/18, 102a/01, 110a/01, 002a/07, 013a/11,
022a/18, 024a/17, 042a/14, 043b/13, 047a/02, 047b/10, 048a/07, 062b/07,
064a/03, 074b/09, 086a/19, 086b/14, 100b/03, 103b/05, 103b/12, 104b/06,
107b/02, 041a/11, 013a/09, 019b/07, 020b/02, 022a/13, 024a/09, 024a/14,
024b/05, 024b/15, 026b/01, 027b/19, 028a/03, 039b/07, 041b/09, 042a/10,
042b/17, 047a/13, 048b/17, 050a/07, 053b/02, 055b/05, 059b/07, 061b/03,
062a/11, 062a/16, 062a/17, 062b/03, 063a/08, 064a/10, 065a/14, 065a/18,
069b/01, 072b/01, 078a/03, 083b/12, 083b/15, 084a/06, 085a/18, 085a/19,
090a/11, 091a/15, 094a/10, 103b/02, 103b/12, 104a/18, 105a/11, 105b/03,
107a/15, 107a/16, 108a/15, 028a/02, 041a/17, 060b/15, 010b/19, 041a/15,

046b/16, 061b/11, 043b/08, 044b/13, 047b/13, 054a/17, 060a/04, 066a/07, 085b/15, 096a/12, 070b/05, 110a/02, 047b/18, 089b/01, 096a/03, 018a/13, 019a/17, 019a/19, 023a/18, 026b/16, 027a/10, 027a/14, 028a/08, 033b/17, 039b/19, 040a/12, 041a/12, 041b/14, 047b/06, 049b/08, 052a/04, 059b/03, 062a/13, 063a/14, 080a/17, 083a/07, 084a/08, 090a/19, 103b/02, 105a/09, 108a/13, 109b/13, 109b/14, 084a/16, 033b/02, 047a/17, 002b/08, 013a/18, 033a/10, 043a/16, 043b/12, 043b/18, 062a/03, 063a/17, 074b/08, 074b/11, 079a/03, 085b/01, 085b/13, 085b/16, 086a/01, 086a/14, 086a/17, 090a/15, 091a/15, 094a/10, 102a/06, 103b/05, 103b/06, 104b/03, 050a/07, 093b/02, 030b/11, 031a/15, 108a/16, 031a/09, 031a/18, 030a/14, 071b/03, 083a/05, 035b/02, 083b/18, 002a/01, 019b/10, 040b/03, 064a/05, 074b/02, 002a/03, 010b/13, 014a/17, 030b/02, 033a/14, 044a/17, 025a/03, 024b/03, 030b/19, 031b/10, 026b/09, 026b/17, 027a/17, 034b/06, 048b/18, 064a/01, 083b/16, 084a/18, 081a/10, 060a/01, 002a/08, 003b/18, 026a/07, 026a/13, 082b/11, 025a/14, 030b/16, 005a/13, 038b/05, 065a/01.

şāhāne (f) Şahlar gibi, harika: *şadd şeker Başında ş. tāt giyüp, arkasında mücevherciye ve -2- 056a/07, 098a/16.*

şāhbāz (f) Yiğit, kahraman: *Ş. birbiri üzerine yere urduğda birin ‘Ömer ve birin Ebu’l Feth -3- 101b/16, 103a/18, 069a/12.*

şāhin (f) Kartalgillerden, Avrupa ve Asya'nın dağ, orman ve çalılıklarında yaşayan yırtıcı bir kuş: *Rüstem ş. mişāl, la‘inūñ sīnesine çıkup, hañçerūñ -1- 088b/14.*

şak, şakḳ (a) Yarma, yarılma: *Kerbin başına çarpup, iki ş. eyledi Marzūk Şāh ol ḥālī -3- 007a/15, 070a/03, 097b/19.*

şak eyle- Yarmak, yarılmak: *Kerbin başına çarpup, iki ş. eyledi Marzūk Şāh ol ḥālī -2- 007a/15, 097b/19.*

şakḳ it- Yarmak, yarılmak: *ş. idüp, içinden kırk altun başlı ‘alem zāhir olup, kırk bin -1- 070a/03.*

şākird (f) Öğrenci, çırak: *viridi Ḥamza; Nedür ‘Ayyār didikde ‘Ömer; Sever saña bir ş. getürmek -8- 013b/15, 014a/08, 019a/14, 093b/11, 094a/01, 013b/18, 011b/06, 011b/08.*

Şaklan Şāh Özel isim: *gürz Ş. Şāhı karşı virüp, arçada men‘ eyledi -1- 003a/18.*

şalvar (f) Genellikle ağı çok bol olan, bele bir uçkurla bağlanan, geniş bir tür pantolon: *yere ura Uyluğına rāst gelüp, hemān ş. uyluğından -1- 004b/10.*

Şām (a) Suriye’de bir şehir: *cümle müte‘ayyin dilāverler Rūm ve Yūnān serverleri ve Mışır ve Ş. -1- 070a/11.*

şamata (a) Eğlence, gürültü: *idüp; meded yapışma acıdırısın diyüp, başdı ş. -1- 054a/10.*

Şāmī (a) Şamlı: *öldüreni göster ya Sa‘dı Ş. kandaşur Aña gidelüm didi -4- 052b/05, 052b/06, 059a/04, 58b/15.*

şān (a) Şöhret, şan, durum, gösteriş: *niçün böyle eyledin Senüñ ş. düşer mi bizüm bile ‘arzımıza -1- 035b/08.*

şānına düş- Yakışmak: *niçün böyle eyledin Senüñ ş. düşer mi bizüm bile ‘arzımıza -1- 035b/08.*

şarāb (a) Üzüm veya başka meyve sularını türlü yöntemlerle mayalandırarak elde edilen alkollü içki, mey: *niylesem Derken Neheng’i ş. alup bir yol arçası üzre -6- 017b/04, 017b/11, 025b/12, 027b/04, 065b/10, 034a/17.*

şarķ (a) Doğu: *oğluyum Ḥālā Şāhibķırānı ş. ve ğarbdur imdi hemen sen yeni -1- 082a/13.*

şarķ (a) Koşul: *benümle olsun Ammā şol ş. ki bu ķal‘ede ne ķadar māl var ise benüm -2- 045a/03, 084a/06.*

şaş- Umulmayan, beklenmeyen veya olağanüstü bir olay, bir olgu karşısında şaşkın duruma gelmek, hayret etmek: *ş. ‘acabā ne ola aşlı diyüp aşağı yukarı teccüs iderken* -14- 018a/12, 017b/17, 101a/18, 029a/01.

şāt (a) Büyük nehir: *varup şāt kenārında bir müferreḥ yirde* -1- 70a/5.

şāyed (f) Eğer: *Ḥamzalık şatayım ş. benden ḳorḳa bende fırsatım bulam diyüp*, -8- 004a/03, 007b/18, 008b/05, 045b/06, 073a/18, 087a/13, 099a/01, 105a/15.

şāyi’ (a) Yayılmış: *ş. oldu ki Ḥamza cümle Frengistān’ı feth idüp, cümle şāhların müslīmān* -1- 025a/03.

şāyi’ ol- Yayılmak: *ş. oldu ki Ḥamza cümle Frengistān’ı feth idüp, cümle şāhların müslīmān* -1- 025a/03.

şāz (a) Sevinçli, memnun: *bilüp, ş. oldılar Ve ṭablı şādmānī ḳaldılar Merzūḳ Şāh* -4- 041b/11, 107a/09, 013a/10, 069a/18.

şāz ol- Sevinçli olmak, memnun olmak: *bilüp, ş. oldılar Ve ṭablı şādmānī ḳaldılar Merzūḳ Şāh* -3- 041b/11, 107a/09, 013a/10.

şebḥūn (f) Gece baskını: *ş. ve sā’ir ile bir kimesne ḳıymaya Ve Sa’d ibni Vaḳḳāş razī* -1- 103a/12.

Şeddād Özel isim: *Ebā ‘Ömer Ş. Ḥabeşī ve şoluna bārgāhı Hişāmī ve bārgāhı Keykāvūs* -2- 070a/07, 099b/07.

şedid (a) Şiddetli: *ne ḳadar ş. zaḥma sürseler biiznillāh üç sā’atde şıḥḥat* -1- 007b/13.

şefā’at (a) Af için aracılık etme: *Ey Serbāzı cihān ben Frenk degülim Kerem eyle, beni ş. eyle didi* -2- 038a/02, 038a/05.

şefā‘at eyle- Af için aracılık etmek: *Ey Serbāzı cihān ben Frenk degülim Kerem eyle, beni ş. eyle didi* -1- 038a/02.

şefā‘at it- Af için aracılık etmek: *umār idi ki begler şefā‘at ideler* -1- 038a/05.

şehādet (a) Tanıklık: *hele görürsün benüm gönüm ş. ideyor Bunlaruñ ya ‘ömri* -1- 014b/13.

şehādet it- Tanıklık etmek: *hele görürsün benüm gönüm ş. ideyor Bunlaruñ ya ‘ömri* -1- 014b/13.

şehīd (a) Şehit olma: *ş. eylediler Bu yüzden halkı tābi‘ idüp, iki üç yüz bin* -5- 040b/10, 097a/13, 098a/05, 099b/15, 100a/01.

şehīd eyle- Şehit etmek: *ş. eylediler Bu yüzden halkı tābi‘ idüp, iki üç yüz bin* -3- 040b/10, 097a/13, 098a/05.

şehīd it- Şehit etmek: *Elçüb gene ol gün çok dilāver şehīd idüp* -1- 099b/15.

şehīd ol- Şehit olmak: *bu kadar müslīmān şehīd olmasına sebep oldun* -1- 100a/01.

şehir (a) Nüfusunun çoğu ticaret, sanayi, hizmet veya yönetimle ilgili işlerle uğraşan, genellikle tarımsal etkinliklerin olmadığı yerleşim alanı, kent, site: *idi Ve giderek bir ş. göründi Meger ol cezīre şāhına Esed bin* -7- 030a/14, 071b/03, 078a/02, 023b/18, 025b/13, 029b/06, 029b/06.

Şehmürd Özel isim: *gene ş. anda cāsūsluğda idi Bu herif gelüp, Şāh* -7- 100a/06, 098b/06, 062a/15, 090a/11, 062a/16, 107b/02, 100a/16.

şehir (a) Kent, site: *idüp, ş.-i Endülūs’e gitti Emīri ‘Arab, ol diyār şāhlarına naşihat* -19- 024b/03, 030b/07, 039b/02, 039b/15, 039b/16, 040b/07, 070b/18,

077b/16, 110a/09, 083a/06, 023a/14, 023a/16, 024b/19, 042b/01, 055a/02, 030b/13, 025a/10, 065a/09, 054b/12.

şehriyār (f) Padişah, hükümdar: *Ey ş. İcāzetüñüz ile Hamza'ya nāme gönderüp da'vet ideyim -22-* 002a/05, 014b/04, 018a/19, 023b/08, 031a/15, 032a/10, 032b/04, 034a/19, 038b/12, 047b/19, 069a/15, 069b/04, 078b/08, 078b/18, 093b/12, 095a/10, 096a/05, 020a/07, 102a/16, 023b/14, 012b/16, 023a/19.

şehzāde (f) Padişah çocuğu: *gidelüm Kızını bir ş. virsün yok dirsen ziyān -4-* 105a/12, 002a/01, 023b/02, 039a/12.

şekāvet (a) Haydutluk, eşkiyalık: *oldı 'Ömer gene gelüp, bir ş. itmek istedi Ammā kendüye bir iş -1-* 091a/16.

şekāvet it- Haydutluk yapmak: *'Ömer gene gelüp, bir ş. itmek istedi -1-* 091a/16.

şek- Çekmek: *ğadd ş. Başında şāhāne tāc giyüp, arğasında mücevherciye ve -1-* 056a/07.

şekil (a) Biçim: *bir büyük taş ğodı Mecrūğ hasta ş. ğal'e dibinde -4-* 053a/18, 045b/14, 029b/05, 094a/19.

şekm (a) Sertlik, güç: *eyledi Emiri Cihān; Ey Ş.-i ğāre Tatalım bizzarūr olup, seni -3-* 038a/19, 076b/15, 11b/19

şems (a) Güneş: *olup, ş. yüzi bağır tāsā dönüp, Şāhibğırān -1-* 022b/16.

şenlik Coşku veren eğlendirici gösterilerin tümü: *eline alup, ş. ve şādmānlığlar ile sünnet düğününü -2-* 103b/17, 107b/04.

şer (a) Kötülük: *Ha şöyle Hey ş. işüñ piki bu sözlerin ötesi çığā didi -8-* 063b/07, 018b/12, 020b/06, 020b/09, 020b/18, 064a/05, 088b/16, 037a/09.

şerîf (a) Şerefli: *şehre gelüp, Ka'be Ş. ziyâret idüp, vâlidisiyle buluşup du'âsın*
-2- 024b/19, 039b/10.

şerm (f) Utanç, utanma: *bu kadar behlivânlar ortasında seni ş.-sar kıldı diyüp,*
Bahtek -1- 063b/19.

Şeşger, Şeşgürzmîn Özel isim: *birine Ş. zemini sulţânü'lçüb Şişgezi gelse*
gerekdür -3- 063b/02, 083b/14, 100a/12.

Şeşgezi, Şeşgüzi, Şişgezi Özel İsim: *Şâh'ım İsterseñüz bir kaç günden soñra*
Elçüp Ş. ve Keyyüs -4- 070b/05, 084a/17, 084b/02, 063b/02.

şevk (a) İstek, heves: *anuñ şüretine girseñiz Pederi ş. ve malı sevdâsıyla şâyed* -
1- 045b/06.

şey (a) Madde, eşya, söz, olay, iş, durum vb.nin yerine kullanılan, belirsiz
anlamda bir söz: *bu merhem ile bir ş. kaçup baña zarar kaçd ide didi 'Ömer* -5-
007b/19, 021b/06, 036a/06, 036b/12, 091a/04.

şeyh (a) Arap kabile ve aşireti başkanı: *yazdı Ey Ş.-i necdî Bu hışmına*
uğrayacağın nedir bu -2- 076b/07, 75b/04.

şikâr (f) Av: *kenara çıkup, gizlüce bir kaç adam ş. idüp, andan haber* -9-
045b/09, 060a/17, 081b/09, 071b/02, 057b/09, 039b/05, 057b/13, 057b/12,
109b/03.

şikâra çık- Ava çıkmak: *Şikâra çıkup, İsfendiyâr da şikâra çıkmışdı. Bir ahû*
urup -1- 057b/09.

şikâr it- Avlanmak: *kenara çıkup, gizlüce bir kaç adam ş. idüp, andan haber*
-3- 045b/09, 071b/02, 081b/09.

şikāyet (a) Sızlanma: *Kendüden ş. büyük Şāhum hemen nāme yazılsun haqqından* -8- 034b/06, 043b/18, 066a/02, 091b/09, 092a/05, 098a/04, 098a/06, 091b/14.

şikāyet eyle- Şikāyet etmek: *vāfir şikāyet eyledi. Seyf;* -2- 043b/18, 091b/09.

şikāyet it- Şikāyet etmek: *‘Ömer Ma‘dī de Hamza’dan şikāyet idüp,* -5- 066a/02, 091b/09, 092a/05, 098a/04, 098a/06.

şikem (f) Karın: *olmuş gibi koyuldu ‘Ömer seyr idüp; Eyü aç gözlü, ş. hāzezi* -6- 034a/18, 032a/14, 034b/01, 036a/17, 035a/15, 034b/05.

şimden Şu andan: *işitdüm bunca rüzgārdır ‘ālemde tutup, kapudan ş. girü alāti,* -11- 002a/15, 010a/05, 014a/11, 021b/19, 023b/07, 028b/13, 043b/12, 049b/06, 062b/12, 077a/03, 089b/11.

şimdi Şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda: *Nedür deyüp, ardına baktı ‘Ömeri gördi, ‘aklı gitdi Ş.* -54- 004a/15, 017a/10, 017b/08, 018a/16, 026a/13, 026a/14, 027a/05, 028b/02, 030a/13, 030b/08, 031a/12, 031a/16, 032a/16, 032b/04, 034b/11, 035b/09, 038a/10, 038b/08, 048a/01, 048a/15, 048a/18, 048b/16, 049b/04, 050a/04, 050a/14, 054a/12, 055b/04, 058a/08, 062a/04, 063b/04, 063b/06, 064b/11, 065a/12, 069a/01, 069b/06, 070a/04, 072a/11, 079a/01, 080b/06, 080b/10, 080b/12, 081b/13, 082a/11, 084a/04, 085b/10, 089a/01, 091b/13, 094b/09, 094b/10, 098a/12, 101a/06, 104a/04, 104a/08, 109b/19.

şimşir (f) Kılıç: *idüp, nāmdār beglerinde zaḥm ı ş. yetürmedik kimseler kalmamış* -2- 069b/09, 75b/19.

şir (f) Arslan: *deli kanluya ne acı kuvvete mālīkdür dirken hemān siyāh ş.-i* -6- 003a/15, 016b/09, 023a/03, 075a/15, 003b/02, 101b/03.

şış Şişmiş olan yer, şışlik: *Hamza gördi ‘azīm ş. Eyitdi; ya ‘Ömer Ma‘dī Senūñ māhiyetūñ -6- 037a/08, 100b/09, 093a/11, 053a/17, 027b/05, 036b/07.*

şīşe (f) İçerisine sıvı konulan, cam veya plastikten yapılmış, dar ağızlı uzun kap: *siper, ş. kılc peydā idüp, hāzır eylediler Çün şabāh -1- 094a/07.*

şol Şu, o: *ve bir taraftan dahı Neheng Peçe kerem olup, dönüp göre ş. nābekārī -31- 002b/03, 003b/16, 012a/06, 022a/01, 026b/04, 029a/16, 030a/06, 034b/14, 035a/14, 035b/15, 036a/03, 037b/18, 045a/03, 047b/16, 048b/15, 050b/12, 051b/05, 056a/12, 064b/10, 069b/14, 071a/10, 082a/05, 088b/16, 090b/02, 090b/09, 091b/05, 092a/16, 092b/04, 098a/05, 102a/02, 75b/09.*

şöyle Şunun gibi, şuna benzer biçimde: *hışmı ile at sürüp yetişdi ve bir nīze ş. urdı ki -50- 006b/03, 007b/11, 017b/16, 018a/09, 021a/02, 025b/15, 027a/09, 028a/16, 028b/03, 032a/05, 032a/10, 032a/15, 035a/10, 042b/18, 045b/12, 048b/09, 053b/02, 061a/10, 061a/13, 063b/07, 064b/06, 067a/10, 068b/06, 068b/16, 069b/06, 074a/05, 076b/02, 085a/06, 086b/06, 089a/11, 091a/15, 091b/03, 091b/04, 092a/15, 094a/01, 095a/15, 095b/13, 096b/03, 096b/16, 097b/03, 097b/05, 098a/05, 099a/10, 100a/18, 101b/07, 105a/09, 030b/15, 087b/01, 047a/10, 006a/16.*

şu Şu işaret sıfat ve zamiri: *kaşdile tecāhüliden geldi Gönlünden eyitdi; ço imdi ş. oğlana -20- 004a/02, 036b/06, 076a/10, 092a/04, 014b/16, 042a/05, 045a/04, 057a/18, 016b/17, 066b/01, 092b/09, 58b/07, 082a/06, 052a/12, 056b/07, 086a/06, 015a/01, 031a/10, 075a/19, 080a/08.*

şükr (a) Mutlu bir olay veya durumdan, yapılan bir iyilikten duyulan hoşnutluğu bildirme: *ş.-i Yezdan eyledi ‘Asker şahrāya konup, Şāhibkırān ile Rüstem’i -3- 061b/06, 075a/01, 106a/12.*

şükr- i Yezdan eyle- Allah’a şükretmek: *ş.-i Yezdan eyledi ‘Asker şahrāya konup, Şāhibkırān ile Rüstem’i -3- 061b/06, 075a/01, 106a/12.*

şüphe (a) Kuşku: *yere inüp; Ey Dilāver Çünkü ş. var Sen de anlardan kalur -7-*
057a/06, 036a/10, 005a/16, 004a/04, 033b/03, 049b/09, 057a/03.

şüpheyeye var- Şüphelenmek: *‘Ömer gene şüpheyeye varup, bir taqrīb yanına yanaşup, -2-* 033b/03, 049b/09.

-T-

ta (f) Kadar: *t. mağlūp olmayınca virmek olmaz Diyüp, Hamza sergüzeşten -*
14- 004a/09, 032b/02, 044a/10, 066b/07, 080b/11, 006a/08, 006a/17, 008b/10,
013b/02, 045b/02, 081a/01, 084a/07, 087a/11, 091a/06.

ta‘accüp (a) Şaşma, hayret etme: *ol mehīb ‘ifrītləri görüp, t. eyledi Bu eyü düş -*
12- 087b/08, 029b/14, 030b/04, 039a/02, 067b/02, 071a/07, 078b/11, 085a/19,
087b/06, 094b/16, 58b/04, 033b/01.

ta‘accüp eyle- Şaşmak, hayret etmek: *ol mehīb ‘ifrītləri görüp, t. eyledi Bu*
eyü düş -5- 087b/08, 067b/02, 071a/07, 078b/11, 087b/06.

ta‘accüp it- Şaşmak, hayret etmek: *karınına bakup, ta‘accüp idüp, -4-*
029b/14, 58b/04, 085a/19, 094b/16.

ta‘ām, ta‘ām (a) Yemek: *t. ve şarāb gönderüp, yiyüp, içüp, tamāmı şafāya vāşıl*
oldı -26- 025b/12, 027b/04, 029a/09, 029b/11, 031a/06, 031a/18, 034a/17,
039a/01, 048b/17, 050b/02, 050b/09, 051a/07, 064b/02, 064b/15, 086a/08,
051b/09, 051b/01, 002a/04, 064b/06, 050a/17, 050b/07, 051b/02, 051b/03,
083b/09, 051a/02, 051a/08.

ta‘ām yi- Yemek yemek: *eyle ve gelsün, bizümle t. yisün didi ‘Ömer*
gönlünden; Tahkīk bu -6- 051a/02, 051a/08, 029a/09, 031a/18, 050b/02,
050b/09.

tab‘ (a) Tabiat, karakter: *ne işdür ki etdügin bilmez mi siz ki Neheng Peçe şiri*
t. bilineñ -1- 016b/09.

ṭabān Ayağın alt yüzü, aya: *arḳasına urup, öyle bir ṭ. ḳaldurđı ki Ḥalḳūm, ‘Ömer’üñ -5- 021b/03, 104b/13, 028a/03, 060a/03, 098b/18.*

ṭabān ḳaldur- Taban kaldırmak: *arḳasına urup, öyle bir ṭ. ḳaldurđı ki Ḥalḳūm, ‘Ömer’üñ -3- 021b/03, 104b/13, 060a/03.*

ṭabanca Tokat, şamar: *Rüstem ḳılıcuñ elinden alup, bir ṭ. urup, bende çeker Cümle tevābi‘üñ -7- 060b/18, 063a/01, 092b/14, 092b/16, 092b/19, 094b/13, 059b/17.*

ṭabanca ur- Tokat atmak: *Rüstem ḳılıcuñ elinden alup, bir ṭ. urup, bende çeker Cümle tevābi‘üñ -1- 060b/18.*

ṭabancalıḳ Tokatlık: *Sencileyin bir ṭabancalıḳ ḫerīfe ḫamle itmem” didi. -1- 94b/13.*

tābi‘ (a) Bağımlı: *viremezse çāresi bizlerde t. oluruz didiler Merzūḳ Şāh -6- 013a/04, 020b/08, 032b/12, 040b/10, 109a/10, 002a/06.*

tābi‘ it- Bağlandırmak: *Bu yüzden ḫalḳı tābi‘ idüp, -1- 040b/10.*

tābi‘ ol- Bağlanmak: *viremezse çāresi bizlerde t. oluruz didiler Merzūḳ Şāh -3- 013a/04, 032b/12, 109a/10.*

ta‘bīr (a) Yorumlama: *gördi Şol ḳadar güzel kim t. olmaz la‘īn bī iḫtiyār ‘āşıḳ -2- 071a/10, 084b/06.*

ta‘bīr ol- Yorumlamak: *gördi Şol ḳadar güzel kim t. olmaz la‘īn bī iḫtiyār ‘āşıḳ -2- 071a/10, 084b/06.*

tabl, ṭabl (a) Davul: *ḫāli görüp tız ṭ.-ı arām çaldurđı dönüp ḳondılar İrtesi -14- 015b/06, 041b/10, 041b/11, 075a/04, 098a/03, 101b/19, 103a/09, 107b/01, 080a/18, 033a/12, 069b/19, 078a/17, 078b/12, 090a/10.*

tabl- aram çal- Aram davulu çalmak: *yaķın idi iki cānibden t. çalınup dönüp ķondılar -5- 010a/07, 015b/06, 080a/18, 098a/03, 101b/19.*

tabl-ı cenk çal- Savaş davulu çalmak: *Ve tabl-ı cenk çalmağa başladılar -1- 075a/04.*

tabl halil Dost davulu: *içinden kös, iskender ve tabl halil ve kürre'-i ney-i cemşidi şadāsı 'alemi tutdı -1- 069b/19.*

tabl-ı melil Kederli davul: *ve tabl-ı melil şadāsı dünyāyı tutdı. -1- 041b/10.*

tabl-ı şād u mānī çal- Şenlik davulu çalmak: *ve tabl şād u mānī çaldurup, -7- 033a/12, 041b/11, 078a/17, 078b/12, 090a/10, 103a/09, 107b/01.*

tāc (a) Soyluluk, iktidar, güç veya hükümdarlık sembolü olarak başa giyilen, değerli taşlarla süslü başlık: *evvel Marzūk Şāh baş kaldurup; Biz nice müslīmān olalım T. u -17- 023b/06, 047a/17, 056a/07, 091a/17, 090b/18, 093a/05, 091a/10, 064b/16, 089a/14, 091a/01, 091a/17, 092b/15, 092b/17, 093a/01, 093a/18, 084b/08, 093a/16.*

ta'dil (a) Değişiklik, doğrulama: *şimdi cenk t. olmağla münāsib ise düğün ve bir murād -1- 104a/08.*

ta'dil ol- Değiştirmek: *şimdi cenk t. olmağla münāsib ise düğün ve bir murād -1- 104a/08.*

tağ, tağ Dağ: *yalın kaya idi Ve bir cānibi bir yüce şarb t. idi Aşla ol tarafından -5- 043a/01, 057b/04, 063b/01, 078b/10, 053a/13.*

tağıl- Toplu durumdayken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak: *bir gice esüp, gemiler birbirinden ayrılıp, t. Çün rüzgār -2- 044a/04, 054a/15.*

tağıt- Toplu durumda bulunanları birbirinden uzaklaştırmak veya ayırmak: *Yanında olanları dār ü mār idüp, t. Bānūyı ellerinden -2- 082b/15, 062a/02.*

taḥammül (a) Güç durumlara karşı koyabilme gücü: *ammā gel benümle cenk eyleme Şāyed ‘amūduma t. idemeyüp bir ḥaṭā -7- 008b/05, 015a/17, 044a/16, 048a/08, 068a/14, 076b/04, 046a/02.*

taḥammül it- Tahammül etmek: *ammā gel benümle cenk eyleme Şāyed ‘amūduma t. idemeyüp bir ḥaṭā -7- 008b/05, 015a/17, 044a/16, 048a/08, 068a/14, 076b/04, 046a/02.*

taḥkīk (a) Hakikat, gerçek: *‘Ömer eyitdi; T. odur bilmez misin anuñ ‘aqlı kendüye yār -5- 033b/15, 034a/01, 051a/02, 105b/12, 035a/08.*

taḥşīl (a) Parayı alma, toplama: *gene ḥayli māl t. eyledi Ḥattā Frengisī Bānū’nuñ bir ṭāyesi kıızı -1- 024a/06.*

taḥşīl eyle- Parayı almak, toplamak: *gene ḥayli māl t. eyledi Ḥattā Frengisī Bānū’nuñ bir ṭāyesi kıızı -1- 024a/06.*

taḥşīn (a) Beğenme, güzel bulma, takdir etme: *ma‘rekeye ḥayrān olup t. eylediler tā öyle zamānı -15- 006a/17, 008a/07, 021b/05, 035b/19, 061a/05, 067a/14, 069a/14, 078a/09, 078b/07, 079b/16, 090a/09, 091a/02, 093a/18, 094b/03, 098b/05.*

taḥşīn eyle- Beğenmek, güzel bulmak, takdir etmek: *ma‘rekeye ḥayrān olup t. eylediler tā öyle zamānı -4- 006a/17, 008a/07, 094b/03, 098b/05.*

taḥşīn it- Takdir etmek: *cümle begler ‘Ömer’e taḥşīn idüp -8- 021b/05, 035b/19, 061a/05, 067a/14, 069a/14, 078a/09, 078b/07, 093a/18.*

taḥt (f) Saltanat koltuğu, saltanat makamı: *t. ola ya baḥt didi Emīri ‘Arab; Nola öyle olsun diyüp kendü -26- 013b/03, 022a/19, 024a/09, 059b/11, 074a/19, 077b/19, 088b/04, 027a/16, 023b/07, 102a/14, 002a/03, 023a/19, 030b/10, 031b/15, 103a/07, 089a/08, 102a/15, 102a/18, 010a/08, 093a/03, 062a/04, 109b/14, 074b/06, 023a/19, 047a/18, 063a/04.*

tahta geçür- Tahta çıkarmak: *Ḳupad-ı Şehriyār'ı tahta geçürdi* -2- 023a/19, 031b/15.

tahteşserā (a) Toprak altı: *olsun begüm Düşmanuñ fevḳal'alāde dōstlaruñ t.* -2- 062b/06, 076b/15.

tā'ife (a) Zümre, tayfa, kavim: *bizüm t. bir sarhoş rast gelüp, dest rāzılıḳ ideler diyüp* -1- 027a/19.

taḳ- Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştiirmek, geçirmek: *bre bu boncuḳları kim t. didi 'Ömer eyitdi; Baban öldüren ḳavurlar* -5- 052a/09, 056a/08, 039a/19, 110a/08, 062b/02.

tāḳat Bir şeyi yapabilme, başarabilme gücü, güç, hâl, derman, kuvvet: *oldun Ne elem çekersin Ḥamza olsa bunlara t. getüremezler* -6- 063b/05, 070b/10, 076b/10, 077a/12, 103a/16, 054a/08.

taḳayyüd (a) Bağlanma, özen gösterme: *çıkara didi Bre kim t. ider Şaḡ olmuş, şol olmuş diyüp,* -1- 036b/14.

taḳayyüd it- Bağlanmak, özen göstermek: *çıkara didi Bre kim t. ider Şaḡ olmuş, şol olmuş diyüp,* -1- 036b/14.

taḳdīr (a) Değerlendirme, beğenme, Allah'ın buyruḡu: *Seyf; Ḥāḫırın ḥōş tūt pek pīr olmuş Baña daḫī t.* -i- 048a/09.

taḳrīb (a) Yaklaştırma: *ziyādedür didi 'Ömer gene şüpheye varup, bir t. yanına yanaşup,* -1- 033b/03.

taḳrīr (a) Yerleştirme, anlatma, önerge, sağlama: *Yā Ḥalkūm Ne yāvuz eglendin didi Ḥalkūm aḫvāli t. eyledi* -3- 021a/10, 066a/03, 100a/07.

taḳrİR eyle- Yerleřtirmek, anlatmak: *Yā Ḥalkūm Ne yāvuz eglendin didi Ḥalkūm aḥvāli t. eyledi* -3- 021a/10, 066a/03, 100a/07.

ṭaleb (a) İstek: *eyleyüp er ṭ. eyledikde rāvī eydür Neheng Peçe'ge bunlar anı* -6- 008a/10, 027a/01, 108b/06, 108b/12, 025a/14, 014b/06.

ṭaleb eyle- İstemek: *eyleyüp er ṭ. eyledikde rāvī eydür Neheng Peçe'ge bunlar anı* -4- 008a/10, 108b/06, 108b/12, 014b/06.

ṭaleb it- İstemek: *Ḥamza gelüp, ṭaleb iderse sağ gelüp* -1- 027a/01.

ṭāli' (a) Talih: *ṭ. döñe didi Kerb eyitdi; Anlar benüm aḳrānım bir kaç kimesneler* -1- 068a/02.

ṭāli'döñ- Şansı yaver gitmek: *ṭ. döñe didi Kerb eyitdi; Anlar benüm aḳrānım bir kaç kimesneler* -1- 068a/02.

ṭālib (a) İsteyen, istekli: *Sen Ḥamza'dan ziyāde mi oldun kim meydānıma ṭ. oldun* -2- 099a/04, 101a/05.

ṭālib ol- Talip olmak: *Sen Ḥamza'dan ziyāde mi oldun kim meydānıma ṭ. oldun* -2- 099a/04, 101a/05.

ta'līm (a) Öğretim, alıştırma: *eliyle 'Ömer'üñ t. itdigi üzre bir nāme yazup, Marzūḳ Şāhuñ* -4- 002a/08, 013b/07, 013b/08, 013b/18.

ta'līm al- Eğitim almak: *ammā (8) üstātdan ta'līm almaduñuz* -1- 013b/08.

ta'līm it- Öğretmek, alıştırmak: *eliyle 'Ömer'üñ t. itdigi üzre bir nāme yazup, Marzūḳ Şāhuñ* -2- 002a/08, 013b/07.

ṭam Çatı, dam: *falān diyüp, ṭamdan ṭ. şoḳaḳdan şoḳaḳa segirdüp,* -1- 054b/04.

tamah (a) Açgözlülük: *ile müzeyyen şabka'ya t. idüp, kapmağa; Hele kapamadı diyüp, -2- 036b/09, 092b/06.*

tamah it- Açgözlülük etmek: *ile müzeyyen şabka'ya t. idüp, kapmağa; Hele kapamadı diyüp, -1- 036b/09.*

tamahkâr (a-f) Açgözlü: *anam t. Şoñra benümle belki nizā' ider Luţf idüp, -1- 052b/19.*

tamām (a) Bütün, tüm: *t. karnuñ toyurdu ve mest olup, döndi; Ey şehriyār Bu Hamza -13- 034a/19, 063b/17, 066b/09, 074b/16, 088b/18, 098b/01, 110a/14, 010a/11, 061b/19, 017b/11, 025b/12, 037b/14, 038a/10.*

ta'n (a) Ayıplama: *murādūñ nedür deyü, t. idüp, işitdördiler serveri 'ālem eyiytdi; -2- 067b/06, 077a/06.*

ta'n it- Ayıplamak: *murādūñ nedür deyü, t. idüp, işitdördiler serveri 'ālem eyiytdi; -2- 067b/06, 077a/06.*

Tañrı İlah, yaratıcı: *Sa'dı Şāmī t. birdür diyüp, sürdükde, 'Ömer; -1- 58b/15.*

tap- İlah olarak tanınan varlığa karşı inancını ve bağlılığını belirli kurallar çerçevesinde göstermek: *ve deden t. geldiği şanemden döndün seni çokdan helāk -2- 040b/01, 040a/13.*

tap gel- Geleneksel olarak tapmak: *ve deden t. geldiği şanemden döndün seni çokdan helāk -1- 040b/01.*

taraf (a) Yan: *kırtardılar Cümle İslām begleri de yürüyüp Hamza ve Lendühā ve Rüstem t. -74- 015b/03, 015b/04, 007b/02, 026a/06, 027b/16, 060b/14, 096a/04, 097a/01, 097a/07, 101b/04, 086a/12, 019a/17, 025b/07, 102b/06, 002a/01, 002b/03, 002b/15, 005b/01, 010b/08, 014a/16, 018a/03, 023a/15, 025b/15, 030b/01, 031b/17, 035a/05, 039b/14, 041a/14, 043a/01, 049b/07, 051b/19, 052b/07, 064a/06, 064a/11, 065b/13, 069b/01, 070b/09, 070b/19,*

072a/18, 074b/14, 079a/13, 079b/16, 080b/17, 084a/15, 089a/09, 100b/05, 101b/09, 101b/12, 102a/09, 105a/04, 107a/15, 109b/12, 093a/19, 072b/11, 080b/17, 018b/05, 011b/13, 031b/18, 084b/09, 044a/12, 041b/08, 052a/02, 058a/14, 069b/18, 077b/14, 079a/17, 096a/09, 096a/10, 098b/06, 106a/07, 108b/06, 095b/09, 101b/15, 024a/05.

Ṭārīḳ Özel isim: *aramağa başladı bilürsün ki Ebu'l Fetḥ ve Ṭ. ve Fettāḥ gibi 'ayyār'lara -1- 020b/04.*

ta'rīf (a) Tanım: *Kur'an 'unyāri gārı olan sultānı 'ayyārān 'Ömerdür diyüp, t. -1- 059a/07.*

ta'rīf eyle- Tarif etmek: *sultān-ı 'ayyārān 'Ömerdür" diyüp, ta'rīf eyledi -1- 059a/07.*

ṭarraḳa (a) Gübmürtü: *aḥvāl şöyle oldu Bir ṭ. çatladı Cellādlaruñ başları -1- 086b/06.*

ṭarraḳa çatla- Gürültü olmak: *aḥvāl şöyle oldu Bir ṭ. çatladı Cellādlaruñ başları -1- 086b/06.*

tār ü mār (f) Dağınık, perişan: *öyle urdı kim ḳafası t.-u mār oldu ammā Şāḥibḳırān elem çeküp -5- 016a/03, 023a/13, 082a/08, 082b/13, 106b/14.*

tār ü mār eyle- Perişan etmek: *Tiḡi tiz elden tār ü mār eyledi -1- 082b/13.*

tār u mār it- Perişan etmek: *'asker nücüm-ı sâ'atde tār u mār itdiler -1- 106b/14.*

tār ü mār ol- Perişan olmak: *öyle urdı kim ḳafası t.-u mār oldu ammā Şāḥibḳırān elem çeküp -3- 016a/03, 023a/13, 082a/08.*

ṭas (a) Genellikle içine sulu şeyler konulan metal vb.nden yapılmış kap: *olup, şemsüñ yüzi baḳır ṭ. dönüp, Şāḥibḳırān -3- 022b/16, 100a/19, 076b/03.*

taşadduk (a) Sadaka verme: *aldı Kırbānlar kesüp, Mekke fuķarāsına t. idüp andan şafalarında oldılar* -1- 025a/01.

taşadduk it- Sadaka vermek: *aldı Kırbānlar kesüp, Mekke fuķarāsına t. idüp andan şafalarında oldılar* -1- 025a/01.

taşma İnce ince dilinmiş hayvan derisinden yapılmış ip: *Kerb'ünñ t. çıkardığı yādjārlardan virüp Hamza kabūl* -1- 013a/07.

taşvīr (a) Resim: *bir tomarda bir insān güzelinün şüretini t. eylemişler Ta'accüp* -5- 071a/07, 071a/13, 071a/08, 071a/11, 071b/17.

taşvīr eyle- Resmetmek: *bir tomarda bir insān güzelinün şüretini t. eylemişler Ta'accüp* -1- 071a/07.

taş Kimyasal veya fiziksel durumu değışiklikler gösteren, sert ve katı madde: *Anuñla da kanā'at itmeyüp bir t. atdı, yanına düşüp gene* -27- 017b/10, 020a/01, 053a/18, 054a/02, 090b/16, 090b/17, 091a/09, 092a/18, 092b/19, 093b/06, 094a/11, 094a/12, 094b/13, 094b/14, 094b/15, 094b/16, 030a/03, 052a/19, 094b/15, 029a/11, 094a/11, 58b/02, 019b/16, 043a/03, 043b/09, 044a/13, 044b/17.

taş at- Taş atmak: *Anuñla da kanā'at itmeyüp bir t. atdı, yanına düşüp gene* -5- 017b/10, 094a/11, 044b/17, 094a/11, 094a/12.

taş- Bir şeyi bir yerden alıp başka bir yere götürmek: *bu bāzārdan hażz idüp, her taraftan tıyup, t. getürdiler şöyle kim* -2- 025b/15, 046a/19.

taşra Bir ülkenin başkenti veya en önemli şehirleri dışındaki yerlerin hepsi, dışarlık: *ben gelüp götürerim diyüp t. oldu Bir daħī gelür mi 'Ömrünün kırkusundan* -21- 018a/17, 024b/08, 028b/19, 030a/04, 038b/08, 039a/02, 042b/01, 044b/04, 048b/06, 049a/18, 051b/13, 051b/18, 052b/01, 055b/13, 076b/18, 077a/01, 087a/05, 023b/01, 089a/15, 105b/07, 051b/15.

tat- Lezzet alma: *gelmedi Kaç gündür ta‘ām t. Serāseme, bura nire dirken -1- 086a/08.*

tavran- Bir kimseye veya bir şeye karşı belli tavır takınmak: *filūñ beliķirilup, Lendühā ğayretle bir cānibe atilup, t. -3- 097b/02, 030a/04, 090b/19.*

taaya- Yaslamak: *eger hānesine t. ayakların karşı virirdi Bir alātdan -2- 085a/11, 097b/14.*

taayak Dayak: *teslīm olup, t. rāzı oldu Ellerin bağladı kim Merzūk -1- 047b/12.*

taayan- Bir yere yaslanmak, katlanmak, çekmek, sabretmek, tahammül etmek: *buları temāşā iderdi Şāh cevābda t. bunlarūñ her biri -7- 063a/13, 014b/08, 106b/03, 066a/16, 067a/06, 081b/15, 094a/17.*

tāye (f) Hizmetçi: *t. koltuğuna girmiş yaķın gelince ‘Ömer Ma‘dī ol kıızı gördükde evvelden -2- 026a/04, 024a/06.*

tāyı Birini kayırıp koruyan saygın kimse: *Yoķsa incinürem didi ol da gelüp, Emīr’ūñ rikābin öpüp; T. -1- 095a/14.*

ta‘yīn (a) Ne olduğunu anlama, gösterme, belirtme, kararlaştırma: *‘Ömer’e buluşup, ne zamān gelecegin t. eyledi ‘Ömer gelüp Hamza’ya -2- 087a/06, 034b/07.*

ta‘yīn eyle- Belirlemek: *‘Ömer’e buluşup, ne zamān gelecegin t. eyledi ‘Ömer gelüp Hamza’ya -1- 087a/06.*

ta‘yin it- Belirlemek: *‘Andan elçi ta‘yin idüp, gönderdi. -1- 034b/07.*

tāze (f) Bozulmamış, bayatlamamış olan: *mişāli bir mehīb t. serverdür ki yüzine baķanuñ zühresi -6- 008a/17, 017a/13, 017b/14, 029a/10, 001b/06, 060a/12.*

ta'zīm (a) Saygı gösterme, ululama: *ṭurdı T. idüp; Hōş geldin Ey sulṭānı 'ayyārān* -3- 104b/15, 107a/03, 107b/10.

ta'zīm it- Saygı göstermek, ululamak: *ṭurdı T. idüp; Hōş geldin Ey sulṭānı 'ayyārān* -1- 104b/15.

tāziyāne Taze gibi: *yiyeüm didi Seyf ise elinde t. Şāhum yemek zamānı* -1- 048b/18.

Te'ālā (a) Yüksek: *kimseye mīrāş olmaz dādı ḥaḫdır Ḥaḫ T. her kime kuvveti* -6- 006b/15, 023b/10, 053a/03, 059a/16, 089b/14, 100a/19

tebdīl (a) Değişirme: *şūreti t. bunların sözlerin düñlerdi Cān başına şıçrayup* -6- 019a/01, 069b/07, 081a/06, 089a/14, 034a/07, 038b/02

tebdīl-i şūret it- Kılık değiştirmek: *'Ömer Ma'dī olduḡuñ tebdīl-i şūret itmek* -1- 034a/07, 081a/06

tebdīl-i şūret ol- Kılık değiştirmek: *tekmīl-i 'arz için tebdīl-i şūret olup* -1- 038b/02

teber (f) Balta: *ḥaṇçer ve t. Bunlar kışşayı tıyup hücüm itdiler Gice vaḫti* -2- 051b/17, 093a/09, 062b/02

teberkeş (f) Baltacı: *'azmi meydān eyledikde yetmiş ḥalīfe ve dört biñ dört yüz t. 'Ayyār* -1- 094a/15

tebessüm (a) Gülümseme: *ḡāfil idüm dimeyesin dimiş Sāhibḫırān t. idüp; varın* -10- 002a/19, 004a/13, 011a/16, 034b/08, 055a/08, 057a/05, 078b/02, 088a/03, 091a/13, 095a/15

tebessüm it- Gülümsemek: *ġāfil idüm dimeyesin dimiş Sāhibķırān t. idüp; varın* -10- 002a/19, 004a/13, 011a/16, 034b/08, 055a/08, 057a/05, 078b/02, 088a/03, 091a/13, 095a/15

tecāhül (a) Bilmezlikten gelme: *ķaşd ile t. geldi Göñlünden eyitdi; ķo imdi Şu oġlana* -2- 004a/02, 047a/16

tecāhülden gel- Bilmezlikten gelmek: *ķaşd ile t. geldi Göñlünden eyitdi; ķo imdi Şu oġlana* -2- 004a/02, 047a/16

tecāvüz (a) Saldırı: *ķopdı Ğayrī diyārda olur Ammā t. ħālī degüldür ben* -1- 088a/12

tecessüs (a) Araştırma, merak: *Şaşdılar ‘acabā ne ola aşlı diyüp aŐaġı yuķarı t. iderken* -1- 018a/12

tecessüs it- Merak etmek: *Şaşdılar ‘acabā ne ola aşlı diyüp aŐaġı yuķarı t. iderken* -1- 018a/12

tecrübe (a) Tecrübe, deneyim: *t. eyledi Zīrā ziyādei ķalleŐ ‘Ayyārdır, ġördi bir ħareket yoķ* -1- 017b/09

tecrübe eyle- Tecrübe etmek: *t. eyledi Zīrā ziyādei ķalleŐ ‘Ayyārdır, ġördi bir ħareket yoķ* -1- 017b/09

tedarik (a) Hazırlık: *t. ġerekdür Bir ķaç ġün cenk olmasun ġörelüm didi Meger* -21- 100a/05, 100a/08, 024a/16, 033a/05, 040a/11, 041a/01, 042b/15, 050a/04, 061b/01, 061b/19, 079a/13, 083b/13, 096b/12, 081a/01, 100b/05, 045a/09, 107a/11, 032b/10, 003b/18, 024a/17, 035a/05

tedārike başla- Hazırlıġa başlamak: *İki tarafından tedārike başladılar* -1- 100b/05

tedarik gör- Hazırlanmak: *Bir ğayrī tedarik görelüm diyüp* -9- 100a/08, 033a/05, 035a/05, 040a/11, 042b/15, 079a/13, 083b/13, 096b/12, 107a/11

tedārik it- Hazırlamak: *yüz dane gemi tedārik idüp* -3- 041a/01, 050a/04, 061b/01,

tedārik ol- Hazırlanmak: *İmdi gemiler tedārik olsun* -1- 024a/16,

tedbīr (a) Çare, önlem: *ile bunda gelüp, şimdi böyle t. ve tedārik ideyor diyüp*, -6- 050a/04, 110a/04, 027a/02, 029b/10, 050a/18, 045b/07

tedbīr it- Önlem almak: *Şoñra bir tedbīr ideriz* -1- 110a/04

teftīş (a) Denetim: *Ziyāfete başladılar ‘Ömer Ma’dī hiç ‘Ömer’üñ gelib t. çıkaracağıñ* -1- 034a/16

tek Yalnızca: *vireyim didi Halkūm; Nola Rāzıyım hemān T. başum kırtulsun* -8- 020b/14, 049b/07, 052b/16, 054a/12, 080b/15, 083b/04, 107b/19, 103b/09

tekbīr (a) Allahuekber deme: *İslām’dan t. avāzı ‘ayyūka çıkdı andan Hamza yire urdı* -1- 101a/17

tekerlen- Yuvarlanmak, dönmek: *kolundan fırlatdı Beş on adum t. Kerb geçdi anın yirinde* -1- 001b/04

teklīf (a) Öneri: *etmişdi ki Rüstem’e ve Lendühā’ya ve Hamza’ya hamle t. itme Anlar* -5- 007a/01, 008b/09, 072a/01, 085b/08, 031b/03

teklīf eyle- Önermek: *Sām yirine teklīf eyledi* -3- 008b/09, 072a/01, 085b/08

teklīf it- Önermek: *etmişdi ki Rüstem’e ve Lendühā’ya ve Hamza’ya hamle t. ime Anlar* -1- 007a/01

tekmil (a) Tamamlama, bütün, tüm: *t.-i 'arz idem diyüp, kılıcı ğilâfına koyup, el nîzeeye urup, -3- 035b/16, 038a/16, 038b/02*

tekrâr (a) Yine: *Şâhibkırân işidüp t. nâme gönderüp, şâhları dîne da'vet -15- 014a/17, 021b/09, 038b/04, 046b/03, 047a/19, 048b/06, 061a/15, 066a/07, 069a/06, 071b/13, 073b/11, 077a/08, 097a/10, 027a/06, 046b/15*

telef (a) Ölme, boşa gitme: *didi Anlar eyitdiler; yok ara yirde çok adam t. olur Belki -1- 031b/06*

telef ol- Ölmek, boşa gitmek: *didi Anlar eyitdiler; yok ara yirde çok adam t. olur Belki -1- 031b/06*

telsim, teslim (a) Bırakma, devretme, terk etme: *Şâhibkırân baña t. idüp, varup Ka'be'de 'ibâdete -21- 002a/16, 016b/05, 020b/12, 025b/05, 068a/18, 068b/15, 073b/18, 082b/12, 084a/06, 085b/05, 094b/06, 101b/03, 106b/07, 028a/15, 037a/14, 044b/09, 047b/09, 047b/12, 052a/06, 052b/15, 027a/13*

telsim eyle- Teslim etmek: *ma'sûkası iken redd idüp evlâda telsim eyledi. -5- 016b/05, 025b/05, 082b/12, 085b/05, 101b/03*

telsim it- Teslim etmek: *Şâhibkırân baña t. idüp, varup Ka'be'de 'ibâdete -6- 002a/16, 068a/18, 073b/18, 084a/06, 094b/06, 106b/07*

telsim ol- Teslim olmak: *Kerb'ün bu erligine telsim olup -2- 068b/15, 020b/12*

teslim eyle- Teslim etmek: *şâd olup, Bânû'yı teslim eyledi. -1- 027a/13*

teslim it- Teslim etmek: *Ömer'e biraz māl virüp, zaḥîre teslim idüp, -6- 028a/15, 037a/14, 044b/09, 047b/09, 052a/06, 052b/15*

teslim ol- Teslim olmak: *Nâçâr teslim olup, çayağa râzı oldu. -1- 047b/12*

temāşa (f) Seyretme: *bir ‘aceb çehreye girmiş ki t. olunup, gülünecekdür hattā bir* -12- 033b/09, 039b/11, 001b/14, 040a/18, 043b/08, 055a/09, 063a/13, 073a/12, 084b/03, 087b/18, 093b/12, 014a/04

temāşa it- Seyretmek: *ve ol diyārları temāşa ideyüm* -7- 039b/11, 001b/14, 040a/18, 043b/08, 063a/13, 073a/12, 087b/18

temāşa ol- Seyredilmek: *bir ‘aceb çehreye girmiş ki t. olunup, gülünecekdür hattā bir* -1- 033b/09

temenni (a) İstek, arzu: *Elçüb’uñ cenginüñ asānlığını t. eyledi Şabāha qarīb anı* -1- 100b/07

temessük (a) Sımsıkı tutmak, sarılmak: *Hağ Te‘ālā virdi işte, t. direm didi Emīri Merdān desti* -1- 053a/03

tenbīh (a) Bir şeyin belli biçimde ve yolda yapılmasını söyleme, bunu üsteleyerek hatırlatma, uyarı, uyarma: *Şāhibkırān olur olmaz kimse meydāna girmesün diyup t.* -7- 004b/18, 006b/19, 012b/19, 025a/17, 031b/14, 039a/01, 011a/05

tenbīh eyle- Tenbih etmek: *kimse meydāna girmesün diyüp tenbīh eyledi* -4- 004b/18, 011a/05, 025a/17, 039a/01

tenbīh it- Tenbih etmek: *zīrā ‘Ömer ‘Ayyār tenbīh itmişdi ki* -3- 006b/19, 012b/19, 031b/14

tenezzül (a) Alçalma, alçakgönüllülük: *‘ayyārān Hōş geldin Nedür aşlı Gedālara t. yuğa didi ‘Ömer;* -1- 062b/10

tenhā (f) Tek başına, yalnız, boş yer, ıssız yer: *bir t. yire varup, zağmın bend eyledi Aḥşām karanlığında Zengāve* -9- 080b/01, 080b/03, 025b/19, 048b/05, 104a/06, 108a/10, 100b/06, 029b/08, 045a/18

tepele- Ayakları altında ezmek, bozguna uğratmak, hırpalamak: *‘Aleṣṣāh ol elem ile çoḡ kāfir t. Zengāve yetişüp, řafadār -1- 080a/16*

terk (a) Bırakma, vazgeçme, ayrılma: *itmek için gelmedik ve sizünle cengimiz, küfri t. idüb İslām’a -7- 023b/09, 024a/10, 103b/07, 109a/19, 016a/16, 016b/06, 018b/13*

terk-i diyār it- Başka diyara gitmek: *yanında şurmaşdan terk-i diyār itmek yegdür -3- 016a/16, 016b/06, 018b/13*

terk it- Bırakmak, vazgeçmek: *itmek için gelmedik ve sizünle cengimiz, küfri t. idüb İslām’a -4- 023b/09, 024a/10, 103b/07, 109a/19*

ter Derinin gözeneklerinden sızan, kendine özgü bir kokusu olan, yapışkan, renksiz, tuzlu sıvı, arak: *benzemez Her şamlesin men‘ idince ecel t. dökmege başladı -2- 007a/04, 006a/15*

ecel terleri dökmege başla- Ölüm korkusu yaşamak: *Her şamlesin men‘ idince ecel t. dökmege başladı -2- 007a/04, 006a/15*

ters Gerekli olan duruma karşıt, zıt: *şaşıra bile t. binüp, řāh daşı; Ey mel‘ün řāne ve -1- 110a/05*

tertib (a) Düzenleme: *t. başup, řayrān oldı; Hay nābekār ‘Ayyār Bu şadar nefēr at ve dārāta -1- 094b/01*

tesellī (a) Avunma, avuntu, avunç: *řarār eyledi Marzūk řāh, Ma‘rūf řāh İskender’e t. virüp, -8- 001b/05, 005a/11, 007b/04, 010a/15, 048a/10, 049b/07, 066a/05, 095a/12*

tesellī eyle- Avutmak: *menřubuñ alıvirürem” diyüp, tesellī eyledi. -2- 066a/05, 095a/12*

tesellî vir- Avutmak: *karâr eyledi Marzûk Şâh, Ma‘rûf Şâh İskender’e t. virüp, -6- 001b/05, 005a/11, 007b/04, 010a/15, 048a/10, 049b/07*

teslîm bk. telsîm

tevâbi’ (a) Bir kimseye tabi olanlar: *sâkin oldı gördiler yigirmi pâre gemi ile Rüstem t. ile yoğdur -4- 044a/05, 084a/19, 059b/18, 060b/18*

tevbe (a) Tövbe: *eyledin Şuçun bilüp, in atından hâki pâyeme yüz sürüp, t. -1- 037a/10*

tevekkel (a) Her şeyi oluruna bırakan: *dir idi ol maħalde hâcenüñ biri eyitdi; gelin t. bunı baña şatun -1- 028b/15*

tevekkül (a) Herhangi bir işte elinden geleni yapıp daha sonrasını Allah'a bırakma: *t. bir cânibi tutup, gitdiler Ammâ bu tarafından ‘ayyârlar Kâmı Neheng -2- 052b/07, 055b/18*

teziyye (f) Çabuk olan, süratli, süratli bir biçimde: *Biri mürted olmadı diyüp, t. yüz dane gemi tedârik idüp, bir gün 041a/01, 067b/08, 092b/15*

tezkere Bir iş için izin verildiğini bildiren resmî kâğıt: *bir t. virüñ ben de ol zaman Şâhibkırân bu kal‘ede olan -1- 053a/01*

tezvîr (a) Yalan dolan, dedikodu: *Zerhîb eyitdi; Güzel ammâ bilürsin ‘Ayyârlaruñ böyle dâm u t. -1- 020b/10*

tılsım Doğaüstü işler yapabileceğine inanılan güç: *berîde şanduğın içinde maħbûs ‘ifîrî olmasun T. idüp, deryâya -2- 028b/11, 056a/17.*

tımar (f) Yara bakımı: *ol da zaħmına t. meşğül oldu Beriden ‘Ömer de bû aħvâli temâşâ -8- 001b/14, 081a/08, 093a/15, 005b/01, 053b/10, 054a/11, 093a/14, 035a/17.*

tırnağ İnsanda ve birçok omurgalı hayvanda parmak uçlarının dış bölümünü örten boynuzsu tabaka: *tīgi kan sël olup, el, ayak, burun, kulak, t. parmak, gövde*, -1- 022b/10.

ticâret (a) Ürün, mal, alım satımı: *t. başladı Bir gün Kāmı Neheng didikleri cezîreye uğrayup*, -3- 042a/04, 044b/02, 043a/07.

tīg (f) Kılıç: *ziyāde elem çekdi Kāquyup t. çekmeye de elden ‘ār ider* -40- 006a/19, 007a/10, 009a/09, 009b/07, 010b/03, 011a/05, 014a/05, 014a/18, 023a/09, 059b/15, 061b/17, 067a/04, 077a/14, 077a/17, 080a/05, 080a/07, 082a/07, 095b/06, 095b/17, 099b/04, 109a/08, 037b/15, 022b/09, 101b/01, 035b/01, 038b/16, 042b/05, 011a/04, 097a/02, 021a/18, 022b/10, 070b/11, 082b/13, 095b/16, 095b/07, 007a/11, 067b/14, 080b/08, 109b/03, 006b/07.

tīg çek- Kılıç çekmek: *Kāquyup tīg çekmeye de elden ‘ār ider* -3- 006a/19, 007a/10, 082a/07.

tīg ur- Kılıç vurmak: *Kerb irişüp bir tīg urdı* -5- 009b/07, 011a/04, 080a/05, 099b/04, 109a/08.

tīmūr Demir: *Ve şāfî t. çizmeler giyerdi Yetmiş batman ağırlığı* -1- 084b/18.

tūr (f) Ok: *t.-i bārān idüp, kapdılar Elçüb bir cānibe daḥî gitdi Rāvî eydür;* -2- 097a/11, 014a/05.

tūrendāz (f) Okçu: *aşup İslām t. oğa tutup vücūduñ kalbura* -1- 022a/11.

tūrügāh (f) Okçuların bulunduğu bölük: *yürüyüp ‘Ömer’i ortaya aldılar ‘Ömer öyle halkūmgāh, t. şapan* -1- 019b/19.

tūz (f) Tez, çabuk: *t. bre nābekār ḥamle eyle ben saña miqdārın bildüreyim didi* -29- 006b/18, 014b/11, 015b/06, 018b/02, 019b/13, 022a/19, 025a/13, 032a/02, 032a/05, 032a/17, 041b/15, 043a/15, 064b/04, 071b/09, 071b/11, 074b/12,

076b/17, 082b/13, 087a/14, 087b/18, 101b/13, 105a/06, 046a/02, 077a/17, 035b/01, 035b/03, 052a/12, 090b/08, 094b/14.

tīziyye (a) Acele şekilde, çabucak: *Tīziyye devşürüp kıltuqladı*. 90b/8.

tōb Top: *t. gibi olup, yukarıdan aşağı süzilüp, Emīr'ün üzerine* -1- 096b/05.

toğrı Doğru: *t. yürüdiler Zīrā anlarda deryādan cenk 'alāmetün görmüşlerdi* -7- 042b/02, 064a/14, 076a/03, 096b/03, 003b/07, 101a/07, 109a/19.

toķ Açlığını gidermiş, doymuş, aç karşıtı: *Ertesi nice olur Hele bugün kıarnımız t. diyüp, işte* -2- 031b/16, 065b/10.

toķa Kemer, kayış, ayakkabı vb.nin iki ucunu birbirine bağlamaya, bunları istenilen genişlikte tutmaya yarayan, türlü biçimlerde tutturmalık: *etdükde Kerb siper virince siper, dāmeninden yol bulup, zırh t.* -2- 066b/11, 006a/09.

toķsān Doksan: *tamāmi t. bin 'asker, Emīr'ün üzerine yürüyüp, serveri* -1- 037b/14.

toķun- Dokunmak, temas etmek: *tīmār idüñ, ol gitdi Ve nice kimselere dağı zararunuz t. didiler* -8- 093a/14, 109a/15, 079b/09, 009a/12, 015a/12, 097b/18, 097b/19, 090b/17.

toķuşdur- Birbirine dokundurmak, çarpıştırmak: *divanelere t. diyup, üç hamlesi men'eyledi Siyāhı* -1- 003b/01.

toķuz Dokuz: *t. gün oldu Şāhibkırān'dan bir iş zuhūr itmedi Kendünden* -1- 074b/15.

toķ- Dolu duruma gelmek, dolmak: *yaķından görünce kıanı kıaynadı ve gözleri t. düşdi* -14- 003b/19, 029a/18, 072b/16, 021a/04, 020a/02, 061a/02, 076a/14, 018b/10, 054b/05, 020a/05, 023a/04, 022b/11, 075a/10, 059b/14.

tomar (a) Dürülerek boru biçimi verilmiş deriler veya kâğıtlar: *bir t. bir insān güzelinüñ şüretini taşvîr eylemişler Ta‘accüp -1- 071a/07.*

tomuz, toñuz Domuz: *ve diraht atagördiler Çäre olmadı, oğlanmış t. gibi -2- 106a/02, 063b/14.*

torđur- Doğramak: *şatura urup, ayak üzere t. Emîri ‘Arab hışm ile buña; -1- 038a/08*

topla- Bir araya getirmek: *‘Ömer hayrān oldu Āferīn eyledi andan evvel kırđ ‘ayyārları t. -1- 021a/11.*

topuk Ayağın yuvarlakça olan alt bölümü: *alasin ve gözedesin T. çizmesini çekecek -2- 100b/13, 101a/13.*

toy- Doymak: *var Bu kıdarciğ ekmeğ ile adam t. mı şol benüm kırnımı görmez -3- 029a/16, 034a/19, 029a/09.*

toyum Doyum: *mala t. ideyim didi Çoban Peçe eyitdi; Ey Bilgince ben mal -1- 045a/19.*

toz Çok küçük ve hafif parçacıklara bölünmüş toprak: *t. kıpdı Rüzgār ref ‘eyledikde kırđ ‘alem zāhir olup, kırđ -9- 055b/19, 069b/19, 076b/14, 090b/06, 076b/18, 077a/01, 070a/02, 069b/18, 106a/07.*

tuğ Sorguğ: *devleti t. perīřan eyledi řāh bu hāli görüp; -1- 109b/17.*

tuđyān (a) Cořma, taşma, coşkunluk: *‘Ayyār gelüp; Ey begler Küffāruñ ‘aceb t. var Zerhīb ‘den ötüri -2- 022b/03, 073a/06.*

tulum Bazı yiyecek ve içecekler için koruyucu kap olarak kullanılan, önü yarılmadan bütün olarak yüzülmüş hayvan derisi: *ķaba çaba nesnelere şarup, t. gibi şişüp ve üzerine -3- 053a/17, 064b/05, 064b/06.*

ṭumār (a) Dürülüp yuvarlak yapılmış şey, tomar: *İçinde bir nesne yok, ancak (7) bir ṭumarda bir insān güzelinün şüretini taṣvīr eylemişler.* 71a/7.

ṭur- Durmak, hareketsiz durumda olmak: *ardına bakup, gördi Zengāvedür; Bre deli ṭ. ol bizdendür* -85- 58b/16, 081b/11, 003a/07, 020b/13, 047b/15, 003b/02, 026a/05, 029a/01, 094a/05, 096a/01, 054a/15, 070b/17, 009b/10, 018b/19, 021a/08, 046b/09, 056a/05, 056a/11, 066a/16, 076b/10, 081b/15, 081b/16, 093a/07, 104b/15, 008a/09, 075a/09, 046a/09, 005b/19, 062b/12, 038b/18, 110a/02, 016a/16, 108a/11, 004a/12, 029b/02, 049b/11, 086b/11, 028b/01, 042a/01, 040a/15, 048a/05, 004b/13, 002b/11, 005b/03, 008a/08, 014a/04, 021a/17, 039b/02, 052a/13, 054a/16, 062b/15, 073a/10, 074a/02, 075a/07, 078b/06, 079a/15, 084a/17, 087b/13, 089b/12, 094a/08, 098b/10, 100b/09, 104a/13, 58b/11, 022a/14, 034a/11, 079a/10, 093b/11, 016b/17, 049a/13, 099b/09, 033a/08, 012a/04, 084b/14, 072b/18, 104a/14, 081b/17, 051b/15, 014b/18, 078b/19, 109b/18, 75b/12, 081b/18, 052a/12, 076b/17.

ṭut- Tutmak: *at üzerinden ṭ. kemerim didi Kerb de at üzerinden yanaşup* -62- 011a/19, 037a/11, 049a/05, 068a/12, 076a/19, 090b/02, 048a/09, 068a/05, 011a/17, 051a/04, 048b/12, 013a/02, 029a/07, 041b/10, 052a/03, 069b/14, 070a/01, 090b/03, 029a/08, 084a/07, 093a/11, 052a/05, 002b/17, 093b/08, 095a/11, 087a/03, 044a/01, 097a/05, 091b/18, 063a/07, 078b/17, 086a/11, 059a/11, 060b/08, 093a/13, 067a/16, 036b/06, 019a/08, 022a/11, 023a/08, 052b/02, 002a/15, 039a/03, 052b/07, 054b/17, 056b/17, 064b/14, 066a/07, 080b/17, 081a/19, 085a/02, 085b/04, 089b/08, 091a/02, 094a/16, 096b/15, 101a/14, 109b/01, 081b/12, 064a/09, 038a/19, 077a/01.

ṭutış- Yanmaya başlamak, ateş almak: *ṭ. yanmağa başladı ‘Ömer ah idüp, siperi birağup,* -2- 095a/04, 050b/14.

tuvānā (f) Güçlü, kuvvetli: *iyelüm didi ve hem Çoban Peçe’yi gösterüp; Bu t. ḳuluñuzu* -3- 050b/10, 005a/02, 061b/05.

tuy- Duymak, işitmek, ses almak: *t. gör götürdüyi diyüp, kıızı bir hücreye koyup*; -14- 026b/15, 030a/09, 072a/05, 049b/15, 101a/09, 104b/08, 093b/04, 005a/17, 051b/14, 049b/02, 065b/12, 012a/03, 051b/17, 025b/15.

tuz Kokusuz, suda eriyen, yiyecekleri korumada ve tatlandırmada kullanılan billursu madde: *didiler Fırüz'uñ 'aqlı gidüp, göre şol t. etmek bilmez Nābekāra bize* -2- 026b/04, 038b/05.

tü Tükürme yollu hakaret ifade eden ünlem: *Rüstem; T. yüzine bre muħanneş pelid Şu kadar boyuñla yüzünü görmeden* -2- 076a/10, 093a/08.

tüccār (a) Tacirler: *Ehli t. suāl eyledikde buraya yakīn कांगi diyārda zaħīre vardır* -1- 025a/12.

tüh Vah vah anlamında pişmanlık bildiren bir seslenme sözü, tü: *eyledi 'Ömer Ma'dī; T. gene mi kabāhat eyledik Şāhibkırān* -1- 026b/14.

tüked- Kullanarak, harcayarak yok etmek, bitirmek, yoğaltmak: *evden eve, şehirden şehire, gemiden gemiye gezüp, zaħīrelerin t.* -1- 029b/06.

-U-

uc Genellikle uzun bir nesnenin incelerek biten son ve sivri noktası: *girüp, nīzenüñ u. aşurı gitdi Ateş havāya gidüp, Ĥamza'ya* -7- 095b/03, 098b/13, 030a/13, 031b/09, 064a/16, 065a/04, 092b/06.

ucuzluk Fiyatı yüksek olmayan, pahası az, düşük fiyatlı, pahalı karşıtı: *gitdikçe u. oldu Bu hālde iken birgün 'Ömer Ma'dī, Fırüz Şāh* -1- 025b/16.

uç- havada yol almak: *gökde u. kuşa hüküm ider, ya sen aña niylesen gerek Ferāgat* -5- 019b/04, 028a/04, 019a/16, 020a/09, 046b/17.

uğra- Bir yerin yanından, yakınından, içinden geçmek: *ile deryāya şaldum Başum belāya u. Şimdi Ĥamza'ya cevāb* -21- 032a/16, 021b/14, 090b/19,

059b/12, 048a/07, 059b/14, 029b/18, 031b/09, 085b/04, 070b/03, 020b/09, 037a/09, 030a/11, 066b/01, 032a/15, 032a/19, 085b/15, 020a/15, 060a/14, 076b/07, 042a/04.

uğrū Hırsız, yolkesen: *sāḫirān Bu ‘Arab’uñ u. ‘Ömer’dür Kōma At ve ḫil’at -1- 090b/15.*

uğur İyi nitelik, meymenet, kadem, talih, şans, yol: *bildiler U. olsun server sehlcce bir ṭarafā ṣavulun Fīrūz -4- 026a/06, 046b/10, 022b/09, 030a/18.*

uğurlar ol- Şansı bol olmak: *bildiler U. olsun server sehlcce bir ṭarafā ṣavulun Fīrūz -1- 026a/06.*

ulaş- Varmak, gelmek: *cevāhirim Heman u. cümleñize bir meger ḫādışemi alasuñuz -5- 028b/18, 087a/12, 041a/07, 092b/09, 025b/14.*

ulu Erdemleri bakımından çok büyük, yüce: *alın ben de sizler gibi bir u. Ḥāce idüm Ḥarāmīler malım alup, beni -7- 029a/04, 030b/09, 041b/17, 043a/03, 044b/17, 040b/05, 024b/13.*

‘um- , **um-** Ummak, bir şeyin olmasını istemek, beklemek: *etmişdür imdi bu ḫizmeti ‘u. Rüstem’e bendeñiz idem didi -5- 104a/15, 038a/05, 043b/14, 003a/09, 048b/04.*

‘umūd (a) Ummaktan doğan duygu, ümit: *añladıkda çevürüp, bir ‘u. ḫavāle kıldı Rüstem fikr idüp, pederim dīvlerüñ -9- 075a/16, 076a/17, 077a/05, 077a/08, 75b/05, 75b/16, 75b/03, 075a/15, 077a/11.*

‘Umūriyye İran’da bulunan bir yer adı: *‘U. ve Zāvīl ve Kābil ve Kūhistān ve Ḥāḫānī Cābīlīkā ve Frengistān -1- 070a/12.*

un Öğütülerek toz durumuna getirilmiş tahıl ve başka besin maddeleri: *yazup, ṣāḫuna Fīrūzi ‘Adenī dirler idi Buğday ve u. ve arpa ṭalebiyle -1- 025a/14.*

unud- Umutmak, aklında kalmamak, hatırlamamak: *U. hâtırıma geldi diyüp, sevindi Dönüp; Ey Hâce* -10- 048a/17, 097a/04, 071b/08, 005b/15, 008a/14, 036a/14, 039b/14, 045a/17, 093b/15, 078b/02.

ur- Vurmak: *dînime da'vet eyle Dînüñe girmeyeni u. kılcı ben saña* -210- 040b/04, 047b/06, 048b/08, 049a/05, 049a/07, 077a/17, 004b/10, 077a/18, 096b/11, 101a/12, 057b/14, 086a/11, 054a/19, 109a/08, 066b/12, 101a/09, 003a/06, 003a/11, 003a/17, 004b/07, 005a/06, 006a/13, 006b/03, 008b/15, 009a/01, 009a/03, 009a/04, 009a/09, 009b/05, 009b/07, 010b/09, 011b/02, 014b/01, 015a/09, 016a/03, 017b/15, 018b/07, 022b/19, 023a/03, 034b/13, 037b/10, 049a/08, 051b/11, 054a/04, 054b/13, 055a/05, 057a/03, 066b/14, 067a/03, 067a/05, 067a/16, 068a/07, 068a/13, 075a/10, 076b/09, 077a/09, 077a/10, 077a/14, 079a/18, 079b/08, 079b/13, 080a/04, 080a/05, 082b/01, 082b/06, 082b/09, 082b/13, 089b/09, 092b/14, 095b/17, 096b/07, 097a/02, 097a/09, 097b/01, 097b/03, 097b/15, 098b/01, 099a/10, 099a/18, 099b/04, 099b/06, 099b/09, 099b/12, 101a/17, 101b/07, 101b/10, 102a/02, 108b/10, 109a/14, 75b/04, 003b/03, 007b/02, 022b/09, 063a/16, 091b/05, 094a/05, 068a/01, 023a/06, 096a/19, 068b/03, 101b/16, 080b/08, 092b/19, 077a/18, 023a/07, 100a/15, 004a/11, 035b/03, 096b/15, 069b/10, 084a/04, 076a/17, 084b/09, 085a/13, 011a/04, 050a/12, 047b/13, 047b/16, 048a/03, 082a/06, 093a/11, 003b/02, 005b/12, 006b/01, 008b/16, 008b/19, 010b/08, 010b/12, 011a/10, 023a/01, 073b/19, 005b/06, 006a/05, 006a/15, 006b/05, 006b/07, 007a/13, 009b/02, 010b/16, 014b/06, 019b/18, 021b/03, 021b/05, 022b/19, 023a/10, 032b/06, 035b/16, 037b/09, 038a/08, 043a/04, 044a/14, 054b/08, 055a/11, 056b/10, 057b/09, 057b/14, 058a/02, 059b/17, 060b/18, 066b/10, 066b/17, 067a/07, 067a/14, 068a/12, 071b/02, 077a/10, 077b/02, 079a/05, 079b/02, 079b/08, 079b/09, 079b/15, 088b/13, 092b/17, 093a/01, 094a/13, 095b/01, 095b/08, 097a/01, 097a/02, 098b/14, 098b/16, 099a/16, 100b/16, 101b/10, 101b/14, 106a/09, 106b/06, 106b/12, 109a/03, 109a/13, 109b/08, 002b/16, 009b/04, 021a/13, 035a/12, 054b/03, 057b/15, 082b/03, 089b/09, 097a/15, 097b/10, 101a/02, 095b/08, 096a/17, 089a/16, 085a/09, 011a/03, 035b/02, 057b/11.

‘uryān (a) Çıplak: *‘u. idüp, hemen başın kesüp, fırlatdı Esmā; Berek -8-088b/15, 101b/01, 109b/03, 017b/14, 035a/19, 068b/08, 086a/11, 022b/09.*

‘uryān it- Soymak: *‘u. idüp, hemen başın kesüp, fırlatdı Esmā; Berek -3-088b/15, 101b/01, 109b/03.*

uşanma Bıkma, bezme: *hep senüñdür tek u. diyüp, tesellî virdi Ammā bu tarafından -2- 049b/07, 055b/13.*

uşlanma- Herhangi bir olaydan ders almak, akli başına gelmek: *dönüp; Hay Mel‘ünlar u. gitdi Hōş imdi hayrola -2- 062a/08, 063a/01.*

uşlu Yaşlı, sözü dinlenir: *ammā bunıda begendi Bu andan u. ancak Hamza bizi -1- 003a/19.*

uşāk Çocuk: *didi Rüstem Na‘rezen; Ey nābekār Senüñ gibi oğlan u. -1-109a/09.*

utan- Çekingenlik göstermek, mahcup tavırlı hareket etmek: *egmem ben senüñ baban yerinde adam iken u. baña naşīhat -1- 015b/18.*

uy- Bağlı kalmak, tabi olmak: *bu kadar ri‘āyet iderken, nefsim hevāsına u. için beni red -5- 030a/12, 010a/03, 039a/04, 045a/18, 063a/01.*

uyan- Uyku durumundan çıkmak: *uykudan u. gördi Şehrüñ içinde bir gavğa, bir Hay -3- 054b/12, 075a/01, 054b/05.*

uyanlu Gemli, dizgin takımlı: *itmezlerdi ‘Ömer bilmeyüp, gördi Bir mücevher irilü u. atdur -1- 090b/05.*

uydur- Hayal gücünden yararlanarak gerçek dışı bir şey söylemek, yakıştırmak: *u. Haberimiz yok Bir gün baña mektüb göndermiş Biz gene -1-040a/04.*

uyku Dış uyaranlara karşı bilincin, bütünüyle veya bir bölümünün yittiği, tepki gücünün zayıfladığı ve her türlü etkinliğin büyük ölçüde azaldığı dinlenme durumu: *degül Yat aşağı didi Merzūk; U. yoğ Ne yatayım didi* -3- 048b/19, 054b/12, 054a/15.

uyluk Kalçadan dize kadar olan bacak bölümü: *yere ura U. rāst gelüp, hemān şalvarıyla uyluğundan* -4- 004b/10, 009a/02, 004b/10, 004b/08.

uyu- Uyku durumunda olmak: *didi ben uyurdum ammā sen niçün u. gel elümden boncuğum al* -5- 052a/10, 087b/09, 067a/11, 075a/02, 052a/10.

uzacık Uzak: *u. Bir kaç gündür kızım anda idi Şāh'uñ Hamza ile Cengi vardur* -1- 083a/07.

uzat- Uzamasına sebep olmak, uzamasını sağlamak: *altına şalup, 'Ömer Ma'dī'ye kol u. kemerinden kabup,* -6- 004b/09, 096b/16, 101a/13, 015a/06, 045b/03, 015a/06.

uzun İki ucu arasında fazla uzaklık olan, kısa karşıtı: *'ayyārlar kulları şeklinde, Çoban Peçe'yi b ir u. Hindi gulāmı* -2- 045b/14, 084b/05.

-Ü-

üç İkiden sonra gelen sayının adı: *haber alup ol dağı cenk nidā itdürdi Ü. günden soñra sahrā* -41- 002b/10, 003b/01, 004b/06, 006a/13, 006a/14, 007b/13, 008a/05, 008b/14, 022b/18, 028a/19, 037a/19, 040b/10, 043b/16, 055b/08, 056b/11, 061b/10, 064b/04, 065b/06, 068a/18, 073b/18, 077b/18, 078a/11, 079b/12, 079b/13, 085b/07, 087b/17, 088b/17, 090a/06, 095b/16, 096a/05, 098a/10, 104a/17, 105a/03, 106a/10, 107a/10, 108b/08, 002a/18, 015a/08, 015a/15, 059b/19, 064b/14, 023a/08.

üçüncü Üçüncü: *girdiler İki gün gidüp, ü. gice nāgāh bir furtına çıkup, bir gün* -2- 044a/03, 109b/07.

üfle- Dudakları büzerek soluğu bir şey üzerine hızla vermek, üfürmek: *feryād eyledi Server, ismi a ‘zam okuyup, ü. Ve başlar başına -1- 095a/06.*

ümīd (f) Umut: *olmaz didikde Rüstem el çekdi Ğazbān, nā ü. olup -12- 077a/19, 031a/13, 032a/17, 052b/14, 083a/18, 089a/05, 105a/02, 009a/05, 074b/16, 076b/16, 062a/09, 021b/15.*

ümīdi kes- Ümidi kesmek: *Kerb’den ümīdi kestiler -4- 009a/05, 021b/15, 074b/16, 076b/16.*

üñle- Yüksek sesle bildirmek: *yatup, zārī zārī ü. feryada başladı Bāsbānlar görüp, -1- 053a/19.*

üslüb (a) Tarz: *mevdāna geldiler Rāvī eydür, işte gene bu ü. üzere -1- 108b/05.*

üst Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı, fevk, alt karşıtı: *taht üzere çıkardı, ü. yanına aldı ammā ‘Ömer Ma’dī Kırsa ‘özrin -10- 027a/16, 059a/03, 012b/02, 090b/06, 028a/08, 045a/02, 045b/10, 049b/16, 090b/12, 092b/14.*

üstād (f) Bilim veya sanat alanında üstün bilgisi ve yeteneği olan kimse: *neler eylemişdür didi Kerb eyitdi; Ey ü.-ı kāmīl ħudā -11- 005b/14, 013b/11, 043a/06, 052b/11, 054b/17, 084b/01, 042a/06, 006a/12, 013b/07, 013b/08, 067a/15.*

üş- Üşüşmek: *ile ‘alem dibinde tururdu Başına ü. Rüstem ve Sa’d -3- 012a/04, 028b/09, 095a/07.*

üzere Üzerine, üzerinde, müddetçe, süresince, kadar, amacıyla: *arķasına toķunup yūzi ü. yıķılayazdı Bunlar birbirine -116- 009a/12, 013b/13, 019a/15, 021a/04, 025b/11, 026b/13, 027a/16, 027b/07, 027b/16, 028a/10, 030a/07, 031a/08, 034b/07, 038a/08, 043b/09, 047b/13, 057a/04, 061b/19, 062b/14, 066a/13, 066b/15, 077a/12, 078a/01, 089b/19, 094a/05, 096b/18, 098a/10, 100b/15, 102b/04, 102b/16, 107a/16, 108b/05, 109a/16, 58b/11, 75b/03, 75b/17, 007b/18, 083a/08084a/02, 032a/11, 039a/07, 040a/09, 040b/12,*

054a/02, 025a/06, 031a/17, 016b/04, 020a/08, 030b/10, 041b/08, 056a/10, 056a/16, 081b/02, 084b/17, 088b/04, 096a/15, 096b/10, 096b/19, 098b/12, 006b/04, 011a/19, 068b/03, 076b/09, 096b/09, 096b/16, 099a/18, 101a/16, 006a/07, 007a/17, 009b/02, 010b/03, 010b/06, 018b/16, 019b/15, 019b/17, 020a/08, 022a/06, 029a/02, 030a/17, 032b/06, 037b/14, 041a/12, 041a/16, 053a/17, 057b/16, 059b/11, 059b/16, 062a/04, 064b/16, 067a/05, 068a/15, 074a/19, 080a/11, 085a/14, 085b/06, 088b/12, 088b/13, 095b/10, 095b/19, 096a/03, 096b/05, 097a/10, 098a/01, 099a/18, 099b/11, 101b/16, 035a/06, 017b/08, 033b/05, 002a/03, 002a/08, 015a/17, 017b/04, 017b/17, 018a/16, 084b/14.

-V-

va'd (a) Bir işi yerine getirmek için verilen söz: *gelesiz deyü v. idüp, bunlarda bunda rāvī eydür; ol zaman ki Mekke -1- 025a/09.*

va'd it- Söz vermek: *gelesiz deyü v. idüp, bunlarda bunda rāvī eydür; ol zaman ki Mekke -1- 025a/09.*

vādī (a) İki dağ arasındaki çukurca arazi veya geçit, koyak: *koşup gönderdiler Ve bir v. 'ayyārların önün aldılar Cāmāsı -2- 019b/06, 075a/10.*

vāfir (a) Çok, bol: *Hamza'ı Şahibkırān işidüp, Rüstem'e taḥsīn v. eylediler Ḥalīfe -24- 090a/09, 004b/02, 010a/19, 025a/17, 027b/13, 027b/16, 029b/10, 036a/08, 043a/10, 043b/18, 061a/01, 061a/19, 062b/18, 069a/19, 070b/06, 078a/15, 082a/15, 091b/04, 091b/05, 103b/03, 103b/18, 107b/01, 107b/07, 108a/04.*

vāh Yazık anlamında söylenen bir söz: *V. diyüp, 'Ömer Ma'dī'yi kabup, Hamzaya getürdi ve etdügi vaz'ı -1- 004b/12.*

vākı'a (a) Gerçi, her ne kadar... ise de, olay: *nām bir Dilāver kırk bin 'asker ile meger v. görüp, imāna gelmişler -5- 060b/12, 016a/09, 056b/11, 074b/18, 057a/01.*

vāki' (a) Olan, geçen: *şafā idesin ammā bunlardan ma'dā bir kışşa v. oldı Mal -1- 071a/05.*

vāki' ol- Olmak, geçmek: *şafā idesin ammā bunlardan ma'dā bir kışşa v. oldı Mal -1- 071a/05.*

vakıt (a) Zaman: *buyurun ev yakīn geç v. nireye gidersin Bizde misāfiriz diyārında -8- 026a/11, 082b/08, 038b/07, 081b/06, 011a/13, 029a/08, 051b/17, 064b/02.*

vālide (a) Anne: *oldı didi Seyf; Ey v. öyle olur Yarın da gönder şimden soñra -35 -049b/06, 065a/04, 065a/07, 088a/06, 088a/17, 077b/10, 050a/17, 050b/09, 073a/05, 050a/03, 073a/11, 074a/16, 076a/18, 076b/01, 074a/05, 076a/19, 051b/01, 038b/14, 039b/12, 064a/18, 064b/08, 068b/09, 073a/17, 075a/12, 074a/09, 024b/14, 039b/10, 050a/18, 087a/09, 078a/15, 051a/16, 048a/11, 061b/08, 024b/19, 087a/08.*

var Mevcut, evrende veya düşüncede yer alan, yok karşıtı: *haber gönderüp, behlivān elem çekmesün Karşumuzda Hamza gibi haşım v. -193- 001b/09, 003b/09, 004a/10, 004a/11, 004a/17, 006a/03, 006a/12, 007b/05, 008a/19, 008b/06, 009a/17, 010a/04, 010b/11, 010b/18, 012a/11, 012a/19, 014b/15, 014b/18, 016a/08, 016b/13, 016b/14, 017a/10, 017a/16, 019a/17, 019b/01, 020a/10, 020a/17, 022a/01, 022b/03, 024a/07, 025a/10, 026b/07, 026b/17, 027a/02, 027a/05, 028a/02, 028a/09, 029a/01, 029a/16, 029b/01, 029b/19, 030b/11, 030b/17, 031a/11, 032a/04, 032a/12, 033a/03, 033a/17, 034b/02, 035b/07, 035b/17, 037a/18, 039a/10, 039b/06, 039b/13, 039b/17, 040a/14, 040b/03, 041b/17, 042a/02, 042a/17, 042b/18, 043a/05, 045a/03, 047a/13, 048b/01, 048b/07, 048b/11, 049a/11, 049a/17, 049b/08, 051a/05, 051a/15, 051b/08, 054b/01, 055b/08, 056a/12, 057a/06, 058a/16, 060a/08, 060a/12, 060a/15, 061a/11, 061b/13, 061b/16, 062a/07, 062a/16, 062a/19, 063a/12, 064a/08, 064a/10, 065a/07, 066b/08, 067a/09, 068b/17, 072b/04, 073a/13, 073a/15, 076a/05, 076b/01, 077b/12, 080b/09, 080b/14, 081b/12, 084b/04, 084b/10, 084b/14, 084b/19, 085a/02, 086b/09, 087a/14, 087a/17, 090b/13, 091a/06, 092b/08, 093b/07, 095a/01, 095a/13, 098a/17, 098b/01, 099a/15,*

102a/08, 104a/03, 105a/01, 105b/05, 106b/11, 108b/16, 58b/07, 050a/15, 026a/05, 029a/01, 054a/15, 082b/01002a/10, 025a/12, 028a/17, 040a/15, 040b/19, 042b/11, 046a/10, 046b/04, 048b/04, 070b/17, 076a/02, 078b/19, 085b/01, 094a/03, 025a/08, 008a/01, 008b/08, 009b/18, 012a/09, 014a/09, 014a/13, 014a/14, 019a/09, 021a/13, 024a/16, 031a/16, 033a/04, 034a/05, 036a/17, 043b/05, 043b/15, 044a/12, 044a/13, 045a/06, 045a/09, 045b/11, 046b/06, 046b/19, 047b/02, 057a/18, 059b/19, 064a/03, 066a/18, 070b/08, 071a/18, 071b/03, 075a/06, 076a/01, 083a/05, 083a/06, 083a/07, 084a/02, 086b/08, 087a/13, 089a/19, 089b/03, 092a/15, 092a/19, 092b/18, 099a/06, 100b/14, 103a/11, 105b/04, 013b/05, 056a/03, 066a/09, 025a/07, 028b/17, 038b/07, 75b/07.

var- Ulaşmak: *olmaz hele serā perde’i Süleymāna v. ālt, üst, i’tibār* -149-
012b/02, 032b/07, 108a/13, 080b/06, 043a/06, 063a/04, 025a/15, 029b/15, 062a/01, 063a/05, 084a/08, 094a/03, 089a/06, 081a/10, 087b/01, 045a/11, 002a/19, 019a/08, 032b/02, 043b/07, 046a/08, 046a/14, 046b/11, 053b/09, 059b/07, , 072b/05, 075a/14, 094b/06, 045b/18, 006a/08, 044a/11, 044a/15, 066b/07, 066b/09, 070a/02, 076b/14, 077a/14, 084a/10, 75b/05, 046b/02, 027a/06, 078b/17, 027b/11, 024b/11, 047a/01, 053b/03, 017a/08, 042b/13, 060b/16, 049a/03, 080b/11, 080a/19, 086a/02, 030a/11, 080b/13, 042a/13, 002a/16, 012b/03, 013b/12, 014a/02, 014b/16, 019a/13, 019b/02, 020a/14, 024b/15, 026b/17, 028a/18, 034a/11, 038b/18, 059a/18, 073b/11, 005b/08, 006a/10, 022b/12, 024b/11, 024b/14, 024b/15, 026b/08, 028a/07, 029a/13, 031a/13, 033b/03, 033b/11, 033b/16, 035a/14, 035b/10, 036a/14, 037a/15, 037b/19, 039b/10, 040b/15, 043b/07, 049b/09, 050a/17, 052a/17, 054a/16, 056a/15, 056b/16, 057b/05, 058a/11, 059a/10, 059a/11, 059a/12, 059b/07, 059b/09, 061b/09, 061b/14, 062a/19, 064b/19, 065a/04, 065a/17, 066a/07, 069b/04, 070a/02, 070a/05, 071a/03, 073a/16, 073b/08, 074b/04, 077b/05, 079b/03, 080b/01, 081b/07, 081b/12, 081b/14, 084a/11, 084a/16, 084a/18, 085a/17, 085b/02, 086b/18, 087b/03, 090a/07, 090a/13, 102a/11, 103b/12, 103b/13, 104a/05, 104a/11, 104b/04, 106b/10, 107b/06, 58b/12, 58b/17, 004a/05, 021a/16, 049a/04, 087a/10, 001b/11.

Varşūn bin Lendühā Özel isim: *Şaṭvān bin Lendühā V. bin Lendühā ve sā'ir nāmdārlar küffāri* -1- 096a/11.

vaşf (a) Nitelik, özellik, övgü: *Bu kerre Merzūk Şāh'a ol ḳal'e vezīrleri v. idüp; Ey Şāh* -9- 042a/10, 046b/19, 057a/03, 070b/06, 091b/03, 092b/02, 096a/08, 109b/10, 057b/07.

vaşf eyle- Vasf etmek: *diyüp, vāfir vaşf eyledi. İşte Ḥamza*, -1- 070b/06.

vaşf it- Vasf etmek: *Bu kerre Merzūk Şāh'a ol ḳal'e vezīrleri v. idüp; Ey Şāh* -4- 042a/10, 057a/03, 091b/03, 092b/02.

vaşf ol- Vasf etmek: *Ol ḳadar mal vardur ki vaşf olmaz ammā* -2- 046b/19, 109b/10.

vāşıl (a) Erişen, ulaşan, kavuşan: *Nāmem saña v. olduḳda, sizüñle 'adāveti dīnīyyem yoḳdur ammā* -6- 002a/14, 025b/12, 032b/01, 065b/10, 082b/19, 087a/14.

vāşıl ol- Erişmek: *Nāmem saña v. olduḳda, sizüñle 'adāveti dīnīyyem yoḳdur ammā* -6- 002a/14, 025b/12, 032b/01, 065b/10, 082b/19, 087a/14.

vāsi' (a) Geniş, engin: *iki gemi güç ile şıḡardı Ammā ḳal'enüñ yanı v. idi Ekşeri* -1- 042b/19.

vaṭan (a) Yurt: *v. varmadık Bir ḳaç gün diyārımıza varup, görelüm didi Cümlesi* -2- 024b/11, 024a/13.

vay Şaşma anlatan bir söz: *ṭuyarsa v. ḥāle böyle olduḳ eyü oldu Bārī bir zamān* -3- 030a/09, 052b/06, 095b/06.

vaz' (a) Vaaz: *Vāh diyup, 'Ömer Ma'dī'yi ḳabup, Ḥamzaya getürdi ve etdüḳ v.* -3- 004b/12, 012a/14, 049b/09.

ve (a) İki kelime veya iki cümle arasına girerek aralarında bir bağ olduğunu anlatan söz: *Rāviyānı aḥbār v. nāqilānı aṣār v. muḥaddiṣānı rūzigār öyle beyān idüp*, -547- 001b/01, 002a/01, 002a/02, 002a/11, 002b/02, 002b/03, 002b/06, 003a/03, 003a/14, 003b/12, 003b/19, 004b/06, 004b/12, 006b/03, 007a/01, 007b/05, 007b/06, 007b/10, 007b/14, 008a/02, 008a/08, 008b/12, 009a/03, 010a/04, 010b/12, 010b/13, 010b/19, 011a/09, 011b/10, 012a/04, 012a/05, 012a/09, 012a/11, 012b/08, 012b/13, 012b/14, 014a/03, 014a/04, 014a/05, 014a/06, 014a/07, 014a/08, 014a/09, 014b/04, 014b/05, 015b/03, 015b/17, 015b/19, 016a/05, 016b/01, 016b/12, 017a/04, 017a/06, 017a/18, 017b/16, 018a/10, 018b/01, 018b/03, 018b/12, 019a/02, 019a/14, 019b/06, 019b/16, 020a/09, 020b/04, 020b/11, 020b/12, 021b/05, 021b/18, 022a/09, 022a/17, 022b/08, 022b/19, 023a/04, 023a/14, 023a/15, 023a/16, 023b/01, 023b/02, 023b/08, 023b/09, 023b/15, 023b/18, 024a/01, 024a/04, 024a/05, 024a/09, 024a/12, 024a/17, 024a/18, 024a/19, 024b/01, 024b/02, 024b/04, 024b/08, 024b/13, 024b/17, 025a/05, 025a/07, 025a/14, 025a/17, 025b/08, 025b/12, 025b/13, 026a/03, 026a/16, 026b/07, 026b/11, 027b/01, 027b/04, 028a/14, 028a/15, 028b/06, 028b/08, 028b/09, 028b/10, 029a/02, 029a/07, 030a/14, 030a/18, 030b/07, 031b/01, 031b/07, 032a/04, 032b/03, 032b/13, 032b/18, 032b/19, 033a/12, 033b/01, 033b/13, 033b/16, 033b/19, 034a/17, 034a/19, 035a/05, 035a/08, 036a/05, 038b/04, 038b/05, 038b/11, 038b/12, 038b/15, 038b/17, 038b/19, 039a/10, 039a/12, 039b/05, 039b/11, 040a/08, 040b/01, 040b/03, 040b/07, 041a/05, 041a/12, 041b/10, 041b/11, 042a/07, 042a/09, 042a/13, 042b/04, 042b/06, 043a/01, 043a/02, 044a/13, 044a/15, 044b/07, 044b/12, 044b/13, 045b/06, 045b/11, 046a/12, 046a/19, 046b/03, 046b/06, 046b/10, 047b/18, 048a/14, 049a/03, 050a/01, 050a/04, 050b/07, 050b/10, 051a/02, 051b/17, 052a/04, 053a/16, 053a/17, 053b/02, 053b/09, 053b/10, 053b/11, 053b/13, 053b/15, 054a/01, 054a/02, 055a/03, 055a/06, 055a/07, 055a/10, 055a/12, 055b/01, 055b/05, 055b/09, 056a/02, 056a/05, 056a/07, 056a/08, 056a/10, 056a/12, 056a/18, 056b/02, 056b/06, 056b/16, 056b/17, 057a/10, 057a/11, 057b/18, 058a/01, 058a/03, 058a/04, 058a/05, 058a/15, 059a/03, 059a/09, 059a/14, 059b/16, 060a/03, 060a/06, 060a/18, 060b/13, 061a/02, 061a/04, 061a/08, 061a/09, 061a/15, 061b/05, 061b/16, 061b/17, 062a/06, 062b/16, 063a/01, 063a/07, 063a/10, 063a/11, 063a/16, 063a/18, 063b/02, 063b/03, 063b/04, 063b/08, 063b/10, 063b/13, 064a/13, 064a/10,

064a/17, 064b/01, 064b/06, 064b/08, 064b/09, 065a/11, 065b/05, 065b/09,
065b/16, 066a/02, 066a/11, 066a/18, 066b/07, 066b/08, 066b/09, 066b/13,
067a/17, 067b/05, 067b/17, 068a/11, 068b/02, 068b/03, 068b/13, 069a/03,
069a/06, 069a/08, 069a/17, 069b/06, 069b/17, 069b/19, 070a/01, 070a/04,
070a/06, 070a/07, 070a/08, 070a/09, 070a/10, 070a/11, 070a/12, 070a/13,
070a/14, 070a/17, 070a/18, 070b/05, 071a/02, 071b/03, 071b/05, 072a/01,
072a/04, 072a/06, 072a/12, 072a/19, 072b/03, 072b/04, 072b/07, 072b/11,
073a/06, 073a/11, 073a/12, 074a/04, 074a/09, 074a/15, 074a/18, 074a/19,
074b/03, 074b/12, 075a/04, 075a/10, 075a/13, 075a/18, 076a/07, 076a/08,
076a/14, 076b/01, 076b/03, 076b/04, 076b/12, 076b/15, 077b/03, 077b/05,
077b/13, 077b/14, 077b/16, 077b/18, 078a/01, 078a/03, 078a/06, 078a/07,
078a/09, 078a/15, 078a/16, 078a/18, 078b/01, 078b/09, 078b/14, 079a/16,
079a/17, 079b/06, 080b/19, 081a/04, 081a/05, 081b/03, 081b/15, 082a/12,
082a/13, 082a/15, 082b/12, 082b/13, 083a/03, 083a/12, 083b/01, 083b/03,
083b/04, 083b/06, 083b/08, 083b/11, 084a/01, 084a/03, 084b/10, 084b/16,
084b/18, 084b/19, 085a/02, 085a/03, 085a/04, 085a/07, 085a/10, 085a/12,
085a/13, 085a/14, 085a/18, 085b/07, 085b/11, 086a/05, 086a/12, 086b/07,
087a/03, 087a/12, 087b/04, 087b/11, 088a/15, 088b/07, 088b/17, 088b/19,
089a/02, 089a/17, 089a/18, 089b/10, 089b/11, 089b/12, 089b/18, 090a/03,
090a/05, 090a/08, 090a/11, 090a/14, 090b/15, 090b/18, 091a/01, 091a/08,
091a/09, 091a/10, 091a/15, 091b/03, 091b/18, 092b/03, 092b/15, 093a/05,
093a/06, 093a/14, 094a/02, 094a/08, 094a/10, 094a/15, 094a/17, 094a/19,
094b/01, 094b/02, 095a/03, 095a/06, 095a/18, 095b/04, 096a/02, 096a/09,
096a/10, 096a/11, 096a/18, 096a/19, 096b/08, 096b/16, 096b/19, 097a/01,
097a/06, 097a/12, 097a/13, 097a/14, 097a/17, 097b/04, 097b/14, 098a/01,
098a/05, 098a/18, 098b/02, 098b/03, 099a/09, 099a/17, 099b/04, 099b/15,
100a/13, 100a/16, 100b/01, 100b/13, 101a/11, 101b/03, 101b/05, 101b/07,
101b/08, 101b/10, 101b/12, 101b/13, 101b/14, 101b/15, 101b/16, 101b/18,
102a/10, 102a/12, 102a/17, 102b/01, 102b/02, 102b/03, 102b/04, 102b/05,
102b/06, 102b/07, 102b/15, 103a/02, 103a/05, 103a/11, 103a/12, 103a/13,
103a/14, 103a/15, 103b/15, 103b/17, 103b/19, 104a/08, 104a/10, 104a/12,
104b/05, 104b/12, 105a/03, 105a/05, 105a/10, 105b/02, 105b/03, 105b/04,
105b/06, 105b/15, 106a/02, 106a/08, 106a/14, 107a/01, 107a/05, 107a/11,
107a/12, 107a/13, 107a/19, 107b/01, 107b/03, 107b/07, 107b/10, 107b/13,

107b/18, 108a/04, 108a/09, 108b/02, 108b/04, 108b/12, 109a/07, 109a/11, 109a/19, 109b/05, 109b/08, 109b/09, 109b/12, 110a/05, 58b/05, 75b/02, 75b/03, 75b/09, 75b/14, 107a/07.

vedā‘ (a) Ayrılık: *beni unutma Diyüp, v. idüp, gitmekde ammā bu taraftan Şāhib -15- 039b/14, 042b/17, 074a/18, 078a/10, 024a/19, 024b/02, 024b/06, 041a/02, 041a/09, 062a/12, 064a/10, 078a/02, 078a/12, 089a/08, 089b/19.*

vedā ‘ it- Veda etmek: *beni unutma Diyüp, v. idüp, gitmekde ammā bu taraftan Şāhib -17- 039b/14, 042b/17, 042b/17, 074a/18, 078a/10, 078a/10, 024a/19, 024b/02, 024b/06, 041a/02, 041a/09, 062a/12, 064a/10, 078a/02, 078a/12, 089a/08, 089b/19.*

vehm (a) Kuruntu: *girdi ki gören hayrān olup, v. oldılar Şāh’a istihzā yüzünden -1- 062b/03.*

vehm ol- Kuruntulu olmak: *girdi ki gören hayrān olup, v. oldılar Şāh’a istihzā yüzünden -1- 062b/03.*

vekīl (a) Birinin, işini görmesi için kendi yerine bıraktığı veya yetki verdiği kimse: *kıızı bir nice maḳbū adamları ile vezīrlerin v. idüp, gönderdi -1- 065b/03.*

vekīl it- Vekil etmek: *kıızı bir nice maḳbū adamları ile vezīrlerin v. idüp, gönderdi -1- 065b/03*

velāyet (a) Otorite: *zīrā v. elden gitti didi İskender de; Şāhim bir kaç gün -1- 013a/18.*

velhāşıl (a) Kısacası: *olup, meydāna çıḳup ve ḥalk temāşāya ṭurup v. Ḥamza, Kerb’e -2- 014a/04, 084a/09.*

velvele (a) Gürültü, patırdı: *cihān v. ile doldı Anı gördiler Şāhibkırānı ‘alem şaḡında -5- 010b/10, 018a/07, 054b/05, 082a/15, 054b/13.*

vesā'ir (a) Diğer: *Lendihā v. begler yürüyüp 'askeri İslām birbirine qarulup -1- 007a/19.*

vesvese (a) Kuruntu: *şöyle didi benüm de qalbime v. girüp, qorsa bu vezirlerim çağırup, -1- 061a/13.*

vesvese gir- Kuruntulu olmak: *şöyle didi benüm de qalbime v. girüp, qorsa bu vezirlerim çağırup, -1- 061a/13.*

veyā (f) Yahut: *atup, yere inüp, pāre pāre olur v. bir 'umūd ursa zemīne garq -4- 076a/17, 103a/01, 105b/01, 034a/12.*

veyāhūd (f) Yahut: *Şāh'a geldi Kelleyi alup; Bu işi iden ya Zerhīb v. Halkūmdur -2- 020b/02, 105a/13.*

vezir (a) Devletin bakanlık, valilik gibi yüksek görevlerinde bulunan ve paşa unvanını taşıyan kimse: *imdi göreyim seni diyüp, ol v. sorup, qonağa gelüp 'Ömer Ma'dī'nūñ -26- 027a/03, 027a/04, 027a/06, 027a/08, 031b/12, 027a/14, 026b/08, 026b/16, 001b/08, 013a/02, 030b/11, 065b/07, 102a/17, 032b/04, 036b/10, 042a/10, 042a/16, 047b/18, 065a/18, 083b/11, 083b/15, 056b/12, 061a/13, 065b/03, 002a/09, 032b/07.*

vızıldı Vızıldama sesi: *nīze çifışdıısından, oq v. kılıç parıldısından -1- 022b/14.*

viydānperest (f) Vicdan sahibi: *v.-perest oldığından dağı haberdār idek ammā murādumuz hemān -1- 013a/16.*

viydānperest ol- Vicdan sahibi olmak: *v.-perest oldığından dağı haberdār idek ammā murādumuz hemān -1- 013a/16.*

vilāyet (a) İl: *istedikleri qadar aqçe ulaşdurup, zağire cem'ine başladı Ehli v. -11- 025b/14, 040b/19, 043b/06, 023b/08, 037a/12, 016b/01, 043a/19, 070b/14, 024b/15, 005b/13, 041a/19.*

vir- Vermek, iletmek: *Bize kırkgün mühlet v. Tā kim behlivānīmūñ zaḥmı eyü olsun andan ya -321-* 013b/02, 026a/06, 035a/14, 039b/08, 043a/12, 060a/12, 060a/15, 065b/02, 072a/13, 073a/01, 076a/19, 086b/13, 090b/08, 092b/08, 092b/10, 093b/12, 104b/03, 104b/12, 052a/05, 003a/11, 109a/14, 002b/07, 004a/01, 005a/01, 006a/06, 008a/15, 009b/06, 009b/08, 011a/01, 012b/18, 013b/14, 013b/15, 018a/01, 018a/14, 023b/15, 027b/19, 031a/01, 033a/02, 033a/05, 034b/17, 035b/04, 040a/19, 044a/18, 045b/12, 048a/10, 049b/07, 051b/12, 053a/03, 054b/18, 055a/18, 056a/15, 062b/14, 063b/14, 064a/07, 069a/16, 073a/07, 074a/15, 074a/17, 077b/01, 077b/15, 077b/18, 079a/12, 079b/09, 084a/19, 086b/04, 087a/07, 088a/03, 088a/18, 090a/08, 090b/14, 091b/06, 092b/01, 094a/18, 095a/09, 096b/06, 097b/15, 098b/08, 099a/03, 104a/06, 104b/17, 107a/02, 107a/19, 58b/01, 75b/05, 101a/05, 027a/08, 017a/14, 006b/04, 068a/14, 100a/17, 103b/02, 077a/11, 033a/07, 085b/01, 025b/08, 063b/17, 002a/11, 011b/14, 019a/08, 019a/19, 024b/01, 027a/05, 031a/04, 032a/08, 041a/09, 044b/05, 052b/09, 061a/01, 061a/17, 063b/13, 064b/15, 067a/06, 070b/08, 070b/15, 071a/09, 072b/02, 072b/07, 072b/15, 072b/19, 075a/05, 078b/13, 079a/08, 083a/10, 093b/11, 103b/01, 105a/09, 107a/16, 004a/06, 091a/04, 083a/11, 033a/02, 040a/09, 061a/14, 064a/01, 064a/08, 022b/18, 013a/13, 060a/15, 071a/18, 001b/10, 063a/07, 070b/04, 049b/14, 073b/07, 082a/04, 014a/18, 058a/18, 092b/05, 081a/09, 102a/04, 088a/18, 75b/13, 013a/04, 106b/10, 066b/02, 040a/06, 063a/05, 079b/04, 079a/11, 004b/01, 013b/12, 019a/05, 020b/14, 036a/18, 039a/11, 043b/06, 090b/07, 103a/01, 020a/06, 071a/14, 082a/05, 005a/06, 015a/09, 066b/11, 067a/04, 080a/05, 037b/01, 023b/05, 036b/11, 040b/16, 050a/14, 060a/01, 077a/06, 102a/07, 085a/11, 012a/15, 031b/05, 040a/08, 042b/15, 044b/13, 048a/05, 100a/17, 060b/04, 025a/18, 082a/11, 006b/16, 039a/01, 052b/14, 026b/11, 060b/03, 060b/04, 100a/12, 102b/17, 58b/05, 041a/15, 055b/03, 079a/05, 086a/04, 107a/05, 004a/09, 032a/17, 064a/02, 092b/13, 075a/17, 048a/04, 080a/09, 038b/08, 065a/19, 038b/19, 066b/03, 105a/10, 082a/02, 009a/02, 042b/07, 089b/09, 75b/11, 058a/18, 082a/03, 026b/10, 041b/01, 023b/11, 088b/02, 048b/17, 082b/18, 031b/07, 018a/16, 017b/06, 083b/07, 004a/18, 106b/11, 028a/07, 105a/12, 016b/13, 029b/12, 020a/14, 045a/10, 053a/01, 071a/18, 081b/19, 083b/16, 093a/12, 103b/12, 105b/05, 019b/02,

002b/06, 003a/05, 007a/13, 007b/05, 008a/12, 008b/13, 009a/09, 012a/10, 013a/07, 013a/08, 014b/05, 017a/03, 020a/01, 021a/02, 023a/10, 023a/18, 025a/17, 073b/10, 001b/05, 003a/18, 005a/11, 007b/04, 013a/09, 024a/07, 025a/19, 025b/09, 028a/15, 033a/01, 035a/04, 039a/14, 052b/17, 055b/14, 056b/17, 064b/07, 065a/16, 066a/10, 066a/17, 067b/05, 068a/08, 068b/01, 069a/19, 076b/10, 076b/11, 079b/03, 082b/06, 082b/09, 083a/18, 089a/07, 089b/14, 091a/19, 093b/15, 095a/03, 098b/18, 101b/13, 104a/07, 104b/06, 109a/18, 006b/01, 010a/16, 036b/11, 062a/11, 105b/09, 75b/04, 026a/09, 055a/05, 083b/12, 109b/19.

zur- Elini veya elinde tuttuğu bir şeyi bir yere hızla çarpmak: *yedî gün cenk etdiler Aḥir Rüstem ğayrete gelüp, bir ğürz v. -2-* 073b/14, 068b/02.

vuşül (a) Ulaşma, varma: *sen ki Ḥamza'sın Nāmem v. ma'lūm ola kim Nehengi Deryā -2-* 034b/18, 062b/17.

vücūd (a) Beden: *çeker v.-ı kūhpāredür Kolları sūtūna beñzer başı kūnbed -12-* 008a/16, 036a/16, 076a/15, 085a/09, 092a/19, 093b/07, 096a/17, 75b/11, 099a/11, 022a/11, 099a/06, 75b/10.

vüzerā (a) Vezirler: *murād üzere yiyüp, içüp, aḥşam olduĝda v. meşveret -3-* 031a/08, 061b/03, 077b/09.

-Y-

yā Ya, ya... ya: *da'vā ile geldüm ki yā bend ile y.-ḥūd başlarıñuz alup götürem didi -76-* 019b/11, 026b/10, 013b/02, 013b/03, 014b/13, 014b/14, 016b/13, 019b/04, 020a/17, 020b/01, 020b/02, 022a/18, 022a/19, 027b/10, 028a/13, 029a/15, 029b/07, 032a/01, 033a/02, 033a/06, 033a/07, 034a/06, 034a/07, 036a/09, 036b/13, 037a/08, 039a/12, 042a/14, 042b/14, 046a/08, 046b/01, 052b/05, 052b/10, 053b/14, 054b/10, 056a/10, 056b/18, 058a/10, 059a/12, 060a/15, 061a/07, 061a/10, 063b/08, 064b/19, 065a/05, 066b/17, 069a/08, 072b/17, 073b/03, 073b/05, 073b/08, 073b/09, 074a/03, 074b/19, 076a/06, 076a/07, 079a/03, 083b/19, 086a/14, 089b/02, 091b/07, 092a/09, 092a/10,

100a/03, 101a/02, 101a/05, 102a/06, 103b/05, 108a/11, 75b/04, 75b/12, 001b/11, 005a/17, 040a/06, 041a/18, 091b/07.

yā (a) Ey, hey□ anlamlarında bir seslenme sözü: *Kerb'üñ nāmesin şundılar Emīri cihān alup okudu demiş ki; Y. Ğamza -68-* 002a/13, 002b/17, 004a/06, 004b/14, 005a/16, 006b/01, 007a/17, 008b/03, 009b/17, 010a/01, 011a/01, 011a/06, 011a/14, 011b/07, 012a/10, 012a/14, 015a/05, 016a/04, 018a/08, 018b/02, 018b/16, 018b/18, 019b/11, 020a/10, 020a/16, 020b/08, 020b/17, 020b/19, 021a/10, 021b/02, 022a/01, 024a/10, 024b/09, 025b/06, 035a/12, 037a/03, 040a/19, 040b/14, 045a/02, 045a/17, 054b/11, 055a/08, 076a/02, 076b/13, 077a/01, 079b/03, 080b/04, 081b/05, 086b/03, 086b/09, 087b/09, 088b/05, 088b/08, 092a/16, 092b/01, 092b/18, 093a/16, 095a/19, 096b/02, 096b/12, 099a/03, 100b/11, 101a/07, 102b/09, 102b/17, 103a/10, 107b/18, 110a/09.

yāb yāb Yavaş yavaş, usul usul: *Hemen y. y. çekilüp, giderdi İki günden soñra Ğamza -4-* 104b/09, 056b/01, 056b/01, 053a/09.

yabān (f) Yabancı, kaba, yabanıl, boş: *Ey y. oğlanı ne idi bu aqdām beni başmağ mı isterdin belki fırsatın -14-* 068b/05, 025b/18, 045b/05, 026a/08, 026a/17, 041b/01, 049b/19, 066b/02, 088b/06, 089b/02, 093b/06, 095b/06, 099a/05, 095b/07.

yabancı Ecnebi, el: *ve Neheng Peçe ve Lendühā geldiler göre nābekārı y. gibi -1-* 012a/05.

yād (f) Hatırlama: *şurup, bülendavāz ile oğudı Evvelinde ism i Ğudā'yı y. idüp, -1-* 062b/15.

yād it- Hatırlamak: *şurup, bülendavāz ile oğudı Evvelinde ism i Ğudā'yı y. idüp, -1-* 062b/15.

yādigār (f) Bir kimseyi, bir olayı hatırlatan nesne veya kişi, andaç: *Bir y. nesnedür cānı yoğ ne zararı vardır Hazīnede tursun* -8- 040a/15, 067a/05, 005b/15, 095a/16, 024b/01, 089a/07, 013a/07, 056a/17.

yağ Yahu: *‘Ömer Ma‘dī’yi bārgāhdan taşra sürdüler Der; Y. ben baña ta‘accüp iş* -1- 039a/02.

yağmur Yağış: *dirġ bu nābekārlar bunda nireden geldiler Y. kaçarken* -1- 059b/13.

yağlaş- Yaklaşmak: *Ađşām y. Şāhibkırān ‘alemlere kaçd eyledi Marzūk Şāh ol* -1- 015b/05.

yağşı İyi, güzel, çok güzel: *Ey Dilāver hezar aferīn senüñ erligine Benümle y. cenk* -1- 109a/06.

yađūd (f) Veya, ya da: *cenk nidāsın eyitdürdi ya ben anı buluram Y. kellesin keserim* -3- 033a/06, 042b/14, 073b/05.

yağ- Tutuşturmak: *kırtarur Belki kādır olsa y. didi Bunlar bu mücādelede* -4- 086b/02, 58b/10, 021a/08, 063b/01.

yağa Giysilerin boyna gelen, boynu çevüren bölümü: *atlayup, birbiribe şarilup, muşt muşt, y. yağaya oldılar* -8- 068a/17, 073b/16, 018a/05, 077a/13, 099a/17, 084b/08, 068a/17, 073b/16.

yaka Kıyı, kenar, taraf: *Rāst geldü gene girişüp, depeledi ‘Ömer de bir y. Seyf’üñ adamların* -2- 052a/14, 024b/07.

yakın (a) Yakın: *unutma diyüp ‘azmi meydān idüp y. geldikde selām* -36- 008a/14, 010a/07, 017a/01, 021a/14, 024b/12, 024b/16, 025a/12, 026a/04, 026a/11, 030b/01, 041b/09, 041b/13, 042b/03, 045a/15, 055a/04, 057a/17, 057b/08, 059b/09, 069b/02, 070a/01, 078a/14, 080a/17, 081b/16, 083a/04,

090a/18, 096b/02, 107b/08, 017a/08, 057a/18, 005a/10, 050b/17, 061b/14, 103b/05, 103b/06, 003b/19, 056a/16.

yaklaş- Yakınlaşmak: *etdiler Çäre olup, y. Aḥşām olup*, -6- 105b/11, 080a/17, 044a/08, 101b/18, 044a/09, 098a/02.

yalan Doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz: *Baḥtek ḥaramzāde gelüp; İşte bu kez y. söyledin Bu* -1- 086b/16.

yalan söyle- Yalan söylemek: *Baḥtek ḥaramzāde gelüp; İşte bu kez y. söyledin Bu* -1- 086b/16.

yalın Gösterişsiz, süssüz, sade, çıplak, kınından çıkmış: *y. kılıc Lendühā'ya rast gelüp, Lendühā'dan intikāmım alayım diyüp* -4- 009b/01, 042a/02, 043a/01, 053a/14.

yalnız Yanında başkaları bulunmayan: *bu diyāra gelmemize sebep olmuştur Y. baş ile yüz bin* -6- 005b/11, 017b/01, 055b/17, 060a/01, 094b/09, 016a/19.

yalvar- Birinden ısrarla, kendine acındıracak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek: *Devletüm ata, bize bed y. 'Arab 'ayyārları vardur deyü bizi* -1- 047b/02.

yaman Güç, etki veya beceri bakımından alışılmışın üzerinde olan: *bunuñ saña y. qaşdı ola Nihāyet çekdügi pederi gayretidür* -3- 068b/11, 006b/12, 099a/01.

yan Taraf: *ḳuvvetiyle men' itdi Ammā kendü bilür ne çekdi Ba'de y. yana* -70- 079b/11, 052b/17, 045a/15, 048b/15, 006b/13, 015b/12, 017b/10, 017b/12, 018a/01, 018a/02, 020b/09, 027a/16, 027b/03, 029a/06, 033b/03, 040b/06, 040b/11, 042b/13, 043a/03, 044a/09, 045a/16, 048a/11, 048a/14, 049a/03, 049b/02, 050a/17, 050b/15, 053a/06, 053a/07, 053b/01, 053b/03, 056a/15, 059a/03, 060a/14, 061a/04, 066a/11, 066b/19, 070a/02, 073b/10, 074a/14, 081a/16, 085b/11, 095a/05, 097a/16, 101b/03, 105a/11, 107a/12, 108a/13, 108b/14, 58b/04, 051a/06, 053b/19, 012b/17, 016a/15, 026b/12, 027a/18,

043b/15, 049b/01, 049b/08, 050a/15, 053b/13, 058a/01, 065b/11, 070a/04, 082b/15, 088b/03, 091b/01, 108a/02, 026a/10, 069b/07, 58b/06.

yan- Ateş durumuna geçmek, tutuşmak: *aḥter Eṭrāfında bal mumılar y. At üzerinde bī niḳāb yanınca ḥüddām* -8- 081b/02, 095a/08, 042b/19, 053a/10, 066b/15, 050b/14, 081b/02, 095a/04.

yanış- Vapur, kayık vb. kıyıya varmak: *limanı var idi yalın ḳaya Bir gemi y. Ḥāce Mülük* -9- 042a/02, 044b/04, 045b/16, 042a/01, 011a/19, 002b/18, 033b/03, 106b/04, 043a/05.

yañıl- Sonucunu düşünmeden veya bilmeden uygunsuz bir davranışta bulunmak: *eski dīnime girdüm Sen daḥī y. küfri iḥtiyār idesin* -1- 040a/05.

ya'nī (a) Demek, şu demek ki□ anlamlarında bir söz: *didi Elçüb kerem olup; Y. cenk olmasun dimeden* -1- 100a/09.

yañılış Yanılgı, hata: *bugün sağ gözin bağlamışsın didi 'Ömer Ma'dī; Ḥayır y. Evvel de* -2- 037a/06, 100b/02.

yap- Ortaya koymak, gerçekleştirmek, oluşturmak, meydana getirmek: *y. didiler Ḥamza eyitdi; Adam bir miḳdār ḥaddinden ḳavī ḥaşıma rast* -6- 002b/05, 044a/17, 043a/03, 020a/09, 007b/14, 042a/07.

yapış- Bir şeyin ayrılmayacak bir biçimde bir yere tutunup kalması: *idüp; meded y. acıdırısın diyüp, başdı şamaṭayı* -7- 054a/10, 085a/01, 097a/05, 085a/12, 077a/13, 093a/02, 074b/17.

yār (f) Sevgili, dost: *'Ömer eyitdi; Taḥḳīḳ odur bilmez misin anuñ 'aḳlı kendüye y.* -4- 033b/15, 058a/05, 109a/07, 102b/12.

yār ol- Sevgili olmak, dost olmak: *'Ömer eyitdi; Taḥḳīḳ odur bilmez misin anuñ 'aḳlı kendüye y. olmayup* -1- 033b/15.

yar- Derin yara açmak, ortadan ikiye ayrılmak: *ḥaṭā idüp başın y. andan inüp, bindiği filūñ başına -7- 005a/07, 083a/01, 083a/14, 015a/19, 082b/02, 098b/16, 102a/02.*

yara Keskin bir şeyle veya bir vuruşla vücutta oluşan derin kesik: *Hāzreti Hızır ‘am, ağız y. sürüp, şıḥḥat buldu Andan; -2- 100b/10, 100b/09.*

arak Silah, araç: *y. binüp, şoḡağa döküldiler Düşman şanup, birbir -1- 054b/07.*

aralan- Yara almak: *düşüp, bir taşā çarpup, y. ‘Ömer Ma‘dī’nüñ cān başına -2- 030a/03, 099b/01.*

yaramaz Uygun ve yararlı olmayan, bir işe yaramayan: *tutumu y. Rüstem gibi bigāne’i ‘ālime zaḥm urdı dir Zīrā maḥfice -2- 067a/16, 033a/03.*

aran- Bir davranışla birini memnun etmek: *bir kıl çekdik diyüp, Baḥtek kürküne y. diye ḡaldı ‘Ömer der; -1- 063b/15.*

arar Bir işten elde edilen iyi sonuç, fayda: *degüldür murādum Nihāyet nefsinde y. erdür Emsāli az bulunur -2- 067b/16, 104a/11.*

yardum Kendi gücünü ve imkânlarını başka birinin iyiliği için kullanma: *ve Mihyāl nām iki ḡarındaşlar y. itmege gelmişler Baḥtek ḡarşu gitdi -6- 091a/08, 033a/14, 083b/15, 041b/17, 033a/11, 040b/05.*

yardum it- Kendi gücünü ve imkânlarını başka birinin iyiliği için kullanma: *ve Mihyāl nām iki ḡarındaşlar y. itmege gelmişler Baḥtek ḡarşu gitdi -2- 091a/08, 040b/05.*

yarın Bugünden sonra gelecek ilk gün: *degülüz diyüp, cevāb eyitdi Andan; Şāḥım y. cenk olsun -27- 002b/08, 007b/06, 014a/19, 028a/11, 030a/17, 036a/12, 036a/18, 036b/11, 041b/02, 049b/06, 049b/12, 067a/09, 074b/16,*

074b/19, 079a/11, 087a/04, 093b/01, 093b/09, 093b/12, 098a/11, 098a/13, 098b/06, 100a/19, 104a/19, 105b/04, 105b/09, 108b/02.

yaş Islaklık: *Gözlerinden yaş döküldü.* -2- 104a/02, 102b/09.

gözlerinden yaş dökül- Ağlamak: *Gözlerinden yaş döküldü.* -1- 104a/02.

yaş Doğuştan beri geçen ve yıl birimi ile ölçülen zaman: *ol Rüstem nām Dilāver on iki y. iken deyü hāl ü Hindü'yi* -2- 056b/08, 071b/05.

yat- Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak, uyumak: *degül Y. aşağı didi Merzūk; Uyķum yok Ne yatayım didi* -21- 048b/19, 049a/13, 049a/16, 048b/19, 054a/16, 054a/01, 021a/06, 048a/15, 049a/14, 053a/19, 074b/18, 017b/13, 018a/05, 018b/07, 085b/10, 027b/07, 047b/13, 049a/01, 081a/08, 071b/10, 093a/08.

yāvuz Kötülük: *Yā Halkūm Ne y. eglendin didi Halkūm ahvāli taķrīr eyledi* -3- 021a/10, 062b/07, 090b/09.

yāvuzlan- Sertleşmek, çetinleşmek, kabadayılaşmak: *y. el nīzeye urup cenge başladı Emīri 'Arab, Kerb'i* -10- 011a/10, 092a/03, 031b/19, 033a/05, 041b/03, 094b/13, 026a/15, 049a/02, 050b/05, 074a/13.

yay Farklı amaçlarla çeşitli biçimlerde yapılan esnek parça: *ve 'aşķarūñ ayakları zemīne mīhlanup, beli hāllac y. gibi çenber* -1- 096b/08.

yaz- Söz ve düşüncüyü özel işaret veya harflerle anlatmak: *Bir 'arzu hāl y. varup ben Hāmza'ya vireyim Bilürim ki yok dimez* -31- 013b/12, 013b/16, 020a/02, 052b/04, 076b/07, 081b/04, 063b/12, 105b/02, 034b/07, 034b/06, 034b/12, 043b/04, 105a/09, 092a/04, 013b/14, 013b/01, 002a/08, 025a/14, 032a/05, 039b/09, 043b/03, 061b/15, 062a/10, 065a/14, 073b/02, 104a/05, 104a/17, 105a/08, 027b/15, 032b/18, 044b/08.

ye-, yi- Yemek yeme, karın doyurma işi, aşındırmak, kemirmek, oymak, delmek: *Behmanı Kebîrgirdi Bir zaḥm y. ‘Ömer ‘Ayyār anıda ḳabup, çıkardı -52- 005a/09, 014a/05, 014b/17, 025a/02, 029a/14, 058a/09, 060b/14, 063b/03, 064b/06, 066b/08, 066b/10, 069b/10, 072b/13, 073b/14, 076a/08, 078b/16, 084b/04, 75b/10, 027b/05, 002a/04, 059a/02, 063a/01, 108b/18, 068a/09, 029a/19, 031a/19, 050b/02, 074b/08, 014a/10, 029a/09, 029b/19, 048b/18, 065b/12, 031a/07, 074b/10, 026a/13, 071a/04, 030a/07, 047b/09, 010a/17, 051a/02, 048b/18, 050b/10, 029a/19, 018b/11, 038b/05, 108a/03, 025b/12, 027b/10, 031a/08, 051a/09, 058a/19.*

yedek Bir şeyin gereğinde kullanılmak için elde bulundurulmuş, asıl karşıtı: *Neheng Peçe’nüñ ḳülları y. yetişdürüp süvār idüp, ol -2- 009a/16, 097b/09.*

yeg Bir başkasından daha çok beğenilip tercih edilen, üstün görülen, müreccah: *ṭurmaḳdan terki diyār itmek y. diyüp, at getürin didi -2- 016a/16, 069a/01.*

yek Tek: *terlerin dökdi andan el gürzi girānlara urup, y.-ā yek cenge -20- 006a/15, 008b/16, 030b/02, 032a/03, 032a/07, 032b/09, 033a/10, 033a/17, 033b/10, 034a/01, 035a/02, 039a/05, 033a/15, 034b/17, 032a/10, 037a/04, 006a/15, 008b/16, 079b/15, 109a/16.*

yelkence Yelken gibi: *gelüp elinde bende gördi Eṭrafına baḳup, ‘Ömer’i gördi; Bre y. -3- 052a/08, 58b/11, 58b/17.*

yelken Rüzgâr gücünden yararlanarak geniş bir yüzey oluşturacak biçimde yan yana dikilen ve teknenin direğine uygun bir biçimde takılarak onu hareket ettiren kumaş veya şeritlerin tümü: *Bre mellāḫlar alın demiri, açın y. böyle olduḳdan -1- 046b/14.*

yelpāze Sallandığında küçük bir hava akımı yapan ve özellikle yüzü serinletmeye yarayan, küçük, katlanabilir, taşınabilir araç: *y. gibi yüzünüñ üzerine şarḳıtdı Zerhīb söḡmege başladı -2- 022a/06, 029a/17.*

Yemen (a) Arap yarımadasının güneyinde yer alan bir kent: *vedā' idüp, muvaffak rüzgār ile kıanda Y. diyārı Hicāz diyüp gitdiler* -2- 024b/06, 024b/14.

yemīn (a) Ant içmek, sağ: *Hamza gelüp, taleb iderse sağ gelüp, sağ gitdi, deyu y. eylesek* -8- 027a/01, 017a/06, 033a/07, 084a/10, 093b/01, 093b/06, 005b/04, 028a/15.

yemīn eyle- Ant içmek: *Hamza gelüp, taleb iderse sağ gelüp, sağ gitdi, deyu y. eylesek* -4- 027a/01, 017a/06, 028a/15, 033a/07.

yemīn it- Yemin etmek: *Elçüb, yemīn itdükde Şāh huzūrına varınca* -3- 084a/10, 093b/01, 093b/06.

yeñ- Yenmek, galip olmak: *karār eyledi Anlarda gördiler Zahmı var server bugün y. cenk* -1- 098a/17.

yeñi Eski karşıtı: *men' idince y. dünyāya gelmişe döndi gördi gürz ile buña* -4- 008b/18, 050b/11, 091b/04, 082a/13.

yer, yir Mekān: *serāperde'i kılıc ile y. alsun diyu dimedüm didi Hamza; Güzel* -147- 011b/09, 012a/15, 013a/09, 035b/14, 038b/11, 044a/08, 044a/12, 046a/12, 077a/05, 085a/02, 102b/17, 108a/02, 008b/07, 011a/17, 018b/17, 023a/13, 027b/12, 031b/06, 070a/05, 073a/19, 080b/03, 091b/19, 045a/10, 009a/17, 086b/19, 044a/15, 103a/06, 002b/01, 003b/10, 004b/10, 008b/10, 009b/09, 011b/02, 018a/19, 021b/05, 022b/19, 023b/05, 028a/04, 030a/16, 037b/10, 040a/16, 046a/15, 054a/16, 056b/10, 057a/03, 057a/06, 057a/08, 057a/12, 058a/02, 066b/12, 068b/03, 069b/11, 073b/19, 075a/04, 076a/17, 080b/01, 082b/16, 084a/04, 085a/13, 086a/01, 086a/13, 088a/15, 089b/09, 096b/17, 097b/04, 097b/07, 098b/01, 099a/18, 100b/16, 101a/17, 101b/16, 108b/10, 109a/19, 75b/17, 009a/11, 069a/09, 071a/04, 100b/14, 029a/11, 051a/04, 068b/01, 002a/02, 015b/18, 048a/18, 061a/05, 078b/09, 085b/15, 085b/19, 090a/04, 098a/07, 098a/16, 102b/05, 107b/14, 004b/13, 005b/05, 016a/02, 017b/16, 034a/11, 046a/09, 046b/08, 049a/04, 051b/10, 052a/13, 054a/16, 074a/02, 075a/07, 084a/17, 086b/04, 087b/13, 088b/11, 089b/12,

090b/19, 093a/07, 094a/08, 100b/08, 008b/09, 010a/15, 030a/16, 032b/07, 038b/03, 039a/06, 047b/14, 049a/09, 049a/10, 057b/06, 085a/12, 086a/02, 105a/02, 107a/12, 049b/12, 022b/11, 105a/07, 069a/15, 069a/17, 102a/10, 002b/11, 005b/02, 008a/08, 021a/14, 079a/14, 098b/10, 095b/12, 107b/14, 006a/09, 077a/01, 75b/15, 001b/04.

yir al- Yer almak: *serāperde'i kılıc ile y. alsun diyu dimedüm didi Hamza; Güzel* -1- 011b/09.

yir vir- Yer vermek: *Saña Neheng Peçe'nin altında yir virirem* -3- 012a/15, 013a/09, 102b/17.

yer bk. yir

yerindür- Gücendirmek, üzme: *görmedüm Beni y. didi 'Ömer eyitdi; Naşbin var ise kaşığında* -1- 048b/01.

yeryüzü Dünya: *geriye bakup eyitdi; Bre deliқанlu nedür bu y. cenke* -1- 009b/13.

yet- Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak, ulaşmak: *y. kadar cenk iderem Murād haşmdan intikām almaқdur kılıc ile* -6- 011a/07, 048b/09, 067a/01, 087b/09, 098b/09, 066b/14.

yetiş- Ulaşmak, ermek, varmak, vasıl olmak: *olup 'Ömer'e; meded 'Ayyār Y. döndür ol baña ciger köşem Rüstem* -28- 016b/11, 073a/01, 086b/03, 006b/03, 011b/04, 042a/08, 082b/14, 023a/01, 008b/04, 009a/09, 009a/01, 009a/16, 015b/01, 040a/11, 099a/13, 003b/04, 008b/19, 009a/04, 009a/14, 003a/03, 003b/03, 080a/16, 095b/08, 099a/14, 006b/08, 065a/10, 069b/09, 003a/16.

yetmiş Altmış dokuzdan sonra gelen sayının adı: *at şalup, ol gemilere giremeyen y. bin kâfiri tığden* -6- 042b/05, 056b/09, 076a/04, 084b/18, 094a/15, 096a/16.

Yezdān (f) Yaratıcı, Allah: *şükr-i Yezdan eyledi. ‘Asker şahrāya konup -4- 061b/06, 046b/06, 075a/02, 106a/12.*

Yezdānperest (f) Müslüman: *Y. kal‘eye girmişler diyüp, gice karanlığında -5- 054b/06, 091b/10, 047a/07, 022a/15, 055a/02.*

yığ- Bir tepe oluşturacak biçimde üst üste koymak: *getürüp, önüne y. ‘Ömer Ma‘dī ol kıru etmegi öyle yedi ki; -5- 029a/14, 029b/11, 078b/11, 043a/03, 043b/10.*

yıgıl- Düşmek, yıkılmak, kendini tutamayıp çökmek: *getürin dirken, y. ‘aqlı gitti Bunlar gülüşüp; Hay nā bekār -2- 029b/13, 109b/11.*

yıgınak Toplantı: *‘azīm gene y. varmış Hamza ol cānibe gidermiş didiler Kerb -1- 066a/09.*

yık- Devirmek, düşürmek, dağıtmak, bozmak, tahrip etmek: *elemde idi ki Hamza benüm bir günde ‘arżım y. diyü Şāhibkırān -55- 012a/13, 057b/11, 065a/11, 088b/13, 091a/10, 093a/03, 106b/12, 093b/07, 083a/14, 066b/19, 092a/18, 058a/04, 098b/03, 058a/06, 003b/10, 081b/04, 006b/06, 009a/12, 003b/04, 027b/06, 009b/12, 015a/19, 017b/17, 066b/15, 068a/15, 088b/12, 097a/10, 098a/01, 098b/17, 092b/17, 051a/09, 005a/08, 093a/01, 096b/11, 094a/17, 057b/10, 015a/11, 003a/13, 051b/11, 059b/17, 064b/03, 082b/11, 067b/09, 057b/12, 022b/19, 023a/12, 023a/16, 019b/18, 023a/12, 039a/17, 066b/05, 066b/06, 106b/05, 106b/06, 106b/09.*

yıl Sene: *sekiz y. Kullei Kaf‘da, divler ile nice cenkler eyledik imdi -22- 004a/08, 015a/04, 029a/19, 033b/02, 047b/10, 050b/18, 062b/11, 069a/01, 024b/10, 056b/04, 061b/14, 037a/04, 046a/18, 049b/04, 062b/19, 084a/01, 043a/07, 070b/11, 016b/05, 048a/13, 049b/19, 064a/02.*

yırtug Yırtık: *getürin didi Bahtek kırkıma y. yokdur Nihāyet bir miqdār -1- 093a/10.*

yi- bk. ye-

yif'allen- (a-t) Yaptırmak, becertmek: *gürbüz yigit, gönli çeküp, kendüni y. mi ister* -1- 050b/13.

yigit Delikanlı, genç erkek: *emekdār imiş Bu kadar hizmet eylemiş, benüm hâtırım için bu y. azād* -5- 051a/01, 015a/04, 050b/17, 061b/05, 050b/13.

yigirmi Yirmi: *sākin oldı gördiler y. pāre gemi ile Rüstem tevābi'i ile yoğdur* -5- 044a/05, 055b/11, 067b/03, 069b/10, 071b/05.

yine Yeniden, bir daha, tekrar, gene: *Elinde tīg ne gezer, tīg çekmek bize maḥşūşdur ammā y. itmedik didi* -2- 007a/10, 030b/03.

yitik Kaybedilmiş, yitirilmiş: *ḥabere muntazır oldılar Ammā bunların üç y. var Ḥayli elem* -1- 055b/08.

yoğ Yok, hayır: *iḥtiyār eyle didiler'Ömer Ma'di; Y. a ben müslimānım Nice şabkayı* -3- 030b/14, 078b/03, 081b/08.

yoğsa Yoksa, aksi takdirde: *y. saña Süleymān bārgāhında istedigın yerde şandalye alıvirem* -1- 008b/07.

yoğurt Maya katılarak koyulaştırılmış beyaz, kıvamlı bir süt ürünü: *didiler Biz de; yoğ virmeyüz Y. sütten virelüm Hemen* -1- 058a/18.

yoğ Yok, hayır: *seyāhat idüp, baş ḥarfiye çekeyim Y. olmaz her kıanda* -1- 030a/10.

yoğsa Yoksa, aksi takdirde: *eyledin y. böyle olmazdı Şāhibkıranlar murād etdikde* -29- 012a/16, 047a/08, 017a/10, 019b/10, 019b/13, 020a/04, 028a/07, 030b/03, 033a/01, 036a/16, 037a/11, 038a/17, 038b/16, 041a/19, 044b/01, 047b/03, 050b/03, 059b/04, 065b/14, 066a/06, 066b/01, 068b/06, 068b/13, 075a/06, 080a/06, 081b/19, 082a/14, 082b/17, 093b/18.

yok Olmayan, bulunmayan şey, hayır: *meşgûl olasin y. dirseñ ben anları senden güç ile* -126- 002a/17, 003a/02, 003b/10, 006a/12, 008b/09, 010a/04, 013a/12, 013b/12, 017b/09, 018a/05, 019b/08, 019b/10, 022a/17, 025b/19, 026a/05, 027b/14, 028a/13, 029b/04, 030a/15, 030b/19, 031b/06, 032b/11, 035a/15, 036a/08, 036b/15, 038a/07, 039a/16, 040a/04, 040a/10, 040a/15, 041a/04, 041b/17, 043a/07, 044b/11, 047b/08, 048a/15, 048b/19, 049a/02, 050b/17, 051a/08, 058a/18, 059a/17, 060a/18, 063a/04, 065a/17, 071a/06, 072a/15, 076a/06, 079b/05, 080b/11, 081a/08, 081b/05, 082a/14, 086a/01, 086a/15, 089a/11, 089b/16, 092a/01, 092b/06, 092b/13, 094b/10, 094b/12, 096b/13, 100a/04, 105a/12, 75b/06, 75b/09, 016a/18, 020a/05, 027a/18, 027b/19, 030a/01, 046b/19, 064b/02, 056b/03, 017b/11, 002a/14, 002a/18, 003b/13, 009b/14, 009b/15, 011a/09, 013a/06, 014a/10, 016b/12, 017a/09, 020b/19, 027b/09, 029a/10, 035b/14, 038b/01, 041b/16, 042a/15, 043a/17, 044a/05, 044a/11, 044b/01, 054a/08, 055b/04, 055b/12, 061a/09, 061b/12, 065a/14, 070b/04, 070b/18, 072a/06, 072a/07, 076a/12, 082a/01, 086a/16, 088a/10, 089b/15, 091b/14, 091b/17, 093a/10, 093b/05, 100b/14, 101a/08, 102b/17, 103a/16, 103b/07, 107b/19, 109a/11, 110a/11, 58b/04, 019a/06.

yokla- Kontrol etmek: *gene sizleri y. diyüp, Ma'rûf Şâh dahî Kerb ile ve sâ'ir ile vedâ'* -6- 024b/02, 006a/11, 020b/16, 049a/16, 049a/17, 020b/12.

yoksa Aksi takdirde□ anlamında kullanılan bir söz: *tîğla biz sizden elem çekeriz Y. kılıç nice olur O da* -5- 067b/14, 072a/08, 076a/04, 085b/16, 095a/14.

yol Karada insanların ve hayvanların geçmesi için açılan veya kendi kendine oluşmuş, yürümeye uygun yer, tutumi davranış, yöntem: *hemân bir y. el nîzeyeye urup rahşına meydân virüp; Yâ Sa'd gâfil* -56- 006b/01, 006b/04, 006b/05, 009a/02, 017b/04, 021a/01, 043a/12, 043b/13, 043b/16, 046b/06, 051a/13, 064a/09, 064a/14, 066a/13, 066b/11, 068a/01, 072b/15, 081b/19, 082a/03, 084b/15, 090b/06, 092b/13, 095b/09, 099a/09, 101a/06, 101a/10, 108b/18, 024b/07, 042b/15, 048b/15, 083a/04, 004a/11, 007b/11, 016b/16, 016b/18, 026a/14, 034a/05, 038a/15, 049a/11, 049a/13, 053a/11, 066b/04, 067b/12,

101a/08, 104b/07, 081b/17, 072b/12, 016b/02, 053a/12, 056b/17, 020a/07, 013a/08, 066a/03, 013a/08, 066a/12, 083b/04.

yoldaş Yol arkadaşı: *y. iderdi Allāh şaklasun öyle bir hāl olsa ben saña getirür mi* -2- 008a/03, 051a/18.

yorıl- Yorgun duruma gelmek: *benden ‘aқıl umarsın Hele dur ben y. nevbet* -2- 003a/09, 081a/17.

yu- Yıkamak: *‘Ömer Ma‘dī bārgāhına gelüp, gözün y. y. çıkarayazdı Şişüp,* -1- 036b/07.

yuğa Seslenme ünlemi: *‘ayyārān Hōş geldin Nedür aşlı Gedālara tenezzül y. didi ‘Ömer;* -1- 062b/10.

yuğ Birine karşı beğenilmeyen veya öfke duyulan bir durumda haykırılan söz: *Қāf’ı taldurdı Y. cānlarına ol Ra‘d ve Berқ’uñ ve Semetdü’nüñ* -1- 076a/14.

yukaru Bir şeyin üst bölümü: bir yerde düşüp kalmasun görün Diyüp, aşağı y. etrāfi -17- 027b/12, 018a/12, 028b/08, 085a/06, 096b/03, 063a/10, 096b/14, 099a/09, 101a/11, 75b/01, 097a/19, 103a/02, 085a/07, 096b/05, 106a/01, 106a/11, 096b/04.

yum- Kısarak kapamak, sıkarak kapalı duruma getirmek: *degül diyüp, gözlerin y. Rüstem; Yā Zengāve yeter uyudun Bu* -1- 087b/09.

yumruk Yumruk: *Bahtek’üñ başına şol қadar y. urdı kim başın yarup;* -1- 102a/02.

yumruk ur- Yumruk vurmak: *Bahtek’üñ başına şol қadar y. urdı kim başın yarup;* -1- 102a/02.

yumuşak Parmakların kapanmasıyla elin aldığı biçim: *didiler ‘Ömer Ma‘dī; Yerim heman taşdan y. olsun, getirin,* -1- 029a/11.

Yūnān Yunanlı: *cümle müte‘ayyin dilāverler Rūm ve Y. serverleri ve Mıṣır ve Şām* -4- 070a/11, 066a/16, 070a/09, 064a/07.

yut- Yutmak: *lōb y. Eyitdi; Ey hāceler bilür mi siz, bu kimdür didi* -2- 029b/03, 103b/03.

yuvala- Yuvarlamak: *ol maḥalde Zerhībi ‘Ayyār gelüp, kelleyi Marzūk Şāh ‘uñ öñüne y.* -1- 018a/13.

yüce Yüksek, büyük, ulu, ulvi: *yalm kıya idi Ve bir cānibi bir y. şarb tağ idi Aşla ol taraftan* -1- 043a/01.

yükle- Bir yere, taşınması için belli ağırlıkta eşya veya araç gereç koymak: *y. Esmā‘ya vedā‘ idüp, gitdiler Bir gün şehir haricine* -1- 078a/02.

yüksek Yukarıda, üst tarafta olan yer: *bağlayup, egerüñ öñi dar da kaşı öyle y. idi kim* -1- 084b/12.

yürek Kalp, bir kimsenin ruhsal yönü, gönül: *y. allak bullak olup, çukur yerler kan ile tolup, kan gövdeyi* -4- 022b/11, 003b/15, 003b/06, 057b/04.

yüri- Adım atarak ilerlemek, gitmek: *Kerb ‘üñ beline kılc kuşadup; y. şimden soñra saña destürdur* -61- 014a/11, 017a/07, 021a/19, 048b/11, 052b/04, 058a/07, 067a/09, 092b/09, 036a/01, 007a/18, 009a/15, 015b/03, 015b/04, 019b/19, 009a/14, 015b/01, 022b/07, 065b/11, 049b/19, 023a/14, 040b/13, 097b/07, 042b/02, 099b/13, 011b/12, 068a/16, 075a/07, 092b/18, 109b/08, 110a/08, 007a/17, 021b/01, 013a/01, 099b/12, 041b/04, 001b/07, 011b/14, 054a/03, 090b/14, 58b/01, 052a/15, 083a/02, 007a/19, 023a/15, 037b/11, 037b/13, 037b/14, 037b/16, 080a/11, 080a/13, 096a/04, 096a/06, 096a/10, 099b/13, 101a/19, 101b/04, 109b/02, 109b/09, 041b/06, 105b/07, 105b/13.

yüz Doksan dokuzdan sonra gelen sayı: *bu diyāra gelmemize sebeb olmuşdur Yalnız baş ile y. bin* -31- 005b/11, 024a/15, 048a/02, 007a/16, 022b/02,

022b/05, 040b/10, 041a/01, 041a/15, 041b/08, 042a/12, 042a/18, 043b/19, 044a/02, 045b/10, 048a/03, 048b/08, 051b/14, 061a/03, 076a/07, 076a/08, 084b/10, 088b/10, 090a/15, 091a/07, 094a/15, 095b/18, 096a/04, 096a/05, 105a/01, 75b/15.

yüz- Derisini çıkarmak, derisini soymak: *mel'ūnuñ derisin y. siyāset eyle göreyim seni Bundan bizüm -2-* 022a/02, 022a/05.

yüz Surat, sima: *arķasına toķunup y. üzere yıkılayazdı Bunlar birbirine -43-* 009a/12, 017b/17, 022b/16, 029a/02, 047b/13, 048b/02, 064a/03, 092b/14, 097b/19, 012b/01, 027b/03, 046a/06, 047a/05, 048a/02, 068b/18, 008a/17, 026a/09, 034b/11, 045a/13, 063b/14, 066a/14, 076a/10, 076b/05, 105b/15, 022a/06, 063a/07, 096a/03, 026a/15, 047a/08, 021b/04, 076a/10, 068a/15, 098a/01, 093a/08, 009b/03, 013a/13, 027a/15, 037a/10, 041a/18, 045a/11, 047b/03, 053b/18, 093b/19.

yüz çevür- Yüz çevirmek: *Ķangi düşmāndan yüz çevürdük" dirdi. Andan -5-* 093b/19, 009b/03, 045a/11, 053b/18, 093b/19.

yüz Bir şeyin üst tarafı: *eydür; Ķün 'Ömer Ma'dī'yi deryāya atdılar Üç gün şandık ile deryā y. -2-* 028a/19, 074b/06.

yüzden Sebebiyle: *bu y. hikāyet ider ki muķaddimen beyān olınmışdır ki İskenderi -10-* 001b/02, 032b/01, 033b/13, 040b/10, 068a/01, 062b/03, 068b/04, 075a/03, 080b/07, 091b/04.

-Z-

Zā'yim Zerpüş Özel isim: *berīden bir gün Sāmi Ezrāķpüş ve Z. Zerpüş ve Asīl Sīm -1-* 108a/09.

zabt (a) Tutma, hâkim olma: *andan Ħalkūm'a yūri gidelüm Şoñra gelüp Ķal'eyi ž. ideriz diyüp -14-* 021a/19, 023b/01, 023b/08, 039a/11, 055a/16, 055b/06, 072b/19, 077b/13, 077b/14, 101a/14, 107a/01, 75b/02, 037b/17, 068b/02.

zabı eyle- Tutmak, hâkim olmak: *hem Esed'ün ceziresini zabı eyle. -6- 039a/11, 072b/19, 75b/02, 077b/13, 077b/14, 101a/14.*

zabı it- Tutmak, hâkim olmak: *andan Halküm'a yuri gidelüm Şoıra gelüp Kal'eyi z. ideriz diyüp -4- 021a/19, 023b/08, 055b/06, 107a/01.*

zabı ol- Tutmak, hâkim olmak: *taşrada olan küffaruñ hâli zabı olunup -1- 023b/01.*

zād (a) Azık: *gidelüm didi Marzūk Şāh; Emir şahibkırān'ün diyüp, gemiler tedārikine ve z. u -1-024a/17.*

zāde (f) Oğul: *Ferīş'de Şāhibkırān z. Erkek arslan arslundur Dişi -2- 073b/12, 024a/11.*

zafer (a) Galebe: *düşevüz Yüz bin Hamza olsa aña bir z. bulmaya Zīrā Merzūk, -3- 042a/12, 043b/01, 054a/01.*

zāhir (a) Açık, belli, görünüş, kuşkusuz, elbette, şüphesiz: *varup; Z. atam 'Ömer Ma'dī olaydı böyle dimezdi diyup, -23- 004a/05, 004a/19, 011b/08, 013a/15, 021b/16, 023a/08, 028a/04, 028b/03, 032a/12, 041b/08, 055b/19, 060b/04, 070a/03, 071a/13, 074a/01, 074a/10, 081a/18, 082a/15, 088a/18, 089a/06, 100b/08, 102b/10, 035b/06.*

zahıre (a) Depolanmış erzak: *Ehli tüccārdan suāl eyledikde buraya yaqın kangı diyārda z. vardır -18- 025a/12, 025a/13, 025b/02, 025b/07, 025b/14, 027b/16, 028a/11, 028a/15, 029a/18, 032a/15, 034b/02, 041a/08, 024a/18, 025b/13, 024b/04, 029b/06, 064b/13, 028a/16.*

zahm- (f) Yara: *Behmanı Kebırgirdi Bir z. yedi 'Ömer 'Ayyār anıda kabup, çıkardı -63- 005a/09, 006a/11, 009a/02, 009a/10, 009a/17, 009b/08, 009b/15, 010a/17, 010a/18, 066b/10, 066b/12, 067a/03, 067a/05, 067a/16, 068a/01, 069a/12, 069b/09, 069b/10, 080a/04, 080a/06, 081b/13, 006b/05, 006b/11,*

007b/13, 007a/09, 011b/10, 013a/12, 013a/14, 066b/09, 080b/05, 080b/07, 081b/14, 085b/10, 085b/11, 089a/02, 098b/17, 099b/15, 066b/16, 007a/18, 013b/02, 014a/16, 080b/19, 098a/17, 098a/18, 013a/19, 080b/11, 108b/18, 080b/01, 001b/14, 007a/12, 007b/03, 010a/14, 015b/07, 007b/01, 006a/11, 081a/07, 081b/12, 006b/10, 007b/08, 009b/14, 014a/09, 015b/08, 098a/15.

zahmet (a) Sıkıntı, meşakkat, güç: *bu aḥvālī işidüp, ‘aḳlı gitdi Eyitdi; Yā Emīr Size z. olmasun -5- 040b/14, 055b/01, 060a/09, 087b/14, 059b/06.*

zahmet çek- Zahmet çekmek: Ve bu kadar zahmet çekdi -3- 055b/01, 060a/09, 087b/14.

zahmet ol- Zahmet olmak: *bu aḥvālī işidüp, ‘aḳlı gitdi Eyitdi; Yā Emīr Size z. olmasun -1- 040b/14.*

za‘īf (a) Zayıf: *kim öyle bir z. ol vücūdī ḥākī elinde helāk olmuşlar Bre sen -1- 076a/15.*

za‘īf ol- Zayıf olmak: *kim öyle bir z. ol vücūdī ḥākī elinde helāk olmuşlar Bre sen -1- 076a/15.*

Zāl Özel isim: *Sa‘lāb Şāh bārgāhı Ve Lendühā’nüñ Z. ü zamān bārgāhı Elḳışsa -2- 070a/10, 102a/18.*

zālīm (a) Zulüm eden: *didi Ḥamza; Ey Z. Öyle bir merdi güzine niçün kıydın didi Zerhīb -2- 021b/17, 069a/05.*

zamān (a) Vakit: *gelesiz deyü va‘dler idüp, bunlarda bunda rāvī eydür; ol z. ki Mekke -52- 025a/09, 044a/01, 053a/01, 002b/14, 002b/19, 007b/14, 016a/04, 023a/17, 030a/09, 036a/13, 039b/12, 040a/16, 043a/06, 054b/15, 055b/11, 062b/16, 069a/04, 070a/10, 070b/01, 071a/19, 072a/15, 074b/09, 087a/06, 087a/08, 089b/18, 090a/08, 092b/07, 095b/02, 100b/04, 102a/13, 110a/09, 110a/12, 012a/08, 027b/17, 041b/07, 077b/10, 086a/12, 017a/09, 040a/17,*

040a/19, 024a/15, 032a/12, 044b/01, 048a/19, 048b/18, 055b/18, 067b/18, 070b/17, 075a/03, 104a/04, 006a/17, 031b/09.

zarar (a) Zıyan: *bu merhem ile bir şey kaçup baña z. kaçd ide didi ‘Ömer -13-007b/19, 008a/13, 031a/03, 054a/13, 071b/15, 082a/02, 086a/05, 086b/09, 095b/04, 096b/18, 040a/15, 060a/14, 093a/14.*

zarar gel- Zarar gelmek: *hele İslāma zarar gelmez diyüp -2- 031a/03, 071b/15.*

zarar gör- Zarar görmek: *‘Şoñra zarar görürsüz’ didiler. -1- 082a/02.*

zarar it- Zarar vermek: *Canuñ cehenneme görelüm kime zarar idersin -1- 054a/13.*

zarar kaçd it- Zarar vermek: *bu merhem ile bir şey kaçup baña zarar kaçd ide -1- 007b/19.*

zarar ol- Zarar olmak: *dağı zarar olduğun istemem didi -5- 008a/13, 086a/05, 086b/09, 095b/04, 096b/18.*

zarb (a) Vuruş, güç: *‘amūdına arka virmemiş Anuñçün itmānuñ bulup kimsenüñ z. -1- 075a/17.*

zārī- (f) İnleme, ağlama: *yatup, z. z. ünleyüp, feryada başladı Bāsbānlar görüp, -3- 053a/19, 053b/03, 054a/14.*

zārī zārī iñle- İnlemek, ağlamak: *yatup, z. z. ünleyüp, feryada başladı Bāsbānlar görüp, -1- 053a/19.*

zarüret (a) Zorunluluk: *giyüp, Frenk şüretine girer mi, ne z. iktizā eyledi -1- 033b/12.*

zarūret iktizā eyle- Zorunluluk olmak: *giyüp, Frenk şūretine girer mi, ne ž. iktizā eyledi* -1- 033b/12.

zarūrī (a) Zorunlu: *tekmīli ‘arz idem deyü, bu aḥvāli ž. irtikāb idüp, gördüm* -2- 038a/16, 047a/15.

Zāvīl Özel isim: *kal‘eler feth eyledin Şoñra Z. gibi Kal‘eyi daḥī sen aldın imdi buña da* -2- 045a/01, 070a/12.

žāyi‘ (a) Yitik: *ben şaḳinüñ el tīge ursan ol da Süleymān arada birüñüz ž.* -4- 011a/04, 028a/13, 038a/17, 067b/17.

žāyi‘ it- Zayi etmek: *Hiç olur mı ki ben anı žāyi‘ idem?* -3- 028a/13.

žāyi‘ ol- Yitik olmak: *ben şaḳinüñ el tīge ursan ol da Süleymān arada birüñüz ž. olur* -3- 011a/04, 038a/17, 067b/17.

zebūn (f) Güçsüz, alçak: *beş gün cenk olup, Ma‘rūf Şāh z. oldu Ammā ğayret* -3- 041b/05, 053b/06, 004b/03.

zebūn ol- Güçsüz olmak: *beş gün cenk olup, Ma‘rūf Şāh z. oldu Ammā ğayret* -1- 041b/05.

zehr (f) Zehir: *olunmaz İzmarit balığı iğnesi gibi iğneler ile z. ile* -2- 084b/07, 103b/02.

zehirlen- Zehire maruz kalmak: *ile zeyn idüp, bir ḥaşım bir ṭarafına el ursa z. derdiyle* -1- 084b/09.

zehre (a) Çiçek: *mişāli bir mehīb tāze serverdür ki yüzine baḳanuñ z.* -3- 008a/17, 076b/06, 096a/19.

zem (a) Kötüleme: *diyüp, z. yüzünden vāfir medḥ eylediler Bu yeñi gelenler daḥī biz anlara şöyle* -1- 091b/04.

zemîn (f) Yer: *bir cānibe atdı Z. ayak başdıķda dal kılc olup Neheng* -10-009a/06, 009a/08, 015a/14, 076a/17, 076b/14, 086b/07, 096b/08, 083b/14, 102b/15, 063b/02.

Zengāve Özel isim: *çıkdılar Z. bile idi Gemilere izin virüp, kendüleri* -61-055b/14, 056b/18, 057b/10, 060b/10, 080a/16, 080b/01, 080b/03, 080b/04, 080b/19, 081a/11, 081a/16, 081b/05, 081b/15, 082a/19, 082b/19, 083a/15, 083b/05, 084a/12, 085b/03, 086a/13, 086a/16, 086a/18, 086b/07, 087b/04, 087b/09, 087b/12, 087b/19, 089b/19, 106a/08, 106a/15, 106b/04, 106b/08, 106b/11, 58b/08, 58b/18, 080b/07, 080b/15, 081b/07, 081b/11, 087b/10, 081a/01, 082b/01, 087b/07, 088a/03, 081b/05, 082b/01, 082b/12, 086a/05, 088b/19, 106b/08, 58b/07, 057b/14, 057b/16, 084a/13, 085a/18, 085b/12, 087a/17, 089a/15, 58b/11, 058a/04, 58b/16.

Zerā'yim Zerpüş Özel isim: *ķapup, yere urdı Seyyāre bağlayup, getürdi Z. Zerpüş* -1- 108b/10.

zerāfet (a) İncelik: *eyitdi; Heman z. budur ki bunu darulayup, gene şanduga ķoyup,* -1- 029b/09.

Zerhīb Özel isim: *Meger Z.-i 'Ayyār ki muķaddim Neheng Peçe burnun ve ķulagüñ kesmişdi* -40- 017a/18, 017b/05, 018a/09, 018a/13, 018a/16, 018b/09, 019a/03, 019a/11, 019a/18, 021a/12, 021a/14, 017b/17, 018a/01, 018b/13, 020a/09, 020a/10, 020a/16, 020b/02, 020b/06, 020b/08, 020b/10, 020b/15, 020b/19, 021b/17, 022a/05, 022a/06, 051b/05, 020a/15, 021b/16, 017b/03, 022b/03, 020a/13, 020a/14, 020a/18, 021b/02, 021b/04, 020a/07, 021a/18, 021b/12, 022a/13.

zerre (a) En küçük parça: *benüm gibidür Her hālde ašlā z. ķadar benden farkı yokdur deyince, Ğāzbān* -1- 076a/12.

zerrīn (f) Altından: *Ķupad'a ve Şāhibķırān'a haber virdiler getirin didikde muķbili z. kemer ile* -4- 002a/11, 070b/18, 077b/16, 102a/15.

zavāl (a) Yok olma: *z. olmaz didi Halkūm, İslām'a gelüp Hamza buyurdı; Halkūm'a -1- 019a/07.*

zavāl ol- Yok olmak: *z. olmaz didi Halkūm, İslām'a gelüp Hamza buyurdı; Halkūm'a -1- 019a/07.*

zavķ (a) Hoşlanma, keyif alma: *z.-u şafālarında oldılar Çün şabāh oldı iki 'asker yerlerinden -4- 005b/02, 024a/12, 061b/10, 026b/01.*

zavķ ol- Zevk olmak: *Bundan soñra bir kaç gün 'işret ve zevķ olunup -1- 024a/12.*

zavķ ü şafālarında ol- (a) Hoşlanmak, keyif almak: *z.-u şafālarında oldılar Çün şabāh oldı iki 'asker yerlerinden -3- 005b/02, 024a/12, 061b/10.*

zavraq (a) Kayık: *z. binüp, 'Ömer 'Ayyār olduğı yere gelüp, 'Ömer'i görüp, -4- 046a/15, 045b/08, 060b/09, 044b/06.*

zeyn (a) Süslenmek: *Ammā 'Ayyārı cihān ol gün kendüyi z. idüp, sağ şol hançerlerin -2- 062b/01, 084b/09.*

zirh (f) Savaşlarda ok, kılıç, süngü vb. silahlardan korunmak için giyilen, demir ve tel levhalardan yapılmış giysi: *etdükde Kerb siper virince siper, dāmeninden yol bulup, z. toķa -4- 066b/11, 006a/09, 067a/05, 006a/08.*

zī (a) Sahip: *z. kıymet altun ile murassa' bir butı var idi Bunu kıymayup; -2- 040a/14, 061a/10.*

zīft (a) İstıldığı zaman yavaş yavaş sıvılaşıp ve katranın damıtılmasından veya kısmi buharlaştırılmasından geriye kalan siyah veya kahverengi bağlayıcı malzeme: *şışmış, şıcāķ z. urun gider didi Kendvāl kanı tutduñuz mı -1- 093a/11.*

zıkr (a) Anmak: *ile otuz beş gün cenk ider maḥallinde z. olına rāvī ider -1-014a/15.*

zıkr ol- Anmak: *ile otuz beş gün cenk ider maḥallinde z. olına rāvī ider -1-014a/15.*

zincīr (f) Birbirine geçmiş bir sıra metal halkadan oluşan bağ: *zaḥmūñ sardılar Ba‘de Emīri ‘Arab esīrleri bendi z. ile öñüne -6- 015b/08, 107b/04, 035a/07, 109a/16, 007a/12, 068b/02.*

zinde (f) Sağlam, dinç, canlı: *z. gergedāna süvār olmuş ḳandadur ol nābekārlar baña gösterūñ -1- 082a/18.*

zīnet (a) Süs: *‘aleyke alup, ‘Ömer’ūñ ol şekline ve ‘ayyārlarınıñ çoḳluḡuna ve ve z. -1- 094a/19.*

zīr (f) Altüst: *yıḳılup zīr ü zeber oldı. Rüstem şāhuñ -4- 082b/11, 003a/04, 003a/13, 099b/07.*

zīr ü zeber ol- Altüst olmak, yıkılmak: *yıḳılup, z. ü zeber oldı Rüstem şāhuñ gibi inüp, pīri bende -1- 082b/11.*

zīrā (f) Çünkü: *zaḥm ile ḫalāş oldıḡına ḳa‘ilim z. bu deliḳanlunuñ ḳaşdı -66-006b/11, 006b/19, 007b/14, 008b/06, 008b/08, 011b/05, 013a/18, 016a/10, 016b/02, 010a/05, 054a/08017a/05, 017b/09, 018b/11, 023b/17, 031a/11, 034a/02, 035a/17, 035b/02, 035b/18, 037a/11, 038b/01, 040b/19, 042a/12, 042b/02, 043a/05, 043a/11, 043b/14, 044a/11, 044b/11, 044b/18, 048a/05, 049a/13, 050b/14, 060a/09, 060a/12, 060a/19, 063b/12, 065a/19, 067a/16, 072a/17, 073a/11, 076b/01, 076b/08, 077b/11, 079a/18, 080b/12, 081a/17, 082b/18, 084b/04, 086a/02, 089a/01, 089b/13, 090b/09, 091b/18, 093b/05, 094b/07, 097b/08, 100b/04, 100b/11, 103b/06, 108a/13, 58b/06, 58b/13, 003b/10, 007b/11.*

Zīve Özel isim: *Hamza öteden bakarken Z. Perī öteden zāhir olup, serverūñ ayāğına* -5- 074a/10, 074a/12, 087a/15, 088a/04, 088a/06.

ziyāde (a) Fazla, çok: *z. elem çekdi Kākuyup tīg çekmeye de elden ‘ār ider* -56- 006a/19, 006b/16, 007a/02, 007b/16, 008a/06, 008b/15, 009b/08, 010b/17, 011a/02, 012b/11, 014a/07, 016a/01, 016a/07, 016b/10, 017a/05, 025a/10, 025b/18, 026b/07, 028a/12, 030b/18, 036a/09, 036b/01, 041a/14, 044a/15, 048a/05, 048b/12, 050b/18, 056b/10, 057b/07, 063a/19, 067a/19, 067b/11, 072b/02, 072b/07, 073a/16, 080b/19, 082a/12, 084b/03, 088a/11, 091a/06, 091b/12, 093b/01, 099a/04, 099b/01, 105b/10, 109a/02, 091b/12, 017b/09, 005a/12, 067b/15, 033b/03, 036a/05, 067b/01, 014a/07, 025a/18, 025b/09.

ziyādece Fazla olarak, fazlaca, çokça: *“Ammā cümleten ziyāde huşümetin ‘Ömer’e ziyādece gibi” didi.* -1- 91b/12.

ziyāfet (a) Şölen, özel yemek: *z. idüp, darulayup, bir şanduğa koyuḥb, deryāya atalum* -21- 026b/19, 043b/12, 051b/01, 058a/13, 077b/19, 083b/18, 085b/03, 087b/17, 107a/10, 034a/12, 013a/10, 034a/16, 061b/09, 065b/06, 065b/17, 078b/11, 083b/09, 088a/04, 103b/14, 025b/03, 023b/19.

ziyāfet eyle- Ziyafet vermek: *irtesi sarāyına da‘vet idüp, ziyāfet eyledi.* -1- 083b/18.

ziyāfet it- Ziyafet etmek: *z. idüp, darulayup, bir şanduğa koyuḥb, deryāya atalum* -9- 026b/19, 043b/12, 051b/01, 058a/13, 077b/19, 085b/03, 087b/17, 107a/10, 088b/18.

ziyān (f) Zarar: *Elçüb’a bir z. olmayup, ama at helāk olup, Elçüb gene* -2- 097b/16, 105a/12.

ziyān ol- Ziyān olmak: *Elçüb’a bir z. olmayup, ama at helāk olup, Elçüb gene* -1- 097b/16.

ziyāret (a) Birini ya da bir yeri görmeye gitme, görüşme: *şehre gelüp, Ka'be Şerîf'i z. idüp, vâlidesiyle buluşup du'âsın* -5- 024b/19, 025a/02, 039b/10, 041a/04, 047a/14.

ziyāret eyle- Ziyaret etmek: Var ol pîr-i müpāregi ziyāret eyle -1- 047a/14.

ziyāret it- Ziyaret etmek: *şehre gelüp, Ka'be Şerîf'i z. idüp, vâlidesiyle buluşup du'âsın* -4- 024b/19, 025a/02, 039b/10, 041a/04.

zor (f) Zorlama, güç, kuvvet: *Emîr'ün kemerine şarılup, z. ide gördi alamadı Şāhibkırān bir* -14- 011b/01, 015a/15, 066b/14, 073b/18, 75b/02, 073b/19, 038a/12, 011b/02, 012a/07, 019b/10, 068a/18, 068b/02, 015a/16, 109a/18.

zor it- Zorlamak: *Emîr'ün kemerine şarılup, z. ide gördi alamadı Şāhibkırān bir* -9- 011b/01, 011b/02, 015a/15, 066b/14, 073b/18, 75b/02, 012a/07, 068a/18, 068b/02.

zuhūr (a) Ortaya çıkma: *görelüm ne z. ider dirken Fîrüz Şāh'uñ bir hîlekār vezîri* -17- 026b/16, 020b/13, 024a/08, 026a/02, 028a/05, 031a/01, 032a/19, 032b/01, 034a/05, 038a/15, 040b/18, 064b/16, 069b/05, 071b/07, 074b/15, 014a/14, 069a/08.

zuhūr eyle- Ortaya çıkmak: *Bu yoldan zuhūr eyledi* -3- 034a/05, 069a/08, 069b/05.

zuhūr it- Ortaya çıkmak: *görelüm ne z. ider dirken Fîrüz Şāh'uñ bir hîlekār vezîri* -12- 026b/16, 020b/13, 024a/08, 028a/05, 031a/01, 032a/19, 032b/01, 038a/15, 040b/18, 064b/16, 071b/07, 074b/15.

zulm (a) Cefa, eziyet: *Z. itmeyesin ve etdürmeyesin deyü tekrār be tekrār ısmārlamışken* -4- 038b/04, 038b/09, 053b/08, 065a/02.

zulm eyle- Cefa etmek, eziyet etmek: *bir kimesne zulm eyleye* -1- 038b/09.

zulum it- Cefa etmek, eziyet etmek: *Z. itmeyesin ve etdürmeyesin deyü tekrār be tekrār ısmārlamışken -2- 038b/04, 065a/02.*

zulum ol- Cefa olmak, eziyet olmak: *başına bir hāl geldi ise zulum olur -1- 053b/08.*

zulumāt (a) Karanlıklar: *belürüp, cihānı z. kapladı Ve toz içinden kös, İskender ve tabl -4- 069b/19, 070b/11, 076a/06, 75b/19.*

zulumāt kapla- Karanlığa bürüme: *belürüp, cihānı z. kapladı Ve toz içinden kös, İskender ve tabl -1- 069b/19.*

SONUÇ

Hamzanâme'nin 20. Cildi (110a) üzerinde yapılan bu çalışmada, eser transkripsiyonlu olarak okunmuş ve Eski Anadolu Türkçesinin Arap harfli metni, Latin harflerine aktarılmıştır. Hamzanâme'nin hem dilimize yerleşen Arapça, Farsça, Rumca hatta İtalyanca ve Rusça kelimelere hem de bugün Anadolu ağızlarında yaşayan ve arkaik dediğimiz kelimelere sahip olan değerli bir eser olduğu görülmüştür.

Hamzaname'de çok sayıda karakterlerin yer aldığı, olayların farklı coğrafyalarda geçtiği görülmüştür. Bu açıdan eser, dönem tarihi ve coğrafyasını anlamak ve üzerinde araştırma yapmak isteyenlere yol gösterici olacaktır. Bu çalışma ile Hamzanâme'nin Eski Anadolu Türkçesi döneminin mensur eserler içerisindeki dil özelliği bozulmadan günümüze ulaşabilmiştir.

BİBLİYOGRAFYA

- Akın, Nurhayat Şimşek, “Hamzanâme 8. Cilt- Metin- İnceleme” (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çukurova Üniversitesi, 2006.
- Albayrak, Nurettin, “Hamzanâme”, İslam Ansiklopedisi, c. 15, Diyanet Yayınları, İstanbul, 1997.
- Algül, Hüseyin, “Hamza”, TDV İslam Ansiklopedisi, c. 15, Diyanet Yayınları, İstanbul, 1997.
- Balaban, Adem, “Hamzanâme’de Geçen Zarf-fiil Yapılı Cümleler” (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi, 2003.
- Banarlı, Nihad Sâmî, **Resimli Türk Edebiyatı Tarihi I**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 2001.
- Baysal, Sinem Ceyda, “Hamzanâme 7. Cilt- Gramer Özellikleri- Metin- Sözlük- İndeks” (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Fatih Üniversitesi, 2008.
- Datlı, Derya, “Hamzanâme 2. Cilt- Metin- Sözlük- İndeks” (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi, 2009.
- Devellioğlu, Ferit, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat**, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara, 2000.
- Dilçin, Cem, **Yeni Tarama Sözlüğü**, TDK Yayınları, Ankara, 1983.
- Elçin, Şükrü, **Halk Edebiyatına Giriş**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1986.
- Ergin, Muharrem, **Türk Dilbilgisi**, Bayrak Basım/Yayın/Tanıtım, İstanbul, 1997.
- Kanar, Mehmet, **Örneklî Etimolojik Osmanlı Türkçesi Sözlüğü**, Derin Yayınları, İstanbul, 2003.
- Kocatürk, Vasfî Mahir, **Büyük Türk Edebiyatı Tarihi**, Edebiyat Kitabevi, Ankara, 1970.
- Köprülü, M. Fuad, **Edebiyat Araştırmaları 1**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1986.
- Sezen, Lütfî, **Halk Edebiyatında Hamzanâmeler**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara: 1991.
- Şemseddin Sami, **Kamus-ı Türkî**, Çağrı Yayınları, 2004, İstanbul.
- Türkçe Sözlük**, TDK Yayınları, Ankara, 2005.

Uçman, Abdullah, “Hamzanâme”, Büyük Türk Klasikleri: Tarih, Antoloji, Ansiklopedi, c. 1, Ötüken Yayınları, İstanbul, 1985.

Uçman, Abdullah, “Hamzanâme”, Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, c. 3, İstanbul, 1976.

Yazım Kılavuzu, TDK Yayınları, Ankara, 2005.

Yelten, Muhammet-Özkan, Mustafa, **Türkçe'nin Sözlüğü**, Babıali Kültür Yayıncılığı, İstanbul, 2006.

Yelten, Doç. Dr. Muhammet, **Tarih-i İbn-i Kesir Tercümesi**, TDK Yayınları, Ankara, 1998.

اولاد	۸	۲
دفعه	۱	۲
	۱۰	۱۰

تخت قلعه که در دهستان
 در دهستان اغانی فرات فارس
 اهل اوقاف قنات است و کلان
 صفایک است که در این دهستان

بنگاهان مطرفی اما قنات فارس است

20

۱۰۰
۵۰
۱۲۰
۱۲۰
۵۰
۵۰
۵۰
۵۰

۱۷۷۸
۱۷۷۸
۱۷۷۸
۱۷۷۸
۱۷۷۸
۱۷۷۸
۱۷۷۸
۱۷۷۸

عکس از قلم ابروی که در کوزه بیاض بپاشند
دین اوردن این طاهره که آنجا بپاشند
باید که پاشند چنانچه در کتاب آمده است
کاشه بپاشند و در کوزه بپاشند
ادویه برنج کهن فرستند این در کوزه بپاشند
تعمیر کنند

الله اعلم
الکرمه نامه که در کوزه بپاشند
در کوزه بپاشند چنانچه در کتاب آمده است
کاشه بپاشند و در کوزه بپاشند
ادویه برنج کهن فرستند این در کوزه بپاشند
تعمیر کنند

۵۶۶

۱۷۷۸

حمزه با صفاتك بکر منجی هلد

راویان اخبار و ناقصان آثار و محدثان روزگار او بده بیان ایدوب
بویوزدن حکایت ایدوب که مقدما بیان اولمشدیکه اسکندر
لهبکلانی عناد ایدوب کرب قالیق اورادین همی کویستاج زیوب
قولندین فرلاندری بشن اون ایدوب نکریندی کرب کجری اندک برزه
قرار ایدوبی مرزوق شاه سهروق شاه اسکندره تسلی و بیروب
اوله برتا زه نو جواندر دیر اقا اسکندر عارلنوب الکی
یوروی ویری دیوان صا ولوب هر کسی چا زینه کندی سهروق
شاهده کرب الوب کندی مرزوق شاه وزیرک صحیفه اسکندره
خبر کونده روپ بهلوان الم حکمسون فر شو مزده حمزه کنی خصم وار
کوره لم کرب جواب ویره بیلور می صکره قولیدر انتفات اتمیوب
وار بر کیدر با فود حمزه سنک انتقامک اینن الود قورتلور سین
اشنه کومر دینی بر روی فناو ای قوتلور اولور دی همان دو شخصک
هفتدن کلسون سنک مرتبک بلالور دیوب خاطرین اله الکی
اولده زحمنه تیماره مشغول اولدی بریدن عمر زه بو احوالها شا
ایدوب کبر به بولشوب نصیحت ایدوب بعده صا هبقران اوکنه
کلوب کربک اندوکی ارلکی حکایه ایدوبی بکلر صبران اولدیلر اقا

بویوزدن

بویوزدن مرزوق شاه کنه دیوان ایدوب جمله شاهلر و شهرزاده لر
و بهلوانلر دیوان کلوب هر کسی برتره قرار ایدوب کربده کلوب
قاعدده اوزره شاهلر باشی قیوب کجوب بای تحتیه قرار ایدوب
بعده دیوان طعمای کلوب بدیلر اثون کرب باشی قیوب ایدوب
ای شهر یاز اهاز نکر ابله حمزه به نامه کونده روپ دعوت ایدوب
اگر کلوب کاتاج اولور نه هوش اولور سه بن بیلور مکه نلر
ایدوب دیری مرزوق شاه قولده ولاور اوله کور کور دیر کربده کنری
ایله عمرک تعلیم ایدوبی اوزره بر نامه یازوب مرزوق شاهک
برستعین وزیرک ای ایدوب کوندردی بولر سر ایدوب سلیمان اوکن
کلوب الجبوز کربون نامه مز واروی بدیلر سر هبکلر کلوب
قباده و صا هبقران خبر و بر دیر کتورین دو کوره مقبل ذرین کبر ابله
عمر قرشو مقبوب اوکلرینه دو شوب ایچری کتور دیلر بولر باشی قیوب
کربک نامه سنی صوندیلر امیر جهان الوب او قری دیمشکه با حمزه
نام سکا و اصل اولورده سن کلله عداوت دینتم بوقدر اتم
اشندم بوجه روزگارده علله طنوب قابون شمردنیکرو اول
صا هبقران کاتلیم ایدوب واروب کعبه ده عبادت
مشغول اوله سبانی بوق دیر سبک بن اندری سندن کوچ ایله
المغه عجزم بوقدر اوج کونرک سکا مهلت دور دینچی کون
عاقل ایدوب دیمیه سبانی دیمش صا هبقران تبستم ایدوب واروی

9576
79/503
45.5.32

3338

اول دلی قنلوبه سویلین بنی حاکم ارقام بره کوزورسه دیلرسه باشتم
 السون دیلرسه الات اسبابم السون دیری اتارستم و سمدنیره
 و بر طرفون دمی نهنک بچه کرم اولوب دو یوز کوره خولنا بکازی
 اتدوکی اربیسز لکی هله مکر میدان اچمزد کورسه وز کیفک
 بیاریز دو دیلر حمنه ابتدی ادم بر مقدار حدندن قوی خصیه است
 کله مشدر دیری و اچیه خلعت و یروب کونوردی ایلی کلوب
 ایبر عربک جواین جبر و یروی کرب نوله بز جنکدن دو انز
 دکیلوز د یوب جواب ابتدی انزن شاهم بارین جنک اولسون
 روی مرزوق شاه امر ایدوب جنک نوا ایلدیلر اهل اسلام دمی
 خبر الوب اولد فی جنک نوا ایتدیری او جکونده نصکره سحر
 ایلی دریا مثال عسکر بر لر تون طوروب ات قیل کر کوا نلرن
 سوار اولوب کوسلرد و کلوب بولک بولک میدان کنار سینه
 کلوب صافلر بن نری عجب میدان کیم کیرد بیر کن هان کرب
 تا مظار میدان کلدی بر زمان عرض هنر کوستروب اندیری
 قول قالد یروب ایکی طرفون چالنان جنک هر یلری
 دکدی یروب نفره اورب بنی بلنی بلسون بل میدان اکاه اولون
 بنم کرب و لاور یا حمنه چونکه سوزم طومدین میداغه ار
 کوندر دیری بو حمله عمر عتیار جو بان بجه بنا شو ب
 ابتدی دلی بک هان هر زمان بابام اولدورون ایشتر دین

اشته

این کتاب در بیان
 طریقه ایست

اولدورون دیری کرب بوق دیری دیوانه ایتدی هم بابای
 اولدورون و هم انکار ایدر سین دیوب بنشوب برسته
 خوب چایری کربون غیری و لاور اولسه زیر زبر اولور
 اما کرب کور زین برابر و یروب منع ایلدی لکن کوز لری اچیله
 دو شدی جو بان بجه بر کونک دمی اوروی کرب اینده منع
 ایلدی بر بر حمله دمی ایلدی کرب طور صرف نوبت بخدر
 دلمه سین دینی جو بان بجه ابتدی دلی سننکه
 یندن عقل او مار سین هله دوسر بن بودوله هم نوبت
 صکره سکا و کس دیری کرب بلدیکه دلیدر قا قیوب
 بر کورز اوروی دیوانه سننه جو بن برابر و یربی قولدی
 بو کلوب باش قا جروب ارقیه الدفه بندوکی کر کوانک
 یلی قیدلوب جو بان بجه بقلوب زیر زبر اولدی عمر قا یوب
 کتوردی حمنه سننه و لندهایه بقوب ندر سکنه بو
 دلی قنلوبه نه ای قوت مالکدر دیر کن هان شیاه شبر
 اشیا بی ات سوروب بنشوب ای نابکار برام هابسن
 دلی بیلدن سنی قوریم دیوب بر کونک اوروی کرب
 کورز شقلان شاه قوشو و یروب ار قاده منع ایلدی
 اما بونیده بکنک بو انزن او صیلوا ایحق حمزه بزکی

اولدورون دیری کرب بوق دیری دیوانه ایتدی هم بابای
 اولدورون و هم انکار ایدر سین دیوب بنشوب برسته
 خوب چایری کربون غیری و لاور اولسه زیر زبر اولور
 اما کرب کور زین برابر و یروب منع ایلدی لکن کوز لری اچیله
 دو شدی جو بان بجه بر کونک دمی اوروی کرب اینده منع
 ایلدی بر بر حمله دمی ایلدی کرب طور صرف نوبت بخدر
 دلمه سین دینی جو بان بجه ابتدی دلی سننکه
 یندن عقل او مار سین هله دوسر بن بودوله هم نوبت
 صکره سکا و کس دیری کرب بلدیکه دلیدر قا قیوب
 بر کورز اوروی دیوانه سننه جو بن برابر و یربی قولدی
 بو کلوب باش قا جروب ارقیه الدفه بندوکی کر کوانک
 یلی قیدلوب جو بان بجه بقلوب زیر زبر اولدی عمر قا یوب
 کتوردی حمنه سننه و لندهایه بقوب ندر سکنه بو
 دلی قنلوبه نه ای قوت مالکدر دیر کن هان شیاه شبر
 اشیا بی ات سوروب بنشوب ای نابکار برام هابسن
 دلی بیلدن سنی قوریم دیوب بر کونک اوروی کرب
 کورز شقلان شاه قوشو و یروب ار قاده منع ایلدی
 اما بونیده بکنک بو انزن او صیلوا ایحق حمزه بزکی

این کتاب در بیان
 طریقه ایست

دکردی عمر معدی ابتدای هوش ابدی اوز التوف ویریم دری عمر عتبار
 کولوب مدد کبسه نیک مهرین بوز سه گندینه قیدین دیوب وافر
 لطیفه ابدی عمر خوشمردی زبونه قیماق اولماز غیری محله
 هقلشور بیز دیوب اجهاز قوری بونار بابا اوغل جنکه آغاز
 ابدیلر انا کرب دلی قنلور در حرست بدر ندر بلیم عمر معدی نیک
 اوج حله سینی منع ابدوب انا بکندی و قول قال دیوب بر
 کوتک اوبله اور دیکه عمر معدی الوده اولوب ات بو عیوضه
 روشدی همان کرب ات باشین جو پروب نین سینی اویلوق
 الله صالوب عمر معدی به قول اوزاروب کمرنون قاقوب
 بر اوره اویلوغنه راست کلوب همان شلوار بله اویلوغند
 قاقوب میدان اور تا سنه دوغری فرلادی ویردی عمر عتبار
 واه دیوب عمر معدی قاقوب حمزه یه کتوردی و اندکی وضعی
 حکا به ابدی عمر معدی کندوبی جمع ایدوب بر نین طور بجه
 ایدر جهان ابتدای با عمر معدی نخون بویله ایندک بتم ایدم
 چکد بر سینی ددی عمر معدی نیلیم سرور کوردوم بر ایمی
 قونلور دلاور سوزک لوبکیز ابله قور قورم غلبه ایدم دیدم
 اولدی بر ناکار کیم دن ادر مرز دیری بکلر کولشدیلر انا
 صاحبقران اولور اولماز کجه میدان کبرسون دیوب تنبیه
 ابدی همان ملک بهمی کوهستانی ایدر عیدن دستور الوب

عزم

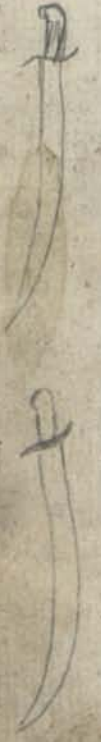
قره کوردی صادق اغانه فرودش سمشکانه عه
 اغانه خنده صمدی اغانه قرانت ایلیم اصحاب صفا عتبار
 عزم میدان ایدوب کلوب کرب سلام ویرد کرب عتبار الوب
 کوردی بر توانا دلاور در سوال ایدوب ای سرور حمزه بکلر نوب
 کیم سینی دیری بهمی ابتدای ای نوجوان بکاملک بهمی کوهستانی
 دیر لر حرم ایدیه او توز بشی کون جنک ایلیم دیوب بجه قول
 اولدو بخون حکا به ابدی اذن جنکه بشلایلر بر فصل جنک
 ابدیلر اخر کرب قاقوب بر کوردی اوبله اور دیکه بهمی کوردی ویرجه
 خطا ایدوب باشین یاردی اذن اینوب بندیکلی فیلک باشنه
 دو قنوب حرد ابدی بهمی بقیلنجیه عمر ابدی قاقوب اذن
 بهمی کیمبر کوردی بر زحم بری عمر عتبار ابدی قاقوب جفارد
 اضماع یقینی ابدی دو قنوب قوندیلر مرزوق شاه شان اولوب
 کربه خلعتلر کوردی بریدن صاحبقران بکلر قسلی و پروب
 بوسرور زیاده جری نوجواندر هور کوردن غافل اولان انا
 بوازلکی معروف شاهک بلندن کلن اوغوله دو شورم حونه
 حکمندر بو بر اصل پان کر کوردی دیری عمر ابدی سرور
 اکاده حیرانم انا دمی ار لکدن نه کوردن ددی عمر معدی ابدی
 یا صاحبقران بو اوغندان شبیه نینم اوغلدن انا بو
 ناکار بیتی بلیموب بویله حقارت ابدی با خود طیولیمه هم دیو
 ابدی انا بولیکیم اوغلم بیقه نه جفا ایدر سه قائل ایدر بوله
 بر بهادر اوغل کیمک اینه کیمر دیند اشنه ایکی هم ناره دنی

W
 ای
 کوردی

تیمار اولوب انکی طرفون فره غولتر قیوب کندولری عیش نوشن ایدوب
 ذوق صفالرده اولایلر چون صباح اولدی انکی عسکر بر لر تون
 طوروب جنگی حربیلر متفرق اولوب میدان اورتا سز کلوب
 الایلر بغلوب بیمنه بیسنه قلب جناح راسته اولوب نظر
 بر میدان قلایلر میدان کیم کیم درکن کرب نامدار رحشینی
 میدان سوروب جولان ایدوب نفر اوروب اردیلری فکر
 کیمه دن سعد نبیره کربلک میدانک دیلیوب فلعنت کیمه
 منی عمر عیار کیمه واروب کربیه بولشوب کوزم نوری بر خدار
 اول بکون ابو جنگلر ایلدک اشته سعد نبیره سنگله
 جنگ اید جگدر صقایی کوزینی ابع صیلی صفرکه ارادر بزم
 بودیاره کله من سبب اولشدر یا لکن باشیله یوز بک
 عکس کندوسینی اوروب نه ار لکلر اغشدر فرنگستانده
 خود بهر ج مانک کوتری جمله دیلاینگ فتح ایدوب
 نلر ایلشدر دیدی کرب ابتدای اوستاد کامل خدا
 کرمدر جهان سن دعادن اونتمه دیوب نیجه یاد کار
 بغشدری چونکه کرب اردیلری سعد نبیره الشده اولوب
 انی میدان سوروب مقابل اولدی کرب بوکاده کیمسینی
 دوی سعد کندونی بلدیروب ای نابکار سنگ نه خردنذر
 حجت کیمی منا جعفران دن الات حرب استه بسین طورمه

تیمار اولوب انکی طرفون فره غولتر قیوب کندولری عیش نوشن ایدوب

حمله ایله بن سکا کورسته بيم حالنی بوبله فضولتی ایلک نجه اولور
 دوی حرب ابتدای صبر بن صاحب قرانم کیمیه اول حمله اتیم دوی
 سدا تش اولوب مجادلیه روشدیلر صاحبقران عمر وار سعد
 بوبله حمله ایلسون دوی عمر کلوب دوکس سعد ال نینه به
 اوروب ات سوروب خشمیلر بر نینه صوندی کرب سپر
 صفلائی برابر و بردی اتا قولتری سینه به ییل ایلدی سعد
 اقدام ایدوب اوزرینه دوشدی نینه سپردن تا بوب قوتلی
 الشدن ذرخک قاچوب تا کوملکنه وارنجه جاک ایلدی
 زریغ طوقه لرین یخ صاحبی کرب منع ایدنجه عجب الم چکری
 سعد خوب کنری میدان باشنه واروب ات باشین جویرنجه
 کرب زحم لیدم قیاس ایدوب بوقلیوب کوردی هله زحم
 یوق باشینی صالحوب اوستادم عمر دیدوکی قدر وار ایمنش
 درکن سعد ابریشوب بر نیره دهی اوردی هله اوج حمله سینی
 منع ایدوب اوج حمله ده کرب ایلدی سعد منع ایدنجه اجل
 تر لرین دوکری انون ال کوردز کیرانلر اورب بکا بلدی جنگه
 پیشدیلر شوبلکم اول ایکی نورسته دیلور لرین اندوکی
 صفر کیمه میدان اولوب کسینی ایلدیلر تا اوبله زمانه
 اولنجه جنگ ایلدیلر کرب بوکادر شمال اید مدیکنه
 زیاده الم چکری قا قیوب بیغ چکله ده الدن عار ایدر

هانی بریون ال نیره به اورب هشنه میدان و بروب با بعد غافل
اوله اول نیره نك انتقامك سزى السم كركرد و بروب
خشميله ات سوروب يتشدى و بر نيره شويله اورديكه
عد سپر و پردكره نيره سپر دانستن يول بولوب كمر اورزون
يول بولوب سو كوب درت بر مقي بر زحم اوروب سعد بر جانبه
ركابه دو شوب يقيله يازدى كرب كجنى و سعد قدنى
راست قلوب ال تبغه اوروب نيجه اولور سه اولسون
ديركنى رستم عشااه يتشوب اى براند حق ميدانن بوسه كردن
سنگ انتقامك بن الورم ددى سعد مخالفت انموب جفدى
صنا هبقران سعد زحمت صارد و بروب الم چكه اوغل بند
زحم ايله حلاص اولد و غنه قائم زيرا بودى قتلونك قصدك
بماند و بروب فواخت ايلدى اتا بر بون چونكه رستم مقابل اولوب
خشميله اى نابكار اوغلان ندر بوسنگ اتد و كنى باننه قالورى
قباس ايدرسنى ددى كرب ايتدى بغه دلاور بوضا هبقرانلق
كيسه ميراث اولمز داد هقدر حق تعالى هر كيمه قوتى
زياده و بر رسه صنا هبقران اولور و بدي رستم ايتدى
سنى بوسوزى بكا غلبه اندك در خصمك سويله ديوب
نيز به نابكار جمله ايله بن كاهمقدارين بلديه هم و بدي
كريمه عناد انموب جمله ايلدى زيرا عمر عتبار تنبيه

انشد كه

انشد كه رستم و لندها يه و همنه به جمله تكليف اتنه اندر
كيسه جمله انمزلر عداوت زياده اولمسن سبب اولور
ديشدى انون جنكه بشلديلا اتا كرب كوروى رستم سعد
بكن من هر جمله من منع ايدنجه اجل تترى دو كلكه تشدى
كرب كوروى غلبه قابل دكل بجه ايدنجه بوج كوروى ناسخ ايد
دلاور رستم دلاور به هر جمله ايدنجه ايدنجه ايدنجه ايدنجه
شاه رستم زحم ايدى
مدا امله بر نالور دى

چون رستم زهدار اولدى اى نابكار صنا هبقران چنور سنى
النده تبغ نه كز تبغ چلك بزه محطوسدر اتا كنه انمك ددى
كرب ايتدى كو كلمه دكلى بن اشته بن بوبله تبغله صنا هبقران
دو كنه رستم زحمه بقمبوس كركلت كمر زنجيرنه دست
اورب قبا حق محله كرب غيرتله لنگر و بروب كمرى
قيريلوب رستمك الله قالدى رستم غضندن كمرى كنه
كركلت با فتنه جار بوب ايكى شق ايلدى مرزوق شاه او طالى
كورب عسكر قول صالدى كمر كره بوز بيلك عسكر
رستمك او ذرينه يور و دكه عمر عتبار با صنا هبقران رستمك
زه دار دى عسكر يورسون ديدك كمر سرور عالم عشق شوروب
لندها و سا نر بكار يور يوب عسكر اسلام بر بيرنه قاريلوب

قاندری جنگی عظیم اولدی کربده ستمک ز هلمینه باقیوب هربری
 بر طرفه کیدوب کفاره اور دیر قلیبی افشام اولدوقه کنه
 بر بر بن ابریلوب قوندیلر ایترب عرب ستمک ز حمله مرهم
 سلیمانی سوروب تسلی و یروب او غلم الم حکمه کرب مستقیم
 اولدوقدر ددی و عمر دعی مرهم سلیمانی و یروب وار یونی
 کرب بندن سلام ایله و هاقه سینی بلدیر یارینی جنکه حاضر
 اولسون ددی عمر کرب بارگاهنه کلری کربده جرمه کربدوب
 زحمت صار دیر مثنی عمر ایجری کیدوب کرب های سلطان
 عیاران هوشن کلدین دیرب عزت ایلدی عمر ایتدی کوزم نوری
 بر صدر اول بکون سعد و ستم ایله ایوهنک ایلدین و ایو
 بولدن باشی تور تاردین ذیرا شویله کربدی اقا حمن سیزلر
 سلام ایدوب مرهم سلیمانی کوندردی خاقه سی بودر که
 ندر شدید زحمه سور سه لر باذن الله اوج ساعتده صکت
 بولور ذیرا لقمان حفص سلیمان یا محمد و هر زمان سلطان
 قاف اسمایری کلدکه صاحبقران هدیه کتور صاحبقران
 یونی یونی هوا هردن زیاده سور صفا که بویله محله رده
 لازم اولور ددی کرب ایتدی ایسلطان عیاران لطفاری
 راتم اولسون اقا حمزه بزمله عداوت اوزره در شاید
 بر مرهم ایله بر شنی قاقوب ککاضر قصد ایده دیدی عمر

ایتدی

ایتدی هاشما او غلم حمن تک سکا عداوتی وارور اولدوب تک ایشی
 حمن کافره بیله ایتدی بولسه سنی او غلور ستم و سعد ایله بیله
 بولداش ایدردی اید صقلسون اوله بر حال اولسه بن سکا کتوردی
 ایتدی بویوب آند ایجری کرب اعتماد ایدوب عمر کندی ایله سورب
 بغلری اوج ساعت کجه دن ابو اولوب اثر قاندری کرب حفظ
 ایدوب حمن به زیاده محبت ایلدی بو اهوانی معروف شاه اشیدوب
 حمن تک مرو تنه تحسینی ایلدی چونکه اینه صباح اولدی
 بر لر تون طورب ایکی عسکر آهنه غرق و سوار اولوب الابر و
 صافله بقیوب طور دیر کرب نامدار دیرانه بیله کربدوب بولور
 ایلدین ارب طلب ایلدکن داوی ایدر نهنک بچه که بولور ایشی
 لند هاون فرق ایدر مدیله ایدی صاحبقران کرب تک سید تک
 استدی امیر بهان اجازت و یروب صفی دیلاور ایکی کزه
 دخی ضرر اولدوغون ستم ددی فیرا اوله سرور و عادت
 اونتمه دیوب عزم میدان ایدوب بقیای کلدکن سلام
 و یروی کرب علیک الوج کوردی فرق سکا ایشی قند
 چکس و یودی کوه باره در قولتری سنوه بکتر با شنی کسید
 مثالی بر مرهب تا زه سرور در که بوزینه بقانک زهرو سی
 جان اولور هتی معروف شاه نهنک بچه کوزب عقی کندی
 حلقوم عیاره با قوب وار کربه بویله غافل اولسون بو اول

دلاورد که حمزه رستمی صاحب اولاد جنک ایتمکه قوردی دیدی
 کرب ایتری همان دعا به مشغول اولسون دیو هر کونوردی اندت
 نهنگ بچه ده کربک مراد لکن کورب بکندی افرین یا کرب حمزه
 کبی بر صاحبقران قرشوقیوب بوقدر بکلرینه ال بتشد برون
 اتاکل بخله جنک ایله شایده محمودیجه تحمل ایله یوب بر خطا
 این ریز زبر صاحبقران اصهارلدی نوار اراده عداوت دینته
 یوغه سکا سلیمان بادکا هند استدیکن برده صدالیه الی ویره هم
 زبراهنده ده بر مروت وارد که قجن بن اسلامه کلکله کندی
 صدالیه سی سام برینه تکلیف ایلدی ددکله کرب یوق
 دلاورد تا رقم بره کلبنجه فراغت ایله هم مرادم صاحبقران
 ایله ده مرتبم جه جنک ایروب اول بار کا هد قلیچم ایله
 صدالیه المقدر دیدی و الترنه نین الوب جنکه بشلدیلر
 کرب نهنگ بچه بر نینه صوندی نهنگ سپر و یروب
 کیمه منع ایلدی هله اون نین سینی منع ایلدی انون اوج نینه ده
 نهنگ بچه اوردی کربک منع ایلدی اتا زباده اضطراب چکرک
 انون ال کورزه اورب یکا بک جنکه بشلدیلر نهنگ بچه
 کربک کورونون الدرمن اتا کرب نهنگ هر جمله سینی
 منع ایترجه یکی دنیا به کلمشه دوندی کوردی کورن ایله بوکا
 انورکابل دکل همان ال نینه اورب بتشوب غیرتله بر نینه

اوردی

بوکتایر مالک هزینم جلیله در بزمه صحابه ایچ
 اعتزاز و طبعی محمد زلف فرانت ایلمشه (میرزا احمد)

اوردی نهنگ بچه سپر بتشد برنجه کرب چابک سپر دور سبت
 ویر یوب نیره سپر دامنندن بول بولوب اولوغنه زحم
 اوردی و کجوب کندی نهنگ بچه غضبه کلوب محمودک قاچوب
 خشمه کرکدان سوروب بتشوب بر کورن اوردی کورنلر
 کربدن امیدی کسدیلر کرب کوردی سنی شکلر کندو سینی
 بر جانیه اتدی زمینه ایاق بصدقه دال قلیچ اولوب نهنگ
 بچه نک کرکراتک قیج ایاق برنی چالوب قلم ایلدی نهنگ
 بچه ده های بر نابکار نیلک دیوب کندو سینی زمینه اتوب
 کرب بر تیغ دهی اوردی نهنگ بچه سپر و یروب بتشد یوب
 اوموز باشنه بر زحم اجدی نهنگ بچه اقتی اولوب همان
 اند اولون کورنوی کربه فرلندی قبه سی بره صابچی کربک
 ارقا سنه طوشوب یوزی اوزره یقعله یازدی بونلر بر برینه
 کیرنجه مرزوق شاه عسکر قول صالری همان جمله کفار
 بود یوب مالا برد ایله قلیها بتشوب کرب ایئلند بر دیلر
 بریدن اسلام عسکر جمله یور یوب قارشیه جنک اولدی
 نهنگ بچه نک قولتری یوک بتشد یروب سوار ایروب اولون
 دلاورد ایکی بردن زهی وار ایکنی اصلا الیر یوب کفایت
 ایکنه دوشوب غضب ایله قتاله بشلدی اتا نهنگ بچه
 کرب ای اراردی کرب نهنگ بچه اراردی اتا بولوب اند

دلاوردی نهنگ بچه ایجاب اولوب کورن اولون کورن اولون

بالین قلع لندها یبرست کلوب باری لندها و انستقامم الایم دیوب
هان نغره اورب بنم کرب نامدار دیوب اوزرینه سورری لندها
کورری کرب بر دلاورد که ساملردن یوز چویر من هیقروپ
کلور لندها ده نغره اورب ای سرکش بنم لندها بن سعدان
کلرو بنده بر کوره کوتکیمک لرتن کور دیوب بر کوتک اورری
کرب کورزین برابر ویردی ارقیه النجه منغه قادر او یلوب
مشت اولدی لندها و نجه کرب ایریشوب بر تیغ اورری لندها
سپرن برابر ویردی اما بونکده قدی زیاده اولمغه زهم ایریری
اما سپرن قلوب بندکی فیان کله سی بره دوشدی لندها
بر جایتیه انلوب ایاغه طور دی المذن دیلدیکه بر کوتک دخی
اوده ناکاه بر نغره سرمناک قوبری نجه لر جان ویروب
یقردی نکر ایر عرب ایری عشق سوروب میدانه کلوب
کر به بقوب ایتری بره ولی قنلو تدر بویر یوزنوه جنکه
هریص او طمان پیاده جنک ایر سان هله زحمت یوقدور
اوله ددی لندها سرور هتک ایله زهم یوقدر اما بو
نایکار فیلم اولدور دی کوره بیم مرادی جنک اب قلبی
الون قوسون مرده جنک ایلم دیوب کر بره ایتری یا
صا هقران هرکین برالاتی وار بر بنده لندها کورزی
کی اولدی قاجل ایری بوده لندها در قون برهوش ایرد

اولم

اولم ددی لندها ده ایتری لطف ایله یا صا هقران فونونا بکار ده
حدین بلدی ره بیم هم برهوشجه کورسون لندها کمدر دیری حمزه لندها
اکری بقوب بر دی قنلوبه او یوب فنا یعنی اتمک دیلر سیف
عداوت دینیه یوق اراده دیوب لندها یی دوندر دی و کر به وار
دلاور شمد نکدر جنکی بنله ایله زیرالات صا هقران بنده در
بکا غلبه ایدر سنک بر مراد اولورسون دیوب ایر لیلر افشام
بقینی ایوی ایکی جا بدن طبل ارام جا لوب دیوب قوندر یلر
کرب مرزوق شاه بارگاهنه کلوب بای کتنده قرار ایلیر محکم
اندین ای سرور نه سنک بجه ایله ایومرکه ایوب ایوایشی
ایلدین دو یلر کرب ایتری بکار سنز کور بدیکر لندها ایله
برایو کتور دیمز کجی نایکار هندی تمام اندم ایری حمزه کلوب
ایردی اشته قالدی دیدی مرزوق شاه شاد اولوب خلعت
کیوردی بریون صا هقران سرا بر دیه کلوب بکار جمع اولدیلر
نه سنک بجه مرهم سلیمان کوندر دی اولدی زحمته صا روب
کلوب بر نزه او توروی اما حمزه بونک المله کورب بر از نسلی
ویروب ای دلاور غلبه سنده در سنک جنکن جها نکیر لر
کار یور انک کاری حبله در اگر زهم ویر سنک جا بکلای ایله
ایلدی او غم دیمی زده زهم ایر شدی بری ایردی زحمته زهم
اولیجی سنده ده اویسه عجب دکلدر دیوب وافر ضیافت

ایلدی انون عشرت بشدیلر چونکه صباح اولدی ایکی جانبدن جنک
 کوسلری دو کلوب اول ایکی دریا مثال عسکر جهوشی حروشیه کلوب
 جبهه جوشنلری کیوب تیغ سنانلری اوزرینه راسته قلوب
 ات فیل کرکوانلرینه سوار اولوب کروه کروه میدان کمارینه کلوب
 اولیلر صافلر بغلیوب میمنه میسره قلب جناح راسته پراسته
 قلوب صاهبقران عالم قرق سکن پاره جنک الایینی اوزرینه
 کینوب عشقری جکدیلر سمک نزه سینی الله الوب کور زین
 اورب عشقره سوار اولوب بو طرفدن کرب تا مداردی رضنه
 سوار اولوب میدان کیره بسم درکن حمزه بر نقره اولله اوردیکه
 جهان ولوله ایله دولدی انی کوردیلر صاهبقران عالم ضاعنده
 عمر هیار صولنده ابو الفتح عیار رکابنده سیمرخ وار جولان
 ایده رک میدان کیدی وال کورنه ونزله به اورب بر ایکی
 ساعت عرض هیز ایلدیکه عرب وغیری قزلبک شاهلریک
 کوروب حیران اولدیلر کربک عقلمندی کیمدر بوئی قوجه
 دین دیوب قول خال دیروب ایکی جانبدن جنک هر بیلریک
 و کیدیوب بفره اورب قنی اول کرب ددکلری اوغلان هاندن
 زیاده دعوا ایروب بعضی سوزلر سویلر ایشی بوکون میدان
 کلیمون کورسونکه دیانک قایع بو جانغی وار ایشی روی همان
 کربوه مفر وقت شاه هندن هفت ورعنا الوب عزم میدان ایلدی

ایدر

ایدر جهان برابر اولوب سلام ویدی سرور علیک الوب یا کرب
 نجیب اول دلاور لره بران اثر قومی ایله هذکدن زیاده لافلر
 اورسون اولله می قیاسی ایدر سنکه اندرسون قاله نهایت
 بن صافنک ال تیغه اورسان اولده سلیمان اراده بریکن ضایع
 اولور دیو تنبیه لر ایلم سنک ایسه الذن تیغ دو شمنز
 دیری کرب ایتری یا حمزه بن کربکدن صاهبقران دکیلم مقدارم
 بندو کنی قدر جنک ایده هم مراد حصمدن انتقام المقدر قلیج ایله
 اولسون همان منع ایده کوی دوی سرور ایتری هوشمندی حمزه
 ایله و بلدیکدن قالمه باکم یوقدر دیری کربده بلدیله حمزه
 یا وزندی ال نینه اورب جنکه بشلری ایبرع کربج
 عجب متین بولدی مکر ایلروره عمر کزنون آینه شاه
 مغربی کله جکدر اشنه اولره جا بقلعه نوکا منند اولور
 الفقه کرب صاهبقران ایله اوله وقتی اولنی کله بر کله
 جنک ایلدیلر انون ایدر جهان یا کرب قنی قلیجک چلبک
 کوره لم انده ده ارضون قالمسون دوی کرب غیر سکا قلیج
 جکه هم اولدوره جکن بلسم دوی سرور تبتهم ایروب اول
 بویله ایلمکا ایتری ایتری ایقن اشون برده کور طوتالم
 دوی کرب نجون ایتریم مغلوب دکیلم ده کور ایبرع کرب کل ایتری
 ات اوزرینون طوت کرم دوی کربین ات اوزرینون بنا شوپ

ایدر کمرینه صاریوب ذور ایدر کوزدی اله بدی صا هجران بر
 ظور ایدوب کربی قا پوب قولنه الوب بره اوردی ابوالفتح
 بنده هکوب کوتر کنی بر بون معروف شاه او طالی کورب اعیان
 ایله کلوب یئشدری ایدر اباغنه دوشوب امان سرور
 صقانی بوردی قنلوبه قیمی نیرا برادر بکن عمر معدنک اوغلو
 ددی عمرده بنم شاکر ددر فن سپاهیلکی بندن کوزدی ددی
 حمزه ای نابکار عیار با انجونی اول اوپله دیمزده اراده بوقدر
 صقاتلق اولدی ددی عمر ظاهر شاکر دیمز سر فراز اولوب
 سرا پرده قلیجیله بر السون دیوریمدم ددی حمزه کوزل
 اتار شتمه نه نیک چچه وسعد زهدار اولان بکار التون چچه
 قونور لورسون دیوب دوندیلر معروف شاه حمزه دین ایرلیوب
 بری جاتبه یورودکره مکر کچه دن عسکرینه اهما ریشدری
 حافظ اولمشدری همان او توز بیک عکرا سلام طرفنه
 الوب یوروی ویردیار کسه مانع اولیوب کلوب بر جاتنه
 قوندیلر کفار کور دیار حال بویله بلول محزون انارده دونوب
 قوندیلر اتا بریدن جمله دن اول عمر عیار سکر دوب عمر معدنک
 قورلغک قا پوب هکیمده جیشدری به هی نابکار عیار بک
 چکه قولغم قوبار دین ندر لصلی بونون موارده ندر دیدکره
 عمر ایدی ای شکم حاره مشلق کوزین ابع بوچه کوند

میدان

میدان اورتا سنه دلاورلک ایدر نوجوان سنک بلندن کلشی
 اوز او غلوندردکره عمر معدنک صفا سنون عقیل کندی
 همان حمزه قرشو سکر دوب هب بکار طیوب کرب دینی بند
 ایله علم دبنده طور ردی باشنه او شدیلر رسیم وسعد
 ونه نیک چچه ولندها کلدیله کون نابکاری بیابانچی کبی
 بزمله بوقدر خصیما جنک ایدی اتاشول عمر ندر سنکه
 انیده صقلیوب بویله طور اتدیله در دیار عمر اشیدوب رستمه
 ایدی ای سلطان روح سیزه هذبت ایتدیکنز زمانده هوشمیدک
 جندره زنگی ورخشند زنگی اولدوغمنز بونوه ادم واردر
 هم مال وروپ یا لوار بر دیری ایدر عیب ایدی یا عمر معدنک
 وار او غلنک بندین ال دیری اولدی بندین الوب وقو جاق
 لیب بفرینه با صدی کمرینه بابا سنک الین اویدی بر مقدار
 المده ایدیکه هم بنم بر کونوه عرفتم بقری دیو صا هجران
 کربک وضعندن بیلوب با کرب الم هکله سنک قوتک
 بلندی سکا نه نیک چچه التنده بر و بر برم اول سرکشک
 ایلدین بوضه بویله اولمزدی صا هجران لمر مراد اتدکره
 بر نشنه هائل اولمز قرق کونوه با صد دینی اری بر کونوه
 بیلکی بر حمله ده با صمه غه قاردر دیری عمر ایله معروف
 شاه اشارت ایتدیله وار صا هجرانک الین الوب ها کبارنه

صفا سنون عقیل کندی
 همان حمزه قرشو سکر دوب هب بکار طیوب کرب دینی بند
 ایله علم دبنده طور ردی باشنه او شدیلر رسیم وسعد
 ونه نیک چچه ولندها کلدیله کون نابکاری بیابانچی کبی
 بزمله بوقدر خصیما جنک ایدی اتاشول عمر ندر سنکه
 انیده صقلیوب بویله طور اتدیله در دیار عمر اشیدوب رستمه
 ایدی ای سلطان روح سیزه هذبت ایتدیکنز زمانده هوشمیدک
 جندره زنگی ورخشند زنگی اولدوغمنز بونوه ادم واردر
 هم مال وروپ یا لوار بر دیری ایدر عیب ایدی یا عمر معدنک
 وار او غلنک بندین ال دیری اولدی بندین الوب وقو جاق
 لیب بفرینه با صدی کمرینه بابا سنک الین اویدی بر مقدار
 المده ایدیکه هم بنم بر کونوه عرفتم بقری دیو صا هجران
 کربک وضعندن بیلوب با کرب الم هکله سنک قوتک
 بلندی سکا نه نیک چچه التنده بر و بر برم اول سرکشک
 ایلدین بوضه بویله اولمزدی صا هجران لمر مراد اتدکره
 بر نشنه هائل اولمز قرق کونوه با صد دینی اری بر کونوه
 بیلکی بر حمله ده با صمه غه قاردر دیری عمر ایله معروف
 شاه اشارت ایتدیله وار صا هجرانک الین الوب ها کبارنه

بوزین سور بوالنفات سکا چوق التفاتدر دیجه کتیه فیستری
اولماز هله سر ابرده سیمان واره الت اوست اعتبار
کوی ددیله کربده واروب امیر مردانک ایاغنه دوشدی
دولتو صا بقران خطا ادم عفو ایله درکوه برهدار اول
او غلم بن سنی بهادردن صفا ایدرم جنکدن الم حکم
دیوب بفرینه با صوب کوز لر تون او پدی عمر معدی ی ایدی
برادر کوزین ایدین حفظ ایدم بزده او غلامز دردی
انون عمر معدی رستی وسعدی و فغانک بچه لند هابی
قرشولیوب لطف ایلی سرور لکر بک صوهون بکا باغشان
اشنه عیزت ایله بویله برکنا خلق ایلی بن بابا سی
ایکن بکا سرزدن زیاده ایش اتدی ددی بوزار نیلسونار
ای سلطان عادیان سنک ها طرک ایچون بحدک ددیله
کرده کلوب رستمک سعدی اللین او پوب نهنگ بچه و
سار دلا ورلردن عزرد بلیوب کور شدیلر و کچدن چوب
سینه صاف اولدیله اشته بوزلردن دونوب سر ابرده
کلکک کرب قباد شهر باره باش قیوب بیعت ایلی ایدر
عرب کرده طلعت کیورون نهنگ بچه نک الت یا تنده
سند الیه ویردی بزدن ایله معروفی شاه عسکرینه
تنبیه ایدوب دمی جنک اولورکن چانقلین قالدیروب کوی دیلر

کلوب

کلوب عمر معدی تولنده توندیلر کفار اوطالی کوروب پور و ملک استیلر
وزیر لر قومیه بر سننه حاصل اولماز کندکجه انلر قوت طوتدی
بر قاج کون آرام ایلی اسکندر هیکلانی ایوادسون اگر جواب
دیبه مزه جارد سی بز لرده تابع اولورز ددیله مرزوق شاه
شمه دوشری هله انلرده دونوب توندیلر اسکندر صا غلدقه
جنکیمز یوقدر ددیله معروف شاهه یوقدر هدایا سک بکوب
کر بک طاسیردن چقار دومی یاد کار لردن ویروب هنر قبول
ایدهب جمله بکلر یولتویولنجه هدیه لرین ویروب مقبوله
چون معروف شاهه بهرج حانک السنه بر ویروب قرار
ایلی اسد چکری ایچنه شاذلیق اولوب بونلری صیافته
بشدیلر اوتون مرزوق شاه اسکندر هیکلانیه مراجعت
لازم کلدی دیوب اسکندر ایچ زهدار جنکه اقتداری یوق
هله عذر ایدوب بر از ناز لندی ایدی بره نابکاره بوز ویردیکن
بنی غافلک زهدار ایلی اشنه نه فائزه سی اولدی ددی مرزوق
شاه ایدی سرور دعوت اتمش اولدی کلدی قلاهر رعایت لازم
ویزدان پرست اولدیفندن دخی خبردار ایدک اتا مراد مهران
اولسون دیو ایدی اتا اولدی لطف ایله بوزلر بر چهاره ایده کور
زیرا ولایت الون کدی دوی اسکندر دم شاهم بر قاج کون
دحکم ایوادسون انون کوره سنکه سیدان اور تا سنه بن

اندره ندر ابرو دم دیوب مرزوق شاه حمزه به برنامه باذوب کوندری
 بزه قرق کون مهلت ویر تا کم بهلواغله زحمی ابو اولسون اندون جا
 تحت اوله یا بخت ددی ابر عرب نوله اوله اولسون دیوب کندی
 عاللمرزه اولدیله اقراراوی ایدر برکون کرب عمری دعوت ایدوب
 ای سلطان عیاران سنون بر نیازم وار دیر عجب اولور می دگر عمر ایدی
 ندر کوزم نوری سوبله کوره لم نجون اولیه ددی کرب ایدی کرجه
 اوستادم اولوب بکار بمقدار فن سلحشور لوق تعلیم اندیکز امانا
 اوستادون تعلیم المدیکز همان کور مکه کندی قابلیتکن قدره
 ددی عمر بی او غلم اولدور دیری کرب ایدی ایدی صاهبقران
 دهی بر مقدار کور مکه کور مکه اول فتلک فرید بدم
 خصوصاً اوستادی حضرت علیه السلام دیری عمر نوله معقول
 بر عرض حال باز واروب بن حمزه پویه بم بیلور مکه یوق دین
 خلوصاً بابانک حاضر بیچون حفظ ایدر دیری کرب بلدیگی اوزره
 بر عرض حال باروب عمره ویردی عمر حمزه نیک خلوتنه کیروب عرض حال
 ویردی حمزه ندر عیتار ددکی عمر سرور سکا بر شاکرد کتور مکت
 استرم عرض حال کورون نه بازار ددی حمزه بو فصل لطیفه در دیوب
 عرض حال اوقدی کرب دیمکه دو تله صاهبقران بو قولنی لطف
 ایدوب شاکره لکه قبول ایدوب فن سپاهیلکی تعلیم بیورماکن
 مراهم علیه لریکندن موجود در دیوب سبب قبول بیوره سز بو بابوه

امرو فرمان اقدم حضرت یلینکدر دیمش ابر عرب نوله معقول کلسون
 ددکه عمر واروب کتور دی کرب کلوب ابر مررانک الین اودی
 اندون صاهبقران وکرب الات هر به غرق اولوب دختایرین سوار
 اولوب میدان چغوب و ضلق تماشا به طوروب والی حاصل حمزه کرجه
 بدی کون نیره و تیغ و کمر و کوز و سپر و تیرکان قاپچه و المه و چارچه
 وغیری فنلری جمله کوسنوب کرب ایسه عمر دن دهی کور شدی
 اما بود فقه زیاده چابک و کامل اولدی و قوی فی هنوز زیاده ندری
 بوند نفسک کتدجه سرفراز اولور و اشته صاهبقرانک شاکردی
 و نظر کرده ای اولدی اولاد حمزه ده اقرانی از وار دیر و بوند زحمک
 بمدک یوقدر بکر مکرکه اتمه مش اوله اندون ابر عرب کندی ایله
 کربک بلنه قلیج قوشادوب یوری شمد نفسک سکا دستور دیر
 یو تام صاهبی اوله سند بوب هیر دعا ایلدی اشته کرب بیلنار
 بیلور لریکه نه ممتاز عالمدر نه ار لک لری وار دیر قیاسه کلیمز و اشفیده
 بر ظهوری دهی واردر که جمله بکار ایله کور شد کد نفسک حمزه
 ایله او توز بشکون جنک ایدر محکمه ذکر اولنه راوی ایدر
 چونکه قرق کون کجی اسکندر نه زحمی ابو اولدی بو طرف ندره
 صاهبقران اشیدوب تکرار نامه کوندر و صاهبقران شاکردی دینه دعوت
 ایدوب بوندده اسکندر به قوی نه جواب و به لم دیو میدان تیغ
 بر غوب یارینی جنکدر بی اندر ایله ابو سولشور همان کرب

غیر کسی کلسون دیوب لاف اور ہے ابرتسی میدان اچلو کیم کیرہ
 درکن نہنک بچہ صابقرانک اوکنہ کلوب میدان استدی
 سرور هله کوره لم کیمی استر سنی دعوت ایدر لرسه کیم سینی
 ددی نہنک بچہ رستم علی شاه و قباد شهریار باغی ایچون بکا
 اجازت کیم ایلدی و اقدام ایلدی سرور دستور و پروب هان
 نہنک بچہ عزم میدان ایدوب دعد وارفعه اوروب ار طلب
 ایلدی مردوق شاه نہنکی میدان کوروب او بونا بکار ده باشمز
 نه بدلا اولدی دیوب اسکندر ده نہنکی بیلور طیانوی کندی
 بهلوانلرون او توز بشی بهلوان کیروب نہنک برر فذب ایلہ
 قتل ایلدی حمزہ انی کوروب او بوده رستم کبی قان دو ککه
 سود سوگی بود کلدر قورقارم بود یلاوری الیمزدن تیز
 المیز ووز ددی لندھا سرور صبر سوبله دیوب ایدر ایدی برادر
 هله کورسون بتم کوکلم شهادت اید بور بونلرنک با عمر کی
 از اولور یاد و ترکارده چوق سرجام کورر لر بویله جنده خریص
 اهلوق عدالت خیر دکلدر ویری اندن هن عمر عیاره وار سوبله
 شوک الہ کتور مکله سعی ایلسون ددی عمر واروب سویلدرک
 نوله دیوب ایزن اون یدی بهلوان اسیر ایلدی مردوقی شاه
 اسکندر نه طور رسون اول بهلوانلرن عمر قشنی وار ایدک
 بویله هلاک ایتدی برده اشته کور رسون بونا بکاره بر کمنه

حائیل

حائیل اولماز کیر شونک حقدن کل قنی سنک دوزکی دعوان نیچه
 اولدی ددی اسکندر بوسوز لرون الم چکوب عار لول میدانہ
 کیروب نہنک دشنام ایدوب ای تابکار نه بی رحم اولور سوف
 بریکت فرق بلده حاصل اولور نیچون بر حمله ده قبار سینی ددی
 نہنک بچہ ایدی با اسکندر چوق سوبله انلرینم اقدم حمزہ بیل
 اوزا تدبیر قتل ایلدی سرکشک ایتمیوب بیل اوزا تمیانیلریک
 اسیر ایلدی ددی اسکندر ایدی ایدی انلرینی انتقا لیرین سدن
 الایم دیوب اوج حمله ایلدی نہنک بچہ سنع ایدوب اسکندر ده
 بر کوروز او بله اور دیکه اسکندر کوروز ویرنجہ قولتری بو کلوب
 کوروی باشنه ایزر باشی کیر و چکوب کوروز قیل باشنه ایزوب
 ضرور ایلدی اسکندر بقلوب نہنک بچہ کچنوه اسکندر دور انوب
 المذہ کی کوتکی نہنک کر کرد اتک صف زیننه طوقوب قیج
 ابقلری حور اولوب نہنک بچہ های نابکار نیلدرک دیوب
 کندین زیننه اتوب شت شتہ سله سلیه دیرکن کر کیم اولوب
 اسکندر اوج ذور ایدوب بر نشنه ایدر یوب نہنک بچہ
 بر زورده اسکندری قاچوب باشنه برابر قالد پروب اسکندر
 سلکینوب کمر تمجیل ایدر یوب کمر قیریلوب ایاقی اوزده رو شوب
 نہنک غضبندق کمر باره لیرین ایدر یوب باشنه چار یوب
 باشی یار یلوب کوز لیری قزاروب بقلری نہنک بغلیم درکن

دردی اولور کوروز ویرنجہ قولتری بو کلوب
 کوروی باشنه ایزر باشی کیر و چکوب کوروز قیل باشنه ایزوب
 ضرور ایلدی اسکندر بقلوب نہنک بچہ کچنوه اسکندر دور انوب
 المذہ کی کوتکی نہنک کر کرد اتک صف زیننه طوقوب قیج
 ابقلری حور اولوب نہنک بچہ های نابکار نیلدرک دیوب
 کندین زیننه اتوب شت شتہ سله سلیه دیرکن کر کیم اولوب
 اسکندر اوج ذور ایدوب بر نشنه ایدر یوب نہنک بچہ
 بر زورده اسکندری قاچوب باشنه برابر قالد پروب اسکندر
 سلکینوب کمر تمجیل ایدر یوب کمر قیریلوب ایاقی اوزده رو شوب
 نہنک غضبندق کمر باره لیرین ایدر یوب باشنه چار یوب
 باشی یار یلوب کوز لیری قزاروب بقلری نہنک بغلیم درکن

الم اوزده اولور سید عزیزم کیم کیمیا اولور ایدر

کفار بر دن بوریوب نهنگ بجه کرکان بنشد پروب سوار اولوب
 کفاری قرشولوب عثله قمرغه کشدی انا اسکندی قاپوب
 فور تردیلر جمله اسدام بکلر بده بوریوب هنر دندها ورستم طرف
 طرف بوریوب ابکی عسکر برینه قار شوب عظیم تنال اولوب
 افشام بقلشدی صاحبقران علیله قصد ابدی مرزوق شاه اول
 عالی کوروب تیز طبل ارام جالدری دونوب فوندلر ابرته سی
 جنک اولوب دیوان اولدی اولدی رفی ایدوب زجه لورین
 زجه صاردیلر بعده ابرعب اسیرلی بندر خجرا بله اوکنه
 کتوردیلر بی ایمانه کلوب سعادت بولدی کیمی عناد ایدوب قتل
 ابدیلر مکر کیم اچلر نه بری نهنگ بجه تک باباسی قولدرنرف
 ایدی باباسی هلاک اولوب نهنگ بجه ده صلیان اولدوق فرار
 ایدوب مرزوق شاه باشه کشدی نهنگ بجه اکانضی ایدوب
 بقه دبلور قاجغله فور نولور صوف اشه ایله کیردین کل صلیان
 اول صوهونون کچوب صاحبقران سن دبلت ابعیم ددی اول
 حریف برید اخلدق ایدی ایدی ای بی خیرت اوغلان حیف سنک
 دیدور لکنه اولد سنه عارنا بوس او بیری باباکی اولدورن کمنه
 المنده او نور میدی وین سنک بلبان اولدورن اومه بیون
 اکیم بی جنک بلبان برنده ادم ایکن اوتمه دن بکا فضیلت
 ایدر سنک نهنگ بجه هم ستان ایدی وهم لاسی المنده

اسیر

اسیر ایکن بویله ناممقول سولیدر کنه زیاده الم جلوب هماف
 بلنک مثال برتدن اتیلوب اول هر بقلک قفا سنه برشت بهلوان
 اویله اووردیکیم قفا سی قار مار اولدی انا صاحبقران الم جلوب
 بر زمان صیرنه دالری صبر ایدر بیوب ایدی بقه باننهنگ
 برده می بو متلاوا بشی اتمه عیبدر بودیواندر عفو و سیات
 اتمک پادشاه کدر سن صبر اتمک کرت ایدی انک حقندن
 کلور لرایدی ددی نهنگ ددی زیاده الم جلوب منانه لکده
 وار دوندی لنده ایله ای سرور هند ستان بن نیلمکله بورتبه
 عنابه ستمق اولد مددی لندهاره سرور واقعا کوستا حلقدر
 زیر بو بارگاه انک حکمنه در اتمک کرت ایدی هله اولدی
 نه قائده الم چکه ددی انا نیچه قابل ایدی بن برادرمک
 قولوبن استره دوکر دیوب انون برهانه ایدوب قالفوب
 بارگاهنه کلدی فکر ایدوب بن کندولرینک غیره تنه بابامک
 اویله اختیار قولوبکا اویله دیکله د بدم اول بنی دیوان
 اورتا سنه اذار لیوب جمیل ایلدی ایدوب بولورن یاننده
 طور سندن ترک دیار اتمک بکدر دیوب اتمک کتورن ددی
 برایت چکدیلر بنوب ایدوب کمنه کمنه کمنه کمنه کمنه کمنه
 سلطنت منغ به کیدر سیای بیزه کیده لم در یار بوی بریکن اتمیم
 هر کیم کلورسه قتل ایدر ددی نهنگ با اتمن حقوب کندی

این کتاب در بیان اسیران و کتوردهای ایشان است
 و در بیان کرامت و شجاعت ایشان است
 و در بیان کرم و سخاوت ایشان است
 و در بیان وفات و شهادت ایشان است
 و در بیان کرامت و شجاعت ایشان است
 و در بیان کرم و سخاوت ایشان است
 و در بیان وفات و شهادت ایشان است

وز به کند و کن کند و ده بلز خاطرینه و بلادتی کلری نهنک آباد
 بو تگری دیوب کندی همنک بو قدر ستمی کوجنه کلری زبرا
 بهلوانار بارسی کوکلو اولور لکر کوره مقدیا همنه مهر نکاریک
 صلب اوز زبزه اولاد بن مرزبانه بر کتره اگدوخی ایچون فرق
 یلتی معنونه سی ایکن رتد ایوب اولاده تسلیم ایلری ایملی
 نهنک پیچه ده بو قدر سوزدن الم چکوب ترک دیار ایوب
 هم کیدی هم اغلری اتاروی ایملی ابو الفتح عتیار اول
 جانده ایملی سکر دوب صاحبقران کلری ایملی سرور بو
 نه ایشدر کم اندوکر بله می سز که نهنک پیچه شیر طبع بلنک
 صویدراشته غرنه دو خوب کندی در کوه همنه زیاده عین
 اولوب عمر مدر عتیار بنش دوندور اول بکا جکر کوشم رشم
 کسدر و مجتهد اصلا ایکن نهنک فرقی بو قدر بنم مرادم انجا
 نصیحت ایملی بانوار بابا اوغلنه اوکوت و بر ملک عجمی ایملی
 وار سوبله دونمزه انکسار ایملی روی عمر جان اتوب کندی
 نکر نهنک پیچه ده می نری کیده جکی یلمزدی بر محله کلوب
 کوردی یولون صابیه بر اغاج دندن اب صبات کی بر صوب
 اتوب طور صوبی کوردی کده ایوب شونون بر صوب ایچه سم ازن
 کیده هم دیوب یولون صابوب اول اغاج اتیه ایوب اول
 صودن ایچون او توری اول صوبک لطا قبله اقدیغنی سیر

ایوب

ایوب صفا نورد کن عمر اول ارایه چقه کلدی زلفی کوردی یقینی
 کلدی کوردی نهنک پیچه او قاسین اغاجه و پروب صوبه بقوب
 او تور بر عمر سلام و پروب دعا ایملی ایملی ای سرور نیچون بویله
 ایملی صا صقرانک مراری سزه نصیحت ایملی وقاعده صا صقرانی
 سزه او کرمک ایملی زبرا سزی او غلور ستمن زیاده سوزم دیو
 عینی ایملی و اگر کیدر سه فاطرم فالور بدعا ایملی دیور سرور
 یوری کیده لم دوی نهنک پیچه ایملی ای عتیار بن صاحبقرانک بر
 کتر عتیاریم کنی بو قدر کله او دتا سنه جیل اولم بو یقینه وارقی
 اصقالم بو قدر نهایت صاع اولور سم بر زمانه کله کله کلورم
 بوضه شمردی باشم کسسه لردو نم وار صا غلغله بندن سلام
 ایله رهالرین رجا ایملی رمدرف عمر هوقی صله کرتوروب دونور کله
 سغنی ایملی اولوی دوندور روی اخر دونوب کندی مکر اول
 تا زده نهالک عمری بهاری صزان دونوب اجل پیمان سی دوشدی
 داوی ایملی عمر کلوب همنه نهنک پیچه نهنک کلوب و بر دیکی
 صوابی سوبدی امیر عرب رینک الم چکوب لندها برادر سوزه
 عمری الوب وار البتده دوندور روی لندها دهی فیلته سوار ووب
 عمری اوکمه قوب محله ایله کدیار بو تکر کلدی اتار اوچی ایملی
 مکر ذریب عتیار که مقدم نهنک پیچه یوز یون و قولانک کسندی
 هر نداده ییل شمار فرشتت ارار دیکم انتقام ایله جو کله کوردی

نهنك پيچه يا كنگر كندی اولده ايراقدن كوزه روپ كوردنكم اغاچ
 سابه سندن اينوب اوتوردی براردن عمر كلوب دوندرمكه جوق
 جاشدی مكنی اولوب عمر قاقوب كندی ذره هيب عجب
 نيلسم دركن مهنكى شراب الوی بر يول ارقه سی اوزره
 دور يلوب لا يعقل اولدی ذره هيب لعین صفا سندن سماعه
 كيروب عجب داروی ویرسم انا بلکم سر صوشره هان قتل
 اشك كرك قور قورم عمر كلور ديوب بر يول هيقروب سرور
 اوزرينه روشمن كلدی شمره سنی هلاك ایدر قاقوب ديوب
 تجربه ایلدی زير زبانه قلاش عیار در كوردی بر حرکت يوق
 الكله ده قناعت اتموب بر طاش اتدی ياننه روشوب كنه
 اصلا بر حرکت يوق بلديكم تمام شراب المشربست لا يعقل
 اولش شاد اولوب ياننه كلدی كوردی كوكسی آجیق بيدان
 كبی سینه می آچیلوب یا نور اولدی دینی لعین هان هنجی دین
 عربان ایدوب اول تازه نهالك سینه پا كنه بر صخره اوله
 اورديكه ارتقا سندن جفدی مهنك پيچه جان اچيله جيفدی
 بر نون اتدی و كوردی بر عیار قاقوب كيدر بو كتره شویله
 صفر ديكه ذره هيب بوزی اوزره بقلا مهنك پيچه شاد و عجب
 اول اغاچی عظیمه صابر يوب كوكيله قوبار دی عیاره دو قری
 اتدی عیار كندوسنی جمع ایدوب انا مهنك پيچه ده روشوب

جان

جان ویردی ذره هيب كنه دو غرولوب ياننه كلدی كوردی كشمش شاد
 اولوب انتقام الدم ديوب لعین ياننه قاقور قیاس ایلدی هان
 باشین كجوب قنده سینی مرزوق شاه ديوب كندی انا بو طرفدن
 عمر ایلدنده اول ارایه كلوب كوردی ایلدنده پيچه قانه غرق اولوب
 باشی يوق یا نور لنده ااه ایدوب عمر عیار بقا سنی چاك ایدوب
 صحنه سكر ديوب كندی ایدر عیب اوتوردی عشرت ایدر دیك
 بر ولوله اولدی ندر رینجه عمر فریاد ایدر عیب ایلدنده راق دیوانه
 كيروب یا صا هبقران سن صاخ اول مهنك كندی دینجه بره بر
 نیر اولدی دد كره عمر ذره هيب عیار شویله ایلدنده دد كره نرّه عیب
 اه ایدوب بر نقره جا نستان اوله صیقر دیکم دوست و
 روشمندن اشتمدك كنه قاملدی كفا عسكری بر برینه كيروب
 شادیدر عجبانه اوله اصلي ديوب اشقی بوقاری جشمس ایدر كن
 اولمخله ذره هيب عیار كلوب كلاه مرزوق شاهك او كنه بوزوه لوب
 دعا ایلدی مرزوق شاه شاد اولوب عیاره جوق مال و بر دیك
 اون مرزوق شاه ایدر بر كنه اولسه بو كله صحنه به كتوروب
 ویرسه عجب الم اوزره الم اولوردی ذره هيب صر نزاره شمردی
 بن كلوب كتوره جم ديوب طشه اولدی بر دخی كلور می عمر قاقور قور سندن
 باشین الوی قاقوب كندی راوی ایدر چونكه لنده هانن
 كوبره سن دیوبله كتوروب ارتقا سندن بره بر اتدی عیار شهر یار

انی کور کوه عقیق کندی صا هبقران کذالك و بکار فریاد ایدوب بر
اعلشیه در قوبدی به با عمر بوایشی ایدیه فی نیز اله کتور بنده
عشقر ارقا سنه بنوب اراجم و اعتباری اطرافه پراکنده اولسوندر
اله کتور و هفتون کلاه بمددی عمر ای تدرور قنده بولورسون
بو اعتبار ایشیدر سبز او تورو بن بر کوره بم کفار طرفک
دیوب کندی اشکاره مرزوق شاه دیوانه کلوب ال صخره
اوردی مرزوق شاه عمری کوردی کلاه دهی بیدانه یا نور ایدر
عمر قاپوب اله الوب ای نابکار بونی کیم ایدر هله اول
ذره هبب لعین ایله هلقوم ایله کیدر اوله دیر یارینه صمان
طردور و عبرت عالم ایله بم دیوب هقوب کندی برک
نطقه بحالی اولیوب زیر جلدی برد کتله سله سبن بیوب
شردن خوف ایدر لردی و هلقومک دنی درونه ایشی و شوب
یونا بکاره الذن قور تلمق مشکدر ذره هبب ترک دیار
ایدی بم خایم نیجه اولور دیوب غایت اله دوشدی عمره
کلاه الوب همن به کتوردی اظه بر بللو محله دقن ایدوب
اوزینه کتله با ایدوب انذن همن ایشی با عمر بوایشی
ایله فی شش استرم برده کوکده بولوب کتور من سن بر دخی
یا ایشی کلاه مددی عمره خیر اوله یا ایدیهان دعان بمله
اولسون دیوب ایامه طور دیکم اراغه کیده ناکر هلقوم عیار

صورت تبدیل بونلر بن سوز لر بن دکله دی هان باشنه صخر ایدوب
هان ایدری کلوب صا هبقرانک و عمر ایامه دوشوب سلطانم
بو قولنه هلقوم عیار دیر لر بوایشی ذره هبب عیار ایدری بند
بلمن بم صو جم عفو ایدوب بنی قوللوغه قبول ایدر سکر اول
قنده کندی بن بیلورم سیر دمی و به هم ددی صا هبقران ایدر
بمنکه سنک سومون بویشی ایدری مسلمان اول ایامه کله
زوال اولماز ددی هلقوم اسلامه کلوب همن بیوردی هلقومه
هلعیت و بر دیر وارین ایدری هر مزاده طوب کتوره ایدیکر دیوب
هلقوم ایدر سیرور بن بیلورم بر صعب قلم می واردیر انده کتدر
ددی عمر ایدری کل ایدری بکا اول قلمه کوسر ددی هلقوم قول
دیوب ایکیسی هقوب کتدیر اما حقیقت ذره هبب عیار
قلم می صعب ایدری جهان خلقی کندی و دشمن اول اله منزل
اعتقادنده ایدری واروب قلم سنه فرار ایدری البنده عمر عیار
بونده کلور دیوب حلیفه و شاکر لر بن جمع ایدوب بصیرت
اوزره اولون دیوب اهما لوی کندی و سی قلعتک اطرافه دور
ایدوب قوشی اوهور من ایدری بونلر بونده عمره کلکده اما
بو طرفه مرزوق شاهک بر قاج جا حوسرک و ارا ایدری کلوب
هلقومک مسلمان اولوب عمره قولاغون اولدو بونلر ذره هبب
عیاری کتور مکه کتد کلر بن صبر و بر دیر مرزوق شاهک بر بلوان

۲۸

۲۸

و از ایدی جاماس فرنگ دیرلر ایدی مالابردن هشیبه شی المشر ایدی
 مرزوق شاه اوکنده دعوا ایلدیکه بران عسکر و پروجه واروب
 عسکر اوکنی الوب دوندوره بمددی بیلنلر بره اول بر عیار دیک
 کونده او جان فوشه حکم ایدر یاسن اکانیله سن کونده فراغت
 ایله ددیله جاماس ایلته دیوا قدم ایلدی افریشیکه عسکر
 فرسوب کوندر دیلر و بر و ایدر عیار لرین اوکنی ایلر جاماس
 فرنگ نزه به بره نابکار کلین سزی بقلوب مرزوق شاهه
 کتوره یم یوق دیر سکر سزی قبل ایدوب باشیکن کتور بودی
 عمر کولب ای بی عقل سن بدیوله کندی رضان ایله می کلدین
 یوضیه طور ایله می کوندر دیلر دینجه یوق بی شاهلر اوکنده
 دعوا ایله کلدمکه یا بند ایله یا خود باشلر یکر الوب کتور بودی
 عمر ایدی ای صرنداره معلم اولدیکم سن بونده اجلک کتورش
 ایدی جاننی نیچیه صاقون الورسون تیز سوبله یوضیه ایلدین
 صاع قورتلر سن ددی جاماس های نابکار عیار اولوم اری
 اولدوق بویله سویلر سینی دیوب اوزرنجه سورنجه عمر صبانک
 اینه الوب صاعدن وصولون طاشلر با صدیکه لعینی بار بار
 باغزدی لعینی کوز قرار دوب عمرجه اوزرنه سورده که عمر بر
 نفت اوروب وحشندن بقوب باشین کردی عسکر
 بودوب عسکر اورطایه ایلر عمر ایله هلقوم کان تبروگاه صبان

طاشیله

بو قایم دیم جودن طاشیله سن کتور دینجه یوق بی شاهلر اوکنده
 دعوا ایله کلدمکه یا بند ایله یا خود باشلر یکر الوب کتور بودی
 عمر ایدی ای صرنداره معلم اولدیکم سن بونده اجلک کتورش
 ایدی جاننی نیچیه صاقون الورسون تیز سوبله یوضیه ایلدین
 صاع قورتلر سن ددی جاماس های نابکار عیار اولوم اری
 اولدوق بویله سویلر سینی دیوب اوزرنجه سورنجه عمر صبانک
 اینه الوب صاعدن وصولون طاشلر با صدیکه لعینی بار بار
 باغزدی لعینی کوز قرار دوب عمرجه اوزرنه سورده که عمر بر
 نفت اوروب وحشندن بقوب باشین کردی عسکر
 بودوب عسکر اورطایه ایلر عمر ایله هلقوم کان تبروگاه صبان

طاشیله فنا و پروب القصه بشیکه عسکر یوزوب قا جور دیلر
 عمر بوندره مالی بر اقدیروب انبانی از قالدیکه طولدوره یازدی
 هلقوم اولحالی کوردوب حیران اولوب ای سلطان عیاران بوخه
 مالی قنده قورسون یوضیه افسونمی بلورسون انبانه قورسون
 طولما زودی عمر ایدی یوق بو هفت اسمعیل پیغره عم اینن
 قوربانک در یسیدر بو بره کرامت ویرلندر ددی هلقوم بلدیکه
 عمر شهباز جهاندر اندن بولدرینه کیدوب برکون ذره هیک قلم سن
 کلوب کور دیلر بر قیا اوزرنه بنا اولمش قیوسنک اوزرنه بر قبه
 یا عش و قرق عیار ایله ذره هیک کندی بکلوب قوش او جور مز ایدی
 عمر ایدی یا هلقوم ذره هیک سنک سلیمان اولدوغون بلنر وار
 سن جاغز اکر سنی اچری الوردرسه دارولیه سنی بنده اوردنجه
 کلور ددی هلقوم نولد دیوب اول تپوب کلوب جاغز دیکه اچین دیوب
 عیار لر کیمینی استر سینی ددیله ایدی هلقوم عیارم ذره هیکه
 حیر ویرلر بنی اچرویه السون ددی بونلر واروب ذره هیکه توبلدیلر
 ذره هیک صاقنک عمر در بابام دهی اولورسه اوفراقمی دریک
 کلدیله بقه یا هلقوم ذره هیک سنک هلقوم اولدوغنه اینا سبور
 وار صاع غلظه ددیله هلقوم اغلیوب با بن قنده کیم یواضا تیدر
 هله بر کر کندوسنی کلون کوره سم ندر دیری که ذره هیکه کلوب سویلر
 اولر قیوب کلوب پنجه دن بقوب کوردی هلقوم در بر عیار نیه

کری عمر حیر

کلید دردی حلقوم ابتدای با قنده کیده هم عمر اشکاره دیوان مرزوق
 شاهه کلیدی کله الوب بوا بشی ابدن یا زهیب و یا حور حلقوم
 البتده ایکسنی دمی بولوب قتل ایدر ددیوب حلیفه نریله
 اراسغه بشدی بیلور سنکه ابوالفتح و طاروق و فتاح کنی عیار لره
 مالکدر بنده کجه لک ابله قاچوب بونده سکا صغیفه کلدم کرم
 ابله بنی ایجری ال عمر شتر دن قورتار ددی زهیب ابتدای
 کوزل اتا عمری صافین بونده کتور سینه سندی حلقوم ابتدای
 یا زهیب بونصل سوزور بنی بیک پاه ایلسار بن عمر تاج
 دکل بائنه ببله اوغرم هم بن اناک شرنون قاچوب بونده کلدم ددی
 زهیب ابتدای کوزل اتا بیلور سینی عیار لره بوبله رام تزو برک
 جو قدر ایجری سنک عمر اولدوغلک و عمره دلیل اولدوغلک
 انون ببله یکه قلیم اول سنی بنده چکوب بو قلیالم بو بر
 قاچکون بند ایچنه طور کورده لم نه ظهور ایدر نهایت صکره صالی
 ویره عی ددی حلقوم نوله راغیم هان تک باشم قورتولسون
 ددی زهیب بر ایکی عیار کونده روب کلوب حلقومی بند
 چکوب ایجری قلیمه کتور دیلر بوقلیوب کوردی کر کلدف
 حلقومدر بند لرن الوب عذر دیلرک ابتدای ایچنه یا حلقوم
 عمری بیلور سینی شتر دن قورقم ویدی حلقوم اب برده الم چکله
 لات نیناف حقیقون بند صله بو قدر ویدی بده ابتدای یا زهیب

الم حور

الم چکله عمر بوبله صرب قلیمه بول بوله من خصوصاً سنک کنی عیار
 ایچنه اوله ددی اتا عمر بوکا بعضی سنه لرو وروب شو ببله
 ابله بوبله ابله دیوب او کوردی ایدی چونکه احشام اولدی
 عمر اطراف طول شوپ حلقوم اول قیا اوزره کلوب ببله سم دبو
 اور تالی کوز دن کچوردکنی بر ایشیق پنجه کوروب ایجری باقری
 کوردی عیار لره جلسی یا تمشایر ایکسنی اوتوروب نوبت ابله کلر لر
 حلقوم بر ایشیق پیدا ایدوب اول پنجه دن ایجرو دارولی بخور
 یا قوب انون بر از طور دی انلده بهوش اولوب انون حلقوم
 قیوی ایجری عمره اشارت ایلدی عمر ایجری کوردی ابتدای
 یا حلقوم نه باوز اکلندین ددی حلقوم احوالی تقریر ایلدی
 عمر صبر ان اولدن افرین ایلدی انون اول فرق عیار لری تیلیوب
 زهیب هر بنده و بنده چکوب ایجری ابتدای سن بونی صقله
 بنم اهل قلیمه بر صنعتم وارد ایدوب بر شمه اوروب بنم عمر
 عیار کندن زهیب عیار دیوب یقین اولندر بر لر زت صحرایوب
 بره بر ندر بو نقر عمر قلیمه کیمش پنجه اولور حال درکنی عمر تر جانه
 دمی واروب بنم هنر صا صفران فاتح قلم دیوب بر قیامت قویاروب
 خلقی بر بر نه قانوب انلده بر بر لر ببله چنکه طور ووب کیمه ایچره بر بر لر نه
 چال دیار سینی عمر زهیب هر نه سندن نه بولوب انانه صالوب
 انون حلقومه بوری کیمه لم سنکن کلوب قلمه صیقل ایدر بر دیوتوب

الم حور

صغیر بن ایلیور سی

ایچنه اوله ددی

قلعه در جنوب کندیله اما خلعوم عمر بن ابا غلبه بود و مکه قادری
 اولیوب عیار جهان ابتدای با خلعوم سن اردیبه کل دیوب زرهی
 ارقاسنه اوروب او بله بر طمان قالیدر دیکه خلعوم عمر بن
 قوزین بیله کوره دری عمر صباغ اولنی سر ابردی کلوب زرهی
 بر اوروب صا صفران و جمله بکار عمر بن ابروب جوق
 احسان ایلدیر ابو الفتح ابتدای دای افندی صبح انزه اینه برشی
 کبردی ددی عمر ابتدای تنه کیده هی اولون عیار لری بلندی
 ماننی میدانه می قورکم بیورقنه صافدی بن اب عمده کلیم ایله
 بر بوسدال بهاسی بیله کبردی ددی بونار ابواه دیوب نکرار
 احسان ایلدیر عمر شاد اولوب انبانه صالری ستاره ابتدای بابا
 افندی قولای کله ددی عمر ابتدای اوغل بونا بکاری اله کتورجه ندر
 جکیم بوددی قایتمز بهاسی دیوب انون زرهی بک عقلمین
 کتوروب هر مزاده کوزین اجوب کوردی صحن دیوانه کلش عمر
 عیار فر شو سنه بویله دوش کورسک استیم دیوب بنه او غرادینک
 بلدی صیف دیوب ایلدیر کدی صا صفران ابتدای ایلیان
 هتک بیله سنه اولدوردین ددی زرهی طاهر بن اولدوروم
 ددی صحن ای طلم ام بله بر مردک بنه بچون قیدین ددی زرهی
 ابتدای بقیه بنم بورنوسه و قولانمه الی الی انله کلکله در اورکنه
 بوقانون میدر شمد نکیر و بیله اولورسه اولسون انتقام الدم

ددی صحن ابتدای ای بیلد سن انکله بر سینی دیوب یا عمر وار شول
 بلعونک ددی سینی بوز سیاست ایله کوره بیم سنی بونون بریم
 جمله مزین انتقامک ال ددی عمر نوله امر صا صفرانک دیوب
 همان قولترین صفا دیوب بونک لباسلری صیوب اولار قاسند
 قایشلر جقاروب زرهیب فریاده بشدی بعد با شینی بوزوب
 یلبازه کبی بوزینک اوزرینه صا رقتدی زرهیب سوکله بشدی
 عمر بقیه بلعون دیوب دلین جقاروب بر اوق صوقوب اغزی
 کره قودی دلی حرکتون قالوب انون برده به بندیروب عسکر
 ایچند کره بر دیر دوست و دشمنی عمر دن قور قدی انون سر ابرده
 سلیمان اوکله ابکی دیرک دیکوب اور تا سنه قولتوق لرند
 اصوب اسلام نیر انداز لری اوقه طوب و جودنه قالبوره
 دوندردیر عمر بن بوسیتنه هر کس بر مقاصدی اما کفار
 زرهیبت اولمالینی کورنله کلوب مرزوق شاهه مکایت ایلدیر
 هللی اجیوب ماتم ایلدیر اسکندر هیکلانی ایانغه طوروب
 ایشاه بر بوقدر عسکر ایله بونو او قوروب فر شو مزده بزوان
 پرستار کوز و مزه فر شو بویله ایشلر این لر بریم عارنا موسمن
 بوقدر ایلی بن باشم کیدجه چاشورم و دکن فلهای و مال برود
 با بزم صاغ قالوب نهاریز دیوب مرزوق شاد عمل ایتمن جمله من
 سوار اولوب برون جهنمه کیدم باحت اوله یا حبت دیوب نیر

بجورده و پشتم ده اولاد کفار که مکه منته اولونوب بعد ابرئسی دیوان
 اولوب بشی نفر اسیر لری کتوروج ایبر عرب ابتدی ایشاد و شهزاده لری
 کلین سلیمان اولون بهرح خان کبی عزت بولوب بز کرده سینه
 بی انکاز دینم حق اولدیفیچون دائما حسب حق فرصتی بز لره
 و برر جمله عالم خلقی برره کلسه لر کت غالب اولور زودی جمله بی
 اول مرزوق شاه باشی قالدیوب بز بیجه سلیمان اولم تاج
 تحت مال ایلان کیدوب مفسس اولوق شمدن صکر صماغلی
 نبلر بزودی صخره ابتدی ایشهر یار بز بونزه و بیلات و مال منهل
 ایتیمک ایچون کلداک و سبز کله جنکیمز کفری ترک ایوب سزاده
 حله سز کت مال دیار سبزک اولسون الله تعالی دنیاده بزه عزت
 و بر شدر اضر توه دهی سزده اسلام کن سب اولدیفن ایچون
 جوقا سانلر ایچ و دکره بونلر صا صبقرانک مرو تنک کوروب
 مجلسی اسلامه کلدر سزور بند لرینی الوب خلعتا کسوروی
 بونلر قباد شهر یارون بیعت ایوب الهی او بد یار صا صبقران
 بونلر کت بیال و دیار لرینی و بوردی بونلر ده دعاده اولدر اسکندر
 لهیکلانی صخره قولم کجوب او نوردی مال ابردر ستم قولم کجوب
 انک التت فلیها آهن قبا او نوردی بزا مقدم ستم بونلری
 یهمندی انون شهرده و کوبلرده اولدری جا غروب جمله سی
 سلیمان اولدر بعد فرق کون عظیم ضیا قتل اولونوب پسرده

صان

صان بوظ اولدیا کتیه ملقب صیان انصافه صانظ می انصافه ذریه نوزادت اولدیا کتیه
 صان بوظ اولدیا کتیه ملقب صیان انصافه صانظ می انصافه ذریه نوزادت اولدیا کتیه

حاقزی فرنگیه بانکو سده و دارای قبری مهر افروز ک
 لهر اسب کور دستا نه عقد نکاح ایوب بونلری کردک ایوب بر مراد
 اولدیلر سعد سیره نک بونون هارث نو جوان تام براوغلو اوله سعد
 سیره دن صکر اسلام عکری نه حلیفه اولسه کر کور و لهر اسبک
 مهر اسب نام براوغلو و عمر عیار ایب ابکی طرفی مذمته بونلر
 کت حیل مال تحصیل ایلدی حتی فرنگیه بانونک بر طایه سی قزی
 وار ایدی آنیک عمر و بیروب بوند نده عمره براوغلو اولور صخره
 فرنگوسیه به کیدر کن ظهور اقسه کر کور راشتم اسکندر کت مرزوق
 شاهه پای تحت بهلوانی اولوب امانلیهای آهن برشی و مال ابردر ستمه
 محبت ایوب و سزا پردنک جمعیتنی تریخ انجیب ابتدی لری صا صبقران
 زاده بز لر سندن ایر مایوز دیوب کستمه نولد دیوب بونلر رعایت
 ایلدی بونون فصکن برقا جکون عشق و ذوق اولونوب غیری روشمن
 قالمیوب جمله دیار فرنگستان فتح اولوب انون کلاری کون کلر نه وطن
 ارضوسمی دوشوب بر کون صا صبقران مرزوق شاهه ابتدی بز در صلی
 زمانه کت دیار لریمزدن جدا دوشوب هر بریمزدن بر ما کور افر با لریمز
 واردر بره ضرورت جکر لر اسدی کیمار تدارک اوسون دیار لریمزه
 کیدر لم دوی مرزوق شاه امر صا صبقرانک دیوب کیمار تدارکته و زاد
 ز صیر حاقز لفه بقید اولدی بهرح خان و دارای و اوله شاه اجازت
 الوب دیار لریمز کتدی لری سعد و لهر اسب و عمر بانولر و داع ایوب

صان بوظ اولدیا کتیه ملقب صیان انصافه صانظ می انصافه ذریه نوزادت اولدیا کتیه
 صان بوظ اولدیا کتیه ملقب صیان انصافه صانظ می انصافه ذریه نوزادت اولدیا کتیه

شاهزاده
اصحاب

بعضی بادکار و بر دیلر که اولاد لریمز اولورسه نشان اوله دیو و بیز لر
که سز لر ی بوقله ریز دیوب معروف شاه دخی کرب ایله و سائر ایله و داع
ایوب شهر اند نوسه کندی ایدر عرب اول دیار شاهلرینه نصیحت
ایوب اون کفایت مقداری کجبار حاضر اولوب زهره لرین و ات
اسبای لرین کجباره قبول کند باری دخی کجبار بنوب مرزوق شاهه
و داع ایوب موافق روز کاد ایله قنر سینی دیار حجاز دیوب کند لر
بولده بر مانع اولوب بر کون حجاز بقا سنه کجبار حمد باریک هارین
طنزه جقاروب کجبار انعام و امان ایوب کوندر دیار عمر
معدی ایندی با صاحبقران نه جانیه کیدر ریز دکرده حمزه ایندی
کرچه شاه ایله فصل اولوق اما فی صکره کوره لم اون یلدر
وطنه وارمدق بر قاجکوف دیار سمره واروب کوره لمدری مجلسی
مناسب کوروب عزم مکنه ایلدیلر یقینی کلدکره عمر ایلی سکر دیوب
عبد المطلبه و سائر مکه اولورینه مزده قلوب انزن فی الحال بنی عاده
واروب عمر معدینک والده سنه مزده قلوب حقلدی انزن بمنه نعمان
شاهه واروب حمزه کلنجه جمله بکاره و لایس لرینه واروب میح التون
جمع ایلدی چون با صاحبقران یقینی کلدی عبد المطلب اون رانه او غلطی
ومکه انرا قبله فر شو کلوب استقبال ایلدیلر سرور عالم بدی و
قزدا شلری ایله کور شدیلر عسکر صخره قنوب سرور پوری ایله
شهر کلوب مقبیه تریفی زیارت ایوب و ان سینه بولشوب دعایینی

الدی

ای قریبان کسوب مکه فقر سنه تصدق ایوب انزن سفالرنده اولدی
منه نیک دوستلر کلوب زیارت ایدر لر دی ایدی اقلیم درت گوشه ده
شایع اولدی که حمزه جمله فرنگستانی فتح ایوب جمله شاهون سلیمان
ایلش حاله مکنه کلوب حق شلرد دیار حتی بو خبر مدینه کلوب شاه ایله
بختک اشندکره کلبانی اولدی و خوفه دوشدیله عکربنی دایمته شی
ایری مرادی بنم اوزر سمره کلوب انتقام المقدر دویلو کنه بختک سرزده
قنده بر قامد اولهوان وارسه خبر اولوب دفتر ایدر دی و شاه انزنون
نامه لر کوندر دیوب حمزه ایله جنکم واردر حاظرا اولوب دعوت ایلدیکر
کله سز دیوب و عدلر ایوب بونلرده بونده راوی ایدر اولز مائله مکه
شهر نه زیاده قحط وار ایلی خلق بو صقلنده اینی صاحبقران بوقدر
عسکر ایله کلدکره دینک صفایقه اولدی ایدر مردان بواحوالی بلدک
اهل تجاردن سوال ایلدیکه بورا یقین قنقی دیارده زهره واردر
دیوب عدن دیارده تقدر زهره استر سکر بولنور دیدیلر نیز بر نامه
بازوب شاهنه فیروز عدن دیر لر ایدی بغداد و اون وارچه طلبیله
عجبا کیمی کوندر سیک و بنجه عمر معدی بن واره سم اولدیاری بن اعلا
بیلور معدی بو معدنی بن ادا ایدر سکر دکره سرور نوله دیوب طلعت
کیوروب بشیک ادم ایله و افز حزینه و مال ویروب تنبیه ایلدیکه بر
کمنه رنجیده اولسون هر قاچه ویرر لر ایسه زیاده سینه بهاسینی
دیوب اول سنه دی عمر معدی کجبار کندی بر کون عدنه کلدکره

کوندر دیوب
کوندر دیوب
کوندر دیوب

ص
ص

کلوب کافه خورده ایلی حنا لام
کوندر دیوب
کوندر دیوب
کوندر دیوب

فیروز عدینه خبر اولدیکه صاحبقرانک سرعسکری اولان عمر معدی
 ز صبح ایچون کلش ددیله فیروز نوله هوش کلدیله دیوب قرضو لیوب
 کتوروب بر عالی سرایه فوندردی نزول نعمت کونوروب ضیا لندی
 ابر نسی دیوانه دعوت ایروب هوش کلدی ای سلطان عاریان صاحبقران
 نه بیوردی ددکه عمر معدی احوالی دیوب نامه تسلیم ایلدی اوقیوب
 بنکم صاحبقران عالم هنن بن عبدالمطلبم یا فیروز شاه اشدیم دیار نوله
 ز صبح فراوان ایشی بولمده منابقه اولغله نامه کونوروب اچی
 ارسال اولندی و مولن لطف ایروب رعایایه خبر ایروب اله و بر دکلرین
 زیارده ایوبروب سرعسکرم ایلد ارسال ایله سینی اگر سرعسکرم بر
 کسیرنجید ایدرسه بکا بلدی سینی حقندن کلورج دیمش فیروز
 عدی نوله باشی اوزره بر قاج کون اکلنک جمع ایده لید یوب عمر معدی
 طعام و شراب کونوروب بیوب ایچوب تمام صفایه و اصل اولدی
 فیروز عدی شهرده و کویارده اولان زهیرد جبارده اولد ارسل ایروب
 استد کلری قدر اچی اولد یروب زهیره جفنه بشلری اهل اولد
 بو بازاردن حظ ایروب هر طرفدن طیوب طاشیوب کتورودیلر شویله تم
 کندکجه او جوزلق اولدی بو حالده ایلن برکون عمر معدی فیروز شاه
 دیوانده اولقدر باره ایچدیکه حرکتیه محالی قالیوب احشام اولدق
 کتمک استدی فیروز ابتدی شهره زیارده مست اولدون بیانده کلینی
 بوکیجه بونق قال ددی عمر معدی جوق بن شهر اجه مظایر رمدی

فیروز

فیروز نوله سز بیلور سوز دیوب بوئی عزت ایله کوندردی عمر معدی
 کیدرکن صولر قرار شدی قرضودن بر قاج بالموملری ظهور ایروب بر اولدی
 هارملر و جاریه لر و بر افتاب جمال نکاری اورتا به الوب جواهر درغ غرق اولش
 طایر لر قولتوغنه کیرش یقین کلنجه عمر معدی اول قرضی کوردکجه اولون
 عقلی یوق دیبلک دلی اولوب طوره واردی هارملر عمر معدی کوروب
 بلدیلر اوغور لر اوسون سرور سهلیجه بر طرفه صا اولون فیروز
 شاهک کریمه سیدر کچسون سز دن حجاب ایدر دویله عمر معدی
 هوش بی بیانقن دکلو ز بوکون استسهم فیروز شاه اخی بکا
 و بر دیوب شمردی فزده کوردی صا ولور بیلاد کلدر بوزینه نقل
 اصوب کلدیکه یا نندن کجه عمر معدی اوکن الوب ابتدی ای نکار نازه نانی
 بیورون او یقینی کج وقت نریه کیدر سینی بزده مسافرین دیار نوله
 بزه انیس اول ددی هارملر ایلدی بره تا بکار بو فصل سوزور فیروز
 شاهک بو قدر فتمتارین بیوب احسانک کوررکن شمردی بو یله
 فیانت اتمک استریانی قاج بولون شمردی سنی هلاک ایبارین
 دویله عمر معدی یا وز لوب بره تا بکار قره یوز لور دوست قزینی
 بندن صا قنوب بن اخی بیانده کتور بریم دیوب پشت ایله بر قاج
 هارم هلاک ایلدی و سانی قاجو بیله عمر معدی نکاری قاجوب
 قوجا عنده الوب دو عرق فونددی سریه کتور دی او یوب قوجمه
 بشلیوب قزده نیلسون کندوی او یله بر دیو صورت اندک کوروب

خونندن مطیع اولدی بریدن حادملر فیروز شاهه کلوب فریاد ایددی
 نکار حادملر کلور کن کج قالمشوز اول حمزه دن کلان قاری بیولا
 حریف کلوب برقا چمنی اولدور و ب نکاری کتور و ب کندی
 ددی بلر فیروز کن عقی کیدوب کوره نول توز اتمک بلمز ناچاره
 نیجه عرض اسککلکی ایلدی چونکه کور و ب مائل اولدین بندن
 اللهک امریله اسنه سن در یعنی ایدرم بو بله بدستک
 ایدر جک نوار ایدی دیوب زیاده الم چکری و ایتدی برار ارم
 واروب سر ایله با صوب هلاک ایدر لرددی وزیر ایتدی
 صبر ایله شاهم بو بوبله اولماز عمر معدی زیر دست بهلول اوز
 دکه بر حال ایله الویر من یا حور اولدور دوکنی حاده عرض به
 نه جواب ویر سر سینی ایددی بو کجا بر چاره کوره لم روی و هله
 ایدم ددی بلر ایرتسی عمر معدی عقی کلوب قری یا نده
 کور و ب سوال ایدوب قیزدی احوالی اولدوغی اوزده نقل
 ایلدی عمر معدی توه کنه می قیامت ایلان صا صقران
 طویار سه کور کتور روی دیوب قری بر حجه به قیوب
 کوره لم نه ظهور ایدر دیر کن فیروز شاهک بر جمله کار وزیر
 وار ایدی اول ایتدی شاهم بنی کوندر واروب صفا لیه
 کلوب سکا نکاح ایدر لم نه چاره دیوب قری لندن الوب صکر
 صیانت ایدوب دار و لیوب بر صندوغه قیوب دریا به اقالیم

۵۰
 ۵۰

حمزه کلوب طلب ایدر سه صاع کلوب صاع کندی دیویمینی ابلسک
 باشمن انجمن ددی فیروز شاه بو تدبیر بکنوب افزین ایدوب وار
 ایددی کور و ب سنی دیوب اولوز بر سور و ب قوناغه کلوب عمر معدی
 قولدی خبر دو کور وزیر ایتدی بنی فیروز شاه کوندردی بهلول
 بو لشو جا محمدی خبر و بر دبلر عمر معدی حجابون شمردی صلیتم وار
 بر اوزن بنی دیوانه وار برم روی تکرار وزیر صبر کونده رو ب الم حکم
 بهم سوزم اکا فائزه لیدر دیو عرض ایدر عمر معدی کلسون دیوب
 وزیر ایچری کور و ب سلام ویردی عمر معدی علیک الوب وزیر ایتدی
 سرور احسام شوبله بر ققه اولشی اما او بله اولور ستانه الک
 حالیدر انا چونکه سز قائل اولدیکن قبول ایدیکز فیروز شاهک
 مانع مستدر سزه سلام ایلدی قری کنه حریمه کوندرسون هان
 بو کون نکاح اولسون احسام کردی ایدر لم صفا سنه اولسون
 روی دینجه عمر معدی کر جک صانوب شاد اولوب بانوی تسلیم
 ایلدی الوب کندی لر وزیر عمر معدی قالدیروب فیروز شاهک دیوانه
 کتور روی کتور شاه کولر یوز کور و ب کنه او ککی کنی رعایت ایدوب
 تحت اوز بر چقاردی اوست یاننه الوب اما عمر معدی قور سه عزیز
 بیان ایدوب صا چه قره سوزه بشدی شاهم بزه انجمنه بر قیامت
 ایلدی اما کجه ایچنه بانوی راست کلیم باننده رجالدن کنه بوق قور و ب کنه
 برم طائفه مزدن بر سر خوشی راست کلوب دست راز لقا ایدر لرو بوب

الوب بنده خانه نوردم دیوب وقادر اولد بغم قدر حد شده قصور
 قوامم سیرت ایدوکن بلوب عرضکنری صباقت ایللم در کده فیروز که
 المندن بمقل کندی افرین بهلوان یوزین اغ اولسون ایوانده باشه فالو
 هفت ایلک دیوب هله اوکنه طعام و شراب کنوروب عمر معری اولقدی
 بری ایجدیکه قرنی شیشوب داوله دوندی بعدد دارورن کجروب
 بقدری برصندوغنی محکم قلفات ایدوب عمر معدی ایچنه قیوب
 ارقاسی اوزره یا نور دیلر قباغنی محکم قبا یوب کیجه ایچنه
 کنوروب دریایه اندیلر ایرتسی عمر معدی قوتلری دیوانه
 کلوب کور دیلر عمر معدی بو قدر ایدیلر سروریمز بو قدر نیجه اولدی
 ددیله یونلر اشام ییوب ایچوب قالقوب قوناغنه کندی با
 سزه واریدی می در دیلر یونلر حیرت کلدی عجب نیجه اولدی مستانه
 بر برده دو شوب قالمسون کورین دیوب اشقی یوتارک طرفانی
 وافر ایدیلر نام نشانک بولم دیلر افر بر قاجکون او کنوروب
 بر بر لریله مشاوه ایدوب کور دیلر چاره یوق صاحبقران برکتوب
 یازوب دونلر صاحبقران اشنه عدنه کلک فیروز شاه
 مخالفت اتمیوب امریکر اوزره وافر زحیره جمع ایلدی اول طرفه
 کوندوره ملک هازمانه برکیجه عمر معدی مستانه غایب اولدی
 اولدی بر نشانک بولم بق انا سرا بیدین جقدوغنی کور
 یوق فیروز شاه کنده دیوب جواب ویردی امریکر ندر دیوب

برساعی

۱۷

برساعی ایله اجمازون مکتوبی کوندردیلر چون بو خبر صاحبقران کلدی
 عمر و ارکور بکا برجه کنور بوایشی فیروز شاه غنی اولمشدر دیک
 عمر طهان کنوروب عدنه کلدی فیروز شاهه بوشوب ایدری صاحبقران
 سلام ایدوب بزم سرع کرمی نیلری ظاهر کوه اوچدی بره کجری
 کندی سرا بنده قنده کیدر بیلورم قباقت عمر معدی بدن ظهور اتمشدر
 انا نیچون بکا بلدی بری بن اناک صفدن کلوروم ایدری نیلری بکا
 دوغری خبر ویرسون یوسفه عکر کلوب واروب و بارک
 الیق اوستنه کنورور بری دینیجه فیروز شاهک جان باشنه
 صجادی عمر رعایت ایدوب ای سر باز جهان بزم نه صومج وار عمر معدی
 کلوب صاحبقرانک امری اوزره رعایتلر ایدوب اشنه بو قدر
 زحیره جمع ایلدی بوکون یارین کیدرم دیرکن برکیجه دیواندن قالقوب
 قوندوردوغم قوناغنه کندی انا زیاده مستانه ایدری ارتوق کور
 یوق بابی نیجه ایدویم هیچ اولور سیکه بن انا ضایع ایدم ایدری دیوانه
 صاع کلوب صاع کندی بزم اناک فولدوغندی و حال قنده اولدوغون
 بلیم دیوب بیمنار ایلدی و عمر بران مال و پروب زحیره قسیم
 ایدوب عسکری قالدیلر دیوب زحیره الوب صاحبقران کلوب شویله
 اولمش دیوب احوالی بیان ایلدی سرورن بکر ایدوب بونوه بر حال واریدر
 واروب کوره لم دیوب کویج ایدوب عزم عدن ایدوب کلکک اجمازوی
 ایدر چون عمر معدی دریایه اندیلر اوچکون صندق ایله دریایوننده

کز روی عقلی کلوب کوز اجوب بر قرانلق برده کندی اما طور مز هرکت
 ایند رنگر ایدوب بره بن نره ده ایدم شمردی قندج هم دیوب قولانغه
 صوجا غلدیسی کلدی شویله بر تل قردم ایدی ظاهر بنی صویان
 بیجیه قیصر اندوکی کبی سندوغه قیوب دریا به اندیلر نیجه اولور
 بن بونوه اچلقدن هلاک اولورم دیوب المه دوشدی اشتیه کند کجه
 اچلو جاننه کار ایدوب کو بون قومهغه جلدی گاه بایلوب وکاه
 عقلی کلوب دوردنجی کون بر کنی راست کلوب سندوغی کوروب های
 برکی غرق اولش بلکه ایچنه مال و جواهر اوله دیوب سندوغی بوقاری
 کچی ایچنه الوب بازرگانلر و غیره سندوغک اطرافنه او شوب
 کچی التون اولوق کون کیمی جواهر و کیمی اسباب در قوما شدر دیوب
 بر بده صفی ایچنده محبوس عفریت اولسون طلسم ایدوب دریا به
 اتمشدر دیوب عمر معدی بونلرین سوزلرین اشیدوب بلدیکه
 سوانه کلدی ایهاز قیوب شمذیکد و ملاح اولورم اتابنی دیو صانوق
 هجدم ایدر لر سه فارنده اجدد هب بو بنم بکدیکم تقسیم بلا سیدر
 بر ایزی اول محلله هوا جنت بری ایندی کلین توکلی بونی بکا صانوق
 ختمه هره جفارسه بنم اولسوندی اولدیری هب اچالم هره
 وارسه برابر چه پای ایده بر ددی عمر معدی ایچوردن کولب صافی
 جواهرم هکان اوله شه کورون جمله کزه بتر مکر ها دغه می اسکندر
 ددی هله اجوب عمر معدی او قوزالتی ادریشی قدیله طشره ایلوب

طوره

حلا بطیب یا ضای قله سته نهو شیفا ضعیف است
 حلا بطیب یا ضای قله سته نهو شیفا ضعیف است
 حلا بطیب یا ضای قله سته نهو شیفا ضعیف است

طوره واروی بونلر شوب های کر جک دیو و ارا بکش دیوب هوفون
 کیمی بوزی اوزرینه دو شوب و کیمی انباره قاجوب کیمی اونه برک
 داغلا یلر عمر معدی کولب ای کشیار بن دیو کبیلیم ادم او غلا نیم بندیمی
 این بنده سز لری بر اولو هواجه ایدم صرا بیلر مالیم الوب بنی
 بو حاله قودیلر ددی بونلر وقت ایدوب کوردیلر کر جک اولدر
 یا نه کلوب بندین الوب بویله دیز مان هواجه کوردرک دیوب
 ایتدی لرنه دیار لوسون و سالی بن ایدی صرا بیلر نیجه طوتوری ایتوسی
 اولدر مختار دیوب سوزه طوتدی لر عمر معدی بری ادرلر سوز و قتی و کل
 درت کوندر طعام بدم هله قارخم طیورون این صحت ایدلم
 ددی بونلر ایتدی دریا به جوقدن جفندق تازه اتمک بو قدر
 ددی لر عمر معدی برم هکان طا شدن بوموشاق اولسون کتورین
 ددی قنقی سندن کتوره لم ددی لر عمر معدی بر هب کتورین هبج
 ابع ادمه سوال اولورمی ددی هر بری واروب نه بولدی لری ایسه
 کتوروب اوکمه یغدی لر عمر معدی اول قرو اتمکی او یله یدیکه
 اولمز اذوق استمز سین یا ددی لر عمر معدی ایتدی یا بونره نه
 وار بو قدر حق اتمک ایله ادم طویاردی شول بنم قارخی کورمز
 سکر قرنی ایسه بوش پلبازنه کبی صالک نور دی بره اول
 فصل طولار زحیره بیز لره لازمدور ددی لر هواجه لر بر برینه بقوب
 جو فصل ادمی بونلج بدو کتی نر کسنه انجق بر بلده بیه مز بونه

حلا بطیب یا ضای قله سته نهو شیفا ضعیف است
 حلا بطیب یا ضای قله سته نهو شیفا ضعیف است
 حلا بطیب یا ضای قله سته نهو شیفا ضعیف است

۵۷

هالدر دیوب ایچله نون بر عافل کسه وار ایدی کلوب عمر معدنک ^{نفا} کور دی
 رحی طور یوب اول قلدان اتکلی ستری حلوا کبی لوب
 لوب بودار ایدی ای حواجله ر بیلور می سیز بو کیدر دیدی
 یوق سن بیلور سنک سوبله در یار اول صریف ایدی اتا لر عمر
 اشیدردک ادم شکلنه بعضا فطلق کمر در یادن دریا
 اودن اود شهر دن شهر کمدن کویه کزوب زهیر لرین توکه در شی
 اول قطلق اشته بودر دیدی بونلر ضوفه دوشوب با نیجه
 اولور دیوب تنه ای چکلوب مشا وده به بشدی لر کنه اول صریف
 ایدی هان ظرافت بودر کم بوئی دار و لوب کنه سن دوغنه قوب
 دریا ای اتوب هلاهل اولور ز دیدی بو تد بیری بکنوب وافر
 طعام دار و لوب عمر معدنک ادر کنه بعد یار عمر معدی ایله
 صونک فکر اتموب هان ویرله دیوب اینده سبور دی رحی
 کتورین دیرکن یقیلوب عقی کندی بونلر کوشوب های نابکار
 بو فصل ادر در دیوب قرینه بقوب تعجب ایدوب اول سن دوغنه
 قوب دریا ای اتوب خوب کندی ایدوب اولور تولوق وارد بفر دیبار
 بیله قور و در ایدی بزه خلق بدعا ایدر لر دیوب سوندیلر
 اتا روز کار اول سن دوغنی سوروب کتور کن عمر معدنک کنه
 عقی کلوب دوشونوب به جانم کنه بو غاز عله دیدینه اوغنه
 نوار ایدی صریف لرین ستون قومانه لرین بیگ کنه کابندف

اولدی

۵۸

اولدی دیوب صبر ایدوب کوردی بندی یوق حفظ ایدی نهایت
 بر جزیره به کتوروب هالیا قبریس دد کلری جزیره به کلوب بر کناره
 دوشوب بر طاشه چار یوب یاره لندی عمر معدنک جان پاشنه
 صحرایوب هان طا ورا نوب طشیره جقوب صوبون افیده راق
 بر جان به چکلوب کندی کنو یه بو صبر سزلق ایله بنم حالیم
 نیجه اولور کوره شول چکدو کم سقلتی قون بو هذنته جقم
 ایدی صا جقرانوه بنی ادم هانوب کالی اوزره بیوب ایچسون
 دیوب بنی بو هذنته کوندی کندی حالیا کانتظار در قبا حتم
 طویارنه وای حاله بو یله اولدینی ابو اولدی باری بر زمان
 سیاحت ایدوب باش خرقیه چکه هم بوخه اولما زهر قند
 وار سم بو غازم ایله باشم بلا یه اوغزار کوره بر فیروز شاه
 بو قدر رعایت ایدر کن نفسم هوا سنه اویدوغم ایچون بنی رقه
 ایدی شمردی بارزکانلر بو غازم او هندن بو یله ایدیلر دیر
 ایدی و کیده رک بر شهر کوزندی مکر اول جزیره شاهنه اسد بک
 چشم دیر لر دی فرنک ایدی اولکونلر ده اولوب اولادی یوق ایدی
 محبا کیمی برینه شاه ایدر لوب مشا وده ایدیلر عاقل لر برینه
 کلوب اهر سوزی بونک اوزرینه قود بیکم بارین قلعه قیوستی
 ایدر هر کیمی راست کلور سنک مسافر و مجادر اول اوغور و منه
 کلنی کند بمن شاه ایله لوب چونکه اولکون قوبی اجوب صبر ایله

نظر ایدوب کوردیلر در باطرقدن بر دیزمان حریف کلور یقینی کلدره
 هان کندی شاهلری اولان اسد یک چشم کندودر عینی
 اکا بکزدی ابوسیر فوسفه اسدینه ی دیرلری دیرکنی کوردیلر
 بونک کوزلری ایکی اولدکلدر اقا نجیب بکزد دیرلردی حد زائنده
 اسد عمر معدی کنی دیو جوشه لو صاحب شکم حریف ایدی انا
 برکوزی کور ایدی هله عمر معدی فرغولوب نه دبار ایدی سین
 و قندن کلور سین ددیله عمر معدی ایتدی شهر اندلوسدن کلورم
 اول دیار لر شمعی سلمان اولدی همنه جمله فرنک دیارینی فتح
 ایدی انده بر اولو هواجه ایدم دریا ده کیدرکن کمی مز غرق اولدی
 بن بر نخته اوزرینه قور قوبل کناره چقدم سائر لری غرق
 اولدیلر ددی وزیر لر ایتدی بزم شاهیمز وار ایدی هان سکا
 بکزد ایدی نهایت انک برکوزی کور ایدی اولدی کل سنی
 شهر یمن شاه ایدلم اتا کنه فرنک اولوب شبقه کیمکه
 اختیار ایلله ددیله عمر معدی بوغنه بن سلیمانم نیچه شبقه
 اختیار ایدم اولم هان کنه شوپله بن سلیمان سبز
 فرنک شاهیمز اوله هم قبول ایدین ددی قائل اولدیلر
 اگر اختیار ایتد سگ وار صاعظله بر غیری شاه بولورن
 ددیله عمر معدی قاری زیاده ای ایدی نیسون صبر مجالی
 یوق فکر ایدوب برای معیشت شاهلق ما طریکون بر قاج

کون

کون کیه هم کوره هم نه حال ظهور ایدر دیوب رضا و بردی او کنه
 دوشوب سرایه کتوروب اعدا فرنک لیا سدری کتوروب
 کولندن هله اسلامه ضرر کلین دیوب انا صاحبقران
 دویمسون بنی قتل ایدر دیوب انون الینه بر اینه ویریلر
 بر مهیب اولنکه اوله مز با شین مهالوب نجیب ایش ایلیم
 صوفی خبر اوله دیوب طعام استدی کتور دیلر اوله قبولدیکم
 کورنلر حیران اولدیلر اسد بوبله فوق بیزدی دیوب هله
 مرادی اوزره بیوب ایچوب امشام اولدند و ذرا سی مشورت
 ایدوب بو حریف شاهیمزه پک بکزد باری بر حال ایلله
 شونک برکوزک چقار سق ارتوق هبج فرق اولم ایدی
 زیرا بر جزیره شاهی دمی وار ایدی بونده دو شمن ایدی اتا
 اسدون صوف ایدردی شمعی اولدوکن اشیدوب بلکه
 حرکت ایددیلر ایدی واروب کندویه عرض ایدلم اسیدرکم
 ایدم قبول ایدر دیوب اتفاق ایلله عمر معدی صبورینه
 کلوب دها ایدوب ایشهر یار بزم اول شاهز اولان اسد
 بر روشمنی وار دیر اتا اسدون قور قر ایدی شمعی اول اولوب
 سن شان اولدیفنی رویدتده بزم اوزر عمزه کلوب جنک اتمه می
 مقر دیر سن ایسه بزم شاهیمزه بکزد سین هان بر طعام
 بدوکن برده کوزین بکزد سن چونکه فرنک اسبانی اختیار

ایله بنی کل بونیده اضیاء ابله که برکونک جفاره لم وادینی اسد
 قوبلم هبج اول اولدو کون برکسنه دویمسون بزده سزده
 راحت صفاده اوله لم ردیلر عمر معدی ابتدی اشته بزکلیفک
 حقی جفاری هبج ادم کوز کوره کندی نوزین نیجه جفاری برایکی
 کوزدهی ابودردوشمندن فورقار سنکدن بن جواب و بریرم
 ددی انلر ابتدیلر بوق ارا برده جوق ادم تلف اولور بلکه
 جوابده و برینه سن البتده برکونک کولرکن و بری انلرکن
 برکونک جفاری بز دیلر عمر معدی ابتدی بقه اولر بن
 بوبلازه بوغازم اوچندن اوغرام اولزمان پک اچ ایدم
 کوردم هلاک اولورم بو حال اعتبار ایدم ایدی شاهلقدن
 کچدم کوز بون کچه هم ددی بونلر جوق ادم ایله لک کور دیلر
 اولماز اخر بر عاقل وزیر ایدی چونکه کوزین جفاری سن
 باری برقره بز بغله کورنلر کورما سنون ددی عمر معدی
 بوکا قانلم دیوب کوزین بغلی ارتوق بلنله تنبیه ایدوب
 عمر معدی اشته کچیروب حکومته بشلیک زجاره کوردم
 اون سن نیجه اولور هله بوکون قارنمز طوق دیوب اشته
 عمر معدی بو حاله اتا داوی ایدر بولر فون فیروز شاه
 عدنی حزن طرفه جا سولر کوندردی بر جده برکون کلوب
 جا سولر ای شاه حمزه یا و اولوب عسکر یله کلپوز البتده

بنی اکا عمر معدی بنی با اولوسین با دیر بینه بولدور برم ددی
 دنیجه فیروزده جان باشنه صحرایوب نیز عسکر جمعنه مشغول
 اولدی نکر عمر معدی بنی شاه اولدنی اسد بکجه شمله دوستلونی
 و امر ایله واسدک حصمنه دمی قارون فرنگ دیر لردی انکله ده
 اشنا ایدی نیز ایکی سنه دمی نامه لر یازوب باشنه شویله بر
 حال کلدی بکا امداده کله سز دیو کیملر ایله بونلره ایکی کوندردی
 الجبدر برکون جزیره عقیبه کلوب اسد پک چشم دیو
 عمر معدی دیواننه داخل اولوب نامه سینی و بر دیلر عمر معدی
 اوتوندری بنکم فیروز شاه عدنی بم سنکه جزیره عقیبه شاهی
 اسد پک چشم سینی ایشهر یار باشمه شویله بر حال کلدی
 صحنه عسکر جکوب اوزریمه کلور البتده سر عسکر بول دیو
 هیکل لازم کلدی ظاهر سنکله بر نیجه زماندر عهد اما نیمز وار
 درکه بویله محله بر بر حمزه امداد ایدر و زکرم ایدوب جمله عسکر کله
 کله سین نیلیم اول عمر معدی دو کلری شکم حاره صغیر حشمنه
 اوغره سینی زحیره ایچون کلوب شویله فاد ایله بنده صندوق
 ایله دتر با به صالدم باشم بلایه اوغزای شمدی صحنه به جواب
 عمر معدی شکل اولدی ایدی ایدر درکه نیز کله سن دینس عمر
 معدی فکر ایدوب بیدیکه قبا حیک بر جابنی کندوده فیروز زاده
 بلایه اوغزادی اهر کوکلدن ابتدی نیجه کهنه لر فرمور ایدوب

حمزه ابلا جنك ايدوب نه مرتبه به واصل اولد بنده بو بوزون ظهور
 ايدو بيم ناکه صوچم با صيله ديوب الحيه رعایت ايدوب نوله وارین
 بنده ارد بکزدن عسکرمله کلورم ديوب کوندردی و بوردی
 عسکر جمع اولدنه بشلدی وزیر لری ابدی ایشهر بار شدی
 بیز کینه بیز انا قارونی نیجه ایدر سینی بیز کیدیکه قورقاریز
 اول کلور دیار عینی اورد ال ددیله عمر معدی اول انک اوزرینه
 واره لم ديوب برینه بر وزیرک قائم مقام ایدوب اوتوز بیگ
 عسکر ابلا قارون فرنگ اولدینی جزیره ی ابرشدی قارونه
 اسد بک چشم کلدی ددیله مکر اکاده فیروزدن نامه کلوب
 کیمه تدارکنه ایدک بوکز المنال اولوب عمر معدی کلوب قنوب
 قارونه نامه کوندروب کلوب قوللوغم قبول ایدو سینی بوق
 دیر سله میدانه کل تقیم غالب کلور سه اول اکا تابع اولوب
 ارادن حصومت کینه ددی قارون فرنگ نوله بنده قائم و بن
 بهانه ارادیم کلون بری دیوب بونلر ایکسی میدانه کیروب
 جنک ایدیلر نهایت عمر معدی قارونی بصوب قون ایلدی
 اولده اوتوز بیگ عسکر جمع ایدوب بونلر انتمش بیگ
 عسکر ابلا کیمله بوب کتدیله بریدن برکون صاحبقران
 دخی مدنه کلوب قوندی دین نامه بازوب البنده عمر معدی
 نیجه اولدی دوغری سویلگون و کلوب او کومده مسلمانان

اولون یوخسه دیارین اخره دیروب کزدونی قتل ایدو برم ددی
 عمر کلوب نامه و پردی او قنوب ابدی بای عیار جواب و پردیا
 اکر انک دروننده بریرا مزلق و اراجه باشنه کلدی بتم نه صوچم
 واردر دیری عمر ابدی سن بیلورسن ابدی بوسوز ابلا قورتلر سن
 تدارک کوردیوب صاحبقران کلوب صبر و پردی ایدر عرب باوز لوب
 جنک نداسینی ابدردی یا بنی انی بولورم یا خود کله سن کسرم
 دیوب عینی ایلدی جا سولر کلوب فیروزه صبر و پردی یا نیجه
 اولور حال بن اوتوز بیگ عسکر ابلا حمزه نیجه قرشوطورورم
 دیوب قساوتده ایکن قنوده بر غلبه اولدی ندر دینیجه ایچر و بر قاج
 ادم کیروب شاهم مزده اسد بک چشم ابلا قارون فرنگ انتمش
 بیگ عسکر ابلا کلدیله دیوب فیروز شاد اولوب انلرین ناز و عیله
 بر فوز قرارم صانوب قرشولوب قونلردی و طبل شادمانی
 حال دیروب هم اشدیوب ندرا صلی دینیجه عیار لور کلوب
 انکی جزیره شاهاری فیروزه یاردیجه کلشی برینه اسد
 بک چشم برینه قارون دیر لرا جمش انتمش بیگ عسکر ابلا
 کلدی ددیله فلیها ابلا مالایرد بلدی بکیم در ا تا هله اسد
 بک چشم کم بهادر دکلدر دیری حمزه عمره وار عیار کور فضل
 صریقار در دیری عمر نوله دیوب کلوب کوردی اسد بک
 چشم دید کلدی بی عینی عمر معدی کندیلر نهایت بر کوزی

۱۰۱۶
 ۴۶
 ۲۰۹۶
 ۲۰۹۸
 ۴۶۰۲۶
 ۹۹۲

۶۲

بنام تعجب ایروب رقت ایلدی و برینه سئوال ایروب بواسد
جو قدیمی اول جزیره ده شاهد ددی اول کهنه او قوز بلدن
دیاره در دیری عمر کنه شهبیه واروب بر تقرب یا ننه بنا شوپ
کور دی صیاح عمر معدیدر کوله ده مهاجرتان کلدی ایروب
ندر اصلی عتبار نه کورسینی هیچ اوز ریزه دوشمان کلا کده
کولنوری سبب ندر دیدکده عمر ابتدی سرور الم چکه دوشمن
دکلدر کنه دوستدر ددی ایروب بره کیمدر بزه دوست اول
بزه جنکه کلور می ددی عمر ابتدی عمر معدی محبتکدر اقا
بر عجب چهره یه کیمشکه تماشا اولوب کولنه جکدر حتی بر
کوزین غلیوب یکجشم اولشد دی صحن ابتدی بر عتبار
کیدر بر صفتی صیاح عمر معدی واروب باشنه شبقه
کیوب فرنگ صورتنه کیدر می نه ضرورت اقتضا ایلدی
وانک بزه نه انتقامی اوله کم بو یوزدن جنک مراد ایلیه باشنه
بیر ایله انکچون بوئده کلاک بلزمی اشتمدی در کده
عمر ابتدی تحقیق اودر بلزمینی انک عقیق کندویه یار
اولیوب خطا سن و ثوابله فرق اتیوب واروب اختیار اتمش
الله یلور مقدم بویزه نه قباحت ایلدی فیروز شاهک قهر چوبک
بیجه به اندونی کبی بوئنده در یایه صالح اول جزیره دو شوپ
بو صورت ایله کلسه اولور ددی قلیها و مال ابرد ابتدی عتبار بویله

سوله
سوله

سوله خطا ایدرسن ایدیکجشم تحقیق عمر معدینک بمنیدر عمر
معدینک کناهنه کیره دبر ایز اسدی او بلورز او نوز سنه
جزیره عقیه حکم ایدر دیدر عمر کر جک کن انا عمر معدی اول
دیاره دو شوپ اسدی اولدورب انک صورتنه کیمشدر
فلاصه امراده بر قصه واردر بو یولدن ظهور ایلدی ددی ایروب
جهان با بر کوزینی بنار سینی ددی عمر بلغم بر کوزی بفلودر ددی
سرور یا نون بلدی عمر معدی اولدورب تبدیل صورت اتمک
ایچون بر کوزینی جقار دمی ددی عمر ابتدی عناد اتمک لکن هله
بن انک کوز حصومینی سیدانه جقاره می ددی ایروب اگر
بو عمر معدی اوله حق اولورسه بنده اقا برایش ایلمک دنیاده
اولیه ددی عمر بر نون طوروب هله بن واروب اتی صنادیم
صیا فنده و یا کندی بارکا هنده کوره می کوزی بر میدر ایلمیدر
دیوب کندی اقا بریدن چون عمر معدی قارون فرنگ اتمش
پاکه عکریله کلوب قونری بنکشر حاضر لوب قالقوب
فیروز شاه دیوانه کلدیار بوده قرشولوب کنوروب او تور دیار
صیا فته پشلدیلر عمر معدی صیاح عمر کلوب نقشین جقاره صفک
صا طریقه کنورهدی او کنده اولدن طعام و شراب حیدر خلدی
اولش کبی قیولدی عمر سیر ایروب ابواج کوزلو شکم خاره ددی
تمام فرنگ طیور دی وست اولوب رونری ایشهر یار بو حظه

سزدن استردوی فیروز ابتدی عمر معدی دیرلر بر شکم خاره
 سر عسکری و ارایری ز جبه ایچون بونزه کوندرمش بنده رعایت
 ایروب صیلم نامردک ایلوب سرخوش قیزم چکری بنده
 صندوقه قوب در بایه اتم دیوب جمله نقل ایلدی عمر کوکلدن
 مستحق اولمش نابکار شکم خاریه دری عمر معدی کوردی
 کندون شکایت بیول شاهم هایان نامه یازسون حقدن
 کلورم دیوب مرادی اوزره بر نامه یازدردی انون ایچی تعیین
 ایروب کوندردی عمر مقدم کلوب کتم تبسم ایده درک بن سزه
 دیجه دتی بو عمر معدی مکر فیروزه قیزم چکش اولده
 وارولوب اولداسک استر که سزدن الم چکوب صندوقه
 قیوب در بایه اتار شریف کندیلک یوزینه دشنام ایده درک
 نقل ایلدی اضر عمر معدی نامه یازسون انلری حقدن
 کلورم دیوب لافرا اوردی اشته ایچی سی کلور دیوی حمزه
 یاشین صالوب کوره شول نابکاری عمر نده بر خدمته
 کوندریم نقدر قباحت ایلدی نوله نابکار بنده سکا نیلیم
 ددی اول محله ایچی کلوب ایچی کتوردیلر رعایت دیوب
 نامه سن و بردی ایبر عرب الوب او قدی بنکم اسدی بچشم
 سنکه حقیق سن نامم و مولنده معلوم اولدم نهنگ دریا
 نشانی قرواشی او علویم بونده عتم قانک المفه کلام

رعاش

دیش حمنه ابتدی بن اناردن عمر معدی اسدم ایدی اسد
 بچشم میدانه کلون قادر اولورسه بنون قانک الوند
 ایجه رعایت ایروب کوندردی ایچی کلوب عمر معدی خبر
 و بر دیوب عمر معدی جنک نداسی ایشردی اولکون اولکلیجه
 تدار کلری کوروب ایرفی ایکی طرفن الایلر و صافله بغلیوب
 عمر معدی سیاه قطیفه شبغه اوزرینه درت قات التون
 زنجیر صاروب بر کر کوانه بنوب قرنگ بکری اوکته و شوب
 میدانه کتوردیلر عمر معدی جولان ایروب رستم و اندها حقیق
 بو عمر معدی کند و سدر ددی ایلر انون بکار میدانه کبرک استدیله
 صاحبقران هله صبر ایدی کون کم کیمی دعوت ایدر اگر شوبله
 ارا سزه استانی کیرسون ددی اول محله عمر معدی
 نقره اوروب یا صخره چونکه قاتلم اورون رستمی بغلیوب
 کوندریدین سن کل میدانه انک انقالبک سنون الایم
 ددی دستم دولتم اتا بکا ازین و بر واروب کوره یم شول
 شکم خاره ننگ بزه قصدی نور دیدی ایبر عالم ابتدی یوق
 او غلم اول قصدک سنی بهانه ایدر قورقم انون بر خطا حقدار
 زبیرا دیوانه مشر بدر سوزین بلمن بن اکا تیمار هانه جیلک
 ایبرم دیوب عزم میدان ایلدی عمر ابتدی عرب دیکه ایله
 ددی حمنه مقابل اولوب عمر معدی قلیچک عربانی ایلدی

سرور عمر بقوب عیادنه بکزد انا کوره نابکاره تیزیه تبعه ال
اوروشنه دوی عمر بوده عمری اولدیفنه برشاهد در زیر عقلی
باشنده اولان تیزیه قلبی ال اورمن دوی سرور بوکا سلام
ویردی عمری علیک الوج عنق دقت ایدوب بقری عمری
ایتدی نه جوق بقیدن صا توغنی الورستندی سرور ایتدی سنی بر
عظیم بهلوانه بکزدنم دوی عمری ای نابکار ظاهر دیناره
بکا بکزد بر بهلوان دوی واری ایشی دوی ایدوب چونکه بیگانه
نیچون بویله ایلدین سنک شاننه دوشرمی بزم بیله عمر ضمیمه
نقصان کتور دین شمره ابل عالم صاحبقرانک سرعسکی
واروب فرنگ اولمشدر لمار ایدوب دوی عمری سرور سولار
بویله ایله قلبی کوروب خو فزین ندیه جکی بلمزین
بوسوزلرایله بن سکا رهم ایدم دیرسندی سرور ایتدی
اگر عمری دکل ایستک الیمن قودتلورسون لکن عمری
ایک بردهی سکا بارگاهه بر یوقدر جمله ایله کوره لردک
عمری کوکلندن اولکم شون عرب ایله برقا چون سنک ایتدی
کمیل عمری ایدم دیوب قلبی غلانه قیوب ال تیزیه اوروب
حواله ایلدی سرور منع ایدوب کوروی بو توه حبلی قوت وار
بو عمری دکلدر دوی زیر اغیغیله ایوه سنک ایلدی الحاصل
اشاهه قدر سنک ایلدیلر سرور کجینی ایدوب صباغ کنه

بولوشالم

عمر

بولوشالم دوی عمری یوری بکون ایوالمدن قور تولدین صباغ
قور تلر سینی دوی سرور بکلی عکسی اوله دیوب قوندیلر
ایدوب بارگاهه کلدره عمر ایتدی عرب نیچه شول عمری
دکلدر دوی عنق ایتدی عیار سینه عیبلم هر حاله عمری
بکزد انا بر کوزی کوردر وههم قوتوه زیاده در دوی عمر ایتدی
اگر بد عمری دکلر دیناره بن برشتی بلیم دوی حیره نافله
عناد ایدر سینی بن عمری بلیمیم دوی عمر او در عنق دکلدر
دیوب وافر مجارله اولوی عمری سرور بنم از عانم یوقی قوق تی
زیاده کلی غیره تندندر دوی ایدر کوزل غیرت اولسون یا بر
کوزنه نه دیر سینی دوی عمر نیله سم کرک انا چونکه شیمه کز
کوزلنددر بو کوز قنقی کوزی بغلو ایدی دوی عنق بیلوریم صول
کوزی بغلو ایدی دوی عمر یارین صباغ کوزین بغلدر سم نه
بیرسون دوی عنق اولزمان اینا نور دوی عمر نوله بو قولی
اونتمه دیوب هان قالقوب دیوان فیروزه واروب کوز سنکه
بشلی فیروز ایتدی ای بهلوان عقیبین حیره نیچه کور دوی
عمری ایتدی اشاع ایدی بوضه بو کوز ال کتور دم نه وجودی
واردر دوی افرین ایلدیلر عمر کوکلنددر اولسون نابکار شکم چاره
ای سکا بر دنگ وین یکه یارین ایکی عسکر ارا سنه زینوا
اولکینی بوده سنک عقلن اولدیفندن در اگر کجانت ایدر

اندر دن زیاده می اولدی خوش آمدی کورمالی دیوب چونکه دیوان
 داخلدی عمر معدی بادکاهنه کیدر کنی عمر خادم صورتند او کنجاه
 بالومی کنوروب دو شیرکی اولوب موی بصوب سوندرکی
 عمر معدی کور اول بره بدجت ردی عمر کور سنین دیوب
 اول اچیق کوزینه بر اوج کول ابله کیرج صاحبی عمر معدی
 اوج کوزم کندی بره طوتاک شوخاری دیوب قند بو کورون
 عمر معدی بادکاهنه کلوب کوزین یویه یویه چقاره یازدی ششوب
 بقدرن قالدی بلدیکم عمر در اقا صاندیکه باشن اولان جواهر
 ابله مزین شبقه طبع ایدوب قابغه هله قبا مدی دیوب
 مرادی ندر بلدی ابر تنسی جنکه کبریه هم ددی وزیر لری
 غیرت و پروب اولماز یارین صخره یکم جواب ویر بر اول بر
 کوزله صاغه بو کوز قی بغله بر نسی لازم کلیم اول برین اوج
 در یار عمر معدی ایتدی های قورقم با عمر یا حمزه بلوب نقشبند
 چقارده ددی بره کیم تقید ایدر صاغ اولمش صول اولمش دیوب
 کوکلنی ایلد یار عمر معدی ایب حالی معلوم عقلی یوق بونلرین
 سوزیله صاغ کوزین بغلدی ابر تنسی سیدانه کیدوب حمزه دعوت
 ایلدی سرور جهان عمر او کنجاه سیدانه کیدوب کور دی عمر معدی
 صاغ سوزین بغلیوب صولنی اچمش سرور جهان صیران اولوب
 سلامدن کیم ای مهلوان ندر اصلی کوز لرنی نوبتله می بغلرین

بیر

لا

بیر سنی اعلا بیلورز بر کون برین بو کون برینمی قوللا نورسون اتنا
 کیده رک هبج کورمز اولورسون بو ابو کار دکلدرد دی عمر معدی
 ایتدی یا حمزه بن اولون بو سوز لری با هم بو فصل سوزدر ادرک
 کوزی گاه کور بر گاه کور مز می بن بویله الی یلدر یکج شیم درکی
 سرور ایتدی بنده اول هیر تده یککه دون صول کوزین بغلرین
 بو کون صاغ کوزین بغلشی سندی عمر معدی فیرنگلش اولوه
 صاغ کوزم علتلوردر استرسن کور دیوب بری قالدردی
 حمزه کور دی عظیم شیش ایتدی یا عمر معدی سنک ما هیتک
 معلوم اولدی اول کوزج عمر ک شرینه او غرامش اقا بر قبا حدر
 ایلدین صوجون بیلوب این اتندن فاکیمایه نور سوروب نوبه
 ابله کناهک عفو اولنه بیز دیوان سن ایدر سوزم طوت بوجه
 سنی رد ایدوب بر رحی بارگاهه دکل دید ایتده بیله قومام ددی
 عمر معدی نه سویلر سینی یا حمزه بن اکلمم بو سوز لری ابله المدن
 خلاصه اولمش سن کور ستمی بغلیوب قلم ایدر سین ایدن
 واروب کیدر سندی عقلنی یوقدر عتاری انک اچوب
 ایلدیکم بر اثر قیوب هبج اولمش بر قبا ج کون جنک ایدوب
 ادر ندر بیتمده ممتاز اوله سرور خوش ایدر جمله ابله سنک
 کوزینه کورینه جنک وار اچق دیوب عمر معدی کنه غیرت
 ابله اوج جمله ایلدی ایدر عرب سن ایدوب بعد بر کورز حواله

ایدوب عمر معدی کوروز و برنجی کورزی النون قرلا یوب باشی قاجروپ
 ارتبه الدقه عقل رائه سنون جقوب رضی کردانک توجه
 دوشدی ایدوب عشق باشین چو یوب ابریشوب عمر معدی
 کندینی جمع ایدوب عمر ایدوب ره ناکار قرنگ قلدانه دیوب
 تیر روکدوسيله دوکده دوکده اللین چو یوب بنده جکوب
 کتوروب کندی قارون اولی کوروب ایدوب مقابل اولوب
 ای عرب قوریم سنی افندم اسبر ایلک دیوب بر نیره حواله
 ایلدی سرور غضبه کلندی جکوب نیره النون الوب کندی
 نیره سيله ایکی دالنگ اور تا سینه بر نیره اوروب اوت
 بوینونه بر اعوب و کمرین قاپوب بره اوردی عمر بن جکوب کتور
 التمش بیک جزیره نشین قرنگ عسکری یور یوب فیدون
 عدنی کور دی بو قدر عسکر کندی ایچون جنک ایدوب بوده
 عسکرینه قویه ایدوب اوتوز بیک عدن عسکر یله یور یوب
 تمام طغان بیک عسکر ایدوب اوزرینه یور یوب سرور
 عالم دهی تیغ ضحاکنی جکوب بو ندری قیدیغه بشدی اسلام
 بهادر لری ده یور یوب نجوم ساعتی کفاری یوزوب فیدون
 قلعه قاجیب قباندی عسکر اسلام کفارن مالین ضیله ایدوب
 قرار ایدوب صاحبان عالم سرا بر دیه کلوب کتورین شول
 ناکار لری یوب عمر عتیار بر ایکی جلد ایله جیس حایه واروب

نونری

۷۳

نونری الوب عمر معدی حیا خندق عقل کیدوب اضح عمر بقوب
 ای سر بار جهان بن قرنگ دیکلم کرم ایله این شفاعت ایله دیک
 عمر بر ناکار ندر اول یا شتو کی دری عمر معدی ای عتیار بوغازم
 بلا سنون اولدی سن ای اولوسینی بنم حالنی دردی عمر بن بلیم
 صاحبقران بیلور دردی عمر معدی او مار ایدیکه بکلر شفاعت
 ایدوب چونکه سرا بر دیه کیدوب کور دی قطع سبب است
 دوشمش اولون عقل بوق دیکلم دلی اولوب جلد لدر ال
 صا توره اوروب ایاق اوزره طور غور دید ایدوب حشمیله بوکا
 بره ناکار قرنگ سنله حدتد که کلوب نهنک دریا نشین
 تمانی دعوا ایدوب بنم کی صاحبقران ایله جنک ایدوب شیری
 کندینی نیجه کور رسون دردی عمر معدی اغلیوب ایدوب سنه
 بنم عالم هوو بیلور سون بنچون کهنکار اولور سوز که حاشا
 بن قرنگ دیکلم بن سنک قولوب عمر معدی بن باشمه بر مالدر
 کلدی بیلور سینی بنده ال ترکی عقلم اولسه بو یله اولمز دم قورام
 بزه بو یولون ظاهر ایدوب سنکله برقا جکون جنک ایدوب
 تکمیل عرض ایدم دیو بو احوالی ضروری ارتکاب ایدوب کوردم
 ضایع او یورم برای خاطر بو یله ایدم یوضه بنی بیک باره
 ایلسار بن دینمون دو نعم دیوب جمله سر کز شتله بیان
 ایلدی ایدوب جهان ای شکم صاره توتلم بالفترور اولوب سنی

عیب لمیه لم انکون جو فلق اله مم بو قدر زبراکم صا هبقرانریله
 تکمیل عرفی ایچون تبدیل صورت اولوب هر صورت کیز مشاورد اول
 عذرینه قائلیم اتا بنی سنی ادم برینه قیوب هندسته کوندردم
 ظلم اتجه سینی و تدیر بیه سینی دیو تکرار به تکرار اهما رطشاکو
 کلوب بر شافک توز اتمکن بیوب و عرضک پامال ابره سینی
 اول برده سنی بو قباصتی ایدوب بختکن قیزک جهکدن
 شاه عفو ایدوب بر جهودک سفاسی وارسه قزینی تی وقت
 طش قیو و بر مسندی اولره ردا دکل ایری شمردی غیری
 برکنه ظلم ایله سنی دفع ایدو جهک ایکن کنده ایله سینی
 کیم جمله اسلام کلرینک عرضنه نقصان کنوره سینی البتده
 سنی قتل ایدم بر جهل و بیخه بر بر سرور لر ستم و لذها
 و معدنیه و صلیفه اسلام قبار شهریار کلوب ایدوب ایانه
 دو شیر اتمه دولتو صا صفران سود قزیندا شندار مرصحت
 اتمز سن والدی عادی بانویه مرصحت اینن بلور کز اختیار
 الفده دکدر دیدیلر سرور عالم ابتدی نبلیم سزکده و عاریه
 باقونکده هاملر ایچون عفو ایدم بوضه بو دفعه بفقون
 خدا من اولمزدی اتا بویله حریف بنم بار کا هده و عاکر
 طور مقی لایق دکدر سورون واروب کنسون کوزم کورسون
 عاکرده کور رسیم قتل ایدم و برکنه اتمک ویرمه سون

هر کیم

مجلس تالیفات
 ۱۱۷۲
 ۱۱۷۳
 ۱۱۷۴
 ۱۱۷۵
 ۱۱۷۶
 ۱۱۷۷
 ۱۱۷۸
 ۱۱۷۹
 ۱۱۸۰
 ۱۱۸۱
 ۱۱۸۲
 ۱۱۸۳
 ۱۱۸۴
 ۱۱۸۵
 ۱۱۸۶
 ۱۱۸۷
 ۱۱۸۸
 ۱۱۸۹
 ۱۱۹۰
 ۱۱۹۱
 ۱۱۹۲
 ۱۱۹۳
 ۱۱۹۴
 ۱۱۹۵
 ۱۱۹۶
 ۱۱۹۷
 ۱۱۹۸
 ۱۱۹۹
 ۱۲۰۰
 ۱۲۰۱
 ۱۲۰۲
 ۱۲۰۳
 ۱۲۰۴
 ۱۲۰۵
 ۱۲۰۶
 ۱۲۰۷
 ۱۲۰۸
 ۱۲۰۹
 ۱۲۱۰
 ۱۲۱۱
 ۱۲۱۲
 ۱۲۱۳
 ۱۲۱۴
 ۱۲۱۵
 ۱۲۱۶
 ۱۲۱۷
 ۱۲۱۸
 ۱۲۱۹
 ۱۲۲۰
 ۱۲۲۱
 ۱۲۲۲
 ۱۲۲۳
 ۱۲۲۴
 ۱۲۲۵
 ۱۲۲۶
 ۱۲۲۷
 ۱۲۲۸
 ۱۲۲۹
 ۱۲۳۰
 ۱۲۳۱
 ۱۲۳۲
 ۱۲۳۳
 ۱۲۳۴
 ۱۲۳۵
 ۱۲۳۶
 ۱۲۳۷
 ۱۲۳۸
 ۱۲۳۹
 ۱۲۴۰
 ۱۲۴۱
 ۱۲۴۲
 ۱۲۴۳
 ۱۲۴۴
 ۱۲۴۵
 ۱۲۴۶
 ۱۲۴۷
 ۱۲۴۸
 ۱۲۴۹
 ۱۲۵۰

۷۵

هر کیم بو کار لقمه طعام ویررسه قتل ایدم دیوب نسیبه ایلدی
 عمر معدی بار کا هدهن طش سور و بیلر و بر یغ بن بکا نغی ایش
 ایلدم دیوب اغلیارق بر جانی طتوب کندی بعد سرور عالم
 قارون فرنگه سن نیچون بوکا او یوب کلدنی ددی اول ابتدی
 دولتو صا صفران اول اسدی یکجشم ایله صنورداتش ایدم
 اولمش بوئی برینه شاه ایدر لر صکر خیزون شاه بزنی دعوت
 ایلدی عمر معدی اسدنا ایله بنم اوزر بیه کلوب جنک ایدوب
 بکا غلبه ایلدی بند لکنی قبول ایلدم انکچون بیله کلدیم شاه
 بویله اولدی امر صا صفران کدر ددی ایدر مران چونکه بویله
 سلیمان اول انزن وار هم کندی جزیه فی وهم اسد
 صحره سنی ضبط ایله سکا وین معدی قارون کوروی مال ایدر
 و قلبهای آهن پوش کبی شهزاده لر بونلره قول اولمشلریا
 صا صفران نوله دیوب جان کو کلدن سلیمان اولدی سرور
 امر ایلدی بندین الوف فرنگ بکاری قولنده صندلی و بروپ
 بونک عاکر بیه کلوب قول اولدیار بعد ایدر عرب فروزه
 نامه کونده روف سلیمان اوله سن یوق ویرسن عمر معدی
 اذ فکر سینی سندن الورم قلعه یقوب حراب ایدم ددی
 فیزون جان باشنه صحرایوب انفرینه قلیح بوینور و شمال
 طا قوب کلدی ایدره اوکنده سلیمان اولدی **ازین جانب**

راوی آید چونکه صاحبقران فرنگستان از حجازه عودت ابتدی کرده
 معروف شاه ایله شهرانده لوسه کلری ایدی برقا جلون طور و
 کلر ایله عالیشوب خصوصاً ستم ایله مزاج الشدیرون عشرت لردن
 صفا انندی بیله کتد و کتد پشیمان اولدی عاصیقران
 بو قدر غازیله ایله انده گاه عشرت و گاه شکارده و بنم اتامده
 انده بنم بونزه نه ایشیم وار ایدی دیوب اندی کتدی
 الدی احز برکون معروف شاهه ابتدی بن صاحبقران کتده تم
 کرم ایله بکا اجازت و برددی معروف شاه کوردی منی ممکن
 دکل حسن بلور سینی دوی قرب برقا جیلد ادم یازوب کتدی
 بنوب بیوک والده سته بنی عاده واروب کعبه شریفی زیارت
 ایدوب بابای و صاحبقرانی کوردوب و اولدیار لری تماشا
 ایدیم بر زمان انرا ایله اکلنوب کتد بونزه کلور مددی و اولدی
 نبلون منعه قادر دکل و ار الله قولای کتوره او غلم کتد
 بنی اونمه دیوب دواع ایدوب کتد اتا بوطر فون صاحب
 قران عدت شهری او کتد او تور بر کن قبوله رغله اولدی ندر ریایه
 سرهنگلر ایچری کوردوب سلطانم شهر اند لوسدن بر قاج ادر
 کلری معروف شاه کوندر مش عجله جوابم وار بزی صاحبقران
 بولشدورن دیر لر دینی کتورن کوره لم ددی کتور دیر بوندر
 صاحبقران و عالر ایدوب معروف شاهک نامه سین صوندر
 ایدوب

بنی و اولدی
 کتد

اصحاب الوب اوقدی دونلو صاحبقران سز لرتد کتد مضکره
 کرب رحی سز لری اوز لیوب کتدی جوق کجیدی تکر مرزوق
 شاه مرند اولش کفرین اشکار ایدوب جوق قوی کتد و بیله
 اولدرش صبریمز یوق برکون بکا کتد کوندرش بز کتد
 اسکی دینه کتدم سندی یا کلوب کفری اختیار ایدوب
 یا خور ضرایع و بیله سینی دیشی بن ایتدم بونزه اولماز سوزدی
 سلیمان اولشکی کافر اوله سینی صاحبقرانون فورقز سینی
 ایدی بن نه صراج و بریرم و نه کفری اختیار ایدوب بلدیکندن قالمیسن
 دیوب جواب و بردم اولده عسکر جلوب اوز ریمه کلری کتد
 بونزه یوق بکا درمان اولورسه سز دن اولور لطف ایدوب
 بنش سینه دیشی سرور بوجالی بکلره بلدیروب تدارک کتوره ده
 راوی آیدر تکر مرزوق شاهک مرند اولسنه سبب بوایدیکه
 سلیمان اولدوقه جمله طبع کلری صغیری قدر دیر تکر محو
 زی قیمت الون ایله مرصع بر بونی و ارایری بونی قیدغه قیاسوب
 بر یادگار سینه در جانی جوق نه ضرری وار دیر هزینه ده طورون
 بلکه زمان ایله لازم اولد بوزه وز دیوب هزینه ایچره بر بره فورک
 بر زماند نکله برکون مرزوق شاه بر قاج خاص قوللری ایله
 هزینه سینه کتدوب تماشا ایدر کن اول بوطک ایچنه ایلیسی
 کتدوب بر صد او بردی ابتدی با مرزوق بیخه زحماندن برقی اقلان

تجربا

خالد بن ولید با سواران جمع شد و چون فرمودند که هر که از سواران

و دولت طبع کلدی صمدن دوندون سنی خودن هلاک
ایدردم اتا بیلورم بکا سجده ایدر جکی بن ایدر بکاسی و
ایله و بود باره نقره اسلامه کلن شاهلر وارایب بنم
دینمه دعوت ایله دینکه کبرینی اور قلیبی بن سکا
باردم ایدر جمعه غائب اولور سنددی اولور اولورین
جمع ایدوب بواحوالی بلدیردی انلرده اول صفک با ننه کلوب
جملسی سجد ایلدیلر اندن شهر قوننی داعیان اکا برک از از
سرای دعوت ایدوب اول صفک احوالی بلدیردوب انلرده
کیمی قلیج خوفدن ایمانه گذدی از کهنه مخالفت ایلدی انلری
شهید ایلدیلر بو بوزون حلقی تابع ایدوب ایکی اورج بوز بیک
عسکر ایله اسکندره بکلانی با ننه الو اطراف آکنا فیه
ناسلر رسال ایلدی اشته معروف شاه مخالفت ایندک اوزریم
عسکر چکوب یوردوی ناسلرده بواحوال او قندوق مال ابرد
بواحوالی اشیدوب عقی کندی ایدی با ایدر سیزه زحمت اولسون
یا قولون برال عسکر ایله واروب باشینی کوب کوره سم
بیلورم اول دیار لرده بکا جواب و برسر بو قدر اگر باشینی کتورم
بنم باشم کیدری سرور عالم ایدری دیدور بوایش سنک
الین ایله اولما زهیب بیله کیده وز کوره لم نه حال ظهور ایدر
کنه بو توره بر حکمت وارد بریز بو قدر و بلایت فتح ایلد

ایدر برید

بری مرتد اولدی دیوب تزقیه بوز نانه کی تدارک ایدوب برکون
فروز عدنه وداع ایدوب کدیله کیمیلر کتوب ملاحلر دیمور
الوب روان اولدیله اتاراوی ایدر کرب برکون مجازه جقوب
مده مکر سیه کلرک زیارت ایدوب کوردی حمزه انزه بوق عبد
المطلب و اشرف مکه ایله کور شدی بوق بیلوب و سر فراز
اولدوغنی اشمشردی صلی عزت ایلدیلر صاحبقران جوق
هدیه کتور شدی جمله سن انزه اولشدردی ایدری سوال ایلدیکه
پدرینک عدن دیارینه زحیره ایچون کیدوب غائب اولدوغنی
صبر بریدیلر کرب غمکینی اولوب بونلر ایله وداع ایدوب عزم
عدن ایدوب برکون عدنه کلری کوردی صاحبقران اول اراد
دعی کتمش فیدوز شاهه بولشوب اتا سنک نهایی اولدیغنی
حیرالوب و مرزوق شاه مرتد اولوب معروف شاهک اوزریم
کلوب صاحبقران جمله عسکر ایله انزه کندی ددیله اتا پدری
ایچون زیاده الم چکری اتا بو طرفون چونکه مرزوق شاه معروف
شاهدن خراج اسندی بوره و پرمدی بوز بیک عسکر ایله
اوزریمه کلوب مقابل اولدی معروف شاه مقابله قادر اوله
میوب قلیبه قبازدی مرزوق شاهه کلن خبر کونور دیکه کلوب
خاکبا جمه یوز سوروب اسکی دیننه کبره سینی با حوره خراج
راضی اوله سینی بوضه و بلایتک صراب ایدر بریدک معروف

شاه جهان سولیه سلیمان کافره صراج و پیرمز بن صاحبقران نامه
 کوندردم بکون یارین کلوب ابره کوره سین صانی سنک
 در بنه صمان دولدورر دیوب مرزوق شاه باوز لوب بیورد
 عکر قلعیه یوریش ایدوب جنکه بشدی الفقهه اون
 بشکون جنک اولوب معروف شاه زبون اولدی انا عزیزت
 ایدوب بلدیرمزدی برکون عظیم یوریش ایدوب معروف
 شاه مناجات بشدی قلعہ الیه حق زمانه ناکاه قلعہ
 اوز برزه کوردیلر دریا طرفین یوز باره کیمار ظاهر اولدی
 معروف شاهه مزده ایدوب یقینی کلدکه کوردیلر اسکندر
 کورکی و طبل صید صداسی رنای طوندی قلعده اولانلر
 بلوب شان اولدیلر و طبل شاه دمانی خال دیلر مرزوق شاه
 اشیدوب ندر اصلی دینی ایشاه بو صداهن کوسا برینک
 صداسیدر غالب کلدی دریلر بر کورین دیرکن یقینی کلدی
 علم اذرها بیکری کوروب بلدیلر مرزوق شاهک جهان پلشنه
 صخر یوب های بره ناکار نه تیز کلوب ایشدی بونلر ایله
 نانه صق اصمالی یوقدر ابو حوش او نورکن اول صغی
 قینه بولدم بزی اضلال ایلدی بار دیمی دمی یوق پنجه اولور
 حال دیوب اتماروی ایدر کور اولدیارده بر اولو هیزره وار
 ایدی اینه کام نهنگ دیرلردی اطراف غایت صرب ایدی

کمی

کمی با شفق ممکن دکل ایدی اون ادم کنارده طور سه بر کویک
 لیمانی وار ایدی یالن قیا برکمی بناشامزدی حواجه ملوک
 دیرلز بر مالدار حریف اول عیار ایدی صکر مالی جوق اولدوق
 تجارت بشدی برکون کام نهنگ دو کلری جزیره به اوغش بوب
 کورر غایت صرب جزیره در فکر ایدوب شونع بر قلعہ اولسه
 عجب دوشمندن محفوظ اولوردی دیوب اوستا لکر شور دوب
 بر صرب قلعہ یاپدی و ایچنه ایلموز قدر قوللرین و هاریه لر
 قیوب بر اوغلو بشدی اینه سیف الملوک دیرلر هم
 عیار و هم بهلواندر کندوسی استدوقی دیار لروه کزرا ایدی
 بوکتره مرزوق شاهه اول قلعہ وزیر لری وصف ایدوب ایشاد
 بز لر هم نهنگ اندن قور تلیق محالدر مکر کام نهنگ جزیره سنه
 دوشه و ز بوز بیک همه اولسه اکا بر ظفر بولیه زبر مرزوق
 اباره وار سکن همه انده کلور عسکر و قلعہ حائل اولمز صکر نه به
 کیده ریز دریلر مرزوق شاه با صغیرن امداد اولمزی ددی
 ایندی ایلک باشنه درمانی بوقدر قند قالدی سکا اولد دریلر
 مرزوق شاه همان ات باشین جو یروپ تخا جدی وزیر لری اینه
 دوشدی مکر اوت جا نبده بر اسکله دهی وار ایدی بونلر کیمارکی
 انده ایدی مرزوق شاه بوز بیک عسکر دن او تور لیمانی عسکر اقله
 کویله کیمار کیروب قند سین کام نهنگ دیوب کندیلر بریلر

صاحبفران اسکاه قوروق هشتره مقصود حوار اولوب عجله شهره
 طغری بورور دیلر زبر انلرده دریاون جنک عدلنک کوروشلری
 چون قلعه بقای کلوب کور دیلر کفار جان و باش قیوسی اولش
 کیمی اوت و کیمی بری قاجر لر ایدر عرب قومان ایدوب سروران
 ات مالوب اول قبایله کیره بین بنمش بیله کافری یسوزن
 کچور دیلر ونجه سی اسپر اولوب کتور دیلر سرور عالم برینه
 امان دیر یوب قتل ایلدی بریدن معروف شاه صاحبفران
 قرشولوب های سلطام عی محندن ابرشدیکر دیوب ایامنه قیادی
 اما مرزوفک قاجردوغنه الم کلوب البندره اول نابکاری صایغ
 قومام دیوب اطرافه اولر مالوب صبر ایلر صا صقرانه ایندیله
 بونده بر عظیم هریره وارد بر هواجه ملوک دیر لر عیار لقدن فارغ
 برکنه بر قلم بنا اتمشدر غایت هر دیر مرزوق شاه انده
 کتمش اما عجب صرب قلم در جنک ممکن دکل باننه وارمق بیله
 محالدر دیلر ایدر جهان صیر اوله باین ای ال کتور برم با خود
 بو بولنه کله و بر برم هان تدارک کورین کیده طردوی معروف
 شاه ایله بر قاجر کون اکلنوب کمار خاطر قبایله کیره ب
 قورونموز الوب معروف شاهه و راع ایدوب کندیله اماراوی
 ایدر بر بوغاز و از ایدی صیلی ایجری جکدی شوبله دار ایدیکه
 ایکی کیمی کوچیله سفر دی اقا قلغندک یانی واسع ایدی اگزک

یالوا

۸۴

بالن قبا ایدی و بر جانبی بر بوج صرب طایغ ایدی اصلا اول طرفدن
 انسان کلوب کتمک قابل دکل ایدی و هواجه ملوک اول بوغازه
 بر بوج با بدر مشری ایکی باننه اولوطا شایر یغدی دو شمشردن
 بر قایق کله اوروب با طور بر دی نهایت قرشوسنده بر کوچک
 جزیره دخی وارا ایدی کلن کیمبر اکا بنا شور لر دی زیر اجاز نسر
 کام نهنگه واره من لر دی اوستار ایدر مکر هواجه ملوک اول زمان انده
 جوق ایدی نیجه بللر ایدی هند تجار تنه میدوب اکلنوب قالمشدر
 اوغلو سیف بن ملوک قلمده اونوروب عشرت ایدر ایدی
 اول بوغازده بوجی بکطینی صرب قلمدن ادم کلدی قرشو جزیره
 وافر کچی کلدی اقا عاکر قومنه بکزر دیدیلر سیف بدری
 کلدی صانوب زیر اویله اصهار طشدریکه بنده کلدی کله اول
 جزیره به قونارم بکا قایق کوندر بیل انون بول دیر ایدی
 عمر یلردن نیجه صا قتمق کمرکنک قلعه ایدر بیله
 دیمش ایدی چون بوضر کلدی هان بر قایق دونا دوب کوندر
 نیز کورین بدرم میدر بکا بر صبر کتورین دری انلرده کلوب
 مرزوق شاه اولدوغوق صیر الوب بوشوب هوش کلدی شاه
 هواجه ملوک بونده یوندر اوغلو سیف بن ملوک بونده و بونده
 کلکون مراد بکیر ندر سردار یمن سوان ایدی دریلر مرزوق
 شاه ایندی ای کشار بتم باشمه برصال کلدی و بدایتیم بیله

المدن كبرى جلال بن جوهر بن سردار بود دشمن ظفر بود من
دوبو اندر صفته كدم ديوب حالي جمله نقل ايلدي بنم اصولي
عرض ابدین قبول ایدری دیوب نامه بازوب اول اولی ایل
کوندیری کلوب سبف بن ملوک نامه او قوی باز منک
ای جوان بنم اتان ایله دوستلومخر وارد بر سبز صفته
کدم دشمن بر طرف اولدوق سیزه بر ایدو بدایت و به هم
دیش سبف نوله خوش کلدی و این کتورین دری واروب مرزوق
شاهی جمله اولی ایله قلعه کتوردیلر مرزوق شاه اول قلعه تا شا
ایدوب کوردی عجب صرب قلعه در بورجلری اوزره طاشار
بغشرا شاعینه اولان بولاد اوله هورد اولور مرزوق شاه
هفت ایدوب دشمن بوز کله من خلاص اولم مانی هد فرشو
لیوب بر سر ایدو کوردی صیافه بشدی شاهم الم چکه شیدن
که و حرم دکل بونده کردنکشان بول بود من دوی مرزوق شاه
بلی ای جوان بنه اوله او نام هله غافل اولیم زیرا حرم تک
بائنده عیار لر وارد کرده کردنکشان بش بر در قلعه و
کردن بول بول لر حصو صا اوب عیان ماکدر بری عمر بری
ابوالفتح بری کلباد و بر لر اندر صیدنه عقل ایدر دیوب
وافشکایت ایلدی سبف شاهم غم دکل سن صقانده اول دیوب
محکم بکله دیر اولدی هر بوز ایدر بوز ایدر دیوب حرم کله

دوبو ای کلمه ایست که در لغت آمده است و در این کتاب نیز آمده است

دوبو کور قولاق طومغه بشدی ایلر راوی ایدر اولر مانکه ایدر
عرب بوز باره کیمبار ایله انده لوسدن قالفوب عزم کام نهنگ ایدر
کتدی ایلکی کون کیدوب او صبحی کچه ناکاه بر فرتنه هوق بر کون
بر کچه اسوب کیمبار بر برندن ایدر یلوب طاغدی ایلر چون روزگار
ساکن اولدی کور دیلر بکرمی باره کمی ایله رستم توابعیله یوقدر
ایر عرب غمکین اولدی نه چاره همان صباغ اولسون دیوب صبر
دعا ایلدی اخر کیدر در قوه کوردی صا صبقان کام نهنگ
مملکت کله کمی دوی ملاحر سرور یقلاشدق او توز میل بر
قالدی اتا یا نه بقلشتمق قابل دکدر نچه اولوراشتم کلک
ددیلر سرور عالم تا بویله صرب میدر دیری ملاحر سرور
هیچ دنباده بوکا بکزر قلعه بو قدر زیر قلعه وارنجه بر بوغاز
وارد ایلکی کمی ایچق صغار لکن ایلکی طرفندج بریر بورجلر واردی
هر برین بیکر ادم وارد و ما نخلقلر ایلله طاشرا حاضر لشدرد
از شیز کچک استین کیمباری اوروب با توردر اول بوغاز
قلعه وارنجه درت میل برید و زباده استیدر ادم بر ساعت
تخل ایدر من ددیله هواجه ملوک هوق بیلور عیار اولقله اول
قلای بیلوج بویله بر قلعه یا پدی فرنگستان شاهلری هوق
قصد ایدوب الیدن المغه قادر اولدی ایلر اول هواجه جواب و بر دیکم
هر کیم بو قلعه فتح ایدر انک اولسون دوی ممکن اولیوب

دوبو

فراغت ایلات یوزسه هواجه ملوک چوق زساندر بونزه بوقدر
 هنده تجارته کنری اوغلو سیف کوروب کوزه در اتا اولده
 اتا سندن قلاشدر ددیله هله سوروب بوندره اول
 جزیره به کلوب بنا شدی عسکر طرش حقوب توندیلر اول
 بوزجیلردن کوروب سیف صبر ویردیله جزیره به بر عظیم
 عسکر کلدی همزه اولق کرکرد ددیله سیف زوراق ایله ادم
 کوندروب کیملر کوزونه استرزد ددیله صابرقان کندی
 بلدیروب بر نامه یازوب ای هواجه زاده سیف مرزوق شاه
 ددگری مرتد بونزه سنگ قلعه کل شد رای بکا تسلیم ایدوب
 سندی قومک ایله اسلامه کله سن کتمه قلعه سنگ اولوب
 یوق دیرسی صکره پشیمان اولورسون زبرا صابرقان قلم
 وعسکر پایدار اولمز دیوب کوندردی سیف کتمه جواب
 کوندروب بلدیکندن قالمسون نه مرزوق شاهی ویریم دن
 سلیمان اولورتم اگر بو قلعه المغه قادر اولورلر سه
 صابرقانلق انزه ختم اولورددی سرور غالمک کوجه کلوب
 چوق اقدام ایدری ره چوق کچی با تور دیله اولدی چاره اینه
 اول بوزجیلردن اولوطلاشدر اتا لرردی اضعا جز اولوب
 همزه باقوب ای سرباز جهان کتمه بوکا چاره سندن اولور زبرا
 سنگ لقبک قلعه کیری بی جنکدر بن قانده ایکن بوقدر

قلم زکی

قلعه دی فتح ایلدین صکره زاویل کنی قلعه دخی سن الدی ایمدی بوکاده
 چاره کور دد کور عمر عتیار ایدری یا ایدر باش او ستمه ایمدی قتلک
 پنجه اولسون اما شول شرطله که بوقلم دد نقدر مال وارایب بنم
 اولدودی سرور جهان اولده اولسون بن مالی نیلرم چون شونزه
 کلک بر اغوب کتمک اولمز ددی عمر ایدری صبر اوله هواجه ملوک
 بونزه چوق جز بنه سی وار دیر ایمدی بوکا چاره بودرکم بن عسکر
 بونون قالدیروب بر جهانم کیده دیر انلرده قیاس ایدر لکم عا جز
 اولوب بر اغوب کندیله دیوب بز دن غافل اولور لر انون بنم
 بشقه تدارکم وار دیر صبر اولد دی قالفوب کندیله بر ابراق
 برده بر لیمان بولوب کیر دیله عمر ایدری بکا بر جری ویرک که
 وار ایچی اولوب اولدو کتمه بقیوب دو شمنون بوز جو بر مبه دد
 سرور کیمی استر سن الددی عمر اورتالی کوزدن کچیروب
 چوبان پیچه نیک بوزینه باقوی دیوانه ندر یلکنجه نه بقار سندی
 عمر با بان اولدوره فی سکا کوزسته هم می ددی چوبان پیچه
 همان ایاغه دوروب باقوی مدد کوزسته ددی عمر دوشن یا نه
 دیوب دلی باننه الوب او توز نف حلیفه لر یون عتیار لر الدی
 یا ایدر بنی دعارف اونتمه دیوب حقوب کندیله عمر بونلر ایله
 تنه ای کلوب ایمدی بکا او یوب موافقت ایلن بنده سندی
 ماله طوم ایدر مددی چوبان پیچه ایدری ای یلکنجه بن مال

۵

استم همان بکا با بام اولدوره فی کوسترهب قیر بمددی عمر خوش
 او بیله اولسون همان سن کا ودری قیر انا صاقین تا بن قیر دیمینی
 ال اوزانته روی انون عیار لر ایله مشاوده ایروب ابوالفتح
 ابتد ای سلطان عیاران بنده بر سنه فکر ایلم روی عمر نور
 رینجه ابوالفتح ابتد بو صریفک باباسی بیانزه ایستی سیز
 انک صورتنه کیدسکر پوری شو قیله و مالی سود ایله شاید
 الدانه بری ایچم ال مددی عمر ابوالفتح بر تدبیر بکنوب
 ملوک نه صورتنه ایذکن مقدم صبر المشری انون بر زورق ایله
 کناره جوقوب کین لوجه بر قاج ادم شکار ایروب انون خبر
 الوی انون بر نیچه یوز مندر قار پیرا ایروب اوستونه فروری
 و جواهر قوشی وارد بر دیو علالت کوستردی و حنه یا شنه
 شو بیله صنعت قلم اگاه اولون ابوالفتح کلدی سزه خبر و بر کیده
 کل سز دیوب کیده کیدیلر عمر هواجه ملوک صورتنه کیدوب
 عیار لر قولتری شکلنده هو بان پیچه بر اوزون هندی غلامی
 صورتنه قیوب ملاطه ده احوالی بلدیروج امر ایلی کئی بو غازه
 فر شو اولون جزیره نک لمانه سوروب بنا شدیلر ای کوروب
 فی الحال کام نهنک قلم سنون بر قایق کلدی بوناره کیم کسک
 دکره ابوالفتح ابتد وارین سیفه مزده ایلیج پدری
 هواجه ملوک کلدی او غلوفی کورنک استر بیز لر قولتری یوز

دیوب عمری کوستر دیلر عمر مددی اعلر کئی اولوب نه ایشلر او غلوم
 صاعمی تیزجه اجازت الی بنی تحلدن قالدیم خسر ق جانمه کار
 ایلیک ددی انلر ده بره مدد سیفه ایومزده در دیوب عجله ایله
 سوروب قلع کلدیلر ای دیلاور مزده بدرک کلدی انا عجب
 پیر قانی اولمش سنک خسر تنون دینه لک بلی بو کلش
 بری کور دکوه مدد او غله صبر ایلیج اولمه دن بوزنی کوره سم
 دیوب اعلر انا فصل اعلر ددی لیر سیف شاد اولوب بره
 کمر حکمی ددی بلی یا خلاص اولور می ایتنا نمز کسز وارین کندی
 کوز و کز ایله کورین ددی سیف بر نون طور نجه مرزوق شاه
 فریاد ایروب مدد سرور صاقین همزه نک بر عیاری واردر
 انک بو بیله صنعتی جو قدر اهتر از لاز بود صاعمی نه سن
 قالور سون ونه بن انک ایایغی جصد و غنی بر صراب اولور
 دیوب قومری اضر بر قاج اسکئی لاله لرین کوندردی
 داریش سز کورون پوری ابو بیلور سکز ددی انلر دنی
 زورغه بنوب عمر عیار اولدنی بره کلوب عمری کوروب
 هواجه ملوک صاندیلر های افندیمز خوش کلدیکن فحیح
 پیر اولمش سکز دیوب ایبا غنه دو شدیلر عمر بونلر دیوب
 بره قنی سیلم نخون بنی فر شو لطفه کلدی بنی بو قدر ییلر
 صر تابی حکوم و بو قدر سال قر اولنی دیار بر دیار طا شیوب

Handwritten notes and scribbles in the top left corner of the left page.

انکه فاطمی ایچو کنیروم یا اول بنی بویله می سور چونکه بویله در
 و امر بر کیده رم بخدم انک اوغوللوغندن دیوب اغلامه بشلی
 بونکر کوردیلر کینک ایچ مال و متاع مالاً مالدر نکرار عمر
 ایاغنه دو شوپ سلطانم اوغلو کز کلدر کینک اصلی واردر
 جمله فرنگستانی هنر نامها هبقران کلوب فتح ابوب فرنگ
 قومدی جمله بزبان ایلدی و عیار لری واردر که کردونه بول
 بولور لر حتی جمله دن بری مرزوق شاه تا خوب بونزه کلدری
 اوغلو کز سزک کلدر کیزی اشند که شاه اولوب بر نون
 طور دیکه قرشو کله مرزوق شاه قومیه ابندی عمر عیار اوله
 صیله ایله بونزه کلم قلعه اوغور لر و بزی هلاک ابور دوی
 سیف دی بزی وار بنی بویله کوردون صیحه دیوب بیزی
 کوندردی ددیله عمر ابندی معلوم اولدی که بنی کولکلون
 جقارش اولابنی عرب عیار لرینه بکنر تمک نه مناسب
 دی بره ملا هار الینی دیمیرک اجیبی یلکنی بویله اولدقون
 صکره کیدوب غر بنده اولدییم دوی بونکر نکرار ایاغنه
 دو شوپ عنایت ابون کتمن هله مرزوق شاه درن اولدی
 دیوب کومیله البقودیلر سیفه ارم او چوروب برده
 سیف کوردی بر برین بصهرق کلدیله سلطانم مشولق
 دینک هنری یوق اولقد زمان واردر که وصف اولماز اقا

لا
 ۹۰

سز فر شو وارید و غنزه عجب الم چکری ددیله سیف بوکره کیده
 بقیوب سکر دوی کندی مرزوق شاه بر عمر در الدانمه
 پشیمان اولور سون دیکورده اولدی سیف دریا کنارین
 کلوب های پدوم هوشی کلدی بنی دیوب ایاقنه دو شوپ اغلامه
 بشلی عمر استغنا ایروب بوزین چوروی ای اوغلاک
 اناکی بویله می استر سنکه ادیمی اشند که کلید سین بنی عمر کبی
 بزبان پرسته بکره در سین نبلیم اسکی قولدم قوبری
 یوسف بنم یوزومی بردخی کور مزدک جمله مالم الله نصیب
 اولوردی دیوب سیف ابندی دولتیم انا خطا ایتدم مرزوق
 شاه قورقوی قوماری های عمر شوپله در بویله در کرم ایله عفو
 ایله دیوب بیک ناز ایله عمری قالدیروب کتوردی جمله
 قوی قرشو کلوب عمری هواجه ملوک صانوب سیف قولتوغنه
 کیدوب قلعه کتوردی مرزوق شاهه ایتدیله وار اول
 پیر مبارکی زیارت ایله بو قلعه ک اثر بدوتم سنکه
 باشینی قور تلدی ددیله بالقدر دی کلوب الینی اویدی کولکلون
 اگر بو عمر دکل ایسه ابو قور تلدی باشیمز دوی عمر شجاهلدرن
 کلوب بو کیمدر دیدی سلطانم بو اشته مرزوق شاه در تاج
 و تختک براغوب هنر نیک قور قوسون بونزه سیزک سار کمره
 صفیوب کلدی دیوب نکرار اصلنی بلدیله عمر باشینی صالوب

بنی کندی قلعه مه قودر ماضی استاین بومیدد دبری سیف ابدی
 دولتتم اتا بزه بویالواروب عرب عیارلری وارردو دیوبو بزی
 قور قندی یوضسه اول اشتدکه خاکباینه بوز سورمکه
 جان اندم ایدی بوبنی قومدی ددی عیرا بتدی ابدی او غلم اگر
 بنم رضام استرا بسک بوئی بغلیوب کوتنه بشوز دکنک
 اور دبری مرزوق شاهک جان باشنه صحرایوب ای پیر
 سنم حقیچون بن بلام عمرک حبله سندن کوزم قورقشدر
 انکچون دیدم دبری عمریوق اولمز سن بکا بو قدر جفا ابدی
 اناج بکله قائل اولمز سن سنی صخره یه تسلیم ابدی رمدی
 مرزوق شاه های جوان مرک اول بوخه یلدن برو غایب
 اکن بو محله نره دن کلدی ای بونا مشش فوجه ددی ناچار
 تسلیم اولوب طیاغه راضی اولدی الکرین بغلدیکر مرزوق
 شاهی بوزی اوزره یا توردیلر سیف برنج دکنک اورون
 سوزی برینه کلون دیوب عیرا بتدی اوغلان سن کپرو
 طور قارشمه دیوب هذمتنده اولان عیارلره کلانی ایکیکنز
 بشوز دکنک اورون شول کدینک کوتنه ددکن فتح
 بهری ایله هلقوم ایلی کلوب الکرینه دکنک الوب روکله
 پشدر مرزوق شاهک وزیرلری و اعیان عیرا ایاغنه
 دو شوپ سلطان بو شهر یار ناز نعیم ایله حاصل اولشدر

۳۳
 ۳۳

شمردی هلاک اولور قاننه کیرمن بوده سزنی بلوب اتمدی دویلر
 عمر حوش ابدی بوزبن سزه بفشدم ایکی بوزنوه او غلومه بفشدم
 ابدی ایکیوز دکنک اورون ددی عیارلر جا ایلر دکنکی کوتندن
 قان اتلدی لش کبی قالدردیلر عمر کتبه قیو ویرمن بر ایکی کون
 هیده طور سون زبر ابن بوکا زیاده انجدم کتبه قیو ویرم
 ددی سیف کتوروب سر ایبر او طیه حبس ایلدی مرزوق
 شاه ابو بلایه او غرادق بو جفانی بکا حزه اتمزدی اقامه
 چاره کمال ایلم اوله کیم حزه نکه بنجه سندن قور طولم ردی
 سیف حاضرین حوش طوف پک پیر اولش بکا دی نقدی
 جفا ایلدی بونا مشش پورمدد بنده عظیم ابدی دیوب تسلی وبرد
 سیف عمری والده سنک یا ننه کتوردی عمر کوردیکه بر مجوزه
 قاری لباس فاخره لرا ایله رونا مشش عمر فرشو کلوب الینی او بزی
 های اندم او توز بللق خسرتم حوش کلدی دیوب قولشقلیوب
 صدره کچوردی ویاننه او توروب الینی الینه الی انا عمر ابدی
 اشنه بونک هفتی بوق بو مجوزه نک الیزن شمردی یا قوب
 قالفوق اسر دیوب عورت ایسه ارم کلدی بو کون بیرام ابدی
 او نود لشلم ها طریجه کلدی دیوب سوزی دو نوب ای هواجه
 بیلون ندرها الینی دهی قونک بر نده می ددی عمر ابدی شمردی
 نده قوت قدرت قالمی ددی قاری او یله دیمه بو نجه زماندر

کو مردم بنی برندرمه ددی عمر اندی نصیبک وارا بسه وانشند
 چهار دیوی قارینک بوزی کولب بن بیلوم سنی اولنجی غیرتی
 الدن قومز سندی عمر حوشمکی کور ووز هان غیری قیدیمز
 وارنیر هله انون بری اوله لم دیوب بیچاره قاری گاه او مدرد
 گاه قور قندی سبف ایله اتام ایله اتام نههاجه برانصا
 صبت ابلسون دیوب طشره کشدی عمر تکرار دعوت ایدوب
 سبف کلده بغه او علم بنم خاطر م استرسک وار مرزوق
 شاه لغینه ایکموز دکنک دهی اور دیری سبف اندی بهی
 دولتیم اتا بر کنی اولدورسون جاق شوبله بخلدی بتر
 اولقدر دو کدک قور فرم دکنک الشده اولور دیری اناسی
 بره اوغلان یوری وار اتان سوزینه قرشوسوبله اتانک
 خاطر نون ای زیاده می طوتر سینی اولور سه اولسون بدینک
 خاطر نون چقمه رضا سینی کوزت بنده سکا او علم دیوب
 دعا ایله هم ددی سبف نوله سبف اعلم دیوب البینه تازیانه
 الوب کندی بولده کوکلدن شول کنی قنزن باغنه الدم کلوب
 سفندی شمردی کندی ایله بوبله جفا ایلم دبر ایدی
 فکر مرزوق شاهه طعام ویرمشردی سبفی کورخه کل بیله
 بیلم ددی سبف ایله البینه تازیانه شاه هم یک زمانی
 دکل یات اشفی ددی مرزوق او بقوم بوق نه بتا هم ددی

اولدی

اولدی با نور دیلر جالری دکنکی لغینی فریاده بشلری عورت
 اشیدوب دبلک ایلدی عمر یاوز لئوب بوق هانون صقیلی
 دبلک اتنه کنه جقوب کینه رم بردهی کلیم ویا ننه وار مم
 ددی هان قاری بر نون صحرایوب قویب واروب بره اوغلان
 پک اور مرهت اتنه بابانک سوزن طوق دار بلوب کیدر بر
 دهی کلیم ددی سبف نبلون پایاسی بوبله دیر اناسی ایسه
 بندن امدکن سوره رام اولسون اولنجی اوس دیر سبف اولقدر
 اور دیکه مرزوق شاه بهوش اولری انون برانجوب کلدی
 اشته امین برینه کلدی کندی بلیمینجه دو کدوم ددی عورتنه
 اوغلنی او بوب افرین هله بابانک سوزنی برینه کنوردین
 وار اوغل صفانده اول بابانکده بولون کلدی دوزن کوملک
 کیسون ددی سبف نوله دیوب کندی قاری صوبندی بر باره
 بات راحت اول زیرا بولون کلدی نون دیوب طور دهم کوکلدن
 ابو سیرنه اشنا حلو عورت دیوب ابتد ای هانون یاتوب
 قالفق قولای هله مال جان ندر صبر ایله بونده اولان مالیمی
 بر بوقلیوب صاب ایله هم انون حضور ایله یانه لم ددی
 قاری بفتا حلی کتوردی اچوب بوقلیوب جوق مال وار
 هب بندر دیوب صفالندی انون هانونزه ابتد بران طشره
 جفا هم اسکی امکدار قولتم ایله برانصا هیبت ایله هم اندر

بی چو قدن کور مدیله دبر لکه هوا جه ایچی کیدوب قاری باننده قالد
 بزده طوینجی کور سگ دبر لر دیوب حقوق کندی کنه عیار لر باننه
 جمع اولوب بر بوه ایسه عورت سیف اوغلان بابان کیده لی
 او توز یلدر شمردی کلری بر سه پایه او توردی قاقوب کنه اسکی
 قولتری کیده رم دیوب کندی انصافی قولتری سون ایوی
 اولدی دوی سیف ای والده اوله اولور یار نزه کوندر شمردنصک
 هب سنگدر تک او صانمه دیوب تسلتی بر روی اقا بو طرف
 مکر مرزوق شاهک باننده بر قتال عیاری وار ایله ارینه
 صبا عیار دبر لر دی عمره بو وضعک کور و شبیه واروب
 کوره لم دمی فنلر دیوب او تورد قلمی اوده تک پنجه سنه
 کلوب دکلیوب کوردی عمر طور سوب مشورت ایور جمله مالین
 برین کوروم ای چوبان پیجه یارین بابان اولدوره حی
 سکا کورنه بر همهان اولدی مرزوقده الیزره قلمه فتح
 ایوب صبا حیرانه هر دیر مددی صبا عیار بو نلری
 دکلیوب قصه طویلی همهان سور و ج سیفه کلری اسرور
 نه غافلین بو سنک بدرج صانوب او سنه پاره لندفک
 هیچ بیلور سین کیمدر ددی سیف کیم اول کره بدر قدر
 ددی صبا ای سرور عمر عیار کندیدر دیوب احوالی حکایه
 ایلی سیف اینا نمیوب بوری بیانه سو بیه بو یجه یللق اریدر

و جوق اوغلان بابا اولدی سیفی الوب صبا اول محله کوروب
 سیف چونکه قول غیله اشیدوب بلدی جان باشنه صبر ایوب
 های نابکار عیار اول امش والدین قاقوب عذر نهانه لر
 ایله یونزه کلوب شمردی بوبله تدبیر دتدارک ایله یوردیوب
 عمر ایله مال سودا سنه دوشوب عجا بزده نقشمن
 جقار بر لری دیونکر انمیبوب غافل روشری سیف مرزوق
 شاهه احوالی سویلیوب عذر دیلری نه بیله بر شاهم نابکار عیاری
 بدر مددیوب سوز نزن جقه دم صو جم عفو ایله ددی مرزوق
 شاه ابتدی بن سکا دمدتی اول عیار بو بویه صنعتاری جو قدر
 الدانمه دیوهله انتقام المغه بر چاره کوره مددی سیف مرزوق
 بندین الوب ایمدی بونلر او توز نفر عیار در عاکر جوق دولانی
 الوب اور سونلر قلیبی قیر سونلر ددی صبا عیار ابتدی عمری
 بلکرمی سین بر صجر ادغنی کبی غائب اولور سنه کنه صبله ایله
 جهاننی غنایه و برر شمردی اندر بزدن غافلردر اوله کم عمره
 باننده بر دیزمان حریف وار بهلوانم بکوزر ایکسینی اله کتوره
 ایوبک سائر لرینک ایشی اساندر دیدی سیف ابتدی بن
 واروب والدیم باننده دعوت ایوب طعمانه وار و قیوب اله
 کتوره مددی تدبیر بودر دیدیلر سیف والده سنه کلوب
 دو بدو نئی قصه اول حریف کسر پدرم دکل امش عمر عیار دبر لر

حق

عرب عسکر بنک بر قتل عتباری بوسورت ابله کلش لر قلعه فتح ایدوب
 مرزوقی اله کتوره لر ایدوب بوزده کتوروب دارولی طعام بیدر و ب
 اله کتوره ایدوب بوضه مال دکل باشیمز کیدر ددی قاری
 مدد او غلام بابان ایدوب اولدر بنی اندون کچدم او بیلله علف
 قالمش قوجه نیلیم ددی سیف باوز لوب بره هی فورتنه سنکه
 در ددی هجان مار جلدی بومصلحت کبیجه قالورسه کندی مال
 و قلعه و باشیمز جمله مزی هلاک ایدر ددی عودت طعام مار
 حاضر لوب سیف ایچنه دارو قاندی اندون عمر کلوب کوله
 دک دولتم اتا و الدم بر از طعام حاضر لوب مزی استر طعام
 بیلم ددی و هم جو بان پیجه کور و ب بو توانا قولکنری
 کورمش بوئی بکی المشی انجق انیده بیلله کتورسون کوره هم
 در دینی عمر کوکلدن عجب شول فورتنه دیوانه کوروب
 کور بوز بکت کوکلی کلوب کندونی بفعل لنگ می استر
 زرا بامشی طو تشمش انجق ددی هیچ کندویه بر جیلله اوله
 دیو فکر انجوب نوله دیوب جو بان پیجه یا ننه الوب سیف
 ابله هر مه کلوب او تور دیلر عورت ایددی ای قوجه بو قوی
 یقنده المشی کز بکی ابو دیلاور بکت ددی عمر بوقی اون
 بلدن زباده اولدی خدمت ایدر بنی جوق دو شمدن قورتیا
 ددی حاتون مبارک اوله بر خدار اولسون ای حواجه جوق

امکدار ایش بو قدر خدمت ایش بنم خاطر م ایچون بو بیکدی ازاد
 ابله و کلسون بزمله طعام یسون ددی عمر کوکلدن تحقیق بو
 فورتنه دلی به مائل اولمش او بیلله ایسه بز فورتلوق دیوانه
 بر بیزه بدل طوتاردق بو بیکدی قبول ایدر دیوب نوله سنکه
 اولسون خاطر بنی ایچون ازاد ایدم وار او غلان قارینک الی
 او پددی جو بان پیجه ده الی او بوب کچوب یا نلرینه او تور دی
 اندون طعام کلدی عمر ابله جو بان پیجه نکه او کنه قودق لری
 صکانلری وار بولدی لر عمر ایسه هیچ اشکل بوق طعامدن
 بیوب جو بان پیجه ابله بیهوشی اولوب یقلا دیلر سیف
 بونلری بنده جکدی مرزوقه حیر ایلدی لر کلوب صوبوب کور دی
 عمر در اولدر مک اسندی صبا عتبار قومدی حال بونلر بو قدر
 عتبار ابله کلش لر انلر بونک انتقامک قومز لر صکره صا جعفران
 بو قلعه یول بولور صکره حواج کوزع اولور ایددی بو تلری
 حیرس ابله صکره دن قور نوله لم صکره بونک ایشی اساندر
 ددی اقرار اوی ایدر اول بو غازدن اوت بر قلعه وار ایدر
 بکنه صکران قلعه کیر دیر لردی سبفک والده سنک قزیشی
 او غلور ایدر عمر عتبار ابله جو بان پیجه بر قایغه قیوب انده
 کوندردیلر کیم بولدا شلری فور تارینه لر اندون اول او تون
 عتباری پیجه ایدر لم دیوب مشاوره ایلدی لر صبا عتبار ایددی

اول طمان کنورج سبک والده سی حواجه ملوک ضیافت
 ایلدی اولده بو طعاملری سیزله کوندردی دیوب بش اوف
 خادم الترنه طعاملری الو عیارلری اوکلرنه قوریلر ابو
 الفتح کورنجه صبا عیاری بیلوب کلباده اشارت ایدوب
 شول لعین ندره صیب عیار صلیفه سیدر صیف سلطان
 عیارانی دیوانه ایله اله کتور شلردر بونلر بزم نقشمی
 بقار شدر دیوب صبا یه ابتد ای عدم سنکله بزم
 برکوز اشنا لغز وارا انحق نروده کور شدک ردی صبا
 عیار بلیکده عجب اولیه هله اول طعام صکره کلام بیورون
 دینجه ابوالفتح برندن صبا یوب صبا نک سینه نه بر
 هنجر او بیله اور دیکه ارقا سندن جقوب بقلوب جان
 ویردی های بیلدی دینجه اول بر عیارلرده بر روانه سانی
 دیلیوب اول اودن طشر اولدیله مکر مرزوق شاه بلکی
 صبا نک حیلله سی طیوا دیوب بشوز بر سلاخ قولگری
 ارقا بون کوندردی طشر ده طور لر دی کوردیلر
 ایچورده غوغا بیوردی نه اوله دیرکن عیار الترنه کیمناک
 هنجر و تبر بونلر قصه طیوب هجوم ایندیله کیجه وقت
 ایدی عیارلر دوکشه دوکشه قلمه دن طشر اولدیله
 جان انوب صاحبقرانه کندیله اتا بولادن عمر ایله جوان

بیجه قابق کتوروب کیدرکن عمر عفا کلوب کوردی دیوانه ایله کندونی
 بنده چک شلرا ایدوب بلدیکه بوا بشی کندولره مرزوق شاه مرقدن
 اولدی صیف نجی عقلت ایلدی دیوب بره بره ادرلر بزی کیم طوندی
 و قنده کتور سیزدی اندر ایندیله سن عمر ایشی سن مرزوق شاهک
 صبا نام عیاری سنی بیلهب سیفه سوبلیوب طوندردی بره وارین
 بونلری صحران قلم کیره سلیم ایدر حمزه بر حال اولیجه انده مجوسه
 کوندردی صکره عذاب ایله هلاک ایدر لر دیوب دیوانه نکره عفا
 کلوب انده بندی کوردی اطرافنه بقوب عمری کوردی بره بلیکنجه
 بره بو بوجقاری کیم طاقدی ردی عمر ایدی بابان اولدورن قاورلر
 ردی بی او بوروم اتا سنی بیچون او بودون کل الهمون بوخونم ال
 قاورلری قییم ردی عمر اولسون دیوب سوبلشورکن عمر صبحر اوب
 تبریته جوان بیجه نلک بندین الی طورمه ایدی دیوانه شونلری
 هب اولدی دینجه دیوانه بر ندرن طوروب ایینه بر قانجه کبردی
 راست کلدو کیم کیدر شوب دبلدی عمرده بر یکادن سبک ادرلری
 جمله قیروب اندن کیجه یلر بودیوق بیزی کنه کام تهنگه کتورن
 ددیله عمر بونی فکر ایله کیم سبک اولدی صورتنه کوروب
 واروب قلمه ده برایش بشاره اتا سنی ایله اولماز فاتح
 بونک انده دکل ایدی بونلر کیدرکن بر عظیم فرتنه قوبوب
 روزگار بونلری بر جانیه سوزوب کتوروب اخر کناره بر طاشه

چالدي قايق باره لندي عمر طشره اتيلوب ديوانه دخی كوجله چقار ك
 اسبا بلرين قورتديلر اتانزه سي ايدوكني بلمز لر برجا بنی طوب
 كنديلر عمر بوايشه حيران اولدي مال استرايكن باشون چيفه
 يازدي دي ايه اي بلكنجي بيز بونزه نيله بيز يوري بابام
 اولدوره في كوستر يا سعدشاي قنده در اكا كيد ملوك
 عمر وای ديوانه بنده بلغم نه هالدر سعدشاي نروده در ديوب
 نوكلی برجا بنی طوب كنديلر اقا بولون عيتار لر كام نهنيك
 نماون چوب كنديلر قايق ايله حنه صاحبقرانه كلوب دعا
 ايدوب اولان احوالی خبر و برديلر حمزه ملول اولوب عمر انزه
 حبسي قالدي نياس ايلدي با نيجي اولور بيز بوكانه چاره
 ايدووز ددكره اوستار اندر عمر ح اوغلو ستاره رستم
 ايله دكلدي بونزه ايدو ستاره ايتدي دولتمو صاحبقران
 اقام بوايشي ايدو مري اكر مالي اقا بون قورتاروب بكا
 و برر كنز ابد در كه هتكنز ايله اول قلعه بن الو ب سيني
 قتل ايدوب قلعه سيزه تسليم ايدو بمددي سرور ايتدي
 نوله تك سني ايشي كور بن عمره دخل اندر هم اكر لازم
 كلور سه بن يا نندن اكا بر مقدار مال و يروب خاطر بن
 حوش ايدو ومددي ستاره لطف كنز مزيد اولسون اقا بولور
 انا م طمعكار و در مسكره بنده بلكه نزاع ايدو لطف ايدو با

بر تذكرة جك

۵۳

بر تذكرة جك و بر له بنده اول زمان صاحبقران بو قلعه ده اولون
 مالي بكا احنا ايتدي انكچون بنده باشم ميدانه قيو ب چالشتم
 حق تعالی و بردي اشته تمسكتم و برمددي ايدو مردان دست
 فطی ايله احسان ايلدي كوره يم سني بنده سلطان عيتاران
 اوغلو سون رستم كمي كز بده عالم عيتاري سيني دوي ستاره
 هتكنز بنمله اولسون ديوب ابو الفتح يا ننه الو ب عيزي
 كچه المدي ايلكي بكانه فدائي عيتار لر چقوب كنديلر كام
 نهنيك نمايه كنديلر سيجه ايجنده در يا كنانر نده بر قايق بولوب
 التريله كورك هكوب باب باب قلعه قيو سنه اير شديلر
 بر يانی قره اولقله ستاره ابو الفتح ايتدي بنی قاچدو غون
 يولون قلعه رينه ايلت دري ابو الفتح ايتدي بلك صر بدر
 يوللري بيز جان فونيل سو كوب كلوك دري ستاره غم دكل
 ديوب كنديلر اتا عجب مختار هكدي لر طاغله چوب بعضنا
 ياليني قياره كند ايله چقار لر دي قلعه يقيي كنديلر ستاره
 ابو الفتح ايتدي سني بنی كوزت مكلنده هوا دارلق ايله
 و قلعه قيو سني اچلدق صاحبقرانه خبر ايله دري اندون ايقارنه
 قبا صبا ننه لر صاروب طلوم كمي شيشوب و او زرينه
 بر بولك طاشي قودي مجروح هسته شكلنده قلعه و بنده
 ياتوب زاري زاري اكلوب فر ياره بشلدي با سبانلر كوروب

بری یانته کلوب بونی او طالده کوروب مرجهت ایلدی و کلوب
 مرزوق شاهه و سیفه شویله برکنه قلعه دینه فریاد
 زارندن عاجز اولوب لکن اجازت اولمیشجه یانته وارمغه
 الم چکک نه بیور سوز ددیله مرزوق شاه ایتدی کنه عتارلره
 بریدر کیم بیلورنه فننه قینا تمغه کلدی همان کسین باشین
 انک اوله زبون کور سوزدوکی حبله کار لغندند ویدی
 سیف هله کور سوزلر نه هالکوکمه در اکر اولر سوزن
 اولوب باشنه بر حال کلدی ایله ظلم اولور دیوب
 بر قاج ادم کوندروب وارین کورین فصل اولور وندی
 حجروج اولدی و تیمار اتمک قابلمیدر ددی کلوب ایتدیله
 ادم سن بونزه نره دن کلدی و سنی سیم حجروج ایلدی ددیله
 ستاره اغلیوب باری بنی اولور و دن ددی هله کسین
 و تولدین ددیله ستاره ایتدی بن عمرک یانته اولان
 خوبان بیجه سیم ددی بونله ایتدیله یا بیز سنی عمر ایله
 حمران قلعه سنه کوندر مشدک بونزه نه ارار سینی و عمر
 نیجه اولدی ددیله ستاره ایتدی کیدر کنی فرتنه اولدی
 کهنیز پاره لیب انله هب بوغولری بن بو جانبه روشدم
 ارتوق حمزه دن یوز چوروب سیره کلدم بنی قلعه کزه
 ایلی سزه چوق فاندیم اولور بنی سیزج بانگزه اولدقن

صکره

صکره حمزه بو قلعه نطر بودمز و بو کبیجه قلعه دینه یا تدم
 ایدی اوزر بجه بر طاشی ووشدی ایقلم فردی و هم حمزه بنی
 سور بو قلعه بوز ووشی ایلدکه بنی اولدورر دیوب حلط
 کلام ایدوب دلو لکه اوردی سورقی بونله کلوب ستاره نک
 جوانی ددکه سیف ایله مرزوق شاه مرجهت ایدوب ایجری
 الیلر ایتدیله ایدی صغیر حمزه سیده ایله سنی قبول
 ایله لمدریلر سیاره ایتدی ایباغم ابواولسون صکره
 ایدیم زیرا اکیلوب دوغرو لمغه طاقتم بو قدر دیدی
 ایتدی جراح کلسون ددیله جراح کلدکن سیاره فریاد
 ایدوب مدد یا بشمه ایدر سینی دیوب بصدی شماطه
 بردهی دیوانه اولورسون قوتیمار ایلسون ددیله سیاره
 ایدر فلانمه اولور سیم اولیم نک همان شمعی اجتمه
 ددی جانک ههته کوره لم کیمه ضرر ایدر سینی دیوب
 جراحلر سوکوف کمدیلر سیاره نک زار یلغندن کجه
 طوره یوب طاغلدیلر کبیجه اولوب هر کس او بقوب وارک
 سیاره برتون طوروب سیفک یا تدوغی بره واروب
 باشین کسدی اندن مرزوق شاهی ارا یوب بوله مددی
 ابوالفتح ایله بولشوب اشته سیفک ایشنی کوردم
 ایتدی کل سنکله بر قاج کزه نفره اوره لم بونله بریرینه کیدر دکه

۱

صکره

بن کنه بونده قالوب سن وارصا صبقرانى كتوردى
 نوله ديوب هان نصف الليله اول ايكى عتبار نوره لر
 اوروب بنم حمزه صا صبقران بنم لندها بنم رستم على شاه
 فلان ديوب طامون طامه صوقا قون صوقا غه سكر دوب
 ولوله ايله رنياي طولدوروج خلق اويا نوب هاي
 بزوان پرستار قلعيه كير مشلد ديوب سبجه قرانلقنده
 براغه بنوب صوقا غه دو كولديلر دوشمني صانوب بربر
 لرين قيرغه بشلدلر عتبار لرافه مهنه نوره لراوروب
 كوشه بگوشه اهل قلعهك باشنه قيامت فوبارديلر
 ابو الفتح اول هالى كوروج يا ستاره امدى بن كندم
 صا صبقران يا هوسنى ديوب حمزه كندى اقا مرزوق شاه
 او يقودن اويا نوب كوروى شهره ايجده برغوغا برهاك
 هوى كيدر كم جهان ولوليه كلش قولاق اوردى اشند بلكه
 بنم حمزه صا صبقران كنده سيف دوى هاي سيفده مى
 كندى حمزه بونده نه زمان كلدى مدد ايمدى بوندن باش
 فوز نارمق كركرد ديوب هان بر قاج مقبول كنده لى ايله بردن
 نجوب بر جاني صوب كنديلر اتا اوستاد ايدر ابو الفتح حمزه
 كلوب رعنا ايدوب احوالى جبر و پردى هان سرور عالم جمله
 عسكريه كيملى كيروب سبجه قرانلقنده اول بوغازه كيروب

صا صبقرانى كتوردى
 نوله ديوب هان نصف الليله اول ايكى عتبار نوره لر
 اوروب بنم حمزه صا صبقران بنم لندها بنم رستم على شاه
 فلان ديوب طامون طامه صوقا قون صوقا غه سكر دوب
 ولوله ايله رنياي طولدوروج خلق اويا نوب هاي
 بزوان پرستار قلعيه كير مشلد ديوب سبجه قرانلقنده
 براغه بنوب صوقا غه دو كولديلر دوشمني صانوب بربر
 لرين قيرغه بشلدلر عتبار لرافه مهنه نوره لراوروب
 كوشه بگوشه اهل قلعهك باشنه قيامت فوبارديلر
 ابو الفتح اول هالى كوروج يا ستاره امدى بن كندم
 صا صبقران يا هوسنى ديوب حمزه كندى اقا مرزوق شاه
 او يقودن اويا نوب كوروى شهره ايجده برغوغا برهاك
 هوى كيدر كم جهان ولوليه كلش قولاق اوردى اشند بلكه
 بنم حمزه صا صبقران كنده سيف دوى هاي سيفده مى
 كندى حمزه بونده نه زمان كلدى مدد ايمدى بوندن باش
 فوز نارمق كركرد ديوب هان بر قاج مقبول كنده لى ايله بردن
 نجوب بر جاني صوب كنديلر اتا اوستاد ايدر ابو الفتح حمزه
 كلوب رعنا ايدوب احوالى جبر و پردى هان سرور عالم جمله
 عسكريه كيملى كيروب سبجه قرانلقنده اول بوغازه كيروب

بور جلرده اولدن چنگيل برده قلعه ده اول غوغايى اشيدوب هاي
 بزوان پرستار قلعه المشار ديوب بور جلرى براغوب كيمي شهره
 و كيمي اطرافه قاچديلر كه برد ياره دوشوب باشن قورتاره لر ايدر
 عرب قلعه يقين كلدى كوروى قلعهك ايجي هاي هوى ايله برغوغا
 دركم قياصتون نشان ويرد قولاق اوردى ناكاه بر نوره كلوب كيم
 بنم صا صبقران كنده سبض بن ملوك و مرزوق شاه در و بنم
 لندها و بنم رستم على شاه دوى ديوب نوره لر كلوب خلق ايسه
 اسان الاسان يا صا صبقران ديوب چاغر شور لر سرور نبتيم
 ايدوب ابو تماشا بيز دوى بونده يز اتا اوز يمز قلعه ده در دوى
 ابو الفتح ايندى سياره نك اوازي و هنرى دوى چون قوبه كلديلر
 ايدر مهان دوى نوره اوروب سياره اشيدوب كلوب قوبى اچدى
 حمزه و لندها و سائر دوى لر قلعيه داخل اولديلر اتا صا صبقران
 كوروى سيف صبيح اولمش مرزوق شاه قاچش حلقده اسان
 ديلر جنك اتموب سبلكه سر اينه كلديلر سياده سيفك
 باشنى غلطان ايلدى حمزه افزين ايدوب خلعت كينوردى صبا حده
 اولدى قلم ضبط اولنوب خلقى دعوت اولدى ايمان كلديلر انون
 سلوكه حمزه بين اچوب جوق مال هفتدى ايدر مردان اقرارى
 اوزده جمله بين سياره و بردى اتا بلكر اينديلر عتبار حمزه
 بو قدر مال صاحبي اولدين اتا بيلم اتان انون نيجه قورقار بين

X

۵۵

و بود ز جهت جگدی ددیله سینه بندی صا صبقران صباغ اولون
 بکنده بن انکله مالا برده انلرین جالوب رستم علی شاهه
 بو قدر اتونه صاندی بکا بر اتون و بر مردی مشرک اکین
 شمردی ایسه اصلا انک علاقسی بو قدر دیدی اقا بونلر عمر
 ایله جوبان بیجه نکه بیجه اولدوغون بلدیله و مرزوق شاه
 نه جانیه فرار اتدی جبراله مدیده اشته بونلر قلعه ضعیف
 ایدوب اطرافه اولدیله صالوب مرزوق شاه قنده کندی دیو
 صبح نشظر اولدیله اقا بونلرین اوج بنگلری وار جلی الم
 اولدی بری رستم و بری عمر ایله جوبان بیجه و بری مرزوق
 شاه بونلرده بونوه **اتنا بزم قصه من رستم علی شاه روی به**
کلدی اولرمانکه رستم فرزند ده بکرمی پاره کئی ایله ابریلوب
 کندیلر روز کار سائی اولوقده کوردیلر صا صبقران بو قدر
 کچیدن او صا مشلر ایدی کیملری برکناره سوروب طشع
 بقندیلر زنگاوه بیله ایدی کیملر ازین و پروب کندولرکی
 بران ایلری کیدوب بر اولو صولو مکانده قوندیلر عجب بوره
 نرد اوله دیوب برادم بولدیله که جبراله لر ابر تسمی کویج ایدوب
 قنده کیده جکلرین بلمز لر هان رستم با لکر عسکر اوکته دوشوب
 نوکلی بر جانیه کندیلر قوشلق زسانی انی کوردیلر بر عظیم
 نوز قوبدی روز کار رفیع ابلدکه فرق علم ظاهر اولوب فرق

بیلک

۱۰۹

بیلک عسکر ایدی اونی کلوب ابر شدی رستم بونلره سوال ایدوب
 کیملر سکز و قنده کیدر سکز دوی ایلر ایتدیله سرور بجزه کيفور
 صحران شین دیر لر اشدی حمزه نکه بر اولوغلو وار شین اکا
 بولشمنی ایچون کیدر ددیله رستم نتیجه سین اکلایوب جنک
 ایچون قباس ایدوب اجهاز قودی و سیره طور دی فرق بیلک
 عسکر کلوب کچدیله باشی علم دینده بر دیلاور الکی سکز ایش
 قد جکر باشنده شاهانه تابع کیوب ارقا سنده بچوهر صبه و
 جوشنی والایت حرب مکمل اتاقولا غنه بر کوهر منکوشر طقمش
 رستم بونی بو صورتده کوردوب اولده رستمی کوردی کندی عسکرین
 دکلد و او زرنده مقبول الات حرب و اشدن اشرمالا برد و بریا
 نجات برکننده کوردلشد کل هان ات باشین هکوب طور دی
 و بر پیاره کوندوروب وار شول دیدوروی دعوت ایله ردی
 اول پیاره کلوب لطفله ایتدی سرور بیورون سالار من سیزی
 استرددی رستم دخی کوردی لطفله دعوت ایلدی استر
 مالا بردی سوروب یانیه واروب سلام و بردی کيفور علیک
 الوب رستمی بقندیا کوردوب اول صحن جمال و او زرنه اولون
 فتحاک طلسمندن جقاردوغنی یاد کار لری کوردوب حیران اولدی
 ایتدی ای نوجوان کسین و بود یار لرده نه کذر سین بس
 بللو بود یار ادی دکلیان ددی رستم ایتدی ای سرور بستم

سزگن شتم جو قدر صکره باب باب حکایت ایدرم اتا هله سن
 کسینی و بو قدری کرا ایله قده کور سینی و بو قولا عنده منکوش
 ندر بو قسه برکسبه بنده می اولدین ددی اول دبلاور ایتدی
 بکا کيفور صحن نشینی در لریشی اون یلار اشدیم دیار فرنگستان
 صحن صا صبران اولاد لرین ایکی سرور دوشمنی برینه سعد
 نیره و برینه رستم علی شاه روی دیر لریشی جوق ارکطرا ایلشیر
 عجب شونلری نیجه کورسم دیو کیجه کوندوز فکر ایدرم خصوصا
 اول رستم نام دبلاور اون ایکی باشنده ایکن دیو حال هندی و
 اسکوش مازنده رانی نام بهلوانلری یتمش بشر ایش قذیله
 قاجوب بره اوروب حورر ایلش اول ارکطری اشیدوب زیاده
 محبت ایلد اضر واقعه اوج دفعه حشر و نثری کوروب میلیم
 اولوب وزیر لرم دمی مخالفت اتمیوب ایمانه کلدی لر بنده اول رستم
 جان ایله قول اولوب بنده اولدغم بلون دیو نشان ایچون
 قولغنه حلقه کچوردم حال اشدیم صا صبران جمله کسریله
 انزه لوسه کلش مرزوق شاه قجوب کام نهنگ نماه کشش
 و صا صبران اردینه دوشوب انزه کشش مرادم اولدکه واروب
 صا صبران یوللرین کورسروب و مرزوقی طوبو الترنه ویروب
 هذت ایدم دردی زنگاره بونک سوزین دکطردی ایتدی یا
 کيفور اشته اول استدوکن رستم بو سرور دردی کيفور

دقت

دقت ایدوب باقدی کور دیکه عینیله واقعه سنده کور دو کدر
 اما بو قدا ایله اول بالاقده بهلوانلری فیل لر یله خه قالدیروب
 بره اوروی دیو شهبیه دوشدی اضر ایترو و وصف
 اند کلری اوزره رستمه بکزر سینی اتا نون معلوم کر هکون
 رستم اولدوغون دردی رستم تبسم ایدوب همان استرن
 بره اینوب ای دیلاور چونکه شهبک وار سنده اتلردن قالور
 دلاور دکلسینی رخشنده برهوشیجه اوتور سنیده انلر کبی
 قالدیره معددی کيفور بره فراغت ایله هیچ اولور می دیه کوروی
 اولدی همان رستم صبه انکلرین بلینه صوقوب فیلتک الشه
 کوردی اتلی سکر قاریش قذیله فیلیله والات حرب و اسباب
 منربله قالدیروب فرق ایدم صاغنه و مولنه کز دیردی
 عسکری کوروب حیران اولدی لر انون بره قودی کيفور دخی
 فیلتدن اتلوب کلوب رستمک ایاغنه دوشدی **مرجه اشتاق**
ایدی دیلردی بو جان سبزلری قلدک ایا صافقت عیسی
کی جا نسزلری الحمد سرور مبارک جماله کور دودوی
 رستمه نواخت ایدوب کور شدیلر بعد الترنه بنوب رستم
 ایتدی ای دیلاور بونون کام نهنگ نماه یقینی بیدر دیرک
 کيفور بلی یقیندر شونوه برور بند وار در اسفند بار در بند
 نشینی در لر بر دیلاور بکلر التمش ایش قذکر صلی بهادر

۱۱۱

کنند در آستانه نهنک در پانزدهم اوغلو نهنک بیجه ایله کورشمش
 سکر قبایسه بوده اندن قالمزودی رستم نهنک بیجه اکلده
 کوزری دولدی ای دیداور اول نوجوانه عجب ایلی اولدی
 بر عیار هلاک ایلی بورد کیمزده بر طایغ اولدیکم اولنجه
 کتمزودی ایملدی چون اسفندیار بویله بهادر اردر واروب
 کورسک کرک اوله کم اله کتودوب نهنک بیجه برینه اتام
 بارگاهنه کتورمردی نوله سرور و صفدن زیاده اردر هله
 کوزر سندی اندن چکوب کندیلر اول در بنده بقای قندیلر
 شکاره چقوب اسفندیارده شکاره چقوبی بر اهو اوروب
 یقلمیوب جان اجهیلله قاجوب کیدکن زنگاره راست
 کلدی اوروب یقوبی اسفندیار چقه کلوب کوردی بر
 بالاقدکنه شکارن یقوبی قاقوب ای بیگانه نه حدند که
 بنم او قلمش شکارم اله سینی دجوب بر برینه کجوب اض
 بر ضرب اوروب زنگاره الوده ایدوب کمرینه ال اوره جق
 محله رستم ابریشوب نغمه اودوب چک الین اتون بنم
 خصمیک دیوب اوزرینه سورده کوه اسفندیار زنگاره
 براغوب بره نابکار سن نره دن کلدن دجوب چنگ کندیلر
 اتان رستم بونی و نه بوکستی بیلور کیفور ابریشوب
 سرور اشغه بو اسفندیار در بند نشینی بو سرور در

دلیله ایله یوزینه جان نازونه عاشق
 سکه فلک ملک پرده اشق و جانه عاشق

نه کشتیک کلیمنه قهر برجه اضریسیه
 نه مهر سینه ن بیک جانیه صیحه عاشق

شایدی...

سن بونک

سن بونک پانده نه ارار سینی و بونلر کیملر درودی کیفور ایتمی
 دیداور بو اول رستمدر که دیو حال هندی فیلیله بره اوروب
 هلاک ایلی و نهنک در پانزدهم کبی صا صبران فرنگستان
 در باب انوب و اول بقد و غلک غورستان سلطان زنگاره
 و رستم قولیدر بنده هالا قولیم ایملدی عفلک باشنه یار
 ایسه سنده تولوغلک اختیار ایله عرضک یقدرمه ددی
 اسفندیار بوری بره نابکار بنده سنی برار قیاس ایدردم
 سن بنی کندی کبی غیر قیزی صا نورسون شهری بن
 اکا نیلیم دیدرک چنگه بشدیلر الفقهه بوی کون چنگ
 ایدوب اردر اولدیلر اسفندیار یارستم کل غنکله در بند
 ادکنه چنگ ایدر لمدی جمله عسکر انزه واروب سکر کونزه
 انزه چنگ ایدوب اون بدبختی کون رستم بونی بصوب سلاه
 کلوب قول اولدی اسفندیار بونلره ضیافت ایدر کوی بر قاج
 چوبانلر کلوب سرور در با طرفدن ایکی ادم کلدی برک
 غایت کوچک وبری بیوک دیوانه صفت انزه بر رسته
 جوی وار اول کوچک صیان قوللنور کلوب بزدن قیوف
 قولی اسندیلر در یادن چندق کیمیز پاره لندی قرغمز ایدر
 ددیله بزرده بوق و بر بیوز یفور تون سوتدن ویره لم هان
 بیوب قناعت انجوب اول کوچک بیوک اشارت ایلدی

بر قیون الوب بود و بی و بر بزرگ او توز جو بان ارقا زینه دوشوب
 بر اقدیره مدق کوچک حریف بزی صبان طاشیله قاچور دی
 اندن بر صوکنار نو او تور و ب کوزومز قرشوشنه کتاب
 ایدر لر هیچ کس دن پاکتری بوقدر دیدیلر اسفندیار قبی
 ایدوب رستم صاغلق و بر شلر نون بلدیکه بری عمر و بری جو بان
 بیجه در اقا بر خطا اولیه زینرا بونلر صا هبقرانک یا نندون
 ابر ملز لر با هسوفی نه حالدر دیوب ز نکاویه وار شونلر کیملرد
 عمر ای کتور بر ضرب الالم دیوب الم دوشدی ز نکاوه جو بان
 لری او کتف قانوب اول ارایه کلدی لر کوردی جو بان بیجه کتاب
 جو یروب عمر اتش با قار اتا عمر قی ارقاسی بری جو بان
 بیجه ز نکاوه کوروف همان ایباغ اوزره طور و ب یلکنجه
 سن بونی پشوره طور قاوردون بر بیوکی کلدی بن واروب
 اولدوره هم زینرا کبا بمن الهم دن المق استر دیوب رسته
 جو بن قاپوب هبقر و ب ای قره قاوردن بر کبدر سین
 سعد شامی نکر بیسی بر در دیوب سورد کوه عمر کیمدر دیوب
 اردینه بقوب کوردی ز نکاوه در بره دلی طور اول بز دند
 دیوب عمر قرشو واروب کور شدی دیوانه ابتدای ای یلکنجه
 بو کیمدر دیری بره هی دیوانه رستم کتولیدر ز نکاوه دکل
 ددی دلی های قره کولز بک ستمیانی بلم دیوب کور شدی

بعده بر برینک احوالک صور و ب بلدیلر کتاب دعی پشم شدی
 اور نیه قوب بدیلر اندن قالقوب رستمه کلوب کور شدیلر
 عمری کورنجه ایباغه قالقوب الینی او بیری و اوست یا ننه
 الوب دیوانه کلوب رستمک الینی او بیری سعد شامی جو هوغی
 نیجه سندری رستمه هوش کلدی دلی بک دیوب اسفندیار
 بو عزتی کوردی بو کیمدر ددی رستم ایسرور لر اتام هتا
 قرانک پار غناری اولان سلطان عیاران عمر در دیوب تعریف
 ایلدی انلرده بلوب عزت ایلدی لر انون رستم ای سر باز جهان
 اتام صا هبقرانون نیجه ابر لدین و حاللا انلر قنده در ددی
 عمر ابتدای قلعه کام نهنگه واروب فتحی ممکن اولوب انزه
 واروب هواجه ملوک اولوب طتولوب باشنه بو حال کلدی کن
 حکایه ایلدی رستم ملول اولوب یا نیجه اولور حال بزده واروب
 کور سک بلکه بر چاره اولیدی ددی عمر هی سرور ممکن دکل
 حمزه صا هبقرانلق ایله بر چاره ایدر ددی و بن بو قدر عیار
 لقله برایش بشاره بیوب باشی دیره یازدم ددی رستم ابتدای
 ای سر باز جهان الله تعالی بوایشی اسان کتوره بلکه فتحی
 بزه نصیب اوله ددی عمر نوله حقل لطفنه نهایت بوق
 ایلدی واروب کوره هم نیجه اولدی سزه حبر کتوره هم دیر کن
 قیوره بر غلبه اولدی ندر دینجه بر قاج ارم ایچری سید و ب

محدوم در دینش
 اگاه افندیار در سام بجمه جیسی
 اوط با سی جبار سوسلدر
 ز الحقه

صفحه پنجم
زیاده بالقصید
اصبا بد صفا بتبدل
اسفند یاره دعا ابدوب ای شاه حمزه کام نهنگ نما قلعه سن المش
مرزوق شاه بر قاج بیلد ادم ایله قاچمش سیزه صفینفه کلوز
بیر مرزوق شاهک قوللری یوز بیری سزه کوندردی نه
بویرر سکن کسونخی بوضه دیار اضره کتوخی نونک
همه کوندردی ددیله بونلرده مشاوره ابدوب توکلون
بونده زحمت بیزجه بوغازینی اللم ددیله اول اولی ابدیلر
و این سویلی کلون ددیله اول اولی واروب مرزوق شاهه
سو بیلدیر مرزوق شاه شاد اولوب جهان اعیانله سوروب
یقینی کلدی بونلر قرشو واروب ایچی بارگاهه کتوردیلر
مرزوق شاه نظر ابدوب پای تختیه رستی کوردی
عقل کندی اسفند یار بیورون تحت اوزرینه بونلره
سافریمز دردی مرزوق ننه اوغزاد یغک بلوب هی
دریغ بونا بکارلر بونده نهدن کلدیله بفروردن تجار کن
طلوب اوغزادق اکصون بونلر بنی صاغ قومازلر بارک
رستی اولدوش اوله بم دیوب زال تیغ اولوب رستمک
اوزرینه سوردی ورستم اتیلوب قلبی الذن الوب بر
طبا نجه اوروب مرزوق بقیلوب محکم بنده چکدی انون
جمله توابعک هس ایلدیله عسکری حرکت انک استدیله
آما مشاوره ابدوب بونده اوج درت بهلوان واردرکه هربری

صحنه افضایه
بهر غایت امر خود قیدم طرد با ناسم و بطان غازی و حقه صلیب
صحنه افضایه
بهر غایت امر خود قیدم طرد با ناسم و بطان غازی و حقه صلیب

بالکن برزم قدر عسکره خوب ویرد ایوسی کوره لم شاهز نجبه اولور دیدیلر
عمر ابتد سیز بونلری الوب کلانی بنی صا صبقران مزده ایدریم برزم ایچون
الده دردیوب طهان قالدیروب کندی رستمه اول بهلوانلری و مرزوق
شاهی الوب کویج ابدوب عمر تقدم قلعه کام نهنگ نما کلدی حقیقت
ایبر عرب بونلر ایچون المده ایکن عمر ایبر نشوب ایچی کوردی ایدره باش
قیوب قباده دعا ایلدی و سائر لری های سر باز جهان صفا کلینی بزنسک
المنی چکریدک هله ندر حالک قند ایدر ددیله عمر ابتد دعی اجلیمز کلهش
تورتلدیق آقا سیزه بر ایکی جهنن عظیم مزدم وار اما عرب قنی عهدک
بو قلعه اولان مال بنم اوله حق ایدی زیر این هوق زحمت چکدی سوردی
ای عیار قولیمز قلعه فتح ایدر سک ایدی سن فتح ایدره ده اوغون
سیاره فتح ایلدی مالی الدی ددی عمر خیر دیوب راضی اولدی دو نوب
سباریه اوغلم بکاده هضه ویرزیر اسنک تازه لکن وار قزانورسون
آقابی قوجادم چوقاق قزانچ ایدره مز اولدم دیوب سیاره بوزیم حقیقزدی
ددی عمر اوغل بو بر خدارلق علائقی دکلدر دیدی سیاره یانته اوغزادیمز
وار الله ویره سنک وار اجه بکا ویرددی حمزه ابتد یا عمر بر قلعه
دعی فتح اولندقره مالی سنک اولسون فراغت ایله اوله سنک اوغولوندر
شکار المنی اوگرنسون هله مزدن ندر بزه بلدر کجا جوق احسان
ایدی بیز خوبان پیچه نیلیدن ورستمن جبر الدنی ددی عمر بوق دیدیم
زیر اینم مزدم بیوکدر هله بنی محمدن خلاص ایدر انصاف دکلدر

۱۱۹
۱۱۸

بن بودر بلا حکم در حزه بهی عیار نه بود در ده عهد اول سو بر قلم فتح
 اولدوقه دنیا قدر مالیده اولورسه سنک اولسوندوی عمر بیلورم
 سرور سکا قاله و برر سینی اکاده قائل اولدم دیوب الینی ایدری ایتمک
 مزده اتان و برر سینی ددی حزه هله سوبله ظاهر و برر سینی عمر ایدری
 بیلورم سن جو مردن اتا بولیکم سائر دن دخی ابویه ایدری ددی
 ابوالفتح های نه عارسن جرار اولورسون اشته همان دیر دینی هب
 الم دم دیوب نیجه ایدری جکی بلمز سینی ددی عمر ایدری مراد لطفه
 دیوب کندی طولوب جو بان بیجه ایله عمر ان قلم سنه کتور در کن
 قورقوب زورق پاره لوب جوقوب قیون سوروسنه راست کلوب
 هنر با قیون الوب دی ایله کباب ایدری کن کوردک زنگاوه کلوب
 مکر رستمه در یادن جوقوب بر جانه کیدری کن کپور صکی ایشین
 نام بر دیلاور فرق بیله عسکرایله مکر واقع کوروب ایمانه کلنار
 برستم راست کلوب کندوی بلوب فیلیله قالدیروب قول ایدری و بو
 طرفه کلور کنی اسفندیار دی بند نشینی نام بر دیلاور ایله اون بنگ
 کون جنک ایدری بصوب قول ایدری مکر مرزوق شاهه بو نون جوقوب
 اول ایکی بهلوانلر صغوب وارفق استرالی کوندروب حالینی عرض
 ایدری کلردو کلون دیر لر مرزوقه کلدره رستمه قلع حواله ایدری
 رستم قلیجک الین الوب بر طبناچه اوروب بنده مکر جمله توابعک
 اسیر ایدری اشته بودر عسکرایله مرزوق شاه جسندو کلپور

بومرزد بیون دکلی ددی حزه شادا اولوب بیور دی عمره و افرمال و بر دیلاور
 حلیفه اغزین جواهر ایله طولدر دی خلعت کپور دی ابر نسبی رستم
 جیفه کلدی بوز بیله عسکرایله کلر قرشو جوقوب بولشوب کورشدیلر
 انون رستم کپور و اسفندیاری یا ننه الوب کلوب صاهب قرانک
 الینی اویدیلر سرور کجانی ایدری خلعت کپور دی رستم کجوب بر نوه
 قرار ایدری انون مرزوق شاه ایله اسیر لری عرضی ایدری میدان
 سیاسته چو کردیلر صاهبقران ایدری یا مرزوق نجون بویله ایدری
 اسلام دیندن نه کوردینی و کفردن نه قانده کوردینی سنک صتم
 دیدیکله خود کوردنکه کسبه و کندوی بیله در مانی بودر در دی
 مرزوق شاه اغلبوب یا صاهبقران اشته احوال شوپله اولری زکی
 قیمت جواهر ایله هزین بر صتم دار ایدری تیرمه قیاسوب صقله
 مدم بر کون هزینه می سیر ایدری کن اول صمدن بر صد کلوب بکا
 شوپله ددی بنده قلبیه و سوسه کیدری قورسه بو وزیر لر چاغروب
 بو احوالی خبر و بر دم بوندده فی الحال رو ندیلر هله بر خطا در اولری
 کناهیم بلدم و اکلم اول باطل ایش بودینی حق ایش دیوب تکرار
 سلیمان اولری صاهبقران دخی عفو ایدری جمل سنک بند لری
 الوب خلعت ویر دیلاور انون نهنک نمایه بر یک دیکوب انون قاقوب
 روان اولدیلا بر کون مرزوق شاه دیارینه کلوب ایدری عرب مرزوق
 کنه دیارینه شاه ایدری انون و افر نصیبت ایدری اول پولی دخی کوزک

او کنگه پاره پاره ایدوب انون کیمار تدارک ایدوب کیمار کیروب برکون
عزم دیار صرحنه ایدوب روان اولدیله موافق روز کار ایلله برکون
دیار صرحنه به کلوب کردوس شاهه هیر اولدی وزیر اسبله استخبار
مقبوب کور شدیلر انون رستم دده سیله کوروشوب کردوس شاه
کوردی رستم توانا یکت اولمش و اون سز ادیش قدیمکنش
شکر بز دان ایلدی عسکر صحرایه قنیه صاحبقران ایلله رستی
سرای کتوری رابعه اطلس پوشی قرشو کلوب ایلدی ایلی
ایدوب کور شدیلر رستم دده سزک الینی ایدوب دعای ایلدی
بوزله ضیا فته بشدیلر عمر عیار ایلله ستیارد رعی واروب
هان سزده کور شدیلر او هکون بوزله ذوق صفاده اولوب
دور دخی کون ایدوب کردوس شاهدن سکوان ایدوب هبج
نوشتر و انون بر صبر اشیدر مینی حرکتی بو قدر اوله دیدک
کردوس شاه ایتدی سرور نوشتر و انک عظم جمعیتی وار
ایمش بقنده بکا هیر کلدی سبز اون یلدر کم فرنگستان واروب
اکند بکر جنگ هر مزاره شاه اغزندن اطرافه نامار یازوب
تا مدار بهلوانله و دیدا و لر نقر و اریله دفتر ایدوب ایچیلر
و فلعلنار تیغ و کمر ارسال ایدوب دعوت ایدر ایلمدی معلوقند
اولکم مرادم عننه دن انتقام المقدرها حاضر النوب هر نقر عسکر
مالک اب کز جمله کن جمع ایدوب تدارک اوزده اولوب تا م

واردق

واردقده الفار ایلله کله سز دیش چونکه سبز فرنگستاندن مجازده
کلوب عسکر طاعتد بفرزدن جنگ یعنی کم شاه
اضلال ایلوب شاهم غافل اوله برکون عنن اکسزون
ادز رینه کلوب تحتی الذن الورد عنن شمدی وارای بیوندی
دیوب شاهه هر برینه ایچیلر کونور و روب دعوت ایدر اندر
عسکر جمع ایدوب کیمی کلوش و کیمی کلده ایمش درک و هالا
مداین او کنگه هوق عسکر وار ایمش ددی عننه نک لوف
دو نوب های ملعونله او صلتمدی کندی حوشمدی غیر اوله
هقدن امیدم بودر که انشاء الله مقدار این بلدیرم دیوب
سیفه امر ایلدی بر مفضل نامه یازوب سرور مهر لوب عمر
دیوب بونامه شاهه کتور جواب ال برده اردنجه کیده ریز دت
عمر نوله دیوب نامه انبانه قیوب بونله دواع ایدوب کندی برکون
براینه کلوب کوردی صحرایه عسکر ایلله دوطنش شاهک او طانی
او کنگه کلوب ایچی صحرایه انون کلورم دیوب کندونی عرض ایلدی
شهرد عیار قرشو ایدوب حوش کلدی ای سلطان عیاران نه خبر دت
عمر وار شاهه سوبله عننه دن نام وار اجازت ان دیرک شهرد
نوله دیوب شاهه ایتدی ای شاه کنه دوستک کلدی دد کده
شاه بلوب بوزلی کاشکه بدلیکم اینا قدری قیریلوب کلده ایدک
وار کلون کورده لم نه استر ددی واروب او کنگه دو شوب کتور دیلر

۱۷۷

بویک اولدی و سخلنده ایچی اولدی خیر خیر خیر خیر خیر خیر خیر خیر خیر خیر خیر
سزده بی صلیبه یلایخی صلیبه قدر قیانت دکلبا در بجا خات خطه افشست با طریح
بویک اولدی و سخلنده ایچی اولدی خیر خیر خیر خیر خیر خیر خیر خیر خیر خیر خیر
سزده بی صلیبه یلایخی صلیبه قدر قیانت دکلبا در بجا خات خطه افشست با طریح

تخالد یونکتاب انکار در شیخ جمیع شریف جوانی غیر از انکه در نوره سوره بهر حافظه ایشانی

اما عیار جهان اولکون کندوی زین ایدوب صباغ صول خنجر لربن
طاقوب باشنده افتاب او یوز نره باد بانک تبرین بر عظمت ابله
کبریکه کوه حبران اولوب وهم الیلا شاهه استهر ایزدین
بر مدع او قیب ایتدی بیت دانما صفران بولا نسون
بلنک از اولسون بکم دسته کیره نار فوری عمرک از
اولسون بکم روشمنک فوق العلا دره دوستارک تحت الندی
سکا باوز قصد ابله نک عمری دراز اولسون بکم دیوب شاه
عوش کلدین عیار دیوب التنه صدالی قودیلار عمر او توروج
بختک هر نوزده عمر غرور لئوب سویلمنک استدی ایلطان
عیاران عوش کلدین ندر اصلی کدرن تنزل یوغه دیدی عمر
ای هواجه بختک کوکل دوستک بلور اون یلدنر و صقالک
صراحی چوغالری همان شمدنکد طوره خاطرله دری شاه
باشین صالوب هی ملعون نه سویلدیر سینی دری عمرده نامه
صونری شاه الوب هواجه دیردی هواجه ده ایباغ اوزره
طوزوب بلند او از ایله اوددی اولنده اسم خدایی یا و ایدوب
بعد بنکه صبا بقران زمان ورستم دوران عنعن بن عبداللطلم
سنکه نوشتر و انسانی نامم رسولنه معلوم اولدکم ایشاه بی
دنی اشتمم و افزع کرجع ایدوب بنمله جنک اتمک مراد
ایلمش سینی اما بوغجه بلدی بنمله جنک ایدر سینی نه حیر ایلدین

دیوبی

دیوبی طباخه بدین کنه او صلندین کنه اول صکارک ملعونه ایدوب
فتنه قینا در سینی اما صکره فوق نوات چکر سینی اعدی پنهانی
عوغارن ابانی اولسون دیر سک کنه عسکرکی داغذوب حرکت
ایتمیوب تحککه او نوره سینی یوق دیر سک واران عیارجه جواب
دیره سینی بنده عسکر نصرت معاصم چکوب وارد آق سنده
نوره سینی حالتی دیوب صتم اتمش شاه نامه دن بو جوابلری ایشیدوب
بوز دلوی ونوظفی طولوری نه جواب دیره جکی بلدی راوی ایدر
شاهه بر تاج نامدار پهلوانلر کلدر ایدیکه برینه جم نفع زلف
دیر لرکی التنی اریش قد جهکردی صباغ قول پای تخته او تورر
ایدی بونلر یوقاریه بیان اولمشیری والتی قرنا شاکل شلرکی
بیون قرنا شاری صون قول پای تخته او تورر ایدی و بونک
امثال ایکیوز دن متجاوز نامدار نامدار پهلوانلر وار ایدی عمر
بونلری تماشا ایدردی شاه جوابه طباخچق بونلر هدر بری
کرم اولوب بزرانگیچون کلدکم من ایله بولشوب شاهک
انتقامک انون الاوز همان کلون بری اوده کورسونکله همان
ارنک نیجه اولور دیوب لاف کذاب اوردیرو بختک ایتدی
ای شاهم دمی کلجک چوقدر اولدین کوه البرزده ایکی جازوه خبر
کوندرم برینه کند وال جازو و برینه مهحال جازو دیر لرا تا کندول
جازو سحر ایله زیاده مشهورند بر سحر مالکدر که حواله ایتدکه

دیوبی طباخه بدین کنه او صلندین کنه اول صکارک ملعونه ایدوب
فتنه قینا در سینی اما صکره فوق نوات چکر سینی اعدی پنهانی
عوغارن ابانی اولسون دیر سک کنه عسکرکی داغذوب حرکت
ایتمیوب تحککه او نوره سینی یوق دیر سک واران عیارجه جواب
دیره سینی بنده عسکر نصرت معاصم چکوب وارد آق سنده
نوره سینی حالتی دیوب صتم اتمش شاه نامه دن بو جوابلری ایشیدوب
بوز دلوی ونوظفی طولوری نه جواب دیره جکی بلدی راوی ایدر
شاهه بر تاج نامدار پهلوانلر کلدر ایدیکه برینه جم نفع زلف
دیر لرکی التنی اریش قد جهکردی صباغ قول پای تخته او تورر
ایدی بونلر یوقاریه بیان اولمشیری والتی قرنا شاکل شلرکی
بیون قرنا شاری صون قول پای تخته او تورر ایدی و بونک
امثال ایکیوز دن متجاوز نامدار نامدار پهلوانلر وار ایدی عمر
بونلری تماشا ایدردی شاه جوابه طباخچق بونلر هدر بری
کرم اولوب بزرانگیچون کلدکم من ایله بولشوب شاهک
انتقامک انون الاوز همان کلون بری اوده کورسونکله همان
ارنک نیجه اولور دیوب لاف کذاب اوردیرو بختک ایتدی
ای شاهم دمی کلجک چوقدر اولدین کوه البرزده ایکی جازوه خبر
کوندرم برینه کند وال جازو و برینه مهحال جازو دیر لرا تا کندول
جازو سحر ایله زیاده مشهورند بر سحر مالکدر که حواله ایتدکه

بر عظیم اتش جعفر فرستاده اولاد بر طایغ اولسه یا قوج کول ایدر
 و برینه شش کر زبانی سلطان الجوب شش کزی کلسه کر کرد
 و کیتوس نیره دار و سایر یدی اقلهدن عسکری شمار و نام
 صاحبی بهلوانلر اقبوب کله ددر و دوی شمدی حقیقت صاحبی
 اولدون نه الم حکر سینی صخره اوله بونلره طاقت کتوره مز لر
 عرب صخره دن انتقام اولسون شمدی دوی شاه شاز اولوب
 هاشوبله هی شرا بشلک پیکی بوسوز لرین اوته سی جقه درک
 و دردی ایدی یا عمر اصلا بقم جنک مرادم دکلدن اقا هب کتکی
 دوشورمه سی اولدی اقا بو کلان بهلوانلر هب صخره دن دعوا
 هیلر یدر کیمنک بابا سینی و کیمنک قرداشین و کیمنک اوغلو
 اولدر شدر بند بونلرین ایله صخره دن انتقام الموقاستم
 زیر صخره ده بکا ازایشی اقدی دوی بونلردر جواب نامه یازدی لر
 و شاه بیوردی عمر بی قهور جایزه سینی و یردی لر صفا سند
 بر اولقدرده بکنک و بر دی عمر به الوب یوزینه قرشو مو کزدن
 بر قبل چکک دیوب بکنک کور کنه یراته مدق دیه قالدی عمر در
 صفا ایله جقوب کندی شاه بوسوز دن الم جلوب دوزوب
 بکنکه بهی جهور کدی بن تمام جایزه سینی و یردکنده کدی سن
 نه بلاد که سندی انعام ایله سینی کور شته می بجد کور ایدر
 بو قدر بهلوانلر اورتا سنه سنی شرمه سار قلدی دیوب بکنک

ایندی

ایندی هی شاهم بن اکامدار ایدرم انکچون و یردم کور من سینی بزین
 اون بلاق صقال صراک استه دوی بهلوانلر نوکا جایزه و یر ملک
 ندر و یر شاه اصلا و ایدر دوی هله یوزی صوی ایله کندی
 اجماز قون دوی سبز لر مقید اولمان اول بر عیار در کم انک
 شردن بنم کبی شاه لر بیله قور قور هب بز انکله مدارا ایله
 کچونوز دوی اشته بونلرده بونزه بو طرفدن عمر صاحب قرا کلوب
 جواب نامه و یردی چون احوال بلندی صخره استفتوس یونانی
 دعوت ایدوب سکا سد عسکر کم و یردم وار کوزین اچ صد مقنده
 مقید اول دیوب خلعت کپوردی انون یول ندر کنی کوروب بر کون
 کور دوس شاهه و رابعیه و داع ایدوب اول ارادن کورج ایدوب
 عزیم بداین ایدوب سروان اولدی لر بونلر کله ده اما بو طرفدن
بزم قصه مز عمر معدی به کلدی راوی ایدر چونکه عمر معدی
 رد اولوب اچ و صوسن عدندن اغلیه راق قبیلله بنی عاده
 طوعزک چکلوب کندی اما بول این بلمز بر برقه لره دوشوب
 چوق بدلا لر چکری کونشده پیاده کز مکن حسه اولدی
 قبیلله دن قبیلله دوشوب بو غازی او جندن چوق در نلر چکوب
 کمی رعایت ایدوب دخی قوغوب کونشندن انسه سنک در سینی
 قاولوب هزار شفقار ایله بر کون صی بنی عاده کلدی والدی
 عمر معدی او حالده کوروب فریاد ایلدی ایندی ای کوزم نوری

ح

*

نه حالدر بو حال قنی قوللری و فرزندلری نجه اولدی دیری عمر
 معدنک سو بیلکه درماتی بوق بکا طعام کتورینی سوز وقتی
 وکل دیوا اشارت ایدوب بقلوب عقی کندی بره بره اجلقدن
 اولمش دیوب تیز اوچ درت فرون اکلک بولدیلر اوچ دوق بوغز
 لیدیلر بشی طلوم باره کتوردیلر عمر معدی بر مقدار کندوب کلوب
 اول طعامی بیری شوبلکم قرنی بر دبه یه دونوب و طولولیلرین
 اغزینه اغزینی ویروب بربر نوش ایدوب انون کوزلری اچیله
 دوشوب والده سی عادیه بانو هی ندر بو حال دیوفلاکت حمزه
 قند در و سنی نیچون ابرلین و لباسینی نجه اولدی ردی عمر معدی
 ایتدی نه بیله یم شول حقیقت سزنا بکاری کاشکه کوجک
 ایکن امز برمه شی اولدین اجلقدن اولدی شمدی اول
 صفاده بن یوقدر کوندرکم جفاچکرم دیری عادیه بانو حمن
 سکانن انجندی ردی عمر معدی ایتدی بنی زخیمه کوندردی
 بوغازم اوچندن قباحت ادم صیله ایله بنی طتوب در بایه
 انمش بر فرزند دیارینه جقدم انزه طعام ویردیله بنه فرزند
 تاجین کیدم حمن تک اوزرینه کلدنکه بنده اکرکی ظاهر ایدوب
 نام تویم دیدم اولدی اول حمن دیوکلری ناکار بکا حقارت
 ایلدی دیوب جمله قباحتلرین حکایت ایدوب بوکر عادیه بانو
 دخی غضبه کلوب بهی اوغل با سکا دوشمیکه و اووب قیز جکوب

برشاهک

برشاهک عرضک پای مال ایدوب انون فرزند قباحتلر کیره سینی
 هاشا حمزه کسیه ظلم انمز ایدی بو جفالر کاکمل صتیق اولمش
 دیوب انقعا انون صیف سنک ناسنه ردی عمر معدی ایتدی بهای
 والده کتر جکوب بن واروب فرزند اولمدم بوغازم اوچندن اولدم
 با آج اوله یم می دیوب اغلدر عادیه کنه اجهوب بیله اغلدر
 الم جمله اوغل چونکه بر ایشدر اولدی بن کنه دبلک ایدریدگ
 عمر معدی ای والده بنم اکانه احتیاجم وارکم منت ایدم قبیلده
 او توروب صفاده اولورمدی اتا فیروز عدنیه بر نامه کونده رییم
 قزین بکا کوندرسیانی انزه لوس شهر نوه اولدم بر او غلم اولمش
 کرب نامنده اولده بر افنگه ناکارک کوی بکا بتوب میدان
 اور تا سنه عرضتم بقدی بندن جوق بهادر قومیش حمزه ایلد و بکار
 ایله ایومعرم ایلدی شمدی اول بنم بوبله اولدوغم کوردی
 قایل اولیبوب حمن دن بنم انتقام المغه قادر ایدی اقا خبری
 یوقدر ردی عادیه جقد ایلدی انون فیروز شاهه نامه یازوب
 کوندردیلر ای ناکار بنم باشمه بو حالتلر کلکه سبب اولدین
 چونکه سلیمان اولدین ایدی قیزوکی الله امریله بکا ویروب کوندوره
 بوق دیرسن بو ای ایله واروب کاک جوق ایش ایدرم دیوب
 برار مال کوندردی چون نامه فیروز شاهه کلدری او قری وزیر لرک
 ایله مشاوره ایدوب ویرمه سنی معقول کوردیلر زیرا قبیلک اولون

۱۲۵

ادی جفدی دکه برکنه قبول ایتمز چون کندی استر اولاسی
 ویر بنی عاده سلطانیدر نیده علدیلر انذن جهازین حافظ لیوب
 قیزی برینجه مقبول اولدی ایله وزیر لرین وکیل ایدوب کوندردی
 برکون قبیلله بنی عاده کلدیله جبر اولدی عادیه بانو بونلری
 فرشلودوب عزتله کتوروب سراپه قوندردی و قیزی جباریلر
 ایله حرمه الوب بونلری ضیافته بشلیوب اوچگون دوگون
 ایدوب انذن وزیر لر نکاح ایلیوب قیزی عمر معدی ایله کردک
 ایلدیلر بر مراد اولدیله اشته عمر معدنک بونون ایکی اوغلو
 اوله برینه معدی و برینه معاد دینلرا شته کنه عمر معدی
 صفایه و اصل اولدی قری طوق دوه لری جوق شراب بی زبانه
 بره پوری نه بلاد که حمزه نیک یا نده کبجه کوندوز سفزده
 طیبونجه یمک بیله بونماز دیر ایلیک اشته بونلرده بونده
اتنا از عجائب بومرقدن چون کرب عدنه کلدی کوردیکیم
 حمزه کنه فرنگستانه کتمش فیروزی سلیمان بولدی بوضه
 قتل ایدردی انذن بدرین ارایارق برکون بنی عاده کلدی
 عمر معدی و عادیه بانو فرشو جقوب بولشوب کور شدیلر
 حال هاتر صورتیلر انذن عادیه بانو کربنی ضیافته بشلری
 عمر معدی کربنک کله سندن سوال ایدوب اولره کندو لرینی
 ارضوا ایدوب مکیه کلوب بونلری بولما یوب انذن بونده کلوب

حیدر

انذن عدنه کیدوب صبا صقران کنه فرنگستانه کتدو کنی خبر الوب
 و بونده کلدو کنی نقل ایلیدی عمر معدی و حمزه دن شکایت ایدوب
 کلدی کنی جفالری تقریر ایلیدی کرب دولتم اتا اقا عجب بولسوزلق
 ایلمش سن الم چکله انشا الله بن سکا کنه منصوبله الیوبروم
 دیوب قلی ایلیدی انذن حمزه به جاسوس کوندردی فرنگستاندن
 کلورمی بوضه انزه دهی اکلنور لری دبو صبره منتظر اولدیله برکون
 صبر کتوردیلر کم حمزه واروب مرزوق شاهی طتوب کنه تکرار ایمانه
 کتورمش اول ارادن رومه کچمش اما شاه فوشتر و انلش
 عظیم کنه بغناغی وارمش حمزه اولجا نیه کیدر مش ددیله کرب
 بوضه ای اشته کنه کندی اتا سنا اون بیله عکرو بروج
 و کندی و اتاسی عادیه بانوی باننه الوب حمزه راه ایلدیلر
 کونلرده برکون بداین بولنده بر در بنده کلدیله کیم حمزه اول
 در بنددن کلوب کچه چک بول اوزده ایلیک عمر معدی
 کور غیبوب کرب دهی بوزینه نقاب اصوب با جدار اولدی
 بر ایکی کونذ فکرم حمزه عکری کلوب کربده در بند اغزین
 الوب نین سنا طیبانوب طور دی اوتنه دن استفتوس بونان
 عکرو در عظمتله کلوب ابر شوی جاسوسا خبر و پروب در بند
 اغزنده عکرو اردر دیدیلر کورون کیم در و نه استرددی
 کلوب صورتقه با جدار مرددی بره بو صبا صقران عکریله

بازرگان دکلدر شوندن کیدک بوضه غضب صاهبقرانه اوغرسن
 جملکر قرار دیلر کرب بیانه سویلمن هر کیم اولورسه اولسون ورنک
 قورتلور ویرینی بونده قالور دیری بوند مجارده اکنی استفتوسی
 کلوب ایردی احوالی یلوب صا اول بولون ایلدی اولدی از عشوب
 جنکه بشدیلر اخر کرب بقوب بنده کلری قرناشی استفتوسی
 میدانه کروب صله ایلدی کرب منع ایدوب بر کورز ایله بقوب
 بغلری و بوند نصکر تا بهمن کوهیه و بهرام حاقانیه وارنجی اوتوز
 بری نفر بهلوانه وارجه و عثمان جابلقانی به و مالک
 اشترنجی به وارنجی کیمک زحمار و کیمک بند تمام اوتوز
 بری نفر کندی به ده زحم اوروب مالک از در نیزه ایله صله
 انکره کرب سپر ویرنجیه سپر را مندق بول بولوب ذرع توده
 لرین برینجی سینی به دو شوروب زحم اوره یازدی کرب های
 دیوب اول نیزه نه صا ایله منع ایلدی و نیزه سلکوب بر نیزه
 اوردی صبر یلوب اگر تا شنه یا تنجه کرب ذور ایدوب خوش
 ماد یانی اوزره یقلری کرب چکوب نیزه سین آلدی مالک
 زحمار های نابکار بیلدین دیوب دورا تنجه استدیلم کند
 مقابل اولر رستم نفره اوروب ایرشدی با مالک سن چیتق میدان
 بن بونا بکاری کوره هم دیوب کربیه مقابل اولوب ایلدی ای نابکار
 ندر سنک بودیلور لره اندو کله اشتر عرضلرین بقیدین با لنده

قالوری

قالوری قیاس ایدر سینی دیری کرب بره نابکار صله ایله بنرا او کوندون
 ددی اذن رستمه جنکه بشدیلر اخر کرب قلیج چکوب رستم
 جابلق ایله بر زحم اوردی رستم های نابکار عاقبت بوبله ای اولدی
 دیوب بر تیغ حواله قلدی کریده سپر ویرنجیه قلیج قایوب اوله بر
 یاد کار ذره سینی جاک ایدوب کورون اوزرینه زحم اوردی بوانرک
 عسکر طیانوب ایلر و سنی کتمیوب صخره به خید و بردیلر عسفر سوروب
 کلوب رستم ایله جنکه ایرشدی بوحالی کور و کوه نفره اوروب
 عسفر سوروب ایلکی سنک ارانسه کروب کرب ای صرامی ندر بو
 قتا لفق هله بو کون یوری وار یارین بن نکا کوسته هم دیوب
 رستمی دونه روب بارگاهه کلری شو بیلکم المندون اول کبیجه
 اویومدی حیران ایدیکم بوفصل با جدار اولور شاه بوبله بهلوانه
 مالک دکلدر دیری اقا چون ابرنه اولدی کرب ایله صحن میدانه
 کیددی نیجه سوزد نصکر جنکه بشدیلر اما صحن کرب هر صله
 اوروب منع ایدیشنه تحسینی ایدردی بونا بکار فصل کندی در
 جنکی اوستاندن کورمشی دیردی عمر صاقینی عرب بوند
 طنومی برامز رستم کیمی بکانه عالمه زحم اوردی دیر زیرا محفی چه
 کرب بولشدی و کیم اولد یغنی بلدی کریده اولکون عظیم جنک
 ایدوب احشام دوندیلر لندها سوال ایدوب دوندیلو ایدر
 بو با جدار ی نیجه کور و بیکر دیوب حمزه زیاده مدح ایلدی بوهنلری

بهر حق صحرای شاه و بیابان جاسی در بر بند رهن و بیابان
 کردی علی صبر اندکی و راستی

بر کرده کوردم بر دو بونزه کوردم اما بگویند صوف زیاده در دبر
 جمله کله تجب ایلدیلر ابرتسی ایکسی کنه جنکه کیروب الفقهه
 بکرمی التي کون عظیم جنک ایدوب بکرمی بدخی کون اولوقده
 بر مقدار بکله صاحبقران اعتراض ایدوب با جواز نمانده بر حرمتی
 بو قدر مدع ایده سز و بو قدر حصت و پروب جنک انکدن
 مراد ک ندر دیو طعن ایدوب اشتدیر دیلر سرور عالم ایدی
 بو کون بنی حیدر دعوان فراموشی ایتلمه انشاء الله بو کون اله
 کنوره بیمنه کورده و کز نیجه بر مرد کز بنی در تزیه عرضی
 یقنی رواد کلدن بن بولسم قرق کون جنک ایلدیم کاشکه
 بارگاه ایلدیلر بر قاجار اولدی ددی اقا بکله سولدی
 رستم زیاده مدع ایلدیلکنه الم حکمی ایدی دولتیم انا بیجوت
 بویله بیورسون بر تا بکاری کوردن بیمله نه بولون جنک
 ایلدی نیجه کورشدی کرچه تونده دخی کم دکل انا هنری
 تیغله بر سیزدن الم حکم ریز بونسه قلیج نیجه اولور اوده
 کوریدی ددی حمزه ایدی جلد کوشم سندن زیاده در دیمک
 دکلدن مرادم نهایت نهند بر ادر در امثالی از بولنور
 وهم بویله ارج ضایع اولدوغون استم ددی انون ایرت
 کنه مقابل اولوب کرب ابله اولیله زمانی اولیجه اوزکه معرکه
 ایلدی دوندی حمزه ایدی ای صری بنم بکله جمک هر برینه

Handwritten mark or signature in the top left corner of the page.

بر یوزدن زحم اوردین بیجوت بکاره قلیج حکم سینی بر بول انکله ده
 طالعت دکه ددی کرب ایدی انلر بنم افراغم بر قاجار کسند
 ایدی حکم اقا سن صاحبقران عالم سنی سائرالات ابله نه خبر
 اندکه قلیجله نه خبر ایدیم همان مرادم سبز کله امتحان اولقدن
 ددی حمزه حفظ ایدوب ایدی اتندن ابنی کمر طوتالم ابرد اولم
 ددی کرب ایدی بیجوت ایزم مغلوب دیکلم کم قادر سنی اندر ددی
 حمزه ایدی جمله ابله کوره لم قادر میوز ددی کرب بر کورن اورد
 صاحبقران کورزی بر ایدوب ارقبه الدقه الف قدی دال
 اولوب لندها دن بدو کی فدیله خاطرینه کلوب جمله اعصابی
 خبر دار اولدی اشقرق بلی صید صید اولدی کرب کچوب کدی
 حمزه بره بره دیوب قدین راست قلدی و کربک بو صید صید
 سام کوکنه ال اوروب جیقروپ ای نابکار طوت ایدی سنده
 ارا بکله مع ابله دیوب ایدوشوب بر کورن اوردی کرب کورزی
 بر ایدوب کوه قوللری بو کلوب ارقبه الدقه رهش تحمل ایدوب
 یوزنک اوزرینه بقلدی کرب اولحالی کوروب کندونی بر جانیه
 ایدی مشتک دو کوب عشق قرشو بورد کوه حمزه دخی عشقون
 اتیلوب بر برینه صا ریلوب مشت مشت بقیه اولدی ایلر
 اخر صاحبقران کمر بنی ضلیع ایدوب کرب اویج کوه طور ایدوب
 جوق اقدام ایلدی اویجه لری درت بر بق حرکت ایدوب ایدوب

لنگر دیروب او کجه زدی برین بولوب ارنوق قادر اولوب قاپوب صالیور ک
 نرد عرب بر کزه کر بله کمر زنجیرینه دست اوروب ضیقا ایدوب و فلور
 ایدوب قولنه ایدی و باشکله اوزرنون دوسر ایدوب بره اوردوقه
 یوزنون نقاب کیدوب سرور کوردی کریدر بقه نابکاری شمسانی
 ای بیان او غلافی نه ایدی بواقدم بنی بصماقی استردنی بلکه فرصت
 بولسک هلاک ایدرینی اتان شوپله بر قباحت ایلدی یوخسه
 انتقام المنه می کلدنی ایدی سنره اتان کبی بدصوی سون
 باری بنده سنی قتل ایدره بیدوب هنجری عربان ایدجه عمر معدنک
 والدی سی عاریه اولمالی کوروب هان فریاد ایدره دت ایلدی کلدی
 او علم نیلر سینی اول بنی اولدر دیوب ایاغنه دوشدی خاشاکه
 بونک کابمان قصدی اوله نهایت هکدوکی بوری غیره تیدیم
 ایدی اوله قباحتک بلدی بردهی بویله قباحت ایتسون ایتده
 امضا ابله یوخسه سورم حرام ایدره کم کا و هنجری هکوب کنیدی
 هلاک ایدره مکر ایل عالم اچیزده بدنام اولور سوزدی عمرده
 بکوره جبر ایدی جمله کلوب کر بله بو ارکننه تسلیم اولوب
 جمله دن اول لندها کلوب سرور امضا ایله شوپله سر فرزند
 هرزه صوچی وار ایه بزه باغشله عطا سنک کناهلک باغشله
 دردی عمر معدیه کلوب یوزین خاک پاینه سوردی سرور سینی
 باری سن کندی الکله اولدور قائم حلال اولسون دزی بویله

در بیلکدن

۱۲۶

در بیلکدن اولک بکدر که انجشی ییلدن بروعد متنده اولاده شمده
 بنی قبونون رد ایدره سن ددی حمزه ده کوردی اولماز بکلره خاطر
 اچون وعادیه بانو خاطر بچون کجدم نیلین قباحتندن اوتری سنی
 بیلک باره ابله سار درونم اهازدی سن بنم کبی صاصقران زمان
 سر عسکری اولد سن ده بویله بد ناملق ایدره سینی ادریمز ظالم اوله
 دیوب هله عفو ایدی تکرار کر بله عمر معدی وعادیه بانو کلوب
 ایدر مردانک الینی اویدیلر حمزه بوتلر ایله کوروشوب انون بکلره
 کور شویدر رستم بکرب اوز که ظرور لر ایلدنی و بزه اوز که
 نشان لر قودون اقا خیر اوله بری دوشرسه حقله شودن
 ددی کرب های سرور خطا اتم اما لطف ایدوب عفو ایلین
 دیوب ایاغنه دوشدی رستم قومیه ای دیدلور لطیف ایدره
 سنجلین شخماز لردن زحم کتور بلک افجا اردر دیدر ایدن
 کرب جمله بکلردن عذرین دیلیوب بار شویدر انا کر بلک بو
 جراعتنه تحسینی ایدر لردی انون سر ابر دینه کلوب بونلر
 حلیفه اسلام قباد شهر یار ایله دهی کوروشوب هر کسی بر لور برونه
 قرار ایلدیلر ایدر عرب کتم سر عسکر کلینی عمر معدی به و بردی حلیفه
 عمر معدی به و کرب دهی خلعت کپوروب انلرده کچوب بر لور برونه قرار
 ایدوب عظیم شان بلیق ایلدیلر دور دخی کون امیر مردان عادیه
 بانویه واقمان و بروب اولدر ابله قبیله سنه ارسال ایلدی ابرقه

حمزه اول اراد غزم مداین ابلدی انا بوظرفون مقدم شاهه خبر کشت
 ایدیکله اشته حمزه یقینی کلدی فلان در بنده قوندی دذیل ارادن
 فرق الی کون کجدی کلوب جقدی ندر اهل دیوب جا سولر کوندری
 واروب جبرکتوروب کرب قصه سی ای شهر بار عمر معدنک انده کوه
 معروف شاه قیزندف کرب نام بر او غلو ظهور الحی فرنگستانه
 حمزه و بکریله عظیم معرکه لر ایلش شمدی عمر معدی شویله بر قبلیت
 ایچون حمزه یاتندن رد ایدر کرب صورت تبدیل ابله اول در بنده
 با جدارم دیوب او کلرین الوب او قون فرق کوندر عظیم جبرال
 ایدوب نامدار بکریله زحم شمشیر بتور مدک کسمه لر قالمش
 حتی رسته ببله زحم اورمش اخر حمزه ابله بکری بی کون جنک
 ایدوب اخر حمزه ارتقا سینی بر کتور کوه کندوی بلدیروب پشوب
 بابا سینی کنه سر عسکر ایدر حاله اشته فلان کون کلور دبدیلر
 شاه بوجوابی اشیدوب عمکینی اولدی بکنکی هود کوبک بوروسی
 طوتدی نه دیر سیز شول نابکار لره کیم هر بردن اوت کی بتر لر
 صکره از در اولور لر کوره سنی اول نابکار ده اتش بر ستارین
 او جا غنه نه صولر دو کسه فر کور دری بونلرده حمزه کلور دیو
 الاین و عسکرین و بهلوانلرین سیر ایچون جقوب بر ساینان
 قوردیلر چون صباح اولدی انی کوردیلر روم طرفندن توز لر
 بلوروب جهانی ظلمات قیلدی و توز ایچندن کوسا سکندر و طبل

تلا

حلیل و قره نای چشیدی صداسی عالمی طوتدی چون یقینی کلدی
 سلطان بار با قرشو واروب اول توزی دامه نندن کری بانه وارنج
 شق ایدوب ایچندن فرق انون باشلی علم ظاهر اولوب فرق بیلدی
 اران نشا ندر عمر معدی و او غلو کرب غازی و یاننده بشی
 قریدا شاری ابله کلوب کجوب و امر دج طکنارند بر مفرع برده
 بارگاه سلیمانی قوروب انون صاغنه بارگاه اسحاقی و بارگاه
 اباعمر شذاری حبشی و صولنده بارگاه هشامی و بارگاه کیکاوس
 قورولوب و رستمک منخاک بارگاهی و سعد نبیره نکه قاروف
 دیوبند بارگاهی بابا سینی عمر بن حمزه یونانیدن قالمشدر و کربک
 سداب شاه بارگاهی و لنده هانک زان زمان بارگاهی الحقه
 جمله متعینی دیلا و لر روم و یونان سرور لرک و مهر شام و
 محمودیه و زاویل و کابل و کوهستان و هاقان جابلقا و فرنگستان
 و عرب ارنلرک فوج فوج قوشون قوشون عسکر لرک و الایرک
 ابله کلوب کجوب صاحبقرانک بو عسکرک با یانک و سردور لرک
 سها بتن و دارات دولتن کوروب کور سینلرک عقدری جهات
 اولوب هیران اولدیلر شاه حور بیاور انا رستم قولنده فرنگستان
 بکلمین و بهادر لرک کوروب بلول اولدیلر جمله کلوب کجوب
 صاحبقران و حلیفه و رستم و لندهها جمله بکلم بارگاهلرک قرار
 ایدوب شاهن دو نوب مدالت ابله او طاعنه کندی بکنکه

سومکه بشلای بره هی ملعون بزهر زمان اکتشی دفع ایدوب مهنود ایله
 او تور کنی سن کنه فننه انشک علولند یروب بویله بزی بداده
 او غراد بر سینی حالایزم عسکریمزده حمزه بر دکل رسته بر جواب
 ویره جک از بوقدر صکر نیجه اولور حال ددی جتک الم چکمه
 شاهم استر سکون بر قاجکون نفکره اجوب شکزی و کتوس
 نیره داد کلونلر ده کوره سینی حالگرین دیوب و افروصف ایلی
 اشته حمزه نامه کوندرد کوره بر قاجکون مریت استدیله دی
 عسکریمز واردر کله جک دیوب جواب و بر دیله **ازین جانب**
 انا بولورون صاحبقران عالم کوه خافزه ستمین دیولر که قتل اشدی
 اول محلک غضبان نام عفریت حمزه نلک مها تنه طاقت کتوره دیوب
 تبغی قور قوسدن قاجوب طلایه کندی بر نیجه بلگر باش کورتر
 سیوب قالمشری بعد اشدیکه حمزه فافون کمدوب کتور خروج
 ایدوب قافه کلری نیجه دیار لر فتح ایدوب کوه قافه جوق اشتر
 ایلی کیده رت سلطان قاف اسمای بر تنک و بدایتنه دخی
 ال صونری اسمایه صبر و بردیلر اسم اول لعیندن خوف ایدوب
 معلم قافه نیجه ایره لم دیوب اولور رمل ایلی سن بوکا قرشو
 طورد تر سینی انارخی زمانی واردر دیری اسماهل غافل
 بولنده عالم بوقدر دیوب عسکر جمع ایدوب شهر ذرین
 اوکنده حاضر دوردی انا بولورون غضبان عفریتنه بر صحرایه

عسکریمز

ایله

عسکریمز او طور بر کنی بر کون بر قاج عفریتلر کلوب ربع سکون
 کلورن دیوب بعضی هدیه لر واردر کتوروب غضبان بونلری
 کوروب ندر بونلر ددی عفریتلری ابتدی هند دیارینه واروب
 بریری غارات ایدوب بونلری سینه ارمقان کتوردک دیوب
 صفا اید سینی انا بولورون ماعدا بر قصه واقع اولدی مال
 ارا سنده بر صندوق بولوق اجدق اچنده بر نینه بوق انجق
 بر طومارده بر انسان کوزه لیلک صورتنی تصویر ایلمش لر نیت
 ایلدک کوره لم دکرده غضبان عجب فصل گنده نلک تصویر
 اوله کتورین سیر ایدر مدری انزه و بر دیله غضبان بقوف
 کوردی شولقد کوز لکم تغییر اولماز لعین فی اختیار عاق
 اولوب مددین بو تصویرده صاحب سینی قند بولوریم دیوب
 اله دوشدی اخر اول ادم اسپر لرینی اوکنه کتوروب سوال
 ایدوب ابتدی ای اولر ظاهر بو تصویر بر مشهور گنده نلک
 اولوق کمر کور اکبر بیلور سکن کجا خبر و برک سزی ازاد ایدر مدد
 اسپر لر بقدر بیلور ابتدی بیز بیلورون اقا بونلک ماهی
 قوی خصمدر النون الملق کوجدر ددیله غضبان غضبناک
 اولوب ابتدی سینه سوبلر سن بره ها کیم بر نیم کبی عفریتنه
 فصل حاکی واردر که ربع سکون جواب و بر همان کجا خبر و بر
 کمر صاحبی قره بان زمان ایدر دخی فر ایدوب النون الورم

دوی انرا ابتدا یلر بو اول حمزه نك ها نو نید که اون سکر سنه بو کوه
 قانی نکار ایدوب بو قدر دیو و عفریتلره قلیج اوروب او طاقونی
 روم دیارنوه بر شهر واروس هر جنه دیر لر و اول دیارن شاهنه
 کور دوس شاه در لر انک فریدر اربنه رابعه اطلس پوشن
 دیر لر حمزه انی جو قدرن المشر و بکر بشی یا شنده قدر بر او غلو اولمشدر
 اربنه رستم علی شاه دیر لر او بیله بر بهادر قوم شد که رستم داستان
 ههان کندیدر اولوه ظهور ایدیدن وار ککله ایلند که حمزه
 او نو تدر دی ددی لر غضبان بو هنرون صفا ایدوب اول اسپرک
 ازار ایدوب دیار لرینه کوندردی انون نیز انکی حتی کوندروب
 رابعه هام ها بنده یا تور کنی قاپوب غضبان کتوردیلر لعیلی شاه
 اولوب رقصه کیردی نیز عقلمن کتوردوب چون رابعه نك
 عقلی طوب کوزنی اجوب فر شو سنه اول غضبان غضبیتی کوروب
 نکرار عقل کتوی کنه کندونه کلوب حال بو بیله در قالقوب او تورک
 اتاد تره مکه بشلیوب فوفندن لعین بونک اولمالک کوروب
 ای انسان کوزه لی الم چکله بنون سکا ضرر کلمن بنده کوه
 قافده هالا بر صا صبر انم هزار رستم بنم پنجم بور منزه قادر
 دکلدرا شنه سنک قصور کوروب عاشق اولدم اض
 ظر الوب سنی بونده کتور تدم بونده بنمله اولور سون سنک
 ایله صقالر اید روز دیری رابعه بر مقدار کوزنی الشیدوب

ابتدی

۱۴۲

ابتدی ای ملعون بوسنک اتدو کن نه قبا هندر تکلیف ایلدو کن
 نه محال ایشدر هیچ فکر انمه دخی که بنی خیر الوب بنی قابو غنک
 کبی حمزه ده سنک مکانک حبر الوب بونده کلوب سنی دخی
 بر عد نره کبی و مهلهل نره کربن عذاب ایله هلاک ایلر خصوصاً
 بر هانوفنی دخی بونده سلطان قاف اسما بریدر اول طوبار سه
 کور سون حالنی دوی غضبان برع بنم کک دن باکم بو قدر و
 ایلرین بونده کله سنی دخی اهمالی بو قدر سن هان بنمه اول
 بونسه هان سکا صفا ایدوب دوی رابعه فکر ایدوب بولین
 ایله سرتلک ایله سو بیله شکر باری مدر ایدوب کوریم الله
 نه کور ستر دبوب دوزنی ابتدی ای نره جون بر ایشدر
 ایلدین ایمدی شمردی بن سکارام اولور سم ارم حمزه ایشدوب
 کلور هم سنی و هم بنی اولدور بر ایدوب کاک فرق کون مهلت
 دیر کوره لم حمزه کلور بنی ارادی اگر اول کلوب سنه انی قتل
 ایدر سکت بنده سکارام اولورم اگر کلیم سه بیلور که بنون
 فراغت ایشدر اول زمان سنه بیلور کن اشله یوق دیر سنی
 بن کندر کندیمی هلاک ایدوب دوی غضبان لعینک بو قوله
 راضی اولوب زیرا دیولرن بکنی اوطان الدانمسی قولایدرا شته
 دبو نکارن جهالی سیرینه راضی اولوی بونلر بونده اما بو طرفین
 راوی ایدر جون او کیلیه نکار غایب اولدی ابرتشی خیارم و حارینه لر

بانوی بولسویب فریاد و فغان ایدوب ندر دینی کوردوش شاهه
 صبر و بردیلر نکار بویجه جام حاسدن غائب اولدی دیوزیاده
 غمگینی اولدی و اصلانه اولدوغینی ببله مدیلر و بزچاره بولدیلر
 اضر ایکی اوغلو و ارایری برینه الباسی و برینه کلپاد روی
 دبر لردی انلری هما صقرانه کوندردی و این بو احوالی بلدیله
 کوردی نیجه اولور دیوی چونکه بوزلر برکون مداینه کلوب
 حمزه بولشویب بو احوالی حد و بردیلر حمزه و رستم زیاده الم
 چکدیلر هی دیرغ ایکی دفعه در بونک باشنه بویله حال کلور
 دیوب کت کفار عیاری ایله اولدی صاندی عمر منت
 ایدوب اول جاننه ارامغه کوندردی ابو الفتحی بر جاننه
 کلپاری و فتاح مصدی هریری بر طرفی اول جانبی جهانلر
 هریری نیجه کونک بولدی بر کونده الور لرا طرف عالی اول
 قدر کت کزار ایلدیلم بری اقلیمی ایاقلی التنه الایلر
 بر خبر الامایوب اضر عا جز اولوب دونوب کلپیلر امیره
 بولمدق دیو صبر و بردیلر عمر بهانه ایله ها تونلرینی بر بول
 طولشدی حمزه بواپته صبران اولوب بواپش جا زودن
 یا جنیدن اولشدر اقا نیجه خبرینی الودز دیری بوفکر
 ایله طور کنی قافون قریشی بانو صیغه کلدی مکر غضبان
 کلوب باغ ایره میده ضبط ایلدی اسمایه خبر و بردیلر اسما

رابعیه

رابعیه اهیوب قریشنه مدد قییم بتشی با باغده خبر و بر کلوب بو
 بلعونی قتل ایدوب اول بیچاره خلاص ایله دیوب قریشی
 بر نیجه بر ییلر ایله عنیم ربع سکون ایدوب عجله ایله کلوب
 ابردی بدری صها صبر کنگ الینی ایدوب دعا ایدوب سرور
 هوش کلدی کوزم نوری نه خبر دد کوه قریشی دولتیم اقا و الیدم
 سزه سلام ایدر دیوب غضبانک طفیاننی و رابعیه بانو صیغه
 اولدوغون صبر و بردی امیر مردان های ملهون اول قبا حتی
 اولی اشلی بیز لر بونره دنیای ارا دق بز لرده اول کدرده
 ایدک دیوب استدکی کندوسی قریشی ایله قافه کیده همان
 رستم کل شاه اباغه طوروب ایددی دولتیم اقا لطف ایلی بو عذنه
 بنی کونده رین زبراهم والده به خدمت اتمش اولورم وهم دیو
 جنکی فصل اولور کورورم و بهانه ایله قاف عالم رین تمامنا
 ایدر بودی حمزه نوله وار الله معینک اولسوندوی قریشی
 بانوره کتوروب کندی انا بر و ابته جهنکه اسمایه قریشه
 وار صها صقرانی کتور دیری قریشی خاطرینه بولدیله اشدیم
 قزداشم رستم زیاده بهادر اولمش واروب انی کتورسم دیو
 جنکینی نیجه ایدر هم والده سیدردی انا امتحان کر کردر
 شاید دیو ایله جنک ایتکه قادر اولیبه دیوب اسمادف
 کز لو فرق بیلد جن عسکری الوب کلدی مداینه قریب برده

کلا

قنوب مجلسی انسان صورتنه کیروب قریشی دخی برهنده بهلوانی
 صورتنه کیروب بر نامه بازوب عنزه کوندردی نامه ده
 جواب بو ابدیکم یا عنزه بن دیوهال هندینک عجمی او غلیم اریما
 دیوزار هندی دیر لر رستم بنم قانلودر ایدی ار ایسه کوندر
 کلون مردان کوروشلم یا بودر کم انون انتقام الام یا خود
 بنی قتل ایدره دری چون نامه عنزه کلری نامه او قندی مفهوم معلوم
 اولدوق عنزه رستمه بقوب او غلیم نه جواب ویره لودر رستم
 دولتیم اتا نوله جانمه منت واروب دعا کز بره کاتیله یا بند ایله
 یا باشین کسوب حضور بکیره کتوره بجددی ایدر مردان اجازت
 ویروب رستم الایه ستفرق اولوب یا ننه طرفه عکرمون اون
 بیک ار الوب قریشه قرشو واروب قوندی تکرار خبر لشوب
 قریشه صا جعفران زاده در ارکاک ارسلان ارسلاندریشی
 ارسلان دکلیدر قریشی میرانه کیروب رستمله کله برکله اون
 بیری کون جنک اندیلر اخر رستم غیره کلوب برکوز اوروب
 ایتن هلاک ایدوب انون ایلکیده پیاده اولوب منت
 شته بقیه بقیه اولدیلر عنزه ایسه رستم اول بهلوانه قیمییه
 دیو اجازدن کوزه در ایدی بو محله کورندی اخر کورم اولدیلر
 رستم کیرن تسلیم ایدوب قریشی اوی کتیره زور ایدوب ایماک
 رستم بر زورده قانوب قولنه الایه اوره اوروب دیلدیکه

بغلیه

بغلیه بریلر ظاهر اولوب ایندی لرای سرور صاقینی هتیرک قریشی
 بانودر ددیله قریشی دخی برزنن طوروب کندی صورتنه کیروب
 رستمک ایتن اویدی رستمده ای هتیره یا بویله اتمدن مرادین نه
 ایدی ویزه خصومتک نذندر دیدی قریشی دعا ایدوب بنم قریشی
 اشته احوال شویله غضبان نام بر دیو والیده نی قنوب قافه کوروشی
 اتام عنزه به انکه کلام سبزک ار لککن اشیدوب خاطر بجه
 بو کلبیکه برکن امتحان اوله هم قوتاین کوره هم اگر بکا غلبه ایدره
 اول دیو ده غائب اولور دیو سزی مرادم قافه کتورمک ایدی
 ردی رستم بو سوزدن حفظ اندی و هم والد سدن خبر الای
 عنزه اوتون بقارکنی زبونه بری ظاهر اولوب سرور ایباغنه
 دو شوب عمرک ایتن اویدی عمرهای بزکی جوش کلدین نه خبر
 دیدکده دیو بری سلطانم بو میدانزه رستمله جنک ایدن
 قزیکر قریشی بانودر دیو ایدر عرب یا وزلنوب ندر اصلی
 بونون مراد نه اولد دیو ب سوروب بونلرک یا ننه کلری قریشی
 ایدره ایباغنه دو شوب غضبان احوالک خبر و بردی و مرادم
 قریشی کتورمکدر دیری رستمک البتد بن کیده رم والد ملک
 انتقالک کندی الورم دیری عنزه ده نولد دیو ب اجازت و برک
 انون بارگاه کلوب قباد و سعد و لندها و سائر بکار ایله و داع
 ایدوب هر بونون دعا الوب قریشی رستمی برکت اوزرینه و خوشن

۱۴۲

بغلیه
 کتورمک
 کتورمک

رعی الوب برهوا جفوب کندیلر شاه بوققه اشیدوب الم جکری بکار
 کورون بو حمره بد کتری نابکاری نیچه اطراف عالمه شاهار
 صالحی و کندی اقرانی او غلتره پیدا ایدوب از تونق کندی
 او تورسه او غلتری هر قنده بر دو شمان اولورسه واروب
 حقندن کلور لراشته ری رستمدر که کورون حضرت سلیمان کبی
 هوا یوزوند تحله بریلر کتوروب کندیلر روز کارده نجب
 خصمه روش اولدم اه بونا بکار دن بنم جکر م خون اولدی دیوب
 جتک هر بزاره شاهم غم بجه رستم انده اولور حمره بونده اولور
 بزده تور تولور ز دیری شاه هی یعنی سن هر زمان بویله بوور
 بر سنی اوت سی جقم دیوب هوا جه دن سوال ایلدی ای حواجه
 سنده بر سو سو بیه رستم کنه کلوری دری حواجه شاه
 تیز کلور و سیزک بهلوانلر کنز ایله چوق معرکه ایدر دیریک
 شاه با شینی صالحی المله قالدی رستمه جکلوب تمکده اتا
 بو طرفن رابعه بانو قرق کون مهلت المندی کلدی اوتوز
 طغوز کون اولدی صاحبقرانن بر اثر ظهور ایتدی کندندن
 امیدی کوب بر صبحی خاطر لدیکم یارینی قرق تمام اولور
 بکا یا بشورسه بنک هجره دو شوپ کندی یعنی هلاک
 ایدر مع دیوب قان اغلری اولکیجه یاقوب واقعه سنه
 حضرت ابراهیم م کوروب یارابعه الم حکم یارینی اوغلون رستم

کلوب

کلوب سنی بود بودن خلاص ایدر دیند بانو شاد اولوب او با نوب شکر
 بز دان ایلدی سوند کندن صبا حه قدر او یوما یوب ابرته سنی قوتلق
 زمانی اولدق رستم قریش ایله قرق بیک عسکر هوا یوزوند اینوب
 بره قوندیلر و طبل صنگ چالمغه بشلدیلر عفریت عسکری کوروب
 غضبانه جبر ویردیلر بر اذ دیو پری عسکری کلدی اما اکلر نه بر جوهر
 پوشی ارم کوزه لی واردر ددیبلر لعینک جان باشنه صحرادی خوسه
 حمره می اولد دیوب کمان برندن طوروب کوتلیکنی قاقوب یوردو کوه
 عسکری وحی اردینه دو شوپ رستمی کوروب الای بغلدیلر انلرده
 بغلیوب طور دیلر رستم اشترمالا بر دی سوزوب میدانه کبردی
 ورعد وار نفع اور دیکم اولد او دیلر صد ایله طولوب ای یعنی ابد
 بنم رستم علنا ه روی کل بری بن سکا کورسته بم بنم کبی سرفرازن
 والده سینی قیوب کتور سیک نیچه اولور دیوب غضبان عفریت
 بکل لیوب صاعنه و صولنه صیوان واری یاقوب بره بو صاکی
 نه بک جاغرس بره واری کورون اولطاکلی کیمدر دیوب بر
 شهر سر عفرته اشارت ایدوب اولده محمودک قاقوب رستمی
 اکلدق جو بروب بر محمود حواله قلدی رستم فکر ایدوب پدرم دیورن
 محمودینه ارقه ویرریش انکچون اتمانک بولوب کنک مندن
 الم جکمز منکده کاملدر وهم بر مرد قافه دو شیمینی صاحبقران
 اولمزدیلر هله اول کوریم شونک کوتلیکنی النذن اله بیلور سیم

۱۵

بند همره او غلویم دیوب کورز یوقارودن کورلیوب اینزکنی پنی
اچوب دسته جوی د بدن قاورایوب ضیلا ایدی و طور ایوب
چلوب النون الی و بائنی اوزده دور ایتدیروب کندی عمو صیله
برکوتک او بیله اوردیکم عفریت سپردیوب یا شیخ خدی دیوب
عمود او بیله براندیکم کرینه وارنجی سرد اولوب جان و بردی
غضبان نره بره نیلر بو تا بکار بر بودی قدر بوق خاکلی بویله
نره هلاک ایلدی دیوب حیران اولدی هی دریغ بو وارسه
همره اولوق کون دیوب قورقارم بنم دوگونم ماتم ایله دیوب
صاغه و صوله بقوب بره برکنه یوقیدر شول نا بکارچی
وهودن حقندن کله دیوب بربری اوردیخه اون یدی عفریت
میدانه کیروب رستم وهود ویرمیوب برده هله ده هلاک ایتدی
اخر دیولر چاغزینوب با غضبان نه طور رسون بوکاسندن
غیری جواب کمنه ویره مز ددیور غضبان احرکار عزم میدان
ایدوب رستم کوردی بر پیل سر و قبلان دست و از در دم
بر عفریت یوز او توژ اربشی قدچکر بر حرم قدریری سپر
ارقه سنده او موزنده برکوه پاره عمود میدان کیروب رستم
برابر اولدقه محمودین تبه می اوزده بره قیوب اغراغرا رستم
با قفه بشدی رستم غضبیه ایتدی ای لغانی سن نه عقلیه
پدرم شمشیردن ظلماته قاچدوغلک ما جعفرانک ما توننه ده

ایلدینی

غیلا

ایلدینی صبح دیمه دنمی کیم اولحا تونک رستم کبی او غلو واردر کلوب
بنی قتل ایدر روی غضبان کولدی بارستم سکا بر سوا لم واردر
بکا طوغری سویله روی رستم ندر سوا لک در کله غضبان ایتدی
همه ده سنک کبی بویله کوتاه قلدی میدر بوقسه بنمش کسان
اریش قوی وار میدر دیوی رستم ایتدی ای بلید سن همزه کورمه دنمی
روی غضبان بوق کوردم روی بانچون ظلمت قاچدین دیدی
غضبان یاز بیله یم بوز الی و یوز التمش اربشی قدچکر دیو
اشتم بوز التمش اربشی قدلو ویدی بشلو و بیک اللو
دیولری هلاک ایلدی ریدیلر بند خوف ایدوب قاچدم دیدی
رستم تو یوزینه بره محنت بلید شو قدر بو یگله یورونی کوردن
بر خصمدن بخار سینی ایددی ای ملعون آگاه اولکم اتام همه عینی
بیم کبیدر هر حاله اصلا ذره قدر بندن فرقی بو قدر دینی غضبان
الینی اینه چالوب قهقهه ابله کولدی صیف بن بلمه نامی جمله
قانی طولدردی بوق جلنینه اول مرعد و برقلک و سمندونک
کیم او بیله برضعیف الوجود خاکی انده هلاک اولمش بره سن
نصل کشی ایله بیل سر حور طومبیه اتوب کون بر بنی قاتنه
اتوب بیره اینوب پاره پاره اولور و یا بر عمود اوره زینه فرق
اولوب کبدر سینی ای بیچاره باری والدن خاطر ایچون سکا
صمبا یم سوزم طوق کل الیم الوب والیده فی بکا ویر سنی عالمه

صاحبقران ایدیم و هم وار و الیه نه نصیحت ایله زیر اسر کشک
ایدی بور دو کون ایدوب بر مراد اوله بم دو کوه رستم شوبله بر غضبه
کلدیکم اول قهره مانی کوزلری طاس برهونه دوندی واستدیکه
المذن اول جمله ایدوب قتل ایلیه کنه تحمل ایدوب قشمله
بوزینه بقوب ایدیکم ای بلید جمله ایله بن سکا بویله اولمز هوه
چک نیجه اولور کوسنه بم ددکوه لعینک زهره سی چاک اوله
یازدی ای شیخ نجدی بو هشتمه او غره با جاغاک ندر بو
باقشی باری سنی قتل ایدیم زیر اسوز قبول اتمه سینی دیوب
اول عجایب سنکی هوارن بو قدر قد او زرندن او بیلله اوردیکم
کرچه رستمه کور زنی برابر ویروب طوردی اقا قوللری طاقت
کتوره بیوب باشینی ایلری ویروب ارقیه الدکوه اغزندن
و پور تندن اچی اچی دو خاندن جقوب جهان کوزلرینه نکا
رنک کورندی باشی استر دریا ایجاد باشنه برابر اولوب
توز بورودی و اشتک ای اقلری اشقلرینه وارخه زینه
عرق اولدی و بلی چند اولوب شکمی تحت الثرایه روشندی
قریش بانور ستمدن ایدین کوب کتوردکنه پشمان اولد
تیز نوره کوردی کوردی رستم هنوز قدین راست قلوب
باشینی سالار قریشده برادر توزدن طشره جق سنی
روست دوشمن کورسون دری رستمه اشتکی سوروب

لا

توزدن طشره جقوب انا ایلر طوتریری و الماشی ایددی باقریش
بودیورک جمله سی نجوب قوی اولور دیرکی بلی سرور مزه پوردر
دیوبه اول جمله سندن حذر کر کرد شمد فضاکوه الم جمله اول
قدر اولماز حتی انا صا صبقران اول کلوب سخاب نره ایله
ضکت اندکده اول محمود حواله ایلر کوه یزدکش دیوب او کندن
صا اولوب سخاب کندویه طهن ایدر اندن برابر کورنک و برر
ردی چون بریدن غضبان رستمی صاع و سلاست کوروب های
فلکی سن رحی صاعمین دیوب تکرار کوتکن قبوب ایلکی محمود
رحی اوردی رستم ایلری رحی منع ایلری نوبت کندویه کلدکوه
ضحاک کور زینه دست اوروب بر کورن او بیلله اوردیکم لعین
محمودک فر شو ویردکوه چنار دالی کبی قوللری بو کولت کورزی
الندن فر لیوب ارقابه الدقده طاقت کتوره بیوب کونی اوزره
او توره دوشری رستم کچنجه داور انوب بقا سندن با پشتوب
رستم کوسنه بر تیغ بهلوانی او بیلله اوردیکم کورینه وارخه
ایکی باره اولوب ملعون جهان جان چقه دن قانوشوب
صفتی ای های قولون قو چون جکر کاهم سو کدون بر رحی
اور تیغجه اولوب قور توله بم ددی رستم دیوبیکم بر تیغ رحی
اوره قریشی بانو کوروب صافن برادر اورما دیوبه ایکی کتزه
اورلر ددکوه رستم ال چکری غضبان نا اید او لوب

چهار واری جفروب جان ویری عسکری اولهالی کوروب هجوم
 ابتدای رستم نغره اوروب همزه واری بونلری فرمغه بشلری
 قریش قرق بیلک بیری و جتی عسکر بیلک رستم قفادار اولوب
 بر فضل ابو جنات ایله بیلر رستم بونلری قیروب بریشاند
 ایله قریش واروب رابعه به مزده ایله دکنده بی بلدری
 رابعه شار اولوب قریش ایله کور شوب حیدر دعا ایله انون
 رستم قرشو کلدیله بر بیری کور دکوه سوند کلر نون انخل شوب
 صاریلوب حال صا طر صورت دیله بو محله مکر اسمای دهی
 خبر کتشدی و ذرا سیله ابریشوب رستم حیدر دعا ایله
 افرین کوزم نوزی بو ایکی والده لرینه ابو زمانه امداد
 ایله بن دیوب رابعه ده کلوب اسمانک ابنی او یوب زیرا
 اولون اشناق و ارا ایدی انون غضبان عفر نیک جمع
 ایله یکی اول مالی ضبک ایله بیلر و فتح ایله یکی دیار لره سما
 کندی طرفون حاکم لر قیوب ضبک ایله اول مالک
 جمله سنی رستم و بیری انون باغ ابرمه کلوب رستم
 در ابعه سید ایتد بروب شهر زرینه کلوب اسمای بونلره
 باغی سلیمانده سیر ایتد بروب انون رستم بر قات
 اولت سلیمانی و بر منقش بارگاه و بیری و او هکون
 مینافت ایدوب دور دخی کون قریشی رستمه رابعه کت

~~۱۵۱~~
 ۱۵۲

اوزره الوب دیولر کتوروب ور ستمک آتینی و بو قدر مالی دیولره
 بو کلدوب اسمای و داع ایدوب کتدیله بر کون شهر خرمینه
 کلدیله کور روس شاهه و او غلتری کلبار و ایاسی سرویه
 بولش دیله بونده عظیم شار لقله اولوب رستمک اول منقش
 بارگاهک صحابه قور دیله کور نلر حیدر ان اولدیله بر و ایتده
 اول بارگاه غضبان نره تک ایدی بیری و بیلنک دیری سون
 دوزلش ایدی بانوده سرایه سرایه کلوب ایدی و مادی
 ایله بولشوب کور شدیله رابعه دهی بونلره سدر کتشدنی
 نقل ایدوب عجبه قالدیله ور ستمک ارکنده تحسینی ایدوب
 انون قریشی بونلره و داع ایدوب قافه کندی رستم دهی انزه
 او هکون اکلنوب بعد پدوم مداین او کتده بو قدر دوشمنه
 قرشو اکلنوب بن انزه بولمنی لازم دیوب حلیله و داع ایدوب
 بر ایکی بیلک ارم ایله عزم مداین ایدوب کندی بر کون
 یقاین کلوب همزه به مزده می کوندری کلوب مزده ایدوب
 غضبانی اولدری و والده سنی صر جنبه کتوردی و و افر
 مال ایله کلپور دو پار اید مردان و سائر دلاوران شار اولوب
 بوردی طبل شادمانی چالدیلر هان قرشو کیدمه کیده تک
 اولوب سیاره و عمر مالی اشیدوب جمله دن اول ایرشدی
 بولشوب کور شدیله او غلم عزان مبارک اوله کوه قافه مال

و هو اهر جو قدر قولنه حقه جك كوردن اوله ديوب رستم
 بنسبم ايدوب ايسلطان عياران او تو تشتم خاطر برنجقردی
 دردی عمر بوفه مدد او غل او بيله ديمه بن سكا كنه لازم اولورم
 دردی رستم الم حله قابلا در ديوب كله كله سر ابرده او كنه كلدر
 بكار ايله كور شوب رهشون اينوب ايدومردان حضورينه
 كلد كوه اياغا طوروب كوروب اليني او بدی ايدوب رستمه
 تحين ايدوب دعالم ايلدی انون رستم حليفه باشي قيوب
 كور شدی قباد شهر يار بيوردي خلعت هاسن كيبور ديلر لندها
 وسعد نيره وجهله بكار ايله كور شوب يرنه قرار ايلدیك
 غضبانك اول نقش بارگاهك قوروب مال منای طاغار
 كبی بغد يار هر كس تعجب ايلد يار انون رستم ضيافته باشلد يار
 رستم مدكن شتن حكایت ايدوب اقا بريدن طبل شادمانی
 اشدوب ندر اصلي دينچه جاسوسلر كلوب خبر و بر يار
 رستم كلدی اول ديوي اولدرش بر مدينه بارگاهك و
 بی قیاسي مالک الوب كوردی دديلر شاه ملول اولوب
 بيجه اولور حال حمزه ايكي اولدی هفته يدي كون سكر كوه
 قافه وار بر لر كلور لر ديدی بحتك حود ديلي ديماني طتولدی
 بو محله رستم فخره زن ايتدی ای شهر يار ديوانكده بو قدر
 بهلوانلرين وار ديدوب بو قدر عسکر جمع اولمشي دحي نه طور سون

ايدوب رستم
 سزورده او كنه
 كلدت

قوت حوق با صفا طهرا

امرايلى جنك اولسون اول دولت بزم دردم شمردی رستم حوق مال
 كوروش برقم اولور ديدی شاه ايتدی كيتوس ايله الجوب
 كله جك ايدی كلدی ديدی فانوس ديوزار ايتدی شاه هم يا
 بری نيچون دعوت ايلدين هان امرايله جنك اولسون بيز
 انلره جواب و يرنكه قاد برز ديوب لاف و كز افلا اوروب
 اقدام ايلدی شاه نولا ديوب كوردم سزی هان ار كبی اولون
 ديوب امرايتدی عسکر ايجنده جنك نوا اند يار اسلام
 عيار لری اشدوب خبر و بر ديلر ايدوب دحي عمر معوی به
 بيوروب عسکر اسلامي اگاه ايلد يار رستم علی شاه اياغا
 طوروب دولتتم اقا كفار جا بننده بنم ايجون بعضی سوز لر
 سويلر لر ايمش سيزدن رجا ايدو ديمكه بارين ميدانی بكا و بر
 دردی صاحبقران نيلسون خاطر نون كچه من اجازت و بردی
 حليفه خلعت كيبور دی ايكي طرفون اولكون اولكيجي تدارك
 كور يلوب چون صباح اولدی ايكي دريا مثال عسکر بر نون
 طوروب ات قبل كركوانلرينه سوار اولوب ميدان مر كز بنه
 كلوب الا يار و صانلر بغليوب ميدان اهلد قوه عجب كيم كيم
 دير كنی رستم فرخ زن كفار طرفون عزم ميدان ايدوب و بر
 فخره او بيله اور ديكه دوست دشمن ضرر دار اولوب بلد يار
 صلی بهادر بهلوان ايدی چون ميدان كيدوب هيقروب قانی

بویجه خلعت کین سرور میدانه کلمه رستم علی شاه روی
 نقره اوروب اشتر دریا بخانی سوروب برابر اولدی ایندی
 یارستم افرین اسمک حکمن ویروب قافه واروب بر دیو
 قتل ایدوب کلدین اتا هیز بودکم بوکون بکا جواب دیره سندی
 ایمی صله ایله ددکوه رستم ایندی یوق دیلاور حمله سنک
 میدان از نلر بنگرد ددکوه و بیز لر معا هیزان زاره لر زکند
 اول حمله ایله یوز دی رستم نقره زن کوردی اولما زال
 نیرده اوروب ات سوروب رسته بر نیره اوروی رستم علی شاه
 سپر و بر دی اتا نیره سپر طوقند قوه سپر هرغ اوروب
 قولدی بوکولب سینه به میل اندی رستم کر جا جهان کبرک
 قوتیله منع ایندی اما کندی بلورنه جکری بعد یان یان
 کجوب کندیلر رستم علی شاه باشین صالری هله اوچ حله ایله
 رستم منع ایدوب اوچ نیره ده رستم علی شاه دور دی رستم
 نقره زنده منع ایله اتا اولده علی شاه بکندی انون ال کورزه
 اوروب بکا یک جنکه بشلایر حله بر حله اخشام اولنی
 جنک ایلدیلر انون دونوب قوندیلر ایکی طرفون بوتله کین
 اولدی همزه کوزم نوری افرین بوکون ایو جنک ایلدین اولکم
 اله کنوره سندی رستم ضیر اوله دیوب فرار ایله ابرته می
 اولدوره کنه میدانه کیدوب جنکه بشلایر القصه رستم

۷

بونی اله کورمک مراد ایدوب اون درت کون جنک ایلدیلر اون
 بشی کون رستم نقره زن عا جز اولوب کوردی ارک ایله برایشی
 ایوه دی همان دال قلیج اولوب بر ایکی حمله دنفکره فرصت
 بولوب هیله ایله رستمک باشنه بر بارقی زحم اوروی رستم
 قاقیوب بر تیغ اوروی سپر و بر نجه سپری درت پاره ایدوب
 ارقا سنه بر زحم عظیم اچدی کندین بر جانیه اندی یوض
 ایکی پاره ایدردی انون تیغ ایوب رضین ایکی پاره ایله
 همزه لندهایه بقوب ایندی کوردون شونک کبی بر دیلاوری
 هلاک ایله صیف اکرا هازت ویرمسم بکا رحی انجنور
 دیوب اولدی قیاس ایله شاهه اوله صانوب عاکه
 قول صالری حله کفار عسکری بر دن یور یوب رستمک اوزینه
 هجوم ایلدیلر سرور بوندی فارشولینی رستم نقره زنی قایدیلر
 بر یون عسکر اسلام دمی یور یوب جنک مغلوب اولدی اتا
 رستم علی شاه کنه رستم نقره زنی اراردیکم قتل ایوه انتفایک
 اله اتا انک جنکه اقتداری اولیوب بارگاهنه کتور دیلر رستم
 علی شاه اول الم ایله جوق کافر تیلدی زنکاوه بکشوب تفادار
 اولدی اخشام یقینی اولنی شاهک علی زنده بقتلدی شاه
 کوردی اولماز طبل ارام جمال دیلر ایکی عسکر دونوب قوندیلر
 اتا رستم علی شاه بارگاهه وار یوب ایکی عسکر دن حقوب

بر تنها بر واروب زغن بند ایلدی آقام قرانلو غنده زنگاوه
ایرشدی نور اصل سرور دینی رستم بیگانه صانوب کتبی روی
زنگاوه کنیدی بلدیروب ابتدی سرور بوتنها برده نیکرینی
نیچون بارگاهه کتدی بکزدی رستم ابتدی بازنگاوه اول نابکار
ایله اون بشی کوندر جنک ایله هم عقندن کلیموب اخر زهم دار
اولم شمیدی بکار ارا سنده سرا بر دینه نه صورت ایله وارم روی
زنگاوه بهی سرور اول سنی صیده بوژنون زهم دار ایلدی کی افکار در
سبز اکا اور دو کز نیغک او کتون قاچمسه ایلی پاره اولور روی
صتی قتل ایله بیکر قیاس ایلاک بونزه وار سزک اولدی کز هو
بللور در جمله بلور لر بیورون کیده لم شمیدی اتاکر صا جعفران
دعی المده در دیدی رستم یوق وار هم بکا غایت عار کلدی تاز هم
ابو اولنجی برقا جلون غز بنده کزه رم کوره لم جدا بندلر زیر اشیدی
بن وار رستم بر دعی اتام بنی انکله جنکه قوماز بیلور که قتل
ایره روی استرسن بیله کل استرسن وار بارگاهه کت
دوی زنگاوه ای سرور سز اولما دقد فیکر بن بارگاهه نیلرم نک
هذ منکر دن دور بیورمان کیده طروب اتلر نه سوار اولوب
عزم غربت ایله بیکر ایچره بر طرفی طنوب کتدی لر اتا بوژنون
جون ایلی عسکر دونوب فوندی لر حمزه کوردی جمله بکار کلوب
رستم وزنگاوه کلدی زیاده المه روشدی ندر اصلی رستم صو

دعی

اولقدر کلدی تا بو قدر تو ارون قالوب بارگاهه کلیمه اما زنگاوه نک
دعی کلدی کینه غریب قصه صا قنوب اول نابکار کتیمه عصیان
ایروب سعد ایله اولان ماجرایه دو نمسوف دیوب عیار لرین
ککله کافر عا کرینه دکتینی دعی جنک کلنه و کیمک اطرافه ارامنه
کوندر ووب و عمره منت ایروب لطف ایله ای سر باز جهان بکار کتیم
بر خیر کتور روی عمر نوله دیوب صورت تبدیل ایروب ارامنه کتیدی
اقا برین رستم فرغ زنی بارگاهه کتور ووب زهمک صا روپ
یا تور دیلر اصلا او تور مغه بیله در مانی یوق ایدی تیماره شغول
اولدی لر شاه ایله بختک ابتدایر بوده جواب و پره روی دیوب
قاوتده ایدی اول محله بر کتسه کلوب شاه هم غن دیوانه وارم
بوکون جنک دن دونلد کتیم رستم ایله زنگاوه کله شش ارامنه کتدی لر
هم المده در دیدی جنک ابتدی هبج دکل رستم فرغ زه نک
قور قوسون قاچدی دیوب اطرافه اولان بهلوانلر بلی ردیلر
جنک من کیچه کتا بنده کوردیم بر دعی مقابل اولوقه رستم
فرغ دن رستم علی شاهی قتل ایدر روی اشته بونلرده بونزه اتا
بو طرفون رستم ایله زنگاوه بران کیدوب بر در صفت پاننه کلوب
انکرتون اینوب اوت صال دیلر زیر یورطش روی بران مصاصت
ایدر کنی ای کوردیلر کم فرشودن بر نیچه مشعل لر ظاهر اولدی
رستم کیم اوله بونلر دیوب اتلرین طنوب بنوب حاضر اولدی لر

کور دبلر برانلو اولور کورد اورت لرنزه برده حتر اقباب جمال پاکیزه
 احتر اطراف نزه بلوم بلر بنارات اوزرنه بی نقاب بانسیه خدام
 و خاد بلر رستم بونه بر صبی جمال کورد یکلم اول نفرده اه ایدوب
 سراسمه اولوب رشتدن یقلا یازدی انلرینی بونلردن خبری
 یوق کلوب کجوب کتدی لر رستم ز نکاوه ابتد یاز نکاوه اولدی
 بکا اوله حق اقا بوانت کیمک منی اوله بویله بی وقت قنن
 کلوب قننه کیدر دیری ز نکاوه بلیم سرور سز او تورون بن واروب
 اردلرین کوره هم ز جانبه کیدر لر دری رستم بوغه صکس بو طبق
 کوج اولور هان کیم اولور سه اولسون شکار ایتک کر کور
 دردی کوره بزیم عسکرون ایرلدیفمن ده حکمت بواشمش بوب
 هان ات سوروب ارقا رینه دو شیلر ز نکاوه همی سرور طور
 سنک ز حمت وار بو قدر ادم تدر بن واروب نکاری قاپوب
 سکا کتوره بجم دردی رستم بره ز حیم صوش اولدی شمدری بونی
 کورد یکلم کبی ز حیدر اولدم ایددی بن واروب البته الورم دیوب
 ارقور یون او کینی الدی ونیره سنه طیانوب طورری ز نکاوه
 قفا سنه مبل مناره مناه طوردی انلرده یقانی کلوب بو ایکی
 دیلاور لری کوردیلر اوزر سر لری بولی الوب طور سر لر
 بره کیم لر سنه طور سوز صناد لون بو کلنی کور من مینر
 دویلر رستم ابتد بیز با جداریز باج ویرک بوخسه بول

بوقدر دردی بونلر بره بیز سیزه دیدو ککر کنسه لرد کولوز صکره
 ضرر کور سوز دویلر رستم کیم اولور سکن اولون باج ویر مینجه
 بول ویر میوز اکر بیز سیز لردن قورقه ایدک بزی اعتمار ایدوب
 بونده قومازلرا ایدی بونلر صوش ویر لیم نه استر سکن دویلر رستم
 شول نکاری عالی ویرنزه سیز کیدک دردی انلر ایتدی لر بونلر
 صرمی انجق دیوب اورون شونلر دیوب هجوم ایدنجه رستم
 تیغ جکوب بر نیجه سینی قتل ایدوب بونلر کوردیلر که بو برانت
 سماوی تار مار اولوب قاهدیلر سرور ایریشوب صول ایله
 نکاری بلندن قاویر ایوب قوجاغنه الوب دونوب اول دره تنک
 دینه کتوردی قیز فریاد ایدوب بن بر بیوس کنسه نک قزیم
 شمدری خبر ویر لر کورد سکن ها لکری دردی رستم ابتد ای نازانی
 بن سنی انانن و بیایندن زیاده سورم و بندر بر بیوس کنسه
 او غلوم حاله صاحبقران شرق وغربله ایدک هان سنی سنی
 کور یوضه سکا بر کنسه دن قائده بوقدری ارا سندن بر
 ساعت کجه دن وافر مشعل لرد همی قلا هر اداری و بولوله قوپری
 بیله مقداری ادم ایر شدی رستم نظر صالوب کوردی بونلر ایچنده
 اللی سکن ایشی قد چکر بر پیر سفید بولاده غرق اولمش بر
 زنده کر کرانه سوار اولمش قنده در اول نابکار لر بکا کوسته
 دیوب حیقرو ب کلوب هان ز نکاوه کونکن قاپوب قرشو

۱۶۰

تاریخچه در احوال و بیخود و بیخود و بیخود
 اول طریقه ای بودی عیاشی و بیخود و بیخود

۱۶۱

واردی اول پیر زنگاویه بر کونک او بیله آوردیکم زنگاوندک بانی
 یاروب الوره ایلدی رستم اول حال کوروب غضبه کلدی هاف
 قزی اول اراره قیوب نغم اوروب ای پیرنا خلف نیلر سینی
 چک الینی انون خصمک بنم قزی بن الدم دیوب ابرشرد اول
 پیرده کل برع نابکار بنده سنی استرم دیوب ابرشوب رستمه بر کونک
 آوردی رستم کور زنی برابر و پروب کریم مردانه بی ایلدی اتا
 صلی اضطراب چکدی های قوجه بابا سن قوجه الفده بویله سن
 کنج وقتده نیجه ایدر دیوب باقری نکاری قاپوب کتور مشر
 او ایدر اول الم ابله بر کور ز آوردی پیر کور زنج قرشو و پروب
 اما کور ز النون فر لایوب ارقبه الدقه سپر هورد اولوب پیر
 یقلوب ز روز بر اولدی رستم شاهک کبی اینوب پیرک بنده
 چکدی وزنگا وید قسیم ایلدی انون کندی رجسته سوار اولوب
 اول پیرده اولدیرنه آوردی بیغنی نیز الدن تار مار ایلدی و کورگی
 بر شمله ایلله قزی کتوروب کیدر لر ات سوروب پششدی
 باننده اولنلری دار مار ایدوب طاغندی بانوی الترنون
 الوب دوندی اول بر کلدی قیز ایدر ای اقش پاره کیمین
 کابلدیر بوضه کندی هلاک ایدر مردی رستم کندون
 بلدیروب اما قیز میل اتمدی زیرا بر غیردی و پیر مشردی دی
 واصل اولما شدی میلی انده ایدر زنگا وده پیری قرشو

کتوروب

کتوروب سرور بو پیر بنم باشم یاردی نه امر ایدر سینی بونی نیجه
 ایدر معددی رستم پیرده اوزرینه یوردونجه قیز فریاد ایدوب
 سرور قیبه اتا مدردی رستم ایدر ای پیر سن کیمین و بو
 قیز بویوله کیمه ایلله نیلر دی پیر ایدر سرور جو مایه یقینی
 بر قلعه واردر کا بوس اباد دیر لر بن انک شاهیم بونکار بنم
 قزیدر کجا سر موزن پیر دیر لر بر باغم واردیر شهر دن بر مقدار
 اوز اقدر بر قاج کوندر قزم انده ایدر شاهک حنه ابله جنکی
 وارد بر جمیع عالم ایاق اوزمور دیوقورستی بر کیمیه راست
 کلیه دیو کیمی کلون دیو خبر کوندر دم اشته کلور کون
 سینه راست کلش قولکم قاجوب کجا خبر دیر دیر بنده کلام
 بویله اولدی امر سبز کدر دیدر رستم ایدر الحمد لله کول و پرد و کومین
 نکار فرمایه دکلتش سنک کبی بر عا طیب و پیر روشن
 ضمیرده دهنر عشق دیوب لطف ایلله الم چکمه بلرک عرفند
 بقدر اشته بوسنک باشنی یاردوغک دید اورده غورستان
 سلطانیدر زنگا وده دیر لر و بن حنه نک اوغلو رستم علم شاه
 بر سب ایلله عکردن ابر لیم بوجا بنده دوشدوک اشته
 ناکاه بوسنک قزینه راست کلوب عاشق اولدم ایدر
 اوسیدر کم قزینی کجا و پروب بنی اوغولوغه قبول ایدر سینی
 دی اول پیر بوجوانی اشدوب های نابکار اوغدن سن

اولی سینی بکا بویله عرض اکیسکلکی ایدرسن و دخی قیزم اشیدسن
 بن بیلورم سکا نیلرم دیوب اما مدارایه بشلری نوله سرور
 بزده بیلدک مغزور اوسون بن قولون وقیزم جار تیک در
 دیوب تک هان قبول بیورون دری و حیلله بولونن مسلمی
 اولدی زنگاوه بنیدین الدی بیورون ایمدی قلعبه کیده لم ددی
 وهان دوکون اولسون جهازی حافظد بنده برکبیه اقرار
 اتمشدم و رسم کرک ایدی اما فیصیب سنک ایش دیوب برات
 چکدیلر بندر ورستیم اوکنه دوشوب قلعه سنه اشوردی و
 ضیا فته بشلری بونلر عاقل طعاملرینه دار و قوتوب بیروش
 اتدی اکیستیده محکم بنده چکدی هان اولدر تک استدی
 وزیر لری قوندیلر بونک دعوا جیسی حظه و عمر عیاردر هان
 بونی شاهه کوندراون هلال ایلون اول جواب و بری سنه
 انتقام ایش اولورسون ددیله بوده مناب کوروب تدارک
 کورکن خبر کلدیکم ششکر زمین سلطانن اچوب کلدی
 قرق بیگ عکرمبله شاهه یاردیمه کیدر ددیله وزیر لری
 هان شاه اچوبه ویرک کتورسون ددیله سر موزن پیره
 قرشولدوب نزل نعت کوندروپ ایر قسی سرانیه دعوت ایدوب
 ضیا فته ایلدی اچوب ای پیر شاهله حظه تک احوالی نیجه اولدی
 بیلورسون دری سر موزن پیر ایدی با حظه ایله کیم باشه چینه

~~۱۶۳~~
 ۱۶۳

بیلور بونجه یلدر شاه انکله جنک وجدالد در اولدی فصل
 اولدی بیلر جنک اوزره در لر اما حظه تک بر اوغلو واردرکم دیوب
 کندی و اشکبوس نازندراخی کبی بهلو انلری فیلا لر بلا قاپوب
 بره اور شد و حال شمردی حیدر در دیوب نیجه اله کتور و کن
 حکایت الدی اچوب مدد کتورین کوره بمددی سر موزن نوله بنده
 مرادم اول ایدیکم سزه تسلیم ایدم شاهه کتوره سن اقا بوشر طله که
 کور دکنه بندن الهیم رحیمه سینی تا شاه دیوانه کتوروب طو تدم
 دی شاهک اصانک ال سنک اولسون انده واردر قون
 حکم نیلرله ایلسون و الحاصل بنم بفلد و غم بلیسون دری
 اچوب یمن ایدیکه شاه حضورینه وارنجی عفلک بیله کتورمه
 اندن واروب کتور دیلر اچوب بقوب قدین از کوروب اقا
 هیبتک عجب کوردی زنگاوه احوالک صورتوب باری ایلی
 قفس پیدا ایدوب رستم ایله زنگاوه اچوبه قیوب اچوب
 الوب کندی پیر قور تلیم دیوب کندی هاننده اولدی اقا
 بو طرفن راوی ایدر عمرده رستمی حوق ارا یوب کیر کلندی اولکون
 شاه دیوانه واروب سیر ایدرکن مزده جیلر کلدیکم بوکون سلطان
 ششکرزی کلور دیوشاه شاد اولوب هان بکتک برندن طوروب
 شاهم واروب اول دیلدری قرشو لیوب عزتله کتوره سم دیوب
 اجازت و بردی بکتک بران ارغاف الوب توابعیله کندی عمرده

بيله كيدوب الجوبى عمر كورد كره ميران اولدى اوستا ايدىر بو الجوب
 بر و ايتده شش كزى ديمدن مراد همان قدى التى ارش ايدى
 اما عمر كى زياده چاپك عمر ايتدى ابو تماشا دنياده بندي
 كوچك اوم وارايش دوى ذرا عمره قدى بدى ارشدر بونك
 التى ارشنى اما صفالى اوزون كمرندن اشغه انشى بيقلر
 اكه سنه بفلنور كوزلى بيون بر منجه هيبتمكم تعبير
 اولتماز اظهارت بالفى اكه سى سى اكه لرايله زهر ايله
 منوار شنى دى جمله يقه سندن قولتوغنه تا جندن جزمه لرى
 ايله زى ايدوب برخصم بر طرفنه ال اورسه زهر لىنوب درويلا
 صحت بولمازى و بوز قدر معلم اتلرى وارايدى قى جنك
 لازم كلدكده اون ابكى دانه اتلرى بر بيرينك توپروغنه
 بفلوب اكره اوكى دارده قاشنى اويلا بو كسك ايدىكم
 الجوب التى ارشنى قذيله اكره او نورد قده كور نمزدى اكثر
 عادتى ات اوزره اياق اوزره طورردى بر قاجسى وار
 ايدى بر يول جنلادى ويرردى اتلر او كرمشدى دكر من
 بايكير لرى كى فير فير دونر لردى و دونه رت مبداء كير لردى
 الجوب بو اتلر اوزرنده اندن اكا صجر ايوپ اتلر ايدى
 وصافى تيموردن جزمه لركيردى يتمش بطمان اغبر لى
 وارايدى و اول جزمه لردى سراپا دمر نواكده لرايله

دونا نمشدى بايشمق ممكن دكل ايدى لا او كچه لر نوب بر جزمى
 هدمتكار طوب چكه جك قدر حالى بر وارايدى و برخصم جمله جنك
 اتدكده بر اياغنى ايلرو اكره اون قاشنه و براياغك اكره
 ارط قاشنه باصوب عرض قامت ايدردى و اويلا چاپك
 ايدىكم جمله اتدكده الات حرب قوللنمزدى همان اتدق اته
 صجر ايوپ بو قارى دوغرى شويلا اتيلور ديكه هوانك
 بر قاشنه چقاردى و ايقارن كندويه چكوب يوقار وون
 اشانغى قوش كى سوزولب اينزدى اول ابكى سلكين جزمه
 لرى ايله بر رجه اويلا او بررديكه و هودى بولان اولسه خورد
 ايدردى و بر كورز ايله جمله ايلسلر باشى مفضك مبلين
 اكره حانه سنه طيا يوب ايا قارن قرشو و ويرردى بر الاتدن
 كندويه بر خطا كتور مزدى و برخصم بر بيرينه يابش سه
 ايدى الى پاره پاره اولوردى ويره اورسه لركردى كى اياق
 اوزرينه دوشردى و صجر ايوپ اتلر اوزرينه قچاردى
 عمر بو صبر لرى اشتمشدى بو كز كوزى ايله كوردى حيران
 اولدى بو نايكار دن قورقلور ديدى اتا اشته جنك
 واروب كوروشوب قوندردى اندن الجوب پشكشيز دوزوب
 ورسمله زنگا و قفسيله الوپ شاهه كلدى الجوب اول
 صورته كورنلر قعب ايدردى چون ايجرى كيردى شاهه

۱۲۵

حالا ايلدى و قيرغا كى حله
 قورقلور دوزوب
 شاهه

باشی قیوب هدیایا سینی و بردند فکرم شاهم سکا بر بیون ار مغانم وار دیر رستی
 کاپوس آباده واروب دور سر موزن پیرت قزنی الماق استر اولده
 مدارا ایروب ضیافت ایدر دارودن کچر و ب زنگاوه نام قولیلله
 طنوب بنده چکر کنه اولدر مکه صوف ایروب بن اولجانبه اوغرام
 بکاتلم ایلدی اشته کتوردم نینلر سکن ایلن ددی عمر بوی
 اشدوب عقل کندی اما شاه شاد اولوب الجوبه بربری اوزرنه
 اوج قات خلعت کیدردی و الجوبه رستم راستان صندالید سبتکی
 پای تحت نوشرواندر اورا به تکلیف ایلدیلر الجوب ایندی اول
 صندالیده کیم او توتوردی ددی رستم فخر زن او توتور ایدی
 اما شمردی اول زهدار با قور دیدیلر الجوب ایندی انصاف دکدر
 هم بندن اول کلدی و هم زهدار اوله دیوب اتدی بانه او تورگ
 اندن رستمه زنگاوه اورتایه کتوردیلر بختک صفا سندن
 رقصه کیددی مدد شاهم هان اولدور دو شمانک بری اسک
 اولسون ددی شاهه به جلد دینجه حواجه عاقل بکنکه بقوب
 ای لعین او تور برنده شاهیده بلایه اوغرامتق استر سینی
 جیس ایله شاهم ددی بختک ایندی بونلری اولدور بوقه
 بکون همه قورسن احشامه قالماز عمر قورتایر هان
 اولدور قورتول ددی شاهه الم بکوب ای حواجه بویله
 محله بنچون ایشمه قاریشورسون او تور برنده ددی حواجه

ایندی

ایندی اولدوره مز سینی شاهم بوق به عمرن اسکلی اولور بن
 سنک عرضینی صافنورم زرا سوز برینه وارمز بر ملعون اشک
 صوننی فکر ایتمزدی مکر عمر انده ایدی هان هان اتوب
 حنیه صد ویریکه کندی بو هالدری کور شدی قور قرایدیکم
 رستمه وزنگاوه بر ضرر اوله دیو انا حنیه حاجت قالمدی
 هکت هدا کور کم شاه ددی عتاب ایروب اولدورن شونلری
 دیوب ارا ایلدی جلدلر ایلدی کلوب بونلر ج هوز عقلاری
 کلدی قاج کوندر طعام طاعتیلر سراسمه بوسه نره دیر کن
 جلدلر بونلری سیاسته دیز جو کروب بختک ایندی اکی
 ای حواجه اشته ایکی سیده کندی بوند فکرم سنک سوزون
 لتولن دیری جلدلر درده قلدیلر بنی عربان ایروب او راجق
 زمانده ناگاه بر طراقه قوبدی جلدلر درج باشلری و قلدیلر
 بره دوشری رستم ایله زنگاوه غایب اولدیلر حواجه
 کور دونمی شاهم قانی اندر نیجه اولدی لرودی با بو باشلر
 انلر ج کلدی دیدی حواجه بوق جلدلر دعا جیلر ندر دیدی
 با قدیلر کر جک جلدلر ایشی رستمه زنگاوه بوند دیدیلر
 اه شاهم بکنکه صور دیدی شاه بکنکه به بد بخت امین
 اه زنگاوه نیجه اولدیلر ددی بختک ایندی جازولر
 دنار نور بر هکت کور سوزی ددی شاه بهی ملعون

۱۶۷

بونلر اولاجاز و سوزلر و ناز و نور بونلری هیچ سوز بونلر نیجه
 قور تابر بلکه قادر اولسه یقار دیری بونلر بونلر مجار له ده
 اما بریدن عمر عمر بکلوب مددیا ایدر بکش رستی اللبریدن
 دیوب احوالی ضد و بردی سرور بر نون اتلوب بره عشق
 دیوب خاطر لنتیة ابو الفتح ایله کلبار عیار کلوب اشته
 احوال شو یله اولدی بر طرا فیه جانلاری جدار لر زنج تملری
 رضیه روشدی رستم و زنکا وه غایت اولدیله کنه حواجه
 ایله بختک عظیم مباحنه لری وارد در دیدلر عمر کنه او توروب
 با عمر وار حواجه دن برضیرال اگر برضیر اولورسه شاه
 کما هک قانک دو کما نیجه عشق ارقا سوز انمهدک
 عمر نولر دیوب شاه دیوانه کلری کوردی طور دیوب بختکه
 سو کر لر اخر شاه بوئی ازار لیوب دوری ای حواجه ایدر
 بزه صبر و بر حکمت نه اولدی انلری کیم قایدی دری حواجه
 ابتدکی دو ستلری قور تاردی دری شاه حال قنده در
 دری حواجه کنه هشیه کی قریشی قافه کوردی دری
 بختک صر مداده کولب اشته بوکنز بلان سولدی بو
 سنک قاف دبدیکلک مداینک صبر کماهی میدر کم
 هفته ده واروب کلکه بشلری دری اما الجوب
 بردن بوجو ایدر اشیدوب کولدی بختک نه ک

بهی سرور بونلری دیری کتوره جئنه هان اولد و روب باشلرین
 کتورسن اولماز میدی ددی الجوب ایدر نه بیله هم سن
 طوتمادم اللجی الی بغلوا سیرت اولدر مک دو ایدر و
 ارلک میدر بوکون باین میدان اولدق کوره سنکم سن
 انلری هر برینه نبلر بر در دجه ایله دیدر حواجه طشره بقبوب
 عمر بولشوب نه زمان کله کلر تقییبی ایلدی شهر کلوب عمر
 صبر و بردی سرور شاد اولوب اشته بونلر ده بونزه اتا
 راوی اور اولر مانکه قریش رستی والد بیله ضر جنیه
 کتوروب انده قیوب قافه کلری والده سنه بولشوب نیجه
 اولدی دری قریشی واروب ضر جنیه ایلتم رستم بی بونلر
 قره دن کیدرم دری بزه کلمه دری اسما قاقیوب نیچون تا
 اتاسی صابقرانه اولشدریدن بوبله ایله نی و نیجه جنی در شاملری
 واردر شاید بر حال اوله صکن عمر بزه انجونه خصوصاً سکا
 نیجه کتورسن اوله کتور دیش ایلمدی نیز وار کور و اصل
 اولدی دری قریشی ذنبه برتی الوب بکلوب برکون بر اینه
 کلدیله اولخلک کلدیله کوردیلر شاه عسکر نه عظیم کثرت
 وارنه اوله ایله دیوب مخفی شاه دیوانه کلدیله رسته زنکا وه
 سیاست کاهه کوردوب هان باشلرینه صبر ایوب هان
 جدار لری قتل ایدوب بونلری قاقیوب کتور دیلر اسما ندر

اصلي ددی قریشی اشته قصه شویله اسلام عکرمه واردم
 رستمی بولدم کفار عکرمه بر غلبه کثرت خلق دوز بوج
 کردوب شاه دیوانه کیدر بر زده اول دیو واروب کوردم
 رستم وزنگاوه میدان سیاسته قتل اتمک استر قاجوب
 کتوردم دیری رستم کوز بن اچوب کندک کنه قاف عالنده
 کوروب قحج ایلدی ستوال ایدوب قریش احوالی بیانی
 ایلدی اما چونکه زنگاوندک عقیل کلدی اسمانک دیوانده
 اول مهیب عفریتلری کوروب قحج ایلدی بو ایوزوش
 دکلدیوب کوز لرین یویری رستم یازنگاوه یتر او یورون بو
 عالمی دهی سیر اینله ددی زنگاوه بهی سرور بره نولدی ندر بو
 دیولر و پر یلردی رستم بر بوره کوه قافدر بزی قلیح الشو
 قاجوب بونده کتور مشارددی زنگاوه ده کوزون الشدروب
 بر نون طوروب اسمای باشی قیوب دعا ایلدی رستمه دریشه
 دعا ایدوب ای همنیره جوق زحمتلر چکد کز اما کنه لطف
 ایدوب بزی کابوس اباده ایلت اول فوجه نابکاره صیله
 اتمک نیچه اولور کوستمم ددی اسمای ای سرور چونکه
 کلد و کز باری او جکون اکلنک سزی ضیافت ایدم ندر
 عجله کز چکنده تیز تیز کلوب کتدی کز هله باغ سلیمان سما
 ایدک اندن کیدک ددی زنگاوه ده سرور هله باری سایه کز

نزدی

بره دخی قافه کلمات نصیب اولدی اتمک کلدک باری برار
 سیران ایدم انون نصیب اولور کیدم کلدی رستم
 زنگاوه نیک سوزینه تبستم ایدوب رضا و بردی انون سما
 بونلری ضیافته بشلری رستم برکون کوردی زیوه پری
 کلوب اسمانک قولاغنه بر نشنه سویلدی اسمانک بگری
 بوزلری رستم نوادین ای والده زیوه نه سویلدی سین دیری
 اسمای ایلدی او غلم رعد نر که اتان عنده اول قافه کلدک
 قتل ایلدی انون بیوک دیوه راست کله مشدکم حالانک
 کله سنی قلع اتمشدر اون سکر بطمان باده الور اولر عدره
 بر کوهک او غلام قالور ککنه سی یوقدر دیو بن باغه الوب
 و غل ایدوب بسلم بیوک نره اولدی اما زیاده بد صوی ملعون
 قویری غیری دیارده اولور اما تاجا وزدن حالی دکلد بن
 قور قویرن مد ایدم کاهی بر کلور کنه کیدر اما حمزه
 بابای سنی اولدی دو کمن بلور بلکم سزی کوروب انتقام
 مراد ایدم و بر فساد اولور لطف ایبن سزی بریره صدقلم
 کلور برار اکلنور کیدر صاوه لم صکره حضور ایلله صفا
 ایدم لم ددی رستم ایلدی ای والده بابایم رعد جواب
 ویردی بن او غلونه جواب ویر مزیم ظاهر بند ای
 اولورن عنده نیک او غلوم قو کلسون سبز همان سیران

۴۴۴
 ۲۰
 ۲۰۸۷۰
 ۲۷۱

۵۰۸۴
 ۷۷۱
 ۵۵۸
 ۴۴۸۴
 ۱۵۷۵
 ۲۱۴۱

ایلی ددی چون برق نره کلری مکر مکاری بلید لر رستم بو یوله ایدو
 صبر و پرمشار ایدی کومره ندرک ایجری کیدی با قدی رستی کوردی
 پای تحتہ او توروشی یا نندہ برد بو صفت انسا ندھی او تورد
 اسمارھی تحت اوز بر نده او تورد کوردی همان ملعون چشمه
 یا اسماندر بو ایتدو کنی بوده حنه میدر کم بر نابکار او غلام
 پای تحتہ او تورد دور سو ندی اسما ایتدی بیانه سوبله حمزه
 بنم ایدر و بو او غلامدر او تور بر نده سن بنم دیوانم کنی ای
 دکلمین ادبزلکی قوددی رستم یا اسما سنکله صکره
 سوبلخورم هله اول بو او غلامک حقدن کلمه هم دیوب
 همان یوز فرق ایشی قدبله رستمه هجوم ایلدکنه رستم بر
 کمره بر نون صحرایوب کوکزه برال ارتقه سی چار بدیک
 دیوب قجایی قجایی کدوب کوف اوز رینه بقدری قالقاسیم
 دیکنه بردیمه دخی اوروب ارتقاسی اوز رینه بقدری
 رستم شاهک مثال لعینک سینه نده حقوب صحرای
 عربانی ایدوب همان باشین کسوب فرلا ندی اسما بارک
 الله او غلام بر حدار اول بنی شول ملعونک شتر ندن قورتار دینی
 دیوب دعا لر ایلدی و لشین قالدیروب اتدیلر انون اویج
 کون عاق ضیافتلر ایدوب تمام باغ سیمانک صفا سین
 ایدوب بعد کنه رستمه هدا یال روز نکا ویه کذالک انون رستم

اسطفا

اسطفا ان قاف لطف ایله کنه بنی کوند رین زیر ایدیم شمردی
 بنم انده نزلدو نم بلمز و هم جنکده زهدار اولوب عاکردن
 حقوب کتدم کابوس اباد دیر لر بر قلعه بکینک قیزینه عاق
 اولدم با باسی اولان نابکار نزه حیلله ایلدی ایددی بنی انده
 کتور سونلر ایددو رکه هتکر نده بر مراد اولامدی اسما
 نوکوزم نوری ظاهر سنه با بانک او غلامسون هر وار دیفک
 دیارده اولن دیوب دو کون ایچون یاد کار لر و یروب انون جنیلر
 تحتی حاضر لیوب اسما - وداع ایدوب قریشی ایله بر هوا کتدی
 اولسونلر اقا بو طرفدن سر موزن پیرده قوللری رستم ایله
 ایچوب ایله بیله کتشلردی بر کون کلوب نیجه اولدی شاه
 رستی اولدر دیمی دیکنه یوق اشته شو بیله اولوب تا بدیلر
 غمیری بله یوز نه حال اولدی ددی لر سر موزن هله قور تولدق
 دیوب کندی عالمنده اولدی بر کون قریشو رستی کتور دوب
 کابوس اباد قلم سی اوکنه قودیلر رستم صورت تبدیل تا جن
 کوز نه چکوب ز نکا ویه فی طشره ده قیوب ایتدی اگر بن
 جنکه بشلقدن نغمه اورودم کلمه سینی دیوب کندی سوروب
 سر موزه نک دیوانم ایر شدی بو ایلر و سر هتکلر قرشولیوب
 نه خبرونه استرسن دیوبیلر رستم نوشدوانون کلورم مزدم
 واردر دیری ایجری کتور دوب ندر مزون دیدیلر رستم دعا ایدوب

پیرم شاهات دیوانده رستمی قابدیله نیجه اولور هالیمز ددی سرموزن
پیر نه بیان سوپله اول صبری بیزده اشکوک یا بو فضل مزده دیدی
رستم ایتدی مزده نیک بنده رحی ابوسعی واردر مکر رستمی قیافت
قریش نام پری ایغشی قافه کتورد انون کنه اسمها بونوه کونوره
حالاً بونوه وی ایدی سن اتدو کله بیلور صینی کوکلون نیک
آشینی استریدی سرموزن بره بو صریف نهم دیوب بر نظر
ایدوب کوردی رستم عقل کیدوب های بره نابکار سن کنی
کلدین دیوب دیله بکه قچه رستم ابریشوب دو ال کتون طوب
پره اوردی ال صغی اوروب ای صیله کار قیزه بکا ویریوب
وانون ما عدا دخی بویه قیامت ایلین ددی سرموزن پیر امان
سرور خطا ایلم عفو ایله شمد تکیر و بر دخی ایتیم دیوب بنا
بشلی و صدقیله ایمان کلدی و برنون طوروب کورش دیلر سرور
سکا ایلدیکم ایش پشیمان اولدم بلدیکم دینک حقد زرا
هو تعالی سزله نصرت و بروب هر بلا دن حفظ ایدر ایدر
غیری مخالفتم یوقدر فیرین جار تکدر و کون ابره لم الوب
براد اولون ددی رستم ایتدی یوق پیرم اتامک اجازه تی
اولما نیجه اولما ز شاه ایله جنک بر طرف اولدته بن سکا خبر
کونده پیرم اولزمان سنه کله سن هان اسلامک و اقرار
اوزده ثابت قدم اولدیوب زنگاوه ایله پیره و داع ایدوب عزم

نوروز شاه کتوب ایله سی صفا ریزه صفا و کلام
رحمی ایدر ایله زشت ایلمه ایدر غریب و صفا
نوروز

خنده

مدانی ایدوب کتوب چون عسکره کلوب کورنله سر دوب صا حقران
مزده قلدیلر هنر شاد اولوب قرشو لوب سر ابر دیه کتور دیلر رستم
اتامسی صغی ایله و حلیفه و سعد و لندها کتوب و سائر بکار ایله کوروشوب
انون کجوب بیزده قرار ایدوب سر کتوب سن سوال اتد کلر نوه سرموزن
پیر ایله اولان احوالی و قریش با نوز شاه دیواندن قاپوب کنه قافه
ایلتوب او کلون انوه اکتوب باغ بیماج سیر ایدوب سر عدنی نیک
او غلو برق دیوب اولدوروب بوع کتوب کابوسی اباده واروب پیری
اسلامه کتوروب حلیسن هر دیردی سرور لر و حلیفه زمان و
صغی صا حقران اشدوب رستم کسینی و افرین ایله دیلر حلیفه
بیوردی طبل شادمانی هال ایله شاه اشدوب بره ندر اصلی دکوه
شهرمد عیار کلوب شاهه رستم کلدو کنی و قریش قاپوب
قافه کتور سر عد دیوب او غلو برق نام دیوب هلاک ایدر ایدر
کابوسی اباده واروب سرموزن پیری سلیمان ایدر انون بونوه
کلدی دیوب شاه و جنک و غیر یله عظیم ملوک اولدیله اولخلک
فیرو کلدیکم شاهم مزده ایلیمز بیله عسکر ایله کند وال جازو
ومها یل جازو کلور دیلر جنک شاد اولوب قرشو کندک
عمرده سر هتک صورت بیله کتدی جنک کوردی کند وال جازو
عسکر نون ایله ده کلور جنک خلعت کتور شدی یقین کلد کوه
اتدن انوی انلرده اینوب کورشیلر جنک بوزلم شاهک

اینجی صلیبی در باره صلیبی جلوه در شمشیر آینه صلیبی شامی شریف بیرون کشید که در سواد نادر منوی بهار
 آنوقت در نظر بنام لاله در دو طرف آنجا که هر طرفی صید از آنجا فرزند است ایلیم و کلیمه آنها را هر صفا قرار
 ایلمش بر آله جلوه از آینه شمشیر آینه ایلمه با سید محرمی سید اویسیا و اولی کلیمه

خلعتک کید بروب هوش کلد یکیز دیوب عزت اندی اما جوف
 کند وال اتندن اندی عمر سر هتک صورتند کوروب طوت شول
 اتی ددی عمر نوله سلطانم دیوب طوتدی کرچه بونله جازولر
 ایدی اما ایترانه لبا سار کیوب انه بنوب جازولر لیبی اظهار
 اتمز لردی عمر بلیوب کوردی بر مجوهرا ایرلو او یانلو اتدی
 حظ ایدوب بول اوستودر توز اولور دیوب خلعتی ده
 جفاروب هذ منکاره ویره هم دکره عمر کیمه ایلمی کلوب
 ویر بک سلطانم دیوب الی تین تیه دوشیروب قولتوقلدی
 جتک کوروب شول سر هتک عمر اولیه زیر بادز چایک
 صرف اتخج ددی ایندی یورون انه سوار اولون کیمه ملوک
 کند وال نوله چک اتی دیوب بنک استدکره عمر صیجی یوب
 اتک اوستون کلدی نیلین کتور بن بینه حکم ریدی
 عمر اتدی اتین جوق وار برینه دمی بین ددی بو بکال زمو
 دیوب آلوب یورونی ویردی جتک مدای سلطان
 اصران بو عربک او غروسی عمر در قومه ات و خلعت
 کندی ددی کند وال بر افسون ایدوب ار درجه بر طاش
 کوندردی طاش عمر کره ارتقا سنه طوقانوب عمر اتدن
 دوشوب خلعت بر جانبه کندی و کندی تاجی باشندن
 دوشوب عمر کوجیله یرنون طاورا نوب نیه او غرادینک

بلدی

بلدی همان اتی و خلعتی براغوب کندی تاجین کوجیله قاپوب قاجدی
 جازولر توف بقید اولدی اتی طوب کند وال بندی جتک بوکا تحسین
 ایدوب ایدی سرزدن غیره بر کینه بوکا فریم اوله ددی بونا بکاد بوانه
 کلنجی بر شنی بر قدریق بیستر اولما مشدو هزار افی ایدوزک ویردی
 ددی کند وال کلوب دمی کوردین ددی ایندی روانه اولدی لر عمر ده
 قاجوب تاجینه کلدی ایدر عرب کوردی عمره زیاده ملاقتی وار بولدی
 عیار ددی عمر نولسه کون کفاره ایکی یوز بیله عسکر ایله کند وال
 و سهیل نام ایکی فرزند ایشدیم ایتمکه کلش جتک فر شو کندی
 بنده بیله کتدم خلعتک و اتین الوب قجایم صاندم ایدردن بر طاش
 کلوب بنی یقدی و باشندن تاجهم دوشدی غیرت ایله کوجله قوب
 جان قور تاردم جازولر ددیوب بلیمه حالدر اصلا بویله برایش
 باشیمه کلدی ایدی بکابو ایشی ایدن نیجه اولمقدر قیاس ایلین
 ایدی هله کاده ابو خصمدر غافل اوله ددی حمزه تبسم ایدوب
 خدا کرمدر سن اولدن قور قاق بر عیار سنددی بر یوق جتک بونله
 کتوروف کوندردی و سوروب شاهه کلدی شاهم شوپله بر قصه
 اولدی عمر کینه کلوب بر شقاوت اتمک اسدی اقا کندوبه برایش
 اولدی که اودمن تاج قایمق صفتی ایکنی کندی تاجین بیله بر اوقدی
 ددی شاه صفا ایدر ایرتسی بونلردر هدیالری صاخر لیوب دیوانه
 کلدیلر هدیالری ویروب شاه اید کور شدیلر رستم نفر زن ابو اولشدی

۱۸۹

صاغ قوله او تودوب الجوب الت یا ننده او توردی صول قوله کنذوال
 او توردی السنه قنراشی مرعالم او توردی انذ فعت کلدی بعد
 کمی صحنه و کمی لندها و وصف ایدوب اشته شوپله بوبله اتدیلر
 دیوب زم یوزنون و افریدع ایلدیلر بویکی کلناردخی بز انله شوبل
 ایدر بیز بوبله ایدر لمدیوب و افرلاف اور دیلر مکر عمرده شول کرف
 نجب رنگ و بردی دیوب فکر ایدر دی کم بن انون بو انتقائی
 یا الورم یا خود کندی می هلاک ایدر دم دیوب کمن شاه دیوانه کلوت
 بونلرین جوابلرین دکلدی کنذوال جازو ایتدی ای هوم بختک
 فکر کشی بر دو شمنذون شکایت ایلدی سنه یهدون شکایت ایدرین
 شوبله ایدر دی بختک ایتدی بزوان برستلر هب بنم دو شماندرد
 هان جمله قادر کز قیرد بن حفظ ایدرم ددی کنذوال ایدر
 اما جملنا زیاده حصومتک عمره زیاده کبی ددی بختک اطرافی
 کوزون کچیروب عمره کوزی کوزینه راست کلدی ایتدی شمدر
 بنم عمر دن شکایتیم بو قدر بن انون را ضمیم کچندن کچدک انی
 سولیم ددی کنذوال نه صوش لطیفه ایدر سین هی صوابه بختک
 بز اشندم اول سنی جوق بوقه صوق شد دی بختک بلی بهلوان
 بوردوغک کبیدر اما بوقی جوقلق قارشیدر مه ده عالم بو قدر
 زیرکم دیبه لک تو فودرسون ایدر بیز کین طوتما بوز و
 نیچه برده ایلکی فی دخی کوردک بونده در اجهاز قودریوب

ایستویلا کلدی سنه ایله کماه بر صفت شریف بزمی کلدی و طوبی بزمی ایدر
 کماه بزمی کماه بزمی کماه بزمی کماه بزمی کماه بزمی کماه بزمی کماه بزمی
 کماه بزمی کماه بزمی کماه بزمی کماه بزمی کماه بزمی کماه بزمی کماه بزمی
 کماه بزمی کماه بزمی کماه بزمی کماه بزمی کماه بزمی کماه بزمی کماه بزمی

اشارت

اشارت ایلدی اما بونلرده فور قولری بوق اگله بدیلر ای صوابه بختک
 هله سوبله اول عیار سکا نلر ایلدی البتده بز انون سنک دادینی
 ایویروروز دبدیلر لعین یاوز لنزی بونلر کمن فراغت اتمیوب ای
 صوابه بختک نجب الم بکدره شونامه سنک بازله دکلدی
 هر بریمزه عظیم شکایت انمش سنندی لر بختک باشن ضالوب
 دی ایدر نلرین صماقنده نجب درتدر ادمی قتلادر بره صوص
 اول عیار حاله بو دیوانه در بزم جمله سوز لر بمن اشده یور بزی بر
 بدیه صوقر سن ددی کنذوال فرقهه ایلله کولب بره جهود کوی
 بنده تور اهلی دیرم با پنجون دیمز سین فنی کوستر حقنذون کله لدر
 اض بختک ایتدی با عمر اشته کوردین بونلر کندی قضا لرین استدر
 کادولت اولیم اما کرم ایلله بنی انجته ان صون سن اول خلعتی
 ایلله انله انتقامک بونلر قوماز سن الور سین ددی عمرده اشارت
 ایدوب دی ایدر کوره سنی بلعون ددی کمنه اشکل ایدر کس
 بونلر دی ایدر سن بیزه کوسترده سیران ایلله دبدیلر بختک بن
 اول سبری جوق کوردیم اما اول شوپله کورنمن عارضی واردیر
 بیلک دانه التوفی بر یک به قیوب یا عمر قنده ایسک کل شول
 التوفی ال دیر سین اول صبر ایدر من کلور سزده قادر اولور کز
 اله کتوره سز ددی کنذوال بره اول دونکی طاش ایلله بقدر غم
 دکلی درنه و جهوری واردیر دیوب هنرینه دارینه بیوردی بیلک

☆

رانه النوفی بر کبینه قبوب کنوردی الی و پردی کند وال الوب با عمر سنی
 بو قدر و وصف اتو بدیل کل ایحدی اگر ارا بسک بو بیک النوفی بنم المان
 الوددی الجوب ورستم نغمه زن جالدق سیری دیر لردی عمرده عجب
 نیلسم شول کید بلر میلز دلوق ابله مشهور در قورقارم بوغازی
 اله و برم دیوب هوق انوشه اتوی اتا نیلسوا النوفی کوردکون
 صله صبره بجائی یوق عمر معدی بوغاز او جهنن عمر طبع بدلا سنون
 هرت مان کندولرین انشه اتار لر همان هرجه باد ابارنه اولوق
 احتمالی وار دیوب بر بتواب صورتتم کیدوب ایلری کلوب و بر سرور
 بن اولشدور دیعدری کندوال بره یوری شونون بن عمری کویک
 استرموری بختک و بر سرور بوده عمر بکزر ایواد در بوکا
 دکن عمر دکر دیوی عمر دکن بونه دکر دیوب اشارت ایلریک
 اول کندو سیدر اشته کوردیوب اما جوقاق کندوال اکلادریک
 یوق بن عمری کورینجه و بر مم دیرکنی عمر اشته کوردیوب بر یول
 صحرایوب اکسه سنه کجوب بر طبباخه اوله اور دیکم یوزی او سونه
 قبا نزی بر ابله النوفی قاپوب و بر ایلله تاجن قیدی تیزیه انبا
 صالوب مه حال جازو بره نیار بو بتواب دینجه صحرایوب بر طبباخه
 انکه اکسه سنه اوروب اولده بقلر قود تاجن قیدی انون بختکه
 یورودکوه بختک یا عیار بنم نه صو جم وارد دیرکوه عمر ای بلید
 دون بنی طا شیلله اور دوران سن دکلیدین دیوب بر طبباخه ده

سنه
 ۶۶۳

۱۹۲
 ۱۹۲

اکا اوروب هر نوازه یقیلنجه تاجن قیدی مکر قاپجه سین دیوبوغازینک
 التندن محکم بغله مشدی عمر یا پشوب چکر اله مز اخر سور و کلویوب
 تختدن اشاعی بقدی بختکن عقیل کیدوب بوغازی صولمغه بشدی
 اخر عیار جهان کوردی ملعون اوله یور حنی چقاروب بوغاز نون
 ایبن کدی و تاجی الوب هوق کندی الجوب عمره بوققه سنی
 کوروب کولدی و هفت ایتدی نه جاپوق و چکر زار اولور دیوب افرین
 ایلدی جهل دن اول بختکن عقیل کلوب بر نون طور دی کوردی جله
 یا تور لر تو بو زو کوزه بره کفر تسبیح نا بکار لر دعوا کوزه دیکه دیکه
 ددی کندوال باشن قالدیروب بره بره تبر ایلله می جالون جراج
 کتورینا ددی بختک قورقجه بر توغین بو قدر نهایت بر مقدار
 ششمش صیقا ق زبفت اودون کیدور دیوب کندوال قنی طو تود کزی
 کتورین اولدر یینجه قوما مددی بختک بره و بر نه اله اولدور سوت
 ددی اطرافون کلوشوب کیمی اول لمتولور قوش دکل کندی باشکن
 تیمار ایون اول کندی دینجه کسه لره دخی ضرر دیکه طوقندی ددیار
 اخر عا جه اولوب باشلرینه تیماره مشون اولدیار بر یون عمر عیار
 سرا پردیه کلوب تاجلری میدانه قبوب یا امیر هتکده هله اول
 ناکار لردن دونکی انتقامی الدم دیوب اولدن قصه نقل ایلدی
 بکار عمر تحسین ایدوب کوردیار بختک تاجن ایب ابله بقلمش
 عمر کسوب المش کولشولر بو طرفون کندوال کندوب بوایش اولدوغنه

زیاده الم کلوب یعنی ایدوب نام مردم اگر باین عمری میدانه دعوت ایدوب
 قتل اتمزسم همان شاهم جنگ نوا ایند بر عسکرا گاه اولسوندی
 جنگ کوزل غنبت سنکدر اما قتی اهنی حریف ایشی سن بن سکا
 بو قدر اشارت ایدوب کوستردم طویمز سن ایدوب انون فراغت
 اتسک پک ابی ایدی زیرا انگله روز کارده باشه چغش بو قدر
 دوی کند والسن بیانه سویلر سن بن یعنی اتم توام دون طاشید
 یقینم دکلی نه وهوری وار دوی جنگ سن بیلورسون بو کوزده
 سوزم طوتما دین کورنه بلاکلدی باشمن کوزونه رحی کورونه جل
 بلاکلدی دوی شاهد کوروی اولان بوکه خلعت کیوروب باین
 سزه بر ایو سیر چالدریم دویوب جنگ نوا ایند بر دوی عمرت
 شاکر در نون کلوب بو احوالی خبر ویر دیلر عمرده ایاغه طویوب
 ایشهر بار بار کاده خلعت و بر باین سزه بر ایو تماشا کورسته بکه
 جهانزه بوبله سیر کورمش اولید دوی هنن ایندی ای عیار
 مسخر یعنی قوا شنده جازو ایش کنده بر صطا اوله دیمز سن
 دوی عمر فید اوله همان رعادن اونون همان دوی قبا خلعت و پرو
 بکار کولو شوب ایدو سیر دیر لردی اشته بونلر حافظ اولدیله
 هنن باشین مالردی بکار اید اول کیدی کودر بوبله عیار
 میدانه او تور دیر لردی عمرده انوب نیچه در بکم بوفه بیز
 برهلوان دکلیوز قنقی دوشماندن بوز چویردک دیردی انون

سید
 ۱۹۳

عمر شاکر درینه بره دور مان بکا برات بولون شویده کم عشرتانی اوله
 وسدح لر حافظ ایدوب صاحبقرانکر بر خصمی قوی ایله عظیم جنگی
 وار دیر دوی عیار لر نوله امر صا صقران عیار کور دیوب وار دیر
 کول لکه برات بولدی لکم صا جی بوغاذ لغه قیا بیوب صا لیو پندی
 ایاق اوزره کویله طوره بیلوروی هله الوب کور دیلر اگر اور دیلر
 عمرده قامشدن بر نیره پیدا ایدوب کاغذدن کورن کچه دوت
 سیر شیشه دن قلیج پیدا ایدوب حافظ ایلدیله چون صباغ
 اولدی ایکی عسکر بر نون طویوب مرکز میدانه الاید و صافله
 بغلیوب قفا بر میدان ایلدیله اولخلده همان کند وال جازو عزم
 میدان ایدوب و شاهه غرور لنبوب شاهیم بنم هدم سیران
 ایدوب دیوب هوایه بر طاش اتدی طاشدر چقوب کندی اردنن
 بر طاش رحی اتوب ایکی طاش بر برینه دو قنوب پاره پاره اولوب
 دو شوی بوکته بکندیله انون نعه اوروب عمری دعوت ایلدی
 عمرده اول عجه صورت ایله قباده باش قیوب صا صقرانی سلا بیوب
 عزم میدان ایلدی بتمشی حلیفه و در تنک دور تیوز تبرکش عیار
 اوکته روشوب ابوالفتح صاغنده کلبار مولنده رکابن طتوب
 کیدر لردی وات بقل سوز دیوهر جانندن طیا نوب کیدر ای
 بو هسبت عجیبه ایله میدانه کلوب کند وال سلام ویردی اولره
 علیک الوب عمرده اول شکلنه و عیار لرینک جو قلفنه وزینت

ترتیبش بقوب هیران اولوی های نابکار عیار بو قدر نفرات و دارانه
 مستقل مالک اولمش سنددی و اول کون دوست و دشمن عمره
 و از تنه هیران اولوب تکسینی ایلدیلر انکچون عمره بر آدینه دخی
 سلطان پیاده کاذ دیرلردی انون عیار لر ابکی جاننه دین یلوب
 عمری سلا بیلوب القش ایلدیلر الله اسان ایوه دیوب دو نوب
 کندیلر عمره اتون اینوب اتی عیار لر قسیم ایوب و ارین
 بر کولکه لکه چایره صالک زیر خصم پیاده بز اتلو اولوق اخصا
 دکلدردیدر اتا کندوال جازو عمره بقوب ای عیار صیله کار
 شمی یا کز ایو ابمه کدره دو نکی کون نه ایدی بو سنک
 اندوکن قبا صدردی عمر ابتدی اننه سنه یوق ایدی شمی
 کور رسون قبا حتی ددی کندوال صوش ایدی عمله ایله سن
 سکا کندونی بلدیجیم هم ددی عمر یوق بن سلطان عیار انم نجلانی
 بر طبانجه لوق صریفه عمله اتمم ددی کندوال یا ورنوب بر طاش
 قاویر ایوب عمر اندی عمره تیزیه صیانه بر طاش قیوب قرشو
 اتدی طاش طاشه راست کلوب ایلکسیده سرد اولوب صا جلدی
 کور نکر تعجب ایوب هیران اولدیلر کندوال بر طاش دخی الوب
 اندی عمر اتی دخی ننه ایوب بو فتنده سز ما هر سن انجوق دیوب
 ارا ایسلک بو ننده ننه ایله دیوب نینه سز ایینه الدی
 پر ما غیله چویر مک بشدی عمر کولب بولعین صیخه انجوق

۲۵

نه دار بونوه ددی بلدی مکر اول نینه سحر ایله حافظش ایدی مکر
 اول نینه نک ایچی محف ایدی چون عمره حواله قلدی عمره اول کچه
 سپرن قرشو و بروب نینه دن براتش بقوب سپری و کندونی
 طتوشدوروب یا نغنه بشدی عمره ایوب سپری بر اغوب
 نما جردی صخر نک یا ننه کلدی مدد عرب بنی هلال ایوه یور دیوب
 قریار ایلدی سردور اسم اعظم او قیوب او قلدی و بکار باشنه
 او شوب بیلک بلا ایله سیوندور دیلر اما عمره اولدن صقالی
 از ایدی اولانجه سیده یا نندی صخر الیم کلوب عشقوی سوروب
 ایر شدی عمره بیه های کیدی بکا نجوب رنگ ویردی دیدی
 قبار شهر یار ابتدی اشته اتام صاحبقران سکا بد ایدی ریدوکی
 بو نکر جازور اما سن سوز طو تمدین بو قدره ایله ایوقور تولدین
 صقالک باشنه قوربان او سون دیو تسلی ایلدی اما عمر ابو الفتی
 بقوب وار صاحبقران سو بله بنم دارم البویر سین اول بلعونون
 یوق انجنورج ددی اوله کلوب ایلدی رکابلج او پوب طایم
 سلطان عیاران شویدر جا ایدر دیدی صخر تبستم ایوب نوله
 هله خبر اوله اول بنم بار غار مدرددی چون همزه میدانه کیدی
 کندوال شاد هیر کوندر ویکه بو میدانه کیدن صخر در کوزن انج
 ددی کندواله ات کتور دووب سوار اولدی و صخر قرشو یوب
 بعد ندر بو نینه ددی کندوال یا صخر صاحبقران کجنورسون ارا ایسلک

منه ایله ددی اندن ال نینه اوروب فراف چوروب بر نینه حواله ایله
 نینه دن اشر حقیقه حق زمان عشقه موموز ایوب قوی الله
 کیروب نینه نیک اوچی اشوری کندی اشر هوایه کیروب حمزه
 برضیر اولوی ونیره قابوب ایکی پاره ایلی کنذوال الم کلوب
 کورن حواله ایلی ایبرعب قول صوب کورنیه صاریلوب جتو
 اندن الوب بیانه اتدی کنذوال وای نابکار دیوب هان رال تیغ
 اولوب بر قلیج حواله ایلی حمزه تیغی ددی اندن الوب بیانه اتدی
 اندن سام کورنینه ال اوروب عشق سوروب بتشوب اورور
 کی اولوب هان کورنیه طرفیه صالوب بر یول دو ال کورنینه
 ال ایوب قوی اوزرینه الوب ابتد کل مسلمان اول
 سنی اول کی کی کنه دیارینه شاه ابده مددی قبول اتیوب
 دشنام ایلی کنه صاحبقران بوخی چوروب بر بر لوقیا به باشی
 اشاعی شوپله چاریدیکه اندامی خورد کندی مرد اولوب جانک
 جهنمه اهمار لوی عمر کوروب حفظ ایلی امام مال او طالی
 کوروب اه ایوب فریاد ایله رک ات سوروب رال قلیج
 اولوب ایبرعب اوج حمله ایلی سرور منه ایوب تیغ فتحاک
 ایله بوکا بر تیغ اوپله اوردیکم اتبلا کنذوی درت پاره
 ایلی ایکیوز بیک عکر لری بو هالی کوروب هان حمزه
 اوزرینه هجوم ایوب نره عجب بو ندری قرشولوب عشقه

قرصه

قدیمه بشلی بر یون رستم لندهایه بقوب ددی ز طوره لم دیوب
 ات صالوب و بکلر و سائر عکر بر دن اوپله بر کوشی کرد یکریم
 فی الحال یوز لرین دوندوروب شاهله اوزرینه بر اقدیلر شاد ددی
 ایکی طرفه قول صالوی جمله اوز کره یوز بیک عکر یور یوب
 قباد شهر یارده او طالی کوروب قول صالوقه اوج کره یوز بیک
 عکر اسلام بر او غوردن یور و یوب کل کور سیری اول ایکی دریا
 مثال عکر بر برینه قاربتوب فی الحال باشک کیلوب تانلر و کلوب
 بر جنک عظیم اولدیکه دترو وصف ایله مز قیامتدن بر عدالت
 ادوی کفار طرفدن اجوب ورستم نغوزن و قانوس دیوزاد
 و قریدا شری یور یوب اسلام طرفدن سعد نبیه و بهمن کبیر
 صطوان بن لندها وار شون بن لندها و سائر نامدار لر کفاری
 او کلر نه قاتوب قرصه بشلیر اما ایبر هان علم شاهی
 عرضولوب کبیر کنی کوردیکه اجوب اول مذبور اتدی بر برینه
 بغلش صبان الله چانلر و ب سر عقله دور ایور کنه کوز ایر شمن
 اجوب اباق اوزرینه قوشی کی اندن اکا اتیلوب قرشونه بر
 روشمی کلکله هوا به اغوب اول بتشی بطمان حمزه کزان ایله
 بر دیمه اوپله اورر کیم وجودی پولاد اولسه خورد اولوردی اقا
 الجوبده حمزه کور دیکم الله قلیج و بر الله سپر چالد و عینی انبله
 درت پاره ایبر و فرغ اور دخی نیچه ارملرین زهره سی چان اولوب

منه اسد

اتلرندن اولمش امرودکیمی دوکلور ایدی اچوب باشینی صالوب جبقردی
یاغیر باغرب ارا یسک بنم دمی حملاه می منع ایله دیوب یقینی کلد کرده هان
برکته ال قاقوب یوقاری طوغری شوپله جبقوب اتلدیکم حمزه بی
اون ایکی اریش یوقارویه جقوب هواردن دورولوب نوکولوب
طوب کیمی اولوب یوقارودن اشانغی سوزیلوب ایدره اوزرینه
اندکده سدور سیرین ارقیه چکوب ارقاسینی برابر و برده
اچوب برده ایله اوردیکم باشی عشق باشنه برابر اولوب
وعشقره ایاقاری زمینه مخلنوب بلی حلاج بانی کیمی چند
چنبر اولدی اچوب کیم سپر اوزریندن آتلوب اولد دون
اتلرک برینک اوزرنده بولندی حمزه قدینی راست قیلنج اچوب
کوردی حمزه بقلدی استدیکه برده چی اوره کیم هوایه اتلدره
عمر باجه بنار سینی توارک کور دیدکده حمزه فکر ایدوب بونک
بوپله حملاه سنی منع اتمه ده عالم بوق هان بونی اله کتورمک
کرکدر دیوب اچوب یوقارودن سوزولوب اندکده سرور
سیرینی کوکسه طنوب دمی دیمه اورمزدن اول قولین
اوزادوب کمرینن قاپدی و باشی اوزرینن غضب ایله شوپله
بریره چار پدیکله اگر بولاد اولسه حورده اولوردی اما اچوب
ایاق اوزره دو شوب اصلا برضرد اولوب کنه صحر ایوب
بران اوزرنده بولندی و بلدیکم حمزه نه خصمدر هان اتلرین

بر طرفه

بر طرفه سودوب کندی و کندوی عکره اوروب حمزه کیم دیلدیکه
ال تبغه اوروب کندینی عکره اوردی کوردی پنجه سندن
قان چشمه اولوب اقرار ندر اصلا دیوب اچوبک حملاه جیبسی
دمرجه ایله دونامشدر اونوتدی برده وایتده کمره ایکی ایله
باشمشدی ارنوق قلیج طوغغه اقتداری اولیوب علم ازدها
بیکر جاننه چکلدی و برده وایتده صماغ الی مجروح اولدی کنه
قلیحی صول الفه الوب جنکه کیدی اقا برین اچوب بر طرفه
دخی جنک ایدوب کیدرکن سعد نیبره راست کلدی برده
ایله اوردیکم اغندن بورتندن قان کلوب آتلیک بلی قبریلوب
بقلدی اچوب تکرار سعدن اوزرینه کلاک استدی قنار لرلی
تیر باران ایدوب قایدیلر اچوب بر جاننه دمی کدی راوی ایدر
لندها کلرینن قینان جزیره نشین و اسفندیار ماهی بدن
کیمی دیلدور لرلی برده دیمه ایله شهید ایلدی و اوغللری صدوان
وارشونک قیلیرین هلاک ایلدی لندها بو محله ایریشوب اول
حالی کوروب اقی اولدی نفره اوروب ای نایکار ندر بونک
قتال لفلک بائنه قالورمی قیاس ایدر سینی دیوب اوکن الوب
و خشمیله حملاه ایله بره نایکار ددکده اچوب هان حاضر اول
دیوب برکته پنجه صحر ایوب هوایه جقوب کدی لندها ساکن
القی اریش قد چکر اون ایکی اریش دمی یوقارو جقوب برده

اوپله اورديكم لندها نك باشي فيل باشنه برابر اولوب بندوكي
 فيلك بلي قيديلوب لندها غزتنه برجانبه اتلوب طاورا نجه
 اجوب ابريشوب بر ديمه دعي اوردي شو بلكم لندها نك بر
 ديزي وير پنجه سي بره كلوب اغزتون و بور نندن بر قاع دامله
 قان كلوب لندها شوپله غضبه كلديكم قره ايكن اغاروب
 كوله دوندي هان منها كوتكن قاچوب بر كوتكه اجوب
 بره برابر اتمك قصديله بورودي مكر اجوب لندها الدم
 صافوب بر جانبه دعي كتمدي زير اجنك مغلوبه ده كوره دعي
 اصر لندها بر برك فيل دعي چكديله بنوب اجوب ارامغه
 بشدي اصر كنه بولدي نغم اوروب اي بي قامت نابكار
 ايكي حمله ايدوب قاچوق هنر دكلدر ارايسك سنه بنم
 صله ي سنه ايله ديوب اجوب اي روي سياه سني دعي
 صافغي بن كل برو ديوب برالين اكره اون قاشنه قيوب
 و برالين ارد قاشنه قودي باشين اكره سنه طيا يوب
 ايا قلرين كورزه قرشو و بروي لندها غضيله بر كوتك اوردي
 اجوبه برزيان اوليوب اما ات هداك اولوب اجوب كنه
 صبر اوب بر جانبه قاچدي لندها كورزي اردنجه فرلديوب
 كورزه قبه سي اته طوقنوب اتی هداك اتدی اقا صابني
 اجوبلك باشنه طوقنوب شق ايلدي بوزين كوزين قان

بورودي

بورودي و بوزينك اوزرينه بقلدي جان هوليله كنه قالقوب قاچد
 بر جانبه دعي كتمدي احاساره بقلشمدي شاه هان امر ايلدي
 طبل ارام هانوب ايكي عسكر بر برون ابر يلوب دونديله لندها
 سر ابرديه كلدي استديكم صحن به اجوبون شكابت ايله ايكي تامدار
 برملواني شهيد ايلدي واو غللم شول حاله قودي و بني شوپله ايلدي
 ديه برده كورديكم سعد كلش شكابت ايلدي صحن ده الكرين صارش
 كندويه سوز قاچلوب كجوب بر نزه او توردی رستمه كلوب بو اصولي
 كوروب الم چكدي بويله ديركن نابكارون انتقام النغمه بر فردقاده
 اولما كز دو كوه صحن ايلدي بندعي المغه قادر اولدم بر حريفكه
 اوج فلكدن رو شوب كنه اياق اوزره دو شمر حمدون بری لندها
 كونكندن مكل انون قور تلدي ايلدي هله بارين جنك اودون
 كوردم پنجه اولور ديري رستم دولتم اتا شمده دو شمدين عاجزدي
 اولديله ديسونلار بن انكلاه بوكون بولشمارم بارين جنك
 ايله دم الدم او كاره ديري كنه جنك مقرر اولوي اتا بر بدن
 اجوبه بارگاهنه كلوب زحمت صاروب جنك لبا سارين
 هيقاروب شاهانه لبا سارين كيوب شاه ديوانه كلوب بر نزه
 قرار ايلدي انلرده كورديله زحمتي وار سرور بوكون كيمكلاه جنك
 ايلدين و بوز همي كيمدن كوردين دديله اجوب ايلدي جوق كنه له
 ايله جنك ايلدم اول صحن ايله عظيم معركه ايلدم نابكارده

عجب قوت وار بنی کرمین قاپوب بره اوردی اما التریه تمام اولدی
 بیگانلردن پاره پاره اولدور و سعدی بقوب و لند هانک
 ایکلی بهلوانلری هلاک ایدوب اوغلترین و کندوسنی بقدم اما
 تا بکار هندی بنی اولدوره یازدی دیوب هر بر بله اندوکی
 معرکه لری حکایت ایدوب بونلره اشیدوب تحسین ایلدی
 بو محله اسلام طرفدن شهر مد جاسوسلقدن کلوب حزم یارینی
 جنک اولسین دیمشکن رستم بنی الجوب ایله جنک ایدرم
 دیوب کم جنک مقرر اولدیفک خبر ویردی الجوب ایتدی
 چون جنکیمز استریش بنم دیم رستمه یتردی چون دیوان
 داغلوب ایرت سی صباح بر لرینن طوروب الایله بقلنوب
 انی کور دیلر کم الجوب اون دانه انگری بر برینه بغلو دکر من
 بار کیری کیتی دونه دونه میدانه کیدی اما الجوب اگر اوزرینه
 او تورمش مقررینک اوچی کوچیله کورینوردی چون میدانه
 میدانه کیدی نفره اوروب اردیلدی رستم کیدمک استدکمه
 هان ارجیب عاری رضن سوروب عزم بدوان ایلدی برابر
 اولوب از غشوب الجوب بر دیمه اوروب باشین یاروب
 سدنکون ایلدی عمران جا بلقا کیدوب زحمدار اولوب یقلدی
 هر کیم کیدی ایه کورز لرینه طیانک فرشو ویروب منع
 ایدردی حزم رستمه کبر ایدی او غلم کوریم اما غافل اولما

نا بکارک دیمه سیر جاندر اشتره بنمه بر کرکوانه بینن شاید بر
 خطا اولیه دیری رستمه بر کرکوانه سوار اولوب عزم بدوان
 ایلدی برابر اولوب سلام ویردی اولده علیک الوب بیستم
 سن هنردن زیاده می اولدین کیم میدانخه طالب اولدین
 ددی رستم بیانه سویله حمدا یله لازم کلورسه سنه سلیمان
 قلجیلر وارد بر نا بکار و جوددی دمشق پولادون اولسه
 لا بد ایکلی بیجرم ددی الجوب هوش ایدی سنه بنم دیمدن
 باشی قورتا ریر سن بلد کین ایه سینی دیوب اندن استه
 صحرایوب بر پول هوایه جقوب و یوقارودن سوزولوب
 اندکده رستمه سپر ارقیه چکوب بر دیمه شویله اوردیکه
 رستمک و جودی اگر هانه سنه نقش اولوب بندوکی
 کرکوانک علی قیریلوب هلاک اولدی رستم بر جانیه اتلری
 عمر بر کرکوان دمی یتمشدردی رستم سوار اولنجه الجوب
 یثوب بر دیمه دمی حواله ایلدی هان بوره حزم کیمی سپرن
 کوکینه الوب استدیکه کمرنه حرد بیکارلر وار ایش
 حمن تک ایینه الم اندن کلش قورسم بو کمرینه ال اوروب
 بر ایله یقاسنون و بر ایله کمری التندن قادر ایوب و باشی
 اوزرنون دور ایتدیرم بره اوردی الجوب ایاق اوزرینه و شوب
 صحرایوب براته دمی سوار اولدی صپانک هتلا دوج

فیروز اعجازی در اعجاز و اینه در اعجاز کاتب
چهارم از قاضی ابن تیمیّه

دوره جنگی ما رستمک ایکی آلری حمزه دن زیاده بر النوب
قانلر بوشندی برده ای الینه الات المندن قالدی حمزه احوالی
بلوب اول بدن دهی بتر اولدی دیوب کت کندی مبدانه کیمیم
درکنن همان کرب ات سوروب برابر اولدی و بر تیغ آوردی
الجوب صحرایوب براته دخی بندی کرب اتی ایکی پانه ایلدی
الجوب صحرایوب کربه بر دیمه اولله اوردیکم اتین هلاک
ایدوب زبروز بر ایلدی همان لندها شبرنگ شدای حی
سوروب بهی نابکار هله سنه بر حمله مزنی دورست بولدن
منع ایلدیوب بر کوتک آوردی قداش طوردهی کت بر جانیه
اتیلوب کورن اینوب بر اتین هلاک اتدی ای نابکار سنی
فوریم دیوب اوزرینه سوردکون شاه عسکر قومان
ایلدی عسکر بودو بیجه الجوب چاپک کنندن ۴ لایه آوردی
چونکه کفار یوردی بر یون اسلام عسکریم یوردیوب
اضاع اولنجه عظیم جنگ اولدی الجوب کت اولگون
چوق ریلدور شهید ایدوب و چوق کت زهدار ایلدی
اما لندهاره ایلر و دوشوب منتها کونکله چوق کافر
قتل ایلدی اوفکه سن الوب چون اضاع اولدی ایکی
هانین رونوب قوندیلر حمزه رستمه ابتدی او قتل
کور روکی سوز قبول اتدین هم کنندن مجروح اولدین و هم

بودر

بو قدر سلیمان شهید اولسنه سبب اولدینا دی رستم ابتدی
دولتم اتا بر نابکار هرزه ایدر سه جمله جمله ایدر دیری حمزه
با نیجه اتک کر کور سن جنگ اتمه بن جنگ اتیمه بیم
بر صریفه بلیمی دیه لم چاره سی نذر دیری یوق بوکا بر غیری
تدارک کر کور بر قاج کون جنگ اولسون کوره ملدی مکر
کت شهرد انده جاسوسلقده ایدی بو غیری کلوب شاه
دیوانده فقیر ایلدی حمزه نک کوزی قورقدی حتی بر قاج کون
جنگ اولما سون بر غیری تدارک کور دیوب سولیشور لر
ردی الجوب حرم اولوب یعنی جنگ اولما سون دیمه دن
مرار لری نذر بن جنگ ایدر هم ریدکد نصکر اول اتیم دیمیه
نیجه قاده اولور مکر امان دیلیه لر ردی جنگ ابتدی ای
لطان ششکر زینی نیچون امان و بر رسانی بن کیجه کتابنده
کوردم حمزه نک و رستمک حمزه و لندهانک اولولری سنک
النده دردی الجوبک دیمه لک او موزلری قباروب بیقارین
بوروب لاق اورمغه بشدی مکر ابو الفتح انده ایدی سرا
بردی کلوب شهردک و بونلرک جو ایلرینی انده کتوروب
الجوبیه امان دیلر لر سه مهلت و بریریم دیدیکن حیدروردک
صاحبقران شوپله غضبناک اولدیکه فرهمانی کوزلری
طلاس بر صونه دوندی ایدر بارین جنگدر انشاء الله حق تعالی

Handwritten mark or signature at the top left of the page.

عنا بئله كوركم اكا نيلرم رڭ و امر ايلدي جنك نراسي اوندي كفتار
 خبردار اولوب ندر ديناچه هواچه رانا ايندي باكلش ائديگر
 حمزه دارتديگر بو او فلكه ايله چوق ايش ايدر ديري شاه
 كنه المه دوشدي زيرا بيلور ديكم بونچه زمان برسوزي خلاف
 چقه مشدر ايكي طرفدن تدارك مشدله انا ايرعوب اول
 بجه تنها سنه چكوب عبادت ايدوب چوق نياز ايلوب
 اچوبك جنكنك اسانغني تمنى ايلدي صبا ص قريب ائي
 كورديكه **حضرت حضرت عليه السلام** ظاهر اولوب ايدر برندن
 طوروب ايا غنه دوشدي الكري ايب ياره لوشيش مش
حضرت حضرت اغزي ياريني سوروب صيت بولدي اندن
 يا حمزه الم چكه اچوب سكا بنده اولور صا قين قيمه زيرا چوق
 نماز ايبه چكدر ايندي سكا عمله ايندكده سېرن كوكسونه
 اله سني وكوزه ده سيني طپو غنده جزمه سني چكه چك
 يري واردر كه دم نلري بو قدر حد متكار لر چلك اچوب
 اول محلدن قاچوب باشيني اوزره اولقدر صاللا يوب
 چوير سنكه عقق كيد انون يرم اوروب بنده چكه سن
 بارگاه كتور سوندر سليمان اولور ديوب كندى حمزه شار
 اولوب چون صبا ع اولدي كنه ايكي جانبون جنك كوسلدي
 چالنوب ايكي دريا مثال عكر ميدان كنارينه كلوب

الايلر

ايلر بقلوب قطر بر ميدان قلديار هان ايدر عوب عشقري ميدان
 سوروب بران جولان ايدوب انون نغمه اوروب با اچوب كله
 ايندي ميدان كوره بيم نيم قانرا اولور سون دوكون اچوبده كنه
 اول مؤبور ايندي سوروب دور ايدوزك حمزه برابر اولوب
 سلام و برودي حمزه عليك الوب يا حمزه نغمه كنه جنكيمه طالب
 ولدون ندرى بر بول بولش دون نه حير ائدنگم شمدي بيلسك
 برك و دي حمزه ايندي با اچوب سنكه كارن صيله در صوغري
 بولون بر كارن بو قدر انا بو كرا كوره سنكه بنده سكا نيلر مدرك
 اچوب ايندي طوبدم چنكن سوزي چقه كني كابر دېمه اوره بلكه
 برهان كلدوكم دونه سيني ديوب بر بول صبر ايووب مناره بوي
 هوايه چقوب و بو قارودن سوزولوب ديلدبكه حمزه بر ايو
 دېمه اوره حمزه كنه سېرن سېنيه چكوب سر موزه لرك
 سېره بر قارشى قالدق قون اوزا دوپ ايكي ايله طپو قارون
 يك طوبو ضبط ايلدي بوكن اچوب چيكركي انده اصلي
 قالدي سرور عالم اچوب باشون اولقدر صاللا بلكه عقق
 كندى انون ايرعوب باشنك اوزرندن فراز چوروب
 سلامون تكبير اوازي عتوقه چقري انون حمزه يره اوردي
 عمر حاضر ايدى هان بنده چكوب كتوردي شاه شاشدو غندون
 عكر قومان ايلدي عكر يور يوب حمزه اورتابه الايلر

صاحبقران عالم دخی تیغ فتحانی عربان ایدوب سپرین چکوب
 جنگ بشدی عمر الجوبی صبرهانه بارگاهنه ایلتوب مؤظلم
 قلم ایلدی وکنه حمزه بانته کلدی اسلام شیرازی هریری بر
 طرفه بوربوب کفاری بلوک بلوک ایدوب قیرمغه بشدی بلوک
 وصاحبقران دخی اوکنه کلنی کورن ایله وقلیح ایله چار بوب
 کیدرکنی تاگاه فانوسی دیوزاری کوردی اوکنی الوب فانوسی
 برکوزن اوردی ایدوب و برکوزن شویله اوردی بکم
 قیلنک کلمه سی هر د اولوی فانوسی برجانیه اتلوی و بر
 طرفون غنایم ایریشوب نابکار عرب یئلنک دیوب برکوزن
 اوردی سرور انیدب منع ایدوب و برکوزن اوروب قیلنی
 هلاک اولدی بعد بونلر سوار اولوب ایکسی دخی قیلنک
 ایکی طرفون هواله ایلدی سرور برینه سپر و برینه کورن
 و بروب منع ایلدی و سرور تیز دستلک ایدوب برکوزن
 فانوس و برکوزن غنایم اوروب الوده ایلدی و کورن
 طرفینن هوالوب صماغ ایلله فانوسی و صول ایلله غنایم
 شهبازی بربری اوزرینه بره اوردوق برین عمر و برین ابوالفتح
 بغلیوب کتوردیلر کنه اصحاب اولنجیه عظیم جنک اولدی
 صغ رستم و ندها علمله یقلشدیلر کفار عاجز اولوب
 طبل آرام چالدیله ایکی عسکر بر طرفون ایریلوب دونوب

قوندیله

قوندیله اسدام بکلی منصور مظفر شاه بلول محزون قساوتدن
 کتکک باشنه شولقد یومروق اوردی بکم باشین یاروب
 ای لمون بنی کندی حالیه قوندیله اشنه ارم دیوب هر برین
 اوکه اوکه کتوردوکن بریده حمزه به جواب وین بدی کیمی اسپر
 اولدی کیمی هلاک اولدی بوند فضاک بزم هایمز نیجه اولور
 ردی بختک بهی شاهم با بکم صوجه ندر بنی جالشور بکه
 انتقام الله اشنه بونا بکار عرب جواب و بر برک کمنه
 بونلر ای دیوب جا سولر کوندردی وار کور حمزه اول اسپر لری
 نیدر اتا بو طرفون ایدوب سر ایدوب کلوب جمله اولور لری
 بکلی صماغ و سالم کلوب بر لر نده قرار ایلدیله ایون دیوان
 اولوب بیوردی قطع سیاست دوشندی امر اتدی واروب
 الجوب بند ایلله کتوردیلر و التنه بر صندالی قوندیله الجوب
 و نوردی بر زمان کمنه سوز سولدی الجوب بارگاه سلیمان
 وزون کجیروب اول تحت سلیمان کوردی صغافی مجوه هر
 حضرت سلیمان علیه السلام تحتی ذرین پوش ایلله اورعشله
 کمنه او توره مزدی قباد شهر یار سلیمان ثانی کی او توره
 صغ قوله وزیر لر و حکیم لر او توره لر و صماغ قول پاک
 کمنه سام صنده لیه سیدر حمزه او توره مشی زال صندال کمنه

Handwritten scribbles and marks in the top left corner.

گمان التي اريش قديله لندها اوتورش والتنده رستم على شاه رومي
 وسعد نبيه وملك بهرام كوردها قاني وملك بهمن كوهستاني وكرت
 غازي و بهمن كبير و سائر لري اوتوروب و بر قوله قيطفای و توشين
 جمله بكارند و سائر لري علمدار لري اوزده بر لندها تاني اوتوروش
 و سر فكري بر نده جمله بكار فونا قماري عمر سعدي اول هيستله قرار
 ايلش و بر طرفه حليفه و رستم قولي عمران جا بلقا و ارضب عاري
 و سائر مالا برد و فليها و كيبور و سائر لري ايله اول بارگاه موفقم
 مالا مال اولش ميران ديبسته اولوب هزار افرين بو صحنه بكر بويلا
 جهان كبري جمع ايلشردى انون صا صبقران باش كتوروب ب
 الجوب نه فكر ايدرسين ظاهر افضاف ايلدين اول ادي سنكله
 صناك محال ايكنى دين اسلام بره كاتنده قولايين بولوب سنى اله
 كتوردم ايمدى سنده مخالفت اقبوب ايمان سله بزه يار قرناش
 اول سكا قاردا اولدو صحنه قدر رعابت ايدو معددي الجوب كوردى
 صحنه كندويه لطفله سويلوب كندويي قولتوغه دعوت ايدو
 افضاف ايدوب ابدى اى صا صبقران روى زرين هانم و باشى
 اوزره سكا كيم قول اولمز اما بو بارگاهه بنم دپسمدن خلاص
 اولش بو قدر بكاره ددير و برر سندی صحنه ابدى يا الجوب
 سن قنده مشاب ايسك بنه سنى سر حلقه ايدوب باشى

سليمان

سليمان بنده بشقه بر قول و بره بلكه بر كنده دن اشغلي و يا
 بوقارو اوليه سنكله بكارم نه الم چكه لرونه بر كنده دن اشغلي
 اوليه سنكله سن الم چكه سين جا پوق سوار لرنج سرفرازي اولين
 ديوب الجوب حفظ ايدوب صدق الله سليمان اولري بندي الوب
 و حليفه باشي قيب حزنك الين اوبدي سرا پرده نك ديه كنگ
 او كنده عتيار باد پاي عتيار اوتور و يني بر درك عمر ك مقاميدر
 تحه مقابل بر صندى لي قوديلر عمر ده بونك قولايين دلوب
 بر حلقه تجوردي الجوب در كجوب اول مقامه قرار ايلدي صحنه ده
 شار اولوب صفا سون طبل شادمانى جالدردي انون صنا
 قران بوكا تنبيه ايدوب ابدى يا الجوب بو بارگاهه بر تواج كنه
 وارد ركم بنم اجازتم بنام بهلولاندره قيماز لر اولاه عمر حيله و
 شجون و سائر ايله بر كنده قيمه به و سعد ابن وقاص رضى
 اوقى مرد اول نماز اولده انكله كنه اوق امتياز و لندها نك
 منها كورزي مرد اول نماز اولده انكله جمله ايمز و ابدى
 مالك اشترى نك نيز سنى و سنك بوديمه حملنه دغى
 سامر طاقت كتورمزلر ايمدى رضام بو قدر كم بنم اجازتم
 اولمايبنجه ميدانه كير ميه سندی الجوب نوله امر صا صبقرانك
 روى انون امر ايدوب قانوس ديوزار ايله غنايم شهبازى
 كورديلر صحنه بو نلر بيه ديه دعوت ايلدي بونلر دغى هدايت

سليمان

بو كتابى الحار الحار
 فردر كانه جرگه سعد
 اوزره صحنه
 قران

انگده بر او غلو اولور او ده بزه عدو اولور فجب درده گرفتار
اولاق ددی هان ملک افکنذار و سام سیمینی پوشی ایاغه
قالقوب شاهم اون بیلک عکروبر الفار ایله کیدوب
سعد دن اول واروب سر بوزن ایله قیزق الوب بونده
کتوره سیم جتک ایدرسه قتل ایده لم و قزی الوب کتوره لم
د دیلر شاه نوله دیوب بونله خلعت دیروب اون بیلک
عکرا ایله کجه ایچنده بر صبا یولدن الفار ایله چکلوب
کتدیله اسلام عکرتون کمنه طویم یوب سعدنی بلین
هان یاب یاب باب چکلوب کیدردی ایکی کونذ فسلکه عن
دویدو که ایکی بهلوان اول دعوا ایله کتمش شمری دعوت
ایدوب ای یار و قارام ایریش سعد بوققه دن خبر
ویر و اکاه ایله کفاردن غافل اولسون و سنده کاوس
اباده بیله کت ددی عمر ده طبان قالدیروب کندی کلوب
بر صحراده ایرشدی قومش لردی سعد عمر کوروب ایاغه
طوردی تعظیم ایدوب هوش کلیدی ای سلطان عیاران
نه خبر دید که عمر ایدرک سلامک دکوروج احوالی خبر
و بردی سعد ایملدی سر عتله کیده لم عجبا صحیح میدد
دید ایقا سر بوزن پیر ایمانه کلندر اگر صحیح ایمانه
کلدیسه انلری قبول ایلمن اگر دوز سده ده قولایدی دیدی

ایملدی

ایملدی سن وارصا صبقرا نه بز دن سلام ایله ها کتاینه بوز سوره دیز
بز ددی دعاردن فراموشی بیورسون ایملد درکم بو خدمتی برینه
کتوره وز دیدی و عمری کیدوب دونه روپ کندی اوج بیلک
عکرا ایله عجله ایدوب کتدیله **اقا بوسر فدن** ملک افکنذار
و سام سیمک پوشی اون بیلک عکرا ایله قلعه کا بوس
اباده کلدیله سر بوزن پیره خبر اولدی تیر قلم قبولین
قبایوب جنک یر لرین الوب دور دیلر بونلده کلوب کوردیلر
مال بوبله او قلعه بر نامه یاروب قلعه اتوب بولوب پیره
و بر دیلر شوبله یازمشکه ای پیر شاهک امری بودر که
قبزینی رسته و بر بیه سینی و انلردن قور قجه سینی
اگر قورقر سن قیزونی یا ننه الوب بز مله شاهه بیلله
بیللم قیزینی بر شهزادی و برسون یوق دیر سن زیاف
کور رسون ایملدی سنی بغلیوب و یا خود باشین ایله
قبزینی الوب کتوروز دیمش پیردی معلوی اولدورده
فکر ایدوب قلم هر بدر بر ایکی کون جنک ایدرم شاید

210

ایملدی

حمزه و یارستم اشیدوب بزه امداد ایده دیوب بونلره جواب
 نامه یازدیلمکم بلدیکر دن قالمی بن دستم قوی هم وقتم
 جاریه سیدر لعنت شاهه ده وسینه ده وسپز لر بقم
 قزیدن و بندن نه علاقلر واردر دیدی بوکون یارین
 حمزه صبر اولوب کلدره هتدیکن وارایه جواب و بمرک
 دی دکن نامه اشاعی اتدیلم بونلر بو جوابی اشندکوه
 قاقیوب قلعه یوروشی ایتدیلم پیر قلم دن بونلر طرش
 اولکون عظیم جنک اولوب پرا بشی ایله مدیلم ابرتشی
 بر برینه غنیت و بروب بوکون قلعه اله نازسق یارین
 حدکلور ابریشور حال مشکل اولور دیوب زیاده
 اقدام اتدیلم چاره اولوب بقلشه مدیلم احشام اولوب
 دونوب قوندیلم ایرنه می اشته تحقیق بوکون سعد
 کلور باری کله دن قلعه الالم دیوب کنه یوروشی
 ایلدیلم اقا اولدی کنه کلوب بیی القلا نیی اوکر
 اخر سام سیمک پووشی پیاره اولوب وسپزین یوزین

چکوب

چکوب کور زین قاقیوب اولدوکنه با قیوب یوقارودن سنک
 ودرخت انه کور دیلم چاره اولدی او قلمش طموز کبی
 قلعه قوسنه ابریشوب کورز ایله دوکله بشدی سر یوزن
 پیر ادکالی کوروب جان باشنه صحرایوب حقه نیازه
 بشدی بریدن مکر نکارده اول رستم قاقمشدی انا
 هکره دیوانه سی اولمشدی بر جانبدن اغلیوب نیاز ایدرک
 اخی کور دیلمرکه مداین طرفدن نوز لر قوبدی جمله دت
 ایلمر سعد نبیره اردنجه زنگاوه ولهر است غورستانی
 ابرشدیلم کور دیلم حال بو بله هان نفره لر اوروب اول
 اوج بیک بهادر لر کفار عسکرینه برکریشو کردیلمر کم بر برینه
 قاقوب صوقاق صوقاق ایلدیلم پیر یوقارودن کوروب
 شار اولوب شکر بزدان ایلدی نکاره مزده جیدر کوروب
 سام سیمک پووشی دهی بوهای کوروب قلعه بر اغوب
 کدیوب دونوب و اتنه سوار اولوب سعدی قرش لیب
 جنکه بشدیلم بریدن زنگاوه دهی ملک افکنداره راست

چکوب

سخنی که در وی همی سخن ز خفا ایستد
سخنی که در وی سخن از برون است
سخنی که در وی سخن از برون است
سخنی که در وی سخن از برون است

کلبه جنکه شد بیدار اما بوندل معاین بهلوان لرود بر بر نرف
قالیبوب کله بر طله بر فضل ابوجنک اندیاری کرا ابو الفتح
بوندل ایله برابر کلدی کوردی بوندل ضیا ندی همان سعنا
بناشوب ای سرورنه او بنا و سینی ز نکا و ده ده ملک افکندار
ایله جنک ایدر انا هوقدن خصمک یقوب اسیر ایلدی
درد که سعد عزیزنه کلوب بر کوردن اوروب سالی یقوب
بند کلدی ابو الفتحی قسیم ایروب اندن سوروج
ز نکا و ده کلدی باز نکا و ده بوبهلوان ایله نیچی ده جنک
ایدر سینی سعد هوقدن سالی یقوب اسیر ایلدی
اگر جواب ویر مز سن واروب سعد خد ایله بوم کلوب
جواب ویرسون درد که ز نکا و ده غیره کلبه وار قوتابین
باز ویر کتوروب بر کونک اوروب بقدره بودی خصمه
اسیر ایروب ابو الفتح کتوروب کندی اندن اول
عسکری نجوم ساعت تار سار اندیاری قلعه در اجلدی
بیر کلوب سعد ایله نور شوب غزاکن مبارک اوسون

دیگر

دیو الفتح ایلدی و مال غنایمی ضیاء ایروب قلعه او کنده قوندیلر
اندن سعد ما هبقرانک تارسن پیره ویردی بیدر دخی الوب
عظیم ایله اجوب او کدی سعد فصیح ای بیدروشن ضمیر
المحدث سبزلر جکر کوشم رستم او کنده اسدانه کلوب
سعادت بوطیسن و قیز بکن ویرمکه اقرار ایش سن
ایمدی قیز بنی بهار ایله الوب بونزه کله سز دو کون ایروب
ایکینده بر مراد ایله لم دیمش پیر نوله علی الراس والعیانی
دیوب بنی صا صفرانک کوشه سنک قولیم قنوم جاری سیدر
دیوب شان اولوب سام سیمک پوش ایله ملک افکنداری
محکم حبس ایروب پیر بوندلی او چگون ضیا نت ایروب
اندن تدارکنی کوردی با بوندلی چهارم و چهار تیرینی
الوب ویرینه قاتعقام فصب ایروب یا ننه بشیک عسکر
ایله بانوی الوب اسیر لری رزنجیر ایروب و ابو الفتح
مزدده می کونده روپ کند و لرده عزم راه ایلدیلر اشته
بوندل کلکله اتا بوط فون صنان عسکر شاهه کلوب
اهوالی هیر ویردی لر شاهه ویرت اوزره ریخت اولوب
اشته اوله بهلوان لرده کندیلر ویردی همن ده عسکر
کلد و کنی کوردی عجب سعد نیچی اولری بیر کن ابو الفتح
کلوب مزدده ایلدی و کچی ما جرای هیر ویردی همنه و رستم

وسائر بکارشاد اولوب ابو الفتنه واقرا صا ابتدا بیلر و طبل
 شادمانی چالیدروب شاه ندر دینی شهره کلوب ابو الفتنه
 کلدی سعد و سر موزن پیر ایله قزی و اول بهلوانلر بند
 زنجیر ایله کتور لر ایشی او در شنگلاری ددی جنک المذق
 چاندی اقا بریدن رستم کتم عمده منت ابدوب کندی
 بکلری ایله قرش کوندردی واروب قرش اولدیله عمر سعد
 ایله پوشوب و پیر ایله کورشدی و افز قلدی بونلر او کلرینه
 روشوب چون بقانی کلوب پیر حمن تک اول عجایب
 بارگاهلری کوروب عجبه قالدی اندن قرشو جفانلر ایله
 کورشدیلر و قعظم ایله کتوروب رستم قونله قوندوریلر
 اندن پیر هدا یا سینی الوب قباده باشی قیوب بیعت
 ایلدی سعد صاحب قرانک الینی او چوب رستم ایله کورشدیلر
 واسیر لری عمرین ایلدیلر قباد بونلره خلعت کوروب هر
 بری بر لو برنده او قور دیلر حمن باشی کتوروب ای دیلاور
 ندر سکر کورون فرزندلر لیکر قانوسی سلیمان اولوب
 عذق بولدی امدی لایق اولان بودر که سیزده سلیمان
 اولوب عذق بولو کیم دیری بونلرده سرا برده تک اول
 صهابتنی وارنلرک جمعیتنی کوروب دعا ابدوب یا همتا
 قران مخالفتمز بو قدر تک قوللوغه قبول ایله دید که

همزه بندلرین الوب بونلرده صد قل سلیمان اولدیله بونلره خلعت
 کیموروب فرزندلری بانتده بر کورستروب کچوب قرار ایلدیلر
 انون اوز بشکون دکون اولوب بیوب ایچوب بعد عمر
 نکاح ایروب رستمی و پیری و افز قلدی بر کیمی جمله بکلر
 او کتم روشوب رستم علی شاه کرد که قودیلر تکار ایله
 بر مراد اولدیله **رستمک بونون عمر بن رستم نام بر**
او غلو اوله غایت کوزل اولد بونون نقاب ایله کزد چون
 ابره سی رستم ال او چوب خلعت کچوب بونلر صفالرنه اتا
 بریدن بر کون سام ازرق پوشی و زایم ذر پوشی و اسیر کیم
 انداز تنهارن بر بر لر ایله سوبلشوب ابتدا بیلر درت قونواشمن
 همزه بقول اولدی صفالرنه بارز بوبله طور مقون نه فائده
 اولور باری بزرده همزه ایله کورشوب اگر غلبه ایدر ایله
 انلرک بانتنه واره لم زیر شاهک قوقی قالموی اشته
 رستم نوه زنگه ماهیتی معلم اولدی ارتوق میدانه
 کمر کله جرات ایله مدی دیوب اتفاق ایله بر کون شاهه
 دعا ابدوب ابتدا بیلر شاهز بونلره نیجه بر او طورالم
 امر ایله جنک اوتسون بز سوانه کدوب اللشه لم اگر
 برایشی بناره نرسق عسکرین چوق حواله ایله ددیله
 شاهه بونلره خلعت کیدروب جنک نداسنی ابتدا بیلر

۷۷

جاسوس هر چه خبر کنورد بدو عنده امر ایلی عمر معدی عسکر ساری
 آگاه ایدوب یارین ضنک سلطان و نبرد حاقاندر دیو
 ندر ایلدیلر چون ابرقی ایکی بلون عسکر الات حربیه
 مستغرق اولوب ات و قیل و کمر کماندر نه سوار اولوب
 میدان کلدیلر راوی ایدر ایشنه کنه بواستلوب اوزره
 کفار طغزین سام ازرق پوش میدان کدوب ار طلب
 ایلدی رستم اجازت الوب عزم میدان ایدوب برابر
 اولدی سام کورز ایلله اوج حمله ایلدی رستم بیخ ایدوب
 نوبت کندوب کلدی بر کورز ایلله الوده ایدوب کمر نون
 قاپوب بره اوردی سیاره بغلیوب کنوردی ذرایم ذر بوش
 کوردی رستم بوندی حمله لرین بیخ ایدوب اسیر ایلدی
 وکنه ار طلب ایلدی شاه ضاعنه صوله بقفه شدی
 رستم نفره زنی کوردی اولماز زحشینی سوردوب میدان
 کوردی ایلدی ای نابکار نور بو سنک ایلدو کلج بانه
 قالوردی دوی رستم ایلدی ای نادان اگر سنک عقلک
 وار ایله میمان اول بقه اول بر لری ایمانه کلدی
 نه خبره کوردیلر دوی رستم نفره زنی ایلدی ای نابکار اوغلو
 سن بنی اول بر لری کی قیاس ایدر سین بر یول زحم بر
 غزبنه دو شدون کوره هم بود فعه حالک نیجه اولور

دیری

جاسوس هر چه خبر کنورد بدو عنده امر ایلی عمر معدی عسکر ساری
 آگاه ایدوب یارین ضنک سلطان و نبرد حاقاندر دیو
 ندر ایلدیلر چون ابرقی ایکی بلون عسکر الات حربیه
 مستغرق اولوب ات و قیل و کمر کماندر نه سوار اولوب
 میدان کلدیلر راوی ایدر ایشنه کنه بواستلوب اوزره
 کفار طغزین سام ازرق پوش میدان کدوب ار طلب
 ایلدی رستم اجازت الوب عزم میدان ایدوب برابر
 اولدی سام کورز ایلله اوج حمله ایلدی رستم بیخ ایدوب
 نوبت کندوب کلدی بر کورز ایلله الوده ایدوب کمر نون
 قاپوب بره اوردی سیاره بغلیوب کنوردی ذرایم ذر بوش
 کوردی رستم بوندی حمله لرین بیخ ایدوب اسیر ایلدی
 وکنه ار طلب ایلدی شاه ضاعنه صوله بقفه شدی
 رستم نفره زنی کوردی اولماز زحشینی سوردوب میدان
 کوردی ایلدی ای نابکار نور بو سنک ایلدو کلج بانه
 قالوردی دوی رستم ایلدی ای نادان اگر سنک عقلک
 وار ایله میمان اول بقه اول بر لری ایمانه کلدی
 نه خبره کوردیلر دوی رستم نفره زنی ایلدی ای نابکار اوغلو
 سن بنی اول بر لری کی قیاس ایدر سین بر یول زحم بر
 غزبنه دو شدون کوره هم بود فعه حالک نیجه اولور

دیدی رستم براتش اولوب حمله ایلله بر نابکار بن سکا کوسه رستم
 حد کردن زیاده سوز سوینک نیجه اولور دیکه رستم نفره زن
 رحی قاقوب ال الات حربیه اوروب جنکه بشلایلر انا عجب
 جری نابکار ایدی اولکون کنه دشمنه بر ضنک ایلدیکه کورنلر
 میدان اولدیلر کوش قبه فلکه دیکله رستم علمناه ایلدی
 ای دیلاور هزار افرین سنک ارکنه بنمله خشی ضنک
 ایلدین وادنه بنم آدیجه بکنز کل سنکله بار قرغراشی اولم
 کفاره تیغ اوره لم عناد ایدر سن عاقبت سنی هلاک ایدم
 دوی رستم نفره زن ای نابکار سنک کی اوغدان او شاق
 بقولسی نه تابع اولور کمنه لردن دکیم همان النون کلنی
 اردینه قومه و دیندن دو نمک اهمالی بوقدر ربوب نیجه
 اولمز سوز لر سو بیلدی رستم علمناه قاقوب نوشته کندینک
 ایدی همان کورز سنکله ال اوروب نوکا اوبله بر کونک
 اور دیکه کورز برابر و بر بنجه کورزی النون فر لایوب ارقیه
 الدنق اوبله بر طوقندیکم عقل رایش سنن جقوب رستم
 یک میخ اوزره دو نوب قول صونوب کمر زنجیر نون قاقوب
 قولنه ایدی رستم نفره زن کورز اجوب کندوب اول حالده
 کوردوب لنگر و ربوب ایلک سنک فلور نون کمر قیریلوب
 بره دو شدی و عار ناموسنی ترک ایدوب عسکر طونور

۷۷۲

سیوری طوب قاجدی شاه اولحالی کوروب عسکر قوت
 صالحی کفار عسکری یور یوب دستم نفره ذخی انکند بر دیار
 رستم دخی شکارک الور مش ارسلان کبی تیغک عربان
 ایدوب اول کلان کفاری قرشولیوب قیرمغه بشدی
 بریدن صا صفران دخی لندرها بقوب بکاره وسائر لرینه
 بقوب همت ایلن کیم بوکون کفارک جمعیتن بر بنات
 ایدوز دیوب عنقرق اوضیحی کوزینک برده سین ایدوب
 نفره اوروب یورودکنه هان اردنجه لندها وسعد و کرب
 وسائر جمیعاً عسکر اسلام یور یوب اول ایکی دریا متک
 عسکر بر برینه قارشوب قاتدی بر جنک عظیم اولدیله وصف
 اولمز کشته لردن بشته لر بغلوب قان کوردده کتوری
 انقصه بر طرفدن رستم و برما اینون ایدرعیب ولندها الایله
 یوزوب صا فلر سوکر رک شاهک علی لرین سوزکوف ایدوب
 انون شاهک تختی کتورن فیلا لرینه سوردیلر کون قته
 فلکه دیکلنجی صا صفران عالم الا قیلر یوزوب صا فلر سوکر
 علملر ابریشوب علم علمدار لری چالوب درت پان ایدوب
 دولت طوغلرین بریشان ایلدی شاه بو عالی کوروب
 ای صواجه رانا نیجه ایللم دیوب صواجه ایلدی نه طور دون
 شمردی بو غازی اله و بر سر کون دیوب قاطرینه بنوسب
 قاجدی

حوا سر ندله کچی حسین اغانک قهوه سنده قرانت اولمشید
 قاجدی شاه بختکه بقوب سن نه دیر سین بو هفصوصنه
 دیوب بختک ایلدی شاهم بو یوله مجله طور یوق اولماز
 سوز صواجه رانا نکدر هله دوش اردیبه فحانک انای
 اغلامش صکن بر تد بیر ایدر یوزوب بحله سنون
 قاطره یله ترس بنوب شاهده می ای بلعون جانم
 مانک صراب اولسون دیوب سوکر رک اردین
 در شوب قاجدیله امان قاجدیله سرور عالم مداینه
 یورودکنه هر مز بو سنونه رستمال طاقوب امان الامان
 یا صا صفران زمان دیوب شهر بداین دخی امان
 آبله فتح اولنوب انون صا صفران هر مزه شاه
 قنق کندی اوله دیوب هر مز جدم بو قدر
 ای سرور زمان دیوب صحن
 اراضون دیوب آشنه
 بو جلد نونه عام
 اولدی

حوا سر ندله کچی حسین اغانک قهوه سنده قرانت اولمشید
 قاجدی شاه بختکه بقوب سن نه دیر سین بو هفصوصنه
 دیوب بختک ایلدی شاهم بو یوله مجله طور یوق اولماز
 سوز صواجه رانا نکدر هله دوش اردیبه فحانک انای
 اغلامش صکن بر تد بیر ایدر یوزوب بحله سنون
 قاطره یله ترس بنوب شاهده می ای بلعون جانم
 مانک صراب اولسون دیوب سوکر رک اردین
 در شوب قاجدیله امان قاجدیله سرور عالم مداینه
 یورودکنه هر مز بو سنونه رستمال طاقوب امان الامان
 یا صا صفران زمان دیوب شهر بداین دخی امان
 آبله فتح اولنوب انون صا صفران هر مزه شاه
 قنق کندی اوله دیوب هر مز جدم بو قدر
 ای سرور زمان دیوب صحن
 اراضون دیوب آشنه
 بو جلد نونه عام
 اولدی

بوی بارم بیوفادار روزگار
به اولادکم قالد و طوطو بارکا

بوی بارم بیوفادار
اولادکم بیوفادار
طوطو بارکا
بوی بارم بیوفادار
اولادکم بیوفادار
طوطو بارکا

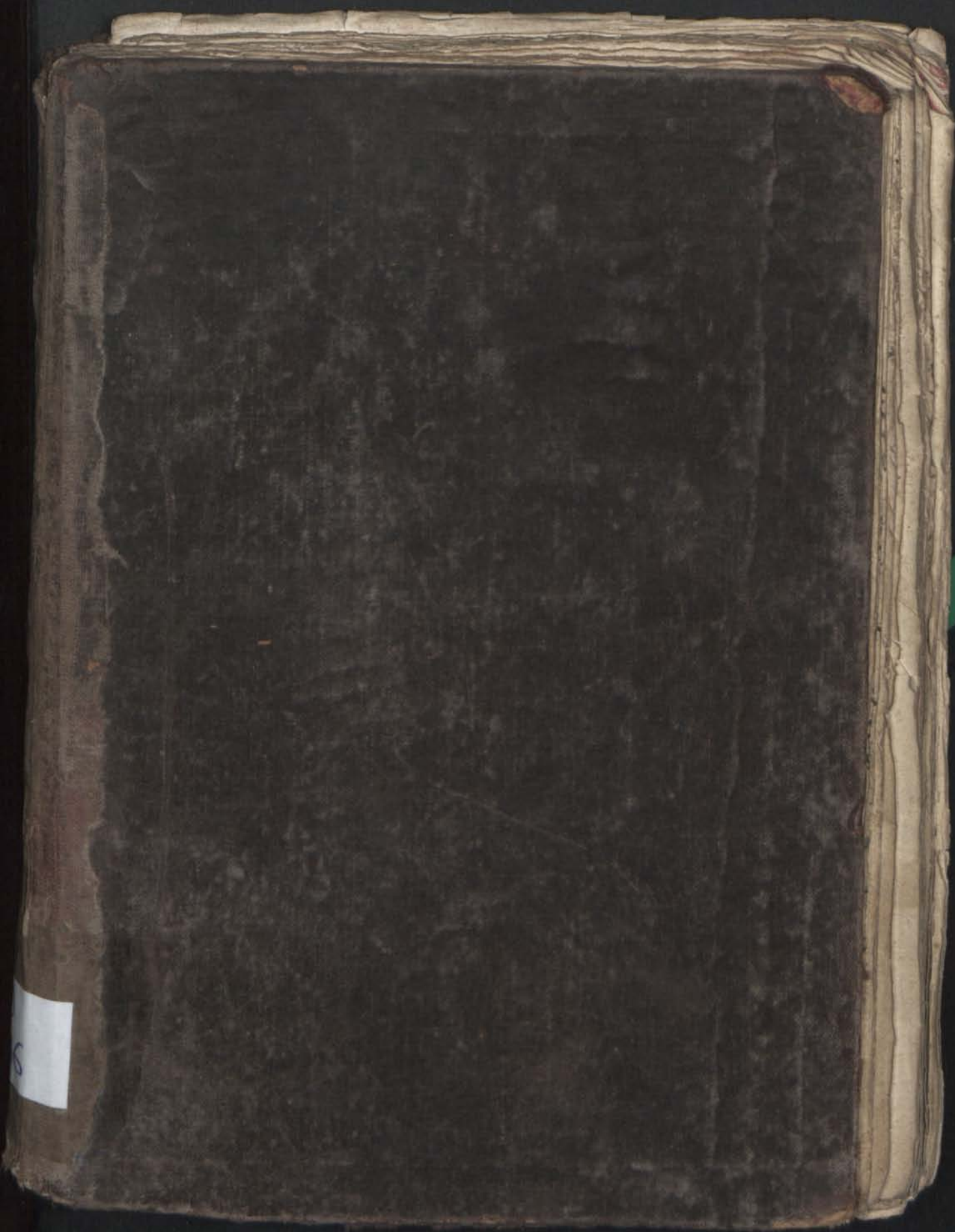
بودنیا بر صافه هانه در
برکله تکامله بارنه سکار
بوی جوری

بوی بارم بیوفادار
اولادکم بیوفادار
طوطو بارکا

بوی بارم بیوفادار
اولادکم بیوفادار
طوطو بارکا

بوی بارم بیوفادار
اولادکم بیوفادار
طوطو بارکا

8